Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

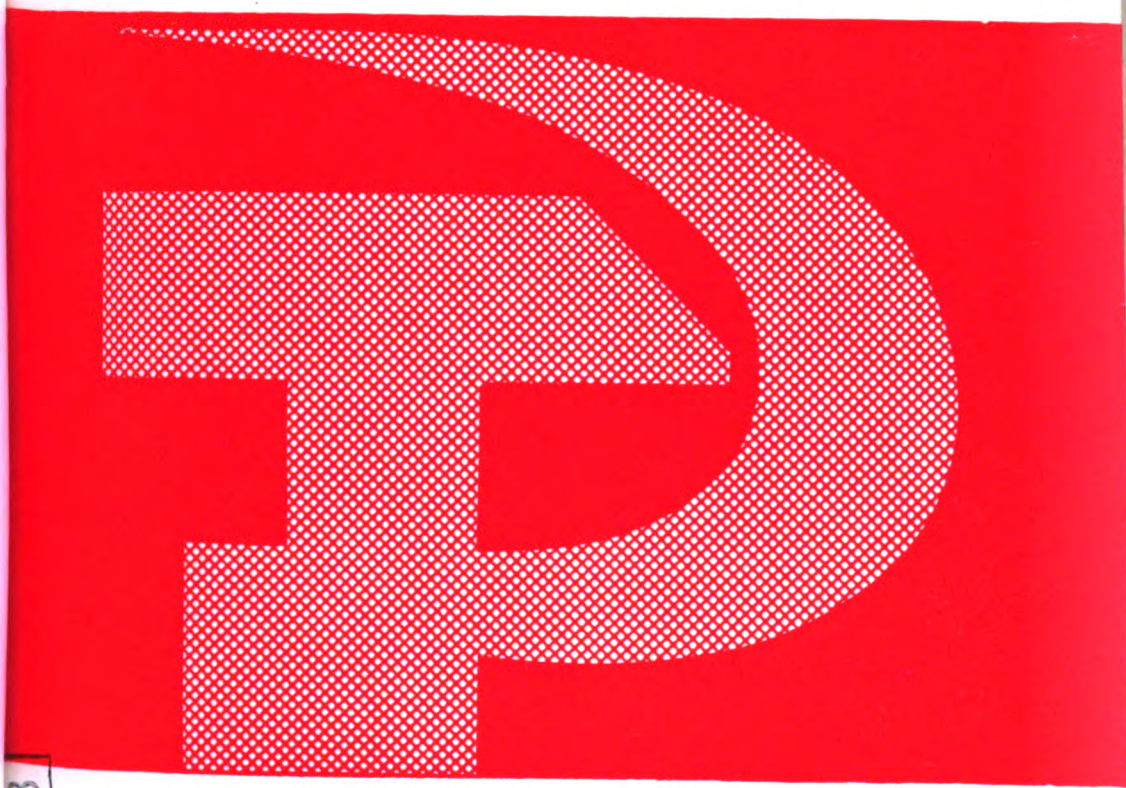

MAIN/UC-B

(Partien Zhivot

OCT 20 1977

АРТИЕН ЖИВОТ

СОФИЯ, ЮЛИ 1977 ГОДИНА

10

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 10
1977
ЮЛИ

☆

година
XXI

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

РЕШЕНИЯТА НА XI КОНГРЕС И ЮЛСКИЯ ПЛЕНУМ — МАТЕРИАЛНА СИЛА И ЖИВИ ДЕЛА

След една година...

Уводна — Повеля на деня 3
Н. Жишев — Непосредствена политическа задача 11
П. Русев — Юлска температура 17

След две години...

Д. Ананиев — Обогатяване функциите на първичната партийна организация 22
И. Байов — Равносметка на изминатия път 31
Й. Хаджиев — Грижи за сегашното и бъдещото развитие . . . 36
Г. Бошнаков — Доверие и отговорност 42

Разговаряме за ефективността

П. Трендафилова — Резултатност на агитацията 45

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

60 години от Великия октомври

* — Социалистически начин на живот 48
К. Байчински — Октомври и социалният прогрес 61
Г. Таразевич — Качеството — проблем номер едно 66

... В ЕДИНЕН РИТЪМ

Х. Станев — Братска дружба 69

* * *

100 години от рождението на Васил Коларов

Т. Присадашка — Виден строител на БКП 74
* — Ехото на пета година 76

Digitized by Google

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

Л. Канева, К. Димов — Главната цел — ефективността 80
З. Зехиров — Командировката на инструктора 86

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

И. Ракош — Изискванията към комунистите растат 92

СТАНОВИЩА И МНЕНИЯ

П. Кунин — Да се защищава и развива починът 95

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

* — „Дълг на субективния фактор“ 96

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Я. Русев (главен редактор), **А. Веселинов, К. Иванов, Н. Иванов** (отговорен секретар), **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **Л. Пирончев, П. Радев, М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП — Тел. номератор 84—01
Годишен абонамент 4,60 лева — Отделна книжка 0,30 лева
Пор. 2497. Тираж 50 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 12. VII. 1977 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Digitized by Google

РЕШЕНИЯТА НА XI КОНГРЕС И ЮЛСКИЯ ПЛЕНУМ — МАТЕРИАЛНА СИЛА И ЖИВИ ДЕЛА

СЛЕД ЕДНА ГОДИНА...

ПОВЕЛЯ НА ДЕНЯ

Отново дойде месец юли с повелята за равносметка!

Съвсем естествено е сега всеки комунист, всяка първична партийна организация, партиен комитет, стопански или научен деец да си направи равносметка, дълбок самокритичен анализ в духа на забележителния юли от миналата година, на решенията на Централния комитет — какви прогресивни изменения е внесъл той в своята и на повереното му звено работа? Какви промени са настъпили в подхода, в мисленето и дейността на хората, които ръководи? И главен критерий за оценка на всичко това да бъде — какви са постигнатите резултати. Какъв е личният принос на всеки един за изпълнение решенията на XI конгрес и на Юлския пленум. Отговарят ли те на стратегическото направление на седмата петилетка — ефективност и качество, качество и ефективност.

Безспорно постигнатото е забележително, направена е нова уверена крачка по пътя на изграждане развитото социалистическо общество у нас. На нов рубеж е изведена армията от творци на блага.

Да, главното, определящото, това са безспорните успехи, постигнати от нашата работническа класа, от трудещите се селяни и народната интелигенция. Всеотдайно, вдъхновено, с изключително висок политически и трудов подем се гради зрелият социализъм. Речем ли да сравняваме постигнатото не с близкото минало, а дори със завоюваното през шестата петилетка, то успехите са несравними.

Но преди една година Юлският пленум повели — сега, когато изградихме съвременна материално-техническа база, имаме висококултурна работническа класа, когато осъществяваме бурни темпове и мащаби на градеж, в състояние сме да произвеждаме огромно количество стоки, то съвсем естествено, закономерно идва обективната потребност да се сложи край на стария начин на изпълнение народностопанския план. С пълно основание **показателят обем на стоковата продукция да**

Digitized by Google

престане да бъде основен критерий за съвременно равнище на произвежданите блага. Не е възможно, не е оправдано, дори е абсурдно вече да изработваме стоки, които не могат да задоволяват потребностите ни и най-съвременните изисквания.

Въпросът за ефективността и качеството стана стратегия за нашето целокупно по-нататъшно развитие. Това означава буквално всеки, от министъра до непосредствения творец на блага, през всеки миг от своята дейност да прониква в същността на процеса — **не само какво се произвежда, но и с цената на какво се произвежда,** колко струва, отговаря ли на постигнатото в другите страни. А това е сътворяването на блага най-малко трудоемки, въплъщаващи най-малки материални разходи.

За изпълнението именно на тази стратегическа задача Юлският пленум постави пред цялата Партия, пред всички трудещи се, пред народа изключително важни проблеми: непрестанно да се овладяват и все по-пълно прилагат ленинските принципи на стопанисване — да се научим да стопанисваме по социалистически; с нов подход, творчески, като се използва методът на мултипликацията, да се умножава ефектът от произвежданата продукция; да се разкрият и въведат в действие огромните възможности, с които разполага нашата икономика, като се намерят най-бързите, най-конструктивните решения и дейност.

Тъкмо Юлският пленум изисква сега година след провеждането му с един реалистичен подход и вещина, с марксистко-ленинска зрелост и закалка **да се прецени степента на преустройството в мисленето, подхода, методите на работа.** Да се разкрие същността на най-ценното, напредничавото в съвременната организация на труда, да се осигурят условия за неговото умножаване и по другите звена. Но не по-малко важно, нетърпящо никакво отлагане, е **от позицията на юлска взискателност да се анализират причините за бавното усъвършенствуване на дейността на субективния фактор на управление.** Да се види защо редица стопански дейци на думи са за всичко ново, до възбог превъзнасят важността на програмно-целевия и научен подход, на мултипликационния метод за осъществяване девиза на петилетката, а на практика са в плен на инертността, не се помръдват от дълбокия коловоз на „обективните причини". Ето защо сега е необходимо **с нова сила да продължи големият диалог, който се води след Юлския пленум във всички първични партийни организации, трудови колективи, само че с нов оценъчен акцент.** С чувството и дълга на смел критичен анализ и самоанализ: какви изменения са настъпили в организацията на труда, в живота и дейността на трудовия колектив? Какви са постигнатите резултати през изминалата година? Достатъчни ли са те? Отговарят ли на новите изисквания? В какво отношение трябва да продължи преустройството?

Това е наложително да стане, защото комунистът, творецът на блага, истинският строител на развитото социалистическо общество, е дръзновен новатор, неуморен борец за осъществяване на партийната директива, чужд е на всякакво себелюбие, самодоволство, потребителска страст. В борбата за всенародно благоденствие винаги заема атакуваща позиция, неуморим е в настъплението против бюрократизма, времеядството, инертността и шаблона... И няма съмнение, още до края на втората година от седмата петилетка **юлската повеля, юлските критерии още по-дълбоко, всестранно ще се утвърдят в живота на трудовите колективи.** Навсякъде ще добие плът и кръв девизът — ефективност и качество, качество и ефективност!

Digitized by Google

* * *

„На всяко работно място, във всички звена на народното стопанство да работим така, че трудът ни да бъде високопродуктивен, планът да се изпълнява ритмично от всекиго по всички показатели.“

Из Обръщението
на Централния комитет на БКП

ПО ВСИЧКИ ПОКАЗАТЕЛИ! Това не е призив, а върховна партийна повеля, жизнена необходимост за по-нататъшно процъфтяване на нашата икономика.

И досега е стояло на преден план изискването да се повишава отговорността на кадрите от всички равнища за комплексно изпълнение на насрещния план, за спазване на държавната дисциплина, на нормите и на новия икономически механизъм.

В много народностопански звена, където под ръководството на партийните комитети и организации се проявява творчески подход и инициатива в това отношение, успехите непрестанно растат. Но не са малко и предприятията, стопанските организации, има цели отрасли, които си остават в плен на стария подход към изпълнението на плана. Такава е настройката им, така е организирано социалистическото съревнование, та „светая светих“ за тях си остава големият обем продукция, без да се интересуват каква ще бъде нейната по-сетнешна съдба — дали ще намери признание от купувачите, или ще бъде предпочитана единствено от складовете. Вече пределно ясно е, че **такъв подход е неправилен, дори вреден.** Необходим е рязък завой. Всяко предприятие да произвежда ония видове машини, детайли, части, които са включени предварително в плана.

Изпълнението на натуралните и качествените показатели — това е сега най-решаващо условие за ускорено и ефективно развитие на икономиката ни, за създаването на нови, обществено необходими блага. Това е най-яркият критерий за материалния, а с пълно право може да се каже и за културния просперитет на родината. В него се съдържа и степента на производствено-технологичната организация, на техническото равнище на производството. И което е още по-важно — измерение е за компетентността на кадрите, на тяхното умение и знания за използване най-съвременните научно-технически постижения.

Съвършено правилно е сега политическата оценка за работата на кадрите от всички равнища на управление да се прави според изпълнението на качествените и натуралните показатели: до каква степен се осъществява икономия на суровини, материали, горива, енергия. Скъпи ли се като най-ценно национално богатство, не се ли пропилява жив труд? Рационално ли се използват производствените мощности? Увеличава ли се сменността на работа на машините? Буквално всеки един — и работещият в министерството, обединението, и строителят, металургът, машинистът... — да бъде проникнат в жизнено важната потребност планът да се изпълнява по всички показатели, продукцията да бъде висококачествена, конкурентноспособна.

Няма съмнение от изключителна важност за постигане на успех в това голямо, високопатриотично дело е **създаването под ръководството на партийните комитети и организации атмосфера на всеобща мобилизация, на ежедневен, а където е възможно и по смени отчет и контрол за най-рационално изразходване на суровини и материали, за скъпене на всяка минута.** Да не се допуска инертен производствен цикъл с цел да се трупа все повече и повече продукция, да се отчита „преизпълнение“ на плана, без да се държи сметка, че за произведено трябва да

Digitized by Google

се счита само това, което намира обществено-необходимо признание, своя реализация.

Но възможно ли е борбата за икономия на жив и овеществен труд, за по-голям реален принос на всеки колектив в създаването на националния доход, за снижаването на себестойността, повишаването на печалбата, на рентабилността, за реализирането на един от най-важните качествени показатели — производителността на труда, — възможно ли е да се води успешно, на широк фронт, ако това си остават категории, с които боравят само плановиците, счетоводителите, стопанските дейци? Разбира се — не! Задачата сега е под ръководството на партийните комитети и организации обстойно да се проучат и разработят аспектите — в конкретните за всяко работно звено, трудов колектив условия — за комплексно осъществяване на качествените показатели. Това да не стане само в производствено-технологичен аспект, а в тясно единство с идеологическите, организационните проблеми. Без всякаква инертност и шаблон.

Иска се всекидневна, бойка и настъпателна работа, размисъл и анализ, изготвяне на съответни целеви планове и програми. Да се поставят ясно задачите на всяко звено, човек, субект на управление с цел **да не бъдат отчетени много мероприятия и да се постигнат високи резултати.** Критерий за ефективността на цялата идеологическа и политическа работа да бъде изпълнението на качествените и натуралните показатели.

Изключително голяма е сега отговорността на партийните комитети, тъй като **не става дума за кампания и просветителство,** а за вземане и осъществяване на действени мерки. За внасяне научен подход и пълна съгласуваност между субектите на управление — профсъюзните и комсомолските органи, стопанските ръководства, научно-техническите дружества... — първо да създадат активно обществено мнение, после, като всеки поеме своя дял, да се избегне ненужното дублиране, често допусканият формализъм. Да вземем например **съревнованието.** На него сега мнозина гледат като на обикновена надпревара за изпълнението на плана. А е наложително навсякъде то **действително да се преустрои, да се разшири неговият обсег и въздействие.** Главното му досегашно направление — обемното изпълнение на плана — изцяло да се замени с ново, насочено към качествените и натуралните показатели. То да обхваща всички технологически стадии, на които се формира качеството: изследване, проектиране, конструиране, производство на суровини, заготовки, възли, детайли и полуфабрикати — до монтажа и опаковката на изделията, отправянето на готовата продукция в търговската мрежа. По този начин ще се утвърждава принципът за осигуряване на максимална ефективност и качество в работата на следващите звена и предприятия.

Днес е немислимо да се умножават успехите, без задълбочено да се проучи и пропагандира нашият и чуждестранният положителен опит, да се проникне в същността на постигнатото, станало еталон в борбата за високо качество и ефективност. И особено внимание, голямо творчество и инициатива да се прояви при по-нататъшното изучаване и прилагане според конкретните условия на съветския челен опит — неизчерпаем източник на новаторство.

Необходимо е да се внесе пълна яснота, голяма конкретност, целенасоченост за действително, а не на думи превръщане на науката в непосредствена производителна сила. Партийните, научните и административните ръководства да си изяснят комплекса от условия, предпоставки за промените, които трябва да настъпят, та научните институти, научно-експерименталните звена вече реално да обслужват както текущите, така и за една по-далечна перспектива производствени потребности. В тясна връзка със заводските ръководства да разкриват и раз-

Digitized by Google

работват, експериментират и внедряват новите си конструктивни решения.

Задачата е още да се обхване цялостно проблемът за натуралните и качествените показатели. Когато различни комисии подготвят комплексни или методически разработки — целеви програми за по-голяма конкретност и настъпателност в дейността на различните фактори, — в същото време по бригади, цехове, участъци да се подеме искрен, високопринципиален, критичен разговор за допусканите случаи на нереално отчитане на плановете, за ония невидими каналчета, по които изтича безценно национално богатство — пилее се, лошо се стопанисват скъпо струващи машини и суровини, ерозира се качеството.

Изключително важно е още на подготвителния етап от пускането в производството на определен детайл да се гледа като на подготовка за истинска битка за благоденствие. После, забоботят ли машините, задействуват ли агрегатите, пещите, електронните уреди — да се знае, че с колкото и модерни оръжия да се води „боят", **пак най-важният, решаващият фактор е човекът.** Съдбовно важно за успеха е неговата дисциплина и съсредоточеност, квалификация и съзнателност. Инициативен ли е той в работата, или е пасивен съзерцател. **Да, най-важното, главното, определящото за успеха са хората,** смятани не като щатни бройки, а като непосредствени творци на блага. Ето това е смисълът и съдържанието на повелята — в центъра на вниманието на цялата възпитателна, организаторска работа да бъде човекът.

* * *

„Повелята сега е да се постига всеки ден, всяка седмица, всеки месец от всекиго високо качество и ефективност в работата."

Из Обръщението
на Централния комитет на БКП

КУЛТ КЪМ КАЧЕСТВОТО! Защо? Защото борбата за високо качество отговаря на интересите на работническата класа, на трудещите се селяни, на народната интелигенция — на стоманолеярите край пещите, на механизаторите от полята, на строителите, миньорите... И на децата — светлото бъдеще на родината.

Защото **качеството е концентриран израз на културата на управлението.** В него се отразява и компетентността на кадрите, и степента на производствено-технологичната организация, и ефективността от цялата научно-производствена дейност.

Защото качеството е лакмусът на **степента на съзнателност** на строителя на развитото социалистическо общество. То съдържа в себе си цял низ от неговите добродетели, от богатството на неговата душевност — естетически, етични, нравствени. Ярък ориентир е за най-пълна самоизява на творчеството и инициативата, на способностите и дарованията.

Още на Националната партийна конференция (1974 г.) др. Т. Живков посочи, че борбата за високо качество е борба за висока ефективност, борба за издигане жизненото равнище на народа, че това е не само икономически, но и политически въпрос, от който зависи ефективното ни участие в международното разделение на труда.

Днес въпросът стои така — стане ли дума за съревнование, да се разбира, че негова сърцевина е качеството. Заговори ли се за обещание, да се има предвид извисяване на дълга и отговорността на всеки да изпълнява работата си с обич, с много плам, с вещина и проникновение, да прави своя влог за изпълнение на седмата петилетка само с висококачествени резултати от труда си.

Когато говорим за качество, у всеки от нас първо изпъква представата за редица образци — плод на таланта, уменето, трудолюбието

Digitized by Google

на мнозина от творците на научно-техническата революция. С чувство на гордост назоваваме имената на стотици герои на социалистическия труд.

Но в същото време с голяма тревога разбираме, че качеството сега е **ахилесовата пета на нашата икономика.** И, разбира се, главно направление на целокупната стопанска работа, цел номер едно на организаторската, на идейно-политическата дейност. Налице са слабости и грешки, несъвместими с духа и изискванията на Юлския пленум. Подходът, методите на работа, психическата нагласа в редица звена все още не отговарят на новите изисквания.

Ето защо задачата сега е — всестранно изпълнение на решенията за подобряване на партийната работа по изпълнение на качествените и натуралните показатели на седмия петгодишен план. **Цялостно да се обхване многообразният процес на формиране на качеството.** Умело да се ръководи и направлява то. И там, където досега наглед много неща са направени, но успехите не отговарят на съвременните научно-технически постижения, на постигнатото в най-напредналите страни, там **да се отиде към преоценка на редица страни от стила на работата на стопанските дейци, на ефективността от извършената партийно-организационна, профсъюзна, комсомолска дейност.** Да се разкрие какви са действителните, а не в много случаи измислените „обективни причини". И да се осигури ежедневно, силно въздействуващо влияние буквално върху всеки един от колектива, да се формира обществено мнение, да се създаде обстановка на нетърпимост към онези, които волю-неволю прекъсват веригата на единния процес на формиране качеството. Всичко това да стане съдържание на критичните анализи и самоанализи, на отчетите и самоотчетите на комунистите.

Едно от най-съществените измерения на борбата за високо качество днес е претворяване в живота неотменната повеля на X и XI конгрес за изграждане личността от нов тип — на строителя на развитото социалистическо общество: с високо съзнание за дълг и отговорност, с голяма обич към социалистическия обществен строй, с висока гражданска и творческа активност... Осъзнал и реализирал постоянно нарастващите потребности от знания, от непрестанно повишаване на квалификацията, той действително ще стане вещ творец на нови блага.

Решителен прелом в борбата за високо качество не ще се постигне, ако тя навсякъде не се постави на една здрава научно-методическа основа.

Черпейки непрекъснато от богатата съкровищница на челния съветски опит, трудовите ни колективи вече имат в ръцете си изпитаната, най-резултатна Лвовска система. При нейното приложение е необходим творчески подход във всяко звено. С неуморна организаторска работа, широкомащабна дейност за най-активно привличане в процеса на нейното изучаване и внедряване на всички специалисти, на всички стопански дейци. Огромна ще бъде ползата, ако този изпитан метод за работа по качеството се влее окончателно и трайно в целокупната дейност на всяко министерство, стопанска организация, предприятие. Затова е необходимо навсякъде да се даде широк път на комплексната система за управление на качеството.

Ще се преодолеят ли бързо в духа на новите изисквания допуснатите слабости по качеството е от решаващо значение дали под ръководството на партийните комитети и организации всеки стопански деец — директор, началник цех, бригадир, ще застане на своя пост. Дали ще осигури нормални производствени и социално-битови условия на непосредствените творци на блага. И което е също много важно — ще се поддържа ли активна атмосфера на мобилизираност в целия колектив, висока отговорност на всички равнища. Ето защо трябва да се счита, че сега няма чисто стопанска, чисто организационна, идейно-политиче-

Digitized by Google

ска работа. Само с усилията на всички е възможно да се завоюва решаващата стратегическа позиция — качеството.

* * *

КАДРИТЕ РЕШАВАТ ВСИЧКО! Юлският пленум разчисти пътя за премахване на всички бариери за усъвършенствуване стила и методите на работа на всеки деец. Неизмеримата сила на неговия дух е, че насочи комунистите с още по-голяма непримиримост да повишават отговорността — „на всеки, за всичко, пред всички".

През изминалата година много стопански дейци се изявиха като истински политически пратеници на Партията на своя пост. С голям размах в работата и творчески подход осъществиха на съвременно равнище концентрацията и специализацията на редица производствени единици, или, без да се спира работният процес, под тяхно вещо ръководство се извърши реконструкция, модернизация. Рационално организирали своята дейност, те не се оставят в плен на дистанционното разпоредителство, често са сред трудовия колектив при производствениците, изучават техните предложения, искания. Бързо откликват на тях.

Ала изобилствуват и примери, които потвърждават, че стереотипът на работа у много кадри бавно се променя. На този етап мнозина се разминават с повелята за преустройство, за вкарване в ешелоните на ръководния механизъм независимо на какво равнище са — конструктивното мислене, навременното и компетентното решаване на големите и малките проблеми. Редица ръководители на производството все още не са проникнати от необходимостта да се преодолее противоречието между изменящите се сега условия в управлението на икономиката и остарелите им методи на работа. Все още не пристъпват чрез използването на програмно-целевия и научен подход, на мултипликационния метод към всеобхватно решаване на проблемите.

За да се отговори на всички нови изисквания в управлението на икономиката, за да станат те реалност, може да се каже, днес **решаваща е ритмичността — борбата против щурмовщината, кампанийността.** Тези „върхове" на мобилизираност, които всъщност създават ненужно напрежение в трудовите колективи, безмилостно ерозират качеството и ефективността, които, няма съмнение, са плодове на несъвършенство в стила на работата на редица кадри. А сега трябва да се разбере, че, след като в ръцете им е предадена най-съвременна материално-техническа база, необходимите суровини, материали, енергия, допусне ли се поради непредвидливост някъде машините да замлъкнат, другаде поради неумение да се предвижда, да се синхронизира, производственият цикъл да бъде смутен, а технологичната дисциплина нарушена, то такъв ръководител трябва **да поеме цялата отговорност — и партийна, и служебна.** И без никакъв компромис към него да се приложат санкциите, предвидени в икономическия механизъм.

Източникът на неритмичността?

Все още там, където липсва действено партийно ръководство, не се води безкомпромисна борба против бариерите на рутинерството, инерцията, шаблона, там бавно се внедряват най-новите постижения на научно-техническия прогрес, среща се равнодушие, утвърждава се технократизмът. Налице е затлачване на редица управленчески канали с много книжнина, непредвиждана в никаква отчетност, има увлечение по излишни заседания, съвещания. Подчинените на такива ръководители се отчитат и устно, и писмено по няколко пъти на ден. Вместо с действен управленчески подход тези ръководители да намират повече време за непосредствено общуване с тези звена, да изучават фактите и явленията на място, да вземат съответни решения и оказват помощ.

Digitized by Google

Със своите знания и опит непосредствено да влияят помагат за издигане културата на работата на всички равнища.

С такъв подход който и да е стопански ръководител ще се убеди, че колкото и да се напряга над разчетите, не ще разкрие повече резерви, отколкото чрез предложенията и сигналите на работниците, началниците на цехове и участъци, бригадирите, с които ще разговаря. А от тях ще узнае и за различни злоупотреби със суровини, за нарушения на технологичния режим, на трудовата и финансовата дисциплина.

Повеля и дълг на всички кадри сега е задълбочено да се изучават и всеобхватно овладяват, мащабно и високоефективно да се прилагат ленинските принципи на стопанисване. Тези принципи, които имат неизмерима идейна, материална и морална стойност.

Това в един аспект ще рече — никакво отклонение от предварително начертаната ясна, мобилизираща трудово-производствена, социалнобитова перспектива в плана. Никакво внасяне от които и да било на диспропорция между планиране, производство и реализация на готовата продукция. В друг аспект: в условията на непрестанно растящата при социализма покупателна способност на хората, на повишаване потребителските и естетическите вкусове е вреден кабинетният, откъснатият от живота принцип на планиране дейността в различните звена. Неотменно изискване става **изучаването на потребителското търсене.** Разбира се, проблемът досега не е изпускан предвид. Но вече въпросът е за подхода, за начина на протичането на този процес. Защото в много отношения се допуска самоцелност, стихийност, епизодичност. С който и стопански деец от производствената или търговската сфера да се заговори, той ще изреди много начини, факти на дейност в това отношение, ще изтъкне извървян немалък път за създаване на подходяща организация, че има вече дори изградени за тази цел научни звена... Но тъкмо всичко това не носи удовлетворение, а ражда тревога, че много от тези дейности все още се въртят на празни обороти, че са далеч от високите изисквания на XI конгрес и на Юлския пленум.

Затова нетърпящо отлагане е цялата тази дейност да се планира, обвързва с определена ясна цел, със съответни критерии за самата нейна ефективност. Към нея от позицията на висока принципиалност, на изискването за социалистическо стопанисване последователно, докрай да се прилагат критериите, санкциите, предвидени в икономическия механизъм.

Разбира се, подходът, методите, средствата за най-творческо и резултатно прилагане на принципите на социалистическата организация и управление на производството в конкретните условия на всяко звено изключително зависят от здравината и дееспособността на първичните партийни организации, от личния пример на комунистите. От това, дали партийният комитет е моторът, двигателят за правилно разграничаване на функциите между различните субекти на управление, за техния комплексен подход, за такава дейност на всеки стопански ръководител, която да го характеризира като политически пратеник на Партията на своя пост, компетентен, високопринципиален, дисциплиниран и с чувство за висока отговорност, носител на конструктивно мислене... — вдъхновен творец и организатор на социалистическото производство.

* * *

Както проблемите днес имат комплексен характер, така и тяхното решаване е немислимо без комплексен подход, без умение непрекъснато да се следва примерът, който сам Централният комитет на нашата Партия и лично другарят Тодор Живков дават за нов подход, за творческо прилагане на ленинските принципи и норми на ръководство, на партиен живот.

Digitized by Google

НЕПОСРЕДСТВЕНА ПОЛИТИЧЕСКА ЗАДАЧА

НИКОЛАЙ ЖИШЕВ
първи секретар на ОК на БКП — Бургас

Нашата цел е девизът на петилетката за висока ефективност и високо качество да стане главно съдържание на организаторската, масово-политическата и идейно-възпитателната работа на партийните комитети и организации, да се превърне във вътрешна потребност и творчески подтик на всеки комунист, на всеки работник, специалист и ръководител.

* * *

След Юлския пленум на Централния комитет на БКП (1976 г.) цялата многообразна дейност на партийните комитети и организации привеждаме върху основата на новия подход за разкриване на всички резерви и преодоляване недостатъците и слабостите. Разгръщаме критиката и самокритиката, засилваме контрола и самоконтрола, подобряваме индивидуалната работа за издигане личния пример и авангардната роля на комунистите. Проведохме редица организационни и политически мерки за подобряване стила на работа на окръжния, градските, общинските и заводските партийни комитети, на държавните и стопанските органи и на ръководствата на масовите организации. В какво се изразяват те? Бюрото на окръжния комитет на срещи със секретарите на градските и общинските партийни комитети, с председателите на АПК, с ръководствата на обществените организации, с председателите на народните съвети и др. направи задълбочен анализ и оценка на работата и постави новите задачи, произтичащи от решенията на Юлския пленум. На два пъти обстойно анализирахме работата на апарата на окръжния комитет. Главното внимание насочихме към партийните органи и организации за разширяване инициативността и творчеството в работата им и прилагане на комплексния подход в решаването на задачите. Отделите на окръжния комитет подобриха координацията на своята дейност, насочиха усилията си към основните проблеми. Сега сътрудниците на комитета по-задълбочено изучават процесите и явленията в партийните органи и организации и в трудовите колективи. Засили се тяхната лична отговорност за състоянието на работата в секторите, за които отговарят. По-конкретно стана участието на членовете на окръжния комитет и неговите сътрудници в живота на първичните партийни организации. С други думи, пренесохме партийната работа в низовите производствени звена, там където се решават задачите.

Засилихме контрола върху дейността на партийните, държавните и стопанските органи и организации. Важно място в тази насока заемат **комплексните проверки** на партийните комитети. Прави се преценка на създадената организация за изпълнение на задачите, произтичащи от решенията на XI партиен конгрес и от Юлския пленум на Централния комитет на БКП. Проверките ни помогнаха да обобщим положителния опит, да окажем по-действена и конкретна помощ за по-бързото решаване на някои въпроси на общините.

Digitized by Google

По-голяма конкретност се внесе в помощта и в контрола над дейността на промишлените предприятия, строителните, транспортните и търговските организации и аграрно-промишлените комплекси. Изградихме работни групи. В тях включихме секретари на окръжния комитет, зам.-председатели на изпълнителния комитет на ОНС, работници от апарата на комитета и съвета. Те оказват конкретна помощ на място за преодоляване на изоставането и докладват в окръжния комитет на БКП за предприетите мерки.

Бюрото на окръжния комитет на БКП засили взискателността към кадрите в окръга. В заседания се обсъждат доклади и оценки за работата на партийните комитети, държавните и стопанските органи. Тези отчети не са нещо ново, но след Юлския пленум се търси по-голяма лична отговорност от кадрите за неблагополучията в секторите, които те ръководят. Такава задълбочена оценка се направи на работата на партийните комитети в новите градове. На съвещания запознахме техните активи с оценките и изводите, набелязаха се мерки за подобряване на работата. Тези срещи по места спомогнаха редица въпроси, отнасящи се до строителството на детски заведения, благоустрояване и хигиенизиране, разширяване на търговската мрежа и др., да намерят конкретно решение.

В стила на окръжния, градските, общинските и заводските партийни комитети, на първичните организации все повече се налага като характерна черта отчетът пред комунистите. На пленарно заседание през декември м. г. окръжният комитет обсъди отчета за работата на бюрото за периода след IX окръжна отчетно-изборна конференция. Членовете и кандидат-членовете на комитета и на окръжната контролно-ревизионна комисия на пленуми на градските комитети, в заседания на общинските и заводските партийни комитети, на съвещания с активите и в събрания на първичните партийни организации информираха комунистите за резултатите. От своя страна партийните комитети направиха отчети за своята дейност през 1976 г. и обсъдиха предстоящите задачи. Този подход в работата на партийните комитети способствува за укрепване на връзките им с масите, за повишаване на трудовата и политическата активност на колективите.

Събранията по Юлския пленум на Централния комитет на БКП внесоха нов обновителен дух в дейността на първичните партийни организации, съдействуваха за издигане на тяхната роля и авторитет като политически ръководители на трудовите колективи, комунистите разкриха по-пълно и обективно недостатъците и слабостите в работата. В дейността на първичните партийни организации се утвърдиха разнообразни форми за повишаване отговорността на комунистите за изпълнение на качествените показатели на плановете за социално-икономическото развитие. Възлагат се конкретни поръчения, провеждат се събрания, на които комунистите лично се отчитат, извършва им се атестиране от партийните бюра. В Бургаската градска партийна организация например се проведе преглед в първичните партийни организации за личния пример на комунистите в изпълнение на задачите. Организациите упражняват системен контрол и правят оценки на своите членове как изпълняват възложените им партийни поръчения. Всичко това допринася за повишаване чувството за отговорност у комунистите, приучва ги на дисциплина и самоконтрол.

Под ръководството на бюрото на окръжния комитет на БКП се разработиха **целеви програми** по основните проблеми на икономическото и социалното развитие на окръга, а именно: за ефективно използване на материалните ресурси и най-пълно оползотворяване на вторичните суровини; за подготовка, квалификация и ефективно използване на трудовите ресурси; за повишаване производителността на труда в стро-

Digitized by Google

ителното производство; за най-пълно използване на производствените мощности; за развитие на производството на стоки за широко потребление; за повишаване качеството на промишлената продукция; за усъвършенствуване системата на социалистическото съревнование; за издигане ролята и авторитета на първичните партийни организации като политически ядра и първообраз на трудовите колективи и др.

В тези програми са определени и задачите на партийните комитети и организации. От тях се иска да провеждат широка политическа и разяснителна работа за запознаване на всички трудещи се със същността на програмите, да повишават подготовката и квалификацията на кадрите и усвояват втора професия в някои отрасли, задълбочено да изучават икономическия механизъм, да осъществяват контрол по изпълнение на програмите във всички производствени звена.

Бюрото на окръжния комитет на БКП проведе и редица срещи с ръководствата на министерства, ведомства, научни институти и други централни органи за решаването на въпроси, отнасящи се до развитието на някои отрасли и дейности през VII петилетка, несъответствия между плановете и материално-техническото снабдяване, приемане програми за развитие на млечното говедовъдство, зърнопроизводството и др.

* * *

По-системни грижи се полагат от партийните комитети и организации за по-нататъшно разгръщане на **социалистическото съревнование** като важно средство за повишаване качеството и ефективността на работата. На среща на клуба на първенците в труда, обсъждайки решенията на XI конгрес на БКП, осем бригади, ръководени от герои на социалистическия труд, приеха призив обещание към всички низови производствени звена в окръга за масово включване в съревнованието за завоюване званието „Бригада за висока ефективност и качество". Поетите от тях конкретни обещания най-тясно са свързани с изпълнението на качествените показатели на плана.

Под ръководството на партийните комитети и организации призивът обещание на осемте бригади бързо стана достояние на трудовите колективи в окръга и за кратко време към него се присъединиха 390 низови производствени звена.

Бюрото на окръжния комитет на БКП високо оцени това патриотично начинание и оказа всестранна подкрепа да прерасне в масово движение под девиза „От високото качество на работа на всеки — към висока ефективност на труда на колектива". Сега в движението участвуват над 32 000 работници, 5500 специалисти и 5900 производствени звена: цехове, участъци, ферми, бригади, строителни обекти и др.

Кое е новото и главното в това движение?

То изпълва с **ново съдържание** социалистическото съревнование. Създават се условия да се осъществи поврат в борбата за използване на всички ресурси в процеса на производството на материални блага. В него могат да участвуват тези трудови колективи, работници и специалисти, които последователно разкриват и мобилизират реалните вътрешни резерви и възможности за снижение материалоемкостта и трудоемкостта на произвежданата продукция, увеличаване производителността на труда, повишаване ефективността на производството, подобряване качеството на продукцията. Не може да разчита на успех този колектив, в който на всяко работно място, във всяка производствена дейност не се води борба за обновяване и творческо преустройство.

Друга характерна особеност на движението е неговата **всеобхватност и диференцираност.** Чрез личните и колективните комплексни пла

Digitized by Google

нове за повишаване ефективността и качеството на работа в движението могат да участвуват не само трудовите колективи, низовите производствени звена, но и всички специалисти и работници, поели конкретни задължения за интензификация на производството по пътя на реконструкцията и модернизацията на мощностите, ускорено внедряване на научно-техническите постижения, нова организация на труда, производството и управлението, най-рационално използване на производствените фондове, материалните ресурси и фонда на работното време, повишаване качеството на продукцията и на работата. Новото съдържание на поетите обещания позволи комплексните планове за повишаване производителността на труда, които се прилагаха в окръга дълги години, да прераснат в комплексни планове за повишаване ефективността и качеството на работата като нова, по-съвършена форма на съревнование.

За диференциране участието и приноса на всеки труженик в борбата за висока ефективност и високо качество за първи път започнаха да се прилагат личните комплексни планове на работниците, работещи на индивидуални норми. Поетите в тези планове задължения конкретизират специфичните за даденото работно място резерви и възможности за повишаване ефективността на производството и качеството на продукцията. Личните комплексни планове на специалистите преди всичко отразяват тяхната дейност за успешно изпълнение и преизпълнение на плана по техническия прогрес и целевите програми за най-ефективно използване на материалните ресурси, повишаване качеството на продукцията и т. н.

Развитието на движението за висока ефективност и качество наложи да се внесат съществени **изменения в системата за организация и ръководство на социалистическото съревнование на всички нива.** Сега насрещните планове на трудовите колективи се формират на основата на приетите лични и колективни комплексни планове за повишаване ефективността и качеството. Така всеки член на колектива има възможност лично да участвува в разработването и изпълнението на насрещния план.

Тези изменения в работата на окръжния комитет, на градските, общинските и заводските партийни комитети, на първичните организации и трудовите колективи допринесоха през първата година на VII петилетка Бургаски окръг да постигне високи успехи в своето обществено-икономическо развитие. Окръгът бе обявен за комплексен първенец за 1976 година и получи знамето на трудовата слава на Министерския съвет, на Централния съвет на Българските професионални съюзи и на Централния комитет на Димитровския комунистически младежки съюз.

* * *

Без да подценяваме или омаловажаваме постигнатите успехи, трябва да посочим, че това е само едно добро начало в борбата за изпълнение на главната задача — висока ефективност и високо качество на работа във всички сфери на обществено-икономическия живот. Защото в дейността на партийните комитети, на държавните и стопанските органи и обществените организации съществуват и редица слабости и недостатъци, които са главната причина за някои отрицателни тенденции в обществено-икономическото развитие на окръга.

За петмесечието на 1977 г. например са надвишени материалните разходи, не е намален бракът в производството, допускат се значителни загуби при прибирането на реколтата. Не се изпълнява планът за износа, кооперираните доставки и договорите. В селското стопанство отделни аграрно-промишлени комплекси извършват производствени

Digitized by Google

разходи значително над планираните, без да се държи сметка какъв е ефектът от това.

В някои стопански организации не е създадена добра организация за рационално използване на трудовите ресурси. Пилее се ценно работно време в целодневни и текущи престои поради слабости в организацията на труда. Допуска се преразход на фонд „Работна заплата" главно поради незадоволителното приложение на научнообосновани разходни норми на труд.

Независимо от това, че е подобрен коефициентът на сменност на основното оборудване, който е 2,11 при планиран 1,80, не се използват напълно и производствените фондове. Не се въвеждат в срок новите мощности, не се използват инсталирани и монтирани машини, изостава се в строителството на важни обекти.

В промишлеността и строителството на окръга не се изпълняват някои качествени показатели на плана — чиста продукция, печалба, обществена производителност, себестойност. Не се използват най-ефективно паричните и валутните средства. По различни канали — престои на кораби, нарушение на договорни задължения, върнати некачествени стоки за износ, замяна на местни суровини с вносни, загуби от брак и др. — изтичат много финансови средства.

Тези слабости в работата се дължат на това, че част от кадрите и от комунистите не са усвоили напълно новия подход, не проявяват гъвкавост и оперативност при решаване на проблемите. Налице са прояви на либерализъм, недисциплинираност и безстопанственост, на формално отношение към работата. Много стопански ръководители не познават икономическия механизъм, продължително време се умува по взетите решения, незадоволителна е деловата и практическата работа за тяхното изпълнение.

На съвместно заседание на бюрото на окръжния комитет на БКП и изпълнителния комитет на окръжния народен съвет направихме задълбочен и критичен анализ на изпълнението на качествените показатели на плана за петмесечието на 1977 г. в духа на указанията, дадени от др. Тодор Живков, и се приеха конкретни мерки за внасяне на коренен прелом в борбата за изпълнение решенията на Юлския пленум.

Сега нашите усилия са насочени към осигуряване на условия за изпълнение на плана по натура и качествени показатели за преодоляване на изоставането в отделните предприятия и организации още до края на полугодието. За целта членовете на бюрото на окръжния комитет на БКП и на изпълнителния комитет на ОНС са разпределени по предприятия и носят лична отговорност за преодоляване на слабостите в тези трудови колективи. В края на юли на съвещание с окръжния партиен, държавен и стопански актив ще направим цялостна критична оценка за изпълнението на плана по качествените показатели през първото шестмесечие на годината.

Решителни мерки предприемаме за разкриване и използване на всички вътрешни резерви, които ще гарантират изпълнението на качествените показатели на плана. През месец юни се направи **повсеместен преглед** на резервите във всички стопански звена и резултатите се обсъждат на срещи с партийните и стопанските активи по отрасли. Възложено е на секретарите на окръжния комитет и зам.-председателите на изпълнителния комитет на ОНС да разработят **цялостна програма** за настъпление по всички фронтове в окръга. В програмата ще се конкретизират мерките за икономия на суровини, материали, горива и енергия, икономия на жив труд, рационално използване на производствените мощности, увеличаване сменността, изпълнение на натуралните показатели, качеството на продукцията, изпълнение задълженията по износа, кооперираните доставки и договорите. Разработва се нова програма за компенсация на загубите от пролетното измръзване и градуш-

Digitized by Google

ките, в която се предвижда не само да се покрият загубите, но и да се гарантира изпълнението на плана в селското стопанство.

За ускоряване на строителството на пусковите обекти се съставят конкретни пускови програми за всеки обект и се въвежда стопанската сметка на всяка строителна площадка. Заплащането на работниците от инвестиционния процес най-тясно се свързва с изпълнението на тези програми.

Ние отдаваме голямо значение на социалистическото съревнование като важно средство в борбата за висока ефективност и качество. Сега усилията са насочени към още по-масово и резултатно разгръщане на движението под девиза „От високото качество на работата на всеки — към висока ефективност на труда на колектива". Създават се условия за включване в движението на всяко низово производствено звено, на всеки работник и специалист. Предвижда се среща на бюрото на окръжния комитет на БКП с първенците в движението за висока ефективност и качество. Целта е да се направи равносметка на извършеното досега, да се обобщи положителният опит, да се открият нерешените въпроси и неизползваните възможности, за да се разгръща трудовият ентусиазъм и творческата активност на трудещите се.

Осъществяването на коренен повраг в работата е немислим без изменение в начина на мислене, в начина на действие на всички ръководни кадри и специалисти, на всеки работник, без повишаване личната отговорност за качествено изпълнение на възложените задачи. Главното за нас сега е да продължим обновителния процес, започнал след Юлския пленум, като повишаваме взискателността и партийния контрол към кадрите и търсим отговорност от всеки, който не е в крак с новите изисквания независимо от поста, който заема. Едновременно с това ще издигаме ролята на партийните комитети като политически ръководства, най-тясно ще свързваме тяхната дейност с практическото решаване на проблемите. За тази цел се подготвя и пленум на окръжния комитет на Партията.

Без непосредственото участие на първичните партийни организации и комунистите в борбата за осигуряване на високо качество и висока ефективност не можем да разчитаме на трайни успехи. Ето защо на тях възлагаме, от тях изискваме да бъдат не само добри изпълнители, но и организатори на трудещите се. С личния си пример да показват и висока съзнателност, и дисциплина, и всеотдайност в решаването на задачите, да бъдат възпитатели на масите. На пленум на окръжния комитет на Партията широко и задълбочено обсъдихме и приехме мерки за повишаване ролята на първичните партийни организации като политически ядра и първообраз на трудовите колективи, за умножаване на приноса им в изпълнение на задачите, стоящи пред окръжната партийна организация.

* * *

В изминалата една година след забележителния Юлски пленум на Централния комитет на БКП комунистите и трудещите се от Бургаски окръг постигнаха забележителни успехи във всички сфери на обществено-икономическия живот. Готовността на партийните органи и организации да преустроят своята работа в духа на изискванията на Единадесетия конгрес и на Юлския пленум, разгърнатата широка организаторска и политическа работа сред трудовите колективи са сигурна гаранция, че и занапред трудещите се от окръга ще бъдат в челните редици на всенародното съревнование за предсрочно изпълнение на плана за 1977 г. и седмата петилетка по всички качествени показатели и ще дадат своя достоен принос за осъществяване на стратегическия девиз на Партията за висока ефективност и високо качество.

Digitized by Google

ЮЛСКА ТЕМПЕРАТУРА

ПЕТКО РУСЕВ

Юли 1976 г. ни даде забележителния доклад на др. Т. Живков, който остави трайна бразда в нашия партиен и обществен живот. Сложи началото на един неспокоен оптимизъм.

Неспокоен, защото радостите от успехите се сливат с непрестанната борба против слабостите.

Оптимистичен, защото възпява възхода към върховете на социализма.

Юли 1977 г. ни донесе равносметката — положителна, достойна за нашия труд. Донесе ни размисъла върху сътвореното за една година. Размисъл над извършеното преустройство в мисли, дела, навици. Самият факт, че решенията на Юлския пленум станаха съдба на партия и народ, е радостна победа. Самият факт, че във всички сфери се усъвършенствува ръководството, е резултат с голямо значение. Самият факт ,че оценъчната дейност констатира неудовлетвореност от постигнатото, е признак за ленинската зрелост на Партията, на нейния Централен комитет. Априлският размах се съедини с юлската непримиримост. Критериите за отговорността се изкачиха на по-горно стъпало. Осъзнаването на тия критерии е извор за развитието на стила, за обогатяването на формите, за разширяването на връзките с масите, за растежа на кадрите.

Партията уверено върви по ленинския път...

1

И същевременно проблемът за непрестанното издигане **ролята и отговорността на субективния фактор** не престава да ни тревожи. Съвършено правилно. Неговата роля е решаваща. Още повече, че пред нас стои задачата да се справим с враговете като либерализма, безстопанствеността, консерватизма и времеядството. Успехът на борбата против тия злини зависи изключително от субективния фактор, от неговата идейна култура и комунистическо възпитание. Изпълни ли тая повеля на времето, можем да кажем, че той — субективният фактор, стои на равнището на историческата отговорност. Да, тя е един от основните измерители за политическата зрелост на кадрите, на партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации.

Отговорността за съдбата на поръчаното дело има някои решаващи страни, които би трябвало да поставим на преден план, ако действително искаме да живеем в юлска температура, да растем и се развиваме под нейното въздействие. Тя идва от сблъсъците у нас. От борбата у нас...

* * *

Температурата, която те сгрява, залива с топлина, когато трябва да отговориш на въпроса — **успял ли си да се преустроиш в духа на юлските решения.** Навлязъл ли си във фронтовете на сблъсъците, смел воин ли си на плацдарма на борбата между новото и старото. Тази постановка, нейното осмисляне е пробен камък за творческото начало в твоята дейност. **На дело това означава конкретен анализ на конкретното положение и обобщаване на опита; практически мерки за изменението на положението.** Всичко друго е от дявола.

Digitized by Google

Не бива да крием. Има две опасности, които продължават да засенчват творчеството ни.

— Опасността някъде в думи да удавим хубавите решения. Има го и в доклади, и в статии. Споменаваме Юлския пленум, а като вникнем в разработката, в подхода, нещата имат стара дата. Изменението не се чувствува. Начинът на мислене не се е променил. Стилът продължава да мъкне овехтели навици. Например тази слабост се проявява много ярко, когато на базата на конкретния анализ трябва да отделиш нерешените въпроси и върху тях да съсредоточиш оръдията на идеологическата и организационната работа. Проблемите и задачите са уморени от играта с общи постановки, от наивно романтичните приказчици за „ролята и значението на Юлския пленум, за големите му изисквания" и пр. **Отговорността** сега силно се изразява именно в обстоятелството измъкнал ли си се от обятията на наивноромантичните приказчици, овладял ли си изкуството да откриеш нерешените въпроси и към тях да насочиш целия арсенал от средства. Ето я важната задача на момента. Откровеност, искреност и простота, практически стъпки са нужни, а не преповтаряне на известни идеи и повели.

— Опасността да си слагаме хубави „шапки", без да се замисляме какво има под тях. Тази мисъл на др. Тодор Живков не бива да забравяме. Тя ще ни спаси от играта на мероприятия, на разработки, от застоя в канцеларните, от потъването в книжността. Тя, нейното правилно разбиране ще ни прати сред хората, сред творците на социалистическия начин на живот.

Една година след Юли 1976 г. откровеността не може да скрие, че и сега се срещат дейци, които продължават да си правят хубави „шапки", слагат им паунови пера, префасонират ги, а не виждат какво става пред тях, не вникват в същността на процесите, не вземат действени мерки за утвърждаване на положителния опит, за отстраняване на слабостите. И сега ще намерите комитети, които със седмици пишат на десетки страници системи за индивидуална работа, а през това време има и партийни организации, и квартали, и села, които не са посещавани от никого. Но нали „шапката" е сложена и се вижда?!?

* * *

Щом стане дума за отговорност, тя се ограничава в рамките на собствените дела и поведение. Отговаряш за себе си! Добре! Никой не възразява против тая теза. Марксизмът-ленинизмът винаги е подчертавал ролята на личността, силата на нейния авторитет, на нейния пример като организатор на масите, като образец на строител на социализма. Ако сам, със своя начин на мислене, поведение и държане в управлението, в обществото не си пример за масите, не ги вдъхновяваш и мобилизираш, степента на твоята отговорност непрестанно намалява, юлската непримиримост бледнее.

Но тук е необходимо да се разбере истината — стилът на всеки един от нас е условие за развитието на стила на другите. Личната отговорност съдържа в себе си няколко интересни момента.

— Отговорност за стила на тия, които ръководиш, управляваш. Няма юлски дух там, където ръководителят сам мрази заседателщината, книжността, а ръководеното от него учреждение е затънало в съвещания, в книжни потоци. Никой не проповядва неправилното схващане да стоиш на подсъдимата скамейка за чужда вина. Но политиката не е наказателно право. В нея има тъй наречената политическа, морална отговорност за атмосферата, за стила на целия ръководен, управляван колектив. Без да се опростяват работите и да се насажда примитивизъм, характерът на отговорността в това направление предявява изис-

Digitized by Google

квания, които не търпят мудността, сеоичността, затвореността, откъсването от хората. Както никой няма право да издига своето мислене в ранг на единствен законодател на партийната линия и който го критикува „бил против линията на Партията“, така също никой няма право да се „извисява“ в царството на невинността, щом стане дума за състоянието на нещата в дадения участък, обект и пр. Невинните девици тук са бюрократизирали се, некомпетентни и неспособни хора, които чакат само партийния и обществения контрол. Те са ония „непорочни“ гладиатори, които никога не са виновни и все търсят да намерят някого, за да се оправдаят, за да се скрият зад гърба му.

Политическата отговорност, както посочихме, обхваща и зрелостта, и организираността, и активността на масите, на колектива. Този неин характер налага, когато се извършват проверки или дават оценки, партийните комитети и организации да отделят повече място на тази отговорност, да оценяват как са я разбрали и осъществили кадрите. Тогава по-пълно се осигурява тяхното възпитание. Този момент трябва да заеме законното си място и в индивидуалната работа с дейците, с всеки комунист, с всеки труженик. Личната отговорност обхваща ли атмосферата, стила в ръководения колектив.

Разбира се, това изискване за ръководните кадри е на една степен, а за ръководените — на друга. Без да се пренебрегва този факт, важното е да създадем навик всеки да чувствува политическата, моралната, гражданската отговорност за всички. И комунистите да дават пример, да са образец. Партийната организация няма да се развива като ръководно политическо ядро и пръзообраз на бъдещото състояние на колектива, ако не реши тая задача, ако тя не застане в центъра на партийния живот. Защото без тая отговорност няма дисциплина, няма активност. Или ако съществуват, те не са наши. Имат друга подкваса, друга основа. Тя може да бъде еснафщината, егоизмът и пр.

Правилното разбиране на отговорността има и възпитателно значение. Щом не съм сам воин, щом отговарям и за всичко, и за всички, то другарството, взаимопомощта, сътрудничеството, конкретната помощ стават отличителни черти на моя стил. Така е! Трябва и за своето развитие да се грижа, но да не забравям, че и другите до мен също трябва да се развиват, че съм длъжен да помагам, да въвеждам ред, да установявам принципиалност, да воювам против либерализма, против безстопанствеността и консерватизма. Така е!

Погрешно е обаче да се мисли, че щом всеки отговаря за всички, то ще се отворят вратите на безотговорността, че всеки ще чака друг да му реши проблемите. При такъв подход така можем да коронясаме либерализма и слабата дисциплина, та докато ги свалим от трона, доста време ще изгубим. В тази област заедно с партийните организации много израства ролята на професионалните съюзи, на Комсомола, на Отечествения фронт и пр. Те също са призвани да превърнат тая тема в централна за техните организации. Да превърнат отговорността в естествено състояние на колектива. Да съществува тя не само по поръчения, по указания, а като осъзнат дълг. Колкото и да е труден този въпрос, за неговото разрешаване следва да се воюва неотстъпно.

— Ще повторим някои от мислите. Като комунисти сме длъжни да бъдем пример на творци на социалистическия начин на живот. Но това означава да видим друго едно измерение на отговорността — какво отглеждаме, какво възпитаваме, какво даваме на бъдещето. Тук има само един отговор: „Като член на Българската комунистическа партия възпитах синове и дъщери, достойни да влязат в нейните редове, достойни за идеите на социализма“. Младото поколение е с революционна енергия, с критична мисъл, със социалистическо поведение. Знаете ли какво означава това? Борба против еснафщината, против егоизма. Не можеш, нямаш право да тръбиш за трезвеност и да обвиняваш, когато

Digitized by Google

твоите деца не се отделят от чашката; не можеш да воюваш против еснафщината, когато пътуваш с държавна кола до вилното си място и тя се топи под слънчевите лъчи или трепери от нощния студ, когато двата почивни дни копаеш ягодите и доматите. Войнствуващ еснаф, който щедро разплаща с държавното имущество. Държавната кола е дадена за държавна работа! Как остро критикуват хората такива явления? Силата на социалистическия начин на живот се проявява в ежедневието, в навиците да живееш скромно, честно, а не на чужд гръб, с трепереща ръка да изчисляваш личните облаги. Ето къде отговорността получава още по-широки измерения, защото именно тя ще окаже най-ефикасно въздействие върху възпитанието на младостта, върху тружениците на социализма.

* * *

Има и още една отговорност, без която юлските решения няма да станат практика. Става дума за самообразованието. Четеш ли, учиш ли се или се облизваш от удоволствие, че си живееш спокойно, равномерно. Прекарваш времето си приятно. Просто чудесно!?

Нещата са съвсем прости. За да се осъществяват решенията на Единадесетия конгрес и Юлския пленум, е необходимо да се умножават и научните знания. Защото вече говорим за метода на умножаващия се ефект; защото широко проповядваме култа към качеството. Как ще се справиш с тия проблеми, когато не разполагаш с научната информация? Информация за световните постижения, за икономическия механизъм. Знания за научните методи. Още повече че те в различните области имат специфично приложение. Освен конкретното познаване на конкретната обстановка творческото използване на науката, творческото ѝ обединяване с производството и управлението е основен елемент на компетентността. Нима е възможно някой да ръководи, ако не е компетентен? Нима може да чувствува отговорност някой, който не познава нещата, който не е способен да анализира състоянието на работите? Ето как осъзнаването на необходимостта да се учиш става също измерител на степента на отговорността.

2

Ако тръгнем по друмищата на юлската отговорност, логиката ще ни заведе до друг връх на нашето съществуване — **скромността.** Защото се оказа, че няма отговорност там, където отсъствува скромността.

Подчертано е, подчертава се и ще се помни винаги — **скромността краси комуниста като политически деец, като организатор и възпитател на масите.** Това е онова драгоценно качество, което отрича шума, парадността, двуличието, некомпетентността, поставянето на личните над партийните и обществените интереси, самовлюбването, отъждествяването на собствените капризи и настроения с партийната линия, с принципната позиция и пр. Това е онова драгоценно качество, което съдържа високата партийна култура и принципиалност, беззаветната преданост и готовност да вградиш себе си в социалистическото дело, омразата към евтината слава, към самоизтъкването, към личните облаги. Към нахалството, към ламтежа, към използването на връзки, на карнеристични похвати и пр.

* * *

В нашето село казват така: „Може би не си спомняш за него. Бе ще добър човек, но живееше скромно". Връщайки се към тези разсъждения, искаме да поставим един въпрос, който чака смели мерки. Става

Digitized by Google

дума скромните хора да не остават незабелязани. Ето къде е проблемът. Обстоятелството, че нашето социалистическо отечество се краси от хиляди, милиони люде, които творят, изменят света, без да вдигат шум за себе си, не означава, че нашата пропаганда и агитация, политическото ръководство трябва да мълчат за тях. Не! Ако днес и утре говорим и ще говорим за **уважението** към човека, то най-напред уважение, почит към скромните творци. Просто да се утвърждава такава обстановка във всеки колектив.

Но този въпрос има и друга страна — търсене на отговорност от тия, които вдигат прах около себе си, които фалшифицират фактите. Да се създава нетърпимо настроение към тях. А не да премълчаваме, за да имаме по-малко главоболия или като си правим лични изчисления за облагите.

* * *

Народът казва и друго: „Умен човек, скромно живее". Случайно ли народът е обединил в едно високата култура със скромното поведение? Не! Умният, работливият няма нужда от реклама и самореклама. Нему не са нужни ходатайствата, връзките. Той разчита на своите знания, на своя труд, които рано или късно му носят признанието, които всеки ден го утвърждават.

Вярно е, че историята може да забави, но тя не забравя. Истина е? Но нашата мисъл е друга — да ускоряваме историята. Да не разчитаме само на стихийния процес. Юли 1976 г. ни задължи да издигаме ролята на субективния фактор. Ето едно от полетата на неговата дейност — да не се разчита само на обективния ход, а с целия арсенал от идеологически и организационни средства да формираме такава социална среда, в която способните ще получават широки простори, закрила и помощ. На практика това означава да отглеждаме скромните таланти, без които стратегическият лозунг „Качество и ефективност, ефективност и качество" няма да станат дело. Няма, тъй като се искат знания, компетентност, способност...

* * *

Скромността е признак не само на култура, но и на сила. Слабият не може да бъде скромен. Защото скромността съществува заедно с анализа и самоанализа. Да вникнеш в повелите на времето, в решенията на Партията; да си дадеш сам сметка къде си, какво си направил; да видиш с отворени очи слабостите си, плесента по тебе; да намериш смелост с чисто сърце да се отърсиш от тях — знаете ли колко сила се иска?

Живееш в колектив. Критикуваш и те критикуват. Без тях няма и не може да се живее, освен ако ти е приятно да плуваш в жълтеникавите води на блатото. Да приемеш критиката не е да изречеш: „Съгласен съм, другари, вие сте прави". Това е или твърде малко, или е нескромност, самоизтъкване. Да ни видят всички, че си правим самокритика. Лошото е, че се срещат ръководители, които уважават тая нескромност, упойвайки се от аромата на евтината самокритика. А действителната самокритика е дълбоко вътрешно изживяване, премисляне, претегляне, за да се стигне до верния извод, който, превърнат в дела, в поведение, най-красноречиво показва стойността и на самокритиката, и на скромността.

* * *

Не зная откъде е дошло, но някъде оригиналните, конфликтните и всоващите личности не ги причисляват към скромните. Особено пък

Digitized by Google

ако някой упорито отстоява своя позиция, защищава дадена теза. Виж, има позьори, които, понеже не знаят какво да правят, голяма част от времето си отделят за фризьорите на своето външно поведение.

Скромността е конфликтен процес, защото се натъква на трудности, защото се ражда в разрешаването на сблъсъците. Тук се иска и познание, и смелост, и оригиналност на отделната личност. Всички не сме еднакви. Но това не означава, че спокойният е скромен, а темпераментният не е; че тихият е скромен, а смелият не е. Никога и никъде скромността не е била патент само на един характер. Тя е единна по съдържание, по същност, но оригинална по своето съществуване. Тя е многообразна в своето битие. Да се научим да я уважаваме в многообразието на нейната биография...

* * *

Ще попитате защо толкова дълго писахме за отговорността и скромността. Защото, ако те настъпват по целия юлски фронт, неговата температура е благодатна, плодоносна.

СЛЕД ДВЕ ГОДИНИ...

ОБОГАТЯВАНЕ ФУНКЦИИТЕ НА ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

к. и. н. ДИМИТЪР АНАНИЕВ

Изминаха две години от Националното съвещание във Велико Търново за ролята на първичните партийни организации. Години на преоценка и преустройство на мисленето, подхода и действията. Години на изучаване, осъзнаване и осмисляне на новите постановки и изисквания. Години на практическа работа и борба за претворяването им в живота на първичните партийни организации. През тези години Партията проведе своя Единадесети конгрес, състоя се Юлският (1976 г.) пленум на ЦК на БКП, които дадоха мощен тласък за ускоряване изпълнението на поставените от съвещанието задачи.

Извървеният през тези години път напълно потвърди правилността на анализа, оценките и прогнозите, очертаните перспективи в яркото заключително изказване на др. Тодор Живков. Съвещанието е важно събитие в политическия и вътрешнопартийния живот. То изигра и продължава да играе изключително благотворна роля в живота на партийните организации и на цялата Партия, стана един от факторите, способствуващ за усъвършенствуване на вътрешнопартийния живот и ръководната дейност на партийните организации. На практика е вече доказано, че съвещанието правилно постави и изясни най-актуалните проблеми, които вълнуват първичните организации, че то даде правилен отговор на нововъзникналите въпроси в техния живот и дейност.

Digitized by Google

За двегодишния период от него бяха постигнати забележими резултати по всички основни направления от обширната проблематика, която то постави за решаване. Най-общият резултат от него е, че се подобри работата на всички първични организации, нарасна умението им да сплотяват и мобилизират трудовите колективи, да се изявяват като ръководни политически ядра на трудовите колективи и все повече да се утвърждават като първообраз на тяхното бъдещо състояние. Има всички основания да се твърди, че издигнатите от съвещанието идеи, проблеми и задачи станаха изключително важен фактор за активизиране и сплотяване на първичните партийни организации.

Голямото значение на съвещанието е, че то насочи организациите към по-активно и ефективно използване на разнообразните и разширили се възможности, създадени в трудовите колективи за всестранен подем в техния живот и дейност. Би било нереалистично да се мисли обаче, че всички първични партийни организации в еднаква степен са овладели и използват резервите за повишаване ролята на трудовите колективи в обществено-икономическото развитие на страната, за самоусъвършенстване на вътрешния живот и ръководната си дейност. Много възможности и резерви остават неоползотворени, което естествено задържа равнището на дейността им и пречи да се реализира напълно обективно присъщото им социално предназначение — да бъдат ръководни политически ядра и първообраз на трудовите колективи. Един от непълно използваните резерви си остава развитието и разширяването на анализа на измененията във функциите на първичните партийни организации.

Прегледът на литературата по партийно строителство и данните от партийната практика показват, че след съвещанието анализът на функциите на първичните организации не е получил съществено развитие. А известно е какво първостепенно значение се придава на този проблем в заключителното слово на др. Тодор Живков пред съвещанието. Като разкрива някои черти от характеристиката на партийната организация като първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив, той дебело подчертава, че тя се намира в непрекъснато движение и в нея стават постоянни промени, „придобива нови функции в процеса на историческото развитие на Партията, на обществото, решава нови задачи. И когато казваме, че партийната организация трябва да се развива като първообраз на трудовия колектив, ние имаме тъкмо това предвид: промените, които стават в партийната организация, нейните нови функции, новите задачи, поставени от изграждането на развито социалистическо общество в нашата страна"[1]. От това непосредствено следва, че за да следим, регулираме и направляваме процесите на нарастване ролята на първичните партийни организации като ръководни политически ядра и утвърждаването им като първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи, е необходимо да знаем всеки момент измененията, които настъпват в техните функции.

Подценяването и отчасти неразбирането на ролята и значението на анализа на функциите на първичните партийни организации или накратко на функционалния подход, недостатъчно ясното и непълно интерпретиране на някои страни от същността и съдържанието им, тяхното смесване с дейност, цели, задължения, роля, направления, задачи, са според нас една от причините за бавното преустройство и практическо решаване на редица проблеми, свързани с издигането на ролята на първичните организации като ръководни политически

[1] Т. Живков, Избр. съч., т. 23, с. 427.

Digitized by Google

ядра и първообраз на трудовите колективи. А междувременно опитът, натрупан от проведената в края на миналата и началото на тази година отчетно-изборна кампания показва какви големи предимства предоставя и колко много резерви има функционалният подход за подобряване цялостната дейност на партийните организации, за изявяването им като политически ръководители, организатори и възпитатели на трудовите колективи. Всичко това поражда необходимостта да се засили теоретическата разработка и се осмисля натрупаният опит в тази важна област на партийното строителство.

ФУНКЦИИТЕ КАТО ЕЛЕМЕНТ НА МЕХАНИЗМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА РЪКОВОДНОТО ПОЛИТИЧЕСКО ЯДРО И НА ПЪРВООБРАЗА

Първичната партийна организация като част от трудовия колектив и Комунистическата партия е сложна, но самоуправляваща се система. Главен фактор за реализация на нейната обективна социална роля — да бъде основа и опора на Партията, всеобща форма за обединение на комунистите, главно средство за свързване на трудещите се маси с ръководните партийни органи, ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние — е съзнателната ѝ целеустремена дейност. „Не е достатъчно — посочва В. И. Ленин, — разбира се, да се наречем „авангард", член отряд — трябва и да действуваме така, че **всички** останали отряди да виждат и да са принудени да признаят, че ние вървим най-отпред."[1] Ръководната роля и примерът на първичната партийна организация в трудовия колектив не следват автоматически от нейната принадлежност към Комунистическата партия. Те не се поднасят наготово и не се връчват с грамота. Положението на ръководител, лидер, преден отряд, пример се завоюва и отстоява с работа и борба, с всекидневна, кръвтовска и наглед незабележима дейност за изпълнение на партийно-държавните планове и задачи, за защита интересите на трудещите се. Ръководното политическо ядро и първообразът се формират, утвърждават, изграждат, култивират като резултат от планомерни усилия преди всичко на самите партийни организации и техните членове.

Съзнателното въздействие върху живота на първичната организация може да бъде ефективно и да принася полза само ако се опира на научното познание на закономерностите на нейното функциониране и развитие, на специфичното им проявление в дадени конкретни условия. Колкото по-пълно, дълбоко и комплексно се познават условията, обстоятелствата и тенденциите на нейното функциониране и развитие, толкова по-добре ще се използват разкриващите се възможности, резерви и предпоставки за осъществяване на прогрес в дейността ѝ. Това се отнася и до протичането на взаимосвързаните обективни процеси за издигане ролята на първичната организация като ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние. Те се осъществяват на практика и се въплъщават в конкретно състояние на партийната организация само посредством определен механизъм или инструментариум на въздействие. От степента на овладяване и използване на този механизъм и неговото постоянно привеждане в съответствие с постиженията на науката и челната партийна практика зависи равнището на изява на първичната партийна организация като ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на бъдещото му състояние.

Механизмът на въздействие има своя собствена структура, главните елементи на която са функциите на първичната партийна орга-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 5, стр. 444—445.

Digitized by Google

низация, формите и методите, чрез които се реализират, мотиви и стимули, социално-психологически фактори. Тези елементи са органически свързани един с друг и образуват единно цяло. Само за нуждите на изучаването им те могат да се отделят и разглеждат самостоятелно.

Като се изхожда от управленческото определение на функцията като операция, действие на субекта върху обекта на ръководството или управлението[1], може да се приеме, че под функции на първичната партийна организация се разбират еднородни и относително обособени направления в нейната практическа дейност, които конкретизират функциите на Комунистическата партия. Това са функции, които се различават една от друга. Ако функциите на Партията непосредствено отразяват и изразяват нейната същност и социално предназначение, то функциите на първичната организация разкриват и реализират конкретните й права, задължения и компетенции, които са подчинени и произтичат от функциите на Партията. Общопартийните функции са обективни по своя характер, а функциите на първичната организация имат производен характер, т. е. те се установяват, определят и изменят от Партията в лицето на нейните висши и местни органи. Освен това функциите на партийната организация, макар и да изразяват изискванията на функциите на Партията, не обхващат всички страни и аспекти на тези функции. Силно влияние за модификацията им оказват мястото на първичната организация в структурата на Партията, ограниченият периметър на нейната дейност и сравнително малките сили, с които разполага.

Функциите на първичната организация не се свеждат само до нейните конкретни дейности, действия, форми и методи за реализирането им. Една или друга дейност на първичната организация означава осъществяване на част или на отделни страни от нейните функции, но това не са самите функции. По същия начин едни и същи методи могат да обслужват или всички, или само отделни функции.

Функциите на първичната партийна организация не бива да се смесват с функциите на трудовия колектив. Това са два различни вида функции, които съществуват паралелно, оказват си взаимно влияние, но са относително самостоятелни и независими едни от други. „Главната функция на трудовия колектив — подчертава др. Т. Живков — е ефективното изпълнение на производствените задачи и непрекъснатото подобряване на организацията на трудовата дейност на основата на здрава самодисциплина.“[2] Трудовият колектив изпълнява и важни социално-битови и възпитателни функции, които съдействуват не само за трудовото, но и за умственото, нравственото, естетическото и физическото възпитание на личността. Функциите на социалистическия трудов колектив са насочени към утвърждаването му като икономическа и социална основа на нашето общество. Чрез тях трудовият колектив реализира качествените черти на социализма като обществена система, утвърждава социалистическия начин на живот.

Диалектиката на взаимоотношенията между функциите на първичната организация и функциите на трудовия колектив е такава, че доминиращи са функциите на първичната организация. Те имат за задача да изявят и реализират първичната партийна организация като ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на бъдещото му състояние. Посредством тях първичната организация въздействува на трудовия колектив за развитие на неговите основни функции. Смисълът на първичната организация като ръководно политическо ядро и първообраз на трудовия колектив е в реализацията

[1] В. Г. Афанасьев, Научное управление обществом, М., 1972, с. 207.
[2] Т. Живков, Избр. съч., т. 20, с. 444.

Digitized by Google

на възможността и необходимостта нейните политически, организаторски и идейно-възпитателни функции да развиват и разширяват производствените, социално-битовите и възпитателните функции на трудовия колектив.

Следователно функциите са едни от важните елементи на механизма за реализация на ръководното политическо ядро и на първообраза. Тяхното нормално и оптимално осъществяване е условие и предпоставка за сплотяване и мобилизиране на трудовите колективи за най-ефективно използване на предоставените им основни фондове и материални ресурси в интерес на социалистическото общество, за укрепване дружбата и другарската взаимопомощ, дисциплината и организираността в производството, обслужването и управлението.

СЪВРЕМЕННИ АСПЕКТИ ОТ СЪДЪРЖАНИЕТО НА ФУНКЦИИТЕ НА ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

С нарастване ръководната роля на Партията в условията на изграждане на развития социализъм се разширяват и обогатяват политическите, организаторските и идейно-възпитателните функции на първичните организации. Това намира израз, както се посочва в Програмата на Партията, в увеличаване на обема на тяхната дейност, усложняване на характера на проблемите, които решават, разширяване на техните права и повишаване на отговорността им. Първичната партийна организация по-пълно заживява с проблемите на трудовия колектив, с целия комплекс от въпроси, свързани с труда и бита на милионите хора, с големите национални задачи и предначертанията на Партията и социалистическата държава.

Основен проблем за издигане ролята на първичната партийна организация като ръководно политическо ядро на трудовия колектив и утвърждаването ѝ като първообраз на неговото бъдещо състояние е по-нататъшното развитие на нейните политически функции. Актуалността на тази задача се определя от обстоятелството, че в системата от функции на първичната партийна организация политическите функции заемат централно място. От друга страна това е обусловено от политическия характер и същност на Партията като висша форма на политическа организация на работническата класа, неин изпитан марксистко-ленински авангард, всепризнат ръководител на народа.

Политическите функции на първичната партийна организация са сложна съвкупност от политическо съзнание, политически отношения, политически подход. В тях се съчетават научното познание на обективната действителност с изкуството на политическото ръководство. Посредством тях партийната организация извършва специфично отражение и познание на условията на живот, оценява натрупания свой и чужд опит, определя и изразява основните интереси на социалните групи, прогнозира насоката на действията си, анализира и използва създадените възможности за движение напред. Главно чрез политическите си функции партийната организация влияе и отчасти регулира политическите отношения в трудовия колектив, формира марксистко-ленински представи за отношенията между класите в нашето общество и активно положително отношение към народната власт и нейните мероприятия, отразява и изразява политическите идеи, настроения и чувства на трудещите се.

През последните години, особено след Великотърновското съвещание, партийните организации по-пълно изявяват политическите си функции. Това намира израз преди всичко в по-широкото използване на разнообразни научни средства и методи за анализиране на производствения, социалния и културния живот на трудовите колективи.

Digitized by Google

Натрупан е значителен опит в приложението на политическия подход при разработването и приемането на решенията. Повече се прави за изучаване практическия опит на трудещите се, за по-пълно отчитане и съобразяване на интересите и психиката на различните социални групи. Първичните партийни организации провеждат по-конкретна и по-широка работа за политизация на всички обществени дейности и всички сфери от живота на трудовите колективи. Всичко това внесе забележими подобрения в техния живот и способствува за засилване на политическия характер на дейността им, за по-нагатъшното им утвърждаване като органи за политическо ръководство, за издигане на ролята им като ръководни политически ядра и първообраз на трудовите колективи.

Животът обаче не стои на едно място. Задачите, които поставят за решаване Единадесетият конгрес и Юлският (1976 г.) пленум на ЦК на БКП, изискват да се отиде още по-напред при реализация на политическите функции на първичната партийна организация. Повече от всеки друг път те са призвани да бъдат най-активни участници във формирането и осъществяването на конкретни практически мерки за реализация на главната стратегическа задача на седмата петилетка — повишаване на ефективността и качеството на дейността във всички области от развитието на трудовите колективи. От тях се изисква да пренесат центъра на тежестта на работата на всички участъци и работни места от количествените към качествените и натуралните показатели.

Сега същината на цялата политика, в това число и на политическите функции на първичната организация, се свежда до работата за изпълнение на качествените и натуралните показатели. Това е сърцевината на политическите функции, най-важният елемент от тяхната структура. Изпълнението на качествените и натуралните показатели изисква да се прави трезв, реалистичен и обективно верен отчет на постиженията, нерешените проблеми и възникналите трудности, да се прогнозира вероятното развитие на процесите и тенденциите в трудовите колективи, гъвкаво да се прилагат, използват и съчетават разнообразни форми и методи на работа за мобилизиране на трудещите се за изпълнение и преизпълнение на държавните и насрещните планове.

Важна страна от политическите функции на първичната организация на съвременния етап е развиване на способностите ѝ творчески да осмисля и трансформира партийната политика за повишаване ефективността и качеството в конкретни задачи и практически действия на комунистите, на трудещите се. Нейната дейност не може да разчита на успех, ако пренася партийните постановки и задачи механично, възпроизвежда ги без конкретизация, разисква ги в общ и стратегически план. Във връзка с това особено значение придобива по-пълното прилагане на теорията на познанието за творческото преобразуване на същественото и всеобщото в партийната политика в конкретно, частно и единично, съобразно специфичните условия, възможности и потребности в трудовия колектив. С една дума, партийната организация да се изявява още по-пълно като самодейна политическа организация, да проявява повече самоинициатива и творчество, да поставя и решава актуалните въпроси, без да чака указания отгоре.

В съвременни условия особено нараства значението на онази страна от политическите функции на първичната организация, свързана с привличането на трудещите се към по-широко непосредствено участие в решаването на задачите за повишаване ефективността на производството и качеството на продукцията. Особено значение придобива масовото включване на всички в разкриването и използването на наличните резерви и възможности, с които разполага всеки трудов колектив.

Digitized by Google

Огромни са потенциалните сили на трудещите се и партийните организации са призвани да станат катализатори на тяхната енергия, страст, фантазия и творчество в борбата с безстопанствеността, разхищенията, свръхдопустимия брак, неустойките и непроизводствените разходи. Поголямо внимание следва да се обръща за включването на младежите и девойките в масовото движение под девиза „Младежки труд, учение и творчество за висока ефективност и качество". Важно значение придобива работата за насочване и преустройство на съдържанието, формите и критериите на социалистическото съревнование с оглед качествените показатели да станат негова сърцевина.

В наше време степента на развитие на политическите функции на партийната организация се измерва и оценява не по декларациите и намеренията, плановете и решенията, а по реалните резултати и постиженията в работата на трудовите колективи за изпълнение решенията на XI конгрес и Юлския (1976 г.) пленум на ЦК на БКП. Без да се вулгаризират и опростяват нещата, в края на краищата ефективността от политическата функция на първичната организация не може да не се измерва с реализираните икономии на суровини, материали, горива, енергия и жив труд, с равнището на използване на производствените мощности, с увеличената сменност, с изпълнението на натуралните показатели, с качеството на продукцията от гледна точка на конкурентноспособността ѝ, с осъществяването на задълженията за износ.

Особено важен проблем за издигане ролята на първичната организация като ръководно политическо ядро на трудовия колектив и утвърждаването ѝ като първообраз на неговото бъдещо състояние е понататъшното усъвършенстване на нейните организаторски функции. Важността на този проблем се определя от нарастващата нужда от организация и организаторска дейност в условията на изграждането на развито социалистическо общество и протичащата научно-техническа революция. Това е свързано с увеличения обем на работа на първичните организации, усложнените задачи, повишеното културно и политическо равнище на трудещите се, необходимостта от осигуряване на последователност, координация и съгласуваност в действията на всички звена в обществото и трудовия колектив. С това се обяснява и обосновава задачата, поставена от Единадесетия партиен конгрес за превръщане на борбата за изпълнение на решенията в главно условие за повишаване качеството и ефективността на партийно-организационната дейност, за извършване на коренен прелом в практическата, организаторската дейност.

Един от основните проблеми на организаторските функции на първичната организация е да се осъществи по-голяма деловитост, конкретност, яснота и простота в нейната дейност. Във връзка с това центърът на тежестта се пренася по посока на разкриване и практическо преодоляване на съществуващите недостатъци и слабости, разгръщане на критиката и самокритиката, издигане на партийната принципност и комунистическа непримиримост, издигане на личния пример и авангардната роля на комунистите. Юлският (1976 г.) пленум на ЦК на БКП изтъкна необходимостта да се преодолеят всякакви прояви на пасивност, съзерцателност и декларативност, празен шум, показност и самоцелност, прекалено дългото застояване в областта на добрите намерения, идеи и замисли. Животът изисква партийната организация да осъществява такава степен на конкретност, че всеки трудов колектив и труженик да знае своето място, роля, отговорност и принос в общите усилия на народа.

Първичната партийна организация ще изпълнява толкова по-пълно ролята на ръководно политическо ядро и първообраз на трудовия

Digitized by Google

колектив, колкото по-развита е демокрацията и укрепена дисциплината в нея. С примера на вътрешната организация на своя живот тя показва, внушава, предсказва, рисува тенденциите и формите на организация в трудовия колектив. В нейния живот и дейност трудещите се опознават в снет вид бъдещата комунистическа действителност, виждат същността и природата на реалния комунизъм, изучават комунистическия начин на живот. Главното сега е пълноценно да се използват създадените след Единадесетия конгрес, Юлския (1976 г.) и Майския (1977 г.) пленум на ЦК на БКП още по-благоприятни условия за осигуряване на хармонично съчетаване на демократизма и дисциплината в живота и дейността на всяка партийна организация.

Развитието на първичната организация като ръководно политическо ядро и утвърждаването ѝ като първообраз на трудовия колектив е непосредствено свързано с високото качество на нейния личен състав. Историческият опит потвърждава, че партийната организация може да бъде ръководно политическо ядро и пример, ако в нея членуват трудещи се с високи политически, морални и делови качества, твърди и издръжливи в борбата, идейно и революционно закалени. Колкото и висока да е политическата зрелост и култура на кандидатите, приемани в Партията, задачата за регулиране на качествения състав на Партията си остава една от най-важните за първичните организации. В това отношение нашата Партия има дълголетни традиции и значителен опит. Но много факти показват, че грижите за регулиране качеството на партийните редици не всякога съответствуват на партийните изисквания. Не са единици партийните организации, които са отслабили вниманието си към качествата на комунистите, което неизбежно води до намаляване на техния обществен престиж и влияние сред трудещите се. Единадесетият партиен конгрес и Юлският пленум на ЦК на БКП изискват да се засилят грижите за регулиране качествения състав на Партията, като се осигури всеки партиен член настойчиво да овладява марксистко-ленинската теория, активно да участвува в партийния и обществения живот, да служи за пример в труда, учението и бита. Влиянието и авторитетът на комуниста в трудовия колектив е право пропорционално на неговия нравствен облик, общи и професионални знания, умения и навици.

Един от основните проблеми на организаторските функции на първичната партийна организация е подобряването на работата ѝ с ръководните и изпълнителските кадри. Важността на този проблем се определя от нарастващото значение на субективния фактор в строителството на развитото социалистическо общество. „Както и да се изменят условията — справедливо посочва др. Тодор Живков, — колкото и да се развива техниката и да се внедряват кибернетичните принципи в управлението, в сила остава и винаги ще остава ленинската постановка: кадрите решават всичко!“[1] Първичните партийни организации са призвани при подбора на кадрите строго да спазват изискването за органическо единство между политическите и деловите качества, да осигуряват последователност в тяхното издигане, да обграждат кадрите с доверие и уважение, да укрепват тяхното самочувствие и авторитет. От друга страна нараства тяхната роля за възпитанието на кадрите. От тях се изисква още по-настойчиво да възпитават у тях силно чувство за отговорност пред Партията и обществото — отговорност за своите лични действия и за колектива, който ръководят; творческо отношение към проблемите, самоинициативата, размах и деловитост, непримиримост към рутината и застоя, постоянна грижа за повишаване

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП за периода между X и XI конгрес и предстоящите задачи, С., 1976 г., с. 91.

Digitized by Google

на професионалната, политическата и общокултурната подготовка; единство между думите и делата, скромност и простота в държането, непосредственост в общуването с хората.

Особено важна страна на организаторските функции на първичната организация е системното, целенасочено и компетентно осъществяване на правото на контрол над дейността на административните и на стопанските ръководства. Този проблем има комплексен характер и е свързан с преодоляване на изоставането на контрола и проверката на изпълнението, които Единадесетият партиен конгрес оцени като най-слабо звено, пречещо организационната работа и ръководство напълно да се издигнат до равнището на политическата работа и ръководство. Един от важните аспекти при осъществяване на правото на контрол е да се осигури проверка на хората и проверка на фактическото изпълнение на задачите, да се поддържа жива връзка с трудовите колективи. Тази задача придобива ново звучение и по-конкретно съдържание в последните решения на Централния комитет, на Политбюро и Секретариата.

По-нататъшното издигане ролята на първичната партийна организация като ръководно политическо ядро на трудовия колектив и утвърждаването ѝ като първообраз на бъдещото му състояние е в пряка зависимост от високата степен на реализация на нейните идейно-възпитателни функции. Чрез тези си функции първичната организация повишава съзнателността на своите членове и тази на трудовия колектив, издига тяхната политическа и трудова активност. Социалното предназначение на възпитателните функции е да превърне идеите и постановките в партийните директиви и решения във вътрешно убеждение на трудещите се, а оттам и в мотив за тяхното поведение и действие. Възпитателните функции са средство за постигане на комунистическия идеал и се намират в неразривно единство с политическите и организаторските функции.

В наше време важен проблем от идейно-възпитателните функции на първичната организация е осъществяването на нов подход в цялата възпитателна работа сред трудещите се и младежта. Смисълът на този подход е в още по-пълното отчитане на закономерната връзка между обществената среда и идеологическия процес. Във връзка с това се държи сметка, че в немалка част от първичните организации все още няма достатъчно яснота по въпроса за новия подход и конкретните пътища за практическото му приложение. В редица случаи продължават да доминират количествените критерии за оценка на идеологическите мероприятия, а правилните разбирания за съвременния идеологически процес не всякога се превръщат в реално негово съдържание.

Особено важна страна от идейно-възпитателните функции на първичните партийни организации е социалистическото трудово възпитание. В тази област Единадесетият партиен конгрес и Юлският пленум на ЦК на БКП издигнаха високи критерии и изисквания. Сега въпросът за социалистическото отношение към труда, за готовността към ефективен труд съобразно новите постижения на науката и техниката е сърцевина на социалистическия начин на живот, негова същностна черта. Това предполага организацията, съдържанието, формите и методите на идеологическата работа да бъдат насочени към възпитанието на съзнателно, творческо и новаторско отношение към труда, непримиримост към лентяйството, разхищенията на обществената собственост, карнеризма и консерватизма в труда. Същевременно от партийните организации се изисква още по-активна дейност за преодоляване проявите на технократизъм и пренебрежение към идейно-политическото съдържание на трудовата дейност.

Сред задачите, които решават идейно-възпитателните функции на първичната организация, е и по-нататъшното формиране и развитие на

Digitized by Google

комунистическия мироглед у трудещите се. Първичната партийна организация е призвана да осигури пълно господство на марксистко-ленинско съзнание в трудовия колектив, където работи. Във връзка с това особено значение има работата за повишаване класово-партийното съзнание и критерии у трудещите се и у младежта за по-нататъшното развитие и утвърждаване на патриотичното и интернационалното съзнание на личността, за формирането и по-нататъшното утвърждаване на социалистическия начин на живот, за още по-настъпателна и непримирима борба срещу буржоазната идеология и опортюнизма от всякакъв род.

• • •

Цялостното овладяване и пълноценно използване на механизма за управление и самоуправление на вътрешните процеси в живота на първичната организация е важно условие и предпоставка за ускорено протичане на взаимосвързаните, взаимодействуващи си и паралелно протичащи процеси на повишаване ролята ѝ като ръководно политическо ядро на трудовия колектив и утвърждаването ѝ като първообраз на неговото бъдещо състояние. В това отношение обогатяването на функциите на първичната партийна организация има изключително важно политическо и вътрешнопартийно значение.

РАВНОСМЕТКА НА ИЗМИНАТИЯ ПЪТ

ЙОРДАН БАЙОВ
секретар на ОК на БКП — Благоевград

Ефективността на политическото ръководство на сложните икономически, духовни и обществени процеси в окръга се обуславя в решаваща степен от растящата роля на първичните партийни организации. След Националното съвещание във Велико Търново (1975 г.) окръжният, градските и общинските партийни комитети полагат по-системни и целенасочени грижи, търсят нови форми и средства, изучават процесите и явленията и на тази основа преценяват измененията в ръководството на първичните партийни организации, чертаят предстоящите задачи. В работата на окръжния комитет се утвърди практика на пленарни заседания и в бюрото да се обсъждат цялостно или отделни страни от състоянието и дейността на партийните организации. Например на пленум окръжният комитет разгледа проблема за по-нататъшното развитие и усъвършенствуване на вътрешнопартийната демокрация, за крепка и съзнателна партийна дисциплина. При подготовката проверихме дейността на 37 партийни комитета. Направихме социологическо изследване в 167 първични организации с 1922 комунисти. Проучихме някои взаимовръзки между по-висшите партийни органи и първичните организации: каква информация получават първичните организации, доколко се регламентира и насочва дейността им, какви са условията за работа и по-специално за изява на самодейния им характер и развитие на вътрешнопартийната демокрация, състоянието на критиката към по-висшите органи и дейци, жалбите, сигналите, изпращани до по-горните органи, и ефектът от тях и други.

Digitized by Google

Материалите за пленума предварително бяха обсъдени по райони със секретарите и членовете на градските и общинските партийни комитети, със секретари на първични организации. Това даде възможност да се окаже конкретна помощ и да се отстранят редица недостатъци в работата на първичните партийни организации. Повиши се активността на партийните бюра и организации. На по-висока степен се издигна колективността, засили се ролята на партийното събрание, нов тласък получи критиката и самокритиката.

В окръжната партийна организация се проведе и научно-практическа конференция на тема: „Творчество и инициатива в партийната работа". В продължение на повече от една година партийният актив от всички равнища повиши своите знания за същността, източниците и по-важните условия за развитието на творческата активност, инициативата и самодейния характер в ръководната дейност. Висококвалифицирани лектори от апарата на Централния комитет на БКП, АОНСУ, списание „Партиен живот" изнесоха лекции, доклади, даваха разяснения по въпроси, интересуващи комунистите.

Развитието на самодейния характер, творчеството и инициативата на първичните партийни организации станаха предмет на обсъждане на пленуми на градските партийни комитети. Ето някои от тях: „Творчеството и инициативността в работата на първичните партийни организации за повишаване ролята на трудовия колектив" — Благоевград; „Форми и средства на работа за повишаване самоинициативността и активността на първичните партийни организации" — Гоце Делчев; „Първичните партийни организации и социалистическото съревнование" — Симитли и други.

По проблемите на творчеството и инициативността общинските и заводските комитети проведоха практически конференции с партийните активи. В първичните партийни организации се състояха разговори за творческата изява на комунистите в социално-икономическото развитие на колектива, за активността им в обществения живот, за личния им принос в изпълнение на конгресните решения и пр.

Всяка година в окръга се провежда по една основна инициатива, свързана с живота и дейността на първичните партийни организации, за повишаване на тяхната ръководна роля. При голям интерес и висока активност преминаха обсъжданията, разговорите и оценките за равнището на партийното събрание, състоянието на критиката и самокритиката, подготовката и вземането на партийно решение, контрола и проверката на изпълнението, индивидуалната работа с хората и други. Всичко това се отрази положително върху партийно-организационната работа. Тя се свърза по-тясно с идеологическата и стопанската дейност. Повиши се и активността на комунистите.

* * *

За създаване на творческа обстановка в първичните партийни организации основен дял имат партийните бюра. Ето защо в окръжната партийна организация непрекъснато се засилват грижите за партийните секретари и членовете на бюрата. В това отношение нов тласък дава решението на Секретариата на Централния комитет на Партията за по-нататъшно издигане на ролята на секретаря на първичната партийна организация. Значително повишихме критерия при избирането на секретарите. При техния подбор се съобразяваме с това, че партийната работа е живо дело, че във всичко трябва да се търси конкретен подход, да се изучава обстановката и да се проявява творчество. Много полезна се оказа практиката всяка година преди отчетно-изборните събрания градските, общинските, заводските и учрежденските комитети да приемат оценки за работата на всички секретари и бюра на първичните организации. В резултат на това за членове на партийните бюра и за

Digitized by Google

секретари се подбират най-авторитетните комунисти с висока образователна и професионална подготовка, способни да сплотяват партийните членове от всички поколения и да укрепват връзките на партийната организация с трудещите се. Сега 62,9 на сто от секретарите са специалисти, 36,4 на сто са в материалното производство, 77 на сто са преизбрани. От членовете на партийните бюра 46,8 на сто са заети в материалното производство, 38 на сто са специалисти, 26 на сто — жени, 4,8 на сто — активни борци против фашизма и капитализма и 11,1 на сто са на комсомолска възраст.

Какво направихме и правим за повишаване на организационната култура и деловата квалификация на партийните секретари и членовете на бюрата?

Окръжният комитет всяка година организира постоянно действуващи семинари и краткотрайни курсове. Градските и общинските партийни комитети също имат програми за обхвата, формите и тематиката на обучение. С тях се внася плановост и целенасоченост в съдържанието на работата за постигане на конкретната цел — повишаване ефективността на обучението, като тясно се свързват общопартийните задачи с тези, които се решават в окръга, общината и съответните първични организации и трудови колективи.

Една част от секретарите и членовете на партийните бюра се обучават в междуокръжната партийна школа. В Благоевград действува вечерен партиен университет, в който повишават своите знания над сто активисти. Постоянно действуваща форма за обучение е денят на партийния секретар. На този ден пред секретарите се изнасят беседи по актуални проблеми на партийния живот, запознаваме ги с някои решения и задачи, информираме ги за хода на изпълнението на по-рано взети решения и пр. Обменя се и положителният опит в партийно-организационната и политическата работа.

Бюрото на окръжния комитет периодично организира срещи със секретарите на първичните организации. Там се анализират и обобщават положителните резултати и нерешените въпроси в работата на окръжната партийна организация за определен период от време, обменя се натрупаният опит. На последната среща се конкретизираха задачите, произтичащи от решенията на Единадесетия конгрес и Юлския пленум за издигане ролята на първичните партийни организации като боеви и дееспособни реализатори на партийните предначертания. За дългогодишна дейност и постигнати успехи през шестата петилетка 122 секретари на първични организации бяха наградени с ордени и други отличия.

Градските и общинските комитети също провеждат редовно срещи с партийните секретари и бюра. Запознават ги с проблеми от вътрешнопартиен, политически и стопански характер.

Какво постигнахме с това?

Нараства самочувствието на секретарите и членовете на партийните бюра, разгърнаха се творческите им възможности, засили се чувството им за отговорност, станаха по-взискателни към себе си и към заобикалящите ги. Измененията в тяхното поведение и в действията им положително се отразяват върху живота и дейността и на първичните партийни организации, и на трудовите колективи. Повиши се научността в работата им във всички области на обществения живот, прилагат се по-ефективни форми и средства в организаторската и политическата дейност на първичните партийни организации сред трудовите колективи.

* * *

Друг основен фактор за повишаване ефективността на партийната работа, към който съсредоточихме усилията на органите и организациите, е изучаването, разпространението и внедряването на положителния опит. В перспективните и

Digitized by Google

оперативните планове на окръжния комитет се определя кои страни от положителния опит, който се ражда и утвърждава в окръжната партийна организация в други окръзи на страната, в братските партии и особено в КПСС, ще бъде предмет на изучаване и внедряване. Този подход внесе по-голяма съгласуваност и целенасоченост както в работата на отделите на окръжния комитет, така и в дейността на градските, общинските и заводските комитети. Сега градският комитет в Благоевград работи за създаване на положителен опит за свързване на организаторската и политическата работа със стопанската дейност; в Сандански — за издигане ролята на първичните организации като политически ядра на трудовите колективи; в Гоце Делчев — за организацията на контрола и проверката на изпълнението; в Банско, Белица и общинските партийни комитети в Струмяни и Селище — за индивидуалната работа с комунистите; общинските партийни комитети в Хаджидимово, Катунци и Коларово — за издигане равнището на партийното събрание. Други комитети работят за създаване на положителен опит за подобряване състава на партийните организации, за работата с новоприетите комунисти, за развитие на критиката и самокритиката и пр.

Стремежът е положителният опит да повишава ролята на партийните организации за изпълнение на основния девиз на петилетката „Ефективност и качество — качество и ефективност".

В трудовите колективи и първичните партийни организации от различните сфери и звена се преплитат много и сложни отношения между хората. Да се изучава това многообразие, да се насочват усилията в главните направления, с примера на комунистите и с умелата им дейност да се повишава активността на трудещите се е сложна работа. Към изучаването на тези процеси окръжният комитет подхожда конкретно. В продължение на няколко месеца той изучи организационното състояние и влиянието на първичните организации върху трудовите колективи в строителството.

Какво се установи?

Независимо от положителните изменения, настъпили през последните години в живота и дейността на партийните организации в строителството, тяхната роля и място не съответствуваха на новите задачи и изисквания. Партийните ядра в строителните колективи на Петрич и гр. Гоце Делчев бяха слаби. Редица първични организации не съумяваха да осигурят комплексно партийно ръководство върху дейността на стопанските ръководители за подобряване организацията на работата, за съставяне на плановете, за проектната готовност, за обезпечаване на обектите с необходимата работна сила, строителни материали, механизация и пр.

Бюрото на окръжния комитет обсъди резултатите от проверката и прие решения. На първо място, насочи партийните комитети да приведат структурата на първичните организации в съответствие с новата организация на строителството, да създадат силни политически ядра в производствените звена. Градските комитети да разработят свои мероприятия за повишаване ролята на партийните организации в строителството. Бюрото на комитета организира среща с ръководителите на строителните организации, анализира и оцени доколко те се изявяват като политически дейци в трудовите колективи, какви условия създават за издигане авторитета на първичните организации. Уточниха се номенклатурни кадри, при разместването на които ръководителите са длъжни да се съобразяват със становището на партийната организация. С оценките на бюрото на окръжния комитет бяха запознати всички партийни организации в строителството. Средствата за масова информация — в. „Пиринско дело", радиото в Благоевград и местните вестници, отделиха повече място на партийните органи и организации от строителството.

Изпълнението на тези решения доведе до съществени изменения в състава и дейността на първичните

Digitized by Google

партийни организации, засили се партийният контрол и възпитателната работа сред работниците. В Домостроителния комбинат — Благоевград например се изгради партиен комитет. Комунистите Георги Кирев, Вергиния Христова, Николай Шанин и други застанаха на възловите места в усвояване на новите мощности и монтажа на жилищните блокове.

Така постъпихме и с партийните организации в машиностроенето. Извършихме проверка каква роля играят те за усвояване на новите технологии и за повишаване качеството на продукцията. Анализирахме състоянието на социално-психическия климат в колектива, какъв е стилът на работа на партийното и стопанското ръководство за разгръщане на трудовата и социалната активност на колектива. В продължение на повече от един месец политическите сътрудници на окръжния комитет, секретарите на градските партийни комитети общуваха с партийните бюра и комунистите. Участвуваха в събрания по цехове и служби, на които се обсъждаха насрещните планове и обещанията. Правеха анализ на критичните бележки и внесените по тях предложения. В партийните бюра и организациите водеха разговори с директори, началници на цехове, участъци и служби, с майстори и челници в производството. Състояха се и заседания на заводските партийни комитети, на които всестранно бяха анализирани практическите мерки за усвояване на новите технологии и повишаване качеството на продукцията и как тези процеси се оглавяват от партийните организации.

Накрая въз основа на изводите от проверката бяха приети решения, разкриващи условия и максимален простор за пълна изява на самодейния характер и инициативността на първичните организации. Специално внимание се отдели за повишаване дееспособността на партийните бюра, квалификацията на техните членове и за усъвършенствуване стила на работа. Засилихме взискателността и безпокойството към ония градски и заводски комитети, където в отделни първични организации понякога задачите до всеки комунист стигат значително избледнели, загубили част от своя първоначален замисъл и цел. Изострихме вниманието на ония стопански дейци, които не бяха вникнали внимателно в предложенията и критичните бележки на един или друг колектив.

Резултатът!

Партийните организации съсредоточиха усилията на комунистите да повишават ефективността на производството и качеството на продукцията, да развиват рационализаторското и изобретателското движение. За две години в завода за механични конструкции — Благоевград се внедриха шест нови технологии и са усвоени осем нови изделия. Организаторската и възпитателната работа по-тясно се свързват с контрола и проверката за изпълнение на решенията. Нараства умението на първичните партийни организации с личния пример на комунистите да приобщават и мобилизират хората да се трудят активно, качествено и ефективно.

Всестранен преглед и анализ се направи и на работата и опита на партийните организации в селското стопанство, как се внедряват новите промишлени методи и технологии в тютюнопроизводството, зеленчукопроизводството и трайните насаждения.

* * *

Не може да се очаква ефект от партийното ръководство, ако не се полагат максимум грижи за подобряване на количествения и качествения състав на партийните редове. Най-важното е да се направи подбор на встъпващите в Партията. Затова към първичните партийни организации се създава актив от комсомолци, млади профсъюзни активисти, челници в труда, млади специалисти, свързани с най-прогресивните дейности и звена на материалния и духовния живот. Постоянната работа с този актив дава

Digitized by Google

възможност на партийните организации да проверяват техните качества. Създават се надеждни предпоставки за подбиране на действително най-достойните за встъпване в Партията. Сега попълнението на партийните редове е главно от млади хора. След Единадесетия конгрес от новоприетите 69 на сто са до 30-годишна възраст — предимно членове на Комсомола. Над 70 на сто са работници, 40—45 на сто — жени.

Градските, общинските комитети и първичните организации полагат по-системни грижи за идейната закалка и политическата подготовка на новоприетите членове. Това става чрез изградените школи и други форми и средства за възпитание и активно въвличане в партийната работа.

Сполучлива форма за индивидуална работа са личните отчети и критичният анализ, които всеки комунист прави пред първичната партийна организация. Тази година самоотчетът е свързан с 60-годишния юбилей на Великата октомврийска социалистическа революция на тема: „Комунистът — организатор и възпитател на масите". Главното му съдържание е дейността в трудовия колектив и обществените организации за създаване на партийна принципиалност, която обогатява социалната среда и усъвършенствува социалистическия начин на живот, съдействува за издигане трудовата и социалната активност в колектива, повишава комунистическата непримиримост към нарушенията на партийния морал, социалистическата законност и норми на обществения живот. Самоотчетът ще допринесе за усъвършенствуване и обогатяване на организаторската и политическата работа, за повишаване активността на всички комунисти.

* * *

Положителните процеси, с които се отличава дейността на партийните комитети и първичните партийни организации след Единадесетия конгрес и Юлския пленум на Централния комитет на БКП, ще доведат до по-нататъшното повишаване ролята на първичните организации като политически ядра на трудовите колективи и боеви реализатори на партийните предначертания, за високо качество и ефективност на всяка дейност.

ГРИЖИ ЗА СЕГАШНОТО И БЪДЕЩОТО РАЗВИТИЕ

Две години след Националното съвещание във Велико Търново окръжният комитет на Партията в Перник свика пленум. Всъщност, строго погледнато, пленарното заседание повече приличаше на научно-практическа конференция, и то не само по форма, но и по съдържание. В значителна степен пропагандно-директивният характер на доклада, емпиричният дух на много от изказванията, участието на широк кръг партийни работници — секретари и заместник-секретари на партийни комитети, голям брой секретари на първични партийни организации, са моментите, които дават основание за такова определение. Същевременно пленумът направи равносметка на изминатия път, анализира и оцени състоянието на първичните партийни организации, откри положителните изменения в техния живот и онова, което не им достига; конкретизира насоките, утвърди програма за по-нататъшното издигане ролята на първичните партийни организации като политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи.

Digitized by Google

* * *

По какви пътища са вървели първичните партийни организации и отделните комунисти, за да се доближат до високите изисквания на Великотърновското съвещание? Това са пътищата, посочени от самото съвещание и ярко очертани от историческите решения на Единадесетия партиен конгрес и Юлския пленум на Централния комитет на Партията (1976 година).

В цялата окръжна партийна организация се е състоял широк диалог за ролята и мястото на партийните организации и комунистите в живота на трудовите колективи, в социално-икономическото и културното развитие на обществото. Сред многобройните инициативи ярко се открояват разговорите: „Първичната партийна организация — първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив!" и „Всеки комунист със свой личен принос в борбата за постигане на висока ефективност и качество!" В тези диалози са анализирани главните направления от дейността на първичните партийни организации за издигане на ролята им като политически ръководители на трудовите колективи. Направени са персонални оценки на комунистите как се изявяват като организатори и възпитатели на трудещите се, доколко активно и творчески участвуват в изпълнението на качествените икономически показатели, в борбата за повишаване ефективността на производството.

Увеличени са грижите за организационното укрепване и утвърждаване боевитостта на първичните партийни организации. За целта се подобрява количественият и качественият им състав. В това отношение в окръжната партийна организация се върви по три линии: първо, подбират и приемат за членове на Партията предимно из средата на работническата класа, и то онези младежи и девойки, чиито политически, делови и морални качества отговарят на уставните изисквания. Второ, всеки, който е изгубил облика на комуниста, се отстранява от партийните редици. И трето, подобряват се грижите за комунистическото възпитание на членския състав. Това е позволило да се увеличи партийното ядро в трудовите колективи от материалното производство, училищата, културните институти и учрежденията, неговият качествен състав; да се засили съзнателността, активността и дисциплината на комунистите. Сега 61 на сто от тях са работници. Увеличава се числото на партийните членове от средата на специалистите — инженери, икономисти и пр. Нараства броят и на жените, те са 27,13 на сто от състава на окръжната партийна организация. По-голямо внимание се отделя и за регулиране на възрастовия състав и образователното равнище на комунистите.

Системно се извършват изменения и в структурата на първичните партийни организации съобразно динамичните изменения в трудовите колективи. Само през последните няколко години в промишлените предприятия, строителството, транспорта, тракторно-полевъдните бригади и животновъдните ферми са изградени десетки нови първични партийни организации. Целта е да се засилва партийното влияние във всички сектори и звена на социално-икономическия живот.

Това са все фактори, лостове, без които не може да се издига авторитетът на първичните партийни организации, не може да се повишава отговорността на комунистите при решаването на разнообразни задачи в трудовите колективи. Окръжният комитет на Партията правилно постъпва, като ги държи здраво в ръцете си и ги използва пълно.

На особено внимание са поставени подборът и обучението на секретарите на първичните организации и членовете на партийните бюра. Сега 81 на сто от партийните секретари са с висше, полувисше и средно образование и само 19 на сто — с основно. Повечето от тях са преминали през краткотрайни курсове и школи. Градските, общинските и за-

Digitized by Google

водските партийни комитети им създават добри условия за работа. Бюрото на окръжния комитет на Партията провежда с тях традиционни срещи, на които се обобщава натрупаният опит, прави се равносметка какви изменения са настъпили в дейността на първичните партийни организации. Всяка година най-изявените от секретарите се удостояват с морални и материални награди. Само през последните две години са наградени 324 партийни секретари, от които 27 с ордени.

Тези грижи на партийните комитети за секретарите на първичните организации, за политическото и професионалното им израстване не само издигат техния авторитет и роля, но са и една от първопричините за редица положителни изменения в живота на партийните организации.

Многостранна дейност е извършена от партийните комитети за подобряване на вътрешнопартийния живот, за укрепване единството и боеспособността на първичните организации, за разширяване на връзките им с обществените организации и трудовите колективи, за издигане ролята на партийното събрание като висш колективен орган на партийната организация; повиши се активността на комунистите при обсъждането на различните въпроси и решаването на задачите. По-смело се разгръща критиката и самокритиката и вътрешнопартийната демокрация. Повече грижи се отделят за положителния опит.

След Великотърновското съвещание по-успешно се прилага и програмно-целевият и комплексен подход в дейността на партийните организации. В плановете си те търсят и включват важните социално-икономически и партийно-организационни въпроси, полагат повече усилия за практическото им решаване, съобразявайки се с потребностите на развитието на предприятието, цеха, смяната, селището и пр. Утвърждава се в практиката перспективното планиране на дейността на първичните партийни организации, което позволява да се увеличава проблемността и научността в тяхната работа. В голяма част от първичните организации планирането се извършва след обстойно изучаване на явленията и процесите в живота и на самите организации, и на трудовите колективи; извършват се социологически изследвания, анализират се данните от вътрешнопартийната информация, изучава се общественото мнение, критичните бележки, предложенията на комунистите и трудещите се.

За повишаване равнището на организаторската и политическата дейност в първичните партийни организации успешно се използват ефективни форми: водят се разговори по основни проблеми, самоотчитат се комунистите, съставят се лични творчески планове, възлагат се партийни поръчения. Над 75 на сто от комунистите в окръжната партийна организация имат постоянни и временни партийни поръчения. Всичко това способствува за повишаване на обществено-политическата активност и инициативност на комунистите, за укрепване на вътрешнопартийния живот на първичните партийни организации.

Един от основните белези, който характеризира израстването на първичните партийни организации като политически ядра и първообраз на трудовите колективи, е това, че много от тях живеят с тревогите, стремежите и мечтите на колективите. По-често, по-умело и по-задълбочено изучават и анализират обективните процеси и явления в живота и дейността им и на тази основа разработват и вземат политически решения, които отговарят на действителните потребности. По-често обсъждат състоянието на стопанската дейност, как се осъществява девизът на седмата петилетка „Ефективност и качество, качество и ефективност!“, доколко и как се ускоряват темповете на техническия прогрес, как се осъществяват реконструкцията и модернизацията на производствените мощности, внедрява ли се научната организация на труда, как се води комунистическото възпитание на трудещите се, докол-

Digitized by Google

ко и как се създава здрав социално-психически климат в колективите. Първичните партийни организации например в четвърти участък на рудник „М. Толбухин", в стоманодобивния цех, стан 500 и стан 250 при СПП на МК „Ленин", в Домостроителния комбинат, СУ „Заводски строежи", в тракторната бригада в село Друган и др. системно, своевременно и задълбочено обсъждат и решават главните проблеми, от които зависи успешната работа на трудовите колективи. Вземат се действени мерки за подобряване технологията на производството и качеството на продукцията, издига се ролята и отговорността на кадрите, търсят се пътища за намаляване на материалните и трудовите разходи, за снижаване себестойността на продукцията. Ръководените от тях трудови колективи изпълняват насрещните планове и обещания.

Разбира се, не всички организации са преустроили работата си в духа на изискванията на Великотърновското съвещание. Срещат се и такива, които робуват на маловажни въпроси, изпускат от погледа си основни проблеми от вътрешнопартийния живот, идейно-възпитателната работа и производствения процес, не реагират на сериозни недостатъци в организаторската и възпитателната дейност. Важното обаче е това, че окръжният комитет на Партията е вникнал в същността на причините, които способствуват да съществуват и такива организации. В някои от тях за секретари са издигнати слабо подготвени и без необходимия авторитет комунисти; партийните комитети не работят системно и непосредствено с членовете на бюрата им, недостатъчно им помагат да подобряват своя стил на работа. Има партийни комитети, които не познават добре състоянието на някои първични партийни организации, не вникват задълбочено в тяхната дейност. Намалена е взискателността към отделни кадри, подценява се индивидуалната работа с тях и пр. Всички тези и редица други проблеми бяха предмет на размисли и оценки и намериха отражение в програмата за работата на окръжната партийна организация за издигане ролята на първичните партийни организации като политически ядра и първообраз на трудовите колективи за периода 1977—1980 година.

* * *

Кое е характерно за програмата?

Няколко момента определят нейния облик. Преди всичко първостепенната задача, по която окръжната партийна организация ще работи през периода до 1980 година — да се издига ролята на първичните партийни организации като политически ядра и първообраз на трудовите колективи и актуалността на основните цели, които окръжният комитет на Партията поставя, а именно: да се повиши боеспособността и се издигне ролята на първичните партийни организации за осъществяване производствените, социалните и възпитателните функции на трудовия колектив и претворяване в живота лозунга: „Ефективност и качество, качество и ефективност!"; да се усъвършенствува ръководството на първичните партийни организации от окръжния, градските, общинските, заводските и учрежденските партийни комитети. Тези цели са напълно в духа на решенията на Единадесетия партиен конгрес и Юлския пленум на Централния комитет (1976 г.), отговарят на изискванията на Националното съвещание във Велико Търново (1975 г.).

Първичната партийна организация не може да бъде политическо ядро, ако не е „активен участник във формирането и осъществяването на политиката в отделния участък, където е изградена, в определянето на възловите задачи, които стоят за разрешаване". Тя не може да се извиси като първообраз, ако не засилва боеспособността си, ако не се самоусъвършенствува, саморазвива. И още — първичните партийни организации не биха могли успешно да се движат към набелязаната

Digitized by Google

цел, ако партийните комитети стоят настрана и не живеят с техните проблеми, ако системно не изучават процесите и явленията в живота им, ако не им създават условия да разгръщат своята самодейност.

Другият характерен белег на програмата е широкият кръг от задачи и мероприятия за подобряване на количествения и качествения състав, за разгръщане на вътрешнопартийната демокрация и издигане личния пример на комуниста, за изучаване и внедряване на положителния опит. Това са очертаните направления, по които ще вървят първичните партийни организации, за да усъвършенстват собствената си дейност, да бъдат образец, да въздействуват на трудовите колективи, да ги водят след себе си. С други думи, на основата на програмно-целевия и комплексен подход се предвиждат взаимно обвързани и обусловени разнообразни цели и дейности, чиято реализация в един по-продължителен период от време ще доведе състоянието на партийните организации до онези изменения, предвидени в партийните документи.

Вникнем ли във формулировката на отделните задачи и мероприятия по-задълбочено, неволно възниква въпросът: ще служи ли програмата като конкретно ръководство за действие, ще може ли секретарят на първичната партийна организация да я разтвори и каже: ето стъпалата, по които ще тръгне партийната организация и стъпка по стъпка ще се извиси до изискванията — да бъде политическо ядро и първообраз на трудовия колектив? Положителният отговор се налага от обстоятелството, че в програмата са залегнали онези основни цели и задачи, които обхващат многостранната дейност на партийната организация, опират до връзките ѝ с трудовия колектив и обществените организации, до отношението ѝ с ръководните партийни органи и пр. Много от мероприятията сочат подстъпите за формирането на едно или друго качество, за реализирането на една или друга цел. И още — дават възможност за творчески изяви, за самоинициатива. А това е от голямо значение за разгръщане самодейния характер на първичната организация. Избягва се излишната регламентация, която сковава творческите подбуди, шаблонизира една дейност, която най-малко търпи калъпи.

Примери!

Да се позовем на точка 7, стр. 9 от програмата:

„За издигане личната отговорност на комунистите по решаване проблемите на трудовия колектив да продължи разговора оценка в първичната партийна организация на тема: „Всеки комунист с личен принос в борбата за постигане на високо качество и ефективност“:

а) ежегодно в първичната организация да се прави преценка за участието на всеки комунист в разговора оценка и резултатите от него. Основен критерий за оценка да бъде личният пример на комунистите в изпълнение на комплексните програми, проявената самоинициатива, политическата и организаторската работа, проведена от тях в трудовия колектив;

б) под ръководството на първичните организации да се разгърне масово-политическа и организаторска работа за участието на профсъюзните и комсомолските членове в разговора, като чрез подходящи форми системно да се прави преценка за тяхната дейност в борбата за постигане на високо качество и ефективност;

в) до края на първото полугодие на 1977 г. на партийни събрания да се направи анализ на резултатите от участието на комунистите в борбата за висока ефективност и качество;

г) през първото полугодие на 1978 година в първичните организации да отчетат резултатите от разговора оценка и да направят преценка за участието на целия трудов колектив в осъществяване задачите на седмата петилетка — високо качество и ефективност.“

В тази и в много други точки от програмата конкретността на задачите е очебийна — да се издига личната отговорност на комуниста в трудовия колектив за постигане на висока ефективност и високо качество. От първичните партийни организации се иска в определени срокове да извършат една или друга операция. Посочени са критериите за оценка. Дава се възможност да се търсят подходящи форми и

Digitized by Google

средства за реализация. Всяко действие се поддава и на контрол. Това са все условия, които осигуряват и максимум гаранции за изпълнение на набелязаните цели, и широко поле за творчески търсения, и място за намеса и помощ от страна на ръководните органи.

В същия момент обаче изниква известно съмнение за докрай издържания характер на програмата, породено от благопожелателния тон, от декларативните препоръки, от най-общата формулировка на някои задачи.

Ето например точка 3, стр. 5:

„Основна задача на първичните партийни организации да бъде издигане технико-икономическото равнище и качеството на продукцията".

Или точка 3, стр. 18: „Първичните партийни организации да набележат мероприятия за подобряване естетическото възпитание на трудещите се и прилагането на промишлената естетика в трудовия процес" и пр.

В един документ на окръжния комитет на Партията, какъвто е програмата за работата на окръжната партийна организация за по-продължителен период от време, трудно могат да се предвидят в детайли всички варианти, насоки и средства за действия. Това не е и необходимо. Дори се налага да има резерви за творчески търсения и изяви. Естествено е някои задачи да бъдат фиксирани и в по-общ вид, особено когато се отнасят до по-далечното бъдеще. Но има изисквания на деня, които, без да се превръщат в шаблон, трябва да получат организационна сигурност за реализация. Защото от тяхното претворяване в живота зависят редица следващи успешни или безуспешни стъпки. Такъв е случаят с технико-икономическото равнище и качеството на продукцията. Ако не беше така, Единадесетият конгрес и Юлският пленум едва ли щяха с такава загриженост и проникновеност да издигнат девиза на петилетката „Ефективност и качество, качество и ефективност!", Секретариатът на Централния комитет нямаше да излезе със специално решение за качеството. В този смисъл не всичко е прецизирано докрай. За планомерното развитие на някои процеси не са достатъчни общи призиви и лозунги: „да набележат мероприятия..." и т. н. Необходими са точни изисквания, конкретни, действени мерки в строга последователност и комплексност. Иначе има опасност програмата да насочи първичните партийни организации към разработването на нови и нови мероприятия, които в зависимост от възможностите и компетентността им ще тласнат комунистите или по резултатни, или по безплодни пътища.

* * *

Пленумът взе и решения. По същество те не се отличават от някои задачи и мероприятия, залегнали в програмата. Защото самата програма е вид решение, което, макар и да се отличава от традиционните партийни решения, съдържа в себе си основните моменти на партийното решение плюс мероприятия, които са предпоставка за неговото изпълнение. Една съпоставка между едното и другото, тяхната формулировка ще ни даде отговор има ли разлика между тях, доколко се покриват и кое е излишно.

Решенията: „В изпълнение решенията на XI конгрес окръжният, градските и общинските партийни комитети да засилят грижите и помощта към първичните партийни организации за непрекъснато усъвършенствуване организацията и проверката на изпълнението като важно условие за издигане ръководната роля на първичната организация. В организацията и проверката да се ангажират по-голям брой партиен актив, челници в труда, специалисти и други. Системно на партийни събрания да се отчита изпълнението на решенията" (точка 8, стр. 6).

Програмата: „Във всяка първична организация да се въведе система на отчет и контрол по изпълнение на взетите решения и тези на вишестоящите партийни органи. Системно на партийни събрания да се докладва за изпълнение на решенията: а) партийните бюра системно да правят оценка на създадената организация по подготовка и изпълнение на решенията; б) партийните организации да търсят най-строга отговорност от комунистите и ръководителите, които нарушават партийната дисциплина и не изпълняват партийните решения" (т. 4, стр. 25—26) и пр.

Digitized by Google

Решенията: „В изпълнение решението на Секретариата на ЦК на БКП от 15 март 1977 година за по-нататъшното издигане ролята на секретаря на първичната партийна организация партийните комитети решително да изменят подхода си към подготовката и преподготовката на партийните секретари по издигане тяхната организационна култура и делова квалификация. Да се създават необходимите условия за изявата им като непосредствени организатори на партийната политика и се оценява по достойнство тяхната апостолска работа. Особено внимание да се отдели на тяхното морално стимулиране" (т. 5, стр. 5).

Програмата: „Градските и общинските партийни комитети да създадат необходимите условия — клубове, стаи за партийни секретари и други, за нормална работа на партийните организации и ръководства" (т. 13, стр. 39) и пр.

Кое прави впечатление? На първо място еднаквият им характер. В програмата на окръжния комитет на Партията ясно и точно е определено например какво да извършат първичните партийни организации, за да се подобрява изпълнението на решенията. Защо в нея да няма и задълженията на партийните комитети в това отношение така, както са дадени редица други техни задължения в отделен раздел на програмата? Кое налага те да бъдат в отделен партиен документ? Задачата е една — да се засилва контролът върху изпълнението на партийните решения, а факторите за нейната реализация са комунистите, първичните организации и партийните комитети. Следователно съвсем естествено е в програмата да намери място и постановката от решенията за партийните комитети. Така ще се избягнат някои дублиращи задачи, залегнали и в програмата, и в решенията. А може би най-рационално щеше да бъде, ако пленумът приеме едно единствено решение: утвърждава програмата и задължава партийните органи и организации в определен период от време да се запознаят с нея и пристъпят към реализирането ѝ.

* * *

В заключение какъв извод бихме могли да направим! Пленумът и утвърдената от него програма независимо от отделни несъвършенства, за някои от които стана дума, са плод на творчески търсения на окръжния комитет на БКП, пропити са от стремежа и мисълта за днешното и утрешното развитие и на първичните партийни организации, и на трудовите колективи, и на социално-икономическия и духовен живот на трудещите се. Анализът на състоянието на партийните организации в окръга, обобщеният опит, начертаните пътища, посочените средства за реализирането на поставените цели са предпоставки, които ще дадат тласък за по-нататъшното укрепване и израстване на първичните партийни организации като политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи.

Йордан ХАДЖИЕВ

ДОВЕРИЕ И ОТГОВОРНОСТ

Случи се неочакваното...

Комунистите от бригадата за промишлено производство в силистренското село Айдемир провеждаха събранието си за Юлския пленум.

Добруджанци са открити хора. И сега показаха като на тепсия кусурите си. Не им беше леко да слушат тежките думи на секретаря Христо Йорданов — личеше си от приведените глави и мъчителното скърцане на столовете. Слушаха и бърчеха чела.

Секретарят стигна до Иван Пенчев. Трудовата дисциплина този човек тълкува по свой кодекс. Обществената работа не е по вкуса му. На партийни събрания не винаги идва, дори и днес закъсня...

Без да иска думата, Иван скочи:

— Нямате право да ме критикувате. Баща ми не ми е държал сметка, та вие ли?...

Дръпна се и застана зад вратата. Запали дори цигара. Председателят на събранието, едва сдържайки се, го подкани няколко пъти:

— Не така, Иване. Седни да продължим.

— Не.

Digitized by Google

Замина си. Тишина. Сякаш някой, от когото не са очаквали, им залепи плесница. А нещата току-що започваха.

Пръв се съвзе от изненадата партийният секретар и първите му думи бяха да изключат Иван от Партията.

Човек винаги може да сгреши, когато чувствата вземат връх, но кой мислеше за това. Не можеха да простят обидата.

Стана Борис Марков:

— Аз съм му дал препоръка, аз пръв вдигам ръка против него.

Заредиха се — втори, трети, четвърти, пети... Всяка дума наливаше масло в огъня, превръщаше негодуванието в ярост.

Изключиха го. В негово отсъствие. Може би за да покажат непримиримостта, към която ги призоваваше партийният пленум.

●

Изненадите не свършват. Разривът е пълен. Нито Иван потърсва комунистите, нито те него. Никой не се замисля над неговата абсурдна постъпка. Може би не се бе случило нищо особено: имаше Иван Пенчев — семеен, но несериозен, 26-годишен, но разсъждаващ като хлапе, който не разбра какво значи да си партиен член, а сега го няма... Така ли трябваше да се остави всичко?

А имаше какво да си кажат. Личеше и от едно Иваново писъмце, което вместо до мене трябваше да адресира до другарите си. В писмото може да се прочете следното:

„Защо ме изключиха? Да започнем с истината. От дълги години съм механизатор, работил съм винаги и съм изпълнявал техните задачи. Отначало сам, след това ми дадоха сменник, но с него не можеше да се работи. Щом му оставя трактора, на другия ден го намирам счупен. С такъв човек не се работи — всеки ден да се прави ремонт. Един ден се ядосах много, казах на другаря Марков да ми дадат друг човек, той ми отказа, аз взех ключовете и си отидох. Затова другарят Марков започна да ме критикува на събранието, че не съм искал да работя, а аз реагирах много остро и казах: „Другарю Марков, ако викате по мене, ще напусна събранието". И излязох.

Викаха ме в партийния комитет за изключването, но аз не можех да разбера въпросите, дето ми ги зададоха. На всичко казах „да" и като излизах, казаха ми, че съм изключен вече.

Това беше всичко. Смятам, че само за това човек не може да бъде изключен от Партията."

Понякога ми се струва, че истината има толкова лица, колкото са хората, които я търсят и доказват. И все пак е една. Към нея, единствената, трябва да добавим още два интересни факта. Първият: Иван Пенчев е изключен само година след приемането му. Вторият: и при приемането, и при изключването комунистите са гласували до един със „за".

Кога са били прави? Чия е вината?

●

Иван е виновен, много виновен. Ще се убедим, че е така, като съберем една по една чертите на характера му, които ще открием дори само в няколко от постъпките му. Държи се скандално на събранието, като прекрачва границата и на уставната търпимост. Първия път не се явява на заседанието на партийния комитет, на което трябва да утвърдят кандидатурата му. Изоставя трактора си на полето, за да помага на жена си, която е продавачка на пазара. Отсъствува от партийно събрание, а го видели да търгува с баща си кокошки на стопанството. Не се погажда със сменниците си. Делата се разминават със словата му. Меко казано, дразни ухото фразата от цитираното писмо: „...и съм изпълнявал техните задачи" (курсива мой — б. а.). Думата — неволно или съзнателно написана, е вече характеристика на отношението му към обществото, към членството в Партията.

●

Приемането на Иван Пенчев в Партията изненадва мнозина. Потвърди това и Ради Йорданов — председател на общинския комитет на Отечествения фронт, комуто не ще се намери човек да оспори, че познава добре съселяните си.

— Когато го видях на предконгресната среща с младите комунисти, учудих се — каза бай Ради. — От него комунист не става. Разглезен, недисциплиниран, политически невъзпитан.

Изненада е, че противно на традициите и принципите не са взети предвид сериозните му недостатъци и особено възражението на тогавашния районен комитет на Комсомола, в чиято препоръка за Иван е записано дословно:

„Районният комитет на ДКМС счита, че др. Иван Пенчев е недостатъчно активен като комсомолец. Редовното плащане на членски внос все още не означава, че др. Пенчев има заслуги, за да влезе в редовете на Партията."

Безгрижието на комунистите личи и от противоречието между оценките на двамата поръчители и мнението им след злополучния случай. В препоръката си Борис Марков е написал:

„Има правилно отношение към мероприятията на Партията. Скромен, трудолюбив и се ползва с авторитет сред механизаторите и кооператорите." А сега каза: „Сбъркахме, че го приехме. Оказа се, че не го познавам."

Остава да добавим само споделеното по-горе мнение на председателя на общинския комитет на Отечествения фронт и думите на партийния секретар Христо Йорданов: „С никого не се погажда. Колективът е против него."

Digitized by Google

Иван Пенчев ли се е променил неузнаваемо само за година, комунистите от бригадата ли не са го познавали или са побързали да ликвидират последиците от собствената си безпринципност?

Отговора можем да намерим в писмото на Румяна Мирчева, същата сътрудничка на комсомолския комитет, която е подписала отрицателната препоръка за Иван.

„Случаят ме вълнува живо и отново събуди у мене обидата от проявения формализъм. Да, формализъм, защото явно нашата препоръка беше необходима само като част от документацията за личното досие на комуниста, а не за изграждане на вярна представа за бъдещия комунист. С нея никой не се съобрази, дори тогавашният районен комитет на БКП.

Протестирах при приемането на Иван Пенчев, защото смятам, че за да си комунист, не е достатъчно да бъдеш само добър производственик. Друг е въпросът дали в конкретния случай трудовите постижения се дължат на осъзнато разбиране и отношение към селскостопанския труд или само на материална заинтересованост.

Кой според мене има по-голяма вина? Комунистите от първичната организация. Те увеличиха процента на младите комунисти, но забравиха, че зад цифрата, зад процента стои човек. Според мене качествата на др. Пенчев не бяха обстойно анализирани, иначе не би се стигнало до оправдателната сега аргументация на неговите поръчители.

Ако те действително искаха да го променят, трябваше да му помогнат, да формират у него онова съзнание и чувство за отговорност, така необходими за един комунист, трябваше да му посочат грешките, да разбудят чувството му за отговорност, което сигурно се спотайва в някое кътче на душата му."

— Смятахме, че ще се поправи, че ще стане по-активен и по-съзнателен в редиците на Партията, че ще стане друг човек. Имахме му доверие... — Така аргументират сега решението за приемането на Иван тогавашният партиен секретар Атанас Великов и сегашният Христо Йордонов, както и другите комунисти, с които разговарях.

Доверие!? Чудесно. Но то — същностна черта на социалистическия морал — не може да бъде прикритие за грешки, причинени от лековерие.

Доверието е вяра, но ако комунистите от бригадата за промишлено производство в Айдемир, а и другите вярваха в Иван, едва ли щяха да го изключат, преди да са направили всичко възможно да го направят комунист, да го спасят.

Доверието е грижа, но ако някой беше истински загрижен за Иван, щеше да го подготви психически и политически за непоторимия акт на встъпване в редиците на Партията, щеше да го обгради с грижи и да го предпази от грешките, щеше да се заинтересува какво става с него след изключването, защо е станал затворен в себе си, избухлив...

Доверието не означава да виждаш в човека това, което искаш да видиш, а онова, което е.

●

Отговорен е този, който желае да стане член на Партията, но дваж повече онзи, който му дава това право.

Когато ръководители и колектив, комунисти и партийна организация вдигат зелен семафор пред някого, единственото им съображение трябва да бъде: заслужава ли той доверие, притежава ли необходимите политически, делови и нравствени качества.

Именно отговорност не са проявили комунистите от Айдемир. Действували са по елементарна схема, която позволява да се постигне търсеният количествен резултат, но крие рискове. Изникна необходимостта от подмладяването на първичната партийна организация с механизатори. Един от младите механизатори е Иван. Без да го опознаят и проверят в обществено-политическата работа, по ускорената процедура подготвят документите му и... „подобряват" процента на младите работници.

Може би случаят ще накара да се замислят и други партийни активисти. Нека приседнем до тях и да превърнем монолога в диалог.

Без доверие не може да се живее. Човек се чувствува зле, когато не усеща дъха му и дваж по-зле, когато прибързано и без достатъчно основание му го дадат и отнемат. Да не говорим за случаите, когато се поднася някому незаслужено — тогава последствията са още по-сериозни. Да посееш по този начин илюзии е не по-малко вредно, отколкото да умъртвиш мечта или порив. Вредно и за човека, и за обществото.

Да бъдем отговорни! Пред човека и за човека. Пред Партията и за Партията. Винаги, когато даваме някому път в професията, в живота и в Партията, да вникваме в действителните факти, за да може човек да получи това, което заслужава, а не което може да му бъде поднесено... Защото човекът е голямо нещо — той не се побира в никакви проценти. Да го уважаваме и да бъдем справедливи с него, за да ни отвръща със същото.

И като стигнем до проблема за приема в Партията, за нейното развитие и усъвършенствуване, нека не забравяме, че нейната съдба се гради със съдбите на хората.

Генчо БОШНАКОВ

Digitized by Google

РЕЗУЛТАТНОСТ НА АГИТАЦИЯТА

Когато става дума за ефективност на политическата агитация, трябва да имаме предвид преди всичко, че тя е онази част от идейно-възпитателната работа, чрез която партийните организации разясняват насъщни, назрели задачи на изграждането на развитото социалистическо общество и мобилизират трудещите се за тяхното успешно решаване. Докато общественото явление не е достигнало необходимата зрелост, то не може да стане предмет на агитацията. Добрият агитатор никога няма да се заеме с тема, която не е придобила практическа необходимост. Дейността на агитатора е винаги конкретна, той взима само една идея, един факт, който вълнува хората, и на основата на неговото разясняване подготвя колектива да осъзнае необходимостта от конкретно действие.

Но политическата агитация е задължителен елемент в цялата идейно-политическа работа, необходимо условие за нейната ефективност. Да вземем която и да е страна от възпитанието — трудово, патриотично, правно, нравствено, естетическо — всяко от тях е невъзможно без елемента агитация. Ако този елемент отсъствува в идейно-политическата работа, тя неизбежно се изражда в безстрастно просветителство. Например политическата агитация е незаменимо средство при формирането на идейната убеденост на хората. Известно е марксисткото положение, че във формирането на мирогледа огромна роля играе непосредственото участие на човека в обществения живот. Изучаването на политическата литература несъмнено допринася за ръста на политическата съзнателност на трудещите се, но окончателно тя се извайва в практическата работа. Разяснявайки всекидневни факти и събития, съединявайки теорията с практиката, агитацията организира, направлява действията на трудещите се, въвлича ги в обществено-политическа дейност, с което и способствува да се утвърждават теоретическите знания в съзнанието им, да се превръщат в трайни идейни убеждения.

Политическата агитация е едно от онези средства за идейно влияние, което позволява словото на Партията да достигне до отделния човек. Агитаторите имат възможност всеки ден да влияят върху своите другари. Призовават ги да проявяват инициатива, смело говорят за нерешените въпроси, помагат им правилно да се ориентират във възникналите проблеми, подтикват ги към конкретни действия. Ако се налага агитаторът навреме ще подкрепи другаря си, ще поговори с него откровено, ще разсее съмненията му, ще му даде подходящ съвет. В Стара Загора на зададения на тридесет агитатори въпрос: „Колко често ви се налага да се занимавате с индивидуална работа?" — всички отговарят: „Почти всеки ден".

Разбира се, трудно е да се оцени ефективността на индивидуалната работа. Тя заема и трябва да заема заслужено място в дейността на всеки агитатор. Известна част активисти изпълняват само тази функция. Едни от тях са наставниците.

В бригадата на Гюрка Чифличка в завод „Марек" работи млада работничка. По думите на Чифличка тя е чевръста, схватлива, работата кипи в ръцете ѝ, свободно може да изпълнява нормата до 160 на сто, но когато иска. Понякога спре машината 15—20 минути преди края на работното време. Направи ѝ забележка, а тя съвсем искрено възразява: „Какво от това? Ако не си изпълнявам нормата, тогава ме съдете. А аз работя не по-лошо от другите." Наставничката много пъти беседвала с нея за цената на работната минута, за чувството за отговорност. Но беседите малко помогнали. Тогава Чифличка изменила тактиката. „Понякога, без да ѝ казвам дума, 15—20 минути преди края на смяната по някакъв предлог се навъртам около нея. Тя е досетлива, разбира защо съм тук — нищо не казва, само се усмихва. И аз се усмихвам. А работата потръгна. Няма да кажа, че съвсем престана да нарушава трудовата дисциплина, но не може отведнъж да се промени човек, иска време." За тази работничка Чифличка е спокойна. „Ще се стегне, ще се научи, ще разбере, ще привикне и сама няма да забележи как ще стане една от най-добрите работнички."

С друго момиче тя постъпила по друг начин. Рядко изпълнявало нормата. Опитвала се да го убеди, че ако работи по-добре, ще получава и по-високо възнаграждение. Доводът не подействувал, момичето разполагало с достатъчно пари, родителите му давали. Но и към него Чифличка намерила път. При отчитане резултатите от социалистическото съревнование тя започ-

Digitized by Google

нала да говори по-специално за работата на тази млада работничка. Забелязала, че тя не е равнодушна към мнението на колектива: известно време след събранието работи старателно, изпълнява нормата, по-малко брак допуска. Вярно, скоро привичката отново надделява. Но намерено е главното, на работничката не й е безразлично мнението на колектива, значи има надежда за успех.

Агитаторката Чифличка се стреми да намери индивидуален подход към всеки член на бригадата; пробва един метод на въздействие, втори, трети; където не й стигнат силите, обръща се към авторитета на колектива, но не се успокоява, докато не постигне целта, докато човекът не заеме своето място в работническия строй.

На агитацията са присъщи и колективните форми и средства на възпитателно въздействие — коментиране на факти и явления, групова беседа, предизвикваща обмяна на мнения, съвместно търсене на пътища за решаване на назрял въпрос. Напоследък особено се обогати работата по месторождение.

В жилищния квартал в Кюстендил, където живеят много работници и служители от завод „Марек", партийният комитет е създал агитпункт, който е станал център на възпитателната работа особено през лятото. Пред жителите излизат ръководители от завода, челници в производството, агитатори, докладчици. Там винаги е многолюдно. Работниците ги привлича възможността да обсъдят обстойно интересуващите ги въпроси. На лекциите и беседите, които се изнасят в обедната почивка в завода, много въпроси не могат да зададат, не стига времето. А тук е друго. Могат да попитат за всичко и особено ръководителите на предприятието. Това е понятно. Удовлетворяването на много лични интереси на трудещите се се намира в пряка зависимост от това, как заводът работи сега, какви са неговите перспективи в бъдеще. Ръководителите също оценяват положително тази форма на работа. По-рано кратките часове за приемане на хората в значителна степен са се пилеели за разяснение, обяснение, при което едни и същи доводи се налагало да повторят на различни хора. Сега в приемния ден и час работниците и служителите идват най-често с въпроси, които изискват конкретно решение. И опашките пред вратите на ръководителите на предприятието в тези часове значително се съкратили. Пести се време и на работниците, и на ръководителите. Ето реалния „принос" на агитпункта за уплътняване на работното време.

Необходимостта да се разясняват задачите, които изискват неотложно решение, прави агитацията изключително оперативно средство за идейно въздействие върху трудещите се. Нейните задачи при задължителното условие винаги да са в рамките на главните политически и идеологически цели на Партията постоянно се изменят, съобразявайки се с потребностите на текущия момент. Затова и формите на възпитателно въздействие на агитаторите са различни. Днес агитаторът изнася беседа по предварително планирана тема, утре разяснява решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП, следващия ден дава кратък отговор на въпрос за събития в международния живот, разказва за изпълнението на производствения план през месеца, след известно време обсъжда статия, засягаща морален проблем, или води разговор с онези, които се отнасят нехайно към задълженията си.

И така: агитацията, откликвайки на събитията на деня, преследва цели, общи за всички средства на идейно-възпитателната работа: формирането на научен мироглед, идейна убеденост, високи нравствени качества, развитие на трудовата и обществено-политическата активност на хората. Но тя достига това по своему: по пътя на разясняване и мобилизиране на трудещите се за решаване на текущите въпроси, предизвикани от конкретната ситуация, от политическия момент. Тази особеност следва да се отчита при определяне ефективността на политическата агитация, критериите за нейната действеност. За оценката на ефективността на политическата агитация, тъй като нейните задачи постоянно се менят, са нужни, така да се каже, ситуативни критерии. С тяхна помощ се оценява работата на колектива или на отделен работник по реализацията на едни или други задачи, предизвикани от конкретна ситуация. Ето два факта.

В един от цеховете на Завода за метални изделия в Етрополе част от работниците не могли веднага да разберат същността на новите условия за нормиране и заплащане на труда. Някои били недоволни, трудовото настроение до известна степен намаляло, това се отразило на производителността на труда. Пред агитаторите била поставена задачата да разяснят на работниците: погрешността на тяхното мнение, да им покажат изгодата при новите условия. Ефективността от работата на агитаторите по отстраняване на възникналата ситуация ще се оценява по изпълнението именно на тези изисквания. Агитаторите цял месец разяснявали: провеждали беседи, пред работниците излизали служители от отдел „Труд и работна заплата", представители на администрацията. В резултат в края на краищата хората разбрали необходимостта и полезността от новото икономическо мероприятие, тяхното настроение се подобрило, производителността на труда се повишила. Агитационната задача била решена, ситуацията, която я предизвикала, ликвидирана и следователно необходимостта от други критерии, с помощта на които да се оценява тази работа на агитаторите, също отпаднала.

Месец декември 1976 г. на МЗ „Ленин" в Перник бил обявен за ударен, за да се изпълни годишният план предсрочно. Партийният комитет поставил пред агитаторите задачата — със своите средства да поддържат пред колектива висок трудов подем. Агитаторите и докладчиците излизали в цеховете с беседи, пускали мълнии, тревоги, информирали работниците за хода на съревнованието, обяснявали причи-

Digitized by Google

ните за изоставането на един или друг участък, съобщавали за мерките по подобряване организацията на труда, за повишаване качеството на продукцията; хвалели най-добрите, осъждали тези, които със своята немарливост, недисциплинираност, недобросъвестност дърпали завода назад и т. н. И колективът живеел с един стремеж — да преизпълни годишния план, да даде повече надпланова продукция. На края на месеца предприятието рапортувало, че достойно се е справило със задълженията си.

Разбира се, такъв род успехи не бива и не може да се приписват единствено само на агитацията. По-точно ще бъде да се каже, че нейната роля в това постижение не е била главна. Успеха са осигурили преди всичко стопанската, производствената, организаторската работа. Заслуга на агитацията е в това, че тя е съсредоточила вниманието на колектива върху главната задача на текущия момент, помогнала е да се обедини волята на стотици хора, създала е такава психическа атмосфера в колектива, която е допринесла за високия трудов подем, отразила се е върху поведението на работниците и специалистите, което се характеризирало в ония дни с повишена дисциплина, добросъвестност, организираност.

Тези примери разкриват същността на ситуативните критерии за ефективността на политическата агитация. Тяхното съдържание всеки път се определя от целите и задачите, които се предизвикват от една или друга ситуация.

Можем да кажем, че за определяне на ефективността на политическата агитация е необходимо да се отчитат най-малко две обстоятелства: функционалната специфика на агитацията, точното определяне задачите, стоящи пред агитаторите. Нейното назначение е тя да участвува в постигането на общите цели на идейно-възпитателната работа по пътя на решаването на отделни назрели задачи на деня. Следователно нейната действеност може да се оценява преди всичко по това, как тя се справя с решаването на тези насъщни задачи на текущия момент.

Но правилното разбиране функциите и задачите на политическата агитация не е така просто. На въпроса: „Как си представяте основното предназначение на политическата агитация?“, мнозина агитатори се затрудняват да отговорят. Затрудняват се да обяснят и какви задачи си поставят, когато провеждат беседа по конкретна тема. Причината е, че в организацията на обучението на агитаторите има някои пропуски, и по-специално в разясняването на основната роля и задачи на агитационната работа. Агитаторите следва ясно да си представят назначението и мястото на агитацията в системата на идейно-възпитателната работа, за да виждат нейната връзка с другите средства на идейно възпитание, с административната, стопанската, организаторската, културно-битовата и други видове дейност на колектива. Да се учат на изкуството да водят разяснителна работа, да се въоръжават с информационно-справочни и други материали, но заедно с това и с методите на възпитание. Да се научат самостоятелно да формулират задачите на своята дейност, отличавайки сред тях елементарните от съществените. Засега все още няма достатъчно научнообосновани програми за обучение на агитатори. Очевидно време е такива програми да бъдат разработени и изпробвани в практиката и в процеса на тяхното приложение да се усъвършенствуват.

Несистемно и недостатъчно се отчита дейността на агитаторите. В най-добрия случай те водят дневници, в които се записват темите на проведените беседи, понякога и въпросите, които са зададени, но никак не се отразява тяхната ефективност. Без отчитане на възпитателната дейност на агитаторите е трудно да се говори за обосновани оценки за ефективността на тяхната работа. Разработването и внедряването на документация, която би позволила в достатъчна степен на достоверност да се отразяват резултатите от работата на агитаторите, е назряла задача.

Оценявайки значението на политическата агитация, другарят Тодор Живков неведнъж е подчертавал, че устната политическа агитация не може да се замени с нищо. Оттук изводът: постоянно да се усъвършенствува това боево идеологическо оръжие на Партията.

Петрана ТРЕНДАФИЛОВА

Digitized by Google

60 ГОДИНИ ОТ ВЕЛИКИЯ ОКТОМВРИ

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ НАЧИН НА ЖИВОТ

Продължение на разговора от брой 9

Петко Русев: — Миналия път направихме сериозен опит да дадем научно обяснение на понятията научен социализъм, реален социализъм и развито социалистическо общество.

Сега ще продължим започнатото. Ще спрем вниманието си главно върху **понятието социалистически начин на живот.**

Това — от една страна.

От друга страна — да се постараем да изясним какво е съотношението между **реален социализъм, зрял социализъм и социалистически начин на живот.** Защото това също има голямо теоретическо значение за нашите кадри.

Това е темата на днешния разговор.

Проф. **Асен Кътов:** — Нашият разговор има всички основания да продължи. Категорията „социалистически начин на живот" е тясно свързана с категориите „реален социализъм" и „развит социализъм".

Социалистическият начин на живот е нова позиция, от която могат да се огледат и преценят в нова светлина всички, без остатък всички области и действия на социалистическото строителство. От тези позиции могат да се постигнат нови успехи в идеологическата борба.

Далечните философско-методологически подстъпи на определението и характеристиката на начина на живот трябва да търсим в марксистко-ленинското учение за движението като форма, начин на съществуване на материята и нейните основни форми на движение. Начинът на живот е социалната форма на движение на материята, разбирана като строго специфичен и присъщ само на човека начин на съществуване. Това не означава, че трябва да се сложи знак на равенство между начин на живот и социална форма на движение на материята. Тя е начин на живот само в определен смисъл — като начин на съществуване на човека. И тук в анализа трябва да се имат предвид едновременно две неща: спецификата на субекта, на материалния субстрат на начина на живот и спецификата на специалната форма на движение на материята като начин на живот. Субстратът на начина на живот е човекът със своята биосоциална и личностна същност, неговите съобщества: семейството, колективът, класата, нацията, народът и пр. В този смисъл можем да говорим за личностен начин на живот, за начин на живот на

Digitized by Google

колектива, класата, народа и пр. Що се касае до спецификата на начина на живот като специфична форма на съществуване на материята, то тя трябва да се търси в специфичните обективни и субективни условия и фактори, които я предпоставят и правят възможна: начинът на производство, икономическата база, социално-политическата надстройка, науката, идеологията и пр. Най-важният обективен фактор, който определя начина на живот като специфична форма на съществуване на човека, на човешките индивиди и техните съобщества, е начинът на производство. При това той определя начина на живот не толкова със значението си за „възпроизводството на физическото съществуване на индивидите", колкото като „определен начин на дейност на дадени индивиди, определен облик на тяхната жизнена дейност"[1]. Начинът на производство, **първо,** принципно отличава съществуването на човека от съществуването на всички други видове материя, **второ,** различните исторически типове начини на производство определят различни исторически типове начини на живот. Социалистическият начин на производство, чиято качествена определеност са преди всичко социалистическите производствени отношения, социалистическата собственост върху средствата за производство, определя качествената специфика и принципното отличие на социалистическия начин на живот от капиталистическия. Социални фактори и условия от субективно и обективно естество, които също правят възможен и чрез които се реализира начинът на живот като специфична форма на съществуване на обществото, на човешките индивиди, колективи, социални групи, са още социално-политическата надстройка, идеологията и науката, идеалите и психическите настроения, традициите и емоциите. Изобщо за начина на живот като специфична форма на съществуване на човека и човешките индивиди, на техните съобщества: колективи, класи, народи, значение имат всички обществени явления, структури, дейности, процеси, области, но като обективно и субективно правещи възможен начина на живот и чрез които той се реализира, формира и утвърждава, а не като негови компоненти, от които се изгражда. Освен това реализирането на начина на живот зависи и от неговия субект — от човека, от човешките индивиди и техните съобщества, които на базата на определени идеи, знания, мироглед, традиции, психика го осъществяват, **първо,** като специфична форма на съществуване на човека за разлика от начина на съществуване на всички други неживи и живи субстрати и **второ,** като различни типове начини на съществуване на социалните групи и хората при различните общества и етапи на историческото развитие. В този смисъл начинът на живот не е сбор от всички обществени явления, структури, области, дейности. Той е специфична форма на съществуване на обществото, на човека и човешките индивиди, на техните съобщества, която се предпоставя и прави обективно и субективно възможна от всички обществени фактори и условия и която се реализира чрез тях от човека като личност и от неговите съобщества на базата на определени идеи, знания, идеали, мироглед, идеология, традиции, психика.

Такова определение на начина на живот, макар и все още непълно, е гносеологически обосновано и практически полезно. От позициите на такова разбиране на начина на живот всички обществени явления могат да бъдат виждани, оценявани и управлявани в нова светлина. Оттук възникват такива практически полезни въпроси: кое в обективните и субективните предпоставки за даден начин на живот не достига, или какви дефекти, пропуски има в идеите, знанията, идеалите, мирогледа, психиката, от които хората, социалните групи се ръководят при неговото осъществяване, в резултат на което в него възникват определени де-

[1] К. Маркс, Ф. Енгелс, Съч., т. 3, с. 21.

Digitized by Google

формации. Тогава могат да се вземат правилни управленчески решения и да се разработват ефективни управленчески програми, прогнози за усъвършенстването на дадения начин на живот.

Начинът на живот като специфичен за обществото, за човешките индивиди и съобщества начин на съществуване се обуславя не само от социални фактори и условия, но и от природно-биологични. Това е така, защото човекът е „биосоциално"[1] същество, и защото в обществото действуват (макар да не са му присъщи, но имат специфика и са жизнено необходими за обществото) природно-биологически закони. Касае се за жизнената среда на човека. Тук особено важни са два въпроса: **първо**, какво представлява жизнената среда на човека, как може и трябва тя да бъде определена, и **второ**, как жизнената среда, без да е начин на живот, изпълнява в съществуването на човека и функции на начин на живот?

В материалите на XI конгрес на БКП жизнената среда на човека се определя като „комплекс от условия за труд, селищна мрежа, социална, домашна и природна среда"[2]. Това разбиране насочва вниманието към комплексно изследване на жизнената среда, при това като комплекс и от обществени, и от природни условия и фактори. Не бива в никой случай жизнената среда на човека да се свежда само до природната среда, както за съжаление често се случва. И което е особено важно: и природните, и обществените условия и фактори са жизнена среда на човека само със значението им за биологическото съществуване и развитие на човека и човешкия род.

Ако начинът на живот е специфичното за човека съществуване, различно от съществуването на всички други живи и неживи организми, и ако жизнената среда е комплекс от социални и природни условия, който осигурява биологичното съществуване на човека, то не може жизнената среда да не звучи и с функции на начин на живот. Но може би ще се възрази: нали начинът на живот е специфичното за човека съществуване, различно, да речем, от биосъществуването на организма. Тогава как жизнената среда изпълнява функции и на начин на живот, когато тя е именно комплекс от условия и фактори за биологичното съществуване и възпроизвеждане на човека? **Първо**, биологичното съществуване на човека е специфично, макар и биологично, и неговата биологична специфика е отражение на социалната същност на човека. Генетичната програма на съществуване и възпроизвеждане на човека търпи във все по-голяма степен определящото влияние на социалната програма на съществуване и възпроизвеждане на човека.[3] **Второ**, специфичната биологична същност на човека е филогенетическа и онтогенетическа предпоставка и база за социалното съществуване, възпроизвеждане и развитие на човека. Не е необходимо да се доказва, че социалното съществуване и развитие на човека е невъзможно, ако той не се запазва и възпроизвежда като организъм, като биосистема. И което е още по-важно: социалното развитие на човека и неговото личностно изграждане има генетикобиологически предпоставки, които трябва все по-дълбоко да се познават и отчитат в социално-личностното изграждане и развитие на човека. Така че жизнената среда, макар и не начин на живот, изпълнява и функции на начин на живот, без той да се изчерпва с тях. И ако трябва възможно по-точно и прецизно да се определи **начинът на живот**, то може да се каже, че той е **специфичната за обществото, за човека като биосоциално същество и личност, за неговите съобщества форма на съществуване, която обективно и субективно се предпо-**

---

[1] К. Маркс, Ф. Енгелс, Съч., т. 3, с. 5.

[2] Тезиси на ЦК на БКП във връзка с подготовката на Единадесетия конгрес на Партията, Партиздат, 1976 г., с. 116.

[3] Н. П. Дубинин, Социальное и биологическое в современной понимании человека. „Вопросы философии", 1973, № 11.

Digitized by Google

ставя и прави възможна от обществените и природно-биологичните функции и условия и която се реализира чрез тях от човека като биосоциално същество и личност и от неговите съобщества на базата на определени рефлекси, психика, традиции, идеи, знания, идеология, мироглед, идеали.

Ето защо последните конгреси на комунистическите партии от социалистическите страни разгледаха социалистическия начин на живот и жизнената среда в органическо единство. Те ни убеждават, че опазването и възпроизводството на жизнената среда е един от пътищата за формирането и утвърждаването на социалистическия начин на живот и обратното, че не е възможно съхраняването и възпроизводството на жизнена среда, достойна за човека като господар и творец на света, вън от историческото формиране и утвърждаване на социалистическия начин на живот.

Проф. **Т. Трендафилов:** — Стремежът да се разграничават категориите и да им се търси гносеологическа ниша не в обемното обхващане, а в качественото специфизиране на съдържанието на тези категории е резонно и естествено, заслужава поддръжка, но при едно условие, че ще търсим конкретния аспект на всяка категория, ще търсим онази гледна точка, онзи ъгъл за анализ на обществената действителност, който ще ни даде и новото познание, и новия поглед върху обществената действителност. Ако от такава позиция сравним начина на производство с начина на живот, ще видим, че те не се покриват, и то не само и не главно по обемно съдържание.

Начинът на производство — това преди всичко, колкото и решаващо да е неговото значение — е една от сферите на човешката дейност, която е свързана с осигуряване на материалните условия на съществуването на човека като потребителско същество в най-точния икономически смисъл на думата. А ако вземем понятието „обществено производство", то далеч не се покрива с „начин на производство" в политикоикономическия му смисъл. То включва и цялата сфера на творческата дейност на човека за създаване както на материални, така и на духовни ценности. В този смисъл имаме вече едно ново понятие — освен „производство на материални блага" и „обществено производство" като съвкупност на цялата човешка дейност. Но и общественото производство независимо от по-големия обхват в обемно отношение също не ни дава представа за оня исторически сложил се начин на съществуване на хората, който включва не само особения начин, по който те осигуряват своето съществуване, необходимата храна, жилище и т. н., не само и начина, по който създават духовни ценности, но и цялата сложна гама от човешки взаимоотношения, които представлява обществото в своята съвкупност.

И все пак, когато дефинираме начина на живот абстрактно, трябва да търсим най-общите му определения, най-общите му основания. И да не забравяме: те трябва да се приземят, за да получат своето действително конкретно историческо съдържание. Защото понятието „начин на живот" е абстракция. А точно определеният начин на живот вече ни дава съвършено конкретно съдържание. Когато проявяваме стремеж абстрактно да дефинираме понятието начин на живот, ние, естествено, трябва да го съотнесем към особения начин на съществуване на обществото, взето в неговата цялост. И още: когато говорим за начин на живот, имаме предвид динамична структура, процес. Начинът на живот не е някакво застинало състояние, което можем да анализираме метафизично, а е нещо, което се реализира в процес и което може да бъде схванато само в движение.

В този смисъл идеята от материята и движението като форма на съществуване на материята да стигнем до начина на живот е плодот-

Digitized by Google

ворна, интересна. Но аз искам изрично да подчертая, че става дума за обществения процес, за структура, която се намира в непрекъснато движение, изменение, развитие и обновление. Защото **начинът на живот е начин на производство и възпроизводство на обществото в неговата цялост с всичките му човешки взаимоотношения.**

Няма да открием нищо ново, като си припомним азбучни истини, но все пак много важно е да подчертаем азбучната истина, че хората не са свободни да избират начина на живот. Исторически обществото се развива, материалните, обективните и субективните предпоставки се формират, хората не са свободни да избират нито начина на производство, нито производителните сили, нито начина на живот. Но, поставени да живеят при определени условия и да реализират собственото си съществуване и себе си като личности в конкретна исторически сложила се обстановка, хората вече не са пасивни съзерцатели, не са играчки в ръцете на обективните закони, а активно подхождат към обществените условия, сами са творци на собствената си история. И тук вече начинът на живот се съединява и се претворява със субективната дейност на хората.

А. Кътов: — Ленин е, който каза, че хората нямат право да избират начина на живот, Ленин е също, който каза, че човекът твори действителността.

Т. Трендафилов: — Това го казват и Маркс, и Енгелс, и Ленин.

А. Кътов: — И двете постановки трябва да имаме предвид при определянето и характеристиката на начина на живот.

Проф. **К. Горанов:** — Естествено, трябва да се обърне внимание на това, че понятието начин на живот е тясно свързано с две фундаментални категории на марксизма: начин на производство и обществено-икономическа формация.

Понятието начин на живот е научният, причинно-обусловеният от начина на производството мост към богатствата на субективния живот на обществото, на социалните групи, на индивида. А някои считат, че начинът на живот е само онова, което е количествено съизмеримо: колко, да речем, автомобили има, колко стаи има за живеене...

П. Русев: — За жалост и в нашата пропаганда допускаме тази слабост. Говорим преди всичко за жизненото равнище и забравяме за другите обществени страни и черти...

К. Горанов: — И затова се налага другото понятие — качество на живота. Онова, което количествено не се измерва, а именно атмосферата, в която се осъществява човешката жизнена дейност — трудов колектив, съседи и т. н.

И на трето място в начина на живот се включва и начинът на мислене и поведение. Тук човек има големи възможности за избор.

Щом начинът на живот е преди всичко качество, без да го лишаваме от количество, щом това е начин на поведение, начин на мислене, той е неизбежно свързан с **културата**, в най-широкия й смисъл, а не само в смисъл образование, литература, изкуство.

Т. Трендафилов: — Като исторически определен етап в развитието на обществото, културата, взета в нейната най-генерална характеристика като материална и духовна култура.

К. Горанов: — Именно, като форма на участие на човека в света, като памет на човека и човечеството, като форма на дейност и на промяна, в която културата е своеобразно творчество на човека.

Всяка обществено-икономическа формация гради свой начин на живот и своя култура, които взаимно се обуславят.

Digitized by Google

Зависимостта на начина на живот от културата може да бъде проследена в различни аспекти и на различни равнища. Социализмът е създал коренно различни от буржоазните начини на живот и култура, дълбоко хуманни по своето съдържание, все по-пълно въплъщаващи в себе си комунистическите идеали на работническата класа. Въплъщаващи, но не въплътили напълно на настоящия етап на изграждане на реалния социализъм.

П. Русев: — Все пак какъв да бъде отговорът ни за понятието начин на живот?

А. Кътов: — Преди всичко начинът на живот е съществуване. Няма материя, в това число и човекът като определен вид материя, която да не съществува по определен начин. И тук възниква въпросът: кое прави човека, социалните групи да съществуват, да живеят по принципно нов начин? Това са, от една страна, природните и социалните условия и фактори (от които най-важен е начинът на производство), които обективно и субективно правят възможен начина на живот като специфично човешко съществуване, и то в различни исторически типове, и от друга страна, това е човекът като личност и социалните групи, които, ръководейки се от определени идеи, теории и пр., реализират възможностите за определен начин на живот.

Т. Трендафилов: — По същество аз съм съгласен с това определение, с най-генералната схема, която дава Кътов. Искам пак да подчертая. Начинът на живот не е просто начин на съществуване. А това е и начин на производство и възпроизводство на човека, начин на самореализация на човека. Това е начин на съществуване и развитие на обществото в неговата цялост като макросоциологическа структура и като съвкупност от индивиди с цялата им неповторимост, с цялото богатство, с техния материално-производствен и духовен живот.

И в този смисъл градацията, която още Маркс и Енгелс са направили, си остава. За да подчертаят закономерния естественоисторически характер на развитието на обществото, те говорят преди всичко за определен начин на производство, за определен начин на жизнедеятелност, за определен начин на живот. Те градират тези понятия и казват: в основата на развитието на обществото лежи начинът на производство, който е исторически определен начин на производство, начин на жизнедеятелност, начин на живот. Явно е, че те вървят от по-частното и условното, към по-обемното, по-обхватното и генералното представяне на обществото като една сложна структура.

К. Горанов: — Искам да добавя. Според мен, без да противореча на това, което другарите казаха, начин на живот е реалната материална и духовна жизнедейност на социалните групи и индивиди в съответни условия — природни и исторически.

П. Русев: — Начинът на живот е категория, която има своята качествена характеристика и отговаря на начина на производство.

Т. Трендафилов: — Съдържа още въжделения, психика, нрави, настроение.

П. Русев: — Аз говоря за най-типичното. Говорим за капиталистически начин на живот, за социалистически начин на живот.

К. Горанов — Освен че говорим за капиталистически и социалистически начин на живот, става дума и за американски начин на живот, който не е например английският начин на живот.

П. Русев: — Но когато даваме тая характеристика, струва ми се, че трябва да се върнем към една интересна мисъл, която беше подсказана почти от всички — определеният начин на живот, например капиталистическият, не е в чист вид. В процеса на своето развитие той ражда своята противоположност. Даже в неговите недра се ражда онова, което го отрича.

Digitized by Google

А. Кътов: — И това, което го отрича, е начеики на социалистическия начин на живот, без да е още социалистически начин на живот.

П. Русев: — Освен това самият капиталистически начин на живот, взет като самостоятелна категория, има своите разновидности, както каза и др. Горанов.

И в социалистическия начин на живот има остатъци от капиталистическия начин на живот.

Т. Трендафилов: — Родилните петна.

П. Русев: — Сега да съсредоточим мислите си върху **социалистическия начин на живот.**

Вторият голям въпрос според мене, преди да минем към характеристиката на социалистическия начин на живот, от методическа гледна точка, от много голямо значение за нашите читатели, особено за нашите кадри, е да видим какво е съотношението между реален социализъм и социалистически начин на живот. Като отговорим на този въпрос, по-лесно е да отговорим на въпроса, какво е съотношението: развит социализъм — социалистически начин на живот.

Т. Трендафилов: — Всъщност връзката е съвършено непосредствена. Съгласен съм с доводите на Кътов и ще се спра само на един въпрос.

Ние трябваше практически да изграждаме реално, не по схеми и не на равнището на теоретическите разработки, а в самата обществена действителност социалистическото общество, на практика да изградим реалния социализъм. С какво трябваше да започнем и кое завладяваше нашето въображение, нашите планове, нашите мисли. Естествено, с решаващото — социалистическия начин на производство. На равнището на практическото претворяване на нашите собствени идеи за решаващата роля на социалистическия начин на производство, ние пуснахме в обръщение понятия като материално-техническа база, производителни сили, обществена производителност на труда — всичко, което беше свързано с решаването на голямата задача — да осигурим победата, развитието на социалистическия начин на живот. Тази задача в основни линии ние сме решили. Имаме собствена база на социализма. Но стои големият проблем — имаме ли развито социалистическо общество? И следователно в състояние ли сме по всички показатели съобразно с буквата, теорията и с нашите представи за социалистическото общество да осигурим съответен начин на живот на човека — социалистически начин на живот, т. е. ние решавахме кардиналните проблеми на изграждането на социалистическото общество. Но стигнахме, естествено, до момента, когато става ясно, че само с развитието на материалното производство не можем да решим големите проблеми на изграждане на едно цялостно развито, зряло социалистическо общество с всичките му структури, с всичките му механизми и с всичките условия, при които човекът ще бъде нов, социалистически тип човек. И неговите взаимоотношения от макроструктурите до семейството и междуличностните отношения ще бъдат отношения, съответстващи на социалистическия начин на живот по всички направления.

Ето защо ние фактически се принудихме да погледнем на нашата собствена социалистическа практика вече не тясно, само от позициите на социалистически начин на производство и материално-техническа база на социализма, а широко, социологически, от позицията на цялостното измерение на една детайлизирана схема на бъдещото развито, зряло социалистическо общество. И тук вече стигаме до потребността да интегрираме не само материално-производствената, но и цялостната духовна, не само обществената, но и личностната форма на съществуване и дейност на човека. И на тази основа вече да дефинираме

Digitized by Google

социалистическия начин на живот във всичките му измерения, пълноценно. Оттук, така да се каже, и познавателната, и практическата потребност от това понятие...

К. Горанов: — Добре, ние имаме реален социализъм. Но може да ни попитат някои: ами това ли е социалистически начин на живот?

П. Русев — Съществува реален социализъм и същевременно говорим и за социалистически начин на живот. Каква е връзката между тези понятия?

К. Горанов: — Някои казват: „Добре де, ясно е, че средствата за производство са обществени".

А. Кътов: — Че държавата е социалистическа.

К. Горанов: — „Добре, казват, но това ли е социалистическият начин на живот" и започват да коментират проявите на „малката правда", отрицателни явления в нашата действителност.

Т. Трендафилов: — Ние схващаме реалния социализъм само като степен на практическа реализация на научния социализъм, която в никакъв случай не е съвършена, не е адекватна и пълно негово покритие, пълна негова реализация. По силата на обстоятелствата не е възможно да се реализира в пълен обем, да кажем, законът за разпределението според количеството и качеството на труда. Субективна нагласа, разбиране, желание да е така има. В тази връзка сега се прие постановление номер 5. Но и това постановление няма да бъде решаване на този проблем, а степен, стъпка в решаването му. Това е, което аз обяснявах досега. Що се отнася обаче до съотношението реален социализъм и социалистически начин на живот, ние тук се стремим към две неща. Първо, мащабно да очертаем какво представлява не само социалистическият начин на живот с неговите предимства пред капиталистическия, а какво представлява в цялото многообразие на връзките и формите на съществуването си начинът на живот на човека в едно идеално развито социалистическо общество като модел и какво представлява реалното социалистическо развитие като движение към това общество, което ще осигури условията за социалистически начин на живот във всичките му измерения. А това, че има „малка правда", това, че има хапещи, съскащи еснафчета и парвенюта — това говори именно, че социалистическият начин на живот се утвърждава в борбата с „родилните петна", с „малката правда". Той се утвърждава по такъв начин, че новият живот изтиква стария начин на живот в битка, в противоречия, в борба. Ето това е големият проблем. И това е, така да се каже, научното основание да търсим понятието социалистически начин на живот, за да отговорим на въпроса — това ли е социалистически начин на живот? Да разкрием пълно нашия идеал. А практиката на движението към този идеал е много по-сложна, отколкото можем да си представим. К. Маркс и Ф. Енгелс виждаха бъдещото социалистическо общество без пари. В. И. Ленин трябваше да ни докаже, че не можем без тях. А ние сме принудени да носим на плещите си подкупващата, извращаващата роля на парите и да се движим към социалистическия начин на живот с всичките му най-положителни черти. Ето така аз схващам въпроса.

А. Кътов: — За мен категориите научен социализъм, реален социализъм, развит социализъм и социалистически начин на живот са еднопорядкови категории. Главното в тях е общото. Те научно обясняват и изразяват не друго, а социализма, социалистическото общество, неговата същност, историческото място и роля, неговите закономерности.

Реалният социализъм е практически реализираният научен социализъм, но строго специфично с оглед историческите, националните и други особености на отделните страни.

Digitized by Google

Научният социализъм е теоретичният модел на реалния социализъм. Реалният социализъм и развитият социализъм са практическа реалност и база за теоретическо обогатяване на научния социализъм. Но какво е мястото на социалистическия начин на живот? Работата е в това, че реалният социализъм, дори в неговия висш етап —развития социализъм, автоматично не реализира социалистическия начин на живот. Могат да са налице например всички обективни и субективни условия и фактори, които предпоставят, правят възможен социалистическия начин на живот, но хората, тружениците на социализма, отделни техни слоеве, по различни причини да не реализират напълно възможностите за социалистическия начин на живот. Възможно е например комунистическите идеали да не са станали тяхно съзнание и поведение или капиталистически отживелици да им тежат в някаква степен и под някаква форма или да са допуснати сериозни слабости в някои сектори на социалистическото строителство и пр. Всичко това и друго от подобно естество се отразява отрицателно върху практическото реализиране на социалистическия начин на живот от тружениците на социализма въпреки наличието на реален социализъм. Така социалистическият начин на живот се явява практическо битие на реалния социализъм в битието на социалистическия човек, на социалистическите социални групи, на социалистическите труженици. По такъв начин, ако реалният социализъм показва как е осъществен научният социализъм, неговите принципи и закони, то социалистическият начин на живот показва как реалният социализъм е предпоставка и обективно историческа възможност за социалистически начин на живот и как човекът, човешките социални групи използват реалния социализъм, за да живеят по социалистически.

К. Горанов — Това, което чух от другарите Трендафилов и Кътов, смятам, че е обяснение на въпроса и няма да се спирам на него.

А. Кътов: — Нещо повече за спецификата.

К. Горанов: — Социализмът е ускорено развиваща се социална система, а не нещо замръзнало. Въпросът е там, че в новата социалистическа обществена база, върху която се изграждат човешките отношения, особено що се отнася до взаимоотношенията между хората, са съществували добродетели от миналото, които са имали друга социална база, но са били реални добродетели. Сега при смяната на обществения строй тези добродетели са загубили обективната си почва, а новите, които трябва да узреят и за които ние мечтаем, не са се още създали. В икономиката не е така. Там всичко се е наместило. Генералните социални отношения са си на мястото. Но що се отнася до редица съществени междуличностни и личностни форми на общуване, не всичко е на мястото си, много неща сега се нагласят и оттук са и някои проблеми у хората. Затова не се получава отведнъж хармония между фундаменталните проблеми на икономика, на социални отношения, на класови отношения и пр. и личното, вътрешното състояние на човека: защо аз съм нещастен, когато, общо взето, обществото обективно ми дава основание да съм щастлив.

Следователно въпросът не е само до общо ускореното развитие на социализма, което е осигурено, но и до необходимостта ускорено, хармонично да се развиват всички компоненти на социалистическия начин на живот. Това именно осъзнава нашата Партия и постави в центъра на вниманието понятието начин на живот, като обхваща цялостното негово развитие с всичките му съставни елементи. Аз искам само да подчертая, че въпросът за хармоничното, ускореното развитие на всички компоненти на социалистическия начин на живот пак е свързан с проблема на културата. Ние трябва да имаме известно ускорено и, аз бих казал, изпреварващо развитие на редица важни компоненти на култу-

Digitized by Google

рата, ако искаме да се движим ускорено напред. Да вземем материалната култура. Ако имаме достатъчно висока култура на производството, която да съответствува на съвременния начин на производство, на съвременните производителни сили, ние по-успешно ще осъществяваме стратегическия лозунг на Партията „Ефективност и качество — качество и ефективност". Липсва култура на производственото място. А какво значи липса на чувство за отговорност? Пак липса на култура.

П. Русев: — А високата култура е в самата природа на реалния социализъм.

К. Горанов: — Точно така.

П. Русев: — Когато говорим за социалистическия начин на живот, преди всичко трябва да разбираме дали субективният фактор, Партията, народните маси и т. н. със своята дейност, управление, взаимоотношения, навици, поведение, въздействие, използването на обективните закономерности отговарят, реализират потребностите на реалния социализъм. Да ги разбират и да ги реализират. В доклада пред XI конгрес др. Т. Живков разгледа социалистическия начин на живот в няколко основни направления: социалното управление, развитието на социалистическия демократизъм, участието на масите в управлението, социалистическата дисциплина, проблемите на критиката и самокритиката, на отговорността, естетическото възпитание на масите, чувството за красота, характерно за социалистическия строй, комунистическите добродетели и нравственото възпитание на масите — другарство, взаимопомощ, сътрудничество и пр. На тия въпроси отдели голямо внимание и Юлският пленум. Те характеризират социалистическия начин на живот — този начин на живот, който отговаря на ония обективни потребности и възможности, които съдържа реалният социализъм.

Осъзнали ли сме тия възможности, реализирали ли сме ги, превърнали ли сме ги в свое битие, в своя съдба. Превърнали ли сме ги в битие на широките народни маси.

А. Кътов: — Именно категорията „социалистически начин на живот" ни дава възможност за голям критичен и самокритичен анализ.

П. Русев: — Вярно, другарю Кътов. Тя ни дава възможност да осъществяваме критичен анализ и самоанализ и на тая основа да видим степента на нашата зрелост, степента на нашето развитие и да можем да откроим онези недостатъци и слабости, които другарят Кръстю Горанов посочи, и да водим борба против тях.

А. Кътов: — За тази култура, за която говорите, аз съм напълно съгласен. Реалният социализъм например дава възможности за висока и икономическа, и екологическа ефективност в единство. Но ние не сме ги реализирали в единство поради липса на култура или недостатъчна култура. Да познаваш и да прилагаш обществените закони в тяхното единство и взаимодействие иска да имаш широка ерудиция и висока култура. В социалистическия начин на живот имапентно се съдържа жизнената среда, достойна за човека като творец на действителността. Такава жизнена среда е несъвместима с капиталистическия начин на живот, защото именно капитализмът деградира жизнената среда. Той е виновникът да се деградира тя в наше време.

Д. Петков: — Макар че там имаме висока материална култура. Аз имам два въпроса. Единият е: когато говорим за социалистически начин на живот, казваме, че това е класово понятие, исторически определен начин на дейност на хората, на съществуване на хората. Въпреки своята историческа определеност той има ли нещо непреходно в себе си, както и науката, и културата носят в себе си нещо, което се

Digitized by Google

създава от цялото историческо съществуване на човечеството. И кое пък е специфичното?

И вторият въпрос е: тъй като ние говорим за теоретическото съдържание на понятието социалистически начин на живот, доколко реализацията на социалистическия начин на живот съответствува на идеалния модел на социалистическия начин на живот.

А. Кътов: — Преди всичко общо за социалистическия начин на живот е онова, което казваме за всеки начин на живот изобщо. Различните исторически типове начин на живот са конкретноисторически, специфична реализация на начина на живот изобщо.

П. Русев: — Цялата работа се състои в това, другарю Кътов, че ние, комунистите, макар че изграждаме социалистическия начин на живот, сме носители и творци на всичко ценно, създадено от човешката цивилизация.

А. Кътов: — Да, това е така. И бих продължил: всичко онова ценно, което се съдържа във всички преходни начини на живот и може да служи на социалистическия начин на живот, се запазва. Но то е подчинено на принципно новото, критически преработено и усвоено в социалистическия начин на живот.

К. Горанов: — Естествено, че има дълбоки непреходни ценности, защото социализмът не е краят, а началото, от което започва скокът към царството на свободата. Следователно в него не може да няма нещо от предхождащите го цивилизации.

Що се касае конкретно до самия социализъм, той носи непреходни идеи и в материалното производство, и в начина на производство. Самият принцип на обществено владеене на средствата за производство е непреходен.

П. Русев: — Селяните са го разбрали много добре — никой не иска да напусне ТКЗС.

К. Горанов: — И в областта на политиката също имаме нещо непреходно. На власт са широките народни маси начело с работническата класа и под ръководството на нейната партия. От това няма къде да се върнем. В областта на обществените отношения — сред многото непреходни неща, е колективизмът. Именно колективизмът е непреходно завоевание, макар че понякога се проявява еснафство, забравя се, че сме колективисти в някои отношения, но това е голямо завоевание на социализма.

Културата и социализмът са неразделни. Това е завоевание генерално. Преди социализма тази идея за културата на обществото, взета като цяло, на народа не съществуваше в историята на човечеството. Културата беше за едни, които имаха социални и други условия. Сега в капиталистическия свят са принудени да поставят проблема за достъпа на широките народни маси до културата. Този въпрос ние сме го решили отдавна, отдавна.

И във всяка област, да речем в изкуството, имаме непреходни завоевания. Например социалистическият реализъм. Скоро във Варна имаше преглед на архивното кино на тема: „Влиянието на съветското кино върху световното кино". Там социалистическият реализъм в киното се разкри в пълната си сила. Влиянието му се оказа изключително голямо.

А. Кътов: — Не умеем да превръщаме силата си в пропаганда.

К. Горанов: — Това са непреходни ценности.

П. Русев: — Добър е отговорът. Тъй като социалистическият начин на живот в развитото социалистическо общество се изгражда върху собствена база, бихме ли могли да говорим за собствени недоста-

Digitized by Google

тъци, за собствени отрицателни явления: равнодушието, бездушието, безстопанствеността.

А. Кътов: Считам, че трябва да се разграничат и, струва ми се, че в литературата това е вече направено. Първо, трябва да се отграничат отрицателните явления, които са наш собствен патент, наша собствена рожба, присъщи на социализма, от отживелиците на капитализма, които са остатък от буржоазното минало и които в развитото социалистическо общество и в прехода към комунизма ще отпаднат. Но отрицателните явления ще си останат, макар че те ще бъдат като конкретни все други и други.

Второ, считам, че са допустими много класификации на отрицателните явления, но можем да ги разграничим на две групи: отрицателни явления, които за дадения етап са обективноисторически неизбежни поради недостатъчната зрелост на обществените отношения и степен на социалистическа съзнателност. Това са един вид, една група отрицателни явления, наш патент. С оглед на етапа, на конкретноисторическите условия те трябва добре да се виждат, за да се вземат правилни управленчески решения, да се разработват програми, да се взимат мерки за тяхното преодоляване. Това е фактически разрешаване на присъщите на социализма противоречия от неантагонистичен тип.

Но има и други отрицателни явления, които не са обективно и субективно неизбежни, които могат да се избягнат. И те трябва не да се виждат, да се разкриват, а преди всичко трябва да се взимат превантивни и профилактични мерки да не се допускат. И в това отношение критиката и самокритиката е жизнена потребност и движеща сила на нашето развитие.

П. Русев: — Посочете пример.

А. Кътов: — Пример в това отношение е Юлският пленум. Той е образец. Неговият подход трябва да стане стил в дейността на всички равнища на нашето социално управление, стил на мислене и работа на социалистическия труженик.

П. Русев: — Да видим стила на редица органи и организации, например на партийни организации, на партийни комитети, тяхното място, тяхната роля, тяхната отговорност. Противоречия имаме и ще имаме. Ще бъдем наивници, ако мислим, че ще отидем в комунизма без противоречия. Това е невъзможно. Щом има движение на материята, има борба между старото и новото.

Ето защо, когато говорим за социалистическия начин на живот и за преодоляване на противоречията, трябва да се вижда мястото и отговорността на субективния фактор — партийни, обществени, държавни органи и организации и пр. Да се утвърждава такъв стил, че когато преценяват дадени резултати, няма значение дали са в материалната или в духовната сфера, винаги да преценяват дали със своята дейност спомагат да побеждава социалистическият начин на живот. Този момент е задължителен. Тоя въпрос в духа на решенията на Юлския пленум и в духа на решенията на XI конгрес има изключително голямо политическо значение.

А. Кътов: — Когато класифицирах тези две групи, наш патент слабости, отрицателни явления, едни, които са обективни, други, които могат да се избягнат, да не се допускат, аз съвсем не абсолютизирам разликата между тях. Възможно е вторите да произлизат от първите по вина на субективния фактор.

П. Русев: — Този въпрос за характера на противоречията и борбата против тях и особено отговорността на партийните органи и организации като ръководни политически ядра на трудовите колективи е

Digitized by Google

много голяма. И в това отношение Юлският пленум, чиято годишнина сега посрещаме, ни даде пример. Централният комитет ни даде пример на критичен, самокритичен, смел, непримирим, настъпателен стил и той трябва да стане стил на всички органи и организации...

Ние сме вече в навечерието на 60-годишнината от най-епохалното събитие на съвременността — Великата октомврийска социалистическа революция. В нашата пропаганда говорим за съветски начин на живот. Какво е съотношението между съветски и социалистически начин на живот.

А. Кътов: — Аз искам с две думи да отговоря.

Първо, Великият октомври сложи началото на социалистическия начин на живот като исторически нов тип начин на живот, противоположен на всички досега, особено на капиталистическия начин на живот. Разбира се, той съдържа всичко ценно от предходните, но усвоено критично, внасяйки принципно ново. Изпълнявайки Лениновите завети, КПСС и съветският народ създадоха здрави икономически, социално-политически и идеологически основи на съветския, социалистическия начин на живот, като пример, като образец и на базата на усъвършенстването на който вземат пример за развитието и усъвършенстването на социалистическия начин на живот другите страни. Без да се подценява богатството, колоритът на социалистическия начин на живот във всички останали страни, непреходната роля на съветския социалистически начин на живот според мен ще се запази.

К. Горанов: — Процесите на утвърждаване на социалистическия начин на живот получават все по-широка социално-икономическа, политическа и идеологическа основа. Всяка партия, всеки народ от социалистическата общност дават свой принос в съкровищницата на международния революционен опит по строителството на новото общество, по преустройството на живота на социалистически, колективистични и интернационалистически начала. Но първопроходецът, този, който пръв прокарва пътеката, е СССР — за това съветският начин на живот е пример на социалистическия начин на живот. Той по своята същност е явление дълбоко интернационално.

П. Русев: — Още повече че в съветския начин на живот чертите на социалистическия начин на живот, ако мога така да се изразя, са много по-зрели, по-съвременни, по-развити независимо от националните особености, независимо от степента на развитието на отделните националности.

А. Кътов: — Той е пионер.

К. Горанов: — Да вземем областта на културата. В съветската многонационална социалистическа страна всичко най-хубаво, прогресивно, създадено от всеки народ, съставлява общо достояние на всички народи братя. Заедно с това съветският начин на живот им дава възможност да вземат всичко действително ценно от световната култура, всичко хуманно, което е достигнала човешката цивилизация. Роди се нещо ново — многонационалната съветска култура — социалистическа по-съдържание, национална по форма.

П. Русев: — Ето го образеца на бъдещото социалистическо общество. Вземете например колективизма, вземете другарството и взаимопомощта, класовата съзнателност, чувството за пролетарски дълг, за интернационален дълг...

Смятам, че можем да кажем, че съветският начин на живот е образец на социалистическия начин на живот. Той е образец на социалистическото съществуване. Той е пример на творческо приложение на марксизма-ленинизма...

Другари, без да претендираме, че сме казали всичко, можем да завършим за днес. Както и първия път казахме, нашият разговор е отворена система, всеки може да се включи в нея, да изрази своето мнение.

Digitized by Google

ОКТОМВРИ И СОЦИАЛНИЯТ ПРОГРЕС

проф. КОСТАДИН БАЙЧИНСКИ

„Постиженията на Родината на Октомври за шест десетилетия са убедително доказателство, че социализмът е осигурил невиждани в историята темпове на прогрес на всички страни от живота на обществото."

Постановление на ЦК на КПСС
за 60-годишнината на Великата
октомврийска социалистическа революция

Грандиозните успехи, които постигна Съветският съюз за шестдесетилетие в развитието на производството, науката и културата, неговата историческа роля в борбата срещу империализма и фашизма, във възникването и укрепването на световната социалистическа система, могъщият размах на комунистическото движение, крахът на колониалната система и невижданата активност на масите най-ярко потвърждават историческата роля на Октомврийската революция в развитието на социалния прогрес.

Буржоазните идеолози, за да отрекат исторически проверения път за най-бързо развитие на цялото човечество — пътя на социализма, се опитват да създадат свои теории за исторически прогрес. Те тълкуват тенденциозно същността и социалните последици на извършващата се и в капиталистическите страни техническа революция и социални изменения, използват обективните трудности и субективните грешки и недостатъци при изграждането на социализма, за да подценят великото освободително дело на Октомври.

Марксизмът-ленинизмът, обществено-историческата практика на прогресивните класи през вековете са изработили обективен критерий за социален прогрес. **Определено общество е толкова по-прогресивно, колкото по-големи възможности открива да се овладеят стихийните сили на природата, да се развива общественото производство и производителността на труда, да се издигат до съзнателно историческо творчество все по-широки народни маси, да се удовлетворяват във все по-големи мащаби материалните и духовните потребности на трудещите се, да се създават условия за творческо развитие на дарованията и способностите както на всички членове на обществото, така и на всяка личност.**[1]

Изтъкнати съвременни буржоазни „съветолози" от типа на Д. Кенан, З. Бжежински и др. твърдят, че сега, в условията на научно-техническата революция, всички народи имат определени постижения и социалните въпроси във века на бързото развитие на автоматиката и електрониката могат да се решат и без социална революция, без човешки жертви, без остри класови борби. Различните буржоазни „либерални" идеолози искат да подменят идеята за социалната революция с идеята за революцията и „трансформацията" на капитализма. Буржоазни идеолози като А. Тойнби, У. Ростоу, Р. Арон, Д. Голбрайт със своите теории и митове за „индустриалното" и „постиндустриалното" общество целят да идеализират съвременния капитализъм, да скрият коренната противоположност на капиталистическия и социалистическия начин на производство. Те откъсват развитието на производителните сили от производствените отношения, производството — от разпределението, игнорират диаметрално противоположните социални последици на техническата революция при двете обществени системи, „доказвайки" възможността научно-техническата революция да замени социалистическата. Стремежът е да омаловажат великите завоевания на Октомври и на социалистическите страни.

И при капитализма не спира развитието на производителните сили, на техниката и науката, но то се извършва на основата на дълбок антагонизъм, който поражда господството на монополите. В капиталистическите страни научният и техническият прогрес са подчинени на користните цели на монополите и тяхната агресивна политика. Капитализмът раздели света на шепа напреднали и десетки аграрни и изостанали страни. Колкото по-бързо се механизира и автоматизира производството, колкото повече расте износът на капитали, толкова повече се задълбочават различията между индустриалните и аграрните страни.

За прогреса на капиталистическото общество и сега с пълна сила важат казаните преди повече от сто години мисли на Маркс. „В наше време — казваше той —

[1] Ю. Н. Семенов, Обективны критерий социального прогресса, „Вопросы философии", 1962, № 9, с. 25.

Digitized by Google

всичко като че ли е изпълнено със своята противоположност. Ние виждаме машини, притежаващи чудната сила да облекчават и правят по-плодотворен човешкия труд, да носят на хората глад и изтощение. Новите, неизвестните досега източници на богатство... се превръщат в източник на мизерия. Победите на техниката са сякаш купени с цената на морална деградация. Изглежда, че със същото темпо, с което човечеството подчинява природата, човекът става роб на другите хора или на собствената си подлост. Дори светлият факел на науката, изглежда, може да сияе само на мрачния фон на невежеството. Всичките ни открития и целият ни прогрес сякаш водят до един резултат — материалните сили придобиват интелектуален живот, а човешкият живот бива сведен до обикновена материална сила."[1]

Техническата революция и автоматизацията на производството в капиталистическите страни са съпроводени с интензификация на труда и масова безработица. Науката все повече се подчинява на властта на монополите и целите на милитаризма. Спътник на масовото производство на блага е безизходната мизерия на милиони хора. В САЩ в резултат на автоматизацията всяка година се освобождават от производството хиляди работници. В тази най-богата капиталистическа страна хроническата безработица не спада под 7 милиона души.

Съвременният социален прогрес е неразривно свързан с развитието на световната социалистическа система, с нейното могъщо революционно въздействие върху хода на историческите събития, върху ума и сърцата на милиони хора.

* * *

Един от най-ярките белези на социалния прогрес след Октомврийската революция е **грандиозното развитие на производителните сили в Съветския съюз.** Той се издигна за кратък исторически срок като втора индустриална държава в света.

През 1921 г., годината на тежки изпитания, на разруха и глад за съветската страна — известният английски писател фантаст Х. Уелс посещава СССР и написва своята книга „Русия в мъгла", в която предвещава мрачно бъдеще на „... тази огромна равнинна страна, населена с неграмотни селяни, лишена от източници на водна енергия, нямаща технически грамотни хора, в която почти са угаснали промишлеността и търговията..." Русия ще загине — писа той, — ако не ѝ се помогне отвън. Тя „ще се превърне в селска страна, градовете ще запустеят и ще се превърнат в развалини, железопътните линии ще зарастнат в трева".

В тези тежки условия вождът на Октомврийската революция Ленин, когото Уелс нарече „кремълски мечтател" заради неговия смел план за електрификация на Русия, много по-реално прозря бъдещето. На IV конгрес на Съветите през октомври 1922 г. с дълбока вяра в творческите сили на социалистическия строй той каза: „Във фантастичната бързина на каквито и да било промени у нас никой няма да повярва, затова пък в бързина действителна, в бързина в сравнение с всеки друг период на историческо развитие, взет такъв, какъвто си е бил — в такава бързина, ако движението се ръководи от действително революционна партия, в такава бързина ние вярваме и такава бързина ние ще постигнем на всяка цена"[1].

Ликвидирането на частната собственост и експлоатацията, творческата активност на работническата класа и трудещите се, насочената чрез петилетните планове към грандиозни строителни задачи народна енергия доведе до невиждан социален прогрес в огромната съветска страна. Преди 60 години царска Русия произвеждаше по-малко от 4 процента от световната промишлена продукция, а през 1975 г. Съветският съюз достигна почти 20 процента от световното промишлено производство.

В. И. Ленин мечтаеше съветското село да има сто хиляди трактора. Днес в селското стопанство на Съветския съюз работят милиони трактори, 680 хиляди зърнокомбайна и друга разнообразна техника.

Преди 15—20 години почти нямаше отрасли, по които СССР да изпреварва САЩ, а днес в него се произвежда повече стомана, чугун, нефт, желязна руда, кокс, металорежещи машини, дизелови и електрически локомотиви, дървен материал, вълнен текстил, сглобяем железобетон и други. Индустриализацията на страната, широкото внедряване на машините и повишаването на културно-техническото равнище на работническата класа, бързото развитие на науката, на социалистическите производствени отношения и новите стимули в труда доведоха до рязко повишаване на производителността на труда, един от най-важните показатели за превъзходството на всеки нов обществен строй, за развитието на социалния прогрес. Царска Русия изоставаше по производителността на труда от главните капиталистически страни в Европа 4—5 пъти и от САЩ 8—9 пъти. Сега Съветският съюз достигна главните европейски капиталистически страни по производителност на труда.

За шест десетилетия съветската страна измина път, равен на столетия. Първи извършил победоносна пролетарска революция, съветският народ пръв изгради развито социалистическо общество. Това днес е най-висшето постижение на социалния прогрес, историческото предмостие на комунизма. Неговите огромни завоевания в комунистическото строителство са вдъхновяващ пример за всички народи, убедително доказателство за несравнимите предимства на реалния социализъм, на социалистическия начин на живот.

---

[1] К. Маркс, Ф. Енгелс, Съч., т. 12, с. 3—4.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 33, с. 390.

Digitized by Google

* * *

Марксически критерий за развитието на социалния прогрес е какви маси се въвличат в историческия процес и в обществените изменения, какви по-широки възможности се създават за участие на трудещите се в управлението на държавата и производството, в каква степен се подобрява материалното и културното положение не само на господствуващите класи, на малобройните привилегировани слоеве, а за мнозинството от трудещите се, за целия народ. Още през 1845 г. Маркс писа, че с обхвата на историческото действие ще расте и обемът на масата, дело на което е то.

Великата октомврийска социалистическа революция вдъхнови и издигна към съзнателно историческо творчество грамадни маси, неучаствували по-рано в активен политически живот. Създаде се нова власт — работническо-селска, — защищаваща интересите на всички трудещи се и насочена към изграждане на обществото, в което демокрацията за трудещите се след унищожаване на експлоататорските класи постепенно прераства в демокрация за всички. Ленин на III конгрес на Съветите сочеше, че трудната победа на съветската власт се постигна с това, че от самото начало „тя започна да осъществява законните завети на социализма, последователно и решително опирайки се на масите, считайки за своя задача да пробуди към жив живот, да издигне за социалистическо творчество най-потиснатите, непросветени слоеве на обществото."[1]

Спечелването на решителните битки, от които зависеше съдбата на социализма — победата над интервентите и защитата на Октомврийската революция, невиждано бурните темпове на социалистическото строителство, разгромът на хитлеристките нашественици в най-тежката и жестока война, която е преживяла някога съветската страна, възстановяването на огромните разрушения от войната и преминаването към комунистическо строителство, — се дължи на великата народна енергия на освободените работници и селяни, на растящата активност и социалистическата съзнателност на масите, на нарастващата ръководна роля на Комунистическата партия и превръщането на нейните цели и идеали в идеали на целия народ.

Новият висш тип демократизъм е свързан с унищожаването на експлоатацията, със създаването на равни възможности за всички граждани да се трудят за благото на своето отечество, да получават за равен труд равна заплата, да участвуват активно и свободно в обсъждането на всички проблеми. Буржоазните конституции векове преди Октомври записваха равни права за гражданите, но те никога в условията на експлоататорския строй не можеха да се осъществят. От факта, че веднъж в две-три години банкерът и безработният, земевладелецът и ратаят, притежателят на банки и акции и дребният занаятчия се явяват пред избирателната урна и пускат по една бюлетина, съвсем не означава, че те имат равни права и възможности в капиталистическото общество. В това общество влиянието и значимостта на всеки гражданин се определят главно по количеството капитал, който има, по собствеността, която притежава, по мястото, което заема сред онова избрано малцинство от финансови магнати, висши политически и военни дейци, които направляват политиката на буржоазната държава. Великата октомврийска социалистическа революция даде огромен тласък на социалния прогрес, като ликвидира и коренно измени социално-икономическата структура на съветското общество и го превърна в общество на социалистически труженици. Векове наред експлоататорските класи твърдяха, че „низините", „тълпата", обикновените работници и селяни не могат да градят своя държава, не могат да развиват културата и че единственият път за социален прогрес е бавното еволюционно развитие на обществото под ръководството на привилегированите класи, на „елита". На тези буржоазни теории пригласяха изменниците на работническата класа от рода на Карл Кауцки и маловерни и капитуланти от рода на Л. Троцки и Н. Бухарин. Ленин виждаше движещата сила на социалния прогрес в овладяването на политическата власт от работническата класа, в разгръщането на самоинициативата на масите. В пламъците на революцията социалистическият демократизъм се развиваше бурно и масите издигнаха десетки редови бойци, бивши матроси и металици като командири на дивизии и армии, обикновени селяни като членове на Върховния централен изпълнителен комитет на Съветите, болшевики, работници за народни комисари и ръководители на крупни предприятия и строежи. И тези предани на Октомври бойци не само победиха царските генерали и врагове на съветската власт, но след това отидоха във военните академии, в университетските аудитории и рабфаковете, в стотиците курсове и школи, за да овладяват науката и техниката, за да могат по-добре да служат на делото на комунизма. От тези стотици хиляди бойци на Октомври израснаха крупни партийни и държавни дейци, прославени съветски маршали и пълководци, академици и народни художници, журналисти и писатели, конструктори и инженери — цветът на съветското общество. Няма друг строй в историята, който за такъв кратък срок да е приобщил към съзнателно историческо творчество такива огромни маси от населението, да е издигнал от низините на обществото до върховете на държавата и обществения живот стотици хиляди трудови хора, да е насочил народната енергия и воля към такива грандиозни задачи на социалистичес-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 26, с. 462—463.

Digitized by Google

кото и комунистическото изграждане на обществото.

Социалистическият демократизъм намира най-пълен израз в Съветите — най-масовите и всеобемащи органи на народната власт. В тях са избрани 2,2 млн. депутати. В техните постоянни комисии работят 1 300 000 граждани, а активът на Съветите наброява 30 млн. души.[1]

Социалистическият демократизъм е реален, истински, а не формален, защото обхваща всички страни на живота на обществото. Наред с утвърждаването на политическите свободи — свобода на словото, на печата, събранията, правото на гражданина да избира и да бъде избран гарантира и правото на труд, на безплатно образование и медицинско обслужване, на социално осигуряване при загубване на работоспособността и пенсиониране. Съветското правителство през последните години осъществи крупни мероприятия за подобряване условията на живот и издигане благосъстоянието на народа — 6—7-часов работен ден и 5-дневна работна седмица, повишаване на заплатите на много категории работници, разширяване фондовете за обществено осигуряване и социални мероприятия, жилищно строителство в масови мащаби и др. Характерна черта на социалистическия демократизъм е разкрепостяването на жената и въвличането ѝ във всички сфери на живота. Сега в народното стопанство на Съветския съюз се трудят над 40 млн. жени, които представляват 12 на сто от общия брой на работниците и служещите. 59 на сто от специалистите със средно и висше образование и 40 на сто от научните работници са жени.

Силата на социалистическия демократизъм е в това, че той съчетава централизма и единното ръководство на държавата с най-широката самоинициатива на народните маси и местните органи, колективното обсъждане и решаване на проблемите на държавното ръководство с едноличната отговорност, широките социални права със задължението на всички граждани да се трудят и спазват законите и държавната дисциплина. Като освободи масите от експлоатация и гнет, като им осигури широки политически и социални права, Октомврийската революция ускори развитието на социалния прогрес в Съветския съюз и в цял свят.

* * *

Един от най-важните критерии за социален прогрес е **каква част от населението на дадена страна се приобщава към постиженията на съвременната култура, какви са условията за развитието на народното образование, науката и изкуството.** В злобната кампания на вътрешната и международната реакция срещу съветската власт, срещу болшевиките и Ленин една от най-повтаряните клевети бе, че те развихряли тъмните страсти у масите, унищожавали културата и духовните ценности у човека и прехвърляли най-висшата дейност — управлението на държавата, в ръцете на въоръжени работници и неграмотни селяни.

Когато съветската власт, опряна на революционния ентусиазъм на народа, въвежда социалистически ред в предприятията, изземва храни от кулаците за гладуващото население, печата наред с първите декрети на съветската власт и отделни произведения на Маркс и Енгелс и съчиненията на Пушкин и Толстой, меншевиките и Каутски, „левите комунисти" и Троцки твърдят, че в изостанала икономически и културно Русия няма нито материални, нито духовни предпоставки за изграждането на социалистическото общество.

Ленин, вярващ в творческите сили на народа, посочи, че завоюването на пролетарската диктатура е първото условие за подем на производителните сили, на техниката и науката, на народната просвета и култура!

Във всенародния поход, който откри победоносният Октомври за нова, социалистическа култура, съветската страна измина труден път и достигна невиждани висоти: от ликвидирането на масовата неграмотност до всеобщо основно и средно образование, от няколко десетки обществени библиотеки до най-широката мрежа в света от културно-просветни учреждения, от няколко десетки университета до най-големия брой студенти в света, от малкото научни лаборатории до най-висшите научноизследователски институти, от изкуство и литература, недостъпни за неграмотния и гладен народ, до новото социалистическо изкуство, кино и театър, които пръскат светлина на социалистическите идеи в света. При победата на Октомврийската революция 75 на сто от населението в Русия бе неграмотно. Сега всеки трети човек в СССР се учи и новата петилетка решава задачата за всеобщо средно образование на младото поколение.

Октомврийската революция издигна съветската страна до висините на научния и техническия прогрес. Съветският съюз пръв изпрати човек в Космоса, откри първата атомна електроцентрала, създаде най-мощните балистични ракети, произвежда най-добрите реактивни самолети. Светът не само се възхищава от огромните научно-технически завоевания на Съветския съюз, поставени в служба на мира и социалния прогрес, но признава неоценимия принос на В. И. Павлов и И. В. Мичурин във физиологията и генетиката, на Виноградов и Колмогоров в математиката, на Вавилов и Курчатов във физиката, на Несмеянов и Семенов в химията, на Амбрацумян и Шмид в астрономията, на Келдиш и Корольов в аеродинамиката и на много още прославени дейци на съветската наука.

Колко много обогати Октомврийската революция със своите идеи метода на социалистическия реализъм и съветската ли-

[1] Сп. „Ново време", кн. 1/1975 г., с. 33.

Digitized by Google

тература, какво огромно е нейното влияние върху духовното развитие и на съветските хора и на всички борби за мир и социализъм, говори растящият интерес в цял свят към произведенията на М. Горки и М. Шолохов, на Вл. Маяковски и С. Есенин, на А. Толстой и А. Фадеев, на Л. Леонов и К. Федин, на К. Симонов и И. Еренбург, на А. Твардовски и А. Сурков.

Октомврийската революция приобщи към нови революционни идеи и с нови произведения литературата и изкуството на всички народи на съветската власт, сплоти ги в дружно семейство, защото нейното социалистическо съдържание е единно, независимо от разнообразието на националните форми, защото идеалите, които тя защищава, са благородните цели на всички народи.

Октомврийската революция приобщи към световната култура всички народи на съветската страна, 40 народности за първи път получиха писменост. Изостаналите в миналото народи на Казахстан и Узбекистан, на Грузия и Армения сега по броя на студентите съобразно населението изпревариха най-развитите европейски страни — Западна Германия, Италия, Франция и други.

Широки възможности за издигане културата на масите в съвременната епоха откриват печатът, киното, телевизията, но те в капиталистическия свят са подчинени на целите на печалбата, на буржоазната пропаганда и антикомунизма.

Великата октомврийска социалистическа революция създаде нова, хуманистична култура, която не познава това делене, тя е вътрешно единна и задоволява материалните и културните потребности на всички членове на социалистическото общество, сплотява народите и нейните постижения са поставени в служба на мира и социалния прогрес. Тя се развива под лозунга „Всичко в името на човека и за човека, всичко в името на социалистическия хуманизъм!“ Втората световна война доказа великата сила на социалистическата наука и култура, която не само даде първокласна военна техника на освободителната Съветска армия, но вдъхнови милиони борци в антифашистката борба с идеите на социалистическия хуманизъм, които победиха фашизма и расизма, робството и враждата към културата.

Идеите на Октомври за унищожаване експлоатацията и социалния гнет, за братство и дружба между народите създадоха могъщо движение сред прогресивната интелигенция в света за защита и обновяване на културата. Действеният хуманизъм намери благотворно отражение в произведенията на такива световноизвестни творци като Анри Барбюс и Ромен Ролан, Бернар Шоу и Б. Брехт, Юлиус Фучик и Н. Вапцаров, Ана Зегерс и Луи Арагон, Н. Гилен и П. Неруда. Много световноизвестни учени — А. Айнщайн и Д. Бернал, Ж. Кюри и П. Ланжвен и др. и най-изтъкнатите художници — П. Пикасо и Р. Гутузо, Д. Сикейрос и Рокуел Кент, Чарли Чаплин и П. Робсън, заеха мъжествена гражданска позиция в борбата с фашизма и империалистическата реакция, смело защитиха делото на социалистическия хуманизъм, на световната култура и мира.

Октомврийската революция трасира пътя на победата на световната социалистическа култура, превърна я в могъщо духовно оръжие в ръцете на всички народи в борбата за победата на социализма, мира, демокрацията и социалния прогрес в цял свят.

* * *

Социалният прогрес винаги е бил свързан **с личността, със създадените условия, в които всестранно да се развиват нейните способности и дарования.** Както се посочва в постановлението на ЦК на КПСС за 60-годишнината от Великата октомврийска социалистическа революция „... социализмът е общество на реалния хуманизъм. Главна негова ценност е трудовият човек. Всичко за благото на човека, всичко в името на човека — такъв е най-дълбокият смисъл на новия, социалистическия начин на живот... Социализмът е общество на освободения труд, истинската демокрация, действителната свобода на личността, най-прогресивната наука и култура.“[1]

Марксизмът доказа, че главното в проблема за човека не се свежда до личните отношения между хората, а до отношенията между класите, нациите, държавите. Не може да се говори за действителна свобода на човека, докато съществува частна собственост и принудителен труд, експлоатация на една класа от друга, угнетяване на една нация от друга, недоверие и войни между народите. Реалният хуманизъм, за който говореха Маркс и Енгелс, не може да се примирява с експлоатацията и капитала, които отчуждават труда от истинската му човешка същност и го правят източник на средства за съществуване.

Личността в социалистическото общество се развива благодарение на онези дълбоки революционни изменения, които стават в икономиката и условията на труда, в културата и обществените отношения, в борбата с трудностите за победата на новия строй. Съветските хора растяха в жестоката схватка с интервентите и контрареволюцията, с разрухата и глада. Техните прекрасни качества се проявиха в ентусиазирания труд за изпълнение на петилетките, в масовото социалистическо съревнование, в борбата за овладяване науката и културата. Новите, социалистическите обществени отношения възпитават ново отношение към труда, колективизъм, дружба, взаимопомощ, социалистически патриотизъм

[1] Постановление на ЦК на КПСС от 31 януари 1977 г. за 60-годишния юбилей на Великата октомврийска социалистическа революция, „Раб. дело“, бр. 32 от 1. II. 1977 г.

Digitized by Google

и пролетарски интернационализъм. Новият човек на социалистическото общество прояви своите качества на пионер на един нов свят и когато сред Сибирската тайга строеше нови градове и заводи, и когато вдигаше селските маси на борба с кулаците и им помагаше да изживеят дребнобуржоазните предразсъдъци; и когато овладяваше техниката на новите заводи и науката, и когато проявяваше комунистическа идейност и принципност в преодоляването на всичко старо в обществените отношения — индивидуализма и егоизма, националистическите и религиозните предразсъдъци, примиренчеството със слабостите и грешките и извращенията на социалистическите принципи.

Прогресивните хора в света в борбата за социален прогрес, за ликвидиране на всякакъв гнет се натъкват на огромни трудности. Но те имат велик пример как да воюват с враговете на социалния прогрес, как да се борят за делото на мира и социализма. Пред тях е примерът на тези, които щурмуваха Зимния дворец, и на техните внуци, които щурмуват Космоса. Пред тях блести подвигът на защитниците на Москва и Ленинград, на героите от Сталинград и Севастопол, на милионите съветски хора, непожалили живота си, за да бъде разгромен най-свирепият враг на човешкия прогрес и култура — германският фашизъм.

Великото завоевание на Октомврийската революция е, че създаде не само нов, по-висш социален строй, но изкова и възпита нови хора с научен мироглед, безкрайно смели и творчески дръзновени, готови на саможертва в името на социалистическата родина и делото на комунизма. В тяхно лице прогресивните хора в света виждат „ударната бригада" на фронта на мира и социалния прогрес, свои братя и вдъхновители в трудните изпитания, своя велика надежда и опора в борбата за светло бъдеще.

КАЧЕСТВОТО — ПРОБЛЕМ НОМЕР ЕДНО

През 1976 година на международния панаир в Загреб (Югославия) на трактора „МТЗ—82" бе присъден златен медал. Това е шестата висока награда, с която е удостоено семейството на универсалните обработващи машини от клас 80, произвеждани в Минск. В над 80 страни в света се изнасят около хиляда изделия с минска марка. Произвежданите тук самосвали, автовлакове, автоматични линии, мотоциклети и велосипеди, металорежещи стругове и компютри, различни прибори, лагери, часовници, хладилници, радиоапарати могат да се срещнат на пазарите на много страни.

В разговор с кореспондент на АПН секретарят на Минския градски комитет на Комунистическата партия на Белорусия ГЕОРГИЙ ТАРАЗЕВИЧ разказва за ролята на партийната организация в борбата за висококачествена продукция.

КАК „ЗАВАРЕНИЧЕТО" ПОЛУЧИ ЗАКОННИ ПРАВА

Изделията, които не се търсят от населението, аз бих нарекъл наследство от първите следвоенни години. След разгрома на немско-фашистките завоеватели в СССР нямаше по-важна задача от тази да бъдат задоволени потребностите на хората от дрехи, обувки, храна. Тогава не стоеше въпросът за качеството — рафтовете на магазините бяха празни; не стоката търсеше човека, а човекът — стоката.

Необходимо беше време, за да бъде възстановено разрушеното и ограбено народно стопанство, да бъде създадена мощна икономическа база да могат хората, загубили по време на войната квалификацията си, подрастващите, заменили родителите си в заводите и фабриките, да усвоят съвременната техника. Народното стопанство на страната беше принудено да се развива по екстензивен път. Волю-неволю качеството на ред стоки за широко потребление беше в ролята на „заварениче".

През последните години положението коренно се измени. Съветският купувач има всичко, което му е необходимо, и затова търси по-хубави и по-привлекателни стоки. И народното стопанство има всички възможности да задоволява нарасналите му потребности: само Белоруската ССР има основни производствени фондове за около 25 милиарда рубли. Има и високо-

Статията е написана специално за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

квалифицирани кадри. В БССР има 814 хиляди специалисти с висше и средно специално образование, почти десет пъти повече, отколкото преди войната. Подобри се планирането, нарасна взаимната заинтересованост от повишаване качеството на продукцията. Такова е положението и в другите републики на СССР.

Затова именно **XXV конгрес на КПСС постави проблема за качеството на челно място в икономическата политика през десетата петилетка.** Разбира се, това съвсем не означава, че ние можем да снижим темповете на производство. Същността на задачите, стоящи пред икономиката на страната, намери дълбоко отражение в лозунга, под който протича социалистическото съревнование: **„Ритъм — точен, темпове — високи, качество — отлично“.**

През изминалите пет години в града бе свършена значителна работа за осигуряване изпълнението на тази триединна задача. В резултат на това производството на продукция с държавния знак за качество нарасна през този период пет пъти.

ИЗГОДНО ЗА ВСИЧКИ: ЗА РАБОТНИКА, ЗА ПРЕДПРИЯТИЕТО, ЗА ДЪРЖАВАТА

Дори човек, запознат с понятието качество само по потребителните свойства на стоките, ще разбере: за такъв рязък подем е необходим „нестандартен лост“. Такъв лост стана **всеобщата заинтересованост** от подобряване на качеството на произвежданата продукция — от обикновения работник до държавата като цяло.

През годините на деветата петилетка Партията и Правителството приеха редица постановления, които предвиждат въвеждане на държавно планиране на качеството на продукцията (установяват се стандарти, цялата продукция се подлага на окачествяване в три степени: висша, първа и втора — последната се снема от производство), на предприятията се дават задачи по увеличаване обема на производството на изделия с държавния знак за качество, засилват се държавната дисциплина и отговорността на предприятията за произвежданата продукция.

Предприятията, които се борят за подобряване на своите изделия, и, естествено, изразходват за това допълнителни материални средства и труд, получиха възможност да повишават за определено време цената на едро. И обратното, за продукция, която не отговаря на стандартните изисквания, преминава в по-ниско качество, намалява се печалбата. Търговските организации и предприятията (когато става дума за доставки на суровини) имат право строго да контролират качеството и асортимента, да налагат глоби, да се отказват от продукцията, произведена с отклонения от установените норми. В Минск наистина подобни инциденти напоследък не е имало. Но ето пример от печата. Светлогорският завод за изкуствени влакна (Южна Белорусия) произведе партида кордна тъкан с малки отклонения от стандартите. Потребителят я получил. Но 600 хиляди рубли бяха снети от изпълнението на плана на предприятието, а печалбата бе отчислена в бюджета на държавата.

Любителите да изпълняват плановете за общата продукция независимо от цената скоро ще се превърнат в умрял „динозавър“: те нямат възможност за по-нататъшно развитие, пък и моралната атмосфера става все по-неблагоприятна за това.

Работникът е заинтересован от повишаване качеството на продукцията не само като потребител, но и като производител. Та нали неговите реални доходи се състоят не само от заплатата. Всяко предприятие има поощрителни фондове, създавани от печалбата. Минският тракторен завод например е отделил през 1975 г. 5,5 млн. рубли за премиални възнаграждения на работниците, 2,2 млн. рубли за социално-културни мероприятия. Построени са нови детски предучилищни заведения, Дворец на културата, разширена е санитарно-курортната база на предприятието, 2500 семейства получиха благоустроени апартаменти.

Тъй като печалбата на предприятието, а следователно и неговите поощрителни фондове пряко са свързани с качеството, у хората се заражда заинтересованост от колективния успех. **Повишаването на качеството на продукцията се превръща в социален проблем, в проблем, който се решава от всички трудещи се** и има за крайна цел повишаването на благосъстоянието на съветските хора.

ЗА ПЕТИЛЕТКАТА НА КАЧЕСТВОТО — РАБОТНИЧЕСКА ГАРАНЦИЯ

Градският комитет на Партията, като използва стратегията на борбата за качество, разработена на XXV конгрес на КПСС, провежда широка организаторска работа за определяне на нейната тактика в конкретните условия.

Минск е относително пренаситен с индустрия. Градът дава 27 процента от промишлената продукция на републиката. Затова беше прието за целесъобразно да бъде намален броят на новостроящите се заводи в града, като вниманието се съсредоточава върху интензивните фактори, особено върху комплексната механизация и автоматизация на производството, и по такъв начин се създават предпоставки за по-нататъшното повишаване на качеството на продукцията. В заводите и фабриките

Digitized by Google

в града работят около 3 хиляди поточни механизирани и автоматизирани линии, комплексно са механизирани и автоматизирани около 300 участъка и над 110 цеха. Съветът по внедряване на техническия прогрес и социалното планиране, създаден към градския комитет на Партията, и технико-икономическите съвети към райкомите работят на обществени начала и наброяват повече от 800 души. Те внимателно проучиха положението на всяко предприятие, разработиха перспективите.

През десетата петилетка ново съвременно оборудване ще получат всички заводи и фабрики в града, в 40 от тях ще бъде осъществена значителна реконструкция. За сметка на внедряването на автомати се очаква да бъдат освободени десетки хиляди работници, които ще бъдат използвани, без да се накърняват заплащането и условията им за труд, на нови производствени участъци, там, където чувствуват потребност от работна сила.

Втори сериозен проблем, на който градската партийна организация отделя специално внимание, е **управлението на качеството на продукцията.** Предвидено е с оглед желанията на потребителите да бъдат усвоени 2600 нови изделия. На всяко предприятие се внедряват комплексни системи за управление на качеството. За подпомагане на предприятията при разработването и внедряването им към градския и районните комитети на Партията са създадени специални комисии. В Народния университет за технико-икономически знания е открит факултет по управление на качеството. Работи и градски комитет по качеството, където се изучава опитът на челниците, разработват се конкретни препоръки. Внедрен е оперативен контрол върху изпълнението на плановете и обещанията за производство на изделия от най-високо качество. Веднъж на три месеца се провежда градски „Ден на качеството", на който внимателно се отчита и анализира свършената работа.

Във всички заводи и фабрики организирано се търсят **вътрешни резерви** за повишаване ефективността на производството. Социалистическите обещания на трудещите се от града се състоят от множество други обещания: на колективите на обединенията, предприятията, цеховете, участъците, бригадите, на отделните работници. Стругарят от завода за автоматични линии Анатолий Шелег например стана инициатор на почина: „Всеки работен ден — продукция от най-високо качество". Той обеща да предава изделия само с оценка „отличен", да извоюва право на личен качествен щемпел. Майсторът от кожено-галантерийната фабрика „Куйбишев" Леонид Криставчук предложи да бъдат създадени бригади за отлично качество, където всеки работник ще контролира всички предишни операции и ще ги приема само при условие, че са безукорно изпълнени. Героят на социалистическия труд, стругарят инструменталчик от Минския тракторен завод Евгений Климченко обеща да внедри ред оригинални устройства, собствена конструкция, които допринасят за подобряване качеството на продукцията.

Своите възможности в тази насока анализираха 100 хиляди работници и повече от 30 хиляди инженери и техници от Минск. Техните лични творчески планове бяха обсъдени на производствени съвещания и утвърдени от стопанските ръководства. В началото на тази година градският актив прие социалистическите обещания на трудещите се от Минск за десетата петилетка. В тях специално се посочва, че планът по темповете на нарастване на обема на производството ще бъде изпълнен за 4 години и 9 месеца. Очаква се да бъде произведена над предвиденото продукция за 410 милиона рубли, за държавен качествен щемпел да бъдат предложени около хиляда изделия.

Сега, когато тактиката на борбата за повишаване на качеството е определена, една от най-важните задачи на партийната организация в града е ръководството на социалистическото съревнование. Масово разпространение в заводите и фабриките получи например движението за званията „Майстор със златни ръце", „Отличник по качеството", „Най-добър в професията".

А за това, че социалистическите обещания за десетата петилетка са реални, най-красноречиво говорят резултатите още от първата година. Промишлеността на Минск изпълни годишния си план на 27 декември. Обемът на производството е увеличен с 10 процента, производителността на труда със 7,6. Над предвиденото е произведена продукция за 85,6 млн. рубли. Държавен знак на качеството получиха още 283 изделия.

Digitized by Google

БРАТСКА ДРУЖБА

ХРИСТО СТАНЕВ
секретар на ОК на БКП и председател на ОК за Българо-съветска дружба — Велико Търново

Петнадесетгодишна братска дружба свързва населението от нашия Великотърновски окръг с трудещите се от орденоносната Полтавска област на Украинската съветска социалистическа република. През този период се осъществиха много полезни срещи между ръководители и трудещи се, проучен беше и с успех се внедрява богатият опит на Полтавската областна партийна организация, на съветските и административно-стопанските органи, на другите обществено-политически организации в комунистическото строителство.

През последните години взаимните връзки все повече надхвърлят официалните рамки и се превръщат в конкретна и непосредствена дружба, в действие между свързаните помежду си градове и села, предприятия и стопанства, учебни заведения и учреждения. Установени бяха и се поддържат лични връзки и контакти между редица първенци в труда, ръководители на предприятия, специалисти, обществено-политически и културни дейци, учащи се. По този начин дружеските връзки и взаимоотношения между Полтавска област и Великотърновски окръг придобиват все по-конкретен и делови характер, което съответствува на решенията на Централния комитет на Българската комунистическа партия за по-нататъшно всестранно сближение на нашите партии, страни и народи и за засилване ефективността от тези взаимни връзки.

* * *

Полтавска област е една от богатите области на Съветска Украйна. Тя има мощна многоотраслова промишленост, едро съвременно селско стопанство и силно развити транспортно-съобщителни връзки. Областта разполага със значителни водни ресурси и полезни изкопаеми.

По обем на промишленото производство Полтавска област е на десето място от 25-те области на Украинската съветска социалистическа република. Тя е важен производител на желязна руда, нефт и газ. През последните години дава почти една трета от добива на нефт на Украйна. Промишлената ѝ номенклатура обхваща около 3000 изделия, като се почне от магистрални товарни вагони, тежкотоварни автомобили „Краз", металообработващи машини, изкуствени елмази и елмазни инструменти и се свърши със стотици промишлени и продоволствени стоки за народно потребление. В 86 страни на света се изнасят промишлените изделия на областта. Същевременно областта е известна и като силно развит селскостопански район на Украйна. Плодоносният полтавски чернозем, обработван на съвременно равнище от грижливите стопани, се отплаща щедро с богата реколта. Само през 1976 година ръководителите и трудещите се от Полтавска област два пъти получиха специални поздравления от генералния секретар на Централния комитет на Комунистическата партия на Съветския съюз другаря Леонид Илич Брежнев за постигнати високи успехи в производството на зърно и захарно цвекло.

Областта е носител на най-високото съветско отличие — орден „Ленин". Неотдавна на първия секретар на областния комитет на Комунистическата партия на Украйна другаря Фьодор Трофимович Моргун бе присвоено званието „Герой на социалистическия труд".

Всичко това е достойно признание за успехите, които трудещите се от областта имат в комунистическото строителство.

Полтавският край има стари традиции в областта на културата. Сега тук съществуват 6 висши учебни заведения с близо 20 000 студенти, над 1200 училища, 14 научноизследователски учреждения, в които

Digitized by Google

работят редица изтъкнати учени. Има музикално-драматичен театър, филхармония, куклен театър, 1376 дворци и домове на културата, 1572 библиотеки с над 10 милиона тома книги, 14 държавни и над 400 народни музеи. Полтавската земя е богата и на таланти. В този красив край са родени, живели и творили много видни украински и съветски писатели, композитори, учени, военачалници. На живописната полтавска природа и смелото и свободолюбиво население са посветили свои творби Пушкин и Гогол, Шевченко и Горки.

Най-голямото богатство на Полтавския край са трудовите хора — израснали и възпитани от великата партия на Ленин в условията на съветския социалистически строй. В многонационалното семейство на съветските народи, в Съветска Украйна полтавчани са си спечелили име на смели, мъжествени и непреклонни борци за делото на социализма, достойни потомци на участниците в паметната Полтавска битка на руските войски начело с Петър I против шведските нашественици през 1709 годнна.

За изключителни заслуги пред родината в разгрома на немскофашистките окупатори през годините на Великата отечествена война на 205 полтавчани е присвоено званието „Герой на Съветския съюз", а над 50 000 участници във войната са наградени с ордени и медали.

За постигнати високи успехи при изпълнение на плана за осмата петилетка 5938 трудещи се от Полтавска област са отличени с ордени и медали. В съревнованието за предсрочно изпълнение на деветата петилетка са взели участие 535 000 души, от които 11 170 са удостоени с правителствени отличия. Това е ярко свидетелство за високата политическа съзнателност и трудовата активност на трудещите се от Полтавския край.

* * *

Дружеските приятелски връзки между Полтавска област и Великотърновски окръг са частица от великата и нерушима дружба, която свързва Комунистическата партия на Съветския съюз и Българската комунистическа партия, Съветската страна и Народна република България. А корените на вековната дружба между руси, украинци и българи се губят в дълбоката древност на вековете.

Населението на бившата Полтавска губерния взема активно участие в освобождението на България от османско робство. То организира събирането на средства и материали за комплектуването на руската армия, сформира временни военни болници. Попълнени в голямата си част с бойци полтавчани, за България се отправят 33-и Елецки, 34-и Севски, 35-и Брянски и 36-и Орловски полк. Много полтавчани участвували и в 53-и Волински и 54-и Мински полк, взели участие в епичните боеве при Стара Загора и Шипка, както и при с. Марян и гр. Елена на територията на Великотърновски окръг.

По-късно в годината на свирепия фашистки терор след Септемврийското антифашистко въстание в Българня Полтавският край става втора родина на част от прокудените български бойци. Тук в с. Куликовка през 1924 година се основава селскостопанската комуна „Димитър Благоев", в която се включват 27 българи със своите семейства, между които са и Цвятко Радойнов, Борис Чехларов и др.

През годините на Великата отечествена война в редовете на Съветската армия воюват редица българи от тази комуна. В освобождението на България от немскофашистката зависимост вземат участие войници и офицери от Полтавска област, служещи в състава на Трети Украински фронт.

* * *

Установяването на дружески връзки между Полтавска област и Великотърновски окръг в началото на 1962 година по същество представлява по-нататъшно развитие и задълбочаване на исторически сложилата се традиционна братска дружба между руси, украинци и българи.

„За трудещите се от Великотърновски окръг е голяма чест да установят непосредствени връзки с трудещите се от една от челните области на братска нам Украйна, да черпим от техния богат опит и заедно да вървим по пътя, набелязан във величествената програма на КПСС" — се казва в писмо на окръжния комитет на БКП до областния комитет на Комунистическата партия на Украйна в Полтава.

Сега от разстоянието на изминалите петнадесет години в дружба и сътрудничество най-добре можем да оценим колко ползотворни са тези връзки. Извършена бе значителна работа за изучаване и внедряване на богатия полтавски опит в промишлеността, селското стопанство, транспорта, строителството. Прилагат се редица интересни инициативи, заимствувани от опита на Полтавската областна партийна организация в масово-политическата, пропагандистката и партийно-организационната работа. Създадена е благоприятна обстановка за непосредствено общуване между ръководните кадри и трудещите се, за организиране на съвместни прояви и мероприятия. В дружески връзки и взаимоотношения с градове и райони на Полтавска област са всички градове и редица села на окръга. Велико Търново дружи с Полтава, Свищов с Кременчук, Горна Оряховица с Миргород, Павликени с Карловка, гр. Елена с Пирятин и т. н. Укрепват и се разширяват връзките между трудовите колективи. Над 200 колектива на предприятия, стопанства, училища, висши учебни заведения поддържат връзки със сродни колективи от Полтавска област.

Напоследък се разширяват контактите и между голям брой трудещи се — челници в труда, специалисти, ръководители на

Digitized by Google

стопански предприятия, учащи се. Ежегодно със специални влакове на дружбата посещават Полтавска област и Великотърновски окръг стотици трудови хора. Приблизителни изчисления показват, че средногодишно около 600 полтавчани и 350 великотърновци взаимно си гостуват. При тези посещения се обменя положителен опит, подписват се договори за социалистическо съревнование, установява се хубава, чиста дружба и приятелство. Така например само при последното посещение на група работници и специалисти от селското стопанство от Полтавска област през февруари 1977 година бяха подписани над 200 колективни и индивидуални договори за съревнование под девиза: „На съвместен трудов пост в чест на 60-годишнината на Великия октомври".

Конкретни делови връзки съществуват и между окръжните и областните ръководства на обществено-политическите организации, културни и просветни учреждения и институти. Особено активно е взаимното сътрудничество между профсъюзите, Комсомола, Съвета за изкуство и култура, физкултурните организации, окръжната библиотека, музея и други.

Установена е практика да се изпращат в Полтавска област работни групи от партийни, държавни, стопански ръководители и обществени дейци, специалисти и първенци за проучване положителния опит по отделни проблеми и неговото внедряване при нас. По този начин бе заимствуван ценен опит по прилагането на Саратовската система в промишлеността и селското стопанство, по масово-политическата работа за изпълнението на стопанските задачи, по организационно-масовата работа на народните съвети, по някои основни въпроси на партийно-организационната работа и други. През миналата година беше изпратена специализирана група от ръководители на строителни бригади, които работят по почина на Николай Злобин, за да проучи опита на полтавските строители, сред които е работил Злобин. Това посещение се оказа ползотворно.

Много полезни бяха срещите със специализираните групи от ръководители, специалисти и първенци в селското стопанство от Полтавска област, посетили на два пъти нашия окръг. Посещението на тия групи беше предварително програмирано по взаимна договореност между окръжния комитет на Българската комунистическа партия и областния комитет на Комунистическата партия на Украйна. Това даде възможност най-целесъобразно да се използва пребиваването им за предаване на челния опит и задълбочаването на деловите връзки. Полтавските гости, разпределени по съответните стопанства, с които поддържат връзки, имаха възможност отблизо и конкретно да се запознаят със състоянието на работата и да окажат практическа помощ. Проведени бяха срещи с актива, пред които гостите и домакините споделиха своя опит и впечатления. В делови порядък бяха обсъдени конкретни мерки за по-нататъшно подобряване на ефективността от взаимното сътрудничество. Някъде бяха подписани и договори за съревнование. Предстоящо е посещението на такава специализирана работна група от селското стопанство в Полтавска област.

Биха могли да бъдат посочени и конкретни примери за положителни резултати от дружбата между отделни колективи в стопанството в с. Полски сеновец, което има дългогодишни връзки с колхоз „Дим. Благоев" в Полтавска област, Горнооряховския захарен комбинат и Лохвицкия захарен завод, Висшия финансово-стопански институт в Свищов и Инженерно-строителния институт в Полтава, Езиковата гимназия във В. Търново и училище № 1 в Гадяч и други.

Интересна форма на производствена дружба и сътрудничество се установи между текстилната фабрика „Васил Мавриков" — В. Търново и памукопредачната фабрика „Петдесет години Октомври" в Полтава. От няколко години се разменят производственички, челнички в труда, които известно време работят в състава на трудовия колектив на побратименото предприятие. Опитът на Нефтопреработвателния завод в Кременчук в организацията на социалистическото съревнование с успех се прилага в клона на Държавното автомобилно предприятие в гр. Павликени. По време на посещение в нашия окръг през 1975 годнна в състава на работна група от Полтавска област беше включена другарката Галина Джуган — герой на социалистическия труд, доячка от колхоз „Дружба" в Полтавски район, получила среден млеконадой от фуражна крава по 5000 литра мляко. Тя говори за своя опит на окръжна среща на жените. Отделно опитът ѝ бе изнесен и на страниците на окръжния вестник „Борба". Това помогна да се разшири в нашия окръг движението на доячките стотоннички.

* * *

Ръководството на нашия окръг се стреми да използва по-резултатно посещението на представители от Полтавска област за запознаване с всичко ценно, което те имат в своята работа. С такава цел се устройват срещи на нашия актив с гостите, които се превръщат в школи за съветския опит. Практика стана на редица наши мероприятия да се канят за участие представители от Полтавска област. И ние сме много благодарни на нашите полтавски приятели, че проявяват изключителна отзивчивост. Такива представители имаше на научно-практическата конференция за повишаване ролята на трудовия колектив, на научната конференция за професионалното ориентиране на учащите се и интегриране на учебния процес с производството, на окръжната среща по работата на заводските партийни комитети, на конференцията по методиката на лекционната пропаганда и други. В докладите и изказванията на представителите на Полтавска

Digitized by Google

област фактически се съдържа в обобщен вид положителният опит в даденото направление.

С цел да се засилва ефективността от връзките ни с Полтавска област е установен ред след завръщането на работните групи да се внася доклад в съответния ръководен орган и да се приема решение за внедряването на положителния опит. През м. май 1976 година работна група на окръжния комитет изучи опита на Полтавската областна партийна организация по някои въпроси на организационната работа. По внесения доклад бюрото на окръжния комитет оцени изучения опит от работната група като изключително ценен, съответствуващ напълно на духа на решенията на XI конгрес на БКП.

Задължи партийните комитети и организации, държавните и стопанските органи и обществените организации най-подробно да се запознаят с опита на Полтавска област и да разгърнат повсеместна работа за внедряването му. Отделите на окръжния комитет ежегодно да информират бюрото за резултатите от приложението на опита в окръга.

Докладът бе отпечатан в брошура и бе изпратен на партийните комитети и организации.

Проученият през 1975 година опит по работата на народните съвети беше споделен на окръжно съвещание с председателите и секретарите на градските и общинските съвети и се конкретизираха задълженията за неговото приложение. Вече са налице първите резултати от неговото внедряване. Така се постъпва и в другите окръжни ръководства на обществено-политическите организации.

Заслужава да се посочат и утвърдените традиции за размяна на лектори по определени проблеми или във връзка с важни годишнини и политически събития.

Уреждат се периодически взаимни посещения на журналисти от окръжния вестник „Борба" и областния вестник „Зоря Полтавщини". Системно се поместват материали за опита и живота в Полтавска област в нашия окръжен вестник. Напоследък по инициатива на нашата редакция бе поставено началото на задочен клуб на първенците „Дружба" между двата вестника. Под тази рубрика се публикуват материали за положителен опит на първенци, специалисти, колективи и трудещи се, които се намират във взаимни връзки. По актуални въпроси на социалистическото и комунистическото строителство в печата ще се изявят и ръководители на побратимените колективи.

* * *

Значително място в дружеските връзки с Полтавска област се отрежда на културното сътрудничество. Измежду многото прояви ще споменем само за проведените през 1975 година дни на Велико Търново в Полтава и през 1976 година дни на Полтава във Велико Търново. Тези прояви бяха добре подготвени и имаха комплексен характер. Открити бяха тържествено в присъствието на официална делегация от съответната страна. В продължение на една седмица се организираха тържествени събрания и митинги на българосъветската дружба в градовете, селата и предприятията. Изнесени бяха лекции от добре подготвени специалисти от страната, която гостува. Открити бяха художествени изложби — живопис, графика, скулптура, изложба на детски рисунки и на приложно изкуство. В кинотеатрите се прожектираха документални филми за по-широкото запознаване на населението с побратимения район. Уредени бяха концерти на гостуващите самодейни състави. Заедно с това се устройваха срещи на представителите на художественотворческата интелигенция. По този начин тези мероприятия се превърнаха във вълнуващи народни празници на дружбата и оказаха широко възпитателно въздействие.

Освен тези специално замислени прояви ежегодно се организира гостуване на самодейни състави по профсъюзна линия и чрез културните организации. С голям успех се представиха в нашия окръг: народната капела бандуристи от Полтава, носител на званието „Заслужил колектив на Украинската съветска социалистическа република", народният женски ансамбъл „Горлица", танцовият състав от гр. Кременчук, ансамбълът „Медсестричка" и други. От наша страна в Полтавска област пребиваваха танцовият състав „Победа" при профсъюзния дом на културата във Велико Търново, ансамбълът „Сидер войвода" от Горна Оряховица и други.

Осъществени бяха хубави инициативи и за увековечаване на нашата братска дружба. Във Велико Търново на името на Полтава е наименован съвременният кинотеатър с младежка сладкарница в центъра на града. Това име носи и хотелът в гр. Павликени. В новата част на Велико Търново има улица „Полтава".

В град Полтава името на Велико Търново е дадено на голяма книжарница за чуждестранна литература, а в с. Книшовка, Габячки район, на нашия град е наименована една улица, на която са изградени домове по проекти на великотърновски архитекти. Сега в Полтава се подготвя пано за монументална украса, посветено на нашата дружба.

Редица производствени колективи, комсомолски дружества и пионерски дружини приеха за свои патрони герои от Полтавска област. Това става със специален ритуал, в присъствието на гости от Полтава, които връчват на колектива портрета на патрона. Един от цеховете на завод „Енчо Стайков" в гр. Лясковец прие името на летеца космонавт, два пъти героя на Съветския съюз Георги Тимофеевич Береговой, роден в Полтавска област. Други колективи носят името на Убийвовк — ръководител на нелегална младежка група в Полтава по време на временната фашистка окупация.

Digitized by Google

* * *

По повод на петнадесетгодишнината от установяване на непосредствени, тесни дружески връзки между окръжния комитет на Българската комунистическа партия и областния комитет на Комунистическата партия на Украйна бе решено 1977 година да се обяви за юбилейна година на дружбата. Този юбилей ние свързваме с 60-годишнината от победата на Великата октомврийска социалистическа революция. В приетия от бюрото на окръжния комитет план по този повод са включени преди всичко мероприятия за повишаване на политическата и трудовата активност на трудещите се: разгаряне на съревнованието „На съвместен трудов пост в чест на 60-годишнината на Великия октомври", провеждане преглед „Какво изучихме и внедрихме в нашата работа от полтавския опит", подготовка и провеждане на съвместна научно-практическа конференция за ленинския стил на работа и ръководство и други. Предвижда се да бъдат учредени знамена, флагчета и вимпели, които от името на нашия окръг да се връчват годишно на победителите в социалистическото съревнование през десетата съветска петилетка, а от името на Полтавска област да се връчват на наши колективи за постигнати успехи през седмата петилетка. Подготвя се през есента на тази година среща с първенците в труда от окръга, в която ще вземат участие и челници от Полтавска област.

Неотдавна във Велико Търново се проведе тържествено заседание на: окръжния комитет на БКП, окръжния народен съвет, окръжното ръководство на БЗНС, окръжния съвет на БПС, окръжния комитет на Отечествения фронт, окръжния комитет на ДКМС и окръжния комитет за Българо-съветска дружба. На това заседание доклад направи другарят Никола Василев — кандидат-член на ЦК на БКП и първи секретар на окръжния комитет на Партията. Приети бяха решения за по-нататъшното развитие на дружбата и сътрудничеството с Полтавска област. В тържественото заседание взе участие делегация от Полтавска област, водена от члена на ЦК на КПСС, героя на социалистическия труд и първи секретар на областния комитет на КПСС другаря Фьодор Трофимович Моргун. Тържественото заседание прие приветствен адрес до ръководителите и трудещите се от Полтавска област. Подписан беше съвместен протокол за разширяване и задълбочаване на дружеските връзки и сътрудничеството.

След това в градския парк „Дружба" във Велико Търново бе положен основният камък на мястото, където ще се издигне монумент на дружбата в чест на българо-съветската дружба и връзките между Великотърновски окръг и Полтавска област.

Вълнуващ митинг на българо-съветската дружба се състоя в Завода за запаметяващи устройства във Велико Търново, където в тържествена обстановка на една от челните производствени бригади беше дадено името на непокорната полтавчанка — героя на Съветския съюз, Елена Константиновна Убийвовк, загинала в годините на Отечествената война.

* * *

Тук разказахме преди всичко за някои положителни страни на дружбата ни с Полтавска област. Това съвсем не означава, че не съществуват слабости и нерешени въпроси в нашата работа. Ние оценяваме като недостатъчна все още дейността по приложението на съветския опит във всички сектори и звена. Повече би следвало да се направи за популяризиране на нашата дружба и успехите на трудещите се от Полтавска област чрез подходящи издания.

Постигнатото досега е добра основа и предпоставка за преодоляване на слабостите и за разширяване и задълбочаване на положителните страни, за издигане взаимното сътрудничество на още по-голяма висота в съответствие с изискванията на новия етап в развитието на животворната българо-съветска дружба.

Digitized by Google

100 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ВАСИЛ КОЛАРОВ

ВИДЕН СТРОИТЕЛ НА БКП

с. н. с. ТРЕНДАФИЛА ПРИСАДАШКА

На 16 юли т. г. българският народ чества 100-годишнината от рождението на видния деец на БКП, изтъкнатия строител на Народна република България и бележития деец на световното комунистическо движение Васил Коларов.

В революционното движение В. Коларов встъпва като гимназист във Варненската реална гимназия през 1891—1895 г., почти едновременно със създаването на Партията. С нея той расте и се издига до един от изтъкнатите й строители и ръководители. През 1897 г. като млад учител в град Никопол създава партийна организация и става нейн секретар. Оттогава датира партийният му стаж и партийната дейност, които не прекъсват до края на неговия живот. Повече от половин век (53 години) той работи всеотдайно в служба на Партията и народа. Уволнен като учител за революционна дейност, от 1897 до 1900 г. В. Коларов учи и завършва Юридическия факултет в Женева и е един от инициаторите за създаване на международна марксическа студентска група. Участвува едновременно в борбите на руската социалдемократическа емиграция в Женева.

През 1900 г., вече образован марксист, В. Коларов се завръща в Шумен и се включва в работата на Партията, а след завършване на военната си служба става секретар на партийната организация. Шуменският период от неговия живот (1900—1904 г.) е изпълнен с остра борба против общоделците, за създаване на самостоятелна марксистка партия на работническата класа в България. Още тук той се изявява като активен деец на Партията. На XI конгрес на БРСДП в Търново през 1902 г. като делегат на Шуменската организация от името на марксисткото течение внася резолюция по отчета на ЦК, в която се осъжда общоделството, затова че не спазва директивите на Плевенския конгрес за работа сред пролетариата, за организирането му в името на социалистическия идеал, за разгаряне на класовата борба, а проявява стремеж да измести центъра на партийната работа извън работническите среди, за печелене на повече депутатски места. Внесената от В. Коларов резолюция е насочена открито против общоделството. Тя гласи: „в Партията съществува течение, което чрез органа си „Общо дело", като оправдава досегашната й деятелност и поддържа някакво сътрудничество на производящите слоеве, се стреми да въздигне в принцип пренасянето на центъра на нейната деятелност вън от естествената й среда — тая на пролетариата".[1] Тази правилна критика на „широкото" течение в Партията обаче, макар и с малко гласове, е отхвърлена от конгреса.

В разгорялата се борба в Партията след Търновския конгрес В. Коларов застава твърдо на страната на марксическото крило начело с Благоев и допринася много за разбиването на „широките" в Шумен, където те се проявяват най-активно под ръководството на Янко Сакъзов. Негова е заслугата болшинството на шуменската партийна организация през 1903 г.

[1] БКП в резолюции и решения, С., 1957, т. 1, с. 143.

Digitized by Google

да застане открито на страната на тесните социалисти и да гласува за БРСДП (т. с.).

Васил Коларов има голям дял за развитието на БРСДП (т. с.) като самостоятелна революционно-марксическа партия, за засилването на централизма и пролетарската дисциплина в нея. В отговор на анархолибералите, които сравняваха дисциплината в Партията с „диктатура" и се обявяваха против нея, той предлага на XII конгрес — 1905 г., резолюция по отчета на ЦК, в която констатира, че дисциплината в партийните организации и централните учреждения не е достатъчна за правилното развитие на Партията и изтъква „необходимостта от истинска социалдемократическа дисциплина в Партията и от ефикасен и целесъобразен контрол, упражняван съгласно партийните статути"[1]. Конгресът, приемайки това предложение на Васил Коларов, укрепи централизма и желязната дисциплина в партийните организации.

Пловдивският период от дейността на Васил Коларов започва с изпращането му по решение на ЦК на Партията през 1904 г. за ръководител на Пловдивската организация и завършва с избирането му за секретар на ЦК на БКП през 1919 г. В Пловдив той се утвърждава като партиен ръководител от национален мащаб, верен съратник на Димитър Благоев и Георги Кирков, един от най-известните и заслужилите водачи на работническата класа в България. На XII конгрес на БРСДП (т. с.) В. Коларов е избран за член на ЦК на Партията. Оттогава до края на своя живот, почти половин век, той е преизбиран непрекъснато в състава на ЦК. Васил Коларов взема най-активно участие в ръководството на всички икономически и политически борби на пловдивския пролетариат. Под негово влияние Пловдив, един от крупните индустриални центрове на страната, се превръща в здрава крепост на революционния социализъм. В Пловдив той открива, издига и възпитава цяла плеяда партийни функционери, а и сам преминава суровата школа на тесняшката партия.

Голяма е заслугата на В. Коларов за идеологическото укрепване на Партията, за поставяне на партийния печат под здрав контрол за неговото подчиняване на партийните задачи, против издигнатия през 1905—1906 г. лозунг на анархолибералите за „свобода на печатната пропаганда". На XII конгрес на Партията — 1905 г., той внася резолюция по печата, в която е записано, че „никой партиен член не може да издава списание без разрешение на един партиен конгрес" и че „Партията се нуждае и признава само два свои органа: „Работнически вестник" и „Ново време"— като партиен, научен орган".[2] По негово предложение конгресът възлага на ЦК на БКП да издава постоянна „партийна брошурна литература". На XIII конгрес — 1906 г., Васил Коларов отново изнася доклад за партийния печат и резолюция за увеличаване тиража на партийния орган и за по-масовото му разпространяване в партийните организации с цел да се повиши и подобри партийното ръководство.[3] По това време той сам се изявява като талантлив партиен публицист и помага много за развитието на партийния печат. В. Коларов е един от основателите и редакторите на вестник „Учителски глас", който излиза във Варна като орган на ученическите марксически кръжоци. Като учител става инициатор за издаването на в. „Учителско движение", орган на лявото течение в учителския съюз, и е негов редовен сътрудник. В Пловдив е редактор на вестник „Тютюноработник", орган на Общия тютюноработнически съюз. Редовно сътрудничи на „Работнически вестник", в който публикува статии по-най-различни злободневни политически въпроси.

Името на Васил Коларов е свързано с борбите на Партията за работническо законодателство. Завършил Женевския юридически факултет с титлата „Лисансие по право", В. Коларов има голяма заслуга за правилната общинска и парламентарна политика на БКП. От 1913 година до Септемврийското въстание той без прекъсване е общински съветник в Пловдив и народен представител в парламента, чиито трибуни използва за разобличаване на буржоазната законност и политика, за защита на интересите на трудовите маси.

На първия конгрес на БКП през май 1919 г. Васил Коларов е избран за секретар на Централния комитет на мястото на заболелия Георги Кирков. Със своя организаторски талант и неизчерпаема енергия той допринася за преустройството на Партията на тесните социалисти в Комунистическа партия и за присъединяването ѝ към Комунистическия интернационал.

Васил Коларов поема ръководството на Партията в тежки и трудни условия, когато тя преминава към нов етап на развитие, изпълнен с остри класови борби. Заедно с Георги Димитров той е начело на транспортната стачка (декември 1919—януари 1920 г.), помага да се разкрие и провали подготвеният от буржоазията преврат с помощта на врангелистите. Чрез статии в печата и речи в Парламента той обвинява монархизма и буржоазните партии за националната катастрофа, сполетяла България.

Като представител на БКП, една от най-дейните партии на Коминтерна, през 1921 г. Васил Коларов е избран за член на неговия Изпълнителен комитет. Оттогава до разпускането на Коминтерна той

[1] БКП в резолюции и решения, т. 1, с. 180.
[2] Пак там, с. 181.
[3] Пак там, с. 190—191.

Digitized by Google

е преизбран на този пост, а две години от 1922 до 1924 г. е и негов генерален секретар. През това време той участвува в работата на всички конгреси и пленуми на Коминтерна (с изключение само на VI пленум на ИККИ). Обикновено Васил Коларов влиза в политическите комисии, в които се решават основните проблеми на стратегията и тактиката на световното комунистическо движение, както и в комисиите по аграрния въпрос и балканското комунистическо движение.

Като член на Изпълкома на Коминтерна и като негов генерален секретар В. Коларов участвува в работата на партийни конференции и конгреси на Германската, Италианската, Френската, Чехословашката, Норвежката, Полската, Румънската, Монголската и Турската комунистическа партия. Със своя голям опит и широка ерудиция той помага за преодоляване на вътрешнопартийните кризи, които изживяваха младите комунистически партии, за тяхната консолидация и превръщането им в единни и дейни секции на Комунистическия интернационал.

Васил Коларов има решаваща роля за преодоляване на погрешната линия на неутралитет, която ЦК на БКП (т. с.) възприема към деветоюнския фашистки преврат, за изграждането на единен фронт със земеделците, за обединяване на антифашистките сили против превратаджиите. По негово предложение на своето заседание на 5—7 август 1923 г. ЦК на Партията приема курс за подготовка на въоръжено въстание. Заедно с Георги Димитров и Гаврил Генов той ръководи първото в света организирано антифашистко въстание за установяване на работническо-селска власт. Макар и неуспяло, героичното Септемврийско въстание става преломен момент в развитието на Партията по пътя на нейната болшевизация.

За участието в подготовката и ръководството на Септемврийското въстание и за революционната му дейност след априлските събития от 1925 г. срещу Васил Коларов са произнесени няколко присъди. Само за участието му в Септемврийското въстание той получава две присъди от Софийския и Врачанския съд на многогодишен затвор. През 1926 г. по процеса срещу ЦК на БКП той е осъден на смърт. Но това не стресва смелия революционер. На 7 март 1926 г. той пише на Георги Димитров: „Едва сега узнах, че ние сме били под съд и че сме били осъдени на смърт. Нека да ни е честито... Просто се възхищавам от изобретателността на българското правителство."[1] С променена външност и под чуждо име — Алберт По-

---

Непубликуван на български език материал на ВАСИЛ КОЛАРОВ

ЕХОТО НА ПЕТА ГОДИНА

Пета година не беше само руско, но и световно събитие. Неговото влияние зад пределите на Руската империя беше определено от международното значение на главните действуващи сили — рушащият се царизъм и надигащият се пролетариат, след който вървяха селяните.

Руското самодържавие през тази епоха беше колосална световна сила, която не само имаше огромно значение при решаването на международните въпроси, но и силно влияеше на вътрешния живот на отделните народи, с които пряко или косвено влизаше в съприкосновение.

Естествено, неговото влияние използваха силите на миналото — монархизмът, църковният обскурантизъм, феодализмът и т. н. — против засилващия се напор на народните маси. Руският царизъм беше гръбначен стълб на световната реакция. Съвсем не е чудно, че борбата не на живот, а на смърт, в която той влезе през 1905 година, и страшните удари, които понесе, предизвикаха смущение в редовете на реакционните сили в целия свят.

До това време международното значение на руския пролетариат не беше особено голямо. На назряващата руска революция

„Красная газета". Издание на Ленинградския съвет на работническите, селските и червеноармейските депутати, 19 декември 1925 г. (№ 291/2335).

Digitized by Google

атне (шейцарски художник), Васил Коларов обикаля европейските столици и организира световната общественост в защита на борещия се български пролетариат. Българските комунисти знаеха, че под псевдонимите „Добрев", „Венелин", „Леонардо", „Мойсей", „Йохан" и редица още се крие името на В. Коларов и с интерес търсеха и четяха статиите и писмата, подписани с тези имена.

Непосредствено след поражението на Септемврийското въстание В. Коларов, Г. Димитров и Г. Михайлов организират във Виена задграничен комитет на БКП, който се заема с работата сред политическата емиграция. Оттогава до септември 1944 г. В. Коларов без прекъсване е член на задграничната част на партийното ръководство на БКП. Той ревностно защищава септемврийската линия на Партията, бори се за разгрома на десните и левите уклони в нейното ръководство, за ленинизацията на БКП.

След тежките удари върху Партията във връзка с атентата на 16 април 1925 г., който засегна не само партийните организации, но и ЦК на БКП, В. Коларов застана начело на временния централен комитет със седалище Виена и има извънредно голяма заслуга за организационното възстановяване на Партията, за нейното идеологическо укрепване. От 1926 до 1929 г. той е редактор на печатния орган на Партията „Комунистическо знаме". Под негово ръководство се провеждат Московското съвещание (1925 г.), Виенският пленум на БКП (1926 г.) и Втората партийна конференция в края на 1927 и началото на 1928 г. в Берлин. С името на Васил Коларов е свързано създаването на работническата партия, на РМС и на помощната организация като легални форми за поява на БКП, БКМС и МОПР.

В края на 1929 г. и началото на 1930 г. В. Коларов се включва активно в международного селско движение. По-голямата част от своята теоретическа, научна и организаторска работа в Коминтерна той посвещава на аграрно-селския въпрос. Инициатор е за създаването на Селския интернационал през 1923 г. и е негов изтъкнат деец. Участвува в изграждането на международния аграрен институт и е негов дългогодишен директор. От 1931 г. завежда селския отдел в Коминтерна. Голяма е заслугата му за разгръщането на комитетското селско движение като форма на единния фронт между работници и селяни, както и за разработване на аграрните програми на редица комунистически партии. Удостоен е с научната степен доктор на икономическите науки.

Васил Коларов взема активно участие

в Западна Европа гледаха като на буржоазнодемократическа революция от типа на революциите от началото и средата на миналото столетие. Ролята на пролетариата в нея се схващаше като второстепенна, спомагателна. Само отделни далновидни марксисти смътно долавяха ръководната роля на пролетариата в борбата против самодържавието.

Но събитията от 1905 г. издигнаха на преден план пролетариата. Този исторически факт сложи върху тях особен класов отпечатък. Руската революция получи съвършено нов облик, когато нейното ръководство премина фактически в ръцете на работниците.

Но заедно с това особено се засили и международното значение на руския пролетариат. Световната либерална буржоазия беше готова да остави руския цар на произвола на съдбата, докато беше уверена, че негова наследница ще бъде руската буржоазия. Но тя се изплаши само като видя, че руският пролетариат се готви да оспорва нейната власт. А работниците от капиталистическите страни видяха в лицето на руските си братя своя революционен авангард. Октомврийската обща стачка и Декемврийското въоръжено въстание разпространиха спектъра на пролетарската революция на целия капиталистически свят и подействуваха като могъщ електрически ток за групиране на борещите се сили на двата противоположни класови полюса.

Западноевропейската буржоазия се примири с царизма и го подпомогна (Франция му даде колосален заем, а германският император му обеща военна помощ) да разбие революционното движение. Уви, пролетариатът от капиталистическите страни не беше още достатъчно силен, за да попречи на това.

Въпреки всичко обаче събитията от 1905 година срещнаха силен отзвук в народните маси в целия свят.

На първо място те дадоха могъщ тласък на революционното движение в източните деспотични страни. Почти едновременно с Николай II персийският шах беше принуден да отстъпи пред революционния напор и да се откаже от своята самодържавна власт. За всеки е очевидно влиянието на пета година и върху революционното движение в Турция, където то удържа първата си победа през 1908 г. Същото се отнася и за Китай, и за други източни страни.

[1] ЦПА, ФЗ, оп. 4, а. е. 100, л. 43.

Digitized by Google

в Коминтерна за разгарянето на международна кампания в защита на подсъдимите в Лайпциг — Димитров, Торглер, Танев и Попов. Той е член на комисията, която разработва плана за провеждане на тази кампания. С речи на протестни митинги, със статии в международния и съветския печат Васил Коларов разобличава машинациите на фашистите и тяхната провокация със запалването на Райхстага. В края на септември и началото на октомври 1933 г. той посещава Лондон и Париж, където свидетелствува в защита на подсъдимите български комунисти пред международния контрапроцес. В срещи с Хари Полит и Анри Барбюс обсъждат мерки за разширяването на международната протестна кампания.

След Лайпцигския процес и веннофашисткия преврат през 1934 г. се извършва поврат в политиката на Партията от левосектантския курс към широка единнофронтовска и народофронтовска дейност. Начело на този поврат са Георги Димитров и Васил Коларов.

Васил Коларов участвува в подготовката и провеждането на VII конгрес на Коминтерна през 1935 г., който изработи новата стратегическа и тактическа линия на световното комунистическо движение— линия за изграждането на единен работнически и широк народен антифашистки фронт за борба против фашизма и войната. Той оказва неоценима помощ на БКП за прилагане решенията на конгреса към конкретните условия в нашата страна, за преодоляване на лявото сектантство, за сплотяване на широките маси, на всички демократически партии в народния антифашистки фронт, за възстановяване на Търновската конституция, за защита на правата и свободите на трудещите се. Неговият доклад „За решителен поврат в БКП", публикуван през 1935 г. под прикритото заглавие „Багряната чума" на Джек Лондон и масово разпространен в България, изиграва голяма роля за преодоляване на лявото сектантство, за сплотяване на партийните кадри, за твърдо и последователно провеждане на новия курс, утвърден от VII конгрес на Коминтерна.

В началото на Втората световна война Васил Коларов се бори с голяма енергия за предпазване на страната от нова национална катастрофа, за смъкването на фашистката власт, за победата на социалистическата революция. Съвместно и в пълно единство с Георги Димитров в писма и директиви до ЦК той формулира националната политика, която Партията трябваше да провежда след присъединяването на България към тристранния пакт

На народните маси в Западна Европа и на Балканите руските събития подействуваха като освежителна, ободряваща струя. В Австро-Унгария и Белгия борбата за всеобщо равно избирателно право направи гигантски крачки напред. Октомврийската обща стачка в Русия намери отзвук в могъщата октомврийска демонстрация на виенския пролетариат, която сломи окончателно съпротивата на австрийските помещици и изтръгна избирателна реформа. В Румъния през лятото на 1907 г. избухна голямо селско въстание, в България беше обявена обща железопътна стачка: кой не може да види в тези събития влиянието на 1905 година?

Руската революция и ролята на руския пролетариат в нея оказаха огромно влияние и на международната социалдемокрация. Те преустановиха, макар и временно, тържествуващия ход на опортюнизма, който застрашаваше целия Интернационал.

Международният конгрес в Щутгарт (1907 г.) премина под знака на руската революция. В гласа на руския революционен пролетариат начело с неговия авангард — болшевиките, започнаха да се вслушват. За първи път общата стачка беше приета от международната социалдемокрация като мощно боево оръжие на пролетариата. Въоръженото въстание в Москва възкреси революционните традиции и възпоминанията за боевете на барикадите, които пошлият опортюнизъм беше успял напълно да затъмни в съзнанието на масите. И накрая възникналите в процеса на борбата Съвети на работническите депутати свързаха руската революция с Парижката комуна и поставиха в нова историческа обстановка задачите на започващата се нова епоха на осъществяването на диктатурата на пролетариата.

Ако за руските работници и селяни 1905 г. беше генерална репетиция за Октомврийската революция, то за пролетариата от другите страни тя беше могъщ подземен тласък. И през образувалите се пукнатини на предизвиканите от нея разрушения пролетариатът видя проблясъците на приближаващата се епоха на социалната революция.

Предлаганата на вниманието на читателите статия на Васил Коларов „Ехото на пета година" е публикувана в ленинградския в. „Красная газета" на 19 декември 1925 г. във връзка с навършващата се през тези дни двадесета годишнина от Декемврийското въоръжено въстание в Москва през 1905 г., като най-висока точка в развитието на Първата руска революция.

Digitized by Google

на 1 март 1941 г. Разработва също и проекта на програмата на Отечествения фронт, около който се обединяват всички демократически сили. Съставител е и на програмата за действие на БРП от 1943 г., с която Партията върви до победата на социалистическата революция. Повече от 600 речи, предавания и коментари произнася В. Коларов по Радио Москва и нелегалната радиостанция „Христо Ботев", които проникват в партизанските землянки, затворническите килии, сред широките партийни маси, вдъхват вяра в крайната победа и съдействуват за разгаряне на въоръжената борба, за сплотяване на народа около програмата на Отечествения фронт, под ръководството на Партията.

След 22-годишна емиграция през 1945 г. Васил Коларов се завръща в България и се включва активно в укрепването на народната власт и социалистическото преустройство на страната. Като отговорен партиен и държавен ръководител участвува в изработването на новата конституция на НРБ, в създаването на двегодишния и първия петгодишен народностопански план, в развитието на социалистическата култура.

На мирната конференция в Берлин през 1946 г. с безкористната братска помощ на съветската делегация Васил Коларов успешно отстоява националната независимост и териториалната цялост на нашата страна.

Пламенен интернационалист, В. Коларов ратува и се бори за укрепването на българо-съветската дружба и дружбата между социалистическите страни. „В течение на цели 50 години — писа Георги Димитров по случай 60-годишнината от рождението на Васил Коларов — нашият скъп другар Коларов отдава без остатък всичките свои сили и огромни способности на обществен и политически деятел, а сега и на крупен държавник във вярна и предана служба на народа и родината ни. Той заслужено се ползва с обичта и уважението не само на трудещите се у нас, но и на всички честни и прогресивни хора в нашата страна и далеч зад нейните предели.

За Васил Коларов, за неговия богат и прекрасен по съдържание живот, за неговата безукоризнена честност и за неговата обществено-политическа и научна дейност би могло да се напише цял том. Поколенията ще се възпитават в демократичен и прогресивен дух, изучавайки неговата изключително ценна биография."[1]

Публикуваната статия на В. Коларов очевидно е била написана специално за в. „Красная газета" и на български език се отпечатва за пръв път. Не е препечатвана и в други съветски издания.

Появяването на тази статия на страниците на ленинградския вестник по онова време съвсем не е случайно. Още през първата половина на двадесетте години В. Коларов три пъти посетил Ленинград: през ноември 1922 г. като делегат на IV конгрес на Коминтерна, откриването и първите заседания на който в чест на петгодишнината от Октомврийската социалистическа революция стават в Петроград — люлката на социалистическата революция; в началото на март 1924 г., когато заедно с други ръководни дейци на Коминтерна В. Коларов говори на митинги на трудещите се от Ленинград, посветени на петата годишнина от основаването на Комунистическия интернационал; и накрая, на 28 април 1925 г., когато заедно с Георги Димитров В. Коларов произнася реч пред общоградския митинг на протеста на ленинградските трудещи се против буржоазния терор в България. Заедно с речите си пред трудещите се от града на Ленин В. Коларов активно сътрудничи и в ленинградския периодичен печат. Особено много статии, беседи с В. Коларов и други негови материали били отпечатани в този печат през 1925 г. Сред тях е и статията „Ехото на пета година".

Публикацията за нашето списание подготви старши научният сътрудник от историческия факултет на Московския държавен университет, кандидатът на историческите науки **Ю. ЛВУНИН.**

---

[1] Георги Димитров, Съч., т. 13, с. 200—201.

Digitized by Google

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

ГЛАВНАТА ЦЕЛ — ЕФЕКТИВНОСТТА

В габровската окръжна партийна организация бе проведена десетдневка на партийното строителство. Широкият разговор на комунистите по градове и села даде възможност да се споделят много възгледи и опит за решаването на стратегическата задача, набелязана от XI конгрес — качество и ефективност в партийното ръководство на обществените процеси.

С право може да се каже, че идеята за организиране на тази десетдневка и успешното ѝ осъществяване е отражение на обективната потребност сега, в етапа на изграждане на развито социалистическо общество у нас непрекъснато да се издига научното равнище на партийно-организационната дейност, управлението на вътрешнопартийните процеси да се превръща в самоуправление на първичните партийни организации. Без овладяване и умело прилагане на категориите на науката партийно строителство не ще се отговори на новите изисквания за непрестанно повишаване културата в работата на апарата, ефективността на многообразната дейност на комунистите.

Преценил значимостта на една такава десетдневка, отговорността тя да бъде образец на творчески подход и инициатива в работата, окръжният комитет на БКП — Габрово в подготовката и провеждането ѝ се интегрира с Центъра по партийно строителство при АОНСУ и с редакцията на сп. „Партиен живот". Няма съмнение, че в тези условия идеята бе обогатена. Стана възможно пред целия окръжен партиен актив, пред една многобройна част от комунистите с лекции и беседи да се явят изтъкнати специалисти и публицисти в тази област. Само в град Севлиево те бяха чути от над 1500 комунисти.

На заключителната научно-практическа конференция на тема: „Пътищата за повишаване ефективността на партийно-организационната работа" доклади изнесоха проф. Кирил Иванов, заместник-директор на Центъра по партийно строителство, Петко Русев — главен редактор на сп. „Партиен живот", проф., д-р Филип Генов, Рачо Пътев — секретар на окръжния комитет на БКП, Здравко Цветанов, Дончо Иванов — първи секретар на градския комитет — Севлиево, Пенко Дончев — секретар на градския комитет на БКП — Габрово, Мария Генчева, секретар на ЗПК при текстилния комбинат „Васил Коларов". Гост, специално пристигнал за участие в конференцията, бе и Михаил Кулагин, втори секретар на Могильовския областен комитет на КПСС в Белорусия.

Заключително слово произнесе първият заместник-завеждащ отдел „Организационен" на ЦК на БКП и директор на Центъра по партийно строителство към АОНСУ Рачко Рачков.

* * *

Какво определя облика на тази конференция?

Преди всичко актуалността на разглеждания проблем. Качеството и ефективността са стратегическите лозунги на седмата петилетка,

Digitized by Google

основното русло, в което сега се насочват усилията на комунистите. Всичко това налага партийните органи и организации да се обърнат към себе си, към своя дом, да потърсят нови пътища за по-висока ефективност на партийната дейност. Защото те не само стоят в челните редици на похода към високите юлски изисквания. Те трябва да вървят напред, да създават образци за другите органи на социално управление, за различните сфери на обществения живот.

Почти във всяка научно-практическа конференция участвуват и научни работници. Но тук в Габрово още в дните на десетдневката, а след това и на самата конференция се изля онази здрава сплав между научната мисъл и практическата дейност, която е най-вярната основа както за развитие на науката, така и за обогатяване на практиката.

Когато говорим за качество и ефективност в партийната работа, трудностите идват от особеностите, от спецификата на тази най-сложна социална сфера, в която се отразява, резонира трудът и поведението не само на комунистите, но и на всички трудещи се. Партийната организация сега носи голяма социална отговорност не само за себе си, за своите дела, но и за състоянието на колектива, за делата и поведението на неговите членове, за съзнателността, организираността, дисциплината на трудещите се. Както виждаме, не само границите на партийното влияние са много широки, но и партийното въздействие върху процесите е многопланово, многопосочно. А ефективността неминуемо изисква известно измерение, сравнение на резулатите, изисква да се отчитат степените на изменението. От само себе си възниква въпросът, кои са степените на изменението в партийната работа. По какви конкретни резултати ще се съди за възходящото ѝ развитие.

Ето защо разговорът за ефективността започна с определяне на

КРИТЕРИИТЕ

в партийната и по-специално в организационната работа.

Основните показатели и критерии са формулирани в Програмата и Устава, в конгресните решения. Но те се отнасят повече за партийната работа като цяло или за идеологическата дейност като нейна съставна част. Критериите за ефективността на организационната работа на партийните комитети и организации е една засега недостатъчно разработена проблематика. Заслуга на конференцията в Габрово е, че участниците в нея изразиха много свои мисли, становища, мнения по този важен актуален за теорията и практиката проблем.

Изходната позиция на някои от изказващите се се базираше на обстоятелството, че главното в партийната дейност е работата с хората. Когато търсим критерии за ефективността ѝ, трябва да се съобразяваме именно с тази нейна основна специфика. Ленинската методология ни подсказва да съдим за хората по тяхното поведение, по техните дела. Следователно критериите за ефективността на партийната работа са в конкретните действия на комунистите, на трудещите се за реализиране на партийната политика.

Кои страни и качества от поведението и действията на хората могат да бъдат критерии за ефективност? Безспорно особено значение имат такива качества като идейната убеденост на комунистите и трудещите се, т. е. превръщането, трансформирането на идеите в мотиви за действие и поведение, а също степента на активност, организираност, инициативност. За партийната работа да се съди не по броя на събранията, пленумите и заседанията, а по онази нагласа, която е формирана у комунистите и трудещите се за определени действия, по това, доколко те са убедени и работят активно за реализиране на партийната политика.

Digitized by Google

По-сложен е въпросът за критериите за ефективността в организационната работа. Какви нейни страни, качества, свойства могат да бъдат критерии? Ще изброим някои от тях. Като първи критерий бе посочен обхватът на организационното влияние на Партията сред работническата класа и трудещите се. Втори основен критерий е съществуващото единство между партийните органи и организации и дисциплината и самодисциплината на комунистите. Изключително важни критерии за състоянието на организационната работа са данните за количествения и качествения състав на кадрите и работата с тях, авангардната роля на комунистите и др.

В доклада на Централния комитет на БКП пред Единадесетия конгрес на Партията е посочено, че главното условие за ефекта от партийно-организационната работа е борбата за изпълнение на решенията. Това е един критерий за ефективност, който се изразява в умението да се въздействува върху масите чрез средствата на организацията. Четири главни момента според Р. Рачков изграждат структурата на организацията:

— Чрез какви механизми решенията ще достигнат до масите, как ще завладеят ума и сърцата на хората.

— Чрез какви форми, методи, средства ще се мобилизират трудещите се за изпълнение на решенията.

— Разпределението на кадрите да създава условия всеки да си намери мястото, да има поле за изява и творчество и същевременно да поема отговорност.

— Контролът върху изпълнението, най-съществена роля в който играе проверката на място.

Главният асистент в Центъра по партийно строителство Здравко Цветанов навлезе в една по-конкретна сфера от партийната работа — решението, обосновавайки критериите за неговата ефективност.

По изключително важния проблем за критериите при оценка на ефективността в партийно-организационната работа обстойно изложение направи и съветският гост В. Кулагин. Той свърза ефективността с размаха и инициативата, практичността и деловитостта в работата за осъществяване решенията на XXV конгрес на КПСС с темповете и мащабите на развитие на производството, с новата социалистическа съзнателност на трудещите се. Решаващото сега е да се намери най-верният път при изпълнението на всяка задача и тя да се осъществи с най-малко загуба на сили, средства и време. Ето защо подходът, формите, методите на партийна дейност трябва да бъдат високо ефективни.

Различните докладчици застъпиха различни становища, възприеха свои подходи. Но именно в това е и едно от достойнствата на тази конференция, превърнала се във форум на търсещата теоретична мисъл. Безспорен е стремежът да се намерят качествени показатели при определяне на ефективността, да се отхвърлят като крайно недостатъчни количествените измерители. Опитът да се формулират и разграничат критериите и показателите за ефективността на партийната работа, което направи проф. К. Иванов, има голямо практическо значение. По-нататъшната им разработка ще въоръжи партийната работа с верни измерители за състоянието ѝ, ще подсказва необходимите бъдещи степени към по-висока ефективност.

Един въпрос, тясно свързан с ефективността, е умението специфично да се прилагат съвременни

Digitized by Google

в партийната работа. Тяхната основна роля е да допринасят за пълното прилагане на ленинските норми на партиен живот и принципи на партийно ръководство. Безспорно актуален е проблемът за възможностите да се прилага мултипликационният подход в партийната работа. Много интересни мисли с богат практически заряд развиха пред присъствуващите Петко Русев. Той отдели специално внимание на необходимостта от постигането на многократно повтарящ се ефект в партийната дейност, повдигна въпроса за съотношението между местен и цялостен ефект. Голямата роля на еднократно получения ефект е той да обхване цялата система. В този смисъл определено значение придобиват възможностите от унификация на партийната работа. На пръв поглед творчеството като задължителна нейна неотменна черта изключва всякаква унификация. Но методиката като синтезиран положителен опит, който творчески може да се прилага на различни равнища, не е ли всъщност и унифициране на определени дейности? Въпросът е в това, положителният опит да се обогатява, навреме да се оценява, бързо да се прилага в онези сфери, където съществуват подходящи условия. Това предполага механизмът на организираната добре теоретична конференция в един окръг неизменно да действува и в други окръзи.

Наскоро окръжен комитет подготви пленум, на който прие програма за развитието на първичната партийна организация като политическо ядро и първообраз на трудовия колектив. Но по своята разработка и характер тази програма дори не се доближава до вече създадените добри образци в Пловдив, Русе и други окръзи. Унификацията изисква положителното, родено в организационната практика на едно звено, да се разпространи и обхване цялата система и по този начин да се увеличи ефектът, резултатът от цялата партийна дейност.

НЕОТМЕННО ИЗИСКВАНЕ

Сега в условията на изградена материално-техническа база на социализма, в етапа на построяването на развито социалистическо общество у нас, на натрупан богат опит във всички сфери на човешката дейност, когато е налице всеобхватно единение на усилията и стремежите на работническата класа, трудещите се селяни и народната интелигенция за постигането на всяка бъдна цел, в последна сметка решаваща е дейността на субективния фактор. Анализ на този проблем направи Рачо Пътев, секретар на окръжния комитет на БКП.

Както и да се изменят условията, да се развива техниката, да се внедряват кибернетичните методи на управление, в сила си остава ленинската постановка — всичко зависи от кадрите. Ето защо окръжният и градските партийни комитети и организации поставят в центъра на вниманието си техния подбор, обучение и възпитание, грижата за непрестанно издигане на организационната им култура. Разбира се, това е един многообразен, сложен процес. И за да има при неговото протичане неизменна последователност, висока принципиалност, за да бъде той умело, компетентно направляван, регулиран, от изключителна важност е не само окръжният, но и заводските, градските партийни комитети внимателно да следят и насочват растежа на кадрите, да се грижат за тяхната подготовка, да осигуряват условия за пълно проявление на творчеството и инициативата им. Сами да бъдат пример на по-висока комунистическа идейност, социалистически морал и нравственост, творци на ведра обстановка.

Многопосочни бяха аспектите, от които се третираше проблемът

Digitized by Google

за кадрите на конференцията. Спектърът на анализа бе изключително богат, защото се проникваше, обобщаваше конкретният опит. Оценяваше се ефективността на всичко извършено досега — и като подход, форма, методология, и като практическа реализация.

Наскоро в окръжната партийна организация ще приключи прегледът за работата и състоянието на кадрите. Негова сърцевина са изискванията за класово-партиен подход към подбора и разпределението им, строгото спазване на другите важни принципи — кадрите да са избират по деловите им и политически качества, предимство да се дава на най-добрите представители на работническата класа... Голяма конкретност и целенасоченост да се внася в работата с младите и перспективни работници, които през следващия етап ще могат да влязат в партийните ръководства. Напълно в духа на високите изисквания на Юлския пленум докладчикът направи задълбочен, критичен анализ на допусканите грешки. Срещат се кадри, които работят само по поръчка, по инструктаж, не проявяват творчество и инициатива, не търсят нови форми и пътища, нищо не правят за обогатяване на старите.

Всички участници в конференцията проявиха голям интерес към изградената система — дългосрочна програма за обучение на кадрите, осигуряваща разнообразие на формите, конкретност в подхода при подготовката на секретарите на партийните бюра, на отговорниците по различните видове дейности от партийните комитети.

Немислимо е днес да се осъществява правилен подбор и разпределение на кадрите без постоянна грижа за подобряване на социалния и качествения състав в Партията — процес, органически съчетаващ в себе си тяхното издигане, разпределение, възпитание, обучение... Този въпрос бе анализиран от Пенчо Дончев.

В Тезисите на Централния комитет на БКП „За състоянието и развитието на БКП и обществените организации и движения" е пределно ясно изтъкнато, че за да може правилно и от научни позиции да се регулира качественият състав на Партията, е необходимо да се държи сметка за процесите, които се извършват в развитието на работническата класа и другите социални групи. Това изискване отговаря на обективната закономерност вътрешните изменения в състава на Партията да се осъществяват планомерно и целенасочено, така че в известна степен да предхождат, предопределят и направляват измененията в цялостното социално-икономическо развитие на обществото.

За успешното решаване на тази задача градският комитет на БКП полага непрестанни усилия да се издигне на качествено нова основа отговорността. Да се създадат такива условия и предпоставки, такава организация, при които не ще се допусне отклоняване от марксистко-ленинските принципи.

ВАЖНА, РЕШАВАЩА ПОЗИЦИЯ

На пръв поглед няма нищо непознато, дори всичко изглежда съвсем обикновено във взаимоотношението, взаимодействието заводски партиен комитет — първична партийна организация. Но на един форум като окръжната научно-практическа конференция и към него се пристъпва от позицията на задълбочен анализ.

Съдържателно и много полезно в това отношение бе изказването на Мария Генчева.

На Единадесетия конгрес другарят Тодор Живков заяви, че чрез първичните партийни организации Партията държи ръка върху пулса на многостранния живот и чрез тях провежда своята всекидневна политическа, организаторска, идейно-възпитателна дейност сред трудещите се за осъществяване на своята политика.

Digitized by Google

Тази оценка има вече своята съвсем конкретна, творческа реализация в комбината. И тайната за нейния успех е в новите качествени изменения, в подхода на партийния комитет след Великотърновското съвещание, Единадесетия конгрес и Юлския пленум. Същността? Главното в неговата дейност да бъде стремежът непрестанно да се издига ролята и авторитетът на първичната партийна организация като политическо ядро и първообраз на трудовия колектив, да се усъвършенствува вътрешнопартийният живот и се засилва личният пример на комуниста. Най-верният път за пълния успех в осъществяване на тази цел е чрез близкото им, непосредствено ръководство и контрол, чрез оказване на методическа помощ да се осъществи компетентно планиране на тяхната дейност, т. е. да се разработи ясна, мобилизираща перспектива на проблемите от социално-икономически, политически, нравствено-психологически, културен аспект. После под ръководството на заводския партиен комитет с пълно активизиране на силите на всички фактори, чрез разграничаване на техните функции и по същество пълно единение на дейността им тази перспектива да се превърне в реалност. Пътищата? Посредством своевременно, задълбочено изучаване на процесите и явленията в живота на трудовия колектив и според това пълна мобилизация на всички сили. За целта тук се извършват организирано, целенасочено социологически изследвания в колектива, допитвания до комунистите, непрестанно обогатяване живота в партийните групи. Именно в партийните групи се провеждат разговори като: „Комунистът — права, задължения, дисциплина и дела", „Първичната партийна организация — първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив", „Всеки комунист — със свой личен пример за изпълнение решенията на Единадесетия конгрес и Юлския пленум", „Индивидуалната работа с хората — основа за изпълнение на партийната политика и стопанските задачи", „Ролята на партийното събрание за издигане активността и личния пример на комуниста". Най-убедително доказателство за ефективността на този подход са резултатите, постигнати в предприятието: 82 на сто от членовете на заводската партийна организация са поели лични обещания за предсрочно изпълнение на годишните си планове, за строго спазване на качествените и натуралните показатели; 18 на сто са носители на почетни звания; 10 — са орденоносци, а 40 на сто от рационализаторите са комунисти. Завладяващ пример е и осъществената реконструкция и модернизация, значително повишената сменност на машините...

Близостта, която заводският партиен комитет осъществява в ръководството на първичните партийни организации, не става само с посещение на партийни събрания, заседания, с лични срещи и разговори. Тук е направено разпределение всеки член на заводския партиен комитет да отговаря за една партийна организация, да участвува в живота, да помага за своевременно откриване и поддръжка на всичко ново, да съдействува за разгръщане на критиката и самокритиката...

* * *

Няма съмнение, че отминалата десетдневка на партийното строителство, проведената научно-практическа конференция в Габрово ще окажат голяма помощ на окръжната партийна организация за повишаване равнището и научността в многообразната ѝ дейност, да се създава обстановка за разгръщане на инициативата, самодейността, творческото дръзновение на комунистите. В същото време обогатената практика и в бъдеще ще се явява непресъхващ източник за теоретически размисли, за анализ и обобщения.

Лиляна КАНЕВА
Коста ДИМОВ

Digitized by Google

КОМАНДИРОВКАТА НА ИНСТРУКТОРА

ЗЛАТКО ЗЕХИРОВ
инспектор на ЦК на БКП

Командировката е много отговорен момент от цялостната дейност на партийния работник. Тя има дълбоко творчески, целенасочен и конкретен характер. Нейното хаотично, неорганизирано използване нанася сериозни вреди, разрушава живеца в партийната дейност.

Инструкторският апарат е създаден да осъществява връзката на Партията с партийните организации, с комунистите, с широките народни маси. Естествено, инструкторът има важни задължения и в партийния комитет. Доминираща е обаче неговата роля в партийните органи и организации като непосредствен организатор и политически функционер. Забележителни са думите на М. И. Калинин „Делничната работа заема деветдесет и девет на сто от живота на човека. Най-ценното в партийния работник е да съумява празнично да работи и в обикновена делнична обстановка."

* * *

Подготовката за командировка е от съществено значение за инструктора. От нея до голяма степен зависи той да подхожда ефективно и творчески, да усъвършенствува подхода към кадрите, да степенува проблемите, да подбира подходящи пътища за постигането на целта, да издига личния пример за въздействие, да се съобразява със специфичните условия. Инструкторът набелязва главните проблеми, по които ще работи през време на командировката, и на основата на това се запознава с основни документи на ЦК на Партията и партийния комитет, който представлява, със съществуващия положителен опит. Той си разработва конкретен план как ще реши главния въпрос, който партийният орган поставя, изяснява си динамиката на проблема — как той е решаван порано, как е оценяван, какви са били силните и слабите му страни, доколко решенията по него съответствуват на партийните постановки и какви ще бъдат резултатите, след като той бъде реализиран. Не е без значение инструкторът да проведе срещи с отговорни партийни, стопански и държавни органи, които имат непосредствено отношение към въпросите на командировката. В правилната подготовка за командировка съществено значение има инструктажът. Той определя най-важните задачи, по които ще работи партийният апарат. Един от големите проблеми, на които инструкторът отделя голямо внимание, е да се подготви и даде отговор на въпросите, поставени от предшествуващата командировка. Всичко това се отнася както за общите инструктори, така и за тези в отрасловите отдели на окръжните и градските комитети на Партията. За последните особено важи изискването наред със своята специална подготовка непрекъснато да усъвършенствуват своята марксистко-ленинска подготовка и организаторско майсторство, да утвърждават политическия подход в своята работа.

Горното потвърждава извода, че не бива да се ходи „въобще" в командировка. Точно в периода преди командировката инструкторът трябва да реализира своя личен

Digitized by Google

план за непрекъснато повишаване на теоретическата и деловата си квалификация.

* * *

Най-важен и труден е следващият етап — инструкторът в командировка. Тук въпросът за пълна изява на организаторските способности и талант на инструктора придобива практически смисъл. Както положителните, така и неговите отрицателни качества намират пълно проявление. Той става изцяло ясен на кадрите и колкото да се стреми, нищо не може да скрие. Пък и какво има да скрива. Нали най-голямото достойнство на човека е винаги да се показва чист и искрен, прям и откровен. Деликатничането и фалшът бързо се улавят и те веднага създават вредна дистанция между хората. В. И. Ленин изтъкваше, че трудещата се маса с изключителен усет улавя разликата между честните и преданите комунисти и такива, които внушават отвращение у човека.

Първото задължение на инструктора в командировка е да постави от името на съответния партиен орган задачите. Добре е те да бъдат изложени пред първия секретар, пред съответния секретар или отдел, до който се отнасят, а при нужди пред бюрото. Правилно е да се разграничат въпросите, които органът поставя, и това, което предлага инструкторът. Познавайки добре обстановката, той изразява свое мнение, формите и средствата, с които може най-успешно да бъдат решени проблемите. Благодарение на предварителната си подготовка, на големия си опит той подсказва, предлага, дава редица идеи как би могло най-добре да се постъпи при определена обстановка. При всички случаи е необходимо да се уточни какво конкретно ще предприеме партийният орган, в какъв срок и кой ще отговаря особено ако задачата се поставя за първи път. Ако пък по нея е работено през предшествуващия период, целесъобразно е само да се уточнят допълнителни мерки за нейното успешно реализиране. В никакъв случай обаче не бива да се допуска да се повтарят решения и мероприятия, каквито случаи за съжаление в нашата практика има немалко. Много старателно инструкторът се готви за срещата си с първия секретар или със съответните секретари и отдели, за да може казаното от него да бъде кратко и ясно, за да може да се оцени правилно досегашното решение на отново поставения проблем. Инструкторът не бива в никакъв случай да дотяга, да „съветничи", да прекалява, като подчертава ролята на органа, от чието име говори, да прави прибързани оценки, да отрича хубавото.Опитният инструктор умее правилно да оценява труда на кадрите, на хората, с които работи, задачите, които поставя, съобразява с предприетите мерки и предвидените мероприятия от партийния орган.

За правилната организация, за навременното и ускореното изпълнение на задачите, които се поставят, инструкторът си съставя личен план, който предвижда всичко онова, което може да извърши за определеното му време в командировка. Планът на инструктора за всяка отделна командировка е реализация на всички идеи и предложения, отразени в неговия перспективен план, на проблемите, които той си е поставил да реши. Преди да пристъпи към изготвянето на план, целесъобразно би било да проведе кратки срещи с отговорниците по съответните въпроси, по места, от които още по-детайлно ще се информира за състоянието на нещата и за необходимите мерки. От друга страна, това ще му помогне да насочи вниманието на кадрите към най-конкретно, най-бързо и резултатно осъществяване на задачите. Личният план позволява да се види главното за определен период от време, съчетава текущите с перспективните проблеми, повишава организираността и културата на труда. Той може да предвижда проверка как се решават поставените проблеми, каква помощ ще се окаже на отделни партийни органи

Digitized by Google

и организации, срещи и разговори с основни кадри по натрупани впечатления и неизпълнени предложения от по-раншни командировки, сравнителен анализ на това, което в центъра се знае, с действителното състояние на нещата, разговори с работници и кооператори, проверка на жалби и различни сигнали, участие в събрание и заседание, изучаване на положителен опит. Стремежът на инструктора е чрез личния план да осигури вярна и точна информация, да помага преди всичко за подобряване на стила на работниците на партийния комитет, за който отговаря. Негова грижа е да опознава всестранно номенклатурните кадри и особено първите ръководители. Изготвянето на реалистичен план изисква инструкторът да познава главните, специфичните проблеми, деловите и политическите качества на кадрите, общественото мнение и политическото настроение, слабите и силните страни в дейността на партийните, стопанските и държавните органи.

Инструкторът на ОК на БКП в Търговище Т. Славов, който отговаря за ГК на БКП — Търговище, в своя личен план планира ония задачи, които трябва да се решат по време на определена командировка. Една от основните задачи, която е планирал в командировката си през март т. г., е оказване на помощ на първичните партийни организации при подготовката на комплексни планове за техническия прогрес. Във връзка с този въпрос той предвидил среща с първия секретар на ГК, а след това конкретни разговори със секретарите и завеждащите отдели „Организационен" и „Стопански". Планирал също така да посети три предприятия, да помогне и добие впечатление как се подема и изпълнява поставената задача.

Деловите качества на инструктора намират най-пълен показ, когато той е в командировка. Особено е необходимо в своята дейност, в своите контакти с партийните комитети и организации да „отсейва" въпросите. И когато проверява, и когато оценява, да търси главното, основното. Гамата от проблеми е толкова широка, че човек трудно може да я обхване. Ако с всичко се захване, значи нищо да не направи. Няма специалисти по всичко. Изкуството в партийната дейност се състои в това, да се търси основното, възелът на проблемите. Иначе партийният деец ще се изгуби и неизбежно ще се превърне в бледа сянка. А главното е инструкторът да помага за подобряване стила на работа, на политическия подход в дейността на партийния орган.

Обективният и реалистичен подход в дейността на инструктора е задължителен, колкото и да е трудно и сложно. Беда е за тези, които се нагаждат, които безцеремонно проявяват симпатии и антипатии. Това е престъпление и замърсяване на чистата съвест. Винаги е имало и още дълго ще има подмазвачи и кариеристи. Не е изключено и инструкторът да бъде обграден с такива. Силата на партийния деец е в това, да бъде обективен, винаги справедлив, прям и открит, критичен и самокритичен.

Цялата дейност на инструктора в командировка трябва да бъде в пълен синхрон с указанията и оценката на органа, който той представлява. Това не сковава неговата инициатива и творчество. Всяка командировка има своя физиономия, тъй като се поставят различни задачи и естествено е подходът и действията да бъдат разнообразни. Всяка командировка има своя главна цел и към тази цел всеки се стреми. Ненормално е инструкторът да ходи постоянно за всичко, да повтаря безкрай едни и същи неща. Тогава кадрите ще определят такъв инструктор като банален човек, който нищо ново не знае, затънал е в едни и същи коловози.

Основно изискване към инструктора е той да утвърждава непрекъснато политическия подход, да изгражда у себе си дълбок политически усет. Той помага на партийните органи и организации да действуват във всичко само като политически ръководства, защото смесването на задълженията все още не е преодоляно в редица партийни

Digitized by Google

органи. Това противоречи на главните функции на Партията като ръководна и направляваща сила. Инструкторът, особено когато е в командировка, се налага да дава политическа оценка на много факти и събития. А това е трудно и сложно дело и към него той винаги трябва да се отнася с чувство на висока отговорност.

Не е достатъчно инструкторът само да констатира, оценява и прави бележки. Това е най-лесното. Както народът казва, най-лесно е да търсим кусури. Тях винаги и във всичко можеш да намериш. Всеки проблем е изтъкан от такава сложност, че неговото решаване по начало е противоречив процес. В това е и диалектиката на всичко. Главното задължение на инструктора е да подскаже, да определи пътищата и средствата за решаване на въпроса, да помогне да се обогатява опитът. А това е най-трудно. То изисква умение, голямо трудолюбие, всеотдайност и истинско горене в работата. Затова, когато споделя свои предложения, трябва много да мисли, много да се готви, както казват, от двеста чучура вода да събере, за да бъде полезен и изпълни достойно дълга си пред Партията.

Едно от своите задължения инструкторът на ОК на БКП във Велико Търново Трайчо Димитров, отговорен за Свищовски район, вижда в това, да изучава, обобщава и разпространява положителния опит в работата на партийните комитети и организации. С негова помощ през последните 7—8 години е бил заложен и изведен опит по такива важни проблеми като: вземане на научнообосновано решение, контрол и проверка на изпълнението; работата с младите комунисти; подобряване на политическата работа и условията на работа и бит на механизаторите и животновъдите и др. Голямо внимание е отделял на популяризиране опита на с. Камен за повишаване обществената заангажираност на комунистите, изучава и популяризира широко съветския опит във всички области на живота.

В района на всеки инструктор в Търговищки окръг има по десет първични партийни организации, които при непосредствената им помощ работят за организирано създаване на собствен положителен опит по отделни проблеми на партийно-организационната работа.

Изключително значение за инструктора има умението му да работи с хората. Той трябва да познава кадрите не само по документи, а преди всичко чрез практическата им работа, чрез постоянното си общуване с тях. Никога да не си изгражда сам мнение за тях, а сто пъти да се съветва, да преценява и чак тогава да определя кой какъв е. Даже цялостна категорична оценка за кадрите, за хората трябва да се въздържа да прави, защото човек трудно се опознава, ако не се работи и общува продължително с него. Привлекателността на инструктора, неговата убедителност и сила биха били толкова по-големи, колкото по-открито, от сърце разговаря и работи с хората. При такава обстановка няма да има нужда да деликатничи с тях, да се стреми непременно да им хареса или да не ги обиди, а обективно, прямо, откровено ще им каже онова, което мисли за тях, ще сочи и положителните, и слабите им страни. Критиката най-добре действува, когато се прави от честни позиции, без да се влага скрит замисъл. Разбира се, в разговорите с кадрите, с хората винаги трябва да се съобразяваме с особеностите в характера им. Слабостите на хората не са непреодолими. Целият въпрос е в това, да им се помага да ги преодоляват. Затова някои слаби страни в характера, даже в стила не бива да се драматизират, а да се търси най-прекият път за тяхното отстраняване. Ако инструкторът така разбира въпроса и така действува, той няма да бъде обвинен в добрячество и либерализъм. Много внимателно той трябва да бди и над взаимоотношенията между отговорните ръководители. Има, макар и единични случаи, когато тези взаимоотношения са изкуствени, лицемерни и фалшиви. Това

Digitized by Google

крие опасност. Инструкторът е този, който трябва да воюва, да доказва с цената на всичко тези ненормални отношения, за да бъдат взети необходимите мерки. Това той, естествено, прави умно, търпеливо и спокойно, без шум и обществено достояние. Когато инструкторът има основание, рано или късно мерки ще се предприемат от органа, пред който той докладва. Никога не трябва да губи вяра в справедливото, в което се е убедил абсолютно в продължение на десетки командировки. Опасно е, когато партийният работник работи с предубеждение. Никога той не бива да се стъписва пред нищо, да има предпочитание към този или онзи. Той е длъжен лично да опознае хората, да ги приеме такива, каквито са, и да работи нормално с тях.

Неотменимо качество на инструктора е да бъде организиран човек. Организираността, дисциплинираността и деловитостта се показват във всичко. И когато се изказва, и когато работи по даден проект за доклад или решение, и когато води разговор по сериозен проблем. Някои обичат много да говорят. По съвсем малък въпрос могат цял куп приказки да изприказват. Други не ценят времето. Тях всеки лесно ще ги забележи. Това ги излага. Хората обичат и уважават дейците, които по-малко говорят, а работят. Затова лесно събуждат презрение тези, които се шляят, чудят се какво да правят. Трети пък най-безцеремонно губят времето на кадрите, когато десетки пъти ги занимават с едни и същи неща. Затова някои бягат от такива „разговори“ и „съвети“ като от огън. Организираността се проявява и чрез конкретността. В своята командировка инструкторът ще има успех, ако окаже конкретна помощ, която да се почувствува, която да има продължително последствие. Не може вече да се работи само с голи формули, лозунги, призиви и други порочни шаблони. Във всичко е нужно конкретност, задълбоченост, целеустременост. Тогава партийният работник ще бъде желан и търсен от кадрите. Инструкторът на ОК на БКП в Стара Загора Александър Иванов във всяка своя командировка търси подходящи форми да окаже конкретна помощ. Постоянно е сред първичните партийни организации, за които отговаря, беседва с комунистите, с кадрите, помага. Този негов подход даде положителни резултати за изменение състоянието на района на АПК „Загоре“. Възкреси Киров, инструктор в ОК на БКП в Сливен, пък се е заел да разработи на основата на практиката свое виждане по въпроса за най-верните пътища в изучаването и формирането на общественото мнение.

Успешната дейност на инструктора в командировка се обуславя от неговите морално-политически качества. Качествата на инструктора са концентриран израз на неговата подготовка и цялостен душевен мир. Те не се създават за ден, два, а са следствие от дългогодишен опит и практика. Те са отражение и на обстановката, при която е работил и работи. Те в края на краищата са израз на неговия бит, лични преживявания, живот в семейството и нравственост.

Много важно изискване към инструктора е да обича хората. Хората са различни. Всеки си има свои предимства и слабости, свои грижи и радости, свои интереси и стремежи. И ако инструкторът не подхожда търпеливо и спокойно, с голямо сърце към тази безкрайна човешка индивидуалност, той няма да постигне онова, което търси, към което го насочва Партията. Наред с това инструкторът трябва да бъде искрен, трудолюбив, внимателен, справедлив, безкористен и пр.

След приключване на командировката предстои отговорната задача инструкторът да обобщи главните свои оценки по проблема, за който е дошъл. Това той може да направи с първия секретар на комитета, със съответните секретари или отдели, до които се отнася проблемът. Така той сверява информацията, която ще даде в партийния орган, който го е изпратил.

Digitized by Google

Наред с това добре е да даде оценка и по други въпроси, по които е работил, да изкаже съображения по дейността на някои кадри, да предложи мерки за утвърждаване на положителното и преодоляване на слабостите. Разговорът с партийните дейци в комитета трябва да бъде кратък, по главни въпроси. Хубаво е, ако той ги обогати с някои неизвестни за тях неща.

* * *

Последният етап — след командировката. Инструкторът осмисля всичко, което е констатирал, и прави устна или писмена информация. Ако той е открил нещо тревожно, съставя сигнална записка. Отделя въпросите, които може да реши, и започва веднага да действува по тях, установявайки връзка със съответните органи. Може да си води и тетрадка как се решават проблемите, които той е поставил, на какво в следващата командировка да обърне внимание, по кой проблем той лично да даде отговор, кои кадри са му направили впечатление, какъв положителен опит впоследствие да предложи, някои неизяснени все още факти, които да проучва и наблюдава. Особено е необходимо инструкторът сега да направи пълен анализ на видяното, за да провери в следващата командировка кои проблеми са намерили отражение в дейността на партийните комитети. Така той ще постигне по-голяма ефективност в своята дейност.

Ръководството на инструкторския апарат от страна на съответния партиен комитет играе важна роля. Често пъти това основно звено се подценява, не му се обръща необходимото внимание. На инструкторите някои гледат като на технически лица, като на нещо преходно. Затова понякога те ходят „въобще" в командировка, допускат неорганизираност, недостатъчна проблемност и перспективност в работата.

Наложително е бюрата на окръжните и градските комитети на Партията да усъвършенствуват работата си по ръководството на инструкторския апарат. От това до голяма степен зависи успешното изпълнение на задачите, които Партията поставя.

Съвместна инициатива:

„ПАРТИЕН ЖИВОТ – БЪЛГАРСКА ТЕЛЕВИЗИЯ"

«ПЪРВООБРАЗЪТ»

Това ще бъде предаване по телевизията, подготвено с помощта на редакцията, посветено на някои въпроси от дейността и ръководството на първичната партийна организация в духа на изискванията на Великотърновското съвещание от 1975 г.

Предаването ще се излъчва всеки първи понеделник на месеца.

Digitized by Google

ИЗИСКВАНИЯТА КЪМ КОМУНИСТИТЕ РАСТАТ

Като подчерта необходимостта да се повишават изискванията към партийните членове, XI конгрес на Унгарската социалистическа работническа партия (1975 г.) изхождаше от това, че тези задължения винаги превишават обикновените граждански задължения. **Конкретното съдържание на изискванията към комунистите се определя от задачите и политическите цели на Партията.**

Ако сравним характера на сегашните нови задачи, които стоят пред УСРП и УНР, със задачите от предшествуващия период, без никакво съмнение във всяко отношение те са значително по-сложни, по-комплексни и по-важни. Именно поради това изпълнението им изисква по-добра подготовка, по-висока грамотност, идейна твърдост и активност. Именно тези повишени обективни изисквания предопределят и поведението, политическата устойчивост на комунистите. Тъй че повишаването на изискванията към членовете на УСРП, както беше подчертано и от XI конгрес на нашата Партия, не е някакво просто субективно пожелание, а е израз на една назряла жизнена необходимост.

Практическият опит в социалистическото строителство убедително потвърждава, че членовете на нашата Партия отговарят на тези изисквания, че Унгарската социалистическа работническа партия повишава ролята си на челен отряд. **Голямото мнозинство на комунистите у нас изпълнява своя дълг** с необходимата политическа съзнателност и активност както на работното си място, така и в обществения живот. За тях е характерно безкористната и самоотвержената им работа в интерес на колектива, обществото. Те добре съзнават своя обществен дълг и в работата си проявяват деловитост, ревностно отстоявайки партийната политика, претворявайки я в живота.

Като говорим за повишаването на изискванията към партийните членове, често се има предвид **необходимостта от по-голяма активност на всеки комунист.** Обикновено като основен критерий в това отношение се взема състоянието на изпълнението на партийните поръчения от комуниста, което несъмнено е твърде важен показател за това, как комунистът гледа и как изпълнява задълженията си към Партията. Но нека още тук да отбележим, че конгресът формулира тези изисквания по-многостранно и по-съдържателно. Работата е не само в задълженията, но и в правата на партийните членове.

Повишените изисквания намират израз преди всичко в отговорността на партийните членове за последователното осъществяване на политиката на Партията. XI конгрес на УСРП прие ясни решения, в които са определени най-важните задачи в областта на обществения живот през следващите години. В нашата Партия съществува пълно идейно-политическо единство относно поставените от конгреса политически цели. Опитът показва, че такова единство е налице и в още по-широк смисъл. Това беше потвърдено и от парламентарните избори у нас. Линията, очертана от конгреса, се посрещна с разбиране и одобрение от работническата класа, селяните, от всички трудещи се. Сега всичко зависи от това, как ще се осъществи изпълнението на решенията, как на практика ще се проведат задачите. Идейно-политическото единство следва да се развива и да се прояви в единомислие и единодействие на дело. А това е вече и по-сложната, и по-трудната страна на въпроса, изискваща от всеки член на Партията по-големи усилия, по-съзнателно отношение, личен пример, активно участие в системна и целенасочена политическа и организаторска работа, в пропагандистката

Digitized by Google

и агитационната дейност и т. н. Членовете на Партията — всеки в своята област — са длъжни все по-добре да съдействуват партийната програма да се осъществява в максимални мащаби. Тяхната работа и поведението им трябва да бъдат такива, че основното в мислите и действията им да е партийната политика.

Партийните членове живеят в определена обществена и социална среда, върху действията и поведението им оказва влияние заинтересованост от различен вид. А от опит знаем, че в рамките на тази обусловеност съществуват широки простори за различни решения, които по същество са качествено различни степени на изпълнението на поставените цели и задачи. Затова пък при избора между различните възможни решения основният аспект за комунистите може да бъде само един: да се работи най-добре и най-резултатно за осъществяването на партийната политика!...

С оглед на това пък съобразяването само с изискванията на закономерностите, колкото и важно да е само по себе си това, съвсем не е достатъчно. Това са само минималните изисквания. Още повече че отговорността на партийните членове, както вече обелязахме, превишава задълженията им като граждани. А това е така, тъй като те носят и политическа отговорност, отговорността на организаторите, на авангарда.

И тъй основна и първостепенна задача от гледна точка на по-високите изисквания към комунистите е последователното осъществяване на политиката на Партията. Следователно **повишените изисквания не могат да се отнасят само до някакъв определен кръг от членовете на Партията, а са валидни за всички комунисти.** Заедно с това, както ни учи и нашият опит, изискванията към партийните членове не могат да се разглеждат догматично. В практическото им осъществяване те следва да са съразмерни със способностите на всеки отделен и конкретен комунист, като същевременно по-голямо внимание се отделя на поведението на партийните членове на ръководна работа.

Способностите, възможностите и равнището на подготовката на комунистите, както и на всички хора въобще, са различни. Но независимо от това съществуват определени **минимални изисквания,** които са **задължителни за всички** и съобразяването с които следва да се има предвид при оценката на всички и всеки. Затова заедно с **обективните резултати** при оценяването следва да се взема отношение и спрямо **величината и същността на усилията,** като и при еднакви резултати могат да се правят съвсем различни заключения. Та нали това, което е съвсем достатъчно за един комунист, никак не е достатъчно за друг.

По-висока отговорност за осъществяването на партийната политика в целокупния обществен живот носят онези членове на Партията, които заемат различни ръководни постове. И това е така преди всичко, защото вземаните от тях и от съответните ръководни органи решения оказват влияние върху дейността на много хора и често засягат въпроси от общодържавен, общостопански, отраслови и общозаводски характер. Длъжността и ролята на ръководителя сами по себе си са с голямо значение. На заемащите такива длъжности се гледа като на представители на социалистическия строй и това ги задължава още повече.

Така например отговорността на ръководителя в едно предприятие за усъвършенстване на технологиите и по-рационално използване на средствата и материалите, за планомерно снабдяване и организация на труда е съвсем друга, много по-висока в сравнение с отговорността на партийния член — обикновен работник. Поради това и в решенията си от 4 декември 1974 г. и от 2 юли 1975 г. Централният комитет на УСРП подчерта **особената отговорност на стопанските ръководители.** От тях се искат максимални усилия и висока компетентност. В днешно време по старому не може да се работи в нито едно предприятие, нито в един завод или в съответните органи за управление. Изискванията за ръководната дейност пораснаха твърде много. Нашата Партия винаги е осъждала суетнята, неорганизираността и недомислията. Тя напомня, че търпението не е някаква си „защитна грамота", която позволява приемането и осъществяването на назрелите решения да се отлагат до безкрайност.

Решаването на икономическите проблеми поставя повишени задачи пред всички трудещи се. В отделни случаи тези изисквания се отличават от приетия досега ред и стил в работата и налагат целеустременост в усилията на целите колективи във всяко предприятие. Разбира се, и в това отношение Партията разчита пак на личния пример на комунистите, в което се включват и по-високите съвременни изисквания към тях.

* * *

По-последователното отстояване на партийната политика предявява повишени изисквания и спрямо политическата и теоретическата подготовка на комунистите. Та те не са само обикновени изпълнители на тази политика, а са призвани да бъдат организатори и да стоят на стража за ревностното изпълнение на всяка задача, творчески и критично да отстояват осъществяването на партийната политика, задълбочено и организирано да анализират и оценяват реалната обстановка. Значението на такова поведение е твърде голямо. Та непосредственият опит, предложенията и критичните бележки на стотиците хиляди партийни членове създават онази политическа атмосфера, която е тъй много необходима за последователното изпълнение на решенията. А за да се постига това в необходимата дълбочина и размах, се изисква и много по-голяма идейно-политическа далновидност на комунистите.

Повишените изисквания за теоретическата и политическата подготовка на комунистите се обуславят и от самата политическа практика. А и в това отношение не можем да се ограничим с формални решения и

Digitized by Google

формален подход. Та дори само равнището на знанията съвсем не произтича механически само от образованието и от завършените курсове, от продължителността на преминатия курс на обучение. Мярка за придобитите знания в края на краищата са конкретните знания на човека, на комуниста, неговите убеждения и умението му творчески да прилага тези знания на практика.

Значението на идейно-политическата далновидност се засилва и от обстоятелството, че всеки и всички въпроси в процеса на обществената практика така или иначе са свързани с идеологията. Концепциите, подсказващи и обуславящи решенията, са свързани с възгледите, изразяващи стремежите и интересите на определени класи и слоеве на народа. Именно поради това идеологията е неотделима и от ежедневната практика.

По-високите идейно-политически изисквания при това се предявяват към комунистите, които работят непосредствено в системата на самия идеологически фронт, в областта на средствата за масова информация, науката и т. н. Партията изисква от тях ясни марксистко-ленински позиции, идейна стабилност, политическа самостоятелност. Идейният „неутралитет" противоречи на самата същност на марксизма и е несъвместим с дейността на партийните членове в сферите на идеологическия фронт.

Стоящите пред Партията задачи изискват всеки комунист да бъде на здрави марксистко-ленински позиции и активно да участвува във всестранната идеологическа дейност на Партията, с възгледите и убежденията си, с дейността и поведението си да упражнява активно идейно-политическо въздействие върху обкръжаващите го.

Повишените изисквания към партийните членове се разпространяват и върху цялостния начин на живот на комуниста, върху всичките страни на човешкото му поведение. И в нашата страна, както и в другите братски страни социалистическите условия придобиват все по-определящо значение и в начина на живот. Примерът и в това отношение следва да идва от комунистите. Комунистът да е за пример както в труда и учението, така и в обществената дейност, във всестранния живот на колектива, в борбата срещу чуждите на социализма явления, а и в семейния и личния си живот.

Формирането на необходимите положителни черти в характера и поведението на комуниста във всяко отношение е съвсем естествено за него и неговия морален лик за разлика от дребнобуржоазното поведение, за което са характерни противоречивост и непоследователност. Нашата Партия строго е осъждала всякакво отклонение от комунистическия морал, но и XI конгрес на УСРП наново подчерта необходимостта от още по-строго уеднаквяване на критериите за отговорността на комунистите и в това отношение. **Поведение, нарушаващо принципите на социалистическия морал, е несъвместимо с членството в Партията, независимо от заеманата длъжност.** Накърняването на обществените и колективните интереси, нетрудовите доходи, спекулирането и други подобни са в разрез с общоприетите норми и се наказват по силата на социалистическото ни законодателство. Толкова по-несъвместими са те с членуването в марксистко-ленинската революционна партия. Още повече, че относно тези явления не става въпрос за въздържане, а думата е за естествено, принципно човешко поведение, еднакво валидно и за комунистите, и за безпартийните, но с тази разлика, че комунистът твърдо се противопоставя на всяка „съблазън", на всякакво, макар и пасивно погазване на задълженията и нормите за поведение.

Когато говорим за широкото поле на отговорността на партийните членове в това отношение, **не забравяме отговорността и на комунистическия колектив,** чието основно предназначение е с принципното си взаимодействие да възпрепятствува всякаква непоследователност, да създава обстановка, при която да е невъзможно каквото и да е нарушение на законите и на морала на социалистическото общество. Всяко навременно предупреждение и забележка могат да окажат голяма човешка и приятелска помощ, да предотвратят не само лични усложнения, но и тежки лични трагедии.

* * *

Осъзнаването на необходимостта от повишаването на изискванията и тяхното спазване предполага още и самокритичността, решимостта и конкретните действия на всеки комунист. А за да водят те до успех, отстояването им задължително трябва да се съчетава с политико-организационната и възпитателната работа на партийните организации. Необходимо е **да се създават най-благоприятни условия за изява на положителните стремежи на отделните партийни членове, за всестранното им комунистическо развитие.**

В такъв дух е и приетото от XI конгрес на УСРП решение за **подмяната на партийните документи.** В процеса на подмяната на партийните документи се провеждаха индивидуални разговори с всеки комунист, взаимна обмяна на мнения по политическите и партийно-организационните въпроси, относно комунистическата принципност и устойчивост. Всичко това обогатява нашата партийна работа с много ценен опит в процеса на изпълнението на конгресните решения.

Имре РАКОШ

Digitized by Google

ДА СЕ ЗАЩИЩАВА И РАЗВИВА ПОЧИНЪТ

В кн. 17 м. г. на списание „Партиен живот" беше поместена статията „Пред бариерата на критичния подход". В тази връзка искам да подкрепя напълно начинанието на бригадата за промишлено производство от с. Обнова с ръководител Георги Цветков. Това е една положителна, конкретна форма на прилагане основната линия в нашата икономическа политика, намерила място в решенията на XI конгрес на Партията — борбата за все по-висока ефективност на стопанската дейност и по-високо качество на продукцията; оценяване достойнствата на трудовия колектив и определяне фонда за трудовото възнаграждение според резултатите от дейността му. В този дух е и постановление № 5, основното изискване на което е при формирането на общия фонд „Работна заплата" да се приложи докрай принципът за предварително заработване на заплатата.

Формата на стопанската сметка, експериментирана и утвърдена в бригадата от с. Обнова, съдържа в себе си основните положения на ленинските принципи на стопанисване. Те са не само практически правила за ефективна стопанска дейност, а произлизат от характера и същността на социалистическия строй, на социалистическата икономика. Затова са обективно задължителни, непреодолими и дълбоко научни.

Принципът „От всекиго според способностите му, всекиму според труда" означава всеки да влага своя труд в производството на обществения продукт според способностите си и да получава част от необходимия обществен продукт съразмерно на вложения от него труд. Но вложеният труд се проявява в своя продукт, в своя резултат и той само там и чрез този резултат може да се измери. Получава се едно равенство: труд срещу труд, еднакъв по качество и равен по количество. Така отношенията в труда — производствените отношения, получават еквивалентен стойностен характер.

В този процес изниква жизнената материална заинтересованост в трудовия колектив продуктът, резултат от неговия труд, да бъде все по-голям, за да може срещу него да получава все по-голяма маса обществен продукт. Затова трудът трябва да се нормира в план и да се измерва в неговия резултат и чрез неговия резултат. Това налага сметките на всяко предприятие и на неговия трудов колектив да бъдат относително отделни, обособени от сметките на другите предприятия и колективи, от сметките на целокупното общество, следствие на което принципите на стопанската сметка, на самоиздръжката стават обективна необходимост и неизбежност.

В това отношение особено показателна, поучителна и полезна се оказа системата на бригадната стопанска сметка на знатния съветски строител Николай Злобин. Тя е валидна за всички отрасли на народното стопанство. В селското стопанство на Съветския съюз намира все по-широко приложение под названието „безнарядна система". В нея е залегнал принципът за пряко въвличане на трудещите се в управлението на производствената единица. Редовият труженик започва да разбира, че се плаща и трябва да се плаща не за обема на работата, а за обема и качеството на продукцията, изразени в чистия продукт; достойнствата му започват да се проявяват чрез колектива, което има огромно възпитателно последействие. По този начин се създава дух на взаимна борба, взаимен стремеж за все по-висока ефективност, за все по-големи резултати, за икономически прогрес. Тя обуславя духа на взаимен контрол и самоконтрол, на висока трудова дисциплина, на инициатива и творчество, на непримиримост в духа на лозунга „Всеки пред всички за всичко отговаря". Укрепва колективизма и другарството, помага да се изгражда новият човек.

Ето светлината, в която трябва да се оцени починът на бригадата за промишлено производство, резултатите на което са повече от убедителни. Фактът, че през 1975 г. при план да даде чист доход 790 х.

Digitized by Google

лв. дава един милион говори красноречиво, че не може да става дума за потребителски подход. Към потребителско отношение води в някои случаи именно системата за оценяване труда според обсма на работа — по трудови норми и разценки, а не според резултата на труда. Затова, разбира се, не са виновни самите труженици, а системата, която сега се коригира съгласно постановление № 5.

С удовлетворение узнавам, че и другите бригади в комплекса са пожелали да приемат формата на бригадна стопанска сметка, приложена в бригадата с ръководител Георги Цветков. Този почин е в духа на партийната и държавната политика за по-висока ефективност и по-добро качество и затова трябва да се защищава и развива.

проф. **Петко КУНИН**

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

«ДЪЛГ НА СУБЕКТИВНИЯ ФАКТОР»

Под горното заглавие беше публикувана статия в книжка 1 на списанието от т. г. В редакцията се получи отговор от Министерството на земеделието и хранителната промишленост, с който се съобщава, че критиката по отношение състоянието на млечното говедовъдство и овцевъдството е правилна. Съществуват нерешени въпроси следствие на субективни причини като: кадрите и тяхната квалификация; производството на достатъчно груби и концентрирани фуражи и др.

По отношение на националните програми за развитието на овцевъдството и говедовъдството се отбелязва, че те са били усъвършенствувани и допълнени в отделните свои раздели. Значителна част от набелязаните мероприятия се изпълняват успешно: внедряване единния случен план за всички крави в страната; в 21 окръзи се осъществява типизирано хранене на кравите; навлиза в практиката новата организация на труда в млечното говедовъдство чрез почина на Лейда Пейпс; внедрена е система за получаване на хибриди с висока плодовитост на част от овцете от цигайското направление и др.

С друго писмо ръководството на научно-производственото обединение „Ветеринарно дело" уведомява редакцията, че приема като основателна критиката за необходимостта от още по-смело и активно внедряване на научните постижения и челния опит с оглед пренасочване ветеринарната профилактика към потребностите на промишленото животновъдство. Производствената проверка в продължение на две години е потвърдила високата ефективност на метода за групова терапия и профилактика в животновъдството. Медикаментозните премикси заемат централно място в дейността на НПО „Ветеринарно дело" за намаляване на смъртността. За групова дезакаризация и дезинсекция на животните у нас се ползва успешно съветският опит. Научноизследователската работа е насочена към най-актуалните проблеми на ветеринарно-медицинската практика.

* * *

И в двата отговора обстойно се изброяват провежданите мероприятия, а така също и броят на обхванатите обекти. Редица от тях се сочат като начален етап. Безспорно е, че всички проблеми не могат да се решат от един път, че ще има етапност и поставяне ударението на възловите въпроси. Би могло да се спори до каква степен може да се усъвършенствува една програма, без да се подменят първоначалните замисли, а така също през какъв етап от време трябва да следва това усъвършенствуване. Основното обаче е да се реализира всяко решение, да не се допуска, щото пропуските в организаторската работа да се подменят с нови писания. Взискателността и непримиримостта, които Юлският пленум издигна като критерий за субективния фактор, не са стигнали все още до всички звена в ръководството на този важен за народното стопанство отрасъл. Ще отбележим само един пример. Извършена беше голяма разяснителна работа за използването на растението „от корена до върха". Проведоха се съвещания и обмяна на опит на всички равнища, написаха се програми и мероприятия, определиха се срокове, но темповете, с които се изграждаха през този период специализираните предприятия за преработката на грубите фуражи, не съответствуваха на организаторската и пропагандната работа.

Реализацията на решението — ето проблема, към който трябва да се връщат по-често партийните организации и комитети в министерството, окръзите, АПК и производствените колективи.

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 11
1977
АВГУСТ

★

година
XXI

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

РЕШЕНИЯТА НА XI КОНГРЕС И ЮЛСКИЯ ПЛЕНУМ — МАТЕРИАЛНА СИЛА И ЖИВИ ДЕЛА

Уводна — Проблеми и задачи на Отечествения фронт 3
Д. Петков, Д. Колева, К. Димов — Успехи и трудности по магистралния път 10
Х. Каламов, Д. Кралев — Юлска разискреност 26

Разговаряме за ефективността
Х. Ангелова — Методът на умножаващия ефект и партийната работа 33

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

60 години от Великия октомври
Р. Рашков — Челният съветски опит 39
* — Реален социализъм, свобода и права на личността 46

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

Д. Кръстев — Контролът и проверката на изпълнението 60
М. Минков — Комунистът — борец за изпълнение на насрещния план 64
Б. Рибаров — Активизиране на трудовия колектив 68
М. Витков — Актуална партийна задача 71

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ

И. Христов — Работата с актива 74

НАША БЕЛЕЖКА

А. Огнянов — Характеристиката 77

Digitized by Google

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

П. Русев — В Унгария 78
В. Мечков — „Ел милитанте комуниста" — действен партиен орган 81

ПРЕГЛЕД НА МЕСТНИЯ ПЕЧАТ

Б. Наков — „Хасковска трибуна" и вътрешнопартийният живот . 84

КРИТИКА И КНИГОПИС

П. Цанев — Произведения на бележития строител на НРБ . . . 88

БЕЛЕЖНИК НА КОРЕСПОНДЕНТА

Б. Ангелов — Плодоносно сътрудничество 92
И. Новаков — Идеологическата работа в общинския партиен комитет 93
Д. Динков — С повишена отговорност 96

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **А. Веселинов, К. Иванов, Н. Иванов** (отговорен секретар), **Д. Петков** (зам.-гл. редактор), **Л. Пирончев, П. Радев, М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП Тел. номератор 84-01
Годишен абонамент 4,60 лева Отделна книжка 0,30 лева
Пор. 2523. Тираж 50 500 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 2. VIII. 1977 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

РЕШЕНИЯТА НА XI КОНГРЕС И ЮЛСКИЯ ПЛЕНУМ — МАТЕРИАЛНА СИЛА И ЖИВИ ДЕЛА

ПРОБЛЕМИ И ЗАДАЧИ НА ОТЕЧЕСТВЕНИЯ ФРОНТ

Отечественият фронт под ръководството на Българската комунистическа партия стана масова обществено-политическа организация, „въплъщение на съюза и дружбата, на единството на целите и стремежите, на братството и съвместната работа на комунисти, земеделци и безпартийни, ярко въплъщение на идейното и морално-политическото единство на българския народ"[1]. Единадесетият партиен конгрес така определи неговата роля в етапа на изграждане на развития социализъм в нашата родина: „Развивайки се и занапред като най-всеобхватна обществено-политическа организация и всенародно движение, Отечественият фронт трябва да прилага по-действени форми за усъвършенстване на социалистическата демокрация, за укрепване връзките на държавните органи и особено на народните съвети с населението, да съдействува за развитието на обществения контрол. Той трябва да работи за класово-партийното, патриотичното и интернационалистическото възпитание на населението, за създаване на здрав социално-психологически климат по местоживеене, за издигане ролята на семейството и обществеността при комунистическото възпитание на подрастващото поколение."

Осъществявайки тези изисквания, Отечественият фронт се яви на своя Осми конгрес единен и сплотен така, както е единен и сплотен целият български народ, готов да изпълни всяка задача, поставена му от Партията. Преминал под знака на повишената политическа и трудова активност на българския народ, под знака на народното единство около априлската линия и политика на Българската комунистическа партия, конгресът даде още веднъж израз на всенародната подкрепа на решенията на Единадесетия партиен конгрес и на Юлския пленум на ЦК на БКП. Девизът за ефективност и качество във всички области на социалистическото изграждане е навлязъл и в обществения живот, и в общественото съзнание като стратегия, като линия на нашето раз-

[1] Т. Живков, Избр. съч., т. 19, стр. 507.

Digitized by Google

витие. Осмият конгрес на Отечествения фронт направи дълбок анализ на постигнатото и постави нови задачи за увеличаване приноса на организацията в осъществяването предначертанията на Партията.

Най-важната предпоставка за ефективността на високоблагородната дейност на Отечествения фронт е близкото му и постоянно ръководство и помощ от партийните комитети и организации, активното участие на комунистите в дейността на ръководствата и низовите организации на Отечествения фронт.

Станало е традиция партийните органи и организации да гледат на работата на отечественофронтовските органи и организации като на важно партийно дело. Дългогодишна и полезна практика на окръжните, градските, районните, общинските комитети на Партията, на първичните партийни организации, която трябва да продължава да се утвърждава, да става система, е да обсъждат различни проблеми от работата на отечественофронтовските органи и организации на свои заседания, съвещания, събрания, които се предшествуват от задълбочени проверки, оказване на близка и конкретна помощ.

Първостепенна задача на партийните комитети и организации е грижата за кадрите в системата на Отечествения фронт. Тя се изразява във внимателния подбор, в оценките, които партийните комитети правят на комунистите, изпратени на работа в Отечествения фронт, както и за тяхната подготовка и обучение. Не е без значение фактът, че само в Старозагорски окръг през последната отчетно-изборна кампания, преминала под знака на повишено внимание и контрол от страна на партийните комитети, в ръководствата на Отечествения фронт са включени да работят 5500 комунисти, изградени са 630 партийни групи по местоживеене. Партийните органи и организации са онези, които допринасят да се създава обстановка на уважение и обществено признание към труда на кадрите, на активистите, работещи в Отечествения фронт.

Конгресът потвърди, че е нараснало участието на Отечествения фронт в управлението на обществото и в развитието на социалистическата демокрация, че той по-ефективно съдействува за широко привличане и участие на трудещите се в управлението. Важно задължение на партийните комитети е да насочват органите на Отечествения фронт към усъвършенствуването и по-нататъшното развитие на съвместната работа с държавните органи. Създадени са добри условия той да участвува при обсъждането и решаването на всички жизнено важни въпроси за страната. Ръководството на партийните комитети и организации ще се изрази в конкретната помощ на местните органи и организации на Отечествения фронт за осъществяване широко взаимодействие между Отечествения фронт и народните съвети. Съвместната дейност между тях създава условия за участието на отделния гражданин в цялостния процес на управлението — от вземането на решенията до тяхното изпълнение. По този начин народните съвети като органи на държавната власт и народното самоуправление по-добре и по-лесно ще решават назрелите въпроси и задачи, които стоят пред тях.

Взаимодействието на Отечествения фронт с народните съвети може и трябва да обхваща най-актуалните проблеми на текущата политика и мероприятията на Партията и народната власт в икономическата и социалната област.

Възможностите на Отечествения фронт да стига до всяко семейство, до всеки човек създават условия той да участвува в организацията и ръководството на обществени движения и инициативи в национален мащаб, които ускоряват социално-икономическото развитие на страната. Утвърди се практиката комитетите и организациите на Отечествения фронт на основа на личните обещания на всяко домакинство да поемат задължения за конкретен принос в развитието на всяко се-

Digitized by Google

ло, град и окръг. С голям размах се разгърна всенародното движение за благоустрояване и разкрасяване на селищата. Разшири се традицията Отечественият фронт и народните съвети да изработват конкретни програми за всяко жилище, улица, квартал, по села, градове и окръзи за решаване на важни благоустройствени въпроси. С участието на населението се извършва водоснабдяване на селища, изграждане на паркове и градини, строителство на лека материална спортна база, детски заведения и други социално-битови и културни обекти. Привеждат се в образцов вид десетки хиляди домове. В решаването на тези задачи хората се сближават, опознават, развива се у тях чувство на отгворност за обществените дела.

Новото тук е, че окръжните, градските, районните, общинските организации на Отечествения фронт в тясно взаимодействие с народните съвети и другите обществени организации трябва непрекъснато да полагат усилия това движение да преодолее сезонния, кампанийния характер. Тук мястото на партийните организации е първостепенно. В София през последните пет-шест години низовият актив нарасна почти 3 пъти. Създадоха се обществени съвети за перспективно развитие на кварталите, специализирани контролни групи, обществени комисии по опазване на околната среда, по безопасността на движението, организатори и ръководители на детски спортни команди и др. Това създава условия и възможности за общественото ангажиране на десетки хиляди трудещи се от всички слоеве. Рязко се увеличи младежкото ядро в актива, броят на специалистите и на работниците.

В Програмата на Партията е записано: „Държавният и общественият контрол трябва да станат първостепенен фактор за спазване на законността, за усъвършенствуване на държавния апарат, за привличане на трудещите се в държавната дейност и в управлението на обществото". В Отчетния доклад пред Осмия конгрес правилно се посочва, че едно от основните направления в дейността на Отечествения фронт по демократизирането на социалното управление е развитието и усъвършенствуването на обществения контрол. Активното участие на организациите на Отечествения фронт в контрола върху дейността на държавните и стопанските органи и организации е важен фактор за въвличане на трудещите се в управлението, за разгръщане на социалистическата демокрация. „Колкото повече Отечественият фронт разтваря вратите си — посочи др. Тодор Живков — за обществена изява на всички слоеве на населението, на всички граждани на страната, толкова по-голяма ще бъде неговата роля в разгръщането и практическото осъществяване на социалистическата демокрация." Голямо значение имат срещите на отговорни държавни и стопански ръководители с населението. С тях Отечественият фронт съдействува дейността на държавните и на стопанските органи да се постави на широка обществена преценка. През миналата година в страната са организирани 8261 срещи с ръководители от търговското и от комунално-битовото обслужване с участието на повече от 800 000 граждани. Това своеобразно допитване до широките слоеве от населението по въпроси, свързани със социалната политика, помогна да се подобрява работата на обслужващите звена. Организират се събрания на въпроси и отговори, самостоятелни проверки с участието на специалисти, съвместни проверки с постоянните комисии и органите на народните съвети, с други обществени организации. Все по-широко се прилага методът да се провеждат заседания на бюрата на комитетите на Отечествения фронт с ръководствата на стопанските дирекции при извършване на предварителни проверки, което дава възможност по-задълбочено да се вниква в слабостите и да се набелязват общи мерки за преодоляването им.

Партийните комитети и организации със своята ръководна функция следва да насочват и стимулират органите и организациите на Отечест-

Digitized by Google

ения фронт да засилят още повече своето участие в работата за народен и държавен контрол, да създават обществена нетърпимост към нарушенията и техните носители особено в сферата на социалната политика, обществените услуги, селското стопанство, търговията, в борбата срещу такива отрицателни явления като посегателства на социалистическата собственост, опити за измама на държавата, разхищаване на обществени блага, нарушаване на дисциплината и законността, прояви на оеснафяване, бюрократизъм и бездушно отношение към съдбата на хората.

Местоживеенето е и ще бъде онази широка обществена територия, в която Отечественият фронт съвместно с държавните органи и другите обществени организации под ръководството на партийните организации в пълна мяра ще изявява основните си функции и специфичните си задължения да организира обществения живот не само на отделни социални групи, а на цялото население. Низовите отечественофронтовски организации могат активно да съдействуват за най-рационално оползотворяване труда на гражданите, незаети в материалното производство. В селското стопанство се създават бригади и групи от пенсионери, които извършват полезна работа, особено във върховите моменти при прибирането на реколтата. С помощта на Отечествения фронт хиляди млади хора и домакини се включват в производството. При решаване на отговорни стопански задачи, особено в строителството, отечественофронтовските организации пращат десетки хиляди свои членове. Доброволният труд на населението при природни бедствия и при трудности за решаване на важни селскостопански задачи, в строителството и особено в благоустрояването е ярък пример за вярата на народа в партийната политика и готовността му да участвува в нейното осъществяване. От особено значение тук са ролята и мястото на териториалните първични партийни организации, на общинските партийни комитети, които следва да координират работата на низовите организации на Отечествения фронт с другите обществени организации. В това дело е много ползотворна и съвместната работа на Отечествения фронт и професионалните съюзи. В центъра й следва да стоят сега задачите, свързани с изпълнението и преизпълнението на плановете за обществено-икономическото развитие на страната. Много по-пряка трябва да стане връзката между завода и квартала при решаването на производствените, социалните и възпитателните проблеми. Става дума чрез общи инициативи и съвместни действия да се мобилизират енергията, умът и талантът на работническата класа, селскостопанските труженици и народната интелигенция в борбата за осъществяване партийната повеля за висока ефективност и високо качество на производството.

Партийните комитети и кварталните партийни организации следва да отделят повече внимание и да съдействуват на Отечествения фронт за разгаряне на социалистическото съревнование, за издигане обществения престиж и авторитета на първенците в труда и особено на челниците в материалното производство, в кварталите и селищата, където живеят. Опитът да се организират срещи, вечери, юбилейни чествувания на съкварталци, отличили се в труда, трябва да се разширява, обогатява и да се превръща в масова практика. Кварталните партийни организации, общинските партийни комитети следва да координират тази дейност с всички обществени организации.

Творческият и критичният дух на Юлския пленум на ЦК на БКП сочи пътя за бъдещата съвместна работа на Отечествения фронт с другите обществени организации. Задължение на партийните комитети и организации е да пренесат юлската атмосфера чрез обществените организации и особено чрез организациите на Отечествения фронт в целия народ. Тази дейност трябва да се насочи преди всичко за максимално разкриване и използване на всички резерви в народното стопан-

Digitized by Google

ство, за изпълнение и преизпълнение на насрещните планове в трудовите колективи. В тази връзка с особена сила сега изпъква и задачата за бързото и качественото прибиране и пълното оползотворяване на всичко, което е родила нашата земя.

Осмият конгрес отчете и постигнатото в областта на идейно-възпитателната работа на Отечествения фронт в изпълнение решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП (1974 г.). Партийните комитети, първичните партийни организации, съобразявайки се с обстоятелството, че организациите на Отечествения фронт следва решително да се насочат към възпитателните проблеми, свързани с бита, семейството и културния отдих; с политическите, социално-икономическите и културните проблеми на развитието на страната, следва да изучават и утвърждават онези многообразни форми, средства, инициативи, които осигуряват обществената ангажираност на всички граждани и особено на комунистите по местоживеене. В тази връзка голямо значение има и съвместната работа на Отечествения фронт с Комсомола. Да се засилва участието на младите хора в културно-масовите и масово-политическите прояви в кварталите, районите и селата, да се увеличава броят на младежите в ръководствата на отечественофронтовските организации. Да се изучава и обобщава опитът. Низовите организации на Отечествения фронт в селата Тополовец и Каленик (Видинско) насочват така своята работа, че да увличат в полезни дела всички млади хора, които работят в предприятията на Видин и Кула. Нови празници с веселби, вечери на младото семейство, на първенците в труда, многобройни трудови дни за благоустрояването и разхубавяването на родните села, гостувания на Видинския окръжен театър. И всичко това се координира и насочва от общинския партиен комитет.

За рационалното използване на свободното време в много квартали на големите градове са изградени клубове по интереси. Те удовлетворяват индивидуалните предпочитания на хората, спомагат свободното време да се използва за духовното им израстване.

Предстои още по-успешно партийните комитети и организации да обединяват усилията на отечественофронтовските и комсомолските органи и организации в идейно-възпитателната дейност по местоживеене, да се утвърждават комунистическа нравственост и взаимоотношения не само в трудовия или в училищния колектив, но и у дома, в семейството, в квартала. По-активно да се води борба против отживелиците и отрицателните прояви, непримиримо да се воюва срещу нежеланието на някои млади хора да работят и се учат, да бъдат полезни граждани на страната.

Единадесетият конгрес на Българската комунистическа партия подчерта, че победата на социалистическия обществен строй в нашата страна създаде условия за формиране и развитие на социалистическия начин на живот. Най-съществена, най-значима негова черта е социалистическият труд. „Въпрос на дълг и чест за всеки член на нашето общество е да влива своя труд в труда на народа, за да има правото и щастието да каже: „Този свят е и мой“.

И Отечественият фронт има своето място в утвърждаване и по-нататъшно развитие на социалистическия начин на живот във всеки трудов колектив, във всяко селище. Това необятно поле за дейност трябва да се превърне в неделим възпитателен процес по месторабота и по местоживеене. Борбата за утвърждаване на социалистическия начин на живот е преди всичко борба за човека, за това, най-ярко да се проявява неговата творческа същност, неговата хуманна природа. Действително Отечественият фронт не е непосредствено свързан с материалното производство, но неговата идейно-възпитателна работа има свой реален дял за осъществяване на трудовото възпитание и мобилизиране силите на целия народ за изграждане на зрялото социалистическо обще-

Digitized by Google

ство. Успехите, постигнати в развитието на личното животновъдство, активното участие на населението в помощ на селското стопанство, трудодните, вложени за разгръщане на движението за културен и приветлив вид на населените места, за опазване на природната среда станаха възможни благодарение и на конкретната масово-политическа и особено на индивидуалната работа с хората по местоживеене. Ръководейки се от партийните изисквания идеологическата работа да се свързва най-тясно с актуалните проблеми на нашето обществено-икономическо развитие, въпросите на трудовото възпитание и практическото участие на всеки гражданин в социалистическото строителство заемат важно място в идейно-възпитателната работа на Отечествения фронт.

Социалистическият начин на живот е немислим без създаване на нови взаимоотношения между хората, отношения на другарство, взаимопомощ, колективизъм, зачитане интересите на обществото и достойнството на личността. Оттук пред Отечествения фронт стоят важни задачи за засилване идеологическото въздействие в сферата на бита, семейството и свободното време, за усъвършенствуване на социалния климат по местоживеене, за преодоляване прояви на известна отчужденост между хората в големите градове и крупните жилищни комплекси.

Широк отзвук сред столичани намира отечественофронтовската инициатива „Моята отговорност пред моя град". Подетият в нейните рамки голям разговор сред всички слоеве на населението се превръща в идеологическо ядро на движението за образцов град.

Изпълнявайки програмното изискване на Партията да бъде школа за комунистическо възпитание, Отечественият фронт разгръща разнообразна дейност за класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на народа. Широко поле за плодотворна работа за патриотичното възпитание представлява предстоящото чествуване на 100-годишнината от освобождението на България от османско иго и 1300 години от създаването на българската държава. Тези забележителни юбилеи разкриват големи възможности за възпитание в дух на любов и преданост, на синовна обич и привързаност към социалистическата ни родина, към Българската комунистическа партия, към родните села и градове, към прелестите на родната земя, осеяна с паметници и братски могили, с плодородни поля и фабрични корпуси.

За активизиране низовите организации на Отечествения фронт да използват за възпитание в дух на пламенно родолюбие неизчерпаемия триединен източник на патриотизъм — героичната борба на народа за свобода и по-щастлив живот, огромните успехи на реалния социализъм и светлите перспективи за изграждане на комунистическо бъдеще на родината, териториалните партийни организации, общинските и градските комитети на Партията следва да помогнат да се обогатява и развива сътрудничеството със старите революционни кадри, с активните борци против фашизма и капитализма.

В отговор на партийните изисквания за превръщане на българо-съветската дружба в дело общонародно, в дело общодържавно, Отечественият фронт в годината на 60-годишния юбилей на Великата октомврийска социалистическа революция многостранно изучава големите успехи и челния съветски опит в строителството на комунизма, популяризира миролюбивата външна политика на СССР, предимствата на съветския социалистически начин на живот. Задача на първичните партийни организации е да координират чрез единните планове тази дейност по местоживеене с всички обществено-политически организации.

От позициите на класовата същност на социалистическия патриотизъм и интернационализъм Отечественият фронт внася и ще внася своя дял в борбата на Българската комунистическа партия срещу идеологическата диверсия на империализма, срещу съвременния антикомунизъм, ревизионизъм, маоизъм и антисъветизъм. С цялата своя дей-

Digitized by Google

ност — вътрешна и международна, с пропагандирането и по-нататъшното утвърждаване на реалния социализъм, на предимствата на социалистическия начин на живот Отечественият фронт активно участвува в общата борба против империалистическата диверсия, за утвърждаване реалния социализъм у нас.

Сега изключително важно за разширяване обхвата и въздействието на идеологическата, на масово-политическата работа е да се повиши нейното качество и ефективност. Изводът, направен от конгреса, че много и разнообразни инициативи се провеждат от организациите на Отечествения фронт, но някои от тях не вълнуват и не оказват необходимото въздействие, налага партийните организации и комитети по-често да оценяват какво е реалното отражение на разнообразните мероприятия върху съзнанието на хората, върху тяхното поведение в труда, в семейството, в обществото. Това зависи до голяма степен от ангажираността в тази дейност на комунистите, на актива — агитатори, просветници, членове на идеологически комисии. За тях трябва да се полагат системни грижи — за тяхното обучение, ръководство, стимулиране. Да се обсъжда дейността на комунистите, активисти на Отечествения фронт, по-често на партийни събрания, на заседания на бюрата на първичните партийни организации.

Осмият конгрес на Отечествения фронт е важно събитие в обществено-политическия живот на страната. Нашата най-масова обществено-политическа организация, заяви др. Тодор Живков на срещата на Политбюро на ЦК на БКП с новоизбрания Национален съвет на Отечествения фронт, показа, че комунистите, сдружените земеделци и безпартийните представляват здрава социалистическа сплав, широка опора на народната власт и голяма сила в изграждането на развитото социалистическо общество.

Оценката на първия ни партиен ръководител задължава партийните органи и организации, комунистите да станат най-активното ядро в организациите на Отечествения фронт, за да се решават успешно задачите, поставени от Партията и Правителството, във всяко село, във всеки квартал, във всеки дом, от всеки гражданин на нашата родина, а задачата сега е: да се прибере всичко, което е родила земята, да се изпълнят качествените показатели в промишлеността, строителството, транспорта. Това налага проблемите за по-нататъшното обогатяване съдържанието и формите на работа в Отечествения фронт да стоят в центъра на вниманието на териториалните първични партийни организации, на общинските, районните, градските и окръжните комитети на Партията.

Digitized by Google

УСПЕХИ И ТРУДНОСТИ ПО МАГИСТРАЛНИЯ ПЪТ

Впечатления и размисли от работата на Министерството на енергетиката

Целта на нашия разговор беше да разкрием доколко апаратът в министерството и неговата партийна организация са се преустроили и изпълняват решенията на Юлския пленум, насочили ли са цялата своя енергия за повишаване ефективността и качеството на управленческата работа и на целия отрасъл от икономиката, за който отговарят. Тук споделяме своите впечатления и препоръки.

МУЛТИПЛИКАЦИОННИЯТ ПОДХОД В ЕДИН СПЕЦИФИЧЕН ОТРАСЪЛ

Не можеше и да се очаква, че само за една година след Юлския пленум министерството ще направи всичко, което произтича от изискванията му. Това е дългосрочна програма за реализация на решенията на XI конгрес. Но фактът, че е дългосрочна програма, не означава, че дълго време трябва да се готвим да я изпълняваме. Тя изисква най-бърза, непосредствена реакция, бързо преустройство във виждането, в подхода във всички управленчески и партийни звена, за да се получава непосредствен ефект в работата още отсега и той непрестанно да нараства. Те налагат такова преустройство, че да се получи рязък завой в цялото управление от горе до долу и в партийната работа, за да се включат максимално в действие огромните предимства на нашия социалистически строй. Юлският пленум начерта стратегията на изменения в субективния фактор като сигурна гаранция за изпълнение на конгресните решения. Главният лост за издигане ефективността и качеството е овладяването и прилагането на ленинските принципи на стопанисване. А това изисква борба, настойчива борба по всички линии. Юлските решения и препоръчаният от тях подход да станат същност в работата на всеки ръководен партиен и стопански деец.

Има ли поврат в работата на Министерството на енергетиката след Юлския пленум?

В тази насока са положени не малко усилия и може да се каже налице са първите резултати. Голямата задача остава обаче да се решава в бъдеще.

Един от успехите е доказването, че мултипликационният подход има място и в работата на енергетиката.

Още след Юлския пленум в системата на министерството започва спор по този главен въпрос: може ли тук да се приложи мултипликационният подход, за да се постигне високият икономически ефект, който той доказа в други отрасли на икономиката? Впрочем едва ли думата спор отразява правилно съотношението на силите. По-точно е да се каже, че преобладаващото мнение е било отрицателно. В машиностроенето нещата, погледнати през призмата на този подход, изглеждат много ясни и убедителни: ако например вместо толкова много леярни към повечето заводи създадем само една-две, десетици модернизирани, специализирани, добре оборудвани, които да обслужват с детайли всички машиностроителни предприятия, новото изведнъж се набива на очи и ефектът едва ли ще се нуждае от доказателства. Но за

Digitized by Google

енергийната система, свързана в единен национално ръководен център, като че ли нещата стоят съвсем по друг начин. Има много и малки, особено водни централи. Но могат ли те да се окрупнят. Нужно е било да се докаже, че консерватизмът, сляпото свързване със съществуващото е най-големият враг на прогреса. Наложило се е лично другарят Тодор Живков да настои, независимо как ще се нарече подходът, да се направи все пак опит да се излезе от черупката и се потърси някакво по-ефективно решение на проблемите на енергетиката през призмата на новия подход. И тогава под ръководството на министъра една група специалисти се заема да докаже, че и в енергетиката има взаимно обвързани ешелони, че и там има възможности да се решат нещата без оглед на ведомствените бариери, като се търси най-ефективното решение от общонационален мащаб. На тази основа се раждат и различни документи и програми, чиято задача е да се реализират решенията на XI конгрес и Юлския пленум.

УПРАВЛЕНИЕТО Е ЦЕЛЕВА ПРОГРАМА

Нашата икономика се ръководи планово от първите години на своето социалистическо развитие. Но Юлският пленум сега изисква да се овладее методът на управление с целеви програми като едно от важните средства за издигане научността и за постигане на голям народностопански ефект.

Още преди учредяването на сегашните партийни организации комунистите в министерството са обсъдили мероприятия за изпълнението на решенията на Юлския пленум. Там те са направили важни констатации за дейността на апарата. Преценили са, че недостатъчно се работи за изясняване на една дългосрочна програма за повишаване на ефективността на енергосистемата в страната. Ефективността и качеството на новото строителство не се обвързват с проектирането, а премирането става само по обем, без да се отчита изпълнението на качествените показатели. Отправена е критика, че недостатъчно се работи за внедряване на чуждестранния опит в енергодобива, че научното обслужване не е на необходимото равнище. Основното е била препоръката да се усъвършенствува ръководството чрез овладяване на методите на целевото програмиране.

Едва ли би било правилно, ако кажем, че в това отношение е постигнат пълен поврат. Но начални крачки са направени. Осъзнати са грешките на първите програми — за „Марица—изток", за Бобов дол, на Националната програма за икономия на енергия и гориво. Те не се изпълняват цялостно и се налага често да се конкретизират, актуализират. Дори в Националната програма за икономия на енергия и горива са били включени мероприятия, които изискват тепърва изследване, а от тях е предвиден ефект. Нужно беше този метод на ръководство на отрасъла да се овладее, да се постави целевото програмиране на високонаучна основа, да бъде съобразено с възможностите.

Сега в министерството са разработени нови целеви програми, едната от които има глобален характер за развитието на отрасъла през седмата петилетка и до 1990 година. Тя е замислена като предпланов документ и някои от мероприятията имат характер на прогнози. След това всяка година и всяка петилетка те ще бъдат преразглеждани и съобразно нуждите, наличните ресурси и условията ще бъдат реализирани по планов път.

Втората програма е за икономия на енергия и горива. Тя е разработена във вариант за пряко изпълнение.

В разработката на двете програми се използва мултипликационният метод. В тях се търси най-ефективно национално решение на вси-

Digitized by Google

чки проблеми от изследването на ресурсите, тяхната експлоатация и преработка в енергия до потреблението на енергията във всички сектори на народното стопанство и за битови нужди. Уточнена е ролята на министерството като единствено отговорно за реализацията на цялата енергийна политика на нашата страна.

Може да се каже, че вече е направена конкретизацията на юлските решения за издигане ефективността на отрасъла. Поставена е добра база за по-нататъшната работа. За илюстрация ще посочим накратко какво представлява програмата за икономии.

Целевата програма за икономии третира въпроса, как в потреблението на произведените вече енергия и горива да се реализират максимални икономии и се достигне равнището на напредналите страни. Направен е преглед на всички видове потребители и на състоянието на потреблението, на възможностите чрез организационни мерки, реконструкция и модернизация да се пести максимално полученото гориво и енергия. Без да включва ефективността, която ще бъде постигната от структурни изменения в развитието на отрасъла и с повишаване на относителния дял на по-ефективни видове енергоизточници, програмата обхваща 44 мероприятия. Ефектът се очертава така:

През седмата петилетка — в резултат на по-добър режим на потребление на горивото и енергията — да се икономисат 1 600 000 тона условно гориво, 1 163 000 Г калории и 532 млн. квтч електроенергия на стойност 42 млн. лева.

През осмата петилетка — да се спестят близо 10 млн. тона условно гориво, над 8 млн. Г калории и 3 233 000 000 квтч електроенергия на обща сума 233 млн. лева.

През деветата петилетка — общо спестените гориво и енергия да надхвърлят реализираното през двете петилетки — близо 15 млн. тона условно гориво, над 15 млн. Г калории и над 5 млрд. квтч електроенергия икономия на обща сума 425 млн. лева.

Средствата за реализиране на програмата ще бъдат приблизително толкова, колкото са средствата, които ще се спестят. А за някои мероприятия например за модернизация на котелното стопанство на промишлените предприятия вложените средства ще бъдат два-три пъти по-малко, отколкото за произвеждането на същото гориво.

В разработката на целевите програми партийните организации и комитетът като колективни политически ръководни органи нямат особен свой специфичен принос. В това отношение те още търсят мястото си. Те биха могли да правят политическа оценка на предлаганите варианти, като организират дискусии по някои спорни проекти и дадат възможност на комунистите да участвуват като политически дейци в тяхното усъвършенствуване, преди да са утвърдени от колегиума и министъра. Още по-голяма ще бъде ролята на организациите, бюрата и партийния комитет, ако те въведат на отчет комунистите, които трябва да разработват определени въпроси, свързани с повишаване ефективността на енергокомплекса и извикват тези комунисти, оценяват техния принос, упражняват контрол и взискателност в работата им. Тогава те ще допринесат реално за по-доброто конкретизиране на партийните решения за системата на министерството, ще помогнат със средствата на организаторската и идеологическата работа и с индивидуалния контакт с отделните комунисти да се издигнат отговорността и авангардната им роля.

Колкото и парадоксално да е, разработките на министерството за прилагане на мултипликационния подход в производството и реализацията на енергийни източници срещат известна спънка в съществуващия сега икономически механизъм. Цялата енергийна система е сбор от различни звена за производство на въглища и енергия с различна мощност, с различни стопански, специално икономически резултати.

Digitized by Google

Всяко звено по досегашните принципи е на стопанска сметка с всички произхождащи от това последици. Изискванията на Юлския пленум са да се търси максималният ефект. В енергосистемата това може да се постигне най-лесно, защото сега всички централи са свързани в единната енергийна система. Потребителят получава електроенергия, без да се интересува от това, дали е произведена в „Марица—изток" или в Козлодуй.

Другарят Никола Тодориев разви един логически модел за работата на диспечерското звено на националния енергиен комплекс — съобразно потребностите от електроенергия то да прави предварително различни варианти за оптималния от икономическа гледна точка режим на електроцентралите и съобразно с това да включва всеки момент онези производствени звена, които ще донесат максималния ефект за народното стопанство. Но това означава на енергосистемата да се гледа като на едно цяло, а нейните поделения да останат с планове, които да имат само разчетен характер. Сега обаче това не е постигнато и само два пъти годишно се разрешава корекция на плана на министерството при положение, че не е смутено електроснабдяването. И след това започва една сложна плетеница от корекции на плановете на звената, които е трябвало принудително, поради липса на потребление, да бездействуват. През годината се получава непрекъснат двубой с поделенията, чиито планове не се изпълняват и чиито икономически показатели се влошават в интерес на общия по-добър показател в национален мащаб. Има и натиск от окръзите, които имат също разпределение на плановете по териториален разрез. Така че министерството поставя един твърде важен въпрос, който вече е разработен — разпределението на плана по поделения и територии да има само разчетен характер, а комплексът като цяло да се задължи да осигури най-благоприятния режим на работа и най-високия ефект. Какви са резервите в това отношение може да се види от следното приблизително сравнение. При работа на най-благоприятен режим в национален мащаб може да се достигне около 20—25 на сто намаляване на разходите на гориво за киловатчас. Този режим, разбира се, не може да се спазва винаги, но само и половината от ефекта да се постигне, не е малко. Останалите в принудително бездействие обекти ще бъдат в положението на противопожарната охрана — ще бъдат готови всеки момент да се включат, щом нуждите налагат, и ще получават възнаграждение, което ще се определя по принципите на икономическия механизъм, но ще зависят не само от техния краен резултат, а и от крайния резултат на целия национален комплекс.

Въпрос важен. Разработката му е с интересна обосновка и очевидно заслужава дори да се приеме в експериментален вид. Тогава действително министерството ще получи широки управленчески права да решава въпросите на производството не поради разни конюнктурни и ведомствено-групови интереси, а само ръководейки се от националния интерес.

ПРЕУСТРОЙСТВО НА ОРГАНИТЕ НА УПРАВЛЕНИЕ

В случая не става дума само за премахване на някои структурни звена и преминаване към двустепенна система на управление.

Безспорно намаляването с една трета на състава на предишния управленчески апарат и преминаването към двузвенна система на управление: министерство — комбинат е едно от успехите в реализиране на решенията на XI конгрес и Юлския пленум. Много от дублиращите се функции между министерството и ДСО са премахнати. Чрез тясната специализация на службите в самото министерство са отстра-

Digitized by Google

нени до голяма степен дублиращите се функции и звена вътре в управленческия апарат. Създадени са три основни блока в управлението — **разработващ** — с основна отговорност да подготвя за решение проблемите на техническия прогрес и да отговаря за неговото внедряване, **изпълнителски блок** — със задача да ръководи текущо-оперативната работа по изпълнението на производствените планове, и **контролен блок**, който наблюдава спазването на различните нормативни актове и осъществяване на решенията, включително упражнява възложените на министерството надведомствени задължения по отношение потреблението на енергийни ресурси в цялото народно стопанство и от гражданите.

Структурата на управленческите звена е построена на базата на специализираните звена — направления. Работещите в тях са специализирани в строго определен вид дейност, за да обслужват висококвалифицирано нуждите на управлението на целия комплекс.

Това е едната част от преустройството. По-важната задача е била да се намери най-разумното решение за концентрацията на производството, чрез която да се създадат по-крупни единици с повече възможности и се улеснят и опростят производствените връзки. На този въпрос също е намерено ново, в много отношения оригинално, творческо решение. Трудно е да се каже дали то ще се оправдае във всичките му детайли. Но извършеното е положителен факт, въпреки че по него е имало и има още дискусии. Министерството ръководи добива на въглища и други енергийни ресурси, производството на електроенергия и нейния пренос и разпределение. Тези три ешелона са в различна взаимна връзка в различните звена. Как да се извърши концентрацията на производството и управлението? Във вертикален или хоризонтален разрез по технологически принцип или по принципа на комбинатската зависимост? Може да се каже, че няма строго приложен единен принцип. В много отношения решението е конкретно. Но се възприема да се обединят дейности от различни ешелони, които са взаимно зависими и свързани.

В едни звена стопанската връзка се установява на базата на първите два ешелона — производството на гориво—въглища и тяхната преработка в енергия. В други случаи — на базата на връзката на производството и потреблението. Но на всяка цена да може да се получи такъв цикъл на работа, при който всички производствени звена в окрупнената единица да могат да се обвържат с отговорност към ефекта от крайния продукт. Така се родиха смесените минно енергийни комбинати, комбинати за енергопроизводство и топлофикация, комбинати за енергоразпределение, които надхвърлиха рамките на 3—4 окръга. Така новите производствени комбинати са 3—4, а някъде и 4—5 пъти по-крупни производствени звена от предишните. Повишени са функциите и отговорността на ръководните звена в комбинатите. Те са укрепени с по-квалифицирани кадри.

Новата структура на управление е вече в действие в целия енергиен комплекс. Съществуването ѝ от седем-осем месеца не е достатъчно да се направи окончателно заключение за предимствата и за евентуалните ѝ недостатъци, защото тя не е още усвоена, не е показала оптималните си възможности. Въпросът опира до много неща. Първо, до подготовката и компетентността на кадрите, до тяхното преустройство и нагласа за работа по нов начин, до стила, до преодоляването на рутината.

Очевидно както сега, така и в бъдеще ще изникват много въпроси за работа както на управленческите органи, така и на партийните организации и на комитета в министерството. Защото идеална структура няма, а и най-добрата сама по себе си няма да даде автоматично ефект. Той ще зависи от хората.

Digitized by Google

Ефективна ли е новата структура?

Два ефекта вече са безспорни. Първият е, че с една трета по-малък състав и с едно междинно звено по-малко управлението на отрасъла върви нормално. В това отношение категоричното мнение на бившия главен директор на ДСО „Въглища", сега директор на направление „Производство на енергийни ресурси" Димитър Борисов, е много показателно. Той познава добре и старата структура, и сегашната и не намира, че сега ръководството е влошено.

Вторият ефект е постигнатата концентрация в низовите звена, където по-добре могат да се координират производствените връзки, вместо да се уреждат чрез други средства за съгласуване. Постигната е висока степен на специализация на службите в министерството, които могат компетентно и пряко квалифицирано да обслужват производството.

Като крупен обект от общонационално значение минно-енергийният комбинат „Марица—изток" се явява гордиев възел за всички тези проблеми. Утвърдената в началото на тази година от Политбюро на ЦК на БКП на базата на мултипликационния подход Програма за развитието на националния енергиен комплекс през VII петилетка и до 1990 година третира „Марица—изток" като основа на енергетиката, определя неговото ускорено развитие и поставя качествено нови и по-конкретни задачи.

Първият извод от извършеното тук една година след Юлския пленум е, че подетото преустройство в отрасъла като форма, проблемен подход, перспектива е било положително, оказва се полезно.

Беседвахме с много комунисти и безпартийни в този най-голям комбинат. И всички до един изтъкват бързо очертаващите се предимства от обединяването на самостоятелно действуващите преди стопански единици — въгледобив, електродобив, строително-монтажна, транспортна — в един комбинат. Централизирано управлението вече става по-динамично, целенасочено, взаимносвързано — по-ефективно и качествено. В тези условия става възможно да се пристъпва към по-крупни решения, свързани с реконструкцията, модернизацията и концентрацията в рудниците и централите.

Представителите от комбинатите обаче се оплакват, че сега се налага да съгласуват дейността си с много направления и служители. Преди им е било по-лесно — отидат при генералния директор на ДСО или при заместник-министър и там уредят всички въпроси — за техническия прогрес, по охраната на труда, по кадрите, по жилищните въпроси.

Сега трябва да ходят при няколко специалисти, директори и заместник-министри.

На това оплакване има и противопоставен друг аргумент.

Димитър Борисов: — Комбинатите имат по-широки права, но още не са свикнали да ги упражняват и поставят в министерството въпроси, които сами могат да си решат.

Министърът Никола Тодориев: — Сегашната структура е по-целесъобразна и високоефективна според мене. В структурата на комбината и в министерството има определени кадри, които трябва пряко да кореспондират помежду си. Вместо специалистът да се отнесе към най-квалифицирания и отговорен специалист в министерството, поставят възникващите въпроси пред директора. Той събира много проблеми и идва в София за четири-пет дена да ги реши. Разбира се, че ще ходи при много хора. Трябва да се идва по един въпрос, и то при най-квалифицирания служител. И да се измени сегашната практика. Ето главната трудност в преустройството.

Digitized by Google

Овед Таджер: — Разбира се, винаги ще има противоречие между изискванията за комплексност и специализация. Сега в министерството комплексността се осигурява на по-високо равнище и от цялото министерство, а ударението в службите е поставено на специализацията. Преди всичко ние трябва да осигурим висококвалифицирано обслужване със специалисти по всяко направление.

В случая очевидно въпросът се касае до две неща: до правилно разпределение на функциите между министерството и комбинатите и до уточняване и усвояване на известен ред на служебна връзка и ръководство.

Но въпросът има и друга страна — за разпределението на работата между службите в самото министерство. И тук има различни становища. Едно от становищата е, че сега има твърде много направления и е нарушена комплексността в работата. Това води до неравномерно натоварване на различните по ранг служители. Твърде много са случаите, когато дребни въпроси се поставят пред висши служители за разрешение. Нужно е с много хора да се съгласува. Но най-често това не зависи от структурата, а от това, че някои хора свикнаха да се презастраховат и да търсят най-висшето място, където нещата ще се решат изведнъж, вместо те да поемат отговорност. Дори сам министърът изрази тревога, че с толкова много въпроси идват при него, че не може да отдели достатъчно време за размишляване по крупните проблеми на политиката в отрасъла.

При заместник-министрите, сега намалени точно наполовина, се нижат въпроси след въпроси. При директорите на направления има обратното явление. Явно тука има възможност за преразпределение на тежестите.

Ефективността от работата на апарата сега зависи в голяма степен от комплектуването му с действително най-висококвалифицираните специалисти. На тях да се възлагат достатъчно отговорности и пълномощия да се намесват и да помагат за изменение на положението в целия отрасъл за решаване на задачите, без, разбира се, да изместват съответните отговорни ръководители на място. Две мнения — едното от министерството и едното от комбинатите, говорят, че в това отношение има над какво да се мисли. От министерството част от специалистите сега извършват дейност, която почти се изчерпва със задължението да запознаят местните ръководители с поставяните задачи и обратно — да проверят положението там и да информират министерството.

Разбира се, това задължение трябва да влезе в техните функции. Но не е ли малко?

Констатации в „Марица—изток". В процеса на кипнала творческа дейност по преустройството все още някои работят по старому. „Дойдат тук при нас, за да ни стреснат, че в едно или друго звено нещо изоставаме, да ни потърсят набързо отговорност. А би трябвало по-задълбочено да се поинтересуват защо някои неща не вървят както трябва, какви са причините и да ни помогнат."

Ето най-трудния и изоставащия сектор в преустройството. Една част от апарата носи навиците си от работата в министерството с чисто висши управленчески функции, друга част пък е била в обединенията и е привикнала към други методи на ръководство, не така специализирани и стеснени. Нужно е да се разбере, че сега това не е висш управленчески апарат от стария тип, а висш апарат с преки стопанско-организаторски функции и че те трябва да се усвоят и прилагат от всеки отговорен специалист. Ето една задача, която изисква както да се решат някои въпроси, така и да се поведе работа с всеки член от колектива.

Digitized by Google

Върши ли се нещо в тази насока? Разбира се, нееднократно са изяснявани функциите на всяко звено. Сега в напреднала фаза се уточнява правилникът на министерството, който ще реши в нормативен документ повече от възникващите въпроси, за да няма неяснота. В него се предвижда да се предадат повече отговорности върху директорите и главните специалисти. Това се налага особено сега, когато и низовите звена имат по-висококвалифицирани ръководства и с повече отговорности. Проблемът е всички кадри — и заместник-министрите, и директорите на направления, специалистите от министерството, да бъдат завладени от новия подход, от такъв стил на работа, с който ще се изявяват и като способни, опитни ръководители, и като политически пратеници на Партията на своя пост. Всеки специалист ще изпълнява успешно своя дълг, като стане съпричастен, отговорен за постигане на най-високи резултати в качеството и ефективността.

Очевидно за това преустройство голяма роля има да играят

ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИ В МИНИСТЕРСТВОТО

Фактът, че с решение на Централния комитет на тези първични партийни организации се дават права за партиен контрол над дейността на апарата и им се възлага по-висока политическа отговорност за състоянието и качеството на работата на управленческите звена, определя и тяхната голяма отговорност.

Какво вършат те досега?

Сегашните партийни организации в министерството съществуват отскоро. Те нямат и половин година от своето конструиране. Преди в министерството е имало една първична партийна организация със значително по-малък състав. След привеждане в действие новата структура са създадени три първични партийни организации под ръководството на учрежденски партиен комитет. Партийните ръководства и комунистите имат всички условия и възможности да въздействуват за подобряване дейността на апарата. Затова в комплексния план за работа на учрежденския партиен комитет за годината е поставено ударението на някои основни проблеми, с изпълнението на които се цели да се издигне ефективността както на партийната работа, така и на апарата. В основните задачи е предвидено: партийните органи и организации да изискват още по-строго за подобряване стила и методите на ръководство на партийната работа; за издигане ръководната роля на първичните партийни организации като политически ядра на колектива; да водят борба за изпълнение на юлските решения, за повишаване ефективността и усъвършенствуване системата на ръководство и управление на енергийния комплекс; да провеждат действена, ефективна масово-политическа работа за издигане политическата съзнателност на комунистите и безпартийните служители; партийните бюра да издигат равнището на партийно-организационната работа съгласно изискванията на юлските решения — контролът и самоконтролът да станат постоянен стил в тяхната дейност.

Ръководството на Министерството напълно съзнава високата политическа роля на партийния комитет и на организациите. Секретарят на комитета Красимир Петров е включен в състава на колегиума — колективния ръководен орган на министерството. Освен това той присъствува на заседанията и на ръководството, в което участвуват само министърът и заместник-министрите. По този начин учрежденският партиен комитет е в курса на задачите, които служебното ръководство решава, и има възможност с помощта на комунистите бързо да реагира там, където се явят задръжки или трудности в работата на апарата. Досега ръководството се отнася с чувство за съзнателност към възложените партийни поръчения. Най-отговорните кадри изли-

Digitized by Google

зат пред партийни събрания с доклади и информации как се осъществява работата в новия комплекс. На събранието при обсъждането на решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП комунистите са направили задълбочена оценка на допусканите пропуски и нарушения. Посочени са били конкретно примери за понижен контрол от страна на министерството над подведомствените звена за ниска трудова и технологическа дисциплина. Разширила се е полезната практика най-добрите специалисти от апарата на министерството да оказват помощ и контрол на предприятията на място. При подготовката на насрещния план комисии от министерството са посетили отделни крупни обекти и са помогнали компетентно на кадрите по места да разкрият по-пълно съществуващите резерви. Може определено да се каже, че са налице обективни благоприятни условия за разгръщане на партийната работа в министерството. Остава самият комитет и партийните организации да намерят още по-добре своето място и специално да разберат своята висока политическа отговорност за ролята, която носят за изпълнение на юлските решения и за издигане ефективността на апарата.

Тъй като досегашната дейност е още малка, за да даде основание за по-големи обобщения, разсъжденията ни ще се ограничат предимно до това, как би трябвало да се издигне ролята на организациите в министерството в новите условия.

Както стана ясно, в работата на апарата има да се преодоляват бариери, да се изменя подходът на субективния фактор. Извършено ли е нещо по-съществено от партийния комитет и организациите за преодоляване на тези бариери в работата, които пречат да се разгърне напълно неговата дейност в духа на юлските изисквания? Споделеното от секретаря на учрежденския партиен комитет Красимир Петров, зам.-секретаря Калина Георгиева, от секретаря на първичната партийна организация в изпълнителския блок Йордан Евлогиев и в разработващия блок Божил Божилов и от други комунисти ни дават основание да твърдим, че известна работа е извършена.

За кратко време учрежденският партиен комитет, естествено, не е могъл да проведе значителна дейност. Той правилно е разбрал своята роля и се е насочил към нейното изпълнение. Предвидил е редица мероприятия, пряко свързани с осъществяването на юлските решения. Едно от тях е научно-практическа конференция за ефективността в енергетиката. В комитета ще се отчетат комунистите и ръководствата от няколко направления доколко правилно са разбрали и осъществяват основните функции при новата структура на управление — например от „Енергопроизводство“ — за изпълнението на качествените показатели, от „Наука и технически прогрес“ — за внедряването на научните разработки в практиката, от „Труд, кадри и социално развитие на колектива“ — за издигане квалификацията на хората, и пр. Неотдавна бе проведено общо събрание на комунистите за обсъждане състоянието на дисциплината, където задълбочено и критично бе направена оценка на апарата. Работата на просветните звена — кръжоци, школи и партиен университет — е тясно свързана с изучаването и решаването на новите проблеми, стоящи пред колектива сега. Изучават се основните икономически проблеми на развитото социалистическо общество, усъвършенстването на научното управление на социалистическото производство и др.

Партийният комитет и организациите дават своето мнение при разместването на кадрите. Още при комплектуването на апарата партийното бюро е помогнало за правилния подбор и разпределение на кадрите с оглед най-правилно да се използват възможностите на всички служители. Навременна е била намесата на партийното ръководство при разпределението на комунистите, за да се осигури във вся-

Digitized by Google

ко звено достатъчно партийно ядро. Комитетът е задължил партийните организации да вземат на отчет мероприятията на ръководството за изпълнение на решенията на Юлския пленум и да организират контрол и проверка, да проявят взискателност към комунистите.

Партийните организации в досегашната си работа още нямат значителни мероприятия, насочени към реализирането на решенията на Юлския пленум. Организацията в разработващия блок в плана си за първото полугодие е записала правилно първата основна задача: „Повишаване ефективността на партийното ръководство за изпълнение решенията на XI конгрес и Юлския пленум". Но в предвидените заседания и събрания само една точка пряко е подчинена на издигане ефективността на партийното въздействие в тази именно насока — разглеждане информация за изпълнение на националната програма за икономии.

Активно работят някои партийни групи. Например групата в направление „Труд, кадри и социално развитие на колективите" е възложила поръчения на всеки комунист, обсъждала е вече състоянието на трудовата дисциплина и дейността на комунистите, организацията на съревнованието. Провежда активна културно-масова работа.

Констатациите, че недостатъчна е самоинициативата, че някои кадри изчакват, вместо да проявяват инициатива за по-добро изпълнение на новите функции, дават повод партийните организации бързо да се намесват. Това са все съставни елементи на явлението, което наричаме психически климат, психически бариери. Поради тяхното съществуване още няма така необходимата динамика на апарата, спокойните води не са раздвижени напълно. Ето къде най-добре може да намери своята роля партийното ръководство. Да осигури най-напред чрез комунистите да се постигне висока трудова мобилизация. Да се прави системно критически анализ на стила и методите на работа на всеки комунист, независимо от ранга, който заема в системата на управлението. Да се държи сметка на всеки как работи за практическото изпълнение на решенията на Юлския пленум, какъв реален принос осигурява. Да се проявява непримиримост към недостатъците и слабостите.

Именно този начален етап се нуждае от интензивна и главното от целенасочена партийна работа за последователно прилагане на ленинските принципи на стопанисване в новите условия, когато министерството има нови функции на стопанска организация. Да се почувствува и да се реализира с голяма отговорност тази роля.

В партийните организации в министерството са започнали да разглеждат самоотчети на комунистите. Вече се изслушват някои комунисти в организациите и в партийните групи. Предстои да се отчетат последователно всички комунисти. Но сега самоотчетът не е целенасочен — той обхваща широк кръг уставни въпроси, сред които служебните, макар и на първо място, са поставени твърде общо. Без да се постави в центъра персоналната оценка за приноса на всички за реализиране на юлските решения, трудно ще се ускори преустройството. Естествено е някои от кадрите да се явят на отчет и пред партийния комитет. Той да свиква не само общи събрания, каквито и сега стават. Но по някои въпроси да събира комунистите от различни направления, чиято работа е взаимно свързана. Нормално е да се разглежда и работата на представителите на министерството в командировка. Без да имат права извън апарата, партийният комитет и организации могат да се опират на информация от комбинатите, за да оценяват стила на работа на апарата и на отделните комунисти. Да подтикнат към такъв метод и профорганизацията, и Комсомола. Да видят доколко явленията, за които и сега има сигнали, се дължат на нерешени въпроси, за да станат инициатори за тяхното решаване

Digitized by Google

и доколко те са плод на неправилен стил, на остарял подход, на липса на отговорност и деловитост, за да помагат ефикасно да се изкореняват тези чужди на ленинските принципи явления в управлението на икономиката. Някои от въпросите за разпределението на функциите и за отговорностите на различните служители и служби в министерството сега се уточняват в разработвания правилник за вътрешния ред. Ръководството на министерството се отнася с голяма отговорност към него като важен документ, който ще регламентира цялата дейност в новите условия. Този правилник е разработен въз основа на предложения от направленията. Досега партийните организации не са намерили обаче място в разработката и обсъждането на този документ. Очевидно мнението на партийните групи или на ръководния партиен и стопански актив по проекта, преди да бъде узаконен, ще помогне за по-голямо детайлизиране на много въпроси, за съпоставяне на възгледи, които едва ли биха се изявили в друг форум поради служебната зависимост.

Но това е един въпрос. Другият е много по-важен. И при идеално разработване на правилника той автоматично не може да гарантира поемането на определените функции по простата причина, че става дума за работа с живи хора. Техният стил — ето кое изисква постоянно партийно внимание. Партийният комитет и организации да помогнат с всички свои средства — идеологически, организационни, контролни, с индивидуална работа с комунистите всеки да поеме своите функции и да ги изпълни творчески, с високо чувство за отговорност. Това е един от въпросите на дисциплината, и то на съзнателната дисциплина. Без това партийната организация няма да реализира своите ръководни функции в министерството в духа на изискванията на Юлския пленум.

Когато говорихме със заместник-министъра Овед Таджер, изникна един много съществен въпрос. Размишлявайки върху бюджета на своето време, без да има точни наблюдения, стигна до констатация: „Коефициентът на полезно действие на заместник-министъра е около 70—75 на сто, при голямо плътно натоварване на целия ден. От това време само половината отива обаче за задачи, които той трябва да извърши. „Може да си извършил хиляди задачи, изтъкна той, но дали те са най-важните — ето главния въпрос!“ Това важи не само за заместник-министъра, а за всички служители в министерството. Ето друг важен проблем, който трябва да бъде също предмет на партийни инициативи, на контрол. Как да се постави работата, че всеки служител да даде максималното, което е по силите му, за да бъде стопроцентово времето му полезно употребено и през това време да изпълни онези задачи, които ще донесат най-големия ефект. Работата на празен ход, мнимата натовареност със задачи от всякакъв характер без степенуване по важност и ефективност не ще помогне да се насочи апаратът в главното русло на изискванията на Юлския пленум, няма да допринесе много за създаване на цялата необходима атмосфера, нужна за преустройство на работата в духа на юлските изисквания.

ОРГАНИЗАЦИЯТА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СОБСТВЕНИТЕ РЕШЕНИЯ

Една реплика на заместник-министъра Овед Таджер разкри донякъде как една известна истина важи и за Министерството на енергетиката. Той подчерта: „Ние не страдаме от липсата на добри идеи, страдаме от липсата на достатъчно добри творчески изпълнители на идеите. Имаме и все още звена в управлението с подчертан стремеж да се изкара решение на Министерския съвет. И като се вземе решението, да се смята, че работата е свършена. Такова решение преди

Digitized by Google

две години извоювахме и ние за „Марица—изток“. Но след това то в много отношения остана неизпълнено.“

Както за партийните, така и за решенията по административна линия е много важно как те ще бъдат проведени в живота. А за това има общи принципи. Накратко изложени, те са следните:

Най-напред трябва да има достатъчно добри, и то конкретни, реални научнообосновани решения, чието изпълнение е напълно осигурено със средства, с организация, с изпълнители.

Както се видя, и в министерството е имало случаи, когато добри намерения са вписани като мероприятия за изпълнение. Но от това не могат да настъпят никакви изменения. Създаването на „добра шапка“ още не означава, че под нея ще има добър човек. Но досега има и добри решения, които обаче не могат да се изпълнят поради липсата на изпълнител или на средства. Тази е една от причините да не се изпълняват иначе полезни мероприятия от Националната програма за икономия на материали, суровини и енергия.

Най-важното условие за изпълнението на решенията е обаче да се създаде добър ред, да има точно и персонално отговарящи за това лица и служби, които добре да са разбрали същността, духа и целта на решенията, и делово, с чувство за висока отговорност и инициатива да се заемат с тяхното прилагане в живота.

Новата генерална структура на апарата на министерството създава предварителна представа, че разработващият блок само подготвя решенията, които след това изпълнителският блок прилага в живота. Ако това бе така, щеше да има разкъсване на единството в отговорността. Не случайно на XI конгрес другарят Тодор Живков изрази мисълта, че решенията трябва да взема този, който има отговорност и власт да ги изпълни. Фактически и при новата структура различните блокове и направления подготвят решения и в повечето случаи отговарят за тяхното изпълнение. Например разработващият блок отговаря за капиталното строителство. Той изяснява дългосрочната политика, възлага на научните звена разработката на проекти, предлага на ръководството на министерството да приема решения. Но след това отговаря за тяхното изпълнение до предаването им за експлоатация. Такова единство е правилно. В изпълнителския блок пък се приемат решения от оперативно изпълнителски характер, създаващи нормални условия за ритмично изпълнение на стопанските задачи. Естествено, чрез своите специалисти те отговарят и за тяхното прилагане.

В министерството сега е значително подобрена работата по изпълнението на решенията. Това е постигнато, първо, със създаването на група към контролния блок, която отговаря за изпълнението на решенията, приемани от колегиума, ръководството и от министъра на енергетиката. Тяхната функция е чисто контролна. Те картотекират всяко решение, за всяка точка от него откриват отделен фиш. Уведомяват изпълнителите за същността и срока на даденото мероприятие и са създали система за контрол и проверка на изпълнението.

В какво се състои редът? Всяка седмица при главния директор на контролния блок Стефан Мишев се прави проверка как се изпълняват решенията и се напомня на изпълнителите. В края на месеца се дава справка на ръководството за изпълнените и неизпълнените през месеца решения и справка за предстоящите за изпълнение през следващия месец мероприятия. На първото заседание на ръководството за юли в представената справка личеше, че почти всички мероприятия са изпълнени. Но тя имаше повече количествени измерения. Не разглеждаше качеството на изпълнението, ефекта от тях. И понеже въпросите бяха твърде важни, остана допълнително да се внесе оценка за ефективността от изпълнението на някои решения. Това центра-

Digitized by Google

лизиране на контрола по изпълнението за кратък срок е внесло прелом в отношението към мероприятията и решенията. Системната отчетност пред ръководството, грижата за превантивност, проверката, взискателността са си казали думата. При такива условия естествено по-малка е вероятността за „забравяне" и още по-малко за безотговорност към приетите решения.

Това показва как понякога не толкова много е нужно, за да се сложи по-добър ред в такава важна работа, каквато е организацията на изпълнението.

Използват се и други форми. Преди всичко тука е проверката, и то комплексната проверка на изпълнението. За пример може да послужи извършената комплексна проверка от група инженери и финансови служители на софийския комбинат по електроснабдяване. В продължение на два месеца те са проверили как се изпълняват административните разпореждания не само в областта на финансите, но и за цялостното състояние на поделението, на стила на работа на неговото ръководство. Групата веднага запознава ръководството на комбината със своите заключения, и то се е разпоредило недостатъците да се отстранят. Същевременно резултатите от проверката са разгледани в колегиума. Самият този факт вече повдига на по-високо равнище стойността на извършваните проверки. Резултатите от други проверки се разглеждат от ръководството на министерството. На 4 юли то се запозна с резултатите от проверката на състоянието на трудовата дисциплина. Но изводите от тази проверка не бяха добре обосновани, нямаше разкрити причини и такива мерки, които действително да доведат до тяхното отстраняване. Затова ръководството върна тази справка за доизясняване. Макар че по принцип работата на проверяващите е поставена правилно, те още на място дават предписания в рамките на съществуващите нормативни актове и решения на ръководството на министерството и проявяват взискателност, различен е подходът на участниците от контролния блок в тези проверки и на привлечените специалисти от другите блокове. Досегашната практика показва, че представителите на другите два блока са склонни да търсят оправдания за пропуските и недостатъците в работата на низовите звена, за чието съществуване носят вина и самите те.

И все пак в работата по изпълнението на решенията има какво да се подобрява. Изпълнението не винаги съответствува на заложената в тях цел. Обикновено това се получава при два случая. Когато изпълнителите не са участвували в разработката на решенията и след това при инструктирането им не успяват да схванат добре тяхната същност, за да ги изпълняват не само според израза и думата, но и според духа, според дълбоко заложената в тях висока цел. Второто е, когато не се довежда до знанието на изпълнителите приетото решение. И в двете направления сега ръководството на министерството предприема мерки.

Първо, има група към главния секретар Гиньо Ганев, която отговаря за добрата разработка на решенията. Полагат се усилия повече хора да се включат в разработката им. Координират се мненията на всички специалисти и дирекции, които имат отношение по въпроса. При новата структура това е наложително и то се узаконява с правилника. Засилена е колективността. Всички основни въпроси, дори и недотам важни, се поставят на колективно обсъждане и решаване в ръководството и в колегиума. Сега се обмисля създаването на обществен съвет като държавно-обществен орган, в който да се включат и висококомпетентни представители на всички институти и научните звена. Същевременно всеки понеделник след обяд във всеки блок се провежда оперативка, на която заместник-министрите запознават ръководните работници от направленията с приетите от ръководството реше-

Digitized by Google

ния и с предстоящите задачи. Следователно създаден е известен ред, при който да се постави така работата, че всеки да знае за какво отговаря и да поеме своите функции и задължения. Може дори да се помисли дали заседанията, включително на ръководството, не са твърде много, някои от внасяните за разглеждане въпроси могат да се решават в оперативен ред. Има възможност инструктажът да бъде целенасочен, специално пред онези, които има да изпълняват дадено решение. Намаляването на заседанията е един от пътищата за издигане оперативността и отговорността на изпълнителите.

Усъвършенстването на управленческата дейност е процес, който ще продължава. Но истинско измерение дали преустройството действително отговаря на новите изисквания е неотменното осъществяване на стратегическото направление през седмата петилетка — ефективност и качество, качество и ефективност. Ето защо, дълбоко убедени в това, ръководните кадри в системата на енергетиката са се заели с повишаване рентабилността на производството за изпълнение на плана по натуралните и качествените показатели.

Какви са резултатите, постигнати през изминалите шест месеца на тази година? Отрасълът изпълни плана си със 101 на сто. Произведена е над производствената програма промишлена продукция за 3803 хиляди лева.

В министерството и неговите поделения са разработени комплексни мероприятия при специфичните, често променящи се условия да се осигури изпълнението на натуралните и качествените показатели. Главната насока на вниманието? Намаляване горивото за производство на електроенергия, пълно осъществяване на планираните по обем и качество дейности в условията на постоянно повишаване дисциплината. Намаляване с 10 на сто изразходваната електроенергия в същия отрасъл. За целия отрасъл е от значение и очакваното пускане в експлоатация на ТЕЦ „Марица—изток 3“, която за разлика от другите две централи ще бъде с директно изгаряне на въглищата — без подсушаване. С това усъвършенстване ще се реализират значителни икономии, ще се премахнат и тежки трудови операции в технологични условия. Още цяла взаимодействуваща верига е в ход за постигане на главната цел. Предвижда се реконструкция и модернизация на „ТЕЦ 2“ и на „Първа комсомолска“. В мините пък главното направление е към повишаване използването на механизацията, част от която е доставена и още не се използва. Ахилесовата пета за този сектор е дисциплината. В това сега е истинското измерение на ефективността от партийно-организационната, профсъюзната и комсомолската дейност.

Ще разгледаме отделно организацията на изпълнението на Националната програма за икономия на електроенергия и горива. Възприетият ред е съобразно нормативно разпореждане, но той едва ли е най-добрият.

Мероприятията на националната програма са от такъв разностранен характер, че изпълнението им се осъществява от различни звена от министерството и неговите комбинати. Отговорността за координация и контрол над изпълнението ѝ е възложена на двама главни специалисти, подчинени направо на заместник-министър Двамата отговорни служители следят всяко мероприятие докъде е придвижено. Всеки месец докладват за състоянието пред специално създадената група към министерството. С други думи те отговарят за реализация на програмата.

Първите резултати от реализацията на Националната програма за икономия на енергия и горива са налице. Задълженията на министерството са през петилетката да осигури в сравнение с 1975 година 220 млн. лева от икономия на енергия, въглища, материали. Те са

Digitized by Google

разпределени по години и производствени звена. Миналата година по разпределението е трябвало да се постигне 16 млн. лв. ефект. Постигнат е над 20 млн. Намален е разходът с 5 г условно гориво на киловатчас електроенергия. Загубите на енергия за собствени нужди са намалели от 10,6 на 9,6 процента.

Програмата за тази година предвижда:

Да се икономиса гориво, равно на 137 000 тона условно гориво, 380 млн. квтч електроенергия, 10 000 куб. м дървесина, 400 т метали, 1821 т цимент, 40 000 куб. м баластировъчен материал.

Отчет за пет месеца:

Икономисани са близо 67 000 тона условно гориво, 210 млн. квтч електроенергия, 5924 куб. м дървесина, 152 т метали, 685 т цимент, 23 750 куб. м баластировъчен материал. Само от оптимизиране на програмата на атомната електроцентрала са постигнати за пет месеца 10 млн. лв. по-висок ефект, отколкото през 1975 година. При план за годината общо икономия на сума 24 700 000 лв. за пет месеца са реализирани вече 16 288 000 лв. Направеното годишно разпределение по суми досега се изпълнява...

Погледнато повърхностно, работата върви добре. Но двамата отговорници нямат задължение да следят и да помагат на комбинатите да съставят свои програми за икономия и да разкрият нови резерви, които отгоре не могат да се уловят. Така че ефектът от тази дейност не е най-добрият.

Сега съществува и двойнственост в отчетността. Докато плановото направление има задължението да следи разходите и нормативите да се доближават до световните достижения, тяхната задача е да следят само дали спрямо 1975 година се реализира предвиденото снижение на разхода на енергия, гориво и материали. И техният отчет е, така да се каже, положителен и дори в известна степен успокоителен. В плановото направление се води втори отчет, вече по-реален и поважен. Двамата специалисти не се интересуват дали има реални нормативи за разходи на материали и гориво за единица енергия или въглища. С други думи те контролират само динамиката в сравнение с последната година на шестата петилетка. Един контрол, чиято стойност е половинчата.

Същевременно с какви факти се сблъскват двамата специалисти. Първият е незаинтересованост на нисшестоящите звена да внедряват предвидените мероприятия. Наглед това е един парадокс, чиято причина тук е трудно да открием сами. Нужно е това да направи самото министерство. Защото този факт противоречи на икономическия механизъм. Възможни са две причини. Първата е принизеното чувство за отговорност и недостатъчна взискателност. Всеки, който има да изпълнява дадено мероприятие, да знае, че ще му се търси най-строга сметка, ако провали възложената му задача. Второто е недостатъчното конкретизиране на принципите на икономическия механизъм. Явно липсва необходимата заинтересованост, която да подтиква низовите звена да търсят и бързо да внедряват решения, които носят икономии за тях и на народното стопанство. А сега какво се получава? Всеки комбинат знае какво мероприятие по националната програма трябва да изпълнява. Но не са редки случаите сроковете да минават, а те да не се прилагат. И когато ги запитват, да се оправдават: „Нямаме материали или средства, нямаме проекти", без обаче да са поставили въпроса да им се създадат нужните условия. Следователно не е въпросът до възможностите, а до организацията на изпълнението, до отговорността и стимулирането.

Неотдавна партийната организация при разработващия блок, където работят двамата специалисти, отговорни за програмата, разгле-

Digitized by Google

да нейното изпълнение. Правилно партийната организация включи този важен въпрос в своя дневен ред. Информацията бе изнесена. Комунистите се изказаха, направиха различни критични бележки. Но главната критика бе тази: защо не се разглежда този въпрос на общо събрание в министерството? И правилно. Защото над две трети от служителите, които имат отношение към различни мероприятия по програмата, са в другите блокове и специално в изпълнителския блок. Но те не са присъствували на това събрание. Партийният комитет отговаря на тази критика с това, че и общото събрание едва ли би било най-ефективният партиен форум за разглеждане на работата и изясняването на отговорността. Може би свикването само на комунистите, които пряко ще работят по тази програма, е по-полезно. По този начин те ще упражнят и партиен контрол, и взискателност към комунистите от апарата.

Опитът от изпълнението на тази програма поставя въпроса въобще за начина, по който следва да се организира изпълнението на такива крупни целеви разработки.

По принципите на програмно-целевия подход правилно би било за такива големи целеви програми да има и специални органи, които да отговарят по тяхната пълна реализация. Това би означавало в рамките на министерството да се формира специална група под ръководството на заместник-министъра или друг служител с ранг на директор на направлението, която да има пълни разпоредителски права и ресурси за изпълнението на програмата. Да изготви за тази цел мрежови график. Да може да решава всички въпроси — за разработка, за изпълнение, да контролира, да организира и помага. И да носи пълна отговорност до изпълнението на програмата.

Това е единият път. Вторият би бил използването на съществуващата организация. Тъй като целевата програма има дългосрочен характер за три петилетки и мероприятията ѝ са многобройни, би могло да се използва в случая вторият път — програмата да се предава, както всички други решения на контролния блок и на съответните направления според характера на мероприятията и те всяка година да отговарят за включването на мероприятията по планов път, за да се изпълнят задължително, както се изпълняват всички други мероприятия и решения.

Но ни се струва, че тази част от работата по изпълнението на юлските решения има изключително първенствуващо значение. Защото икономии могат да се получат и по други пътища. Но при всички случаи особено важно е онова, което сме произвели, да го разходваме най-пестеливо. За първи път така остро се поставя въпросът за най-рационално разходване на произведеното гориво. Това е далновидна политика, съобразена не само с интересите на обществото сега, но и с голяма загриженост за бъдещите поколения. Затова на тази програма би трябвало да се даде предимство. Но докато министерството търси такъв мултипликационен ефект дори извън своята система, което е напълно правилно, то самото не може да реши един важен въпрос в своята система. По националната програма то трябва да реализира икономии от пренос и трансформация на енергия 0,12 на сто. Но е допусната загуба в размер на 467 000 квтч, поради това че не са реконструирани далекопроводи и трансформатори. Причината е, че това са малки обекти, понякога за няколко десетки хиляди лева, за които е трудно да се намери изпълнител. Очевидно в бъдеще още по-трудно ще се намери такъв при липсата на работна ръка за строителството. Ориентацията да се възложи това на специален комбинат „Електроизграждане“ може би е най-правилният път. Трябва за та-

Digitized by Google

кива цели да се търсят преди всичко резерви вътре в системата, в нейните звена — като се използват специалистите от централите, от комбинатите, обслужващите и ремонтните организации. Повече да се развържат и възможностите за инициатива у самите поделения, да се стимулират, поощряват и да им се търси отговорност, ако не са проявили инициатива, за да решат проблемите си, но да постигнат поставените цели.

* * *

Работата на колектива на Министерството на енергетиката е изпълнена с напрежение, с нормални трудности, с нови изисквания, на които още не е отговорено напълно. В дейността на ръководството най-ярко личи енергичността за извършване на необходимото преустройство. В някои страни от работата на апарата още се търси верният път. А партийният комитет и партийните организации правят първите сполучливи крачки да овладеят новите си функции като политически ръководни органи в такова важно звено на социалното управление. Очевидно необходимо е по-активна и целенасочена работа, с по-ярки и по-силно въздействуващи мерки, за да помогнат по-бързо да се завърши започнатият процес на преустройство. Защото времето не чака.

Димитър ПЕТКОВ
Деля КОЛЕВА
Коста ДИМОВ

ЮЛСКА РАЗИСКРЕНОСТ

ХРИСТО КАЛАМОВ
първи секретар на градския комитет на БКП — Карлово

ДИМИТЪР КРАЛЕВ
редактор в списание „Партиен живот“

Д. Кралев: — Мисля, една година е достатъчно време за проверка и открояване значението на една идея, за очертаване историческите мащаби на едно събитие. Другарю Каламов, как бихте определили най-кратко отражението, влиянието на Юлския пленум в градската партийна организация?

Хр. Каламов: — Оптимизъм, вяра, убеденост, ведро настроение. И решимост да се осъществи партийният призив: „Качество и ефективност“.

Д. Кралев: — Ще минава време и ние ще се връщаме към Юлския пленум, за да измерваме постигнатото, за да черпим идеи и вдъхновение за нови претворения. Юлският форум е преди всичко страстна защита на достигнатите позиции, на побеждаващата в живота априлска линия, властно изискване към комунистите, комсомолците, безпартийните, към ръководителите и работниците — към всички за

Digitized by Google

нов, качествен подем на икономическите, социалните, културните, управленческите процеси. За качествено подобряване и на партийната работа, в това число на идеологическата дейност. Целият идеологически масив с присъщата му напоритост популяризира, разяснява, убеждава трудещите се в животворната сила на юлските решения, очертава тяхното значение за ускореното изграждане на развития социализъм. Доколкото ми е известно, в Карловската градска партийна организация решенията на пленума и преди всичко изискванията за качество и ефективност намират по-пряк, по-достъпен път до хората чрез различните форми на индивидуалната политическа работа.

Хр. Каламов: — Наистина индивидуалният подход се утвърждава в градската партийна организация като ефективна форма на работа с хората. След бележитата реч на др. Тодор Живков в Бургас градският комитет на Партията се зае сериозно да издигне индивидуалната работа с хората на ново качествено равнище. Най-напред убедихме комунистите, че те трябва пряко да работят с безпартийните, че непрекъснатите, ежедневните контакти с трудещите се за разясняване политиката на Партията не е пожелание, а уставно задължение. Така на всеки комунист възложихме поръчения, добре обмислени, съобразени с особеностите, като бяха взети предвид професията, образованието, приятелските и родинските връзки. Партийните бюра, секретарите на първичните партийни организации, груповите партийни отговорници се потрудиха доста. Считаме за успех, че преобладаващото в съдържанието на поръченията за индивидуална работа се отнася до активизиране на всички способности на производствениците, специалистите, ръководителите за подобряване на производството.

Д. Кралев: — Юлският пленум ни прикани към творческа разискреност, към неспокойствие, срещу сивите делници на духа. Касае се за избора между спокойствието и неспокойствието, между грижата за доброто на колектива, на обществото и безгрижието, за личното участие, за личния принос, за гордата крачка на комунистите от Карлово под знамето, на което Партията написа: „Качество и ефективност".

Хр. Каламов: — Близо пет хиляди комунисти от градската партийна организация увличат комсомолците и безпартийните за изпълнение на задачите, поставени от Единадесетия конгрес на Партията, на решенията на Юлския пленум. Гордеем се, че в различните области на живота при нас работят хиляда и осемстотин души с висше образование, много средни специалисти и квалифицирани работници. Производството на „Българска роза" изнасяме в двадесет и пет страни, на Тракторния завод — в десет страни, продукцията на фабрика „Левски" е позната в тридесет и три страни, на „Винпром" в единадесет страни. Експортните възможности се основават на високото качество на продукцията. Само миналата година повишиха качествените си оценки девет изделия. Наред с това съществуват и непростими пропуски в качеството на продукцията. Например Тракторният завод миналата година получи рекламации на продадени машини.

Д. Кралев: — Юлският пленум предупреди, че следва всеки да вижда своя принос в успехите, а също така и своя дял в неуспехите. Това изискване има възпитателно значение и ще белязва всеки бъдещ анализ, отчет, резултат.

Хр. Каламов: — През последните няколко години основните производствени фондове бяха реконструирани и модернизирани за около четири милиони лева. Партийните комитети, първичните партийни организации, стопанските ръководства и обществените организации решиха този голям въпрос със собствени сили. Подчертано се отличиха трудовите колективи на предприятията „Г. Димитров", „Българска роза", „Теодоси Марков", „Винпром" и др. Измени се обликът на Вазовските машиностроителни заводи — Сопот. Доизграждаме матери-

Digitized by Google

ално-техническата база на „Хлебна промишленост“ и др. Реконструкцията и модернизацията при нас бяха възможни благодарение на активното съдействие на инженерите, техниците, квалифицираните работници. Убедихме се още веднъж, че инженерно-техническите кадри са огромен резерв на производството за издигане качеството на продукцията. Десетки инженери, техници и квалифицирани работници, комунисти и безпартийни са водещи в техническия прогрес. Спомням си, миналата година разяснявахме на Вазовските машиностроителни заводи новата система на ежедневно задание и отчет. Инженер Димитров, заместник-директор по техническите въпроси, се изказа и увлече другите. Все пак нашата оценка е, че мнозина от специалистите работят под възможностите си. Особено се нуждаем сега от тяхната квалифицирана помощ за оползотворяване на отпадъците, товарно-разтоварните операции и др. Липсва многовариантност на решенията, а това ни навежда на извода, че новостите в техническия прогрес не се изучават и ползват. Във всички слабости и нередности ние виждаме дела на партийните, на стопанските ръководства, дела на градския комитет.

Д. Кралев: — Вярвам, ще се съгласите, че от качеството на работата на специалистите до голяма степен зависи качеството на продукцията, на отделните процеси.

Хр. Каламов: — В това отношение индивидуалната работа в градската партийна организация не е разгърнала всичките си възможности. Нейна непосредствена цел сега е да измени мисленето и на ръководствата, и на специалистите по отношение на качеството, да се изтъкне с оглед на най-новите партийни изисквания неговото значение. Усилията ни се насочват към разработване и внедряване на правила за пълно и ефективно използване на всички средства за въздействие върху качеството на продукцията, в това число: организационни, икономически, технически и технологически, социално-психологически, административни. Говорихме за дела на всеки от нас и в успехите, и в неуспехите. Влошеното качество на продукцията много често започва от нас като организатори и изпълнители на производството, от ниската квалификация, липсата на традиции, на умение, а понякога и на отговорност. Така например разрядът на работниците в Тракторния завод е три цяло и две десети при средно необходим разряд на работа четири цяло и една десета; в стопанската дирекция „Хлебна промишленост“ тази разлика е един разряд. Тъй че един от пътищата за високо качество преминава през повишаване на квалификацията. Но проблемът за качеството е комплексен. Отдавна е известно, че действуващите системи за контрол по качеството не обхващат всички етапи и елементи на производствения процес. Характерно за досегашния ни качествен контрол е, че той предимно констатира фактите, а не се намесва предварително в отделните етапи, не изпреварва нередностите, а ги установява. С други думи недооценена е превантивността на контрола, което сега с наши сили се стремим да избегнем.

У нашите кадри, специалистите, работниците с някои изключения съществува нагласа към подобряване на качеството на продукцията, но най-често тяхното желание се пречупва от такива труднопреодолими причини — например неритмичността в снабдяването, в кооперираните доставки или в тяхното влошено качество. Тези недостатъци на производството пречат за нормалното провеждане и на индивидуалната работа с хората, явяват се като задържащ фактор на цялата масово-политическа работа за подобряване на качеството.

Д. Кралев: — Взискателността не е на една година, но тя придоби, така да се каже, юлско обагряне. Юлският партиен форум издигна отговорността на всеки за всичко пред всички.

Digitized by Google

Хр. Каламов: — И по-преди работехме с чувство за отговорност, но Юлският пленум, така да се каже, повиши температурата особено към нас, партийните работници. Станахме по-взискателни към собствената си продукция. Решенията на градския комитет придобиха по-точен, по-определен вид, с повече конкретност и перспективност, с реални срокове. Повиши се качеството на материалите, разглеждани в пленума и в бюрото. На заседание през май върнахме два материала поради това, че проблемите в тях бяха недостатъчно разработени. Никой не е застрахован срещу безотговорни действия. Миналия месец обърнахме внимание на ръководството на Тракторния завод за неточна информация по изпълнение на плана.

Д. Кралев: — Най-лесно е да бъдеш безотговорен. На комунистите, на отговорните стопански и административни кадри пленумът напомни още веднъж: никакви привилегии за безотговорните, независимо от техния ранг, отговорен пост, от минали и днешни заслуги.

Хр. Каламов: — Според труда — и заслугите.

Д. Кралев: — Съвсем правилно. Ние говорим за приноса на отделната личност, за дела на личността в общия труд на колектива. А за дела на колектива? И то на такъв колектив като градския комитет на Партията, на неговото бюро в ръководството на градската партийна организация за високо качество и ефективност през седмата петилетка?

Хр. Каламов: — Температурата на пленума се чувствува и при нас. От свършеното за една година, което не е малко, значително се отличават въведените в почти всички предприятия ежедневно задание и ежедневен отчет. Към този начин на работа ни подтикнаха решенията на Юлския пленум. Миналата година градският комитет организира проверка на трудовата дисциплина и натовареността на машините в промишлените предприятия. Анализът показа следното: времето на някои видове машини се уплътнява едва наполовина. От сменното време на един работник близо двадесет и пет процента е неефективно, изгубва се за: справки, подготовка, снабдяване, търсене на някого и пр.

Д. Кралев: — Все още не сме свикнали да ценим категорията време и в производството, и вън от производството. Най-лесно сме склонни да загубим времето, а човек с лекота губи онова, което не цени.

Хр. Каламов: — Именно пред нас се постави въпросът, как да върнем това време от неефективната сфера в ефективната. През октомври—ноември въз основа и на нашия опит, и на опита в страната разработихме система, която нарекохме система на ежедневно задание и отчет и я препоръчахме на промишлените предприятия. Главен показател за полезен труд станаха не часовете, прекарани в завода, както беше дотогава, а изработването на определени детайли, част от детайли, определени операции. Механизмът е следният: в началото на смяната майсторът поставя задачите, като на всеки се определя работа по обем и качество.

Вечерта или в края на смяната майсторът пред всички (участък, бригада, смяна) отчита изработеното по обем и качество. Профгрупоргът обявява първенците за деня или смяната, посочва най-добрите качественици, изказва благодарността на колектива, призовава другите да работят като първенците. Партийният групов отговорник подбира актуалните проблеми и ги внася в партийната организация за решаване. При сегашния начин на възлагане и отчет много по-добре се контролира качеството на изработените изделия, на свършените операции. Строго се разграничават и функциите на партийното, стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство.

Digitized by Google

Д. Кралев: — Макар и за кратко време от приложението на системата, забелязвате ли положителни изменения в трудовите навици, психологията, междучовешките отношения, другарю Каламов?

Хр. Каламов: — У производствениците се създаде нагласа към ежедневния отчет. Отначало приеха плахо, сега го желаят. Този начин дава възможност по-добре да се излъчват опитните, трудолюбивите, сръчните, онези, които умеят. Наред с това всеки ден се посочват и лошите производственици. Установи се практиката работник, който не изпълнява плана по обем, влошава качеството на изделията, нарушава дисциплината, с него се разговаря, оказва му се помощ за повишаване на квалификацията. Не преодолее ли изоставането, целият колектив предлага и решава какво да се предприеме по-нататък: дали да работи допълнително, дали да поправи допуснатия брак или да бъде отстранен от колектива.

У хората се създава чувство на гордост от постигнатото през деня, убеденост в изпълнението на производствената програма, вяра, че добрият труд, старанията винаги ще бъдат възнаградени, и то не след месец и тримесечия, а в края на смяната. Наред с това у работниците се поражда благородна, градивна амбиция за следващия ден да достигнат и надминат вчерашните първенци.

Д. Кралев: — Социалистическото съревнование е най-чувствително към всички промени в организацията на производството. Новият начин на възлагане и отчет, ежедневното излъчване на първенците и посочване на изоставащите не внася ли елемент на прибързаност, не носи ли риска да се сгреши, не се ли отива към по-неточното? На много места съревнованието се отчита на седмица, месец, тримесечие и този начин показва много предимства.

Хр. Каламов: — Не е само мое мнение, че новият начин на отчитане повлия и на съревнованието. То стана по-оперативно, трудът — по-ефикасен. И още нещо, което според мен е значително и важно — профсъюзите намериха по-плътно своето място в производството. Нашата практика показа, че съревнованието най-ефективно помага на производството, когато се организира в първичните трудови колективи — бригади, смяна, участък, група машини, поточни линии и др. Условията на съревнование са приблизително еднакви — работно място, професия, квалификация, образование, хората се познават, което дава възможност за по-пълнокръвно изявяване на основните принципи на съревнование: гласност, сравняемост, повторение и разпространение на челния опит. Укрепва другарската взаимопомощ. Създават се устойчиви трудови навици. Хората привикнаха към ежедневния отчет на работата. Някъде се случва и непрецизираност, но постигнахме оперативност, актуалност, съревнованието по-тясно се свързва с производството.

Д. Кралев: — При Вас съревнованието се е устремило, така да се каже, по горещите следи на производството.

Хр. Каламов: — Градският комитет, партийните комитети, първичните партийни организации, всички ние ценим високо ролята на съревнованието за мобилизиране на усилията на трудовите колективи. Всеки производственик, специалист, ръководител влиза в съревнованието, убеден в неговата полезност, с нагласа за победа. В това отношение предимно разчитаме на индивидуалните форми на работа — беседа, разговор, лични срещи, лични поръчения, да се внушава на отделна личност, че целият колектив, ръководството разчитат на него. Миналата година в комбинат „Теодоси Марков“ се започна модернизация и реконструкция за кратки срокове. Ръководството срещна съпротива относно сроковете. Комунистите от заводската партийна организация проведоха според мен добра индивидуална работа с инженерите, техниците, квалифицираните работници, убедиха ги и работите завършиха в набелязаните срокове.

Digitized by Google

Д. Кралев: — Оставам с впечатление, че работата ви по качеството е вървяла все по възходяща линия.

Хр. Каламов: — Как да ви кажа, наред с благополучията вървят и неблагополучията. Ето например прегледът по инициативата на окръжния комитет на Партията: „Подготовката на производството — фактор за повишаване качеството на промишлената продукция", не навсякъде протече според изискванията. Недооцениха неговото значение ръководствата във фабрика „Васил Левски", във Вазовските машиностроителни заводи и другаде. Също така приложението на Саратовската система за бездефектна продукция не даде навсякъде трайни резултати. Главно поради принизената ни взискателност. В някои предприятия от нея остана единствено денят по качеството и което потвърди още веднъж нашия извод: резултатно е онова начинание, което се извежда докрай.

Д. Кралев: — Активната жизнена позиция на комуниста Единадесетият партиен конгрес видя в труда, в умножаване благата на родината. Това изискване Юлският пленум допълни — не какъв да е труд, а висококвалифициран, ефективен, труд, отдаден изцяло за повишаване качеството на продукцията. Научих, че в комбинат „Теодоси Марков" комунистите близо година работят по собствен почин: „Качеството — мой основен дълг".

Хр. Каламов: — В битката за качеството комунистите от градската партийна организация утвърждават своята активна гражданска позиция. Близо осемдесет процента от тях, предимно в промишлените предприятия, са поели лични задължения за повишаване на качеството. По решение на градския комитет в партийните групи организирахме разговор с една насоченост — издигане активността и самоинициативността на комунистите в битката за високо качество и ефективност на производството. Общественият преглед: „Подготовката на производството — фактор за повишаване качеството на продукцията", премина на задоволително ниво сред колективите на предприятията „Коста Митев", „Българска роза" и др. Разбира се, това не са първите и няма да бъдат последните инициативи при нас за подобряване на качеството.

Д. Кралев: — Активното начало в жизнената деятелност на комуниста предполага страстно и непреодолимо желание към инициативи, градивни предложения, личен пример, преборване с трудностите, към такъв труд, че с гордост да се повторят думите, отекнали на Единадесетия партиен конгрес: „Този свят е и мой".

Хр. Каламов: — Многобройни са инициативите на комунистите от градската партийна организация. Някои споменах. Не ми се ще да отмина едно положение: градският комитет, партийните комитети, партийните бюра не оставят този процес да се развива без помощ и ръководство. Полезните инициативи поощряваме с всички средства. Ако новаторите срещнат съпротива в производственото звено, дали сме им възможност да защищават своите предложения в градския комитет, в по-горните партийни и стопански органи. Преобладаваща част от новаторите са комунисти. Във Вазовските машиностроителни заводи само за едно шестмесечие на миналата година бяха реализирани рационализаторски предложения за тридесет и осем хиляди лева. Партийната организация, целият колектив на фабрика „Васил Левски" се трудят по своя почин „Работната среда — среда на висока култура". Комунистите от „Винпром" полагат особени грижи за качеството на продукцията, предназначена за износ. С много ентусиазъм комунистите от производителната кооперация „Г. Димитров" организираха колектива за подобряване качеството на услугите. Комунистът Иван Таберов от Машиностроителните заводи в Сопот организира бригада за намаля-

Digitized by Google

ване брака с петдесет процента. Иван Пехливанов поде друга инициатива — да възстанови бракуваната продукция. За няколко месеца той възстанови потребителските качества на бракувана продукция за тридесет хиляди лева.

Комунистите от Вазовските машиностроителни заводи извършиха значителна разяснителна работа за съставяне на насрещния план, за изпълнението му. Инженерите и техниците разбраха значението на тазгодишната стопанска програма, изискването за високо качество, за икономия на суровини и пестеливо изразходване на всички материали и решиха следното: всеки един от тях да внедри организационно-технически мероприятия, равняващи се по стойност на едногодишната им заплата. Сега градският комитет набелязва мерки да даде широк път на тази инициатива.

Д. Кралев: — Другарю Каламов, не без гордост и самочувствие говорихте за новата система за възлагане на производствените задачи и ежедневен отчет. И все пак част от хората или не възприемат новите инициативи изведнъж, или дълго време не вярват в предимствата им. Може при вас този процес да е протекъл спонтанно в добра посока, без съпротива и пасивност?

Хр. Каламов: — Запомнил съм, новите инициативи не се налагат изведнъж. Срещат съпротивата на стари навици и знания, стар опит и стар стил на ръководство. Тъй и новата система, за която е думата, се наложи с известни усилия. Партийните бюра, първичните партийни организации, комунистите от Вазовските машиностроителни заводи например организираха индивидуална разяснителна работа с всички производственици и преди всичко с преките ръководители. Градската партийна организация се гордее с такива преки ръководители като Радка Килишарова, Иван Кацаров, Тодор Москов, Лазар Павлов, Енчо Митев, които са образец в труда. Срещат се и такива, които трудно осмислят новите изисквания, пък и квалификацията им е по-слаба. Ръководството на Вазовските заводи се видя принудено и освободи тридесет и трима майстори, които и не разбраха новата система, и квалификацията им беше под изискванията.

Д. Кралев: — Касае се за един случай на сблъсък, за който предупреждава Юлският пленум. Неизбежни са сблъсъците при утвърждаване на новото, прогресивното. Става дума за истинските сблъсъци, а не за псевдосблъсъците.

Хр. Каламов: — Не пожелаха да се преустроят към новите условия на работа и някои ръководители на цех пети от Тракторния завод. По предложение на първичната партийна организация бяха освободени от отговорна работа началникът на цеха, няколко майстори, началникът на смяната.

Д. Кралев: — Непримиримостта към отрицателните явления, непрекъснатият стремеж за преодоляване на тези явления е характерна черта на активната жизнена позиция на комуниста, на социалистическата личност. И на активната жизнена позиция на колектива, на колективния орган на ръководство, каквито са градският комитет, неговото бюро.

Хр. Каламов: — Бих определил, че дух на борба, съпротива срещу смущаващите явления, както ние наричаме всички отрицателни прояви, е завладял градската партийна организация, градския комитет, държавните и стопанските органи, обществените организации. Впрегнати са всички средства — индивидуалната работа с хората и административните мерки. Трудовите колективи ни подкрепят. Бих изброил десетина случаи, когато трудови колективи искат от градския комитет, от градския народен съвет по-строги мерки срещу нарушителите на социали-

Digitized by Google

стическата законност. По сигнали на партийните бюра в някои промишлени предприятия, на отделни комунисти проверихме и установихме, че близо тридесет процента от бракуваната продукция се дължи на предварително негоден работен материал (станал негоден още в склада). Разкриха се злоупотреби, дължащи се на занемарена първична отчетност. Смути ни и един такъв факт: машините в заводите не се числят на работниците, на бригадите, които работят непосредствено на тях, а на началниците на цехове. Обяснихме си откъде идва принизената грижа за поддържане на машинния парк. Разгледахме тези проблеми в бюрото и решихме: да се оцени състоянието на първичната отчетност във всички предприятия и се набележат мерки за подобряването ѝ; да се подобри складовата база и условията за опазване на суровините; машините да се зачислят на производствениците.

Д. Кралев: — Както виждаме, по пътя към високо качество и ефективност на производството стоят много препятствия.

Хр. Каламов: — И с това можем да си обясним, че ние в градския комитет много по-често се занимаваме с проблемите и с мерките за преодоляване на препятствията.

РАЗГОВАРЯМЕ ЗА ЕФЕКТИВНОСТТА

МЕТОДЪТ НА УМНОЖАВАЩИЯ ЕФЕКТ И ПАРТИЙНАТА РАБОТА

ХРИСТИНА АНГЕЛОВА

Юлският пленум разкри същността и интегралния характер на мултипликационния подход и обоснова не само възможността, но и необходимостта той да намери приложение във всяка област на социалния живот.

И ако за икономическата област новият подход има неоспоримо значение, защото осигурява по-ефективни пътища за използване на силите и средствата, на икономическата база на социализма, то за партийната дейност неговото значение, недостатъчно разкрито досега, е още по-голямо. Именно в и чрез партийната дейност мултипликационният подход разкрива най-пълно и цялостно своята същност и действеност. За всеки резултат от която и да е област, на която и да е дейност в крайна сметка отговорност носят партийният орган и партийните кадри, които осъществяват политическото ръководство. Разгръщането на всяка дейност е свързано с целите, които поставя Партията, с решенията, които приема съответният ръководен орган. А от ефекта на всяка дейност поради своя характер на ръководна политическа сила най-заинтересована е Партията, нейните комитети и организации. Сега на преден план в цялата социална система стои проблемът за повишаване качеството и ефективността на всяка дейност, на всяко звено. Юлският пленум ознаменува началото на нов революционен поврат в работата. Той изисква от всяко звено и сектор, от всеки да изпълнява своите задължения при най-пълно използване на наличните обективни възможности и да постига най-високо качество на продукцията и най-голяма ефективност на труда. Но всяко звено има определена обособеност, свои специфични показатели за качество и ефективност и не може самостоятелно да разкрие, определи и да насочи възможните последици от своята дейност за останалите сфери и дейности.

Това е по силите на ръководните партийни органи в борбата за качество и ефективност. Ето защо критерият за качеството и ефективността на тяхната партийно-политическа работа са постигнатите резултати от всички звена, над които те осъществяват политическо ръководство. Следователно ефективността на цялата социална система и на нейните подсистеми за-

Digitized by Google

вини от качеството и ефективността на партийното ръководство на всички нива.

Колкото по-бързо вникнат партийните кадри в същността на мултипликационния подход, колкото по-добре усвоят механизма на неговото използване, толкова по-успешно те ще осъществяват ръководството на всички дейности, ще разкриват пътища за пренасяне на ефекта от една дейност върху друга, ще намалят самоцелното преследване на частични и еднократни ефекти и ще осигурят целесъобразна обвързаност на съществуващата социална зависимост между отделните области и дейности.

Само партийният орган е в състояние да разработи програма за постигане на най-голям общ ефект от обекта, над който осъществява политическо ръководство, да предвиди възможните влияния на една дейност върху друга, да постигне качествени изменения в областта на производството в резултат на по-високото качество и ефективност на научноизследователската дейност, а ефектът, постигнат в областта на икономиката, да пренесе и с него да предизвика качествени изменения в сферата на обслужването или в духовните дейности.

Генералната задача на седмата петилетка не може да се постигне, ако се остави на кадрите от отделните области сами да решават и преследват определени резултати. Необходимо е пълно интегриране на комплексния и програмно-целевия подход, подчиняването им на класово-партийния подход за постигането на максимален ефект в борбата за високо качество и ефективност. Сегашният етап и сегашните отговорни задачи изискват пълно превъоръжаване на партийните органи и кадри с подхода, разработен на Юлския пленум. Това е толкова по-наложително, като отчитаме факта, че дейността на Комунистическата партия като главен субект в социалната система е ръководна, целенасочваща, координираща и носи ярко изразен комплексен характер. Необходимостта да се постига нарастващ ефект в системата се съдържа както в целите, в демократичния характер на обществото, така и в природата на революционната, интензивно преобразуваща обществото ръководна политическа организация.

Юлският пленум поставя пред партийните органи две задачи по отношение метода на умножаващия ефект:

— да усвоят неговия механизъм за усъвършенстване на партийната дейност, за повишаване на нейното качество, за умножаване на ефекта от използването на специфичните форми, средства и методи на вътрешнопартийна работа;

— да определят главните насоки, целите и задачите на ръководените от тях органи и организации за постигане на високо качество в тяхната дейност, като използват специфично механизма за умножаване на ефекта от всички дейности.

Изпълнението на тези задачи предполага преди всичко да се възприеме подходът без предубеждение, да се вникне в неговия смисъл, да се убедят кадрите (преди всичко комунистите), че сега той е правилният път за решаване на мащабните и трудните задачи. Че именно в неговото пълно приложение се разкриват измеренията на юлското изискване за отговорността — всеки да носи отговорност за всичко онова, което зависи от него в постигането на общата цел. Не само на думи, а в конкретни дела!

Логиката на мултипликационния подход, пренесен и приложен в партийната дейност и ръководство, по наше гледище изисква формите, средствата, методите, начините на организация, показали своята ефективност на едно място, в един комитет или организация, целенасочено, с предварително планиран ефект да се внедряват в дейността на останалите органи:

— на същото равнище на партийната структура, в обхвата на по-голямата структурна единица — напр. от една първична партийна организация в друга в състава на заводската или общинска организация. Ефектът ще зависи от умението на партийния комитет бързо да оцени значимостта на явлението, което може да се повтори и да умножи постигнатия в едната организация ефект в дейността на другата и да доведе до по-високи резултати;

— на същото равнище в сродни организационни единици по силата на установени контакти и взаимоотношения — напр. в системата на едно обединение пренасянето на една или друга форма и метод от един в друг партиен комитет, което ще се отрази върху общата работа;

— от една област на партийното ръководство в друга социална област, например колективното решаване на въпросите, което е задължително за партийния орган, да се пренесе и превърне в черта на стила на стопанското ръководство. Допълнителен ефект може да се получи от повишената отговорност на активно участвуващите в обсъждането сътрудници, в по-голямата заангажираност и възможност за многовариантни предложения, развитие на самостоятелното творческо мислене и пр.;

— от едно равнище на структурата на друго по възходяща или низходяща линия и т. н.

Една форма, средство, начин на организация, при всяко следващо повторение съдържа потенциална възможност за по-голям нарастващ ефект по няколко причини:

п ъ р в о, при тяхното повторение се натрупва повече опит, очистват се от случайното, недостатъчно обмисленото, нехарактерното, несъответствуващото на променящите се обстоятелства. Това се обуславя от характера на партийната работа, която обективно и органически съответствува на условията, при които се осъществява;

в т о р о, прибавят се нови елементи, породени от обективното, диалектическото развитие на всяко явление. И те са по-положителни, по-прогресивни и предизвикват при равни други условия по-големи резултати;

т р е т о, многократното повторение реа-

Digitized by Google

лизира възможността по трайно да се влияе на останалите области и дейности. По-богатата и по-съвършената форма или начин на организация действува по-силно, привлича по-трайно, разпространява на по-широк фронт ефекта от приложението си. Например самоотчетът, доказал своята ефективност за повишаване авангарната роля на комуниста — ако се приложи за една част от партийните членове, ще има един ефект, ако се приложи за всички редови комунисти — друг, ако се приложи към всички ръководни дейци не само в първичната партийна организация, но и в останалите ръководни органи и обществени организации, естествено, ще допринесе до решително повишаване взискателността към кадрите, ще се отрази на тяхната трудова и обществена дейност, ще подобри техния стил на работа, а оттук и резултатите в дейността на ръководените от тях лица.

Подходът, който осигурява нарастващ ефект на която и да е дейност в обществото, отговаря напълно на политическия курс и на качествата на партийните кадри, между които най-същественото е творческото неспокойствие и незадоволеност от постигнатото, желанието да се постигне днес повече от вчера и утре повече от днес, съчетано с вечното търсене на нови пътища и средства, отговарящи на по-високите цели и мащабни задачи.

Изоставането, консерватизмът, изчакването друг да направи първите стъпки, страхът от творчески риск са вредни спътници днес на партийните кадри. Юлският пленум е непримиримост към застоя, към самоизчерпалите се способности, изисква критичност и самокритичност, пълно въоръжаване с новото, трайно възприемане на онова, което е проверено на друго място или е доказало резултатността си на местна почва. Умелото използване на положителния опит е едно от направленията на работата, което осигурява по-голям ефект. Внедряването на положителния опит е един от механизмите за прилагане на мултипликационния подход. Ефектът от положителния опит може да се търси и отчита в няколко случая:

— когато се използва собственият опит, натрупан в досегашната практика, в резултат на което са се утвърдили начини, средства и форми на работа, които съответствуват на задачите, усвоени са добре и с по-малко усилия и време могат да се повтарят и да постигат очакваните резултати, при условие че характерът на задачите и обстоятелствата са се запазили относително устойчиви. Вътрешното развитие и усъвършенствуване на дадено партийно средство, творческото отношение към следващото му прилагане съдържа възможности за нарастване на ефекта. Ако то се запази в началния си вид, но се прилага шаблонно, не се очиства от задържащите елементи, ако се разчита на автоматичното му действие, то ефектът от него не само няма да се постигне, но може да предизвика връщане назад;

— когато се използва опитът, натрупан от други органи и кадри, доказал при сродни условия своята резултатност, притежаващ общовалидни елементи, осигуряващи възможност за повторение. При умело отчитане на различията в условията и подготовката на кадрите той трябва да донесе по-голям ефект в сравнение с миналия наш опит. Този подход разширява обхвата на създадения другаде положителен опит, умножава локалния ефект на неговите първосъздатели. Оттук и значимостта на усилията за изучаване на опита на другите с предварително предполагаемия ефект като конкретна цел за постигане;

— когато за постигането на определен резултат целенасочено и организирано се създава нова форма, нов начин на организация, ново съчетание на съществуващите връзки и взаимоотношения в решаването на една конкретна задача. Новото, което отчита изменението на условията, което приема в себе си положителното, създадено до момента, съдържа много повече възможности за постигане на по-голям ефект и да предизвика съответно нарастващи резултати в зависими дейности. Общовалидните страни в създадения собствен опит разкриват възможност за повторение в други области и на други равнища, за пораждане на допълнителен и резониращ ефект.

И тук изниква въпросът за подхода към използването на положителния опит, за изработването на ценностния критерий. Не рядко на доверие или поради неумел регламент прилагаме една форма и се разочароваме от постигнатия резултат. Въвеждаме масово в практиката опит от другаде, без предварително да предвиждаме какъв ще бъде ефектът.

Научният подход изисква да имаме ясна цел, ефектът, който ще получим при постигането й, да стане критерий за възприемането на един или друг метод. Не формата, организацията на работа, не средствата да определят ефекта, а обратно, ефектът, който трябва да постигнем, да ни насочи към онези форми, средства и методи, които са необходими за реализация на поставената цел. Трябва най-напред да знаем какво точно искаме да постигнем и да го постигаме последователно, организирано, с минимум сили и средства. Новият подход изисква да планираме ефекта, а след това да планираме точно пътя, по който ще го постигнем, и чак тогава да подберем съответните форми, средства, методи и пр.

А за да стане това стил на работа, необходима е богата, разностранна, конкретна информация за съществуващите форми, средства, начини на организация, от които ще подберем нужните ни за всеки отделен случай. И още по-важно — необходима ни е методиката за тяхното използване. Резултатите, постигнати от други, едва ли са единственият показател за ефективността на средствата. Една непрекъснато действуваща, търсеща информационна система за съществуващия и зараждащ се нов опит е особено нужна за партийните органи и кадри. Непрекъснато

Digitized by Google

се появяват нови начини на партийна работа и на друга дейност — трябва да бъде информиран органът, който работи в тази област. Да не пропилява време и сили да търси това, което е вече открито. Но и системата за информация също следва да бъде ефективна. Защото, трябва да признаем, че много средства, време, сили изразходваме за обмените на опит. Едва ли има друга по-масово използвана форма за информиране за положителния опит. И много често самоцелно, без да се знае предварително дали там, където отиваме, има действително положителен опит. В повечето случаи обменяме мисли по даден проблем или се запознаваме с практиката. Да не говорим за това доколко и как прилагаме това, което сме видели. Научността в партийната работа, отнесена към организацията на партийната информация (включваща всички средства, чрез които може да се разпространява една идея), предполага по всяко време при изграждането на целите в една или друга област партийният орган и кадрите да бъдат информирани коя форма, коя организация и способ на работа по съответния проблем е донесла най-голям ефект, да уведомява къде съществува методика за тяхното използване. Тук изниква още един въпрос — всеки се стреми да създава методики за прилагането на определена форма или способ на организация, същото е и със системите. Неефективно използване на времето и силите на определен кръг партийни кадри! Къде по-ефективно би било, ако първооткривателите, създателите, творците на нещо ново предлагат, а съответен висшестоящ орган го одобри и разпространи. А и не всеки е в състояние да разработи действително отговаряща на целите и необходимия ефект методика на действие. Партиен комитет задължава с решение всички партийни органи и организации да разработят програми за изучаване и внедряване на положителния опит. Тук не става въпрос, че след една година се оказва, че голяма част от тях не са изпълнили решението. Но всеки орган самостоятелно определя с кого ще обменя опит, по какъв въпрос, често без да изхожда от необходимостта на своята дейност, а по странична информация за съществуващ някъде опит. Една единна методика би спестила и много време, и финансови средства (на тези, които отиват, и тези, които приемат), и откъсване от по-важни за момента задачи. Това, което стана по индивидуалната работа, би могло да бъде и по самоотчета на комуниста, и по планирането, и по други дейности, по които най-много се обменя опит. Още повече че методиката не ограничава творческия подход при нейното прилагане. Една информационна система, която може да ориентира кадрите за новостите в партийната дейност, би донесла не малък резониращ ефект в редица други области, не само в партийната.

И тогава при добро познаване на собствените условия ние можем с единичен, ограничен експеримент само да проверим доколко този опит може да адаптира при нас, да проверим ефекта доколко се покрива с предварително програмирания от нас. А за да постигнем това, се изисква по време на експеримента непрекъснато внимание, контрол, осигуряване на условия. При това да се спазват възможно най-пълно условията на методиката. Неведнъж и не един се е убеждавал, че несъобразяването с подхода, използван от създателите на нещо ново, не довежда до очаквания ефект. Ще се позовем на примера от практиката при приложението на Саратовската система. Някои успяха много бързо след въвеждането ѝ да отрекат нейната значимост при своите условия. А причината е в това, че именно не се спазиха изискванията, за които неедкократно насочваха вниманието ни съветските другари — че системата е именно система от идеологически, организационни и технически мероприятия, че тя има възпитателен, а не санкциониращ характер, че особено внимание трябва да се обърне на идеологическия ѝ аспект, че тя обхваща всички дейности и всички кадри в един колектив.

Творческият подход не бива да промеля същността, рационалното в утвърдения другаде квалифициран положителен опит. В противен случай не може да се потвърди или да се умножи неговият ефект.

Положителният опит, всяко средство и нова форма на работа, утвърдени другаде, ще могат да доведат до умножаващ ефект при тяхното разпространение тогава, когато е видима тяхната връзка с общите задачи, с общите цели, с комплексното решаване на всяка поставена конкретна задача. И не на последно място, когато кадрите са убедени и настойчиво следват логиката на нещата, когато владеят комплексния подход. Неговото умело прилагане допринася особено много за постигане на нарастващ ефект от партийната дейност. Ефективността на партийната работа не може да бъде друга освен комплексна — както по отношение на самата вътрешнопартийна дейност, така и по отношение на ръководените от нея социални дейности. Не бихме могли да говорим за ефект в организационната работа, ако резултатите от нея не предизвикват положителни изменения в съзнателността, отговорността, в активността на комуниста и ако последните не се реализират в по-качествено и по-ефективно изпълнение на задачите от колектива. Ефектът на партийната дейност не може да бъде траен, не може да се умножава, не може да бъде политически, ако не предизвика, ако не осигури нарастване на ефекта на всички останали дейности и звена, за които партийното ръководство носи отговорност.

Затова особено наложително е да се търсят нови форми, да се създават образци на работа. Образецът съдържа най-големи възможности поради най-доброто в опита, което е акумулирал за даден период, при повторението си да донесе по-голям ефект. А в създаването на нещо ново, в предварителното проектиране на

Digitized by Google

по-голяма резултатиост и възможност да се приложи в по-широк кръг звена, се разкрива и същността на политическия подход — да се мисли отговорно не само за себе си, „за своята" организация, за „своите" успехи. Да се създават образци, предварително разчетени за широко внедряване, на гарантиран ефект с продължително въздействие, със сигурен, резониращ на възможно по-голям брой единици ефект.

Подобен подход няма да затрудни средствата за масова информация да популяризират онова, върху което е работил целенасочено един партиен колектив, за да реши не само своите въпроси, но и да помогне на други звена. А те много биха помогнали в бързото ориентиране на партийните кадри, особено ако тяхната информация е достатъчно аналитична, разкриваща същността на положителния опит. В много случаи само се споменава за нещо ново или се дават крайните резултати, без анализ на условията, без подхода, без разкриване на пътищата до постигнатия резултат. Средствата за масова информация играят значителна роля за реализирането на ефекта, особено като скъсяват разстоянието по време и място на узнаване на новото, на положителното. И ако в техните информации се разкрива процесът на организацията и постигането на ефекта, ускорява се възприемането, внедряването и мобилизиращото въздействие върху други звена.

Внедряването като процес е организирана възможност чрез положителния опит да се умножи ефектът в цялата система. Повторението на опита успоредно в редица звена позволява едновременно да се въоръжат с нови знания, с нов подход повече кадри. При новата степен на знания и опит в техните взаимоотношения се пораждат нови явления, на по-високо равнище се осъществяват контактите между тях, по-компетентно и по-заангажирано. Основно изискване при внедряването, което гарантира ефекта, е обективната оценка за значимостта на това ново, което ще се внедрява — преди всичко доколко пряка е връзката с целите и доколко ще окаже въздействие по пряк или косвен път върху повече звена и кадри. В редица случаи все още ни ръководят съображения за реализиране на бърз, очевиден, понякога голям количествен ефект, но в отделно звено, организация, на отделен участък. Пошумим и забравим! Фетишизирането на количествения критерий сериозно пречи за умножаването на ефекта. Това, че единицата ще постигне голям резултат, ще се отдели и ще забегне пред другите, няма да измени общия ход, ако няма стремеж да се привлече цялата маса възможно по-близо до авангарда.

Юлският пленум повелява нито едно решение, нито едно действие на когото и да било да не остане без отзвук, без отражение, без увеличен резултат. И то преди всичко в качеството на работата, в качеството на резултатите от всяка дейност. Култ към качеството и ефективността, благороден, комунистически култ!

Да вземем обещанията на комунистите като форма за проявление на тяхната активна, авангардна роля. В много случаи и след Юлския пленум те се ограничават до количествения показател и до абсолютизиране на неговите критерии. Подобен подход пренебрегва комплексността и възможността да се мобилизира активността на по-високата отговорност на комунистите за изпълнението не само на своите лични показатели, но и на социалните проблеми на колектива. Сумарният ефект от изпълнението на обещанията на отделните комунисти не осигурява цялото ръководно въздействие на авангарда. Друг подход, ярък пример на резонансен ефект, разкриваме в новото обещание на героя на социалистическия труд Петър Брайков, който отново ни показва умение да мисли не само за себе си, да свързва личните си цели с целите на Партията, по-точно да разработва своите цели по посока и с оглед най-ефективно реализиране целите на Партията. В неговото обещание, обвързано с обещанието на бригадата, която ръководи, има много силен социален заряд. Далеч надхвърля възможностите и измеренията на локалния ефект. Освен в икономическата област — преди всичко повишаване качеството на продукцията (за него и бригадата 100 на сто от първо представяне — а това значи без брак, икономия на труд, материали, време за преработка и пр.), включено е съкращаване срока за обучение, ефектът резонира в образователната система — свързване на обучението на учениците от подшефното училище и реален производствен резултат като принос в изпълнението плана на бригадата. Ефектът резонира в духовно нравствената сфера — формирането на комунистическо отношение към труда, в политическата — съдействува за изпълнение постановката на Единадесетия конгрес за свързване обучението с практиката и пр. Ако всяка производствена бригада възприеме този подход при своето обещание, резултатите ще бъдат несравнимо по-големи и с ефект, който излиза извън рамките на производствената сфера.

Партийната работа е такъв род дейност, че всяко решение и всяка стъпка на партийния орган или на комуниста трябва да въздействува и да предизвиква съответните активни действия в други звена, дейци, равнища, области.

Нашата практика е богата с много нови неща, инициативи. В редица случаи обаче това се върши инцидентно, несистемно, формално. Необходимостта от планиран, сигурен, предварително програмиран ефект от определен опит се сблъсква често с консерватизма и самоцелността в неговото внедряване.

Планирането на ефекта в партийната работа има една особеност, която следва да се има предвид от партийните кадри. По силата на ръководните функции всяка форма, средство, метод, способ трябва да предизвика съответно отношение, решение, допълнителен ефект в другите дейности и области на социалната система, да предиз-

Digitized by Google

вика нарастващ ефект по цялата социална верига. Дългът на всеки партиен орган е да замисля в перспектива цялостния ефект на системата и да съдействува под негов контрол той да се реализира последователно, настойчиво, с най-високо чувство на съзнателност и отговорност.

Партийната дейност е творческа дейност, разлива се и се изменя динамично и при сложните връзки и взаимоотношения, които се установяват, понякога се получава непредвиден, непланиран допълнителен ефект. Тук не става въпрос, че той е случаен. Просто недостатъчно е анализирано въздействието на една форма, средството или начина на организация, недостатъчно е вникнато в същността и развитието на определени връзки и явления. При всеки случай, при всяко действие поради техния вероятностен характер е възможен при своеобразното съчетание на странични явления да се получи допълнителен ефект и ние трябва да го търсим, да го откриваме и да проучваме обстоятелствата, пътищата и онова съчетание, при което се е получил, за да създаваме същите условия и разчитаме по-нататък на траен допълнителен ефект при повторението в прилагането на тази форма и способ на действие.

Ето случай.

Провежда се събрание, на което се отчитат трима млади комунисти, приети преди две години. По предложение на член на бюрото са поканени и техните поръчители (тези, които не членуват в същата партийна организация). Критични бележки за недостатъчната активност на младите комунисти се отправят и към техните поръчители, членуващи в първичната партийна организация. Косвено те се отнасят и до поканените. Един от тях в изказването си признава, че не се е срещал с този, на когото е поръчителствувал, от деня на препоръката. Констатира се, че такава е масовата практика. Вниманието на събранието се насочва и към поръчителите. Изказва се мнение да се въведе в практиката поръчителите да се отчитат успоредно с тези, на които са поръчителствували, за да се оцени доколко носят отговорност за изграждане качествения състав на Партията.

Допълнителният ефект от проведеното събрание се разкрива в пренасочване вниманието на комунистите за по-продължителна работа с поръчителите, в укрепване на връзките им с приетите в Партията. Като допълнителен критерий за авангардната им роля се включва грижата и вниманието към младия комунист, докато се утвърди като активен, самостоятелен, с високо чувство за отговорност политически деец. Подходът на събранието се отразява положително както върху младия комунист, който се отчита и пред своите поръчители, така и върху поръчителя, който трябва да отговаря пред партийната организация за практическата реализация на качествата, които притежава препоръчаният от него кандидат. Партийната работа се обогатява с ново проявление на юлската постановка за отговорността. Нейното повторение неминуемо ще повиши ефекта на работата с младите комунисти, ще затвърди този ефект при повторението на обогатения подход.

Полученият ефект е в „повече" от постигнатия в масовата практика на самоотчета на младите комунисти, в „повече" и от предвидения в случая, свързан с дейността на младите комунисти, той се пренася и върху техните поръчители.

Друг случай.

Партийното бюро често възлага задачи на безпартийни кадри, низови ръководни дейци, за резултатите от изпълнението на които разговаря на свои заседания. След Юлския пленум бюрото пренася отчета на тези поръчения да става на партийно събрание. Тази смяна донася допълнителен ефект — безпартийните по-добре изпълняват поръченията си, повишава се тяхното чувство за отговорност, укрепват се връзките на партийния колектив с безпартийните, нараства самочувствието им на отговорни низови кадри. Подобряването на тяхната работа, на техния стил дава отражение върху ръководените от тях и на общата стопанска дейност. А това резонира и върху онези, които предстои да се отчитат. Можем да кажем, че характерът на партийната дейност носи в себе си верижния ефект поради факта, че партийните решения засягат цялостната дейност не на една социална единица, а комплексно дейността на всички органи и кадри. Ефектът на партийната дейност едновременно съединява ефекта от дейността на всички ръководени от партийния орган или организация и в същото време резонира върху всички останали звена и кадри и с това умножава резултатността на социалната единица било чрез по-високо качество на стопанската дейност, било чрез усъвършенстване на формите и средствата на морално-политическото единство на колектива и повишаване на обществената му активност.

Получените положителни резултати (поголям общ ефект), направени обществено достояние, могат да предизвикат интерес в сродни дейности и звена, да обогатят техния опит, да им предложат форми и средства за решаване на общите задачи, с което надхвърлят рамките на местния ефект, създават възможност за допълнителен ефект в други области или други равнища.

Възможността, която крие всяка дейност за постигане на допълнителен ефект, изисква обстоен анализ, комплексен подход към използваните форми, средства и методи и целесъобразен подбор на онези от множеството, които ще допринесат найголям ефект и крият в себе си възможности за повторение и умножаващ резонанс.

Digitized by Google

60 ГОДИНИ ОТ ВЕЛИКИЯ ОКТОМВРИ

ЧЕЛНИЯТ СЪВЕТСКИ ОПИТ

к. и. н. РАШКО РАШКОВ
секретар на Софийския ГК на БКП

Съветският съюз е пионер в строителството на новия обществено-икономически строй. КПСС даде на комунистическото и работническото движение, на всички прогресивни сили в света огромен исторически опит. Той обхваща главните сфери на революционното преобразуване на обществото, съдържа основните черти и закономерности на социалистическата революция и изграждането на социализма, общите принципи на ръководството на икономиката. Използването и творческото прилагане на този опит в съответствие с конкретните исторически условия и национални особености на отделните държави винаги е облекчавало решаването на трудните задачи на социалистическото строителство.

Този извод с пълна сила важи и за челния съветски производствен опит. В съветската страна възникнаха комунистическите съботници, движението на новаторите в производството, бригадите за комунистически труд, роди се и се разгърна социалистическото съревнование. В тяхната основа са заложени предимствата на социалистическата стопанска система, ленинските принципи за организиране на съревнованието — гласност, сравнимост на резултатите, другарска взаимопомощ и осигуряване на условия за повторение на положителния опит.

* * *

Производственият опит е резултат на практическата дейност на хората. В него се обобщава участието на човека в материалното производство, съединени са обективно научното и ценностното начало, познанието и развитието му. Той акумулира в себе си съществените черти от неговото взаимодействие с природата, отразява степента на физическите и духовните му способности.

Една от особеностите на производствения опит, която има голяма роля в материалния живот на различните народи и слага силен отпечатък върху формите на тяхната жизнена дейност, е обстоятелството, че той се формира продължително време, предава се от поколение на поколение, влиза трайно в културата, бита и навиците. В този смисъл той е относително устойчиво явление и фактор за икономическо и техническо развитие на нациите и народите. Значението на този аспект на производствения опит не бива да се подценява, но не следва и да се

Digitized by Google

фетишизира. Решаващи в крайна сметка са политическите и социално-икономическите фактори, които в условията на социализма разкриват пълен простор за повишаване образованието и квалификацията на трудещите се, за взаимен обмен на опит и използване постиженията на другите страни и народи за целите на националното развитие и подготовката на кадри. Прилагането на специфичните за социализма форми, методи и лостове, на ленинските принципи за стопанско ръководство гарантира и стимулира осъществяването на тези възможности и изисквания.

Воден от обществения интерес, творецът на блага при социализма не се задоволява с постигнатите средни количествени и качествени показатели, разкрива съществуващите резерви, обогатява се с нови знания и се опира на научно-техническия прогрес. Движението на челниците в производството, разгръщането на социалистическото съревнование спомага за издигане съзнателността и обществената активност на хората, за сътворяването на „... едни или други форми на живот"[1], защото съчетава работата с ученето, утвърждава „свои" норми и кодекси за поведение в производството, в бита и обществото.

Многообразни са формите, прилагани в братската съветска страна за изучаване и разпространяване опита на първенците. От първите години на социалистическото строителство досега те преминаха дълъг път на развитие и усъвършенствуване — от непосредствената помощ до школите за челен опит, шефство над изоставащи работници и колективи, съвещанията и конкурсите на първенците. Всесъюзната изложба на достиженията на народното стопанство, използването на средствата за масова информация, системата за икономическо образование на трудещите се... Изключително богат е низът от почини и инициативи, които винаги са отразявали потребностите на дадения етап от развитието на съветската икономика и общество, раждали са се навреме, за да подпомогнат възстановяването на разрушените производителни сили да подобрят организацията на производството, да повишат качеството на продукцията или производителността на труда, да се издига ролята на трудовите колективи в стопанската дейност и т. н. Много от имената на новаторите останаха в трудовата летопис на петилетките, като сложиха началото на масови движения сред трудещите се за овладяване на прогресивните методи на работа и технологическите процеси. В СССР например съществува държавно-обществена система за откриване, обобщаване, популяризиране и внедряване на положителния опит в материалното производство и непроизводствената сфера. Тя е построена на съревнователни начала. Съществена черта на тази дейност е овладяването на методите и организацията на работа на първенците, достигането на техните постижения. Така се повишава жизнената енергия, увеличаваща индивидуалната дееспособност на отделните лица, усъвършенствува се трудът на съвкупния работник.

Социалната, икономическата и възпитателната роля на създаването, обмяната и прилагането на положителния опит, на социалистическото съревнование в СССР се изявява в непрестанното развитие на производителните сили; на производствените отношения и в утвърждаването на социалистическия начин на живот. Широкото разпространяване на този опит в рамките на многонационалната съветска държава облекчи и ускори процеса на издигане икономическото и културното равнище, на сближаването начина на живот на различните нации и народности в неговите трудово-производствени форми. Той се утвърди като ефективна и с нищо незаменима форма на икономическо сътрудничество между районите, областите, републиките. В него ярко се проя-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 3, с. 602.

Digitized by Google

ви взаимопомощта между съветските народи, интернационализацията на техния труд. Както предвиди В. И. Ленин, „силата на примера, която не можеше да се развие в капиталистическото общество... получи огромно значение в обществото, отменило частната собственост върху земята и фабриките..."[1]

* * *

След възникването и развитието на световната социалистическа система „географията" на разпространение и внедряване на съветския челен опит се разшири. Главните предпоставки за това бяха и са еднотипните производствени отношения и форми на организация и обобществяване на общественото производство, сходните в основата си пътища за преобразуване и развитие на селското стопанство, еднаквата по своя характер и същност политическа организация на обществото и на държавно ръководство на икономиката, общите цели и интереси в социалистическото и комунистическото строителство.

Комунистическите и работническите партии познаваха и използваха в своята революционна и политическа работа редица черти и изяви на челния съветски опит още преди социалистическата революция. Положението на трудещите се от СССР, техният творчески труд бяха реален ориентир в близката историческа перспектива на революционната борба. След установяването на народната власт в освободилите се от капиталистически гнет страни започна обаче неговото практическо внедряване. Тогава се създаваха обективните условия за развитие на новите социално-икономически и производствени форми на трудова дейност на хората. Прилагането на съветския опит от работническата класа и трудовите селяни осмисли целите, очерта подхода и осигури ефективно провеждане на радикалните мероприятия на новата власт в сферата на производството.

Остра нужда от използване на проверен вече в практиката опит се чувствуваше във всички социалистически страни, особено що се отнася до социално-икономическите му аспекти. „След победата на социалистическата революция в България — отбелязва др. Т. Живков — ние спокойно и с пълно доверие се опряхме на съветския опит, на съветския пример. Животът оправда с пълна сила нашето доверие, той потвърди световноисторическото значение и всеобщата валидност на основните принципи за изграждане на социалистическото общество, разработени от най-великия гений на нашия век — Владимир Илич Ленин, и блестящо приложени от КПСС и съветския народ при изграждането на социалистическото общество в СССР."[2]

За изостаналите в миналото в икономическо отношение страни бе потребен опит и в неговата конкретно-икономическа и производствено-техническа форма. С пристъпване към първоначална индустриализация на своите народни стопанства и колективизация на селскостопанските производители тази потребност се засили. Чрез сътрудничеството и помощта на СССР — техническо съдействие при строителството и експлоатацията на важни народностопански обекти, помощта при създаване на машинотракторните станции и държавните земеделски стопанства, съвместните дружества (това бяха ТАБСО, СОВБОЛСТРОЙ, ГОРУБСО и др.), научно-техническата помощ и т. н. — започна интензивното изучаване и оползотворяване на съветския челен опит в социалистическите страни.

Съветският производствен опит по своето съдържание е интернационален опит и в основните си черти е всеобщо приложим. Но въпре-

---

[1] В. И. Ленин, ПСС, т. 36, с. 159.
[2] Т. Живков, Избрани съчинения, Партиздат, 1976, т. 16, с. 445.

Digitized by Google

ки това при неговото пренасяне като социално еднотипен опит в другите страни бе и е необходимо отчитането на националната специфика на всяка една от тях, историческите традиции при формирането и развитието на различните професионални отряди на работническата класа и селячеството, различията в природоклиматическите условия, в равнището на научно-техническото развитие и начина на живот на населението. Защото усвояването на съветския, пък и какъвто и да е друг чужд опит, не може да бъде равнозначно на елементарно копиране. Забравянето на това изискване винаги е водило до грешки или до излишно и неправилно компрометиране на конкретния заимствуван опит. В. И. Ленин е обръщал внимание на необходимостта да се преработва практическият опит, а не само да се събира и механически прилага.[1]

Съветската икономика е уникална по своите мащаби, по степента на реалното обобществяване на производството, по развитието на междусъюзната кооперация и разделение на труда. Освен национално-специфичните фактори при адаптациите на съветския производствен опит[2] следва да се отчитат тези параметри на народното стопанство и организацията на производството, неговата концентрация, териториално-производствените му аспекти, уникалните научно-технически решения, характерни за мащабите на съветската страна и т. н. Трябва да се подбират такива производствени системи и подсистеми, такива колективи, такъв опит, които да съответствуват на мащабите в другите страни.

Сътрудничеството между страните от социалистическата общност сега се развива на по-висок етап. Нараснаха техните икономически възможности, натрупан бе разнообразен собствен опит. Но потребността от изучаване и прилагане на богатия съветски опит не само не намалява, а непрекъснато расте. Защото значително се разширяват неговите мащаби, интензифицират се обменът и внедряването му. Разбира се, потокът на прогресивното в организацията на труда и производството, в използването на техническите новости, в натоварването на мощностите, в живота на трудовите колективи и в социалистическото съревнование не е еднопосочен. Освен в СССР и в останалите страни от социалистическата общност се създава интересен опит, който се ползва от съветските другари.

„Връзките между братските партии, заяви на XXV конгрес на КПСС др. Л. И. Брежнев, представляват днес внушителна картина на дълбоки, разностранни и системни контакти между хилядите и хиляди борци за общото дело, между строителите на социализма и комунизма — от ръководителите на партиите до работниците от местните партийни органи, до партийните организации в заводите и колхозите. Тези връзки дават възможност за ценна размяна на опит. Те ни помагат да вървим по-уверено напред, множат се нашите общи сили."[3]

Това състояние на взаимните връзки е голямо завоевание на братските социалистически страни. То бе постигнато благодарение на интернационалната, марксистко-ленинска политика на КПСС и другите комунистически и работнически партии. Неговата значимост се усилва от обстоятелството, че всестранното сближаване на социалистическите страни днес определено се проявява като закономерност. Социалистическата интеграция не е дело само на органите за ръководство на иконо-

---

[1] В. И. Ленин, ПСС, т. 40, с. 144.

[2] По друго време и друг повод, но полезно и в тази област В. Г. Белински е подчертал, „че даже и тогава, когато прогресът на един народ се постига чрез взаимствуване от друг, той все пак се извършва „национално". Вж. В. Г. Белински, ПСС, т. 10, М., 1956, с. 29.

[3] Л. И. Брежнев, Отчет на ЦК на КПСС пред XXV конгрес и предстоящите задачи във вътрешната и външната политика, Партиздат, 1976, с. 12.

Digitized by Google

миката, а в тях участвуват и се въвличат все по-широко милиони хора от страните — членки на СИВ. Със задълбочаването на международното социалистическо разделение на труда, с повишаване степента на интернационалното обобществяване на производството голяма част от тях непосредствено, а останалата косвено живее с ритъма и изискванията на интеграционните процеси. Сбъдва се предвиждането на В. И. Ленин: „Социалистическото движение... създава нови висши форми на човешката общност, когато законните нужди и прогресивни стремежи на трудещите се маси от всяка националност за пръв път ще бъдат задоволени в интернационално единство..."[1]

Съвременният етап от развитието на икономиките на страните от СИВ изисква повишаване ефективността на производството и качеството на работата. В изпълнение решенията на XXIV и сега на XXV конгрес на КПСС работническата класа и другите трудови отряди на съветската страна доразвиват и създават нов производствен опит, който съответствува на предимствата, възможностите и изискванията на развитото социалистическо общество. В последно време особено ценен е той в разработване и изпълнение на комплексни планове за повишаване производителността на труда на всяко работно място, в комплексното осъществяване на научно-техническия прогрес, комплексното управление на качеството, социалното развитие на трудовите колективи и населените места, движението за наставничество над младите работници, договорите за творческо сътрудничество между научни и производствени звена, в борбата за пълно използване на производствените мощности, за икономии на жив и овеществен труд, в прилагането на различни методи, интензифициращи производствените и технологическите процеси...

Много от задачите в областта на производството и техническия прогрес за страните от СИВ по своята същност и цели са аналогични с тези в СССР. Това засилва необходимостта от използването на съветския производствен опит, усъвършенстване организацията на неговото проучване и внедряване. Връзките по линията на двустранното и многостранното икономическо и научно-техническо сътрудничество са многостепенни, което предполага за всяко равнище конкретно обмисляне на досегашното състояние, откриване на неизползваните резерви и главното — създаване на комплекс от условия за оползотворяване на богатия съветски опит.

* * *

Тези изисквания с пълна сила важат и за прилагането на съветския челен опит у нас — в научно-техническата област, в дейността на научните и внедрителските организации — навред.

Науката в НРБ, както и всички останали сфери на духовния и социално-икономическия живот, винаги са изпитвали благотворното въздействие на съветския пример и помощ. Но поради характера и нарасналата роля на научно-техническия прогрес в изграждането на социалистическото общество, влиянието на съветската наука не се ограничава само върху развитието на българската наука, а се е разпространило и в другите области на живота на обществото, умножавало е ефекта си в изграждането на материално-техническата база, в развитието на производителните сили и обществените отношения, във формирането и утвърждаването на социалистическия начин на живот.

Тази роля на използването опита на съветските учени и специалисти се увеличава на новия етап от развитието на обществото у нас — изграждането на зряло социалистическо общество и всестранното ни сближаване със страната на Великия октомври. На XI партиен кон-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 21, с. 26.

Digitized by Google

грес др. Т. Живков подчерта: „Ключово направление в научно-техническата ни политика е развитието и задълбочаването на съвместната научноизследователска и развойна дейност с братските социалистически страни и преди всичко със Съветския съюз, всестранното сближаване с него в областта на науката и техническия прогрес. Това ни позволява да спестяваме време, сили и средства, да използваме по-рационално и по-ефективно научния потенциал."[1]

През миналата година в София под ръководството на партийните организации бе направен комплексен преглед за използването на челния съветски опит в научните звена, в организациите за научно обслужване и внедряване.

В столичните райони се проведоха „Дни на съветския научно-технически опит", по време на които след анализиране резултатите от внедряването на съветските научно-технически постижения и опит бяха приети на партийни събрания решения и програми за по-нататъшно развитие на тази дейност през седмата петилетка. В хода на прегледа бе осигурен нов размах и подобрено партийното ръководство на движението за всестранно прилагане на съветския опит и по-тясното му свързване с текущите и стратегическите задачи, които се решават в областта на научно-техническия прогрес.

Констатирани бяха и редица недостатъци, чието отстраняване ще повиши ефективността от прилагането на съветския опит. Става дума за това, че навсякъде не е създадена стройна и рационална система за неговото изучаване. Има дублиране и многократно проучване на едни и същи проблеми, няма необходимата насоченост и селективност на информацията. Все още ползата от немалко задгранични командировки не е винаги налице поради неподходящ подбор на изпращаните специалисти. В някои случаи е незадоволителна предварителната подготовка за предстоящото проучване на опит. Отчетността и контролът не са на равнището на изискванията. В резултат на това някои от командированите в чужбина не са направили целесъобразни предложения.

Развитието на движението (а не отделни, частични действия) за масово прилагане на съветския челен опит изисква усъвършенстване ръководната дейност на партийните, държавните и стопанските органи, на обществените организации. Преди всичко използването на съветския опит трябва органически да се вплита в решаването на всички актуални задачи. В перспектива да се планира и организира изучаването на потребен опит в новите области на развитие на производството и техническия прогрес. Това е крайно необходимо, защото в условията на научно-техническата революция положителният опит също се развива динамично. Част от него направо остарява, не съответствува на новите технически и технологически решения, на новата организация на труда. Заедно с това в резултат на потребностите на производството и творческата инициатива на трудещите се постоянно се раждат нови почини и инициативи, които са като отклик на възможностите на научно-техническия прогрес. Ето защо една от главните задачи на школата за изучаване и внедряване на съветския опит при Софийския градски комитет на БКП сега е именно тази — своевременно да се открива новото в съветския, московския опит и да се създават съответни условия и предпоставки за бързото му и ефективно прилагане в практиката. Проведените неотдавна „Дни на София в Москва" разкриха широките връзки между трудовите колективи и трудещите се от двете столици и големите възможности за взаимно използване на положителния опит в процеса на сближаването ни с великата съветска страна.

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП за периода между Десетия и Единадесетия конгрес и предстоящите задачи, С., Партиздат, 1976, с. 38.

Digitized by Google

Прилагането на съветския опит ще бъде още по-ефективно, ако се подобри значително неговото цялостно планиране чрез широко използване програмно-целевия и комплексен подход, за да протича безпрепятствено и тук процесът на внедряването. Това предполага значително осъвременяване формите на държавно-стопанската и обществената работа. За пример в това отношение може да се вземе работата по създаване на комплексни системи за управление на качеството, която се съпровожда с широка разяснителна, организационно-подготвителна дейност, с участието на компетентните държавни органи — поделенията на Държавния комитет по стандартизацията, на министерства и обединения, на профсъюзните организации и движението за българо-съветска дружба.

Във връзка с това е потребно да се повишат изискванията към качеството на научно-техническите разработки у нас и се създаде съответна система за неговото управление в научните и внедрителските организации.

Научното обслужване следва да осигури разработки, които да са преди всичко на световно равнище, на техническото равнище на производството. Например неотдавна в „Московская правда" писа за инициативата на Института по интроскопия: „Всяка разработка — със знак за качество". Формулата на почина е ясна — да се предават модели на равнището на изобретения, широко и в къси срокове да се внедряват в производството, като се произвежда продукция със знака за качество. През миналата петилетка в института количеството на темите, по които са подадени заявки за изобретения, е представлявало 60 на сто, а в последно време — 90 на сто от завършените теми. Около една трета от продукцията, произведена по разработки на института, се удостоява със знака за качество. На една рубла разходи за изследвания е получен икономически ефект от 3,7 рубли.

Големите предимства на съветския прогресивен производствен опит са безспорни. Неговото използване в социалистическите страни носи огромен, трудно измерим политически, възпитателен и производствено-икономически ефект. Практически той се предоставя безвъзмездно. Мащабите на прилагането му са безгранични. Ето защо с основание той може да се определи като съществен икономически фактор за ускоряване развитието на изостаналите в миналото страни, за формиране и усъвършенствуване формите на производството, на трудовата и жизнената дейност на хората, на социалистическия начин на живот.

* * *

Чествуването на 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция предизвика трудов подем не само в СССР, но и във всички страни от СИВ. То стимулира възникването или усъвършенствуването на съревнованието между побратимените градове и сътрудничещите си окръзи, между производствените колективи от тези страни и Съветския съюз. Наред с преките производствено-икономически резултати, със срочното и качественото изпълнение на договорните поръчки за СССР то има дълбок политически и възпитателен заряд, свидетелствува за високата привързаност на трудещите се от социалистическите страни към делото на Великия октомври. „...Тук ние се срещаме с качествено ново явление — заяви Л. И. Брежнев, — интернационалното движение на милиони и милиони строители на новия свят, вдъхновени от обща цел. Това е почин с огромно значение, с голямо бъдеще."[1]

[1] В. „Работническо дело" от 22 март 1977 г.

Digitized by Google

РЕАЛЕН СОЦИАЛИЗЪМ СВОБОДА И ПРАВА НА ЛИЧНОСТТА

Продължение на разговора от брой 10

Петко Русев: — Нашият разговор следва своята логика. Говорихме вече за научния социализъм, за реалния социализъм, за социалистическия начин на живот. Днес ще разсъждаваме само върху една тема: **реалният социализъм и свободата и правата на личността.** Този въпрос е и теоретически интересен, и политически актуален. Предлагам да разгледаме главно два момента: първо, има ли право буржоазията и буржоазната пропаганда да се обяви за защитник на свободата на човека; второ, защо социализмът е строй на най-ярката и пълна свобода на личността.

Проф. Борис Спасов: — Напоследък видни буржоазни политически и държавни дейци и техни „теоретици" вдигат много шум около въпроса за правата на човека и гражданина в социалистическите страни. Свързват го със съглашенията и договорености в Хелзинки и с така наречената трета „кошница".

П. Русев: — Извинете, другарю Спасов, бихте ли дали определение на тази трета кошница, нашите читатели се интересуват от въпроса.

Б. Спасов: — Във връзка с тази, така наречена „трета кошница", се поставя и седмият пункт на договореностите в Хелзинки, който се отнася до правата и достойнството на личността. Държавите, които са подписали това съглашение, поемат ангажимента да направят всичко необходимо за защита на правата и свободите на гражданите и за утвърждаване достойнството на човешката личност.

Защо се вдига шум по този въпрос? По две основни съображения: представителите на буржоазията се опитват, като поставят този въпрос, да се изтъкнат като единствени защитници на правата на човека и в същото време да докажат, че те имат основание, защото само при условията на буржоазната демокрация може да съществува истинска свобода и права на човека. По този начин те целят две неща: да извършат фалшификация, идеологическа диверсия срещу нас и срещу демокрацията в социалистическия свят; да замаскират положението в собствените си страни, да скрият онази духовна и материална нищета, в която тъпчат милионите трудещи се в техния свят и което не само че не създава условия за укрепване достойнството на човека и разгръщане правата и свободите му, но прави твърде жалък всеки обикновен гражданин.

Още нещо: искам да наблегна на това — когато насочват вниманието към третата кошница, по-специално към правата и свободите на гражданите, представителите на буржоазния свят се опитват да замълчат съществуването на другите две „кошници", а именно: осигуряването на условия за мирно развитие на страните, разрешаване на спорните проблеми по пътя на споразуменията; намаляване на въоръжението. Империалистите — както се вижда от действителност-

Digitized by Google

та — непрекъснато увеличават военните бюджети, създават нови оръжия за масово унищожение. И въобще смятат едва ли не, че техните подписи не стоят под споразуменията, които се отнасят до тези въпроси.

П. Русев: — С това те искат да отбягнат големия въпрос на времето — въпроса за разведряването на международната обстановка.

Б. Спасов: — И не само да го отбягнат, но да си създадат условия да действуват против мира и против разведряването. Това е тяхната цел. Оттам — шумът.

По-нататък. Ако погледнем исторически, трябва да отбележим, че лозунгите за свобода, братство, равенство по произход са буржоазни. Буржоазията ги издига в борбата срещу феодализма, за премахване на феодалните привилегии. Още К. Маркс отбеляза, че записването на тези лозунги в конституциите има обективно прогресивно значение. Но в същото време К. Маркс е, който посочи, че на практика свободата на буржоазията се сведе до свободата за експлоатация, правата на буржоазията се сведоха до правото на частната собственост. Нито равенство, нито братство може да се установи в един строй, който се разкъсва от антагонистически противоречия. Но аз искам да посоча само два факта в подкрепа на тези твърдения. Известно е, че само в развитите капиталистически страни в момента има повече от 17 милиона безработни. Този факт сам по себе си говори достатъчно красноречиво. Скоро четох в нашата преса изявление на един от лидерите на Лейбъристката партия в Австралия, който казва: „Въпросът за безработицата не е статистически въпрос. Той е въпрос за правата на човека.“ Съвършено правилна мисъл. Няма никакво съмнение, че фактът, че има повече от 17 милиона безработни само в развитите капиталистически страни и че наред с тях има около 6—7 милиона полубезработни е факт, който най-правилно, най-точно характеризира действителността в буржоазния свят. Не може да има нито свобода, нито достойнство на човека, когато за него не е осигурен насъщният хляб.

Пред мен е един документ от Интерпарламентарния съюз, подписан от генералния секретар Теренцио. В него се казва така: „Позволявам си да обърна отново вашето внимание върху решенията, приети единодушно от Интерпарламентарния съвет в Камбера в полза на много затворени и изчезнали парламентаристи след тяхното арестуване. За сведение между тях са: сенаторът Хиполито Солари Иригоен (Аржентина), депутатът Марио Абел Амал (Аржентина), сенаторът Жорж Монтес Морага (Чили), депутатът Карлос Лорка Тобар (Чили), сенаторът Ерик Шнаке Силва (Чили), депутатът Джон Мари Сероней (Кения), сенаторът Жозе Лупс Масера (Уругвай) и депутатът Джеймс Перец (Уругвай).“ Това са лица, които се ползват с депутатски имунитет. Въпреки това те са задържани, заловени, изчезнали безследно. Впрочем има данни, че двама от тях след продължителните протести на световната прогресивна общественост са освободени. Но останалите, макар че се ползват според буржоазните закони с депутатски имунитет, не се знае къде са, не се знае живи ли са, никакви сведения не се дават за тях. Е — имат ли право империалистите да говорят за свобода и за права на човека? Стига се до странно, абсурдно положение: колониалистите, расистите, експлоататорите си приписват правото да вдигат шум за права и за свободи, да упрекват социалистическите страни, в които действително съществуват реални права и свободи.

П. Русев: — Тъй като вие се занимавате с конституционно право, много интересно е да ни кажете има ли буржоазно законодателство, което с правни норми, ако мога така да се изразя, фактически да отнема правото на свободата на личността.

Digitized by Google

Б. Спасов: — Това не е направено с конституцията, а със специални закони, които по същество са антиконституционни. Въз основа на такова законодателство, прието от Бундестага, в Германската федерална република по законодателен ред се лишават от възможността да заемат определени професии, да работят лица, които са уличени само даже в това, че мислят по друг начин, че изповядват прогресивни идеи.

Преди известно време Валтер Шел в интервю призна, че не може да се говори в Западна Германия за истинска свобода, когато на един гражданин се забранява да бъде машинист на локомотив само за това, защото някой го е нарекъл комунист.

Но в интерес на правдата трябва да се каже, че в резултат на продължителна, упорита и успешна борба на трудещите се все повече от цензовете отпадат. Например почти навсякъде в буржоазните страни се дадоха избирателни права на жените. Почти навсякъде в буржоазните страни се снижи избирателната възраст до 18 години. В Англия до 1934—1936 година се позволяваше на собствениците на предприятия да гласуват два пъти: веднъж в района на своето местожителство, втори път в района на своето предприятие. Тези привилегии сега не съществуват.

Но премахването на тези и други цензове съвсем не прави демократично избирателното право в буржоазните страни. Защото сега съществуват други, много по-ефикасни средства за въздействие — заплаха, страх, дезинформация. По този начин господстващите класи се опитват да лишат фактически от избирателни права голяма част от населението. Гражданите в някои случаи не смеят да гласуват или не смеят да изразят точно и правилно своето убеждение, защото са наплашени, а в някои случаи, защото са дезинформирани. В колесницата на избирателната машина се впряга и църквата, и цялата продажна преса, така че да се получат резултати, които няма да отговарят на реалното съотношение на силите, ще бъдат в полза на капиталистите.

П. Русев: — В Америка в последните избори са гласували под 51 процента от гражданите. Така ли е? А от тези 51 процента Картър е получил около половината гласове. Следователно от броя на всички гласоподаватели фактически за него са гласували една четвърт. Може ли да се говори при това положение за пълен демократизъм?

Б. Спасов: — Очевидно не може. Затова не е безинтересно да съпоставим с нашата избирателна система. У нас законът изисква, за да бъде реален, действителен изборът, трябва да са гласували най-малко половината плюс един. А на практика у нас, както знаете, винаги гласуват 98—99 на сто. Затова ние нямаме нито пропорционална, нито мажоритарна избирателна система. Нашата избирателна система е на абсолютното мнозинство. Само онзи, който получи абсолютно мнозинство от гласовете, може да бъде избран.

Проф. Асен Кътов: — Професор Спасов правилно подчерта историческото място на буржоазията, на буржоазния идеологически фронт в поставянето и обосноваването на понятието свобода. Зародилият се в недрата на феодализма капиталистически начин на производство изискваше да се счупят тесните рамки на затвореното и самозадоволяващо се натурално феодално стопанство. Трябваше да се премахнат нравствено-юридическите основи на феодално-съсловното обезправяване на масите и да се разчисти пътят на свободната частна инициатива. Така издигнатата от нововъзникващата буржоазия свобода против бруталното феодално-съсловно безправие се яви като историческа необходимост и изигра прогресивна роля. Но от свободата на частната инициатива до истинската свобода на човека като господар и творец на обективната реалност има голям исторически път, който човечеството

Digitized by Google

трябва да извърви. Това е пътят от капитализма към комунизма. За да бъде човек истински свободен, са необходими две предпоставки: първо, да бъде свободен от класово подтисничество и експлоатация и второ, да познава дълбоко обективните обществени и природни закони, за да господствува над тях, а не да бъде в тяхно подчинение. Тези две исторически предпоставки за истинската свобода на човека капитализмът е неспособен да осигури. Те са чужди и противоположни на неговата същност. Те са присъщи само на комунизма като „царство на свободата“ (Енгелс).

П. Русев: — Може би Тончо Трендафилов като икономист ще ни даде силни аргументи, данни и факти за невъзможността в капиталистическото общество да има пълна свобода на личността...

Проф. Тончо Трендафилов: — Аз също бих взел за изходен пункт идеята, че буржоазията исторически формулира най-пълно и цялостно понятието за свободата и равенството на всички хора. Например в условията на феодализма неравенството е фиксирано в специалните права за повинността и статута на крепостния. Срещу това отживяващо времето си официално признато неравенство на хората въстана буржоазията в условията, когато развитието на производителните сили и на самия човек изискваха поне формалното признаване на равенството на всички членове на обществото. В трудовете на буржоазните просветители намери широка изява признанието, че всички хора се раждат равни и трябва да бъдат равни. И буржоазията прегърна тези идеи.

П. Русев: — Защото бяха в неин интерес. Защото тя държеше в ръцете си парите, капиталите, а правата бяха у феодалите.

Т. Трендафилов: — Исторически буржоазията беше заинтересована да се признае равното право на всички да се считат за пълноправни членове на обществото. Това съответствува на особеностите на капиталистическата форма на експлоатация. Формално капиталистическото общество се състои от равноправни членове. Това е фасадата, идеологически приемливата страна на капиталистическото общество, която се прокламира откъснато от другата, органически свързаната с нея — гаранциите за тези права.

Капиталистическата класа никога не се е занимавала, никога не е обсъждала и никога не е осигурявала по своя инициатива гаранция за равни човешки права. В „Капиталът“ на Маркс можем да намерим не само логически аргументи, но чудесно описани факти за обратното. Маркс представя първоначалното натрупване на капитала и целия вандализъм, който съпътствува този процес, записан по неговите думи в летописите на историята с огън и меч. Нека посочим само законодателството на Хенрих VIII в Англия, който допуска дамгосване на скитника. Ако Томас Мор каза: „Овцете изяждат хората“, разгневен и разбунтуван срещу насилственото изгонване на крепостните селяни от имения на лендлордовете, то неговият повелител и палач Хенрих VIII със закон даде право на предприемача, на буржоата, на частния собственик на средствата за производство да превърне във фактически роби формално свободните хора.

Цялата история на капитализма е история на хора, които имат формално признато равенство и сърцераздирателно унижаващо човешкото достойнство неравенство. Да вземем например капиталистическия пазар в миналото и днес. Формално това е място, на което — ще използвам пак думите на Маркс — се срещат равноправни собственици — собственикът на парите и собственикът на работната сила, на двете си ръце. Договорират се като равноправни собственици. И от момента, в който е сключена сделката, трудовият договор е подписан, пред нас вече няма равни хора. Ролите са коренно противоположни: единият е предприемач, собственик, господар, другият е нае-

Digitized by Google

мен роб, който има единственото право да предостави всичката си работна сила, физическа мощ и пр. в услуга на капитала и претенция върху дневната стойност на работната му сила.

Следователно капиталистическото общество се изгражда върху една илюзорна, формална, прокламирана тържествено формула за свобода, равенство, братство между всички хора, която служи за прикритие на експлоатацията на човек от човека. Формалното равенство ражда драстично неравенство, дълбоко в основата на което лежи частната собственост върху средствата за производство и делението на хората на бедни и богати, на имащи и нямащи, на хора, които могат да упражняват своето право, и хора, които имат правото да избират между гладната смърт и експлоатацията...

Затова, анализирайки формалния характер на правата и свободите, Маркс и Енгелс още в „Манифест на Комунистическата партия" противопоставиха на буржоазния принцип „Всеки за себе си — един бог за всички" девиза „Свободното развитие на всеки е условие за свободното развитие на всички".

П. Русев: — Цитирайки този девиз в своя доклад за проектоконституцията на Съветския съюз, Л. И. Брежнев посочи, че той стана фактически коренен принцип на съветската държава.

Т. Трендафилов: — И напълно основателно. Защото **цялата история на социализма като движение, като политическа форма на организация на обществото и като реалност е движение към осигуряване на реални права, реални условия и възможности за равенство между всички хора, за свободно и всестранно развитие на човека като личност,** а не просто като човешки вид, като индивид, който съществува и води жалко съществуване. И Леонид Брежнев припомня тази мисъл от „Манифест на Комунистическата партия", защото тя е изходният пункт на борбата за истинско, а не формално равноправие, за истински, а не формално фиксирани права и свободи.

П. Русев: — Щом те толкоз много милеят за свободата на човека, защо и сега има още колонии, които те ограбват и потискат? Защо поддържат расистките режими в Африка? Защо съществува дискриминация в Съединените щати? Има ли случаи, когато буржоазията да е отстъпила своето господство, без масите да са го извоювали? Няма такъв случай. Даже аз бих прибавил и нещо друго — американците в Съединените щати не могат да си опазят президентите... и кандидатите за президенти, а ни дават урок как да пазим правата на човека.

Т. Трендафилов: — Другарю Русев, понеже Вие фактически се връщате пак към изходния пункт на нашия разговор за тази шумна кампания, която се разгръща с очевидно диверсионна цел, аз бих искал да добавя нещо и на базата на личните си впечатления от капиталистическите страни и на базата на това, което вече казахме за мнимото и действителното, за формалното и фактическото съдържание на проблема за правата и свободите на човека.

Много красиво звучат и от най-дълбока древност до наши дни са звучали абстрактните проповеди в полза на човека и в името на човека. Много красивите фрази за човека обаче придобиват практическо значение само тогава, когато имат някакво покритие и някакви гаранции в реалната действителност, в която човекът живее. Каква е капиталистическата действителност днес? Формално там всеки има право да прави, каквото си ще, т. е. някак си е узаконено разбирането, че при капитализма има едва ли не слободия. А всъщност във всички или в повечето развити капиталистически страни няма социално законодателство, което да гарантира такова основно право на човека като правото да живее със собственния си труд, т. е. не да краде, не да бъде бандит, а да бъде почтен човек, който със собствените

Digitized by Google

си сили, със собствените си възможности да осигурява съществуването си; няма законодателство, което да признае, че трудът е основно, естествено условие за съществуването и развитието на човека. Поради което да съществуваш, това значи да приемеш логиката на господаря; да се подчиниш на властта на капитала; да се простиш с всичките си амбиции за достойнство, за самостоятелност и пр. В капиталистическото общество има частично признато право да се окажат социални поддръжки на изпадналия в бедствено положение, заболял и пр. работник, и то само под въздействието на законодателството, извоювано с много жертви. Наложи ми се да отида на лекарски преглед в Съединените щати. Лекарят ми каза — 40 долара. Само за преглед! Ако трябва да получиш рецепта, за нея се плаща отделно, да не говорим за цената на лекарствата, които са фантастично скъпи в Съединените щати. Пред мен изпъкна ужасният въпрос: какво ще стане, ако аз съм обикновен работник, ако аз съм от онези милиони, които ежедневно идват в Съединените щати с идеята, че ще ударят „шестица", и попадна в положението да се лекувам със собствените си средства? Този въпрос поставих на една млада американка, говорителка по Ай Би Си — телевизия. И тя ми отговори: „Сър, когато човек е млад и здрав, всичко е добре. Но дори и когато имате осигуровка и сте болен, вие сте обречен на пълно разоряване. Защото тръстът на лекарите е във връзка с тръста на банките. Те веднага получават информация за вашата банкова сметка и ви лекуват дотогава, докато имате пари." Ето практиката.

А. Кътов: — Не докато оздравееш!

Т. Трендафилов: — Не докато оздравееш, а докато имаш пари. Така стои на практика проблемът за реалните и мнимите права и свободи на човека.

За какви права и свободи може да се говори там, в САЩ или в Западна Германия например, където заради политически убеждения или поради това, че просто си се разболял, фактически ставаш излишен член на обществото и то е абсолютно безразлично към теб — общество, в което няма никаква законодателна гаранция, никаква форма на поддръжка, никаква възможност да изявиш своята самостоятелност, да протестираш. Освен свободата да излезеш на улицата и да носиш етикетчетата, които виждаме на всички ежедневници — „Дайте ни работа", „Аз съм безработен". Свободата — това е свобода на капитала да експлоатира труда. Равенството — това е равенство на капиталистите да експлоатират работника. Братството — това е масонското братство на капиталистите, както Маркс се изразява, да си разпределят ограбеното по законите на средната норма на печалбата. Ето това е принципът.

П. Русев: — Неоколониализмът е жив. Според мен това е най-силното доказателство за несъстоятелността на теорията на буржоазната пропаганда за свободата на личността. Щом има свобода на човека, защо не оставят народите от Африка свободно да си изберат обществения строй?

Т. Трендафилов: — Защо във всички развити капиталистически страни де факто поддържат Ян Смит? Финансират го, въоръжават го.

Б. Спасов: — В помощ на Мобуту организираха веднага силите си.

А. Кътов: — Струва ми се, че правата и свободите на човека в условията на капитализма се определят от взаимодействието и съотношението на четири фактора: първо, **икономическата принуда**, второ, **материално-държавната принуда**; трето, **юридическата принуда** и четвърто, **идеологическата принуда**. Тогава, когато първите две — икономическата и материално-държавната, като респектираща сила са достатъчни да осигурят капиталистическата експлоатация и постигане на максимални печалби, тогава се прокламират формално права и

Digitized by Google

свободи. Особено трябва да се подчертае ролята на буржоазната идеологическа принуда, която има за задача теоретически да обърка, да „ослепи" идеологически трудовия човек, за да не си знае правата на творец на материалните и духовните блага.

Когато тези три принуди са налице и „работят" успешно, буржоазията не се нуждае от юридическа принуда, тя си позволява да прокламира юридически права и свободи на човека.

Т. Трендафилов: — Да либералничи.

К. Кътов: — Но когато икономическата, материално-държавната и особено идеологическата принуда се окажат недостатъчни, не могат да държат в експлоататорско подчинение трудещите се, когато те започнат и да предявяват своите искания, тогава буржоазията по най-брутален начин потъпква най-елементарните права и свободи на човека. Това се потвърждава от три крупни обвинителни факта: колониализма и неоколониализма, фашизма и орязания и фалшив характер на правата и свободите на човека в капиталистическия свят. Не е необходимо да се доказва, че колониализмът и неоколониализмът, родени от капитализма, са позор за човечеството на XX век, че фашизмът като най-свирепа диктатура на шепата монополистическа буржоазия и брутално потъпкване на най-елементарните права и свободи на човека е рожба на развитите капиталистически страни. Не е необходимо да се доказва и това, което още някога В. И. Ленин убедително разкри, че дори там, където са прокламирани формално права и свободи на човека, те са орязани и непълни и което е особено важно — фалшиви, без реално покритие, материално необезпечени. Например обявява се: всеки в капиталистическия свят има право на труд, а милиони са постоянно безработни. Или: всеки има право на образование, а то икономически е реално само за децата на заможните и т. н.

П. Русев: — Има ли по-голям обвинителен акт против буржоазията от фашизма! А той е рожба на буржоазията.

А. Кътов: — Това е най-грубо, непознато в цялата история на човечеството потъпкване правата и свободите на човека, отричане и деградиране на човешката личност.

П. Русев: — Самият факт, че буржоазията сега покровителствува, поддържа неофашистките движения, неофашистките идеи, говори какво разбират те под права на човека.

Т. Трендафилов: — В никоя капиталистическа страна не се водят никакви ограничителни действия и репресивни мерки срещу неофашизма. Той се толерира навсякъде въпреки формалното осъждане на фашизма в речите на някои политически лица.

П. Русев: — Ние разполагаме с един документ, който приковава вниманието на световната общественост, който най-добре характеризира нашата свобода и нашите понятия за демокрация — това е **проектът за съветската конституция.** Моля професор Борис Спасов да даде характеристика на този връх на демократизма в условията на реалния социализъм.

Б. Спасов: — На въпроса, отнасящ се до правата и свободите на човека и гражданина при социализма, винаги се е отделяло подобаващо място във всички юридически документи. Още непосредствено след Октомврийската революция Ленин изтъква значението и ролята на личността на трудещите се. И още тогава се подчертава, че той е субект на управлението и на производството. Във всички съветски конституции юридическият статут на човека, на гражданина е намирал съответно регламентация, и то по принципиално нов начин.

Освен традиционните демократични права и свободи конституциите от социалистически тип записват в своя текст и прокламират и други специфични права и свободи, които могат реално да съществу-

Digitized by Google

ват само при социализма. **На първо място аз бих поставил правото на труд.** Защото и сега в **проекта за новата конституция на Съветския съюз на правото на труд е отделено достойно място** и е дадена съвършено точна и правилна дефиниция. В член 40 е записано: „Гражданите на СССР имат право на труд, т. е. на получаване гарантирана работа със заплащане на труда, съобразно с неговото количество и качество, включително правото на избор на професия, рода на занятието и работата според призванието, способностите, професионалната подготовка, образованието и с оглед на обществените интереси".

Ето това е право на труд. А такова право не може да съществува при капитализма. Защото там не може да има гарантирана работа. Икономическите кризи, които са перманентно явление за капитализма, отричат такава възможност. Там няма и никога не може да има възнаграждение съобразно с принципа „Всекиму според количеството и качеството на труда", защото това е социалистически принцип, той не намира място при капитализма.

Следователно конституциите от социалистически тип предвиждат и такива специфични права, които са присъщи само на социализма. Към тях аз бих посочил правото на гражданите да участвуват в управлението на държавата и на обществото. И в новата съветска конституция това право ще бъде записано.

Другарят Русев е съвършено прав, когато отбеляза, че проектът за конституция на Съветския съюз, който сега се обсъжда и който в навечерието на 60-та годишнина на Октомврийската революция ще стане конституция на Съветския съюз, представлява връх на конституционното развитие от социалистически тип. Трябва да се подчертае, че съществува приемственост между предходните съветски конституции и тази.

А. Кътов: — Тя е усъвършенствувана.

Б. Спасов: — Няма никакво съмнение, че този проект е изграден изцяло върху основите на ленинските принципи и идеи за социалистически конституционализъм. Но в случая става дума за решителна крачка напред във всяко отношение, когато се говори за конституционна регламентация на обществените отношения.

Но когато говорим за правата на човека, действително има какво специално да се отбележи. Още в преамбюла се отдава голямо значение на човека, на личността, на народа, на трудещите се като строители на социализма и на комунизма. И по-нататък — има специален раздел в конституцията **„Държава и личност".**

П. Русев: — Това е цяло откритие.

Б. Спасов: — Това е действително откритие. Това е една съвършено принципиално нова постановка. Затова защото личността, хората, човекът — това е субстратът и на държавата от социалистически тип. Още Маркс говори за организирания в държава пролетариат, т. е. народът, организиран в държава — ето това е „Държава и личност". Докато буржоазните концепции са, че човекът има права дотолкова, доколкото държавата му ги е отстъпила, то социалистическата концепция е, че народът е субстратът на държавата и народът е творец, носител на правата и на свободите. И оттук идват всички останали положения, които са регламентирани в съветската конституция. Разширени са извънредно много основните права и свободи. И особено важно — това е пак принципиално присъща само на социализма постановка: центърът на тежестта се пренася върху гаранциите за правата. Не само се провъзгласяват, афишират правата, а се гарантират. Щом се провъзгласи едно право, веднага се посочват материалните и юридическите гаранции на това право.

Digitized by Google

За първи път в историята на конституционализма се провъзгласява право на жилище. Досега нито една държава не е имала куража да обяви такова право. Съветският съюз обявява право на жилище.

А. Кътов: — Има и гаранции да се реши този въпрос.

Б. Спасов: — Именно този въпрос е решен и заради това може да се запише в конституцията. Няма друга страна, в която този въпрос да е решен тъй, както в Съветския съюз. Ето. **В член 44 е записано:** „Гражданите на СССР имат право на жилище" и веднага се посочват гаранциите: „Това право се осигурява с развитието и охраната на държавния и обществен жилищен фонд, със съдействието на кооперативното и индивидуалното жилищно строителство, със справедливото разпределение под обществен контрол на жилищната площ, предоставена според осъществяването на програмата за жилищно строителство, а също и с невисокото квартирно заплащане".

П. Русев: — А в много капиталистически държави хората „имат право" да спят под мостовете.

Т. Трендафилов: — Искам да продължа мисълта на професор Спасов, че проектът за конституция на Съветския съюз представлява действителен връх и на теорията, и на практиката за законодателно решаване на големия проблем — правата и свободите на човека. Искам да използвам като пример една сравнителна характеристика на текстовете, с които се осигурява законодателно, конституционно такова основно право като правото на труд.

Една елементарна сравнителна характеристика на двете конституции — сега действуващата, приета в 1936 година, и проекта за конституция, ни показва огромно различие. В Конституцията от 1936 година се говори просто: „Всички граждани на Съветския съюз имат право на труд". А в член 40 на проекта се казва: гражданите на Съветския съюз имат право на труд, тоест получаване на гарантирана работа със заплащане на труда в съответствие с неговото количество и качество, включително правото на избор на професията, рода на занятието и работата в съответствие с призванието, способностите, професионалната подготовка, образованието и с отчитане на обществените потребности.

П. Русев: — Има ли такъв текст в някоя буржоазна конституция?

Т. Трендафилов: — Няма и не може да има.

А. Кътов: — Даже и да го има, не може да го осигури.

П. Русев: — Не! Те не могат да говорят за правата на човека, когато не са осигурили условия за едно елементарно право...

Т. Трендафилов: — Значи, когато разсъждаваме по този въпрос и признаваме, че при капитализма няма дори гарантирано право на труд и го сравняваме с не само гарантираното право на труд при социализма, но и с неговата подкрепа от правото да получиш не каква да е работа, а възможност да се трудиш според интересите и призванието си, да се трудиш в съответствие с професионалната си подготовка и в участъка, **където личните пориви на човека като личност ще се съчетават по най-благоприятен начин с обществените интереси,** тогава имаме работа със законодателство от нов тип — **социалистическо законодателство,** което стои цяло историческо стъпало над всички известни форми на буржоазно законодателство.

В този смисъл имаме в проекта една чудесна форма на изява на несравнимите предимства на социализма, на социалистическия начин на живот, на социалистическата теория и практика за решаване на човешките проблеми.

В широкия комплекс от социално-икономически права, за които се говори в специален раздел на проектоконституцията, можем да намерим още много интересни текстове за осигуряване на гражданите

Digitized by Google

при старост, при болест, при загубена работоспособност, при трудови злополуки в много по-широк план, отколкото в действуващата конституция.

Искам да подчертая и въпроса за гаранциите на тези права, за които професор Спасов също спомена. Леонид Илич Брежнев, докладвайки проекта за конституция пред Върховния съвет на СССР, много реалистично разглежда историята и практиката на претворяване на положенията в сега действуващата конституция. Той подчерта голямата работа, която са извършили Централният комитет, Върховният съвет на Съветския съюз и съветското правителство за усъвършенствуване на законодателството по създаването на гаранции срещу всякакви нарушения на правата на гражданите, срещу злоупотребяването с властта, срещу бюрократичните извращения. Обобщавайки тези гаранции, проектът подчертава, че съблюдаването на конституцията и законите се вменява в задължение на всички държавни органи и длъжностни лица, обществени организации и гражданите.

И като добавка на това ще кажа, че в проектоконституцията има текст, който осигурява конституционно право на всеки гражданин на Съветския съюз да съди, да подвежда под съдебна отговорност държавни органи и длъжностни лица, които са нарушили неговите права или са действували в противоречие с конституцията. И това е текст, който не може да се намери в конституцията на нито една, подчертавам, нито една развита и най-развита капиталистическа страна.

П. Русев: — Всяка обществена система, както и социалистическата обществена система, е въпрос на класово господство, е въпрос на класова зрелост на обществото. Естествено, в тоя процес обществото е длъжно да води борба против носителите на отрицателните явления, против носителите на антисоциалистически прояви. Можем ли да разглеждаме борбата против тия явления като ограничение правата на личността?

Т. Трендафилов: — Това е най-рационалната и най-точната форма, чрез която се осъществява на практика принципът „Свободното развитие на всеки е условие за свободното развитие на всички". Не може да има свобода за всички там, където едни имат само права, а други — само задължения. Или там, където правата и свободите се откъсват от диалектически свързаните с тях задължения за спазване на нормите на социалистическото общество.

П. Русев: — Когато един със своите действия отнема правото на другия да живее спокойно, да живее творчески, когато му нарушава и тишината, и спокойното му пребиваване на улицата, в магазина...

А. Кътов: — Наказателните мерки против носителите на тези прояви са абсолютно необходими за осигуряване, за гарантиране на действително прокламираните права и свободи.

Т. Трендафилов: — Свободата не е слободия, свободата не е свобода от задължения...

П. Русев: — Но не ви ли прави впечатление, че затворите на буржоазията са пълни и с политически противници, които са носители на най-прогресивните идеи? А когато стане дума, че социалистическото общество чисти петната, за да покаже в най-чист вид своето лице, тогава те казват, че чистенето на петната е отнемане на свободата на личността.

Т. Трендафилов: — Ако свободата се разбира като право да вървиш срещу обратния поток на движението, като право да крадеш, като право да правиш катастрофи, право да убиваш, явно е, че тук имаме работа с объркване на понятията.

П. Русев: — Щом те са за правата на личността, защо не изпразнят затворите, защо не пуснат всички „престъпници"?

Digitized by Google

Т. Трендафилов: — Защо не пуснат всички комунисти, които са в затворите, ще прибавя аз.

П. Русев: — Защо не дават право на комунисти да работят в средствата за масова информация?

Т. Трендафилов: — Защото това обективно застрашава условията за изсмукване на печалби, застрашава тяхната власт.

П. Русев: — Следващият въпрос, който е много интересен и ние трябва също да му отговорим, е въпросът за плурализма. Вие знаете, че когато става дума за свободата на личността и за демократизма в условията на реалния социализъм, буржоазните проповедници поставят и този проблем. А известно е, че многопартийността е надстройка на реалния социализъм. В целия социалистически лагер, включително и у нас, в България, освен Комунистическата партия има и други партии. Следователно не стои въпросът за многопартийността. И при нас има многопартийност, и при буржоазията има многопартийност. Но капиталистите не са съгласни с факта, че тая многопартийност е боен трудов съюз под ръководството на Комунистическата партия за построяването на социалистическото общество. Това е според мен главното...

Т. Трендафилов: — Аз мисля, че приказките за плурализма, за плуралистична власт и пр. фактически са насочени срещу ръководната роля на Комунистическата партия. Това не е апел за демокрация и демократизъм. Това е атака срещу историческата мисия на работническата класа и нейния авангард — Комунистическата партия. Защото проблемът за демократизма изобщо, за реалната и мнимата демокрация не се решава от това, колко са политическите партии. Всичко зависи от господствуващите институции, механизми, форми и средства, чрез които огромното мнозинство от народа може или не може реално да участвува в процеса на управлението, във формирането и взимането на основните решения, т. е. осигуряват ли се условия за реално участие на народа в упражняването на властта. Ако от такава позиция оценяваме капиталистическата и социалистическата действителност, ще видим, че народовластието във все по-голяма степен се утвърждава и развива именно с победата на социалистическата революция на територията на социализма. **Не може и дума да става за народовластие,** подчертавам за народовластие — власт на народа в огромното му мнозинство в капиталистическите страни, където наред с ограниченията на избирателното право (за които говорихме, че под натиска на трудещите се в една форма отпадат, за да се съхранят в друга) се поддържат такива системи — мажоритарните, пропорционалните и пр., които осигуряват парадоксално участие във властта: партии, които получават милиони гласове, са представени с единици, и партии, които получават хиляди, са представени със стотици в буржоазните парламенти.

Очевидно тук работата не е до плурализъм като форма и проява на демократизъм и народовластие, а става дума за класово, диференцирано участие във властта и за форми, методи и средства, чрез които се осигурява господството на една класа. Струва ми се, че привърженците на плурализма не си дават сметка за някои изключително важни поуки, които сега, 60 години след победата на Октомврийската революция, в подготовката на 60-годишния юбилей всеки разумно, трезво, реалистично мислещ човек трябва да си направи.

Какво означава в края на кращата прехвалената „свободна игра" на политическите сили в условията на класическата буржоазна демокрация. Цялата история на капитализма е доказателство, че това е свобода за реализиране монопола на капитала върху политическата власт. Във всички случаи, в които този монопол е застрашен, буржоазията и в миналото, и в недалечната история е ставала при-

Digitized by Google

върженик на най-крути мерки за ограничаване правата и свободите. Буржоазната демокрация роди, ражда и ще ражда фашизъм.

Следователно приказките за плуралистичната демокрация, за „свободната игра“ на политическите сили в устата на някои политически дейци в нашето съвремие са само красиви фрази, които обективно пречат да се анализира властта от ясни класови позиции.

П. Русев: — Защо империалистите не разрешат многопартийност в Еквадор, в Уругвай, в Чили, нали са привърженици на свободата, на демократизма, на многопартийността? Защо забраняват прогресивните партии?

Т. Трендафилов: — Това само потвърждава моята мисъл, че при всички случаи, при които монополът върху властта е застрашен от свободната игра на политическите сили и избирателното право, буржоазията се хваща за калъчката и действува с фашистки методи.

П. Русев: — Другарю Кътов, не е ли вярно, че там където многопартийността е застрашавала господството на буржоазията, тя я е ликвидирала?

А. Кътов: — И при капитализма, и при социализма може и да има, може и да няма многопартийност. Многопартийността не е абсолютен белег на демокрацията: по-важното е на коя класа служи многопартийността или еднопартийността на властта. В капиталистическите страни многопартийният или еднопартийният режим се налага от съотношението на класовите сили, но винаги служи да укрепва властта на капитала и да осигурява по-високи печалби. Обратно е в социалистическите страни. Разбира се, и в тях многопартийността и еднопартийността се определят от отношението на класовите сили, историческите, националните и други особености и традиции, от етапа на социалистическото развитие и пр. Многопартийна или еднопартийна обаче властта винаги служи на едно: да се утвърждава и развива социалистическото общество като общество на трудовия човек, на твореца на материалните и духовните блага, на човешкия прогрес.

Т. Трендафилов: — Много интересно е, че в това отношение сами буржоазните теоретици не са последователни. Когато критикуват социализма, те застават на позициите на плурализма, когато обсъждат политическата апатия и въздържането от участие в изборите в Съединените щати, те сякаш забравят това, което са казали по адрес на социализма и доста откровено признават, че една от причините за политическото безразличие на американския избирател е, че не вижда разлика между двете партии, т. е. те признават на практика еднопартийността, признават, че двете партии в Съединените щати са фактически две разновидности на една и съща партия на едрия капитал.

Д. Кралев: — Не може да се говори за реализиране на правата на човека в капиталистическите страни, когато все повече се ширят и такива явления (освен тези, за които се говори) като алкохолизма, наркоманията, порнографията, самоубийствата, когато нарастват страхът от утрешния ден, отчаянието, апатията, безперспективността. Казвам това, като имам предвид тенденцията повечето от новоосвободените колониални народи да избират пътя на социализма, защото това е пътят на социалния оптимизъм. Ако може — да се каже повече за социалния песимизъм и социалния оптимизъм.

Т. Трендафилов: — Въпросът е непосредствено свързан с нашия разговор за правата и свободите на човека. Например пресата във Франция напоследък твърде много публикува писма на отчаяни работници, младежи, млади работнички или оставени записки на самоубили се. Неотдавна имаше в „Льо Монд“ статия за една учителка, която решава да се самоубие, защото не вижда начин да живее достойно. Ето че пак стигаме до въпроса за формалните права и свобо-

Digitized by Google

ди, за правните и същинските гаранции, за социалното неравенство. Вярно е, че тонусът на едно общество е краен резултат от наличието на действителни права и свободи на човека и, бих казал, в по-генерален план — от реални възможности за самореализация на човешката личност, за нейната изява, за чувството, че си полезен, нужен на другите и че си равностоен член на това общество. Ето откъде извират и оптимистичното настроение на хората в социалистическото общество, и песимизмът на капиталистическото общество.

В този смисъл е много показателна последната книга на Даниел Бел „Културните противоречия на капитализма". В нея авторът е принуден да признае: материалното благополучие не ражда оптимизъм, „потребителското общество" не е оптимистично общество; за да се решат проблемите за оптимизма, трябва да се намери нов идеен стимул, обединяваща идея, която той търси някъде в пределите на мистичната „нова протестантска етика".

Очевидно въпросът за правата и свободите в последна сметка намира изява в настроението, в оптимизма, в социалния оптимизъм или в социалния песимизъм, в чувството на обреченост, зад което фактически се виждат кризата на капитализма, задълбочаващите се противоречия на това общество.

А. Кътов: — Безспорно е, че социалният песимизъм и социалният оптимизъм са две коренно противоположни явления, които било на личностно или социално групово равнище изявяват фактически безправие или права и свободи на човека. И още: безспорно е, че броят на хората, които изпадат в социален песимизъм, в социално отчаяние, в безперспективност, която свършва като правило с печален край, се увеличава все повече и повече в капиталистическите страни и особено в най-развитите. Това само по себе си е още един крупен обвинителен факт и фактор за това, че капитализмът не е в състояние да осигури правата и свободите на човека, за които вдига толкова шум. И обратно, социалният оптимизъм все повече и повече става същностна черта на човека при социализма като отражение на действително гарантираните, а не само формално прокламирани права и свободи на човека.

Ако разгледаме този въпрос на научнотеоретическо равнище, ще се убедим, че няма по оптимистична теория от марксизма-ленинизма в историята на човечеството. Не е имало и няма да има. Това не е случайно. Тя отразява оптимизма на социализма като нов обществен строй, като ново общество. Тя отразява действителните материално обезпечени права и свободи на човека в условията на социализма.

А къде, ако не в развитите капиталистически страни, се раждат теориите, концепциите, които по своята същност са теории и концепции на социалния песимизъм: вземете най-модерните буржоазни теории за неизбежната екологична гибел на човечеството...

Не случайно попитах колко са съветските конституции досега. Четири се оказаха. Силата на тези конституции е както в общото, така и в различието им. Общото е, че те са конституции, които в най-дълбоката си същност изразяват оптимизма на социализма като ново общество на комунизма, като нова обществена формация, която е в състояние да гарантира правата и свободите на човека. Разликата е, че конституционно, юридически тези права имат исторически характер и се осигуряват с оглед на степента на зрелост на това общество.

П. Русев: — През последните години няма буржоазни конституции, които така да са се развивали, щото да разширяват правата на масите. И когато разглеждаме сега съветската проектоконституция, тя е интересна и, бих казал, оригинална и от тая гледна точка — тя е един непрекъснат процес, който разширява, задълбочава правата на човека и ги гарантира. Това го няма в буржоазните конституции.

Digitized by Google

А. Кътов: — Тя е конституция вече на зрелия социализъм и на прехода към комунизъм.

Т. Трендафилов: — От декларацията за правата и свободите на човека и от първите буржоазни конституции до днес общата тенденция на развитието на буржоазния конституционализъм е тенденция към ограничаване на правата. И обратно. Генералната линия на развитието на конституциите на социализма — това е линия не само за разширяване, но и на такава конкретизация на правата и свободите на човека, която потвърждава разцвета на социалистическата личност и конституционните гаранции за този процес в перспектива.

И нещо много важно: абсолютно наложителната връзка между нашите разсъждения за правата и свободите на човека с диалектиката на тези права и свободи по отношение на задълженията. Няма права и свободи там, където има безотговорност. Права и свободи — това означава отговорно и способно да съблюдаваш законността в обществото. В този смисъл правата и свободите са другата страна на задълженията. Те са реализация на твоята способност да отстояваш на всички задължения, които произтичат от закона, за да се ползваш от правата, които той ти предоставя. Това в проектоконституцията на СССР е много ярко изразено. За да има действителна свобода и права на човека като същество, което твори действителността, въпреки че е неразделна нейна част, са необходими две кардинални предпоставки: високо развитие на науката и социални условия, които да позволяват да се прилагат обективните обществени и природни закони в интерес само на човека. Високото развитие на науката е необходимо, за да се познават обективните обществени и природни закони, а социалните условия са необходими, за да може човекът като личност, като колектив, като нация, като народ, като общност от социалистически нации и народи, утре като комунистическа световна общност да е в състояние да прилага със съзнание изискванията на тия закони в интерес на човека, на обществото и на обществения прогрес. Тогава имаме действителни права и свободи, тогава действително се преминава, както казва Енгелс, от царството на необходимостта в царството на свободата.

П. Русев: — Не ви ли прави впечатление, че буржоазията, когато говори за правата на човека в своя строй, в своите условия, ги свързва тясно със задълженията на гражданина в капиталистическото общество да спазва капиталистическата законност и капиталистическите правилници на общежитие. А когато стане дума за правата на човека в социалистическия лагер, в социалистическото общество, буржоазията ги откъсва от задълженията на гражданина към историята, към човечеството, към колектива.

Т. Трендафилов: — И говори за абстрактни права и свободи вън и независимо от конкретните исторически условия.

П. Русев: — И откъсва правата от задълженията. Това също така много добре разкрива същността на буржоазната пропаганда.

В заключение бих казал отново, че приканваме научни дейци и партийни и обществени работници да се включат в нашия разговор със свои мнения и предложения.

Digitized by Google

КОНТРОЛЪТ И ПРОВЕРКАТА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Контролът и проверката на изпълнението са сърцевина на ръководната партийна дейност и важна черта на ленинския стил.

Високите темпове на икономическото развитие на Михайловградски окръг през седмата петилетка, преодоляването на трудностите за осигуряване на ритмичност в изпълнението на производствените планове, реализирането в живота девиза на Партията „Ефективност и качество, качество и ефективност" поставиха пред окръжния комитет на БКП изискването да отделя по-голямо внимание на ефективността на контрола и проверката на изпълнението във всички партийни звена. Затова на пленум бе обсъден натрупаният опит, разкриха се недостатъците, очертаха се насоките за работата по този проблем.

УСЪВЪРШЕНСТВУВАТ СЕ КОНТРОЛЪТ И ПРОВЕРКАТА

Налице е определен стремеж на партийните комитети и организации в окръга да осъществяват нов подход и да търсят нови, по-ефективни форми на контрол и проверка на изпълнението. Сега партийните комитети и първичните партийни организации по-добре използват контролните органи и организации за изпълнение на партийната политика и възложените им задачи.

На първо място повиши се ролята на пленума на окръжния комитет на Партията в контролната дейност. През 1975 година два пъти бяха отчетени резултатите от изпълнението на насрещния план и плана за шестата петилетка и извършената предконгресна работа. Миналата година пленумът обсъди редица важни въпроси като: издигане културата на земеделието; работата на окръжния народен съвет за изпълнение партийните решения по фуражния проблем; за ефективно използване на поливните площи; индивидуалната политическа работа с хората и други.

Стана система в работата на бюрото на окръжния комитет на Партията ръководните кадри периодически да дават отчет как изпълняват отделни решения и задачи. През 1975 г. 13 на сто от разгледаните в бюрото въпроси са отчети на ръководни стопански дейци, а през 1976 година те нараснаха на 38,6 процента. Бюрото изслушва отчети от градските, общинските, заводските комитети, от ръководствата на обществените организации. Председателят на окръжния съвет на Българските професионални съюзи направи отчет как се разгръща социалистическото съревнование и се внедряват националните и ок-

Digitized by Google

ръжните инициативи. Първият секретар на окръжния комитет на ДКМС докладва за работата с комсомолските кадри.

Хубава практика е бюрото на ОК на БКП да заседава периодически на място в общински партийни комитети и да изслушва отчети от партийни и стопански ръководители за изпълнението на отделни решения и задачи. Предварителните проверки и проучвания от членове на бюрото позволяват те добре да вникнат в проблема, който ще се обсъжда. Миналата година бюрото на окръжния комитет проведе срещи в общините Брусарци, Василовци и Стубел и изслуша доклади за извършената от общинските партийни комитети и първичните партийни организации политическа и организаторска работа за отглеждането и прибирането на селскостопанските култури.

Съчетани с проверки и посещения на промишлени, строителни и транспортни предприятия, бюрото проведе заседания в Михайловград и Лом. На тях първите секретари на градските комитети на Партията направиха отчети за извършената организаторска и политическа работа по изпълнение на насрещните планове. Този подход дава възможност на бюрото на окръжния комитет на Партията като цяло да участвува в проверки на място, да посещава обекти и да провежда срещи с низови партийни и стопански ръководители, с работници и специалисти. Членовете на бюрото се запознават с работата по изпълнението на задачите на място, с проблемите и трудностите, които се срещат, и вземат конкретни практически мерки за изменение на положението. Друга полезна форма за контрол и проверка на място, която използва окръжният комитет, е участието на всички секретари и завеждащи отдели и някои окръжни ръководители в заседания на общинските партийни комитети. През 1976 година общинските партийни комитети във селата Винище, Доктор Йосифово, Замфирово, Мадан и Якимово разгледаха въпросите по организацията на отглеждането и прибирането на реколтата от селското стопанство. Участието на членове на бюрото и упражненият контрол помогнаха в работата им.

Като резултатна форма за контрол и проверка се утвърдиха прегледите на работата в АПК за издигане културата на земеделието. Участието на членове на бюрото на окръжния комитет на Партията, на секретарите на общинските комитети, ръководители и специалисти от АПК е насочено към разкриване на положителния опит в организацията на работата за изпълнение решенията на окръжния комитет в областта на селското стопанство. Разкриват се на място допуснатите слабости. Прегледите завършиха с критичен разбор, с оценки и изводи. Така окръжният комитет на Партията осигурява предохранителни мерки в работата на партийните и стопанските кадри, осигурява обмяна на положителния опит в партийната и стопанската работа.

Повишиха се контролните функции на градските комитети на Партията и на техните бюра. В заседанията си те по-редовно разглеждат отчети от секретари на първични партийни организации, директори на предприятия, ръководители на обществени организации за изпълнение на задачите. През последните две години 43 на сто от разгледаните в пленумите на градските комитети проблеми са за изпълнение на политическите и стопанските задачи. Бюрата на градските комитети отделят голямо внимание на контрола за изпълнението на решенията.

След XI конгрес на Партията чувствително се подобрява контролната дейност и на общинските партийни комитети, партийните секретари, административно-стопанските ръководители. Сега в техните заседания 30 на сто от общия брой на разглежданите въпроси са отечти на секретари на първични партийни организации и административно-стопански ръководители. Засили се отчетността и взискателността към низовите кадри в общините.

По-системно се работи за повишаване контролните функции на

Digitized by Google

първичните партийни организации върху дейността на административно-стопанските и обществените органи и върху дейността и поведението на комунистите. Сега ръководители на предприятия, цехове, бригади и смени по-често се отчитат на партийни събрания за извършеното от тях по изпълнение на насрещните планове и за работата им с трудовите колективи. Тази практика повишава ролята на партийните организации като политически ръководства на колективите. Тя помага да се повишава ролята на партийното събрание, да се издига чувството за отговорност на кадрите.

Ефективна форма за контрол на първичните партийни организации на дейността на отделните комунисти е самоотчетът и атестат-оценките на партийните членове, разглеждани на партийни събрания. Тя започна да се прилага от 1975 година в 220 партийни организации, а през миналата година се възприе във всички партийни организации в окръга. Досега са направени атестат-оценки на повече от 5870 комунисти. Събранията за тяхното разглеждане преминават при голяма активност. Те дават възможност на комунистите самокритично да преценяват своята дейност, да вземат отношение по работата на своите другари как изпълняват уставните си задължения, какъв е техният дял в производствената, служебната и обществено-политическата работа. Положителен е опитът в това отношение на партийните организации в Михайловград, Лом, Берковица, Чипровци, Мадан...

Окръжният комитет на БКП провежда и редица други инициативи. През миналата година в партийните групи и трудовите колективи се проведе разговор на тема „Думи и дела". Направи се отчет и преценка на работата на комунистите и производствениците за изпълнението на поетите от тях обещания. Това мероприятие засили чувството за отговорност за изпълнение на поетите обещания, допринесе за осигуряване единство между обещанието и изпълнението.

По плана на окръжния комитет на Партията се направиха преценки за дейността на всички комунисти, избрани в партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации. Обсъди се работата им за изпълнение на производствените и стопанските задачи, участието им в обществено-политическата работа, конкретният им принос за изпълнение на насрещния план в съответния трудов колектив. Преценки по тези въпроси се направиха в събрания на партийните организации, на заседания на градските и общинските комитети.

Сега партийните органи извършват системни оценки на кадрите, влизащи в тяхната номенклатура. Все по-широко се внедрява в тяхната практика взаимствуваният от КПСС опит за изготвянето на атестат-оценки. Той дава възможност да се ангажират широк кръг активисти за изготвянето на по-обективни оценки за дейността на кадрите, по-добре да се внедрява елементът на самооценка и самоконтрол, да се правят по-обективни изводи от партийните органи. Това помогна за повишаване чувството за отговорност сред ръководните кадри за изпълнение на възложените им задачи.

Изпитано средство за контрол и проверка на изпълнението на партийните решения е партийната информация. Чрез нея на отчет се води вътрешнопартийният живот на градските и общинските комитети и на първичните партийни организации. От месечните анализи се правят изводи за работата на организациите като политически ръководства на трудовите колективи, на техния стил на работа. Обзорите за разглежданите в градските и общинските комитети въпроси се ползват като средство за контрол на работата им за изпълнение на решенията на Централния и окръжния комитет на Партията.

Комплексните проверки с участието на сътрудници от различните отдели на окръжния комитет заемат все по-широко място в контролната дейност на комитета.

Digitized by Google

По инициатива на отдел „Организационен“ на ОК на БКП съвместно с представители на отделите „Пропаганда и агитация“ и „Селскостопански“ през миналата година се направиха комплексни проверки на цялостната работа на общинските партийни комитети във Владимирово, Разград, Септемврийци. Резултатите от тях се разглеждаха на заседание на комитетите с участието на партиен и стопански актив и на основата на направените оценки общинските партийни комитети приеха мероприятия за преодоляване на констатираните слабости. Този вид контрол помага за подобряване цялостната им дейност и за утвърждаването им като действителни политически органи на разностранния живот в общините.

НЯКОИ НЕПРЕОДОЛЕНИ СЛАБОСТИ

Критичният анализ на нашата организаторска и политическа работа показа обаче и някои сериозни слабости. Макар и в отделни случаи, но се допуска инфлация на решенията, особено по осигуряване ритмичното изпълнение на плана в окръга. Окръжният, градските и общинските комитети на Партията и първичните партийни организации взеха редица решения, свои програми и мероприятия приеха и окръжният народен съвет и другите окръжни ръководства, но производственият план на окръга за миналата година не се изпълни. Не се осъществиха докрай програмите за повишаване културата на земеделието, за решаване на фуражния проблем и за рентабилността на животновъдството. Това показва, че ефективността на контрола и проверката на изпълнението все още са недостатъчни, че проблемът за преустройството на работата ни в това отношение не е решен напълно. В практическата работа се допуска едностранчивост. Контролът се насочва предимно към решаването на текущи задачи. А такива проблеми като усвояването на новоизградените мощности, осигуряването на квалифицирана работна ръка, усвояването на нови производства, и др. се оставят на по-заден план.

Контролните мероприятия, които окръжният, градските и общинските комитети и първични партийни организации приемат, не винаги следват по петите взетите решения. Често пъти контролът има кампаниен характер, поради което задачите не се довеждат докрай.

Друга негативна страна на партийния контрол е недостатъчната му всеобхватност. Допускат се слабости в планирането и насочването на проверките. Не винаги и достатъчно се вниква в стила на партийните комитети и организации, не е на необходимата висота взискателността към ръководните кадри. Затова прилагането на комплексния подход в контрола и проверката не довежда винаги до трайни и положителни изменения.

НАСОКИТЕ

Обобщавайки положителните резултати и разкривайки слабите страни в съдържанието и ефективността на контрола, окръжният комитет на Партията набеляза основните насоки за работата на партийните комитети и организации за усъвършенствуване на тази дейност, за превръщането ѝ в главен фактор за изпълнение решенията на XI конгрес и Юлския пленум на ЦК на БКП.

В своята ръководна дейност окръжният, градските, заводските и общинските партийни комитети насочват контрола и проверката на изпълнението към решаването на основните задачи на партийната и стопанската работа в окръга. В центъра на тяхното внимание стои решаването на основния проблем на петилетката — ефективност и качество във всички сфери на дейността. Такива основни проблеми като

Digitized by Google

осигуряването на ритмичност в изпълнението на насрещния план, пълното усвояване на новоизградените производствени мощности, усвояването на новите производства и осигуряване на висококачествена продукция са поставени на постоянно наблюдение от партийните органи. От началото на годината се провежда конкретна, целенасочена организаторска и политическа работа в трудовите колективи на предприятията и стопанствата, по-системно се работи с държавните стопански обединения и министерствата за тяхното успешно решаване.

Контролът и проверката на изпълнението сега се насочват преди всичко към спазването на трудовата и технологичната дисциплина, към материално-техническото снабдяване и други.

Усъвършенствува се системата за водене на отчет изпълнението на решенията. Конкретна практическа работа се провежда в окръжната партийна организация за подобряване и усъвършенствуване на стила на партийните комитети и организации. За тази цел комплексни проверки ще се извършват по целогодишен план. Те ще обхващат както цялостната работа на партийните комитети, така и конкретните резултати от решаването на политическите и икономическите задачи. В комплексните проверки ще се привличат повече специалисти и първенци в производството.

Мерките, които взема окръжният комитет на Партията в Михайловград за подобряване контрола и проверката на решенията, са насочени да създадат обстановка на непримиримост към нарушенията на партийната дисциплина, за повишаване взискателността към всички ръководни кадри, за изпълнение на партийните решения и задачи.

Димитър КРЪСТЕВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

КОМУНИСТЪТ — БОРЕЦ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАСРЕЩНИЯ ПЛАН

МИРКО МИНКОВ
секретар на партийния комитет
в акумулаторния завод „Методи Шаторов" — Пазарджик

Лозунгът на седмата петилетка „Висока ефективност и високо качество" намери дълбок отклик сред колектива на Акумулаторния завод, прие се като повик на Партията за превръщането му в основно съдържание на нашия труд. Заводската партийна организация мобилизира комунистите и всички трудещи се да разработят и приемат такъв насрещен план, който отразява в себе си същността на този лозунг.

Откъде започнахме?

В края на ноември 1976 година под ръководството на заводския партиен комитет стопанското ръководство изгради комисии — централна и по производствени звена, които имаха задача да разработят не

Digitized by Google

само инженерни проекти за реализирането на държавния план, но и за създаване на необходимите условия за участие на всеки член на колектива във формирането на насрещния план. В събрания на цеховите колективи работниците се запознаха със задачите и с изискването да участвуват в съставянето на насрещния план. За целта из цеховете се пуснаха тетрадки, в които те вписваха своите предложения за разкриване на резерви на всяко работно място. Постъпилите предложения се анализираха в комисиите и очакваният ефект от тях се включи в насрещния план. При обработката на работническите предложения се използваха специалисти икономисти, инженери и изтъкнати първенци в производството. Със своя опит и знания на основата на постъпилите работнически предложения те спомогнаха да се състави един напрегнат, но изпълним насрещен план.

Пред комунистите и цялата заводска партийна организация стоеше задачата насрещният план да стане достояние на всеки член на колектива, да се използват всички възможности на масово-политическата работа за активизиране на работниците и служителите в социалистическото съревнование. Проведоха се открити партийни събрания, на които комунистите със своята политическа зрелост, съзнателност, чувство за лична отговорност за съдбата на разискваните въпроси правилно ориентираха безпартийните, направиха ги съпричастни в борбата на първичните партийни организации за тяхното решаване. Личните обещания на комунистите гарантират 130 000 лв. преизпълнение на държавния план. Обещания приеха и цеховите колективи. Колективът на цех „Основен" например се задължава да реализира три задачи и да донесе на завода икономия от труд и материали за 224 000 лв. Първичната партийна организация в цеха на събрание обсъди тези задачи и ги прие като партийно поръчение за цялата организация. Така постъпиха всички първични партийни организации. В крайна сметка общата икономия от суровини, материали и труд се изчислява да достигне 1 300 000 лв.

За обезпечаването на поетите задължения партийните бюра възложиха 243 постоянни и 167 временни партийни поръчения. От всеки комунист се иска конкретен принос за изпълнението на производствените задачи. При възлагането на поръченията партийните бюра се съобразяваха с месторабота та и квалификацията на всеки комунист и се стремяха да не допуснат те да се дублират с преките им служебни задължения. Заводският партиен комитет изисква от партийните бюра да дават поръчения на комунистите не само за изпълнение на производствените задачи, но и за въздействие върху заобикалящите ги и особено върху недисциплинираните и изоставащите работници. Всеки партиен член пред партийната група и партийната организация се отчита как изпълнява своите поръчения. Секретарите на първичните организации на оперативките в заводския партиен комитет също докладват как се изпълняват поръченията в организациите. Този подход на заводския партиен комитет доведе до цялостно активизиране на първичните организации и на отделните комунисти. Сега те се чувствуват не само преки изпълнители, но и организатори на трудовите колективи за решаването на производствените и социалните проблеми.

В края на миналата година заводският партиен комитет направи анализ на системата за организация и отчитане на социалистическото съревнование и на състоянието на нагледната агитация. Стигнахме до извода, че те не отговарят на изискванията, поставени от Единадесетия партиен конгрес. Какво се извърши, за да се измени тази неблагоприятна картина? Разработи се цялостен идеен проект за нагледната агитация, съобразен с новите изисквания, поставиха се конкретни задачи на стопанските ръководители за реализирането на проекта. Заводският профкомитет преразгледа съществуващата система за организация на

Digitized by Google

социалистическото съревнование и направи изменения и допълнения, които отговарят на големите задачи.

В своята всекидневна организаторска и възпитателна работа заводската партийна организация се опира на широк актив обществени и стопански ръководители. Така постъпваме, защото разбираме, че най-важният дълг на трудовите колективи, на обществените организации се състои в това да насаждат у всеки работник любов и уважение към своя колектив, професионална гордост, чувство за отговорност за честта на заводската марка. Трудовият колектив обаче представлява не само група от хора, обединени от общи интереси и съвместна дейност. Той е група от разнообразни хора, различни по пол и възраст, по характер и способности, по професионална подготовка и наклонности и т. н. Това изисква от комунистите, от първичните партийни организации и от стопанските ръководители конкретна и упорита организаторска и възпитателна работа, умело използване на такива средства за идеологическо въздействие, които позволяват да се достигне до всеки човек, да се влияе върху него. Практиката ни показа, че успехът в партийната и производствената дейност в голяма степен зависи от създаването на стройна организация за индивидуална работа в трудовия колектив. Познаването на индивидуалните особености на хората и тяхното психологическо състояние помага да се повишава ефектът от всяко мероприятие.

Какво правим в тази насока? При провеждането на различни мероприятия подхождаме към трудещите се не като към еднородна маса, а се стремим да ги виждаме такива, каквито са в действителност. За това много ни помага активът, който сме създали. Широко се опираме на групата докладчици. Те периодически с беседи, доклади и в лични срещи умело разясняват генералната линия на Партията и конкретните задачи, стоящи пред производствените звена. Същата функция в първичните партийни организации се осъществява от активите. Заводският партиен комитет, съобразявайки се с обстоятелството, че активите стоят най-близо до работниците, чрез тях провежда индивидуалната работа. В групата докладчици и в активите са привлечени почти всички партийни и стопански ръководители и най-авторитетните работници от завода. Всеки месец провеждаме ден на политическата агитация. Разясняваме политически събития, партийни решения, информираме работниците за хода на изпълнението на насрещния план и пр. По този начин създаваме пряк контакт на заводския партиен комитет, партийните бюра и стопанските ръководители с колектива и това ни дава възможност да виждаме положителното в работата, а също и навреме да взимаме мерки за отстраняването на затрудненията по един или друг проблем.

Цялата масово-политическа работа на заводския партиен комитет и на първичните партийни организации за формирането и изпълнението на насрещния план е насочена не само да се активизира дейността на комунистите, но и да се създадат реални предпоставки всеки член на колектива да реализира възможностите си в изпълнението на насрещния план, а оттам и за изпълнението на предначертанията на Единадесетия партиен конгрес.

Резултати? Те са безспорни! През шестата петилетка трудовият колектив на завода изпълни плана по всички показатели 60 дни предсрочно и даде на народното стопанство надпланова продукция за 10 024 000 лв., за което беше награден с орден „Червено знаме на труда". Резултатите от първото тримесечие на тази година също са положителни. Намалихме регламентирания брак от 3 на 1,8 на сто, изпълнихме насрещния план за общата промишлена продукция със 103,71 на сто, а плана за печалбата — 105,2 на сто.

Digitized by Google

Всичко това не бихме могли да постигнем, ако не изпълняваме изискванията на Великотърновското съвещание, да превърнем първичните партийни организации в политически ядра, в действително водеща сила при изграждането, идейното сплотяване и мобилизиране на трудовия колектив за решаване на поставените задачи. Заводският партиен комитет насочи първичните организации към актуалните проблеми на техния вътрешен живот и към социално-икономическите въпроси. В центъра на вниманието им застанаха проблемите на обществената производителност на труда, научната организация на труда, социално-психическият климат в трудовия колектив, личният пример и авангардната роля на комунистите и пр. Целенасочена работа се извърши за издигане ролята и значението на партийното събрание, за научно обосноваване на решенията и създаване на стройна организация за тяхното изпълнение.

Първичните партийни организации не биха могли да се изявят напълно като ръководни политически ядра на колективите за реализиране на насрещния план, ако не изпълняват успешно една от основните свои функции — контрол над дейността на стопанското ръководство и масовите организации. Ето защо заводският партиен комитет им помага системно да изучават процесите и явленията в трудовия колектив, да им дават вярна политическа оценка и което е най-важно, съзнателно да ги регулират и направляват, навреме да виждат отрицателните тенденции и да вземат практически мерки за тяхното преодоляване. За да могат първичните партийни организации да осъществяват компетентен и навременен контрол, особено голямо внимание обръщаме на политическата и икономическата подготовка на секретарите и членовете на партийните бюра. За целта организираме курсове, в които ги запознаваме с въпросите на партийното строителство, повишаваме икономическите им знания. Наред с това правим срещи с партийните бюра, на които се обменя положителният опит. В заседания заводският партиен комитет и партийните бюра правят оценка за изпълнението на решенията. За всяко решение отговаря освен прекият изпълнител и член на заводския комитет или на партийното бюро в зависимост от това, чие е решението. Те извършват и превантивния контрол. По този начин осъществяваме тристепенен контрол за изпълнението на решенията. От своя страна заводският партиен комитет е изградил система за контрол на изпълнението на насрещния план. На практика тя се реализира по следния начин: чрез месечните икономически анализи стопанското ръководство запознава заводския партиен комитет до 17-то число на всеки месец с изпълнението на качествените показатели на плана за предишния месец. На основата на тези разработки в заводския партиен комитет и в партийните бюра се дава оценка на работата на стопанските ръководители. Направените изводи се използват за разработване на мероприятия за отстраняване отклоненията от насрещния план. В тази връзка партийният комитет възлага поръчения и на отделни комунисти, и на цели първични партийни организации. По този начин осъществяваме не само контрол, но и създаваме условия за ликвидиране на недостатъците в най-кратък срок.

Друга форма на контрол, която използваме, е разпределението на членовете на заводския партиен комитет по първични партийни организации. Те им оказват помощ, проверяват как изпълняват собствените си решения и решенията на висшестоящите партийни органи. В заседания периодически разглеждаме работата на първичните организации по отделни въпроси.

Digitized by Google

* * *

Сега, в навечерието на 60-годишнината от Великия октомври и 100-годишния юбилей от освобождението на България от османско робство, всеки ден на трудовия колектив в акумулаторния завод „Методи Шаторов" е изпълнен с творческо напрежение за реализиране на насрещния план, за претворяване в дела решенията на Единадесетия партиен конгрес и Юлския пленум.

АКТИВИЗИРАНЕ НА ТРУДОВИЯ КОЛЕКТИВ

Производствените единици от района на общинския партиен комитет в с. Селище, Благоевградски окръг, преизпълниха плана за шестата петилетка, като произведоха надпланова продукция за 720 хиляди лева. Успешно стартираха и в седмата петилетка. През 1976 година в сравнение с предшествуващата бе получена в повече селскостопанска продукция за 185 хиляди лева. Себестойността на 100 килограма тютюн е намалена с 9,62 лева. Изпълнен бе планът в овцевъдството и за фуражните култури.

Каква е ролята на общинския комитет на БКП и на първичните партийни организации във формирането на резултатите?

На първо място стои въпросът за внедряване на научно-техническия прогрес, което става при трудни производствени условия. Структурата на почвата и теренът не позволяват масовото внедряване на механизацията в тютюноразсаждането. От друга страна само 15 на сто от обработваемата площ е поливна. Налага се ранно разсаждане на тютюна в сравнително къс период. Това довежда до дружно узряване на листата, създава се напрежение в брането, повишава се необходимостта от сушилна база.

Резерви за повишаване ефективността в тютюнопроизводството намираме във внедряването на нови, по-високодобивни сортове и линии ориенталски тютюн, в рационалното използване на потенциалните възможности на почвата във всеки производствен участък и бригада. В резултат на това се повишиха средните добиви, които допреди 7—8 години бяха 120—130 кг от декар ориенталски тютюн. Особено добивни се оказаха линиите 544 и 33. При неполивни условия в отделни блокове от тези линии се получиха по 250 кг суха маса. При внедряването им се повишава производителността на труда, защото тяхното биологично развитие изисква по-рядко разсаждане.

Важен фактор за повишаване качеството и ефективността на производството е степента на активност, която първичните партийни организации и партийните групи трябва да създават у всеки комунист, у всеки трудещ се.

Преди внедряването на новите сортове производствениците биват запознавани с техните биологични особености и технологията им. Особено внимание се обръща да се спазват всички научни изисквания, за

Digitized by Google

да не се компрометира сортът, което би могло да даде отрицателно отражение. Контролът и отчетът по спазването на технологичната и трудовата дисциплина сме предоставили на първичните партийни организации, пред които се отчитат отговорниците на партийните групи и бригадирите, а завеждащите производствените участъци дават отчет пред общинския комитет на БКП.

В годишните планове на партийните организации в раздел „Партийно ръководство на икономиката" се отбелязват целите за повишаване натуралните, качествените и стойностните показатели. Разработват се мероприятия, осигуряващи изпълнението им. На комунистите се поставят поръчения. Разбира се, поръченията са из различни области на партийната работа, но в крайна сметка всички са свързани с инициативността, трудовата и политическата активност за повишаване на обществената производителност на труда. Така на работниците от автотранспорта бе дадено поръчение да намалят престоите на колите поради ремонт и редовно да снабдяват блоковете с вода по време на засаждането на тютюна. На партийните групи в полевъдството заедно със задължението по-добре да организират своята работа бе поръчано да котролират как се използва пълната товароподемност на колите. Това „кръстосване" на поръченията повишава личната отговорност, води до намаляване на разходите.

В тази насока при нас полезна форма за работа се оказаха съвместните сбирки на партийните групи с бригадните съвети, първенците в производството и добрите стопани. За нас добри стопани са оння, които със съвестното си отношение към задачите и богат опит могат да дадат добър съвет, да служат за пример.

Партийната група е ядрото в бригадата, звеното, махалата. От умението ѝ да работи с хората зависят в максимална степен и производствените резултати. На сбирка на партийна група с първенците и добрите стопани от с. Селище възникна идеята да се намалят разходите за извозване на вода, като се скъси разстоянието от водоизточника до блоковете чрез вади и тръбни инсталации и само при невъзможност водата да се превозва с коли. Опитът се пренесе и в другите бригади. Тази форма на работа засилва връзките на първичната партийна организация с хората, укрепва морално-психическия климат в колектива, обогатява съдържанието на индивидуалната работа.

Широко място в дейността на общинския партиен комитет и първичните партийни организации заемат разговорите, личните отчети на комунистите, оценките за кадрите. Разговорите и личните отчети на комунистите се отбелязват в годишния план на първичните организации. Общинският комитет оказва помощ на партийните бюра по подбора на тематиката и подготовката на събранията. Предпазваме се от регламентиране и изместване на партийните бюра. Помощта се изразява в това — да се покаже как е най-добре да се направи, да се посочи литература, ако е необходимо. Миналата година проведохме разговор на тема „Творчеството и инициативността на комуниста — условие за изпълнение плана за първата година на седмата петилетка". Поставихме си задача при конкретните условия всяка първична партийна организация да потърси пътища за увеличаване обема и ефективността на селскостопанската продукция. Очаквахме разговора да повиши икономическите знания на комунистите, да се стимулира инициативността.

Получиха се много и различни предложения. Най-полезното между тях бе да се помогне на тютюнопроизводителите, приели големи планове, като им се предоставят сушилни за направлявано сушене и по този начин да се освободи база за слънчево сушене. Разбирахме, че такава организация при семейния акорд е трудна. Трудно се осигуря-

Digitized by Google

ва листна маса за бързо зареждане на сушилните, без да се допусне престой на агрегатите. А разполагаме с мощности за направляваро сушене само за една седма от тютюна и всяка минута е ценна. Комитетът подкрепи предложението на първичната партийна организация. По собствена инициатива партийните групи изградиха временни звена за взаимопомощ. Благодарение на това бе спасена тютюневата реколта от обилните валежи.

По отношение на подхода си към партийните бюра общинският комитет на БКП се стреми да не разпорежда, а търси начини за разширяване на инициативността и развиване на самодейността. Отнася се с особена грижа към изпълнение на предложенията и решенията на първичните организации, свързани с работата на кадрите от общински мащаб. Само едно неизпълнено предложение спъва вече инициативността.

Личните отчети на комунистите са много полезна форма за работа за повишаване знанията, опита и чувството за партийна отговорност, за все по-голямо издигане авторитета на ППО.

През тази година се провежда личен отчет по проблема „Комунистът — организатор и възпитател на масите", с който целим: първо, комунистите да разгънат своите сили, знания и опит, да превърнат в лична цел и дело решенията на Единадесетия конгрес на Партията и на Юлския пленум на ЦК за прилагане на ленинските принципи в областта на социалната политика и социалистическото стопанисване; второ, да се засили още повече трудовата и обществено-политическата активност, създадена във връзка с 60-годишния юбилей на Великата октомврийска социалистическа революция, да прерасне тя във всеобщ подем за социаликономическото и културното развитие на общината. Едновременно с това работим върху повишаване ролята на трудовия колектив като фактор за комунистическото възпитание на трудещите се.

Отчетът ще приключи с оценка в общинския партиен комитет и на основата на постигнатите резултати ще набележим мероприятия за издигане ролята на комуниста като организатор и възпитател на масите, като личност, която с дейността и поведението си да внася партиен дух, класово съзнание и комунистическа нравственост в колектива, в който живее и работи.

Народната мъдрост „Човек прави това, което знае" не е загубила своето значение. Напротив, все повече нараства ролята на знанието в организацията и управлението на производството и на всички сфери на обществения живот. Качеството и ефективността на управленческата дейност са толкова по-големи, колкото по-големи са знанията на членовете на трудовия колектив и на първо място на комунистите. Научното управление на народното стопанство, творческото участие на работниците и специалистите в производствения процес поставиха на преден план необходимостта от масово овладяване на икономическите знания. Ето защо общинският комитет на БКП в борбата за повишаване ефективността на икономиката и качеството на производството полага постоянни грижи за повишаване икономическата подготовка и квалификация на трудещите се. В системата на партийната, комсомолската и профсъюзната учебна година обучихме всички комунисти и 65 на сто от останалите трудещи се в общината. Изградената мрежа за икономическо образование представлява неразделна част от системата за марксистко-ленинската просвета.

При изграждане звената за партийно обучение подхождаме диференцирано към хората с различна подготовка. Кадрите, номенклатура на окръжните ръководни органи, се обучават в Благоевград. Специалистите от селското стопанство по профили се обучават в системата на АПК. Най-масови са звената по основи на икономическите знания, в

Digitized by Google

които се обучават работниците. В учебните звена особено внимание се обръща на актуалните въпроси, свързани с конкретните условия, на решаването на практическите задачи в съответната производствена единица. Така например на учащите се беше поставен въпросът да изчислят разходите за полиетиленово платно и какви икономии ще се направят, ако се използва двукратно. Стигна се до извода, че ако поне 30 на сто от полиетилена се използва двукратно, ще се икономисат 6000 лева годишно за района на общината. Въпросът беше обсъден на партийни събрания и се реши да се поведе борба за двукратно използване на полиетиленовото платно.

Обучението е непрекъснат процес, както е непрекъснат и процесът на производството. Особено при динамиката на днешното развитие не може да се разчита на получените знания в една и две учебни години. Затова икономическото обучение е неразделна част от цялостната партийна работа. Стремим се икономическата теория все по-пълно да се свързва с конкретните проблеми на колективите. Редовно се информират партийните организации и трудовите колективи за икономическите резултати на всяка операция и цикъл от производството.

Постигнатият обхват е едната страна на въпроса. За да се повиши отговорността на кадрите и всеки комунист, засилихме взискателността към резултатите от тяхната практическа дейност като резултат от получените икономически знания. Тази дейност кадрите, независимо чия номенклатура са, отчитат пред първичните организации. По този начин партийните събрания стават по-наситени с конкретна тематика по актуалните задачи в областта на икономиката, засилва се отговорността на ръководители и специалисти, повишава се авторитетът на организацията чрез търсене на отговорност и решаване на задачите.

Знанията, съчетани с конкретното поръчение, стават все повече фактор за намиране мястото на всеки комунист и труженик в борбата за повишаване трудовата и политическата активност.

Борис РИБАРОВ
секретар на общинския партиен комитет
в с. Селище, Благоевградски окръг

АКТУАЛНА ПАРТИЙНА ЗАДАЧА

В партийното ръководство на аграрно-промишления комплекс в Брегово, Видински окръг, градският комитет на Партията поставя ударението върху внедряването на промишлените методи и технологии и превръщане селскостопанския труд в разновидност на промишления. Това не е кампанийна задача, а утвърден от години подход, който допринася за цялостно привеждане на отделното производство на равнището на постигнатите успехи в структурата, технологията и съоръженията, организацията на труда, производството и управлението. Същевременно в процеса на производството стопанските ръководители и специалисти под непосредственото ръководство на ППО насочват усилията на трудовите колективи за усъвършенстване технологическите процеси. Промяната в управленческия подход, стил и метод е първото и най-важно завоевание в областта на субективния фактор. На всеки партиен и стопански деец, на всич-

Digitized by Google

на специалисти стана пределно ясно, че по-нататъшното развитие на икономиката на АПК и повишаването на нейната ефективност зависят от внедряването на научно-техническите постижения в практиката.

Постигнатите успехи се дължат преди всичко на неизчерпаемия съветски опит. Съветската страна е посетена досега от над 450 първенци, специалисти и селскостопански работници, които в най-дружеска атмосфера черпеха богатия опит на съветските колхозници. Преди години опитът на изтъкнатия механизатор от Кубан — Владимир Первицки, стана практика отначало в работата на бригадата за промишлено производство с ръководител героя на социалистическия труд Мирон Брезоев, а сега ежедневна практика в комплексните бригади от района на АПК. Близки и конкретни са и дружеските връзки със сродни колхози от побратимената Ровненска област от Украинската съветска социалистическа република. В говедовъдството през настоящата година успешно се прилага починът на знатната съветска доячка Лейда Пейпс.

За издигане културата на селското стопанство на равнището на съвременните изисквания гаранция са близките и постоянни връзки с научноизследователските институти, на които бившето ТКЗС — Брегово, а понастоящем АПК отдавна е солидна производствена база. Идването на научните работници от институтите е идване като у дома. С тях поддържат близки връзки специалистите на АПК, тях ги познават всички работници в трудовите колективи и им оказват необходимото съдействие. Всичко това създава условия в района на аграрно-промишления комплекс да се внедряват някои нови сортове, да се изпитват нови машини и технологии, което е гаранция за ускорен технически прогрес. Така например в зеленчукопроизводството е станало масова практика отглеждането на ранни домати едноредово на високи лехи без опорна конструкция, а това осигурява 140—160 лева на декар икономически ефект. Средноранните домати се отглеждат безразсадно, лукът и зелето се произвеждат направо от семе.

За осигуряване на ефективна и навременна растителна защита при безразсадното отглеждане на доматите оказва голяма помощ науката. Дело на Института по механизация в София е обрезващата машина, която бе усъвършенствувана в АПК също с помощта на научните работници. С тази машина се извърши „подстригване" на листната маса на ранните домати от сорта „Триумф" и една част от полувисокостеблените средноранни домати. Чрез провеждане на това мероприятие за определено късо време се премахва излишната надземна маса, създават се условия за проветряване и просветляване на посева, за подобряване качеството на продукцията и повишаване раннозрелостта.

Успешно се прилага зеленото изваждане на арпаджика, което се състои в следното: когато луковиците са готови, а листната маса още не е изсъхнала изцяло, арпаджикът се изважда много бързо и качествено. Оставя се на блока да изсъхне листната маса, след което се прибира. По този начин се съкращава времето на прибиране и не остават луковици в почвата.

От миналата година се извежда опит по прилагане на нова технология при отглеждане на царевица върху площ от 10 000 дка, където под ръководството на научни работници от Института по механизация в София се изпитват нови комбайни и други машини. Усилията на специалистите са съсредоточени през тази година към внедряването и на доматокомбайните.

При внедряването на научните постижения и челния опит ръководителите и специалистите подхождат с критерия на икономическите резултати, търсят от всяко начинание икономически ефект. Вместо да строят бетонни силажовместилища скъпо и продължително, колектив от специалисти под ръководството на инженер Коев разработи специален проект, който включва в строежа изхвърлени от употреба релси и траверси. По този начин стойността на едно силажовместилище се намалява от 10 000 лева съгласно нормативите на МЗХП на 6000 лв. Същият колектив проектира хидросъоръженията на река Косовска с цел да събира, резервира и разпределя както водата от реката, така и изтичащата нощем от напоителната система. Чрез това съоръжение ще се резервира вода за увеличаване добивите от нови 2000 дка площ.

При еднократното кръстосване на породите „Български симентал" с „Айршир" се получава увеличение на маслените вещества, което специалистите изчисляват като увеличение на млеконадоя с 200 приравнени литра от крава. От ранното отбиване на прасета на 45-дневна възраст се увеличават опрасванията, в резултат на което ще се получат в повече 1000 бр. прасета. От правилното прибиране и съхраняване на грубите фуражи и от направата на сенаж се осигурява пълноценно хранене и увеличение на продуктивността при говедата и овцете с 5 процента.

За 1977 год. утвърденият от бюрото на ГК на БКП план за научно-техническия прогрес предвижда 640 000 лв. икономически ефект. Специалистите работят усърдно за внедряване на комплексни технологични линии, в които са включени високопроизводителни машини, които могат да извършват и най-сложните операции във всички етапи на производството — от подготовката на площите до прибирането на продукцията. Икономическият ефект от тези мероприятия косвено е по-голям, когато се изчислят приходите от повишеното качество, от прибирането без загуби, от облекчаване труда на кооператорите. През последните

Digitized by Google

години се получават високи и устойчиви добиви от пшеницата по 400 кг от декар, от соята по 220—250 кг, от царевицата по 650—750 кг, от среднорените домати по 4500 кг, по 2970 литра мляко от фуражна крава, по 500 грама прираст от свинете и др. През първата година на VII петилетка кравегледачите от с. Ракитница получиха по 4080 литра мляко средно от фуражна крава. Досега са завоювали званието тритонници 42 кравегледачи, а 7 са четиритонници. Свиневъдите от Брегово постигнаха по 560 грама ежедневен прираст и по 18,7 прасета от свиня майка, а овцевъдите по 8 кг вълна от овца.

За внедряването на техническия прогрес и челния опит в производствените колективи голяма е и заслугата на новаторите Мирон Брезоев, Марин Гогов, Борис Боянов, Луцо Койманов, Неико Борисов, Асен Бързанов, Вергил Йонов и много други. Успехите в това направление се дължат на партийното и стопанското ръководство, изразяващи се в постоянните грижи, внимание и създаване на по-добри условия за тези, които се занимават с техническия прогрес и го внедряват.

В основата на постигнатите успехи за повишаване културата на селското стопанство в АПК — Брегово стоят 106 селскостопански специалисти с висше образование, от които като стипендианти на АПК са завършили над осемдесет. ГК на БКП и ръковдството на АПК отделят голямо внимание на работата със специалистите, организирани в научно-техническия съюз. Във връзка с програмата на ГК на БКП за научно-техническия прогрес през годините на VII петилетка на всеки специалист е поставена задача по години върху какви проблеми да работи, а те от своя страна ги обезпечават с личните творчески планове и обещания. За да осъществи контрол по изпълнение на поставените задачи, ГК на БКП два пъти годишно провежда срещи със специалистите и прави оценка на тяхната дейност. Практика е станало да се изпращат с поръчение специалисти и челници за определено време в научните институти и други АПК за изучаване на новостите и челния опит.

Специално внимание и грижи се отделят от партийното и стопанското ръководство на научно-техническото дружество при АПК и рационализаторските групи за осъществяване на тематичния план. Сформираната и добре работеща група от 12 специалисти по внедряване на новости в АПК все по-често поставя на вниманието на градската партийна организация и трудовите колективи въпросите на културата в селското стопанство чрез провеждане на различни курсове, теоретични конференции, обсъждане на разработки, предложения и други.

За изпълнение на партийните предначертания за повишаване културата на селското стопанство за постигане на високо качество и ефективност на производството в центъра на вниманието на ГК на БКП и първичните партийни организации стоят трудовите колективи, отделният селскостопански труженик. Основен принцип, залегнал в стила и методите на работа на бюрото на ГК на БКП, на партийните и стопанските кадри, е, че без грижата за работниците не може да има грижи за производството. Опитът безспорно показва, че не може да се управлява такова сложно производство, ако селскостопанските работници нямат необходимата техническа, икономическа и агротехническа култура. По същество селскостопанският труд става все по-интелектуален — разновидност на промишления. За да отговори на тези изисквания, ГК на БКП използва различни форми на работа с хората. Особено полезна е системата за съревнование. Ежегодно два пъти се прави преглед на културата на земеделието, като по специални показатели се поощряват първенците. Редовно се организират курсове за преквалификация и др.

За да се осигурят достатъчно квалифицирани изпълнителски кадри, а оттук хора за две и три смени, голямо значение има интеграцията между СПТУ и АПК. Източник на високо квалифицирани изпълнителски кадри е СПТУ, като на всеки завършил АПК веднага подсигурява работа. Само като трактористи в настоящия момент работят над 50 средни техници. В ПУЦ към АПК се подготвят нови механизатори, а старите добиват клас-квалификация. Така създадената организация, допълнена от някои социални мероприятия като: издръжка на трето дете от АПК, издръжка на 40 стипендианти, осигуряване безплатна закуска на учениците, подобряване условията на труд, поставят здрава, широка основа за решаване на проблемите по внедряването на научно-техническия прогрес.

Мирон ВИТКОВ

кореспондент на сп. „Партиен живот"

Digitized by Google

РАБОТАТА С АКТИВА

ИВАН ХРИСТОВ
председател на РКРК на БКП
в Ленински район — София

Единадесетият конгрес на Партията, Юлският пленум на ЦК създадоха атмосфера на повишена взискателност и непримиримост, на по-голямо чувство за отговорност у кадрите, у всеки комунист и труженик. Този творчески дух намира все по-широко място и в дейността на контролно-ревизионните органи на Партията.

За претворяване в живота решенията на Партията огромна е ролята на актива, с който работят контролно-ревизионните органи. Да се разширява общественото начало, да се работи с актива това значи да се умножават непрестанно неговите редици, да се развива у всеки активист чувството за отговорност за поръчаното дело, да се постига високо качество и ефективност в контролно-ревизионната дейност.

С какъв актив разполага и как работи с него районната контролно-ревизионна комисия на БКП — Ленински район?

В своята дейност ние широко се опираме преди всичко на пленарния състав на комисията. Той се състои от 31 членове, подбран из средата на опитни, зрели и добре подготвени кадри. С негова помощ главно подготвяме основните въпроси, които са обсъждани на пленарните заседания на комисията и провеждани съгласно Устава на Партията. Освен това съставът на комисията е разделен по работни групи според организацията и разпределението на работата между инструкторите в отделите на РК на БКП. Така например за първичните партийни организации в промишлените предприятия, в търговията и услугите, в министерствата и централните ведомства, в културните институти и средствата за масова информация, във ВУЗ и научните институти, училищата, кварталите и пр., се определят работни групи от по 2—3 членове на комисията. Като правило работните групи и тяхното разпределение по районни организации се утвърждава на пленум на РКРК на БКП. Те работят едновременно и по въпросите на контролното и на ревизионното направление в нашата работа.

Друга група от обществения актив, с който работим, са членовете на ревизионните комисии. В района има 40 ревизионни комисии с 290 членове в заводските, учрежденските, вузовските и кварталните партийни организации, които се ръководят от партийни комитети. На тях се стремим да оказваме квалифицирана методическа помощ, тъй като те проверяват финансовата и деловодната работа и помагат за правилното функциониране на система—5 на повечето от половината партийни организации в района. Тази помощ започва с грижата за подбора на техния състав, с планиране на дейността им, с периодичните срещи, помощта на място, обмяната на опит и т. н. Това означава, че колкото по-качествена и ефективна е нашата методическа помощ на ревизионните комисии, толкова по-добро ще бъде и състоянието на финансовата отчетност и деловодната работа на партийните комитети и организации, изобщо на цялата ревизионна дейност.

Когато дейността на партийните комитети и организации в министерствата, ведомствата и други се проверява от ЦКРК и софийската градска контролно-ревизионна комисия, в проверките участвуват и членове на РКРК и на ревизионните комисии. Това както за нас, така и за тях е своеобразна школа за квалификация и подготовка. Такива проверки в района се извършват всяка година и допринасят много за обогатяване на нашия опит.

Важна роля в нашата работа играят нещатните сътрудници, повечето от които са активни борци против фашизма и капитализма, хора с богат житейски опит. Една част от тях работят по преписки, други участвуват в работни групи, съставени от членовете на РКРК на БКП, в проверки на партийни организации по финансовата и деловодната работа. През миналата година с тяхна помощ беше извършена

Digitized by Google

проверка на документите на новоприетите членове на Партията във ВУЗ. Беше констатирано, че сега партийните организации по-задълбочено проучват желаещите да встъпят в редовете на Партията и правилно оформят документите им. Но независимо от това бяха разкрити, макар и отделни случаи, на недобре проучени кандидати и направени някои пропуски при оформяне на партийните документи. Със своята дейност сътрудниците на РКРК на БКП помогнаха да се отстранят констатираните слабости, съдействуват да се издига равнището на контролно-ревизионната дейност, да се повишават нейното качество и ефективност.

В нашата ежедневна работа ние се опираме и на сътрудниците от апарата на РК на БКП, на секретарите на партийните комитети и на бюрата. Особено ценно съдействие те ни оказват при разглеждане жалби на наказани членове от партийните организации, на дела на провинили се комунисти, заемащи ръководни длъжности, за които партийните организации не всякога са в състояние да направят необходимите изводи.

Посоченото разпределение на обществения актив, разбира се, е условно, приблизително, и то не може да бъде изложено в детайли за всички проблеми, с които се занимаваме. Това не е и необходимо. Но като правило за всяка задача подбираме определена група другарки и другари с оглед тя да бъде решена навреме и качествено.

Досегашната ни дейност показва, че колкото по-широко използваме актива, толкова и резултатите са по-добри. След като добре е подбран активът, много важно условие е работата с него. В това отношение използваме най-различни форми. Като правило ударението поставяме главно върху индивидуалните и груповите срещи, инструктажите и т. н. Стремим се също така да даваме оценка на качеството на извършената от актива работа и нейната ефективност. Това дава положителни резултати и повишава отговорността на хората за възложената им работа.

За подготовката на пленума на РКРК на БКП през миналата година по финансовата и деловодната работа в районната партийна организация беше извършена съвместна проверка с ревизионните комисии на всички партийни комитети и организации. В нея участвуваха и нещатните сътрудници. Използвани бяха и материалите от проверките на Централната контролно-ревизионна комисия на Партията и столичната градска контролно-ревизионна комисия за партийните комитети и организации, които те извършиха. Във връзка с подготовката на пленума бяха формирани работни групи, с които беше проведен инструктаж. Особено внимание бе обърнато как следва да се подходи при ревизиите и да се обобщят резултатите от проверката. В процеса на работата бе събран богат фактически материал. Това помогна да се състави критичен доклад и правилно да бъдат формулирани решенията, които пленумът обсъди и прие. На основата на изводите, които пленумът направи, бе внесена докладна записка в бюрото на РК на БКП, като в решаването на някои въпроси бяха ангажирани завеждащите отдели и инструкторите на РК на БКП. Казвам и завеждащите отдели, защото при нас три отдела работят непосредствено с първичните партийни организации: отдел „Организационен", отдел „Наука, технически прогрес и висше образование" и отдел „Образование, изкуство и култура". Посоченото разпределение отговаря на характера на районната партийна организация.

В бюрото на районната контролно-ревизионна комисия на БКП освен делата по чл. 47, буква „а" и буква „б" от Устава се обсъждат и други въпроси от контролно-ревизионната дейност, в подготовката на които също участвува и активът. С негова помощ бяха проучени и подготвени такива проблеми като работата с наказаните членове в партийните организации, по спазване на член 47 от Устава за провеждане на най-малко едно събрание в месеца. Последният въпрос беше проучен съвместно с отдел „Организационен" и внесен в бюрото на РК на БКП за обсъждане и вземане на мерки. С помощта на актива беше извършена проверка и как се използват производствените мощности, как се работи за повишаване качеството на продукцията на основата на стандартизацията и други в някои министерства, стопански организации и предприятия, задача, която бе поставена от ЦКРК на БКП. В тези проверки бе прегледана документацията на партийните комитети и организации, за да се види доколко тези въпроси са стояли в техния дневен ред, какви решения са взети, как са изпълнени и какви са резултатите.

Районната контролно-ревизионна комисия на БКП помага на РК на БКП също така за оздравяване климата в някои партийни организации. Така например с наша помощ бе извършена проверка и бяха направени предложения пред бюрото на РК на БКП за решаване някои въпроси в поделение „Обществено хранене" в района.

Ние си даваме сметка, че за да се решават успешно задачите, е необходимо да полагаме системни грижи за обучението на актива, с който работим. За тая цел организираме лекции, семинари, срещи за обмяна на опит и др. Неотдавна в района бе проведена научно-практическа конференция на тема: „Стил и методи на работа на партийното бюро за утвърждаване на партийната организация в първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив". В работата на конференцията участвува и активът на РКРК на БКП.

Като посочваме тези положителни страни в нашата работа с актива, не може да отминем и някои слабости. В нашия район има богат резерв от кадри, но ние не всякога подбираме най-подготвените за работа в областта на контролно-ревизионната дейност. Освен това правилно възлагаме задачите, но не винаги осъществяваме необходимия контрол за срочното им и ка-

Digitized by Google

чествено изпълнение, за обобщаване резултатите от извършената работа.

На последните събрания избраните временни комисии с наша и на ревизионните комисии помощ извършиха проверка и изнесоха доклади с констатации, препоръки по състоянието на финансовата и деловодната работа, как се решават жалбите, предложенията и критичните бележки на комунистите, какво е състоянието на партийното имущество и клубове. Особено внимание бе обърнато на това, как са изпълнени препоръките от предишните проверки и на мерките, които следва да се вземат. Нашият стремеж е с помощта на актива да провеждаме широка превантивна дейност, която да предпазва кадрите и комунистите от грешки и недостатъци, да помагаме за тяхното отстраняване още в самото начало.

Тези положителни резултати в контролно-ревизионната дейност са дело не само на комисията и актива, но и на системната методическа помощ, която ни оказват Централната контролно-ревизионна комисия на Партията и столичната градска контролно-ревизионна комисия. Няма съмнение обаче, че активът на РКРК на БКП в Ленински район трябва да работи още по-всеотдайно за по-нататъшно усъвършенстване на нашата дейност, за да бъде тя още по-качествена и ефективна.

ИНСТИТУТ ПО ИСТОРИЯ НА БКП ПРИ ЦК НА БКП

Директорският съвет на Института по история на БКП при ЦК на БКП обявява конкурси за двама редовни и двама задочни аспиранти за учебната 1978 г. по следните специалности:

История на БКП в условията на капитализма — едно редовно и едно задочно място;

История на БКП в условията на социализма — едно редовно и едно задочно място.

Документите се подават в канцеларията на Института по история на БКП, ул. „Пионерски път“ № 21, тел. 5-68-11, вътр. 387 или 393. Допълнителни сведения на същия телефон.

Срок за подаване на документите — 20 септември 1977 година.

Digitized by Google

ХАРАКТЕРИСТИКАТА

Тя често е като фалшиво цвете, като кълрица от талаш. Прочетеш я и ти се струва, че виждаш човека в подробности — дори до снежния ръб на яката край прясно подстригания врат.

Струва ти се или е така?

Веднъж един директор ми бе доверил, че не обичал да назначава хора с прекомерно красиви характеристики — все нещо го шокирало: „Кой ли иска да се отърве от този, прехвалвайки ми го?"

Между човека от папката на кадровика и реалната личност понякога стоят планини. Защото пишещият характеристиката не е искал да ги преброди. Не си е направил труд да вникне в действителните качества на оногова, когото се е заел да „заснеме". Често тези „портрети" са премного стандартни, премного гледжосани или пък блудкави.

Има и други — с равно дозиране на бялата и черната боя. Портрети везни: „Да сложим малко „добро", а после точно толкова и „зло", дано да се получи нещо"... Да не говорим за характеристиките, които се пишат с цел „да дадем на някого да разбере, че не е чак толкоз умен, колкото се мисли, че не е чак толкова способен, колкото се смята, че не е..."

В бр. 10/1976 г. на списание „Септември" младата поетеса Елена Вълкова метафорично надниква в своята характеристика. Какво констатира авторката? Цитат:

„...В алеята от плюсове помислих,
че съм попаднала внезапно
в гробище.
И се почувствах нова като
паметник.
Блестящ от полировка и беззлобие.
Но ето че алеята се свърши.
Излязох пред оградата на
„не"-тата:
„Не е общителна",
„Самонадеяна",
„Не се съобразява с ръководствата"...
Да, май че паметник
от мен не става...
. . . . . .
Сякаш минавам над река кафява
по въжен мост. И той трепти, трепти..."

Да улавяме трептенията! Защото хората не са нито толкова добри, нито пък толкова лоши, както ни се струват от пръв поглед. Нека не ги прехваляваме — често прекомерните хвалби се плащат скъпо. Нека пък и назидателните минуси да не са така остри, че да зачеркват дадено име.

Л. ОГНЯНОВ

Digitized by Google

В УНГАРИЯ

Будапеща ме посрещна така, както ме изпрати София. Непостоянна, колеблива — прохладна, дъждовна и накрая слънчева. Но променливият характер на сезона не попречи с нищо програмата да се изпълнява точно, без никакви отклонения.

1

Първият следобед започна със среща в Централния комитет на Партията. Прие ме секретарят на ЦК на Унгарската партия др. **Шандор Барбей.** Познавам го от тазгодишното Варшавско международно съвещание по партийно-организационните въпроси. Прие ме като познат и затова може би разговорът беше изключително сърдечен, искрен, откровен. Всякаква протоколност и официалност беше отстранена.

Да, разговорът протичаше непринудено...

Връзките между нашите две братски партии са много добри. Докладът на нашата делегация във Варшава, ръководена от др. Огнян Дойнов, заслужава висока оценка...

Това бяха уводните думи.

После...?

Главното в тяхната дейност сега е ръководството на стопанството. Независимо че се радват на икономическа стабилизация, този въпрос за тях е централен. И те са поставили на преден план **качеството.** Правят всичко за целесъобразното използване на суровините. Това е сърцевина на тяхната политическа работа. Укрепват първичните партийни организации, засилват организаторската им дейност сред трудовите колективи, за да осъзнаят те задачите. И успехите в промишлеността са добри — 6 на сто увеличение на производството. Особено радостни са резултатите в машиностроенето.

В селското стопанство съсредоточават усилията си върху културата на земеделието. Укрупняват кооперативните стопанства, извършват концентрация и специализация. Сега средно едно кооперативно стопанство има между 30 000 — 70 000 декара. След създаването на необходимите условия ще продължат процеса на укрупняването. Тази линия им осигурила 200 — 300 л увеличение на млеконадоя от крава за годината. Броят на свините нарастнал с 8—10 на сто. Изкупуването на яйцата се е увеличило с 12 на сто, а средният добив пшеница е стигнал 390 кг от декар. Тази година реколтата е добра.

В областта на снабдяването на населението анализират трезво обстановката и вземат мерки за отстраняване на слабостите. Те например въвели нова система за стимулиране производството на зеленчуци. Планът за тях не се спуска отгоре, а засилват заинтересованост-

Digitized by Google

та. Строго са установили изкупната цена. Плодове ще имат достатъчно. Изработили са 151-годишна програма за жилищно строителство. Ще дадат на населението 1 млн. и половина нови домове. С всеки изминат ден услугите стават все по-важен и по-важен проблем. Растат потребностите, а услугите изостават.

Помислих си: тия неща и нас в България ни вълнуват...

Полагат големи грижи за масово-политическата работа. Имат интересна форма — провеждат дни на политическата агитация, които траят месец и обхващат цялата страна. Когато бях там, разясняваха международното положение. На събранията присъствуват и безпартийни. Получава се богат диалог между партия и народ. Партията излага своята позиция, а хората се изказват, правят предложения.

Във вътрешнопартийния живот главното е замяната на членските книжки. Извършили са огромна индивидуална работа с партийните членове. Разговаряли са със 760 000 комунисти. Те казват своето мнение за дейността си, за партийната политика, а партийната организация също казва своето мнение, дава оценката си. Тези разговори траеха седем месеца. Изучили живота на партийни членове, подобрили ръководството на партийните организации. От 760 000 членове не получили членски книжки по-малко от 3 на сто.

Както подчерта в края на беседата си др. Барбей, за да се издига активността на комунистите и ръководната роля на Партията, трябва да се разгръща вътрешнопартийната демокрация, да се засилва контролът и непрестанно да расте отговорността за поръчаното дело. Никой няма право да се крие зад колективното решение...

Като слушах откровената беседа, записах в бележника си: „Две братски партии имат сходни проблеми и така си приличат в методите и формите...“ Не е ли това един от важните признаци за силата на пролетарския интернационализъм?

2

В Егер секретарят на областния комитет на Партията др. Вирал Карой ме посрещна с вестта, че очакват делегация от Търговищки окръг.

Тук българите са постоянни гости. Когато пристигнах на Балатон, заварих делегация от Кърджалийски окръг. Обменят опит, укрепват дружбата и сътрудничеството...

Помолих да ми разкажат за структурата на партийните органи и организации. Отговорът беше ясен. В окръга имат 22 500 комунисти при 350 000 население, организирани в 700 партийни организации. Те се ръководят от 9 околийски комитета. В областния комитет работят 40 души, а в околийските — 80. Само в 10 ТКЗС от общо 58 имат платен партиен секретар.

В ТКЗС в с. Егервьолге имах възможността още по-добре да видя как се изграждат първичните партийни организации. В някои отношения те се различават от нашите. Например в това село имат партиен комитет от 7 членове с платен партиен секретар. Във всяко съставно село имат една партийна организация в кооперативното стопанство, която се ръководи от партийния комитет. Комунистите, които работят извън стопанството, имат отделна организация, подчинена направо на околийския комитет. По отрасли изграждат партийни групи. Принципът е следният: ако селото е голямо и имат над 200 партийни членове, избират партиен комитет, който избира бюро и провежда пленарни заседания. Ако съществуват 3 партийни организации със 150 членове, избират партийно ръководство, което координира работата на отделните организации. На общо събрание избират само бюро, а не комитет. Бюрото няма право да приема и изключва партийни членове. В ДЗС „Силвашварод“ тази структура ми стана още по-ясна. В селището има горско стопанство и ДЗС. В двете стопанства са изградени първични партийни организации. Комунистите от

Digitized by Google

селото също са обединени в отделна организация. Всички комунисти на общо събрание именно избират своето партийно ръководство, което координира дейността на организациите, но няма права на партиен комитет. Обикновено ръководството заседава на 2 месеца по три пъти и в годината свиква едно общо събрание. Партийните членове се приемат от отделните първични партийни организации и се утвърждават от околийския комитет. Такава е структурата на село.

В предприятията тя също има някои особености. Например в Металургическия комбинат в гр. Озд са изградили 92 партийни организации, начело с партиен комитет от 41 души и изпълнителен комитет от 9 души. Към комитета, който свиква и пленарни заседания, са основали 3 комисии на обществени начала — по стопанските въпроси, по партийното строителство и по идеологическата работа. Начело на комисиите стоят хора от платения апарат на комитета — всичко 4 партийни дейци. Освен партийния комитет имат и по дирекции междинни партийни ръководства (в транспорта, в ремонта и пр.), които координарат работата на партийните организации в клона и контролират стопанската администрация. И тук партийните ръководства не утвърждават кандидатите за Партията, но могат да дадат свое мнение. По участъци съществуват и партийни групи. И така структурата има следния вид: областен комитет, околийски комитет, заводски комитет, междинни партийни ръководства, първична партийна организация и партийни групи. В леярната партийните организации са изградени по смени. И тук има партийно ръководство от 9 души и 6 партийни организации — 4 в отделните смени и по една в ремонтния и подготвителния цех.

Унгарските другари обясняват, че тази структура осигурявала поблизко ръководство на първичните организации, помагала да се засилва общественото начало в партийната работа и намалявала платения партиен апарат.

3

Но да се върнем отново в Егер. Още повече че в областния комитет се завърза интересен разговор за замяната на членските книжки.

По думите на др. Карой това било главната им грижа през изминалата година. Естествено, изработили си план. После добре разяснили решението пред партийния апарат. Този, който ще организира изпълнението му. После провели по две партийни събрания във всяка организация. На първото — изяснили добре за какво става дума. На второто — приключили с оценки. Между събранията тежестта паднала на гърба на партийните активисти. Те именно разговаряли с всеки отделен член, без разлика какъв пост заема. Той казвал своето мнение за партийната политика и работа и лично за себе си. В тези разговори активно са участвували партийните бюра и отговорниците на партийните групи. Всички предложения и оценки били обобщени в доклад, който се изнасял на партийни събрания. В него вече се давало отговор кой остава член на Партията и кой не.

Помолих конкретно да ми покажат как са протичали тия разговори. Тогава др. Карой разказа как е преминала срещата с него. Присъствували пратийният секретар и двама членове на бюрото. Те разказали своето мнение за неговата дейност. Той също казал своето мнение. После бюрото си оформило становището, което докладвали на партийното събрание. По същия начин постъпили и с първия секретар на областния комитет. Един такъв разговор е траел обикновено 2 часа и доста остро е преминавал. Целият партиен апарат бил заангажиран. Например секретарите на областния комитет са участвували по в 20 разговора. На човек от апарата на околийските комитети се падат повече — по 40—50.

Новите членски книжки раздали в самите партийни организации на партийни събрания. В много отно-

Digitized by Google

шения те имали и тържествен характер. Най-напред раздали членските книжки на старите партийни членове. Те пък раздали на по-младите. На комунисти, които са били 25 г. членове на Партията, връчили и грамоти, подписани лично от др. Кадар. Пионери поднасяли цветя, изпълнявали художествена програма.

Сега другарите от Егер са доволни. Свършили добра работа. Издигнал се авторитетът на партийните организации, активизирали се комунистите, по-богат станал техният живот.

4

Още в Егер окончателно се затвърди мнението, че Унгария е красива страна. Тъмнозелени гори и свежи поля. И реките са тъмнозелени от цвета на дърветата. А в скалите десетки, стотици изби — студени, естествени, където кристализира егерското вино. Който не е вкусил егерско бяло вино, той не познава Унгария.

После бреговете на Тиса и Токай. Златното токайско вино, за което само чудни приказки се разказват. Виното с аромата на стафиди те кара да мечтаеш.

В Силвашварод прелестите на планината и легендата за дантеленото кладенче се сливат с романтичните разкази за конете от прочутата порода „Липица" и тяхната испанска стъпка.

И накрая Балатон. Тук не са нужни приказки. С интерес се разхождаш по неговите брегове и слушаш обясненията на преводачката, която от старание всичко да каже не чувствува никаква умора.

Унгарските другари! Те са най-голямата прелест на тая малка братска страна. И когато бялата птица отново кръжеше над Будапеща, отнасяйки ме за родината, аз тъгувах за тях.

Петко РУСЕВ

el militante comunista ДЕЙСТВЕН ПАРТИЕН ОРГАН

Списание „Ел милитанте комуниста" („Комунист") — ежемесечно издание на Секретариата на ЦК на Кубинската комунистическа партия — има за основни функции подпомагането на **по-нататъшното всестранно укрепване на партийните организации издигането на тяхната роля в изграждането на социализма и повишаването на идейно-политическото и културното равнище на кубинските комунисти.**

Широтата на тези функции обуславя многообразието на темите, застъпени в списанието. В рубриките на „Ел милитанте комуниста" се публикуват материали с научен характер, засягащи различни аспекти на марксистко-ленинската теория, статии, в които се разяснява партийната политика и се популяризира положителният опит в работата на организациите на ККП на различни равнища, разработки по отделни актуални проблеми на световния революционен процес и конкретни въпроси на международния живот.

На страниците на списанието редовно намират място материали, посветени на историята на международното комунистическо и работническо движение, на антиимпериалистическата борба на кубинския народ и народите на другите латиноамерикански страни. Периодично се поместват статии за опита на братските партии. В помощ на лекторите и пропагандистите се публикуват материали, в които се разобличава идеологическата диверсия на империализма, разясняват се религиозните и други наследени от капитализма предразсъдъци

Digitized by Google

и се посочват пътищата и формите на борбата срещу тях, популяризират се най-новите постижения на науката и техниката.

* * *

От 1976 г. работата на списанието е непосредствено свързана с **изпълнението на решенията на проведения в края на 1975 г. Първи конгрес на Кубинската комунистическа партия.** Конгресът, който отбеляза началото на нов етап в изграждането на социализма в Куба, прие и утвърди документи с историческа важност, между които Програмната платформа и Уставът на Партията, проектоконституцията на републиката, първият петгодишен народностопански план и нов механизъм на планиране и управление на народното стопанство, и постави пред комунистите и всички трудещи се в страната сложни и изключително отговорни задачи във връзка с **изграждането на социалистическото общество в Куба.** Голямата част от материалите на конгреса бяха цялостно поместени в течението на списанието през 1976 г.

Централният проблем, който бе широко и разностранно засегнат на страниците на сп. „Ел милитанте комуниста" през годината, е **по-нататъшното повишаване и укрепване ръководната роля на Партията** в изграждането на социалистическото общество в Куба.

В Отчетния доклад пред конгреса, прочетен от първия секретар на ЦК на Кубинската комунистическа партия другаря Фидел Кастро, поместен в броя от януари-февруари на списанието, като се изтъква историческата приемственост между националноосвободителната борба и социалистическата революция в Куба, се посочва, че Партията е „обобщение на всичко. Тя е въплъщение на мечтите на всички революционери в нашата история... Тя е гарант... на бъдещето на родината и на нерушимите връзки с пролетарските строители на един нов свят във всички краища на света" (стр. 124). Мястото на Комунистическата партия в изграждането на социализма е посочено и в статията на Фабио Раймундо Торадо „Кубинската комунистическа партия и нейната ръководна роля". В нея авторът цитира член 5 от новата конституция на Република Куба, съгласно който „Кубинската комунистическа партия, организираният марксистко-ленински авангард на работническата класа е върховната ръководна сила на обществото и държавата, която организира и дава насока на общите усилия към висшата цел — изграждането на социализма и напредъка към комунистическото общество" (броят от юни 1976, стр. 17). Понататък в статията се обосновава тази роля на Партията като историческа необходимост и се посочват някои конкретни проблеми на нейното по-нататъшно укрепване и утвърждаване в Куба. Изтъква се, че Комунистическата партия ще запази своята ръководна роля в изграждането на **новото общество не само в периода на** диктатурата на пролетариата, но и в следващите етапи.

В течението на списанието от 1976 г. са поместени **документи от конгреса и други материали,** в които е посочено, **че ленинският принцип на демократическия централизъм е ръководен принцип на организационното изграждане и всестранната дейност на Кубинската комунистическа партия.** В тази връзка във вече цитирания Отчетен доклад на другаря Фидел Кастро е казано: „Нашият Устав с изключредно голяма яснота и отчетливост определя демократическия централизъм като ръководен принцип на организационната структура на Партията; той се характеризира с изборност на всички ръководни органи, със задължението им да се отчитат пред тези, които са ги избрали, и пред висшестоящите органи, да спазват партийната дисциплина, която предвижда подчинение на малцинството на мнозинството и задължително изпълнение на решенията на висшестоящите органи.

За да се гарантира пълното прилагане на нормите на демократическия централизъм, необходимо е в нашите първични партийни организации и комитети да са налице всички условия за свобода на дискусията, на критиката и самокритиката, а решенията да бъдат наистина плод на колективен анализ и съгласие" (стр. 130).

Важно място в списанието е отделено и на въпросите, свързани с **по-нататъшното подобряване на членския състав на Кубинската комунистическа партия.** В броя на списанието от август 1976 г. в тази връзка са поместени извадки от утвърдената от Първия конгрес Програмна платформа на Партията, в които се изтъква, че ръководещ принцип в по-нататъшното нарастване на партийните редици трябва да бъде стремежът към качество, към преобладаването в Партията на представители на работническата класа, при това заети непосредствено в производството и услугите.

На този въпрос се спира и Раймундо Торадо в цитираната по-горе негова статия. Като отбелязва, че непосредствено към своя Първи конгрес Кубинската комунистическа партия е наброявала около 203 хиляди членове, той подчертава **необходимостта от по-нататъшно засилване на работническия елемент** в нейните редици. Фактът, че от 1973 г. до 1975 г. процентът на комунистите, непосредствено заети в производството, е спаднал от 55 на 35, се обяснява с това, че за тези две години голяма част от тях са били преместени на административни и ръководни длъжности. В статията се изтъква необходимостта да се изпълнява резолюцията на конгреса, съгласно която в социалния състав на Партията трябва да преобладават работниците, и се отбелязва, че решаващото участие на работническата класа в изработването на политическата линия на Партията е една от главните гаранции против опасността от отклонения от марксизма-ленинизма, които биха могли да възникнат, в

Digitized by Google

случай че в Партията преобладават непролетарски елементи.

Във връзка с изграждането на материално-техническата база на социализма в Куба в „Ел милитанте комуниста" са поместени редица партийни документи и други материали, в които се соли, че това ще бъде постигнато по пътя на широка механизация на производството, постепенното въвеждане на автоматизацията, специализацията и концентрацията, системното повишаване на качеството, подобряването на териториалното и отраслово разпределение на производителните сили, по-бързото прилагане постиженията на науката и техниката в производството, повишаването квалификацията на работниците и усъвършенстването на научната организация и ръководството на производствените процеси и системата на заплащане на труда. Посочват се средствата, с които Кубинската комунистическа партия дава тласък на дейността за успешното изпълнение на тези задачи, и се отбелязва нечната твърда и непоколебима линия на **по-нататъшно разширяване и задълбочаване на икономическите отношения на Куба със СССР и другите страни от социалистическата общност.** Особено внимание се обръща на необходимостта от активното участие на комунистите в успешното изпълнение на първия петгодишен народностопански план и утвърждаването на новата система на ръководство на народното стопанство в цялата национална икономика. Някои от тези въпроси са засегнати в статията „Работата на Партията за постигането на по-голяма ефективност в прибирането на захарната реколта от 1975—1976 г." от Годуал Рина, първи заместник-завеждащ отдел „Захарна промишленост" на ЦК на ККП, поместена в броя на списанието от януари 1977 г., и в редица други материали, дописки и кореспонденции.

Широко са застъпени в „Ел милитанте комуниста" и въпросите на идеологическата работа на Кубинската комунистическа партия и задачите на по-нататъшното изграждане на идейно-политическото и културното равнище на комунистите и всички трудещи се в Куба. В публикувания в списанието Отчетен доклад пред Първия конгрес на ККП е изтъкнато, че Партията на кубинските комунисти ще се бори решително за запазване чистотата на марксистко-ленинското учение, против всички проявви на антикомунизъм и особено на антисъветизъм, за разобличаване на апологетите на съвременния капитализъм и съвременния ревизионизъм; ще работи упорито и вдъхновено за изграждане на комунистическо съзнание у трудещите се маси и за тяхното възпитание в интернационален дух (стр. 132). Тези постановки са конкретизирани в поместеното в броя от април 1976 г. на „Ел милитанте комуниста" слово на първия секретар на провинциалния комитет на ККП в Матансас Хулиан Ресо пред провинциалния партиен семинар по въпросите на идеологическата и възпитателната работа, в което се посочват новосъществените задачи на новоизградените партийни школи, и също и в други материали, поместени в списанието (броят от април 1976 г., с. 33).

В „Ел милитанте комуниста" редовно намират място материали, в които се отразяват животът и опитът на други братски партии. В броя от септември 1976 г. бе публикувана изнесената специално за списанието статия „Конгресе с историческо значение" от секретаря на ЦК на КПСС Иван Капитонов, посветена на XXV конгрес на КПСС.

В броя от януари същата година бе поместена статия „Ролята на Българската комунистическа партия в изграждането на развитото социалистическо общество" от Добри Чобанов, заместник-завеждащ отдел „Организационен" на ЦК на БКП, засягаща въпросите на по-нататъшното изграждане ръководната роля на БКП в изпълнението на решенията на Единадесетия партиен конгрес.

Материалите от рубриката „Из живота на братските страни" запознават Кубинската комунистическа партия с техния опит и допринасят за по-нататъшното развитие и укрепване на сътрудничеството с тях.

* * *

За всичко това е достатъчно кратко да бъде казано, че „Ел милитанте комуниста" се утвърди като действен партиен орган и надежден помощник на ЦК на Кубинската комунистическа партия в осъществяването на нейната всестранна дейност.

Рачелин МЕЧКОВ

Digitized by Google

«ХАСКОВСКА ТРИБУНА» И ВЪТРЕШНОПАРТИЙНИЯТ ЖИВОТ

Големи и отговорни задачи стоят пред първичните партийни организации в Хасковски окръг през седмата петилетка. Основните проблеми и насоките за по-нататъшно усъвършенствуване на първичните партийни организации са ясно очертани в Тезисите на ЦК на БКП за състоянието и развитието на Българската комунистическа партия и обществените организации и движения. Главното в тяхното развитие е непрекъснато да издигат своя авторитет, своята роля като ръководни политически ядра на трудовите колективи и първообраз на бъдещото им състояние. В светлината на решенията на Единадесетия партиен конгрес и Юлския пленум на ЦК на БКП това означава партийните организации да усвояват и прилагат новия подход към социално-икономическото развитие на окръга през тази петилетка. Те трябва дълбоко да осъзнаят главното в този подход — осигуряването на повсеместна интензификация, за да се постигне ускорено и рентабилно развитие на икономиката и на тази основа да се издига жизненото равнище на населението. Оттук произтича същественото задължение на първичните партийни организации — изучавайки и опознавайки дълбоко основните въпроси на предприятията и учрежденията, да насочват техните колективи към своевременно компетентно и комплексно решаване на задачите. Първостепенен дълг на ППО е да засилват и усъвършенствуват връзките си с трудовите колективи, да създават условия за вчитане на работническите мнения и предложения в решаване на проблемите.

Едни от най-близките помощници на партийните комитети, на първичните партийни организации в Хасковски окръг в политическата и организаторската работа сред трудовите колективи, за съблюдаване на ленинските принципи на ръководство и норми на партиен живот е окръжният вестник „Хасковска трибуна". Да огледаме

МАТЕРИАЛИТЕ НА ПАРТИЙНА ТЕМАТИКА ВЪВ ВЕСТНИКА

публикувани във връзка с двете главни партийни събития през изтеклата година — Единадесетия партиен конгрес и Юлския пленум на ЦК на БКП. Окръжният печатен орган широко отваря страниците си за обществено-политическите мероприятия, организирани в окръга във връзка с конгреса.

Особено ценни са материалите, публикувани в деня на конгреса, и по-специално уводната статия „Радостна равносметка — още по-светли перспективи" от Г. Корцанов, кандидат-член на ЦК на БКП и първи секретар на окръжния комитет на Партията, и интервюто с Илия Христов, член на бюрото на ОК на БКП и председател на ОС на дружество „Г. Кирков", под заглавие: „Форум, който определя пътя на социализма". В статията си др. Корцанов прави преглед на постигнатото от комунистите и всички трудещи се в окръга в областта на промишлеността и селското стопанство в периода между двата конгреса, „период на творчески кипеж и дръзновения на нови мащабни достижения в претворяване на партийните предначертания".

От началото на месец април м. г. във вестник „Хасковска трибуна" се въвежда рубриката „Да претворим решенията на Единадесетия конгрес на БКП в дела!". Под нея обаче се помещават предимно информации от трудовото ежедневие, без анализ на партийната работа в съответните колективи, без да се разкрива положителният опит в дейността на ППО за постигнатите стопански успехи. Не след дълго тази рубрика секва. Въпросите на вътрешнопартийния живот, поставени в Тезисите на ЦК на БКП за състоянието и развитието на Партията и обществените организации и движения, на Националното съвещание във Велико

Digitized by Google

Търново, посветено на проблемите за понататъшното издигане ролята на първичните партийни организации в етапа на изграждането на развито социалистическо общество, се срещат нарядко по страниците на окръжния печатен орган. Във вестника не се анализират системно и задълбочено стилът и методите на партийните комитети и организации, на партийните работници. От брой 2 до брой 21 са поместени десет кореспонденции под рубриката „Отчети и избори в Партията" — всички се отнасят за партийни конференции. Авторите, редакционни работници, са ги написали по един и същи начин: първата част — резюме на доклада, втората — резюме на изказването на представителя на окръжния комитет или на ЦК на БКП. Партиен анализ, проблемност и критичност, публицистично майсторство, жанрова находчивост — тези елементи на задълбочения журналистически материал недостатъчно са застъпени.

Понякога се появява рубриката „Комунистите водят колектива". В кореспонденциите и информациите под тази рубрика най-често се сочат имена, изреждат се факти, примери и толкоз. Няма задълбочено вникване и анализ на научния подход на стила и методите на работа в партийно-организационната и масово-политическата дейност на ППО и комитетите. Срещат се в някои броеве и рубриките: „Партийната група — център на политическата и възпитателната работа", „На социалистическо съревнование" и др., които са пръснати по най-различни страници и места на вестника. Липсва една постоянна рубрика, с определено място (за да знае читателят къде да я търси и намери), която да обединява, да концентрира материалите по въпросите на вътрешнопартийния живот.

Подобно е положението и с отразяването на проблемите, свързани с Юлския пленум. Наистина от края на юли се въвежда рубриката „Юлският пленум — размисъл и действие", но какви материали се поместват под нея? Предимно изказвания! Бледи, информативни. Няма ги задълбочените статии, проблемните кореспонденции, които да поставят на анализ дейността на партийните и стопанските органи и организации в духа на изискванията на този изключителен по своя характер и важност пленум. От трибуната на Юлския пленум Партията остро постави въпроса да внесем нов подход в нашия стил и методи на работа при решаване на задачите. Пленумът ни зове да преоценим начина на своето мислене, на своите действия, за да работи всеки на своя трудов пост по социалистически, с чувство за отговорност за поетото задължение и поръчаното дело. Само по този път може да се стигне до необходимата ефективност и високо качество в труда на всяко звено в материалното производство, във всички сектори на живота.

Малко се пише по такива важни проблеми като регулиране на членския състав на Партията, по подбора, обучението и възпитанието на кадрите.

Въпреки че излезе решението на Политбюро на ЦК на БКП за по-нататъшното подобряване критиката в средствата за масова информация, във в. „Хасковска трибуна" не е настъпил прелом в това отношение. През годината са отпечатани малко критични материали, особено из областта на партийно-организационните въпроси. Редколегията на вестника не използва в достатъчна мяра

КРИТИКАТА И САМОКРИТИКАТА

като активна движеща сила за усъвършенстване стила и методите на партийната работа, за ускоряване на обществения прогрес като мощно оръжие в борбата против отклоненията от социалистическите норми. А публикуваните понякога материали от такъв характер показват, че вестникът умее правилно да насочва стрелите на своята критика, сполучливо да изнася недостатъците в дейността на партийните и стопанските органи и организации. За пример в това отношение служи кореспонденцията „Само констатации не стигат" в брой 128 от 28 октомври 1976 година. В „Благоустройствени строежи" — Хасково се нарушава трудовата и технологичната дисциплина, не се използва добре наличната строителна механизация, допуска се лоша отчетност и нередовен контрол върху разхода на материалите. Авторът на кореспонденцията Жеко Запрянов не само отбелязва тези недостатъци, но и търси причините за тяхното допускане. А те се крият преди всичко в стила и методите на самото партийно и стопанско ръководство на предприятието. Тук неведнъж и дваж се вземат решения за премахване на слабостите в производството, но те си остават в папките. След това не се предприемат практически мерки и действия за изпълнение на взетите решения, не се упражнява контрол. Изводът от критиката в кореспонденцията е ясен и недвусмислен: с такъв стил на работа недостатъците няма да се оправят. Налага се тези ръководители да направят преоценка на досегашния си начин на работа и да преминат към нов, по-съвършен подход.

Добра работа в това отношение е свършил вестникът и с кореспонденцията „В лоното на формализма" на Петронка Техова. Отличителният белег и на този материал е задълбоченото проучване и оценка на фактите, сполучливото им анализиране и правилен извод. А неговата сентенция е: в Хасковския мебелен завод „Никола Терзиев" се води формално съревнование, защото партийното, профсъюзното и административното ръководство са подценили неговата роля и значение. За това ясно говори и изказването на партийния секретар и директора на завода, че „когато са в критично положение, те организират нощни смени, прехвърлят работниците от едни участъци в други, на

Digitized by Google

смени работят даже и служителите", и на всичко отгоре тези ръководители заключават: „Нима това не е съревнование?!"

— Не. Това е само щурмовщина! — правилно характеризира авторката такова „съревнование"...

Публикуването на такива критични материали (а колко би било полезно, ако публикации от такъв характер се срещат по-често по страниците на вестника!) е само едната страна на работата. Необходимо е след това редакцията да проследи какъв е резултатът от тази критика. Ако тя не се вземе под внимание, да се настоява за отговор от критикуваните. И накрая да се провери вземат ли се ефикасни мерки за отстраняване на изнесените слабости и недъзи. Само така ще има смисъл, полза от критичните публикации. В такъв дух са и изискванията в решението на Политбюро относно критиката в средствата за масова информация. По отношение на критичните материали обаче колективът на в. „Хасковска трибуна" все още не довежда работата си до своя завършек. Понеже що се отнася до периода, за който правим нашия преглед. По страниците на вестника не се виждат отзиви от неговата критика, липсват материали, каквито се пускат в такива случаи от други вестници и списания под рубриката „По следите на нашата критика" и пр.

ТЕМАТА ЗА ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

като политически ръководител и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив е намерила сравнително по-широко място в окръжния вестник. В някои материали тя добре се разработва, използват се за това конкретни примери из живота на отделни партийни организации. Полезен опит за авангардната роля на комунистите показва например секретарят на партийния комитет в машиностроителния завод „Република" в Хасково Димитър Караиванов в кореспонденцията си „Самодисциплината на комунистите", публикувана в брой 27 от 2 март миналата година. Наред с другите мероприятия ППО тук постигат добри резултати в работата си с отделния комунист и посредством възлагането на конкретни поръчения и системна проверка как те се изпълняват. Болшинството от комунистите проявяват висока партийна и производствена дисциплина, служат за пример на безпартийните в труда, в обществената дейност и в отношението си към другаря. За да се повиши ръководната роля на организациите и активността на партийните членове, е допринесъл и организираният разговор на тема: „Комунистът отговаря за Партията, както Партията отговаря за всеки комунист". Все с тази цел става и прегледът: „ППО — първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив". Прегледът се извършва в обстановка на висока партийна взискателност — прави се оценка на участието на отделния комунист в производствения процес; на неговата политическа активност, на поведението му в колектива, в квартала и в къщи, на отношението му към големите задачи, стоящи пред завода.

Вестникът е сполучил в това отношение и с кореспонденцията „Нарасна трудовата и политическата активност" — в брой 77, написана от П. Христов, секретар на заводския партиен комитет при ТК „Жеко Димитров" — Хасково, с очерка за Димитър Бабамов (бр. 39), с материала на Зина Добрева „По пътя на възмъжаването." Редакцията печели и със специалната страница в брой 74, в която се отразява откриването на теоретично-практическата конференция в окръжния център на тема: „Първичната партийна организация — политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив".

В много материали по тази тема обаче факторите за превръщането на първичната партийна организация в политически ръководител, ядро и първообраз на трудовия колектив не се разкриват. Не е показан положителният опит в дейността на челни партийни организации. А има какво да се изнесе в тази насока. В периода между двата конгреса преобладаващата част от организации в окръга още повече укрепнаха идейно и организационно като основни звена на Партията. Много от тях натрупаха богат опит като ръководни политически ядра на трудовите колективи и по-пълно се развиват и изявяват като образец, към който колективите трябва да се стремят в своята дейност.

Но в окръга все още има и изоставащи организации. За тях се говори и в доклада на първия секретар на ОК на БКП др. Корцанов пред партийния актив, публикуван в брой 52 от 29 април м. г. под заглавие: „За работата и решенията на Единадесетия конгрес на Партията и задачите на Хасковската окръжна партийна организация." Основното в характеристиката, която се прави на тези първични партийни организации в доклада е, че те не умеят да поставят и решават основните въпроси, водят анемичен вътрешнопартиен живот, не изпълняват с успех ролята си на политически ръководител на трудовия колектив, на първообраз на неговото бъдещо състояние. Вестник „Хасковска трибуна" като орган на ОК на БКП е призван да пише и разкрива на какво се дължи слабата дейност на такива партийни организации. Със средствата на печатното слово той може и е длъжен да помогне на изоставащите да израстват като политически ядра и да заемат своето място в политическия живот на окръга.

Броят на

УВОДНИТЕ СТАТИИ ВЪВ ВЕСТНИКА

не е достатъчен. Те се срещат рядко, в по-малко от една трета от разглежданите броеве и преобладават ония от тях, които отразяват бележити годишнини и събития или са писани във връзка с партийни и правителствени документи. В някои от тях

Digitized by Google

се говори общо, без да се виждат характерните белези на нашия окръг. В разстояние на една година по вътрешнопартийния живот са публикувани едва четири уводни статии. В две от тях: „Ръководна и направляваща сила в нашето обществено развитие" (бр. 18), публикувана по случай отпечатването на Тезисите на ЦК на БКП, и „Решенията на конгреса — програма за действие" (бр. 44), се прави общ коментар, без да се обвързват предначертанията на конгреса със задачите на Хасковски окръг. Третата уводна статия „Самоинициатива, размах и делозвитеет" (бр. 95) се позовава само на два примера от Димитровград, липсва задълбочен анализ на кадровата политика в окръга, няма изводи и директиви.

* * *

Кои са по-съществените недостатъци на вестник „Хасковска трибуна" в отразяването на вътрешнопартийния живот в окръга?

Преди всичко редакцията може да внесе още по-голяма перспективност и проблемност в планирането и поставянето на партийната тема. Редакционният колектив следва да засили преустройването на своята работа в духа на Тезисите на ЦК на БКП във връзка с подготовката за XI конгрес на Партията, на Юлския пленум и решенията на Политбюро за по-нататъшното подобряване на критиката в средствата за масова информация и за повишаване ролята на в. „Работническо дело" в етапа на изграждане на развито социалистическо общество. Програмно-целевият и комплексен подход все още не е намерил с необходимата широта приложение в дейността на редакционния колектив.

Във вестника не е постигнато необходимото жанрово разнообразие в отразяване на партийните проблеми. Беседите, разговорите, рейдовите бригади, очерците и фейлетоните по вътрешноорганизационния живот са редки случаи във вестника. Нанчесто се пише за дейността на партийните органи и организации в Хасково и Димитровград, рядко за останалите градове и съвсем малко за селата.

Необходима е още по-системна работа за привличане и използване на широк кръг от автори и преди всичко на партийни работници, на обществени дейци и стопански ръководители. Много по-полезно ще е, ако журналисти от редакцията и партийни работници [illegible] нечесто [illegible] материали, които [illegible], с [illegible] да [illegible] изоставянето на [illegible] от новите изисквания, за по-добри [illegible] на техния стил на работа. Полезно е и разрастването на доброволческия апарат. Решенията на Политбюро позволяват да се възроди на нова основа, в дух на големите задачи доброволческото движение — това самобитно наше явление, с дълбоки революционни традиции, за чието развитие изключителни условия могат да съществуват именно окръжните и другите местни вестници.

Усъвършенстването в духа на новите изисквания на работата във вестник „Хасковска трибуна" по отразяването и разработването на партийната тематика е грижа преди всичко на неговата редколегия, на целия редакционен колектив. Разбира се, помощ в това важно дело ще оказва, както е и оказвал, и окръжният комитет на Партията, и по-специално по тези въпроси — отдел „Организационен" при комитета. От достатъчно делово, творческо взаимодействие между редакцията и този отдел се вижда, че когато се прояви необходимата инициатива, системност и съгласуваност в техните взаимоотношения, задачите на вестника добре се изпълняват. За това говори и подтикването на рубриката „За висока ефективност на партийната работа". По инициатива и под ръководството на отдел „Организационен" при ОК на БКП под тази рубрика бяха поместени изобилни, съдържателни и оригинални по форма и разработка материали от секретари на окръжния, на градски и заводски комитети и от сътрудници на отдела, от журналисти при редакцията.

Новите условия, при които по-нататъшното обогатяване на съдържанието и издигането на по-високо творческото равнище на средствата за масова информация, в това число и на окръжните вестници, придобиват първостепенно значение, налагат нов подход в стила и методите както на самата редакция на вестник „Хасковска трибуна", така и на партийно ръководство от страна на комитета.

Борис НАКОВ
корреспондент на сп. „Партиен живот"

Digitized by Google

ПРОИЗВЕДЕНИЯ НА БЕЛЕЖИТИЯ СТРОИТЕЛ НА НРБ

Похвално е начинанието на Партиздат да започне издаването на поредицата „Видни строители на Народна република България", която включва по един том избрани произведения на бележити ръководители и строители на нашата страна в периода след Деветосептемврийската социалистическа революция. Едно от тия издания е излязлата наскоро книга от избрани произведения на Васил Коларов, съдържаща негови доклади, статии, речи и др. за периода 1944—1950 година.

Тая книга се посреща с голям интерес, защото Васил Коларов е от фалангата на най-бележитите ръководители на българското революционно работническо движение, най-близък сратник и боен другар на Димитър Благоев и Георги Димитров. От скромен социалистически деец в своя роден град Шумен, постепенно, във всеотдайната борба за тържеството на великото дело на К. Маркс, Ф. Енгелс и В. И. Ленин той се издига до най-отговорния пост в международното комунистическо движение — генерален секретар на Комунистическия интернационал.

Наред с неговите прекрасни черти на комунистически деец, пролетарски трибун и държавник от голяма класа В. Коларов израства и като бележит теоретик на комунистическото движение, всестранно образован публицист, историк, икономист-аграрист, философ, литератор. У него най-добре се съчетават качествата на практическия организатор и кабинетния учен, политика борец и научния изследовател, увличащия оратор и публициста писател. Литературната дейност съпътствува Васил Коларов през целия му жизнен, революционен път. Още от младини започват да се появяват в печата негови статии, брошури, книги и др.

Когато нашата страна бе освободена с решаващата помощ на Съветската армия от монархо-фашисткото робство, В. Коларов се завръща в родината. Той и тук не изпуска своето талантливо перо и не изоставя своята дарба на пролетарски трибун. **Отдавайки своя богат политически опит, своите големи марксистко-ленински познания за изграждането и укрепването на социалистическия строй, за построяване на основите на социалистическото общество, наред с това В. Коларов пише статии, доклади, произнася речи по най-важните проблеми на социалистическото строителство, за нерушимата българо-съветска дружба, разобличаваща вътрешните и външните врагове на родината.** Най-важните негови трудове от тоя период са намерили място в разглеждания сборник.

След завръщането в страната като председател на Народното събрание и министър на външните работи Васил Коларов представлява НР България на конференцията на четиримата външни министри в Париж (на СССР, САЩ, Великобритания и Франция) по въпросите на мира и мирния договор с България. Нему се пада тежката задача да отстоява националната независимост и териториалната цялост на страната. В поместената статия **„За националната политика на България"** и в двете му изложения пред Народното събрание: **„Изложение пред Народното събрание за мисията му в Париж"** (24. VIII. 1946 г.) и **„Българското правителство води последователна политика на мир"** (4. IX. 1948 г.) и в други статии и речи, поместени в сборника, той изяснява подробно големите трудности, които българската делегация е срещнала при отстояването на националните интереси на страната. Той с възмущение говори за братската помощ,

Digitized by Google

която нашата страна е получила от съветската делегация. В. Коларов отбелязва, че макар българският народ да е бил хулен и клеветен от чуждестранните му врагове и от злостната опозиция в страната, нашата делегация е успяла да намери добър прием в редица среди на Запад, благодарение на което след доста трудности искането на НР България да бъде приета за член на ООН и да не се засягат нейните национални интереси е удовлетворено.

Редица речи и статии в сборника са посветени на ролята, значението и предстоящите задачи на Отечествения фронт, като например: **„Да осигурим успеха на Отечествения фронт в изборите за Велико народно събрание“, „Вън от Отечествения фронт няма спасение за България“, „Народът дава всичката си подкрепа на правителството на Отечествения фронт“** и др. Проблемите на Отечествения фронт намират място и в неговите речи и статии, посветени на други въпроси. Той постоянно изтъква, че Отечественият фронт се опира на народа и в това е неговата сила. ОФ власт вдъхва любов към труда и готовност за жертви за общото дело, за заличаване раните на страната, за нейното извеждане на спасителния бряг. Отечественият фронт, който е осъществил преди и след 9 септември 1944 г. грандиозни дела, ще разреши успешно и предстоящите задачи. Само с помощта на Отечествения фронт, отбелязва Васил Коларов, ще се осъществи социализмът в нашата страна под вещото ръководство на Българската комунистическа партия. Няма друга сила в НР България вън от Отечествения фронт, която би могла да държи в ръцете си кормилото на държавното управление. Благодарение на решителната борба срещу фашизма и реакцията Отечественият фронт и нашата народна република имат здрава международна опора, ползват се с уважение в средите на трудещите се от всички страни.

Като председател на Великото народно събрание В. Коларов взема най-активно участие по изработването и приемането на нова конституция на страната. В няколко свои речи и статии — **„Великото народно събрание ще даде на нашата република конституция, съобразена с волята на народа“, „За истинска демократическа конституция на Народна република България“** и др. — той най-задълбочено обосновава необходимостта Великото народно събрание да приеме нова конституция за младата република, съобразена с волята на българския народ и достойна за жертвите, които трудещите се понесоха в борбата срещу ненавистната монархо-фашистка диктатура. В. Коларов прави анализ и изтъква, че старата, Търновската конституция, прогресивна за периода след Освобождението, е една буржоазна конституция, която увековечава капитализма и монархизма. Под режима на Търновската конституция немските агенти Фердинанд и Борис, против волята на народа, хвърлиха България в три авантюристични войни и я доведоха до три национални катастрофи. Новата конституция — според В. Коларов — е една от най-демократичните и прогресивни конституции в света. Тя остава далеч зад себе си конституциите на всички западни формални демокрации, демокрации на книга, а плутокрации на дело, „демокрации“, които ревностно се превъзнасят от империалистите, подпалвачите на нови войни и представители на международната реакция.

В много от своите речи и статии, поместени в сборника, Коларов разобличава злостната опозиция, пакостната роля на която започва още непосредствено след Деветосептемврийската социалистическа революция, продължава през всички по-нататъшни етапи и завършва, след като бе отречена от българския народ. Той най-задълбочено изяснява нейните социални корени, а именно, че тя се подхранва от реакционните, фашистките остатъци в страната и от международната империалистическа реакция. Още когато НР България водеше борба за сключване на мирния договор и В. Коларов бе неин пълномощник на преговорите в Париж, злостната опозиция клеветеше своята страна. Васил Коларов говори за многобройните махзари на николапетковци, лулчевци, мушановци и други, с които се пречеше и спъваше побързото и благоприятно сключване на мирния договор.

В сборника се разобличава вражеската дейност на злостната опозиция и при приемане на новата конституция, при стопанското възстановяване, при културните мероприятия на народната власт.

Изтъкнат специалист по стопанските проблеми, В. Коларов посвещава редица свои речи и статии на стопанските преобразования на страната, които ѝ осигуриха социалистическото развитие. В двете свои речи: **„Двегодишният план е творческа програма за обединение стопанските сили на страната и осигуряване напълно народното единство под знамето на Отечественият фронт“ и „Стокообменът с другите страни съставлява съществена част от двегодишния ни стопански план“**, както и в други свои изказвания, той задълбочено обосновава необходимостта от задължителното изпълнение на двегодишния стопански план, за да се завърши успешно възстановителният период на нашата страна. Стопанската политика на правителството на Отечествения фронт, която намира своето изражение в двегодишния план и в други стопански мероприятия след Деветосептемврийската революция, е политика на бързо индустриализиране на страната, без което не е мислим никакъв сериозен успех и по-специално в развитието на селското стопанство. Именно в създаването на мощна национална индустрия той вижда основните предпоставки за развитието на нашето селско стопанство. И В. Коларов прави правилния извод, че нашата страна трябва да се развива и като индустриална, и като зе-

Digitized by Google

меделска страна, като едно хармонично цяло.

Сборникът съдържа редица статии и речи на бележития революционер и образован историк, в които се разработват отделни етапи и проблеми от историята на България и на Българската комунистическа партия. И тук Коларов се проявява като задълбочен историк марксист.

В обемистата негова статия **„Българският народ в борбата му за нова България"** е направен преглед на някои проблеми от развитието на страната след освобождението й от османско иго до 9 септември 1944 година. Макар и накратко, В. Коларов е разгледал въпросите за вековните традиции на руско-българската дружба, за причините, поради които България се оказа в хитлеристкия лагер, за същността на хитлеристкия „нов ред", за героичната борба на българския народ под ръководството на Партията против чуждите и българските фашисти, за събарянето на монархо-фашистката власт и установяването властта на Отечествения фронт. По-специално борбата на българските трудещи се против фашистката диктатура у нас, установена чрез монархо-фашисткия преврат на 9 юни 1923 г., е разгледана в реферата му **„Пътят на борбата за народна демокрация от септември 1923 до септември 1944 година"**. Тук той задълбочено изяснява същността и движещите сили на Септемврийското въстание, това първо в света въстание против фашизма, накратко се спира на хода на въстанието и причините за неговото поражение. По-нататък, освещавайки борбата за възстановяване силите на Партията след поражението, В. Коларов изяснява същността и целите на новата форма на Единния фронт в страната — Отечествения фронт. Въпросът за Септемврийското въстание В. Коларов е разгледал по-подробно в доклада си на 22 септември 1947 г. **„Най-ценната придобивка от Септемврийското въстание 1923 г. е осъществяването на бойния съюз между работници и селяни. Събитията през 1923 г. и поуките от тях"**.

На историята на М. Г. В. Коларов се спира и в своята реч **„Нашата партия винаги е държала високо и пазила чисто знамето на социализма"**, произнесена при откриване на Петия конгрес на Партията. В нея той прави кратък преглед на живота и борбите на Партията от последния — IV нели конгрес през 1922 г. и насетне, говори за нейните жертви на фашисткия терор, спомаганите за доста фактори, способствували за събарянето на фашистката диктатура, Отечествения фронт и Партията на българските комунисти. Спира се и на бързия ръст на Партията след освобождението на страната от монархо-фашисткото, капиталистическото робство.

В сборника са поместени статии и речи на В. Коларов за някои от най-изтъкнатите съдружници и ръководители на Българската Партия — Димитър Благоев, Георги Кирков, Георги Димитров, Гаврил Генов и др. В тях той се е постарал да очертае верния образ на всеки **един от тези** партийни дейци и мястото, което **е заемал** в българското работническо революционно движение.

За живота и дейността на **Димитър Благоев** В. Коларов **се спира в редица статии** и речи, но по-подробно той разглежда неговото дело в доклада: **„Благоев пръв издигна знамето на социализма в България и то държа здраво в своите ръце до смъртта си"**. В. Коларов най-грижливо е очертал жизненият път на нашия пръв факлоносец на ученето на Маркс и Енгелс в България, спрял се е на основните моменти от дейността му, свързвайки я с възловите етапи от партийната история. Той изяснява, че Д. Благоев заедно с цялата Партия възприема ленинското учение за социалистическата революция и умира горещ привърженик на Ленин и на делото на Октемврийската революция.

В кратката статия **„Георги Кирков"** В. Коларов се е постарал да очертае революционния път на най-близкия другар и съратник на Д. Благоев в периода до краят на Първата световна война, голям строител на Партията на тесните социалисти, незаменим социалистически оратор и агитатор, пламенен пролетарски революционер.

Сравнително по-подробно **В. Коларов** се спира на своя пръв **другар и съратник**, най-добрия **ученик и приемник на** делото на Димитър Благоев — бележития дейец на българското и международното комунистическо движение **Георги Димитров**. В беседата си **„Славна 65-годишнина"**, изнесена на 17 юни 1947 г. пред парламентарната група на БРП (к), В. Коларов прави преглед на живота и голямата революционна дейност на скъпия син на България, прославил нейното име по всички страни на света. Правейки преглед на героичния път на развитие на Г. Димитров, авторът се спира на Септемврийското въстание, ръководено от двамата народни синове Коларов и Димитров. Той подчертава, че Г. Димитров е бил един от най-убедените привърженици за единодействие между работници и селяни — социалната база и социалната форма на всеки социален прогрес в България.

С много топлота и чувство на гордост за другаря В. Коларов се спира и на героичното държане на Г. Димитров на процеса в Лайпциг. Той подчертава, че разбирайки по ленински въпроса за единодействието между работници, селяни и другите слоеве от трудещите се и базирайки се на това правилно партийно разбиране, Г. Димитров успя да нанесе удар на фашизма и да сплоти милионите антифашисти за борба срещу него. По-нататък В. Коларов очертава забележителните дела на Г. Димитров като генерален секретар на Коминтерна, като министър-председател на НР България и други.

В сборника са поместени статии, в които ярко и възхвалено се изтъква историческата роля на Великата октомврийска со-

Digitized by Google

гиалистическа революция. В статиите „Великата октомврийска социалистическа революция и българският народ“ и в речта си **„Великата октомврийска социалистическа революция сложи началото на нова, социалистическа епоха в историята на човечеството“** В. Коларов изяснява историческата същност и значение на революцията, която посочи пътя за освобождението на всички поробени народи. Той се спира и на голямото значение на Октомврийската революция за българските трудещи се, които я посрещнаха с небивало въодушевление и още от първия ден застанаха на страната на своите братя освободители — руските работници и селяни.

Голям пролетарски интернационалист, В. Коларов винаги е бил радетел за нерушима българо-съветска дружба. Въпросите на българо-съветската дружба намират място в повечето от поместените трудове на Васил Коларов. По-специално на тия въпроси той се спира в статиите **„Победата на съветско-българската дружба“, „За националната политика на България“** и др., в речта **„Да крепим и задълбочаваме българо-съветската дружба“** и др. В тия трудове В. Коларов изяснява, че българо-съветската дружба е крайъгълният камък на националната политика на нашата народна република. Тая дружба се гради не само върху племенното и езиковото родство, върху исторически сложилите се културни взаимоотношения и традиции. Тя е израз на дълбоката признателност на нашия народ към Русия, към Съветския съюз за двукратното ни освобождение. За нас политиката, базираща се върху нерушимата българо-съветска дружба, е единствената реалистическа, обоснована и оправдана от жизнените интереси на нашия народ национална политика. Щастие е — подчертава често В. Коларов, — че дълбоките симпатии, които нашият народ питае към своите руски братя за незаменимата помощ, която те ни оказаха в два най-критични периода от нашата история, се покриват напълно с нашите истински и трайни общонационални интереси. Подобно на своя пръв боен другар Г. Димитров В. Коларов винаги изтъква, че дружбата ни със Съветския съюз е необходима за нас както въздуха, който дишаме. Върху тая дружба се изгражда бъдещето на една щастлива България.

В тая връзка искаме да отбележим, че завещанието на Георги Димитров и Васил Коларов — да пазим българо-съветската дружба като зеницата на окото си, се следва неотклонно от нашата Партия и до наши дни. Израз на това са и големите масово-културни мероприятия и прояви в нашата страна във връзка със 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция. А в последно време най-ярка манифестация на тая нерушима братска дружба е посещението на българската партийно-правителствена делегация в Съветския съюз, водена от първия секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НРБ др. Тодор Живков. Оценка за тая нерушима и вечна дружба бе и награждаването на др. Т. Живков с най-високото отличие на СССР — „Герой на Съветския съюз“ и за втори път с ордена „Ленин“.

В своите речи и статии В. Коларов се спира и на братската дружба и с другите социалистически страни. И тук той ратува за единодействие на цялата социалистическа общност.

Притежаващ висока култура и дълбоки научни знания и полагайки грижи за разцвета на нашата социалистическа култура, В. Коларов воюва за висока партийност в изкуството и науката. Поместените негови статии и речи — **„Адам Мицкевич — велик патриот и борец за общочовешка свобода“, „За по-висока народна музикална култура“, „Заслугите на артиста Стефан Македонски към работническото движение“, „Защо Христо Ботев е тъй обичан от българската младеж“, „Против космополитизма и преклонението пред буржоазната култура на Запад“** и др. — звучат съвременно. Именно за своите големи заслуги към науката и културата Васил Коларов бе избран за член на Българската академия на науките.

Книжовното дело на Васил Коларов — книги, брошури, студии, статии, речи, доклади, рецензии и др. — е трудно изброимо и обозримо. То надхвърля цифрата хиляда. Само издадените в книги и брошури негови трудове наброяват 98 — 46 от които на български език, а 52 на руски. Има издания и на други езици.

Правейки преглед на поместените в тоя том избрани произведения на Васил Коларов, трябва да заключим, че те представляват ценен принос в нашата историко-партийна наука. Тия трудове осветляват един важен и същевременно труден период от живота на нашата страна — утвърждаване на народнодемократичната власт и поемане пътя на разгърнатото социалистическо строителство.

Петър ЦАНЕВ

Digitized by Google

ПЛОДОНОСНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Окръжният комитет на Партията в Благоевград в своята работа за ускорено социалистическо развитие на окръга винаги е имал като неразделна част използването на богатия съветски опит. Неговото изучаване и прилагане се превръща в една от съществените страни в дейността на окръжната партийна организация. Наред с това се ползват постиженията и на другите братски партии в социалистическите страни.

Сътрудничеството с побратимените области и градове от социалистическите страни съществува от 1964 с ААССР, от 1972 година с областта Феер — УНР, и от 1974 година между Благоевград и гр. Жилина — ЧССР. В какви насоки се развиваха дружеските връзки?

През 1975—1976 година в окръга пребиваваха партийни делегации от ААССР и областта Феер, като с представителите от Аджария бе подписана програма за сътрудничество. Гостите от Унгария се запознаха с някои въпроси от дейността на окръжната партийна организация.

Партийните комитети в Разлог, Сандански, Благоевград, Белица и др. са ангажирали всички партийни и обществени организации и стопански ръководства да изучават и внедряват челния съветски опит като неразделна част от разработването, изпълнението и отчитането на плановете за социалното развитие на колективите, от внедряването на научната организация на производството, труда и управлението.

В изграждането и развитието на много от заводите в окръга активно са помагали съветските специалисти. Повече от 90 души от Съветския съюз участвуваха в изграждането и пускането на КЦХ — Разлог и проектирането на разширение на ЗХФД в същия град. През последните две години само от Разлог около 110 специалисти и работници са се обучавали в сродни съветски заводи.

Между ЗНИУ в Благоевград и завод „Калибр" в Москва се извършва обмяна на опит чрез размяна на техническа литература, нормативни документи, справочна документация и др.

Съветски специалисти предадоха своите знания в Завода за превръзочни материали в Сандански по усвояването на производството, оказаха помощ за развитието на мраморното производство в окръга и редица други места.

В предприятията и заводите на окръга се осъществяват редица съветски почини, форми и методи на работа, които са проучени от различни източници. Някои от тях са: Саратовската система за бездефектна работа, многомашинното обслужване, опитът на Степан Витченко, по който работят над 400 души, на работниците от ЗИЛ — Москва, чиито последователи са над 400, на работниците от завод „Арсенал" — Киев, на механизаторите от Казахската и Белоруската ССР, Лвовската комплексна система за управление на качеството и много други. ГК на БКП в Разлог е разработил специална система за запознаването на специалистите с богата съветска информация. В училищата стана постоянна практика да се следят и изнасят новостите от съветския периодичен печат. Полагат се грижи за обогатяване на методическата работа на учителите с новостите в съветските учебни заведения. Поставено е начало да се внедрява опитът на механизаторите от Молдавската ССР в прибирането на реколтата чрез организирането на агрегатни групи. Изучава се опитът на съветската доячка Лейда Пейпс и др.

Градският комитет на БКП в Благоевград поддържа близки връзки с гр. Жилина — ЧССР. По случай 30-годишнината от освобождението на Чехословакия партийна делегация от окръга участвува в тържествата и прие програма за сътрудничество. През 1976 г. бяха разменени работни групи, които се запознаха с въпроси в областта на отдиха на трудещите се и младежта. Съществуват дружески връзки и между градските комсомолски организации. През тази година се осъществи размяна на екскурзионни комсомолски групи, летувания на пионери и др. Опитът на гр. Жилина за механизираните процеси в строителството и структурата на комунално-битовите услуги на населението с успех се внедрява в Благоевград.

За кратко време се разшириха връзките

Digitized by Google

ни с областта Феер. Проучен е значителен опит в областта на икономиката. Редица предприятия от окръга се намират в постоянен контакт с предприятия от тази област. Строително-монтажният комбинат в Благоевград поддържа добри отношения със СМК в Секешфехервар и осъществява разностранни форми на сътрудничество — проучване на отделни процеси в производството, размяна на писмена информация по проблемите и др. Активни са контактите и между научно-техническите съюзи, което се изразява в размяна на информации и помощ по определен въпрос, размяна на работни групи и др. Укрепват и връзките между окръжните вестници. Периодично на страниците на в. „Пиринско дело" се публикуват материали, които популяризират опита и успехите в социалистическото строителство на Аджария и Феер.

Творческите връзки между държавния театър „Н. Й. Вапцаров" и държавния театър „Иля Чавчавадзе" — гр. Батуми през този период се изразяват в размяна на информация по репертоарите на театрите и други пиеси. Нашият театър има близки отношения и с театър „Словашко народно въстание" в гр. Мартин. През 1975 година режисьорът Любен Гройс постави в Мартин пиесата „Музика от Шатровец" от К. Илиев, сценография — Г. Ножаров.

Опитът на партийните органи и организации в Аджария съдействува да се внесат нови моменти в работата на партийните комитети от окръга, да се обогатят съдържанието и формите на вътрешнопартиен живот в първичните организации — разговори, дневник за личен принос на комуниста по партийния контрол, работата с резервните кадри и други.

Редица форми и средства за идеологическо въздействие, които се прилагат в окръга, са пренесени от Аджария — в марксистко-ленинското обучение, културно-масовите прояви и други. По примера на Батумския ГК на КПСС в Грузия през 1975—1976 г. в Благоевград и Сандански се експериментира провеждането на „Ден на предприятието". Тази инициатива в масово-политическата работа е с голяма ефективност и се посреща с интерес от обществеността. Под ръководството на отдел „Пропаганда и агитация" на окръжния комитет този опит се прилага в по-големи промишлени селища.

В окръга творчески се внедрява опитът на партийните комитети в Московска област за „Паспорт на първичната партийна организация".

Някои партийни комитети изучават конкретни въпроси от богатата съкровищница на КПСС.

ГК на БКП в Разлог например следи проблема — единството в организационната и идеологическата дейност в условията на реконструкцията и модернизацията на производствените процеси; ГК на БКП в Петрич — развитието на критиката и самокритиката в първичните организации и трудовите колективи; ГК на БКП в Сандански — усъвършенстуването на организацията на работа на бюрата на първичните организации; ГК на БКП в Гоце Делчев — упражняването правото на контрол на първичната организация над дейността на стопанските и държавните органи и организации.

В отделите на окръжния комитет на Партията се направи преценка, станаха задълбочени разговори, споделиха се идеи, нови виждания за създаването на по-целенасочен и организиран характер, за творчески изяви, активност и инициативност на партийните, обществените и стопанските органи и организации, за по-голяма резултатност от сътрудничеството и дружеските връзки с КПСС и другите братски партии на социалистическите страни.

Борис АНГЕЛОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА РАБОТА В ОБЩИНСКИЯ ПАРТИЕН КОМИТЕТ

Крушовенската община в Плевенски окръг има 3600 жители, от които 170 са комунисти, обединени в седем първични партийни организации. Динамиката на нашето време в пълна сила действува и тук, а това оказва влияние в идеологическата работа на общинската партийна организация.

Населението от общината работи главно в промишлено-аграрния комплекс „К. Златарев" с център с. Долна Митрополия. Със създаването на комплекса намаля значително ръчният труд, подобриха се битовите и производствените условия на живот. Сега във всяка къща има телевизор, радиоапарат, електрически уреди, баня,

Digitized by Google

мебели и пр. Значителен напредък има в търговското и комунално-битовото обслужване на трудещите се. Културните придобивки в много отношения се доближават до тези на трудещите се от града. В селото интелигенция на надхвърля числото сто, и то от всички специалности — учители, лекари, агрономи, инженери, икономисти, техници и др. Това са хора със солидно образование, с по-разнообразни, всестранни интереси и потребности.

Общинският партиен комитет и първичните организации полагат усилия, да задоволяват всестранните потребности на хората. За да може конкретно, всекидневно, комплексно и целенасочено да се осъществява результатна идейно-възпитателна работа, е изработена подробна социалнодемографска характеристика на общината. Това помага, когато се замисля и осъществява дадено мероприятие, да се има пълна представа за обекта на въздействието.

В организирането и ръководенето на идейно-възпитателната работа общинският комитет на БКП задълбочено проучва проблемите и умело използва силите и възможностите на комунистите, специалистите и всички трудещи се.

КАК ТОВА СЕ ОСЪЩЕСТВЯВА НА ПРАКТИКА?

Към общинския партиен комитет са изградени няколко комисии, които организират идеологическата работа по направления. Кои са тези комисии по съревнованието и новите почини; комисия по политическата и монументалната украса; комисия за културно-масова работа; партиен кабинет и др. Всяка от тях има план за своята работа.

Този начин на организация позволява да се включат повече комунисти и специалисти и от другите обществени организации и институти. В комисията по културно-масовата работа например участвуват членовете на Комсомола и читалището. Опитът на партийния комитет в община Крушовене показва, че създадените комисии са добър помощник за осъществяване на разнообразна и диференцирана идеологическа работа.

За марксистко-ленинското образование на комунистите и останалите има разработена петгодишна планова система. Тя обхваща периода 1976—1981 години. В нея са отделени [illegible] школа, лекции [illegible] Семинарите с ръководителите [illegible] през 1976 и 1977 [illegible] на XI конгрес на БКП [illegible] до 1981 година — [illegible] научното управление [illegible] Общо в деня [illegible] общинското обединение [illegible] комунисти и [illegible] от населението.

В помощ на [illegible] е разработен раздел за [illegible] по с[illegible]

ване на трудещите се. Обособени са три групи за ръководни кадри — членовете на общинския комитет на БКП и пълномощниците на управителния съвет, агрономите, зоотехниците, ветеринарния лекар и инженера на техническия работилница; за низовите кадри — бригадири, бригадни механици и майстори специалисти; за изпълнителските кадри — кооператорите и механизаторите от филиала на промишлено-аграрния комплекс, и то диференцирано — механизатори, полевъди, лозари, зеленчукопроизводители, животновъди и пр., общо над 700 души.

Обучението е през зимния период с откъсване от производството. Половината от времето е определено за разглеждане на новости в професията, технологията, нормативни документи, обменя се челният опит и др., а останалото — за лекции, които са свързани с политическата подготовка на трудещите се.

В ръководството на идеологическата работа общинският комитет на БКП е предоставил редица въпроси на първичните партийни организации, Комсомола, профсъюзите, читалището и пр.

Комитетът обикновено се грижи за: подготовката на пропагандистите; членовете на групата докладчици; социалистическото съревнование; цялостния идеен план за украсата и нагледната агитация; честуването на общите общински мероприятия като 1-ви май, 9-ти септември и др. Първичните организации отговарят за редовността на занятията и усвояването на материала във формите на партийната учебна година. На събранията те приемат оценки, обучават политинформаторите, водят индивидуалната работа с комунистите и членовете на колективите и пр.

Читалищното ръководство се занимава главно с художествената самодейност и културния отдих. Профкомитетът се грижи за съревнованието — неговата гласност, новите почини и трудовите ритуали, а Комсомолът — за работата с младежта, нагледната агитация, радиоуредбата, спорта и др.

МАСОВО-ПОЛИТИЧЕСКАТА РАБОТА

В своята всекидневна дейност общинският комитет на БКП и партийните организации се стремят да свързват масово-политическата работа със задачите, които стоят пред селото, пред производствените единици и отделения изпълнител. Тук се използва целият арсенал от форми — устната, нагледната агитация, радиопропагандата, беседите и индивидуалните беседи и др. Ще разкажем за две от тях — за единния политически ден и ръководството на социалистическото съревнование. Как се осъществява така нареченият единен политически ден?

Той се организира — един път в месеца — последния четвъртък. В този ден членовете на общинския комитет на БКП и ръководителите на производствените едини-

Digitized by Google

ци по предварително разработен план се срещат с трудовите колективи. В тези срещи те разясняват въпроси, които са свързани с работата на отделните звена, довеждат им до знания решения на окръжния и общинския комитет на Партията, на управителния съвет на аграрно-промишления комплекс и важни политически събития от вътрешен и международен характер. Заедно с това те изслушват предложенията и въпросите на хората. След това комитетът обобщава, анализира и контролира изпълнението на приетите предложения. Въз основа на анализа се организира пропагандистката и разяснителната работа. Уточнява се по кои въпроси ще се издаде бюлетин, ще се говори по радиоуредбата, ще се организират беседи и т. н. Единният политически ден се оказва много удобна форма както за изучаване на общественото мнение, така и за формирането му. Освен това тази форма помага идеологическата работа да бъде по-диференцирана и конкретна, да отговаря на въпросите, които вълнуват хората в общината и дадения колектив.

След създаването на аграрно-промишления комплекс и осъществяването на отрасловата интеграция на редица места общинските комитети на Партията трудно намериха своето място в ръководството и отчитането на социалистическото съревнование.

Какво е положението по този въпрос в община Крушовене?

Дейността на комисията по съревнованието потвърди, че и при новата структура трудещите се в селото се интересуват от успехите на всички. В най-усилните полски работи то се отчита всекидневно между звената, трактористите, шофьорите, комбайнерите и др., а също така и чрез издавания бюлетин и специален екран. За животновъдите то се води, като се вижда кой е първенец — дояч, фуражир и телчар. Цялостните резултати се изнасят пред населението на 15 дни по тримесечие, полугодие и година. Въведен е специален ритуал за вдигане знамето на трудовата слава в центъра на селото в чест на първенците.

В масово-политическата и възпитателната работа на общинския комитет на БКП голямо място заема изучаването и прилагането на челния наш и съветски опит.

През 1976 година, когато се заговори за успехите на животновъдите от с. Славовица, което е от същия промишлено-аграрен комплекс, животновъдите от Крушовене решиха, че могат да бъдат последователи на славовчани, което предложение дойде от тяхната партийна група. Общинският партиен комитет се вслушва в гласа им и изпраща още двама комунисти на работа във фермата. Въпросът се обсъжда на партийно събрание, а след това и с целия колектив. Разговаря се с комунистите, с всеки животновъд. Изясняват се предимствата и условията на новата организация. Посещава се и с. Славовица, за да се види на място новото в работата. В резултат на цялостната организаторска и политическа дейност фермата става последовател на славовските животновъди. Работниците се намаляват с 50 на сто и един дояч започва да се грижи за 60 крави. По този път е постъпено при внедряването на агрегатно-груповия метод в зеленчукопроизводството, на акордната система в лозарството и другите нови моменти в работата на производствените колективи.

Много от инициативите в общинската организация, като творческите планове на пропагандистите, единния политически ден, самоотчета и атестата на комуниста, някои от формите на отчитането на социалистическото съревнование са плод на творческото изучаване и прилагане на опита от побратимените колективи от Ростовска област на Съветския съюз.

Големите социаликономически промени в общината изискват не само активизиране на трудовата и политическата активност на трудещите се, но и по-нататъшното духовно израстване на хората, на техните естетически потребности.

С помощта на комитета по културно-масовата работа, читалището и общинския съвет за изкуство и култура селището има богат и съдържателен културен живот, разнообразна художествена самодейност. Към народното читалище функционират драматичен състав, вокални групи, танцов състав, смесен хор и др.

Връзките между производителите на материалните блага и творците на художествени ценности, са прекрасна форма за сближаването на изкуството и народа. Традиция е по време на напрегнатия полски труд групи от културни бригади от Плевен да гостуват на крушовенските механизатори, градинари и животновъди.

Човек поговори ли само минути със секретаря на общинския комитет на Партията или с неговите помощници, ще съзре колко много и интересни инициативи са осъществени, какви чудесни идеи и планове предстоят. През 1977 година цялата идеологическа работа в общината преминава под знака на 100-годишнината от освобождението на Плевен от османско робство и 60-години от Великата октомврийска социалистическа революция. Към тези две събития са насочени: съревнованието, лекциите, беседите, рециталите, викторините, театралните постановки, плакатите и др.

И всичко това се извършва от хора, които са се родили и израснали в селото, от тяхната голяма любов да преобразяват своето родно и мило огнище.

Ще ни се да засегнем и някои от нерешените

ПРОБЛЕМИ

Онова, което зависи от местните ръководители, се решава с успех. Но има проблеми, които не са по техните сили. Живо-

Digitized by Google

тът изисква да се подобрява материално-техническата база за идеологическата работа. Нужни са магнетофони, аспектомати, камери и други съвременни материали и съоръжения. Съществуващата читалищна база не е съвременно оборудвана и не е пригодена с всички удобства за уютно целогодишно ползване.

За нагледната агитация и политическата украса не се предвиждат средства и тя се осъществява от любители, което влияе на нейното качество и емоционално въздействие. Преди кооперативните стопанства, които икономически бяха по-малки и по-слаби единици, отделяха повече средства за идейно-възпитателна дейност, а сега аграрно-промишлените комплекси, които са по-мощни икономически, дават съвсем малко от фондовете си за тази цел.

Иван НОВАКОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

С ПОВИШЕНА ОТГОВОРНОСТ

Поредната среща на бюрото на окръжния комитет на БКП в Пловдив със секретарите на първичните партийни организации от окръга се ръководеше от Дража Вълчева — кандидат-член на Политбюро на ЦК на БКП, първи секретар на окръжния комитет на БКП.

Две важни обстоятелства я превърнаха в събитие с трайно значение. Първото — оказаното доверие и уважение към секретарите на партийните организации. Това намери израз в топлите думи на благодарност, отправени към участниците в срещата от другарката Вълчева, към тези, които така скромно, упорито и всеотдайно работят и дават своя принос за издигане ролята на първичните партийни организации във всестранния живот на колективите. Една голяма група от тях — 140 на брой, бяха удостоени с награди: с Указ на Държавния съвет на НРБ с ордени, от ОК на БКП с екскурзия до СССР, с почетни грамоти, с ръчни часовници и други предметни награди. Между тях са: Борис Христов и Димитър Сухлев, работили 20 години като партийни секретари; Васил Аршинков от с. Строево, Атанас Мурджев от Медицинския факултет, Васил Зоев от ВМЗ — Сопот, Звезда Дафова от Куклення театър в Пловдив, Нанка Странджикова — секретар на първичната организация в училището на с. Ръжево Конаре, и други, които имат личен принос за утвърждаването на партийните организации като дееспособни политически ядра на колективите.

На срещата бе направена равносметка на положителните изменения, настъпили в живота на първичните организации след Националното съвещание във Велико Търново и Единадесетия конгрес на Партията. Оценени бяха основните резултати от изпълнението на насрещните планове през 1976 г. и първото тримесечие на 1977 г., видя се извършената политическа и организаторска работа за осъществяването на стратегическия девиз на седмата петилетка: „Ефективност и качество — качество и ефективност." Наред с това бе обърнато внимание на задачите, свързани с изпълнението на плана за 1977 година.

Изказалите се партийни секретари изразиха решимостта на комунистите и трудовите колективи да постигнат по-големи успехи, да работят за усъвършенствуване дейността на първичните организации и в чест на 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция да имат повече постижения.

Срещата завърши с програма на фолклорния състав „Тракия".

Димитър ДИНКОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 12
1977
АВГУСТ
☆
година
XXI

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

РЕШЕНИЯТА НА XI КОНГРЕС И ЮЛСКИЯ ПЛЕНУМ — МАТЕРИАЛНА СИЛА И ЖИВИ ДЕЛА

Уводна — Авторитетът на партийния деец 3
Ч. Александров — Ленинските принципи на стопанисване . . . 9
Б. Стоименов — С пулса на производството 16
П. Стамов — Отговорност пред всички за всичко 21
Д. Кралев, П. Вълков — Нравствените върхове на съревнованието. 26

* * *

П. Русев — За цвета на „котките" и съдбата на „мишките" . . 32

ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

Партийната група

Д. Станоев — Боен отряд на Партията 38
Д. Колева — Всеки на своя пост 46
К. Шишкова — Съгласуваност и еднопосочност 51
П. Трендафилова — Партийната група и идейно-политическото възпитание 56

Секретарят — централна фигура

А. Грозева — Авторитетна личност 59
М. Ралчева — Завоювани позиции 64

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

В. Красилников — С уверена трудова крачка 67

60 години от Великия октомври

Г. Колев — Неспирен възход 70
Й. Цонев — Образът на комуниста в съветската литература . . 76

Digitized by Google

ЗА ВАС, ПРОПАГАНДИСТИ!

Б. Спасов — Социалистическият демократизъм 81

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Д. Петков — На прицел: техническият прогрес 87

БЕЛЕЖНИК НА КОРЕСПОНДЕНТА

Х. Райчев — Широко поле за творческа изява 91
П. Бодурков — За повече и по-евтино царевично зърно . . . 92
Б. Ангелов — Ударението — върху нерешените задачи 93
М. Младенов — Тласък напред 95
Б. Георгиев — Ядро на трудовия колектив 96

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **А. Веселинов, К. Иванов, Н. Иванов** (отговорен секретар), **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **Л. Пирончев, П. Радев, М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП — Тел. номератор 84-01
Годишен абонамент 4,60 лева — Отделна книжка 0,30 лева
Пор. 2551. Тираж 50 500 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 23. VIII. 1977 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Digitized by Google

РЕШЕНИЯТА НА XI КОНГРЕС И ЮЛСКИЯ ПЛЕНУМ — МАТЕРИАЛНА СИЛА И ЖИВИ ДЕЛА

АВТОРИТЕТЪТ НА ПАРТИЙНИЯ ДЕЕЦ

Единадесетият партиен конгрес, Юлският пленум на ЦК на БКП особено подчертано поставиха въпроса за издигане ролята на субективния фактор, на кадрите в борбата за изграждане на развито социалистическо общество. Всред всички кадри днес особено място заема вдъхновяващият пример на партийния работник. От неговия стил на работа, от неговия опит се учат всички ръководни дейци, за тях той е образец на ръководна политическа работа. Ето защо Партията винаги е отдавала и отдава такова голямо значение на изграждането и утвърждаването на партийния работник като апостол на Партията.

В своите решения Централният комитет на Партията неведнъж е подчертавал, че основните, жизнените интереси на народа и страната налагат да се осъществи на дело прелом в издигане качеството и ефективността на материалното производство, на всяка дейност. Начело на този прелом ЦК изисква да застанат партийните организации, партийните ръководители, комунистите. От практическия резултат в изпълнението на тези задачи сега се оценява работата на всички комунисти, на всеки ръководител.

* * *

Партийната дейност е творческо дело, партийният работник следователно е творец в своята област. Това творчество се проявява във всестранного изучаване на процесите и явленията на действителността, в дълбокото проникване във всички сфери на работа, в щателния анализ на резултатите, в реалната оценка на обстановката в съответната партийна организация, завод, община. Колкото по-творческа и задълбочена личност е партийният работник, толкова по-голям е и неговият авторитет.

Авторитетът на партийния работник се гради на основата на много елементи, главно място сред които заемат такива качества като компетентност, ленински стил на работа, способност да сплотява колектива за изпълнение на задачите, поставени от висшестоящите партийни органи. Авторитетът се проявява в доверието на членовете на Партията, на колектива към ръководителя, в поддръжката на дадените от него насоки на работа, в одобряване на неговия стил на ръководство, във

Digitized by Google

високата оценка на неговите лични качества. Имайки такъв авторитет, партийният деец може да ги вдигне и поведе в изпълнение и на най-трудните задачи. Затова необходимо е да се съчетават пълномощията на партийния ръководител с неговия собствен авторитет, основан върху знанията и личните достойнства. Партийният ръководител отговаря не само за своята работа, но и за резултатите от труда на ръководените от него хора за цялостното положение на участъка, в който работи.

Особено важно качество, което издига авторитета и краси партийния работник, е неговата деловитост, която няма нищо общо с делячеството, с прибързаността и повърхностното решаване на различните проблеми. Понятието деловитост означава партийният деец да притежава необходимите организационни навици, целенасоченост в работата, умение да довежда започнатото докрай, да проявява смелост и оперативност в решаването на въпросите, точност и актуалност, трудолюбие и добросъвестност, взискателност към себе си и комунистите, към хората. Не случайно Партията полага постоянни грижи да възпита тези качества у всеки ръководител, защото трудещите се високо ценят у ръководителя умението делово да подхожда към решаването на всеки въпрос, правилно да разпределя кадрите, да установява контрол за изпълнението на поставените задачи. Затова съвършено недопустимо е да се поставят на отговорни места нерешителни, пасивни дейци, бърборковци и хора, които могат да говорят, но не могат да решат и най-обикновен въпрос. Пред XXV конгрес на КПСС Леонид Илич Брежнев заяви: „Важно условие за успеха на партийното ръководство е ленинският стил на работа. А ленинският стил е творчески стил, чужд на субективизма, проникнат от научен подход към всички обществени процеси. Той предполага висока взискателност към себе си и към другите, изключва самодоволството, отрича всички прояви на бюрократизма и формализма."

Истинска деловитост, правилен стил на работа може да проявява само партиен деец, който притежава висока компетентност, което означава — да познава марксистко-ленинската теория, умение да разглежда всеки практически проблем през призмата на най-важните задачи, които решава на даден етап Партията; да разбира хората, техните мисли, настроения, да познава основните положения на социологията и социалната психология, а също така съвременните технически средства за управление.

Хората винаги се отзовават с душевна топлота и чувство на благодарност към ония партийни дейци, които се вслушват в тях, интересуват се и уважават тяхното мнение. От всички „секрети" на ръководство най-важният едва ли не се състои в умението на ръководителя да установи тясна връзка с колектива, в способността му идейно да вдъхновява и възпитава хората. Най-дълбокият смисъл на партийната работа се състои в това, всекидневно да съдействува за създаване в трудовите колективи здрава морално-психическа атмосфера, обстановка на постоянно творческо търсене, висока организираност и взаимна взискателност.

За каквито и качества на партийния работник да говорим, всички те се свеждат до умението да работи с хората, да ги възпитава, да ги учи и вдъхновява към големи трудови постижения в осъществяване на стратегическите задачи.

На пленум на окръжен комитет, секретар на градски комитет увери пленума, че не само ще запазят достигнатите позиции, но ще завоюват още по-големи, нови позиции.

На репликата — дали е уверен в това, което говори, няма ли покъсно да се черви за декларацията, която прави, секретарят твърдо отговори: „Моята увереност идва от това, че познавам хората, с които

Digitized by Google

работя, зная техните силни и слаби страни, зная на какво е способен всеки, вярвам в тях, в организаторските таланти на ръководителите, специалистите и поради това смело гледам в бъдещето...

Практиката неведнъж е показвала, че партиен деец, който разчита изключително на силата на решенията и разпорежданията, не работи с комунистите, с другите трудещи се, не се занимава с тяхното възпитание, рискува да се превърне в обикновен администратор, обричайки себе си и делото на неуспех. Имайки зад себе си сериозна политическа школовка и богат жизнен опит, той трябва да бъде постоянно сред масите, да отчита техния опит. Отговорните другари, писа В. И. Ленин, „трябва да живеят в гъстеца на работническия живот, да го познават надлъж и нашир, да умеят безпогрешно да определят по всеки въпрос, във всеки момент настроението на масата, нейните действителни стремежи, потребности, мисли, да умеят да определят без сянка на фалшиво идеализиране степента на нейната съзнателност и силата на влиянието на едни или други предразсъдъци и отживелици от миналото, да умеят да си извоюват безграничното доверие на масата чрез другарско отношение към нея, с грижливо задоволяване на нейните нужди“.

Съвременният етап на развитието на Партията и страната настоятелно налагат необходимостта ръководството на стопанското и културното строителство да се опира на здрави научни основи. Това се подчертава особено силно във всички приети от партийните органи решения и особено в решенията на XI конгрес и Юлския пленум на ЦК на БКП. Кардиналната задача на нашето време „Ефективност и качество, качество и ефективност“ предявява към всички ръководни кадри особено високи изисквания, с които могат да се справят само истински квалифицирани във всяко отношение партийни дейци.

Управлението на производството не може да бъде успешно без правилен политически подход към работата. В. И. Ленин отбелязваше, че „политиката не може да няма първенство над икономиката. Да се разсъждава иначе значи да се забравя азбуката на марксизма“. Затова всички въпроси на стопанското строителство трябва да се разглеждат от позициите на политическото значение, на политическите задачи, които стоят пред Партията и народа.

Не може да се ползва с авторитет партиен деец, който не притежава необходимите политически и икономически знания, не воюва с цялата си страст за осъществяване на партийната политика, за изпълнение на плановете.

Затова е необходимо обаче те да не се оставят изключително на самосъзнание, а да се проявява постоянна взискателност към тях. Липсата на взискателност, безотговорността, отбеляза XI партиен конгрес, са главните причини за това, че у нас все още се срещат дейци, които се възгордяват и самозабравят, нарушават партийния морал, законите, злоупотребяват с гласуваното им доверие, с дадените права, с поверената им власт. Към такива хора не трябва да се проявява никакъв либерализъм, никакво снизхождение, а да се търси най-строга партийна отговорност.

Силата на Партията е в това, че тя винаги е поставяла народните интереси, благосъстоянието на трудещите се над всичко, че в нейната политика и борба думите никога не са се разминавали с нейните дела. Ето защо тя настойчиво изисква всеки партиен деец, всеки ръководител да проявява единство между думите и делата, думата, дадена пред хората, да бъде закон за тях.

От високата трибуна на XI конгрес първият секретар на ЦК на БКП др. Тодор Живков отбеляза: **„Партията и занапред ще обгражда кадрите с доверие и уважение, ще укрепва тяхното самочувствие и**

Digitized by Google

техния авторитет. Доверието и уважението обаче са неотделими от личната отговорност на кадрите за поверената им работа. Те се завоюват и поддържат с цялостната дейност, те не се дават веднъж завинаги, не са „зестра“ за минали заслуги.“

Разбира се, изискването да се повишава взискателността към кадрите не бива в никакъв случай да остава само едно добро пожелание или лозунг, а да се вземат всички мерки то да намира материален израз в практиката на партийните комитети и организации.

Правилно и необходимо е при оценките, които се приемат в партийните комитети за отделните партийни дейци, да се изтъква какво е тяхното влияние и авторитет сред комунистите, сред останалите трудещи се, способни ли са да ги водят. Нужно е също така те да се отчитат пред пленумите и бюрата на партийните комитети как са изпълнили отделни задачи и какво са допринесли за издигане боеспособността и авторитета на Партията. Широко приложение намира в практиката партийните дейци да се отчитат и пред първичните партийни организации, в които членуват, пред партийния актив или пред общи събрания на комунистите или заедно с безпартийните от града, общината, където се правят редица предложения, препоръки и критични бележки, които са по същество оценки за дейността на партийния деец.

Следва дълбоко да се разбере, че широките маси комунисти и безпартийни се отнасят сега към ръководителите с повишени изисквания, мерят ги с по-голям аршин. В обстановката на сложните задачи, които Партията решава в областта на икономическото и културното строителство, напълно основателно е желанието у ръководителя да видят човек с дълбоки научни знания, с висока ерудиция, с богат организационен опит и политически усет.

Съвсем закономерен е изводът на един партиен секретар, който на съвещание заяви:

— Ние, секретарите на първични партийни организации, особено чувствуваме колко е важно за работника от партийния апарат да бъде истински познавач на партийната работа, да умее да намира път към човешкото сърце, да въодушевява хората. У партийния работник ние виждаме своеобразен еталон за комунистите и безпартийните, по него мерим своите практически крачки, своего отношение към изпълнението на партийните и служебните задължения.

Инструкторът на партийния комитет, в който и отдел да работи, каквато и специалност да има, е длъжен да познава в подробност, до съвършенство партийната работа и да учи секретарите на партийните организации, актива. Лошо се получава например, когато инструкторът на орготдела, посещавайки организациите, съвсем не се интересува от идеологическата работа. И обратно — инструкторите на останалите отдели да не се интересуват от специфичните страни на партийната работа. Пали всички участъци са взаимносвързани, оказват си влияние един на друг.

Всеки деец може само тогава да изпълнява възложената му работа, когато при решаването на всеки проблем се ръководи преди всичко от политиката на Партията, когато се интересува не само от икономическия ефект, но и от социалните, възпитателните резултати. Само този партиен ръководител може да разчита на сериозен успех, който умее в своята дейност органически да съчетава стопанската, организаторската и възпитателната работа.

Днес трудещите се, членовете на колектива вземат по-активно и всестранно участие в управлението на производството, в ръководството на обществените работи на колектива и пр. Ръководството вече е немислимо без елементите на самоуправление, без самодейността на ма-

Digitized by Google

сите. Колективът престава да бъде само обект на управление, все повече нараства степента на съвпадение между субекта и обекта на управление. Ръководителят при това не противостои на колектива, защото той няма други интереси освен интересите на колектива, на обществото.

Особено място сред партийните кадри заема секретарят на първичната партийна организация. Неговите организаторски способности, умението да работи с хората оказват решаващо въздействие върху общото настроение на трудовия колектив, върху бойкостта както на първичната, така и на другите обществени организации.

Нашето време отправя към секретаря много високи изисквания. Той трябва настойчиво да изучава теорията и практиката на партийното строителство, да придобива и да увеличава своя опит в партийната работа. Секретарят трябва да има достатъчно дълбоки знания върху икономиката и основните направления на развитието на съвременното производство, за да може бързо и точно да улавя новите явления и всемерно да способствува за ускоряването на научно-техническия прогрес.

Личните качества на партийния секретар, всестранната му подготовка помагат да се развиват активността и инициативата на комунистите, да се повишава равнището на политическата и организаторската работа сред колектива.

В своего решение „За по-нататъшно издигане на ролята на секретаря на първичната партийна организация“ Секретариатът на ЦК на БКП обърна особено внимание на окръжните, градските, районните, общинските и другите партийни комитети да вземат специални мерки за усъвършенствуване на системата за обучение и възпитание, на политическа и делова квалификация на партийните секретари; да подобряват своето ръководство и помощ, да полагат още по-големи грижи за укрепване и повишаване на техния авторитет.

Изпълнението и решението на Секретариата на ЦК на БКП ще помогне да се издигне ролята на тази огромна, многохилядна армия партийни дейци, а оттук — да се повиши още повече боеспособността на Партията.

* * *

Времето, в което живеем, се характеризира не само с непрекъснато нарастване мащабите на стопанското и културното строителство, с все по-широко използване постиженията на научно-техническата революция, но и с още по-силно изостряне на идеологическата борба между капитализма и социализма на международната арена. В тия условия все по-голямо значение придобива идеологическата работа на Партията за комунистическото възпитание на комунистите, на всички трудови хора.

Оттук изпъква с цялата си сила необходимостта от висока идейно-теоретическа подготовка на партийния работник, която му позволява да вижда взаимовръзката между крупните, мащабните проблеми на нашата епоха и текущите задачи и дела. Съвършено ясно е, че подготвеният марксистко-ленински партиен работник по-бързо и творчески ще се ориентира в решаването на общопартийните и общодържавните задачи.

Важно изискване към всеки партиен работник е дълбоко да познава теорията и практиката на партийното строителство. Това е едно от главните условия да се усъвършенствуват стилът и методите на партийното ръководство на обществото, строго да се спазват и обогатяват ленинските норми на партиен живот, да се сплогяват по-тясно партий-

Digitized by Google

ните редове, да се укрепват още по-здраво връзките на Партията с работническата класа, с целия народ.

Политическото ръководство на масите е наука и изкуство. Наука — в такъв смисъл, че не може да се ръководят масите, без да се познават законите за развитието на обществото, без да се вижда ясно целта, към която се стремим. Изкуство в такъв смисъл, че от теоретически подготвения работник ще се изисква да предвижда развитието на едно или друго събитие, с партийни средства да влияе върху обстановката. При определени обстоятелства ще се налага нерядко той да се ръководи от своя политически усет. Това е немаловажно средство в неговия боеви арсенал. Не случайно Ленин отбелязваше, че е необходимо да си изработваме необходимите знания, необходимия опит, необходимия — освен знанията и опита — политически усет, за бързого и правилно решаване на сложните политически въпроси.

Политическият усет на партийния работник е толкова по-верен и остър, колкото е по-подготвен теоретически и колкото по-богат е неговият практически опит.

Драгоценно качество на партийния работник е чувството за новото, неговата воля и стремеж постоянно да се бори за него, да поддържа всяка полезна инициатива, да способствува да ѝ се дава път, винаги да се вслушва в мнението, в гласа на хората. Да има чувство за новото, това означава да вижда развитието в перспектива, да гледа в бъдещето, да намира най-верните пътища за решаване на възникващите задачи. Сега, когато в обществения живот и производството се извършват бързи и дълбоки преобразования, това качество придобива особено важно значение.

Единадесетият конгрес на Партията много остро подчерта, че днес изключително важно значение имат моралните качества на партийния ръководител.

Практиката показва, че работата върви там, където хората уважават своите ръководители не само за това, че познават работата си, за организаторските им способности, но и за човешките, нравствените им качества. Трудещите се искат у ръководителя да видят на първо място чертите на образеца, на човека от утрешния ден.

Моралните качества у разните хора се проявяват по разному. Но едва ли е необходимо да се припомнят такива качества като личната честност, добросъвестността, откровеността.

Нашата партия изисква в своята дейност партийният работник да се ръководи не само от гледна точка на резултатите, но и от нормите на комунистическия морал, от социалистическите закони. На Партията не е безразлично с какви средства са достигнати едни или други качествени и количествени резултати, с цената на какво се постигат успехите.

Редица положителни резултати могат да бъдат постигнати и по пътя на използването на негативни средства. Нашата социалистическа идеология не може в никакъв случай да приеме принципа — целите оправдават средствата. Марксизмът-ленинизмът, социалистическият строй отхвърлят използването на неморални и незаконни средства под предлог на борбата за високи цели.

В оценката на партийния ръководител резултатите, общите постижения не могат да бъдат единствен критерий. Работата е в това, че положителните действия на хората не винаги са продиктувани толкова от положителни субективни подбуди и мотиви. Високи резултати могат да постигнат и ръководители, които проявяват кариеризъм, усърдие в работата, за да могат да постигнат егоистичните си цели. Старанието, деловитостта у някои ръководители са прикрита форма за отрицателните им подбуди.

Digitized by Google

Оттук следва задачата у партийните дейци, у всички ръководители да се формират високи идейни мотиви в работата, политическа съзнателност и принципиалност, да има стремеж техните действия да бъдат в унисон преди всичко с обществените интереси. Ефективна е оная дейност на ръководителя, при която се достигат на първо място високи качествени и количествени резултати, и второ, използват се такива средства, които съответствуват на програмните документи и решения на Партията и Правителството, на нормите на комунистическия морал.

Партийният ръководител организира работата на много хора, той е и възпитател на трудещите се и следователно той трябва да бъде възпитан и носител на комунистическия морал.

Всичко това говори, че най-вярното и действено средство е изучаването на кадрите в процеса на практическата работа; да се оцени трудолюбието и добросъвестността на работника, да се убедим в неговите качества на организатор и възпитател, в това доколко отзивчив и внимателен е към хората, как участвува в партийния и обществения живот на колектива, как повишава политическите и професионалните си знания, какъв е неговият начин на живот.

Затова Партията придава голямо значение на разгръщането на принципната критика и самокритика като изпитан метод за възпитание на кадрите, критика другарска, пряма, чужда на дипломацията и дребните сметки.

* * *

Боецът на Партията крачи в челната колона с повелята на известната аксиома: моралният авторитет не е безплатна притурка към името, званието, длъжността. Личното достойнство на партийния деец се проявява в неговите дела, развива се в процеса на всекидневната работа с хората. Той се завоюва в неуморния труд, в безкористната служба на своя народ, родина и любима партия.

ЛЕНИНСКИТЕ ПРИНЦИПИ НА СТОПАНИСВАНЕ

ЧУДОМИР АЛЕКСАНДРОВ
първи секретар на Димитровски РК на БКП — София

Етапът на развитие на нашата страна след Десетия конгрес на БКП, който се характеризира с разгърнато изграждане на развито социалистическо общество, създава възможности за най-пълно проявление на ленинските принципи на социалистическо стопанисване — плановост, икономичност и пестеливост, възвръщаемост и доходност, заинтересованост, отговорност. Наистина целият период след Априлския пленум (1956 г.) е пронизан от стремежа за постепенно утвърждаване на ленинските принципи в ръководството на социалистическата ни икономика. Нещо повече, бурното икономическо развитие, постигнатите успехи във всички области през изминалото двадесетилетие са пряко свързани с последователното прилагане на тези принципи в живота. Достигнатата степен на обществено-икономическо развитие на се-

Digitized by Google

гашния етап обаче предявява обективната потребност цялостно и безкомпромисно да се прилагат ленинските принципи на социалистическо стопанисване като главно условие за все по-пълното използване предимствата на социалистическия обществен строй за ускоряване развитието ни по пътя на развития социализъм, към комунизма. Разкривайки тази обективна закономерност, на Десетия конгрес Партията постави задачата за повсеместна интензификация на общественото производство, на Националната партийна конференция (1974 г.) очерта главното направление за всестранна интензификация — борбата за висока обществена производителност на труда, на Единадесетия конгрес издигна стратегическата задача за висока ефективност и високо качество на всяка дейност. Юлският пленум на Централния комитет на БКП конкретизира тази задача, разкри пътищата за нейното осъществяване. Като посочи, че „... пълното прилагане на ленинските принципи на социалната политика и на социалистическото стопанисване е такава закономерност на социалистическото строителство, отклоненията от която неизбежно водят до диспропорции между производството и потреблението, като подкопават условията за по-нататъшно увеличаване на средствата за социални мероприятия", той разкри изключителното политическо, икономическо, социално и възпитателно значение на прилагането на ленинските принципи на социалистическо стопанисване.

Районният комитет на Партията се зае с осъществяването на юлските решения в живота на партийната организация, ръководен от пределно ясните указания, съдържащи се в доклада на другаря Тодор Живков. Уточнявайки насоките на работата, ние се базираме на следните основни положения:

Първо. Юлският пленум предяви като главно изискване решителното подобряване на работата във всички направления и звена. Той посочи и ръководното начало на тази дейност — последователното прилагане във всички сфери на народното стопанство, във всички области на живота на ленинските принципи на социалистическо стопанисване. Следователно главно съдържание, сърцевина на работата ни за изпълнение на неговите решения трябва да бъде по-нататъшното укрепване и утвърждаване в живота, строгото съблюдаване на тези принципи.

Второ. Ленинските принципи на социалистическо стопанисване са ръководно начало за постигане на максимален икономически резултат с минимален разход на обществен (жив и овеществен) труд. Но социалистическото стопанисване по своята същност е субективно отношение на социалистическите труженици към стопанските средства и техните източници. Оттук следва важният извод за решаващото значение на политическата, идеологическата и организаторската работа на партийните организации като политически ръководства и ядра на трудовите колективи за ефективността и качеството на социалистическото стопанисване.

Трето. Ленинските принципи на социалистическо стопанисване са господствуващи в нашия обществено-икономическия живот. Те са утвърждавани последователно в резултат на дългогодишната целенасочена дейност на БКП, непрекъснато усъвършенствувала своята работа, обогатявала своя опит, въоръжавала се с нови форми и методи за въздействие. Задачата за ликвидиране на допусканите отклонения от ленинските принципи на социалистическо стопанисване и тяхното пълно утвърждаване очевидно налага такова преустройство на партийната работа, при което, като се запазва основният ѝ арсенал от средства за политическо въздействие, да се освобождаваме или да усъвършенствуваме онези форми и методи, които са се оказали неефикасни, за

Digitized by Google

да предотвратим допусканите отклонения, да осигурим условия за прилагане на нови, по-ефективни форми и методи на работа.

Сега, като анализирахме от позицията на юлска взискателност едногодишния период на нашата дейност, ние се убедихме, че новият подход при разработване на насоките за изпълнение решенията на пленума придаде на работата на нашия комитет необходимата последователност, целенасоченост и конкретност, доведе до такива изменения в живота на районната партийна организация, които способствуват за осъществяването на партийните предначертания.

Районният комитет на Партията е звено за оперативно политическо ръководство. Той пряко ръководи първичните, заводските и учрежденските партийни организации, т. е. низовите звена, в които на практика се решава съдбата на всяко партийно решение. Ето защо в неговата и на бюрото дейност разработващите функции са сведени до конкретизиране на решенията на Централния и градския комитет на Партията и до разработване на специфичните за района проблеми. По този начин в центъра на нашата работа поставяме организаторската и контролната дейност. След Юлския пленум проведохме система от мерки, които имат за цел да засилят още повече тези две функции. Още по-голяма част от дейността ни да се пренася в партийните организации — от близко да направляваме, да подпомагаме, да изучаваме и контролираме работата им, да осигуряваме всички необходими условия за повишаване ефективността и качеството.

Важно направление в дейността на районния комитет е **по-нататъшното усъвършенствуване на планирането.** Задачата в това направление е двояка. От една страна, ние изискваме да се задълбочава вътрешнозаводското планиране, то да стига до отделното работно място. Именно там със специфичните планови измерители да се обвързват качествените и натуралните показания. От друга страна, изискваме да се издига ролята на насрещното планиране като фактор за разкриване на резервите за изпълнение и преизпълнение на тези показатели. Това са две взаимносвързани страни, защото детайлизацията на плана е основната предпоставка за конкретността на насрещните планове, за действения характер на съревнованието.

Тази година за пръв път ни се удаде да доведем работата по разработването на насрещните планове до най-малките производствени колективи — бригадите, а в случаите, когато това е възможно, и до отделното работно място. Умело и творчески организираха тази дейност партийните комитети и бюра в Инструментално-механичния завод, обувния завод „9-ти септември", МК „Сердика" и др. Разкритите резерви позволиха: шест колектива да поемат задължението да изпълнят двегодишните си планове до 60-годишния юбилей на Великата октомврийска социалистическа революция; предприятията, които произвеждат продукция за съветската страна, да постигнат договорните си задължения за годината до тази дата; членовете на клуба на пръвенците в труда и ръководените от тях колективи да реализират годишните си показатели до 6 декември и т. н.

Бюрото на районния комитет на Партията, като анализира работата по усъвършенствуване на планирането, стига до извода, че **възловият проблем, който трябва да бъде решен, е повсеместното внедряване на вътрешната стопанска сметка.** Без нея то не играе пълноценно ролята си на инструмент за ръководство, насрещното планиране и съревнованието не разкриват възможностите си, трудно се обвързват с изпълнението на натуралните и качествените показатели. Ето защо нашето бюро насочва партийните комитети и организации към редица мерки за усъвършенствуване на икономическата дейност, за засилване на партийния контрол върху работата по внедряването на вътрешностопанската сметка. Разбира се, проблемите, които трябва да се реша-

Digitized by Google

ват, опираг не само до икономическите кадри, тяхната подготовка и възпитание, но и до цялостната организация на производството, труда и управлението. Това най-добре нагледно се проявява в трудностите, които се срещат при внедряване методите на знатните съветски строители Злобин, Копелев и Авилов в строително-монтажните организации и ограничения характер на тяхното приложение.

Задачата за висока ефективност и качество изисква по-нататъшно обогатяване на насрещното планиране, взаимна обвръзка на насрещните планове на научните звена и производствените колективи, на взаимносвързаните по веригата на технологическия процес производствени звена, на кооперираните предприятия, на предприятията производители и пласментни организации... Тук има резерви, които ние използваме слабо и за които повелята на Юлския пленум е без остатък да бъдат въведени в действие.

Районният комитет разглежда по-нататъшного утвърждаване на плановостта в районната икономика в тясна връзка с укрепването на дисциплината. Факт е, че планът не от всички се възприема като неотменен закон. Това се потвърждава от някои случаи на неговото или на отделни показатели неизпълнение през различни периоди. Въпреки значителния напредък през последните години досега не ни се е удало да постигнем производствената програма да бъде осъществена от всички колективи по всички показатели. Още по-тревожна е понякога равносметката по тримесечия, месеци и десетдневки. **Борбата за ритмично изпълнение на плановете е борба за висока съзнателна социалистическа дисциплина.** Пропуските, които констатираме в тази насока, са пропуски на нашата партийна работа — неумение да се постигне пълна мобилизация, стъписване пред трудностите, безкритично отношение към пропуските, безотговорност и безнаказаност. А новите изисквания на решенията на Секретариата на Централния комитет на БКП налагат ритмично месец по месец да се постига изпълнение на качествените показатели — нещо, което досега не сме правили. Завладяващ пример в това отношение е опитът на трудещите се от съветската столица, където вече три години няма предприятие неизпълнило плана си.

Няма съмнение това изисква нов подход — създаване на организация за отчитане на качествените показатели за по-къси периоди от време, премахване на всякакви отрицателни тенденции, осъществяване на енергични мерки за поправяне на положението. За да се засилва партийното въздействие в тази насока, бюрото на районния комитет препоръча на първичните партийни организации да възприемат утвърдената в дейността му практика — ежемесечно обсъждане хода на изпълнението на плана, правене на изводи и оценки за работата на отговорните органи и ръководни дейци, вземане мерки за засилване партийното въздействие — практика, подсказвана от решенията на Юлския пленум.

Разбира се, когато говорим за по-нататъшно утвърждаване на плановостта в развитието на икономиката, ние имаме предвид научнообоснованото, съобразеното с потребностите на страната и със създадените материално-технически и други предпоставки за неговото изпълнение на място. За съжаление практиката ни сблъсква със случаи на нереален подход при съставянето или спускането на плановете. Те се оставят без обвръзка с договори за реализация, без материално-техническо обезпечаване и т. н. Такива примери могат да се приведат за предприятия от системата на Министерството на електрониката и електротехниката, Министерството на строежите и строителните материали. Резултатът? Без съмнение — стига се до демобилизиране и разстройване на колективите. Споменавам тези факти, за да подчертая общата отговорност на тези, които разработват плановете, и те-

Digitized by Google

зи, които ги изпълняват за по-нататъшното утвърждаване на ленинския принцип за плановостта при социалистическото стопанисване.

Стратегическата задача „Ефективност и качество, качество и ефективност" повелява за неотменно прилагане **ленинските принципи на икономичността и пестеливостта, на възвръщаемостта и доходността.** Централният комитет посочи и пътя за тяхното осъществяване — новия подход в развитието на икономиката, разработен от другаря Тодор Живков. В съответствие с този подход в структуроопределящите предприятия на района вече е осъществена необходимата специализация и концентрация, постигнато е високо качество на производството на стратегическите изделия в основния подотрасъл — радиоелектронната и съобщителната промишленост. Под ръководство на партийните организации процесите се развиват в съответствие с утвърдените разработки. Разбира се, не всичко е гладко. Трудностите, които се налага да се преодоляват, произтичат от високите темпове на растеж, от необходимостта да се намаляват валутните разходи при производството, да се приспособява сложна апаратура и цели системи към специфичните изисквания на различните потребители. За да се решават по-успешно всички тези проблеми, районният комитет и партийните комитети засилват работата си сред комунистите специалисти, поощряват тяхната инициатива и творчество, съдействуват за повишаване на взискателността, отговорността, дисциплината...

Под ръководството на районния комитет бе направена разработка за прилагане на територриалния аспект на мултипликационния подход. Тя бе посочена от Мартенския пленум на Централния комитет като един от положителните примери в това отношение. С нея се разкриват възможности за значителна икономия на капитални вложения при понататъшното изграждане на научно-производствената зона „Люлин" и особено на нейната инфраструктура. Програмирането на тези проблеми е един непрекъснат процес на уточняване и усъвършенствуване, в който са ангажирани специалисти от различни звена и който пряко се следи от утвърден от бюрото на районния комитет координационен съвет.

Ние си даваме сметка, че същинската работа едва сега започва, че главните проблеми ще възникнат в процеса на практическата реализация. Защото и досегашният ни опит показва срещаща се силна ведомствена ограниченост, без преодоляването на която не ще може да се постигне набелязаната концентрация на обслужващи и спомагателни дейности, широкото кооперирание при изграждането и съвместното използване на културно-битови и други обекти. За да се премахне отчуждеността, стремежът за собствено самозадоволяване, районният комитет на Партията полага грижи за по-тясно взаимодействие и взаимно подпомагане на различните колективи, за осъществяване на съвместни мероприятия от стопанските ръководства, партийните комитети и организации. Все с тази цел бе изграден и съветът на директорите, по-често практикуваме регионални срещи на партийни секретари и други активисти по различни проблеми. Убедени сме, че **успехът на предстоящата работа е в субективния фактор, а той се нуждае от по-голямо политическо извисяване, от засилване на държавническото мислене, дисциплината, отговорността.** В центъра на вниманието на партийните комитети и организации е да възпитават тези качества у всички комунисти и преди всичко у ръководните дейци.

Няма съмнение, че единствено чрез осъществяване на новия подход ще осигурим нарастващ ефект в районната икономика. А това означава дълбоко проникване и умело творческо прилагане на ленинския принцип за стопанисване — **пестеливостта.** Да пестим навсякъде и във всичко, да създаваме резерви за изпълнение с по-малко разходи на качествените и натуралните показатели на плана, **да възпитаваме у**

Digitized by Google

тружениците грижовността на социалистически стопани на общественото имущество.

През последните години под ръководството на районния комитет партийните комитети и организации съдействуваха за широко разгръщане на движението за икономии. То укрепна, създадоха се традиции в неговото организиране, постигнаха се значителни резултати. Това ни позволи през миналата и по-миналата година районът да бъде с най-голям принос в столицата за пестеливо изразходване на суровините, материалите, горивата и енергията. Но сега една година след Юлския пленум нашият дълг и **стремежът е да се отиде по-нататък, като се разкриват дълбочинните резерви, свързани с конструкциите и технологиите.** Пример за такъв подход е организираната от партийната организация в КНИПИ „Нипроруда" работа за тясно обвързване на плана на института със задачите за намаляване на материалните разходи в рудодобива и обогатяването. Това позволи на неговия колектив да призове през настоящата година всички институти в страната на съревнование за най-голям принос в изпълнение на националната програма за икономии на суровини, материали и енергия. В подобна насока се развива работата в „Минералкомплект", КНИПИОИУС „Химпроект" и някои други звена.

В захарния комбинат „Малчика" с помощта на промишлено-аграрното обединение „Българска захар" и БРВ по захаропреработване се разработи и е в процес на въвеждане в действие комплексна програма за замяна на вносни и дефицитни суровини като какао, ядки и други с местни заместители при значително увеличаване на асортимента на произвежданите изделия. Под непосредствения контрол на заводския партиен комитет в СЗ „Кл. Ворошилов" специалистите на завода и Института по съобщителна промишленост извършиха огромна работа, която ще позволи до 80 на сто от компонентите в лицензните изделия да се заменят с местно производство и от социалистическите страни. Подобна е картината и в Завода за телефонна и телеграфна техника. Това са примери на осъществяване на задачите в духа на юлските решения. Но те все още са примери, защото не са станали повсеместна практика. Съществуват предприятия, съоръжени с най-модерна техника, използващи вносни материали, но не успяващи да пробият път за своята продукция в развитите страни. Причините? Поради ниска технологична дисциплина, пропуски в организацията на производството и качеството на продукцията. Много са мерките, които заводските партийни комитети и стопанските ръководства предприемат, но резултатите са все още далеч от желаното.

Световното равнище недостатъчно се е утвърдило като критерий за оценка на разходите на материали. Не по-малко тревожна е и картината с разхода на труд, с използването на оборудването. Ние не сме създали обстановка на непрестанна тревога за пълно натоварване на машините. Не се изучава и прилага нашият и съветският опит. За да констатираме подобно състояние на нещата, **една от главните причини е неконкретността, неефективността на работата на партийните организации** в тази насока. А това, разбира се, показва, че недостатъци има и в дейността на районния комитет на Партията.

От гледна точка на настъпилите изменения не може да ни задоволи и постигнатото в борбата срещу **безстопанствеността;** разхищенията и пилеенето на материални и финансови средства. Че това е така, ни убеждава обикновеният поглед към строителните площадки, размерът на брака, на плащаните глоби, неустойки, лихви и т. н. Силно ни тревожи непреодоляната инерция, приемането на гези факти като нещо естествено. Това е свидетелство за неосъществения докрай поврат в мисленето и съзнанието за бавното преустройство и на партийната работа.

Digitized by Google

Важен проблем в партийното ръководство на районната икономика продължава да бъде **качеството на продукцията.** И в тази област годината след Юлския пленум остави следи. С цената на огромни усилия и комплексно въздействие оценките „2“ са ликвидирани. Работата, която се поде по указание на Централния комитет на Партията за въвеждане на комплексни системи за управление на качеството в промишлените предприятия, постави нови, неизмеримо по-високи изисквания пред партийните комитети и организации, стопанските ръководства, профсъюзите, Комсомола. В 2 предприятия системата вече е внедрена, в други 13 е в процес на внедряване. Добра е подготовката, извършвана и в останалите трудови колективи. Създават се предпоставки за стабилизиране на качеството на продукцията, а това до голяма степен определя и крайния резултат на стопанската дейност. Много полезни за цялата ни работа се оказаха съветският опит, помощта, която получихме от специално пристигналата в столицата работна група на Лвовския областен комитет на КПСС. Целта сега е да усъвършенствуваме дейността ни в изграждането на системите за управление на качеството, да разширим обсега на нашата дейност, като обхванем и другите отрасли и преди всичко строителството и комунално-битовото обслужване. Предстоящите ни задачи в това направление ще обсъдим на пленум на районния комитет на Партията.

Би могло да се подложат на анализ и други страни от дейността на районната партийна организация след изминалата една година от Юлския пленум. Но и от изложеното дотук се вижда, че главна нейна особеност е поставянето на преден план проблемите на ефективността и качеството по пътя на по-нататъшното утвърждаване на ленинските принципи на социалистическо стопанисване. Без съмнение този процес е съпроводен и с вътрешно усъвършенствуване — в духа на решенията на Единадесетия партиен конгрес и Юлския пленум — на работата на самата районна партийна организация. То протича в няколко главни направления:

● Районният комитет на Партията се стреми да осъществява по-конкретно, действено и близко ръководство на работата на партийните комитети и организации. Наред със задачите, които изпълняват неговите отдели, всяка седмица политическите сътрудници получават точно определени задачи за контрол и помощ в първичните партийни организации. Сега те биват посещавани по-равномерно и по-често, което ни позволява да имаме пълна и точна информация за състоянието им, а следователно и своевременно да предприемаме едни или други мерки.

Сега в районния комитет на Партията по-задълбочено и строго се преценява необходимостта от провеждането на масови мероприятия, съвещания, инструктажи... като се поставя акцент на работата на място сред комунистите, сред хората.

● Специални грижи положихме за повишаване подготовката на всички кадри, за още по-задълбочено усвояване и по-нататъшно творческо прилагане решенията на XI конгрес и Юлския пленум. За да обогатяват непрестанно своите знания и обменят практически опит, ние провеждаме обучение с откъсване от производството на партийните секретари, директорите, агитпропите, пропагандистите. Полезни са семинарите с партийните групови отговорници.

● В работата на бюрото на районния комитет, на партийните комитети и бюра все повече се засилват контролните функции. Отчетът и самоотчетът на комунистите се явява важен момент в живота на първичните партийни организации. Тяхното съдържание се свързва пряко с изпълнението на задачите, възложени от XI конгрес и Юлския пленум.

Digitized by Google

● Сега все по-тясно, може да се каже неразривно, свързваме цялата ни идеологическа работа със стратегическото направление за повишаване ефективността и качеството на производството. По-нататъшно разпространение получи инициативата на пропагандистите от Завода за телефонна и телеграфна техника за свързване на обучението със задачите на трудовия колектив. По-целенасочено действуват в това направление многотиражките, радиоуредбите, нагледната агитация.

● Ясно изразен е стремежът партийно-организационната работа да бъде насочена към издигане ролята на партийните организации и отделните комунисти в борбата за изпълнение на плана по натуралните и качествени показатели. За оценка и утвърждаване на този подход се подготвя пленум на районния комитет за авангардната роля на комунистите, както и семинари в партийните организации и друг пленум — за ленинския стил на работа и ръководство.

● Районният комитет на Партията, партийните комитети и организации непрестанно повишават взискателността си към стопанските ръководители и отделните комунисти. Осигуряват условия за високопринципиална критика и самокритика, полагат грижи за изпълнение на критичните бележки и предложенията на комунистите.

Всичко това допринася да се повишава активността на партийните организации и се издига тяхната ръководна роля в осъществяване на партийните решения. Чрез пълното утвърждаване в дейността на ленинските принципи на социалистическо стопанисване, с по-нататъшното разгръщане дееспособността на първичните партийни организации, свързването на цялата тяхна дейност с изпълнението на плана по качествените показатели ще отговорим на юлските изисквания, ще изпълним решенията на XI конгрес на Партията.

С ПУЛСА НА ПРОИЗВОДСТВОТО

Ноемврийският пленум на ЦК на БКП (1973 г.), като подчерта необходимостта от повишаване ролята на науката в селското стопанство, взе решение в подотраслите, където съществува голяма концентрация на производството, голяма серийност на продукцията и условия за бързо внедряване на научно-техническите постижения в практиката, да се създадат научно-производствени обединения като нова съвременна форма на органическо свързване на научноизследователската работа с проблемите на производството. През април 1974 година със специално решение на Министерския съвет бе създадено първото научно-производствено обединение в селското стопанство по птицевъдство.

Основна идея, на която бе подчинено създаването на Научно-производственото обединение по птицевъдство, бе скъсяването на цикъла „изследване—производство“. Това може да се постигне само когато науката поеме по-пълна отговорност за крайните резултати по отношение на количеството, качеството и икономическата ефективност на производството на яйца и птиче месо. Решаващо значение за това има създаването на условия за директно, без всякакви звена и формалности, внедряване на чуждите и наши научно-технически постиже-

Digitized by Google

ния. За постигане на тази цел на научните работници в системата на обединението бяха предоставени достатъчни административни права и условия за тяхното реализиране.

Сега в системата на Научно-производственото обединение е включена цялата научноизследователска дейност в областта на птицевъдството в страната, цялата селекционна дейност и производството на разплодни птици, всички промишлени предприятия за производство на яйца и птиче месо, цялата птицепреработвателна промишленост, цялата експортно-импортна дейност.

По отношение на невключените птицевъдни предприятия и ферми и птицевъдството в личните стопанства то играе ролята на интегратор, като ги обслужва безвъзмездно в научно-методично отношение, осигурява производството на разплоден материал за задоволяване на техните потребности, изкупува и преработва в своите птицекланици готовите за клане птици и реализира продукцията.

По този начин бе създадена стройна национална хоризонтално и вертикално интегрирана система на птицевъдството от научноизследователската дейност и производството на разплоден материал до преработката и реализацията на готовата продукция на вътрешния и международния пазар.

* * *

Създаването на Научно-производственото обединение по птицевъдство като съвременна прогресивна форма на организация на научноизследователската дейност и производството и преработката на птицевъдна продукция бе посрещнато със задоволство и удовлетворение от основната част от научните работници, ръководители и специалисти. Намериха се обаче някои научни работници, които посрещнаха появата на тази нова форма с известни резерви, с упрек към сторонниците ѝ, че ще се ограничи научноизследователската дейност и че тя ще се насочи изключително към решаване на практико-приложни въпроси; че интересите на производството ще надделяват над интересите на науката, че научните работници ще се отклоняват от пряката им задача — да провеждат научноизследователската дейност на високо теоретическо равнище; че ще се затрудни работата по разработването на дисертации и хабилитацията на научните работници и др. Още много въпроси от подобен род бяха поставяни през периода на организационното укрепване на обединението.

Сега, след повече от тригодишного успешно функциониране, може да се направи равносметка на положителните и отрицателните страни в неговата дейност.

Преди всичко през трите години се изпълняват успешно плановете за научноизследователската и стопанската дейност, като обединението се нарежда на едно от първите места в системата на Министерството на земеделието и хранителната промишленост и Комитета за наука, технически прогрес и висше образование.

За внедряването на наши и чужди научно-технически постижения не съществуват някакви ограничения и формалности. Научните сътрудници по генетика и селекция на птиците не само разработват теоретико-методическите въпроси, но и организират и провеждат практическата селекция на птиците, чието потомство се използва за производство на яйца и птиче месо в обществените предприятия и личните стопанства. Те непосредствено отговарят за изпълнението на плана по отношение на количеството и качеството на разплодния материал, за пълно задоволяване потребностите на цялата страна.

Digitized by Google

Научните работници по технология освен изследванията по усъвършенствуване на съществуващите и разработване на нови технологически параметри и технологии непосредствено изпълняват функциите на проектанти на технологичната част на проектите за реконструкция, модернизация и разширение на съществуващите мощности и строителството на нови предприятия. По този начин най-новите наши и чужди научно-технически постижения се внедряват в практиката непосредствено. Те изпреварват написването на статията или научното съобщение, от който момент при старите форми започваше пропагандирането на новия метод или технология. Подобно е положението при внедряването на научно-техническите постижения в областта на храненето, по икономика и организация на промишленото птицевъдство.

Характерно за тематичния план за научноизследователската работа на обединението е неговата целенасоченост за по-далечно или по-близко решаване на важни практически въпроси по обема на производството и качеството му. При това ни най-малко не са понижени изискванията по отношение теоретичното равнище на разработваните научни теми. Тъкмо обратно — тези изисквания непрекъснато се повишават, тъй като на практиката могат да се предлагат само научно и практически проверени мероприятия.

Всички научни сътрудници в обединението оказват непосредствена ефективна помощ на производствените предприятия както в системата на обединението, така и в аграрно-промишлените комплекси. Това се осъществява без всякакви формалности и затруднения.

Включването на бившия научноизследователски институт по птицевъдство в системата на Научно-производственото обединение по птицевъдство създаде обективна предпоставка научните работници да почувствуват по-отблизо и непосредствено пулса и потребностите на производството, преработката и реализацията на птицевъдната продукция. Това даде съответно отражение върху оформянето и характера на тематичния план за научноизследователската дейност.

Съществено влияние както върху формирането, така и върху изпълнението на плана за научноизследователска и стопанска дейност оказва участието на значителна част от най-изтъкнати научни работници непосредствено в управлението на обединението като генерален директор, директори, главни специалисти. Общо десет научни работници от обединението заемат и такива отговорни административно-стопански длъжности.

Много голямо значение за дейността на обединението и по-специално за научните работници има преодоляването на психическата бариера по отношение на създаване пълно единство и непрекъснатост на процеса „изследване—производство". Досегашната дейност на Научно-производственото обединение по птицевъдство показва, че научните работници успешно участвуват в реализирането на цикъла „изследване—производство" на всички негови етапи. По този начин се дава практически отговор на един много често поставян напоследък въпрос: докъде трябва да се простира участието на научните работници при внедряването на научно-техническите постижения.

Досегашният опит показва, че е необходимо непосредствено участие на научния работник в целия процес „изследване—производство" — от възникването на идеята и научното изследване до внедряването ѝ в масовото производство. Няма по-върховна наслада от творческия научен труд и от „реколтирането" на неговите плодове в производството! Освен това в процеса на внедряването се нанасят целесъобразни корекции, плод на научно-техническите постижения.

При създаването на Научно-производственото обединение по птицевъдство се смяташе, че ще се намали вниманието по отношение на подготовката и повишаване квалификацията на научните кадри и по

Digitized by Google

отношение на тяхната научноизследователска дейност. На практика тези опасения не се оправдаха. Успоредно с решаване на оперативни и приложни задачи голямо внимание се обръща на развитието на научния кадрови потенциал. Само през 1976 година от научни работници от обединението и редовни аспиранти бяха защитени една докторска и 6 кандидатски дисертации. Освен това още 8 научни работници разработват кандидатски дисертации. Досега нормално протича процесът на хабилитиране на научните работници. Разработването на дисертациите обаче също не е самоцелно. То е свързано, от една страна, с повишаване на теоретическите познания на научните работници, с разработването на теоретическата страна на редица въпроси на птицевъдната наука и практика, а от друга — тези дисертации са насочени към решаване на важни проблеми на непосредствената практика на съвременното птицевъдство. Развитието на промишленото птицевъдство върху интензивна основа по необходимост налага важните въпроси на практиката да се решават на високо научно равнище.

Интересно е да се отбележи фактът, че най-натоварените с административно-стопански и други задачи научни работници участват твърде активно и в научноизследователския процес. През миналата година тези научни работници — ръководители, са написали най-много научни и научно-популярни трудове.

В процеса се срещат не малко трудности. Така например научните работници, заети в управлението на обединението, по необходимост отделят повече внимание на оперативните задачи, следствие на което се допуска удължаване на срока на изследователските теми, при което се намалява интензивността на работата на помощно-техническия персонал. Понякога научни работници се използват за решаване на оперативни задачи, които могат да се решават не по-лошо от специалистите в управлението на обединението и предприятията. Съществуват трудности по осигуряване на подходяща и достатъчна материално-техническа база за научноизследователската работа и други. Все още има какво да се желае по комплексността на изследователските теми.

Тези и някои други слабости обаче не характеризират естеството на научноизследователския процес в системата на Научно-производственото обединение по птицевъдство и са преодолими.

* * *

При условията на Научно-производственото обединение по птицевъдство настъпиха съществени изменения и в партийната работа. Непосредствено след създаването на обединението и учредяването на партийната организация беше необходимо да се изясни същността, значението и задачите на тази нова организационна форма, обединяваща в себе си предприятия и дейности, които дотогава се намираха в различни ведомства и организации. Партийната организация трябваше да се вдигне на бойна нога за решаване на поставените качествено нови задачи. За целта бяха проведени редица организационни събрания, на които основни докладчици бяха ръководителите на обединението. Поради това че управлението на обединението се намира в Костинброд, някои ръководители от дирекция „Промишлено птицевъдство" към ДСО „Родопа", които дотогава работеха в центъра на столицата, започнаха да предричат, че при тези условия обединението ще се компрометира. Част от добре подготвените ръководители и специалисти от тази дирекция напуснаха работата си и се настаниха в други стопански организации. Трудно се намираха подходящи кадри. Всичко това наложи партийната организация и партийното бюро да вземат своевременни и ефикасни мерки за организационното и кадровото укрепване на административно-управленческите отдели. Партий-

Digitized by Google

ната работа в това отношение се оказа на висотата на поставените задачи и в кратко време наболелите въпроси бяха решени успешно.

Партийната организация и партийното бюро положиха много усилия за преодоляване на психическата бариера пред една част от научните сътрудници за работа при новите условия и по-специално за по-тясно и непосредствено свързване на научноизследователската работа с проблемите на производството. Бяха проведени събрания на първичната партийна организация и заседание на партийното бюро за основните задачи на обединението по научното обслужване на производството, по характера на новия тематичен план за научноизследователската работа, за ролята на научните кадри при новите условия и други. Станалите оживени и принципни дискусии в най-голяма степен съдействуваха за правилното определяне на насоките на научноизследователската дейност и за мобилизиране усилията на научния колектив.

Научноизследователската дейност и внедряването на нашиге и чужди научно-технически постижения в практиката като цяло и дейността на отделните научни сътрудници са обект на анализ и контрол от партийното бюро и партийната организация. Периодично, на свои заседания и събрания те се занимават специално с тези въпроси, като все повече се обръща внимание на личния принос на отделните научни работници, особено на научните сътрудници — комунисти.

Състоянието и проблемите на научноизследователската дейност и внедряване на научно-техническите постижения в практиката се анализират обстойно на годишните отчетно-изборни събрания на партийната организация. За да се види и отчете по-точно ефектът от внедряването на научно-техническите постижения, за да се превърнат те в неотменим елемент на технологичната дисциплина, тазгодишното отчетно-изборно събрание на първичната партийна организация издигна девиза: **„От яйцето до крайния продукт — строго спазване на писаната технология“.**

Съществен момент от дейността на партийната организация е ръководството на партийната, комсомолската и профсъюзната просветна дейност. Наред с общите въпроси, обсъждани в просветните звена на партийната организация, особено през последната година голямо внимание се обръща на тясното обвързване на изучаваните теми с актуалните проблеми и дейността на обединението. Успоредно с това се създават условия за дискусии на високо теоретическо равнище по конкретно приложение на партийната политика в областта на птицевъдството и изясняване ролята на партийната организация и всеки неин член в този процес. За целенасочеността на партийната просвета в това направление съдействува активното участие на научните работници комунисти в учебните звена.

Научните работници, заангажирани в управлението на обединението, участвуват активно и в работата на партийната организация и партийното бюро. Те не само са най-честите докладчици пред партийната организация, но работят и активно като членове на партийното бюро и в работата на партийната група. Това дава възможност да се търси по-непосредствено партийната помощ по решаването на дадени задачи, а на партийната организация по точно и по навреме да провежда партийно-политически мероприятия за решаването им.

По отношение провеждането на партийната политика за непосредствено свързване на научноизследователската работа с проблемите на производството **голяма роля играе работата на партийната група към научния сектор.** Тази група досега работи най-активно, като контролира как се изпълняват основните задачи в процеса „изследване—производство“.

Digitized by Google

На свои събрания партийната група обсъди въпросите за участието на научните работници при внедряването на научно-техническите постижения в практиката, за личния пример на научните работници комунисти, за равнището на научноизследователската дейност, за организацията и работата по изучаване на чуждия опит и внедряването на чуждите научно-технически постижения, за подготовката и специализацията на научните работници, за трудовата дисциплина. За изпълнение на определени задачи се поставят конкретни партийни поръчения.

В партийната група възникна идеята всички членове да направят самоотчет за своята работа. Самоотчетът не е риторичен монолог за дейността на отделния комунист, а строга преценка и анализ на неговата работа пред другарите му, които от своя страна подлагат на критична оценка както самооценката, така и цялостната дейност и поведението на всеки комунист. На тези събрания всички членове на партийната група освен самоанализа на дейността си анализират причините и условията за подобряване на работата, за издигане на авангардната роля и личния пример на комунистите в целокупния живот на обединението.

Положителна страна в работата на партийната група е предварителното набелязване, съгласуване и даване гласност на въпросите, които ще се обсъждат, за да могат членовете да се подготвят своевременно и събранията да протичат творчески и делово. По принцип се обсъжда само един въпрос, което дава възможност за по-голяма концентрация на вниманието, за по-обстойно обсъждане и вземане на определени решения.

Опитът от тригодишната научно-стопанска дейност на Научно-производственото обединение по птицевъдство показа, че за условията на нашата страна е създадена съвременна и ефективна организационна форма за обединяване под едно-единно икономическо ръководство научноизследователската дейност, производството и преработката на птицевъдната продукция. Задачата сега е да се усъвършенствува и укрепва тази нова форма, да се отстраняват недостатъците в работата и се разкриват възможностите за по-нататъшното повишаване на ефективността.

ст. н. с., к. и. н. **Борис СТОИМЕНОВ**
директор в НПО по птицевъдство,

ОТГОВОРНОСТ ПРЕД ВСИЧКИ ЗА ВСИЧКО

Всеизвестната истина, че за реализирането на голямата идея е необходимо да се предизвика голямо вълнение, важи с особена сила за решенията на Юлския пленум (1976 г.). Това се дължи на факта, че като откри с вещина невралгичните възли в по-нататъшното ни развитие, пленумът постави в основата на изпълнението всички комунисти, независимо от работата и длъжността. Крилатата формулировка за всеобщата отговорност може да стане реалност, единствено осъзната и почувствувана като личен дълг от всяка първична организация, от всеки трудов колектив. Нещо повече, трудният процес на преустройство не би се осъществил, ако редовите труженици не видят своите задачи и отговорност, ако от малкия колектив не заночнат оння сблъсъци,

Digitized by Google

които ще нарушат самоуспокоението, настъпило в някои ръководни кадри.

Тия мисли ме отведоха при комунистите животновъди от Долна Оряховица, които се готвеха в жарките юлски дни за равносметка на едногодишния период. Срещнах се с животновъди, механици, бригадири преди събранието, слушах ги с интерес на самото събрание, разговаряхме дълго, след като напуснахме късно вечерта задушната зала. Все със същите хора, които бяха провели толкова събрания и толкова пъти завъртали изказвания и спорове все около това сложно, трудно производство — животновъдството, което дълги години беше отсявало плахите и неустойчивите, търсачите на леки печалби... Трудностите и сега са много, но комунистите не се криеха зад тях. Те бяха добили едно ново самочувствие на стопани, понесли отговорността за всичко и за всичко търсеха отговор от себе си, от преките си ръководители, членове на същата организация. Мислите бяха къси, изказани с нерв, насечени от болката, от неудовлетвореността. Без теоретизиране, без формулировки, но едновременно с голямо разбиране на каква цена се произвежда и голяма увереност, че би могло още повече да се произведе. Трите ферми, от които комунистите членуват в една организация, по традиция си преизпълняват плановете. Ставаше дума не за провали, не за мерене с по-слабите в АПК, а за онази неудовлетвореност, която кара хората да гледат вечно напред.

ОТРАЖЕНИЕТО НА ПРИМЕРА

Йорданка Върбанова — доячка в кравефермата: „Аз съм стотонничка от няколко години. Как ще преминем по почина на Лейда Пейпс, още не ми е ясно, но чувствувам, че мога да надхвърля постижението си."

Засега ръководството разяснява почина, създава психическа нагласа. Но времето тече и наближава срокът за внедряване. Как ще протече подготвителният период, ще имат ли възможност част от производствениците да посетят ферма, където вече се е утвърдила тази организационна форма? Това са въпроси, които вероятно ще се решат в най-добрия вариант. Важното засега е това, че не само Върбанова, но и другите комунисти разбират дълга си, разбират го като конкретен повод за изява още един път на авангардната роля. Те и сега получават не лошо трудово възнаграждение. Но не то е мотивът. Щом може на друго място — споделят всички, — защо да не може и при нас. При нас са идвали от министерството да правят хронометрични наблюдения — ето още един аргумент на самочувствието. По-нататък този ред на мисли се пренася в колектива, където има традиция най-доброто да се подема от всички, никой да не изостава: „Аз, като направя нещо — казва Йорданка, — другите веднага ще си помислят с какво са по-долу от мене". Трети аргумент, който дава спокойствие за разбиране на задачата, опирайки се на мотива за последствията, за отражението, което ще даде примерът на комуниста върху целия колектив. Просто ли е това? На пръв поглед да, но как се е стигнало до него? Защото би могло да се получи и друго: комунистът да поеме голямата задача, но да остане един. Да остане в центъра на мълчаливото изчакване дали ще се провали, да остане сам срещу одумките, че се престарава и прочие. Защо и аз да не постигна това, което другите могат? — не е ли това движещ мотив, показателен ефект от цялата дългогодишна организаторска и идеологическа работа. Мотив, който все по-често измества другия — защо да не получа и аз повече пари?

Digitized by Google

Ако комунистът спре дотук, това все още не би било изява на

УБЕЖДЕНИЕ, ПОРОДЕНО ОТ ЮЛСКИЯ ПЛЕНУМ

и точно за това Йорданка Върбанова продължи: „Защо допускаме пастирът да идва вместо в осем в девет часа? Какво мога да постигна аз, когато кравите се изкарват късно на паша или когато меласата се залага със закъснение?“

Ето един сблъсък, който води към размисъл в посоките на организационните предпоставки и моралните ценности на комуниста. Безвъзвратно отмина времето на индивидуалния труд, когато един животновъд изпълняваше всички операции по отглеждането на животните. Непонятни са за нашето време рекордите отпреди двадесет години, когато една доячка отглеждаше повече от десет крави. Уедрените кравеферми, съвременните машини и съоръжения доведоха наистина до промишлени форми на работа, до разделение на труда, а следователно и до организация, характерна за индустриалния ритъм на труда. Ето материалната предпоставка да не си затваряме очите пред един или друг недостатък, защото той, както и добрата работа, умножават или намаляват ефекта върху производството. Този ефект с нищо не може да се компенсира, той може да спомогне или да направи безсмислени усилията, инициативността, творчеството на целия колектив, на всички, които имат една степен по-висока съзнателност.

Моралната ценност! Виждаме я в увереността, че на другаря трябва да се казва истината, че в производството могат да съществуват добри колегиални отношения единствено на базата на изпълнение преките производствени задължения. Тази взискателност е нова степен в нравствеността, показател за равнището на колектива. Тя не би могла да се прояви, където цари благодушието и спокойствието, където криворазбраната етика измества принципната самооценка.

Реализирането на лозунга всеки пред всички за всичко отговаря е показател за по-висока степен на съзнателност и тя може да се почувствува там, където непримиримостта не е свързана единствено с личната материална заинтересованост. Механикът към кравефермата Коста Зарзалиев с чувството на стопанин задава въпроса: „Защо няма към фермата агрегат за електрически ток? По-скъп ли е агрегатът от прахосваните средства следствие на преоцененото или разваленото мляко?“

Погледнато строго икономически, механикът има за задача да поддържа в изправност техниката и хладилните инсталации. Спре ли токът, това вече е причина, независеща от него, и никой за това не му търси сметка. Не се отразява и на личното му трудово възнаграждение. Механикът, взет като длъжностно лице, малко е заинтересован да влиза в конфликт с ръководството на животновъдното предприятие, та дори и с ръководството на АПК, откъдето се планират средствата. Но на събранието комунистът говори с болка, чувствувайки, че на неговия обект има пропукване, откъдето се промъква безстопанствеността. Без гръмки фрази и декларации доказва на практика, че личната отговорност не се ограничава единствено в борбата за изпълнение на производствените задачи, но и в усъвършенствуването на обществените отношения.

Търсенето на отговорността не може да се насочи само в хоризонтално направление, на едно равнище, без да засегне други организации, а чрез тях и ръководните функции на отделни органи и ръководители. Птицефермата в Долна Оряховица вече няколко петилетки преизпълнява плановете си. Това производство, от което на редица места бягат, гук носи изразителна печалба. През миналата година е

Digitized by Google

добита обща продукция за 486 хиляди лева и чист доход 135 хиляди лева. Птицегледачките са уверени, че това не е таванът на постиженията, разбират, че може повече главно на базата на повишеното качество. Затова дългогодишната птицегледачка Иванка Чушкова изразява главното направление на работата просто и ясно: „Щом фуражът е некачествен, черупките остават меки, яйцата се чупят, отпадат; разходите вървят и подяждат чистата продукция".

Оттук започна разговорът за мястото на фуражния завод не като странично, чуждо предприятие, а като начална верига в технологичния процес на промишленото яйцепроизводство. Редовият работник от птицефермата няма връзки със завода, не може да повлияе на производството му, но затова с право поставя въпроса за ролята на ръководителите на АПК, за отговорността, изразена в конкретно поемане на загубите. Крайният продукт — ето фокуса, който сумира отговорността на всички звена и комунистите с право търсят нейните измерения.

Когато се търси отговорност за една причина извън колектива, това изисква той да е решил преди всичко субективните предпоставки. Точно това дава основание за непримиримост по вертикално направление на комунистите от птицефермата. Тук работата не се мери по извършени операции, не се водят безкрайни пазарлъци колко ще се заплати. Главният прицел е: повече и евтина продукция. В името на тази цел през зимата, когато със седмици не постъпват комбинирани фуражи, птицегледачките пристъпват към изхранването на сухи цвеклови резанки. Дешифрирането на това „изхранване" показва израстването на хората като стопани на фермата, за които работата се е превърнала в съдба. Една кокошка изяжда дневно 150 г комбинирани фуражи и това значи, че за 2500 носачки птицегледачката трябва да разнесе на ръка с кофите ежедневно по над 350 кг фураж. За да се набавят необходимите хранителни вещества, чрез цвекловиге резанки нормата отскача на 600 грама, а това прави вече един тон и половина. Нека да прибавим, че през студените зимни дни този тон и половина се получава чрез запарване по примитивен начин с вряла вода, че се разнася на средно разстояние 50—60 м до хранилките и ще се получи точна картина за упоритостта и всеотдайността. Именно тази всеотдайност дава основание за непримиримостта вече към другите фактори, независимо от тяхното служебно положение.

Още яйца могат да се получат, посочиха комунистите, ако в помещенията се поставят калорифери през студените зимни дни. Но това искане редица години по една и друга причина е било подминавано. След събранието попитах един от ръководителите с какво се отопляват стаите за почивка при птицефермата. Отговорът беше: „С дърва и въглища". И отново ми стана ясно откъде извира моралната сила на тия трудови хора, които не воюват за калорифери в почивните си стаи, а поставят на преден план продукцията от затоплените помещения на кокошките...

КОГА СЕ БРОЯТ ПИЛЦИТЕ?

Детайлното познаване на факторите на технологията, търсенето отражение от всяко начинание върху крайния продукт неминуемо подсказва едно достойнство на социалистическия труженик. И преди години хората съвестно си гледаха работата, но с критериите и разбирането, наследени от прадеди — животното да яде на воля, синтезирани в поговорката: „От много глава не боли". По-късно се породи движението за икономии, но то носеше белезите на недостатъчната научност,

Digitized by Google

защото никой не даваше отговор докъде трябва да се стигне в „понататъшната борба за икономии". Компетентност и увереност, базирани на науката, прозвучаха в думите на бригадирката на птицефермата Пъша Пенова: „На нас гладни икономии не ни трябват". Като дългогодишен ръководител на колектива, тя превръща в норма за работа този лозунг. Във фермата всичко се извършва по сметка, всеки е научен „да държи здраво молива". Така се пораждат ежедневните дневници, които всяка птицегледачка си води за изразходвания фураж, за събраните яйца, за умрелите птици. Вярно, че счетоводството на промишлено-аграрния комплекс дава всеки месец точен икономически анализ и този анализ се разглежда от колектива. Но всички са доволни, че в него се констатира онова, което те са знаели и с което са се съобразявали през месеца. Ето как една стара поговорка за пилците отпадна именно в онази сфера, където се беше родила. Съвременното производство, подчинено на индустриалните принципи, не търпи стихийност. Практиката показва, че както за един детайл се знае колко метал трябва да се вложи, така и за получаването на едно яйце се знае колко фураж е нужен.

Този пример не е единствен у нас. Редица производства на много места все повече преминават под знака на програмирането и по такъв начин се изпълнява партийната повеля за търсене на ефект от всеки вложен лев, от всяка дейност. И толкова повече в дисхармония влизат някои остарели похвати на ръководство, които разчитат на отделното мероприятие, на изпълнението му на всяка цена. Животът по категоричен начин доказва, че производството може да се осъществява само на една цена — по-ниска от изкупната, че за да се постигне това (от производственика до висшия управленчески кадър) е необходимо да се борави със съответните икономически категории да се икономизира ритъмът на производството — най-здравият щит срещу безстопанствеността.

* * *

Мисли, породени от едно събрание на една първична партийна организация. Да се правят големи изводи и оценки, едва ли е необходимо. Може би най-важного е раздвижването. Неспокойствието и неудовлетвореността излязоха на преден план. Ставаше все по-ясно на всички, че със старите критерии и крачки повече не може да се върви. Комунистите на предния фронт на производството разбираха целта си, ставаше им все по-лесно да вървят към нея. Думите на дългогодишната бригадирка и в миналото партиен секретар Пъша Пенова най-добре формулираха това вълнение: „Няма ли икономически ефект, това значи, че напразно са били нашите събрания и самоотчети на комунистите, че не е имало идеологическа работа, че сме пропуснали най-важното, което изисква от нас Партията". Тя беше разбрала и с работата си доказала мисълта на другаря Тодор Живков пред пленума на ОК на БКП в Бургас по въпросите на идеологическата работа, че цялата партийно-политическа дейност трябва да доведе до съзнанието на трудещите се със силата на тяхната правилност, необходимост и значение проблемите, които решава нашият икономически строй на всеки етап. Тия проблеми комунистите от трите производствени колектива упорито, настъпателно, с юлска непримиримост втъкават вече година в ежедневието си.

Петко СТАМОВ

Digitized by Google

НРАВСТВЕНИТЕ ВЪРХОВЕ НА СЪРЕВНОВАНИЕТО

В Кабелния завод в Бургас отдавна са се убедили, че съревнованието е не само могъщ фактор за активизиране всички страни на производството, но и неограничено поле за развитие на всички способности на човека, за усъвършенствуване на неговите добродетели. Почти от основаването на завода (изминали са вече тридесет години оттогава) работниците, бригадирите, смените, цеховете, участъците, отделите в управлението са под непосредственото въздействие на съревнованието. Хората в завода не могат да си представят деня, седмицата, месеца без мамещата светлина на съревнованието. Като жива тъкан от единен организъм е то, важен момент от заводското битие.

Територията на завода — приблизително средно голямо селище, с единия си край опира в Бургаското езеро, с другия — в магистралата за София, насечена е от широки улици, алеи, край които са скупчени суровини и готова продукция, от дълга железопътна линия с товарна гара. Няколко детски градини, просторен работнически стол, бюфети, закусвални, салони за културен отдих, спортни площадки, работническа поликлиника — всичко, всичко убеждава, че се намираме в един малък град, включен в състава на големия пристанищен град Бургас. По цялата територия на завода и по всяко време се усещат властните сгъпки на съревнованието. Почти до главния вход пред монументално табло много често се събират хора — излизащи от смяна или постъпващи, гости или случайно минаващи. Таблото е своеобразен, будуващ екран на съревнованието. Червената му половина информира за успехите. Всеки може да научи какво е изработил миналия ден, на кое място е сред останалите, кой го изпреварва и кой изостава, завоюваното от смяната, бригадата, цеха, на кое място са съперниците. Другата половина, оцветена с черно, известява за изоставащите, за отрицателните прояви през деня и предприетите мерки от стопанското ръководство и обществените организации. Тъй всеки ден до 11 часа на таблото се появяват новите данни, които обхващат следните показатели: изпълнение на производствената програма по обем; качеството на продукцията; култура и хигиена на работното място; трудова дисциплина и непредубеденият усеща широката огласеност на съревнованието. Партийният комитет, стопанското и профсъюзното ръководство са се амбицирали да докажат ефекта от синтеза на различните форми и елементи в гласността на съревнованието. Синтезът обхваща: словесни форми — събрания, лични беседи, обмяна на опит, информации по радиовъзела; писмени — ежедневно изписване на данните от съревнованието, имената на първенците — работници, смени, бригади, цехове; светлинни — направени са пред входовете на всеки цех мигащи светлини (зелена за изпълнение на плана над стоте процента и червена — под стоте процента); принтони; със средствата на художествената графика и пластика — диаграми, плакати, знамена, кътове, алеи на първенците. Но ако потърсим най-яркото, характерното, онова ново, което ентусиазира работниците, специалистите, ръководителите, бихме го открили в кратките срокове, в които се отчита съревнованието. От декември миналата година то се отчита през всеки пет дни. До следващия вторник първенците не само че са известни, но и са получили материалните награди, моралните отличия. Въведен е и ежедневен отчет

Digitized by Google

при производствениците. Открито е простото разенство — днес да знам какво съм изработил вчера, на кое място съм сред другите. Така нагласата на производственика се формира не за следващия месец, а за следващия ден. Ежедневният отчет на изработеното стана възможен със съдействието на заводския изчислителен център и нововъведената система за подаване данните към този център. В завода са единодушни, че ежедневният отчет дава възможност още по-пълно да се реализират и разкрият своето богатство двата основни принципа на социалистическото съревнование — гласност и сравнимост. Освен широката огласеност на данните всеки производственик, специалист и ръководител в кратък срок вижда какво е изработено, преценява кой е работил повече и по-качествено, кой е изостанал.

Директорът на завода твърдо е убеден, че при тях съревнованието е преодоляло съществуващата досега монотонност и мудност. Огласяването на резултатите става и с по-голяма ритуалност отпреди. В чест на цеха първенец се издига знаме на славата, като ритуалът се извършва на заводския двор и при подобаваща тържественост.

Ежедневният отчет дава възможност да се внесе и друг нов елемент — коефициент на ритмичност. Този коефициент се посочва всеки ден в справките на изчислителния център. За Кабелния завод и неговата организация на производството придобива принципно значение изискването да се произведе толкова, колкото е необходимо, а не колкото позволяват възможностите. Досегашните представи, нагласени към преизпълнение, далеч надхвърлящо дневните норми, трудно се нагаждат към новото изискване — работникът да произвежда преди всичко качествено и колкото е необходимо. Съкровеното в коефициента на ритмичност е да не се допускат свръхзапаси в едни звена, когато другите изостават или вървят с друг ритъм. Комунистите на свои събрания обсъждат проблемите за непрекъсната ритмичност на производството, разясняват в трудовите колективи икономическата неизгода от свръхзапасите ,натрупани в няколко участъка. Тъй като въпросът е свързан и с трудовото възнаграждение, процесът на разясняване, на убеждение е труден и продължителен. Може да се каже, че с успех се преодолява досегашната психологическа нагласа в производството. Изискването за ритмичност удържа победа. То навлиза властно и в условията на съревнованието и благодарение на него се обогатиха такива добродетели на производствениците като: постоянство, отзивчивост, другарска взаимопомощ, пестеливост, съобразителност, колективност. Получиха своеобразно ускорение състезателните начала. Съкъсеното разстояние между положения труд и отчета за него кара производствениците по-бързо да мобилизират своите възможности за следващия производствен ден. Така че менят се условията на съревнованието, променят се с тях, по-скоро обогатяват се с тях и човешките добродетели, в по-чист вид изкристализирват нравствените черти на личността, заета в материалното производство. Сега съревнованието в завода се води по утвърдена система, изградена върху принципите: гласност, сравняемост, състезателност, повтаряемост и разпространение на челния опит; морално и материално стимулиране. Но съществува нещо, което се долавя от първите разговори в завода и което не е записано в системата — вярата в преобразуващата роля на съревнованието. Стоян Стоянов, секретар на първичната партийна организация при цех „Енергомеханичен“, Иван Чипровски, ръководител на бригада „Яна Лъскова“, Георги Цанев, стругар, Коста Костов, отговорник на каучуковия отдел, Тодорка Драганова, отговаряща за съревнованието в завода, считат, че съревнованието при тях е утвърдена форма за осъществяване благородните, съзидателни амбиции на човека. Хората участвуват в съревнованието, за да произвеждат повече и по-качествено и

Digitized by Google

със съзнание за висока отговорност и дълг пред завода и обществото. Нравственото израстване на колектива, на отделната личност от колектива, разбира се, не се отчита по месеци и тримесечия, но то се проявява ежедневно и ежечасно, оживява във фактите, събитията, поведението, в отделните постъпки на хората и преди всичко в поведението на комунистите. В началото на март работниците в завода бяха разтревожени от бедата, сполетяла крайдунавските селища. В цеховете се организираха кратки митинги, производствените колективи обещаха да изработят допълнителна продукция в помощ на пострадалите предприятия. Колективът на завода протягаше своята щедра ръка, протягаше я доброволно, по свое вътрешно разбиране. Майсторът изтеглач Димитър Бързилов от цех „600" пое задължение: всеки ден до края на март да работи по два часа повече (той е обещал да изпълни петгодишния си план за 4 години). В партийния комитет постъпиха и други предложения. Още веднъж работническият колектив защищаваше своята активна жизнена позиция. Но не само при случайни събития активната жизнена позиция на колектива се проявява ярко, тя се изгражда и усъвършенствува непрекъснато и на първо място чрез съревнованието. Тази година в съревнованието участвуват повече от 95 процента от работещите в завода. Основен призив на участниците в съревнованието стана девизът на седмата петилетка: „Качество и ефективност". Насрещните планове на цеховете, на другите производствени участъци, личните комплексни планове и обещания, творческите планове на специалистите вече се изпълняват. Преобладаваща част от продукцията на завода се приема с оценка „К" и „1". Миналогодишното изоставане в качеството (допусната бе продукция с оценка „2") е преодоляно. Планът по обем също се изпълни и за първите месеци на годината, независимо че в известна степен бе затруднен от неритмичното снабдяване с изходни суровини. Въпреки трудностите колективът на завода решително върви към своята свръхзадача: да повиши обществената производителност на труда с 35 процента спрямо миналата година, да реализира 417 х. лв. печалба над държавния план, да произведе чиста продукция с 5642 х. лв. повече спрямо 1976 г., да снижи себестойността на 100 лв. стокова продукция от 83,07 лв. на 82,92 лв., да се повиши използването на оборудването от 86 процента на 89 процента и др. Достигането на тези високи цели зависи от колектива като цяло, от активността и организаторските способности на ръководството, от личния принос на всеки производственик и ръководител, комунист и комсомолец. Или активната жизнена позиция на колектива зависи от активната жизнена позиция на отделната личност, тъй като колективът изявява личността, както и чрез отделната личност се проявява колективът. Активното участие в съревнованието, непрекъснатото натрупване на ефекта в ръководната и производствената дейност, осъществяване на практика девиза за качество и ефективност, творчески търсения и открития, бързо преодоляване на трудностите са най-ярките щрихи в нравствения портрет на колектива на Кабелния завод, на заводската партийна организация. Тук отдавна е популярно разбирането, че активната жизнена позиция на всеки се определя и за нея се съди не по думите, а по делата. В една или друга степен тези човешки добродетели най-силно са изявени у първенците. През определено време (най-краткото е седмица, най-продължителното — петилетка) се определят първенците в завода. В края на изтеклата петилетка 50 челници от производството много преди срока изпълниха петилетния си план и се сдобиха с високото отличие „Първенец на шестата петилетка". Двадесет и трима души станаха орденоносци. Имената на Бохос Бохосян, Георги Арабаджиев, Иван Гюров, Златка Пирева, Брайко Георгиев, Иван Янев, Груда Панайотова, Богдан Минчев и др. се споменават с

Digitized by Google

уважение. Съревнованието обогати нравствения капитал на завода със 150 души „Най-добър в професията", с 350 ударници, с 23 отличници на Министерството на електрониката и електротехниката. Приблизителните изчисления сочат, че една четвърт от работниците, инженерите, служителите са получили високо отличие за своя труд, всеки четвърти се реди под развятото знаме на първенците и със своя пример увличат останалите.

Отличителна черта на първенците в завода е непримиримостта с постигнатото, неспокойствието, разжарено от примамливостта на незавладените територии. Амбицията на първенците е и да се повтарят непрекъснато постигнатите успехи на предшествуващите периоди, но и да се умножават успехите. Колективът на цех „620" — първенец в съревнованието, в началото на годината отправи към останалите колективи от завода повик да се придаде по-голямо ускорение на съревнованието и към каквото ускорение ги призовава Единадесетият партиен конгрес и Юлският пленум. Работниците, инженерите и техниците, ръководството на цеха с много ентусиазъм работят, за да защитят обещанието си: да изпълнят плана за производителността на труда 102 процента, да не допуснат брак и нестандартна продукция, да постигнат най-големи икономии от суровини, горива и енергия и да не се допускат загуби от работното време по субективни причини. Трудовият колектив от бригада „Вела Пеева" от цех „630" по повод наближаващия шейсетгодишен юбилей на Великата октомврийска социалистическа революция е поел задължение да изпълни годишната си производствена програма с два месеца предсрочно.

Активната жизнена позиция при колективите и индивидуалните първенци се проявява като трайно поведение, като смисъл и начин на съществуване, като всеотдаване за доброто и щастието на другите. Затворенията в себе си, егоистът и индивидуалистът никога не биха разбрали първенците от завода, които подпомагат със своите знания и опит новопостъпващите, слабо квалифицираните. Не биха разбрали и усилията на наставниците. През изтеклата година осем най-добри производственици предаваха на другите опита си. Профсъюзите и стопанското ръководство организираха школи със 171 участника. Така от година на година разпространението на челния опит се превръща в същностна черта на личността на първенците, същностна черта в стила на заводската партийна организация, на стопанското ръководство, на профсъюзите.

С не по-малко нравствена сила се проявява и едно друго качество на колектива на Кабелния завод — приемане, усвояване на опита, създаден у други предприятия в окръга и в страната. Благородна амбиция е обзела 208 производственици да работят по почина на първенците от завод „Найден Киров" в Русе. Други 460 души са под въздействието на почина на габровските предприятия. Починът на седемте бригади от завод „В. Коларов" — София е спечелил над 396 последователи. С талона на комсомолската чест се трудят 145 производственици. (Инициативата е на комсомолската организация в завода и е насочена към непрекъснато подобряване качеството на продукцията.)

Плодоносната инициатива е противоположност на бездействието, на равнодушието, на мнимата деловитост. В Кабелния завод не само че се увеличава броят на инициаторите, рационализаторите и изобретателите, но тяхната работа се издига на качествено ново равнище. Организаторската и идеологическата работа на партийната организация създадоха в колективите нагласа за нови и нови претворения. През 1976 г. в различните производствени участъци бяха внедрени 92 рационализаторски предложения с икономическа полза от 166 хиляди лева. Всеки втори-трети ден в завода се ражда ново рационализатор-

Digitized by Google

ско предложение. Истинско, масово-техническо творчество. Комунистите увличат със своя пример. Димитър Пейчев, млад комунист от цех „630“, специалист по контролно-измервателни прибори, изобрети апарат за измерване на дефекти: късо съединение и прекъсване на кабелите. Комунистите Бохос Бохосян, работник на преса, Георги Арабаджиев, шлосер, Иван Бостанджиев, работник на пещ за отвръщане на медните жила, за особени успехи в производството станаха орденоносци.

У всеки работещ в завода съществуват лични интереси, съображения, индивидуална психологическа нагласа, но всички те удивително се съчетават с интересите на колектива, с нуждите на самото производство и често пъти трудни моменти от живота на завода изпитват хармонията на тези интереси. На 17 януари тази година по време на силна виелица в завода пристига цистерна с кабелно масло. Суровите условия стъписват мнозина. Събират се комунистите от тринадесета първична партийна организация. Заварчикът Желязко Карабоюков и Иван Профиров се отзовават първи. В работата помага и директорът на завода, секретарят на първичната партийна организация. Хората не отстъпват и надвиват над трудностите. Енергетиците помнят друг труден случай. Един ден около 11 часа изгаря трафопостът. Пред очите на всички цялото производство замира бавно. Според нормативите и практиката аварията щеше да се отстрани за 6—7 часа. Тук беше ценен не всеки час, а всяка минута. Обясниха на работниците, че от техния труд зависи трудът на хилядния колектив на завода, а сред колектива бяха техни роднини, приятели, близки хора. Енергетиците се заеха с усърдие. След два часа напрегната работа трафопостът отново възвърна предишния ритъм на производството.

Едно особено чувство, бихме го нарекли чувство на близост, на усещане за свое кара хората да обичат своя завод и да се трудят в него с усърдие. Заводът има своите трудности, но и дарява своите радости. Преди известно време трима инженери напуснаха завода, подмамени от надеждата за по-хубава работа. Станаха чиновници. След пет месеца идват и молят ръководството: „Приемете ни отново. Не успяхме да привикнем на по-лекото. В завода е по-трудно, но е по-интересно.“ Това неуловимо на пръв поглед интересно, примамливо задържа на работа в завода цели семейства. Едно бегло преброяване показва, че фамилиите надминават осемдесет. Стайко Славов, комунист, работи в завода 25 години. Започнал е като майстор шлосер. Сега работи в технологичния отдел. Наред с него в завода се трудят още жена му, дъщеря му и синът му. Техният общ стаж в завода надхвърля 60 години. И от семейството на Георги Стефанов и Тодор Кърджиев по четири души работят в завода. Секретарката на заводския комитет на Комсомола Димитрина Панайотова, инженер по образование, е дъщеря на работническа фамилия от завода. В много случаи синовете и дъщерите заместват майките и бащите в професията. Тодорка Стайкова, технолог на участъка телефонни кабели, замести на същата длъжност баща си. Работническите фамилии осъществяват трудовата, професионалната приемственост на поколенията, на младите се предава дълбоко уважение към труда, към професията, към другарите по труд, у младите работници се насаждат любов и уважение към политическите и трудовите традиции на колектива на завода, професионална гордост, чувство за отговорност за честта на заводската марка.

Нравственото израстване на колектива на завода, на отделната личност в труда и чрез труда, в многократно повтарящия се процес на съревнование протича под непосредственото въздействие на заводската партийна организация, с активното съдействие на обществените организации. Искахме да видим крайните резултати, онова, което е постигнато, завоювано, и чрез него да измерим огромната политиче-

Digitized by Google

ска, организаторска и възпитателна работа на заводската партийна организация, на комунистите. Секретарят на заводския партиен комитет Т. Илиев споделя и една тревога: партийните организации, техните бюра, профсъюзните и комсомолските организации по традиция много повече се занимават с производствените и социалните въпроси, с техническата страна по организиране и отчитане на съревнованието и много по-малко с нравственото, с естетическото възпитание на личността. Това ощетяване на нравственото възпитание проличава и в проверките, които се извършват от градския комитет на Партията, от другите контролиращи органи. Интересът обхваща предимно колко са произвели хората (и това е правилно), но често пъти се подминава важният проблем — как хората влизат в производството, как се проявява и обогатява в съревнованието техният нравствен мир, как се изграждат те като личности в процеса на производството.

Но трайното впечатление е, че заводската партийна организация все повече притегля в центъра на своето внимание човека и неговата съдба. Сложността на производството, увеличеното свободно време и порасналата възможност за културен отдих и лична подготовка, по-високото общообразователно ниво, повишените изисквания към всеки, предявени от Единадесетия партиен конгрес и Юлския пленум, обогатиха такива добродетели като любов към човека, към другаря до тебе, удовлетворение от труда, гордост и достойнство за времето, в което живеем, спокойствие и вяра в утрешния ден. С най-голямо основание кабелостроителите от Бургас могат да повторят днес думите, отекнали от трибуната на Единадесетия партиен конгрес: „Този свят е и мой“.

Димитър КРАЛЕВ
Пенко ВЪЛКОВ

Digitized by Google

ЗА ЦВЕТА НА «КОТКИТЕ» И СЪДБАТА НА «МИШКИТЕ»

ПЕТКО РУСЕВ

И така след смъртта на Мао вече е известно новото ръководство на Китай. Първите очаквания за промяна в политиката на Китайската комунистическа партия не се сбъднаха. В маоизма не настъпиха никакви изменения. Ревизия и отказ от марксизма-ленинизма, яростен антисъветски курс, предателство и ярка линия на разкол в международното работническо и комунистическо движение — такава е била, такава си и остава природата на маоизма.

КАКВО СТАНА НА 7 ОКТОМВРИ 1976 ГОДИНА?

Официалното комюнике за Третия пленум на ЦК на ККП, състоял се от 16 до 21 юли и председателствуван от Хуа Го-фън, на този въпрос дава следния отговор: „Третият пленум на избрания от Десетия конгрес на Партията Централен комитет укрепи и умножи големите победи в разгромяването на „бандата на четиримата" и направи пълна политическа, идейна и организационна подготовка за свикването на XI национален конгрес на Партията. В съответствие с учението на председателя Мао за „уповаване на колективния политически опит и на колективния ум" пленумът в пълна степен осъществяваше принципите на демокрацията". И още нещо има в комюникето: „Пленумът изрази пълната си подкрепа на постановлението... което бе прието от Политбюро на Централния комитет на 7 октомври 1976 г., в съответствие с разпорежданията на великия вожд и учител председателя Мао".

Така е написано в съобщението на пленума, свикан 10 месеца след като Хуа Го-фън беше провъзгласен за вожд на Партията. Както вижда читателят, доста силно се спрягат глаголите за колективния ум, за принципите на демокрацията.

На пръв поглед всичко е наред.

Но каква е истината за събитията на 7 октомври 1976 г.?

Digitized by Google

Маоистите не пропускат случая да подчертават, че ККП е марксистко-ленинска партия, която се строи съгласно учението на класиците, на техния продължител и най-велик мислител на епохата Мао Цзедун.

Добре! Но марксистко-ленинското учение за Партията, която именно се изгражда върху началото на демократическия централизъм, учи, че **ръководните органи се избират или на конгрес, или на пленуми на Централния комитет.** При това положение след смъртта на Мао всеки би очаквал най-малкото заседание на пленум на Централния комитет, който „в съответствие с учението на Мао за уповаване на колективния политически опит и на колективния ум" щеше на свое заседание да избере заместникът на Мао, щеше да попълни централните ръководни органи. Досега официално съобщение за събитие от подобен род няма. Не е известно.

Тогава?

На 7 октомври 1976 г. при най-грубо нарушение на учението за колективния ум и демократизма чрез вътрешен преврат, плод на вътрешни фракционни борби, беше заграбена партийната и държавната власт. Друго логическо обяснение не може да се даде. Друг вариант не съществува. Пътищата на логиката водят към едно — една от фракциите, най-тясно подкрепена от група военни, е успяла да изпревари другата група, известна под името „бандата на четиримата".

Къде е тук колективният ум на Партията? Една фракция със сила се налага над другата.

Къде е тук демократизмът? Зад гърба на колективния партиен орган, който между конгресите ръководи партийните дела, едната група, използвайки сила, побеждава.

Би трябвало да прибавим и друго. Както споменахме, високо се провъзгласяват в комюникето демократизмът и колективният ум и същевременно се доказва, че всичко е станало според „разпореждания-та на великия вожд и учител". Такива принципи и норми на „разпореждания" в една действителна комунистическа партия не съществуват. Те са присъщи на партиите от бонапартистки, от военнобюрократичен тип. Нека читателят сам разсъждава, преценява и съди.

А след победата?

Започва разправа с противниците. Уволнения, изключване от Партията, широка и злостна кампания против тях. Даже сега, в навечерието на свикването на XI конгрес, конференциите за избиране на делегати в Шанхай бяха отложени, защото новото ръководство не е сигурно дали ще получи подкрепа.

Искаме да подчертаем и още един факт. Новото ръководство на Китай не пести словесните изрази, когато описва „бандата на четиримата". Назовават ги, както гласи комюникето на Третия пленум, буржоазни кариеристи, заговорници, които „дадоха пълен ход на заговорническата си дейност, за да се противопоставят на Партията и да внесат разкол в армията, и се опитаха да свалят голям брой ръководни кадри в Партията, правителството и армията..." А как постъпи новото ръководство, което по противоуставен път завзе властта? Има ли поне едно обвинение, което преписва на своите противници, да не е тяхна практика, техен стил на разправа с враговете си?

Няма! Фактите недвусмислено потвърждават този извод, само че техните методи ще бъдат подобрени, усъвършенствувани.

Оставяме пак читателят сам да съди. Защото щом обвиняваш другите, че са рушители на демокрацията, докажи, че сам си дошъл на власт по демократичен път, сам управляваш демократично. Но този въпрос никак не вълнува новите китайски ръководители, които се над-

Digitized by Google

преварват чрез революционни изрази и заплахи да доказват, че са скъсали с марксистко-ленинското учение за Партията.

И тъй: на 7 октомври 1976 г. в Пекин беше извършен преврат, а ръководството, поставено от него, съществуваше противоуставно.

Тук изниква и друг въпрос, който сега не е тема на размишления. Какъв е тоя устав, който позволява преврати, който на практика не осигурява строгото спазване на демократическия централизъм? Може да е всякакъв, но не и устав на марксистко-ленинска партия.

Дън Сяо-пин писа: „Няма значение дали една котка е бяла или черна, щом като може да лови мишки".

КАКВО СТАНА СЛЕД 16 И 21 ЮЛИ 1977 ГОДИНА?

Както вече подчертахме, пленумът утвърди извършения преврат и назначените нови ръководители. В неговите решения няма нищо ново, освен че са изпълнени с нови словесни обвинения против „бандата на четиримата" и с открити антисъветски нападки. Казано още по-точно: „Трябва да укрепваме единството си с всички истински марксистко-ленински партии и организации по целия свят, за да доведем докрай борбата срещу съвременния ревизионизъм, чийто център е съветската ревизионистична отстъпническа клика". Пленумът разкри още по-ясно антимарксистката, антиленинската същност на маоизма и под неговото знаме провъзгласи своя свещен девиз да продължава линията на разединение вътре в работническата класа и между комунистическите и работническите партии.

Смяната на цвета на „котките" не повлия с нищо върху апетита към хегемония, върху великокитайския шовинизъм.

Ще се спрем на някои моменти от решенията на пленума, и то главно, които засягат вътрешната политика.

* * *

Пленумът провъзгласи да се „разгръщат масовите движения за изучаване на дацинския опит в промишлеността, опита на Данжай в селското стопанство..."

За да се разбере същността на вътрешнополитическия курс на новото ръководство, ще разкажем какво представлява дацинският опит. Ще го разкажем, за да може всеки да размишлява сам, по съвест, по вътрешно убеждение.

Дацин е нефтодобивно и нефтопреработващо предприятие, построено в слабонаселено място в Североизточен Китай, при действително трудни условия в началото на 60-те години. Това предприятие е голямо и в него работят няколко десетки хиляди души. При създаването на това голямо и съвременно промишлено предприятие и за неговото разширение и функциониране държавата отпуска средства **само за производствени нужди.** Разходите за заплатите са сведени до минимум и при решаването на социално-битовите нужди всеки е оставен само на себе си, без практическото участие на държавата. Увеличението на производството се осигурява благодарение засилваното напрежение, а въпросът за материалното осигуряване е забранен. Трудът в Дацин е организиран по типа на военните поделения и по системата „и работник, и селянин". При това членовете на семейството също се включват в „трудовата армия". Промишленото производство е изградено на принципа „съчетаване на града и селото, на промишлеността и селското стопанство". На практика това означава понижаване жизненото

Digitized by Google

равнище на работниците, образуването на затворено стопанство на базата на „самозадоволяването", в което 95 на сто от членовете на семействата работят на полето. Работниците и техните семейства са на самоиздръжка. В Дацин обикновено мъжете се занимават с промишленост, а жените със селско стопанство. Жилищата се строят от самите работници и от членовете на техните семейства. Дацин се ръководи от следния лозунг: „Да не се моли за три неща" — да не се искат средства от държавата, да не се иска работна сила и да не се иска оборудване.

За да бъде популяризиран дацинският опит, на 4 май 1977 година беше организирана национална конференция в Дацин.

При анализа на Дацинската конференция се вижда, че и сега ръководното начало продължават да бъдат отдавна преследваните стратегически цели:

— Превръщането на Китай в могъща съвременна държава до края на века.

— Поддържане и следване на стратегията за подготовка на война.

Съдържанието на тези цели особено ясно беше разкрито в речите на всички най-отговорни китайски ръководители и показва политическата линия на новото ръководство. Както се заяви и на самата конференция, във вътрешнополитическата област те ще се свеждат главно до „развитие по собствен път" и „опора на собствените сили", а във външнополитическата област — „войната е неизбежна и вследствие на ожесточената борба между двете свръхсили тя може да избухне всеки момент". В речите на всички китайски ръководители, изказали се пред конференцията, с особена сила прозвуча крайният антисъветизъм.

И пак тезата за „собствените сили". Но всички информации от Китай гласят, че там броят на специалистите от САЩ, ГФР и Франция расте. Опора на „собствените сили" с помощта на най-развитите капиталистически страни — друго тълкуване не може да се даде. И това се нарича „културна", „пролетарска" революция?

Какъв извод може да се направи от Дацинската конференция и от другите съобщения, които идват от далечната страна?

Вече осем месеца минаха, откакто Китай има ново ръководство и изминалият период ясно показва, че новите китайски ръководители нито на йота не са се отказали от чисто маоистките методи да набират средства за военната си програма чрез военизиране на производството и за сметка на жизнените интереси на трудещите. То драстично съкращава държавните разходи за образование, култура, здравеопазване и другите социални нужди и потребности на народа.

Новото пекинско ръководство почти ежедневно дава убедителни доказателства, че не само не възнамерява да направи преоценка на досегашните методи на Мао за ръководство и управление на икономиката, но напротив, и за в бъдеще ще продължава стриктно да се придържа към тях. Това лишава китайската промишленост от перспектива за ефикасно, всестранно развитие, а оттук следва и основанието да се твърди, че завършилата неотдавна първа общокитайска конференция по промишлеността е безуспешна и без каквито и да е изгледи за преодоляване на тежката криза, разтърсваща китайската икономика.

В основата на бъдещото развитие на Китай отново се залага генералната маоистка схема — селско стопанство, лека промишленост, тежка промишленост. И методите и принципите са същите — политиката е ръководно начало, „политиката е душата, командната сила".

Digitized by Google

Революционизиране на масите, утвърждаване на системата „и работник, и селянин“, запазване на ниско жизнено равнище, замразяване на мерките за материално стимулиране, поддърдане на постоянна военна психоза, поддържане на тезата за „съветска военна заплаха“, подготовка за война, идеализация на субективните фактори и пропагандиране на принципа „малко да се консумира, много да се създава“.

Анализът на речите пред националната конференция е друга безпомощност и безпринципност на китайското ръководство.

От една страна, то не престава да проповядва за ръководната роля на работническата класа, за диктатурата на пролетариата и същевременно изрично подчертава в своята генерална линия маоистката схема — селско стопанство, лека промишленост, тежка промишленост. Всеки, който поне малко е запознат с марксизма-ленинизма, може да си зададе въпроса: къде е ръководната роля на работническата класа, когато селското стопанство се провъзгласява за основа на китайската икономика?

Непоследователността във вътрешната политика става още по-ясна, когато цитираме част от доклада на Юй Цю-ли пред втория етап на конференцията вече в Пекин, станала на 7 май 1977 г. Той заявява: „Само ако нашата индустрия се развива по-бързо, ще можем да осъществим по-добре стратегическата си политика, която се състои в това „да бъдем готови да посрещнем една война и природните бедствия“. Тази стратегическа политика беше изяснена още веднъж от Е Цзян-ин, който в своята реч по случай 50 години от основаването на Китайската армия отново подчерта, че войната е неизбежна и затова китайската армия трябва усилено да се въоръжава със съвременни оръжия.

Вътрешната икономическа политика на сегашните маоисти е противоречива и неминуемо разкрива съществуващата теоретическа безпътица. Защото е невъзможно да се говори и провъзгласява индустриализация, когато **селското стопанство е основата, селяните главна политическа сила.** И новите идеи не са нищо друго, освен повторение с различни думи на старите маоистки концепции. Котката само е сменила цвета си. Мероприятията в областта на индустрията целят само едно — да обслужват подготовката за война. Но от тези мероприятия китайският народ няма да спечели нищо. Жизненото му равнище няма да се повиши. Ето защо никак не е за чудене, че месечната заплата на китайския работник се движи от 19 до 45 лева.

По-силен аргумент не може да се посочи.

Новото ръководство оправдава всичко с Мао и където е необходимо, се подкрепя и с цитат от него, а тезата за продължаване на класовата борба се поддържа горещо (в сравнение с културната революция няма нищо ново), защото тя ще бъде необходима и в бъдещата надпревара за власт.

* * *

Много интересен е и друг факт, който също разкрива дълбоките противоречия в политиката на новото ръководство. Да вземем постановката, намерила място в комюникето на Третия пленум. Там е написано: „След Десетия партиен конгрес „бандата на четиримата“ прибягна до нечестни методи, за да се бори срещу ЦК на Партията начело с Мао...“ Та кой не знае, че Цзян-Цин (съпругата на Мао) и Ван Хун-вен бяха най-приближените хора на „великия кормчия“, който подкрепяше тяхната дейност. В негово име и при неговата поддръжка те извършваха прочутата „културна революция“. Може ли да се по-

Digitized by Google

сочи поне един пример, който да доказва, че приживе Мао е имал различия с „бандата“, не ги е подкрепял, вдъхновявал? Или пък, че новото ръководство е имало друга концепция, други разбирания?

Но в комюникето е отговорено и на това запитване: „...Да се укрепят и усъвършенстват завоеванията на великата пролетарска културна революция...“

Третият пленум утвърждава отново културната революция, даже постановява да се „усъвършенстват“ нейните завоевания и същевременно приписва всички дяволски грехове на тия, които я извършиха, стояха начело на нея по времето, когато Мао беше жив.

Какъв извод може да се направи? Най-напред стоят безпринципността в новото ръководство и клеветата като средство за всяване на страх, на военна психоза сред населението. Обикновеният китаец няма точна информация за истината. Всеки ден средствата за пропаганда и агитация го заливат със слухове, с непроверени и с нищо недоказани клевети. Пред очите му са „културните“ прояви по време на „културната революция“ — разправа с негови другари, приятели, съседи. Слухът му възприема заплахи, паметта му възстановява сцените от „културната революция“. Страхът, естествено, се настанява в мисъл, сърце и душа. Той стига до извода — за да съществува, трябва да мълчи, да не разсъждава, да се подчинява. Та нали „културната революция“, която новото ръководство реши да „утвърждава“ и да „усъвършенствува“, издигна лозунга: „На трудещите се не им е необходима никаква обща култура и този, който я има, не е бил трудещ се“. Ето какво ще „усъвършенствува“ новото ръководство. Към това трябва да прибавим и друга официална партийна постановка, която гласи, че „културната революция“ „допълнила и обогатила теорията, че тя е дала окончателен отговор на проблемите на социализма в Китай“.

Но обикновеният китаец знае и друг лозунг, който е широко известен: „Който е с мен — процъфтява, който е против мен — загива“.

Тогава той няма право да избира.

Защото „котките“ смениха само цветовете си...

Защото запазиха природата си...

Digitized by Google

ПАРТИЙНАТА ГРУПА

БОЕН ОТРЯД НА ПАРТИЯТА

ДИМИТЪР СТАНОЕВ

Във всестранната дейност на първичните партийни организации голяма роля играят партийните групи. Поради това, че те са най-близко и непосредствено свързани с производството, с изпълнението на различните задачи в изграждането на развитото социалистическо общество, имат най-голяма възможност да мобилизират комунистите, да оказват постоянно въздействие върху всеки труженик от бригадата, смяната, отдела и пр. Партийните групи са най-многочисленият отряд на Партията, което и предопределя постоянната необходимост да се повишава тяхната активност, боеспособност и инициатива.

* * *

Макар и малка, най-низова в структурата на Партията, периметърът на дейността на партийната група е много голям — тя се занимава с всичко — от изпълнението на производствените задачи до възпитанието на децата в семейството на другаря по работа.

Партийната група е част от първичната партийна организация, тя е политически ръководител в участъка, за който отговаря. Тя ръководи и носи политическа отговорност за дейността на профгрупата и комсомолската група, упражнява политическо ръководство и участвува в осъществяване на контрола над дейността на администрацията в участъка, в който работи.

Големите задачи, които поставиха XI партиен конгрес, Юлският пленум на ЦК, с цялата си сила важат и за партийните групи. Те ясно разбират това и полагат огромни усилия с присъщите си форми и средства да мобилизират хората за осъществяване на стратегическата задача „Висока ефективност и високо качество". Макар и с по-ограничени, но не малки възможности, те търсят и намират своето място, дават своя принос за осъществяване на голямата партийна повеля.

Сега Партията поставя като главна непосредствена политическа задача на партийните организации, на държавните и стопанските органи, на всички трудови колективи на основата на задълбочен анализ да вземат мерки за действителен поврат в практическата работа за изпълнението на качествените и натуралните показатели за 1977 г. и седмата петилетка, за създаване на всички условия за реализиране на девиза „Ефективност и качество — качество и ефективност", за утвърждаването му във фактическо мерило за работа на кадрите, на комунистите, на всеки труженик.

Digitized by Google

В изпълнение на плана за седмата петилетка и за 1977 г. Партията, народът постигнаха не малко. В нашия устремен път напред обаче се срещат и не малко трудности, които имат преди всичко и главно субективен характер, в преодоляването на които голям дял имат и партийните групи.

От какво произтичат сега основните трудности в нашето развитие?

На много места се допуска безстопанственост, разхищение на материални, трудови и пр. ресурси. Не са малко ръководителите, в това число и комунисти, които проявяват недисциплинираност и безотговорност в изпълнение на стопанските задачи, завладял ги е консерватизмът, бюрократизмът, бездушието, инерцията, канцеларщината и времеядството.

Това са сериозни недостатъци и тяхното премахване твърде много зависи от активността, оперативността, боеспособността и пр. на партийните групи. Те са призвани да воюват безпощадно срещу тези чужди на социализма явления и техните носители, да правят критичен анализ на дейността на ръководителите и комунистите в своя участък, да разгръщат творческа критика и самокритика на допусканите слабости. Партийните групи следва да засилят сега активността си при прилагане на правото на участие в контрола над дейността на административните и стопанските ръководства, да им окажат сериозна помощ и контрол. В съответствие с решенията на ЦК на БКП за предоставяне контролни функции на първичните партийни организации и в министерствата, учрежденията и ведомствата наложително е това свое право да използват и партийните групи в тези ведомства, като поставят в центъра на своята работа мобилизацията на комунистите и безпартийните, подобряването на стила на съответните ръководители, издигане организаторската роля и отговорност на апарата за срочно и компетентно решаване на всички въпроси, които възникват в процеса на изпълнение на плана. Партийните групи могат да окажат голямо въздействие за осигуряване на условия за изпълнение на качествените и натуралните показатели, за решително ликвидиране на книжно-бюрократичните методи на работа.

* * *

Един от основните въпроси във връзка с дейността на партийните групи е правилното им изграждане и осъществяване на близко и непосредствено ръководство. Този проблем има принципиално значение, защото е свързан с цялостното подобряване работата на първичните партийни организации, със създаването на условия непрекъснато да расте ръководната роля на Партията в цялостния живот на страната. Начинът на изграждане на партийните групи и тяхното ръководство има огромно политическо значение при осъществяване на партийната политика на стопанското и културното строителство.

Съгласно Устава на Партията и инструкцията на ЦК на БКП за изграждането и работата на партийните групи по решение на партийното събрание партийни групи се изграждат в първичните партийни организации и в организациите, създадени в състава на първичните. По преценка на съответните партийни комитети партийни групи могат да се образуват и извън състава на първичните партийни организации. В инструкцията се отбелязва, че партийните групи „се създават в цехове, бригади, ферми, звена, строителни обекти, смени, отдели, служби, курсове, катедри, специалности, секции и в други ясно обособени участъци при наличие на не по-малко от трима комунисти, заети в една и съща производствена или служебна дейност“.

Рецепта къде могат да се изградят и къде не бива партийни групи няма. Всичко зависи от условията, от конкретната обстановка. Към

Digitized by Google

изграждането на партийните групи следва да се подхожда творчески. Нужно е обаче винаги да се спазва производственият признак, т. е. при образуването на партийните групи да се съблюдават общата месторабота, общите задачи, които решават комунистите. Практика е станало преди създаването на група партийното бюро добре да проучи производствените условия, задачите, които стоят пред съответния участък, наличността на комунистите и комсомолците, ако се създава партийно-комсомолска група. Голямо внимание отделят бюрата за избора на отговорник на партийната група, от когото главно зависи нейната активност и боеспособност. Към изграждането на партийните групи не бива да се подхожда формално и с лека ръка, защото те са важно звено в разпределението на партийните сили и партийните комитети и първичните организации трябва добре да познават конкретните особености в работата на различните отрасли на производството и съобразно с това да формират партийната структура.

Въпросът за организационната структура на партийните групи има изключително важно значение. Правилно изградената партийна група може да разчита на успех в работата.

Практиката показва, че при формирането на партийните групи е необходимо да се отчита спецификата на различните отрасли на народното стопанство, на различните производствени участъци.

Редица предприятия — металургически, машиностроителни и др., работят на три смени. Води се борба и при 5-дневната работна седмица да се премине навсякъде, където това е възможно, на 6 и 7-дневно използване на машините. Петдневната седмица е за хората, а не за машините. При трисменен работен ден партийните организации правят всичко възможно да се осигури правилно разпределение на комунистите, да се осигури партийно ядро във всяка смяна. Това е необходимо, за да може да се разпространи партийното влияние сред целия колектив. Правилно е естествено при тия условия партийните групи да се изграждат по цехове, участъци и пр., но по смени.

Ако комунистите от една партийна група работят в различни смени, това затруднява работата особено по отношение на нейните събрания, пречи тя да осъществява правилно, навреме и оперативно своите задачи, да решава бързо назрелите въпроси. Вярно е, че могат да се намерят форми за работа — комунистите да се събират в промеждутъците между две смени, комунистите от третата да се уведомяват за мненията, становищата на комунистите от другите две смени. Но това усложнява дейността на партийната група. Протака се работата, групата не действува като единен мощен фактор, а до голяма степен цялата „власт“ се съсредоточава в ръцете на нейния отговорник, който трябва да информира, да пренася становища и отново да обсъжда.

Свои особености има структурата на партийните групи в строителството.

В управленията, обединенията, институтите и пр. се изграждат постоянни партийни групи. Явно е, че това са органи и организации с постоянен характер, тук чести преустройства в тяхната дейност не се налагат. По-голямата част от партийните групи, които се създават особено на строителните обекти, имат временен характер. Тяхното съществуване е свързано със самото строителство, с предаването на пусковите обекти, с изпълнението на поставените задачи. С други думи казано — тяхната дейност е напълно оправдана и продиктувана от производствените условия. Опитът подсказва, че е целесъобразно да се формират такива партийни групи дори тогава, когато изграждането на даден обект е разчетено за съвсем кратко време. С разформирането на строителния участък се разформира и партийната група. Правилно

Digitized by Google

е обаче партийните групи на завършените строителни участъци да не се разпадат автоматически, което е в нарушение на партийната дисциплина, пречи да се издига отговорността на комуниста. На много места преди разформирането си партийната група свиква свое събрание, прави изводи за работата си, отчита постигнатото и недостатъците, които да се имат предвид, когато комунистите се включват в новата партийна група на другия строителен участък. Това, разбира се, дисциплинира, повишава отговорността на комунистите, позволява на партийната организация да има непрекъснато поглед и информация за тяхната дейност, още повече, че животът наложи при разформирането на партийната група да се оформя протокол на заключителното събрание, който се предава за сведение на партийното бюро. Естествено, този протокол, който отразява и изказванията на комунистите при обсъждане на своята работа, представлява по същество своего рода характеристика на всеки комунист за периода, през който той е работил на съответния участък.

Голяма гъвкавост и творчество се изисква и при изграждането на партийните групи в ж. п. транспорта. Голяма част от работниците, както се казва, живеят на колела — това са локомотивни машинисти, кондуктори, работници по ремонта и пр. При тия условия партийните групи или трудно се изграждат, или дори и да са изградени, трудно се събират, а и техният състав постоянно се изменя. Затова тук практиката също налага изграждането на временни партийни групи.

В Софийския ж. п. възел например партийни групи се изграждат по служби, по смени и по инструкторски групи (няколко бригади с общ инструктор). Тук е приета практиката по време на път партийни групи да не се изграждат. В определени случаи обаче, при аварии на път, при голям пътников поток, който трябва да се обслужи или да се вземат други някои важни мерки, на място се формират временни партийни групи с отговорник обикновено началникът на влака. За нейното създаване телеграфически се уведомява партийният комитет и бюрото на първичната организация. След завръщането на влака временната партийна група се отчита за извършеното и се разформирова.

Партийните групи в първичните партийни организации в селското стопанство се изграждат преди всичко по бригади и ферми, предприятия. В селищата, където е изградена само една териториална първична партийна организация, която обхваща всички комунисти, партийни групи се изграждат освен във фермите и бригадите и в училищата, селкоопите, народните съвети, здравпунктовете и пр.

Много селски партийни организации в период на сеитба, прибиране на реколтата, сенокос и други селскостопански кампании създават временни партийни групи. Те се разформират след завършване на кампаниите. Практиката показва, че при създаването на временните партийни групи в селското стопанство в никакъв случай не бива да се разформират постоянните партийни групи.

При провеждането на важни селскостопански кампании на места се създават и партийно-комсомолски групи, които, естествено, се оглавяват от комунисти. Те могат да играят голяма роля, стига техният отговорник да е активен, да умее правилно да организира силите.

В кварталните партийни организации партийните групи се изграждат на територията на низовите организации на Отечествения фронт. През последните години практиката наложи в кварталите да се изграждат партийни групи извън състава на партийните организации. В тях се включват комунистите, живеещи в квартала, но членуват в различни предприятия, учреждения и пр. Те се създават и съществуват предимно на основата на местни инициативи и мероприятия.

Digitized by Google

Според инструкцията на ЦК на БКП партийни групи могат да се изграждат и извън състава на партийните организации по преценка на съответните партийни органи. Това става на сесиите и в изпълкомите на народните съвети, на конгресите на обществените организации и в техните изборни органи, където има не по-малко от трима члена на Партията. Задачата на тези групи е да засилват влиянието на Партията и да провеждат нейната политика. Тяхното ръководство се осъществява от партийния орган, който ги е изградил.

В партийните групи на конгресите влизат всички комунисти — делегати, в партийните групи на изборния орган — всички комунисти, негови членове. Те се създават за периода на пълномощията на изборния орган.

* * *

Основен, характерен белег на партийните групи, който ги отличава от всички други партийни органи, е тяхната деловитост, оперативността, гъвкавостта и способността навреме да вдигат хората за решаване на конкретните задачи, да привлекат към важните въпроси вниманието на колектива, да помагат на ония, които проявяват трудов героизъм или изостават. Ето това е най-ценното в дейността на партийните групи и с него трябва да се съобразяват партийните комитети и организации в работата си с тях. Партийните групи стоят на предната линия на социалистическото строителство и затова много въпроси на партийния живот се решават при тяхното най-непосредствено и активно участие. Стана правило например сега кандидатурите за встъпване в Партията да се обсъждат най-напред в партийните групи, тъй като техните членове най-добре познават личните качества на желаещия да се влее в редиците на Партията.

Отражение на деловия и оперативен характер на партийните групи са и техните събрания. Поради това, че комунистите работят заедно, в една бригада, в една смяна, отдел, цех и пр., те могат без забавяне да се съберат и да се договорят за съвместни действия. Техните събрания протичат делово, често, както се казва, на крак и бързо се преминава към работа. Характерно е, че основната част от събранията са предизвикани от непосредствените задачи, от събитията и условията, а малко се планират и изискват предварителна подготовка. Събранията на групата са в повечето случаи открити, защото там се поставят главно проблемите на производството, на качеството, съревнованието, дисциплината и пр. Естествено, свикват се и закрити събрания или събрания с безпартийния актив. Макар че срок за свикване на събранията няма, това не означава, че това трябва да става, когато хрумне на отговорника на групата, а целесъобразно е те да се свикват не порядко от 1 път в месеца.

Партийната група в рудник „Толбухин" — Перник например на свое събрание решила на 29 март т. г. тяхната бригада да счупи рекорда на бригадата на Вертер Борисов. След известна мобилизация на колектива същия ден били прокарани 32 линейни метра проход. Бригадата не достигнала рекорда на В. Борисов с около 1,5 м, но нейното постижение повишило увереността в силите на колектива в близките дни да направи всичко възможно, за да счупи този рекорд.

Все в духа на изискванията за оперативност в работата на партийната група инструкцията на ЦК предвижда тя да не подготвя свой план, а да работи и да се ръководи от плановете на първичната партийна организация. Това обаче в никакъв случай не означава, че партийната група трябва винаги да изчаква непременно да възникне някой въпрос, да се яви някоя назряла необходимост и тогава да свика съб-

Digitized by Google

рание. Напротив. Партийната група наред с текущите, неотложните проблеми се занимава и с такива, които изискват предварителна подготовка, а това означава тя да се ръководи не само от оперативните, но и от перспективните планове на първичната партийна организация.

Това, разбира се, съвсем не значи, че на партийните групи трябва да се възлагат или да се планират несвойствени за тях задачи като планиране и провеждане на многочислени масови мероприятия в своите участъци, съставяне на перспективни планове за своята работа и пр.

Независимо от това, че партийните групи не работят по свой собствен план, естествено, те набелязват някои проблеми, с които в близко или по-далечно време ще се занимават. Въпросът е да се спазва изискването, че те са оперативни органи и следва така да организират и провеждат своята работа, че да не допускат чести и без повод събрания, както и излишна книжнина.

Като оперативни органи, които веднага реагират на възникващите въпроси, партийните групи на свои събрания набелязват бързи мерки и веднага пристъпват към тяхната реализация. В това е и отликата от решенията и мероприятията на първичните партийни организации и партийни органи, които приемат решения, набелязват мероприятия и тогава пристъпват към тяхното изпълнение. Партийните групи според инструкцията на ЦК не приемат решения, но набелязаните мерки от техните събрания имат задължителна сила, представляват закон за членовете на тези групи.

В този смисъл инструкцията на ЦК не предвижда партийните групи да водят протокол, а бележки от събранията си. Там са отразени някои по-важни препоръки на комунистите и мерките, които се вземат за изпълнението на една или друга задача. Това е по същество своего рода дневник на партийната група.

* * *

Намирайки се непосредствено сред масите, партийните групи да имат възможност най-добре да улавят техните настроения, нужди, изисквания и съобразно това да предприемат конкретни мерки за помощ и въздействие. Комунистите в партийните групи не само искат от първичните организации лектори и докладчици, но сами, със свои сили водят постоянна разяснителна работа, всеки комунист е активен агитатор, способствува за изпълнение на партийната повеля да работи за идейно-политическото възпитание върху безпартийните. Силата на партийната група е в индивидуалната работа с хората, във всекидневния кипеж се разкриват характерните им черти, техните способности, проверява се правилността, последователността на убежденията и действията им.

Най-действено средство на партийната група за влияние върху хората е личният пример на комунистите. Ако всеки от тях служи за образец на спазване на комунистическата нравственост, олицетворява у себе си високи морални качества, с това той най-добре ще влияе върху останалите членове на колектива. Тогава по членовете на Партията ще се равняват всички трудови хора, а и комунистът ще има пълното право да поиска сметка от другарите си за извършеното нарушение, за всяка отрицателна простъпка, за всяко деяние, което е в разрез с нашите комунистически принципи.

Ако комунистът не дава личен пример в труда, никого не би могъл да убеди в необходимостта да се труди, да бъде образец, да дава само качествена продукция.

Мощно средство за повишаване инициативността на трудещите се, за разкриване и използване на резервите в производството, за изпълнение и преизпълнение на производствените планове е социалистичес-

Digitized by Google

кото съревнование. Това е богато поле, а и опитът на много партийни групи показва, че те имат неизчерпаеми възможности за неговото разгръщане в низовите звена. Задачата на партийните групи е да помогнат и да бъдат начело в разгръщането на социалистическото съревнование във всяка бригада, смяна, участък, отдел, от всеки трудещ се, от което в крайна сметка зависи изпълнението на колективните обещания и насрещните планове.

Твърде сполучлива форма за индивидуална работа са личните отчети и критичният анализ, който всеки комунист прави в първичната партийна организация или в партийната група. Особено след XI партиен конгрес и Юлския пленум комунистите се отчитат как изпълняват основната повеля на конгреса — „Високо качество и висока ефективност". Тази година самоотчетът се свързва на много места главно с 60-годишния юбилей на Великата октомврийска социалистическа революция.

В Бургаската градска партийна организация например на събрания на първичните организации и партийните групи комунистите се отчитат по следните проблеми: „Личният пример на комуниста в труда и обществено-политическия живот", „Авангардната роля на комуниста за мобилизиране и въвличане на трудовия колектив в борбата за изпълнение на насрещните планове и обещанията". Партийната група в гаража на ДЦЗ „В. Коларов" — гр. Темелково, Пернишки окръг, изисква на нейни събрания комунистите да се отчитат как изпълняват подетата в завода инициатива: „Трудовата дисциплина — в ръцете на колектива".

Благодарение на своето място партийните групи имат най-добра възможност своевременно да забелязват и разкриват положителното в работата, новия опит, който се заражда и налага и още в самото начало да го подкрепят, да го окрилят, да направят всичко необходимо да му се даде широк път, да намери всестранно разпространение. За тая цел те използват не само собствените си сили, но незабавно информират и проявяват настоятелност пред първичната партийна организация, пред административното ръководство. Партийните групи имат всички условия и задължението не само да поддържат всяка нова инициатива и опит, но и което е главното, те самите да бъдат начело на новите начинания, да бъдат инициатори на редица нови почини и прояви. В това се състои и една от най-характерните им черти, чрез него най-добре се изявява тяхната действеност, боеспособност и самостоятелност.

За изпълнението на поставените и възникналите в процеса на работата задачи партийните групи набелязват мерки и възлагат на комунистите поръчения. Не е нужно да се доказва, че едно от главните поръчения на комуниста е да бъде инициатор, да бъде челник, да бъде в първите редици на трудовите постижения и с личен пример и постоянна политическа работа да увлича и останалите.

Партийната група във вентилационния цех на завод „Спартак" — Бургас например стана инициатор на почина за високо качество на вентилаторите и за овладяването на две и повече специалности от всеки работник. По поръчение и предложение на групата комунисти се изпращат на най-трудните места.

Силата на партийната група е в нейната организираност, сплотеност и примера на комуниста. Затова трябва да се повишава съзнателността и дисциплинираността на всеки партиен член. Оттук изниква необходимостта — на всеки комунист да се дава поръчение и зорко да се проверява как то се изпълнява.

Digitized by Google

* * *

В инструкцията на ЦК на БКП за изграждането и работата на партийните групи се подчертава: „Партийните комитети и бюра трябва да полагат системни грижи за укрепване на партийните групи — за правилно организиране и насочване на тяхната дейност, за обобщаване и обмяна на опита им, за обучение на техните отговорници в специални курсове, семинари и пр.“

Инструкцията задължава бюрото и секретарите на партийните организации да работят непосредствено с отговорниците на партийните групи, системно да ги събират и пр.

Всичко това говори какво голямо значение отдава ЦК на Партията на партийните групи като най-малки звена в структурата на Партията и най-непосредствено свързани с трудещите се.

Важно задължение на партийните комитети и бюра е преди всичко да вземат сериозни мерки за правилното изграждане на партийните групи, правилно да преценяват спазва ли се производственият принцип, има ли условия за тяхното съществуване, кой да ги оглави и пр. Въпросът за отговорника на партийната група е много важен и той не бива в никакъв случай да се подценява, както това става на места — да се избират за отговорници на партийни групи хора, заети с по-малко производствена или служебна работа. Съвсем ясно е, че за отговорници трябва да се избират авторитетни и уважавани работници и служители, тясно свързани с комунистите и останалите трудещи се, с добра политическа и специална подготовка. Независимо от това, че мащабите на дейността на партийните групи сравнително не са големи, отговорникът на партийната група, както и всеки партиен деец, трябва да бъде политически зрял, принципиален, енергичен, делови, инициативен.

Много важно място в обучението на отговорниците на партийните групи заема тяхното редовно инструктиране. Това, естествено, може да се извършва под най-различни форми: като се извикат отговорниците на отчет и след това се инструктират, като се събират, за да се поставят някои важни задачи, за участие в някои важни заседания на бюрото, за инструктаж от партийния комитет и пр. Всичко това говори, че с тях е необходимо да се поддържа постоянен контакт, да се държат те в течение на задачите, да се информират по най-важните решения на партийните и административните органи, за да могат да мобилизират комунистите, а чрез тях и безпартийните за тяхното изпълнение. Разбира се, инструктажите, честите сбирки и т. н. в никакъв случай не бива да изместват индивидуалната, непосредствената, живата работа на секретарите и членовете на партийните бюра, на членовете на партийните комитети, на административните ръководители с отговорниците на партийните групи. Практика е отговорникът на партийната група да познава всички бригадири и други ръководители в участъка, за който отговаря, но често обаче се случва съответните административни ръководители да не познават отговорниците на партийните групи.

В МК „Ленин“ — Перник например всеки месец се провежда инструктаж с отговорниците на партийните групи, организират се срещи и за обмяна на опит. По примера на Ворошиловградската партийна организация бюрото на комбинатския партиен комитет всяко тримесечие провежда срещи с тях по актуални проблеми на трудовия колектив. Най-непосредствена помощ на отговорниците оказва и кабинетът по партийно-организационната работа в комбината.

Партийната група в участъка за производство на вентилатори в МЗ „Спартак“ — Бургас сама взима на свои събрания секретаря на

Digitized by Google

заводския партиен комитет, заместник-директорите, началника на производствения отдел и пр., от които не само получава най-точна информация, но и помощ за най-правилното и навременно решаване на стоящите пред нея проблеми.

Освен инструктажите, информациите, живата работа, наложително е да се полагат системни грижи и за обучението на отговорниците на партийните групи — включването им в семинари, школи, курсове, където ще изучават не само марксистко-ленинската теория, ще повишават знанията си по партийно строителство, своята общообразователна и специална подготовка. Трябва да се помага на отговорниците на партийните групи да усвояват положителния опит в партийната и стопанската работа, да се организират срещи за обмяна на опит и пр. Много важно е да се изучава опитът на други партийни групи не само в собственото предприятие, но и в града, общината, окръга. Това ще обогатява техните знания, ще им помага още по-компетентно да ръководят партийните групи. Много форми на работа могат да се намерят, важното е едно — да се гледа на партийните групи като на пълноценни партийни органи, с чиято дейност се залага най-напред изпълнението на плановете, изграждането и оформянето на комунистите. Нужна е жива, непосредствена работа с партийните групи, с техните отговорници, без да се упражнява излишна опека и неверие към техните сили и възможности.

ВСЕКИ НА СВОЯ ПОСТ

Заместник-секретарят на заводския партиен комитет Колю Белев ме въведе в просторния цех № 5, където се произвеждат известните не само в нашата страна, но и в чужбина красиви мъжки ризи с марката на завод „Витоша". Работният ден на отговорничката на партийната група в бригада „Н. Й. Вапцаров" от смяна „А" Делка Цанкова беше започнал по-рано от обичайното време. Тя знаеше за предстоящата ни среща и това бе наложило да попрегледа някои от плановете, да направи известна равносметка на свършеното досега, за това, което предстои да изпълняват.

Искахме да ни разкаже как партийната група осигурява **единство в работата на комунистите, членовете на профгрупата и комсомолците** за изпълнение на производствените задачи, какви мерки вземат, за да повишават непрекъснато социалистическата съзнателност на хората. Каква е грижата им за култивиране на другарски, комунистически взаимоотношения в колектива. Делка Цанкова се позамисли и това, което сподели с нас, беше опитът от тригодишната ѝ работа като отговорничка на партийната група в бригадата.

* * *

— Колкото и лек да се вижда на пръв поглед отговорът на този въпрос — каза тя, — за мен той е един проблем с много страни. Защото, знае се, че от партийната група се изисква да отчита специфичността на задачите и особеностите и на профгрупата, и на комсомолската група и да работи така, че от една страна широко да се опира на тях и в същото време да внимава да не ги подменя, а да разгръща инициативата им, да направлява дейността им, да ги ин-

Digitized by Google

формира редовно по всички въпроси, с които живее трудовият колектив — производствени и политически...

Деветте комунисти от партийната група държат в центъра на своето внимание такива важни въпроси като: подобряване организацията на труда; внедряване на нова техника и усъвършенствуване технологията на производството; разгръщане на социалистическото съревнование и укрепване на трудовата и технологическата дисциплина и други.

На полезната инициатива на комсомолската група „Зад всеки автомат — младеж" първи откликнали комунистите. Те защитили пред бригадното ръководство дръзновеното предложение и поели грижата да помагат то да се реализира. На събрание на партийната група определили всеки комунист за кого от комсомолците ще отговаря, да го научи да работи с високопродуктивните автомати. И в тетрадката към партийните поръчения на комунистите се прибавя: На Лиляна Иванова — наред с другите поръчения още едно — да бъде наставник и да обучи като добра производственичка и Еринка Чалъкова; отговорничката на партийната група Делка Цанкова отговаря за производствената подготовка и квалификация на Венета Славчева; комунистката Велка Лолова е наставник на Катя Москова... Така всеки комунист със своя личен пример, с опита и знанията си се стреми да служи за образец, да вдъхновява младите работнички към самоотвержен творчески труд. Това изискване в работата на комунистите с особена сила изпъква на преден план сега, когато трябва да се претворяват в живота изискванията на Юлския пленум. Защото, въпреки че юлските решения са в действие, вече цяла година, оказа се, че не е преодоляно противоречието между възможностите на икономиката и изоставането на субективния фактор. Машини, автомати можем да внесем, но зад тях трябва да застанат хора знаещи, майстори, които могат да вземат от техниката всичко, което ще повиши ефективността и качеството на продукцията. Юлските решения издигнаха на още по-висока степен изискванията към кадрите за организираност, настойчивост, действеност, оценката на работата на всеки комунист, на всеки ръководител, на всеки трудов колектив да става по практическите резултати от изпълнението на конгресния девиз. Тук всеки комунист има **партийно поръчение** да отговаря за качеството на продукцията. На съвместни събрания на комунистите, профсъюзните членове и комсомолците от бригадата обсъждат изпълнението не само на производствената програма, но как се решават качествените показатели. Девизът, под който се обединяват усилията на целия трудов колектив от бригадата, е предвидената за 1977 година продукция да носи знака на високо качество. Партийната група съдействува с личното участие на комунистите в борбата за високо качество. Помага профгрупата, комсомолската група, бригадното ръководство бързо да реагират на всеки пропуск в технологическия процес. От тях се изисква да следят всеки цикъл от производството да носи знака на високо качество. За тази цел се поддържа на видно място табло за качеството на продукцията от цеха. Всеки работник от бригадата може да следи как се изпълнява това важно изискване на юлските решения не само от бригадата, в която той работи, но и за останалите бригади от цеха. Прочетохме, че за времето от 28 юни до 5 юли е върната за втори преглед 1,5 процента от продукцията на първа бригада, 2,6 процента на втора бригада, 3 на сто от трета и 3,1 процента на четвърта бригада. На индивидуален отчет се води и спазването на технологическата дисциплина. За същото време бе посочено, че най-добри резултати има първа бригада, където само 1 работник е нарушил трудовата дисциплина, във втора и трета бригада по 4 души, а в 4 бригада — 5 души.

Digitized by Google

— За качеството на продукцията често ми се налага да давам отчет пред партийната група — сподели с нас Стефка Тасева — отговорничка на профгрупата. — Задачата ни е да работим за създаването на висока трудова мобилизация, без която е немислимо изпълнението на напрегнатата производствена програма, но в същото време да се съобразяваме, че отмина този период, когато гонехме количественото изпълнение на плана. Сега е друго време и качеството е главният залог за ефективността на нашата работа...

Под ръководството на партийната група цялата бригада се стреми да преизпълнява показателите **за ефективността.** От това изискване са продиктувани и усилията да се търсят резерви в организацията на труда, в усъвършенствуване на технологията на производството. Предложението на профгрупата да се групират материалите за ушиване на ризите по цвят отначало не направило нужното впечатление на бригадното ръководство. Инерцията да се подават материалите за шиене, както дойдат от склада, имала своя старт. И само едно наглед малко нововъведение да се групират партидите по едноцветност на материала намалило значително загубата на време от превдяване на машините и увеличило производителността на труда. Ето едно предложение, което е в унисон с юлските изисквания — всеки на своето работно място да се стреми към най-пълно уплътняване на вътрешносменното работно време.

Борбата за високо качество пряко е свързана с квалификацията на кадрите, с изискването партийните и стопанските ръководства да се грижат за разширяването и усъвършенствуването на знанията, на умението на хората в профила, в който те работят. Докато разговаряхме с Делка Цанкова, станахме свидетели на острата реакция на работничка, която направо влетя при нас. Тя бе разтревожена от факта, че на новопостъпило момиче е поверена машина да прави илици на ризите, но то сгрешило и вместо на лявата сложило ги на дясната страна на предницата. Ясно, бракът е налице. Но опитността на отговорничката на партийната група ѝ помогна да потърси изход от създалата се неприятна ситуация. Тя прецени, че този пропуск може да смути неопитната млада работничка и предложи тя веднага да се замени с работничка от друга операция и в никой случай да не се нарушава ритъмът на технологическия процес. Трябваше да се помисли и за това, да се намали до минимум бракът, като се видоизмени моделът за тези бройки и се поставят декоративни ленти на местата, където неправилно са поставени илиците. Този случай свидетелствува колко бързо и гъвкаво трябва да се реагира при дадена ситуация.

— Опитвали сме и със строгост в такива случаи, но рядко може да се разчита на добър резултат — сподели тя. — Трябва да търсим пътища да накараме всеки да се вълнува, да преживява хубавото и лошото в своята работа.

Ясно беше, че с опитните работнички, някои от които имат по 20—25 години трудов стаж зад гърба си, лесно се работи. Майсторството е в това те да направят съпричастни към живота на бригадата младите, които идват направо от ученическата скамейка. Да формират у тях трудови навици, да ги приучат към високите изисквания на професията, да развиват у тях високо чувство за отговорност за поръчаната работа. Правилно към решаването на тези проблеми е насочена работата на партийната, профсъюзната и комсомолската група. Но те добре разбират, че решаването на тези проблеми не може да стане автоматично. Това е процес, съпроводен с трудности, с напрежение, с умение търпеливо да се натрупва опит, знания, умение, чувство за работническа чест у младите хора.

От това, което ни разказа Анета Велкова, отговорничка на комсо-

Digitized by Google

молската група в бригадата, разбрахме, че и комсомолците се стремят да бият в същата цел както комунистите и членовете на профсъюзната група. В завода идват обикновено младежи от промишлените училища, където са добили определени знания по профила. Но има случаи, когато учили, недоучили някои млади хора идват тук да опитат „късмета" си. Много от тях достойно попълват редиците на работническата класа, но има и такива, които не устояват на напрегнатия ритъм, който съвременното механизирано производство създава. А и колективът предявява законните си изисквания към тях. Приемат ги с нужното внимание. Въвели са свой работнически ритуал при постъпване в колектива да ознаменуват този важен момент с подходяща тържественост. По-старите опитни работници разговарят с тях към какъв вид работа от производствения цикъл предявяват интерес. Поемат ги наставници, грижат се да им предадат своите знания, опит, посвещават ги в „тънкостите" на професията. На тези, които проявяват стремеж да повишат образованието си, помагат да се запишат в заводското училище или в подходящ техникум. Умело използват **наставничеството** — тази важна форма за трудово и идейно-политическо възпитание на младежта. На нея комунистите от бригадата гледат с чувство за голяма отговорност и се стремят да запалят искрата на работническата чест в душите на младите хора. И това е така, защото житейските закони са неумолими. Добър работник е този, който е подготвил своя достойна смяна. В този ред на мисли ни идва на ум сполучливото сравнение на другаря Тодор Живков, че младежта е фиданка, че както фиданката, така и младежта не може правилно да се отглежда и развива без добър стопанин. А добрият стопанин в случая е партийната група, комунистите в бригадата, които носят най-голямата отговорност нещата в трудовия колектив да бъдат в ред, всеки младеж да застане на това място, където най-добре ще реализира своите възможности.

Когато се опитвахме да си изясним грижите на партийната група за подготовката на работническата смяна, за новото попълнение, Делка Цанкова ни разказа, че в тези грижи и мерки не всякога нещата вървят гладко. Хубаво е, когато постъпват млади хора, убедени в полезността на труда от този бранш. Но се случва понякога да попаднат в колектива и такива, които се е наложило да напуснат училище или неуспели да намерят своето поприще в живота. Тогава вече партийната група, профгрупата и Комсомолът са на крак. Обмислят как да намерят оная вярна пътека към сърцето и съзнанието на младото момиче, за да поеме то работата присърце, да заобича професията, да поеме полагащия му се дял в общата работа на бригадата. Съвсем скоро имали такъв случай. Дошла майката на едно момиче да търси помощ от тях. Дъщеря ѝ тръгнала с лоши другари, напуснала училище, безделничела, закъсняла нощем. Приели девойката радушно. Поверили ѝ определена работа. Но трудови навици лесно не се създават. Закъснявала, отлъчвала се безпричинно. А производственият цикъл е строго определен. Пропускът на една работничка нарушава нормалния ритъм на цялата бригада. Комунистите подкрепили профгрупата в оценката им за работата на тази млада работничка. Другарски ѝ разяснили до какво води нейната недисциплинираност. Казали ѝ какво се изисква от нея като член на трудовия колектив. Тя почувствувала грижата на хората около нея и надеждата им е, че нещата ще тръгнат както трябва.

С помощта на партийната група активът на бригадата поема инициативата за разгръщане на **социалистическото съревнование**, като се стремят да обхванат всички от бригадата активно да участвуват с лични обещания. Тяхното изпълнение отчитат с помощта на лични картони. За шестмесечието имат подпорменици. Опитът на първенците споделят на събрание на профгрупата. Комунистите с активното си уча-

Digitized by Google

стие помагат правилно да се оценяват нещата, принципно да се поставят обсъжданите въпроси. Всеки ден след завършване на смяната на кратка оперативка правят оценка как е изпълнен планът по количество и качество. Кой е допуснал пропуски в работата и какво трябва да се направи за отстраняването им. Този подход осигурява трудовият колектив бързо да реагира на всяко отклонение.

Когато си изясняхме ролята на партийната група в разгарянето и реализирането на социалистическите обещания, разговаряхме и с отговорничката на партийната група, цех № 3, смяна „Б" — производство на спортни облекла, Мария Боева. От своя 26-годишен трудов стаж тя работи 22 години в завод „Витоша". Дългогодишният опит й помага бързо да се ориентира в работата си като производственичка и партийното поръчение да отговаря за работата на партийната група тя изпълнява с желание и умение. От нея разбрахме, че партийната група следи отблизо работата на профгрупите, които в тяхната смяна са 4 на брой. На събрание регулярно разглеждат как профгрупите ръководят съревнованието, как се изпълняват личните обещания. В тази насока използват самоотчета на комунистите. Наред с другите задачи, които им се възлагат, искат от тях да са в челните редици на съревнованието. Отскоро са започнали да работят по новата система за управление на качеството. Производственият процес е уплътнен и изисква от всеки работник да извършва определената му работа така, че целият цикъл да завършва при високо качество. Тука се съсредоточава вниманието на партийната група да насочва работата на хората така, че най-целесъобразно да използват знанията и способностите на всеки работник. В този стремеж да дават висококачествена продукция старите, опитни работници увличат и младежите. И много от тях достойно отговарят на оказаното им доверие.

— При нас постъпиха младите работнички Златка и Гълъбина — сподели Мария Боева, — но под грижите на по-опитните другари и те вече са в редиците на първенците.

Златка дошла от техникума с добра подготовка. С помощта на другарките си от бригадата бързо добила сръчност, съобразителност, амбиция да дава качествена продукция. Сериозното й отношение към работата, добрите й качества като човек и другар били оценени от колектива. Приели я в Партията и тя влива своите сили в общите усилия на комунистите от партийната група.

Партийната група участвува в решаването не само на различните въпроси, които възникват в процеса на производството. Тя е опора на партийната организация и за разгръщането на **дейна масово-политическа работа.** Инициативата на профгрупата в бригада „Н. Й. Вапцаров" за автопоход до паметника и музея на партизанската бригада „Чавдар" не само била подкрепена от партийната група, но комунистите първи се включили в изпълнението на това мероприятие. За два дена провели похода. Посетили паметника и музея, преспали в мотела „Правец", посетили музейната сбирка в селото. Дълго време хората си спомнят за веселото и смислено прекарано време. Групово са посещавали Музея на революционното движение, същите музеи „Димитър Благоев" и „Георги Кирков". Традиция е станало за бригадата да отбелязват забележителните събития в живота на колектива — сватби, новодомство, раждане и даване имена на децата, кръгли годишнини, тържествено изпращане в пенсия на ветераните от бригадата.

Когато обсъждали как да отпразнуват 8 март, отчели специфичността на бригадата — женския й състав. Партийната група съдействувала девойките да се съберат отделно в своя подходяща среда. Всички момичета участвували в тържеството и останали много доволни. За да създават интерес у девойките при провеждането на някои масово-политически мероприятия, комсомолската група установила

Digitized by Google

връзка и шефство с младежка група от предприятие „Средец". Организират съвместни екскурзии до забележителни туристически обекти, участвували в похода за покоряването на Черни връх, в масовия крос, посещават кинопрожекции, театрални представления, изложби. Всички тези мероприятия способстват за доброто опознаване на младежите, за усилване привързаността им към колектива. В него те не се чувстват като временно дошли да изкарат работното си време, а намират разбирателство, подкрепа и другарство и когато производственият процес е завършил. За тях бригадата става привлекателен център, а не само работно място.

* * *

Сърцевината в работата на партийната група винаги трябва да бъде грижата за постоянно укрепване връзките на комунистите с трудещите се. Да познават въпросите, които вълнуват хората. Да помагат за формирането у тях качества на активни строители на развитото социалистическо общество в нашата страна. А това те могат да вършат, като в своята работа крепко се опират на профгрупите, на комсомолските групи в цеха, бригадата, фермата — в низовите производствени поделения. На комунистите е предопределено със своята работа да съдействуват всяка от тези групи да застане на своя пост, да поеме и да решава успешно полагащите й се задачи. Това изискване Партията предявява към комунистите, за да се реализира единодействието в живата верига: партия — работническа класа — народ.

Деля КОЛЕВА

СЪГЛАСУВАНОСТ И ЕДНОПОСОЧНОСТ

В цялото многообразие и важност на проблемите, които партийната група решава, изключително значение придобива умението да се осъществява умела координация и еднопосочност в действията на отговорника на партийната група и низовия стопански ръководител. Обединени от една цел — изпълнение на задачите, които Партията поставя, всеки от своя пост и от положението, което заема, се стреми да създава условия и предпоставки за най-пълно разгръщане творчеството и инициативата на малкия колектив, да го насочва към взискателност и другарска грижа.

Две са основните фигури, от които в максимална степен зависи да се мобилизират усилията на колектива — отговорникът на партийната група и низовият стопански ръководител — началникът на смяна, началникът на участък, бригадирът и др.

Всичко това налага да се проявява изключителна грижа и внимание при издигане отговорниците на партийните групи. От тяхното умение, от тяхната подготовка и авторитет като политически ръководители сред колективите, които познават интересите и нуждите на всеки работник, зависи как и доколко партийната група ще изпълни своето предназначение да съдействува най-пълно за изпълнение на партийните решения. Тук въпросът опира не само до правилния подбор, но и до грижата, която партийните бюра трябва да проявяват за тяхното

Digitized by Google

обучение и подготовка, за да могат добре да познават изискванията на Партията и конкретната обстановка в колективите, с лекота и непринуденост да общуват с хората, да им вярват.

На тези проблеми Коларовският РК на БКП — София отделя голямо внимание. При щателен подбор през миналата отчетно-изборна кампания за отговорници на партийните групи бяха избрани авторитетни комунисти с опит и умение да работят с хората. Един от тях е Евгени Минчев от предачния цех — смяна „Б“ при завод „Е. Телман“. Под негово ръководство се създаде и утвърди методика за провеждане на индивидуална работа с комунистите и безпартийните с цел да се повишава политическата и трудовата активност на колектива. По-добре се поставят и отчитат партийните поръчения, утвърди се самоотчетът в партийните групи. Създаде се опит за контрол и самоконтрол на групите по управление на комплексната система за управление качеството на продукцията. Всички нейни членове са се насочили към отделни трудещи се в колектива, с които трябва да провеждат индивидуална работа. Така например Илия Станев отговаря за първенците в производството; Елка Сотирова и Бойка Милчева — за младите работници; Георги Йорданов — за безпартийните профсъюзни членове и др. В резултат на проведената индивидуална работа сред комсомолците само през настоящата година 4 от тях са приети в редовете на Партията, а в перспектива са още 6. С личния пример на комунистите, със силата на убеждението партийната група съдействува да се разшири многомашинното обслужване в смяната, с което до известна степен се компенсира недостигът на работна ръка.

Положителен пример е дейността и на Радка Апостолова — тъкачка в смяна „А“ на завод „8-ми март“, отговорничка на партийната група. Познавайки основно производствения процес, тя умело ръководи партийната група към разширяване фронта на многомашинното обслужване в смяната. Самата тя, преминала след XI конгрес на Партията на 50 стана, увлича и с личния си пример. Нейни последователи са комунистите Радко Григоров — секционен майстор, и Борис Апостолов — помощник-майстор. Бобиньорката Цветана Михайлова премина на обслужване на 25 тромела при норма 20. Примерът на комунистите бе последван от безпартийните. Сега цялата смяна е на многомашинно обслужване.

Съвременните условия на работа предявяват много по-големи изисквания и към низовите ръководители. Ръководителят е не само специалист, той е и политически деец, длъжен да работи с хората, да ги сплотява, да бъде носител на комунистическите добродетели — сътрудничество, другарство, взаимопомощ, достойнство, чест. Това налага да се държи с еднаква сила на специалната подготовка и на политическия подход, те да не се разкъсват и противопоставят.

Ръководител от такъв тип е Никола Томов, бригадир в участък „Локомотивни шлосери“ на ЖПЗ „Г. Димитров“. Преди 2—3 години балансирането на парните локомотиви бе дейност, която създаваше много трудности, предизвикваше разговори и недоволства. Добрата специална подготовка на бригадира, умението му да работи с хората, да се обляга на партийната група помогнаха смяната да реши успешно този въпрос. Сега още при монтажа се обръща сериозно внимание на балансираното и спирачното движение, поради което се намали до минимум престоят на локомотивите в ремонт.

Практиката показва, че обстановката в малкия колектив се формира най-вече от взаимоотношенията, които се установяват в него, където хората всекидневно са в личен контакт и непрестанно взаимно си въздействуват. Там най-вече се оформя и изявява така наречената официална страна в колектива, състояща се от многостранни служебно-

Digitized by Google

производствени взаимодействия, и неофициалната — от чувства, постъпки, възгледи, настроения и пр., породени в общата работа.

Създаването на условия за другарство, топлота и сърдечност в отношенията между производствениците като предпоставка за тяхната активност в труда е една от грижите както на партийните групи, така и на низовите стопански ръководители. Активизирането на дейността на партийните групи, засилването на тяхната роля за изпълнение на плановете и за възпитанието на колективите са тясно свързани със здравите връзки и контакти между отговорника на партийната група и майстора по производството.

Проверките, които РК на БКП извърши, показаха, че партийните групи оценяват като най-значим за социално-психическия климат в колектива личния пример на майстора при изпълнение на непосредствените задачи. Той е свързан с наличието на определени качества, знания, умения и навици. Нашият опит потвърждава, че колкото даден майстор, низов ръководител по-добре се справя със своите задачи, толкова по-голяма възможност има той да влияе върху поведението на членовете на малкия колектив. Съзнателно подражавайки на поведението на майстора, членовете на колектива започват да се идентифицират с него. Затова партийната група при цех „Козметика" на основно производство в завод „Арома" дава висока оценка на бригадирката Станка Минкова за нейното умение добре да разяснява задачите, правилно да ги разпределя между членовете на колектива, което е особено необходимо за по-младите работници — комунисти без достатъчен производствен опит. Тя не само агитира, но и най-дейно участвува в изпълнението на задачите, като по такъв начин още по-силно способствува да са добри взаимоотношенията между ръководител и ръководени. Нейният опит убедително подсказва, че там където цари творческа атмосфера, прояви на другарство и взаимопомощ, там се постигат и високи трудови резултати.

Положителна в тази насока е работата и на партийната група при Тендери — цех „Котляри" на ЖПЗ „Г. Димитров" с отговорник на партийната група Цветан Лалов. Тендерният участък не е ставал никога пречка за изпълнението на плана, защото майсторът на смяната Видул Младенов и началникът на цеха Методи Златков винаги търсят помощта на партийната група. Един пример: влизат аварийни тендери. Положението е напрегнато. Партийната група се събира заедно с административните ръководители В. Младенов и М. Златков. Начертава се програма за действие. Комунистите първи стават и поемат обещания. Увличат след себе си и безпартийните. Така трудностите се преодоляват. Цехът изпълнява успешно своята производствена програма.

Партийната група заангажирва системно административните ръководители с беседи за разясняване на партийни и правителствени решения.

Търсейки причините за текучеството в някои от цеховете на завода за автомобилни гуми „Г. Димитров", се стигна до извода, че не трудните условия, тежестта на професията подтикват някои работници към по-лека работа. По-съществени се оказаха другарските взаимоотношения, думата и помощта на стопанския ръководител, признанието на неговия личен принос.

Някои дългогодишни работници, обвързани с традициите на колектива, с професията и майсторството си, бяха решили да напуснат завода заради появилите се недружелюбни чувства, некоректни обноски, особено с майсторите. До отделни комунисти в партийните групи достигнали сигнали за тези нередности, но те не реагирали поради предпазливост, недоглеждане, подценяване. Получило се така, че един важен орган, какъвто е партийната група, бе станал бездеен. Щом яд-

Digitized by Google

рото комунисти не реагира срещу нездравите прояви, не упражнява контрол върху органите, от които зависи успехът, и не взема своевременни мерки да се изгладят отношенията, те се развиват във вреда на колектива. Ако административният ръководител не се опира на партийната група, на нейния отговорник, проявява пристрастие и субективизъм към някои работници, в такава атмосфера ще има недоволство и неудовлетвореност. Тогава инициативата се стеснява, работникът се затваря в кръга само на своите лични интереси, а честната постъпка не рядко получава негативен резонанс.

Затова в процеса на проведената в завода проверка на работата на първичните партийни организации бюрата и партийните групи бяха насочени да разглеждат всеки възникнал конфликт или недоразумение, които увреждат добрите отношения. Тази дейност вече дава добри резултати.

Правилните взаимоотношения в партийната група изискват от стопанския ръководител да зачита нейната роля и значение, да я търси, да се опира на нея при изпълнение на задачите. Пример в това отношение е взаимодействието между майстора на талиговото отделение в Локомотивно депо — София Илия Лазаров с партийната група и нейния отговорник Никола Дадински — човек с дългогодишен практически и партиен опит. От отговорника на групата в голяма степен зависи правилният подбор на въпросите, които се обсъждат на нейните събрания. Освен проблемите, които се поставят от партийните бюра за разглеждане в партийната група, тази година са проведени няколко мероприятия: събрание на партийната група, на което бе обсъдена ролята на комуниста от талигово отделение за мобилизиране на останалите членове на колектива за изпълнението на плана; откровен разговор в партийната група по въпросите на качеството и други. Отчитайки мястото на партийната група, майсторът Илия Лазаров редовно участвува в тези разговори. Това е много полезно, тъй като въпросите, които се поставят към административно-стопанското ръководство, се поемат веднага, вземат се мерки за тяхното решаване. В подобни случаи партийните групи помагат на младите ръководители с недостатъчен опит или увереност в собствените сили успешно да изпълняват управленческите си функции. Всеки комунист се чувствува задължен да укрепва авторитета на майстора като необходимо условие за успешната дейност на колектива.

Партийната група, като съставна част на първичната партийна организация, участвува в осъществяването на контрола върху дейността на административно-стопанските ръководства в колектива, където тя е изградена. Това позволява да се задълбочава контролът, да става той по-целеустремен, да обхваща всички низови производствени подразделения, да ги насочва към решаването на главната задача.

Дружно сплотено работи бригадирката на таблетни машини към таблетния цех на Химикофармацевтичния завод Донка Велчева със създадената тук партийна, профсъюзна и комсомолска група. Заедно с актива тя помага да се организира съревнованието, приемат се обещания, осигуряват се условия за тяхното изпълнение. Действувайки в тясно взаимодействие с партийната група и другите обществени звена, бригадирката съдействува да се подобрява организацията на труда в участъка, да се укрепва дисциплината, да се повишава квалификацията на работниците, излиза пред колектива с беседи, помага при изработването на нагледните материали и др.

Особено внимание Д. Велчева и партийната група отделят за възпитанието на младежите в бригадата и тяхното професионално израстване. За цялостната своя дейност тя често се отчита на събрания на партийната група.

Digitized by Google

Когато обаче низовият ръководител не създава необходимите условия за разгръщане творческата инициатива на трудещите се за изпълнение на задачите, партийната група взема всички мерки, за да му въздействува, да му помогне. Освен личен, откровен разговор с него, който води отговорникът на партийната група, стопанският ръководител се отчита пред групата за своята работа по изпълнение на плановите задачи, по състоянието на идейно-възпитателната работа и създадената в колектива атмосфера. На събранията комунистите на основа на анализ за работата в участъка съгласувано с партийното бюро набелязват мероприятия за нейното подобряване, правят критични бележки на низовия ръководител, помагат му да се преодолеят слабостите.

Партийната група в 3-та смяна на гара София с отговорник Христо Каменов въз основа на констатираните пропуски в работата на ръководителя на смяната Николай Атанасов обсъди отчет и набеляза мерки за отстраняване на слабостите.

Обикновено низовите ръководители в района правилно реагират на отправената им критика, приемат направените им предложения. Има отделни случаи обаче, когато някой бригадир не си прави изводи, игнорира мнението на партийната група. В подобни случаи тя поставя въпроса пред първичната партийна организация или административното ръководство на предприятието. Така например бригадирът на механиците при леярния цех на Завода за металорежещи машини Пенчо Тихов проявяваше безотговорно отношение към своите задължения, не съблюдаваше технологията и либерално се отнасяше към нарушителите на дисциплината. Комунистите от партийната група неедноократно разговаряха с него, предупреждаваха го, но всичко си вървеше по старому. Тогава групата, обсъждайки поведението му на свое събрание, предложи да бъде освободен. Партийното бюро и административното ръководство на цеха подкрепиха това предложение. Началникът на смяната беше освободен от заеманата длъжност и изваден от състава на цеха. Партийната група помогна на новия ръководител да внесе ред в колектива. Правилно е в случая комунистите да приемат съвместно с низовия ръководител мерки да не се допускат повторно подобни слабости.

Особено действена може да бъде помощта на партийната група за предотвратяване и ликвидиране на недоразумения и конфликти както между майстора и колектива, така и между отделни членове, особено когато се създава обстановка на несигурност и недоверие, което травматизира психиката и се отразява отрицателно върху работоспособността на членовете на колектива.

Задачата на партийната група в случая е комплексна — да разгърне и възпитателна, и организаторска работа в малкия колектив. Очите на всички в бригадата са обърнати към партийната група. Тя трябва не само да умее да се въодушеви от дадена нова идея, но и практически да съдействува за реализирането ѝ. Нещо повече — да използва за тази цел потенциалните възможности на колектива, като ги насочи правилно, виждайки главните задачи на деня. Оттук и ролята на отговорника на партийната група — да притежава организаторски нюх, да умее да вниква във вътрешния мир на другите хора, да разбира емоционалното им състояние, да съпреживява всичко заедно с тях.

Такъв е пътят да се внесе ред във взаимоотношенията между партийната група и низовия стопански ръководител — необходимо условие за издигане на по-високо равнище дейността на малкия колектив.

Костадинка **ШИШКОВА**

Digitized by Google

ПАРТИЙНАТА ГРУПА И ИДЕЙНО-ПОЛИТИЧЕСКОТО ВЪЗПИТАНИЕ

Партийните групи са съпричастни към целия възпитателен процес на първичните партийни организации, към всички насоки на идейно-политическата работа. Те могат да осигуряват тясно единство на идейно-политическото, трудовото и нравственото възпитание с оглед особеностите на различните групи трудещи се.

Ръководейки се от указанията на бюрото на първичната партийна организация, партийните групи участвуват в организирането на идейно-теоретическата подготовка на трудещите се, включват комунистите и безпартийните в различни звена от системата за политическо и икономическо образование.

Известно е, че идейната основа за възпитанието на трудещите се е марксистко-ленинската теория. Макар че звената в системата на партийното образование се комплектуват на равнището на партийните комитети и първичните организации, дял имат и партийните групи. Заедно с пропагандистите комунистите от партийната група беседват с всеки свой другар, изясняват какво предпочита да учи, помагат му да определи формата на политическото обучение според желанието и подготовката му. Сведенията за това, кой каква дисциплина ще усвоява и в какво учебно звено желае да се занимава, отговорникът на партийната група своевременно представя в партийното бюро. Но с това не завършват неговите задължения. Той оказва помощ на комунистите и безпартийните и в процеса на обучението. Интересува се как те попълват идейния си баланс. Някои нямат навици да работят с политическата литература, с учебните помагала; други не са научили точно, ясно да излагат мислите си и на занятия предпочитат да мълчат, а трети не успяват да свържат придобитите знания с конкретните задачи на колектива, за да ги приложат на практика. На всички тях партийната група, нейният отговорник при съдействието на партийното бюро е в състояние да помогне: да побеседва, да сподели опит, да даде добър съвет, да поговори с пропагандиста. Когато някой се отнася безотговорно към повишаване на своето идейно-политическо равнище, отговорникът може да му напомни уставното задължение на члена на Българската комунистическа партия. В тези случаи той трябва да избира гъвкави форми и средства на въздействие. Като правило той се среща с пропагандиста, интересува се как неговите другари се учат, посещават ли редовно занятията, изказват ли се. В партийната група дава обяснение всеки, който по една или друга причина започва да изостава в изучаването на предвиденото по програмата на учебното звено. Взискателността, контролът възпитават у комунистите чувство за отговорност, създават навици за добросъвестно отношение към попълното овладяване на марксизма-ленинизма.

Резултатите от обучението обикновено се обсъждат на събрание на първичната партийна организация след заключителните занятия. Но партийната група може да изслуша съобщение от всеки комунист как се е справил със задължението си да повишава своето идейно и общообразователно равнище; да оцени труда на всеки, да направи извод, да разкрие остават ли знанията у комунистите като проста сума от сведения или те ги обогатяват, въплъщават ги в конкретните дела.

Грижата за идейното укрепване на младежите партийната група счита за свое първостепенно задължение. Комунистите помагат на комсомолската група да организира политическото обучение на младежите, които работят в бригадата, смяната, фермата.

Важно значение особено сега придобива знанието от всеки работник на основите на икономиката на производството. На Юлския пленум на ЦК на Партията (1976 г.) беше подчертано, че разгръщайки по-нататък икономическото образование, партийните органи и организации трябва така да го насочват, че то в максимална степен да допринася за повсеместно разпространяване на челния опит в организацията на труда, за внедряването в производството на постиженията на науката и техниката, за повишаване производителността на труда, за подобряване качеството и ефективността.

Какво е мястото на партийната група в това дело? Като се съобразява с интереса на членовете на колектива към въпросите на конкретната икономика, тя търси разнообразни средства за прилагане в практиката на получените знания и на тази основа да се повишава производителността на труда, да се осъществява икономия на суровини и материали, по-добре да се обосновават социалистическите обещания. Във валцовъчния цех в завода за автомобилни гуми „Георги Димитров" от миналата година действува начална школа по конкретна икономика за работниците. Тя се ръководи от началника на цеха. Заедно с отговорника на партийната група, с активното участие на комунистите той умело насочва слушателите към решаването на практически производствени задачи, развива у тях чувство за висока отговорност,

Digitized by Google

за спазване нормите и правилата на организацията на труда, на обществения ред. За това се използват и такива форми като практически занятия, изучаване опита на челниците, екскурзии в родствени предприятия. По инициатива на партийната група всички слушатели с помощта на пропагандиста си съставили лични планове за повишаване производителността на труда и разгръщат действено съревнование за тяхното изпълнение в чест на 60-годишния юбилей на Великата октомврийска социалистическа революция. „Това е една от активните ни партийни групи — казва секретарят на първичната партийна организация. — Комунистите от групата, техният отговорник оперативно реагират на всичко положително и отрицателно в живота на своя колектив. Човек се възпитава и под влиянието на средата, на условията на живот, ето защо партийното бюро счита, че партийната група правилно постъпва, като се интересува от бита, обкръжението по местожителство на своите другари, от това, как те прекарват свободното от работа време, как почиват. Например, за да повлияе по-добре на млад производственик, партийната група установява контакт с неговото семейство, с родителите му."

На съвременния етап на социалистическото ни строителство, когато бурно се развива науката и техниката, когато се решават задачите за повишаване ефективността на производството, когато икономиката по-интензивно се развива, нарастват мащабите на промишленото и селскостопанското производство, усъвършенствува се системата за управление. Въпросът за дисциплината и организираността, за отговорното отношение на всеки гражданин към неговите задължения, към интересите на народа става необходимо условие за придвижването ни напред.

Участвувайки в общата масово-политическа и идейно-възпитателна работа на първичната партийна организация по укрепване на съзнателната дисциплина на труда, партийните групи се опират на целия свой колектив, на общественото мнение.

Необходима предпоставка за укрепване на трудовата дисциплина е да се осигурят такива условия, при които хората да могат да се трудят високопроизводително, ефективно да използват всяка минута. За това партийните групи повишават взискателността към началниците на участъците, майсторите, бригадирите и водят широка идейно-възпитателна работа, с която да изградят у всеки труженик чувство на гордост за своята професия, за своя колектив, чувство на стопанин на предприятието, на строежа, на земята, на гората. Не малка полза приносят такива ритуали като тържествено връчване пропуск за завода, приемане в лоното на работническата класа, конкурси по професии, срещи с челници, чествуване на ветерани на труда. Комплексният подход към възпитанието допринася да се формира в съзнанието на всеки труженик представата какъв трябва да бъде съвременният работник, как може да заслужи обществено признание и уважение на целия колектив.

Партийните групи са, които създават в първичния колектив здрава атмосфера, отношения на дружба и другарска взаимопомощ. Грижата на колектива за всеки негов член, вниманието към неговите нужди, взаимната помощ и взискателност са неотнимаеми черти на нашия начин на живот, в развитието и укрепването на които взимат участие и партийните групи. Силно въздействуващ е личният пример на комунистите от групата. Когато комунистите показват образци на отговорно отношение към своите задължения, дисциплинираност, това безусловно влияе положително и на другите членове на колектива.

За възпитателното въздействие на безпартийните членове на колектива покрай убеждението и личния пример на комунистите от групата добри резултати дава и методът на критиката, с помощта на който се довежда до съзнанието на човека мисълта за несъвместимостта на грешките в неговото поведение с интересите на колектива, на обществото. Критиката оказва възпитателно въздействие не само на критикувания, но и на целия колектив, когато е партийна и принципиална, когато се използва само в интерес на работата, за разкриване и изкореняване на грешки в работата. Несправедливата критика се възприема отрицателно, не пробужда творческа инициатива.

В първичните производствени колективи съществуват най-благоприятни възможности за всекидневно въздействие на хората, като се прилага индивидуалният подход. Тук всеки е пред погледа на всички и ако нарушава трудовата или технологическата дисциплина, ако допуска отклонения в поведението си, другарите му могат веднага да го поправят, без да чакат да извърши сериозно нарушение. Тук, възпитавайки човека, е нужно умело да се предявява изискване, насочено към отстраняване на отрицателните и стимулиране на положителните тенденции в поведението или постъпката на другаря. При това не бива да се забравя, че развитието на личността е невъзможно без съзнателните и активните усилия на самия човек, за това ефектът е голям, когато изискването се предявява в такава форма и обстановка, дори с такъв тон, които да предизвикат у него желание и стремеж да поправи стореното, да усъвършенствува личните си качества. Отговорникът на партийната група и комунистите се учат да избират и прилагат най-целесъобразни в създалата се обстановка способи и начини за възпитателно въздействие. В един случай е полезно да се поговори с другаря на четири очи за неговия труд и учение, за причините, които му пречат да постигне възможните за него най-добри резултати; да му се направи бележка във форма на съвет или предложение. В друг случай е целесъобразно осъждането на постъпката, изискването да си измени поведението да се изказва категорично от името на целия колектив. Умението да се определи необходимата форма или на-

Digitized by Google

чин на въздействие на човека е елемент на педагогическия такт и е твърде полезен и за отговорника на партийната група, и за наставниците, и за всеки комунист.

Широк резонанс в колектива обикновено предизвикват откритите събрания на партийната група, посветени на укрепването на дисциплината или на друга проява. На тях комунистите заедно с безпартийните обсъждат как да въведат порядък в бригадата, фермата, звеното, цеха, участъка, как да повишат взискателността към онези, които не желаят да се считат с колектива. Понякога комунистите от групата се съмняват целесъобразно ли е да обсъждат нарушения, извършени от комунисти. Място за съмнения няма. Недопустими са даже отделни факти на либерализъм към членове на партийната група в случай на неправилно поведение или простъпка. Такива факти е полезно да се обсъждат понякога на открити събрания на партийната група. Такъв подход не само съдействува да се повишава нейният авторитет, но и позволява ефективно да се влияе както на отделния член на колектива, така и на целия колектив. Това допринася за комунистическото възпитание на трудещите се, помага им по-добре да разберат същността на онези изисквания, които Партията предявява към комунистите. Безпартийните нагледно се убеждават, че Партията строго изисква от комунистите, които нарушават дисциплината; сами взимат участие в принципиалния разговор. Такова открито събрание става школа за политическо и нравствено възпитание на членовете на колектива.

В борбата с нарушенията на дисциплината и други отрицателни явления партийните групи могат да използват и такива идеологически средства като: критични и сатирични предавания по радиоуредбата; заедно с профсъюзния и комсомолския актив да организират рейдове по подобряване качеството, икономично използване на работното време, на материалите и суровините и др. Важното е с всички средства на идеологическата работа да се създава атмосфера на обществена взискателност и непримиримост към онези членове на първичния колектив, които със своето нехайство и безотговорност стават причина за производство на лошокачествена, нестандартна продукция, нарушават техническите изисквания, некачествено изпълняват служебните си задължения, петнят името и честта на колектива. В това дело постоянна опора на партийната група са профсъюзният и комсомолският актив. Комсомолците могат да бъдат първи помощници на партийната група при пускането на стенни вестници, мълнии, сатирични листове. А нима не ще бъде добре, ако комунистите се погрижат младежите да се заемат с оборудването на полевите станове и организирането на художествена програма; със създаването на червените кътове в бригадите, цеховете, на фермите? Комунистите от групата имат широки възможности да вдъхновяват комсомолците за увлекателни дела.

Цялата работа по сплотяването на първичния колектив, по укрепването на дисциплината, другарската спойка в него, партийната група не може да върши без тясно взаимодействие с майстора, бригадира, началника на цеха. Заедно с майстора, профсъюзните и комсомолските активисти партийната група използва в интерес на укрепването на трудовата дисциплина и възпитателната сила на съревнованието. По инициатива на комунистите от партийната група много бригади, смени, ферми и отделни работници включват в своите задължения и инициативи, свързани с укрепването на трудовата дисциплина. Отговорникът на партийната група, комунистите се стремят въпросите за укрепването на дисциплината постоянно да се намират в центъра на вниманието на участниците в съревнованието, да се отчитат, когато се оценяват резултатите и се правят изводи. Групата цели колективът да знае как се труди и държи всеки работник и да му дава съответна оценка.

Опирайки се постоянно на колектива, на неговото обществено мнение, партийната група се стреми най-строгото спазване на дисциплината, порядъка и организираността, честното отношение към труда и социалистическата собственост да стане лично убеждание на всеки човек, норма на неговото поведение, граждански дълг.

Идейно-политическата работа в колектива изисква обмислен подход, точно разпределение задълженията между комунистите от групата. Да вземем такива поръчения като агитатор, политинформатор, наставник. Разбира се, работата им се ръководи от първичната партийна организация и тя системно, планомерно би следвало да се занимава с този свой актив. Отчитайки, че в съвременните условия към идеологическите кадри се предявяват справедливи високи изисквания, партийните комитети, бюрата на първичните партийни организации при подбора на агитаторите, на политинформаторите, а и на пропагандистите се опират на партийните групи, които добре познават хората. Партийният комитет, партийното бюро организират обучението, инструктирането на агитаторите, снабдяват ги с необходимата литература, методически помагала. На свой ред отговорникът на партийната група се интересува и осведомява комунистите как нейните представители изпълняват поръченията, помагат им да се подготвят за изказване пред звеното, бригадата, да свържат разговора с актуалните задачи на производството.

Проявявайки инициатива в разгръщане на идейно-политическата работа, партийната група с помощта на бюрото на първичната организация осигурява за лектори, докладчици, ръководители на производството — инженери, техници, квалифицирани лектори. В зависимост от обстановката партийната група дава поръчения на комунисти — майстори, авторитетни работници, ударници, орденоносци, да разказват за хода на съревнованието в бригадата или цеха, за състоянието на трудовата дисцип-

Digitized by Google

лина, да организират в колектива обсъждане на интересна статия, публикувана във вестник или списание.

„Нищо така не укрепва колектива — пише А. Макаренко, — както традициите. Да създаде традиции, да ги запази, това е извънредно важна задача на възпитателната работа". С традиции е бригадата на Вангел Кюиев „Никола Парапунов" от СМУ „Автомагистрала „Тракия". Това е един боеви, сплотен колектив. Ядрото на този колектив е партийната група. Няма комунист неангажиран в масово-политическата работа сред членовете на колектива: трима са политинформатори, четирима агитатори, един отговаря за организирането на културните мероприятия в бригадата, един за стенния вестник, двама за разгласяване резултатите от съревнованието. Въпросите за изпълнението на поръченията, за действеността на работата на всекиго партийната група обсъжда на свои събрания. Такова внимание стимулира активността на комунистите. Агитаторите и политинформаторите например редовно запознават членовете на бригадата с най-важните събития в страната и в международния живот. Вълнуващ, топъл е бил ритуалът за приемане името на бригадата „Никола Парапунов". Сега всички са запознати с живота и делото на своя патрон. На открити събрания се анализира опитът на най-добрите, после се изучава и внедрява в цялата бригада. Няма добро или лошо да се случи на някого и това да не заинтересува всички. Създадена е твърда непримиримост към всякакъв вид нарушения. И затова цялата бригада с отговорност е поела обещания да изпълни годишния план до 30 септември в чест на 60-годишния юбилей на Великата октомврийска социалистическа революция.

Действено средство за възпитание е нагледната агитация. Комунистите в партийните групи могат с успех да използват най-оперативните й форми — тревоги, мълнии, сатирични листовки, витрини на лошокачественика и др. Те са сериозни помощници на партийната група и в организирането на труда и съревнованието, и в подкрепата на опита на челника, и за отстраняване на недостатъците. Те позволяват на членовете на колектива да знаят всеки ден кой върви напред, кой изостава, какъв принос в изпълнение на плана на цеха, на завода е дала бригадата, кой допуска брак, проявява безстопанственост, нарушава трудовата дисциплина. Следователно чрез тях работниците научават без посредник, пряко оценката за своя труд и поведение, а тази оценка е важен стимул и силно въздействуващ идеологически фактор за отстраняване на недостатъците и повишаване ефективността на работата.

За партийната група няма застой. Тя постоянно търси действени форми и методи за идейно-политическо, нравствено и трудово възпитание на членовете на своя колектив.

Петрана ТРЕНДАФИЛОВА

СЕКРЕТАРЯТ — ЦЕНТРАЛНА ФИГУРА

АВТОРИТЕТНА ЛИЧНОСТ

доц. АНАСТАСИЯ ГРОЗЕВА

В изявата на първичната партийна организация като основно звено в организационната структура на Партията и като колективен политически ръководител на трудовия колектив или на определена част от населението важна роля играе партийният секретар. Неговата дейност най-пряко се отразява върху боевитостта и инициативността й, а от това зависи доколко Партията ще успява да държи ръка върху пулса на многостранния живот и ще провежда постоянна и всеобхватна политическа, организаторска и идейно-възпитателна работа вред трудещите се. Тази зависимост определя мястото на партийния секретар като **централна** фигура в Партията.

По силата на това, че първичната партийна организация е колективен политически ръководител на социалната среда, в която е изградена и функционира, то партийният секретар и по отношение на съответния трудов колектив или население е **основна** политическа фигура, без с това да се омаловажава ролята на стопанските и административните ръководители като политически деятели.

Digitized by Google

Избирането на комуниста за секретар на първичната партийна организация е голямо доверие, признание и висока чест. В живота на нашата Партия все по-често явление е секретарят да получи пълно мнозинство. Всеки член на Партията има право да бъде избиран, включително и за партиен секретар, но от всички достойни тази висока чест се пада само на един, на най-подходящия за дадения период. Спазването на това изискване е една от основните причини непрекъснато да нараства броят на секретарите, застанали начело на организацията по волята на всички членове на партийния колектив.

В резултат на правилния подбор все повече партийни секретари са **действителни авторитети,** утвърдени лидери както в партийната организация, така и в личностната среда, в която тя е изградена. Сериозно постижение е фактът, че все по-често се покрива формалното с неформалното лидерство, авторитетът на поста с авторитета на личността. А това е важна предпоставка за повишаване ролята на партийната организация, за приемственост в развитието на революционните традиции и на положителния опит в живота и дейността ѝ.

За авторитета на партийния секретар до голяма степен допринася и неговият политически стаж. За утвърждаването и израстването на опитни партийни дейци е необходимо повече време. През последните години значително намаля сменяемостта на секретарите. Расте броят на многократно преизбираните комунисти. Много са имената на тези, които години наред печелят доверието на организацията. Димитрина Сотирова за девети път е секретар на партийната организация в СПТУ по облекло в гр. Станке Димитров, Никифор Илиев повече от десет години е секретар на първичната организация в тъкачния цех на текстилната фабрика „Българска коприна" в София, Николина Иванова е избирана 12 пъти за секретар на ЗПК в „Ернст Телман" — София. През последните отчетно-изборни събрания в Пернишки окръг 28,6 на сто от партийните секретари са избрани за повече от 5-ти път; 30,9 на сто — за 5-ти път; 26,2 на сто — за 2-ри и 3-ти път и 14,3 на сто — за първи път. Болшинството от избраните за първи път са работили като зам.-секретари в същите организации.[1] Налице е едно сполучливо съотношение, което осигурява необходимата приемственост.

Нарастването на ръководната роля на първичните организации изисква в същата степен да расте взискателността към партийните секретари. Голямата част от тях са със сравнително по-продължителен партиен и трудов стаж, с по-високо образование и голям житейски опит. Повече от половината са с партиен стаж над 10 години. Над 85 на сто са с висше, полувисше и средно образование.

ФУНКЦИИ И ЗАДАЧИ

Те произтичат от основните задачи на първичната партийна организация, определени в Устава. Свързани са с всестранния живот и дейност на партийните организации като основа на Партията, като ръководни политически ядра на трудовите колективи. Животът обаче често поставя задачи, които не са предвидени не само в плановете и решенията на организацията, но понякога и в уставните норми. Тях те решават творчески в духа на изискванията на тенденциите на развитието на Партията и обществото в светлината на марксистко-ленинската теория.

Много и разнообразни са въпросите, с които се налага да се занимават партийните секретари. Всички те са свързани с политическата, организаторската и идейно-възпитателната функция на партийната

[1] Текущ архив на ОК на БКП — Перник, 1977 г.

Digitized by Google

организация, с функциите на трудовия колектив, с правата и задълженията на хората в социалистическото общество, на хората по местоживеене. Решаването на всяка задача зависи преди всичко от отношението на изпълнителите, на личностната среда, в която е изградена и функционира първичната организация, а така също и от хората, които са извън тази среда, но имат пряка или косвена връзка с нейния живот, дейност и развитие. Ето защо партийният секретар трябва да бъде в центъра на организираното изучаване и направляване на партийното и общественото мнение и настроение, на отношението на всеки член на партийния и трудовия колектив към изпълнението на своите задачи.

Пред всеки секретар неизбежно и постоянно стоят въпросите, свързани с **изпълнението на производствения план и служебните задачи** и особено как практически да се разграничи работата на партийната организация от тази на административното и стопанското ръководство. От него се изисква системно и последователно да прилага и утвърждава проблемно-функционалния подход при решаването на въпроси, които са общозначими за трудовия колектив. Той в най-голяма степен носи морално-политическа, партийна и лична отговорност за успехите в производствено-стопанската и административно-служебната дейност, за всички основни направления в развитието на трудовия колектив. Той така трябва да работи и като пряк изпълнител, и особено като ръководител, че партийната организация чрез своята всестранна дейност да се изявява с всички характерни черти на Партията и да ги развива съобразно конкретните условия. Със своята идейност и организираност, с връзките си с трудовия колектив и с ръководствата на масовите организации, със своите контролни функции, със сплотеността и дееспособността си да бъде непоклатима основа за другарски взаимоотношения между комунистите и на комунистите с безпартийните. Партийният секретар е душата на партийната организация за издигане нейната водеща роля в реализирането на функциите на трудовия колектив и формирането на материални и духовни елементи на бъдещото му състояние.

Ролята на партийния секретар има важна общопартийна и общосоциална значимост. Тази своя роля той изпълнява пряко, лично и чрез колективните ръководни органи, чрез структурните звена на първичната партийна организация и чрез масовите организации. От това, как той осъзнава и изпълнява своите задължения и упражнява своите права като партиен секретар, в крайна сметка се определя какъв ще бъде личният и колективният принос на комунистите от дадената организация и на членовете в колектива, в икономическото и културното строителство на нашата социалистическа родина; доколко активно партийните организации ще „помагат за съединяването на политиката на Партията с живото творчество на масите, за успешното решаване на стопанско-политическите и идейно-възпитателните задачи“[1].

Армията на партийните секретари е мощна, действена и организираща сила. От нейния качествен състав, от творческото овладяване и прилагане на ленинския стил в най-голяма степен зависи активността и дееспособността на партийните организации, качеството и ефективността на всестранната им дейност. Партийните секретари ръководят постоянно и всестранно действуващи политически ядра, които поддържат тонуса на живота, тласкат напред развитието на социалистическите отношения и начин на живот, в които и чрез които се формират елементи на бъдещите комунистически отношения и черти на строителя на комунистическото общество.

---

[1] Л. И. Брежнев, Отчет на ЦК на КПСС пред XXV конгрес и предстоящите задачи във вътрешната и външната политика, Партиздат, С., 1976, с. 94.

Digitized by Google

Основна предпоставка. **Да познава добре изискванията на ленинските ръководни принципи и добросъвестно да се стреми за тяхното творческо и ефективно прилагане в своята дейност.** Никога не трябва да забравя, че е изборно лице, че е овластен от волята на мнозинството и е подотчетен на него, че стои начело на колективен политически орган, което го отличава от всички административни и стопански ръководители. Ето защо задължителен висш ръководен принцип в неговата дейност е колективността, съчетана с метода на убеждението, диференциран и индивидуален подход. Това означава, че той трябва да познава теорията и практиката на ленинския стил на работа и ръководство, да има необходимия минимум знания по проблемите на партийното строителство.

Знанията по партийно строителство могат да се превърнат в действена сила само при наличието на достатъчна идейно-политическа подготовка, класова закалка, морално-политическа устойчивост и всеотдайност на партийната дейност. За партийния секретар наличието на тези качества задължително се съчетава с умението да работи с хората, да притежава организационен похват, високо чувство за лична и колективна отговорност.

Деловитостта е важно качество на секретаря. Тя се изразява в умението своевременно и правилно да разпредели работата преди всичко между членовете на партийното бюро (комитет) и актива; да възлага реални партийни поръчения и своевременно да контролира и подпомага тяхното изпълнение, да съумява да съсредоточи вниманието и усилията към решаване на основните, на най-важните задачи, без да изпуска малките, ежедневните. Деловитостта изисква оперативност при решаването или пререшаването на въпросите, при групирането или прегрупирането на силите. Тя е несъвместима с мудността, с безконечно съгласуване и отлагане на изпълнението. Деловитостта е свързана с ефективността. Тя изисква всяка партийна задача да бъде доведена до необходимия край, до постигане на желания резултат. Деловитостта е качество, което може да се възпита и усъвършенствува с упорит, системен труд.

Компетентността е важна предпоставка за висококачествена и ефективна дейност. Тя предполага и изисква умело и пълно да се прилага колективността. За да може да се използва умът и опитът на най-добрите при решаването на многообразните задачи, голямо значение имат личните качества и подготовка на партийния секретар, най-вече умението му да организира силите на достатъчно хора, а не той да работи заради другите. Един ръководител, който се е превърнал в универсален изпълнител, колкото и да е оперативен, ентусиазиран, издръжлив и гениален, не може да замени творческата енергия и труд на многото изпълнители — на членовете на бюрото, на комунистите и безпартийните активисти. Секретарят да дава личен пример и със своята изпълнителска работа, но не и да извършва работата на другите, а да осигурява изпълнението на задачите чрез съответна идейно-политическа, възпитателна и организаторска дейност. За деловитостта на партийния секретар се съди по активността и ефективността от работата на ръководените от него изпълнители.

Едно от всекидневните задължения на партийния секретар е чрез бюрото и организацията **системно и последователно да упражнява правото на контрол на административното и стопанското ръководство.** Това предполага и изисква висока компетентност и квалификация по въпросите на трудовата дейност на колектива и умение да се използва умът и опитът на специалистите, независимо от партийната им

Digitized by Google

принадлежност. Това налага партийните секретари не само да бъдат със сравнително високо общо и специално образование, да притежават необходимата култура, но и непрекъснато да работят над себе си така, че винаги да бъдат в крак с динамиката на живота, да проявяват интерес и вкус към висотите в науката и техниката, да бъдат сторонници за внедряването на научните и техническите постижения, на прогресивния, на челния опит. Само на такава основа партийният секретар ще може да направлява развитието на социалистическото съревнование, възприемането и разпространяването на по-прогресивни и ефективни методи на труд, организация и управление. Партийният секретар е длъжен да работи над себе си така, че с натрупването на трудов стаж не само да не изостава и да не старее в своите позиции, а да освежава своята мисъл, отношение и подход с полъха на новаторството, творческото дръзновение да бъде черта на дейността му.

От партийния секретар се изисква да насочва стремежите и дейността на партийното бюро, на актива към непрекъснато **обогатяване съдържателната страна на организацията на вътрешнопартийния живот.** Да постига комплексно и творческо прилагане на ленинските принципи, да осигурява пълно единство между политическата, идеологическата и организационната дейност в работата на партийното бюро, в подготовката и провеждането на партийните събрания, при вземането на решенията, при планирането и организацията на изпълнението.

Важна предпоставка за успешно ръководство на бюрото и на организацията е секретарят да познава дейността на масовите организации и отблизо да следи стила и методите на стопанските ръководства. Само тогава той може с разбиране да направлява различните страни от дейността на първичната партийна организация, на различните нейни структурни звена.

Условие за успешната работа на партийния секретар е **неговата информираност** по всички въпроси, които са свързани с живота и дейността на партийните организации и социалната среда; за настроението и мнението на комунистите и всички членове на колектива; за състоянието на работите на административното ръководство; за опита на партийните организации в сродни колективи у нас, в КПСС и другите братски партии.

Личността на партийния секретар играе решаваща роля за успеха на партийната работа. „От неговата култура, от неговия опит, от неговото умение да работи с хората — посочва др. Т. Живков — много зависи как ще се организира дейността на партийното бюро, как ще се насочва партийната организация към най-важните назрели проблеми, как ще се укрепват и разширяват връзките на Партията с масите."[1]

За успешна работа с хората от голямо значение е наличието на педагогически такт, непрекъснатото въоръжаване със знания по педагогика и психология. Диференцираният и индивидуален подход към комунистите, към хората изисква да се съблюдават както особеностите на социалната психика, на които са носители отделните индивиди, така и особеностите на техните лични качества, способности, навици, привички, темперамент и характер. Партийният секретар е своеобразен партиен педагог и психолог, качества, които се придобиват както по чисто емпиричен път, от собствен опит, така и по пътя на обучението и самоподготовката.

Личният пример на секретаря има силно възпитателно и психическо въздействие както върху комунистите, така и върху всички останали членове на колектива. Това изисква от партийния секретар

[1] Т. Живков. Заключително изказване на Националното съвещание във Велико Търново за ролята на първичните партийни организации (11 юли 1975 г.), Партиздат, С., 1975, с. 28.

Digitized by Google

силно да развива у себе си самокритичност и самоконтрол, чувство за отговорност за своето поведение, да притежава комунистически добродетели. Като възпитава и все повече затвърдява у себе си комунистическите добродетели и с личния си пример ускорява тяхното възприемане и от околните, партийният секретар играе най-активна роля в развитието на партийната организация като първообраз на трудовия колектив. Такъв характер и роля имат качествата: готовност за всеотдаен труд в полза на обществото; постоянна грижа за опазване и увеличаване на социалистическата собственост; установяване и поддържане отношения на задружност, взаимна помощ и хуманност в партийния и трудовия колектив.

В работата с партийните секретари съществуват все още редица недостатъци. Премного се откъсват от ежедневната им работа за различни съвещания в местните комитети. Затрупват с изготвянето на най-различни сведения и информации. Премного се регламентира тяхната дейност. Недостатъчно се прилага диференцираният и особено индивидуалният подход на работата с тях. По един и същи начин се работи със секретарите на първичните партийни организации, изградени в малки трудови колективи, които нямат сложна структура, и тези на съставните първични партийни организации. Недостатъчно се изграждат в крупните партийни организации кабинети по партийно-организационните въпроси, така че да бъдат не само постоянна база за теоретическа и методическа помощ по въпросите на партийната дейност, но и помощно звено преди всичко на партийните бюра и на секретарите.

Решението на Секретариата на ЦК на БКП за ролята на партийния секретар е важна предпоставка за укрепване на първичните партийни организации, за засилване ръководната им функция в развитието на обществото.

Завоювани позиции

Елена бързаше. Връщаше се необичайно рано и въпреки това подтичваше, гонена от едно вътрешно безпокойство. Напрежението бе минало, заседанието беше свършило, а тя продължаваше да се вълнува. Сякаш днес за пръв път бе прекрачила прага на градския комитет, сякаш не бе записвала стотици пъти чаканите заключителни думи на първия секретар в края на дебатите. Сякаш друг път не беше заставала пред колегите си, не бе казвала своето становище... На тези заседания обикновено тя се чувствуваше като на своя, заводска територия, стремеше се пълнозвучно да улавя нещата, да вниква в тях, да търси техния смисъл и обем. Задачите за нея обикновено нямаха формата на императивен шаблон, още там, на заседанието, тя търсеше тяхното значимо съдържание, опитваше се да открива доколко те резонират с целите и перспективите на работата в завода, доколко ще бъдат наситени с нови идеи, когато върху тях ще разсъждават следващите дни в бюрото и в организацията... Градският комитет й даваше един начален тласък, едно усещане за острота и актуалност, с което тя се връщаше при своите.

След днешното заседание не беше точно така. Едно отсъствие на стабилност се прокрадваше в душата й. Една тревога — успяла ли е да каже всичко както трябва — не й даваше мира. Съмняваше се и в категоричността на своя тон, и в смисъла на подробностите, с които бе наситила информацията си. Постарала се бе естествено да изведе сложната крива на замислената равносметка, но това не у всички бе намерило одобрение. Някои бяха погледнали на откровенията й едва ли не като на психологическа алтернатива. „То си има ред за тез неща — бе казал един от присъствуващите. — Експерименти при самоотчетите не можем да си правим..."

Експерименти? Елена беше далеч от подобно намерение. Тя можеше лаконично да оцени всичко, спазвайки точните пропорции на минуса и плюса. Но тя осъждаше преднамереността, отричаше я с цялата си практика на дългогодишен организационен работник. Секретарката изискваше от своите хора максимум откровеност. Тогава? Същото бе изисквала и от себе си, беше го доказала. И когато говори пред събранието на първичната партийна организация, и сега — в градския комитет на Партията.

Елена Младенова сравняваше своята равносметка със самоотчетите на другите комунисти от завода и търсеше допирните точки, различията. Някои високоразрядни-

Digitized by Google

ци търсеха авангардната си роля в производството и я намираха, умело отминавайки въпроса за другите страни на своята социална активност. Отделни единици се опитваха да открият причините за пасивността си в бюрото, в партийната група, в липсата на такт у своя низов ръководител. Други пък насочваха стрелите си към върховете, към директора...

Отчел се бе пред първичната организация и самият директор. Не както обикновено, не както в края на всяко тримесечие и полугодие — какви са производствените постижения, какво трябва да се извърши през следващия период, — а другояче. Разказал бе за своя личен принос като комунист в реализирането на задачите, стоящи пред първичната партийна организация. Неговият самоотчет бе дал тон на взискателност и самокритичност.

Директорът се бе постарал да потърси своето място в колектива, да анализира поведението си при вземането на решения, при организацията на изпълнението им. Беше се опитал да вникне в различните детайли на своето държание, при конкретни случаи на взаимоотношения между хората и да оцени позицията си на комунист. Разказал бе пред събранието за своята дисциплина, за обществената си активност в квартала, за самообразованието си. Откровеният му тон бе намерил одобрение и събранието се бе превърнало в действително богат форум, чиято творческа атмосфера бе позволила да се кажат и да се чуят много неща.

Формални самоотчети в завода досега нямаха и това Елена бе разказала в градския комитет. Някои взеха тази констатация за хвалба. И дълго секретарката се аргументира, подкрепяйки първоначалното си съждение.

След днешното заседание тя се прибираше със същото безпокойство, със същата трескавост на мислите, с която бе влязла в своя дом и след събранието, на което комунистите бяха изслушали и нейния самоотчет.

Разказала бе и за своите търсения и несполуки, и за съмненията и изненадите си, и за действителните завоевания, които й вдъхваха самочувствие и стабилност.

Започнала трудовата си биография през 1961 година, агрономката Елена Младенова бе изминала един сложен път, уповавайки се на доблестта и трудолюбието си. Неудовлетвореността от постигнатото я съпътствуваше и сега. Не че нямаше резултати — тя винаги гледаше на тях като на нещо второстепенно. Все й се струваше, че другите къде-къде я задминават, все не можеше да си обясни защо хората й оказват такова доверие — има толкова други способни личности наоколо... И тя ги изброява — съкровищата на завода — и списъкът им е твърде дълъг. Благодарение на хората, на самоотвержения им труд, на работническата им чест, тук резултатите са категорични. Няма да привеждаме данни за плана — преизпълняван вече година наред. Ще кажем само, че от основаването на завода през 1946 година досега за от-

лично качество на продукцията тук са получени 164 медала, 83 от които — златни, 75 сребърни и 6 бронзови. Това са отличия за висококачествени вина, получени на наши и международни конкурси. Фактът е респектиращ. Това са признания на специалисти от различни страни на света, защото такива марки вина като „Кадарка" и „Росина" са известни и търсени далеч зад пределите на страната.

Секретарката търси в тези резултати мястото на всеки човек от колектива. Отчита приноса и на Цанко Башев, и на Минчо Николов, и на Обрешко Балев, и на Стефан Василев. И когато на партийни събрания е отчитан приносът на всекиго поотделно в общите показатели на завода, Елена Младенова винаги е търсила недостигнатото, неизвършеното, пропуснатото.

Взискателността към другите тя пренася преди всичко като високо изискване към себе си.

В градския комитет секретарката на Винзавода беше разказала, че самоотчетите в нейната организация преминават при висока активност в творческата обстановка, в атмосфера на критичност и самокритичност, защото за това са създадени предпоставки. И Елена Младенова направи анализ на интереса в организацията и в колектива към обществения ангажимент.

В бюрото съществува определеното становище, че човек не може да оцени успехите на колектива, ако сам активно не се включва в реализирането им, че той не може да е съпричастен към проблемите на своята бригада, цех, ако непосредствено не поеме някакъв дял в решаването им. Секретарката бе изразила в комитета това становище. Разказала бе също, че инициативата на комунистите е развивана чрез поръчения, съответствуващи на възможностите, способностите, квалификацията, склонностите им. Заразяващият пример на политическото ядро е подействувал и на останалата част от колектива. Тук хората са масово ангажирани с обществена работа. Осъществява се ефикасен контрол върху дейността им в това направление.

Digitized by Google

Естествено, това развива способностите, обогатява резултатите, повишава отговорността на личностите в колектива. Конкретната задача, умело определена от бюрото, активизира усилията на информатори и докладчици, на дописници и естети, на рационализатори и пропагандисти. Задължителен елемент при самоотчета е неизменната самооценка и в това направление. Какво е извършено, какво още следва да се направи?

В това направление резултатите са категорични, позициите — твърди. Чрез анализа на социалната активност бюрото и организацията подробно вникват в структурата на отделната личност, в нейните достойнства и недостатъци. Разбира се, това далеч не е единственият метод на изучаване на хората — най-добре този резултат се постига при непосредствените контакти с тях, при общуването, в съвместната дейност. Но за пълното и всестранното изучаване на личностите бюрото и секретарката търсят различните ситуации, различните обстоятелства, съпоставят поведението на отделния човек в обществото, в колектива, в семейството. Наблюдават го как работи той, как почива... И когато на дадено събрание се прояви дребнавост, неколегиалност, и когато някой неправилно бива оценяван, секретарката се намесва смело. Търси същностните черти на оценявания и обикновено нейните констатации са одобрявани. Защото тя вижда утвърждаването на личностите в техните съвременни стойности, в извисеността на духовната им същност, в уменето да се следват неизменно неутъпканите пътища на риска и откривателството, на достойнството и доблестта...

И въпреки всичко в градския комитет не бяха във възторг от информацията на Младенова. На някои от присъстващите не им допадна изповедният тон на нейните оценки. И когато тя разказваше за създаването на опитно лозе с цел да се съхрани сортът „Гъмза", отстъпващ сега на други високоефективни култури, отглеждани в агропромишления комплекс; и когато спомена за търсенето на пътища да се създаде младежка производствена единица в завода, тъй като при реорганизацията в производствените цехове съществуващата преди комсомолска поточна линия се е сляла с останалите; и когато изтъкваше усилията на хората от лабораторията да се запознаят с всички анализи с цел да се осъществява пълна взаимозаменяемост... Изброени така, тези неща бяха съвсем обикновени. Изключваха се взаимно, имаха различен тематичен прицел. Но зад тях се криеха неизвестности, рискове, умора, напрежение... Елена добре познаваше цената на всичко това, но някак не обичаше да обяснява. Ето, хората от първичната организация вече не й позволяват да говори за бронзовите медали. „Струва ли си — казват — да се споменава за тях?" А как се получават те, как се извоюват?...

Когато човек прави равносметка на завоеванията си, обикновено търси главното, магистралното. Елена се бе опитала да вникне и във второстепенното, в делничното, което според нея съвсем не е фон на успехите, а тяхна основа, техен корен. Някои не я бяха разбрали — и на събранието, когато се самоотчиташе, и сега в комитета. Това я тревожеше и тя почти тичаше към своя дом. Искаше да преоцени отново всичко, да размисли...

Може би не бе казала нещата достатъчно ясно. Спирайки се на проблема за обществената активност на комунистите, беше споменала, че когато човек не е завладян от даден въпрос, когато е индиферентен към дадена задача, той е пасивен. Съпричастността ще изникне със заинтересоваността, с поемането на нещата като свои, като неотложни, като зависещи именно от теб.

Предстоеше скоро събрание и секретарката щеше да получи ново потвърждение на своето разбиране за ролята на самоотчета. Постепенно тази форма се налагаше като нещо съществено в живота на организацията. Взискателност към всичко. Внимание и към подробностите, и към незначителните на пръв поглед детайли, които се оказват в даден миг решаващи. Впикване в тънкостите на мотивите на поведение! Защото не е достатъчно само да констатираме, че човек примерно добре работи. Важно е по силата на какви мотиви прави това. Добросъвестно може да се труди и кариеристът, особено когато е решил да спечели на своя страна началника си. Много добре може да се държи с окръжаващите го и разхитителят, маскирайки тъмните си дела. Но тази и друга „добросъвестност" и „добронамереност" могат в последна сметка да нанесат голям материален и морален ущърб на колектива.

Мотивите на поведение на хората, техните интереси и способности Елена Младенова изучава с цел това да й помага правилно да насочва отделния човек към оптимално подходящо място в обществената и производствената дейност.

И няколкото дългосрочни програми за дейност в различни направления, които е приела и изпълнявала първичната организация, се превръщат в реално средство за достигане на високи цели, за уверена устременост към тях, именно защото те са съобразени с интересите, възможностите, богатството на личностите в колектива.

Елена Младенова си задава сложни въпроси. Търси търпеливо отговорите им. Ще я видите да прави справки, да проучва документи, да се съветва със специалисти. Вълнува се при успехи и неуспехи, търси смисъла на действително преобразователната същност на труда на секретаря. Вглежда се във всичко наоколо си, изследва деформациите, самокритикува се за пропуските и за грешките си...

Един многоструен поток от преживявания, които секретарката носи у себе си и когато се втурва в цеховете, и когато застава на трибуната, и когато „форсира" своя велосипед по чистите улици на Павликени.

Милка РАЛЧЕВА

Digitized by Google

С УВЕРЕНА ТРУДОВА КРАЧКА

ВИКТОР КРАСИЛНИКОВ
секретар на партийния комитет
в Московския автозавод „Лихачов"

„Столичният автозавод — това е едно от най-добрите предприятия на машиностроенето в нашата страна, добър пример за високоорганизирано обединение, където успешно се решават многообразни задачи от технически, икономически и социален характер. Дружният колектив на автозавода, както и цялата наша славна работническа класа, е дълбоко предан на партийното дело, на делото на строителството на комунизма. В уверената трудова крачка на ЗИЛ се проявява голямата организаторска и политическа работа на комунистите от завода."

Тези си думи генералният секретар на ЦК на КПСС другарят Л. И. Брежнев вписа в заводската книга за почетни гости по време на неговата среща с трудещите се от завода. Пребиваването на Леонид Илич, който връчи на колектива високата награда на нашата Родина — орденът „Октомврийска революция", неговата реч пред автозаводците беше незабравимо събитие в живота на нашия колектив.

Добрите пожелания на Л. И. Брежнев станаха за нас сигурен компас в изпълнението на стоящите пред колектива ни задачи, те станаха вдъхновяващ стимул за комунистите, за всички работници, инженери, техници и служители.

Хвърляйки мислено поглед назад, прехвърляйки на ум страниците на трудовите ни постижения, неволно си спомняме за 25 декември 1976 г., когато от главния конвейер в нашия завод слезе двехилядният камион от началото на годината. По този начин бяха надхвърлени и проектните мощности за производството на автомобили в завода. Правото да сглоби юбилейния камион в упорито трудово съревнование си беше завоювала смяната на комуниста Д. Кацеба — инициатор на почина „Петилетката на ефективност и качество — ентусиазъм и творчество на младите!" За този почин Л. И. Брежнев отбеляза, че той стана „ярко и убедително доказателство за верността на младото поколение от завода на идеалите на комунизма, на заветите на Ленин, на делото на Комунистическата партия".

А и този път инициатор на новото стана комунист.

Две години по-рано в цеховия партиен комитет дойде ковачът щамповчик Михаил Кочубеев и подаде заявление да бъде приет в Партията. В дните, когато заседаваше XXV конгрес на КПСС, Михаил Кочубеев стана комунист. Тогава за него и за бригадата му много се говореше из завода. Всекидневната трудова вахта на бригадата в чест на конгреса беше отбелязана с нови рекорди, тя достигна до 315—320 ковашки изработки на смяна при план 285. Тази рекордна изработка работниците от ковашката бригада решиха да направят норма за всеки трудов ден през десетата петилетка. А бригадата на Кочубеев беше последвана още от други пет хиляди работници. Партийният комитет подкрепи тази инициатива и я препоръча за най-широко разпространение в целия завод.

Статията е написана специално за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

Партийният комитет в ЗИЛ, насочвайки първичните партийни организации към засилване на политическата и организаторската работа сред масите, към развитието на социалистическото съревнование за предсрочно изпълнение на петилетката, едновременно най-задълбочено анализира партийната практика, критически преценява постигнатото и взема действени мерки за отстраняване на недостатъците, за по-нататъшното усъвършенствуване на цялата многостранна дейност в светлината на изказването на Л. И. Брежнев пред нашия заводски колектив. Веднага след посещението на генералния секретар на ЦК на КПСС в ЗИЛ свикахме събрание на заводския партиен актив. Ние грижливо анализирахме тези насоки в нашата работа, които др. Брежнев издигна пред нас. Неговата реч на митинга включихме в програмите на нашите школи за комунистически труд, в другите звена от заводската система за политическа просвета. В цеховете и корпусите, в отделите и управленията се свикаха и открити партийни събрания, на които нашите автозаводци разкриваха неизползваните още резерви, поемаха по-високи социалистически обещания.

А възможностите в тази насока значително се разшириха с подобряването на организационната структура и методите на управление на производството.

„Собствено казано, ЗИЛ сега само по навик се нарича завод. Сега тази уважавана и у нас, и зад граница марка носят цяло семейство предприятия. ЗИЛ е пример, и при това добър пример за крупно производствено обединение." Така каза за нас Л. И. Брежнев. И ние с дела подкрепяме тези негови думи.

Колективът на обединението с чест изпълни социалистическите обещания за 1976 г. Годишният производствен план беше изпълнен на 27 декември.

С ударен труд беше отбелязан от автозаводците и всесъюзният ленински комунистически съботник тази година. В сметката за 1977 г. вече се числят 189 камиона и 74 домашни хладилника над насрещния план. За шестдесетата годишнина от Великия октомври лихачовци ще произведат допълнително още не по-малко от 500 камиона и 400 хладилника. Тези успехи станаха възможни благодарение на съгласуваната работа на всички филиали на ЗИЛ, за тях твърде много допринася настойчивата, грижливата работа на партийните организации.

Сега ЗИЛ е единен производствено-стопански комплекс от 15 завода филиали, разположени в осем области на цялата страна. От създаването му усилията на партийните организации и на администрацията са концентрирани върху решаването на главната задача — като се използват предимствата на крупното обединение, производствените мощности постоянно да се увеличават и на тази основа едновременно да се повишават и ефективността на производството, и качеството на продукцията. Особено внимание обърнахме на ускореното развитие на филиалите и на тяхната специализация. Сега Рязанският автоагрегатен завод увеличава производството на ковашката продукция, Мценският завод осигурява потребностите на обединението от алуминиеви отливки, Четинският завод се специализира на сглобяването на автомобила „ЗИЛ—130" с оглед нуждите на северните райони и т. н.

Много важна насока в работата на административното ръководство и на партийните организации стана неотменното повишаване на техническото равнище във всички заводи на обединението.

Сердобският машиностроителен завод — в миналото един от изоставащите — в края на шестдесетте години също стана наш филиал. През изтеклите години той се преобрази и в него значително се повиши културата на производството и равнището на механизацията, подобри се технологията. От началото на деветата петилетка броят на работещите в завода остана непроменен, а производството на детайли за зиловските камиони се увеличи три пъти, производителността на труда порасна с 47 на сто. По какви пътища бяха достигнати толкова високи резултати?

През всичките тези години машиностроителите взаимствуваха и умело внедряваха всичко прогресивно, каквото имаше в нашия голям завод. Те използваха нова техника и технология, челни методи на производство. Увеличи се броят на конструкторите и операторите на автоматични линии, на висококвалифицираните работници, по-голямата част от които са преминали обучение в ЗИЛ. Специалистите от главния завод са чести гости в Сердобск. Те подпомагат машиностроителите по-бързо да внедряват в производството най-новите постижения на науката и техниката. Добри делови контакти съществуват у нас и с партийната организация в завода филиал. Сега Сердобският машиностроителен завод е един от най-добрите в Пензенска област.

В резултат на осъществяването на редица крупни мероприятия по научно-техническия прогрес в предприятията на нашето обединение действуват 278 автоматични и 655 поточно-механизирани линии. Автоматичното и полуавтоматичното оборудване се увеличи до 83 процента. Равнището на механизацията на транспортно-складовите дейности сега надминава 92 процента.

Осъществяването на задачите на десетата петилетка — чийто девиз е „Ефективност и качество, качество и ефективност" — за нас е органически свързано с всички наши предишни постижения.

През годините на деветата петилетка ние най-широко разгърнахме съревнованието за ускорено внедряване в производството на последната дума на науката и техниката, а и на тази основа и на увеличаването на мощностите за производството на продукция от най-високо качество.

Digitized by Google

Ние поехме обещание да даваме продукция, от която не по-малко от 75 на сто да е със знак за качество, да достигнем до пробег на серийните машини „ЗИЛ—130“ без капитален ремонт до 300 хил. и на двигателите до 250 хил. км, да преминем към производството на нови, по-производителни камиони „ЗИЛ—133“ и домашни хладилници със значително подобрени потребителски качества.

Въпросите на научно-техническия прогрес намират своето отражение и в социалистическите обещания на нашите производствени колективи, в плановете за работата на заводската партийна организация, в учебните програми на системата за политическата просвета. Много действена помощ ни оказват и създадените при партийния комитет комисии за контрол върху хода на техническата реконструкция и внедряването на нова техника, по качеството на продукцията и т. н.

В заседанията на нашия партиен комитет ние редовно изслушваме отчети на главните специалисти в завода за ускоряването на научно-техническия прогрес в предприятията от обединението.

Развивайки творчески и преосмисляйки зародилото се в завода движение за ускоряването на научно-техническия прогрес и подкрепяйки забележителния почин на московския завод „В. И. Ленин“, под девиза „За петилетката на качеството — работническа гаранция!“, нашите най-добри инженери, конструктори и технолози решиха да дадат своята действена помощ на работниците — инициатори на челни начинания. С такова предложение излязоха заместник-секретарят на партийния комитет в механосборния корпус, инженерът технолог И. Жаворонков, членът на партийното бюро в леярския цех за ковък чугун инженер А. Боршчев, технологът на главния ковашки цех комунистът В. Тюбекин и др.

Партийният комитет подкрепи инициаторите и направи почина им под ясната формулировка „На работническата инициатива — инженерна подкрепа!“ достояние на всички автозаводци.

Същността на това начинание не е само в разработването на технологически новости, във всекидневното техническо и икономическо обучение на работниците. Най-важното е в това, че плановете на работниците, обещанията им се подкрепят от инженерно подсигуряване под най-високо качество.

Ето например само няколко конкретни случая. Инженерът технолог Б. Садреев помага на бригадата на леярите с бригадир Е. Димитриева през тази година да намалят загубите от брак на 16 хил. рубли и да дадат над плана 150 т отливки. Инженерът технолог А. Боршчев влезе в творческо съдружество с бригадата формовщици на В. Кузнецов, която се задължи през 1976 г. да увеличи месечната изработка с 10 на сто. Към края на годината тази цел беше постигната.

Специалисти, подобни на Б. Садеев, А. Боршчев, М. Гончаренко и други челни инженери в завода, имаме немалко. Безспорно за формирането на тяхната творческа активност твърде много допринасят и цяла редица обективни предпоставки: придобитите в институт знания, повишеното чувство за отговорност за възложената работа и т. н.

Своята добра лепта в цялата тази голяма работа внася и нашият заводски ВТУЗ, който подготви стотици грамотни и способни специалисти, които стават инициатори на много ценни начинания.

Но инициативните специалисти трябва грижливо да се отглеждат, вкусът към непрестанно издирване на новото — да се възпитава. Всеки колектив прави това по своему. Но има и общи за всички условия. Това е преди всичко здравият, творческият климат в колектива, когато инженерът или техникът е уверен, че към неговата идея ще се отнесат с внимание и ще го подпомогнат да я доведе до логическия положителен край — до нейното внедряване в производството. Именно такава атмосфера цари у нас в завода вече цели десетилетия.

Във всяка работа има вътрешни резерви. Да бъдат разкрити, да се мобилизират и използват — това значи да се трудим по-добре, по-ефективно. Затова партийният комитет в ЗИЛ така широко подкрепи идеята за съставянето на лични творчески планове на инженерно-техническите работници. В тези планове се дават обосновани технически решения, насочени най-вече към практическо подпомагане на производствените бригади и участъци, които са поели повишени социалистически обещания и се борят за предсрочно изпълнение на годишните и петгодишните си планове, за повишаването на качеството на продукцията. Затова пък и сега хиляди наши автозаводци работят под мобилизиращия девиз „На работническата инициатива — инженерна подкрепа!“

Такива са някои от най-важните начинания, които насочва, подкрепя и чието осъществяване ръководи нашата заводска партийна организация.

Digitized by Google

НЕСПИРЕН ВЪЗХОД

к. и. н. ГАНЧО КОЛЕВ

Преди шест десетилетия героичният руски пролетариат, ръководен от Болшевишката партия начело с В. И. Ленин, извърши най-крупното събитие на нашата планета — Великата октомврийска социалистическа революция. С това той сложи основите на един нов обществен строй, който осигурява неизмеримо по-големи икономически възможности и който освободи завинаги човека от такива съпътствуващи го през по-голямата част от неговото съществуване явления като нищета, експлоатация, безработица, потисничество, неграмотност, унижение и т. н.

За това всяка година съветският народ с такава гордост и радост посреща 7-ми ноември, а трудещите се от целия свят на този ден им изказват своето възхищение за извършения безпримерен подвиг в историята.

Изминалите десетилетия от победата на Октомврийската революция показаха, че съветският народ има право да се гордее с извършения подвиг, а свободолюбивите хора да им изказват своята благодарност. За шест десетилетия съветската страна от изостанала и зависима се превърна във втората индустриална страна в света, която осигурява не само своята независимост и свобода, но и тази на всички народи, тръгнали по пътя на революционните преобразования. Днес Съветският съюз е синонИм на прогреса, на мира и свободата. Неговите забележителни успехи вдъхновяват народите, строящи след него социализма, посочват верния път на всички, които се борят за своето освобождение, и доказват на дело на какво е способен един народ, когато е свободен и независим.

* * *

УСПЕХИТЕ НА СЪВЕТСКИЯ НАРОД могат да бъдат най-правилно разбрани и оценени, ако се посочи дореволюционното състояние на икономиката и живота в царска Русия и нейните покрайнини. Това дава възможност да се видят по-добре предимствата на новия обществен строй, да се изпита гордостта, че живеем и работим в този строй, да се почувствува удовлетворението от настоящите успехи в нашата страна, която върви уверено по пътя, начертан от Великия октомври и която, както всички социалистически страни и прогресивни народи се готви с чест и достойнство да посрещне славния юбилей.

Дореволюционна Русия е предимно аграрна страна. Наред с това в нея се развива и капитализмът, който достига не малка степен на концентрация. Независимо от нейната огромна територия и многобройно население (първо място по територия и трето по население в света) тя заема по обема на промишлената продукция пето място в света и четвърто в Европа. По производство на човек от населението изостава от САЩ и Англия 13—14 пъти, а от Германия 10 пъти. Отрасловата структура на промишлеността й се характеризира с преимуществено развитие на леката и хранителната промишленост, половината от необходимите й машини и съоръжения се внасят от чужбина.

Производителните сили на страната са били разположени крайно

Digitized by Google

неравномерно. В по-голямата си част те са съсредоточени в централната и южната част на страната. Поради това огромни краища и райони остават неизползвани. Например източните райони независимо от огромните им природни богатства заемат незначително място в промишленото производство на страната. През 1913 год. в тях се произвежда едва 10 на сто от електроенергията, 21 на сто от стоманата, 12 процента от въглищата, 2,6 на сто от нефта и т. н.

Положението на трудещите се е било много тежко. Те работели при голяма експлоатация и лоши условия. Работният ден достигал до 9—10 часа, а в някои производства и до 11—12 часа. Работната заплата била крайно ниска. Средногодишният ѝ размер е бил няколко пъти по-малък от този в други страни. Например през 1913 год. работниците от промишлеността са получили средногодишно по 232 рубли, което е било 4,5 пъти по-малко от това в САЩ. В същото време значителна част от работниците са изпитвали несгодите на безработицата.

Крайно тежки са били и жилищните условия на трудещите се. Целият жилищен фонд в градовете възлиза на 180 млн. кв. м площ. Значителна част от него бил стар и негоден за ползване. Водопроводи имало само в големите градове, а канализация в 2,3 на сто от градовете. В работническите квартали на 7—9 човека се падала по една стая. Основните видове работнически жилища били сутеренни помещения, стаи с по едно легло и фабрично-заводски казарми, строящи се до предприятията. Средно на човек от работническите среди се падало по 2,25 кв. м жилищна площ. Независимо от лошите битови и хигиенни условия наемите за жилища били много високи и по същество поглъщали основната част от доходите на работниците.

Наред с всичко това царска Русия била страна с много голяма неграмотност. Близо 76 процента от населението било неграмотно, а сред селското население неграмотността достигала до 80,4 на сто. За образование се заделяли изключително малко средства Например през 1913 год. те са възлизали средно по 1 рубла и 70 копейки на човек.

Аналогично е било положението и със здравеопазването. За него се заделяли нищожни суми. През 1913 год. те са възлизали средно по 91 копейка на човек. На 7 хил. човека се падало по 1 лекар, като в селските местности и покрайнините на Русия положението било още по-тежко. Недостатъчната мрежа от медицински заведения и крайно лошата материално-техническа база водели до твърде висока заболеваемост и смъртност сред населението и особено сред децата до 1 година. Смъртността при всички възрастови групи от населението била два и половина пъти по-висока в сравнение със страните от Западна Европа. Около 95 на сто от жените раждали без всякаква медицинска помощ, при лоши хигиенни и битови условия, в резултат на което голяма част от децата умирали по време на раждането или няколко часа след това. Ето такова е било положението в царска Русия в навечерието на революцията.

* * *

ОКТОМВРИЙСКАТА РЕВОЛЮЦИЯ по коренен начин изменя икономиката и живота на хората. Преди всичко, ликвидирайки капиталистическите производствени отношения, тя създава условия за бързо развитие на социалистическите производителни сили и на тази основа за коренно изменение на материалното и културното положение на съветския народ. За няколко десетилетия Съветският съюз успя не само да премахне наследената от царизма изостаналост, но и да изпревари редица страни, които не познават ужасите на войната и интервенцията.

Това стана възможно благодарение мъдрата политика на Комуни-

Digitized by Google

стическата партия и на героичния, самоотвержен труд на съветския народ.

В навечерието на славния юбилей — 60-годишнината от победата на Октомврийската революция, **съветската икономика се намира в невиждан възход.** Тя се развива с изключително високи и устойчиви темпове. Все повече се усъвършенствува нейната структура, подобряват се условията на труда, съкращава се делът на ръчния труд, повишава се степента на концентрацията и специализацията на производството и т. н.

Всичко това създава условия за бързо, с невиждани темпове и мащаби нарастване на общественото производство, за повишаване на неговата ефективност, за издигане жизненото равнище на народа и за построяването на материално-техническата база на комунизма.

Сега Съветският съюз по обема на промишлената продукция дели първенството с най-развитата капиталистическа страна — САЩ. Това е колосален успех, като се има предвид, че през 1913 год. царска Русия е произвеждала едва 4 на сто от това производство.

В настоящата юбилейна година обемът на съветското промишлено производство ще нарасне 225 пъти в сравнение с 1917 година, а спрямо 1940 год. то се е увеличило 19 пъти.

Но успехите на съветската икономика няма да бъдат пълни, ако не се посочи, че по производството на такива важни суровини, материали и изделия като чугун, стомана, нефт, желязна, манганова и хромова руда, въглища, кокс, цимент, трактори, електро- и топловози, телевизори, памук, лен, минерални торове и др. е на първо място в света. А това е много важно за спечелване стратегическите позиции в сферата на материалното производство и оттам за излизането на СССР на първо място и по абсолютния обем на промишлената продукция.

В историята на съветската икономика особено място заема последното десетилетие. През това време съветската икономическа мощ практически се удвои. Производството на промишлената продукция нарасна два пъти. В строя влязоха около 4 хил. крупни промишлени обекта. Едновременно с това много от съществуващите предприятия бяха реконструирани и модернизирани.

Характерно за съветската икономика през този период е високата степен на концентрация, специализация, кооперирание и комбиниране на производството. В резултат на това в промишлеността са създадени повече от 3 хил. производствени и научно-производствени обединения, в които се произвежда 40 на сто от цялата реализирана продукция. Създаването на тези форми на общественото производство е качествено ново явление в управлението на съветската икономика. То не е механическо сливане на предприятия от един и същи отрасъл, а единен производствено-стопански процес, при който науката и производството се сливат в органическо единство.

През този период се повиши неимоверно много и техническото равнище на съветската икономика. Например към 1 юли 1975 год. броят на механизираните поточни линии достигна 114,1 хил., а на автоматизираните 17,1 хил. Количеството на комплексно-механизираните и автоматизирани участъци и производства достигна 62,2 хил. броя, а на комплексно механизираните и автоматизирани предприятия само в промишлеността възлиза на 5,4 хил. броя. Тази висока степен на техническа обезпеченост позволява на съветската икономика да решава всякакви народностопански и научнотехнически задачи.

През последното десетилетие с много високи темпове се развиват отраслите, които осигуряват икономическото и техническото равнище на икономиката. Например ако общият обем на промишлената продукция през 1977 г. ще се увеличи 19 пъти в сравнение с 1940 год., то

Digitized by Google

производството на енергетиката ще нарасне 29 пъти, на химическата и нефтохимическата 51 пъти, на машиностроенето и металообработването 58 пъти и т. н.

Но успехите на съветската икономика през този период далеч не се определят от посочените отрасли. В последно време много бързо развитие получават такива нови отрасли като атомната енергетика, електронната, аерокосмическата и лазерната промишленост и др. Тяхното по-нататъшно разрастване по коренен начин ще измени структурата на съветската икономика и ще повиши неимоверно много нейната ефективност.

* * *

ПРЕОБРАЗУВАЩАТА СИЛА на Великата октомврийска революция се отрази благоприятно не само върху промишлеността на съветската страна, но и върху нейното селско стопанство. Тук, както е известно, за първи път в историята на човешкото общество се пристъпи към създаването на крупни, принципно нови организационни форми на селскостопанско производство.

Създаването на крупно социалистическо селско стопанство е една от най-трудните задачи на новата съветска власт. Тя заварва в страната море от дребни и технически изостанали селски стопанства, отличаващи се с крайно ниска доходност. Това налагало да се пристъпи към незабавно преобразуване на дребните еднолични стопанства в крупни социалистически предприятия.

Тази трудна и същевременно неотложна задача е решена успешно върху основата на ленинския кооперативен план. Познавайки отлично марксическите постановки за социализма, В. И. Ленин доказва, че при условията на диктатурата на пролетариата и държавната собственост върху средствата за производство, кооперацията се явява най-простият и достъпен път за приобщаване на дребните селски собственици към социалистическите форми на производство.

Съблюдавайки принципите на ленинския кооперативен план, Партията на болшевиките пристъпва към създаването на колхозите и совхозите. Решаващо значение в това отношение изиграва XV конгрес на ВКП(б), състоял се през 1927 год. Този конгрес очертава цялата политика на съветската държава относно бъдещото развитие на селското стопанство. Поради това той влезе в историята на съветския народ като конгрес на колективизацията.

В резултат на огромната разяснителна и организаторска работа на Партията новият кооперативен строй е утвърден в един кратък период. През втората половина на 1929 год. се извършва основният преход на дребните собственици към колхозите. В 1934 год. в тях членуват 71,4 на сто от селските стопани. Към края на втората петилетка (1937 год.) е завършена напълно колективизацията на селското стопанство. Или за 7—8 год. е извършен пълен преход от стария буржоазен и индивидуален селски строй към новия социалистически колективен строй.

Предимствата на новите социалистически селскостопански форми на производство проличаха особено много през годините на Великата отечествена война. В изключително сложни и тежки условия колхозите и совхозите осигуряваха страната с необходимите суровини и продоволствие. Това беше една съществена предпоставка за победата на Съветския съюз над фашистка Германия и нейните съюзници.

След войната селското стопанство беше незабавно възстановено и укрепено. Неговата материално-производствена база бе попълнена с нови, по-съвършени машини и съоръжения. Внедрени бяха нови почини на работа. Всичко това спомогна да се увеличи още повече селскостопанската продукция, да се подобрят условията на работа в колхозите

Digitized by Google

и совхозите, да се повиши трудовото възнаграждение на селскостопанските труженици и т. н.

Но решителен подем в селското стопанство повече не можеше да се очаква, без да се усъвършенствува съществуващата форма на организация. Относително не големите мащаби на колхозите и совхозите не позволяваха да се използва рационално съществуващата техника, както и да се внедряват нови, по-съвършени методи на организация и управление в селското стопанство.

Отчитайки това, Мартенският пленум на ЦК на КПСС от 1965 год. възприе курс на повсеместно укрупняване на колхозите и совхозите. В резултат на това техният брой намалява от 123,7 хил. през 1950 год. на 37,1 хил. през 1966 год. Заедно с това се увеличиха средствата за развитието на отрасъла. Същите за осмата и деветата петилетка достигнаха сумата 195 милиарда рубли, което представлява два пъти повече от онова, което е изразходвано за този отрасъл през всичките предшествуващи години на съветската власт.

Благодарение на последователното осъществяване на набелязания курс, селскостопанската продукция се увеличава значително. Това се вижда най-добре от следните данни.

Ръст на основните видове селскостопанска продукция

Средногодишни данни

	Години	
	1966 — 1970	1971 — 1975
1. Зърно мил. тона	167,6	181,6
2. Памук—суровина мил. тона	6,10	7,67
3. Месо мил. тона	11,6	14,0
4. Мляко мил. тона	80,6	87,4
5. Яйца милиарди броя	35,8	51,4

През десетата петилетка се предвижда още по-ускорено развитие на селското стопанство. Сега главното внимание на КПСС и на съветското правителство е насочено към още по-голямо укрепване на неговата материално-техническа база, към поставянето му на по-здрави промишлени основи, към разширяване на неговата мелиорация и химизация, както и към усъвършенствуване на управлението му.

С оглед на това колхозите и совхозите ще получат нова техника в размер на 23 милиарда рубли. Техният парк ще се увеличи с 1900 хил. трактора, с 538 хил. зърнокомбайна, с 1350 хил. товарни и специализирани автомобили и с много друго съоръжение, възлизащо на няколко милиарда рубли.

Наред с това ще се повиши доставката на минерални торове, ще се въведат в експлоатация нови 40 милиона декара напоявани площи, други 47 милиона ще се отводнят, а 376 милиона декара ще се оросяват. В резултат на тези мероприятия средногодишното селскостопанско производство ще достигне 104—106 милиарда рубли, а производството на зърно — 215—220 мил. тона, на слънчоглед — 7,6 мил. тона, на захарно цвекло — 95—98 мил. тона, на яйца — 58,61 милиарда броя, на памук — 8,5 мил. тона, на месо — 15—15,6 мил. тона, на мляко — 91—96 мил. тона и т. н.

Провеждането на селското стопанство на индустриална основа, успешното усъвършенствуване на неговата технология и управление изменят съществено съдържанието на селскостопанския труд. Той придоби много черти на индустриалния труд. Навсякъде в колхозите и совхозите решаваща сила сега са механизаторите, операторите, регулировчиците на технологическото оборудване... Наред с това с високи темпове нарастват доходите на селските труженици. Неузнаваемо се из-

Digitized by Google

меня техният бит. Заличават се съществените различия в живота на градското и селското население. Почти всички селски домове в страната са електрифицирани, голяма част от тях са газофицирани, а в последно време широко развитие получи комунално-битовото обслужване на селското стопанство.

* * *

Забележителните успехи на Съветския съюз, постигнати за шест десетилетия, измениха бита и културата не само на селското население, но живота въобще на целия народ. Изчезнаха завинаги гладът, експлоатацията, безработицата и несигурността в утрешния ден. Съветският човек е осигурен във всяко отношение. Неговата работна заплата непрекъснато расте. Например само през деветата петилетка увеличение на работната заплата получиха повече от 75 милиона човека. Средно месечната работна заплата достигна 146 рубли.

През десетата петилетка се предвижда ново увеличение на работната заплата. Средномесечният ѝ размер в държавния сектор ще достигне 170 рубли. Едновременно с това ще се увеличат заплатите на 31 милиона човека, работещи извън материалната сфера. Всичко това ще направи живота на съветския човек още по-радостен и щастлив.

Заедно с непрекъснатото нарастване на трудовите доходи съветските хора се радват на редица други завоевания, каквито например са безплатното образование и повишаване на квалификацията, безплатната медицинска помощ, пенсиите, стипендиите, платените отпуски, издръжката на децата в детските заведения и т. н.

За осъществяването на тези мероприятия съветската страна отделя огромни средства. Така например за издръжката на един учащ се от общообразователните училища тя изразходва по 160 рубли на година, за учащи се от средните специални заведения по 640 рубли, а за учащи се от висшите учебни заведения по 1000 рубли. Като се има предвид, че Съветският съюз е на първо място по броя на учащите се и като се припомни, че царското правителство в Русия е изразходвало на година по 1 рубла и 70 копейки на човек за народно образование, става ясно колко средства се отделят за образование и колко много са се изменили нещата в тази страна за 60 години мирен, социалистически труд.

Велико завоевание на Октомврийската революция е съветското здравеопазване. Днес съветските хора се радват на най-широката и най-добре обзаведената здравна мрежа. Те не изтръпват, както е с трудещите се в капиталистическите страни, при мисълта, че могат да бъдат лишени от медицинска помощ поради липса на средства или медицински персонал. Сега те разполагат с повече от 862 хил. лекаря (срещу 16,5 хиляди през 1913 год.), с достатъчен брой поликлиники, болници, санаториуми, профилакториуми...

Небивал размах през годините на съветската власт получи и жилищното строителство. Сега на всеки две години се предава жилищна площ, която е по-голяма от целия жилищен фонд в градовете на дореволюционна Русия. Само през последните две петилетки са построени жилища с обща площ повече от един милиард кв. метра. Както се отбелязва на XXV конгрес на КПСС, такива мащаби на строителство не са познати досега в човешката история.

В заключение трябва да се подчертае, че завоеванията на Великата октомврийска революция са многостранни и практически неизброими. Те засягат всички страни и области от живота на съветския народ. Оказват силно влияние не само върху съветския народ, върху неговото икономическо и политическо развитие, но и върху многостранното развитие на много страни и народи. Затова значението на Великия октомври е неизмеримо и непреходно.

Digitized by Google

ОБРАЗЪТ НА КОМУНИСТА В СЪВЕТСКАТА ЛИТЕРАТУРА

доц. ЙОРДАН ЦОНЕВ

Една от основните задачи, която има да решава съветската литература, рожба на Великия октомври, е да разкрие образа на комуниста в цялото негово идейно-нравствено величие, в цялата негова морална и духовна красота.

Съветската литература многостранно отговаря на въпроса, кой е комунистът, как се ражда, как се оформя и възмъжава той, какво представлява като ум и воля, като енергия и нравственост, като индивидуалност и член на колектива, като носител на нови идеи и на нови човешки отношения.

Централното място, което заема образът на комуниста в съветската литература, не е неочаквано и случайно. В руската литература например винаги е бил обгърнат със своеобразен ореол онзи, който има сили да се бори против тиранията, който устоява народните интереси. Не случайно образите на такива водачи на масите като Емелян Пугачов и Степан Разин преминават през произведенията на много видни творци на художественото слово.

Комунистът — това е народният водач от края на XIX и началото на XX век. И неговият образ се свързва с най-светлите традиции в създаването на положителния герой.

Но комунистът изобщо, комунистът вън от времето, вън от семейната, професионалната и националната среда не съществува. Той се развива с времето. Или по-сложно казано — той е във времето и времето е в него. Затова и човекът на Партията се мени. Еволюират характерът и културата му, развива се отношението му към народните маси, разширява се политическият му хоризонт, отношението му към техниката.

И в действителността, и в литературата комунистът винаги е борец за социална справедливост, той винаги е устремен към правдата — воюваща за новото, — заклет враг на остарялото и ретроградното. Но съобразно с патоса на времето, съобразно с литературната традиция се мени и образът на комуниста в съветската литература. Суровите и строги императиви на началния етап от революцията изработват един определен идейно-морален облик на партийния член. Основните, водещите негови качества са преди всичко волята за действие, решителността, мъжеството, които достигат и до жертвеност. Без наличието на тези добродетели революционерът комунист не би могъл да победи. Комунистът от онези години води напрегнат суров, героичен живот в името на народното щастие. За трудовите хора, за тяхното бъдеще е готов да се жертвува. Обичта му към тружениците е несъмнена и безспорна. Но пришпореният ритъм на времето, както и някои неизяснени етични въпроси пречат на тази любов непосредствено да се изявява. И затова комунистът от онова време на някои изглежда нерядко някак уединен и недостъпен. Образът на комуниста, на партийния член в съветската литература от ранните години се отличава с определена типизация. Присъща за него е вътрешната стегнатост, събраността на силите, готовността да пролее кръвта си, да прегърне смъртта, но непременно да победи.

Образът на комуниста в съветската литература от годините на революцията, гражданската война и началото на двадесетте години е обвеян от висока героика. Обаянието му се крие в неизменната му вярност на Партията и класата, в неотклонната му преданост на революцията. От него лъха нещо рицарско в най-добрия смисъл на думата. А пламъкът на фанатичната вяра чудно го разкрасява. Незабравими са героите, с обгорени от ветровете, слънцето и барута лица, с очи — влетели в орбитите от напрежение и умора с безвреме прошарени коси, с небрежна външност, в която неизменен белег е многократно праната рубашка...

Поетите Маяковски, Д. Бедни, Есенин, Тихонов, Светлов, Багрицки, прозаиците Серафимович, Фурманов, Фадеев, Шолохов, Федин, Леонов чрез своите произведения разкриват нашироко образа на революционера комунист от началния период на революцията.

Такъв е лиричният герой от стихотворението „Балада за синия пакет" на А. Тихонов, който с цената на живота си изпълнява поръчението да занесе срочно съобщение, такъв е Теодор Нете от стихотворението на Маяковски „На другаря Нете, на парахода и човека", който загива в защита на дипломатическата поща, такъв е решителният и мъжествен Прои Оглоблин, водачът на селяните от поемата на Есенин „Ана Снегина".

Дълбоко се врязва в паметта героичният облик на командира на Таманската армия Кожух от романа „Железният поток" на Серафимович, с неговата непречупваема воля и неизчерпаема човешка енергия. Железните му челюсти и сивите стоманени, пронизващи очи говорят повече от думите, повече от жестовете. Подобен е и Левинсон — командирът на отряда, който се сражава на Далечния изток, от романа „Разгром" на А. Фадеев. Не са големи неговите физически сили, гризе го някаква вътрешна болка, но той знае да крие своите слабости и да дава пример на партизаните за героично държание.

Digitized by Google

Тук не можем да не си припомним и за доскорошния червеноармеец Глеб Чумалов от романа „Цимент" на Ф. Гладков. Той пренася най-добрите традиции на Червената армия в строителството. Завърнал се от фронтовете в завода за цимент, той разгръща огромна работа по възстановяването на завода, като успява с помощта на партийната организация да убеди в правотата си честните хора и да разгроми отявлените и скрити врагове.

* * *

В края на двадесетте и началото на тридесетте години съотношението на класовите сили в Съветска Русия съществено се изменя. С възстановяването на индустрията, със съживяването на производството и разгромяването на кулаците се създават условия за широко разгръщане на социалистическото строителство. Силите на новия строй настъпват на широк фронт. Те разораваат целините, завладяват тайгата, основават нови градове в Сибир, укротяват реките, оросяват пустините... И отново начело са комунистите. Те са във фабриките и заводите, те са в мините, те са сред колхозните степи, те са на пограничните застави... Но самият живот вече поставя по-други изисквания към революционера комунист. Личното мъжество, храбростта, себеотрицанието не са демодирани. Както на фронта, така и в строителството са необходими. Но трябва да отстъпят известно място и на стопанската грижовност, на пресметливостта, на организаторския талант. Комунистът ленинец през това време трябва широко да развие и друго съществено и необходимо качество — умението непосредствено да общува с хората, да им поставя ясни и определени задачи, да стимулира тяхното изпълнение. Войнът, командирът, боецът в прекия смисъл на думата, който умее да увлича с личната си храброст и да презира смъртта, трябва да отстъпи място на ръководителя на строежа, на челника в индустрията, на строителя на колхоза, на истинския стопанин. От властен, от категоричен командир той трябва да се превърне в масовик, който завладява не само с личния си пример, но и с топлата си социална отзивчивост, с другарското си съучастие в болките и радостите на хората. И този партиен ръководител, изявяващ силите си в социалистическото строителство, наистина започва да става господствуващ, да заема своето място в живота, а оттам и в литературата.

Комунистът стопанин, комунистът строител от края на двадесетте и тридесетте години е образ сложен, богат и многостранен. И тази сложност намира своето отражение в литературата чрез богата и многолинейна типизация, чрез по-дълбок психологизъм. Без да губи утвърждаващата си романтика, съветската литература от това време се изявява като зряла социалистическо-реалистична литература. Някои поети продължават да развиват започнатата порано традиция, като прибавят нови черти към героичния образ на комуниста в неговата висока принципност, мъжество и жертвеност. Особено важно е това, че сега много по-конкретно, по-пълно се разкрива връзката на човека от предния революционен отряд с народа, че проличава тъй ясно и тъй внушително единството между комуниста и народната маса. В това отношение класически пример е знаменитата поема на Владимир Маяковски „В. И. Ленин", в която вождът на революцията с неговите неповторими качества на мислител, на стратег, на организатор е разкрит върху фона на народните мечти за истински „нов Стенка Разин", за човек, който ще осъществи надеждите на поколенията. За Маяковски Ленин не е само гениален учен, не е просто продължител на великите си предшественици Маркс и Енгелс, той — комунистът Ленин — умее да бъде другар на работника, събеседник на червеноармееца. Той умее винаги да запазва своята топлота и човечност. И това е едно от най-ценните му качества.

Чрез стиховете и поемите на поредица от съветски поети през този период много по-ясно проличават и новият обхват на дейността на комуниста, разгръщането му върху широкия фронт на строителството на социализма. А. Тихонов, Вл. Луговской и други пишат стихотворни сборници, в които показват как комунистите завладяват целините, как оросяват пустините и насаждат нови отношения там, където до неотдавна са властвували бясната експлоатация и произволът.

Правдиво и дълбокохудожествено отражение намира образът на комуниста в съветската художествена проза от периода на социалистическото строителство. В романите „Сот" на Л. Леонов, „Енергия" на Ф. Гладков, „Танкер Дербент" на Ю. Кримов, „Бруски" на А. Панфьоров и др., на ръководителите комунисти, на тяхното по-голямо или по-малко умение да възглавяват, да ръководят, да вдъхновяват хората при изграждането на заводите, фабриките и колхозите е отделено съществено и важно място. Като се зачитаме в страниците на тези произведения, ние виждаме как комунистът се старае да бъде на нивото на своето велико време, как се учи правилно да преценява хората, да прилага на практика великите марксически истини.

Пределно ясна, нагледна и незабравима представа за комуниста — строител от тридесетте години, за това каква чудна сплав от висша човешка чистота, воля за борба, ненавист към класовия враг и самоотвержена любов към хората представлява той ни дава образът на Семьон Давидов от романа „Разораната целина" на Михаил Шолохов.

Давидов е расъл в големия град, той е съвсем чужд на селската действителност с нейните специфични условия. Но когато на него му дават партийната задача — да бъде един от тези, които ще заминат да строят колхозите на село, той не се изплашва, не се разколебава. Задачата трябва да се изпълни. Той знае, че от навременното разтълкуване, от доброто изграждане на колхозите зависи бъдещето на ре-

волюцията. В неимоверно трудната, в напрегнатата борба със силите на старото, на реакционното в действията и мислите на селяните Давидов като истински комунист ленинец разгръща всички свои сили и възможности. Той е ласкав и добър с трудовите хора и безпощаден с враговете. Личният му пример, умението му да бъде винаги на най-трудните участъци действуват по-силно от думите му. Големият социалистически реалист Шолохов не облекчава обаче своята творческа задача, той не изгражда образ схема, не прави Давидов идеален герой. Писателят знае, че комунистът работник не е лишен от човешки увлечения и страсти, че той може да греши, но характерното е, че той се учи от своите грешки и върви напред. И най-голямата награда за Семьон Давидов е тази, че става нужен на хората, че те го обичат и го ценят.

* * *

През периода на Отечествената война задачите на момента диктуват други преобладаващи качества в облика на комуниста. Мирновременното доброжелателство, широките хоризонти на оптимизма сега са затъмнени от сегашните факти на вероломното нападение, от ужасите на една невиждана кръвопролитна и унищожителна война. Императивите на времето отново зазвучават с цялата си категоричност. И както в прехода от периода на революцията и гражданската война към мирното строителство комунистът трябваше да придобие нови качества, така и сега той трябва, слушайки призива на родината и революцията, да прекрачи от мирновременната обстановка към драмата и трагедията на войната.

Организатор на народните въоръжени сили, челник в свещената борба за защита на родната земя, вдъхновител в разгрома на окупаторите — такава е новата роля на комуниста през годините на Отечествената война. Към него, най-героичния, най-доблестния, най-предания на революцията, са обърнати погледите на милиони хора.

Безспорно образите на комунистите от произведенията на поетите и писателите от годините на Отечествената война напомнят образите на комунистите от годините на революцията и гражданската война. Защото съзвучен е периодът 1917—1921 година с периода 1941—1945 година. Но заедно с това не бива да се забравя, че около двадесет години отделят единия период от другия. И в този промеждутък от време, като е запазил някои основни черти, комунистът се е обогатил с много нови качества на характера. А заедно с това развили са се и нови традиции в литературата, създали са се нови похвати в разкриване на положителния герой.

Съветските поети още от първите дни на войната виждат и отразяват авангардната роля на комунистите, разкриват вдъхновяващия им пример. Н. Тихонов, А. Сурков, М. Светлов, А. Межиров и редица други поети изразяват преклонението си пред подвига на комуниста воин, мъжеството на неговото поведение. В „Балада за тримата комунисти" Тихонов съзнателно изпуска ненужните детайли и съсредоточава вниманието си върху мълчаливия подвиг на тримата разузнавачи комунисти: Герасименко, Красилов и Леонтий Черменов. Пред тях са дзотовете на врага, които заграждат пътя на настъплението, пред тях са насочените картечници, които не дават на съветските войски да се придвижват напред. И те тримата там, на ленинградския фронт, в този студен и ясен зимен ден вземат мълчаливото решение — да запречат с телата си отворите на дзотовете, да запазят от смъртта своите настъпващи другари. Вземат това мъжествено и страшно решение, защото чувствуват, че към тях е обърнала очи родната страна.

Комунистите, които остават в тила на врага, да организират и направляват силата на народната съпротива и вярата на обикновените хора в духовната мощ, в мъдростта на Партията, са изобразени в мемоарните книги „Нелегалният обком действува" на А. Фьодоров, „В кримска нелегалност" на И. Козлов, „Хора с чиста съвест" на П. Вершигора и др.

В повестта на Б. Горбатов „Непокорните" са възродени своеобразните традиции на героичната гоголевска проза. Окупацията, „новият ред" на немците идва като нещо страшно и зловещо за семейството на Тарас Яценко. Старият майстор е зашеметен от събитията, той някак трудно определя поведението си и бавно назряват неговите решения. Но заразителен е примерът на сина му — партийния работник Степан. Той тръгва сред хората. И за него най-щастливи са онези дни и часове, когато чувствува, че обикновените труженици му вярват, че те са готови да поемат оръжието, за да защищават поруганата родина.

Без романа „Млада гвардия" на А. Фадеев, без това забележително произведение, пронизано от светла, утвърждаваща романтика и истински социалистически хуманизъм, не бихме имали онези представи за комуниста воин от времето на Отечествената война, които имаме сега.

Фадеев е един от съветските писатели, които не само са преминали през партийна школовка, но са запазили дълбок пиетет към комуниста, умение да виждат, да чувствуват нравствената красота на неговите пориви и всекидневни действия.

„Млада гвардия" е документална книга за комсомолците от Краснодон, вдигнали се на подполна борба против немските окупатори. Но това е същевременно и книга за възпитателите на младогвардейците — за по-старото поколение комунисти, омъдрени в класовите битки, получили закалката си в строителството. Такива са Филип Лютиков, Иван Проценко, Матвей Шулга, Валко и др. С особена художествена сила се отличава образът на Иван Проценко. Много убедително, със завидно психологическо проникновение и ярки краски е разкрил Фадеев идейната убеденост, деловите качества и моралния лик на този опитен партиен ръководител, поставен да работи

Digitized by Google

при неимоверно трудни условия. Проценко не само въплъщава най-ценните добродетели на комуниста, той е и много жив, много плътен като човек. Върху него като представител на областния комитет на Партията се стоварва огромна, и то много отговорна работа. Той ръководи евакуацията, подбира хора за нелегална работа, осъществява връзка с партизанския щаб. От неговото умение и тактичност, от вярната му ориентация зависи ходът на съпротивата в областта. Основното у Проценко е това, че той разбира партийната работа преди всичко като правилен подбор на хората, че чувствува на кого може да се опре. И заедно с това Проценко не е сух и схематичен човек. Емоционалното богатство, щедростта на чувствата е друго много важно негово качество.

* * *

Победата над хитлерофашистките войски през 1945 година е победа на Съветската армия, на целия народ, крупна победа на Партията, на милионите комунисти, оглавили епичните сражения. Друг, по-светъл, по-увличащ, по-перспективен става животът под мирното небе. Много по-големи са човешките радости, когато не свирят куршумите и не тътнат оръдията. Но раните, нанесени по снагата на родината от войната, трябва да се лекуват, трябва в условията на сложната международна обстановка да се осигури бързо всестранно развитие. Необходимо е да се озонира и общественият живот, да се изчистят от вътрешния живот на Партията някои напластени догми, да се направи преоценка на остарели, пречещи на развитието „ценности".

През тези години образът на комуниста в съветската литература не само се обогатява с много нови, непознати или малко познати черти, той добива и различни варианти и оттенъци, защото времето изработва някои нови идейни, нравствени и етични норми на човешко поведение, предявява нови изисквания към комуниста.

Необходимо е също така да се има предвид, че през последните няколко десетилетия в съветската литература много често се противопоставят комунисти на „комунисти", формални партийни членове на истински марксисти ленинци. И това нито е случайно, нито е израз на слабост. Напротив, този факт сочи, че писателите — народни синове — имат сили и кураж да решават наболели въпроси, че те не се плашат да изпълняват своя патриотичен и граждански дълг.

Нужно е преди да разкрием някои типични образи на комуниста от тези десетилетия, да не забравяме и нещо друго, че сега благодарение на дългата и упорита работа на Партията, благодарение на всестранния растеж на съветския човек все повече се заличава разликата между партийните и безпартийните граждани, и то не може да не бъде забелязано от писателите. И тъкмо това приближаване и сливане е белег за високия идейно-духовен растеж на съветското общество.

Така че когато съветските писатели правят често герои на своите произведения обикновени труженици, редови хора, това не означава, че те се връщат към „малкия човек", така широко познат като литературен герой от миналото, а означава поскоро, че онези качества, които преди са били присъщи на деснофлангове, на комунистите, сега могат да характеризират и безпартийните, и редовите съветски хора.

По принцип лиричното произведение не е просторно. За него не е присъща многотематичността. Емоциите най-добре се изразяват не чрез разказ, не чрез философски мъдрости, а по-скоро чрез пряк изблик. Може би поради това в много от своите стихове, посветени на Партията, съветските поети разкриват (което винаги е необходимо!) героиката на комуниста, показват дерзанието му, волята му за борба като едно от най-ценните и неизменните качества. В това отношение Ярослав Смеляков се сродява със Сергей Орлов, Константин Ваншенкин с Владимир Солоухин.

Но въпреки своеобразието на жанра, въпреки тесните рамки на лиричното стихотворение времето оказа своето. Редица съветски поети през последните десетилетия правят по-широки обобщения, свързват дейността на комуниста с цели десетилетия, търсят да покажат на пръв план и онова, което е присъщо за революционерите комунисти от различни страни. Така Я. Смеляков поставя в един и същи цикъл стихове, посветени и на Долорес, и на Юрий Гагарин, и на Че Гевара, и на бразилеца Жантил, а Вл. Солоухин в относително краткото стихотворение „Партийният билет" очертава основните етапи, през които е преминала историята на Партията.

Израстването на честния момък от народните низини, суровата му закалка в борбата за съветска власт и в строителството, естественият му път към редовете на Партията и несправедливото му репресиране е намерило израз в една глава от вълнуващата новаторска поема на Ев. Евтушенко „Братска ГЕС". Разкривайки своето бурно минало, комунистът инженер хидростроител Карцев няма от какво да се срамува. Наистина тежко му е, че с произведеното от него електричество слепят очите му и се отнасят с него като с враг, но той намира нравствени сили да издържи изпитанията и верният му извод е, че „в Комуната няма място за подлеци".

По принцип жанровите особености на художествената проза са такива, че тя дава много по-голяма възможност героите да бъдат очертани с цялата тяхна сложност и многостранност. И трябва определено да кажем, че съветските писатели от последните десетилетия обилно се ползват от тези особености на прозата при изграждане образа на комуниста.

Ако искаме да обобщим в няколко думи заслугите на съветския разказ, повест и роман от втората половина на 40-те, 50-те, и 60-те и 70-те години по отношение на образа на комуниста, смело можем да кажем, че през тези години писателите често на високо професионално ниво са изпъл-

Digitized by Google

нили своя дълг. Облегнали се на своята съвест, дълбоко почувствували гражданския си дълг и възползвали се от сриването на догматичните схващания и култовските увлечения, те наистина съумяват като най-добрите свои предшественици да кажат голямата и необходима истина.

В редица произведения на съветските писатели като К. Симонов, Г. Николаева, Г. Марков, П. Нилин, В. Овечкин, Вл. Тендряков, П. Проскурин, Ю. Бондарев и други остро, открито се поставя въпросът за слабостите и грешките на комунистите ръководители. Но негативните черти на комунисти, които са визирани от авторите през последните десетилетия, трябва правилно да се оценяват. От височината на постигнатите успехи по-ясно проличават неблагополучията. В светлината на яркото сияние, което излъчват комунистите ленинци, по-ярко се откройва грозотата на отделни единици, които незаслужено заемат определени места. Такъв е например Валган, директорът на Тракторния завод от романа „Битка по пътя" на Галина Николаевна. Той до съвършенство е овладял умението да създава винаги благоприятно впечатление за себе си, да хвърля прах в очите на хората, да дава вид, че е предан на делото, че е енергичен, делови и незаменим. Но лесно проличават основните слабости на този народен ръководител в момента, когато се извършва преоценка на ценностите, когато отпада страхът от критиката. Оказва се, че Валган е бил нечестен и спрямо работниците и инженерите в завода, и спрямо по-високите планиращи служби. Той е гонел само производство, търсел е на всяка цена изпълнение на плана, като е пренебрегвал посъвременните модели трактори, като е отхвърлял новите технологии, като е оставял работниците при лоши и нехигиенични условия. Затова, когато всичко става известно, когато хората се уверяват, че са били лъгани, Валган неминуемо не само губи своя ореол, но и неправилно заемания пост.

* * *

Днешният комунист ръководител като образ на човека от утрешния ден — това е един проблем, който съветската литература разрешава с голям успех. Безспорно във всеки отделен успех на твореца на словото има някаква не докрай разкрита тайна. До всеки сполучлив, художествено убедителен образ писателят стига по свои, не винаги широко известни пътища. Но съществуват и обективни предпоставки за направените естетически завоевания. И обективните предпоставки в случая се изразяват в това, че комунистът от десетилетие на десетилетие засилва своя авторитет, че той е признат вдъхновител и ръководител в борбата за комунизъм и че неговият пример е все по-силно увличащ.

От голямото богатство на образи на комунисти, достойни за своето име, ползващи се с истинска народна обич, ще подберем само няколко. Такъв е Воронаев от романа „Щастие" на П. Павленко, такъв е Мартинов от „Районни делници" на В Овечкин, както и Марков от „Влез във всеки дом" на Е. Малцев, и Балуев от „Запознайте се, Балуев" на В. Кожевников.

Началникът на участък в подводно-техническите работи на строежа на магистрален газопровод Павел Балуев е един от тези комунисти, за които може да се каже, че е истински ръководител — човек, който не само чувствува огромна отговорност за своята работа, но е и предан другар и приятел с работниците, техниците и инженерите. У Балуев, като у съвременен комунист прекрасно са съчетани онези качества, които ще бъдат характерни за редовия човек от утрешния ден. Преди всичко той е от онези хора, които не се срамуват от никакъв труд. Овладял техниката, изучил устройството на машините, той би могъл да работи и на екскаватор, и на булдозер, би могъл да бъде подводник ... Но онова, което е особено обаятелно у него, е, че той се е отърсил от всякакъв формализъм и канцеларщина и живее най-активно не само с производствения, но и с лично интимния и семеен живот на своите подчинени. За него е неизменно правило да беседва с всеки новопостъпил на работа и да прави всичко възможно за неговия спокоен и пълноценен живот. Балуев има пълно право, като смята, че „настроението на колектива е главен запас от скрити мощности". И някак естествено, без принуда читателят обиква този културен, умен, високопринципен и неуморим в работата комунист ръководител, обиква го, без да се прекланя пред него, обиква го с топла другарска обич, така както се привързваме към човек от нашата среда, от нашия близък кръг.

* * *

Дълъг е стръмният, неравен и труден път, който извървя комунистът в Съветския съюз от Октомври до днес. Времето изискваше и изисква от него — воина и строителя, боеца и ръководителя — огромно напрежение на волята, лично мъжество, такт, обич към хората.

И сега, когато погледнем назад през десетилетията, виждаме, че комунистът достойно изпълняваше и изпълнява своя дълг. Защото него го вдъхновяваха и го вдъхновяват великите марксистко-ленински идеи, защото той имаше и има самочувствието, че се бори за истината, че служи на правдата.

Съветските поети и писатели още от първите моменти на революцията видяха, усетиха, разгадаха идейно-нравствената сила на този образ — вложиха много пламък от своите сърца, много умение от присъщото им майсторство, за да бъде образът на комуниста чист и сияен, за да бъде той обаятелен и привличащ.

Така те, творците на художественото слово, изпълниха и изпълняват един дълг пред прогресивното, пред мислещото, пред борещото се човечество.

Digitized by Google

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЯТ ДЕМОКРАТИЗЪМ

проф. **БОРИС СПАСОВ**

Ако въпросът за демокрацията въобще е безспорно актуален, още по-голяма е актуалността на проблема за социалистическата демокрация. Той сега стана „Кардинален теоретически, политически и идеологически проблем"[1].

Актуалността на проблема за социалистическата демокрация се поражда на първо място от нейното значение за социалистическия обществен живот. Социализмът и демокрацията са неделими. Реална свобода и реална демокрация може да има само там, където липсват експлоататори и експлоатирани, където средствата за производство са обществена, а не частна собственост. А така е само при социализма.

Въпросите на социалистическата демокрация са актуални, тъй като тя не е само същност на социалистическия обществен строй, но и ефективно средство за постигането на неговите цели. Според В. И. Ленин победилият социализъм не може да поддържа своята победа и да доведе човечеството до отмиране на държавата, без да осъществи напълно демокрацията. Социализмът се нуждае от истинска демокрация, тъй като в нея се коренят най-важните условия за неговото прогресивно развитие. Развитието на демокрацията при социализма е обективна закономерност, фактор с изключителна значимост за стимулиране на политическата, обществената и трудовата активност на народа в реализацията на партийната и държавната политика.

Актуалността на проблема се засилва и от това, че светът неминуемо ще върви към социализъм и демокрацията от социалистически тип привлича вниманието на народите. Не случайно социалистическият демократизъм е прицел на идеологическата диверсия на империализма, на различните десни и „леви" ревизионисти. Те насочват острието на своята антикомунистическа дейност именно срещу социалистическата демокрация, изопачават нейната същност, отричат дори съществуването ѝ. Като клеветят и отричат социалистическата демокрация, буржоазните идеолози не пропускат да разкрасят и възхвалят буржоазната демокрация, като ѝ приписват дори способността да осъществи идеалите на социализма. Те с все по-рястящо ожесточение се нахвърляха с нападки срещу реалния социализъм, като го представят за недемократичен, авторитарен и т. н. Но напразни са усилията на антикомунистическата пропаганда. Социалистическата демокрация е реалност, а не хипотеза или мечта. Тя съществува в първата в света социалистическа държава — СССР, вече 60 години, а в НР България и в други страни от социалистическата общност — повече от 30 години.

I

При социализма държавната власт и демокрацията се намират в диалектическо единство, при което демокрацията представлява не само форма, но и същност на политическата власт. Още от момента на нейното възникване социалистическата демокрация по безспорен начин доказва, че е нов и най-висш тип демокрация в историята на човечеството. Тя освободи трудещите се от експлоатация и потисничество, превърна ги в господари на своите страни, не

[1] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 15, с. 407.

Digitized by Google

само им предостави широки права и свободи, но и създава условия за тяхното реално осъществяване. „Още от първите си дни — казва др. Тодор Живков, — още в най-неразвитата си степен социалистическата държава е неизмеримо по-демократична и от най-развитата буржоазна демокрация, защото е власт на работническата класа в съюз с най-широките трудови маси, власт на класата, която си поставя за цел не да увековечи своето господство, а да изгради безкласово социалистическо общество."[1]

Насъщната потребност на човека — да бъде активен участник в обществените процеси, да решава главните проблеми на своята страна, се удовлетворява именно при социализма, в условията на една действително демократична по своята същност политическа власт. Според В. И. Ленин характерното за нея е, че именно масите, които дори при най-демократичните буржоазни републики, бидейки равноправни по закон, на дело са отстранени от участие в политическия живот, лишени са от своите права и свободи, вече се привличат към постоянно и неотклонно, при това решаващо участие в управлението на държавата.

Макар че от момента на нейното възникване социалистическата демокрация е от висш тип, действителна и широка демокрация, тя не е неизменна величина, а се характеризира с определена динамика и многоетапност, тъй като не възниква в завършена форма. Програмата на Българската комунистическа партия, приета на нейния Десети конгрес, и Конституцията на Народна република България очертаха главните насоки за усъвършенстване на нашата политическа система, за развитието на социалистическата демокрация у нас. Този процес се наблюдава във всички социалистически страни.. Когато характеризира проекта за нова Конституция на Съветския съюз, Леонид Илич Брежнев отбеляза: „... Главното направление на новото, което съдържа проектът, е разширяването и задълбочаването на социалистическата демокрация", защото това ще бъде конституция на развито социалистическо общество във великата страна на Ленин и на прехода й към комунизма.

Усъвършенстването на демокрацията способствува да се развиват производителните сили и производствените процеси, въздействува благоприятно върху икономиката. От своя страна усъвършенстването на икономическите отношения, натрупването на повече и по-доброкачествени материални блага, повишаването благосъстоянието на народа допринася да се разгръща и задълбочава социалистическата демокрация. Като се развива икономиката и се усъвършенствува материално-техническата база на социализма, се развиват обективните гаранции на народовластието. А социалистическият принцип на разпределение засилва стимулите към общественополезен труд, повишава активността на трудещите се в производството за усъвършенстване на надстроечните категории, в това число и на социалистическата демокрация. Като се свързва теоретически с усъвършенстването на материалните основи за живот и се основава практически на растящото благосъстояние на трудещите се, социалистическата демокрация създава реална възможност за премахване на стихийността, волунтаризма и субективизма в обществения живот, за преграждане пътя на авантюризма и догматизма.

В етапа на изграждане на зряло социалистическо общество в нашата страна важен и действен фактор за разширяване и обогатяване на социалистическия демократизъм представляват измененията в социалната структура на обществото. Само през последните години броят на работниците в страната се е увеличил с близо половин милион и достига около 60 на сто от заетото население. Подобри се и вътрешната структура на работническата класа, нейният качествен състав. Издигна се образователното равнище и техническата квалификация на работниците. Увеличи се броят на механизаторите и техническите кадри в селското стопанство, социалната природа на селяните кооператори се измени, те все повече се доближават до работническата класа. Бързо се увеличи онази част от социалистическата интелигенция, която пряко ръководи производството, развива и внедрява научните и техническите постижения. Измени се и характерът на труда и ролята на заетите в административно-управленческата дейност. Порасна социалистическото съзнание и организираността на трудещите се. С основание Единадесетият конгрес на Партията потвърди, че измененията в социалната структура на обществото „разкриват нови възможности за развитие на социалистическата демокрация, за утвърждаване на социалистическия начин на живот". Тези възможности засягат всички сфери на социалния живот и всички звена на политическата система на нашето общество. Да вземем държавните органи. Тяхното демократично развитие се изразява главно в усъвършенстването на организацията и съдържанието на дейността им. Развиват се и недържавните форми на демокрация. Повишава се ролята на обществените организации. На Осмия конгрес на Отечествения фронт се подчерта, че на Отечествения фронт принадлежи важната роля да съдействува за по-нататъшно развитие на демокрацията, на всички нейни форми — държавни и обществени, на представителната и на пряката демокрация; за по-активно включване в управленческите дела на все по-голяма част от членовете на обществото.

Широкото разгръщане на демокрацията ограничава сферата на принуждението и дава широк простор на убеждението като метод за включване на широките народни маси в стопанското и културното строител-

[1] Т. Живков, XI конгрес на БКП, стенографски протокол, 1976, с. 77.

Digitized by Google

ство. Така се повишава значението на съзнателната и целеустремената дейност на трудещите се, повишава се политическото и държавническото съзнание на масите. При развитието на общественото производство и народната култура, при опазването на обществения ред все повече действуват и морални стимули, присъщи на социалистическия начин на живот. Практиката показва, че такива фактори като всенародното движение за развитие на народното стопанство, социалистическото съревнование, критиката и самокритиката имат съществено значение при строителството на социализма и придобиват характер на материална и културна предпоставка за издигане на по-висока степен социалистическия демократизъм. От една страна, те са израз на повишената активност на народните маси, а от друга—дават тласък за по-нататъшното развитие на демократичните сили и тенденции в обществото . У нас вече съществува необходимото културно равнище, което позволява да се осигури широка и творческа политическа активност на всички трудещи се при решаването на въпросите на социалното управление.

Във връзка с ролята на субективните фактори за развитието на социалистическата демокрация следва да се подчертае особено голямото значение на Партията и нейното ръководство. Вътрешнопартийната демокрация, принципите, върху които се изгражда Партията и се осъществява нейната дейност, служат за образец на останалите недържавни и на държавните организации. Така например демократическият централизъм, възникнал като партиен организационно-политически принцип, намери място при държавния апарат и стопанските единици. Или колективното ръководство, то вече е не само партиен принцип, а получи универсално изражение в цялата система на политическата организация на обществото у нас.

Процесите на задълбочаване и разширяване на социалистическия демократизъм са закономерен резултат от действието на обективни и субективни фактори, но те не се извършват стихийно и неорганизирано. Изключително голямо значение и в това отношение има партийното ръководство. То се налага и поради обстоятелството, че при определени условия могат да възникнат някои фактори, които, ако се оставят да действуват стихийно, биха затормозили процеса на по-нататъшното развитие на демокрацията. Както отбелязва др. Тодор Живков, „Високата степен на обобществяване на производството, неговата концентрация и интензификация, централизираното ръководство на големи териториални единици крият възможност за отдалечаване на партийното и стопанското ръководство от хората, от въпросите на техния живот и бит, от това, което ги вълнува"[1]. В подобни случаи Партията активно се намесва за регулиране на процесите, търси и разкрива нови форми и средства за разширяване участието на трудещите се в социалното управление, разгръща социалистическата демокрация. Партийното ръководство следователно се утвърждава като необходимост и като висш принцип на социалистическия демократизъм. Партията е фактор и образец за неговото възходящо развитие.

II

Една от главните насоки на развитието на социалистическата демокрация се свързва с представителните органи на народната власт. Когато характеризира проекта за нова Конституция на Съветския съюз, Л. И. Брежнев, говорейки за разширяването и задълбочаването на социалистическия демократизъм, изтъква, че този процес получава по-нататъшно развитие преди всичко в демократическите принципи за формиране и дейност на съветите, като се определят пътищата за укрепване връзките на съветите и на техните депутати с масите.

Представителните органи в Народна република България са от типа на съветите. Те съчетават чертите на държавни и обществени организации и се развиват все повече като широки обществени организации на трудещите се. Чрез тях се дава израз на реалната политическа воля на народа. Решенията на Априлския пленум на Централния комитет на Партията (1956 г.) дадоха широк простор за развитие на представителната демокрация. В годините след пленума се усъвършенствува Народното събрание и народните съвети. Те се утвърдиха като работещи корпорации. Конституцията на НР България закрепи статута на Народното събрание като върховен орган на държавната власт, който съединява законодателната с изпълнителната дейност, осъществява върховен контрол, изпълнява функциите на върховен организатор на плановото ръководство на общественото развитие. По този начин в Народното събрание се съчетават всички основни функции на държавната власт. Това позволи то да осъществява на практика широка и разнообразна дейност в областта на социалното управление. Шестото народно събрание например през петгодишния си мандат, приключил в края на май 1976 г., прие 71 закона, изслуша три пъти отчети на Правителството за неговата цялостна дейност, прие национална програма за издигането на жизненото равнище на народа, обсъди и реши множество въпроси от вътрешнополитически и външнополитически характер, изслуша отчети на главния прокурор и на председателя на Върховния съд. На няколко пъти то изслуша отчети за работата на отделни министерства и други ведомства, развиваше значителна международна дейност.

Широка дейност разгръщат и народните съвети. Чрез множество организационни форми, утвърдени по законодателен ред или в практиката, те осигуряват участието на гражданите при решаването на въпро-

[1] Т. Живков, Ц. с., стр. 67--68.

сите от местно значение и при обсъждането на проблеми, които имат общонароден характер.

Постоянното усъвършенстване на представителните учреждения е характерна черта в развитието на социалистическата демокрация. Докато в прехвалената буржоазна демокрация се наблюдава упадък на парламента, неговата роля се измества от органите на изпълнителната власт — президент и правителство. Буржоазни теоретици се опитват да обясняват този упадък с факта, че при съвременната научно-техническа революция уж социалното управление придобивало тясно професионален характер и можело да се извършва само от специалисти, при помощта на най-нови технически средства. Някои от тях дори твърдят, че съвременната държава е загубила своя политически характер, станала е напълно техническа и следователно политическите институти, между които е и парламентът, вече не могат да ръководят социалното управление и трябва да отстъпят мястото си на технократите. Пред Единадесетия конгрес на Българската комунистическа партия др. Тодор Живков се спря специално на този въпрос и подчерта: „Решително трябва да се преодоляват проявите на технократизъм, на пренебрежение към идейно-политическото съдържание на стопанската и административната дейност. Винаги когато се вземат важни решения, засягащи интересите на широките маси, трябва предварително да се отчита техният политически и възпитателен ефект и да се предприемат мерки за изясняването им.“ Нашата практика доказва, че в социалистическото общество и в условията на научно-техническата революция представителните учреждения имат голямо значение и важна роля именно поради това, че се състоят от политически дейци, които изразяват волята на народа. Всеки стопански, културен и административен проблем има винаги и политическа страна. Никой не отрича значението на техническите средства за управлението на обществото, но никой, ако се отнася сериозно към въпросите, не може да отрече необходимостта от политически подход при тяхното решаване.

Механизмът на социалистическата демокрация и неговото усъвършенстване откриват простор за развитието и прякото участие на народа в управлението на страната, в ръководството на производствената дейност и културното строителство. В. И. Ленин отбелязва, че социалистическата система дава възможност да се съчетават изгодите на парламентаризма с изгодите на непосредствената и пряка демокрация.[1] Затова развитието на демокрацията от социалистически тип означава както усъвършенстване на представителните учреждения, така и използване на недържавните форми за осъществяването на народовластието.

Конституцията на Народна република България предвижда редица от формите за непосредствено осъществяване на държавната власт от народа. По-специално тя предвиди референдума като реален способ за пряко участие на народа в социалното управление.

Все по-голямо развитие получават ролята и значението на масовите организации и колективите на трудещите се в социалното управление. В материалите на Единадесетия конгрес на БКП се посочи необходимостта още по-резултатно да се следва линията обществените организации и движения да изпълняват държавни функции, за да се обвърже по-тясно тяхната дейност със специфичните интереси на различните слоеве на народа, да се повиши значението им в цялостната политическа организация на обществото; да се увеличи броят на представителите на обществените организации и движения във всички звена на социалното управление. Все повече се развива тенденцията за масовото, активното и плодотворното участие на трудещите се при обсъждането и решаването на кардинални проблеми за развитието на икономиката, науката, техниката и културата.

Законодателството на НР България предостави на професионалните съюзи управлението на краткосрочното обществено осигуряване и охраната на труда. Създадени бяха другарски съдилища като органи на обществеността, за въздействие на лица, които нарушават обществения ред, социалистическата законност и са носители на отрицателни явления в живота на обществото. Засилва се използването на общественото начало в работата на държавните органи. По този начин се използва най-пълно и рационално капацитетът на специалистите и обществените дейци при решаване задачите на управлението.

Ролята на обществените организации и на трудовите колективи получи ново развитие и съответен правно-нормативен израз в правилника за организация на стопанската дейност, който бе приет в края на 1975 г. от Министерския съвет. Този правилник утвърди принципа за съчетаването на единоначалието с колективността, на държавното и общественото начало. Предвидени бяха като органи за управление на стопанските организации наред със съответните държавни институти още и звена, изградени на обществени начала, въплъщаващи изцяло социалистическия демократизъм. Такива са например **стопанските съвети** и стопанските **комитети**. В състава на стопанския съвет при държавната стопанска организация участвува по право председателят на Съвета на председателите на профкомитети, а по решение на самия стопански съвет като негови членове могат да се привличат първенци в производството, герои на социалистическия труд, орденоносци, изобретатели, рационализатори. Стопанските комитети, които се създават във всички поделения на държавните стопански организации, се състоят от 11 до 21 работници и служители. Най-малко 50 на сто от техните членове трябва да

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 26, с. 87.

Digitized by Google

бъдат работници или инженерно-технически кадри, заети непосредствено в производството. Както стопанският съвет, така и стопанският комитет са органи на управление с определена и утвърдена по юридически ред компетентност, чрез които трудещите се участвуват непосредствено в ръководството на общественото производство.

Ролята на важен орган на самоуправление на трудещите се в областта на стопанското ръководство изпълняват и общите събрания на работниците и служителите, профкомитетите при стопанските организации и съветите на обществени начала, създавани за разгръщане творческата инициатива на работниците и служителите и за привличането им в решаване на научни, технологически и икономически задачи. Всичко това подчертава богатото съдържание на социалистическия демократизъм, който намира израз не само в политическата, но и в икономическата област на социалния живот.

Нова оригинална форма на пряка демокрация представлява насрещният план. Той се предлага от работниците и служителите в държавните стопански организации, в агарарно-промишлените комплекси и в другите стопански звена. Като допълнение на основния държавен план, насрещният план се изгражда на базата на допълнително разкритите резерви на реализирани от трудещите се икономии. Чрез тази форма, казва другарят Тодор Живков, „милиони хора непосредствено създават по-добра организация в производството, разкриват допълнителни възможности за нарастване на обществената производителност на труда и за ускореното повишаване на жизненото равнище".

Особена форма за развитието на социалистическата демокрация при социалното управление представлява държавно-общественото съответно обществено-държавното начало. Става дума за това, че държавните методи и средства за управление се свързват в диалектическо единство с формите и средствата, характеризиращи дейността на обществените организации и творческите колективи за постигането на общи за цялата социалистическа система цели и задачи. Основният смисъл на това свързване е да се съчетае в едно силата на държавната организация със силата на различните обществени и творчески институти.

Обществено-държавното начало е утвърдено от Конституцията и намира организационен израз в създаването на обществено-държавни органи като Комитета за култура, Комитета за наука, технически прогрес и висше образование, Комитета за държавен и народен контрол и др.

Една от важните форми, в които намира израз социалистическият демократизъм, е народният контрол върху работата на държавните органи. Конституцията на НР България, когато очертава насоките в развитието на държавата при изграждането на зрялото социалистическо общество, изрично посочва необходимостта от засилването на народния контрол. Обикновено този контрол се проявява в колективните организационни форми. За тази цел се използват обществените организации и колективите на трудещите се. Народният контрол се проявява често пъти и в съчетаването с държавните контролни функции. Това намери специален израз в приетия от Народното събрание Закон за държавен и народен контрол, който регламентира изцяло участието на трудещите се, техните организации и колективи в осъществяването на тази важна социална функция съвместно със съответни държавни служители. Но народният контрол може да намери изява и в жалбите, предложенията и сигналите на гражданите.

III

Правният статут на гражданите, свободата на личността и реалното гарантиране на човешко достойнство е основен елемент в съдържанието на социалистическия демократизъм. При социализма човекът стои в центъра на вниманието на Партията и държавата, на цялата общественост. Десетият конгрес на БКП отбеляза, че грижата за човека е основна грижа на Партията, смисъл и съдържание на цялата ѝ политика. Той издигна девиза: „Всичко в името на човека, всичко за благото на човека". Конституцията на НР България закрепи принципите и изходните положения на правния статут на гражданите в страната и регламентира техните основни права и задължения.

Въпросът за правата и свободите на гражданите е една от най-важните страни на отношенията между обществото, държавата и личността. Тези отношения, а оттам и самите права, зависят от същността и особеностите на обществото. За да се освободи личността от прокрустовото ложе на буржоазната система, трябваше да се измени политическата организация на обществото по такъв начин, че да бъде превъзмогнато противоречието между класите и между интересите на личността и държавата. Това стана възможно само като се установи действителна демокрация, каквато е социалистическата. Само тя осигури реални права и свободи на гражданите, защото при нея „не човек съществува за закона, а законът съществува за човека".

През годините след Априлския пленум на ЦК на БКП и особено след Десетия партиен конгрес бяха реализирани множество мероприятия, свързани с развитието и укрепването на юридическия статут на гражданите, с по-нататъшното гарантиране на техните права. Това е и Конституцията от 1971 г., и Декемврийският пленум на ЦК на Партията от 1972 г., който прие цялостна програма за по-нататъшно развитие на жизненото равнище на народа. Единадесетият конгрес на Партията постави множество въпроси, свързани с повишаване материалното благосъстояние на народа, с жизнената среда, правата и задълженията на гражданите. Както законодателството, така и практиката в нашата страна показ-

Digitized by Google

ват, че в НР България се спазва неотклонно т. 7 от Заключителния акт на Общоевропейското съвещание в Хелзинки, според която държавите — участнички в това съвещание, се задължават да уважават правата на човека и основните свободи.

Известно е, че буржоазната пропаганда фалшифицира истината за социалистическата демокрация и представя в невярна светлина въпроса за правата и свободите на гражданите в социалистическите страни. С това тя цели между другото и да отвлече вниманието на народните маси от нерешените в техните страни болни социални и политически проблеми. Запазили правата и свободите за себе си, експлоататорските класи лишават трудещите се от възможността да имат гарантирана работа и да изхранват себе си и своите семейства. Лишават ги от правото на почивка, лечение, образование. Според статистическите данни сега в развитите капиталистически страни броят на безработните е повече от 17 милиона, към които следва да се прибави и многомилионната армия от частично безработни. Духовната и материалната нищета на големи слоеве от обществото в капиталистическия свят отстраняват напълно възможността за зачитане на човешката личност и за гарантиране на нейните права и свободи.

Социалистическата демокрация не само предоставя широки права и свободи на гражданите, но и реално ги гарантира. Обществената собственост върху средствата за производство и непрекъснатото развитие на материалното производство, социалистическата държавна власт и правото като израз на волята на народа създават необходимите материални, политически и юридически гаранции за тези права и свободи.

Социалистическата демокрация обаче съдържа и изискването всеки гражданин да изпълнява на равно основание своите задължения към обществото. Това е безусловно изискване и условие за по-нататъшно развитие и задълбочаване на социалистическата демокрация като неотменима черта на социалистическия начин на живот.“[1] Особено голямо значение имат онези задължения, които специфицират социалистическия начин на живот. Между тях на първо място стоят задълженията за обществено полезен труд и за опазването на социалистическата собственост. Конституцията на НР България провъзгласява правото на труд, но едновременно с това тя отбелязва, че трудът е въпрос на чест и дълг за всеки гражданин. Затова задача за утвърждаването на трудовата дисциплина , икономията на труд и повишаването на неговата производителност имат първостепенно значение за развитието на нашата родина.

Социалистическият начин на живот, който осигурява развитието на личните и обществените свободи на гражданите и гарантира човешкото достойнство, предявява съответни изисквания към гражданите и по отношение на техните свободи. Каквото и да говорят буржоазните идеолози, за нас правата и задълженията са едно цяло. Иначе и не може да бъде. Всички ние — работници, селяни, интелигенция, сме стопани на нашата свободна страна. А стопаните винаги заедно с правата имат и задължения.

Социализмът без демокрацията е немислим. Това е и предимството на нашия строй пред капиталистическия, че той разкрива все по-големи възможности за проявяване способностите на човека.

[1] Т. Живков, Ц. с., с. 77.

Digitized by Google

НА ПРИЦЕЛ: ТЕХНИЧЕСКИЯТ ПРОГРЕС

Срещите и разговорите ми в Германската демократическа република както с партийни, така и със стопански дейци сякаш идеха да потвърдят една закономерност — колкото по-развита е дадена страна, толкова и възможностите са по-големи, повече нови проблеми изникват. И изискват творчески търсения, разрастване и в ширина, и в дълбочина на новаторството като главно средство за издигане ефективността на икономиката. В началото съвсем не търсех **темата за техническия прогрес**. Но тя дойде сама още с първите срещи. Германските другари с нея почваха, тя стоеше като алфа и омега в стопанската работа, превърната бе в главен прицел на партийната работа. И аз не само че не можех да я избягна, но напротив, заинтригуван, започнах да я търся съзнателно. Защото в нея се открояваше опитът на такава напредвала в икономическото си развитие социалистическа страна като ГДР как разумно да се използва талантът на социалистическата нация, за да се върви в крак с неумолимите изисквания на прогреса, да се използват най-пълно възможностите на нашия обществен строй.

* * *

В малкия районен център Шьонебек — Магдебургска област, има голям тракторен завод. Това е младо предприятие — само на 28 години. Но сега петхилядният му колектив произвежда трактори и самоходни машини за 570 млн. марки, които се търсят и изнасят в много страни в света. Продукцията му е на високо техническо равнище и с висока ефективност.

Гордост за шьонебекските машиностроители е създадената и постоянно усъвършенствувана и поддържана на световно равнище самоходна машина „Е—280". По-интересното е не самата съвършено комбинирана машина за селскостопански работи, която може да служи като косачка, силажокомбайн и царевичен комбайн. По-интересен е подходът в работата и специално специфичната роля на партийния комитет, формите и методите на въздействие, за да се осигури нейното създаване.

Конструирането на машината и решаването на всички въпроси около технологията, организацията на производството и труда, нейното усъвършенствуване са **дело на „социалистическата обществена дейност"**, както се изразяват нашите немски другари. А това е такава обществена форма, която позволява да се мобилизира колективният творчески гений за осъществяване на една голяма идея. За целта в завода създават група от 120 човека, половината специалисти, останалата част творчески мислещи работници. Те получават и служебно, и партийно поръчение да довършат разработката и да решат всички въпроси, от които зависи усвояването на тази машина. Задължението им става не толкова служебно, колкото обществено, творческо. Те трябва да покажат своето умение, талант и съзнателност. И ги показват прекрасно.

Компетентните научни дейци са предвиждали, че усвояването ѝ може да стане за пет години, като се построи нов цех и се вложат 5 милиона марки. Но, както се изрази директорът на завода, „за нас времето и парите никога не стигат". Затова те впрягат техническата мисъл, за да съкратят времето и да изпълнят задачата с най-малко средства. Дотогава е съществувала една технологическа линия за производство на трактори. Вниманието им се насочва към реконструкцията и модернизацията на съществуващия цех и линия. Колективният ум намира оригинално решение — съществуващата линия да се преустрои и използва за производството и на тракторите, и на самоходната машина. И сега на нея в един ритъм едновременно следваха и двете машини, монтирани от едни и същи работници в различна последователност. Много от детайлите са направени така, че се заменят. Как прекрасно са приложили принципите на мултипликацията.

Тази група е под ръководството на партийния комитет. В началото на нейната работа партийният комитет поставя задачата срокът за разработката и усвояването да се съкрати. Създават се творчески

Digitized by Google

групи по различни проблеми. Разговарят с участниците, насърчават ги. И машината е усвоена само за една година и половина. А огромната сума, предвиждана за капитални вложения, е икономисана почти изцяло, защото целта се постига с **незначителни средства за реконструкция.** В този кратък срок близо десет процента от колектива се преквалифицира в нови професии, за да се подготви да усвои новото производство. Успоредно с грижата за раждането на новото производство и за преустройството на технологията и организацията партийният комитет създава една комисия за партиен контрол на тази дейност, която се превръща в директен инструмент за партийно ръководство. Когато групата и нейните секции заседават, представители на комисията за партиен контрол присъствуват, за да контролират как протича работата. Нейната задача е освен да следи изпълнението на сгъстените срокове, да отговаря за **решаването на „чисто човешките проблеми"**. А такива проблеми, които искат намесата на политическия ръководен орган, са много. Един от проблемите е бил за психическата бариера, породена от традициите. В част от колектива се появява страх пред новото. Някои пожелали да напуснат завода поради появили се слухове, че няма да произвеждат трактори, които са усвоили. Комисията за партиен контрол предлага на партийния комитет да се поведе индивидуална работа с всеки работник. И започват разговори с всеки поотделно — агитаторите, членовете на бюрата, партийните отговорници, ръководителите, пропагандистите — една армия от стотици човека се срещнали с всеки човек, за да изяснят какво представлява новата машина. За да разберат всички какво се твори и да се изпълнят с гордост и нагласа за нейното усвояване.

Под партиен контрол е поставено изпълнението на целия план за техническо развитие.

Така партийният комитет и партийните организации тука са намерили много точно своето място да оказват решаващо въздействие в осъществяването на техническата политика — чрез обществени форми да подтикват и разгръщат техническото творчество, да поставят тази дейност под непосредствен и близък контрол и едновременно с това да разгърнат своите идеологически функции съобразно непосредствените нужди на живота.

* * *

Тази линия на партийно въздействие още по-ярко се откроя в разговорите в районния комитет на Партията. Една от главните задачи на комитета в направляването на икономическия живот **е контролът над изпълнението на държавния план за техническия прогрес.** Районният комитет контролира изпълнението на 10 задачи от държавния план, поставени от областния комитет, и други 15 от районно равнище. Една от задачите е да се разработи на световно равнище нов дизелов двигател за комбайни и други машини, два пъти по-мощен от сега съществуващите. На заседание на районния комитет е било разгледано как се изпълняват тези задачи.

Някои по-големи въпроси се решават и пряко под ръководството на районния комитет. Например натоварена от него група с 5 подгрупи в продължение на 5 месеца е разработвала въпроси на социалистическата интензификация. Всяка група е решавала своята задача в продължение на 3 месеца. Едната се занимава с проблемите на науката и техническия прогрес, другата — за намаляване престоя на машини, трета с организацията на труда, четвърта със социалните въпроси и пр., предстоеше да се обобщи разработката и се видят резултатите. Така се търсят нови форми на активна работа, като се включва широк актив от творчески личности за разработване на нови проблеми, от които зависи издигането на качеството до равнището на световните постижения и получаване максимална ефективност.

Интересно е поставена работата по **разработване на местен челен опит и неговото разпространение** като една от важните грижи на партийната работа. За да съсредоточат силите на специалистите в разработката на дадени въпроси на едно място и да постигнат по-бързо и по-голям ефект, тука са избрали 8 теми и в определени производствени звена с най-добър опит са създали широки групи, които ги решават. Там са открили и консултационен пункт, който служи като учебно-методическа база за изучаване на новия опит и за неговото бързо разпространяване. Така с обединени сили на едно място творят опита, а след това другите използват неговия повтарящ се ефект. В тракторния завод например е открит консултационен пункт по прилагането на науката и техниката, в дизеловия — по икономия на материали, в комбината за леки конструкции — за научна организация на труда и пр. Чрез тези звена са успели да съсредоточат на едно място най-добрия опит от страната и района и да ги превърнат в база за неговото прилагане.

Интересна е работата, която се извършва след това: 87 предприятия са задължени да изучат и приложат натрупания опит. Всяко предприятие е изготвило план за тази цел и е уточнило в какъв срок ще го внедри. Тази работа е поставена под контрола на съответните партийни организации. А секретарите им се отчитат пред секретариата на РК на ГЕСП. Но и консултационните пунктове не са пасивната страна. Предстоеше в продължение на десет дни всеки консултационен пункт да се отчете пред районния комитет какво е направил за прилагане на опита, който имат, в целия район.

Посетих един консултационен пункт в кооперативна в с. Лепин. Там е разработена технология за преработка и използване на груби фуражи. Цялата тази технология е изложена в една зала с подробни разра-

Digitized by Google

ботки и с един аспектомат. Тука се обучават конкретно пристигналите да изучат опита. Но в пункта има и група лектори, участвували в разработката, които са задължени да посетят съответните кооперативи, които ще внедрят техния опит, за да ги запознаят на място и да помогнат във внедряването му.

Ето как сериозно, делово и бързо се организира прилагането на новото в живота, без излишна суетня. Цялата работа се съпътствува с делова организация, с най-широка идеологическа работа, която обхваща всички изпълнители и компетентно им помага да осъзнаят политическото значение на новото и да се изпълнят с високо чувство за отговорност за личния дълг и принос. Създава се строг ред за внедряване и той се поставя под квалифициран и строг партиен контрол. Така поставянето на ясни и високи цели, осигуряването на **строг ред, деловитост, високо съзнание, взискателност и контрол** са събрани в едно, съчетани с различни, но еднопосочно действуващи партийни лостове, които осигуряват крайния бърз и най-висок резултат.

Този стил на работа, приложен към проблемите на селското стопанство, ми бе разкрит и в район Остербург. Там към районния комитет имат група за интензификация на селскостопанското производство, която помага на всеки кооператив да разработи своя петгодишна програма за модернизация и издигане равнището на производството, които са обобщени в общ перспективен план на района В него се поставят например такива задачи: да се постигне 75 на сто от кравите да бъдат от подобрени породи, а млечността им да достигне от 3800 на 4200 литра средно от крава (от близо 30 000 крави). Но в плановете на кооперативите има други конкретни задачи, които районният съвет също помага да се изпълнят. Например кооперативът в Швехтен при 4700 литра си е поставил за задача да достигне 5500 литра мляко от крава. За някои задачи силите на няколко кооператива се обединяват, за да се изпълнят по-бързо. Същевременно всеки проект за програма се обсъжда във всяка ферма с всички животновъди, взема се тяхното мнение, преди да се разгледа от партийната организация, и след това от районния комитет на Партията

* * *

Магдебург е около тристахиляден областен град. В него има **висше политехническо учебно заведение.** Там се обучават 3300 редовни и 1000 задочни студенти. Този висш институт е една от важните бази не само за подготовка на бъдещите творци на техническия прогрес, но тясно е обвързал цялата си дейност с решаването на въпроси на техническия прогрес на предприятията в областта. В пълния смисъл на думата то се е интегрирало с производството и е станало **реална производителна сила**, ковачница на техническото развитие на производството. Един от неговите органи за управление е общественият съвет, председателствуван от директора на най-големия комбинат в града „Ернст Телман". Членове на този съвет са първият секретар на областния комитет, на градския комитет и други обществени и стопански дейци, наред с представители на висшето учебно заведение. Този съвет се събира един път годишно, за да обсъди задачите му за свързване с нуждите на производството и да утвърди годишния план за разработки на промишлените предприятия. Той упражнява и контролни функции.

Основните връзки са с комбината „Ернст Телман". Това е базово предприятие на политехниката, с което има **перспективен договор за сътрудничество.** Директорът и други специалисти на комбината са хонорувани преподаватели в политехниката. Но основното е, че комбинатът и неговите цехове са станали база за работа на научните дейци и студентите. Студентите стажуват в завода. Много от доцентите и професорите участвуват пряко в разработки на различни теми. В научните разработки са включени половината от преподавателите и студентите. Студентите от четвърти курс самостоятелно работят над конкретни задачи за научното и техническото развитие и това е задължителната им инженерна практика в продължение на 12 седмици. Отделно имат 18 студентски младежки обекти и 6 студентски рационализаторски бюра. Тяхната задача е да разработят технически задачи на предприятията, по възможност заедно с работници и специалисти. Една такава група работеше над технология на световно равнище. Студентите творци са получили научната награда на ректора, а работниците от комбината — орден. За една година са предадени и внедрени 170 разработки, от тях 9 са на световно равнище. Около 30 на сто от времето на преподавателите се влага за такава научно-творческа работа, полезна за практиката.

Същевременно те **участвуват и в идеологическата работа** на градския комитет на Партията. Но за разлика отпреди, когато са ги ангажирали безразборно за лекции и са ги откъсвали от научната им дейност, сега градският комитет е сключил договор с партийния комитет, в който е предвидено кои лекции, по коя тема и пред кои слушатели ще изнесат през годината научните дейци. Така в лекционната дейност са въвлечени повече специалисти. Но и лекторската им дейност е нормализирана и планирана и никой не може да ги отклонява повече. Сега те трябва да изнесат по 4—5 лекции годишно по една тема, така че, без да се изолират от обществения живот, да не се отклоняват ненужно от пряката си творческа работа. Техният ум и талант е нужен преди всичко да разчистват пътя на научно-техническия прогрес.

* * *

Особено важна е грижата **не само да се създаде изделие на световно равнище**, но то **бързо да се усвои** и неговото изпълнение

Digitized by Google

да бъде безупречно, **с високо качество.** Защото общият резултат **зависи** от работата **на всички тези дейности. В Машиностроителния завод за пневматични чукове в Берлин,** едно неголямо предприятие, колектив от млади творци е създал на базата на разработен принцип от съветски специалисти хидравлична пръскачка за бетонни изделия почти без вибрации. Всеки инженер в свой личен творчески план е уточнил своя дял в изпълнението на тази задача. При усвояването ѝ в производството са създадени **общи колективи на инженери и работници.** Така успяват да усвоят и произведат първите пръскачки само 6 месеца след даването на работните чертежи. Следващата грижа е била да се изпълнява висококачествено всяка операция и да се уплътнява работното време. Изискванията в това отношение се уточняват от самия колектив. И определят, ако над едно изделие се вложи 10 000—12 000 минути труд, допустими са само 20—30 минути брак. Отчетността се води всеки ден в тетрадка на всяка бригада. Партийната група е направила срещи с всеки работник, допуснал дефект, брак или престой. Най-добрите трима през тримесечието се канят от директора на тържествен обяд и им връчват грамота. Освен това поставят портретите им в алеята на най-добрите. Но за най-добри се считат онези, които имат два-три пъти по-малко брак от допустимия, т. е. под 10 минути за 10—12 хиляди минути вложен труд. През последните години обаче поради висската квалификация и системата за съревнование за изпълнение на показателите по качество около една четвърт от всички заети не са допуснали нито минута брак. За такова постижение в продължение на три месеца дават награда 25 марки и грамота, ако е в продължение на 1 година — бронзова, а 1,5 години — сребърна и 2 години — златна значка, придружена със знаме, вимпел и премия от 250 марки.

И докато пред партийните групи се отчитат комунистите и им се обсъжда дейността, всеки месец пред партийното ръководство се отчита както стопанското ръководство, така и ръководствата на обществените организации за изпълнение на задачите, и то им дава съвети как да отстранят недостатъците, как да приложат добрия опит.

Такава е конкретната партийна дейност И резултатите са налице.

* * *

Цялата тази дейност, която в предприятията ми разказаха и показаха партийни и стопански ръководители и работници — преки изпълнители, на срещата в Централния комитет получи логичното обобщение. Заместник-завеждащият отдел „Организационен" Ебермайн изтъкна, че **главният проблем на партийното ръководство сега е икономическият.** Той го сумира така: разгръщането на съревнованието, решаване въпросите на науката и техниката, за да се постигне висока ефективност и качество и се достигне и поддържа световното равнище във всяка дейност, във всяко изделие. Това е и голям политически въпрос. В това отношение партийните организации и комитети са получил указание да организират така работата си, че да използват конструктивния заряд на всички предложения на трудещите се и на комунистите, да помогнат да се изяви най-пълно социалистическата демокрация и се получи изменение, конкретен резултат.

Колко всичко това звучи актуално и за нашата практика. Защото, като вървим в общите редици на нашата социалистическа общност, ние не само се сближаваме, все повече се интегрираме, но и решаваме общи задачи. А в братския опит на Германската единна социалистическа партия има много интересно и полезно, което можем да взаимствуваме в борбата за изпълнение на решенията на Единадесетия конгрес и Юлския пленум.

Димитър ПЕТКОВ

Digitized by Google

ШИРОКО ПОЛЕ ЗА ТВОРЧЕСКА ИЗЯВА

Варненската градска партийна организация полага системни грижи за издигане авангардната роля на комунистите и разгръщане активността на трудовите колективи. Тя прилага разнообразни форми и средства за мобилизиране и насочване на техните усилия за изпълнение на задачите, поставени от Единадесетия партиен конгрес и Юлския пленум на ЦК на БКП в областта на икономиката и на обществения живот. Широко поле за изява разкри организираният от окръжния комитет на Партията преглед под наслов „Личен принос на комуниста в борбата за висока ефективност на труда и високо качество на продукцията", който обхваща периода от юни 1976 година до края на 1978 година. Организираните през последните години в партийните групи и първичните организации прегледи, разговори и беседи обогатиха опита на партийните комитети и бюра в индивидуалната работа с комунистите и трудещите се. Това помогна те да подходят творчески и с по-голямо организаторско умение към новата инициатива на окръжния комитет на Партията.

Прегледът беше открит на партийни събрания, където се изясниха целта, задачите и същността му, конкретните условия и възможности на съответните колективи за участие в него, мястото и авангардната роля на комунистите. Събранията приеха оценки за ефективността на труда и качеството на продукцията, произвеждана в отделните звена, а партийните членове поеха обещания за личен принос в тази насока. Приложени бяха разнообразни форми за отчет и контрол на участниците в прегледа. Това позволи да се следи отблизо изпълнението на обещанията, да се оказва навременна помощ, да се засилва личната отговорност на всеки комунист и член на колектива.

Извършената под ръководството на градския комитет на БКП целенасочена организаторска и политическа работа създаде предпоставки за по-широк обхват на комунистите и колективите в прегледа. В него се включиха над 85 на сто от партийните членове, заети непосредствено в материалното производство и обслужващата сфера, и над 1300 низови производствени звена — цехове, бригади, отдели, участъци, обекти и др. В предприятията „Първи май", „Нефт и газ", „Водоснабдяване и канализация", „Управление строителна механизация", „Търговия на едро", „Електрон" и други участвуват 95—100 на сто от комунистите. Очакваният икономически ефект от изпълнението на поетите обещания и възложените поръчения общо за градската партийна организация възлиза на повече от 9 милиона лева.

В хода на прегледа бяха решени редица задачи, свързани с по-пълното използване на основните производствени фондове и строителната механизация като: внедряването на нова техника и прогресивна технология по пътя на реконструкцията и модернизацията; въвеждането на ефективни материали в строителството; извършването на текущи ремонти на транспортните средства със собствени сили; повишаване културата на обслужването и други. В монтажния цех на завода за дизелови двигатели „В. Коларов" бяха въведени в експлоатация при нормални условия на работа нови мощности. Колективът на цех 5 на ЗКМ „Стоян Павлов" реализира десетки хиляди лева икономически ефект от внедрени рационализаторски предложения.

Съществен принос за изпълнението на производствените задачи и подобряване качеството на строително-монтажните работи дадоха партийните членове и колективите от „Водоснабдяване и канализация", „Благоустройствени строежи", „Нефт и газ". Планираният икономически ефект от поетите обещания и поръчения общо за отрасъла на строителството възлиза на повече от един милион лева. Досега са реализирани над 300 хиляди лева от тях. Добра политико-организаторска работа извърши първичната партийна организация при „Културно-битово строителство" на Строително-монтажния комбинат. Тук на

Digitized by Google

всеки комунист бяха предоставени насочващи въпроси за участие в прегледа като: овладяване на втора професия, приемственост между професиите, качествено извършване на строително-монтажните работи, двусменно използване на механизацията и др. Поетите лични обещания и възложените на комунистите поръчения се изпълняват в срок.

Активно участвуват в прегледа транспортните работници. В Института по воден транспорт той протича под наслов „Всеки научен работник — с влогова книжка във фонда на седмата петилетка". Под този девиз работят 53 специалисти, от които 23 са членове на БКП. Този малък колектив през 1976 година постигна икономически ефект от 4 367 000 лева при планирани 2 100 00. В Параходство БМФ 76 на сто от комунистите поеха обещания за личен принос, а 81 на сто имат възложени партийни поръчения. От икономии на гориво-смазочни и повторно използвани бракувани корабни материали, стоманени въжета и други досега са спестени на народното стопанство 941 хиляди лева. Значителен е приносът на комунистите и трудовите колективи от Строително техническия флот, където от изменение на технологията на драгажните работи в дълбоководния канал №1, разработените по-рационални забои за драгиране и зъведените рационализаторски предложения са реализирани над 530 хиляди лева. В резултат на изпълнените обещания и поръчения в Автокомбината — Варна е увеличен броят на образцовите автолинии, повишена е сменността, засили се автовлаковото движение с голямотоварни ремаркета.

Прегледът на окръжния комитет на БКП по проблемите на ефективността и качеството намери резултатно приложение и в някои организации и колективи извън сферата на материалното производство. Те съумяваха до голяма степен да го подчинят на такива критерии, които най-добре съответствуват на тяхната специфична дейност. В здравните заведения например поетите задължения са непосредствено свързани с основните задачи по здравеопазването на трудещите се, подобряването на организацията и качеството на медицинското обслужване, квалификацията и етичното възпитание на кадрите. В градския народен съвет прегледът помогна за повишаване активността, самоинициативата и творческото отношение на комунистите към възложените им задачи. Със своя пример в колективите те съдействуват за подобряване цялостната дейност на органите на съвета.

В края на миналата година по партийни групи и на събрания на първичните организации започнаха отчетите и самоотчетите на комунистите по поетите обещания и възложените им поръчения. Тази форма се наложи като верен измерител на постигнатите резултати и на ефекта от изпълнените мероприятия. Партийните комитети и бюрата на партийните организации приеха оценки за подготовката, организацията и хода на прегледа, анализираха допуснатите слабости и набелязаха мерки за отстраняването им. На отчетно-изборните партийни събрания също беше направена критична равносметка на приноса на комунистите в решаването проблемите на ефективността и качеството. По тези въпроси докладваха секретари на партийни комитети и организации, а бюрото на градския комитет обсъди оценка за работата по организацията на прегледа и резултатите от него и прие конкретно решение, което ще помогне за по-нататъшното подобряване на работата.

Христо РАЙЧЕВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

ЗА ПОВЕЧЕ И ПО-ЕВТИНО ЦАРЕВИЧНО ЗЪРНО

Селскостопанските работници и специалистите от промишлено-аграрния комплекс „Димитър Благоев" в Русе със задоволство посрещнаха призив-обещанието на трудещите се от селското стопанство в окръга в чест на 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция да произведат повече и по-евтино царевично зърно.

Под ръководството на партийните, профсъюзните, комсомолските и стопанските органи и организации се разгърна активна масово-политическа и организаторска работа. На среща на партийния и стопанския актив всички бяха единодушни, че тази задача ще се осъществи най-добре, ако се приложи опитът на знатния съветски механизатор, героя на социалистическия труд В. Я. Первицки. За целта бе разработена и се осъществява разгърната целева програма.

През тази година в промишлено-аграрния комплекс е предвидено да се постигне по 571 кг среден добив царевица от дка. От определените площи за тази култура 50 000 хиляди дка са разпределени на механизаторите за индивидуално отглеждане и прибиране, като на всеки механизатор са зачислени от 900 до 1200 дка. Останалите 15 000 дка ще се обработват по групов начин.

В програмата са разработени най-под-

Digitized by Google

робно всички агротехнически мероприятия, от които зависи да се повишава културата на земеделието. В нея е записано под ръководството на партийните комитети да се разгърне активна масово-политическа дейност в партийните, профсъюзните и комсомолските организации, сред колективите на бригадите за комплексна механизация.

Какво друго е залегнало в програмата? Предвидено и вече се изграждат временни партийни и комсомолски групи сред механизаторите, дават се поръчения на комунистите и комсомолците и се води на отчет тяхното изпълнение. Общинските комитети на БКП изискват всеки месец на партийни събрания или в сбирки на партийните групи да се отчитат поетите обещания от механизаторите. Препоръчва се във всяка бригада да се изградят полски станове на механизираните отряди и цялата политическа и идеологическа работа да се пренесе там. Общинските комитети на БКП и първичните организации в бригадите за комплексна механизация ще осигуряват всеки месец беседи по въпросите на икономическата политика на Партията и други. През август и септември ще се направи оценка за мястото и ролята на комунистите при изпълнението на приетата програма. Въведената система за водене и отчитане на социалистическото съревнование ще се допълни със специален раздел за морални и материални стимули. Записано е още да се изпращат поздравителни адреси до отличилите се механизатори и техните семейства; да се организират вечери на механизаторите; комсомолци и пионери да участвуват в тържествата при връчване наградите на отличилите се: местните радиовъзли и вестник „Благоевско знаме" да разкрият специални рубрики, където да се популяризират постиженията; да се разгърне на по-широк фронт индивидуалната политическа работа сред хората; най-отговорните стопански и политически дейци от ръководството на ПАК да станат приятели на механизираните отряди, които произвеждат царевица и други.

Петко БОДУРКОВ
сътрудник за ПАК „Д. Благоев" — Русе

УДАРЕНИЕТО — ВЪРХУ НЕРЕШЕНИТЕ ЗАДАЧИ

Окръжният комитет на БКП в Благоевград обсъди преустройството в дейността на професионалните съюзи.

Какво е положението?

С ускореното социално-икономическо развитие на окръга настъпиха дълбоки количествени и качествени промени в работническата класа. Коренно се измени нейната отраслова териториална и професионална структура, разшириха се социалните ѝ граници, формира се нов отряд в селското стопанство — работници, които все повече придобиват белезите и чертите на работниците от промишлеността. Нараства делът и значението на интелигенцията в производството. Тези динамични процеси в работническата класа изискват окръжната профсъюзна организация като самодейна масова организация и важна съставна част от системата на социалното управление успешно да развива творческата активност на работниците, специалистите и служащите в труда и обществения живот, да ги въвлича по-широко в управлението на производството. Окръжният комитет на БКП насочва градските, заводските и общинските комитети на Партията и първичните организации да способствуват профсъюзните органи и организации да станат главен фактор в разработването на насрещните планове, което води до повишаване активността на работниците. Заслужава да споменем, че трудовите колективи в Завода за механични конструкции и ДТК „Гоце Делчев" — Благоевград, „Елпром" — Петрич, Завода за столове — Банско, Аграрно-промишления комплекс — Петрич и др. разгърнаха масово движение за най-пълно разкриване на резервите и тяхното оползотворяване в производството.

Нарастват последователите на василколаровци, които се трудят със собствен кодекс за образцова социалистическа дисциплина. В седем предприятия предстои да бъде внедрена Лвовската система за управление на качеството. Успешно се разгръща движението за научно-техническо творчество, за рационализаторство и изобретателство.

В духа на решенията на Февруарския пленум ЦК на БКП и Единадесетия конгрес на Партията профсъюзните органи и организации активно съдействуват за комунистическото възпитание на работническата класа, на трудещите се. Всяка година в народните университети и факултети, в учебните звена се учат около 24 000 работници, специалисти и служащи, като ударението се поставя върху икономическите знания. Засилиха се грижите за трудовото възпитание и укрепване на дисциплината. Разшири се профсъюзната самодейност и културно-масовата инициатива.

Digitized by Google

По-целенасочена и въздействуваща става работата по местоживеене. Полезен е опитът на мина „Пирин". Там партийното, профсъюзното и стопанското ръководство периодически организират срещи с миньорите и техните семейства по местоживеене, където се отчита работата, награждават се отличилите се работници, поздравяват се техните семейства, изнасят се литературно-музикални програми.

Партийното ръководство на профсъюзната дейност е насочено и за издигане ролята на производствените съвещания. В голяма част от предприятията на окръга те се утвърждават като действена форма за участие на трудещите се в управлението на производството.

На пленума бе направен анализ на нерешените задачи. Изтъкнато бе, че има стопански органи, които не са преодолели формалния подход при разработката на насрещните планове. Недостатъчна е профсъюзната работа при изготвянето и реализирането на социалните програми при воденето и отчитането на социалистическото съревнование. Протака се утвърждаването на ценни рационализаторски предложения. Нерядко масово-политическата работа е самоцелна. Тя е откъсната от задачите за култивиране любов към професията и високи естетически изисквания към произвежданата продукция, безкомпромисно да се воюва срещу безстопанствеността и разточителството, да се въвежда строг режим на икономии.

Пленумът разгледа организационното състояние на профсъюзните органи и организации. Посочено бе, че те усъвършенстват организационната си дейност и подобряват своя стил и методи на работа.

Задачите, които поставиха Единадесетият конгрес на Партията и Юлският пленум на ЦК на БКП, налагат профсъюзните органи и организации, ръководните кадри навреме да долавят настъпващите изменения в колективите, да осъществяват индивидуална работа с хората, решително да преодоляват ненужната книжнина и пасивната съзерцателност. Задачата сега е да се издигне ролята на първичните профсъюзни организации, като те обсъждат важни проблеми на труда, бита и културата на работниците и служителите, въпроси, които вълнуват колективите.

Пленумът задължи комунисти на ръководна работа в профсъюзните органи да засилят грижите си за разгръщането на профсъюзната демокрация, правилно да се регулират взаимоотношенията със стопанските и държавните органи, да издигат ролята на профсъюзните събрания, да следят отблизо как се решават полезните мнения и предложения на профсъюзните членове.

След Постановлението на Централния комитет на Партията (1972 г.) въпросите на партийното ръководство на професионалните съюзи в окръга заеха по-голямо място в дейността на партийните комитети и организации. На специално съвещание с окръжния партиен, държавен, стопански и обществен актив бяха приети конкретни мероприятия. В свои заседания бюрото на окръжния комитет на БКП обсъжда различни въпроси от дейността на професионалните съюзи. Партийните комитети редовно запознават профсъюзните органи и кадри с основните проблеми в окръга. Градските комитети на БКП в Благоевград, Разлог, Гоце Делчев, Сандански и Петрич организираха пленуми, на които анализираха състоянието и преустройството в профсъюзите. С по-голяма конкретност и целенасоченост се отличава работата на общинските партийни комитети в Цапарево и Първомай, на някои заводски комитети на БКП в Благоевград, Разлог, Сандански. В много предприятия партийните бюра и организации полагат постоянни грижи за повишаване ролята и авторитета на профкомитетите и профорганизациите, за укрепване на трудовите колективи.

На пленума с голяма острота бе поставен въпросът за незадоволителното участие на ръководните кадри в профсъюзните мероприятия. Посочени бяха редица примери, от които е видно, че ръководни дейци не са участвували в профсъюзните събрания.

Окръжният, градските и общинските партийни комитети полагат постоянни грижи за подбора и подготовката на кадрите в професионалните съюзи. Сега в окръга работят над 1000 профсъюзни активисти, като голяма част от тях са с висше и полувисше образование. Това създава голям резерв от кадри из средата на работническата класа и селскостопанските работници.

Пленумът прие решения, в които са конкретизирани задълженията на бюрото на окръжния, градските, общинските и заводските комитети на БКП и първичните партийни организации, на всички партийни кадри, от които зависи да се повишава ролята на окръжната организация на професионалните съюзи.

Борис АНГЕЛОВ

кореспондент на сп. „Партиен живот"

Digitized by Google

ТЛАСЪК НАПРЕД

Стана традиция бюрото на окръжния комитет на БКП в Перник периодически да организира срещи със секретарите на първичните организации и отговорниците на партийните групи. Поредната среща се състоя в спортната зала „Миньор". Присъствуваха над 1800 души. Доклад на тема: „Работата и задачите на първичните партийни организации за издигане ролята им като политически ръководители на трудовите колективи при изпълнение на плана за социално-икономическото развитие на окръга през седмата петилетка" изнесе Борис Манов — първи секретар на окръжния комитет на Партията.

В доклада бе подчертано, че в резултат на постоянните грижи на ръководните партийни органи непрекъснато се издига авторитетът и ролята на първичните организации. През последните години нарасна тяхното умение правилно да определят главните задачи на производството, да създават най-подходяща организация за мобилизиране на трудовите колективи за своевременно и качествено изпълнение на плановете.

Много първични организации последователно упражняват правото си на контрол върху дейността на стопанските и административните ръководства. Те осъществяват необходимата координация между тях и обществените организации при изпълнението на задачите. Окръгът преизпълни насрещния си план през шестата петилетка. Добри са постиженията и през първото тримесечие на настоящата година. Важен дял за хубавите успехи имат партийните организации и групи, които с многостранната си организаторска и политическа работа способствуваха за повишаване активността и инициативата на комунистите и всички трудещи се. Най-високи постижения имат първичните организации при завод „Б. Антов" — Брезник, при пети участък на рудник „М. Толбухин", тракторната бригада в с. Друган, пети участък на рудник „Г. Димитров", смяна „Б" на ЛПЦ — МК „Ленин", цехът за метални конструкции в завод „Електрик", Локомотивно депо — Перник, „Вародобив и карнери" в Земен, в селата Егълница и Ярловци, стоманодобивен цех „Стан 250" и „Стан 500" на МК „Ленин", Домостроителния комбинат, ПСУ „Заводски строежи" и др.

Има обаче партийни организации, които не са преустроили своята дейност в духа на изискванията на Единадесетия конгрес на Партията и Юлския пленум на ЦК на БКП. Някои от тях като тези при турбинен цех на Електропроизводство, III и IV автоколони при Автокомбината, цех „Ферити" при Завода за феромагнити, Лепената фабрика, „Благоустройствени строежи", окръжно пътно управление и други се занимават в много случаи с маловажни въпроси и изпускат основните проблеми на производството.

За подобряване на социалния и качествения състав на окръжната партийна организация всяка година се приемат около 800 нови комунисти, което осигурява по-голямо партийно ядро в работническите колективи, в селското стопанство, в учрежденията, в училищата и културните институти. Сега над 61 на сто от комунистите в окръга са работници. Увеличен е броят на комунистите инженери, икономисти и др. Съществуват и не малко слабости. В някои първични организации не се полагат достатъчно усилия за приемането на повече комунисти из средата на младото поколение специалисти с висше и полувисше образование.

Редица партийни организации успешно прилагат програмно-целевия и комплексен подход при планирането. За повишаване активността на комунистите на събранията особено полезна форма сѐ оказа изграждането на проблемни комисии, които разработват отделни страни от вътрешнопартийния живот на организациите.

Утвърди се практиката за самоотчета на комунистите и търсене на отговорност на партийни членове, които нарушават партийната и държавната дисциплина.

Много първични организации използват различни средства и форми на политическо въздействие за активизиране на комунистите, обществените организации и всички трудещи се за ефективно участие в трудовия и обществено-политическия живот. По-успешно се свързва марксистко-ленинската теория с актуалните задачи на трудовия колектив. Организират се редица мероприятия за трудовото възпитание на работническата класа — срещи на поколенията, състезания по професии, поемане шефство на новоприети работници и др.

През годините на седмата петилетка икономическото развитие на окръга ще бъде едно от най-високите в страната. Обемът на общата промишлена продукция ще нарасне с 66 на сто. През този период ще бъдат построени 6 нови машиностроителни, химически и текстилни предприятия, ще бъдат завършени и усвоени мощностите на първия етап на трите национални обекти — МК „Ленин", Завода за тежко машиностроене и ЦЗ „В. Коларов", ще се реконструират, модернизират и разширят по-голяма част от основните заводи. Успоредно с това с ускорени темпове ще се изграждат жилища, общежития, детски заведения, пътища, улици, благоустрояване на селищата и т. н.

Планът предвижда селскостопанската продукция по съпоставими цени да се увеличи с 146 на сто. Главното направление да бъде животновъдството, като продукцията се увеличи 2 пъти.

Всичко това поставя високи изисквания пред окръжната партийна организация. Главното внимание на комунистите и всички трудещи се трябва да се насочи към повишаване ефективността в партийната

Digitized by Google

работа, успешно да се мобилизират те за изпълнението на стопанските задачи. Централно място в дейността на първичните организации е изпълнението на качествените икономически показатели.

Това може да се осъществява успешно, когато се съблюдават ленинските принципи и норми на партиен живот, когато постоянно се усъвършенствуват стилът и методите на работа на партийните и стопанските дейци, когато се извършва правилен подбор, разпределение и подготовка на кадрите, когато се подобрява индивидуалната работа с хората, когато се създава здрав социално-психологически климат в трудовите колективи и пр.

На срещата секретари на заводски партийни комитети, на първични организации и отговорници на партийните групи разказаха за редица инициативи, които са подети по места за разгръщането на творческата инициатива на трудовите колективи, за да се изпълнят отговорните задачи, които поставя Партията. Особено място бе отделено на организирания разговор в окръжната партийна организация „Всеки комунист с личен принос в борбата за висока ефективност и качество".

За активна работа бяха наградени с ордени, екскурзии в СССР, значка „Първенец на шестата петилетка", с часовници и произведения на др. Т. Живков 150 секретари на първични организации, 11 председатели на ревизионни комисии и 40 отговорници на партийни групи.

Милко МЛАДЕНОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

ЯДРО НА ТРУДОВИЯ КОЛЕКТИВ

Окръжният комитет на БКП в Русе организира съвещание с партийния актив, на което бе обсъдено състоянието на партийно-организационната дейност.

В доклада, изнесен от Николай Цонев, секретар на окръжния комитет на Партията, беше направена оценка на работата за по-нататъшното издигане ролята на първичните организации като ръководни политически ядра на трудовите колективи. Стана ясно, че сега партийните органи по-системно и целенасочено работят за издигане равнището на своята организаторска, масово-политическа и идейно-възпитателна дейност. Утвърждава се новият подход за социално-икономическото развитие на трудовите колективи. Под ръководство на партийните организации в материалното производство трудовите колективи осъществяват различни инициативи, насочени към повишаване ефективността на производството. Комунистите са в челните редици на борбата за най-пълното натоварване на производствените мощности, за подобряване качеството на продукцията, за разкриване и оползотворяване на резервите, за пестеливо изразходване на суровините, материалите, горивата и енергията.

В първичните партийни организации е създадена творческа обстановка. По-голямо внимание се отделя за изучаването, обобщаването и внедряването на положителния опит. По-системно се работи за разгръщане на вътрешнопартийната демокрация, за издигане нивото на събранията, за повишаване активността на комунистите.

В партийната работа се утвърждават ефикасни форми и средства за организационна и политическа дейност като: характеристиките на първичните организации, самоотчета на комуниста, картотекирането на решенията и др. Засилва се контролът и взискателността към административните и стопанските кадри, за да израстват като политически дейци.

Особено внимание се отделя за подобряване на партийното ядро в решаващите участъци на материалното производство. От новоприетите комунисти през 1976 година 60,5 на сто са работници. Увеличава се относителният дял на жените.

На съвещанието особено внимание бе отделено и на допуснатите слабости. Редица първични организации не умеят да свързват своята дейност с изпълнението на качествените показатели. Недостатъчно грижи се полагат за повишаване на сменността на работа за издигане техническото равнище на производството. В други организации не е създадена атмосфера на непримиримост към слабостите и недостатъците.

Борислав ГЕОРГИЕВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 13
1977
СЕПТЕМВРИ
☆
година
XXI

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕД ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ В ПАРТИЯТА

П. Русев, Н. Иванов, Г. Бабурски, Х. Ангелова, Д. Ананиев, К. Дилчев — Годишното събрание — в стратегическия курс! 3
Отговори на въпроси 35
* — Бумерангът на критиката . . .; Пропаднала тактика . . .; Неочакван поврат 37, 38

РЕШЕНИЯТА НА XI КОНГРЕС И ЮЛСКИЯ ПЛЕНУМ — МАТЕРИАЛНА СИЛА И ЖИВИ ДЕЛА

Уводна — Отговорност от всеки комунист! 39
* — Партийната организация в училището 44
И. Тасев — Профсъюзите и икономическият механизъм . . . 50
С. Стефанов, Г. Балабанов — През призмата на стопанската сметка 56

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА 60 ГОДИНИ ОТ ВЕЛИКИЯ ОКТОМВРИ

Ц. Николов — КПСС — вдъхновител и организатор на Октомврийската социалистическа революция 60
С. Димитрова — Участие на българи в Октомврийската революция и утвърждаването на съветската власт 67
П. Трендафилова, Х. Радев — През юбилейната година — още по-активна съвместна идеологическа работа 71

... В ЕДИНЕН РИТЪМ

П. Захариев — Неоценимо богатство 74

ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

Л. Дикова — Обществено-политическата активност на учащите се 79

Digitized by Google

НАША БЕЛЕЖКА

А. Огнянов — Паноптикум на безвкусицата 83

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

* — Нагледната агитация — до равнището на съвременните изисквания 84

ГЕРОИЧНА ЛЕТОПИС

А. Стамболиев — Отведете го! 87

КРИТИКА И КНИГОПИС

Г. Николов — Творби с неизмеримо значение 91

* * *

* — Трибуна на партийната правда 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **А. Веселинов, К. Иванов, Н. Иванов** (отговорен секретар), **Д. Петков** (зам-главен редактор), **Л. Пирончев, П. Радев, М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП — Тел. номератор 84-01
Годишен абонамент 4,60 лева — Отделна книжка 0,30 лева
Пор. 2573. Тираж 50 500 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 14. IX. 1977 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ПРЕД ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ В ПАРТИЯТА

ГОДИШНОТО СЪБРАНИЕ — В СТРАТЕГИЧЕСКИЯ КУРС!

Разработката, която „Партиен живот" предлага на кадрите и комунистите, съдържа разсъждения, извлечени от решенията на Единадесетия конгрес, на Юлския пленум, от речите и докладите на др. Тодор Живков и от живота. Всички те са устремени към една цел — в навечерието на предстоящия разговор в партийните организации да заредят с мисъл и страст хилядния отряд от комунисти, превърнали партийния дълг в собствена съдба.

Отделните раздели от комплексната разработка са дело на колектив в състав: ПЕТКО РУСЕВ, НИКОЛАЙ ИВАНОВ, ГЕОРГИ БАБУРСКИ, ХРИСТИНА АНГЕЛОВА, ДИМИТЪР АНАНИЕВ И КОНСТАНТИН ДИЛЧЕВ.

Като се имат предвид решенията на Единадесетия конгрес и на Юлския пленум и опита на Партията, естествено е тази година с много по-голямо внимание да бъде разгледан въпросът за **качеството и ефективността в дейността на партийната организация.** Към тази стратегическа задача би следвало да се подходи от две основни положения:

— Качеството и ефективността да пронизва целия цикъл на организацията на отчетно-изборното събрание — от неговата подготовка, провеждане и вземане на решения.

— През целия този процес качеството и ефективността в работата на първичните организации да се разглеждат като пример, като образец за качеството и ефективността във всички обществени области.

1. По първото основно положение.

Стилът на Централния комитет, който неведнъж е бил ясно реализиран от др. Тодор Живков в подготовката и провеждането на пленуми и конгреси на Партията, на важни партийни съвещания, учи: **за да се постигне по-голяма ефективност, следва много добре да се овладее изкуството да се отделят нерешените проблеми и върху тях да се съсредоточат усилията на цялата система от фактори, от които зависи тяхното правилно разрешаване.** Още повече че и практиката на партийни организации и комитети недвусмислено показа преимуществата на тоя подход. Имаме предвид пленума на Сливенския окръжен комитет на Партията, който обсъди въпроси за издигане авторитета на партийната организация. Направо можем да кажем, че положителният резултат, който се получи там, е плод не на общи разсъждения, а на съ-

Digitized by Google

средоточаването на вниманието върху **нерешените** задачи. Това може да се каже и за положителния опит и на градския комитет на Партията в Пловдив.

Защото, който приказва за всичко, той нищо не казва. Именно оттук се раждат и формализмът, и безплодието. **Да се намерят главните звена от веригата — такава е повелята на времето.** Те могат да бъдат две, три, четири. Важното е след анализа, след размисъла, след обобщенията да се определят те в конкретното място — в селското стопанство, в строителството, в културата, в промишлеността, в учреждението. Без да се отговори на това изискване на Единадесетия конгрес и на Юлския пленум, няма да се постигнат целите, които Партията поставя сега.

Но и това не е достатъчно. Отделят се основните цели. Да се проучат те е само начало. Решаващото е друго — **да се потърси и намери специфичният принос на отделните органи и организации** — на администрацията, на профсъюзите, на Комсомола, на Отечествения фронт и пр. По тоя път ще видим дали целият оркестър от обществени организации е действувал в една посока, като всяка е свирела на своите ноти. По тоя път ще разкрием има ли единство между **идеологическата и организационната работа,** правилно разграничаване и координиране на функциите. Ще постигнем **проблемно-функционално** изясняване на нещата.

Този подход в много отношения е жива раздяла с ведомствения маниер — раздел за икономическата, за идеологическата, за организационната дейност и пр. Обратно — сега ще имаме **важни въпроси** и показване кой, как, кога и какво прави за тяхното осъществяване. По този начин ще се занимаваме не само с целите и проблемите, но **и със стила на всички,** които отговарят за тях.

Колкото и да е трудно, правилно е тази задача да бъде решена, ако искаме да имаме по-съвършен подход при подготовката и провеждането на отчетните събрания. Той ще издигне равнището на отчета и изводите от извършеното досега, което неминуемо ще увеличи ползата от тях, ще създаде по-добри условия за разгръщане на партийния демократизъм. Щом ще има конкретни цели и конкретен анализ кой какво е допринесъл за успеха на делото, кой как отговаря за себе си, за своята работа, то интересът към анализите, към оценките ще бъде по-голям. А там където има по-голям интерес, то и активността на комунистите неминуемо расте. А това означава, че определянето на целите и заслугите на всеки за тяхното достигане ще бъде повод за размисъл, за отговорност за извършената работа.

Другарят Т. Живков ни предупреди да водим борба против „шаблките". Казано на народен език, това е борба против общите постановки, против външното противопоставяне на положителни и отрицателни примери. Известен шаблон, от който нищо не се е получило в родилния дом. Ще правим анализ. Ще определяме целите. Ще търсим мястото на всеки фактор. Ще правим критика и самокритика и пр. Но ако искаме да има умножаване на резултата, цялата тая дейност следва да бъде очистена от излишното сладко или горчиво приказване, а да се отиде към голяма **простота и яснота.** Да се каже просто и ясно кой за какво е бил отговорен и какво е свършил. Сторим ли това — подготовката и провеждането на годишното събрание ще бъде на необходимото равнище.

По-нататък.

Комунистите не са черногледи мислители. Те са оптимисти. Откровени и самокритични оптимисти. Отделянето на нерешените задачи не означава само критика и самокритика. Прилагането на критичния анализ не бива да се покрива само с критиката към недостатъците. Тъкмо обратното — **най-пълно обобщаване на положителния опит.**

Digitized by Google

справедлива оценка за всички, които са допринесли за неговото сътворяване! Този момент в подготовката и в изготвянето на доклада, в протичането на събранието заслужава да заеме почетно място.

В заключение: за да се осъществи замисълът на Единадесетия конгрес и на Юлския пленум, е наложително да се освободим от досегашния ведомствен маниер. Партийната работа е единна система. От нея за всеки даден момент в конкретните условия именно следва да се виждат **решаващите страни,** да се съсредоточават към тях усилията на комунистите. Ето кое е сигурна предпоставка за по-висока ефективност от отчетното събрание.

* * *

Ефективността има смисъл, когато тя **непрестанно се натрупва, умножава се**. Когато нашата работа допринася за победата на тая идея. Ето защо на тазгодишните отчетно-изборни събрания **проблемът за умножаващия се ефект** ще заеме централното си място.

Но какво означава на практика да се постигне тоя връх?

Преди всичко да се оценява **делът на субективния фактор.** Да се постави на обсъждане онова, което са извършили партийното бюро и организация, хората. Какви форми и методи на работа са използвани. Да се каже определено: **даденият резултат плод ли е на ръководната и организаторската роля на партийното бюро и организация или не е.** В каква степен. Кое е положителното и кое не е.

Като се стъпи на тая начална позиция, вече следва да се търси растящият ефект във всички области на живота — в икономиката, в културата, във възпитанието и пр. Възможни са много варианти, но ще се задоволим да посочим само два.

Първият. Даваме оценка за постигнатото тая година. Прилагаме **сравнителния метод** и търсим съотношението с миналата година. Ако сме имали **дадени постижения, запазили сме ги, увеличили сме ги или сме дръпнали назад.** В тая светлина вече ще открием принос на идеологическата, на организационната дейност и пр. А това означава да вникнем в компетентността на партийното бюро, на неговите членове, за да получим най-верния отговор. Наши наблюдения показват, че решаването на тая задача е много трудно. Защото съпоставката не е само фон, но тя ни помага да разкрием характера на измененията — върви ли се напред или не. И друго — да разкрием същината на тоя процес. Примерно полученият прогрес е ли дело на партийно-политически средства или не е. По този начин действително ще направим смели стъпки да превърнем ефективността в основен предмет на партиен анализ, обобщения и изводи, ще създаваме реални условия за нейния растеж.

Вторият. Сравнителният метод (разбира се, както вече посочихме, при наличието на комплексен и целеви подход) има и други измерения. Ще си послужим с гр. София. Известно е, че в столицата се разгърнаха широки инициативи за внедряването на Лвовската система. Тя има голямо значение за развитие на производителните сили, за повишаване качеството на продукцията. Освен анализа къде сме били миналата година, на кое стъпало сме сега би трябвало да се отиде по-нататък. Открояват се характерните страни на Лвовската система, нейната същина. Тогава се извършва и съпоставката — **партийно-политическите средства, идеологическата работа насочени ли са към действително осъществяване на Лвовската система или не**. Водят ли те до разкриване на нейното съдържание и до творческото ѝ внедряване. На тази основа вече да измерваме растежа на ефекта. Иначе ще побеждава формализмът. Защото е възможен успех, без той напълно да отразява или съдържа в себе си **същността** на идеята, на явлението.

Digitized by Google

Този елемент никак не е за подценяване. Да се аргументираме по-добре. Напоследък се забелязва широко организиране на научно-теоретични конференции. Безспорно от тях полза има. Последните години те са на по-висока степен в сравнение с миналото. Външно и реално съществуват годобрения. Но когато се махне външната обвивка, „шапката", се вижда, че това не са научно-теоретични конференции, а обикновени съвещания с докладчици, с изказващи се и т. н. Полученият ефект, макар че е полезен, не отговаря на предназначението си, на природата, на мястото си в партийното ръководство и дейност.

Тази година след огромната работа, която беше извършена за изпълнението решенията на Единадесетия конгрес и на Юлския пленум, са налице много по-добри предпоставки партийните бюра да отговарят на тия изисквания на времето.

* * *

Утвърждаването на положителния опит, на оптимистичната тенденция, които красят нашето движение към комунизма, е процес, изпълнен със сблъсъци. **Умножаването на сфекта идва от правилното и навременното оправяне на сблъсъците.** Докладът на партийното бюро, ако искаме да даде резултати, следва да превърне тоя проблем в сърцевина на анализа и самоанализа, на конкретното творчество. **Никакво натрупване на ефективнсстта не може да се очаква там, където смело, с априлски размах и юлска непримиримост не се разкриват носителите на отрицателните явления, не се установява ред и законност, принципност, където ленинските принципи и норми на партиен живот не тържествуват.**

В досегашната практика независимо от постиженията в докладите и разискванията продължават да се срещат изразите „все още има другари, които...", „имаме случаи на нарушения на дисциплината..." и пр. Такъв подход не дава никакъв резултат, защото не се разбира кои са „тия другари" и се установява уравниловка, в която честният, работливият и рушителят на дисциплината, героят на безстопанствеността се поставят един до друг, без ясно и поименно да се разграничат. Сега, след Юли 1976 г., тази слабост не е правилно да се допуска. **Конкретност, лична отговорност, назоваване на фактите с истинските им имена** — ето кое ще допринесе по-добрите резултати, ще позволи те да се освободят от дразнещите и задържащите фактори, да се набележат реални мерки за тяхното увеличаване. Защото там където пътят е чист или навреме се разчиства, по-уверено и по-спокойно се стъпва, по-вдъхновено се върви към набелязаната цел.

* * *

Подготовката на събранието следва да завърши с **решения за увеличаване на ефективността от партийната работа. Главното в резолюцията е да се очертаят целите, нерешените проблеми и да се обвърже така делът на всеки орган и организация, щото успехите да бъдат по-големи.** Решенията на годишното събрание да бъдат ръководно начало за постоянна и системна дейност за повишаване качеството и ефективността на партийната работа в областта на икономиката, идеологията и организацията, за да се разширяват връзките на Партията с масите, за да расте партийната организация като ръководно политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на социалистическия колектив. Именно в тази насока е необходимо помощта на окръжните, градските, районните, заводските и общинските комитети да бъде много по-ефикасна и конкретна. Тяхно задължение е да помогнат за реалистична и трезва оценка за дейността на секретаря, на члено-

Digitized by Google

вете на партийното бюро, да се издига и утвърждава техният авторитет като апостоли на Партията. Не може да се счита, че подготовката на годишното събрание е на висота, ако не бъде решена тази задача. Партийната дейност е работа с хора. Тогава **оценъчната колективна мисъл** трябва да даде отговор — със своя стил, морал, поведение, навици и пр. ръководните кадри и партийните членове изпълнили ли са своя дълг, за да расте авторитетът и името на партийния колектив. Ако колективната оценка не се свърже и не бъде проникната от **личната отговорност**, равнището на качеството на годишното събрание ще спадне.

По второто основно положение.

И тука има няколко момента, които заслужават да бъдат поставени на първа позиция.

* * *

Ефективността да се измерва чрез **социалното отражение от решенията и дейността на партийната организация**. Разбира се, най-добре ще бъде, ако и сега се приложи системният анализ. Ако се отделят основните становища на партийната организация по актуални и назрели въпроси. Ето защо ще повторим отново, когато ще насочваме **оценъчната мисъл, критичния и самокритичния анализ** върху отражението на партийно-организационната дейност сред масите, пак ще трябва да отидем към главните звена от веригата.

Всички знаем постановката, която др. Тодор Живков даде на Великотърновското съвещание за партийната организация като първообраз на бъдещото състояние на колектива. Добре! Сега ще измерваме качеството и ефективността с извършената работа в това отношение и как през следващите години ще ги повишаваме. Този размисъл и тези изводи са призвани да ги направят партийното бюро и организация за себе си. Този размисъл е призван да отговори:

— По стил партийното бюро било ли е образец на ленински стил за стопанските органи, за профсъюзите, за Комсомола, за Отечествения фронт и пр. Колективността, личната отговорност, компетентността, планирането, организацията и проверката на изпълнението, борбата против книжността, мудността, заседателщината били ли са на такова равнище, та да са служили за пример, за ориентир, да се пренесат в цялата система на управление в селото, бригадата, цеха, обекта и пр. За да побеждава в тях духът на Юлския пленум. Тук ефективността ще се измерва и с обстоятелството как самото партийно бюро се е преустройвало в юлската температура, как останалите органи и организации са изменяли своя стил в това отношение. Сега този анализ придобива изключително голямо значение. Иначе следващата година трудно ще очакваме изменение, усъвършенствуване на формите и средствата.

При тази постановка вече се налага да се види ролята на партийния контрол през годината. Главното е не да се посочва колко заседания са проведени, колко доклада и информации са изслушани, а **стилът на работа** бил ли е център на партиен контрол. Още по-важно — след контрола настъпвала ли е промяна в положението или е продължавано да се работи по старому. **Контролът и ефективността от него — ето я важната тема на годишното събрание.** В противен случай ще си поприказваме, ще се посъветваме, ще ни поолекне, но трайни бразди в партийния живот няма да останат.

— По вътрешни взаимоотношения, по другарство, взаимопомощ, честност, по чувство към новото, по борба против безстопанствеността, консерватизма, лошата дисциплина и пр. комунистите служили ли

Digitized by Google

са за пример на безпартийните, спомагали ли са да се формират тия качества в целия колектив.

Този въпрос има огромно идеологическо и организационно значение. Казано по-свободно, той има две в органическо единство страни: засяга самата партийна организация, нейното вътрешно състояние и мерките за неговото подобряване; засяга пряко връзките на Партията с масите и тяхното мобилизиране за изпълнение на партийните решения и възпитанието им в духа на комунистическите добродетели. **Качеството и ефективността от партийно-организационната дейност сред масите е огледало на качеството и ефективността в направляването на вътрешнопартийните процеси, поддържането им винаги на височината на примера, на първообраза**. На този въпрос годишното събрание също следва да даде отговор. Вярно е, че разговорът ще засегне повече хора, възможно е всички партийни членове. Но този факт не бива да се разглежда като препятствие, а като повод да поговорим сериозно за комуниста като вожд на масите, за партийната организация като негов възпитател. По такъв начин ще реализираме и задачата — **всеки отговаря за всички и всички за всеки.** Ще оценим как се осъществява **индивидуалният подход.** Не е необходимо да се доказва голямото значение на тоя вътрешнопартиен разбор. Обаче е наложително да се подчертае, че той в една или друга степен се подценява или поставя формално, бегло.

Ефективността от отчетно-изборното събрание ще намалее много, ако то не стане средище на оживени разисквания за отговорността на комуниста пред Партията и народа и отговорността на партийното бюро и организация за дейността и поведението на партиеца.

Висша форма на вътрешно-партийната демокрация

Събранията изслушват, обсъждат и приемат отчети за целогодишната работа на колективния ръководен орган между събранията — **партийното бюро** — за това, как е мобилизирало комунистите, а чрез тях и трудещите се за претворяване на партийната политика в дела. Бюрото излиза и на месечните събрания с отчети за изпълнението на една или друга задача, но на годишното събрание то дава цялостен **и всеобхватен отчет за своята работа пред комунистите.** И те (комунистите) произнасят колективна принципиална оценка за дейността на органа, който по силата на дадените му от тях правомощия е заемал ръководна роля в живота на организацията.

Или на годишните събрания отчетността като важна проява на вътрешнопартийната демокрация намира своя висша (в съответните рамки) реализация.

Кой пред кого се отчита? Отговорът е безспорен — **партийното бюро се отчита пред организацията, изборният орган се отчита пред тези, които са го избрали!**

Но за какво се отчита то — за своята дейност, за работата на комунистите или за резултатите от едногодишната дейност на колектива, чието политическо ядро е първичната партийна организация?

В миналогодишните отчети на редица бюра преобладават данни и оценки за производствените резултати на колектива (предприятието), за реализацията на стопанските показатели и пр. Вярно е, че в основата на практическите резултати на всеки колектив като правило ле-

Digitized by Google

жи политическата и организаторската, мобилизиращата и вдъхновяващата дейност на партийната организация, но вярно е и другото, че не всички положителни и отрицателни резултати са пряко следствие на партийно въздействие.

Може ли партийното бюро да сведе отчета единствено до ролята на първичната организация в колектива? И кое произтича от вътрешнопартийната демокрация — бюрото да отчита работата на първичната организация или то да отчита своята работа пред най-висшия форум? Законите на вътрешнопартийната демокрация изискват тези, на които е гласувано доверие и е поверено ръководството на партийните дела за определен период от време, те да отчитат своята работа пред комунистите, които са ги избрали.

Има мнения, че ако се отчита предимно работата на партийното бюро, ще се понижи ролята на събранието като висш орган. В съображенията има известна логичност, но не и абсолютна вярност. Защо? **Първо,** годишното събрание не се изчерпва с отчета на партийното бюро. По него се произнасят всички комунисти, но заедно с това организацията колективно утвърждава насоките на своята дейност през следващия период, избира ръководен орган и т. н. И **второ,** зависи как бюрото се отчита. Задълбочен анализ за своята дейност то не може да направи, ако не проследи по-значителните събития в колектива, предизвикани в него от инициативите на комунистите за изпълнение на взетите решения и възложените поръчения. Но при този анализ ще се откроява неговата, на **ръководния орган** роля за своевременното откриване, подкрепа и развитие на инициативите, за творчески подход при организацията и изпълнението на решенията. От някои доклади на отчетно-изборни събрания не става ясно каква е била ролята на партийното бюро в живота на организацията, а чрез нея и в колектива. Например в цял раздел за партийно-организационна работа на отчетен доклад нито веднъж не се цитира бюрото отделно, а само в комбинация с партийната организация.

Отчетният доклад анализира ролята на партийното бюро в решаването на проблема, в разгръщането на инициативата, почина и пр. **Не може бюрото да остава в сянка или да се отъждествява с партийната организация — положителните и отрицателните страни в неговата работа трябва да пронизват целия доклад. да изпъкват на преден план при осветляване на тяхното отражение в живота на организацията и от нея в колектива.** Без това събранието не може да даде принципиална оценка за работата на бюрото. Оценката, която изборният орган получава за своята дейност, е един от най-важните моменти на събранието. На него се спира Л. И. Брежнев на XXV конгрес на КПСС. В хода на отчетно-изборната кампания — посочва той — „комунистите дадоха принципна оценка за работата на изборните партийни органи...“[1] Развивайки тази мисъл, по-нататък Л. И. Брежнев посочва, че отчетите на изборните партийни органи пред комунистите все повече прерастват в отчети пред трудещите се.[2]

Налага се изводът, че докладът на годишното събрание е **политически документ,** с който изборното партийно ръководство се отчита пряко пред комунистите и непряко пред целия колектив за това, как е работило за изпълнение решенията на XI конгрес на Партията, на Юлския пленум на ЦК на БКП, на висшестоящите органи, включително и за своите собствени решения.

Но веднага изниква и другият въпрос — на годишното събрание само партийното бюро ли се отчита? Като обсъжда отчета на бюрото

---

[1] Л. И. Брежнев. Отчет на ЦК на КПСС пред XXV конгрес и предстоящите задачи на Партията във вътрешната и външната политика, С., 1976, с. 91.

[2] Пак там.

Digitized by Google

и се произнася по него, заедно с това комунистът не трябва ли да отчете пред организацията, а чрез нея и пред цялата партия как той е изпълнявал своя личен дълг за претворяване решенията и поръчения-та в обсега на своята отговорност?

Партийното бюро осъществява ръководство на колектива с и чрез комунистите. Затова докладът освен самоотчет на бюрото съдържа анализ и оценка на личния принос на комунистите за колективно взетите решения.

Тук стигаме до принципиалния въпрос за колективността в Партията.

В. И. Ленин посочи едно от най-важните изисквания към колективността — **всички партийни членове на равни начала и без всякакво изключение да участвуват в приемането и провеждането на цялостната партийна политика.**

Преведено на езика на съвременните задачи, това означава, че всеки комунист в някаква степен е отговорен пред всички комунисти за реализирането на всички решения и поръчения.

Никой не може да освободи от отговорност определения с решението персонален отговорник. Но това не означава, че с позоваването на отговорника е снета отговорността от останалите комунисти. В отчетен доклад четем: „Тук се разкрива една слабост на членовете на партийната организация, а именно — липсата на чувство за колективна отговорност, за това, че всеки комунист отговаря за всички и за всичко и той няма право да бъде безучастен към задачите, които решават другите. От него се иска с ум и сърце, опит и умение, с другарско чувство и изискване да участвува и помага за успешно изпълнение на задачите, стоящи пред организацията, за издигане нейната роля като ръководител на колектива."

В борбата за решителен поврат към високо качество и ефективност в най-пълна степен сега се проявява колективността не само при вземането на решения, но и в изпълнението на задачите. Организациите приемат решения, определят отделни отговорници, но всички комунисти начело с партийните бюра носят отговорност за претворяване на всяка задача. Не може да се разгърне всенародна борба със слабостите и недостатъците, ако не се воюва колективно на дело! Както посочи др. Т. Живков на Юлския пленум — „Нашите всеобщи и всекидневни сблъсъци с малката правда ние трябва да превърнем в един голям сблъсък, в едно решително настъпление, в една обща наша комунистическа непримиримост"[1].

Да резюмираме казаното дотук: партийното бюро излиза с отчет за своята цялостна работа пред висшия орган — партийното събрание. Това е отличителна черта на отчетния доклад и тя ясно се проявява в него. Наред с това, без да „прехвърля топката", то анализира и приноса на комунистите в реализацията на колективно взетите решения. Този подход в отчетността стимулира самокритичния дух у всеки за своята работа и своя дял в общите резултати. А в хода на разисканията предпазва от двете срещани крайности — критика само върху бюрото или самоотчети за своята (или на отделните бригади) работа, без отношение към отчета на бюрото. Така на дело се осъществява вътрешнопартийната демокрация като диалектическо единство на права и отговорност — **критично отношение към едни или други страни от работата на бюрото, съпроводени с комунистическа самооценка на личния принос в решаването на задачите.**

От съществено значение за издигане ролята на събранието като висш колективен орган е пълноценното участие на ръководните кадри. В този смисъл годишните събрания са важна форма за осъществяване

[1] В. „Работническо дело", бр. 208 от 26 юли 1976 г.

Digitized by Google

на жива връзка с комунистите, за дълбоко проникване в същността на въпросите, които ги вълнуват.

Участието на ръководителите комунисти е важен политически и психологически момент в събранието. Те с компетентни познания за целите и задачите на колектива, съответно на партийната организация, са способни да дадат вярна оценка и още по-важно — ясна ориентация на усилията през следващата година. Съединяването на общите сили, грижи и отговорност, което се постига на събранието, придава огромен морален авторитет на организацията. Високомерната позиция към колективния форум, стремежът да се застане над колектива, да се диктува неговата воля с категорични оценки и указания не е правилно и полезно. На събранието всички комунисти са равни и равностойни. Комунистът, административно-стопански ръководител, изразява своє отношение към оценките, изводите и идеите в доклада на бюрото. Особено значение има въпросът кога и в каква форма ще го изрази. Главното е отношението, позицията на ръководния комунист да не скове свободата на колективната мисъл, на колективната оценка и воля, а да даде своя принос за тяхното развитие.

Конкретни предписания няма, но едно е безспорно — разгръщането на вътрешнопартийната демокрация, на творческата делова атмосфера на събранието не е стихиен процес. А това означава усилията за подготовката на събранието да не се ограничават само до отчетния доклад, а своевременно да се предвидят всички задържащи фактори и средства за тяхното преодоляване, да се създадат условия събранието в максимална степен да се издигне до равнището на висша проява на вътрешнопартийната демокрация.

* * *

Годишното събрание е форма за пълно проявление на самоуправлението в първичната организация. Има значителни основания, първо, да говорим за „самоуправление на комунистите" и второ, да анализираме как годишното събрание става форма за неговото пълно осъществяване.

На отчетно-изборното събрание комунистите дават принципна оценка за работата на избрания от тях партиен орган. Като правило това е съпроводено с мнения, предложения за подобряването на работата, с препоръки към новото партийно бюро и пр. Материалите на всяко отчетно-изборно събрание показват, че мнозинството от изказващите се предлагат идеи за подобряване на работата. Нагледно това се вижда от справките за поставените въпроси и направените предложения. Тези документи са доказателство за неизчерпаемите възможности на годишното събрание за пълно осъществяване на дело самоуправлението на комунистите. Отчитащият се орган или отделни комунисти, към които са адресирани въпросите, още на самото събрание се произнасят по тях. Това не освобождава новоизбраното бюро в съответна форма през цялата година регулярно да отчита и изпълнението на критичните бележки и предложения.

Целесъобразно е в хода на подготовката на отчетното събрание да се прегледат протоколите от всички събрания след годишното и да се оцени в каква степен са реализирани вписаните бележки и предложения. Едно от важните направления за осъществяване самоуправлението на дело изисква всички предложения да се осмислят, рационалните да се решават докрай, а комунистите да се информират за съдбата на техните бележки и препоръки.

На следващо място — значението на отчетно-изборното събрание за развитието на самоуправлението на комунистите се изразява в това, че те приемат резолюции, в които определят главните насоки на

Digitized by Google

работа през следващия период. Тези документи утвърждават не само перспективите в работата на партийната организация, но дават голямо отражение и върху дейността на стопанското и административното ръководство, на масовите организации, на целия колектив. А това е важна проява на самоуправлението на комунистите — пряко да разработват насоките за развитието на организацията, да посочват политическите задачи на стопанските органи, на масовите организации и на избраното бюро.

Но най-важно проявление на самоуправлението е **изборът** на партийно бюро, което между събранията е колективен ръководител.

Когато комисията за предложение на нов орган направлява този процес, следва да се ръководи от изискването неговият състав да отразява социалния състав на организацията и като колектив да бъде компетентно ръководство, способно да решава нарастващите по обем и сложност нови задачи. Направляването привежда в действие изискванията за приемственост и обновление.

Обосновката на кандидатурите, което е много важно, дискусиите по тях, неограниченото право за отводи, тайното гласуване и всички останали организационни процедури на избора на бюро осигуряват пълно проявление на демократизма чрез самоуправлението на комунистите.

Изниква въпросът — има ли право избраната от събранието комисия по предложенията за състава на бюрото да коригира изцяло или отчасти проекта, който ѝ се предоставя, и ако тя го коригира, трябва ли да се обоснове? Има ли тя обективна възможност за времето, с което разполага, да формира свое становище — или е формален изразител на чужда воля? Това са важни въпроси, пряко свързани с осъществяване самоуправлението на дело. Комисията е орган на събранието. Тя излиза със собствено становище и го обосновава. Следователно има всички права да внася всякакви корекции в началния проект.

Възможностите на отчетно-изборните събрания за развитие самоуправлението на комунистите, ако те бъдат изцяло използвани, ще разгънат демократизма и колективността в организациите — необходими условия за научността на партийната работа и ръководство...

Новият подход — в центъра на вниманието

Решенията на Единадесетия конгрес и Юлския пленум на Централния комитет изискват да се осигури последователно и докрай новаторският подход в мислите и делата навсякъде и от всички, като се скъса решително със старите представи и начин на решаване на проблемите и се води безпощадна и безкомпромисна борба с безстопанствеността и безотговорността, инерцията и консерватизма, с книжнобюрократичните прояви и либерализма, които намират почва за виреене тук и там.

Само на тази основа ще може да се осъществи оня обективно предопределен и необходим поврат към качествените и натуралните показатели.

Естествен е въпросът, защо този поврат е обективно предопределен и необходим?

Крупномащабните задачи, които има да решаваме в периода на ускореното доизграждане на зрелия социализъм във всичките негови

Digitized by Google

измерения, поставят на преден план качествените характеристики и показатели на развитието. Те придобиват доминиращо и направляващо значение и главно определят облика и съдържанието на цялата система на планиране и социално управление. При това колкото повече се доближаваме до горните стъпала на изграждането на развития социализъм, толкова повече общественият, в това число и икономическият прогрес ще се отличават не с определена съвкупност от количествени показатели, които са свързани и с изисквания за качество, а преди всичко с качествените параметри, характеристики и показатели, които обективно предполагат осигуряване на необходимото количество за задоволяване обществените потребности.

Същевременно задоволяването на постоянно растящите потребности на народното стопанство и на членовете на обществото обективно предполага и осигуряването на необходимата по обем и натурално-веществен състав продукция.

Ето защо курсът за поврат към качествените и натуралните показатели е сърцевината на борбата за реализиране стратегическия девиз: „Ефективност и качество, качество и ефективност". Този курс е предопределен и от смисъла, съдържанието и целите на социалната политика на Партията. Няма съмнение, че и в отчетните доклади, и в изказванията на събранията ще се направи задълбочен анализ на извършеното досега в това отношение, на ефективността от използваните форми, средства, методи за осъществяване на този поврат в конкретните условия на всяко звено от промишлеността, строителството, транспорта и търговията, от селското стопанство.

Този курс има изключително голямо политическо, икономическо, социално и идеологическо значение.

Политическо значение, защото е свързан и подпомага политиката на Партията за ускоряването на процеса на доизграждане на зрелия социализъм в България.

Икономическото значение се заключава в това, че само на основата на подобряването на качествените показатели, на реализирането на предвидените с плана натурални показатели може да се осигури бързото и ефективното доизграждане на материално-техническата база на социализма в съответствие с изискванията на повсеместната интензификация.

Социалният смисъл и значение е преди всичко в това, че възнаграждението на всеки трудещ се, повишаването на неговото жизнено равнище, нарастването на доходите на предприятието най-тясно са свързани и зависят от конкретните резултати в областта на качествените и натуралните показатели.

И накрая идеологическият смисъл и значение безспорно ще се търси в онези положителни изменения, които настъпват в резултат на поврата в съзнанието на всеки работник и специалист, на ръководните кадри, на всеки трудов колектив. Изменения, при които се формира новото отношение към труда и социалистическата собственост на основата на единството и еднопосочността на обществените, колективните и личните цели и интереси. Формира се многостранно развитата социалистическа личност, изгражда се и се развива социалистическият начин на живот.

Да, осъществяването на този поврат към качествените и натуралните показатели изисква поврат и нов подход в дейността на всяка първична партийна организация по ръководството на икономиката.

Естествено, в това отношение от изключително значение е вярното определяне на онези главни направления, към които трябва да се насочи партийно-политическата и организаторската работа на комитетите, бюрата и организациите. Кои са те?

Digitized by Google

Преди всичко вниманието на партийната работа в областта на икономиката е правилно да се насочи към изграждането на комплексна, научна организация на производството, труда и управлението. Тази организация сега е едно от решаващите условия за постигането на най-ефективно използване на оборудването, на суровините, материалите и горивно енергийните ресурси, на работната сила за осигуряване високо качество на произведената продукция и на работата във всяка сфера и дейност в обществото. Нейното повсеместно внедряване сега е жизнено важната предпоставка за максималното използване на интензивните фактори на икономическия растеж.

Новият подход в политическата и организаторската работа от гледна точка на поврата към качествените показатели изисква партийните органи и организации да не изпускат от своето ръководство и въпросите за последователното прилагане на стопанската сметка във всички звена и системи на икономиката.

Само на основата на стопанската сметка може да се осигури: успешно изпълнение на задължителните производствено-стопански задачи, произтичащи от единния план; най-пълна изява на творческите възможности на трудещите се при стопанисването и опазването на социалистическата собственост и достигането на определените качествени показатели. Решаващо в това отношение е да се премахне формализмът при изграждането и прилагането на стопанската сметка, като се създават на всички управленчески равнища такива наредби за нейната организация, които точно и ясно да определят границите на оперативно-стопанската самостоятелност и отговорност на отделните звена и да оптимизират икономическите връзки между тях на основата на мултипликационния подход и утвърдените генерални схеми за концентрация, специализация и управление. От особено значение е издигане ролята и значението на бригадната организация на труда и бригадната стопанска сметка.

Изграждането и прилагането на стопанска сметка от горе до долу в народното стопанство изисква да се създаде строга нормативна база, която да бъде в съответствие с най-прогресивните норми и нормативи, произтичащи от мултипликационните разработки, от плана за научно техническия прогрес и повишаване ефективността и качеството.

Това означава, че като се започне от стопанските комплекси и организации и се стигне до предприятието и АПК, до отделния цех, ферма, бригада, звено, до отделното работно място, да има стройна система от конкретни задачи, пирамида от научнообосновани нормативи: за разхода на материали, трудови, финансови и други ресурси; за използването на предоставените производствени мощности; за икономическите и други резултати, които трябва да се получат; за стимулирането и санкционирането и т. н. По този начин всеки участник в производствения процес ще знае: какво трябва да върши и как, какво ще получи и какви ще бъдат санкциите при недобросъвестно изпълнение на задачите.

Съвсем правилно е в центъра на вниманието на комунистите, на техните изказвания пред събранията да бъде критичният анализ, партийната грижа и внимание по подобряването на вътрешнозаводското планиране и вътрешнозаводските връзки, към усъвършенстуването на връзките и кооперацията между отделните предприятия, стопански организации и системи.

На практика досега оперативно-производственото, вътрешнозаводското планиране бяха насочени главно към осигуряване изпълнението на плана за обема на продукцията в стойностно изражение, без да се държи достатъчно сметка как, с какъв разход на жив и овеществен труд, при каква организация на икономическите връзки в предприятието това става. А основно изискване към вътрешнозаводското пла-

Digitized by Google

ниране сега е то оперативно още в края на смяната, в края на работния ден, на десетдневката да осигурява на ръководствата и колективите необходимата информация с какви разходи са постигнати съответните резултати. И не само това, а на основата на тази информация да се осъществят необходимите положителни изменения. Не можем да говорим за действено вътрешнозаводско оперативно планово ръководство, ако се допускат престои на хора и машини, загуби от брак, преразход на суровинно-енергийни ресурси, лошокачествена продукция и др.

Същевременно усъвършенстването на вътрешнозаводското планиране и ръководство предполага пълна синхронизация на производствено-икономическите връзки между отделните работни места, бригади и цехове, оптимално материално-техническо, научно и всякакво друго осигуряване на производството, така че ритмично и нормално да протича възпроизводственият процес. Оптималнотс зътрешнозаводско планово ръководство означава на всяко работно място, във всяка бригада и всеки цех трудещите се да изпълняват своите планови задачи на такова високо качество, че да осигуряват условия за висока ефективност в работата на следващото свързано с тях звено.

Не може да има резултат в работата и напълно да се изявят предимствата, да се реализират целите на борбата за висока ефективност и качество, ако не съществува и рационална организация на връзките и кооперацията между отделните предприятия, стопански организации и системи. Това сега е едно от слабите звена в работата, която пречи за осигуряване на дело на новия подход към качествените показатели, за реализиране стратегическата задача на развитието.

На народното стопанство е необходима такава организация на производствено-икономическите връзки между отделните му звена и системи, такова изпълнение на задълженията по линията на кооперираните доставки, че да се създават най-благоприятни условия за подобряване качеството на работата, ефективността на производството във всяко едно от тях и в крайна сметка да се реализира висок краен народностопански резултат.

Важно е на събранията дебело да се подчертае, че от изключително значение за новия подход в партийното ръководство на икономиката е да се постави **на нова основа икономическата работа на всички управленчески равнища, като се усъвършенствува отчетността и информацията, анализът и контролът** — тези жизнено важни средства за управление и ръководство. И теорията, и практиката пределно ясно показват, че усъвършенстването на икономическата работа, действеният анализ и контрол са важен инструмент за разкриване и мобилизиране на вътрешнопроизводствените резерви: за правилното протичане на редица процеси по усъвършенстване на производствените отношения; за подобряване управлението на икономиката и въвличането на трудещите се в него; за възпитанието на социалистическия труженик в дух на опазване на обществената собственост; за формиране и поддържане на висока социалистическа дисциплина. При това особено важно е икономическата работа, отчетността и анализът на изпълнението на плановите задачи. Контролът върху това изпълнение в максимална степен да се осъществява в цеховете и бригадите, на самите работни места. Жизнена потребност на развитието ни сега е **въвеждането на ежедневен, а където е възможно, и по смени икономически анализ на нормативните разходи за основните суровини и материали, за разхода на труд и използване на машините, за изпълнение на плана в натурално изражение, в т. ч. на договорните задължения към потребителите на продукцията.** Само на основата на действен анализ и контрол на работата могат да се намерят причините за недостатъците и отклоненията

Digitized by Google

та от нормалното осъществяване на съответната дейност; да се разкрият неизползваните резерви и възможности на съответното работно място, бригада, цех и предприятие, стопанска организация и система и как тези резерви и възможности най-добре могат да се оползотворяват.

Съвсем естествено изключително важен критерий за оценка на ефективността от досегашната **партийно-политическа и организаторска работа, извършена от партийните бюра и първичните партийни организации, е доколко тя помага на всеки комунист и труженик практически да осмисли решението на Секретариата на ЦК на Партията, че анализът и политическата оценка на изпълнението на плана на всички равнища на управление следва да става преди всичко според осъществяването на показателите за: икономия на суровини и материали, горива и енергия; икономия на жив труд; рационално използване на производствените мощности; увеличаване на сменността; произведените планови натури; качеството на продукцията; задълженията по износа, т. е. за достигането на планираните качествени и натурални показатели.**

Не е възможно и в докладите, и в изказванията пред събранията да не се акцентува на изключително голямото значение, което има за прелома в партийната работа осъществяването на задачата за близко и резултатно направяване **последователното и комплексното прилагане на икономическия механизъм.** Защо? Сега това става един от кардиналните въпроси на нашата икономическа политика. Условие е за максимално използване на наличните резерви и възможности в стопанските звена и икономиката като цяло. С икономическия механизъм чрез правилна, научнообоснована система на материално стимулиране и отговорност се осигурява диалектическо единство и еднопосочност между обществените, колективните и личните интереси, между обществената, колективната и личната заинтересованост и отговорност. Създадени са условия за засилване административното и икономическото въздействие за по-пълно използване на възможностите за повишаване ефективността и качеството. **Неотменно изискване сега е този механизъм повсеместно да се изучи и комплексно да се внедрява. От особено значение е правилата, наредбите и инструкциите, които са разработени от комплексите, стопанските организации и предприятията, да осигурят гъвкаво прилагане на неговите основни положения съобразно специфичните условия и с оглед да се разгръща творческата инициатива на ръководителите и на милионите производители на материални и духовни блага.** Повсеместното и точно утвърждаване на икономическия механизъм зависи извънредно много от кадрите — ръководни и изпълнителски. Ето защо на всяка цена на събранията ще се прецени и това — как те го овладяват и прилагат. Допуска ли се формализъм в провежданото за тази цел обучение на всички партийни работници, профсъюзни и комсомолски дейци, на стопански ръководители и изпълнители — от министъра до директора на предприятието, бригадира и майстора, до отделния производственик.

Ефективното и комплексното прилагане на икономическия механизъм означава и довеждане докрай работата по окончателното преустройство на организацията на управлението на народното стопанство в съответствие с новите принципи на изграждане на управленческите структури, като се осигури правилното действие на принципиално новите организационни поделения — т. н. управленчески блокове с техните нови функции и задачи; създаването на всички необходими условия и предпоставки за привеждането на заплащането на труда в съответствие с изискванията на постановление № 5 за новата организация на работната заплата и решението на Политбюро на ЦК на БКП от 23 май т. г.

Digitized by Google

Във връзка с това изключително значение придобива въпросът за осигуряване на такава организация на стимулирането — морално и материално — на отговорността, при която ще се засили и повиши взаимният контрол, взаимната отговорност на отделните участъци във възпроизводствения процес. Целият механизъм на разпределение да се подчини и да съдействува за издигане ефективността и качеството на работата на всяко производствено звено, за постигане висок краен народностопански резултат.

А нима ще остане настрана от вниманието на комунистите изключително важният проблем, че нов подход в партийното ръководство на икономиката е немислим без **нов подход в социалистическото съревнование, като се засили и целенасочи неговата роля за изпълнението на насрещните планове по качествените и натуралните показатели.**

Кое е особено важно в това отношение от гледна точка на последните партийни решения?

Безспорно това е съревнованието още по-непосредствено да се насочи към изпълнението на качествените и натуралните показатели. **Първенци в съревнованието да бъдат преди всичко онези, които изпълняват утвърдените им качествени и натурални показатели.**

Важни жалони в организацията на социалистическото съревнование сега са:

● Обхващането в него на всички трудещи се. Съобразно условията на работа, равнището на квалификацията и производствения опит да бъдат формулирани и показателите.

● Висококачествено и високоефективно изпълнение на задълженията между кооперираните, взаимносвързани звена. При това изискването е точно да се отчита приносът на всяко звено за осигуряване условия за най-ефективен труд на следващия етап или звено на общата производствена верига. По този принос да се присъжда и първенство в съревнованието. Това ще допринесе извънредно много за слагане на порядък във връзките и кооперирането между отделните работни места, бригади, цехове и предприятия.

● Широко достояние на трудещите се на опита на челните организации у нас, в СССР и другите социалистически страни, опитът на тези колективи — бригади, цехове, предприятия, които имат най-добри постижения в провеждането на социалистическото съревнование за изпълнение на качествените и натуралните показатели.

● Непрестанното разширяване и разпространяване на съществуващата практика на ежедневното, ежемесечно и тримесечно отчитане на съревнованието и усъвършенствуване стимулирането. Широката гласност на резултатите не само в трудовите колективи, но и по местоживеене.

● Засилването на индивидуалната работа с изоставащите производственици, оказването на конкретна помощ на трудовите колективи, които не изпълняват плана по качествените и натуралните показатели.

В крайна сметка повратът към качествените показатели на основата на поврат в партийната работа в народното стопанство опира и до усъвършенствуване работата по **квалификацията на кадрите** — ръководни и изпълнителски.

Този проблем има голямо значение, защото само високо квалифицираният ръководител и производственик, притежаващ голяма и всестранна обща и специална подготовка, може да създаде и използва условията за непрекъснато повишаване на ефективността и качеството.

Следователно сега се изисква такава система за подготовка и преподготовка на кадрите, която ще гарантира постоянно съответствие между измененията в характера на труда и равнището на квалификацията. Една от главните отличителни черти на тази система е осигуряването на условия за овладяване и на втора професия или специал-

Digitized by Google

ност от трудещите се. Това се налага от динамиката в развитието на нашето производство и неговата организация вследствие на непрекъснато развиващата се научно-техническа революция. Втората професия и специалност предоставя изключително големи възможности за оперативност и маневреност в разстановката на кадрите с оглед нормалното задоволяване на потребностите от трудови ресурси на отделните производства и сфери на дейности.

Изводът, който всяко партийно бюро и първична партийна организация ще направят на своето отчетно-изборно събрание, е дали в съответствие с постановките, които дава Централният комитет на Партията, сега те така мобилизират и целенасочват силите на комунистите и на целите трудови колективи — в министерствата и ведомствата, в държавните стопански обединения и АПК, в предприятията, — че да се решат жизненотрепетящите въпроси на настоящото развитие. Това са: създаване на образцова организация, като се утвърждава желязна дисциплина и настъпателен ритъм във всички звена на материалното производство; непрекъснато усъвършенстване структурата на производство в съответствие с мултипликационния подход при концентрацията и специализацията: ускорено внедряване на нови технологии, лицензии и други условия, от които зависи бързото повишаване на техническото равнище на производството; максимално използване на производствените мощности чрез въвеждане на дву- и тримесен режим на работа, при 6—7-дневно използване на оборудването и пълно оползотворяване на вътрешносменното работно време; довеждане разходите на материали, суровини и енергия за единица изделие до равнището на развитите страни; изпълнение на договорите и плана за кооперираните доставки; реализиране на валутните програми и ефективно използване на валутата; решително намаляване на брака и на непроизводствените разходи; съкращаване фронта на строителството, ускоряване пускането и усвояването на новите производствени мощности. Рязко намаляване на незавършеното строителство.

Разбира се, използването на програмно-целевия и комплексен подход в единство с метода на умножаващия се ефект при изготвянето на докладите, резолюциите и в изказванията ще определи жизнено важното значение на идейно-политическата работа за изпълнение на всички тези задачи. Неотменното изискване целокупната идеологическа дейност от горе до долу да се преустройва и организира така, че с всичките свои форми и средства да съдействува в максимална степен за висококачественото и ефективното решаване на проблемите, които стоят пред трудовите колективи в процеса на изпълнението и преизпълнението на плана за седмата петилетка.

Нашата идеологическа работа с целия свой богат арсенал от пропагандно-агитационни форми и средства за въздействие може аргументирано и задълбочено да разяснява сред трудовите колективи смисъла и съдържанието, целта и обективната необходимост от извършването на решителен поврат в работата по изпълнение решенията на XI конгрес и Юлския пленум. На тази основа те могат да станат вътрешна убеденост и мотив за активна социална изява на всеки труженик на социализма в нашата страна във всенародната борба за изпълнение плана за качествените и натуралните показатели. При това между многобройните форми и средства за идеологическо въздействие сега от първостепенно значение е индивидуалната политическа работа. Ръководно начало в това отношение е постановката на др. Тодор Живков, че „конкретната, индивидуалната работа с хората е живецът на нашата политическа дейност, гръбнакът на нашата идеологическа работа".

Както повеляват партийните решения, цялата партийно-политическа, организаторска и идеологическа работа сега е призвана да осигури всички необходими условия за разгръщане на творческата инициа-

Digitized by Google

тива и повишаване на личната изява, за издигане отговорността на всеки комунист и труженик в нашето общество в реализирането на повратата към качествените показатели на развитието.

Това е сърцевина на новия подход в партийното ръководство на икономиката, неговият смисъл и съдържание, критерий за ефективността му.

Годишното събрание и трудовият колектив

Годишното събрание дава отговор на един друг основен въпрос — как под ръководството на комунистите трудовият колектив е изпълнявал предначертанията на партийната политика? **Резултатите, постигнати от него, са критерий за силата и влиянието на партийното ядро, за „фермента" на трудовата и политическата активност на мнозинството от колектива.**

Никъде на собствената си територия колективът не може да получи такава класово-партийна оценка за годишната си дейност, както на годишното отчетно партийно събрание. Това обстоятелство още повече издига значението на годишното събрание за развитието на колектива. От позициите на конкретни партийни постановки политическото ядро оценява достойнствата и недостатъците в дейността на колектива, част от който е и то, и тегли черта под един изминат период. На основата на конкретни партийни прогнози определя главните насоки, отправните положения за дейността му през следващия период, формулира политическата цел, необходимите резултати и техните социални отражения върху неговите членове.

Състоянието и характеристиката на колектива е основата, върху която отчетното събрание изгражда и приема своя годишен атестат. **В самооценката на политическото ядро задочно присъствува оценката за боеспособността на колектива като обект на организаторска, политическа и възпитателна работа на партийната организация.** Атестатът на първичната организация ще бъде юлска оценка на явленията в колектива, в дейността на кадрите и комунистите.

Всичко зависи от стила и способността на кадрите и комунистите да осмислят партийната политика за дадения период от време, да я трансформират в ясни перспективи за развитието на колектива, да намерят и използват най-подходящите форми, средства и методи на работа за сплотяване и мобилизиране на всичките му членове в борбата за крайния ефект.

Анализът и оценката на партийната дейност **включват няколко момента, свързани с дейността на колектива:**

— първият момент — дали партийните решения са предизвикали положителна реакция в колектива, повишена активност — плод на осъзнато възприемане на идеите и задачите в тях;

— дали бързо, организирано и идеологически осмислено комунистите разкриват същността на партийните призиви и по-специално духа на Единадесетия конгрес и на Юлския пленум и последните решения на Централния комитет;

— с какви форми и средства у колектива се формират възгледите за органическо единство на личните, колективните и обществените интереси при решаване на основните задачи.

Политическата оценка за авангардната роля на първичната партийна организация в колектива включва преди всичко научен извод за

Digitized by Google

ефективността на партийно-политическите мероприятия, които осигуряват пълното разкриване и използване на съществуващите в колектива материални и духовни ресурси и резерви.

Отчетният доклад ще стане издържан политически документ, ако ведно с делата на колектива и приноса на партийното бюро оцени критично ролята на комунистите с юлските критерии за отговорността. Това означава при анализа на главните задачи, в реализацията на които участвува колективът, да бъдат проследени, разкрити и оценени най-ефективните проявления за връзките и взаимоотношенията между политическото ядро и колектива:

— партийни събрания и колектив, реализирани чрез оценки и приети решения;

— партийни събрания и ръководни стопански дейци, реализирани чрез подбор, възпитание, отчети, контрол, оценки, поръчения, атестати и др.,

— партийни събрания — партийно бюро и масови организации;

— партийно бюро и ръководни дейци;

— партийно бюро и негови ръководители;

— партийни групи и проблемите на малките звена в колектива;

— комунисти и безпартийни.

Аналитичният подход към тези връзки и проблеми, а много от тях могат да се детайлизират и в редица други направления (съчетан с комплексния анализ), води до извода за приложението на метода на умножаващия се ефект. Годишният отчет няма да бъде пълен, ако не даде отговор и не оцени как усъвършенстването на дейността на едно звено се е отразило на друго, как положителното в работата на едно място е пренесено на друго, как възприета инициатива, почин, нова организация от друг колектив е допринесла за умножаване на резултатността в определена сфера, какъв и по какви пътища е достигнат допълнителен ефект, къде резонира друг ефект. Субект на подхода е бюрото и организацията, а неговото приложно поле — колективът. Анализът въоръжава и комунистите, и безпартийните дейци с умение да гледат в утрешния ден, но не ограничено, а с мащабите и на целия колектив, и на звената извън него, свързани с обща отговорност, а това е вече политическо виждане и подход.

* * *

Независимо от подхода на бюрото към структурата на отчета, главното обаче си остава едно — как е изпълнена годишната програма на колектива — насрещният план и обещанията на отделните звена и хора.

Проблемите на колектива в отчета на годишното събрание произтичат от неговите основни функции и отговорността на партийната организация да ги развива и усъвършенствува. На преден план е трудовата функция и задачите на бюрото и комунистите за пълното ѝ разгръщане. А това изисква да се даде политически отговор на няколко въпроса:

— Създадена ли е най-рационална организация на производството и труда за максимална икономия на жив и овеществен труд?

— Усъвършенствуван ли е производственият процес чрез реконструкция, модернизация и внедряване постиженията на научно-техническия прогрес, създадени ли са условия за пълно разгръщане на новаторската и техническата мисъл в недрата на колектива?

— Внедряват ли се бързо потвърдилите своята ефективност нови форми, методи на работа, положителен опит от други колективи?

— Повишава ли се качеството и ефективността на цялостната дейност?

Digitized by Google

— Издигат ли се знанията и уменията, грижата за младите работници? и т. н.

И по всеки въпрос — какъв е **приносът на бюрото, активното отношение на комунистите.** Оценката на авангардната роля на партийната организация ще бъде реална, ако се извлича от анализа на тези основни проблеми на колектива и ако при всеки един от тях се дава ясен, точен отговор какво са направили бюрото и комунистите.

Важността на икономическата политика не ограничава оценките в отчета единствено до задачите на партийното ръководство на производството. Казваме това, защото често проблемите на идеологическата и организационната работа на партийната организация стоят встрани от производствените проблеми на колектива, допуска се значително стесняване на връзките между трудовия колектив и тези проблеми, не се разкриват всички аспекти и отражения на партийното ръководство. А крайният резултат от труда на един колектив по правило материализира в себе си влиянието и на идеологическата, и на организационната работа. Първичната партийна организация няма други средства, форми и методи за въздействие върху колектива освен идеологически и организационни. Ето защо нямаме основание да ги делим и разглеждаме откъснато от основните задачи на колектива. В анализа примерно на качеството оценката ще обхване както специалистите от звената, които осигуряват материалните условия за производство на качествена продукция, така и дейността на бюрото, комунистите от партийната група, които възлагат и отчитат поръчения, приемат решения за подобряване стила на работа на профкомитета по съревнованието, приемат оценки на ръководни кадри, задължават комунистите да бъдат настойници на младите работници, анализират и оценяват мястото на пропагандистите, въздействието на политическата агитация, формите на младежкото и научно-техническото творчество и всичко това не само за себе си, самоцелно, а насочено към определено звено в колектива, определени личности. Разкъса ли се диалектическата връзка между тях, обеднява съдържанието на понятието политически ръководител и организатор.

Това означава — **сравнение на постигнатото от колектива с поставените задачи, сравнение на успехите на колектива със сродни колективи или дейности, сравнение на постигнатото от колектива и реалния принос на бюрото, комунистите и цялата организация и оттук — изводи, оценки и определяне на задачите за следващия период както на партийната организация, така и на колектива.**

Ето пътя, който ще изведе годишното събрание на комунистите с неговите изводи, оценки и предначертания до върха на най-важно политическо събитие в живота на колектива, така очаквано от него, както и от комунистите, внасящо вяра и оптимизъм в бъдещето и собствените сили. Все още не са намерени най-добрите и ефективните форми за потвърждение на постановката, че **годишното събрание е своеобразен политически форум и за трудовия колектив.** Не е достатъчно, че то се подготвя и обхваща най-добрата част, предния отряд на колектива. Крайно недостатъчно е и съобщението, че то предстои. Изменения, настъпващи в трудовия колектив и във взаимоотношенията му с партийната организация като негово ръководно политическо ядро и първообраз, разкриват възможности да се усили ролята и разшири прякото и косвеното участие на трудовия колектив в процеса на партийното събрание, на политиката, която то ще утвърди.

Първичната организация въплъщава в решенията си както интересите на Партията, така и интересите на трудовия колектив. Защитата на тези интереси не може да бъде нито анонимно, нито откъснато от мнението и мислите, от предложенията и оценките на безпартийните.

Digitized by Google

Централният комитет на Партията многократно дава примери за най-тесни връзки с трудещите се преди и след заседанията, съвещанията с актива, конгресите. Изводите, оценките и решенията стават достояние на всички. Решенията се обсъждат, докладите се разпространяват. Неведнъж е подчертавано, че нашата Партия няма какво да крие от трудещите се. Доверието ражда стократно доверие, нова творческа енергия на масите, издига авторитета на Партията, превръща я в партия на целия народ.

Трудовият колектив може още по-активно да участвува в процеса на годишното събрание на първичната организация в няколко отношения:

— **При формирането на обективната оценка** как изпълнява основните задачи и при оценката за въздействуващата роля на политическия авангард. Отчетът още отразява мнението и на безпартийните активисти, ръководители и специалисти, които притежават практически опит, знания и умения за компетентна постановка и оценка на проблемите, изискващи партийно отношение. Формите на това участие са най-различни. Комплексни проверки, работни групи, самостоятелни анализи и др. Участниците в анализа, вниквайки в изискванията на партийната организация, ще обогатят собственото си политическо виждане върху проблемите и тяхното развитие, ще съдействуват на партийната организация и заедно с това ще преминат школа за възпитание у себе си на партиен подход.

— **При подготовката на резолюцията.** В този процес ще се породят нови идеи, предложения. Сега проекторезолюциите на много организации се поставят на предварително обсъждане в партийните групи преди събранието. Това строго се ограничава в състава на партийната организация. А по редица въпроси на ръководството на колектива, на масовите организации, на определени дейности голяма част от безпартийния актив може да даде ценни мнения, които ще повишат авторитета на партийното ядро. По този път пунктовете, отнасящи се до колектива, ще катализират в себе си най-ефективната мисъл от едно предварително пряко участие на повече негови членове. А с това се осигурява и успешното им изпълнение. Резолюции, в които мнозинството вижда свои предложения, мнения, мисли, ангажирват и мобилизират много по-силно. Партийното решение е политическо решение не само за това, че в неговата подготовка и утвърждаване участвуват комунисти. То е политическо, защото отговаря на коренните интереси на класата и на Партията, конкретизира програмни задачи, гарантира политическата линия, прието е от политически орган. Компетентното мнение, анализ, предложение на всеки безпартиен повишава авторитета на партийните решения и заедно с това предпазва политическото ядро от откъсване от масите, от затваряне в строго определени партийно-организационни форми на работа.

Като форма за изучаване на мнението и за компетентно формиране на перспективата в развитието на политическото ядро и на колектива преди и след събранието са възможни срещи с безпартийния актив, с отделни активисти, взаимно обсъждане на отделни проблеми. Това допитване повишава самочувствието на безпартийните, те стават съпричастни и в решаването на въпросите и възприемат без колебание постановката за партийната организация като първообраз на колектива, а комунистите като техен образец.

— **Запознаването на безпартийните с основните изводи, оценки и решения на събранията** укрепва още повече доверието на колектива в политическия му ръководител, усилва връзките между колектив и партийна организация. Колективът ще се отнася към годишното събрание на комунистите като най-важно свое политическо събитие и ще приеме изводите и решенията, в изработването на които под ня-

Digitized by Google

каква форма е участвувал, като свои собствени. А това е допълнителна гаранция, че те ще бъдат успешно осъществени.

Изложените мисли обосновават потребността от организационни средства, от подход или конкретен план, който предвижда не само задълженията на комунистите, а така също формите и методите за разширяване на прякото или косвено участие на целия колектив в процеса на събранието. Годишното събрание да стане политически момент не само в живота на комунистите, но и на всички трудещи се, и заедно с това политически генератор на идеи и енергия за изпълнение на всички планове и обещания.

Критичният подход в доклада и изказванията

Сред най-важните проблеми на борбата за изграждане на развито социалистическо общество, които др. Тодор Живков обосновава в Отчета на Централния комитет пред XI конгрес на Партията, е необходимостта от широко разгръщане на критиката и самокритиката като обективна закономерност в развитието на Партията и на обществото.

Поставена е задачата да се създават условия за пълно проявление на тази закономерност, ролята на която ще нараства. Очертани са основните функции на критиката и самокритиката:

— своевременно да открива назряващите проблеми, да утвърждава положителния опит;

— да поставя на преоценка остаряващите форми и механизми в обществения живот;

— да преодолява остарялото и да стимулира новото;

— да води борба с отклоненията от ленинските принципи и социалистически норми на живот.

Юлският пленум от 1976 година е образец за творческо приложение на критичния подход в най-важните сфери на социалната практика.

Осъществявайки функциите на критиката и самокритиката, поставени от конгреса на преден план с критичния подход, независимо от неговата форма за проявление, партийните бюра и комунистите решават **триединната задача:**

— подлагат на критичен анализ състоянието на своята дейност и разкриват действителните причини на успехите и слабостите. С тази страна критичният подход се проявява като метод на познание, метод за разкриване на истината;

— с критичния подход те изграждат обективна оценка за дейността на бюрото и комунистите. Стилът на работа и резултатите от нея чрез сравнението се подвеждат под общите изисквания на XI конгрес и Юлския пленум за действителен поврат към високо качество и ефективност. В това се изразява оценъчната функция на подхода;

— критичният подход в отчета и изказванията възбужда активност и непримиримост у комунистите, мотивира у тях вътрешна готовност за борба с разкритите слабости и недостатъци. В това е неговата мотивационна функция.

Следователно **критичният подход е единство от методи на познание, на оценка и борба с противоречията, нарушенията, субективните грешки и слабости.** Ако това единство се наруши, ако в доклада и на събранието се даде тежест на една или друга негова страна, ще въз-

Digitized by Google

никне вътрешно противоречие, необходимост от критика на критиката. Никому не са необходими иначе верни, но неутрални констатации, в които слабостите са разкрити, фотографирани, но недостатъчно политически оценени, поради които не предизвикват необходимите вътрешни реакции и вътрешна активност. Същото се отнася и до критиката, която няма необходимия конструктивен характер. От тези най-общи положения за критичния подход могат да се направят някои **необходими конкретизации.** От какво се налагат те? Обективната закономерност е диалектическо единство на критика на познание, оценка, извод и отношение, насочени към обекта на критиката, едновременно с това на самокритиката — познание, оценка, извод и отношение, насочени към субекта на критиката. Всеки участник в тази връзка е едновременно субект и обект на критиката и самокритиката. От това следва, че критичният подход и на бюрото, и на комунистите е всъщност диалектическо единство:

Първо — **на критичен анализ и самоанализ, на познание и на самопознание.** А това означава: отчетът и изказванията да съдържат в „снет" вид истината за другите и за себе си.

Второ — **на критична оценка и самооценка.** Това означава единство на вътрешна и външна оценка на слабостите и недостатъците. Всеки да бъде субект и обект на оценка и самооценка, на критика и самокритика, на контрол и самоконтрол.

Трето — **на практически изводи** и изисквания към бюрото и към комунистите. А това означава: да се преодолява едностранната позиция и в отчета на бюрото, и в изказванията на комунистите, всеки да търси своя собствен дял в отговорността.

Критичният подход намира в първичната организация най-широко поле за проявление. Тук връзките са преки, взаимодействието постоянно, динамично, противоречиво. Бюрото е част от партийния колектив изразител на неговото мнение, организатор на неговата воля. То свързва организацията с висшестоящите органи, частта с цялото. Провежда политиката на Партията сред комунистите, а чрез тях в трудовия колектив. Изгражда единомислие и единодействие по всяка политическа задача, като съединява и съподчинява интересите и потребностите на комунистите с интересите и потребностите на обществото. Но тази трансформация не е безконфликтна, праволинейна, директна. Особено сега, когато преходът към интензивните методи, повратът към качествените показатели изискват по-висока степен на обществена отговорност.

Единадесетият конгрес и Юлският пленум повишиха критериите на отговорността, разшириха обхвата на критиката и самокритиката. Мисълта на др. Тодор Живков, че е дошло време всеки за всичко пред всички да отговаря, е синтезиран израз за измененото положение на социалистическата личност в обществото. А изграждането на комуниста изпреварва развитието на тази нова личност.

Предметът на критиката и самокритиката обхваща:

— **Отклоненията** от ленинските принципи на стопанисване — основното звено на борбата за юлския курс. Нашите собствени врагове: безстопанствеността и разхищенията, недисциплинираността и безотговорността, консерватизмът, бюрократизмът, бездушието, времеядството и отношението на бюрото и комунистите към тях;

— **Средната позиция** на комуниста в колектива. Средната активност, която не го извежда начело в борбата за повратъ на всяко място, по всички показатели, на всички лица, с които общува или ръководи. Авангардната роля губи смисъл, ако в сектора на влияние и партийна отговорност има изоставащи, обществените интереси страдат, ако планът и обещанията се изпълняват за сметка на натуралните и качествените ценности. При такава обстановка няма предна политическа позиция, изпълнен докрай партиен дълг.

Digitized by Google

— **Недостатъчната инициативност** на комуниста по свой почин, без указания и решения политически да реагира за претворяване на партийните директиви. Важен предмет на критиката и самокритиката става доказаната с дела творческа инициатива. Доказателствата са — какви обективни и субективни резерви е разкрил, колко предложения и решения е лично вплел в колективната мисъл, които усилват темпа на развитието, увеличават общонародното богатство. Малко е да бъдеш изпълнителен член на организацията, да вземаш отношение по въпросите, които тя разглежда, ако нямаш политическа самоинициатива и творчески принос, свой влог. Без този показател да се оценява авангардната роля е вече невъзможно.

Критичният анализ обхваща всички комунисти без изключение. Равенството пред организацията означава: на критика се подлагат и изоставащите, и челниците. И едините, и другите притежават потенциални възможности, резерви за развитие, за допълнителен принос в решаването на задачите. Способностите на комунистите са социално и природно обусловени. Ако бъдат оценявани с общ критерий, което означава формално равенство, може да се получи погрешна представа, изопачена истина за хората. Равноправието да се обърне срещу себе си — да плоди социална неправедливост А такива явления в отчетите на бюрата и в дискусиите на отделни събрания има. Тези, които са изпълнили преките си задължения и обещания, получават заслужена положителна оценка, обявяват се за пример и остават извън критичния анализ, макар че при по-внимателен преглед и у тях ще бъдат разкрити допълнителни възможности, които не са мобилизирани докрай. Следователно критичният подход в отчета на бюрата ще предизвика необходимия ефект, ако е **индивидуализиран** в анализа и оценката на комунистите.

Първичната партийна организация е отворена система. Нейното битие, вътрешен живот и функции съществуват и придобиват реален смисъл заради колектива, когото тя политически ръководи. Ето защо главните критерии за нейната оценка се намират извън нея, в дълбоко отражение на ръководното ѝ въздействие върху трудовото поведение и социалната активност на колектива, на обществената среда. Не се ли постигат целите и задачите, поставени пред социалистическия колектив, с техните нови измерения за високо качество и висока ефективност, не настъпват ли социалните изменения, очертани в общата перспектива, ако липсват тези резултати, другите критерии губят реална стойност. Сами за себе си нито качествената характеристика на членския състав, нито проявленията на вътрешнопартийния живот — събранията, решенията, поръченията и пр., имат самостоятелно значение при критическата оценка на партийната дейност. В партийната организация няма нищо самоцелно, „закрито", откъснато от колектива. Тази истина, както вече беше подчертано, се потвърждава с открития диалог на Партията с народните маси по всички кардинални въпроси на политиката, който се разгръща чрез откритите събрания, чрез широката гласност в печата, превръща самоотчета в отчет пред колектива, класата и народа. Критичният подход разширява обхвата и заедно с това повишава и критериите за оценка и самооценка.

Въоръжени с него, бюрата подлагат на анализ всички страни от своята дейност и дейността на комунистите. Анализът в отчета на отделните проблеми разкрива обективната истина на една динамична, възпроизвеждаща и обновяваща се противоречива действителност. Като не лустросва и замазва реално съществуващите слабости и недостатъци, с това тя подкрепя борбата против старото, между положителното и отрицателното, между прогресивното и консервативното. Показва ги в единство, комплексно, многостранно. Едностранчивият оптимизъм, както и скептицизмът, не отразяват цялата истина.

Digitized by Google

Следващият въпрос е за **диференцирания** критичен анализ и оценка. Партийната критика е адресирана до политическа и идеологическа осъзната дейност на комунистите. Всяко решение поражда организационни отношения. В тях комунистите заемат различни места, според конкретните задължения и правомощия, които постоянно или временно получават, до реализацията на целта. **Различните роли в изпълнението, различната степен на дълга и отговорността изискват диференцирана оценка на членовете,** която е несъвместима с формулите: „Отговорност за това носят комунистите...", „За неизпълнението отговаря партийното бюро" и т. н. Много често предметът на критичния анализ се измества от хората към „нерешените проблеми". Такива изводи и общи политически оценки не пораждат активно отношение, не предизвикват самоанализ и самокритика, вътрешна борба и самоизменение у хората. Такъв критичен подход не рефлектира, не поражда критическа атмосфера в партийната среда, а чрез нея и в обществените организации на колектива. Не усилва моралния потенциал на партийния и на трудовия колектив, не ги зарежда с революционна страст и енергия.

Взаимната критика между комунистите е доказателство, че осъзнатата политическа отговорност пулсира по цялата верига на системата партиен — трудов колектив. И обратно, ако тя отсъствува, това е сигнал, че веригата на отговорността някъде се къса, и то в основното звено. Основания за такива разсъждения ни дава познатата картина. Започва събранието. В доклада бюрото заема и отстоява позиция на анализ и критика, на оценки и изводи, адресирани предимно до комунистите. В изказванията силите се разслояват. Част от комунистите — обект на критиката, намират сили за честна самокритика или за контракритика. Друга значителна част от изказващите се избира най-изгодната позиция — критика върху бюрото и административно-стопанските кадри. Единствен обект на дискусия и на критика е докладът с неговите празноти и оценки, с неговите плюсове и минуси.

Разисканията се отклоняват от дълбоката същност на проблема и от колективната отговорност на всички: и на бюрото, и на комунистите, и едностранчиво се насочват само върху изводите и постановките на отчета. Критиката обогатява колективния извод досежно дейността на бюрото. Получава се сблъсък, важен и необходим, но остава една голяма празнота — критиката между комунистите, взаимната критика и взискателността. В това поле на партийните отношения силовите линии на привличането и отблъскването в много организации са съвсем слаби, а някъде почти липсват. Повече от 90 на сто от критичните бележки на комунистите от партийните събрания след Юлския пленум в отделните организации са адресирани само до административно-стопанските обществени органи и техните ръководни кадри. А процентът на взаимните критични бележки е незначителен.

Разрешаването на това противоречие в критиката, превръщането на критичния подход в същност на взаимоотношенията между комунистите, **разгръщането на взаимната критика, на взаимния контрол и взискателност в естествен начин на общуване е много важно условие за развитието и утвърждаването на първичната партийна организация като ръководно политическо ядро на колектива и първообраз на неговото бъдещо състояние.**

Тази актуална задача ще бъде решена, ако на събранията — в това число и на годишното — се създават **проблемни ситуации.** Ако докладите и подходът към проблемите предизвикват дискусии, в които доминира взаимното критично отношение един към друг, взаимната взискателност, взаимопомощта. Такъв способ ускорява процеса за възпитание на взаимоотношенията в партийната организация, с основните белези на комунистическия начин на живот.

Digitized by Google

Изниква въпросът за съотношението на количествените и качествените елементи в критичния анализ. В много доклади нарисналата ефективност на партийната работа се доказва с процентите на изпълнения план, с количествените данни за броя на събранията, на разглежданите въпроси, на изказалите се комунисти, на приетите решения и т. н. Много се оперира с количествените аргументи. Количествените показатели при критичния анализ нямат самостоятелно значение, ако не очертават ново качество, явление, тенденция — нещо типично, трайно повтарящо се, ако не разкриват размера на определени противоречия и различия в мисленето и подхода на бюрата и комунистите, очертават значението на нерешените проблеми, степенуват ги по важност, за да целенасочат колективните усилия.

Кое задържа пълното разгръщане на критиката и самокритиката? Редица местни изследвания в това число и изводите за критиката и самокритиката, обсъдени на сесия на Научния център по партийно-организационните въпроси към окръжния комитет — Варна, подреждат задържащите фактори в следния ред:

— не винаги се вземат под внимание предишните критични бележки и предложения, което обезверява комунистите, че след техните предложения нещата съществено ще се изменят;

— защото не се поставят на обсъждане най-актуалните въпроси;

— защото съществуват процедурни слабости в подготовката на събранията, които се отразяват на вътрешната ориентация и готовност за критично, конструктивно участие в разисканията по проблемите;

— защото у много комунисти няма прямота в другарските взаимоотношения;

— защото някъде лицата, които ръководят колективните органи, не създават критична атмосфера на събранията.

Тези съждения отразяват в една или друга степен на достоверност част от главните причини, които на отделни места сковаат пълното разгръщане на критиката и самокритиката, на взаимната критика и взискателност в партийните организации. Те ориентират в кои насоки и в каква последователност ще се съсредоточават усилията на партийните бюра и комунистите занапред.

Политически анализ, оценка и изводи

Отчетно-изборното събрание изпълнява най-малко три взаимосвързани задачи: **първо**, да изяви чрез отчета на бюрото и изказванията на членовете степента на познание и оценка на събитията, фактите и процесите, свързани с обсъжданите проблеми; **второ**, да изработи върху основата на теорията, политиката и потребностите единно гледище на партийната организация по всеки проблем, с което установява единомислие за целите, факторите и средствата на борбата; **трето**, да приеме план за единодействие, с който определя основните задачи на комунистите, направленията в които ще разгърнат своята творческа активност и въздействие върху обективните процеси и явления **Отчетното събрание за разлика от другите събрания разглежда целия комплекс от въпроси, стояли и стоящи за разрешаване от партийната организация.**

Digitized by Google

Задачите за съзнателно познание и революционното изменение на действителността ще бъдат успешно изпълнени, ако се определят главните, съществените признаци, свойства и измерения на разглежданите явления и процеси, ако се разкрият и установят техните устойчиви и повтарящи се връзки и отношения, да се отличи случайното от необходимото. Това изисква да се приложи система от методи за изучаване и за прогнозиране на действителността. Сред тях най-важно значение има **философският, диалектико-материалистическият метод.** Но той дава само общото направление, общият път към откриването на истината. Само с него не може да се разкрие спецификата и да се откроят конкретните проблеми от живота и дейността на партийната организация. Ето защо той се допълва с такива универсални методи като анализ и синтез, както и с частнонаучните социологически, психологически и педагогически методи и пр.

Анализът е общонаучен, универсален метод, чрез който сложните явления се разчленяват на съставните им части. Но аналитичният подход и мислене са неделими от синтетичния подход и мислене. „Мисленето — посочва Ф. Енгелс — се състои толкова в разлагане на предметите на съзнанието на техните елементи, колкото в обединяване на свързаните един с друг елементи в единството." Анализът без синтез неизбежно води до едностранчивост, изгубване на взаимната връзка и цялостността на явленията и процесите.

Методът на анализа се прилага във всички човешки дейности и във връзка с това се различават много видове анализ. Неговото приложение към партийната дейност, в това число и към дейността на първичната партийна организация, може **успешно да се нарече политически анализ.**

Едно от важните изисквания към годишното събрание е **последователното и умело приложение на методите на анализа и синтеза както в отчетния доклад и резолюцията, така и в изказванията на членовете.** Умението да се прилага аналитично-синтетичният подход е гаранция за дълбокото проникване в същността и причинно-следствените връзки на практическата дейност, условие за нейното осмисляне и обобщаване. Още през 1921 г. В. И. Ленин съветваше да не се заменя анализът с фразьорството, защото „разумният икономист, вместо да пише празни тезиси, ще се залови с изучаването на фактите, цифрите, данните, ще проанализира нашия собствен практически опит и ще каже: грешката е там и там, тя трябва да се поправя тъй и тъй".

Какви са предметът, съдържанието, формите, критериите и организационната технология на анализа в първичната партийна организация?

Предмет на анализа е собствената дейност на партийното бюро и на комунистите. Това може да се подчертае, защото нерядко тя изцяло се изменства от анализа на дейността на трудовия колектив и на обществените организации. Предмет на анализа са измененията, които настъпват в ръководната дейност и вътрешнопартийния живот на първичната организация. **Анализът има за цел да изясни,** от една страна, **получения ефект** от проведените мероприятия през отчетния период и от друга страна, да разкрие **влиянието на отделните фактори** върху дейността на организацията.

Да се разкрият измененията, причинно обусловени от основните функции и задачи на партийната организация, съставлява **главното съдържание на анализа.** Функциите са най-важен елемент от механизма за изява на първичната организация като ръководно политическо ядро и първообраз на трудовия колектив. Затова чрез анализа на функциите се установява степента на проявление на ръководната роля и примерът на партийната организация в трудовия колектив. Колкото по-пълно, дълбоко и комплексно се познават процесите на изменения във

Digitized by Google

функциите, толкова по-релефно ще се очертае прогресът, регресът или застоят в нейната дейност.

Анализът изисква най-напред **да се проследят настъпилите изменения в политическите функции.** В съвременните условия важни изводи могат да се направят за цялостната работа на партийното бюро и организация, като се оцени ефективността на усилията за пълно включване на всички комунисти и труженици от колектива във всенародната борба за високо качество и ефективност. Анализът ще установи създадена ли е или не в колектива обществена атмосфера на висока трудова мобилизация, на строг контрол и непримиримост към слабостите и недостатъците. С конкретни резултати от трудовата дейност той ще изясни доколко партийното бюро и организацията направляват борбата в колектива срещу безстопанствеността и разхищението на материални, трудови, валутни и финансови ресурси, недисциплинираността и безотговорността в изпълнението на задачите, консерватизма, бюрократизма, бездушието, инерцията, книжнината и времеядството. С анализа на политическите функции на организацията ще се изяснят постиженията, слабостите и нерешените въпроси в осъществяваното от нея партийно ръководство за изпълнение на плановете, за организация, развитие и усъвършенствуване на социалистическото съревнование, за обобщаване и разпространяване на челния опит, за въвличане на трудещите се в управлението на производството, за удовлетворяване интересите на трудещите се в областта на производството, труда, бита и културата.

Това означава политическата функция да се анализира в единство с останалите функции, чрез които тя се допълня и се разгръща. Това са организаторските и идейно-възпитателските функции. За да се определи **степента на реализация на организаторските функции,** анализираната партийна дейност се преценява не сама за себе си, а с оглед на нейното отражение върху живота и дейността на трудовия колектив. Проведените събрания, съвещания, срещи, конференции, възложените поръчения, осъщественият контрол имат смисъл и социална значимост само ако са допринесли за повишаване на трудовата и политическата активност, творческата инициатива, личната изява дисциплината и отговорността на комунистите и трудещите се, ако са съдействували за възходящото развитие на колектива.

Анализът на **идейно-възпитателните функции** на първичната организация ще установи в каква степен тя е допълвала организаторската дейност по отделните проблеми, как е превръщала идеите и решенията на партийната организация в масово съзнание на колектива, в материална сила на прогреса. Ще бъде разкрито в каква степен се разбира и използва закономерната връзка между обществената среда и ефективността на комунистическото възпитание на комунистите и на трудещите се. Изяснява се непосредствената връзка между идейно-възпитателната функция на партийната организация и практическата борба за максимално използване на всички резерви и възможности, с които разполага нашата страна. В тази връзка **основен критерий** за измерване на ефективността е **реалният принос** на идеологическата работа за поврат към висока ефективност и качество на всяка обществена дейност.

Ефективността на анализа е в пряка зависимост от неговата **организация и последователност на осъществяване.** Всеки, заангажиран с анализа на дейността на първичната организация като цяло и на отделните нейни страни — и партийното бюро, и изказващият се комунист, разполага с цялата съвкупност от **типични факти,** отнасящи се към разглеждания въпрос. Следователно първата работа при организацията на анализа е да се съберат, установят и подберат достатъчно фак-

Digitized by Google

ти от дейността на партийната организация. Без факти, данни и събития, обективният характер на които не предизвиква съмнение, не е възможно да се проникне в същността на анализираната дейност, да се разкрие и оцени социалната ѝ роля. С анализа се установява кои от тях са важни, съществени, закономерни, повтаряеми и кои от тях са несъществени, случайни. Тъкмо поради това отчетът на партийното бюро или изказването на партийния член не са просто набор на факти, събития и данни от живота на първичната организация, а избор, систематизация, тълкуване и обясняване на съществени и типични факти с оглед на строго определена задача. А тази задача изисква да се разкрие как конкретно и специфично през дадения период от време са протичали в единство всички функции на първичната организация по ръководството на трудовия колектив и самоуправлението на вътрешния живот, как тя се е изявявала като ръководно политическо ядро и утвърждавала като първообраз на трудовия колектив.

Анализът **разкрива съдържанието** на фактите, събитията, процесите и явленията. При това не ги изброява, описва и съзерцава, а вниква в техните съществени връзки, страни и черти. Това е важно, но не е достатъчно, ако той не се насочва към основанията на **фактите**, ако не разкрива причинно-следствените връзки и отношения между тях и на тази основа — ролята и значението на различните фактори в анализираната ситуация. Извънредно важно изискване към анализа е той да бъде ориентиран и да осветли последствията, отраженията от въздействието на анализираната дейност на бюрото и комунистите върху живота на трудовия колектив и на самата първична организация. И накрая анализът показва изход от всяко положение, очертава **конструктивна идея** за действие и конкретни пътища за нейното практическо претворяване.

От казаното дотук логично се стига до неизбежния въпрос: **от какви позиции и чрез какви критерии да се подбират, тълкуват и обясняват фактите от дейността на първичната партийна организация?** Какво да правим, че нашият анализ да бъде вярно, а не илюзорно, желано, не изопачено отражение на извършената дейност?

Стигаме отново до онова, с което започнахме. **По-конкретно това означава** да се **подбират характерните факти и събития, които най-пълно и ярко разкриват закономерното развитие на партийната организация** и същевременно оказват влияние върху издигане на нейната роля като ръководно политическо ядро и първообраз на трудовия колектив.

В отчетния доклад и в изказванията се изтъкват онези факти, които показват дейността на първичната партийна организация **като колектив** и разкриват нейната ръководна роля в производствения, социалния и културния живот на трудовия колектив. В тази връзка отново ще отбележим, че не рядко анализът се разпростира само върху дейността на партийното бюро, вследствие на което първичната организация се изобразява като пасивен изпълнител или съзерцател, а не творец и двигател на осъществения напредък. **Не бива да се слага знак за равенство между дейността на партийното бюро и на цялата партийна организация.** Колкото и важна да е дейността на партийното бюро, тя е част от общата дейност на партийната организация, в която двигатели и създатели на събитията и фактите, на живота на организацията са комунистите, партийният колектив.

Решаващо значение за правилния анализ на дейността на първичната организация има марксистко-ленинското и **класово-партийното обяснение и тълкуване на фактите и събитията от нейния живот.** В случая е нужна политическа характеристика и оценка на дейността, нужно е приложението на политическия подход към нея. Благодарение на политическия подход може да се оцени какъв е приносът на бюрото и

Digitized by Google

на организацията в реализирането на партийната политика в конкретните условия и специфика на трудовия участък, където тя е изградена. С негова помощ се оценява доколко и в каква степен са влезли в действие и са използвани всички лостове, резерви и възможности за максимално използване силите и енергията на трудовите колективи за изпълнението на всички задачи, за свързване на усилията им с общата перспектива на изграждането на развито социалистическо общество.

Политическият подход предполага класов, държавнически и интернационален критерий за обяснение и тълкуване на фактите и събитията. Практически това означава те да се оценяват не само и не толкова от гледна точка на това, какво отразяват, но преди всичко от гледна точка на това, **какви социални цели изпълняват, чии интереси укрепват и защищават.** Проблемът се свежда до тяхната оценка от позициите на укрепване и разширяване ръководната роля на работническата класа и осигуряване тържеството на политическите цели на нейния авангард — Комунистическата партия.

Да се приложи политически подход и да се направят политически оценки и изводи за дейността на бюрото и комунистите това означава: **първо**, да се прецени как те са се борили и какво са постигнали за реализиране на коренните интереси на трудещите се, за постигане на стратегическите партийни и държавни цели и задачи; **второ**, да се характеризира тяхната борба за хармонично съчетаване на личните и колективните с обществените интереси и да се предотвратят прояви на местничество, ведомственост и национална ограниченост; **трето**, да се оцени тяхната работа за сплотяване, обединение, разгръщане и мобилизиране творческата енергия и усилия, за формирането и поддържането на благоприятна политическа атмосфера и социално-психически климат в трудовия колектив, за изпълнение на поставените пред него задачи; **четвърто**, да се разглеждат и оценяват всички икономически, научно-технически, технологически, социални, административни и други резултати от гледна точка на степента на активно, осъзнато, творческо участие на трудещите се в тяхната реализация; **пето**, да се разглеждат всички партийни мероприятия през призмата на социалния им ефект и значение за повишаване активността, творчеството и инициативата на тружениците, за издигане на образованието и квалификацията, за подобряване на бита ,охраната и безопасността, отдиха и здравето им.

Програмно-целевият подход и резолюцията

Резолюцията на годишното събрание е политически документ с особено значение за партийната организация и за трудовия колектив.

Тази особеност произтича от оценките и изводите в констативната част, политическата атестация на бюрото и организацията и от широката проблематика на директивната част.

В практиката се очертават **няколко подхода** към съдържанието на резолюциите. **Общото** в тях е констативната част — политическите изводи по отчета на бюрото. **Какви са различията?** В съотношението между констативната и директивната част с тенденция ударението да се пренася върху конструктивните идеи и насоки на предстоящата дейност;

Digitized by Google

в степента на конкретизация на политическите оценки, в съотношението на изводите от доклада и изводите от дискусиите по него и т. н.

Специфичното се проявява в подхода към съдържанието на директивната част: в какво се изразява то?

Преобладаващите резолюции съдържат най-общи насоки за бъдещата работа. На новоизбраното бюро се възлага да ги конкретизира в перспективния и оперативния план. Тези насоки възпроизвеждат постоянни задължения и задачи. Организацията адресира към себе си онези задачи, заради които тя е изградена.

Друга част от резолюциите представляват разгърнат годишен план. Проблемите са разпределени в интервали от време, определени са формите, методите и средствата за тяхното решаване. Фиксирани са и отговорниците. Налице е резолюция — перспективен план.

Има случаи по аналогия на XI конгрес — основните проблеми се разработват обстойно в доклада, а резолюцията дава политическа оценка, утвърждава отчета на бюрото и заедно с него проблемите и задачите, които съдържа. Докладът е основа, върху която бюрото впоследствие съставя плана.

Има вече опити, повече или по-малко сполучливи, да се разработват и приемат резолюции — програми за едногодишната дейност. Програми с определени цели, насоки на усилията и начини на изпълнение. Предстоящата дейност по всяка цел е очертана в раздели. В този вид те осъществяват функциите отчасти на програма, отчасти на перспективен план и са основа на оперативното планиране.

Кой вариант е за предпочитане, каква да бъде политическата структура на резолюцията, кое ще доминира в нея — общите насоки, планът или програмата — това зависи от потребностите, от силите и възможностите на партийната организация.

Но трябва да се съобразяваме с няколко принципиални положения от Тезисите на ЦК на БКП във връзка с подготовката на XI конгрес, които изискват:

— **програмно-целевият подход** да стане неотменен елемент на научния подход при подготовката и приемането на решенията;

— партийното решение да бъде **политическа основа** за дейността на бюрото, на комунистите и субектите на социалното управление. Да съдържа специфичните за Партията организационни и политически средства и методи на работа сред масите.

Тези указания имат нормативна сила и определят общата ориентация на подхода към резолюцията, към нейната структура, съдържание и функции. Това е програмно-целевият подход. Въпрос на самоинициатива и дисциплина е неговите изисквания да бъдат творчески изпълнени съобразно конкретната обстановка в организацията.

Програмно-целевият подход, приложен в разработката на резолюцията, най-малко изисква следното:

Първо — преди събранието с решение на организацията да се възложи на отделна група или комисия с участието на партийния секретар да разработи проект за резолюция. В този временен орган се привличат комунисти с компетентен поглед за перспективите и задачите на трудовия колектив, за проблемите и състоянието на организацията, за съотношението на политическите сили и способи на действие.

Второ — комисията за резолюцията разполага и анализира:

— Информация за целите и задачите, които през следващата година ще решава вишестоящата партийна организация, в състава на която влиза първичната организация. Тази информация за целите и

Digitized by Google

процесите, които ще се разгърнат в по-голямата система, ориентира за конкретния принос на партийната организация и трудовия колектив. Следователно резолюцията ще отрази по свой начин най-общите задачи, които ще се решават през следващата година в мащаба на цялата общинска или градска организация.

— Информация за плановите задачи на трудовите колективи, от които логически произтича **главната цел** на първичната организация: да осигури с политически средства качественото и ефективното изпълнение на плана за социално-икономическото развитие на колектива или на административно-стопанската единица.

— Информация за състоянието и способността на партийното бюро и на комунистите да реализират със специфичните организационни и идеологически средства и методи тази главна задача.

Трето — комисията с методите на анализа и обобщението открива най-важния за годината **ключов проблем на партийната работа и ръководство, който ще изисква интегриране и концентриране на силите на всички комунисти и субекти на социалното управление и специална организация.** По този проблем може да се разработи целева програма в резолюцията. Комисията определя и степенува другите цели с междинно, спомагателно значение по отношение на главната цел и изгражда **система от цели и задачи.**

Важно значение има **методът за определяне на основната цел** (или цели) на организацията за всяка година. Тази цел е проблемът на годината. Тя се намира във взаимна връзка с предшествуващата и същевременно осигурява условия за решаване на последващата цел. Между два партийни конгреса организацията съсредоточава усилията си и решава основните цели и задачи, поставени от конгреса.

Основната и спомагателните цели, които се утвърждават чрез резолюцията, усилват ръководното въздействие на комунистите и на партийната организация върху изпълнението на главната задача, поставена с насрещния план пред трудовия колектив.

Постигането на тези цели са моменти, страни, етапи в утвърждаването и развитието на първичната партийна организация като ръководно политическо ядро и първообраз на колектива. Всяка цел изразява актуална потребност на този процес, без реализацията на която не може да се премине към следващите задачи. Основната и спомагателната цел за отделните партийни организации са различни:

Те **изразяват актуални потребности**, които по отношение на организациите се отличават една от друга, но взети заедно, постигат конгресните задачи.

За едни организации основната цел може да изразява необходима степен на усилване на партийното влияние в решаващите участъци на производството и в главните социални сфери от развитието на колектива. Тази потребност съобразно конкретните условия и обстоятелства ще бъде реализирана по специфичен за организацията начин: чрез преразпределение на наличните сили на комунистите или чрез подобряване на качествения състав на организацията и т. н. Изборът на начин за достигане на основната цел за годината, пряко свързана с главната цел на колектива, е въпрос, който се решава с резолюцията.

В други организации основната цел може да изразява актуалната потребност от издигане ролята **на кадрите** като преден отряд за осъществяване на партийната политика в колектива. По какъв път ще се повиши тази роля следователно — ще се осъществи и целта: чрез под-

Digitized by Google

бор и разместване на кадрите, чрез система за подготовка и квалификация, чрез издигане на резервни кадри от работнически произход — това е въпрос, който годишното събрание уточнява с резолюцията.

В някои организации основната цел през годината може да изразява потребността от издигане на **съзнателността и организираността на трудовия колектив.** Какъв начин за достигането на тази цел ще бъде избран — чрез засилване на трудовата, възпитателната и социалната функция на колектива, като се издига ролята на обществените организации, или друг, по-пряк път за въздействие върху масите, е въпрос, който съобразно конкретните условия организацията утвърждава в своята резолюция. Всеки начин, подход към целта ще бъде реализиран с различни методи, форми и средства на работа.

В други организации основна цел може да бъде решителното издигане **сфективността на организационната работа**, извършването на коренен прелом в практическата работа, нейното привеждане в съответствие на политическото ръководство и на политическите задачи. Какъв път ще бъде избран, къде ще падне акцентът на усилията, дали върху организацията на изпълнението, или на контрола и проверката, е въпрос, който събранието решава с резолюцията. Тактическите способи за осъществяване на този начин могат да бъдат различни, като се почне от проверката на място, отчета на кадрите, самоотчета на комунистите, правото на партиен контрол, планирането и пр.

Ако **резюмираме изложеното** дотук, следва да кажем, че директивната част на резолюцията съдържа главно **два елемента**:

— **определяне на целите през годината**, които организацията ще постигне в основните направления на своята ръководна дейност;

— **определяне на специфичния подход** за реализиране на всяка цел с максимална ефективност и качество.

Да се намери ефективният път, начин, чрез който с минимален разход на обществена енергия и за най-кратко време ще бъдат постигнати необходимите и закономерните изменения на процесите и явленията!

Целите и подходите към тях разкриват обективните потребности и най-резултатните начини за тяхното достигане. Единадесетият конгрес и Юлският пленум от 1976 г. утвърдиха стратегията на интензивното развитие на обществото, стратегията на поврата към високо качество и ефективност на всяка обществено-полезна дейност, методът на умножаващия ефект.

Изборът на подход към всяка цел се подчинява на изискването— ефектът от единичното решение на отделен проблем в партийната организация да намира многократно приложение и отражение във всички сфери на колектива, да умножава ефективността и качеството на въздействието на всички звена от политическата система на колектива: административно-стопански органи, обществени организации, техните ръководства и т. н.

Между целите на развитието на трудовия и партийния колектив, които се утвърждават с резолюциите на годишните събрания, и начина за достигането има пряка връзка и зависимост. Характерът на целите определя и начина, пътя за реализацията им.

Като утвърди оценките и изводите, определи целите и начина за тяхното достигане, годишното събрание изчерпва пряката си политическа функция. Резолюцията става политическо средство за ръководство, политическа основа за съгласувано единодействие на всички органи и организации в колектива.

Digitized by Google

ОТГОВОРИ НА ВЪПРОСИ

Има немалко случаи, когато няколко дни, а понякога и седмици преди дадена конференция, съвещание или събрание партийните комитети да определят кои комунисти по какви въпроси да се изкажат. Ако има и други желаещи, на тях възможност не се предоставя, защото ги няма в предварително изготвения списък. Това не противоречи ли на вътрешнопартийната демокрация?

— Конференцията и събранието са висши органи на съответната окръжна, градска, районна и друга партийна организация. По преценка на ръководните органи конференции, събрания, съвещания и др. се свикват по различни въпроси. На тях присъствуват активисти — членове на дадените партийни органи, редови комунисти, а когато е необходимо, и безпартийни. Отивайки на такива форуми, всички комунисти трябва да се готвят за активно участие — с изказвания, бележки, предложения.

Тук, естествено, е нужно да се използва колективният ум на партийната организация, за да се прояви максимум активност, творчество, да има, както отбеляза Юлският пленум на ЦК, сблъсъци. Затова е нужно да се осигури добра обстановка, по-голяма свобода на изказванията.

Разбира се, всичко това изисква сериозна подготовка, а не да се импровизира на събранието, конференцията и пр., макар че редица проблеми могат да възникнат и не бива да се отминават, и на самото събрание на основата на постановките в докладите или в изказванията. Всичко това не изключва възможността преди конференцията или съвещанието на отделни другари, за които се знае, че имат опит в дадена област, че има какво да кажат по редица назрели въпроси, да споделят мисли и идеи, да направят критични бележки, да се напомни да се изкажат, на кои въпроси главно да наблегнат и пр.

Ако преди конференцията или съвещанието, свикани за обсъждане на важни въпроси, за изпълнение на отговорни задачи, не се вземат някои необходими мерки за тяхната подготовка, може да не се постигне целта, те да протекат на ниско равнище, хората да си отидат недоволни от резултата. Същевременно в процеса на конференцията или съвещанието ръководството, стремейки се комунистите, които ще се изкажат, да бъдат по възможност от различни сектори на живота, да засегнат повече страни на обсъждания проблем, следи да не се допуснат повторения. Когато обаче записалите се да се изкажат са твърде много и не могат да се поберат в определеното за изказвания време, ръководството, ако счете за необходимо, може да съобщи броя, имената, занятието или длъжността на пожелалите да говорят и да предложи на конференцията или съвещанието да решат на кои да се предостави думата.

Нерядко на събрание, конференция или съвещание, когато ще присъствува ръководител от по-висш ранг, се дават указания партийните членове да се явят 20—30 минути по-рано. Не се ли омаловажават останалите, а те са мнозинството, партийни форуми от този род и не

Digitized by Google

се ли възпитават лошо комунистите — съзнанието и дисциплината им при участието в партийния живот да се определят от такива обстоятелства?

— Едно от задълженията на комуниста, когато се свиква събрание, съвещание, конференция и др., е да се яви навреме, в определения час на откриването. Това гарантира точното започване работата на дадения орган и способствува за деловото ѝ протичане.

Няма съмнение, че придаването важност на едно или друго събрание, съвещание и пр. с това, кой и какъв ръководител ще присъствува на него и задължаването партийните членове да се явят много по-рано, отколкото е необходимо, е неправилно и дава лошо отражение върху тяхното възпитание и дисциплина. Един е редът, еднакви са задълженията на комунистите при участието им в партийния живот, в дейността на партийните органи и организации — винаги да са редовни, съзнателни, активни, с високо чувство за отговорност да воюват за изпълнението на задачите.

Утвърдила се е и широко разпространила практиката да се възлага предварително на отделен комунист да направи предложение за състава на бъдещото партийно бюро или за избирането на председател и секретар на партийно събрание. Не се ли гласува по този начин недоверие към участниците в събранието — че те няма да предложат и да изберат най-подходящите?

— Не може да се обяви и се счита за нарушение на реда, демокрацията, традициите и етиката в Партията издигането от даден комунист кандидатурите на другари за бъдещото партийно бюро или за ръководство на поредно партийно събрание — веднага след като се направи съобщение за предлагането на такива. Според инструкцията на ЦК на БКП на събранията на по-големите първични партийни организации могат да се избират комисии, които да предлагат проект за състава на бъдещото партийно бюро. Известно е обаче, че всеки партиен член или делегат има неограничено право да предлага кандидати, да прави отводи на такива, включително и самоотвод на себе си. Събранието или конференцията решават кой да остане и кой да отпадне както при обсъждането на кандидатурите, така и при тяхното гласуване — явно или тайно.

В чл. 47 от Устава на БКП е записано, че първичната партийна организация е длъжна да свиква партийно събрание не по-рядко от един път в месеца. Отнася ли се това и за партийните организации в състава на първичните?

— Този въпрос не е изяснен в Устава на БКП, а и в друг партиен документ. Затова практиката е различна: едни партийни организации, създадени в състава на първичните, свикват събрания по-често, почти всеки месец, а други — много по-рядко, само когато е наложително.

Ако тези партийни организации се придържат към нормата за първичните, техните членове трябва да присъствуват месечно средно на 2 събрания. При това на много от тях редица въпроси, разглеждани на събранията на първичната организация, неизбежно ще се повтарят. Ето защо не може и не бива в живота на съставните партийни организации да се прилага като задължително изискването, важащо за първичните организации — месечно да провеждат не по-малко от едно партийно събрание.

Digitized by Google

Бумерангът на критиката...

За стопанския ръководител комунист е писано много. И партийните документи сочат какво е неговото място в живота на първичната организация. Висока активност, дисциплина, изявена лична отговорност за успеха на партийното дело, личен пример на комунисти и безпартийни и т. н. Юлският пленум издигна критериите към него. Всичко се разбира, одобрява и решително изменя. И въпреки това изключения все още има...

* * *

Действието се развива в наше, юлско време.

Комунистите бяха налице и събранието почна в уречения час. Отсъствуваше само един — генералният директор. По разпределението от партийния комитет му се падна да членува в тази производствена организация. Да оказва помощ, да внася принципност и висок партиен дух в нея. Ръководството на събранието зае отреденото му място и след процедурното начало секретарят зачете доклада. Всички слушаха с внимание юлските мисли в него.

Ненадейно вратата изскърца и нечии тежки стъпки приглушиха гласа от трибуната. Директорът устремено седна сред президиума. Всеки си знае мястото. Тук са подчинените му. Не е свикнал да се вглежда в очите им. И допусна втората грешка. Не разбра дори, че е сгрешил. Към него нямаше никакви критични бележки. Всички знаят, че е номенклатурен кадър на градския комитет. Освен това е член на заводския комитет! И чак тогава член на първичната организация!?

Събранието подмина неетичната постъпка. Отмина я, както и друг път. Колективният ум беше вглъбен в критичните бележки и се готвеше да приеме щафетата на новите изисквания в изказванията. И те не закъсняха. Започнаха един след друг, по комунистически, най-напред от себе си, със собствените грешки. Първенците забравиха дори и похвалите. Неспокойният дух търсеше причините за слабостите, за отговорността, която се позабравя, за пропуснатите възможности. Разговорът стана откровен, прям и честен. Гласът на критиката назоваваше вече имена и сред тях и фамилията на директора. И в неговото спокойно и хладнокръвно лице падна мрачна сянка. Той извади лист, приприяно и нервно заотбелязва кой какво казва. От свъсените вежди към хората падаше тежък поглед. И това не убягна от техните очи. Кривата на критиката, поела застрашително нагоре, изведнъж падна надолу и заглъхна в последните самокритични мисли. Горчивият опит от предишните събрания отново се повтори!

Последен взе думата директорът. Последователно и методично отхвърли всички бележки и премина към фронтална критика! Самокритиката на изказалите се стана бумеранг за тях. Дръзките глави под ударите на директорската критика се свеждаха надолу. От юлския дух остана само лозунгът зад гърба на директора комунист.

...В протокола бе записано „Поради непостъпили повече предложения събранието гласува за прекратяване на изказванията."...

Пропаднала тактика...

Партийният секретар отново застана зад катедрата и започна отчетния доклад. В самото начало бликна критичният дух — низ от недостатъци, пропуснати решения, формални мероприятия. След първия извод следваше втори, трети... И всички бележки имат един-единствен адрес — партийния секретар.

— За неизпълнението на стопанските задачи, за много нередности в организацията на труда и производствения процес „главна вина има партийният секретар, който не организира системен контрол над стопанското ръководство..."

— За неизпълнението на решенията за организационното укрепване на първичната организация, за слабостите в партийните групи, за нарушения ритъм на събранията, за индивидуалната работа с младите комунисти „главната вина е на партийния секретар, който отделяше повече време за стопанските задачи, а подцени отчета и контрола на решенията и поръчения..."

— За неефективната идеологическа работа, липсата на разнообразни форми на масово-политическото влияние, за отсъствията в учебните звена, за малкото тетрадки и моливи на участниците в тях „главна вина носи партийният секретар, защото не упражняваше контрол върху агитпропа, не поставяше неговите въпроси за разглеждане в бюрото и не осигуряваше присъствието на пропагандистите в семинарите..."

Комунистите слушаха внимателно и при всяка спомената слабост или грешка очакваха да чуят и собствените си имена. Но бързо си отдъхваха. Няма персонална критика, всичко е нормално и изказванията са кратки, „делови" и членовете на бюрото са спокойни. Щом ги няма в критичните бележки на отчета, аз не похвала, и лоша дума за тях не става.

Единодушно бяха приели отчета на партийния секретар. Без нито едно допълне-

Digitized by Google

ние или поправка. Съвестта им е чиста. А щом секретарят поема цялата вина, нима трябва да му възразят? Ами ако беше им дал да разработят някои проблеми, нали трябваше да посочат какво са вършили и те? Добър е отчетът! Главна фигура е секретарят. Достатъчно е, че той дава пример — си мислеха спокойно те.

И останалите комунисти са доволни — всички не можеш критикува в един доклад, макар че всеки има вина. А само някои — и това не бива. Ще има да си спомнят цяла година, а от време на време и да напомнят. Слабостите ще си ги знаем. И ще ги отстраним. Защо е нужна излишна книжнина!

След такава критика сигурно най-после ще ме сменят — си мислеше секретарят. Няма други виновни, а работата на организацията не е съвсем добре. С такива слабости никой не може да ръководи. Стига толкова! Нека друг да ме смени, да види как без помощ — и от долу, и от горе — може да се решават успешно такива мащабни задачи. Е, в изказванията комунистите го пощадиха, но какво повече могат да добавят?

Накрая събранието приеединодушно и отчета, и резолюцията, написана от секретаря, по докладвана от комисия, наброяваща седем души.

След това избра ново партийно бюро в състав:... старите членове начело с досегашния секретар. „Добри са хората ни в бюрото — колективно работят, нямат противоречия, уважават партийния секретар, приемат всички негови предложения, решения, доклади информации".

Сред доволните лица на преждевременно завършилото събрание никой от комунистите не забелязва мрачното лице на партийния секретар. Само той един-единствен беше съкрушен от крайния резултат...

Неочакван поврат...

Отчетът бе изготвен колективно. След това неколкократно бе обсъждан и допълван в партийното бюро. И резолюцията е дело на колективен ум. На последното заседание всичко беше уточнено, в това число и съставът на бюрото. Това е мнение и на председателя на градския комитет, отговарящ за събранието.

Дотук пълна колективност и демокрация.

А оттук нататък... Но нека лично да се убедим:

Пръв взима думата току-що изпратеният по целесъобразност млад специалист, от скоро партиен член. Засегнат от няколко критични думи, той самоуверено се хвърля на фронтална атака. Прицел — партийния секретар. Кой му е дал на секретаря такава оценка и вменителство в сектора, който пряко ръководи? Висока ерудиция, умело подбрани думи, цитати от класици, различен ефект. Всички забелязват, че това се прави на представителя от градския комитет. Той не познава отблизо партийната работа, не е бил сред колектив и трудно ще схване накъде бие младият човек. Въторга си от него той гласно споделя и всички го чуват... И веднага и друг засегнат от доклада го подкрепя. Тонът е нарушен. Самокритичната мисъл се отдръпва. „Критиката настъпва". Успехите на колектива и партийната организация остават на заден план. Стопанският ръководител притуря на везните някаква обида от партийния контрол на бюрото и секретаря. Главното — къде е мястото на всеки комунист в големия колектив, център на научно-технически прогрес, на научна мисъл — отстъпва под напора на припомнени амбиции за приоритет. Неочакваният обрат смущава мнозина и секретарят след толкова години се чувствува като бит с пръчки. Председателят на събранието губи контрола. Друга режисура разгръща страсти, подтиквани и от насърчителните погледи на госта.

Някои минават в защита на успехите, на авторитета на партийната организация в колектива, за който основен дял има секретарят и като специалист, и като строг обществен деятел. Членовете на бюрото, досега единни с него, усетили посоката на неочакваната буря, с мълчание окопават нови позиции, доглеждащи към друг „спасителен бряг".

През почивката става ново прегрупиране на силите. Комисията за избора на бюро е извикана от представителя на комитета.

Изборът продължава часове. Предложенията за включване в листата и за отводи са повече от броя на членовете. Някой дори иска събранието да се отложи за следващия ден.

Чак тогава партийният секретар става и предлага за ново бюро досегашните членове и вместо него младия специалист. Мъдри, спокойни, достойни аргументи. И още един път спасява положението. А тези думи отново раздвижват душите. Но времето припряно тече. Предложението се приема.

Организацията си има нов секретар. Той обещава спокойна обстановка. Контактен и особено внимателен към другаря от горе. И все пак някаква несправедливост остана да тегне върху съвестта на хората, които един след друг пожелаваха успехи на избраното партийно ръководство и на неговия секретар...

Digitized by Google

ОТГОВОРНОСТ ОТ ВСЕКИ КОМУНИСТ!

Чувството за отговорност и дълг пред настоящето и бъдещето на социализма за съдбата на партийните предначертания става характерен белег на духовния облик на комуниста, неотменна черта на неговия начин на живот.

Главното сега е на основата на комплексния и мултипликационния подход да се преустройва икономиката, да се изграждат оптимални мощности, които да задоволяват потребностите на цялото народно стопанство. Всяко производствено звено да става неделима част от общата производствена система, а неговите резултати — конкретен принос в национален мащаб. Няма друга по-важна задача пред Партията, държавата, обществените организации, всички трудещи се от борбата за висока ефективност и високо качество, за действителен поврат в практическата работа за изпълнението на качествените и натуралните показатели за 1977 г. и седмата петилетка. Стратегическият девиз на Единадесетия конгрес и Юлския пленум за **висока ефективност и качество е главното мерило за приноса на кадрите, на комунистите, на всеки труженик.**

В този сложен исторически процес за превръщане на партийните предначертания в дела неимоверно много нарастват ролята и отговорността на комуниста. С личния си пример той трябва да докаже степента на своята съзнателност, дисциплина и всеотдайност в изпълнението на задачите. Но това не е достатъчно. „Повече от всякога днес **комунистът трябва да бъде организатор и възпитател на масите.** В негово лице трудещите се трябва да виждат **образец на човека от утрешния ден.** Той трябва да внася партиен дух, класово съзнание и комунистическа нравственост сред хората, да ги организира и въвлича в решаването на задачите, да бъде непримирим към слабостите и недостатъците, към рутината, към всичко, което спъва нашето движение напред.“ Комунистът не е и не може да бъде пасивен наблюдател на явленията в заобикалящата го среда. Той е непримирим политически боец на Партията, активно участвува в обществено-политическия и социално-икономическия живот на страната, влияе върху всички нейни страни.

Съзнанието за лична отговорност извежда комуниста на предните позиции на най-трудните места, там където се решава съдбата на

Digitized by Google

политическия курс. Бори се с най-сложните проблеми и доказва на безпартийните какво означава комунистическа всеотдайност на дело. Комунистът ревностно разгръща научно-техническия прогрес, процесите на реконструкция и модернизация на производствените мощности, повишава качеството на продукцията и ефективността на производството. При всички обстоятелства, без да чака указания, решения или поръчения, той проявява самоинициатива, сам се ориентира в обстановката и действува упорито и аргументирано, утвърждава партийната политика, комунистическата правда. Поведението и действията му са не само подчинени на възложени поръчения и задължения, но са израз на **осъзнат дълг, на вътрешна потребност, на самоконтрол и критична оценка на своите постъпки.** Защото с изграждането на материално-техническата база на социализма енерговъоръжеността и механовъоръжеността на труда все повече и повече нарастват, голяма част от производствените процеси са механизирани и автоматизирани, а в ръцете на отделния човек се съсредоточават огромни мощности. Следователно от неговото съзнателно участие, от неговата активна жизнена позиция ще се определят резултатите на нашето динамично развитие. Това още повече задължава комунистите да засилят своето влияние сред масите, връзките си с тях, с примера си да ги учат и въвличат в активен градивен труд за ускоряване на социалистическото строителство. От всеки партиец се иска да изпреварва останалите, да сверява своите постъпки с изискванията на Устава и Програмата на Партията, да овладява марксистко-ленинската теория, да изучава партийната практика и опита на масите, да ги прилага в живота, да ги пропагандира сред трудещите се. Юлският пленум на Централния комитет (1976 г.) очерта нови висоти на личния пример и отговорност на комуниста, защото ние сме вече на такъв етап, на който **всеки пред всички за всичко отговаря.** В това отношение е важна принципната оценка и последователната взискателност на партийните органи и организации. Тяхно задължение е да създават обществена атмосфера на висока трудова мобилизация, на строг контрол и непримиримост към слабостите и недостатъците. С методите на критиката и самокритиката да водят енергична борба срещу всяко отклонение от ленинските принципи на стопанисване, което сега е основното звено в борбата за изпълнение на конгресните решения и за осъществяване поврат към ефективно ръководство на икономиката.

Комунистът като политически водач, организатор и възпитател на масите отговаря за работата на целия колектив, за изпълнението на насрещния план, на личните и колективните обещания. Той дава отпор на недисциплинираните прояви. От него се изисква да бъде непримирим към консерватизма и застоя, да преодолява съпротивата на остарялото, назадничавото. С принципиалност и последователност да се бори срещу еснафщината и бюрократизма. Защото отговорността на комуниста не се ограничава, нито се изчерпва единствено с личния принос в решаването на икономическите проблеми, в борбата за изпълнението на производствените задачи. Той се бори за усъвършенствуване на обществените отношения, за утвърждаване на социалистическия начин на живот, за формиране на новия социалистически гражданин на Народна република България. Няма партийна отговорност, ако комунистът заради лични интереси се разминава със своите колективни и обществени задължения. Той дава пример на отзивчивост и другарска взаимопомощ. Той възпитава у заобикалящите го чувство на колективизъм и ненавист към дребнавото еснафско благополучие, учи хората да бранят социалистическата собственост и завоеванията на народа, да работят честно и всеотдайно.

Digitized by Google

* * *

В нашето общество хората не се делят на отговорни и безотговорни. **Всеки гражданин е отговорен за своята работа, за своите действия и поведение.** В най-голяма степен обаче това се отнася за комуниста ръководител. Той носи отговорност пред Партията и народа не само за своята лична работа, но и за всички трудещи се, които ръководи, за целия производствен участък. За него се съди по цялостните резултати от работата във всички области — и производствена, и политическа, и възпитателна. Той е не само административен, технически или стопански ръководител, но и политически деец. А това изисква да поддържа тесни връзки с масите, да живее с проблемите, които ги вълнуват, да знае настроенията на хората, да ги разбира, да печели доверието и безрезервната им подкрепа. Личната отговорност на комуниста ръководител не се свежда до неговото непосредствено ръководство на производствения процес, до постоянните му връзки с подчинените. Вярно, всичко това е много важно. То му позволява да знае силните и слабите места в производството и своевременно да насочва главните сили към решаващите звена. Изискванията обаче са много по-високи. Преди всичко **той трябва да дава личен пример на комунистите, които не са на ръководна длъжност, да възпитава и учи работниците и своите помощници и в негово отсъствие да проявяват висока съзнателност и дисциплина,** да разгръщат творческа инициатива, с неотменен дълг да се трудят ефективно и качествено, да влагат страст и умение, знания и сили за изпълнение на насрещните планове. Защото няма отговорност, ако липсват конкретни доказателства и прояви за творческо търсене, за неуморна активност и безрезервна всеотдайност, за безкомпромисна и безпощадна непримиримост и нетърпимост към слабостите и недостатъците, за пълно подчинение личните на колективните и обществените интереси.

От комуниста ръководител се иска да усъвършенствува организацията на работа, да подготвя кадрите, да им изяснява задачите, да ги убеждава, да им гласува доверие и в същото време да засилва взискателността към тях, да търси отговорност. Отговорността към всеки да започва преди всичко от самия себе си. Защото човек без лично чувство за отговорност, без принципи не може да бъде притегателен център, политически вожд и възпитател на масите. Него могат да го поставят, да го издигнат на някакъв пост, който временно му осигурява внимание и почит, които веднага рухват, щом подчинените се сблъскат с безпринципността. Ето защо в това отношение партийните органи и организации могат да бъдат още по-внимателни. За ръководители да издигат хора дисциплинирани, с будно политическо чувство, с висока идеологическа и професионална подготовка, способни своевременно да преустройват своя начин на мислене и стил на ръководство в съответствие с настъпващите изменения, да търсят и прилагат ефективни форми и методи на работа, да се опират на първичните партийни организации. Същевременно към тях трябва да се полагат грижи задълбочено да изучават теорията и практиката на партийното строителство, на социалното управление, положителния опит в партийната, стопанската и друга дейност. Ако ръководителят е политически зрял, професионално подготвен, той е в състояние с революционен размах и комунистическа деловитост да издига авангардната роля и отговорността на комунистите, широко да се опира на масите и да осъществява линията и политиката на Партията.

Всеизвестна е Ленциновата постановка за колективното обсъждане на въпросите и за едноличната отговорност за изпълнението на задачите. Решенията се приемат колективно, а отговорността за изпълнението се възлага персонално на партийните и стопанските дейци. Ко-

Digitized by Google

лективното ръководство не се изразява само в заседания, съвещания и събрания. Често зад привидната колективност се прикрива пасивността, стремежът да се прехвърли отговорността за решаването на въпросите на чужда глава, да се избегне личната отговорност в случай на несполука. За това партийните органи и организации, разгръщайки колективността, се стремят по всички линии и направления да повишават личната отговорност на ръководителите за изпълнението на решенията, на плана, да възпитават у тях висока взискателност към себе си и към другите, а така също творческа неудовлетвореност от постигнатото. В приетите решения с пределна яснота да се определя кой за какво докога отговаря за изпълнението. И освен това кой ще отговаря, ако решенията не се изпълняват.

* * *

Само конкретните мерки, целенасочените действия на партийните органи и организации и непрекъснатата самоподготовка са в състояние да осигурят желаните резултати.

Партията прави индивидуален подбор на своите членове, приема в редовете си най-съзнателните, активните и преданите на делото на комунизма работници, селяни и представители на народната интелигенция. Тя системно ги възпитава и обучава в курсове, семинари, школи, кръжоци и лектории; отговаря за техния начин на живот и действия, изисква от тях неотклонно да изпълняват всички предвидени в Устава и Програмата задължения. Същевременно тя се освобождава от онези, които не се съобразяват с партийните изисквания, петнят авторитета на Партията.

За да се повишава личната отговорност на комуниста, партийните органи и организации преди всичко трябва да водят редовен организационен живот. В заседания на бюрата и в събрания на първичните организации главна тема следва да бъде — как комунистите изпълняват своята авангардна роля в борбата за висока ефективност и качество; системно да анализират и оценяват как работят със специалистите от производствените звена, как внедряват в производството постиженията на научно-техническия прогрес и пр. Защото повече от всякога днес от комуниста се иска още по-активно да въздействува върху ефективността на производството и качеството на продукцията, да ускорява научно техническия прогрес. Това особено се отнася за комунистите специалисти. Всяко обсъждане трябва да се предшествува от широка организаторска и политическа работа на партийните органи и активи, за да се създаде психическа нагласа за персонална отговорност, което ще даде огромен възпитателен ефект.

Отговорността трябва да се съчетава с **разгръщането на активността на комуниста, на неговата самоинициатива в обществения живот и в труда.** Това се постига чрез възлагане на партийни поръчения и системното обсъждане в събрания на отчети, самоотчети и оценки. Партийните поръчения и събранията учат комуниста да мисли за своя дълг в производството и в обществения живот, да прецени доколко изпълнява уставните си задължения, които доброволно е поел, след като е встъпил в редовете на Партията. Така се укрепват партийните редове, активизират се комунистите, засилва се боеспособността на първичните партийни организации. На събранията комунистите трябва да получат богата информация за вътрешнопартийния и обществено-икономическия живот. Информираността е важно условие за повишаване на активността. Тя създава условия за съзнателно и целенасочено влияние върху останалите членове на трудовия колектив.

Отговорността на комуниста се засилва, когато **партийните органи и организации разгръщат критиката и самокритиката.** А това става,

Digitized by Google

като всички страни от дейността на един или друг комунист работник, ръководител получи обективна оценка, съществуващите недостатъци се подлагат на всестранен анализ, за да бъдат отстранени, като не се допуска либерално отношение към недостатъците и към виновниците за тях. Насъщна задача на всяка партийна организация сега е да воюва безпощадно срещу безстопанствеността и разхищението на материални, трудови, валутни и финансови ресурси, срещу недисциплинираността и безотговорността в изпълнението на стопанските задачи, срещу консерватизма, бюрократизма, бездушието, инерцията, книжнината и времеядството и техните носители; системно да прави критичен анализ на стила на работа на всеки комунист независимо какво място заема в социалното управление; да държи сметка как всеки работи за практическото изпълнение на решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП.

Доверието и уважението към човека да се съчетават с висока взискателност. Винаги обаче трябва да се има предвид, че критиката е ценна тогава, когато е правдива, когато повдигнатите въпроси са от обществена значимост, а самокритиката — когато е искрена, когато се изразява в готовност за незабавно поправяне на грешките и премахване на недостатъците. Голяма роля в тази насока играят отчетите и самоотчетите, които намират все по-широко приложение в живота и дейността на първичните партийни организации.

Контролът и проверката за изпълнението на решенията, помощта за тяхното реализиране от страна на партийните органи и организации са най-важен механизъм за повишаване отговорността на кадрите и преди всичко на комунистите. Предмет на контрола и проверката, както се подчертава от Централния комитет, са главно стилът на работа и на ръководителите, и на изпълнителите. Контролира се, проверява се, анализира се, оценява се повратът в мисленето и действието, доколко резултатите са плод на самоинициатива и творчество на трудещите се, на правилен стил на ръководство. От контрола и проверката става ясно как комунистите участвуват в реализирането на решенията, как изпълняват поръченията, какви обещания са поели и как ги превръщат в дела. На тази основа партийните органи и организации засилват взискателността към тях, подкрепят и утвърждават самоинициативата им. Принципиалната взискателност дисциплинира комунистите, възпитава у тях дух на критичност и самокритичност. Взискателността предпазва от илюзиите, че за проявена небрежност и недобросъвестност, за бракоделство и разхищения на суровини и материали, за морална разпуснатост и др. може да се разчита на либерализма. От друга страна подкрепата, помощта окрилят творческото дръзновение, отваря широки простори за самоинициатива. Ето защо Централният комитет поставя задачата контролът и проверката да се поставят на качествено нова основа, да им се предаде превантивен, системен и всеобхватен характер, да станат неотменна черта на стила на партийните органи и организации.

* * *

Със своята борба за интересите на народа Партията спечели всепризнат авторитет. Този авторитет е сега могъщо оръжие, което сплотява народните маси, мобилизира ги за изпълнение на големите задачи и заедно с това кове от тях съзнателни борци за комунизъм. Сега дълг на всеки комунист е напълно да усвои и практически да претворява високия критерий на Юлския пленум на Централния комитет, неговия непримиримия и критичен дух, неговия новаторски и творчески подход към проблемите на деня. С практически дела, организираност, дисциплина и преданост, с нетърпимост към недостатъците да укрепва авторитета на Партията, нейното идейно единство с народа по пътя на голямата битка по целия фронт на социалистическото строителство.

Digitized by Google

ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ В УЧИЛИЩЕТО

На педагогическия и партийния актив са добре известни стратегическите постановки и задачите, които следва да се осъществят през годините на седмата петилетка в областта на народното образование и комунистическото възпитание на подрастващото поколение. Постановката в Отчетния доклад на ЦК на БКП пред Единадесетия конгрес, че на подготовката и квалификацията на кадрите, особено на младото поколение, Партията гледа като на дейност със стратегическо значение, е концентриран израз на политическата, социално-икономическата и педагогическата задача, поставена пред образователната система. Изпълнението на тази задача протича в условията на постепенния преход към всеобщо средно образование при сега съществуващата система и изграждането на единно средно политехническо училище.

Задачата сега е: да се прояви по-голямо умение, компетентност и политически усет от партийния и педагогическия актив тези стратегически постановки и решения на конгреса и на Юлския (1976 г.) пленум на Централния комитет за развитието на образователната система да се осмислят дълбоко и бързо да се адаптира към тях цялостният училищен живот. Това предполага в дейността на всички социално-педагогически фактори както с оглед на времето и конкретните условия за всяка учебна година, така и за отделните видове и степени учебни заведения да се проявява избирателна способност при определяне на съдържателната страна — кои от задачите, в каква степен и с какви форми, методи и средства да се прилагат, както и да се създаде необходимата стройна организация, за да се осъществи партийната повеля.

Сега в областта на образователното дело решително трябва да се усъвършенствува работата на партийните, държавните и стопанските ръководства и организации, а също и на трудовите колективи, като неотменно начало в този процес бъдат ленинските принципи на работа и ръководство и тяхното последователно прилагане, за да се реализира девизът за висока ефективност и качество.

Очевидно е, че осъществяването на целите и задачите на комунистическото възпитание на подрастващото поколение, както и изграждането на социално-педагогическата система стават обект на дейност на всички първични партийни организации, но изпълнението на тези задачи с особена сила налага да се издига ръководната роля и се повишава отговорността на първичните партийни организации в училищата.

Изграждането на развитото социалистическо общество ускорява и усложнява социално-педагогическия процес, извиква на живот нови, непрекъснато увеличаващи се компоненти от различни видове дейности, по-големи са вече мащабите, динамични и сложни, многообразни и взаимно зависими стават процесите на комунистическото възпитание на подрастващите. Това предполага първичните партийни организации да осигурят пълен обхват и покритие на всички дейности, да осъществяват качествени изменения в комунистическото възпитание на основата на единството на политическото и организационното ръководство. А то ще стане възможно чрез обогатяване на тяхната дейност с конкретни и специфични форми, пътища и средства за решаване на новите задачи.

* * *

Училищната първична партийна организация, макар и обикновено малобройна, е политически ръководител и организатор на учителския и ученическия колектив; тя носи пълната отговорност за осъществяването на партийната политика в областта на образованието. От нейното организационно и политическо състояние се определя в най-голяма степен как протича всекидневната целенасочена и последователна политическа, идейно-възпитателна и организаторска работа сред учителите и подрастващото поколение.

Първичната партийна организация в училище — това са учителите комунисти, които с личния си пример в осъществяването на педагогическия процес, с поведението си в колектива и обществото създават нагледна представа у учащите се, с които са в ежечасно съприкосновение, за отделния комунист и за Партията като цяло.

Ако първичната организация води редовен и активен вътрешноорганизационен живот, ако поставя в центъра на своята работа основните и парливите въпроси, както повелява Юлският пленум, ако тя привлича в своите редове най-добрите, честните и преданите на делото на социализма труженици, мобилизира ги да бъдат образец на целия колектив, тогава тя ще изпълнява успешно авангардната си роля да израства и се утвърждава като негов първообраз.

Digitized by Google

Партийните организации в училищата през всеки конкретен период, като отчитат особеностите на колективите и стоящите пред тях задачи, издигат на преден план едни или други проблеми и съсредоточават върху тях своето внимание и сили.

Въпросът за ефективността и качеството с пълна сила се отнася днес и за първичните организации в училищата, тъй като те не биха могли да решават правилно проблемите на комунистическото възпитание, ако не осигуряват висока култура и компетентност на партийното ръководство, ако не внесат съществени подобрения в стила и методите на работа и ръководство.

Постоянни грижи и неотслабващо внимание заслужават актуалните проблеми по внедряването и по-нататъшното усъвършенстване на научната организация на педагогическия труд, а също така и на цялостния живот в този важен идеологически институт.

Това е така, защото научният подход, научността са присъща черта на партийния стил и методи на работа. Това основно изискване сега е и главно условие, за да се постига висока ефективност и качество на цялата педагогическа дейност. Пример за комплексен подход и за внасяне научност в ежедневната организаторска и политико-възпитателна дейност на педагогическите колективи са призвани да дават преди всичко комунистите, партийното бюро и самата партийна организация.

Залог за това е нарастващото умение да се овладява и прилага ленинският стил на работа и ръководство. А да се работи по ленински, това означава да се съчетават в единство теорията и практиката, високата идейност и преданост към делото на комунизма с принципността, научния подход и смелостта в творческите търсения, винаги и навсякъде да се проявява деловитост, да се издига равнището на организаторската и възпитателната работа, да нараства умението да се довежда делото докрай, като се съчетава проверката с действителното изпълнение на задачите.

Известно е, че изкуството на партийното ръководство се състои в своевременно определяне на основното звено, където да се съсредоточат главните сили. Това предполага партийната организация да се изявява като политически организатор за планово ръководство на социално-педагогическите фактори в училище и извън него, като се освобождава от несвойствени или неприсъщи за нея дейности, активно и системно да обсъжда и решава назряващите основни въпроси, да определя насоките и разработва проблемите, да дава указания и едновременно да развива планиращите, организаторските и контролните си функции.

Училището като държавен идеологически институт представлява единна, стройна, динамична и колективна система за управление със съответни управленчески звена и органи. Всички те са взаимно свързани, имат съответни правомощия и обект за дейност. Изявата на ръководната роля на партийните организации в училището е свързана с тяхната способност да създават условия, при които всички управленчески органи и звена точно и координирано да функционират; да прилагат целесъобразни форми на ръководство, като строго разграничават техните права, задължения и задачи; да осигуряват пълна съгласуваност и диференциация на разностранната им дейност. Партийното ръководство е призвано да бди за въвеждането на строг ред, логичност и последователност в изработването на качествени вътрешноучилищни ръководно-контролни документи и указания, утвърждаващи стройна вътрешна организация, както и на другите дейности, способствуващи за изграждането на ведър микроклимат. Всичко това ще засили организираността и ще доведе до преодоляване на редица отрицателни явления, които съпътствуват училищния живот, а оттук ще се създават оптимални условия за творчески учебен труд, за премахване на претоварността и преодоляването и на други недостатъци.

* * *

Крилатият партиен девиз „Висока ефективност и високо качество" на основата на най-висока интензификация сега трябва да намери място в дейността на първичната партийна организация в училище, но същевременно тясно да се свързва с грижата й за изграждането и протичането на учебновъзпитателния процес в съответствие със съвременните научно-педагогически изисквания. Особено значение придобива главното изискване пред училището: по-нататъшното повишаване равнището на цялата учебно-възпитателна работа особено за средните професионално-технически училища.

Ръководната дейност на партийната организация и авангардната роля на комунистите е целесъобразно да се свързват още по-тясно с формирането на умения у учителите да преподават и възпитават, да изграждат учебно-възпитателния процес на съвременни научни организационно-педагогически и учебно-методически основи, да полагат системни грижи за солидна специална и научна квалификация на всички педагогически кадри, за издигане на идеологическата им подготовка.

Голям е днес броят на партийните организации, които отделят постоянно внимание на личната научно-методическа подготовка на учителите за всеки урок и внасянето в него на партийност, което води до идеологизирането му, на техническата въоръженост и умението им да използват нови, по-ефективни форми, методи и средства на обучение и възпитание. Това допринася за нагласата на учениците за активна мисловна дейност.

Интензификацията на учебно-възпитателната дейност изисква да се разкриват силите, способностите и талантите както на учителя, така и на ученика, да се изгражда правилна организация за икономично и ефективно използване на живия труд в пе-

Digitized by Google

дагогическия процес, за най-пълното оползотворяване на наличните психо-физиологически възможности на учащите се, да се осигурява максимален ефект при минимални разходи от труд и нервна енергия. С действената си политическа и възпитателна работа първичната партийна организация създава атмосфера на принципност и комунистическа непримиримост към ония, които не променят в съответствие с новите изисквания своето отношение към проблема или бавно се преустройват. Така следва да се води неотстъпно борбата за постоянно творчество и полезни инициативи, за горене в работата, като се утвърждава критичното начало, умело се прилага анализът и самоанализът, за да се проникне дълбоко в причините за допусканите неблагополучия в обучението и възпитанието на учащите се.

Новият подход на ЦК на БКП в ръководството на икономиката, който е тясно свързан с реконструкцията и модернизацията на производствените мощности, има свои измерения и в дейността на учебно-възпитателните заведения.

Ето защо сега е наложително последователно да се овладява този подход, като под ръководството на първичната партийна организация в отделното учебно заведение незабавно се разработи програма и се организира движение сред учащите се и учителския колектив за реконструкция и модернизация на учебната и учебно-производствената база, отговаряща на новите цели, задачи и характер на съвременното училище. Това ще доведе до внедряването и оптималното използване на нови, по-ефективни форми, методи и средства на обучението, ще допринесе за бързото преустройство на учебно-възпитателния процес. Така именно ще се осигури техническата превъоръженост и политехническият характер на обучението, свързването на теорията с практиката, утвърждаването на кабинетната система и т. н.

И за педагогическите, и за комсомолските колективи сега става първостепенна грижата за пълноценното натоварване и използване на наличната учебно-производствена и материално-техническа база. С общи усилия и в максимална степен тук следва да се съдействува от всички заинтересовани фактори, за да се осигурява съвременно техническо обслужване на цялостния учебно-възпитателен процес.

Партийната повеля за строг режим на икономии — на трудови ресурси, материали, суровини, гориво и енергия, е необходимо все повече да намира конкретна изява в дейността на учебните заведения. За образователната система това означава: системна борба под ръководството на партийните организации за опазване на социалистическата собственост; ефективно да се използват материалните средства; да се разгръща движението за събиране вторични суровини; оптимално да се използва учебното време за целенасочен педагогически процес. В тази насока обаче се допускат някои негативни явления: увлечение по самоцелно изразходване на средства при обзавеждане на кабинети и канцелации; недостатъчно използване на апаратури и технически средства за обучението, неоправдано пилеене на учебното време поради лошата организация на учебно-възпитателния процес. Срещу тези негативни явления е необходимо да се упражнява системно партийно-организационно въздействие и да се засилва партийният контрол.

* * *

Ръководната роля на първичната партийна организация в училище се изразява в умението ѝ да организира и насочва цялостния идеологически процес, да определя точно съдържателната страна на комунистическото възпитание, като има предвид природата на социалистическия строй, основните положения на Програмата на БКП и Конституцията на НР България; като осъществява изискванията, съдържащи се в програмните речи на др. Тодор Живков и формулираната от него триединна задача; като изпълнява решенията на Единадесетия партиен конгрес.

Съдържателната страна на комунистическото възпитание сега е необходимо да се свързва с успешното осъществяване на мироглеадното, политическото, класово-партийното, военнопатриотичното, интернационалното, нравственото, естетическото и физическото възпитание, с изграждането у подрастващите на социално значими качества — дисциплинираност, активност, съзнателност, инициативност, комунистическа преданост и др. Партийното ръководство предстои още да се проявява и в осъществяването на комплексност, избирателна способност, дозировка на съдържанието, намирането на най-подходящи организационни форми и средства за тяхното реализиране.

Като червена нишка през всички партийни документи и решения преминава задачата да се възпитава младото поколение в ново, комунистическо отношение към труда и социалистическата собственост.

Отношението на утрешната смяна към труда, социалистическата собственост и обществения живот е най-точният критерий за нравствеността и социалистическата ѝ съзнателност. А това предполага ефективно партийно ръководство и всестранни грижи за възпитание на подрастващите в комунистическо отношение към основната човешка дейност — трудовата.

Политическата принципност, съзнателността и активността не биха могли да се проявят, ако не се съчетават с трудовата дейност, с производствената квалификация и комунистическото отношение към труда. Именно в трудовия процес се формират и другите комунистически добродетели като хуманност, колективност, честност, другарство и взаимопомощ, политическа преданост на делото на социализма. Така комунистическата идейност става сплав от знания, убеждения и практическо действие. Тя е особено значима, като се има предвид, че цялото младо поколение ще преминава през производството, ще има съприкосно-

Digitized by Google

вение със социалистическата собственост и ще бъде нейният активен създател.

Неотменна грижа на партийните организации и ръководствата на учебните заведения сега е да се създават най-добри условия и здрава психологическа атмосфера, като основните дейности на ученика — играта, ученето и трудът, се превръщат в естествена изява и се постига удовлетворение на тези потребности.

Първичните партийни организации в учебните заведения са призвани сега да изпълнят водещата си роля за още по-активното участие на педагогическите и административно-стопанските кадри в ускореното изграждане и оборудване на съвременна учебна и учебно-производствена база, както и на съответните условия за труд, отдих и почивка на трудещите се, за физкултурни и спортни занятия. Така по-пълно ще се задоволят учебните, трудовите, културните и духовните интереси на подрастващите.

Съединяването на обучението и възпитанието с производителния труд (а образователната система да включва органически материалното производство като своя съставна част) изисква значително да се повишат грижите и вниманието на първичните партийни организации и педагогическите колективи в създаването на условия за включване на учащите се в учебно-производствената и трудовата дейност, за възпитаване у тях на любов, уважение и готовност за участие във физически труд. Това ще се постигне чрез непрестанния стремеж и усилията за усъвършенстване дейността, съдържанието, организацията, формите и връзките на работа и ръководство на първичните партийни организации в училищата и педагогическите кадри, с партийните организации и административните ръководства на предприятията, аграрно-промишлените комплекси, жилищните комплекси и квартали. В тази насока са необходими голямо внимание и непрестанни грижи за разрастване движението за наставничеството, за подбора, квалификацията и дейността на майсторите, работниците, специалистите и ръководителите, които са свързани с обучението и възпитанието на учащите се при производствени условия, както и бързото овладяване от тяхна страна на педагогически минимум от знания. Първичните партийни организации в предприятията и стопанските организации, подпомагани от партийните бюра в училищата, са призвани сега да създават простор за проявление на взаимната заинтересованост, от подготовката на кадри, като на майсторите и работниците, проявяващи педагогическа наклонност, се присвоява звание „Майстор педагог", а също така да се въведе система от допълнителни стимули за правилното провеждане на учебната и производствената практика.

Успешното изпълнение на задачата: да се повишава образованието на работническата класа до 40-годишна възраст, задължава първичните партийни организации в учебните заведения и в стопанските организации да направляват умело този процес, като разработят и приемат съвместен планграфик за организацията и педагогическата помощ на работниците в осъществяване на тяхната подготовка.

Реализацията и своевременното адаптиране на подрастващите в общественото производство са свързани с грижите на първичните партийни организации за създаване на потомствени работнически фамилии. Това важно изискване може да се осъществява чрез приемане на деца на работници от предприятията в средните професионално-технически училища и техникумите.

Прилагането на тези нови форми на съвместна партийна дейност между първичните организации в предприятията, стопанските организации и училищата ще способствува за качественото провеждане на учебно-производствената дейност на учащите се. А това ще засилва стремежа за повишаване на образователното равнище и професионалната подготовка, ще създава по-пълна удовлетвореност на учениците от труда, който полагат. Като се дозира умело доверието в днешните и утрешните възможности на учащите се при изпълнение на производствените им задачи, се създават и необходимите предпоставки да се включват те в социалистическото съревнование, да придобиват по-висока квалификация и да се зачита тя в процеса на професионалното им изграждане. Ето тук сега е нужно да се насочат грижите на партийните органи и организации, за да се осигурява реализацията на учениците в труда и по-бързата им адаптация към трудовия колектив, да се подобрява моралното и материалното стимулиране на техния труд, да се ползват те изцяло от социалните придобивки за производствениците и т. н.

Сега постановката на организаторската и политическата работа на първичните партийни организации следва да бъде такава, че възпитанието на новия човек в ученето, труда и обществения живот да се превръща в неотменна задача и постоянна грижа не само на педагогическия фронт, но и на всички стопански, държавни органи и организации, на цялата наша общественост. С прилагането на такъв подход ефектът ще бъде не само икономически, но и морален, идеологически, социален и политически.

В процеса на осъществяване целите и задачите на комунистическото възпитание на сегашния етап нараства и необходимостта по-тясно да се свързва формирането на нови, комунистически отношения между всички онези труженици, които са съпричастни в процеса на израстването на личността на ученика. Училището и семейството, стопанските организации и производствените колективи са призвани да изграждат нови и по-съвършени отношения на другарско сътрудничество и взаимопомощ, съответствуващи на характера и природата на социалистическия строй. Тук изклю-

Digitized by Google

чително важно значение за комунистическото възпитание на подрастващото поколение има формирането на правилни производствени отношения между ученици и учители, работници, майстори и всички други фактори на социално-педагогическата система. По същество става въпрос за трайното приобщаване на учащата се младеж към социалистическия начин на живот и за активно участие в него. И това налага първичните партийни организации да се заемат отблизо с утвърждаването на нова организация на възпитателната работа въз основа на колективистичното начало; да се грижат неуморно за повишаване ролята и отговорността на колектива — педагогически и ученически — за комунистическото възпитание.

* * *

Необходимостта от по-нататъшното издигане на ръководната роля на първичните партийни организации в учебните заведения е продиктувана от изпълнението на някои важни задачи, произтичащи от декемврийската програма на Партията, намерила конкретен израз в увеличаване броя и размера на стипендиите, в получаването на безплатни учебници за всички ученици от основните училища, в силно разрастващата се система за обществено хранене и др. Тези кълнове на комунизма, освен че имат голямо социално значение, играят и съществена роля за възпитанието на новия човек.

Под непосредствен партиен контрол и ръководство е целесъобразно да се постави такъв важен въпрос като проблема за здравното и физическото израстване на младото поколение. Това налага бързо да се преодоляват отрицателните тенденции, свързани с нарушаване съотношението между умствената и физическата активност на учащите се. Ето защо необходимо е своевременно да се утвърждава съответният рационален дневен, седмичен и месечен режим в живота и дейността на учащите се във и извън учебните занятия.

На основата на комплексния подход под ръководството на първичните партийни организации училищните ръководства са призвани да изработят оптимална система на учебно-възпитателна работа, да определят основните пропорции и осигуряват синхрон в дейностите и грижите на всички фактори с крайна цел — постигане на максимален ефект при формирането на хармонично развита личност. При този подход на преден план излиза оценъчният момент за ползата от всяка нова стъпка, а оттук ще възникне и въздържането от провеждането на много по количество мероприятия, като се поставя ударението на борбата за премахване на често срещащото се явление — самоцелни, инцидентни или недобре организирани мероприятия без необходимата идейно-етическа, естетическа и друга потребителска стойност за подрастващите. Осигуряването на максимален учебно-възпитателен ефект от всяко мероприятие трябва да стане основно съдържание в дейността на всяко партийно и училищно ръководство. Така именно ще се отговори на партийната повеля — на предно място да се поставят качествените оценки от педагогическата дейност. Този изпитан критерий — качествените измерения — налага сега първичните партийни организации в съответствие с духа и замисъла на Юлския пленум да правят реалистично-критична оценка и самооценка за действителното състояние на нещата, смело да разкриват слабостите и сочат техните носители, като пресичат и най-малките прояви на самодоволство от постигнатото. Отмина вече времето за убеждаване, че редица от допусканите негативни явления в живота и дейността на учебните заведения са от обективен характер. Настана време за действие и всяка първична партийна организация е призвана да търси персонална отговорност от ръководните педагогически кадри, да дава оценка за пригодността им въз основа на ефективността от дейността: на директора, на зам.-директорите, на всеки преподавател и възпитател, като всичко това се свързва с определяне на трудовото възнаграждение, с атестирането и степенуването им.

* * *

Важно поле за проявление на ръководната роля на първичните партийни организации в учебните заведения при осъществяването на комунистическото възпитание е работата за повишаване на политическата активност и за подобряване дейността на обществените организации и движения. Тук се налага ясно да се определят техните функции и задачи в социално-педагогическата система. В училищния колектив подобно на всеки производствен колектив освен първична партийна организация функционира и професионална организация — първичната организация на Съюза на българските учители; комсомолска и пионерска организация, спортни и въздържателни дружества, червенокръстка дружина и т. н. Всяка от тези масови обществени организации решава свои задачи, има особености и удовлетворява определени потребности на подрастващите. Първичната партийна организация в училищния колектив като политическо ръководно ядро е призвана да направлява и координира усилията на всички останали организации в решаването на основните проблеми, както и в изпълнението на задачите, които стоят пред колектива — да изгражда взаимоотношенията, да осигурява единодействието в дейността на обществените организации, държавните и стопанските органи.

Осъществяването на политическото ръководство на обществените органи и организации в учебните заведения следва неотклонно да се свързва с изискването за създаване на условия, при които да се осигуряват проявлението и развитието на тяхната самодейност и инициатива, разбира се, без да се изземват функциите им, ка-

Digitized by Google

то се прави системна оценка и се стимулира тяхната дейност. Ето защо от първичните партийни организации се изисква да познават добре и да отчитат винаги общите и конкретните задачи на всяка от масовите организации при дадени условия, да вникват задълбочено в явленията и процесите на социалната практика и своевременно да обсъждат възникналите въпроси.

Големи и отговорни са изискванията днес пред организациите на Съюза на българските учители за осъществяване целите и задачите на комунистическото възпитание, за подготовката и квалификацията на учителските кадри, за оптималната организация на социалистическото съревнование, за своевременно изучаване и внедряване на челния съветски и наш педагогически опит, за утвърждаването на ведър социално-психически климат в учебните заведения. Съвместно с профсъюзните организации от предприятията те са призвани да се грижат за подготовката на висококвалифицирани кадри, да организират педагогическата просвета на майсторите и работниците, да повишават съзнанието за обществено-политическата значимост на техния труд, да упражняват по-действен контрол по охраната на труда на учащите се, да ги запознават с трудовото законодателство и бдят за спазването му, да осигуряват ползване от учащите се на социалните придобивки на трудовия колектив, отчитането и заплащането на труда им и пр. Важна тяхна задача е да прилагат ефективни форми и да разгръщат възпитателната дейност сред трудовите колективи, за да се постига висока организираност и богато идейно съдържание на работата с младите работнически попълнения; те следва да насочват усилията си и към включване на учениците в идейно-политическата и културно-масовата работа в предприятието, да допринасят конкретно за възпитанието у тях на любов и готовност към физическия труд, опазване и обогатяване обществената собственост, за приобщаване към революционните и трудовите традиции на работническата класа.

Съвместно с организациите на Отечествения фронт те са призвани да работят за засилване на педагогическата просвета сред обществеността и в семействата, да обединяват съвместните усилия за издигане ролята и отговорността на семейството и обществеността по местоживеене за комунистическото възпитание на подрастващото поколение. Те трябва да съчетават дейността си със специализираните органи и институти за борба срещу отрицателните явления като тютюнопушенето и употребата на алкохол и противообществените прояви сред малолетните и младежите, като създават атмосфера на обществена нетърпимост и търсене на отговорност.

Голяма опора на първичната партийна организация в училището са комсомолската и пионерската организация. Сега особено важно е да се развиват техните инициативи и се разгръща самодейността им, като се поддържат полезните начинания и се проявява по-голяма вяра съобразно със специфичните проблеми, форми и методи на работа сред пионерите и средношколците.

С партийния призив „Учение и труд, труд и учение" трябва да осмислят инициативите, непрестанно да насочват и свързват пионерите и комсомолците с труда — труд за знания, труд производителен с придобиване на висока квалификация и работническа специалност. И в това отношение на Юлския пленум бе отбелязано, че отговорността и на Комсомола е голяма, защото сега с нова сила изпъква проблемът за трудовото и нравственото възпитание, за социалната и трудовата реализация на младежта. Комсомолът е призван да насочи своите усилия към решително подобряване на професионално-техническата подготовка на младите хора, към формирането у тях на такива трудово-нравствени добродетели, които ще стимулират още повече участието на младежта в социалистическото строителство.

* * *

Предоставеното от Десетия конгрес право на партиен контрол над дейността на училищната администрация е израз на високото доверие в първичните партийни организации, на нарасналата им способност ефективно да въздействуват върху цялостния живот в учебните заведения. Осъществяването на уставното право предполага непрестанно да се развива умението и да се повишава компетентността на партийните органи и организации, като системно прилагат в специфичните условия там това мощно средство, за да се засилва партийното влияние върху всестранния живот на тези важни идеологически институти.

Правилното и системното упражняване на това право означава цялостно и точно да се контролира изпълнението на директивите на Партията и Правителството за по-нататъшното развитие на учебното дело, да се организира своевременно проверката на изпълнението във всеки педагогически колектив, дълбоко и критично да се вниква в съдържанието на обучението и възпитанието на учащите, в подбора и възпитанието на педагогическите кадри, за идеологическото им израстване и усъвършенствуване на професионалното майсторство, за високо качество и ефективност на учителския труд, за внедряването на съветския и наш опит. В центъра на вниманието на контрола, който трябва да бъде оперативен, всеобхватен и превантивен, следва да са преди всичко тези проблеми, като се съсредоточи върху тях силата на неговото въздействие. Заедно с проверката на фактическите резултати от постигнатото добре организираният, систематичният и действеният контрол са най-важната черта на партийния стил и нужно условие за ефективността на партийното ръководство.

Вече сме в новата учебна година! Тя започва в обстановката на всенароден тру-

Digitized by Google

дов полем в чест на Девети септември. Навсякъде се разгаря социалистическото съревнование „Дружба", посветено на 60-годишнината от Великата октомврийска социалистическа революция.

От първите дни на училищните занятия ще се решават задачи, достойни за забележителните дни, в които живеем. Ето защо необходимо е своевременно да се приключи с решаването на целия кръг от проблеми — педагогически, учебно-методически, организационни, стопански и други. Септемврийските педагогически съвещания въоръжиха ръководните кадри с актуалните задачи, но това не отменя нуждата да се изучават задълбочено партийните и държавните документи в областта на образованието, което ще помогне на големия септемврийски педагогически съвет учителският колектив да съсредоточи вниманието си върху конкретните проблеми, всестранно да обсъди пътищата за по-нататъшно усъвършенстване на образованието.

Училището сега е всенародна грижа и важно партийно дело. Към неговия живот е съпричастен всеки гражданин. Дълг на всички е да помагат на учебните заведения, за да се изграждат те като могъщ идеологически институт за комунистическото възпитание на младото поколение.

ПРОФСЪЮЗИТЕ И ИКОНОМИЧЕСКИЯТ МЕХАНИЗЪМ

ИВАН ТАСЕВ

Борбата за постигане на висока ефективност и високо качество през седмата петилетка е най-непосредствено свързана с действието и комплексното приложение на икономическия механизъм за ръководство на народното стопанство.

И това е съвсем естествено, защото същността и характерът на икономическия механизъм се определят от прилаганите форми, методи и средства за управление на икономиката. Той има за цел да предизвика инициативата и творческата активност на трудещите се в процеса на общественото производство за ефективно развитие на икономиката, за бързо внедряване на техническия прогрес, за най-пълно използване на интензивните фактори за повишаване производителността на труда като основа и предпоставка за последователно и непрекъснато повишаване жизненото равнище на народа.

Динамиката на общественото развитие предопределя изменения на отделните форми, методи и средства, на цялата съвкупност от принципи и лостове за въздействие на икономическия механизъм. При социалистическия начин на производство той се основава на принципите на стопанската сметка — самоиздръжка, договорни отношения, материална заинтересованост и материална отговорност.

Икономическият механизъм е важен фактор за формирането и изпълнението на Единния план за обществено-икономическото развитие на страната. Той съдържа всички предпоставки през седмата петилетка да се постигне бързо и в голяма степен повишаване творческата активност на работническата класа, на всички трудещи се за осъществяване девиза на Единадесетия конгрес на Българската комунистическа партия за висока ефективност и високо качество. В голяма степен спомага стопанските комплекси да се обособят като единни икономически структурни единици, работещи на пълна стопанска сметка. На

Digitized by Google

основата на приетите генерални схеми се опрости тяхната организационна и производствена структура, намали се многозвенността в управлението, провежда се специализация на производствените единици, внедряват се научнообосновани нормативи и лимити за численост на административно-управленческия персонал, повишава се ефективността на неговата работа.

Икономическият механизъм позволява да се използват по-съвършени форми, методи и средства на планиране и отчитане на стопанската дейност, на социалното развитие на трудовите колективи, да се утвърждава държавният план в действително единно ръководно начало на научноизследователската, проектантската, внедрителската и производствено-стопанската дейност.

Принципите на икономическия механизъм изискват по-умело, по-цялостно и по-ефективно да се използват всички икономически категории, лостове и фактори за повишаване производителността на труда и качеството на работата, за снижаване себестойността на продукцията, повишаване рентабилността на производството и ефективността на цялата производствена дейност. На тази основа той поставя фондовете и работната заплата в системата на министерствата, стопанските организации и техните поделения в зависимост от постигнатите резултати и създава широки възможности за тяхното нарастване.

С утвърждаваните показатели, нормативи и лимити на комплексите, организациите и поделенията се осигурява не само изпълнението на плановите задачи, но на трудовите колективи се предоставят значителни средства от надплановата печалба за социално-битови и културни мероприятия, за решаване на редица проблеми, свързани със социалното им развитие. От включените и реализирани мероприятия с насрещните планове 70 на сто от допълнителния икономически ефект остава в разпореждане на колектива, а като се получи още по-голям ефект, който не е включен в насрещните планове на поделенията, се предоставя 35 на сто от него. Тази материална заинтересованост позволява в по-късна степен на основата на икономическото единство на стопанските комплекси трудовите колективи да решават много и големи задачи както в областта на развитието на производството, така и в областта на социалното развитие — подобряване на производствените условия и битовото обслужване в предприятието, повишаване на квалификацията, развитието на физкултурата, спорта, туризма, художествено-творческата и друга културна дейност, изграждането на материална база за тази дейност и т. н.

Установените принципи и нормативни разпоредби не само разкриват възможности, но и изискват цялостно разгръщане на демократическия централизъм в управлението на икономиката, по-нататъшното утвърждаване на единоначалието и активното участие на всички трудещи се в управлението на производството.

Предпоставките, които съдържа икономическият механизъм на седмата петилетка, са израз на неговата стимулираща роля и въздействие за навременно разкриване и отразяване в насрещния план на всички резерви по линия на намаляване разходите за материали и труд, повишаване производителността на труда и качеството на продукцията, подобряване използването на производствените фондове по време и по мощност, за бързо повишаване ефективността на икономиката на страната.

* * *

Силата и ефективността на въздействието на икономическия механизъм обаче не се проявяват автоматически. Те зависят не само от съответствието между възприетите с тях принципи и обективните по-

Digitized by Google

требности на общественото развитие, но и от овладяването им, от умението да се приложат в практиката, да бъдат най-рационално използвани за ефективно съчетаване на колективните и личните интереси с интересите на социалистическото общество.

Овладяването и цялостното приложение на икономическия механизъм е задача, която с пълна сила стои не само пред държавните и стопанските органи и организации, а и пред Българските професионални съюзи. Нейната значимост се определя от функциите и ролята на професионалните съюзи в изграждането на развитото социалистическо общество.

Икономическият механизъм е отражение на икономическата политика на Партията, за чието формиране и реализиране в живота Българските професионални съюзи като най-масова организация на трудещите се винаги са били активен участник.

Профсъюзните органи и организации все по-умело и резултатно осъществяват функциите и задачите, които Партията им е отредила в управлението на икономиката. Проблемите на структурата на народното стопанство, планирането, организацията на управленческата дейност, показателите, нормативите и лимитите на дейностите, механизмът за образуването и разходването на фондовете, организацията на труда, на работната заплата, използването на икономическите лостове и други заемат все по-голям дял в работата им. Тези задачи са в центъра на тяхното внимание. За реализирането им професионалните съюзи все по-успешно разгръщат обществената активност на трудещите се, въвличат ги в управлението на производството. Сега профсъюзните организации с много по-голяма компетентност участвуват и в разработването на нормативните актове на икономическия механизъм, прогнозите, концепциите, моделите и показателите на Единния план и организацията за тяхното изпълнение.

С формите и средствата на обществена организация профсъюзите непрекъснато развиват инициативата, мобилизират усилията на трудовите колективи за разкриване на резервите в производството, за разработване на оптимални насрещни планове, за постигане на по-големи икономии, за увеличаване производителността на труда, за повишаване качеството на продукцията и ефективността на всеки вид труд. Цялата тяхна разностранна дейност в областта на формирането и осъществяването на икономическата политика на Партията непрекъснато допълва, обогатява и ярко подчертава дълбокия смисъл и съдържание на ролята на професионалните съюзи в етапа на изграждането на зряло социалистическо общество. То е изява на тяхната способност да организират, учат и възпитават трудещите се, да стопанисват, да управляват своята икономика.

* * *

След Февруарския пленум на ЦК на БКП (1972 г.) Българските професионални съюзи разгърнаха широка дейност за усвояване и практическо осъществяване на основната си и най-важна функция — да развиват творческа активност на работниците и служителите в труда и в обществения живот, все по-широко да ги въвличат в управлението на производството и страната.

Утвърди се практиката решенията по всички основни въпроси, засягащи коренните интереси на трудещите се, да се приемат съвместно от Министерския съвет и Централния съвет на Българските професионални съюзи. Съвместно бяха решени такива важни въпроси като провеждането на тарифната и щатната реформа, утвърждаването на условията и програмата за въвеждане на петдневната работна седми-

Digitized by Google

па, методическите указания за изработване, изпълнение и отчитане на насрещните планове, методиката за съставянето на плана за социалното развитие на трудовите колективи.

Особено нарасна ролята и отговорността на професионалните съюзи и техните органи в конкретното решаване на проблемите по организацията, нормирането и заплащането на труда на различните нива на управление. Този резултат се дължи на обстоятелството, че в нормативните актове на икономическия механизъм за ръководство на народното стопанство, а и в други документи на основата на решенията на Партията все по-пълно и ясно се регламентират функциите, правата и формата на участие на професионалните съюзи в тази област. На практика профсъюзните органи все повече се утвърждават като партньори на съответните държавни и стопански ръководства, което изисква те да се отнасят с изключително внимание и чувство за висока отговорност при решаването на един или друг въпрос, свързани с приложението на икономическия механизъм.

Създадоха се условия за по-активно участие на професионалните съюзи в планирането и обсъждането на прогнозите, комплексните програми, на единните държавни планове и плановете на отделните комплекси, отрасли и производствени единици.

Традиция стана например проектоплановете за обществено-икономическото развитие на страната преди внасянето им в Министерския съвет да се обсъждат на съвместно заседание на Бюрото на ЦС на БПС и ръководството на Държавния комитет за планиране. При тези обсъждания главно внимание се отделя на основните насоки, темпове и пропорции за развитието на страната и преди всичко на проблемите, свързани с труда, бита, жилищното и културното строителство, доходите на населението и други. Тази практика дава възможност редица въпроси да се обсъждат много по-внимателно и задълбочено и да намират своето решение преди окончателното оформяне на плана за обществено-икономическото развитие на страната.

Подобна практика съществува и в работата на ЦКПС и ОС на БПС със съответните министерства и окръжни народни съвети по обсъждането на плановете за развитието на отделните отрасли и окръзи.

В съответствие с партийните постановки и изисквания, с непосредственото и най-активното участие на професионалните съюзи бе съставена цялостна система за разработването, изпълнението и отчитането на насрещните планове, което има важно значение за ефективното приложение на икономическия механизъм.

Работата по съставянето на реални и обосновани насрещни планове намери конкретен израз и в ежегодно провеждания държавно-обществен преглед по обществената производителност на труда. Той се утвърди като важно средство за комплексно разкриване и максимално използване на резервите в производството.

Професионалните съюзи като един от главните организатори на прегледа извършват голяма масово-политическа и организаторска работа за въвличане на целите трудови колективи в разкриването и използването на резервите. Проява на повишената активност на работниците, специалистите и служителите са техните над 400 хиляди предложения всяка година.

Голяма и отговорна работа професионалните съюзи извършват за активното въвличане на специалистите и целите трудови колективи в пофакторния анализ на производителността на труда, в разработването на инженерните проекти и организационно-техническите мероприятия, чрез които се разкриват и осъществяват резерви за подобряване

Digitized by Google

организацията на производството, труда и управлението, за увеличаване сменността в използване на оборудването, за рационалното използоторяване на суровините, материалите, енергията и горивата, за подобряване качеството на изделията и др. В резултат на това ежегодно с насрещните планове трудовите колективи приемат задължението за значително увеличаване производителността на труда, печалбата и рентабилността, да произвеждат допълнителен обем продукция, необходима на народното стопанство и за задоволяване потребностите на трудещите се.

Професионалните съюзи имат определен дял за утвърждаване на комплексния характер на насрещните планове. В тях все по-добре наред със задачите за повишаване ефективността на производството се разработват и мероприятия за социалното развитие на трудовите колективи. Профсъюзните ръководства и организации, използвайки богатия съветски опит на основата на разработената методика, положиха усилия за осигуряване на комплексно и перспективно решаване на социалните проблеми в съответствие с реалните потребности и възможности на колективите. Създадоха се условия (включително и нормативни) за утвърждаване на плановете за социалното развитие като неразделна част от Единния план за обществено-икономическото развитие на страната.

Най-важните въпроси, като тези за размера на минималната заплата в страната, степента на тарифната мрежа, равнището, диапазона и съотношението между тарифните ставки, равнищата и диапазоните на длъжностните щатни заплати, тарифно-квалификационните справочници и длъжностните характеристики, механизма и нормативите за формиране и регулиране на фонда на работната заплата, системата за категоризиране на структурните звена, за атестиране и оценка на кадрите и т. н., съгласно нормативните документи за приложението на икономическия механизъм и на всички равнища на управление се решават със съответните профсъюзни ръководства. Това са изключително големи права и отговорности, възложени от Партията.

Централните комитети на професионалните съюзи, окръжните съвети на Българските професионални съюзи и профкомитетите съгласно предоставените им права по икономическия механизъм непосредствено участвуват в определянето на формите на организацията на труда, при разработването на графици за сменност на работниците в производството, внедряването на бригадната организация, многомашинното обслужване, изграждането на нормираните планови задания, акордните наряди и други. Наредбите и вътрешните правила за организация на работната заплата, подборът на показателите и критериите за оценка на приноса на колективите и техните членове се разработват и утвърждават със съответния профсъюзен орган. На тях са предоставени широки и отговорни права и при атестирането и формирането на индивидуалната работна заплата на работниците, специалистите и служителите.

Разширените права на професионалните съюзи по приложението на икономическия механизъм сега се осъществяват в най-тясна връзка с колективните органи — стопанските съвети и комитети, събранията на пълномощниците на работниците и служителите. За утвърждаването и укрепването на тези органи, за повишаване на икономическите знания на техните членове и особено на работниците те полагат постоянни грижи.

Особено полезотворна е съвместната работа между стопанските комитети и профкомитетите както по приложението на икономическия механизъм, формирането и използването на фондовете, така и за решаването на всички основни въпроси, свързани с развитието на произ-

Digitized by Google

водството, подобряване социално-битовото обслужване, охраната на труда и пр.

Общото събрание обсъжда редица въпроси, свързани със стопанската дейност на предприятието, като организацията на работната заплата, вътрешната стопанска сметка.

* * *

Единадесетият конгрес на Българската комунистическа партия високо оцени приноса на професионалните съюзи в осъществяването на икономическата политика на Партията. Едновременно с това бе отбелязано, че профсъюзите продължават да допускат сериозни слабости и недостатъци, което пречи пълнокръвно да се развива тяхната многостранна дейност. Главно поради това не се използват напълно съществуващите възможности, за да нараства непрекъснато влиянието и въздействието на професионалните съюзи върху обществената и трудовата активност на работниците и служещите, за засилване тяхното участие в социалното управление. Те не винаги и докрай отстояват пред административно-стопанските ръководства спазването на изискванията на икономическия механизъм, за пълното прилагане на принципите на стопанската сметка, за правилното формиране и използване на фондовете и на работната заплата съобразно приноса на отделните трудови колективи, работници и специалисти.

Поради недостатъчното изучаване и овладяване на механизма се допускат твърде съществени слабости, които пречат и не позволяват в пълна сила да се проявяват неговите принципи, да се постига по-голямо икономическо въздействие за развитието на производството, за постигането на по-добри резултати в изпълнението на качествените показатели.

Съществена слабост в работата на отделни профсъюзни ръководства и организации е недостатъчната взискателност, не особено ефективната помощ, която оказват на държавните и стопанските органи за комплексно разработване на насрещните планове, за пълното приложение на икономическия механизъм на основата на разработените генерални схеми и целеви програми с оглед да се постига мултипликационен ефект.

Разяснителната работа сред трудовите колективи и особено сред отделните работници и служители по проблемите, принципите и конкретните решения на икономическия механизъм, на организацията на работната заплата не се организира своевременно, не винаги се провежда достатъчно конкретно и аргументирано. Все още малко се работи за осъзнаване на новото място и обособеност на производствените единици в структурата на икономиката, не се използва новият подход в решаването на проблемите съгласно изискванията на Единадесетия конгрес на Партията и Юлския пленум на Централния комитет.

Недостатъчна е активността и инициативата на отделни профсъюзни органи и организации за разработване и точно спазване на нормативите за разход на труд, суровини, материали, използване на работното време и мощностите във всяко звено на производството, на всяко работно място.

И занапред централно място сред формите и методите на работа на профсъюзните органи и организации за разгръщане на производствената и обществената активност на трудещите се, за развитието на икономиката ще заема разгръщането на социалистическото съревнование на основата на пълното приложение на икономическия механизъм и насрещните планове. Ето защо Осмият конгрес на БПС задълбочено обсъди допусканите слабости и посочи по-нататъшните задачи за изди-

Digitized by Google

гане ролята на професионалните съюзи във всенародната борба за икономически възход на родината.

Конгресът задължи профсъюзните органи и организации да вземат всички необходими мерки за по-нататъшно развитие на всенародното социалистическо съревнование и още по-тясното му свързване с изпълнението на стратегическата задача на петилетката — постигането на висока ефективност и високо качество, за най-пълното използване на интензивните фактори за развитието на икономиката.

В дълбочина и смело трябва да се развиват инициативата, практиката и конструктивният подход на профсъюзните ръководства и организации за правилно използване стимулиращата роля на икономическия механизъм за разкриване и реализиране на резервите, за повишаване качеството на продукцията и ефективността на всеки вид труд. В това отношение предстои още много да се работи за овладяване и приложение на механизма за образуване и изразходване на фондовете на комплексите, стопанските организации, техните поделения и особено за образуване на фондовете за потребление — „СБКМ" фонд „Работна заплата" и т. н.

При разработването на тези проблеми профсъюзните ръководства имат голямо задължение и отговорност най-активно да участвуват не само при определяне равнището на тези фондове, но и винаги да търсят нови форми и средства за най-пълно съчетаване личните и колективните интереси с интересите на обществото като цяло.

На професионалните съюзи като най-масова организация на трудещите се Партията възлага голямата и отговорна задача с всички свои средства и форми на работа в максимална степен да съдействуват за пълното и точното приложение на икономическия механизъм, за формиране на такава обществена среда, при която икономическите лостове, свързаните с тях материална заинтересованост и отговорност, държавна, финансова и трудова дисциплина максимално да допринасят за своевременно разкриване и оползотворяване на възможностите на нашето народно стопанство за непрекъснато повишаване качеството и ефективността.

ПРЕЗ ПРИЗМАТА НА СТОПАНСКАТА СМЕТКА

Девизът, който изтъкна XI конгрес на нашата Партия — „Ефективност и качество, качество и ефективност", е адресиран и до селскостопанските труженици. Не прави изключение в това отношение АПК в Генерал Тошево — най-големият в Толбухински окръг, където солидната материална база е съсредоточена в 14 бригади за промишлено производство, 13 кравекомплекса с размер над 650 крави и др., а получаването на високи добиви и продуктивност не е проблем. От няколко години обаче ръководството на комплекса много сериозно си задава въпроса, как се използват тия материални предпоставки, с цената на какво се получава продукцията. На този въпрос е подчинена цялостната стопанска и партийна работа, този дух на безпокойство и търсене се пренася и утвърждава в производствените единици. Само така, пречупвайки през призмата на икономическата ефективност цялостната дейност в комплекса, успяхме да повишим рентабилността на селскостопанското производство от 18 процента през 1970 г. на 29,8 процента през 1975 г., да отчетем обществена производителност на труда, изразена в чиста продукция на един уча-

Digitized by Google

ствуващ в производството през 1976 г. 4243 лв. — близо два пъти по-висока в сравнение с 1970 г.

Всички хубави разработки на ръководството на АПК щяха да останат само пожелание, ако не беше пренесена работата по места, ако с този проблем не се бяха заловили общинските партийни комитети, а така също първичните организации, изградени непосредствено с организирането на уедрените бригади за промишлено производство. Чрез тях и масово-политическата работа сред механизаторите стана по-близка и непосредствена. В бригадните станове бяха направени специални кътове, където ежедневно чрез фотоси, диаграми, таблици, лични обещания, поръчения се отразяват положителните резултати и посочват слабостите. Разнообразната и съдържателна партийна работа роди нови идеи, създаде условия за пълноценна изява на творческите възможности на всеки труженик. Именно в резултат на нея се определиха и главните насоки, по които трябваше да се тръгне за ефективно използване на ресурсите. На първо място се постави въпросът за ефективно използване на земята. Няколко са моментите, на които ръководството на комплекса отдава особено значение.

Подготовката на площите преди засяване е подложена на специален контрол, като в това отношение решаваща дума имат специалистите от бригадата и комплекса, на които се поставят специални поръчения преди кампанията. Каквн обработки ще се правят, това е въпрос, който те решават. Преди да започне сеитбата на отделен участък, трябва да бъде съставен протокол с участието на ръководството на отдел „Растениевъдство", с който се удостоверява, че площта е подготвена добре.

Вторият момент е в подбирането на сортовете при отделните култури. В това отношение съветската и нашата селекции ни предлагат богат избор. АПК има възможност да ползва опитите на научните работници от Института по пшеница и слънчоглед, чиито опитни полета граничат с блоковете на АПК. Освен това специалистите, работещи в тази област, поддържат постоянни връзки с научните работници и всеки момент могат да се възползват от похвалната им отзивчивост.

За това при основните култури АПК има вече стабилизирани средни добиви. От пшеницата те са около 440 кг, от царевицата — 480 кг, от слънчогледа 260 кг и от фасула 160 кг от дка. Разбира се, че тук не става дума за получени добиви от отделни бригади по 550 кг пшеница на площ от 16—17 хиляди декара, царевица по 540 кг на площ от 19—20 хиляди декара, слънчоглед над 300 кг от 7 хил. декара и фасул 237 кг от 2500 декара.

Когато става дума за ефективно използване на земята, трябва да се отбележи обстоятелството, че всички площи, които е възможно да бъдат обработени, са оползотворени. Засети са и най-малките парцели, граничещи със селищните дворове, а тия, които е невъзможно да се обработват, се залесяват.

Особени грижи се полагат за ефективното използване на материалите и суровините. В растениевъдството основният материален разход е за изкуствени торове — около 3 милиона лева. Намаляването на този разход осъществяваме, като се прави строга научна преценка на торопотребността за всеки блок и като се изхожда от предшественика и развитието на посевите. Съблюдава се съотношението между фосфорните и азотните торове, голямо внимание отделяме на равномерното разпръскване на торовете в най-подходящо за целта време, като особено ефективна се оказва в такъв момент летателната техника. За намаляване разпиляването на торовете голямо значение има как се съхраняват. Освен текущия контрол в това направление много спомага годишният преглед, който се организира с участието на всички ръководители и технолози на бригадите.

За разходите в растениевъдството от значение е себестойността на декарите мека оран и на всеки тонкилометър. От своя страна тя се обуславя от няколко фактора и на първо място от използването на машините. Един трактор, приравнен към 15 к. с., заработва средногодишно 5116 декара мека оран. За отделните бригади тази заработка е от 4035 до 5683 при незначителни отклонения в структурата на посевната площ. До известна степен това се дължи на обстоятелството, че броят на тракторите на хиляда дка обработваема земя за отделните бригади още не е изравнен и на второ място на факта, че почвено-климатичните условия налагат известна разлика в броя на мероприятията.

От значение за ефективното използване на машините е сменността. До 1974 г. коефициентът на сменност при „ДТ—54" беше 1,4, а сега е 1,9. При колесните трактори той беше 1, а сега е 1,34. За „К—700" от 2,0 се повиши на 2,15, а за прибиращата техника от 1,0 на 2,0.

През 1976 г. се разчупи традиционната закостенялост в двусменната работа. При прибиране на реколтата беше въведена повсеместна двусменна работа и въпреки че царевицата узря късно, есенните полски работи бяха приключени в необичайно кратки срокове. Тук особено ярко се откроиха мобилизиращата и ръководната сила на първичните организации в бригадите, които изиграха голяма роля. Десетотина членовете на съответните партийни бюра и комунисти от организациите осъществяваха дежурство, организираха благородното социалистическо съревнование на нова основа, с личния си пример вдъхновяваха безпартийните за нови трудови дела. Партийните секретари връчваха наградите в 23 часа, или в полунощ, когато последната смяна слезеше от машините.

За да се окаже икономическо въздействие на бригадите за ефективно използване на машините и пестеливо изразходване на горивосмазочните материали и на средствата за поддържането на техниката, в

Digitized by Google

началото на годината на всички се планира еднаква себестойност на декар мека оран, а в края на годината се остойностява по техния фактически размер за всяка бригада. Ежемесечно се премират и санкционират механизаторите в зависимост от спазване нормативите за гориво-смазочни материали. В резултат на това през 1976 г. е реализирана икономия от 1580 тона дизелово гориво и 156 тона бензин. Тримесечно се съпоставят нормативните и плановите разходи за текущо поддържане на техниката. Разработени са собствени нормативи за разход на гуми при колесните трактори въз основа на изгореното гориво и за ремаркетата в зависимост отчетените тонкилометри. През 1976 г. най-ниската себестойност на декари мека оран е 0,50 лв., а най-високата 0,76 лв. Само от себестойността на декар мека оран между бригадата с най-ниска и с най-висока себестойност се явява едно различие в разходите от 250 хил. лв., което позволи да се открои мястото на всеки трудов колектив, да не се допуска зад успехите на едни да се скриват изоставащите.

В животновъдството основен материален разход е този за фуража. Той е проблем номер едно, който винаги е стоял в центъра на вниманието пред партийното и стопанското ръководство на комплекса. Известно е, че доходът от един декар фуражни култури е чувствително по-нисък от този, който се получава от пшеницата, фасула, слънчогледа. При това положение ръководствата на промишлените бригади не отделят достатъчно грижи за фуражните култури и въпреки плановото им задание не засяват определените за тях площи. Освен това прибирането на царевичните стъбла, слънчогледовите пити и сламата от зърнените култури внася известни затруднения в технологията на производството.

За да се ангажира вниманието към фуражните култури и грубите фуражи, в правилника на АПК са определени чувствително по-високи цени, по които фуражите се залагат по план и фактически в стопанската сметка на бригадите. Така например царевицата за зърно се остойностява по 130 лв. за тон, люцерновото сено по 130 лв., силажът и сламата по 30 лв. — всички при първо качество. При това положение неизпълнението на планираните количества фуражи дава решаващо отражение върху трудовото възнаграждение.

Качеството на фуражите се определя с лабораторен анализ и в зависимост от него се прави корекция в цената, за да се внесе ред в съхраняването и изхранването на грубите фуражи, те се зачисляват на заеждащите фермите и ако се явят липси, остават за сметка на фермите. Това задължава техните ръководства за взискателност при приемането им.

Вторият момент е икономичното изразходване. В тази насока действуват и нормите за заплащане труда на животновъдите. Те са обвързани освен с количеството и качеството на продукцията и с разхода на фураж, изразен в кръмни единици. Това означава, че ако с по-малко фураж се произведе определена продукция, било то мляко или месо, трудът на животновъда и ръководителя ще бъде по-високо ценен, т. е. ще получи по-високо възнаграждение.

При въвеждането на този начин на заплащане имаше много спорове дали разходът на кръмни единици зависи пряко от тях. Наделя становището, че ако отречем дела на производствениците за разхода на фураж, това по същество би означавало да не прилагаме за тях стопанската сметка. Тази форма на заплащане в АПК се прилага вече четвърта година и като се има предвид, че фуражът представлява до 90 процента от разходите, с нея осигуряваме ежемесечно приложение на стопанската сметка. Резултатите са най-красноречивият аргумент: разходът на фураж е намален за кравето мляко от 1,54 кръмни единици през 1971 година на 1,22 кръмни единици през 1976 година; за говеждо месо съответно от 9,6 на 7,3: за овчето мляко от 2,65 на 2,05 и вълната от 56,8 на 52,6 кръмни единици.

Приложението на този нов начин не би могло да стане без широката подкрепа на първичните партийни организации и партийни групи в животновъдството. На събрания и в индивидуални беседи бяха разяснени предимствата му. Първите резултати на най-добрите животновъди бяха широко разгласени и повлияха по убедителен начин на останалите.

Ако желаем икономическите резултати да станат барометър за състоянието на всяка производствена единица, необходимо е те да се знаят, да се анализират и оценят ежемесечно както от ръководителите, така и от трудовите колективи. Това накара ръководството да организира издаването на специален ежемесечен икономически бюлетин. В него има всички необходими данни — произведената обща продукция в натурално и стойностно изражение, а така също производствените разходи по елементи. За всяка производствена единица със заповед на председателя на АПК е определен икономист, който организира от 17 до 20 число на месеца разглеждане на икономическия бюлетин, най-често на работните места. Там се анализират резултатите и награждават най-добрите производственици.

На тези срещи наистина „пари под краката" на виновниците за неблагополучията и разхищенията И веднага трябва да добавим, че прави чест на комунистите, на ръководителите, на обикновените трудови хора, че точно виждат своето място, смело, трезво и безкомпромисно посочват грешките и недостатъците в работата на производствените единици; чувствува се по същество юлската непримиримост.

Преди няколко години животновъдството в АПК беше губещо и този тревожен факт предизвика основателно безпокойство сред ръководството на комплекса, общинските партийни комитети и първичните организации. Задълбоченият анализ подсказа, че наред с новата организация на работа и

Digitized by Google

относително добрата производствена база необходимо е да се намери и по-ефективна форма за работа с хората, да се активират трудовите колективи. Така се стигна до идеята да се въведе ежеседмичен ден на животновъда, който бе наречен съботен ден в животновъдството. За какво става дума? В края на седмицата организирано, без изключение в целия комплекс започнахме да отчитаме изпълнението на задачите, възложени на колективите във фермите. Пред целия производствен колектив всеки животновъд отчита как е изпълнил плановото си задание. Ръководителят на фермата също така отчита пред колектива как е изпълнил задачите, които са стояли пряко пред него. Така се получава гласност на резултатите и взаимен контрол. Като превърна съботния ден в неотменно организационно задължение, ръководството на комплекса постигна едно вътрешно затягане в трудовите колективи, повишаване чувството за отговорност и в резултат през 1976 г. този отрасъл донесе 278 000 лв. печалба.

Конкретният и навременният икономически анализ ни дават възможност да правим сравнения и вземаме мерки за преодоляване на недостатъците в отделната производствена единица. За да се извърши поврат в зеленчукопроизводството, започнахме не с общи мероприятия, а с анализ на възможностите във всяка градина. Приблизително при еднакви площи и с еднакъв състав на културите зеленчуковите градини в Кълиново и Дъбовик имат коренно различни резултати. Благодарение на конкретната работа, която проведоха с хората общостопанският партиен комитет в Генерал Тошево и отговорникът на градината в Кълиново Петко Илиев, кълиновските градинари с два пъти по-малко хора в звеното произведоха много повече продукция — с висока себестойност и високо качество.

Точно обратното се получи в Дъбовик. Местната партийна организация, трудовият колектив и обществеността подходиха с принизено чувство за отговорност към зеленчукопроизводството, в резултат на което се получи лоша зеленчукова реколта, разходите надвишиха чувствително печалбата и в крайна сметка се наложи да се отчислява от начисленото възнаграждение. Строгото приложение на стопанската сметка в този случай накара общинския комитет в Пчеларово, към който се числи местната партийна организация, да се замисли, да постави на преценка работата си и да потърси най-правилния път за преустройство на работата, да се заработи с по-голямо чувство за отговорност, пестеливо и качествено да се поведе стопанската дейност, така както постъпват в Кълиново.

Досегашната ни работа показва, че успехите се реализират там, където партийните организации и стопанските ръководства са тръгнали към икономическите въпроси от политически позиции, и там, където са намерили реализация указанията на др. Тодор Живков, че всеки икономически въпрос има и политическа страна.

Когато споделяме този опит, далеч не смятаме, че сме изчерпали всички възможности. Напротив, големите политически събития като Единадесетия конгрес, Юлския пленум и няколкото постановления жалонираха и очертаха задачите ни в тази насока още по-ярко и точно, явиха се като едни могъщи стимулатори за активизиране на трудовата дейност, съзнанието и отговорното отношение към задълженията.

Стефан СТЕФАНОВ
зам.-председател на АПК — Генерал Тошево

Георги БАЛАБАНОВ
главен редактор на в. „Ленински зов"

Digitized by Google

60 ГОДИНИ ОТ ВЕЛИКИЯ ОКТОМВРИ

КПСС – ВДЪХНОВИТЕЛ И ОРГАНИЗАТОР НА ОКТОМВРИЙСКАТА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА РЕВОЛЮЦИЯ

проф. ЦАНКО НИКОЛОВ

Победата през Октомври 1917 г. се превърна в триумф на марксистко-ленинското учение за революцията, за ръководната и направляващата роля на Комунистическата партия в революционната борба на работническата класа. „Великата октомврийска социалистическа революция удържа победа — се казва в постановлението на ЦК на КПСС от 31 януари т. г., — защото я възглави партия от нов тип, създадена от великия Ленин, въплътила в себе си революционната енергия на най-напредничавата класа на нашата съвременност — работническата класа.“ Извод верен и точен, извод, направен на основата на обективната действителност.

Всеизвестно е, че в началото на нашия век центърът на световното революционно движение се премести от Запада в Русия. Това бе така, защото пролетариатът от западноевропейските страни не можеше да води борба за завладяване на политическата власт с идейните и тактическите оръжия на заразения от опортюнизъм Втори интернационал. Освен това в царска Русия се преплитаха всички социални противоречия на капитализма. Ето защо тук именно започна най-великата народна революция, която ангажира ума и силите на милиони хора. Във връзка с това В. И. Ленин писа още през 1902 година: „Историята е поставила сега пред нас най-непосредствена задача, която е **най-революционна** от всички **най-непосредствени** задачи на пролетариата в коя да е друга страна. Осъществяването на тази задача, разрушаването на най-могъщата опора не само на европейската, но също (можем да кажем сега) и на азиатската реакция би направил от руския пролетариат авангард на международния революционен пролетариат.“[1]

В името на решаването на историческата задача за свалянето на царизма и капитализма В. И. Ленин вложи всичките си сили, знания и умение и преди всичко за създаването на партия на работническата класа от нов тип, т. е. партия, годна в новите условия да оглави революционната енергия на масите. Както заяви Л. И. Брежнев в доклада си на тържественото заседание по случай 100-годишнината от рождението на великия пролетарски вожд, „ставаше дума за партия,

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 5, стр. 387.

Digitized by Google

способна да застане начело на масите и да ги поведе в борбата с царизма, за партия, готова не само да отнеме с бой Русия от помещиците и буржоазията, но и да управлява, да гарантира тържеството на диктатурата на пролетариата."[1]

В резултат на титаническата работа на В. И. Ленин през 1903 г. беше създадена такава партия, единствената партия, в програмата на която ясно и определено се поставяше задачата да се завоюва диктатура на пролетариата като условие за победата на социалистическата революция, за смазване на всеки опит на свалените от власт експлоататорски класи да си възвърнат изгубения рай и за изграждането на социалистическото общество.

Самото създаване на Болшевишката партия беше показател както за ролята, която имаше да играе работническата класа, така и за нейната висока политическа зрелост, за готовността ѝ да върви в авангарда на революционните битки. Този проблем е бил всякога актуален и особено днес, когато острието на буржоазната пропаганда е насочено против ръководната роля на Партията в социалистическото общество, когато някои „марксисти" стоят на позицията, че Партията не трябва да проявява особена активност по отношение на класата. По такъв начин последните отъждествяват Партията с класата, изопачават възгледите на В. И. Ленин и какво ли не правят, за да докажат, че Комунистическата партия не е партия на работническата класа, а партия за работническата класа. Всичко това е необходимо за определени политически цели: да се противопостави Партията на работническата класа, да се разпространява баснята за Партията „на елита", за мнимите противоречия между Партията и класата.

За да може работническата класа да изпълни историческата си мисия, тя трябва да бъде наистина ръководена от партия, изградена върху нови организационни принципи. Болшевишката партия се изгради и се утвърди както по време на революцията, така и след това като преден, съзнателен и организиран отряд на работническата класа, партия с желязна дисциплина и централизъм в работата си. Едновременно с това тя си извоюва авторитет на политически ръководител на останалите организации на класата, тясно свързана с широките народни маси. В. И. Ленин и неговите съратници изграждаха Партията на основата на братския съюз и на най-съзнателните работници в многонационалната руска империя. Така принципите на последователния пролетарски интернационализъм се превърнаха в една от най-характерните черти на ленинската партия. Възникнала върху най-здравата база на марксистката теория, наследила всичко най-положително от международното и руското революционно движение, тя стана последователен ръководител на борбата на масите за социално освобождение.

* * *

Ленинската теория за социалистическата революция в условията на империализма беше едно от великите постижения на марксистката мисъл. На основата на анализа на този етап от развитието на капитализма В. И. Ленин направи извода, че при съществуващото неравенство, скокообразно икономическо и политическо развитие на страните е напълно възможна победата на социалистическата революция първоначално в няколко или даже в една отделно взета капиталистическа страна.[2] Комунистическата партия се ръководеше от тази постановка в цялата си дейност за организиране на класите и масите при изграждането на съюза на работническата класа и бедните селяни.

---

[1] Л. И. Брежнев. Делото на Ленин живее и побеждава, Изд. на БКП С., 1970, с. 10.

[2] В. И. Ленин, Съч., т. 21, с. 342.

Digitized by Google

След излизането на Партията (февруари 1917 г.) от нелегалност една от най-главните задачи беше да се преодолеят опортюнистическите колебания, изразяващи се в неверието, че е възможна победа на революцията, а още повече социалистическото строителство в Русия. По времето на подготовката на Партията за овладяване на масите в революционната борба пролича действеността на коренния принцип на нейното изграждане, приложен в основата на нейната организаторска и ръководна дейност — демократическият централизъм. На всички партийни форуми В. И. Ленин и неговите съратници водеха борба за пресичане на опитите да се превърне Партията в дискусионен клуб, конгломерат от фракции и групировки. Болшевиките начело с В. И. Ленин считаха, че решаващо условие за силата на Партията е монолитната сплотеност на нейните редове, като не се допускат действия, подкопаващи единството и отслабващи желязната дисциплина. Поради това се даваше твърд отпор на дясната и „лява" разновидност на опортюнизма и ревизионизма.

Опитът на КПСС в борбата за установяване властта на пролетариата говори, че трябва да се укрепва и развива демократическия централизъм в дейността на Комунистическата партия. Нападките върху ленинските организационни принципи на партията от нов тип не са нищо друго освен поддръжка на становището за преминаване на Комунистическата партия на социалдемократически позиции. За това ясно говорят позициите на Роже Гароди за идеологическа плурализация в Партията. Разсъжденията пък за „бюрократически" централизъм целят игнорирането на класовия характер на Партията. Те са израз на психологията на буржоазния интелигент, неспособен на самоорганизация и подчинение на пролетарската дисциплина, която му се струва както тогава, така и сега за „недемократична".

Без преодоляването на такива възгледи не може да се усъвършенствува ръководството на класовата борба, да се прилага творчески марксизмът-ленинизмът към конкретната действителност, което в случая означаваше да се разработи правилна стратегическа и тактическа линия.

В създадените своеобразни условия на двувластието в Русия след Февруарската революция Партията се ръководеше в цялата си дейност и от другите ленински разработки. Това бяха преди всичко знаменитите Априлски тезиси и останалите произведения от този период, които ги допълваха. Във всичките бяха разработени проблемите на прехода към втория етап на революцията, който трябваше „да даде властта в ръцете на пролетариата и бедните слоеве на селяните."[1] Тук се разглеждаха политическите, икономическите и партийните задачи, които предстоеше да се решават. Характерно за дейността на Партията в този преход беше обстоятелството, че тя, ръководена непосредствено от В. И. Ленин, осъществяваше тактическите задачи, като се съобразяваше с голяма точност с условията в дадения момент. Поради това в решението на Политбюро на ЦК на БКП за чествуване на 60-годишнината на Великия октомври е записано, че революцията „извиси пред човечеството в цялото й величие исполинската фигура на своя гениален вдъхновител и организатор, основателя и ръководителя на Болшевишката партия и на съветската държава, великия теоретик и стратег на международното комунистическо и работническо движение — Владимир Илич Ленин"[2].

Една от най-важните и непосредствени задачи на Партията беше да откъсне масите от влиянието на дребнобуржоазните съглашател-

[1] В. И. Ленин. Съч., т. 24, с. 4.

[2] За чествуване на 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция. Решение на Политбюро на Централния комитет на Българската комунистическа партия. Партиздат, С. 1977, с. 4.

Digitized by Google

ски партии на есерите и меншевиките и да ги спечели за делото на социалистическата революция. Работата в това отношение се водеше под лозунга „Цялата власт в ръцете на Съветите!". Това е така, защото Съветите бяха рожба на творчеството на народа и той ги поддържаше, а и на основата на опита на световното и руското работническо движение В. И. Ленин беше достигнал до извода, че републиката на Съветите е най-целесъобразната форма на държавна власт, която ще стане могъщо оръжие за социалистическото строителство.

В новосъздадените условия след победата на буржоазнодемократическата революция Партията отчете, че е възможен път за мирно развитие на революцията. Класовото съотношение на силите беше такова, че липсваше външно насилие над народа, а и оръжието беше в негови ръце. При това положение трябваше да се разгръща всекидневна, настойчива и търпелива възпитателна работа, за да се разсейват илюзиите на масите, подкрепящи есерите и меншевиките, които имаха болшинство в Съветите. Независимо от факта, че чрез реализирането на този лозунг властта щеше да премине в ръцете на есеро-меншевишките съвети, болшевиките разчитаха на успех, тъй като борбата щеше да се пренесе в самите Съвети. Масите на основата на собствения си практически опит щяха по-бързо да изживеят грешките и заблужденията си, тъй като новата власт в лицето на дребнобуржоазните партии на есерите и меншевиките, макар и съветска, нямаше да задоволи техните искания. В името на спечелване на масите Партията свали издигнатия през войната лозунг „Поражение на собственото правителство във войната". Тя не издигаше и лозунга „Долу Временното правителство!", тъй като то чрез поддръжката на Съветите се ползваше от доверието на масите. В противен случай Партията би се обявила срещу Съветите и народните маси.

За факта, че Партията чрез този лозунг мобилизираше масите и изграждаше политическата армия на революцията говорят априлската, юнската и юлската демонстрация. Въпреки маневрите на съглашателските партии да отклонят масите от правилния път те тръгваха след основния болшевишки лозунг. Под този лозунг във втората и третата демонстрация в Петроград взеха участие по 500 хиляди души.

Характерно за дейността на Болшевишката партия беше и обстоятелството, че изменяше тактическата си линия, строго отчитайки изменилите се условия. Така например тя не се обвърза с тактиката на мирното развитие на революцията за целия стратегически етап. Подчертаваше се например всякога, че ако условията наложат, Партията трябва да бъде готова да поведе масите по пътя на въоръжената борба. Когато в началото на юли 1917 г. бе разстреляна демонстрацията на масите и Съветите се превърнаха в придатък на Временното правителство, беше взет курс на въоръжено въстание, утвърден от Шестия конгрес на Партията. Тогава временно беше снет лозунгът „Цялата власт в ръцете на Съветите!"

За гъвкавата тактическа линия на болшевиките красноречиво говори позицията им по време и непосредствено след Корниловия метеж в края на август 1917 г. В готвения от контрареволюцията със знанието на есеро-меншевишкото правителство контрареволюционен заговор Болшевишката партия ясно виждаше опасност от установяването на военна диктатура в страната, което означаваше да се удавят в кръв революционните сили. Затова без желание да защищава правителството на Керенски, дори разобличавайки неговата съглашателска позиция, Партията вдигна на борба народните маси, които разгромиха контрареволюционния заговор. И когато след разгрома Съветите почнаха бързо да се болшевизират, най-ярко проявление на което беше болшевизацията на Петроградския и Московския съвет, Партията съобразно с

Digitized by Google

новата обстановка отново издигна лозунга „Цялата власт в ръцете на Съветите!“ Това обаче беше лозунг с ново съдържание — въстание на Съветите срещу Временното правителство.

За мобилизацията на пролетариата, за всестранната му подготовка за завоюване на политическата власт голяма роля изигра разобличаването на реформистките теории на международния ревизионизъм. За това изключително много допринесоха написаните от В. И. Ленин повече от 60 статии и писма, между които и такива трудове като: „Застрашаващата катастрофа и как да се борим с нея“, „Държавата и революцията“, „Ще задържат ли болшевиките държавната власт?“, „За изменението на партийната програма“.

В тези произведения бяха всестранно обосновани проблемите на историческата закономерност на социалистическата революция и неизбежността ѝ в Русия и мерките за спасяването в условията на стопанската разруха главния производител на материални блага и хегемон на революцията — работническата класа. За целта В. И. Ленин набеляза система от икономически мерки, революционното осъществяване на които не само предотвратяваше разстройството на икономиката, но и осигуряваше възраждането ѝ на социалистическа основа. В книгата „Застрашаващата катастрофа и как да се борим с нея“ бяха доразвити основните положения на Априлските тезиси, Априлската конференция и Шестия конгрес за икономическата политика на Партията, за системата от мерки като преходни стъпки към социализма.

При създалото се тежко икономическо положение поради неспособността на правителството да проведе революционно-демократически мерки за борба със стопанската разруха В. И. Ленин виждаше единствения изход в завоюването на действително революционна власт, която да ликвидира капитализма. Така че центърът на тежестта за преобразованията в страната се пренасяше от икономическата в политическата област. „В Русия на XX век — писа В. И. Ленин, — която по революционен път завоюва република и демократизъм, не може да се върви напред, без да се върви към социализма, без да се правят крачки към него . . .“[1]

В този аспект голямо значение придобиваше въпросът за характера на държавната власт и отношението на пролетариата към нея. И в случая В. И. Ленин разработи политическа платформа за борбата на пролетариата и неговата партия, като едновременно с това разобличи докрай концепциите на буржоазните идеолози и опортюнистите за ролята и функциите на държавата. В книгата „Държавата и революцията“ В. И. Ленин дойде до извода, че в прехода от капитализма към комунизма, в който ще се извърши революционното превръщане на едното в другото, ще има държава, която ще бъде по новому демократична (за пролетариите и безимотните изобщо) и по новому диктаторска (против буржоазията).[2]

На ленинското учение за диктатурата на пролетариата и тогава, както и сега се противопоставя от буржоазните идеолози и реформистите „чистата демокрация“. И тогава, и сега „демокрацията“ и „диктатурата“ се разглеждат като взаимноизключващи се явления, че между тях има непреодолима противоположност. С това се цели да се затъмни същността на диктатурата на пролетариата, главната цел, главната задача на която е построяването на социалистическото общество.

Приемайки на въоръжение новите ленински постановки, Партията още веднъж показа, че „революционната партия на работническата класа е партия, ръководеща се от марксистко-ленинската теория,

[1] В. И. Ленин. Съч., т. 25, с. 377.
[2] Пак там, с. 436.

Digitized by Google

която дава единствено верния ориентир в борбата за победата на социалистическата революция..."[1] Това най-ярко пролича в периода на непосредствената подготовка на въоръженото въстание и провеждането му.

Въоръженото въстание през октомври 1917 г., ръководено от Партията на болшевиките, от гениалния теоретик и революционер В. И. Ленин, опиращо се на подкрепата на милионите, беше резултат на грижлива подготовка. Геният на вожда на революцията тук се изрази в обективната оценка на съотношението на класовите сили и на политиката на управляващите партии. На основата на направените изводи той обоснова условията за победата на въстанието, най-важното от които е то да се опира не на заговор, не на отделни партии, а на прогресивна класа, на революционния подем на народа. „Въстанието — писа В. И. Ленин — трябва да се опира на такъв преломен пункт в историята на нарастващата революция, когато активността на челните редове на народа е най-голяма, когато са най-силни колебанията в редовете на враговете и в редовете на слабите, половинчати, нерешителни приятели на революцията.[2]"

От тази постановка се ръководеха Централният комитет и цялата партия в дейността си. Това ясно личи в решенията на заседанията на ЦК на Партията от 10 и 16 октомври 1917 г. Отчитайки, че мнозинството от народа е на страната на партийната линия, че в политическо отношение въпросът за преминаването на властта в ръцете на пролетариата е напълно узрял, Централният комитет, като даде твърд отпор на опортюнистическите колебания, постави с цялата тежест въпроса за техническата страна на подготовката на въстанието. Особено внимание се обръщаше на съсредоточаване максимум усилия за работа сред масите, където е изворът на силите на революцията.

При подготовката на решителния щурм се отчитаха ленинските постановки за стратегическото ръководство, а също така и указанията му за плана и характера на действията. А те се свеждаха до това: никога да не се играе на въстание, а като се започне веднъж, да се върви докрай; да се концентрира голямо превъзходство на силите на решаващото място в решителния момент; щом въстанието започне, да се действува с най-голяма решителност и непременно да се минава в настъпление; да се постигат ежедневно, макар и малки успехи, за да се поддържа морално надмощие. В такъв дух именно действуваха специално създаденият от Централния комитет орган за ръководство на бойните действия — Военно-революционният комитет и формираната Червена гвардия.

Изключително важно значение за успеха на въоръжената борба, за победата на народа имаше избирането на момента. И в случая Партията трябваше да държи сметка за маневрите на управляващите кръгове и да води борба срещу колебанията на онези партийни дейци, които считаха, че моментът за въстание още не е дошъл. Партията доведе масите на щурм против капитализма, тогава когато се бяха създали благоприятни обективни и субективни условия, когато беше назряла общонационалната криза, когато десетки милиони хора бяха подготвени за участие в революцията. Осъществено беше на практика марксисткото изискване за отнасяне към въстанието като към изкуство. Всяко забавяне или избързване можеше да се отрази пагубно върху него. Когато започнаха революционните събития, В. И. Ленин искаше бързина и решителност в действията. В тази връзка той писа,

---

[1] За 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция..., стр. 13—14.

[2] В. И. Ленин, Съч., т. 26, с. 4—5.

Digitized by Google

че не бива да се чака, тъй като може да се загуби всичко, че забавянето на действието е равносилно на смърт.[1] През нощта на 24 срещу 25 октомври организираните работници и войници започнаха да завземат набелязаните невралгични пунктове. На 25 октомври 1917 година Вторият общоруски конгрес на Съветите на работническите и войнишките депутати обяви, че, опирайки се на победоносното въстание, взема властта в своите ръце. Същата нощ бяха приети историческите декрети за мира и земята и образувано първото съветско правителство.

Победата на революцията беше резултат от умелата работа на Комунистическата партия за съединяване в единен революционен поток борбата на работническата класа за социализъм, общонародното движение за мир, борбата на селяните за земя, националноосвободителната борба на угнетените народи и насочване тези сили към събарянето на капитализма. Тази победа на практика потвърди такава обща закономерност на социалистическата революция и социалистическото строителство като ръководството на трудещите се маси от работническата класа, авангард на която е Комунистическата партия.

* * *

Българската комунистическа партия всякога и в борбата за свобода, и в строителството на социализма се е учила от световноисторическия опит на КПСС. Дълбоката вярност на Партията към марксизма й позволи да вземе правилно отношение към Октомврийската революция и да застане изцяло на нейна страна. Във всички акции, които провеждаше БКП, се прилагаше опитът на болшевиките, с което тя обогатяваше политическата си стратегия и тактика. Този опит намираше отражение в решенията на конгресите на Партията и заседанията на Централния й комитет. Под влиянието на този опит бяха усвоени и приложени ленинските организационни принципи. Застанала начело на въоръжената борба срещу фашизма, Партията проведе в живота Ленциновата идея за работническо-селския съюз, реализирана чрез Отечественият фронт. Така под знамето на Октомври народните сили в нашата страна начело с БКП, с решаващата помощ на Съветската армия освободителка взеха властта в ръцете си.

Нашата революция, както е известно, е повторение и продължение в главното, в основното на Великата октомврийска социалистическа революция. Ето защо под нейното знаме, беззаветно вярна и предана на принципите на марксизма-ленинизма, БКП води народа ни по пътя към комунизма. В работата си тя всякога съзнава, че само непоклатимата дружба и тясно сътрудничество със Съветския съюз е гаранция за успехите в социалистическото строителство. Тя всякога отчита, че нашата родина има със съветската държава общ път към социализма и комунизма, поради което се придържа към общите закономерности на социалистическото строителство. „Българската комунистическа партия — казва др. Тодор Живков — е непримирима срещу опитите да се омаловажи и принизява международното значение на основните закономерности на социалистическата революция, да се подценява и отрича международното значение на съветския опит, да се абсолютизират и поставят над всичко националните особености, форми и пътища за преминаването от капиталистическото общество към социалистическото общество."[2] Тази линия на БКП е гаранция за успехите ни в социалистическото строителство.

---

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 26, с. 226.
[2] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 4, Партиздат, С., 1975, с. 188.

Digitized by Google

УЧАСТИЕ НА БЪЛГАРИ В ОКТОМВРИЙСКАТА РЕВОЛЮЦИЯ И УТВЪРЖДАВАНЕТО НА СЪВЕТСКАТА ВЛАСТ

СТЕЛА ДИМИТРОВА
д-р на историческите науки

Българската работническа класа и всички трудещи се посрещнаха с ентусиазъм и въодушевление победата на руските работници и селяни. Изразител на тези братски чувства и настроения стана Партията на тесните социалисти, която без всякакво колебание се обяви в защита на Октомврийската социалистическа революция и започна да популяризира нейните спасителни лозунги. Още щом прелетя вестта за събаряне на буржоазното коалиционно правителство и установяване на съветска власт в Русия, „Работнически вестник" горещо приветствува всемирноисторическата победа на руския пролетариат.

От страниците на „Работнически вестник", на списание „Ново време", чрез нелегални брошури и позиви въпреки цензурата и преследванията на властта тесните социалисти призоваха българските работници и селяни по примера на своите руски братя да поемат пътя на борбата за мир и социализъм.

Борбата на Партията и на целия български народ в подкрепа на идеите и делото на Октомври излиза извън пределите на родината ни. Героична страница от историята на Българската комунистическа партия е прякото участие на българи във Великата октомврийска социалистическа революция. А те са много: едни, попаднали на руска земя като емигранти, студенти, военнопленници или отдавнашни преселници, възпитавани и израснали в редовете на Тесносоциалистическата или Болшевишката партия. Други — български комунисти, обхванати от революционния пламък на Октомври, напускаха родината и с риск за живота си, преодолявайки много препятствия, пристигаха в страната на Ленин, за да изпълнят своя интернационален дълг.

Броят на българските военнопленници в Русия през 1917 година е над 1500 души. От тях немалко са членове на БРСДП (т. с.). Те създават своя „единна партийна организация на революционните социалдемократи и интернационалисти т. с.", в която привличат и други съчувственици на социалистическите идеи и разгръщат енергична революционна дейност сред военнопленниците. От тази тесносоциалистическа организация в лагера на град Инсар възниква марксистка група — кръжок „Революция", която изработва и своя програма. Така още на 26 септември 1917 г. — месец и половина преди избухването на Октомврийската революция, по-голямата част от групата е ориентирана към болшевизма. Тя установява връзка с местните организации на Болшевишката партия; осем кръжочници се обособяват в болшевишка партийна група — Георги Михайлов Добрев — студент от Кнежа; Георги Каракушев от с. Ковачево, Пазарджишко; Цвятко Милков — учител от с. Галиче, Оряховско; Петър Ташков — студент от София; Спас Николов Добрев — учител от с. Осенец, Разградско; Иван Деянов — студент от Панагюрище; Салчо Георгиев — учител от Душанци, Пирдопско, и Нацко Тодоров Гогов от с. Градина, Царибродско. Те поемат задължението да участвуват в революцията и при евентуална гражданска война да се сражават за нейното право дело. В дните на Октомврийското въстанине те достойно изпълняват своето задължение — борят се за съветската власт и срещу съпротивата на съборените експлоататори.

Вестта, че на 3 април 1917 г. пристига в Петроград създателят на Болшевишката партия и вождът на пролетарската революция В. И. Ленин, вдига на крак и живеещите там българи. Сред посрещачите са П. Захариев, И. Шумков, М. Антонов и други. Спомняйки си за това знаменателно събитие в своя живот, Йордан Шумков пише: „Иде. Влаковата сирена пищеше тревожно. Бавно и предпазливо караше машинистът. Спря. От един от вагоните, под силната светлина на прожекторите, се показа човек с небрежно разкопчано палто, гола глава, с каскет в ръка. Гърлото бе пресъхнало, нищо не можеш да правиш друго, освен да викаш „ура".

„Пазете го, внимателно" — чуваха се гласове през сълзи. Каква сила имаше Ленин. Застанал на броневика, той говори, говори..."

Българите в Петроград участвуват в много събрания, митинги, на които говори вождът на пролетариата, и в редица акции, организирани от болшевиките.

Избухва Октомврийската революция. В дните на Октомврийската революция и Гражданската война самоотвержено се бори и петроградската група на тесните социалисти. Нейните членове Михаил Антонов, Петър Захариев, Антон Мирчев, Петър Вангелов, Тодор Бояджиев и Иван Ф. Някшев участвуват в сраженията за прев-

Digitized by Google

земането на „Пресильная тюрьма“ и освобождението на политическите затворници. Михаил Антонов, И. Чернополски, Иван Някшев, Антон Мирчев и др. участвуват в щурмуването на Зимния дворец; Владимир Ковачев, Добри и Димитър Тодкови, Васил Стоянов, Антон Мирчев, Ст. Черкезов и др. самоотвержено се сражават в битките за превземането на столицата. Имал щастието да попадне по това време в Смолни при В. И. Ленин, Ст. Черкезов разказва: „Узнал, че аз съм защищавал революционната столица и че съм българин, Ленин ласкаво ме посрещна, потупа ме дружелюбно по рамото и ми каза, че нашите български другари са добри революционери и той има пълна вяра в тях“.

След установяването на съветската власт в Петроград българите социалисти и някои безпартийни се организират в тесносоциалистическа група, която скоро се превръща в комунистическа и работи под ръководството на областния комитет на РКП(б). Председател на групата е Петър Захариев, подпредседател Михаил Антонов и секретар Иван Някшев. Групата издирва и организира българите, живеещи в Петроград и околността, и ги подготвя за участие в революцията. Тя се включва активно в борбата за провеждане мероприятията на съветската власт. Нейните членове агитират за успехите на социалистическото правителство, пропагандират комунистическите идеи и участвуват в акциите и събранията, организирани от болшевиките.

На големия интернационален митинг в Петроград на 19 декември 1918 г., свикан по указание на Ленин, от името на българската група говори М. Антонов.

Под влиянието на революционната пропаганда на тесните социалисти и българските военнопленници в Петроград, макар и безпартийни, масово се присъединяват към Червената армия. По този повод в. „Петроградска правда“ от 19 април 1918 г. пише: „В последно време сред военнопленниците, главно българи и румъни, става усилено записване в редовете на Съветската армия.

Във военнопленническото бюро ежедневно се явяват десетки доброволци, при което за общи мотиви за убеждение на военнопленниците служи това, че в Румъния и България германските щикове възстановяват властта на помещиците и търговците.“

Българите, живеещи в Москва, оказват сериозна помощ на болшевиките при изтръгване на големи работнически колективи от влиянието на десните есери и меншевиките. В своите спомени Георги Михайлов разказва за случай в „Прохоровска манифактура“ — най-голямата текстилна фабрика в Москва. Там трябвало да се проведе изборно събрание за отзоваване на нейни депутати от районния и Московския съвет — десни есери, които били против съветската власт. „Отидохме — пише Г. Михайлов. — Събранието беше многолюдно и бурно. Десните есери успяха със злостна обструкция да сринат речите на болшевиките Стеклов и Муранов и едва изслушаха водачката на левите есери Мария Спиридонова. Събранието беше пред провал... Тогава другарят Муранов предложи на президиума да се даде думата на българския военнопленник социалдемократ, интернационалист Георги Михайлов, да приветствуа изборното събрание и да изложи гледището на чуждестранните революционни социалдемократи интернационалисти за Октомврийската революция и съветската власт. Предложението на президиума бе прието с огромно болшинство. Настъпи тишина.“

По регламента Г. Михайлов имал право да говори двадесет минути, но неговата ентусиазирана реч увлякла събранието и то на два пъти му продължило времето с още по двадесет минути. Речта често била бурно аплодирана и завършила с големи овации. В този момент от президиума му дали да прочете пред събранието поръчението на избирателите и листата на кандидатите за депутати. Към края на речта десноесеровската боева дружина се била вече изтеглила от залата и от двора на фабриката. Събранието било окончателно овладяно и с голям подем, почти единодушно приело поръчението на избирателите, отзовало десноесеровските депутати и избрало предложените от РСДРП(б) и левите есери кандидати.

През февруари 1918 г. със свои представители групата участвува в учредителната конференция на „Международната организация на чуждестранните революционни работници и селяни в РСФСР — бивши военнопленници — интернационалисти“. В Централния комитет като представител на българите и първи секретар на организацията е бил избран Георги Михайлов Добрев.

Непосредствено след февруарската конференция българската комунистическа група прави усилия да доведе в Москва и останалите в Украйна 397 български военнопленници, но не успява поради навлизането там на интервентите. Репатрирани в България, по-късно много от тях стават активни разпространители на октомврийските идеи.

Членовете на болшевишката партийна група и на кръжока в Инсар по настояване на местните болшевики остават да работят в града.

Намиращите се в Москва участници в кръжока „Революция“ биват зачислени към московския интернационален батальон, в който те активно участвуват при очистването на града от анархистическите и белогвардейските банди. Агитират сред военнопленниците, участвуват в митинги, събрания и дискусии с меншевиките и „левите“ комунисти.

На състоялата се на 14 март 1918 г. среща на комунистите от Централния комитет на международната организация на военнопленниците интернационалисти и секретарите на националните партийни групи при РКП(б) В. И. Ленин дава важни напътствия за тяхната дейност. „Между другото Ленин подчерта — пише Г. Михай-

Digitized by Google

лов, — че българските военнопленници социалдемократи, интернационалисти ще имат след завръщането си в България много по-лека задача, отколкото другите социалисти интернационалисти в техните страни. Защото — каза той — в България има революционна социалдемократическа партия — партията на тесните социалисти. Тази партия още до Октомврийската революция мина безрезервно на страната на Цимервалдската левица, възторжено посрещна и беззаветно защищава Октомврийската революция, съветската работническо-селска власт, и болшевизма."

През лятото на 1918 г. част от българските комунисти се завръщат в България, където продължават своята революционна дейност. Останалите в Москва българи се отделят от южнославянската група и създават своя. За председател е избран Стоян Джоров. Тя се формира изключително от членове на Болшевишката партия. Почти всички нейни участници по-рано са работили в БРСДП (т. с.) или в ОРСС. Групата привлича към революционна дейност новопристигналите българи тесни социалисти, сформира отряди за борба срещу интервентите и белогвардейците и извършва пропагандистка работа сред българите червеноармеейци. Тя изпраща литература за страната, информира Централния комитет на БРСДП (т. с.) за преобразованията на съветската власт, за положението в социалистическата република.

Освен в Москва и Петроград през 1918—1919 г. в полза на съветската власт работят и български комунистически групи в Одеса, Киев, Харков, Орел, Липецк, Саратов, Царицин и пр.

През януари 1919 г. по инициатива на московската и петроградската българска група на РКП(б) се свиква конференция на делегатите, организациите и групите на българските комунисти и отделни членове на Болшевишката партия — българи (където няма такива групи). На нея Ст. Джоров изнася доклад за Октомврийската социалистическа революция и задачите на българските комунисти в съветската република. Избрано е Централно бюро на българските комунисти при ЦК на РКП(б) с председател Ст. Джоров и секретар Хр. Боев. През март 1919 г. като председател на московската българска комунистическа група Ст. Джоров участвува в учредяването на III комунистически интернационал.

За да развие максимална дейност сред компактното българско население, живеещо предимно в Украйна, Крим и Бесарабия, и да бъде по-близо до родината си, Централното бюро на българските комунисти премества седалището си на юг. Първоначално то работи в Киев, а след това се установява в Одеса. В Украйна се премества за работа в московската група. Част от петроградската българска група също се преселва тук и развива дейност сред своите сънародници, а другата е разпусната и членовете ѝ влизат в организациите на РКП (б).

През всичкото време Централното бюро на българските комунисти работи усилено за включване на българското население в борбата за социалистическо преобразуване на страната и за разгромяване на вътрешната контрареволюция и чуждестранната интервенция.

В Одеса е изградена българска комунистическа група, в която заедно с дошлите от Москва партийни членове влизат Л. Белоречки, К. Теллалов и др. Тук е избран съвет на работническите и войнишките депутати — представители на българите работници от различните професии. Сформира се български комунистически кръжок и редакция на ежеседмичния вестник „Комуна". Първият брой на вестника излиза от печат на 1 май 1919 г. От него са издадени всичко 9 броя на български език.

По страниците на „Комуна" се отпечатват статии на В. И. Ленин, материали, изясняващи характера на Октомврийската революция, възвания на Коминтерна, информации за социалистическите преобразования на съветската власт. От колоните му не слизат призивите и лозунгите, приканващи българското население да участвува дейно в борбата за разгромяване на контрареволюцията. Вестникът апелира към българите, способни да носят оръжие, начело със своите комитети да се отправят към Одеса, а отделните бойци да пристигнат със съдействието на местните комунистически ръководства. „Българин, който помага на Червената армия — четем в едронаписания лозунг в брой 3 на вестника, — помага на своите братя в България."

Вестник „Комуна" помества и много материали за положението в България, за политическите борби на пролетариата и трудещите се в страната, за Първия конгрес на БКП (т. с.).

Освен печатната пропаганда Централното бюро организира и широка устна разяснителна дейност сред българското население за привличането му в борбата против белогвардейците и интервентите.

На призива на бюрото се отзовават много българи. В началото на 1919 г. те смело се включват в борбата за потушаване на кулашкото въстание в одеските села и храбро се сражават като бойци в Интернационалната дивизия. Българските бойци в нея сформират полк с политкомисар Койчо Касабов. Скоро полкът се разраства в бригада, в която влизат всички българи — комунисти, съчувственици на революцията и работници. След като белогвардейците завземат Кримския полуостров, българите червеноармейци отбраняват мъжествено част от гр. Одеса. В ожесточените битки на различните фронтове геройски загиват комунистите Лазар Белоречки, Никола Ангелов, Васил Атанасов и др.

В борбата за съветска власт участвуват и бесарабските българи. Един от най-видните болшевишки дейци в Бесарабия е българинът Асен Василев Христов. Българинът Владимир Райнов основава първия бесарабски полк, който е част от втора бригада начело с прославения командир Гри-

Digitized by Google

гор Ив. Котовски. Началник на щаба на бригадата е българинът Георги Садаклий. В нея се сражават голям брой наши сънародници от Бесарабия и от страната. В ожесточените боеве за защита на завоеванията на Октомврийската революция със себеотрицание се бият българите Георги Марков — командир на отряд, Кръстьо Кътев и Димитър Канарски.

Непосредствено участвуват в Октомврийското въстание и в Гражданската война и много българи от различни други градове и краища на обширната руска земя. В Кавказ в борбата против враговете на съветската власт се бие храбро Тодор Бояджиев. По-късно той е пленен и зверски убит от интервентите. В боевете срещу белите армии в градовете Казан, Екатеринобург и др. се сражават геройски П. Смилов, Д. Воденичаров и др. В легендарната конна армия на Буйони воюват смелите българи Йонко Йонков, Борис Шаранков, Тодор Главчев и Драго Стефанов. Обхванати от революционния ентусиазъм на Великия октомври, четиримата заедно със сънародника си Боже Бинев се промъкват с малка рибарска лодка през интервентските кордони и се добиват до Одеса, за да изпълнят своя интернационален и братски дълг. „Дойдох в Съветска Русия — писа тогава Борис Шаранков — с горещо желание да се запозная практически и теоретически със съветската държава и с още по-голямо желание да влязя в редовете на Червената армия — конницата на Буйони." Г. Глогинков пък писа: „Изпитвах велико щастие, че съм зачислен в редовете на Червената армия... Някога големият полски революционер Домбровски бе отишъл, призован от своя интернационален дълг, да се бие по барикадите на Париж за делото на безсмъртните комунари. Сега един неизвестен български младеж е зачислен като воин на армията, която воюва за победата на Октомврийската революция, за победата на руския пролетариат и на пролетариата от целия свят. Каква по-завидна съдба би могла да ме очаква?" Драго Стефанов и Боже Бинев изпълняват отговорни бойни задачи.

Лично Буйони в своите мемоари изтъква, че в Първа конна армия са участвували унгарци, поляци, българи, хървати и др. „Същите — пише той — се сражаваха в нашите редове мъжествено за първата в света работническо-селска държава."

Ярка демонстрация на октомврийското влияние е бунтът на българския крайцер „Надежда", който в края на 1918 г. се ремонтира в пристанището на Севастополи, блокиран по това време от англо-френския флот. След като пред общо събрание командирът на кораба отказва да удовлетвори исканията на моряците да се преустанови ремонтът, да се подобри храната и да се предаде ръководството на избрания революционен комитет, моряците се разбунтуват, убиват офицера и поемат управлението на крайцера в свои ръце. Революционният комитет влиза във връзка с болшевиките и подготвя включването на моряците в борбата за укрепване на съветската власт. Но продажните буржоазни български офицери искат съдействие от англичаните, бунтът скоро е потушен. В рапорта на английски старши морски офицер в Севастопол до английски старши офицер във Варна четем: „В неделя, 15 декември 1918 г. капитан лейтенант Борис Стателов от българския флот, командуващ българския крайцер „Надежда", ми рапортува, че около половината от неговия екипаж от 24 души бил подведен от болшевиките и не искал да се подчинява на заповеди... Около 10—11 часа преди обяд същият офицер дойде и рапортува, че неговият екипаж се разбунтувал и когато да отиде на борда на своя кораб, той чул гърмежи и един офицер да вика за помощ. Една команда, въоръжена, биде изпратена от кораба „Темерер" под командата на лейтенанта от кралската флота Беанлфорд..." Той арестувал екипажа и го отвел на кораба „Темерер".

В жестоките битки с контрареволюционерите и интервентите много български комунисти проливаха кръвта си, а някои даваха и живота си. Със своите жертви Българската комунистическа партия и нашият народ дадоха скромен принос в спечелената борба на великия руски народ за победата на пролетарската революция, за утвърждаването на социалистическия строй, за укрепването и развитието на българо-руското революционно братство.

С участието си в борбата за победата на Октомврийската революция и за затвърдяването на нейното историческо дело българските комунисти обогатиха своя революционен опит, който след завръщането си в родината използваха в борбата против българската реакционна буржоазия и белогвардейците.

Партията високо оцени саможертвата на българите, които се бориха и загинаха за победата на великото дело на Октомври. Вторият конгрес на БКП със стоене на крака почете паметта на комунистите, дали живота си за съветската власт — Марин Цуклев от Видин (убит на 2. XII. 1919 г. в Киев), Муравиев — убит в Одеса, Лазар Белоречки и Никола Ангелов — загинали в редовете на Червената армия.

Във величавите битки за установяване на съветската власт и защита на първата социалистическа република българските комунисти и съчувственици, намиращи се на руска земя, изпълниха своя интернационален дълг с безпримерно себеотрицание. Те храбро се бориха и сражаваха за процъфтяването на идеите и делото на Великия октомври.

През 1957 г. в заявлението, обнародвано след преговорите между КПСС и БКП, се казва: „Комунистите и всички трудещи се в СССР високо ценят приноса на българските революционери в руското революционно движение". Достойното признание на българския принос, уважението към него е основателна, законна гордост за нашата героична партия и за нашия народ. Затова те укрепват и ще укрепват великата ни дружба с КПСС и със съветския народ.

Digitized by Google

ПРЕЗ ЮБИЛЕЙНАТА ГОДИНА— ОЩЕ ПО-АКТИВНА СЪВМЕСТНА ИДЕОЛОГИЧЕСКА РАБОТА

Отколешни традиции на солидарност и дружба обединяват комунистите и сдружените земеделци от Бургаски окръг. Вдъхновени от единната цел, от общността на интересите, те посрещат 60-годишния юбилей на Великия октомври с достойни трудови дела, с обществена активност.

Двете бюра — на окръжния комитет на Българската комунистическа партия и на окръжното ръководство на Българския земеделски народен съюз, още в края на миналата година разработиха мероприятия за съвместна работа през 1977 година за достойно отпразнуване на 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция. В тях се подчертава, че те ще полагат непрестанни грижи за издигането на нейното равнище на нивото на новите задачи, за да се засили приносът на двете окръжни организации и техните ръководства в осъществяването на партийното изискване — всестранно социално-икономическо развитие на окръга. В отговор на обръщението на ЦК на БКП и поздравителното писмо на другаря Тодор Живков за предсрочното изпълнение на плана за социално-икономическото развитие на окръга през първата година на седмата петилетка комунистите и сдружените земеделци, работещи в селското стопанство, ще се включат по елин в социалистическото съревнование под лозунга: „От високото качество на работата на всеки — към висока ефективност на труда на колектива". Публикуваното във в. „Черноморски фронт" открито писмо до комунистите и сдружените земеделци от окръга за най-активно участие в социалистическото съревнование за предсрочно изпълнение на плана за 1977 година.

В отритото писмо се подчертава, че решаваща роля за изпълнението на плана за социално-икономическото развитие на окръга особено в селското стопанство играе съвместната дейност на партийните и дружбените органи и организации. Необходима е пълна мобилизация на силите, висока трудова и технологична дисциплина, рационална организация на производството и труда, творчество и инициативност от партийните организации и дружбите, високо чувство за отговорност и личен пример от всеки комунист и сдружен земеделец.

За реализирането на тези отговорни задачи двете ръководства приемат съответни решения за разгръщане на съвместната работа и всяко от тях разработва свои оперативни планове. В тях се поставят изискванията да се съгласуват и осъществят съвместни мероприятия, свързани с широкото прилагане на новия подход при решаване проблемите на обществено-икономическото развитие. Подчертан е стремежът за широкото разясняване и усвояване на същността, научната обоснованост и значението на задачите, поставени от Единадесетия конгрес на Партията, и на изискванията на Юлския пленум на ЦК на БКП за създаване на нетърпимост към нарушенията на социалистическите обществени норми, за мобилизиране силите на всеки колектив за разкриване и оползотворяване на всички резерви, повишаващи ефективността и качеството във всички сфери на обществения живот.

Особено внимание се обръща на необходимостта да се засили съвместната идейно-политическа и възпитателна работа. Тя да се свързва най-тясно с живота на трудовите колективи и по-активно да се насочва към отстраняване на отрицателните явления, за издигане съзнателността на комунистите, сдружените земеделци и всички трудещи се в окръга, за утвърждаването на социалистическия начин на живот, за укрепване на морално-политическото единство на народа около Партията. Идеологическата работа да се насочи още повече към третирането на проблемите съобразно специфичните условия на окръга и да минава под знака на 60-годишнината от Великата октомврийска социалистическа революция.

Съвместната идейно-политическа работа е разнообразна, многопосочна. Да вземем например районните лектории, открити на 11 места в окръга на територията на АПК, за актуални политически и икономически знания. Добре подготвени лектори запознават комунистите и сдружените земеделци със съветската страна. Между беседите с октомврийска тематика се открояват: „СССР — страна на строящия се комунизъм", „Ролята на ВОСР и СССР за развитието на световния революционен процес, за тържеството на комунистическите идеи", „Новият етап на българо-съветската дружба — залог за всестранен икономически, социален и културен възход на НР България". В курсовете за пропагандисти, които се организират от окръжния комитет на Партията, през лятото участвуват 145 активисти на дружбите. Мнозина от тях са пропагандисти на учебни звена, в които се учат комунисти, земеделци, безпартийни, около 25 от тях са лектори в районните лектории и слушателите ги посрещат с интерес. В съвместно организирания ежегодно ежемесечен курс механизаторите пози-

Digitized by Google

шават професионалната си квалификация и идеологическата подготовка.

За подобряването на теоретическата марксистко-ленинска подготовка на комунисти и земеделци допринася много съвместната работа на дома за политическа просвета при окръжния комитет на БКП и кабинета за политически знания при окръжното ръководство на БЗНС. Домът за политическа просвета оказва постоянна и компетентна помощ на кабинета чрез осигуряване на лектори и докладчици по някои проблеми на съвременността, прави разработки по актуални въпроси, доставя агитационни материали, диафилми, диапозитиви, диаграми и др. С една дума, както с наличните агитационни кадри, така и с добрата си база домът е изцяло в помощ на идеологическата дейност на окръжното ръководство на БЗНС.

В село Присад секретар на първичната партийна организация е Фиданка Желязкова, а председател на дружбата — трактористът Димитър Георгиев. Той е и общински съветник. Те подчертават: „Няма стопанско или обществено политическо начинание, което да не обсъждаме съвместно и в осъществяването му да не вървят заедно комунисти и земеделци. Трудно ни е да дадем точна оценка за значението на това дело за нравствено-психическия климат, който се е установил сред населението в нашето село, на неговото влияние за решаването на производствените задачи, на характера на човешките взаимоотношения. В обстановката на здрав, високонравствен климат по-лесно е да се помогне на отклонилия се от правия път, от неумелия, неспитен младеж да се възпита квалифициран работник, майстор в своята работа. По-лесно е да се увлекат всички в желанието да се преодолее изоставането, да се овладеят челните места в труда, да се завоюва първенството в съревнованието, да се убедят всички, в това число и самите ние — колко много може да извърши трудовият човек, когато се заеме със сърце за работата." За това много им помага съвместната идейно-възпитателна работа, която водят първичната партийна организация и дружбата. Създадена е съвместна група за гласност на съревнованието в чест на 60-годишния юбилей, която събира сведения за извършените селскостопански работи, организира чествуване на победителите в съревнованието, изпраща благодарствени и поздравителни писма до челниците и семействата им, обобщава и разпространява положителния опит, пуска „мълнии", „тревоги", организира предаванията по радиоуредбата. Резултати има: съревнованието е обхванало всички селскостопански труженици. С радост хората си спомнят празника „Първата бразда" — изпращането на механизаторите на полето. Образно изразиха смисъла на съвместната работа другарите от община Зидарово: „Ние тримата работим заедно от 1965 година и между нас винаги е имало и има братски отношения. Каквото каже Добрев — секретарят на общинския партиен комитет, казал го е и Пенев — председателят на общинското ръководство на БЗНС, казал го е и Алексиев — председателят на общинския народен съвет, и винаги е за доброто на общината."

Окръжните ръководства не оставят да се развива на самотек съвместната дейност, контролират я, направляват я. През март на среща съвещание секретарите на партийните комитети, председателите на ръководствата на БЗНС и работниците от апарата на окръжния комитет на БКП и окръжното ръководство на БЗНС са били запознати с решенията на съвместното заседание от 28 декември 1976 година и обменен конкретен опит в съвместната работа на партийни и дружбени организации.

С наближаването на датата на юбилея все повече се засилва и идейно-политическата дейност. Мероприятията на окръжния комитет на Партията за участието на окръга във всенародното чествуване на 60-годишнината на Великия октомври представляват широка програма за разкриване същността и значението на първата в света социалистическа революция, на значението и жизнеутвърждаващата роля на българо-съветската дружба, за всестранното развитие на НР България, образец на пролетарски, социалистически интернационализъм в действие. Подчертава се историческото значение, жизнената важност на курса на БКП за по-нататъшното сближаване на нашите страни и народи във всенародното им развитие по пътя на социализма и комунизма. От тези предпоставки се изхожда при разработката на многобройните мероприятия и инициативи за най-пълноценно посрещане и отпразнуване на юбилея, в условията на осъществяването на конкретни дела за изпълнението на решенията на Единадесетия конгрес на Партията и Юлския пленум на ЦК на БКП.

Всъщност празничното настроение започва още по време на посещението на партийно-правителствената делегация начело с другаря Тодор Живков в Съветския съюз. По тоя повод в Бургас се състоя митинг на българо-съветската дружба с участието на 2500 съветски туристи. Практиката да се правят срещи със съветски туристи, да се организира тяхното доброволно участие в прибиране на реколтата в много от селата на окръга тази година се планира на още по-широк фронт. Изключително полезни са срещите със съветски специалисти, работещи на наши обекти, с партийните и дружбените ръководства и с ръководствата на АПК. На тях съветските специалисти споделят опита си, а нашите дават обещания за предсрочно и качествено изпълнение на плановете.

Планова и целенасочена, съвместната работа обхваща цялата система на двете окръжни организации, прониква до всички звена, превръща се в постоянно действуващ фактор при формирането и осъществяването на партийната политика в окръга. Естествено, тя се изразява по-релефно в

Digitized by Google

тези звена, които са по-многобройни, с компактни членски маси, каквито са градските и общинските организации. Там и мероприятията, и инициативите са по-многобройни, и резултатите са по-отчетливи. Единодействието в идейно-възпитателната работа между комунистите и сдружените земеделци в Несебър има дълги и плодотворни традиции. Съвместните дела на общинския комитет на БКП и общинското ръководство на БЗНС са насочени към идеологическо израстване на членовете на двете организации. Това е първото условие за успешното им подготвяне за борба с идеологическата диверсия. Освен лекционна пропаганда с работещите в сферата на обслужването по актуални външнополитически проблеми те слушат и политически информации по различни въпроси. Обръща се голямо внимание на внедряването на новите граждански ритуали по местоживеене. Идеологическата работа е плътно свързана с посрещането на 60-годишнината на Великия октомври, изработен е общ план за нейното отпразнуване.

Интересни инициативи реализират градският комитет на Партията и общинското дружбено ръководство за укрепване връзките с трудещите се по местоживеене. Живецът на тези инициативи са комунистите и сдружените земеделци в кварталите и селата, където те са организирани в съвместни групи за борба против отрицателните явления, за чествуване на национални и местни празници, за организиране просветната работа в отечественофронтовските организации, художествената самодейност, разгозорите за любовта към родния град, посещения на исторически места. Традиционният рецитал на тема „Морето и хората", посветен тази година тематично на юбилея, започва с рецитали по квартали и села, с концерти на открито и завършва с общоградски празник на художественото слово. Празниците на лозаря, на механизатора, на риболовците също са подчинени на тази годишнина и са проникнати от духа на социалистическа гордост и съзнателност — сигурен щит срещу чуждопоклонството и национални нихилизъм. Така в Несебърската община се стига до недвижимост на работата: всичко се прави общо и резултатите са добри, създадени са принципни, топли отношения между хората.

В района на АПК „Краймерие" цялата съвместна работа включително и идеологическата е насочена изцяло към решаването на задачите на комплекса. Тя допринася да се повишава обществената и производствената активност на комунистите и сдружените земеделци. Годишните планове на комплекса и на производствените единици се разглеждат на съвместни събрания, където се дават и обещанията за тяхното изпълнение от комунистите и сдружените земеделци. Това ангажира, повишава чувството за отговорност. Осъществявана по съвместни годишни планове на първичните партийни организации и местните земеделски дружби, тази работа сега е насочена към постигането на още по-големи производствени резултати в чест на юбилея. За достойна среща на 60-годишнината на Великия октомври сдружените земеделци от комплекса обещаха да получат над насрещния план обща продукция за 149 000 лв., чиста продукция за 130 000 и чист доход 105 000 лева, да направят икономия от гориво и от резервни части и да изработят в повече 10 000 декара мека оран и те с чест изпълняват обещанието.

Гордост звучеше в думите на Сгура Свиридов — организатор на БЗНС, и Бойо Коев — секретар на партийния комитет на АПК „Поморие", когато разказваха за челниците в производството и агитатори Иван Стойнов, член на БКП, овцевъден бригадир, Иван Куников, член на БЗНС, дългогодишен бригадир и майстор градинар на зеленчукова градина, орденоносец, и други. „Агитаторът трябва да бъде щедър, когато става дума да предаде челния опит. Нашите агитатори не само не крият производствените секрети, но се стремят те да стигнат до всеки — разясняват, показват. Те всекидневно утвърждават принципа: достигнал си определен успех, помогни на другаря си и той да го достигне. И когато недостатъчно опитният работник постепенно израсне до равнището на челниците, а понякога и го надмине, те се радват като на лична победа."

Поставена на широка основа, обхващаща всестранната дейност на комунистите и сдружените земеделци в селскостопанското производство, социалното управление и идеологическата област, съвместната работа на комунистите и сдружените земеделци в Бургаски окръг бележи непрестанен възход. Към посрещането на 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция те отиват, твърдо убедени, че с общи усилия ще завоюват в нейна чест нови висоти за окръга.

Петрана ТРЕНДАФИЛОВА
Христо РАДЕВ

Digitized by Google

НЕОЦЕНИМО БОГАТСТВО

Опитът на Комунистическата партия на Съветския съюз е богат и многостранен източник за знание и вдъхновение. С всяка измината година все повече се разширяват братските връзки между българските и съветските партийни комитети и организации. Българските комунисти черпят с пълни шепи съветския опит направо от извора. Усъвършенстват формите, методите и средствата за обогатяване на партийната практика.

Настоящата статия има за цел да обобщи само някои направления от използването на съветския опит в партийно-организационната работа на отделни окръжни партийни организации. Широките контакти, разнообразието и богатството на този опит затрудняват обобщаването. Безспорна е истината, че българските комунисти равняват крачката си по своите съветски братя, издигат на по-високо равнище вътрешнопартийния живот, повишават ефективността на партийно ръководство.

Една от успешно прилаганите форми, взета от съветските комунисти, е **самотчетът.** С успех той се използва почти във всички партийни комитети и организации. В Силистренски окръг той приема формата на разговор на тема: „Какъв комунист съм и как изпълнявам уставните си задължения". В Кюстендилски окръг организират самоотчета по примера на Брянска област, а в Пазарджик използват опита на ставрополци.

Общинските партийни организации в района на селата Рашка Грашица и Ваксево, Кюстендилски окръг, вече 5—6 години прилагат самоотчета за повишаване активността на комунистите. В началото на всяка година по примера на комунистите от Брянска област първичните партийни организации провеждат събрания и утвърждават поръчения на комунистите в областта на икономиката, на партийно-организационната и идеологическата работа. През годината всеки комунист прави отчет пред партийната организация как изпълнява поетите задължения. Партийното бюро периодически прави оценка на възложените задачи. Партийните комитети също правят свои анализи и изводи от самоотчетите. Всяка година партийните организации и общинските комитети обобщават резултатите и дават оценка на всеки комунист и организация. Може твърдо да се подчертае, че резултатите са положителни. Издига се авангардната роля на комунистите и авторитетът на Партията.

Самоотчетът повишава чувството за отговорност. Той е сполучлива форма срещу формализма в работата, засилва активността на комунистите, укрепва дейността на първичните организации, издига ръководната роля на Партията. Разбира се, много важно е каква е подготовката за отчета, каква ще бъде атмосферата и активността на събранието, откровен и принципен ли е разговорът, градивна ли е кри-

Digitized by Google

тиката. Да преценяш сам скромно и самокритично работата си е наистина полезна форма за израстването на комунистите. Или както казва В. И. Ленин: „Ние трябва да се стремим да издигнем званието и значението на партийния член по-високо, по-високо и по-високо..."[1] Самоотчетът предоставя големи възможности за решаването на тази отговорна задача.

При прилагането на този опит се допускат и редица слабости. Не винаги е на нужното ниво критиката и самокритиката при оценката на дейността на комунистите. Това не съответствува на партийните изисквания, особено след Юлския пленум на Централния комитет на Партията.

С успех се използва и опитът на Комунистическата партия на Съветския съюз за подобряване социалния и качествения състав на партийните организации. В редиците на Партията влизат най-честните, авторитетни и предани представители на работническата класа, селяните и народната интелигенция.

Важен момент при попълването на партийните редици е внимателното проучване на кандидатите за партийни членове. Резултатна форма се оказа съставянето на комисии, които съдействуват на партийните бюра при проучване на кандидатите. В Бургаски, Сливенски и други окръзи по примера на съветските партийни организации на много места кандидатите за партийни членове се приемат на открити партийни събрания. Целта е в Партията да постъпват най-достойните и авторитетни представители на трудовите колективи. В Отчетния доклад пред X конгрес др. Т. Живков изтъкна, че „трудещите се съдят за политиката на Партията не само от решенията на конгресите и пленумите, но и от моралния облик, поведението и дейността на тези, които са всекидневно сред тях — на партийните членове, на комунистите"[2].

Но трябва да отбележим, че все още на такива събрания се гледа като на експериментални. А те издигат авангардната роля на Партията, повишават изискванията и авторитета на вътъпващите в партийните редици. Възпитанието на младия комунист се поема и се наблюдава от целия трудов колектив.

Всички окръжни комитети широко изучават и прилагат опита на съветските партийни органи и организации в планирането. В резултат на това през последните години партийните организации по-задълбочено и перспективно виждат бъдещите направления на своята дейност, по-отчетливо разграничават своите функции от държавните органи. Перспективното планиране внася по-голяма стройност, проблемност и целенасоченост.

Особено ценен е съветският опит в областта на **социалното планиране.** На всеки, който следи перспективното планиране на съветските партийни и държавни органи, не може да не му прави впечатление големият ръст на социалното планиране. Плановете за социалното развитие на трудовите колективи в Съветския съюз се явяват като част от управленческата дейност. Хиляди предприятия, стотици градове и райони, цели области разработват и реализират планове за социално развитие, спомагат за усъвършенстването на социалистическата демокрация. По същество те са форма за участие на трудещите се в управлението.

Много положителни неща могат да се извадят за натрупания опит по социалното планиране у нас. Същевременно трябва да се отбележи, че темпът на пренасянето на този опит изостава. От друга страна

---

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 6, с. 508

[2] Т. Живков, Отчетен доклад на ЦК на БКП пред X конгрес на Партията, С., Партиздат, с. 137.

Digitized by Google

редица планове страдат от опростенчество и формализъм. Някои от тях се съставят направо от плановите органи по специални макети, без да се проучват задълбочено социалните нужди на трудовите колективи.

Безспорно **социалното планиране** е и социологическа дейност. Но социолозите все още не го считат за своя задача. Тяхната дейност не е пряко свързана с изучаване на социалните резерви на трудовите колективи и тяхното научно планиране. Съществуват още много възможности партийни органи по-резултатно да прилагат съветския опит за планиране на социалното развитие на трудовите колективи.

Често със съветския опит в партийно-организационната работа се срещаме при изграждането на ефикасни системи за партийна информация. Ето и някои примери. Врачанският окръжен партиен комитет изучава и внедрява опита на Сумския областен комитет за организирането на пълна и действена двупосочна информация. Това дава възможност на окръжния комитет да осъществява на по-високо равнище своите ръководни функции.

Богатият и многогодишен опит на Могильовската партийна организация се прилага успешно в Габровски окръг. В областния комитет на Партията в гр. Могильов към отдел „Организационен" е изграден сектор „Партийна информация". Секторът има съвет, в който участвуват сътрудници от всички отдели, както и представители от комитета за народен контрол, комисията за партиен контрол, профсъюзите, съветите и на Комсомола. Работата на сектора протича по определен план. Получената информация се обобщава и представя на бюрото на обкома, на секретарите и на отделите. Източниците на информация са партийните комитети, народните съвети, обществените организации и различните ведомства. Определен брой първични партийни организации изпращат информация директно в областния комитет. Богат източник на информация са и създадените досиета на партийните организации. В областния комитет се водят досиетата на градските и районните партийни организации, на някои заводски комитети с особено значение, които съдържат доклади, информации, преценки, справки от проверки, материали от печата и други, отнасящи се непосредствено до дейността на тези организации. Непосредственият контакт на апарата на партийните комитети с първичните партийни организации и трудовите колективи е също важен източник за получаване на информация. Освен това отрасловите отдели на областния, градските и районните комитети също отговарят за състоянието на партийната информация и в определен брой първични организации.

Обратната връзка на информацията е опростена. След като се получат данните, областният, районните или градските партийни комитети натоварват определени лица, които в срок отговарят на съответните граждани. Когато въпросите имат по-общ характер, в определен ден се организират срещи с трудещите се за отговор на въпросите, които ги интересуват.

Към първичните партийни организации има съвети за партийна информация, които се оглавяват от секретарите на организациите. Тези съвети и информаторите редовно запознават районните или градските комитети с политическото настроение и общественото мнение в партийните организации и трудовите колективи.

На базата на този опит в Габровски окръг се подобрява информационната връзка на окръжния и другите партийни комитети с комунистите и трудещите се от окръга. Партийните организации редовно изпълняват задълженията си по различен начин да дават своевременен отговор на повдигнатите въпроси от комунистите и трудещите се. С такава цел някои партийни комитети организират в определен ден от месеца посещение на представители на партийните и държав-

Digitized by Google

ните ръководства в предприятията. На срещите с трудовите колективи се извършва взаимна информация по въпроси, които вълнуват хората. Освен това окръжният комитет на Партията периодически обобщава предложенията на трудещите се и възлага на компетентните органи в определен срок да проучат и отговорят на повдигнатите въпроси на срещи с ръководствата или целите трудови колективи, с живущите в кварталите и селата.

По съветски образец много партийни комитети изградиха **кабинети по партийно-организационната работа.** И тук формите са многообразни. Във Варна, Русе, Пловдив и др. се създадоха научни центрове и кабинети по партийно-организационните въпроси, другаде се именуваха съвети и т. н. Същността на тяхната дейност е да се обединят усилията на научните дейци и партийните кадри за издигане равнището на партийната работа на базата на положителния опит у нас и в Съветския съюз.

Положителен пример е Научният център по партийно-организационните въпроси във Варненската окръжна партийна организация. Периодически той разработва различни въпроси от партийната работа, които стават основа за пленуми, теоретични конференции, за съвещания с цялата окръжна организация. Тесните връзки и съвместните разработки с Одеска област дават възможност по-бързо и творчески да се пренася съветският опит.

Партийните кабинети в Русе, Ловеч, Кюстендил, София и др. с успех разработват редица въпроси по подобряване организацията на труда на партийния апарат.

Въпреки посочените положителни резултати все още редица партийни кабинети не развиват активна дейност, не привличат достатъчно сътрудници, не са се превърнали в средища за повишаване знанията и опита на партийните кадри. Колкото и да е положителен опитът, той все още е само едно начало, една хубава идея. Резултатното му приложение зависи от възпитанието и отговорността на партийните кадри. В много комитети обаче усилията и грижите спряха със създаването на материалната база на кабинетите. В някои окръзи може да се видят добре обзаведени и старателно подредени кабинети, чиято дейност се ограничава в подреждането и поддържането на едно помещение, а не във функционирането на органите, изградени към него. Усилията не се съсредоточават върху същността на работата и особено върху организаторските функции на кабинетите.

Въпросите на контрола и проверката са друго направление в сътрудничеството между нашите окръзи и съветските области.

Системният контрол и проверка в работата не намаляват доверието към кадрите, а обратно, спомагат да се оценят правилно техните постижения и се предприемат мерки за премахване на слабостите. „Именно той най-много ще ни помогне — сочи др. Т. Живков — да видим къде и как отделните отряди настъпват, докъде са стигнали, какви подстъпи са овладели, за да можем своевременно да се намесваме и да не допускаме никакво задържане или отстъпване от предните линии.“[1]

От такива съображения се ръководят местните партийни органи, когато непрекъснато се стремят да подобряват тази своя дейност, да използват нови, по-резултатни форми и средства за нейното усъвършенствуване. С такива съвременни методи за проверка и контрол разполага КПСС. От този богат арсенал черпят опит нашите комитети и организации.

Кюстендилският окръжен комитет на Партията въз основа на собствен опит и на опита, почерпан от Брянския областен комитет, про-

[1] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 9, 1976, с. 530.

Digitized by Google

веде пленум по въпросите на контрола и проверката. Решенията на пленума повишиха вниманието и засилиха отговорността на кадрите за изпълнението на задачите. Брянският опит помогна за подобряване подготовката и приемането на по-конкретни и научнообосновани решения, за тяхното своевременно картотекиране, за използването на групи за комплексни и тематични проверки. Въведен е по-системен и по-непосредствен контрол върху дейността на ръководствата на държавните и стопанските организации. В бюрото на окръжния комитет и в отделите редовно се разглеждат информации по изпълнението на партийните решения. Организират се проверки на място с участието на секретарите на окръжния комитет. На пленуми бюрото на ОК на БКП периодически се отчита по изпълнение на решенията.

Окръжният комитет на Партията в Пазарджик изучава и прилага опита на краевия партиен комитет в Ставропол по проблемите на организацията на контрола и проверката на изпълнение на решенията. Постиженията на Московската градска партийна организация на КПСС се прилагат в работата на Софийската градска организация. Опитът на Краснопресненския районен комитет на Партията (Москва) заема значително място в работата на Димитровския районен комитет на БКП в София. Въз основа на този опит в района се разработва система за отчет и проверка на изпълнение на решенията.

* * *

Разширяването на сътрудничеството по въпросите на партийноорганизационната работа на ниво окръг—област е закономерен процес, резултат от нарастващото сближаване и задълбочаване на взаимоотношенията между БКП и КПСС, между НРБ и СССР. То оказва положително въздействие както върху работата на партийните комитети и организации, така и за развитие на движението за всестранно сътрудничество между двете страни. Задълбочено изучен и творчески приложен, съветският опит е неоценимо богатство за нашата Партия, за нашата страна.

При изучаването, популяризирането и прилагането на съветския опит следва да се преодолеят допусканите на места пропуски, които се състоят предимно в известна кампанийност и незадълбоченост при неговото изучаване и своевременно преосмисляне. Не винаги се създават необходимите условия за бързо и масово приложение; недостатъчна е гласността на ефекта от неговото внедряване.

Преодоляването на допусканите слабости ще има огромно значение за изпълнение решенията на XI конгрес на Партията и Юлския пленум на Централния комитет, които предявиха високи изисквания към нашия икономически и обществено-политически живот, в това число и към качеството на партийно-организационната работа.

Юлският пленум на Централния комитет на Партията постави задачата развитието на социалистическа България да има единен ритъм със Съветския съюз, единни критерии, обединени усилия и съгласувани действия в политическата, идеологическата, научната, културната и военната област. „Нашето всестранно сътрудничество така да се развива, че да действуваме като един организъм, който има едни бели дробове и се оросява от единна кръвоносна система.“[1]

През юбилейната 60-годишнина на Великата октомврийска социалистическа революция трудещите се в нашата страна, ползвайки богатия съветски опит, ще постигнат нови, още по-високи успехи в социалистическото изграждане на своята родина.

Първан ЗАХАРИЕВ

---

[1] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 21, 1976, с. 222.

Digitized by Google

ОБЩЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧЕСКАТА АКТИВНОСТ НА УЧАЩИТЕ СЕ

Главната грижа на училищната партийна организация в изпълнение решенията на Единадесетия партиен конгрес и Юлския (1976 г.) пленум на ЦК на БКП е да се осигурява високо качество и ефективност на учебно-възпитателния процес. Ефективността на обществено-политическата работа в този идеологически институт не се изразява само в обогатяването на съдържанието и формите на набелязаните мероприятия, но и в повишаване идейно-политическата насоченост на самото обучение.

В своята многообразна дейност за изпълнение на партийните решения първичната партийна организация във Втора политехническа гимназия — Плевен системно отделя внимание на работата за повишаване обществено-политическата активност на учащите се. Разнообразни и съдържателни са формите и средствата за работа в това отношение, които се прилагат под ръководството на партийната организация в училище и вън от него. Особено внимание отделя партийното бюро за подобряване съдържанието на работата с ДКМС, като се активизира работата на политическите звена в системата на съюзната учебна година. Техните ръководители посетиха организирания от ГК на БКП курс за пропагандисти. Това много допринесе, за да се подобри качеството на изнасяните от учениците политически информации по паралелки и за създаването на клуб на политинформатора, който развиха интензивна дейност за запознаване на учениците с най-актуалните събития от вътрешен и международен характер. Този клуб наруши традиционната форма за изнасяне на политически информации в часа на класния ръководител. Клубът организира своевременното запознаване на учениците с текущите и по-важните политически събития по света и у нас посредством учинишната радиоуредба главно чрез коментарите, които се подготвят и изнасят от неколкина добре информирани ученици. Тази форма се оказа изключително полезна, тъй като предизвика траен интерес и дори увлича почти всички ученици най-вече за това, че в продължение на около 5 минути техни другари излизат с коментарии на актуалните политически събития и правят съответни изводи.

В началото на всяка учебна година по инициатива на първичната партийна организация в училището се приема план за радиопредаванията, много от които са посветени на чествуването на бележити дати и политически събития. Посредством радиоуредбата най-бързо и в подходяща форма се информират учениците за същността и значението на текущите политически събития по света и у нас, за чествуванията и др.

Партийната организация отделя постоянно внимание за общата училищна украса както в естетическо отношение, така и за обогатяване на нейното идейно-политическо съдържание. В навечерието на Деветосептември, Седми ноември, Първи май, Двадесет и четвърти май, Осми март и други празници, ученическият комитет на ДКМС урежда изложби на ученическото творчество. Експонатите за тези изложби са разнообразни и оригинални, но сред тях преобладават: изработените учебни уреди и пособия, произведенията на изобразителното и приложното изкуство, премираните в конкурса литературно-художествени творби и др. Резултат от разнообразната идейно-политическа дейност с учениците са и провежданите фестивали, посветени и пропити от съдържанието на бележити дати и чествувания. Паметни ще останат за учениците и учителите фестивалът, проведен в чест на XI конгрес на БКП и 100 години на Априлската епопея, при който се изявиха дарованията на нашите възпитаници в областта на театралното изкуство, рецитаторското майсторство, певческите способности, танцовата самодейност и пр. Продължително време преди чествуването на тези празници в училище се създава бодро и ведро настроение сред ученическия и учителския колектив. Голям дял за това имат и репетициите с маршировка и песен, скандиранията на лозунги, изпълнени с любов към нашата Партия и нейните ръководители, а също така и подготовката във военно-полевия лагер. В този лагер също се организират разнообразни и интересни мероприятия, които обогатяват съдържанието на всекидневния живот: вечери на ротите и на политическата песен; срещи с артисти, които изнасят рецитали по стихове на съвременни български поети, срещи с работници от МВР и активни бойци против капитализма и фашизма, чиито беседи допринасят за качеството на политическата

Digitized by Google

и идеологическата осведоменост на средношколците.

По инициатива на първичната партийна организация се състоя среща разговор на класните ръководители с отговорен работник от ГК на ДКМС за формите на помощта, която са призвани да оказват на комсомолските дружества. Нашето бюро работи системно за подобряване партийното ръководство на ДКМС, за да може младежката организация като цяло и дружествата поотделно да преодолеят шаблона и формализма в своята дейност; да укрепват организационно и политически, като влияят активно на учебната и възпитателната работа за повишаване успеха и дисциплината на учениците. В тази връзка всеки от учителите комунисти получи постоянно партийно поръчение: да отговаря за две дружества на ДКМС, като участвува в цялостния им живот, дава мнения по вземаните от тях решения и оказва системна действена помощ на отделното дружество. На заседанията на партийното бюро се проявява стремеж да се утвърждават нови и подействени форми за богата и съдържателна идеологическа дейност, каквито са: теоретичните конференции и постоянните лектории; анкетите, дискусиите и разговорите по различни въпроси; създаването на клубове; организирането на срещи със стари партийни и ремсови дейци, както и със знатни хора на труда — ударници, рационализатори, специалисти, тематични вечери, посещенията на музеи, изложби, театри, концерти; обсъждането на книги и др. В това отношение особено много допринася неотклонното изпълнение на мероприятията, които са посветени на 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция и 100-годишнината от Плевенската епопея; срещите със съветски комсомолци и комунисти; беседите с виетнамски студенти, грижите за поддържането на паметници и мемориални плочи, които са свързани с българо-руската и българо-съветската дружба; посещенията в Мавзолея, музеите, Скобелевия парк и местата около Плевен, където са се водили епичните боеве, и т. н. В националния политически конкурс участвуваха 30 наши ученици, от които 19 се класираха за градския преглед и двама за окръжния и националния.

Професионалното ориентиране и масовото участие на учениците в трудовата дейност на града и окръга е постоянна задача на партийната, съюзната и комсомолската организация, за което свидетелствуват фактите, че почти всички ученици редовно участвуват в бригадирското движение и дават доброволен труд за Плевенската панорама и другите обекти, които са свързани със стогодишнината от епопеята. Незабравима ще остане за учениците срещата със знатната тъкачка Митка Цветанова, която сподели с тях успехите в своята трудова дейност и любовта си към професията.

По инициатива на партийното бюро участието на учениците в масово-политическите мероприятия своевременно се отразява от комсомолския фотоклуб на специалния фототабла. По този начин осъществената инициатива незабавно става достояние не само на учениците от училището, но и на всички външни посетители, а това допринася да се засилва и поддържа интересът у тях към провежданото мероприятие.

Имаше периоди, когато нашата дейност за повишаване политическата съзнателност и обществената активност на учениците не беше на нужното равнище, тъй като не винаги умело се използваха подходящи партийни форми и методи за нейното осъществяване. Понякога се допускаше при организацията на политическите мероприятия да не се проявяват своевременно от всички преки отговорници активност и настойчивост. Поради това се наложи: и партийното бюро на свое заседание, и събранието на комунистите да обсъдят и приемат мероприятия, за да се издига по-нататък обществено-политическата активност на учениците. На първото открито партийно събрание секретарят на първичната организация изнесе задълбочена и критична информация за състоянието на политическата съзнателност и активността на учениците и учителите в общополитическия живот на училището. Наред с допуснатите грешки и слабости се отчетоха интересни и съдържателни инициативи, които са осъществили отделни комсомолски дружества, например срещите с близките на техните патрони, поддържането на исторически паметници, мемориални плочи и др.

Партийното събрание отчете, че въпреки значителните постижения все още не се работи системно за създаване у учениците на трайни навици, самостоятелно и редовно да четат вестници и списания, да слушат най-малко вечер новините и коментариите на политическите събития по радиото и телевизията, а доколкото това се прави от мнозина, често пъти когато инициативността и настойчивите усилия са неразделни, това води до по-разнообразна културно-масова дейност в училище, а и политическата активност е на по-високо равнище, цялостният живот протича по-интересно, крайните резултати са по-добри! Ето защо партийното бюро постави ударението в нашата идейно-политическа работа върху онова, което активизира мисленето у подрастващите, буди чувствата и въображението им, формира отношение към съвременността. Да не се повтарят безразборно известните вече факти, събития, а да се стремим да въвличаме учениците в откровени съдържателни и непринудени разговори, които предизвикват размисъл у тях въз основа на натрупаните знания и порасналия им жизнен опит.

В това отношение изключително много допринесе изучаването в часовете на класния ръководител, както и в политзвената на ДКМС материалите на XXV конгрес на КПСС и XI конгрес на БКП. Резултатите, за които вече стана дума по-горе, от участието ни в националния политически конкурс несъмнено са плод на тази целенасочена дейност на комунистите. Изучаването на конгресните решения забележимо

Digitized by Google

показа, че се активизираха и безпартийните учители, много от които се отнесоха отговорно, приемайки допълнителното задължение да ръководят политически звена с комсомолците. Освен това се обогатиха по форма и съдържание средствата на нагледната агитация: плакати, лозунги, табла, кътове, а също така знамената, портретите, експонатите и други носими материали по време на манифестации, което чувствително повдигна духа и укрепи самочувствието на ученици и учители.

За правилното съчетаване на класните и извънкласните форми на работа, за повишаване политическата съзнателност и активността на учениците по инициатива на първичната партийна организация се създадоха единадесет комисии, в които са включени почти всички учители. Тези комисии допринасят да се подобрява системата за проучване на общественото мнение, а също и комплексното планиране на обществените дейности. За дейността на всяка от комисиите отговарят най-активните и авторитетните комунисти. Плановете за работа на комисиите бяха приети на оперативен съвет — в състава на който влизат: партийното бюро, административното ръководство, председателят на Съюза на българските учители и секретарят на ДКМС. Партийното бюро води на постоянен отчет дейността на комисиите и отделя постоянно внимание за правилното разпределение на дейностите между учителите, за да не се претоварват едни с много задачи, а други да бездействуват. Най-активна досега бе дейността на комисиите за професионално ориентиране, за чествуванията на бележити дати и др. Участниците в тези и други комисии допринесоха много, за да се подобри перспективността и комплексният подход в планирането, а също така да се обогати съдържанието и се повиши ефективността на провежданите мероприятия за комунистическото възпитание на учащите се, за подготовката на младата смяна за живота и труда.

В процеса на непрекъснатото издигане на политическата съзнателност и обществената активност на учениците първичната партийна организация винаги се ръководи от обективното положение, че учащата се младеж се намира в такава възраст, в която са налице най-благоприятните условия за възпитание. Никой друг период в развитието на младата личност не може да се сравни в това отношение с благодатните детски и юношески години. Това е възрастта на идейното и физическото съзряване на юношите и девойките, когато те са призвани да направят правилен избор на своя път в живота — в повечето случаи окончателен. Тук особено значение придобива жизнената и професионалната ориентация на младата личност. Да обича труда, да бъде готов да се труди, там където е най-необходим — ето това високо нравствено качество, което трябва да придобие всеки ученик, всяка ученичка в училището. Не е трудно да се разбере добре, че именно през този период възпитателната, формиращата роля на Комсомола, училището и обществеността следва да бъде на най-голяма висота. Тази особеност — голямата ни социална отговорност за бъдещето на утрешната смята, партийното бюро и всички комунисти в училище винаги са имали предвид при планирането работата на първичната партийна организация, за повишаване политическата съзнателност и активността на учащите се. При нас планиране практически започва още с приемането на резолюцията от годишното отчетно-изборно събрание, където в най-обща форма, но целенасочено са отразени тези проблеми.

Дейността на партийното бюро и на цялата партийна организация — да се издигна непрекъснато равнището на политическата съзнателност и активността на учениците, не е епизодична или кампанийна, а е неразривно свързана с всички аспекти на сложния живот в такъв важен идеологически институт, какъвто е училището днес в развитото социалистическо общество. Затова планирането има цялостен характер и включва всички видове планове на училищната партийна организация от годишната резолюция до тримесечните, месечните и седмичните оперативни планове за работа. Планиращата дейност постоянно се обогатява от критичните бележки и предложенията на учителите комунисти, с което се повишава и техният личен принос и пример, а в крайна сметка и самодейността им сред останалите учители. Така по-добре се изясняват целите и задачите, по-добре се извършват подборът и разпределението на изпълнителите. Приетите планове и решения системно се отчитат на партийни събрания и заседания на партийното бюро под формата на доклад, информация, изказвания и т. н. Традиция в нашата партийно-организационна работа е да се информира събранието за изпълнението на решенията, приети на предишното събрание; да се обърне внимание на някои другари и другарки, по вина на които изостава изпълнението на определени задачи и мероприятия; да се изясняват периодично правата и задълженията на комунистите, взаимовръзките, съподчинеността, последователността, включително контролът на поведението и работата им, и накрая редовно да се дава оценка на резултатите. На базата на постигнатите резултати (било то положителни, незавършени, отрицателни) приемаме решение, поставяме нови цели и задачи.

Естествено е, че голямо значение за живота на първичната партийна организация има повишаването на ролята на изборния партиен актив, членовете на партийното бюро, отговорниците на партийни групи, комунистите на ръководна работа в съюзната първична организация и др. От тяхната целеустременост, висока взаимна взискателност до голяма степен зависи качеството на партийно-организационната и политическата работа, ефективността на влияние върху педагогическия процес. Имаше случаи при нас в миналото, когато множина измежду партийните ни активисти се оплакваха, че не им се отдава да съчетаят успешно педагогическата си дейност с обществената. Партийното бюро изясни

Digitized by Google

причините за тази неудовлетвореност и установи, че една от тях е претовареността на редица другари и другарки с обществени поръчения във и извън училището, много време отнемаше и участието в различни съвещания. Сега картината е друга, организираме по-добре дружната и сплотената работа на партийните активисти, правилно разпределяме задълженията и поръченията между комуниста, опираме се на опита и знанията им.

Важно средство за въвличането на всички комунисти в активна и творческа работа е последователното разгръщане на вътрешнопартийната демокрация, строгото спазване на леническите норми на партиен живот и на принципа за колективност на ръководството. Както е известно, решаваща роля за това играят партийните събрания.

В своята работа партийното бюро винаги се стреми неговите заседания, както и събранията на комунистите — закрити или открити, да бъдат действени, а това зависи преди всичко от срочното и качественото изпълнение на пристите решения. Сега за нашето бюро и първичната организация борбата за изпълнение на решенията е главно условие, предпоставка и критерий за повишаване качеството и ефективността на партийно-организационната дейност. Тук не може да не се отчете, че напоследък настъпват изменения в съдържанието, формите, методите, организацията на партийния контрол и проверката на изпълнението. В нашата първична организация вече се изтъква тяхната роля за провеждането на системен, всеобхватен и превантивен контрол в процеса на осъществяване обществено-политическата активност на учащите се; партийното бюро редовно приема доклади, информации и бележки от отговорника по идейно-възпитателната работа при УК на ДКМС за състоянието на политическата учебна година, културно-масовата работа, чествувания, участие в трудова дейност и др. и се вземат решения за подобряване работата по тези дейности. В съдържанието на контрола се стремим главно място да заемат проблемите за усъвършенстване на стила и методите на работа, творческият подход, конкретността, инициативата и размахът, организираността и чувството за лична отговорност. Тук особено важни са личните впечатления и мненията на членовете на бюрото и другите партийни членове, които имат преки наблюдения и отношение към разглежданите проблеми. Системната и принципна взискателност към учителите комунисти и безпартийни води до положителни резултати във възпитателната работа с учениците. Така например проведената съдържателна работа по трудовото възпитание на учениците и професионалното им ориентиране доведе до следните положителни резултати: от 186 ученици, изучаващи производствени специалности, 96 получиха първи разряд и 30—втори. При това 57 ученици, или 31 на сто, получиха разряда си, и то с пълно отличие. Подобри се работата за масовизиране на бригадирското движение на учениците и чувствително се повиши качеството на извършената работа, за което говори фактът, че в есенните бригади за учебната 1976—1977 г. ръководството на Научноизследователския институт по лозарство и винарство премира училището с подходящи материални награди. От запланураните 8000 лв. за финансиране строителството на обектите от Плевенската епопея досега сме внесли посочената сума, а до паметната дата — през месец декември 1977 г. — тя ще се удвои!

Тези резултати говорят, че сме на прав път в усилията ни за повишаване обществено-политическата активност на нашите средношколци, макар че още не сме успели да стигнем до оптимални решения на много проблеми, които са свързани с трудовото възпитание и професионалното ориентиране.

Нашата първична партийна организация, като разгръща неуморно своята многообразна работа, неотклонно се стреми да създаде в училище ведър микроклимат и такава система на организация на всяка дейност от сложния училищен живот, че всяка минута от учебното време да служи на целите на комунистическото възпитание, за да се превърне действително Втора политехническа гимназия — Плевен в пълнокръвен и мощен идеологически институт. Това предявява допълнителни изисквания към качеството на партийния състав. Бюрото и самата първична организация проявяват стремеж така да провеждаме мероприятията, че те не само да достигнат до всеки член на колектива, но и всеки член на този колектив да стане пряк участник в тях; да носи отговорност пред всички за утвърждаването им като ръководно политическо ядро на целия педагогически колектив.

Особено значение днес има обстоятелството: всеки комунист да изпълнява партийния си дълг и уставните си задължения; да допринася за създаването на обществена атмосфера, при която да има високо равнище на трудовата дисциплина и неотслабваща непримиримост към слабостите и недостатъците; да внася партиен дух, да поддържа будно класовото съзнание и да бъде активен проводник и носител на комунистическата нравственост сред заобикалящите го; да организира и въвлича безпартийните в борбата за високо качество на всяка обществена дейност. Създаването на още по-благоприятни предпоставки и условия за самодейността на комунистите в училище допринася за попълната изява и на партийното бюро, и на първичната партийна организация. Такава е сега диалектиката.

В това отношение значителна е ролята на първичната организация на Съюза на българските учители, която под ръководството на партийната организация разгръща съдържателна и активна дейност за повишаване творческата активност на учителите и издигане на по-високо равнище тяхната педагогическа квалификация. Вътрешнометодическата работа в училището е насочена и към запознаването на учителите с

Digitized by Google

нови и по-съвършени форми на възпитателна работа — чрез урока като основна форма за даване на знания и извънкласната дейност, работата на класния ръководител, съвместната работа на учителя с ДКМС и др. Нашата партийна организация предявява непрестанно изисквания към първичната организация на Съюза на българските учители, за да се създава и утвърждава наш положителен педагогически опит във възпитателната работа със средношколците, който наред със съветския опит да се внедрява незабавно в масовата практика, като не се пренебрегват обаче и проблемите на обучението. Работата на първичната организация на Съюза на българските учители е обект на постоянни грижи и внимание както от страна на партийното бюро, така и от първичната партийна организация за високо качество и ефективност на многообразната работа за повишаване обществено-политическата активност на учениците.

В резултат на съдържателната и целенасочената идейно-политическа работа на нашата първична партийна организация, намираща израз в изпълнението на различните мероприятия от училищен, общоградски и окръжен мащаб, се повишава още повече обществено-политическата активност на учителите и учениците, което се отчете и от ГК на БКП в Плевен с неговата положителна оценка в края на изминалата учебна година.

Лиляна ДИКОВА
секретар на ППО във Втора политехническа гимназия — Плевен

Наша бележка

ПАНОПТИКУМ НА БЕЗВКУСИЦАТА

Присъщият на габровци хумор този път е прелял в сарказъм. Те са взели на прицел пошлостта в нейните „невинни" форми и проявления от найлоновата торба с подписа на Ботев до уродливите копия на художествени шедьоври.

Не че ковьорите с плуващи при жълтеникав залез лебеди или с лежащи дългокоси красавици друг път не са бивали усмивани; не че вещите и витрините на безвкусицата друг път не са давали повод за гневни бележки по страниците на вестници и списания. Заглавия от рода на „Докога", „Стоп на безвкусицата!", „Кичът — персона нон грата", „Талашитената прелест на ерзаците" и др. години наред изпъстрят колоните на централни и извънстолични издания, появяват се в телевизионни коментари и в радиопредавания, дават повод за полемични становища, изразявани по пленуми и конференции, на събрания и съвещания. Обществеността е осъждала и осъжда еснафската пошлост в нейните натрапчиви и тихи разновидности, но онова, което определя голямата стойност на показаното в малката габровска зала на Дома на хумора и сатирата, е рязкото демаскиране на кича в неговата многолика същност, в неговия пагубен цвят на кукувича прежда.

Отрадни прояви от този род, повтаряме отново, ние сме наблюдавали и друг път. В Казанлък например преди години пленарното заседание на градския комитет на Партията, на което бяха обсъдени основните положения на регионална комплексна програма за естетическо възпитание на тридесетте се, започна необичайно. Участниците в пленума посетиха откритата същия ден в най-голямата експозиционна зала в града оригинална изложба „Човек—вещ—среда". На базата на контраста там бяха показани разнородни изделия, неотговарящи на предявяваните към тях съвременни естетически изисквания. Допълнено от въздействието и на един двайсетминутен филм със заглавие „В търсене на красивото", това впечатление бе дало своя отпечатък не само в работата на пленума, но и в цялостната работа по естетическото възпитание в този град.

Кое ни респектира сега в Габрово?

Не толкова масираният крясък на нахално пошлото, а преди всичко всевъзможните „претенциозни тънкости" на кича, бегло прокрадващи се в рекламата и в естрадната мелодия, в плаката и във витрината, в пластмасовото цвете и в стиха, изтъкнати в залата, определят стойността на извършеното. Без да твърдим, че една проява от този род ще пресече пътищата на грозотата в поведението и в бита, намираме, че този своеобразен паноптикум на безвкусицата, така изкусно подготвен от организаторите и авторите на изложбата в Дома на хумора и сатирата Ив. Славов, Б. Димовски и Ю Грамчева, дава своя значителен принос в борбата с неистинското, мнимото, еснафското, псевдонародното.

Прояви от този род спомагат да се насища с действено съдържание богатата дейност за реализиране на програмата за всенародно естетическо възпитание, за изпълнение на онова изискване, определено в Програмата на Партията, според което формирането на новия човек е неизменно свързано с разгръщането на естетическа активност на труженика на социализма.

А. ОГНЯНОВ

Digitized by Google

НАГЛЕДНАТА АГИТАЦИЯ — ДО РАВНИЩЕТО НА СЪВРЕМЕННИТЕ ИЗИСКВАНИЯ

Всепризната е ролята на нагледната агитация в цялостния обществено-политически живот. Тя се утвърди като могъщо средство за разпространение на партийната политика във всички области на живота, пряк път, по който партийните идеи и лозунги достигат до трудещите се, и със своите специфични средства способствува за мобилизиране на трудовите колективи, на отделната личност, увеличава тяхната обществено политическа и трудова активност.

Зрелият социализъм постави за решаване задачи, мащабни по своето значение, намерили обобщен, синтезиран израз в Програмата на Партията. Пораснаха изискванията към всички средства и форми за идеологическо въздействие, в това число и към нагледната агитация. Ето защо Секретариатът на ЦК на БКП от юни т. г. прие решение за издигане на нагледната агитация до равнището на съвременните изисквания. В решението се посочва, че нашата партия винаги е отделяла голямо внимание на нагледната агитация и я е използвала като мощно идеологическо средство. В периода след Десетия партиен конгрес и особено след Февруарския пленум на ЦК на БКП (1974 г.) тя намира все по-широко място сред средствата за масово идеологическо въздействие.

Обогатява се съдържанието на нагледните материали, повишава се тяхното идейно и художествено равнище, увеличава се количеството им, разширява се тематичният им обхват. Партийните органи и организации придобиват по-голямо умение в ръководството на нагледната агитация, полагат усилия за увеличаване на въздействуващата ѝ сила.

В решението се изтъква, че наред с положителните тенденции в областта на нагледната агитация съществуват и редица слабости и нерешени въпроси, които намаляват нейната ефективност и сила на въздействие. Част от тези слабости се отнасят до нейната конкретност, до навременния отклик към злободневните събития, към важни политически факти. В редица случаи нагледните материали не са диференцирани съобразно с демографските, социалните и другите особености на трудовите колективи, поднасят обща информация. Все още не се използват достатъчно разностранните възможности на нагледната агитация за даване на гласност и за сравнимост на резултатите от социалистическото

Digitized by Google

съревнование, за изпълнение на качествените и натуралните показатели на плана, за популяризиране опита на първенците, новаторите, рационализаторите и изобретателите, за осъждане на отрицателните явления.

Една друга част от слабостите на нагледната агитация се отнася до количественото натрупване на нагледните материали, най-често несъобразени с тяхната актуалност, потребност, полезност. На редица места нагледните материали не се поставят и не се подменят своевременно, не са съобразени с характеристиката на околната среда.

Понякога нагледните материали не са на желаното идейно и художествено равнище, не съответствуват на повишените изисквания и критерии на строителя на развитото социалистическо общество.

По-нататък в решението на Секретариата се изтъква, че в нагледната агитация малко се ползват такива съвременни средства за визуално въздействие като кинетични устройства, светлинни вестници и табла, аудиовизуални системи, диапозитиви, фотовитрини и др.

Значителна част от слабостите се отнасят до организацията и ръководството на нагледната агитация. Срещат се партийни органи, които не се занимават системно и задълбочено с проблемите на нагледната агитация, не са изградили ефективен механизъм за нейното ръководство. Незадоволителна е взискателността към проектантите и изпълнителите. Някои стопански и административни ръководители подценяват ролята на нагледната агитация за изпълнение на обществено-икономическите планове, за комунистическото възпитание на трудещите се.

Като взема предвид сегашното състояние на нагледната агитация и необходимостта да се създадат условия с цел тя да бъде издигната на висотата на съвременните изисквания и значително да се повиши ефективността ѝ, Секретариатът на ЦК на БКП набелязва редица съществени мерки. В тях се подчертава, че и в бъдеще нагледната агитация ще изпълнява важна роля в комплекса от идейно-възпитателни средства на Партията. Чрез синтеза на призивното слово, на изобразителното изкуство, на фотографията, на светлината, на звука и др. тя следва още по-активно да въздействува за осъществяване на партийната политика. Непосредствена задача на партийните комитети е непрестанно да работят за подобряване и обогатяване съдържанието на нагледната агитация, да използват всички средства и форми на нагледната агитация за изпълнение на партийната програма, на решенията на Единадесетия партиен конгрес и Юлския пленум на ЦК на БКП и девизът на седмата петилетка „Качество и ефективност“ за повишаване на културата и формиране на високи идейно-нравствени качества и естетически вкус у трудещите се, за всестранно сближение и сътрудничество с КПСС и Съветския съюз, за по-нататъшно укрепване на дружбата със социалистическите страни.

Партийните комитети и организации, профсъюзите се задължават да използват още по-ефективно нагледните средства за даване широка гласност, сравнимост на условията и резултатите в съревнованието, да полагат системни грижи за оформяне на алеи на първенците и наставниците, за уреждане на политически кътове, за издаване на стенвестници и агиттабла, за написване и поставяне на лозунги, тревоги, мълнии и др., а заедно с народните съвети и отечественофронтовските организации да уреждат кътове и алеи на първенците в населените места. Нараства изискването за широко използване на силно въздействуващи средства в нагледната агитация, които съчетават в себе си движение, звук, светлина, както и да се подобри снабдяването с необходимите фотоматериали и с технически средства, за използване на аудиовизуални системи в нагледната агитация.

Digitized by Google

В решението се очертават задълженията на отделите „Пропаганда и агитация", на Комитета за култура, на Съюза на българските художници, на учебни заведения и научни институти за издигане идейното и художественото равнище на отделните видове и жанрове в нагледните материали. Вниманието на партийните органи и организации се насочва към по-системно използване на възможностите на фотографията, полагане повече грижи при оформяне на манифестации, тържества, празници. Към окръжните, градските, районните, общинските и заводските партийни комитети се създават комисии по нагледната агитация, възглавявани от секретарите по идеологическите въпроси в съответните комитети. Към бюрата на първичните партийни организации се сформират групи по проблемите на нагледната агитация. В по-крупните предприятия и в аграрно-промишлените комплекси ще се изградят ателиета за изработване на нагледни агитационни материали, а в окръжните центрове се създават предприятия за нагледна агитация и политическа украса, като съществуващите ще бъдат укрепени в кадрово и материално отношение. Издателство „Септември" (към ДО „Българска фотография") ще се обособи като отделно издателство за нагледни средства, нужни на Партията и на обществено-политическите организации в областта на пропагандата и агитацията.

Набелязват се мерки за по-нататъшната квалификация на кадрите, занимаващи се с ръководството и непосредственото изпълнение на нагледните материали, за издигане научното равнище на изследователската работа по тези проблеми, както и за по-системното изучаване на съветския опит и опита на другите социалистически страни в нагледната агитация.

Оценява се положително първата национална изложба на нагледната агитация в Габрово, препоръчва се периодичното организиране на такива изложби, като по тяхно време се състоят симпозиуми, семинари, конференции и др.

Решението на Секретариата на ЦК на БКП въоръжава партийните комитети с познавателни и методологически положения, а с мерките, които набелязва, ще издигне идейното и художественото състояние на нагледната агитация до равнището на съвременните изисквания.

Digitized by Google

Мрачно есенно утро. По тясната калдъръмена улица на бунтовния град вървеше, препъвайки се, висок млад мъж с вързани ръце, каран от двама войници с пушки. Водеше ги подпоручик. Бледосалото лице на арестанта беше посиняло и подпухнало от бой.

— О, о, това е Димитър Христов! — някой от редките минувачи познаха в арестанта своя съгражданин, един от мнозината въстаници, попаднали в лапите на погромаджиите след поражението на народното антифашистко въстание през 1923 година.

— Как са го обезобразили, изедничите! — цъкаха с език хората, като се взираха в измъченото лице на Димитър. — А какъв беше, горкият — бял, розов!...

Конвоят спря пред хубава богаташка къща, цялата боядисана отвън с жълта безирена боя.

— Това ли е твоята къща? — запита го троснато подпоручикът.

— Аз нямам къща!... Тази е на тъста ми! — отвърна хладно Христов. — Ето го и него! — той кимна с глава към добре облечения и охранен стопанин на къщата, който в момента излизаше от двора. Макар прехвърлил вече шестдесетте, той стъпваше чевръсто и важно, със самочувствието на човек, преуспял в живота. Върху новата му жилетка лъщеше златният ланец на джобен часовник. Това бе известният в град Фердинанд и околията търговец Тодор Цинцарина. Хвърляйки изкосо намръщен, зъл поглед към вързания си зет, той се отправи към офицера, като моментално наложи върху лицето си мазна, угодническа усмивка. Искаше да разбере къде ли ще карат зетя му — този бунтар, който „лепна" черно петно на „почтеното" му търговско име! Зад търговеца плахо вървеше дъщеря му — жената на Димитър Христов. По посърналото й лице и зачервените очи личаха големите тревоги, които беше изживяла, откак арестуваха мъжа й. Тя водеше за ръчичка петгодишното си момченце.

— Ох, Мито, Митоо! — изплака жално тя, като съзря мъжа си в тоя окаян вид, спусна се към него, повличайки и детето.

— Назад! — насочи към нея щика си един от войниците.

Младата жена изпищя уплашено, обгърна детето с ръце и зарида неутешимо. Стиснал зъби, Димитър Христов събра всичките сили на волята си и мъжествено устоя на тази сцена. Само дълбока бръчка трепна между силните му, бадемови очи. Привлечен от плача и воплите на жена му, пред къщата взе да се събира народ. Войниците се опитаха да разширят кръга от заобиколилите ги хора. Гражданите се отдръпнаха малко и отново застанаха. Подпоручикът направи знак на войниците да ги оставят. След това той наперено пристъпи към чорбаджията, изгледа го изпитателно и извика високо, за да го чуят наоколо:

— Господине, има заповед да се изгори къщата ви. Вашият зет е враг на отечеството! Доказано е, че той е участвувал в бунта на комунистите против законната власт. Вдигнал е ръка срещу негово величество!...

— Как така къщата ми ще палите?! Тя е моя собственост!... — настръхна търговецът, разпервайки инстинктивно ръце, сякаш да запази имота си от застрашаващата го опасност.

— В такъв случай — повдигна рамене подпоручикът — налага се зетят ви да изтърпи най-тежкото наказание! За назидание. Или пък къщата... Даваме ви последна възможност — избирайте едно от двете! — тънките мустачки на подпоручика се разтегнаха в иронична усмивка.

Digitized by Google

— Къщата ми, господин офицер, няма да пипате! Аз съм от тая власт... А този — чорбаджията стрелна остро с очи зетя си, — каквото е дробил, нека сам да си го сърба! За бунтарин... за бунтарин няма място в моя дом! Водете го! — от устата му захвърчаха яростни пръски като на бясно куче. — Зет ще си намеря!..

— Чуваш ли, бе разбойник с разбойник! — викна по Христов подпоручикът и заповяда на войниците: — Върнете го в ареста!

Остър, сърцераздирателен писък разцепи въздуха над тясната улица и на земята се строполи дъщерята на Тодор, подкосена от жестоките думи на баща си. Изплашено, детето се разплака и се завтече към татко си, който също понечи да тръгне към него, но войниците здраво го хванаха и го затласкаха да върви към ареста.

— Пуснете ме, палачи! — задърпа се той, но силен удар с приклад го накара да преустанови намерението си. Алена струйка потече от устата му.

Детето замря на място. Хората, свидетели на тази тягостно покъртителна сцена, възбудено зашумяха, негодуваха, възмущаваха се... Някои от жените се разплакаха, други се притекоха да вдигнат припадналата и да приберат детето, проклетисвайки жестокия му дядо.

— Това е звяр, а не човек! Той няма сърце! — плю шумно пред себе си възрастен мъж, като потърси с очи Тодор Цинцарина. Но него вече го нямаше. В дивата си злоба към зетя комунист кожодерът търговец беше си отишъл, изоставяйки в този тежък момент дори родната си дъщеря и внучето...

В ареста недоумяваха, като гледаха Христов: „Връщат го жив." Сутринта, когато го изкараха, всички помислиха, че с него е свършено. Та малко ли от тях изведоха от тая врата, за да не се върнат никога вече...

След потушаването на въстанието фашистите арестуваха всеки въстаник, който им попадне в ръцете, всеки помагач и съмишленик на комунистите и земеделците. За затвори използваха и частни къщи, за да могат да поберат стотиците задържани от града и околията. В такъв временен затвор—кауш, бе превърната и заграбената къща на известния комунист Камен Димов, един от ръководителите на въстаналия град. Двата й ката бяха претъпкани с арестувани работници, занаятчии, селяни, интелигенти. Денем и нощем от тях изкарваха за разстрел. За това задържаните тук с почуда разглеждаха завръналия се свой другар, сякаш е дошел от онзи свят. Наобикаляха го, превързаха раната му.

Полупребити, изтощени, те се бяха отпуснали на пода и по угасено разговаряха. Коментираха трика, който подпоручикът бе разиграл тази сутрин с Димитър Христов и тъста му. На фашистите им беше нужно да устройват такива ефектни зрелища, за да внасят страх у населението и да „покажат": „Виждате ли? На! От комунистите и близките им се отказват!"

Спореха върху причините за поражението. Питаха се озадачени: „Защо пропадна въстанието? Толкова много народ се вдигна! С хиляди... Оръжието, оръжието не достигаше! Това е!... И опит си нямаме... Защо не въстана Враца, та позволи на царската войска да се хвърли срещу нас още в първите часове на въстанието?! Ами София?..."

Въпроси, въпроси. Никой сега нямаше точен отговор на тях. Тепърва историята ще каже вярната си дума за поражението...

Нощта бавно настъпваше. Над града се спусна тягостна, мъчителна тишина. По тялото на Димитър Христов пропълзяваше някаква слабост, мъка притисна гърдите му, душеше го за гърлото. Та малко ли преживя този ден!... В съзнанието му изплуваха скъпите образи на жена му и детето: „Какво ли стана с тях?!" — въздъхна тежко Христов и потъна в мисли. Тревожни и неспокойни, те се въртяха около бурните събития от последните седмици и дни. През ума му мина срещата с Иван Бобанов по време на подготовката на въстанието. Напрегнато време! Бобанов му възложи отговорната задача да издирва и снабдява другарите с оръжие.

И работата потръгна. При него в галантерийното му дюкянче идваха за оръжие другари от града и от околията... А след това дойде и първото му арестуване. Беше на 22 септември — денят, в който трябваше да се изнесе останалото оръжие, скрито в дюкяна му. Полицаите внезапно нахлуха и го откараха в околийското управление. Добре че не откриха оръжието!

В полицейското управление завари и други запрени другари.

Наострили слуха си, задържаните със затаен дъх следяха кога ще запукат пушки и ще се понесе наоколо победоносното въстаническо „ура!" Минаваше полунощ. А навън месечина — светло като ден. И една напрегната тишина до скъсване на нервите. Колко бавно тече времето! Минутата сякаш е час! И... Най-сетне! Най-сетне отвън проехтява силен гърмеж: „Нашите идат!"

Кратка пестрелка около полицейското управление и някой от охраната изохка. След това изгърмя силен глас: „Горе ръцете!" Вратите на арестанското мазе се отвориха с трясък и в смрадливото помещение нахлута с пушка Нако Куката, последван от въоръжени въстаници... Екнаха радостни възгласи, ръкостискания, прегръдки!... Околийското управление е вече в ръцете на въстаниците! Намереното тук оръжие бе взето и разпределено между бойците. Освободените другари веднага се присъединиха към тях, за да продължат бой с врага...

Мислите му го понесоха върху крилата на радостта от дните на свободата. Това бяха невиждани всенародни празни и Първите дни на работническо-селската власт в град Фердинанд! Неописуема радост, възторзи! По улиците и площадите — гъмжило от ликуващ народ! Градският глашатай биеше барабана из града и четеше с раз-

Digitized by Google

вълнуван глас първото обръщение на революционната власт към населението: „Съобщава се на всички граждани, че днес, 23 септември, се обявява работническо-селско правителство...“

С огромно въодушевление народът посрещна първите позиви на окръжния революционен комитет. Димитър Христов помни дословно цели пасажи от тях. Като бойна тръба още звучи в ушите му огненият зов към трудовото население: „... Народе, от всички полета на труда, притечи се многобройно от села и градове под разветите червени знамена, хвърли се смело и мъжки в славната борба: блясъкът на показалата се победа ще озари твоето изпито лице, ще смекчи болките на разкъсаното ти сърце и ще хвърли в дива злоба от безсилие твоите врагове. От свещената кръв на борбата ще огрее зората на свободата, благоденствието и мира.

Напред на смела и славна борба, напред към победа!

Да живее републиката на работниците и селяните!

Да живее работническо-селското правителство, правителството на труда!“

Сякаш светкавици блясъкаха от пламенното обръщение към народните синове, облечени във войнишки куртки:

— Войници, синове на работния народ! В свещената борба, която нашите бащи и братя, целият трудещ се народ, водят днес против народните душмани и потисници, против банкерите, спекулантите, капиталистите и военните авантюристи, ще бъдете ли вие убийци на тоя народ, на вашите бащи и братя? Ще покриете ли челата си, о деца на същия народ поробен, с позора на подлостта и предателството, като се поставите в услуга на народните врагове?...

... Обърнете оръжието, купено с потта на тоя народ, против неговите душмани! Бъдете достойни за народа си! Прегърнете развятото знаме на републиката на труда!...

Още на разсъмване, след като бе превзета и пощенската станция — последната бариера към свободата, градът взе да придобива революционен вид. Създаден бе градски революционен комитет от трима комунисти — Генко Кръстев, Камен Димов и Цеко Тодоров, и двама земеделци — Димитър Братоев и Бабишев. За комендант на града беше назначен Димитър Веренишки. Революционната власт взе бързи мерки за осигуряване на реда, за изхранване на въстаниците и населението, за изземване на скритото от фашистите оръжие, по здравеопазването.

Щабът на окръжния революционен комитет се помещаваше в двуетажното здание на народната банка. Пред него се тълпяха хиляди въстаници. Сформираха се бойни отряди, роти и дружини, които веднага се отправяха всяка по своето предназначение. От селата непрекъснато се стичаха потоци от народ. Пристигаха селяни, въоръжени с пушки, с пистолети, с брадви. Някои от тях държеха само тояги, но идваха с плам в сърцето за бой с врага. Върволици от волски и конски каруци, пълни с жито, хляб, месо, фуражи и други провизии, прииждаха от всички страни към околийския център. Селяните изпращаха храни и добитък за въстаническата армия, за своите братя по идея от града, за победата на революцията. Когато народът обича — обича от цялата си душа!...

Димитър Христов бе включен в една от комисиите по набавяне на оръжие, храна и облекло за въстаническата армия. На много места по площадите вряха казани с манджи. Открити бяха шивашки и обущарски работилници, в които се шиеха и изкърпваха дрехи, обувки за бойците. Отворени бяха и налбантница, коларска работилница, оружарница. Работническата кооперация „Дейност“ беше приспособена за ремонтиране на оръжие...

Дзадесет и четвърти септември! Неповторим ден!... Вторият ден на работническо-селската власт! Тогава Димитър Христов видя за пръв път ръководителите на въстанието Васил Коларов и Георги Димитров. Те току-що бяха пристигнали с железопътна вагонетка откъм гара Боровци и влязоха в щаба на окръжния революционен комитет. Около комитета се струпа сума народ и възторжено викаше: „Коларов, Димитров!“, „Искаме да ги видим! Да излязат да ги видим!“

Едри, снажни, Коларов и Димитров застанаха на балкона. Силно и продължително „ура“ се поносе над множеството. С пламенни слова любимите водачи на първото в света антифашистко въстание приветствуваха народа с извоюваната победа. Изтъкнаха и трудностите, които се очакват и ще трябва да се преодоляват...

Мислите на Христов бързо се променяха като в калейдоскоп. Те се пренесоха към разгрома... Военните и властвуващата буржоазия се бяха озверили срещу въстаналия народ — арестуваха поголовно, палеха, разстрелваха. Измъчваха жертвите си със сатанинско настървение! Чак сега Христов разбра колко слабо е познавал истинския лик на класовия враг. В партийния клуб им говореха за въоръжената класова борба, за революционните сблъсъци. Тогава той си представяше схватките с врага някак си мъгливо, като на книга, като нещо далечно от реалния живот. Някъде сред редиците на парижките комунари, в бурния Петроград през седемнадесетата... Той не можеше и да си представи, че негови съграждани, дори негови близки, могат да бъдат такива коварни предатели, когато са политически противници...

Сега, когато попадна в лапите на палачите, Христов ясно отчиташе своите грешки, допуснати по отношение на врага. Колко наивно постъпи, като излезе на двадесет и седми септември от скривалището си и се яви на градския площад, повярвал на юдинското обещание на военните, че който се предаде, косъм няма да падне от главата му. „Та ние не убихме никого от техните, които бяхме задържали! А даже и ранените им пленници лекувахме.“ — разсъждаваше тогава той.

Digitized by Google

И щом се показа на площада, веднага го арестуваха. Арестуваха всеки заподозрян по списък, изготвен с помощта на предатели съграждани! ... И сега идваше краят. Врагът милост не знае...

Христов прокара длани върху уморените си, недоспали очи, сякаш прогонваше тежка просъница. В този момент се сети за Христо Михайлов: „Чудесен партиен ръководител! Истински комунист!" Той мислено го вижда в партийния клуб и сякаш чува мъдрите му слова: „Комунистът не трябва да знае що е поражение. Той може физически да бъде унищожен, но не и победен..."

Изведнъж го стресна тропот на тежки стъпки от ботуши. Ослуша се. Ето стъпките спряха пред тяхната стая! Сърцето му се сви от лошо предчувствие: „Идат да ни изкарват!"

Ключът силно изщрака в ключалката и часовият широко разтвори вратата. На прага застана капитанът от Видинския наказателен военен отряд, прочул се в кървавите дни на отмъщението със своята жестокост. Изгледа затворниците със смразяващи очи на ястреб, когато се спуска върху жертвата си. Извади лист хартия и зачете с ледено спокоен глас.

— Пеко Антов!

— Аз!

— Вземай си багажа и марш навън!

— Димитър Христов! Евстати Горанов! Илия Ананиев! Борис Стоилов!...

Двадесет и седем души чуха имената си, може би за последен път. Тръпнещи, те ставаха от мястото си, прибираха неохотно багажа си. Излизайки, хвърляха прощален поглед към другарите си, които засега оставаха...

Навън ги обгърна тъмна нощ. Беше единадесети октомври 1923 година. Бързо ги обгради гъсто каре от въоръжени войници.

— Строй се по четирима! — кресна капитанът. Изпъчи се пред тях и се закани, че който се опита да бяга, ще бъде застрелян на часа! Леден хлад полази по гърбовете им. И всеки от тях разбра безпощадната истина, че това е последният му час!

Вървяха мълчаливо по безлюдните улици. От околните прозорци, зад спуснатите пердета десетки очи стаено следяха това мрачно шествие, при вида на което човек го побиват тръпки...

Излязоха на пазарището. За последен път Димитър Христов се взираше в тъмните редици на къщите, мълком се прощаваше с милия си град, в който оставяше жена и невръстно дете. Препъваха крака в изсъхналите царевични огризки, разхвърляни по говеждия пазар. Отсреща белееше Кътевата антека. Само преди месец Христов купи от нея лекарства за тъста си: „За тоя кръвопиец!" — изпъшка Христов при мисълта за него.

Свиха край къщурката на Конджолозите и поеха под дивите кестени по алеята за гарата: „Ясно! — дсетиха се те. — Карат ни към Огоста!... Ее-х, Огоста, Огоста! Майчице, родна! На тебе ли се падна тая незавидна участ да ни погребеш?' Ти, която още от деца си ни закъпала и разхлаждала в бистрите си вирове и бързеи! Да, там, в твоите златни пясъци, убийците се канят да заровят труповете ни!..."

Над главите на обречените сякаш витаеше самата смърт. Последни минути ги делят от нея... Но стой, почакай, смърт! Почакай, проклетнице ненаситна! И в последните секунди може да се роди надеждата, най-смелата мисъл, най-отчаяното решение!...

— Да бягаме! Краката и ръцете ни са свободни! — Започнаха да си шушукат един други. — Тъмно е, все някой ще се спаси...

— Не приказвай! — изсъска капитанът.

Но идеята, спасителната идея за бягство ги бе вече завладяла. Запали в душата им искрицата на последната надежда, ободри волята им. Наближиха гарата. Ето я и вратата пред нея. Минават по моста и завиват вляво. Точно така: „Към Огоста!"...

В този миг стана нещо неочаквано. Пеко Антов извика: „Бягайте, другари!" и редиците на арестантите се разбъркаха. Сред тях се понесе силно дюдюкане: „Ууу! Ууу!" Изведнъж върху обърканите войници полетяха ръзопи. Арестантите замерваха с багажа си охраната и същевременно влачеха крака в прахта. Гъсто турло обгърна конвоя. Настъпи невъобразима бъркотия. И в тази суматоха въстаниците се втурнаха да бягат, кой накъдето види...

В първия момент войниците се засуетиха. Но в ушите им прозвуча команда: „Стреляй!" и едновременно с това се чу изстрел. Някой изохка. Зачести пушечен пукот. Въстаниците подкосени падаха. Охкания, предсмъртни стенания... Войниците доубиваха ранените с ножове и приклади...

Как се намери в реката, Димитър Христов сам не можа да си го обясни. Сякаш някаква мощна пружина го метна в реката. Спомня си само как миг преди това бе чул сигнала на Пеко Антов за бягство, видя как се заклати едрата му фигура и се строполи на земята. А после... после над главата му пропищяха куршуми! Той се снижи и продължи да гази надолу по течението, оглеждайки с благодарност баната, която го приюти като верен приятел, за да го избави от този ад! Изведнъж изтръпна. Недалеч зад себе си чу, че някой пада във водата: „Преследват ме!" — рязна го тази мисъл през сърцето. Но не! До слуха му достигна познат глас: „Хей, кой си?"

Димитър Христов се озърна и видя съгражданина си Илия Ананиев, който, прикривайки се във водата, се приближи запъхтян. Зарадвани, двамата другари се хванаха за ръце, погазиха още стотина крачки из реката и излязоха край шумнатия й бряг. Прикрити от нощта, през шубраци, ниви и падини, те поеха към югославската граница...

Ангел СТАМБОЛИЕВ

Digitized by Google

ТВОРБИ С НЕИЗМЕРИМО ЗНАЧЕНИЕ

Произведенията на Георги Димитров, освен като лично творчество и документ на епохата са преди всичко актуално ръководство за действие, за непосредствена идейно-политическа и практическа работа. И никак не е случайно, че въпреки постоянното им преиздаване те са едни от най-търсените книги. Новоизлязлата книга **„Георги Димитров. Избрани произведения"** съдържа доклади, речи, статии, изказвания, писма и др. на безсмъртния вожд и учител на българския народ от последните няколко години на неговия живот, главно от времето след победата на Деветосептемврийската революция до края на 1948 година.

Георги Димитров е личност с такова съчетание от добродетели, в която собствената воля и стремежи, личните действия напълно съответствуват и се покриват с волята и стремежите на трудовия народ, на работническата класа — както в национален, така и в интернационален мащаб. Такава хармонична взаимна връзка между личност, учител и вожд, от една страна, и класа, маса, народ — от друга, рядко се среща в световната история.

Израснал и закалил се в борбите на Партията на тесните социалисти, изпитал неповторимото въздействие и обаянието на Димитър Благоев и неговите съратници, прегърнал с убеденост и ентусиазъм делото и идеите на В. И. Ленин и Великата октомврийска социалистическа революция, Георги Димитров израсна и се извиси като един от най-изтъкнатите дейци на Коминтерна и съвременното комунистическо движение, като вожд и учител на българския народ, ръководител от ленински тип, съчетал хармонично в себе си дълбокото познаване на марксизма-ленинизма с творческото му развитие и конкретно прилагане към нашите национални условия, комунистическата принципиалност с политическия реализъм и тактическата гъвкавост, държавническата мъдрост при решаване на основните и ежедневните проблеми на партийната политика със сърдечната отзивчивост към интересите, нуждите и болките на трудещите се, неуморимата деловитост със смелия революционен размах.

От публикуваните в настоящия сборник негови доклади, речи, статии, приветствия ярко се открояват етапите, през които минава развитието на нашата социалистическа резолюция, ръководната роля в нея на работническата класа и нейния комунистически авангард, разкрива се историческото значение на Отечествения фронт за сплотяването на всички демократични сили и изграждането патриотичното единство на народа. Съвсем естествено е този том да започва с **„Програма на Отечествения фронт"** Този исторически документ, изготвен под непосредственото ръководство на Георги Димитров и обявен по радиостанцията „Христо Ботев" на 17 юли 1942 год., има изключително голямо значение за обединяването на българския народ за успешна борба против фашизма. В разработването на програмата на Отечествения фронт се прояви творческият подход и ръководство на Партията и високото политическо изкуство на Георги Димитров. Основните задачи, които програмата поставя, са съобразени с назрелите проблеми, които стояха за разрешаване пред страната, с националните особености, със степента на политическата зрелост на всички антифашистки сили у нас. Програмата на Отечествения фронт е звено между двете епохи в развитието на България — епохата на въоръжената борба против фашизма и капитализма и победата на Деветосептемврийската революция под знамето на Отечествения фронт с епохата на изграждането на нова, социалистическа България. Макар че в този исторически документ се поставя като най-близка цел „смъкването от власт на сегашното предателско, противонародно,

Георги Димитров, Избрани произведения — 1942—1948, Партиздат, С., 1977, с. 600.

Digitized by Google

хитлеристко правителство и създаването на истинско българско национално правителство" (стр. 19) — духът и предначертанията за развитие в перспектива се открояват ясно в него. Той зове да се запази народното богатство и народният труд от чужди посегателства и да се създадат условия за правилното икономическо развитие на България като свободна и независима страна.

Голям дял в сборника заемат забележителните доклади и речи на Георги Димитров за Отечествения фронт — това негово свидно творение, исторически изградено в кръвопролитните борби на прогресивните сили против фашизма и капитализма. Димитров подчертаваше, че Отечественият фронт е „живо въплъщение на все по-растящото морално и политическо боево единство на трудещите се в нашата страна — основно условие и могъщ фактор за довеждане докрай борбата против капиталистическите елементи и изграждането основите на социализма" (стр. 518). Като мъдър политически ръководител той проведе изграждането на това боево единство, въпреки вражеските домогвания на опозицията, която безскрупулно беше подкрепяна от империалистическите централи.

Животът напълно потвърди теоретическите постановки на Георги Димитров за нарастващата роля на Отечествения фронт в социалистическото строителство и неговото развитие като единна обществено-политическа организация, като всенародно движение за социализъм и най-масова опора на народната власт. Наред с това анализът на Димитров на новото съдържание на многопартийната система в условията на народната демокрация и издигане ролята на БЗНС в социалистическото строителство като верен съюзник на Комунистическата партия има приносен характер в разкриване закономерностите и обобщаване новия опит в социалистическото преустройство на обществото.

Днес в етапа на изграждане зрелия социализъм у нас др. Тодор Живков доразви димитровското виждане за характера, функциите и задачите на Отечествения фронт. При новите условия Отечественият фронт ще се развива и занапред като всеобхватна обществено-политическа организация, неговата дейност се прелива от организация в движение и от движение в организация.

Борбата за изграждане на народното единство като основа за бърз икономически, политически и културен възход е непрестанна тема на Димитров. Безсмъртният вожд учи, че това народно единение не би могло да се изгради без организаторската роля и дейност на Българската комунистическа партия. В по-голямата част от речите, докладите и изказванията си той подчертава, че БКП е единствената партия, която трябва и може да сплоти народните маси, защото тази партия е „призвана да бъде образец за всички антифашистки демократически групировки". В редица речи и доклади като: **„Историческото призвание на БРП(к)", „За ролята на БРП (к) в Отечествения фронт", „Бележки върху проекторезолюцията на VIII пленум на ЦК на БРП (к) по политическото положение и задачите на Партията"** и др. се анализират обективните и субективните фактори, които издигнаха Партията като ръководна сила на Отечествения фронт и всички здрави сили на нацията, очертани са новите отговорни задачи пред комунистите в борбата им за ликвидиране остатъците от фашизма и изграждането на новата политическа система. Грижата за Партията, на която се пада най-голямата отговорност за настоящето и бъдещето на страната, е всекидневна. Проблемите на България в годините, когато Георги Димитров стоеше начело на Партията и на правителството, бяха сложни, понякога видимо непреодолими. В много доклади и речи на Г. Димитров, публикувани в сборника, се прави анализ на характера и съдържанието на класовата борба, която водеха работническата класа и всички прогресивни сили срещу фашистките остатъци, банкрутиралите буржоазни политически партии и противонародната опозиция. Борбата с противниците на новия обществен строй изискваше особено от комунистите бдителност, партийна непримиримост, голям такт и умение. С враговете трябваше да се постъпва така, че да не им се удаде да реставрират старите порядки, но същевременно колебаещите се части от трудовите маси да не бъдат отблъснати, а да бъдат убедени в правото дело на Отечествения фронт.

Георги Димитров обръщаше внимание, че Партията може и трябва да бъде голяма, масова по своя състав, но не трябва да се забравя, да се помни, че качеството има решаващо значение. Той учеше, че както сме партия с минало, то сме и с бъдеще. Затова Партията трябва да има единна политическа линия, правилно разбирана от всички комунисти безпределна и без уговорки преданост за нейното изпълнение. Но освен преданост са необходими знания, които с умение да се прилагат в новата обстановка. „Нашите кадри — изтъкваше Димитров, — всички ние, като започнете от мене, та до последния партиен член, сме длъжни **да се учим да управляваме...** Където и да сме, на какъвто и пост да сме, ние трябва да се учим неуморно, защото без тая наука да управляваме, да строим нова, демократична България ние не можем да осигурим на нашата родина и нашия народ напредък и светло бъдеще" (стр. 152, 153).

Особено много Георги Димитров набляга на необходимостта да се полагат системни грижи за политическата и идеологическата закалка на кадрите, за издигане на марксистко-ленинската съзнателност, на дисциплината и личния пример на комуниста.

Работническо-селският съюз, дружбата и единодействието между БКП и БЗНС е тема, която Георги Димитров много обстойно разглежда на най-различни форуми. Той винаги е смятал, че единството на комунисти и земеделци е основата на свет-

Digitized by Google

лото бъдеще на социалистическа България. При чествуването паметта на Александър Стамболийски през 1946 г. той подчерта, че „нито работническата класа, нито селяните сами, поотделно, не могат да се избавят от фашизма и реакцията, не могат да осигурят демократическото развитие на страната, не могат да създадат условията, при които народът да има съдбата си в своите собствени ръце... Историческият 9 септември 1944 г. е тържество преди всичко на съюза на работници и селяни — гръбнакът на Отечествения фронт" (стр. 209).

От високата трибуна на V конгрес на БКП Георги Димитров заяви, че „нашият" главен съюзник — Земеделският съюз, под ръководството на проверените свои ръководители — отечественофронтовци, отстрани колебливите и двуличните елементи и се обяви ясно и определено за боеви съюз между селяни и работници под ръководството на работническата класа и за строителството на социализма и социалистическото преустройство на селското стопанство върху базата на трудово-кооперативните земеделски стопанства..." (стр. 511).

Дружбата и сътрудничеството между двете братски организации, за които такива големи грижи полагаше Георги Димитров, бяха още повече развити и укрепени. Комунистическо-земеделският съюз е пример и в интернационален мащаб.

Георги Димитров започва своята обществено-политическа дейност като ръководител на младото, току-що създадено в началото на XX в. синдикално движение в България. До 1923 г. той е несменяем секретар — касиер на Общия работнически синдикален съюз (ОРСС). Но не е носталгията или споменът, които го подтикват да обръща голямо внимание на възстановеното профсъюзно движение след 9.IX.1944 г., а силата и значението на профсъюзите като най-масовата организация на работническата класа. В редица свои речи и доклади като **„Мястото и ролята на профсъюзите в новата държава", „Без работническата класа няма народна демокрация"** и др., публикувани в сборника, той изтъква растящата ръководна роля на работническата класа в условията на народната демокрация, на новите задачи на професионалните съюзи за съчетаване общонационалните, класовите и професионалните интереси.

На народната икономика Георги Димитров отделя голямо внимание. Без развитието на икономиката не биха се осъществили революционните социални и културни преобразования. В много свои трудове той изтъква, че социалистическото общество в България ще може да се изгради само като се ликвидира вековната икономическа изостаналост на страната и се поведе всенародна борба за създаване на мощна тежка промишленост и силна енергетика, кооперирано и механизирано селско стопанство и съвременен транспорт. А това за нашата страна може да стане „толкова по-възможно поради наличието на братската помощ на една мощна социалистическа държава в лицето на Съветския съюз". За българските условия трудово-кооперативните земеделски стопанства според Георги Димитров са спа и елно средство за запазване на селото от капиталистическа експлоатация и за тръгването му с уверени крачки към социализма. Спазването на неговите мъдри съвети от Партията доведоха до победата на кооперативния строй и социализма в българското село.

Възгледите на Георги Димитров по въпросите на патриотизма и пролетарския интернационализъм винаги ще звучат вярно и актуално. „Тази родина — заяви той на 5. XII. 1945 г. пред конгреса на българските железничари и моряци — **ние ще трябва да пазим като зеницата на окото си... Тя е родина на работниците, на селяните, на народната интелигенция... на целия наш народ"** (стр. 83). Неведнъж Георги Димитров изтъкваше, че всеки, който даже и несъзнателно не изпълнява задълженията си, които му поставя социалистическата родина, върши престъпление. Но патриотизмът е чужд на всякакъв национализъм. „Борейки се против всички проявления на национализма — учеше вождът и учителят, — ние сме длъжни да възпитаваме трудещите се в духа на пролетарския интернационализъм и преданост на своята родина, което значи в дух на истински патриотизъм."

Дълбоко осъзнатото чувство за дружба и сътрудничество с първата социалистическа държава и нейната марксистко-ленинска партия е една от най-важните съставни части на социалистическия патриотизъм и интернационализъм. Всеизвестни са изказванията на Г. Димитров, че един от главните критерии за верността към пролетарския интернационализъм е отношението към СССР и социалистическите страни. Неговият завет дружбата ни със Съветския съюз да бъде крайъгълен камък на външната политика на нашата народна република беше изпълнен и обогатен в целия последвал период. За триумфа на тази дружба говори и посещението на нашата партийно-правителствена делегация начело с др. Тодор Живков в Съветския съюз. Най-високото отличие на СССР „Герой на Съветския съюз" и орден „Ленин" (за втори път), връчени на др. Тодор Живков, са ярка манифестация за вечната и нерушима българо-съветска дружба, за големия личен принос на др. Т. Живков за укрепването на българо-съветските отношения като верен и последователен продължител на делото на Георги Димитров.

В тези дни, когато империалистическите средства за масова информация и някои ръководители на капиталистическите страни раздухват антисъветизма и антикомунизма, нашата Партия, вярна на своя интернационален дълг, дава достоен и аргументиран по димитровски отпор.

В произведенията на Георги Димитров са отделени много страници за младежта,

Digitized by Google

за нейното участие в социалистическото строителство, за възпитанието ѝ в дух на преданост към родината и делото на комунизма. Показано е отношението му и към еманципацията на жената в социалистическото общество. „Жените са огромна сила — отбелязва Димитров, — когато те са организирани, политически съзнателни и активни. Целият опит учи, че без участието на жените не е мислимо нито едно голямо народополезно дело. Победата на Отечествения фронт над фашизма даде на нашите жени равноправие. Те напълно заслужиха това" (стр. 63).

Забележителен е историческият доклад на Георги Димитров пред Петия конгрес на БКП със своята дълбока марксистко-ленинска оценка на главните периоди в историята на Партията, с неизчерпаемото си идейно богатство. Този доклад е богат източник, от който може да се ползва всеки политически, културен и стопански деец. За пръв път в него се дава теоретическа характеристика и определение на същността и закономерностите на народната демокрация. Георги Димитров доказа, че народната демокрация и съветският режим са две форми на проявление на една и съща по съдържание власт — властта на работническата класа начело с Комунистическата партия в съюз със селяните, с всички трудещи се.

Георги Димитров, този „необикновен човек и българин, който превърна организирания от нацистите Лайпцигски процес в трибуна за съкрушителни обвинения срещу фашизма", с мъдрите си указания е наш постоянен спътник и учител. Особено актуални и ценни са димитровските съвети сега, в съвременните условия, когато целият наш народ начело с Българската комунистическа партия води упорита борба за висока ефективност и качество във всички области на живота. В този смисъл значението на произведенията на Георги Димитров придобиват неизмерима стойност както за получаване на знания, така и за въоръжаване с идеи, мисли и указания за практически действия, насоки за бъдещето. Новото издание на „Партиздат", което е снабдено с небходимия справочен апарат, е твърде навременно и ще задоволи нуждите на всички категории читатели.

Георги НИКОЛОВ

ТРИБУНА НА ПАРТИЙНАТА ПРАВДА

През целия свой славен исторически път Партията на българските комунисти е отделяла изключително голямо внимание на печата като важно идейно средство в борбата за постигане на нейните велики цели.

Тази година наред с половинвековния юбилей на вестник „Работническо дело" ние отбелязваме още два юбилея на партийния печат — 85 години от излизането на вестник „Работник" и 80 години на вестник „Работнически вестник".

В програмната статия на вестник „Работник" Димитър Благоев обоснова историческата неизбежност на социализма и задачите на пролетариата за неговото осъществяване. „Интересите на капиталистите и на работниците — пише Димитър Благоев — са правопротивоположни. Докато работниците не съзнаят своето положение и великата си задача като класа, дотогава тя от никоя партия не може да очаква освобождение от икономическото си робство. Освобождението на работниците е дело на самите работници."

Изключително важно значение в историята на Българската комуниситческа партия има създаденият от Димитър Благоев и неговият съратник Георги Кирков „Работнически вестник" — централният печатен орган на Партията на българските революционни марксисти, живата история на нашата Партия от първия до последния си брой. Негови редактори са били такива видни дейци на Партията и превъзходни марксисти-журналисти и публицисти като Георги Кирков, Гаврил Георгиев, Христо Кабакчиев, а през нелегалния период — Георги Димитров, Васил Коларов и др.

Digitized by Google

Основаването на „Работнически вестник" по думите на Димитър Благоев е най-важното дело на Четвъртия конгрес на Партията, състоял се през юли 1897 г. в Казанлък, крупно събитие в живота на Партията, важен етап в нейното развитие и формиране като боева марксистка партия. „Работнически вестник" има действително историческо значение за идейното и организационното изграждане на Партията на тесните социалисти у нас, за утвърждаването в нея на марксистка принципност и класова непримиримост. „Социалдемокрацията в България — писа Димитър Благоев — има за какво да тържествува. Провъзгласяването на „Работнически вестник" за всекидневен орган представлява едно истинско събитие в живота на Работническата социалдемократическа партия, в историята на Социалдемокрацията в България, което ще остане паметно". Петият конгрес на БРСДП, който реши вестникът да остане единствен партиен орган, посочи, че той трябва да бъде „пионер на партийните принципи сред работничеството".

„Работнически вестник" изигра огромна роля в борбата за създаване на Партията като революционна марксистка организация, авангард на българския пролетариат. Призван да бъде „колективен пропагандатор" и „колективен агитатор" на марксистките идеи, той започна своето дело и като „колективен организатор" да утвърди Партията като политическа сила с най-прогресивните задачи — да служи на делото на социализма до неговата окончателна победа. С това вестникът стана авторитетно и търсено издание за много прогресивни българи. Основавайки се на принципите на марксизма, вестникът води на широк фронт класова борба срещу буржоазията и нейните лакеи, разобличава античовешката същност на капиталистическата експлоатация, защищава интересите на трудещите се, отваря очите на хиляди българи за причините за тяхното мизерно съществуване, води целенасочена, постоянна и убедителна агитация за приобщаването им към великото дело на К. Маркс и Ф. Енгелс. През целия период на съществуването си вестникът не изневери на тази си линия. Рядкост са в марксисткото движение от онова време такива дългогодишни боеви органи, които повече от 40 години вярно да са служили на пролетариата. И днес можем с гордост да повторим справедливите слова на Георги Кирхов, че „Работнически вестник" „преживя много злини и преследвания, видя много позорно провалени свои противници", но в неговия живот „никога не е имало минути на колебания, на идеен смут и разочарование".

Особено голяма заслуга има „Работнически вестник" в борбата на Партията срещу дребнобуржоазните влияния в работническото движение — различните опортюнистически отклонения и главно против общоделството. Когато в началото на първото десетилетие на нашия век у нас се оформи общоделският опортюнизъм, от страниците на „Работнически вестник" неговите редактори Гаврил Георгиев и Георги Кирхов откриха безкомпромисен бой срещу „българското недоносче" на международния ревизионизъм. Борбата бе тежка, но завърши с успех: общоделците бяха изгонени от редовете на Партията и разобличени като предатели на интересите на пролетариата. Теоретическата и практическата борба, която изнесе „Работнически вестник" срещу българските ревизионисти—общоделците, срещу центристите — анархо либерали и прогресисти, срещу „левите" фразьори и други отстъпници от революционното учение, беше борба за изковаване марксистките добродетели на Партията.

От 1904 година „Работнически вестник" става орган и на образувания тогава Общ работнически синдикален съюз и наред с другите синдикални печатни органи допринася твърде много за изграждане на профсъюзното движение в България, за тясната му връзка с Партията, за ръководенето и организирането на крупните икономически и политически борби на класата.

„Работнически вестник" служи вярно и предано на делото на пролетарския интернационализъм. Когато през Първата световна война водачите на Вторня интернационал и на големите социалистически партии в Европа изменяха на пролетарския интернационализъм, той остро осъди тяхната измяна. Неизменно отразява въпросите на международната работническа солидарност, обявява се в защита на борбите на трудещите се от целия свят за икономическа и социална справедливост, приобщ за трудещите се от България към общото дело на световния пролетариат. През целия период на излизането му от всеки брой лъха безгранична любов към руското революционно движение, към руската революция. Той приветствува най-възторжено първата руска революция — 1905 г. Горещо посреща и Февруарската революция — 1917 г.

Избухването на Великата октомврийска социалистическа революция е нов етап и в развитието на „Работнически вестник". Без всякакво колебание той застана на страната на Октомври. Още в първата статия: „Революционният пролетариат в Русия" той приветствува революцията „с гореща радост". „Руският революционен пролетариат — се казва в нея — ще си спечели незабравима историческа заслуга на спасител на човечеството". Димитър Благоев пише: „Аз посрещнах Октомврийската революция от 1917 година, разбира се, с голяма радост и неизмерим възторг от другарите, които защищаваха Великата руска пролетарска революция. Руската болшевишка партия (комунисти) е единствената от всички големи социалистически партии в света, която остана вярна на великите принципи на революционния социализъм на Маркс и Ен-

Digitized by Google

гелс.“ Вестникът зове за братска солидарност със съветските трудещи се, сочи техния пример, който скоро трябва да бъде последван и в България, заклеймява интервенцията, помага за събиране помощи за гладуващите от Поволжието, неотклонно и честно предизвиква общественото мнение на България в полза на защитниците на революцията. По-късно въпреки военната цензура той намира начин да изнесе истината за съветската власт, за световноисторическото дело на руските работници и селяни, непрекъснато популяризира идеите на В. И. Ленин, идеите на пролетарската революция, успехите на съветската власт. Може да се каже, че благодарение на „Работнически вестник“ откликът от Великата октомврийска социалистическа революция у нас бе толкова силен.

По време на подготовката на Септемврийското въстание през 1923 г. въпреки фашистката цензура партийният орган с поместването на редица партийни документи, статии и други материали призовава към единство антифашистките сили и подготвя трудещите се за въстание. По това време на неговите страници бяха отпечатани знаменитите статии на Георги Димитров за изграждане на единен фронт в борбата против деветоюнския фашистки преврат.

След поражението на Септемврийското народно въстание и минаването на Партията в нелегалност настъпи нов период в развитието на „Работнически вестник“. Той бе спрян. Издаването и разпространяването на партийния орган фашисткият законодател обяви за тежко държавно престъпление. Но законите и полицията на диктатурата на българската буржоазия се оказаха безсилни да парализират революционния комунистически печат, да сломят глашатая на партийната правда, защитника на интересите на работническата класа и трудещите се селяни. Още на 27 октомври 1923 г. излезе първият брой на нелегалното издание на вестника във Виена, под ръководството на Георги Димитров и Васил Коларов. В него, върху цялата първа страница е поместено забележителното „отворено писмо до работниците и селяните“ подписано от ръководителите на Септемврийското въстание Васил Коларов и Георги Димитров.

Във Виена излизат 12 броя от нелегалното издание, след което от февруари 1924 г. издаването на вестника се пренася отново в България — по-близо до борбите на трудещите се.

Големи заслуги има „Работнически вестник“ през периода след 1935 г. В редица партийни документи, статии и други материали аргументирано, от марксистки позиции бе разкритикувано лявото сектантство, разработен бе новият курс на Партията. Тези материали допринесоха много за организационното укрепване на Партията, за изграждането на народния антифашистки фронт за организиране борбата против фашизма и войната, за болшевизацията на Партията.

Цели 15 години нелегалният „Работнически вестник“ развяваше знамето на Партията и отстояваше нейните идеи. Десетки самоотвержени редактори и автори рискуваха свободата, а и живота си, за да дават на народните маси правдива информация и вярно тълкуване на многообразните социални явления. През 1939 г. след вливането на кадрите на БКП в Работническата партия вестникът предаде червения флаг на комунистическата правда на своя продължител „Работническо дело“.

„Работнически вестник“ извървя труден, но славен и изпълнен със светли героични подвизи боен път в служба на работническата класа и всички трудещи се, на Партията—организатор, ръководител и вдъхновител на нашите победи в борбата срещу капитализма и монархофашизма, в строителството на социализма.

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 14
1977
ОКТОМВРИ
☆
година
XXI

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

Този брой посвещаваме на славния юбилей на Великата октомврийска социалистическа революция

Digitized by Google

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Октомври 3

Д. Кунаев — В единното семейство на съветските народи . . 7

Ц. Драгойчева — Интернационализъм в действие 16

С. Михайлов — Октомврийската социалистическа революция и идейното единство на международното комунистическо движение 29

М. Марков — Великият октомври, общите закономерности, националният опит 39

К. Иванов — Образец на творчество в партийното строителство . 47

Д. Павлов — Критерий за верността към марксизма-ленинизма . 56

Б. Григоров — Октомври и българското революционно движение 64

... В ЕДИНЕН РИТЪМ

Варна и Одеса

Т. Стойчев — Символ на органичното единство на двата братски народа 70

Н. Кириченко — Дружно към общата цел 76

ДВАМА НАШИ ПРАТЕНИЦИ НА СЪВЕТСКА ЗЕМЯ

Л. Канева — В годината на шестдесетилетието 80

Й. Хаджиев — Там, където се коват творчески, социално активни личности 83

* * *

Б. Илиев — Примерът на колхозите 86

Вълнуващи страници пред нашия читател

Р. Куртеза — Човекът в най-човечното общество 90

КРИТИКА И КНИГОПИС

Л. Пиналова — Като братя при братя 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **А. Веселинов**, **К. Иванов**, **Н. Иванов** (отговорен секретар), **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **Л. Пирончев**, **П. Радев**, **М. Ралчева**, **И. Рачев**, **Д. Станоев**, **П. Трендафилова**, **Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП Тел. номератор 84—01
Годишен абонамент 4.60 лева Отделна книжка 0.30 лева
Пор. 2600. Тираж 50 500 екз. Формат 70×108/16 Подписана за печат на 4. X. 1977 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ОКТОМВРИ...

Заедно с цялото човечество и българските комунисти и трудещи се чествуват с дълбока признателност най-славния юбилей на епохата — шестдесетгодишнината от Великата октомврийска революция. Досега в историята не е имало такова събитие, което така силно да е привличало вниманието на цялата световна прогресивна общественост. Защото революцията изпълни съзидателната си роля. За първи път премахна експлоатацията на човек от човека, ликвидира потисничеството, всякаква социална и национална дискриминация и установи царството на свободата на човека. Защото в СССР за първи път беше изграден реалният социализъм, който вече напълно показва преимуществата на новия строй над капитализма.

I

Октомври е пълно тържество на марксистко-ленинското учение за авангардната роля на работническата класа. Великата октомврийска революция дълбоко и всестранно разкри нейната всемирно-освободителна мисия. Трябваше да се извърши коренен поврат, да се срине господството на помешчиците и капиталистите, да се построи новото общество. За да завърши успешно класовата борба, е необходима класа с революционна съзнателност и традиции, с желязна дисциплина, със силна организираност.

По своето място в капиталистическото производство тази класа е пролетариатът. Опитът на Октомври убедително доказа основното Лениново положение, че само той, ръководен от своята Комунистическа партия, е способен да застане начело на всички експлоатирани в жестоката битка с капитала, да удържи победата, да издържи на изпитанията, да преодолее невероятни трудности. Руският пролетариат извърши подвиг, даде ни нагледен урок как трябва да се воюва за крайната цел.

Днес от дясно и от „ляво“ се опитват да атакуват тая същност на революцията. Маоистите искат да придадат тая роля на селячеството; десните — на интелигентния елит, на технократите. Но могат ли те да ни посочат един пример, където и когато социализмът да е победил без и против работническата класа? Могат, но примерите нямат социалистически характер. На Запад опортюнистите сведоха своя-

Digitized by Google

та борба до социалдемократични реформи; на изток маоистите създадоха военнобюрократичен, бонапартистки режим.

Който е посягал върху авангардната роля на работническата класа, е завършвал с предателство, с измяна на марксизма-ленинизма.

Ние се гордеем, че опитът на нашата страна е също нагледен урок какво означава свято да се пази исторически предопределената мисия на работническата класа. В изостанала и бедна България Димитър Благоев научно обоснова, че пролетариатът е естествен авангард на всички трудещи се. И ако нашата Партия се развиваше, за да стигне до върховете на ленинизма, ако революционният процес никога не е губил своята класова природа, то това се дължи на повторението в нашите национални условия образеца, който ни даде Октомври.

Октомври, с който нашите сърца и души са били винаги, още от първия изстрел на „Аврора".

2

Идеите на Октомври не биха били действителност, ако начело на епичните борби не стоеше създадената от великия Ленин Партия от нов тип. Партия, която се ръководи от непобедимата марксистко-ленинска теория; Партия, тясно свързана с масите; Партия, която се строи върху демократическия централизъм, с висока съзнателност и желязна дисциплина; Партия на пролетарския интернационализъм.

Паметта ни винаги възстановява империалистическата блокада, бунта на вътрешната контрареволюция, разрухата и изостаналостта на Русия, фракционната дейност на „левите" и десните, които искаха да разрушат Партията, да спрат победоносния ход на пролетарското дело. На тоя фон изпъква гигантският образ на Ленин, под чието ръководство КПСС ковеше своята стратегия и тактика, сплотяваше редиците си, мобилизираше широките народни маси за историческите преобразования. В това отношение образът на Октомври е богат, силен. От него се излъчва незаменимата сила на ленинизма. Урок с всемирно значение — и в съвременния свят комунистическите отряди не могат да стоят начело на революционния преврат, ако не са въоръжени с ленинизма.

Ленинизмът! Творческо продължение и обогатяване наследството на Маркс и Енгелс. Тази свята истина не е постулат, а необходимост, основна закономерност.

Тя е и наша родна, осъзната и изстрадана практика. Всеки, който разлисти летописа на Българската комунистическа партия, не може да не признае — тя посрещна с възторг и всенародна подкрепа Октомврийската революция; тя първа се приближи до ленинизма и в самата класова борба непрестанно го усвояваше и прилагаше, за да се нареди в първите редици на международното работническо и комунистическо движение като партия от нов тип. Върховете на нейното ленинско узряване са славното Септемврийско въстание, размахът на партизанските отряди, съдбоносната победа на 9 септември 1944 г., изграждането на социалистическа България.

Ние сме зряла Партия, защото наше знаме е ленинизмът, очистен от всякакви попълзновения от „ляво" и от дясно.

Digitized by Google

3

Октомври е знамение на пролетарския интернационализъм.

Октомврийската революция ни даде първообраза на разрешаването на националния въпрос в многонационална държава. Тя освободи руския народ от потисничество, дари свободата и независимостта на всички нации, поробени от царизма. Светът не знае друга революция с такова отношение към народите.

А през време на Отечествената война против фашизма? Колко мъки и страдания! Но руският богатир смаза фашистките орди, освободи своята родина, освободи и другите заробени територии.

Освободи и ги предаде на отделните нации да изграждат свои самостоятелни и независими държави.

Пролетарският интернационализъм е най-висш хуманизъм, бликащ от чистите извори, които ни откри Октомври.

И днес, когато човечеството жадува за чисто синьо небе, когато то е застрашено от войнствуващата империалистическа експанзия, потомците на Октомври отново са в първите редици за мир и демокрация, за сплотяването на масите под мирното знаме на човечеството. Има ли потисната страна от империализма, която да е получила своето освобождение без помощта на Съветския съюз? Която да изгражда своя живот без братската подкрепа на Съветския съюз?

Ние, българските комунисти, знаем какво означава дружбата със СССР. Малката и изостанала България израсна като напреднала държава, защото здраво се опира на братското рамо на Съветския съюз. Чувство на пролетарска признателност изпълват сърцата ни към два пъти героя на НРБ др. Л. И. Брежнев, който на българска земя произнесе пророческите слова, че отношенията между България и СССР са образец на пролетарски интернационализъм. А думите на др. Тодор Живков, първи секретар на ЦК на БКП и герой на Съветския съюз, за всестранно сближение с родината на Ленин са наша съдба. Ние стигнахме до това историческо признание от първия ръководител на КПСС, защото интернационалната същност на Октомври се вля в кръвоносната система на нашата Партия, стана нейна принципиална линия в укрепването на социалистическото семейство, във взаимоотношенията с останалите братски партии.

4

Октомври е рожба на творческото развитие на марксистко-ленинската теория.

Не бихме могли и за миг да си представим могъществото на Съветския съюз без могъществото на теоретическата мисъл на КПСС. Ленин постави началото. Ленин беше примерът. Ленин е въплъщение между теория и практика. КПСС и нейните конгреси са продължението. Те даваха и дават отговора на новите проблеми, които съвременността поставя. Проблеми, засягащи международното и вътрешното положение; засягащи взаимоотношенията между партиите; между победилия социализъм и тръгналите по антиимпериалистически път народи.

Трудовете на др. Л. И. Брежнев са ленинизъм в днешните условия.

Всестранно и научно изяснявайки процесите, измененията в социално-класовата структура на социалистическото общество, КПСС изясни характера на въпросите за класовата еднородност, за прерастването на Партията от Партия на класата в Партия на целия народ,

Digitized by Google

за същността на индустриализацията и колективизацията на селското стопанство, за социалистическата култура и пр. Силата на теоретическата дейност на КПСС е наследството, което тя остави на потомството с постановките за реалния социализъм, за развитото социалистическо общество, за социалистическия начин на живот, за съветския демократизъм и пр.

Реалният социализъм, чието първо отечество е СССР, е свидна рожба на Октомври.

Българската комунистическа партия достигна всепризнати теоретически завоевания. Тя ги записа в Програмата, в решенията на конгресите и пленумите, в трудовете на Д. Благоев, Г. Димитров и Т. Живков, защото всякога е била вярна на девиза винаги да се учи от КПСС, винаги творчески да прилага нейния опит. Без този девиз Партията нямаше научно да изясни характера на съюза между работниците и селяните, между БКП и БЗНС, нямаше да обосъове народнодемократическата държава като форма на диктатурата на пролетариата, да изнамери ТКЗС като творческо осъществяване на ленинския кооперативен план, да изследва процесите на сближение между държавната и кооперативната собственост и пр. Нямаше да има априлския курс, който над 20 години води страната ни от възход към възход. Ленинизмът и образецът на КПСС преродиха нашата Партия, превърнаха я в изпитан и всепризнат ръководител на народа в изграждането на развито социалистическо общество.

5

Светът стои изумен пред величието на подвига на Октомври. Този подвиг и днес е реалност.

Той пулсира в гигантските размери на строителството на зрелия социализъм и прехода към комунизма.

Той е сърцевината на интернационалната линия на Комунистическата партия на Съветския съюз, на нейния принос в укрепването на единството между братските партии, на работническите редици по цялото земно кълбо.

Той е същността на грижата и борбата на КПСС за чистотата и развитието на марксизма-ленинизма.

Той е душата на социалистическия начин на живот — бъдещето на човешката цивилизация.

Той е мъдростта на високохуманната мисия на родената от Октомври съветска държава за мир, разбирателство и сътрудничество между народите.

Той е знаме за всички, които жадуват за свят без капитализъм, без кризи, без безработица, без потисничество. За всички, които мечтаят за царството на свободата на човека.

Ние сме със съветските хора в тия дни, когато те празнуват завоеванията на Октомврийската революция. Тяхната радост е и наша радост и щастие. И ние по техен пример пресъздадохме Октомври в България. И ние като тях празнуваме завоеванията на неговия пример, сътворен от нас в родните условия под ръководството на ленинската Българска комунистическа партия.

Празненствата от Червения площад са пренесени на площад Девети септември.

Две братски партии и народи чествуват един юбилей!

Октомври прокара друмищата, по които всички, на които им е скъпо делото на социализма и комунизма, могат свободно да крачат към своите бъднини.

Ние уверено вървим по тоя път...

Digitized by Google

В ЕДИННОТО СЕМЕЙСТВО НА СЪВЕТСКИТЕ НАРОДИ

ДИНМУХАМЕД КУНАЕВ
член на Политбюро на ЦК на КПСС и първи секретар на ЦК на Комунистическата партия в Казахската ССР

Има едно прекрасно светло чувство, което сродява и обединява всички народи от нашата велика родина — чувството за единно семейство. За него с вълнение всички ние мислим сега, в навечерието на най-големия празник на трудещите се — шестдесетгодишнината от Великия октомври.

„Победата на Октомври — се казва в постановлението на ЦК на КПСС „За 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция" — **е главно събитие на XX век, което коренно измени хода на развитието на цялото човечество".** Този документ, който се характеризира с огромна идейно-теоретическа сила и с творческо прилагане на марксизма-ленинизма, беше посрещнат от милионите съветски хора с голямо въодушевление, с чувство на гордост за забележителните постижения и перспективи на по-нататъшното комунистическо строителство в нашата страна.

От щурма на Зимния дворец до изпълнените със съзидателен труд сегашни дни ние водим вдъхновяващия отчет на великите победи на идеите и делата на Октомври. Тези победи не са леки, те са плод на тежки боеве и лишения, на непрестанния труд на милионите съветски хора. Общонародните и своите лични успехи всеки гражданин на Съветския съюз кръвно свързва със съдбата на нашата обща родина, на Комунистическата партия на СССР, с огромните завоевания на съветската власт. Ето защо трудещите се в СССР се готвят да отбележат юбилея на Октомври като общонароден и като свой личен тържествен празник. Готвим се и в Казахската ССР.

Още в утрото на съветската власт великият строител на комунизма Владимир Илич Ленин каза: „... аз съм дълбоко убеден, че около революционна Русия все повече и повече ще се групират отделни различни федерации на свободните нации. Съвършено доброволно, без лъжа и желязо, ще расте тая федерация и тя е несъкрушима."[1] Тези пророчески думи на вожда на пролетарската революция се сбъдват. Уверено крачи към общата велика цел — към комунизма — сплотеното семейство на съветските народи братя.

Случи ми се да прелистя стари броеве на в. „Казахстанска правда" и на нейните предшественици. Ето например броя от 8 април 1920 г. На първа страница под рубриката „В краевия революционен комитет" намираме бележка под заглавие „Казахски буквар". В нея се съобщава, че отделът за народна просвета е създал комисия за съставяне на нов казахски буквар, че се предприемат мерки за подобряване на преподаването на родния език в училищата...

Статията е написана специално за сп. „Партиен живот", чрез АПН.

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 26 с. 481.

Digitized by Google

А в бележката „Контролни цифри за промишлеността през 1928—1929 г.“, отпечатана във вестника на 26 юли 1928 г., се отбелязва, че в Казахстан е предвидено да се извърши капитално строителство на стойност 1755 хил. рубли, от които 450 хил. рубли републиката ще получи от държавния бюджет. Останалите средства ще бъдат набавени от отдела „Дългосрочно кредитиране“.

Ето откъде, от какво съвсем скромно според сегашните критерии начало, започнахме. И с което законно се гордеехме.

За шест десетилетия в семейството на братските социалистически републики съветски Казахстан извървя огромен и труден път на борба и победи, за което при други условия щяха да са потребни векове. Обезправеният по-рано казахски народ, възроден от Великия октомври за светлина и творчество, позна радостта на грандиозните преобразования, позна радостта на новия щастлив живот. „Днес Казахстан е една от главните житници на Съветския съюз, най-голямата животновъдна база на страната. Казахстан днес — това са стотици модерни промишлени предприятия, които дават голям принос за икономическото развитие на страната. Казахстан — това са хиляди учени и дейци на културата, чието творчество намира достойно признание сред целия съветски народ“ — заяви генералният секретар на ЦК на КПСС Леонид Илич Брежнев в речта си пред съвещанието на партийно-стопанския актив на Казахстан в Алма Ата, състояло се на 3 септември 1976 г. И всички наши постижения, които поразяват и най-богатото въображение, ние дължим преди всичко на дружбата на народите на Съветския съюз.

„Здрави и монолитни са братската дружба и единството на всички нации и народности, които съставляват великия и могъщ Съюз на съветските социалистически републики — се казва в постановлението на ЦК на КПСС „За 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция“. — Неговото създаване и успешно развитие е триумф на ленинската национална политика на КПСС, ярко доказателство за нейния истински интернационален характер, велико завоевание на социализма.“

* * *

В. И. Ленин предвиди, че Съветският съюз „... ще стои като жив образец пред народите от всички страни и пропагандисткото революционизиращо въздействие на този образец ще бъде гигантско“[1] (к. м. — Д. К.). Да вземем например нашия Казахстан, в който преди революцията царуваха нищетата и изостаналостта, а обемът на промишленото производство през текущата година ще надхвърли предреволюционния над 220 пъти и довоенния почти 30 пъти. В нашата република с изпреварващи темпове се развиват електроенергетиката, черната и цветната металургия, нефтодобивната, химическата, машиностроителната, леката и хранителната промишленост. Светят с ярките си огньове съзвездията на крупните ни промишлени възли Алмаатински, Карагандинско-Темиртауски, Източноказахстански, Кустанайско-Лисаковски, Каратау-Джамбулски и други. Само през деветата петилетка обемът на промишленото производство в нашата република порасна с 42,4 на сто, въведени бяха в експлоатация 365 нови предприятия и крупни цехове. Нямат равни на себе си мащабите на грандиозните промени, които по волята на нашата Партия се извършват на казахстанска земя. Най-голям ще стане Екибастузкият промишлено-енергиен възел, който още сега с право се нарича четвъртото каменовъглено огнище на страната. На основата на евтините екибастузки въг-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 26, с. 449.

Digitized by Google

лища, които ще се добиват в огромни открити карнери, ще работят група мощни електроцентрали, чието строителство вече започна. Започна изграждането и на Шулбинската водноелектрическа централа.

Изключително перспективно е по-нататъшното развитие на Мангишлак, където се добиват големи количества нефт и природен газ и се намират уникални предприятия и обекти, включително и първенецът на казахстанската атомна енергетика — промишленият реактор за ускорени неутрони.

Високи са темповете на развитие на нашата многоотраслова промишленост във всичките 19 области на републиката. Само през първата година на десетата петилетка в експлоатация влязоха 50 нови крупни предприятия и цехове, съоръжени по последната дума на техниката. Сред тях е седмата коксова батерия на Казахстанската магнитка, първата степен на Жезкентския миннообогатителен и новите мощности на Зиряновския оловен комбинат, Ермаковския феросплавен и Джамбулския суперфосфатен завод, Джамбулската електроцентрала, Березовския и Тишинския рудник, редицата предприятия на машиностроенето, на леката и хранителната промишленост.

Неразривни нишки на икономическото, научното и културното сътрудничество свързват Казахстан с всички съветски социалистически републики. В различните краища на нашата велика страна се отпраща продукция с марката на нашите казахски заводи. А на свой ред и ние получаваме машини от Москва и Ленинград, от Горки и Кременчуг, от Минск и Запорожие, от Киев, Саратов, Ростов и Харков и от още много и много места на нашата страна.

Ние с право се гордеем, че изделията с казахстанска марка заемат все по-важно място във външната търговия на СССР и се изнасят в повече от 80 страни. И най-вече в страните от нашата социалистическа общност, с които много от нашите производствени колективи са свързани в тесни, делови контакти и крепка дружба. Цинкът, който се произвежда в Уст-Каменогорския оловно-цинков комбинат, е приет за еталон в международната търговия и е зарегистриран на Лондонската борса. В каталозите за международните стандарти е вписана и медта от Балхашкия миннообогатителен комбинат. Висококачествена продукция за износ произвеждат и предприятията на химическата ни промишленост. С голяма международна известност се ползва продукцията на Алмаатинския завод за тежко машиностроене, на Чикментския завод за преси автомати „М. И. Калинин“ и на още други казахстански машиностроителни предприятия. Всяка година нашата република достойно се представя на много международни изложби и панаири.

Много висока оценка и признание получи работата на казахстанските специалисти от най-различни профили на промишленото и хидромелиоративното строителство и монтажа на оборудване и т. н. в страните от социалистическата общност, в Алжир, Афганистан, Аргентина, Гвинея, Индия, Ирак, Ливан, Мавритания, Нигерия, Турция и на много други места.

Съвременната индустрия из основи промени облика на Казахстан, където в предреволюционните години повече от девет десети от населението водеше чергарски и получергарски живот. Сега повече от половината от нашето население живее в градовете и в работническите селища. Други са сега и нашите аули, села. Само през изтеклата петилетка в републиката са построени жилищни домове с повече от 30,5 млн. кв. метра жилищна площ. Всеки четвърти жител влезе в ново жилище. Изградени бяха много медицински и предучилищни заведения, училища, културно-битови обекти и т. н. Всичко това съвсем реално чувствува и ползва всяко казахско семейство.

Digitized by Google

Социалистическата индустриализация стана основа на забележителните революционни преобразования и в селското стопанство. Средногодишният обем на общата продукция от този отрасъл на народното стопанство през деветата петилетка независимо от крайно неблагоприятните климатични условия възлезе на 7 милиарда рубли. Беше произведено общо 5 млн. тона зърно повече, отколкото през осмата петилетка. На два пъти — през 1972 и 1973 г. — нашата република надхвърли милиардната граница (един милиард пуда са равни на 16,4 млн. тона). Едрият рогат добитък в сравнение с 1940 г. се увеличи 2,3 пъти, овцете и козите — 4,3 пъти. Сега решаваме отговорната задача, поставена пред нас лично от др. Леонид Илич Брежнев — да увеличим броя на овцете в нашата република най-малко до 50 милиона.

Следва да подчертаем особено, че социално-икономическите промени в Казахстан през изтеклата четвърт на века са неразривно свързани с епопеята на усвояването на целините. Тя влезе като ярка страница в героичната летопис на нашата съветска социалистическа държава.

Всички помнят пролетта на 1954 г., когато стотици хиляди съветски хора по призива на Партията се отправиха да покоряват целините — пролетта, която стана нов отправен момент в развитието на селското стопанство на СССР. Тогава републиканската партийна организация на Казахстан, оглавявана от Леонид Илич Брежнев, мобилизира всички сили за създаване на нови совхози върху необятните степни простори.

С усвояването на целините Казахстан стана една от най-крупните житници в нашата страна. Едновременно целината стана всенародна школа за мъжество и братство, за трудолюбие и колективизъм, за възпитание на интернационални и патриотични чувства. Дори самите названия на совхозните селища — „Баумански", „Московски", „Днепропетровски", „Мински", „Киевски", „Ивановски", „Курски", „Одески" и т. н. — звучат като символ на великата дружба на нашите народи.

Сега целината — това съм отбелязвал и друг път — е не само златна пшенична нива. Това е и гигантският растеж на промишленото производство. Това са нови градове и работнически селища. Това е обновена земя, огромна панорама на нови строежи. Това е удивителен разцвет във всички сфери на човешката дейност. Ние сме горди, че на древната и вечно младата казахска земя в единно семейство живеят и плодотворно се трудят представители на повече от сто нации и народности от нашата съветска социалистическа страна. Всички те, обединени от единна идеология и цел, от единни интереси, от крепка и неразбиваема дружба, внасят своя дял в решаването на задачите на комунистическото строителство.

Благородна е целта на трудещите се от нашата република — непрестанно да завоюват все нови и нови висоти, с които законно биха се гордели всички съветски хора. Делата ни са устремени все по-нагоре и все по-напред и ние гледаме на тях, като осъзнаваме смисъла им от висотата на всеобщите, всенародните интереси.

През първата година на десетата петилетка селскостопанските производители от нашата република зарадваха родината с нова забележителна победа. Те предадоха на държавата 1 милиард и 197 милиона пуда зърно. Такова огромно количество ние постигаме за първи път. Неоценима помощ в прибирането на реколтата ни оказаха

Digitized by Google

Украйна, Руската федеративна република, Белорусия. Молдавия и други републики, бойци от Съветската армия.

Главна наша задача сега е да укрепваме и развиваме успехите си в селското стопанство и преди всичко в производството на зърно. Това ще постигнем, като повишаваме културата на земеделието, като усъвършенствуваме структурата на посевните площи, като водим настойчива борба за увеличаване на добивите от всяка педя земя.

* * *

Великата преобразяваща сила на социализма, ленинската национална политика на КПСС намери своя ярък израз и в победата на културната революция в Казахстан, в истински революционните и стремителните преобразования в духовния живот на нашия казахски народ.

Както и в цялата страна, и в нашата република е осъществен в основни линии преходът към всеобщо средно образование. Сега около половин милион души се обучават в 50 висши и 216 средни специални учебни заведения. В народното стопанство работят повече от един милион специалисти с висше и средно специално образование, а това е почти 20 пъти повече в сравнение с 1940 г. Към края на десетата петилетка народното ни стопанство ще получи още 460 хиляди дипломирани специалисти, в системата на общото образование ще се обучават 3,5 милиона души.

Важна победа на културната революция е създаването и широкото развитие на науката. До Октомври в нашата република нямаше нито едно научно заведение, сега тук се намират и развиват своята богата дейност Академията на науките, наградена за своите успехи с ордена „Дружба на народите", Източното отделение на ВАСХНИЛ, повече от 200 научноизследователски институти и учреждения. Много трудове на наши учени са удостоени с ленински и с други държавни награди на СССР. С всесъюзна известност се ползват трудовете на казахските философи по проблемите на диалектическата логика. Укрепват връзката си с живота нашите икономисти и социолози. Немалко интересни разработки имат и нашите историци, философи и литературоведи, лингвисти, археолози, етнографи и други.

Институтът за химически науки внедри свои крупни изследвания в производството на Джумбулския суперфосфатен завод „50 години СССР" и в Балхашкия металургичен комбинат. Съвместно с други научни учреждения и промишлени предприятия редица важни изследвания извърши и Институтът по металургия и обогатяване. Много съществен е приносът и на институтите по геология, геофизика, нефт и газ, катализа и други. Много голям е приносът в борбата с ветровата ерозия на Всесъюзния научноизследователски институт по зърнено производство край Целиноград. Препоръчаната от него почвозащитна система широко се прилага не само в Казахстан, но и в Алтай, в Поволжието, Украйна и в други основни зърнени райони на нашата съветска страна.

Столицата на Казахстан Алма Ата стана място на важни научни конференции, симпозиуми и срещи, провеждани по линията на СИВ, на организациите на ООН, като ЮНЕСКО и други.

Централният комитет на Комунистическата партия на Казахстан, като се ръководи от указанията на др. Л. И. Брежнев, дадени на срещата с ръководителите на академиите на науките от социалистическите страни, проявява постоянна грижа за превръщането на науката в непосредствена производителна сила, съсредоточава вниманието на учените върху решаването на задачите на научно-техническия прогрес,

Digitized by Google

върху ускореното внедряване на научните открития и постижения в народното стопанство.

Широкият размах на комунистическото строителство обогатява националната култура на казахския народ, социалистическа по своето съдържание.

Бързо се развива материалната база на културата. На делото на просветата и възпитанието, на повишаването на културно-естетическото равнище на трудещите се служат около 8000 клубни учреждения, около 1500 подвижни автоклуба, 19 600 библиотеки. Сега предаванията на Останкинския и Алмаатинския телевизионен център се приемат от 2459 хил. телевизора.

Казахстан е активно четяща република. В нея се издават 410 републикански, областни, градски, районни и заводски вестници на казахски, руски, уйгурски, узбекски, корейски и немски език, десетки списания и други периодични издания.

Казахската съветска литература внася своя достоен принос в съкровищницата на съветската и световната култура. Много произведения, като романа епопея „Пътят на Абай" на лауреата на Ленинска премия М. Ауезов, поезията на Джамбул, произведенията на С. Сейфулин, Б. Майлин, И. Джансугуров, С. Муканов, Г. Мусрепов, Г. Мустафин, А. Нурпеисов, А. Алимджанов и други писатели и поети, се четат на езиците на много народи в света.

Огромен път — от едногласното пеене до крупните симфонични произведения и съвременната опера — измина нашата национална музика. Произведенията на М. Тулебаев, А. Жубанов, Е. Брусиловски, Л. Хамиди, Г. Жубанова, С. Мухамеджанов, К. Кужамяров, Ш. Калдаяков, Н. Тлендиев и други заслужено се ползват от любовта на народа.

Славата на нашите певци излезе вън от границите на родината. Още през 1925 г. знаменитият казахски певец Амре Кашаубаев с успех се представи по време на световното изложение в Париж. Очарованата публика изслуша волните песни на степта. „Прелестта на казахската народна музика, нейната самобитност и сила на поетическото настроение — писа по това време Ромен Ролан, — всичко това е пред нас, когато слушаме казахската песен или чегем казахската поема."

Само преди половин век е създаден казахският професионален театър. Негова гордост станаха К. Байсеитова, К. Джандарбеков, К. Куанишбаев, Ш. Айманов, Ж. Шанин, С. Кожамкулов и други видни майстори на сцената. В нашата република израснаха плеяда майстори на оперното и вокалното изкуство. Сред тях са народните артисти на СССР Р. Джаманова, Е. Серкебаев, Б. Тулегенова, Р. Абдулин, расте и талантлива младеж. Живописците, графиците и скулпторите на Казахстан, където преди революцията нямаше развито изобразително изкуство (според каноните на мюсюлманската религия всякакво изобразяване на човека се считаше за грях!), вече владеят най-сложните форми и средства на съвременното изобразително изкуство, за което свидетелствува колоритното творчество на А. Кастеев, Н. Б. Нурумухамедов, А. Галимбаева, К. Гелжанов, Х. Наурзбаев, Е. Сидоркин, Г. Исмаилова, И. Квачко и много други. С една дума, каквато и област на духовния живот да вземем, навсякъде се виждат огромните постижения.

Сега, когато Казахстан има културни връзки с 95 страни в света, с нашето разножанрово изкуство се запознават милиони хора. Всичко това добре служи на голямата правда на нашия социалистически начин на живот, на нашата забележителна действителност.

Разцветът на казахската култура напълно опровергава измислиците на буржоазните фалшификатори за културното неравенство на народите на СССР, за „упадъка" на тяхната национална култура.

Digitized by Google

* * *

Десетият петгодишен план открива величествени перспективи за понататъшния подем на нашата икономика и култура, за още по-голям разцвет на казахската социалистическа нация.

„Нашата петилетка — това е ленинската политика на дружба между народите, преведена на езика на икономиката"[1] — отбеляза в речта си пред Октомврийския (1976 г.) пленум на ЦК на КПСС генералният секретар на ЦК на КПСС Леонид Илич Брежнев.

В съответствие с Държавния петгодишен план за развитие на народното стопанство на СССР през 1976—1980 година обемът на промишленото производство в Казахска ССР ще се увеличи с 40 на сто. За развитието на народното ни стопанство през този период ще бъдат отделени 35,6 млрд. рубли. Такива наистина огромни средства Казахстан получава за първи път. В експлоатация ще бъдат въведени 400 промишлени предприятия, крупни цехове и производства, на трудещите се ще бъде предоставена около 31 млн. кв. м жилищна площ, ще бъдат изградени и много други обекти.

Усъвършенствуват се транспортът и другите съобщителни средства.

Крупни мероприятия са предвидени и за по-нататъшното развитие на производството на стоки за широко потребление. Предвижда се да бъдат построени Уст-Каменогорският комбинат за копринени тъкани, фабрика за нетъкан текстил в Козил-Орде и за първична обработка на вълна в Актюбинск, предприятия за конфекция в Петропавловск, Зиряновск и Павлодар, Целиноградската предачна фабрика и много други предприятия на хранителната, месно-млечната и местната промишленост.

В селското стопанство средногодишното производство на зърно трябва да се увеличи с 25, на захарно цвекло — с 14 на сто. На основата на укрепване на фуражната база, на повишаване културата в животновъдството, на увеличаване броя на животните и тяхната продуктивност производството на мляко ще бъде увеличено с 19, на яйца — с 39, на вълна — с 11 на сто. Значителни мерки ще бъдат взети за цялостно привеждане на животновъдството на промишлена основа.

Съществено укрепва материално-техническата база на селското стопанство. Общо за неговото комплексно развитие е предвидено да бъдат вложени 12,5 млрд. рубли държавни капиталовложения и 1,2 млрд. рубли колхозни средства. Предстои да бъде осъществена много широка програма от комплексни мелиоративни мероприятия. В резултат от това в експлоатация ще бъдат въведени 4100 хил. декара поливни площи, ще бъдат преустроени други 2930 хил. декара напоителни системи, ще бъдат изградени системи за поливане на 24 млн. декара пасища. Продължава строителството на вторния етап от канала Иртиш-Караганда, водата от който ще стигне до Джезказган — един от центровете на цветната металургия в нашата република.

Значението на Казахстан като крупен икономически район на Съветския съюз рязко нараства, още повече ще се повиши неговата роля в общосъюзното разделение на труда.

Както и в цялата страна, и в Казахската ССР ще бъдат решени редица крупни социално-икономически задачи. Националният доход в републиката ще се повиши с 37—40 на сто, обществените средства за потребление — с 32 на сто, а реалните доходи на човек от населението — с 24 на сто. Ще се увеличи и средномесечната работна заплата на работниците и служителите, заплащането на труда на колхозници-

[1] В. „Работническо дело", бр. 300 от 26 октомври 1976 г.

Digitized by Google

те. Обемът на битовите услуги ще нарасне повече от един и половина пъти.

Голямо място в социалната програма на Партията заемат мероприятията за създаване на най-благоприятни условия за труд и отдих на трудещите се, за повишаване на тяхното общообразователно и културно-техническо равнище, за здравеопазване, за възпитание на децата, за постоянното сближаване на равнището на благосъстоянието и културата на жителите от градовете и селата.

* * *

Огромният трудов и политически подем, в обстановката на който всички съветски хора работят за изпълнение на грандиозните задачи на десетата петилетка, с нова сила демонстрира моралното и политическото единство на нашето общество, нерушимата дружба и сътрудничество на всички народи от нашата велика родина.

Трудещите се от нашата република поеха повишени юбилейни социалистически обещания. Колективите на промишлените предприятия се задължиха предсрочно да изпълнят държавния план за промишлената продукция на 29 декември. Повече от 550 колектива на предприятия и много челници от производството обещаха плана за първите две години на десетата петилетка да изпълнят към юбилея на Великия октомври — 7 ноември т. г. Добър пример в това отношение дават работниците от Соколовско-Сарбайския минообогатителен комбинат, миньорите от Караганда, металурзите от Джезказган и Уст-Каменогорск, нефтоработниците от Мангишлак, строителите и текстилците от Алма Ата, селскостопанските работници от целинните и другите области.

Широка подкрепа срещнаха в казахстанските предприятия инициативата на работниците от московския завод „В. И. Ленин“, която се разгръща под девиза „На петилетката на качеството — работническа гаранция!“, починът на инженерно-техническите работници от флагмана на московската промишленост, автозавода „И. А. Лихачов“, работещи под лозунга „ На работническата инициатива — инженерна подкрепа!“, опитът на предприятията от Лвов по управление на качеството на продукцията, на колективите на строителните и монтажните организации, на предприятията на леката и хранителната промишленост в Белоруска ССР, Узбекска ССР, Азърбайджанска СССР, Молдавска ССР, на Москва, на Ивановска, Ленинградска, Московска, Ростовска, Волинска и Днепропетровска област по съкращаване сроковете на строителството, ускореното въвеждане в действие и предсрочното усвояване на производствените мощности през 1977 г. и десетата петилетка. Жив отклик получи в републиката писмото на генералния секретар на ЦК на КПСС Л. И. Брежнев до животновъдите от Киевска област, поели високи социалистически обещания за 1977 г. и за десетата петилетка в цялост.

На основата на примера на нашите най-добри предприятия съвсем нагледно се вижда как расте ефективността при внедряването на техническия прогрес. Производителността на труда на миньорите от Лениногорския металургичен и Зиряновския оловен комбинат значително надхвърля средната за отрасъла. С 25 на сто над средното равнище е този показател и в обогатителните фабрики. Сред металургичните предприятия от цялата страна най-висока производителност на труда е достигната в Уст-Каменогорския оловно-цинков комбинат. Инициатори на всесъюзното социалистическо съревнование за максимално използване на минната техника и за повишаване на производителността на труда миньорите от Караганда достигат най-висок — хиляда и повече тона денонощен добив на въглища. Такава дневна производителност вече

Digitized by Google

достигнаха колективите на 80 добивни участъка. Една четвърт от карагандинските рудници станаха предприятия на масови „хилядници", а колективът на участъка № 3 от рудник „Михайловская" достигна до 3000 т среднодневен добив.

Основа на всички патриотични начинания, на трудовата доблест на първенците е преди всичко тяхната политическа съзнателност, чувството им за отговорност, за морален дълг. Ето защо в общия низ от задачи на петилетката, към решаването на които насочваме трудовите колективи, партийните, съветските и профсъюзните органи отделят особено място на идейното възпитание на хората, на решителната и резултатна борба срещу всякакъв род пропуски и недостатъци, на всестранното развитие на критиката и самокритиката, на създаването на здрав нравствен климат във всеки колектив. При това от изключителна важност е всеки съветски човек добре да съзнава своята лична отговорност за съзидателния труд на нашата велика родина, да може да си изяснява цялата дълбочина на преобразованията, които се осъществяват чрез общия труд на народите — братя. За всичко това твърде много допринася движението за комунистическо отношение към труда. Сега в него вземат участие над два и половина милиона души. Високото звание „Колектив на комунистическия труд" вече е присъдено на 500 предприятия и организации, на 58 хил. цехове и бригади. Съревнованието за комунистическо отношение към труда учи работниците да се чувствуват стопани на производството, постоянно да повишават производителността на труда и качеството на продукцията, възпитава висока гражданска зрелост.

Водени от високото чувство за единно семейство, тружениците от Съветски Казахстан постоянно укрепват дружбата и взаимопомощта си с трудещите се от другите братски социалистически републики. Всесъюзното социалистическо съревнование за успешно изпълнение на задачите на десетата петилетка — петилетка на качеството и ефективността — намира отражение и в творческото съдружество, в обмяната на опит. Успешно са възродени добрите традиции в трудовото състезание между колективите на кооперираните предприятия от годините на първите петилетки, създават се и се усъвършенствуват нови форми на социалистическо съревнование. Стоманодобивниците от Казахстанска магнитка и „Запорожстал" например провеждат съвместни „плавки на дружбата". Съревновават се помежду си строителите на доменни пещи — гиганти на черната металургия в Темиртау и Кривой рог, миньорите от Караганда и Кузбас, нефтодобивниците от Мангишлак и Тюмен. Казахстан дава лептата си и в строителството на Байкало-Амурската магистрала, в преобразяването на нечерноземната зона в Русия.

Това са живи и убедителни примери на социалистически интернационализъм в действие. Това и всичко друго, което образува трайната основа на по-нататъшното всестранно развитие на нашата страна, е осигурено от задружния плодотворен труд на съветския народ под ръководството на ленинския Централен комитет на КПСС, на Политбюро на ЦК начело с генералния секретар на ЦК на КПСС Леонид Илич Брежнев. Трудещите се от нашата съюзна република, от три пъти орденоносния съветски Казахстан, както и всички други съюзни републики, които със самоотвержен труд превъплътяват в живота историческите решения на XXV конгрес на КПСС, отдават енергия, таланти и вдъхновение на великото дело на комунистическото строителство, достойно ще посрещнат 60-годишнината на Великия октомври — великия празник на братската дружба на всички народи и национални от нашата могъща и единна родина.

Digitized by Google

„Ако ни запитат какво значи социалистически интернационализъм, ние бихме отговорили: вижте отношенията между България и Съветския съюз. Това е именно социалистически интернационализъм в действие."

Л. И. БРЕЖНЕВ

„Курсът на сближаване между Народна република България и Съветския съюз има своите дълбоки основания в обективните закономерности на социализма, в Ленриновото положение, че социалистическите нации все повече ще се сближават, за да се стигне в перспектива до изграждането на единен световен социалистически кооператив. На дело ние сега формираме предпоставките за създаване на първообраза на бъдещите отношения между социалистически държави."

Т. ЖИВКОВ

ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗЪМ В ДЕЙСТВИЕ

ЦОЛА ДРАГОЙЧЕВА

член на Политбюро на ЦК на БКП и председател
на Общонародния комитет за българо-съветска дружба

Всеотдайният масов трудов и политически подем на социалистическите труженици у нас през тази втора година след Единадесетия конгрес на БКП и на седмата петилетка минава под знака на **вдъхновяващата шестдесета годишнина от победата на Великата октомврийска социалистическа революция.** Триумфалният юбилей наново разтуптява сърцата на синове и дъщери в земята на Ботев и Левски, на Димитър Благоев и Георги Димитров в единния ритъм на родолюбието и последователната вярност към общите интереси и цели на работниците и другите трудови хора, на потиснатите и на вече освободените за нов живот във всички страни.

Радостни вести за отбелязване на годишнината пристигат и отвсякъде из света. Комунистите и другите революционери славят делото на Октомври и сгъстяват редиците си под победното знаме на пролетарския интернационализъм.

I

„Пролетарии от всички страни, съединявайте се!" — Тези огнени слова, за първи път възвестени от Карл Маркс и Фридрих Енгелс чрез „Манифестът на Комунистическата партия" през революционната 1848 година, сега много добре се знаят и се преповтарят на всички езици навсякъде по земята.

Пролетарският интернационализъм възникна в условията на капитализма и се утвърди в хода на освободителната борба на работниците от всички нации и раси срещу гнета и експлоатацията на капитала. Като основен принцип в идеологията и дейността на световното комунистическо и работническо движение той всестранно и задълбочено е осветлен от основоположниците на научния комунизъм К. Маркс и Ф. Енгелс, а след тях и от В. И. Ленин. Марксизмът-ленинизмът раз-

Digitized by Google

крива и обосновава същността и цялото богато съдържание на пролетарския интернационализъм като **най-важен принцип на световната работническа класа и на нейния марксистко-ленински авангард**, като **идеология, политика и етика на работническата класа и на комунистите.**

Идеите и практиката на пролетарския интернационализъм непрестанно се разширяват, обогатяват и задълбочават на основата на победния ход на световния революционен процес и на развитието на теорията. Свой принос в тази насока внася всяка от братските комунистически и работнически партии — верни на творческия марксизъм-ленинизъм. Особено неоценим и незаменим е опитът — и в теорията, и в практиката — на ленинската КПСС, на нейния Централен комитет. В колективното обобщаване на опита много съществен е приносът на Комунистическия интернационал и на международните съвещания на братските партии.

Пролетарският интернационализъм не е някакво си добро пожелание. Той се диктува от класовата борба на пролетариата против капитала, произтича от общите условия, интереси, цели и задачи на борбата на работниците от всички страни и народи за нов живот, за социализъм. „Тъй като положението на работниците от всички страни е еднакво — заявява Ф. Енгелс, — тъй като техните интереси са еднакви и враговете им едни и същи, то и те също така трябва да се борят задружно" (К. Маркс и Ф. Енгелс, Съч., том 4, стр. 372). Така категоричен е и самият К. Маркс. „Пренебрежителното отношение към братския съюз, който трябва да съществува между работниците от разните страни и да ги въодушеви здраво да се защищават един друг в борбата за своето освобождение, се наказва с общо поражение на техните разпокъсани усилия" — казва той (К. Маркс и Ф. Енгелс, Съч., т. 16, с. 12—13).

До победата на Великата октомврийска социалистическа революция пролетарският интернационализъм се утвърди като оръдие на класовата солидарност на работниците в отделните страни и като школа за подготовката им за сговорно, съвместно настъпление срещу капитала, за взаимопомощ и подкрепа в революционната борба. Важна роля в практическото му отстояване през този първи период играха създадените под ръководството на Маркс и Енгелс международни работнически организации — Съюзът на комунистите (1847—1852 г.); Международното дружество на работниците, Първият интернационал (1864—1876 г.) и Вторият интернационал, преди в него да вземат връх съглашателските изменници на марксизма (1889—1914 г.). Най-висок израз на пролетарския интернационализъм тогава даде Парижката комуна (1871 г.), а след нея Първата руска революция (1905 г.).

Незаменимо по своята дълбочина е делото на Владимир Илич Ленин и на създадения от него Трети комунистически интернационал (1919—1943 г.). Ленин не само докрай вярно защити възгледите и идеите на Маркс и Енгелс за същността и значението на пролетарския интернационализъм, не само най-решително се противопостави на всички и всякакви изопачавания и отстъпления от тези идеи, но и всестранно разкри характера и съдържанието на пролетарския интернационализъм в условията на монополистичния капитализъм, на империализма и победата на първата социалистическа революция, в епохата на пролетарските революции и националноосвободителните движения. „Капиталът е международна сила — пише той. — За да бъде победена тя, нужен е международен съюз на работниците, тяхното международно братство" (В. И. Ленин, Съч., т. 30, с. 291). Още повече че в условията на империализма значението на интернационалната солидарност на трудещите се не само не намалява, но се и засилва, тъй като

Digitized by Google

и самият класов враг — империалистическата буржоазия, се сплотява, за да спре краха на световния империализъм. Заедно с това В. И. Ленин посочи пълната безполезност на простото „декларираие“ на някакъв си „интернационализъм“ на думи и най-решително доказа необходимостта винаги да се провежда последователен **интернационализъм на дело!** Той писа: „Интернационализмът на дело е един и само един: беззаветна работа за развитието на революционното движение и революционната борба в **своята** страна, поддържане (с пропаганда, съчувствие, материално) на **също такава борба**, на също такава линия и **единствено само на нея**, във **всички** страни без изключение“ (В. И. Ленин, Съч., т. 24, с. 60).

С победата на Октомврийската социалистическа революция върху развалините на царската империя — „жандарм“ на реакцията в Европа и света и „тюрма“ за народите, като несломим бастион на мира и прогреса израсна Съюзът на съветските социалистически републики. Пролетарският интернационализъм стана основа на вътрешната и външната политика на цяла една държава — на новата държава на победилата работническа класа в съюз със селяните и другите трудещи се.

И тъй като, за щастие на човечеството, тази първа държава на диктатурата на пролетариата е и многонационална, през всичките шест десетилетия на своето развитие СССР се утвърди и като реално въплъщение на единствено правилното решаване на сложния национален въпрос, като първообраз на пълното равноправие на нациите и народите, възможно само под знамето на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм.

В тези нови условия Ленин посочи необходимостта да се прави „максимума от всичко, което е осъществимо в една страна за развитието, поддръжката и пробуждането на революцията **във всички страни**“ (В. И. Ленин, Съч., т. 28, с. 298). С това Илич очерта историческото призвание на първата държава на диктатурата на пролетариата и неотменния дълг на съветските комунисти и социалистически труженици. Винаги верни на това призвание и на този свой дълг, КПСС и СССР, комунистите и целият съветски народ неведнъж дадоха и дават безчет забележителни доказателства за най-пълно, за ленинско-болшевишко съобразяване с тях.

Едновременно в тази обстановка пред пролетариата от всички страни и особено пред неговите марксистко-ленински партии на преден план излезе дългът с всички сили да се подкрепя това първо свободно отечество на трудовите хора, да се разстройват и провалят всякакви коварни намерения на класовия враг срещу него. „Няма и не може да има друг **по-верен критерий** за определяне кой е **приятел** и кой **враг** на делото на работническата класа и социализма, кой е **привърженик** и кой **противник** на демокрацията и мира освен **отношението** към Съветския съюз — писа през 1937 г. Георги Димитров. — **Пробният камък** за проверяване на искреността и честността на всеки деец на работническото движение, на всяка работническа партия и организация на трудещите се, на всеки демократ в капиталистическите страни е тяхното **отношение** към великата страна на социализма“ (Г. Д., Съч., т. 10, с. 392). Тези думи на бележития син на нашия народ и днес са съвсем актуални и запазват цялата си марксистко-ленинска принципност!

Най-добрите синове на работническата класа и на работническото движение твърде рано прозряха този свой дълг винаги да бъдат в защита на делото на Октомври. Последователната си солидарност с КПСС и със СССР комунистите и борческите народни маси от всички страни засвидетелствуваха още в годините на империалистическата

Digitized by Google

интервенция срещу СССР и на всички етапи от социалистическото изграждане на страната на Ленин. И най-вече в годините на Великата отечествена война на съветския народ против фашизма, когато в единен фронт със съветските бойци се вдигнаха неизброими отряди отвсякъде по света. Това единство е тъй жизнено потребно и за по-нататъшното преуспяване на човечеството по пътя на мира и прогреса.

На нов по-висок етап пролетарският интернационализъм се издигна след Втората световна война. След разгромяването на фашизма, за което най-голяма е заслугата на СССР, по пътя на социализма тръгнаха и редица други страни. Създаде се, укрепна и се разви **световната социалистическа система,** най-важното завоевание на световната работническа класа и продължение на делото на Октомври.

В тези условия пролетарският интернационализъм се доразви и обогати още по-нататък. На историческата сцена се появиха нови взаимоотношения между партиите и социалистическите страни. В резултат от взаимното проникване и сливане на интернационализма със социалистическия патриотизъм се появи **социалистическият интернационализъм.** През изминалите три десетилетия той се утвърди като идеология, политика и нравствена повеля не само на работническата класа и на нейния комунистически авангард, а стана мисли и дела, идеология и дълбоко лично убеждение, всекидневно практическо поведение на всички труженици в социалистическите страни. Като израз на братството и солидарността както между братските комунистически и работнически партии в света на реалния социализъм, така и между ръководените от тях социалистически страни и народи, той е качествено нова степен в развитието на пролетарския интернационализъм и първообраз на бъдещите световни отношения между нациите, народите и държавите. Всичко това предопределя още по-голямата му сила и действеност.

Едновременно социалистическият интернационализъм стана и основен **конституционен принцип** на държавата на диктатурата на пролетариата. Например в чл. 5 на Конституцията на НРБ, приета след всенародното обсъждане през 1971 г., ние записахме, че социалистическият интернационализъм е един от основните принципи, „върху които се изгражда и действува политическата система на обществото“ у нас. А в чл. 30 на проекта за конституция на СССР четем следното: „Като съставна част от световната система на социализма, от социалистическата общност Съветският съюз развива и укрепва дружбата и сътрудничеството, другарската взаимопомощ със страните на социализма на основата на социалистическия интернационализъм, активно участвува в икономическата интеграция и международното социалистическо разделение на труда“.

Заедно с това социалистическият интернационализъм обхвана и пронизва и целия широк спектър на междудържавните отношения между социалистическите страни, записан в редица договори, споразумения и други документи, уреждащи взаимоотношенията между тях. Тъй че той стана вече и **принцип на социалистическото международно право.**

Особено нашироко социалистическият интернационализъм обхвана най-важната област на обществения живот и човешката дейност — **икономиката.** Той стана основа на всестранната **социалистическа икономическа интеграция** — това качествено ново явление в интернационализацията на икономическия живот в условията на реалния социализъм и на световната социалистическа общност, резултат от съединяването на възможностите на научно-техническата революция с историческите предимства на социализма.

Съобразявайки се с тази обективна повеля на времето и като израз на социалистическия интернационализъм в действие, социалистичес-

Digitized by Google

ките страни още през 1949 г. създадоха и първата си международна икономическа организация — Съвета за икономическа взаимопомощ (СИВ). Вече толкова години в него и чрез него те развиват много действено и резултатно сътрудничество помежду си, което е от жизнено значение както за общото укрепване на световната социалистическа общност и на всяка от страните в нея, така и за всестранното засилване на епохалния принос на реалния социализъм в разгръщането на световния революционен процес.

Чрез съгласуването на плановете и усилията на равноправните братски социалистически страни с оглед на близкото и по-далечното им бъдеще, на основата на техните икономически интереси и на общите интереси на световния социализъм, на световния революционен процес СИВ се утвърди като важен и надежден инструмент на съвместното настъпателно развитие на социалистическите страни. Много важна роля в това отношение играе **Комплексната програма на СИВ, приета от XXV му сесия (1971 г.),** както и **Съгласуваният план за многостранни интеграционни мероприятия през периода 1976 — 1980 г.,** работата по който вече започна. Властно и неотменно като закономерност на социализма се налага тенденцията на **постепенното сближаване и изравняване на социално-икономическото равнище на отделните социалистически страни.** В резултат на съвместните усилия те с бързи темпове развиват промишленото си производство, с предимство на най-съвременните, най-прогресивните промишлени подотрасли и при едновременно равномерно развитие на селското стопанство. Процесът на постепенното сближаване и изравняване на развитието в отделните страни убедително се илюстрира дори само от изменението на съотношението между максималните и минималните равнища на производството на национален доход на човек от населението, като основа на растежа на производството и на народното благосъстояние. Това съотношение от 3:1 за 1950 г. спадна на 1,6:1 за 1970 г. и е още по-благоприятно сега (сп. „Мировая экономика и международные отношения", кн. 6, 1977 г., стр. 11.). Съществени положителни изменения настъпиха и в международното социалистическо разделение на труда. В резултат относителният дял на завършените изделия в износа на НРБ от 3,7 на сто през 1950 г. се увеличи на 55,3 на сто през 1973 г. и съответно от 45,9 на 60,1 на сто за Унгария; от 0,9 на 11,5 за Монголия; от 20 на 63 за Полша; от 11,6 на 53,8 на сто за Румъния; от 55,7 на 74,4 на сто за Чехословакия (сп. „Международная жизнь", кн. 8, 1975 г., стр. 9).

На основата на всичко това изостаналите в развитието си социалистически страни бързо догонват развитите. А с това се осигурява **бърз общ подем на цялата социалистическа общност,** задружното напредване на реалния социализъм. Деветте социалистически страни от СИВ — България, ГДР, Куба, Монголия, Полша, Румъния, СССР, Унгария и Чехословакия, — които заемат 18,5 на сто от територията на планетата и наброяват по-малко от 10 на сто от населението, през 1973 г. произведоха около една трета от световната промишлена продукция срещу 18 на сто през 1950 г. **Светът не знае друг такъв район на непрекъснато, динамично и задружно социално-икономическо развитие.** Това само по себе си съвсем недвусмислено свидетелствува както за предимствата на социализма пред капитализма, така и за силата на интернационализма в действие.

Като противовес срещу създаването на агресивния блок НАТО през 1955 г. социалистическите страни сключиха помежду си договор за дружба, сътрудничество и взаимопомощ, известния Варшавски договор, чиято отбранителна сила като мощен щит се издигна срещу агресивността, разпалвана от любителите на империалистически студе-

Digitized by Google

ни и нестудени войни. Богати плодове дава и последователната **съгласувана външна политика** на братските социалистически страни, дейността им на международната арена. **Мирната програма на КПСС**, приета от нейния XXIV конгрес, стана програма на социалистическата общност, на световното комунистическо и работническо движение. Неотклонното осъществяване на тази програма доведе до Хелзинки, до сериозните успехи на политиката на разведряване, сигурност и сътрудничество. В защита на тази миролюбива политика все по-решително застават народите и демократичните им организации. В нейна подкрепа се изказват и реалистично мислещи и действуващи управници в капиталистическите страни.

Това са само част от плодовете от социалистическия интернационализъм в действие. Правилно разбран и подкрепян и от комунистите в несоциалистическите, в капиталистическите и в развиващите се страни, от революционерите и прогресивните хора навсякъде по земята, той е едно от най-важните им идейни оръжия срещу всякакви замисли на империалистите и реакционерите.

Важна епохална последица от Великата октомврийска социалистическа революция е **засилването на националноосвободителното движение и разпадането на световната колониална система на империализма**, което се извърши пред очите на нашето поколение. Расте броят на страните и народите, които след вековен гнет поемат съдбините си в свои ръце. А и сред тях все повече се налага дълбокото убеждение, че свобода и независимост могат да имат само в най-крепка дружба със страните на социализма и особено със СССР, затвърдяват се възгледите и практиката за некапиталистическо развитие.

Този резултат от пролетарската революция гениално беше предвиден още от Карл Маркс. „Победата на пролетариата над буржоазията — казва той — е едновременно и сигнал за освобождение на всички потиснати нации!“ (К. Маркс и Ф. Енгелс, Съч., т. 4, с. 370.) Като обобщи опита и също предвиди този внушителен резултат от делото на Октомври, В. И. Ленин своевременно призова: **„Пролетарии от всички страни и потиснати нации, съединявайте се!“** (В. И. Л., Полн. собр. соч., т. 42, с. 71.)

В условията на победния ход на националноосвободителното движение пролетарският интернационализъм се доразви и обогати с нови черти и особености. Сега той намира израз във все по-действената подкрепа на националноосвободителните движения и новоосвободените страни и народи от страна на социалистическите държави и на световното комунистическо и работническо движение. На първо място пак е решителната материална и морална помощ на СССР и КПСС. Всичко това подпомага и дори предопределя възходящата прогресивна и революционна насоченост в развитието на националноосвободителното движение и новоосвободените народи. Характерна особеност на нашето съвремие е, че възгледите и становищата, идеите и практиката на интернационализма все повече привличат вниманието и се одобряват и от прогресивни демократични непролетарски среди и в самите капиталистически страни.

Създава се **широк единен световен демократичен и антимонополистичен, антимпериалистически, миролюбив и прогресивен фронт.**

Затова, като обобщи опита от извървяното в тази насока, Международното съвещание на братските комунистически и работнически партии през 1969 г. в Москва призова: **„Народи на социалистическите страни, пролетарии, всички демократични сили в страните на капитала, освободили се и потискани народи — обединявайте се в общата борба против** империализма, за мир, национална независимост, социален

Digitized by Google

прогрес, демокрация и социализъм!" (Международно съвещание на комунистическите и работническите партии, Москва, 1969 г., С., 1969 г., с. 44).

И тъй през изминалите почти тринадесет десетилетия от излизането на „Манифестът на Комунистическата партия" и шест десетилетия от Великия октомври пролетарският интернационализъм и като практика, и като теория разшири обсега на своето действие и с това едновременно се доразви и обогати и с нови обобщения и разработки, без ни най-малко да променя своята същност, пролетарската си класова природа и марксистко-ленинската си идейна насоченост. Сам по себе си единен и неделим, той включва **цяла стройна система по-конкретни принципи** за взаимоотношенията между партиите и другите организации на работническата класа, между социалистическите страни, като:

— революционна пролетарска солидарност и другарска взаимопомощ, единство и сплотеност в борбата против капитала и империализма, за мир, прогрес, демокрация, социализъм и комунизъм;

— самоопределение и доброволно обединение на нациите и народите;

— единство и сплотеност на световната социалистическа система, задружност и взаимопомощ между страните в нея;

— съчетаване на патриотизма и интернационализма, на националните с интернационалните интереси на работническата класа при пълното предимство на интернационализма;

— пълно равенство и равноправие, суверенитет, независимост и невмешателство във вътрешните работи на партиите и на социалистическите страни;

— доброволност, пълно равноправие и еднаква отговорност в изпълнението на интернационалния дълг от всяка партия, от всяка социалистическа страна;

— солидарност със страните на реалния социализъм и всестранната им защита срещу всякакви нападки и зли замисли на класовия враг, на империализма и реакцията, на „левия" и десния ревизионизъм;

— най-тясно обединение на силите на социализма, на международното работническо и комунистическо движение, на новоосвободените страни и националноосвободителните движения в единен фронт против империализма и реакцията;

— зачитане на националните достойнства на другарите по борба;

— непримирима и системна борба против буржоазния национализъм и шовинизъм, против космополитизма и нихилизма, против всякакъв опит под каквато и да е форма да се разпространяват в работническото и комунистическото движение;

— борба против всякакви форми и прояви на опортюнизма, на „левия" и десния ревизионизъм в национален и международен мащаб;

— възпитание на комунистите и трудещите се, особено младежите, в дух на пролетарски интернационализъм и взаимно доверие, на съчетаване на патриотичното и интернационалното.

Взети в цялото си единство, във взаимното им допълване, обуславяне, проникване и обогатяване, тези принципи и правила образуват богатото и действено съдържание на пролетарския интернационализъм като основен принцип на работническата класа и на нейния марксистко-ленински боеви авангард. **„Пролетарският интернационализъм е най-важният, проверен от живота принцип за дейността на комунистите** — четем в Постановлението на ЦК на КПСС „За 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция." — Той пронизва цялото съдържание на теорията и практиката на научния комунизъм."

Digitized by Google

Такъв е бил, такъв е и такъв ще си остане пролетарският интернационализъм!

II

Още със създаването си и с първите си стъпки през последното десетилетие на миналия век **БКП възприе и най-последователно отстоява пролетарския интернационализъм.** В дух на дълбока вярност към неотменните му повели я възпитаха Димитър Благоев — Дядото, и неговите най-близки съратници — Георги Кирков, Васил Коларов, Георги Димитров и други.

Още в уводната статия на първия брой на в. „Работник" от 1 ноември 1892 г. Партията декларира, че тя е „част от всесветската социална демокрация". Българските тесни социалисти — най-последователните марксисти на Балканите — едни от най-първите в света възторжено поздравиха победата на руските работници и селяни във войнишки шинели, **като свое прегърнаха революционното интернационално дело на Великия октомври:** „Из руската революция вее духът на интернационалния социализъм, духът на великия основател на социалдемокрацията Карл Маркс. Затова победата на руската революция е победа на интернационалния социализъм. Затова и българският пролетариат, нашата социалдемократическа партия, вижда в успехите на руската революция успехи на собственото си освободително дело" — четем в „Работнически вестник" от 2 януари 1918 г.

Съоснователка на Третия комунистически интернационал, **БКП постепенно и най-последователно се превъоръжава с ленинизма.** Под ленинското интернационално знаме през септември 1923 г. тя поведе нашите работници и селяни в огъня на първото в света антифашистко въстание.

Като се възползува от благоприятната международна обстановка в резултат от разгромяването на фашизма и най-вече от победния марш на Съветската армия — освободителка на народите, през септември 1944 г. БКП застана начело на нашата народнодемократична социалистическа революция, повторение на Октомври в основното и закономерното. Под нейно ръководство се създаде и укрепна социалистическата ни родина — Народна република България. Винаги вярна на пролетарския и на социалистическия интернационализъм, тя неотклонно и последователно е в дружното семейство на социалистическата общност.

Опитът на КПСС и на СССР като опит на първооткриватели на основните закономерности в строителството на новото общество е проверен и сигурен път към комунизма. Това предопределя и неговото международно значение. И затова пък никой, който на дело се заема да строи социализъм и комунизъм, никак не може да мине без този опит. Именно поради това **БКП и под нейно ръководство НРБ непрестанно се учат от този опит, творчески го заимстват и прилагат съобразно с нашите конкретни условия.** Това ни спестява излишни лутания и грешки, прави крачките ни напред по-уверени, развитието на страната ни по-бързо и по-успешно.

Основа на сътрудничеството между нашите две социалистически страни стана **Договорът за приятелство, сътрудничество и взаимопомощ между НРБ и СССР,** подписан още през март 1948 г., неговото продължение от 12 май 1967 г., както и многото други споразумения. Те осигуряват свободата и националната независимост на нашата страна, нейното преуспяване по социалистически път. Взаимоотношенията между НРБ и СССР се утвърдиха **като образец на напълно равно-**

Digitized by Google

правно всестранно сътрудничество между една велика и една малка социалистическа държава въз основа на последователната им вярност към интернационализма. Много благоприятно върху взаимното сътрудничество между тях влияе и фактът, че СССР и НРБ са съучредителки и едни от най-дейните участнички в цялостната дейност на СИВ и на Варшавския договор. Тъй че всичко, което правят и постигат в заякчаването на своя съюз и сътрудничеството помежду си, едновременно е **и част от задружните усилия на братските социалистически страни и народи за укрепването на социалистическата общност.**

Както е добре известно, НРБ пое пътя на социалистическото си изграждане с изостанало селско стопанство и още по-слабо развита предимно лека промишленост. А само за малко повече от тридесет години тя се превърна в страна с развита промишленост (с нейните най-съвременни и прогресивни подотрасли — машиностроене, радиоелектроника, съобщителна техника, корабостроене, производство на подемно-транспортна техника и др.), в страна с уедрено и модерно социалистическо селско стопанство.

Всичко това е резултат не само на всеотдайния труд на пословично трудолюбивия ни народ, но и на последователната ни интеграция в системата на СИВ. И преди всичко на всестранната подкрепа на СССР и КПСС, която народът ни от толкова години и така щедро получава. Със съветска помощ до 1975 г. построихме 350 предприятия и обекти, измежду които и такива крупни като МК „Кремиковци", АЕЦ „Козлодуй", ТЕЦ „Марица-изток", Девня и още много други, а през седмата петилетка ще бъдат построени други 53 промишлени предприятия. Със съветска помощ само през шестата петилетка у нас са разработени и усвоени 225 програми за прилагане на автоматизирани системи на управление в проектирането и строителството. Пак с тази безкористна братска помощ изградихме мощности за 95 на сто от черните и 85 на сто от цветните метали, 80 на сто на нефтопреработвателната и химическата промишленост.

Ето как българо-съветската дружба се превърна в несломим стожер на социалистическия напредък на НРБ, в „слънце и въздух за народа ни", по сполучливата характеристика на Георги Димитров.

Всичко това осигури качествено ново и високо съвременно развитие на цялото ни народно стопанство. **За такъв характер и темпове на развитие предреволюционна България не можеше дори и да мечтае.** Всичко това е така очевидно, че и най-черногледите отрицатели на нашия напредък не могат да го оспорят.

Затова като израз на дълбоката любов на комунистите и на народа ни към КПСС и СССР, на безпределната ни увереност в историческата роля, която играе дружбата на БКП и НРБ с тях, идват думите на др. Тодор Живков от трибуната на Единадесетия конгрес: „Ние, българските комунисти, българските трудещи се, целият български народ, не си представяме друг път за изграждане на развито социалистическо общество, а след това — и на комунизма в България, освен рамо до рамо с нашите съветски братя и сестри, в условията на най-тясно всестранно сътрудничество с Партията на Ленин, в условията на все по-пълно, все по-органично сближаване на Народна република България с великия Съюз на съветските социалистически републики" („XI конгрес на БКП, доклади и решения", С., 1976 г., с. 12—13).

Българо-съветската дружба покълна и избуя скоро след победата на Октомврийската социалистическа революция. Тя се роди на основата и се корени във вековната дружелюбност между българи и руси с нейното внушително извисяване в освободителната Руско-турска война от 1877 и 1878 г., стогодишнината от която с обич и признателност отбелязваме през тази и следващата година. Импулсирана от идейно-

Digitized by Google

политическата последователност на марксистите ленинци от двете страни, в условията на социализма тя разцъфтя в **общонародно движение**, изцяло пронизано от пролетарския и социалистическия интернационализъм. Това й придаде много голяма действеност. Така **българо-съветската дружба** стана **неделима** част **от богатата и жизнена интернационална душевност на българите** и се утвърди като **една от основните закономерности на социалистическото развитие на НРБ, съдба на целия български народ, велика материална сила на нашия социалистически възход**. Тя е „главен залог за успехите ни в социалистическото строителство и запазването на националната ни независимост, постоянен извор на вдъхновение и национално самочувствие на българския народ" — се казва в решението на Политбюро на ЦК на БКП „За чествуване на 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция" (в. „Работническо дело" от 25. II. 1977 г.).

Общонародното движение за българо-съветска дружба стана средище за всестранното обогатяване на работници и селяни, на трудовата ни интелигенция и учените, на стари и млади с незаменимия опит на КПСС, на съветския нов човек. Общонародният комитет и другите комитети за българо-съветска дружба съвместно с профсъюзите, ДКМС и други държавни и обществени органи и организации разгръщат много широка и резултатна дейност за **изучаването, популяризирането и усвояването на съветския опит във всички области на живота** — икономика, политика, социално управление, наука и култура, начин на живот и т. н. Особено внимание отделяме на изучаването на **съветския челен опит**. Така например инициативата на клуба за българо-съветска дружба в белослатинското предприятие „Пионер" — „По следите на нашата продукция", се разпространи в цялата страна. Тя намери отзвук и в Съветския съюз. По примера на известния съветски почин за работническа гаранция на качеството на продукцията в 44 наши столични предприятия също се зароди движението „Работническа гаранция на продукцията за СССР и другите социалистически страни". Тези инициативи стават все по-масови. По примера на знатния съветски строител Николай Злобин в строителството у нас работят 250 бригади, повече от 11 хиляди души. Наставници на младите са над 25 хиляди измежду най-добрите синове на нашата работническа класа, механизаторите и кооператорите. В такива инициативи на практика се проявява и **дълбокият интернационален характер на социалистическото съревнование** в условията на социалистическото международно разделение на труда и на социалистическата интеграция.

Неизчерпаем е приносът на комитетите и движението за българо-съветска дружба в областта на културния живот. В десетки инициативи те много допринасят трудещите се, дейците на нашия културен фронт, дейците на науката и изкуството ни с пълни шепи да черпят от съкровищницата на съветската наука и изкуство. Комитетите и движението се утвърдиха и като център за масовото изучаване на **руски език** — езика на Пушкин, Горки и Ленин, езика на мира и комунизма, на пролетарския и социалистическия интернационализъм.

Много смели крачки българо-съветската дружба направи през последните двадесет години след XX конгрес на КПСС и Априлския пленум на ЦК на БКП. И най-вече през последните няколко години, когато под ръководството на ЦК на КПСС и ЦК на БКП начело с генералния секретар на ЦК на КПСС и председател на Президиума на СССР Леонид Илич Брежнев и с първия секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НРБ Тодор Живков тя навлезе в **новия си по-висок етап на всестранно сближаване и сътрудничество между двете партии, двете държави и двата народа**. В тези условия се създадоха множество форми за изява на дружбата и сътрудничество.

Digitized by Google

то между СССР и НРБ, между КПСС и БКП, насноваха се нишките на неизброими взаимни побратимявания и сдружаване между наши окръзи и съветски области или републики, между градове и други селища, предприятия, строителни организации и учреждения, колхози, кооперативни стопанства и АПК, училища и т. н. На основата на цялата тази стройна двустранна система като пълноводен и непрекъсващ поток в двете посоки потече опит и взаимност. Извиси се **простото човешко дружене между социалистическите труженици от двете страни.** Едни с други се срещат и знаят работници с работници, кооператори с колхозници, механизатори, инженери, агрономи и други специалисти, партийни работници и учители, ученици, студенти, хора на науката и изкуството. Взаимно се разменят на работните си места в цеховете и в тучните житни блокове, непосредствено се учат един друг и предават опита си. Другаруват помежду си цели семейства, пишат си, гостуват си. Тъй че в този най-висок етап дружбата и сближаването между двете страни се изливат в истински безпределно масово опознаване и сдружаване между трудовите хора от двете страни.

Основа на тази стройна система на дружене, взаимно опознаване и подпомагане станаха **взаимоотношенията на всестранно сближаване и сътрудничество между партийните организации, ръководства и дейци на КПСС и БКП.** Комунисти и партийни дейци от БКП изучават и усвояват най-доброто и най-резултатното във всички области на партийната дейност на КПСС, на партийния живот и ленинското партийно строителство — вътрешноорганизационната и идеологическата дейност, партийното ръководство на икономиката и на дейността на обществените организации и т. н.

Именно всички тези взаимоотношения генералният секретар на ЦК на КПСС Леонид Илич Брежнев нарече образец на **истински социалистически интернационализъм в действие.**

Паметно събитие в летописите на по-нататъшното всестранно сближаване на БКП и КПСС, на НРБ и СССР станаха първите дни на тазгодишния юни, дните, когато наша партийно-правителствена делегация начело с др. Тодор Живков посети Съветския съюз и води преговори със съветската партийно-правителствена делегация начело с др Леонид Илич Брежнев. Паметни станаха тези дни и с награждаването на нашия първи партиен и държавен ръководител с втори орден „В. И. Ленин“ и със Златната звезда на Герой на Съветския съюз. Нашият народ прие тези награди като оценка както за високия личен принос на др. Тодор Живков за ленинското му ръководство на БКП и НРБ, начело на които той е вече 21 години, така и за установяването и развитието на отношенията на всестранно сближаване и сътрудничество между БКП и КПСС, между НРБ и СССР. Едновременно те са най-висока оценка и на интернационализма на БКП и НРБ, на комунистите и всички социалистически труженици у нас.

Паметни стават и редицата инициативи, които се провеждат през тази юбилейна година. Сред тях като най-внушителни се наложиха тези, които организираме съгласувано и съвместно със Съюза на съветските дружества за дружба и културни връзки с чужбина и със съответните организации в другите социалистически страни — „Рейсът на дружбата по р. Дунав“, „Фестивалът на дружбата по трасето на газопровода Оренбург — западна граница на СССР“, фотодокументалната изложба „Дружба в действие“, международната документална изложба на тема „Великата октомврийска социалистическа революция и социалистическата общност“, Международната декада на съветската книга, която ще се проведе у нас. Паметен се задава и тазгодишният наш юбилеен **Месец на българо-съветската дружба,** запълнен с безброй инициативи за всички среди на нашето общество.

Digitized by Google

III

Историческият опит учи, че **силата на работническата класа и нейния боеви комунистически авангард** както в отделните страни, така и в международен мащаб **е в тяхното единство и в организираността им.** Допринасяйки тази сила да се изявява всемерно, още със зараждането си, наред с **привързаността и подкрепата** на всички истински революционери и прогресивни хора, пролетарският интернационализъм си спечели **ненавистта и жестоката вражда** на класовите и идейните противници на работническата класа и на възходящото развитие на човечеството. Особено вредни са възгледите и делата на онези, **които** започват и провеждат атаките си срещу интернационализма под марксическа маска. И още повече на тези, които зад тази маска таят своите пъклени замисли.

Ето защо **борбата против класовите и идейните противници на пролетарския интернационализъм е неотменен интернационален дълг на последователните марксисти-ленинци, на братските партии от всички страни.** Винаги вярна на този дълг, БКП самоотвержено се е борила и се бори против всякакви врагове на единството на работническата класа и комунистите от всички страни, против отстъпниците от марксизма и ленинизма както на българска почва, така и в световното работническо и комунистическо движение.

Още повече че колкото световният революционен процес напредва, толкова по-масиран и едновременно по-гъвкав става натискът на класовия враг. И че рамо до рамо с него са и ревизионистичните му помагачи от дясно и „ляво", особено маоистите.

Основното в идейно-политическата стратегия на империализма и сега, в условията на разведряването, е да се разстройва единството и единодействието между отделните отряди на световния революционен процес и на самите тези отряди. Най-важна задача на тази злокобна стратегия е там, където им се удаде, да се сеят раздори между социалистическите страни, да се противопоставят една на друга партиите в тях и самите социалистически държави, да се разбива единството на реалния социализъм. И особено стремежът социалистическите страни да се откъсват и противопоставят на Съветския съюз и на КПСС.

Главно оръжие на тази стратегия са антикомунизмът и антисъветизмът, от които империалистическата буржоазия и нейните идеолози никога не са се отказвали. На тази цел служат и крокодилските сълзи за „погазения" суверенитет на социалистическите държави, които строят взаимоотношенията помежду си на основата на интернационализма, както и шумотевицата в „защита" на правата на човека в социалистическите страни, която залива света на капитала. Скъсал окончателно с марксизма-ленинизма, в антисъветското си заслепление и в антикомунистическите си изстъпления, маоизмът се стреми да надвика и да надмине и най-явните глашатаи на империализма.

Озлобени от огромните постижения на страните на СИВ и най-вече от могъществото на великана в това дружно семейство на равноправни братски нации, народи и държави — Съветския съюз, класовите и идейните противници и в наши дни прибягват до този смешен плач за правата на човека, суверенитета. Въпреки че човекът е в центъра на вниманието на реалния социализъм, че марксизмът-ленинизмът гледа на всеки човек не само като на субект, а като на творец, който изменя действителността в полза на народа. Въпреки че е непоклатим националният суверенитет на всяка социалистическа държава в условията на реалния социализъм се гарантира не само от нейната собствена сила, но преди всичко от икономическата, политическата,

Digitized by Google

моралната и боевата мощ на цялата социалистическа общност. И най-вече от непобедимостта на СССР.

Всичко това неведнъж е подчертавано от братските партии, винаги верни на творческия марксизъм-ленинизъм. Върху него съсредоточи вниманието и Конференцията на 29 комунистически и работнически партии от Европа, състояла се в края на юни 1976 г. в Берлин. В приетия документ братските партии отново подчертаха пълния доброволен характер на взаимоотношенията помежду си и изразиха решимостта си да „развиват своето интернационалистическо другарско доброволно сътрудничество и солидарност въз основа на великите идеи на Маркс, Енгелс и Ленин" („За мир, сигурност, сътрудничество и социален прогрес в Европа", С., 1977 г., с. 283). Те едновременно съсредоточиха вниманието върху цял комплекс много важни и неотложни задачи на практическото развитие на солидарността и сътрудничеството помежду си сега. „Тази другарска солидарност, чийто знаменосец вече повече от сто години са комунистите, и в наше време напълно запазва цялото свое голямо значение" — отбеляза в забележителната си реч пред Конференцията в Берлин генералният секретар на ЦК на КПСС Леонид Илич Брежнев (пак там, с. 55).

Участниците в Конференцията в Берлин един след друг осъдиха антисъветизма като израз на империалистическия стремеж да се дискредитира първата социалистическа държава и с това да се намалява внушителната революционна роля на реалния социализъм в наши дни. „Както преди шест десетилетия, така и днес отношението към Съветския съюз и неговата Комунистическа партия си остава за нас, българските комунисти, най-сигурен критерий, пробен камък за вярност към комунистическия идеал — заяви от високата трибуна в Берлин др. Тодор Живков. — Затова ние не можем да отминем факта, че напоследък международната реакция прави отчаяни опити да раздухва антисъветизма като най-злостна проява на антикомунизма. Всеки опит на империалистическите кръгове за подкопаване на разведряването, всяка клевета срещу СССР и другите страни от социалистическата общност се подхваща трескаво от маоистите. Те не само стоят рамо до рамо с буржоазните идеолози, но и сами дават тон на антисъветските кампании и изстъпления. Те не подбират средства в стремежа си да изострят международната обстановка, да създават атмосфера на военна психоза. Българската комунистическа партия решително отхвърля и осъжда антисъветизма във всичките му форми и проявления откъдето и да идва той. **В условията на мирното съвместно съществуване и на международното разведряване антисъветизмът е равносилен на престъпление спрямо народите"** (също там, с. 113; к. м. — Ц. Др.).

Българската комунистическа партия, комунистите и всички трудови хора като един стоят зад тези думи на др. Тодор Живков.

* * *

И така, **винаги верни на марксизма-ленинизма и на пролетарския интернационализъм!... За да няма никакви поражения на „разпокъсаните усилия" на братските партии и социалистическите страни, нито за никоя от тях!... За да върви от победа към победа световният революционен процес, делото на мира и прогреса, на социализма и комунизма!... За да тържествува, да се развива и укрепва действеният пролетарски интернационализъм!...**

Такава е една от основните поуки от делото на великия и непобедим Октомври!...

Digitized by Google

ОКТОМВРИЙСКАТА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА РЕВОЛЮЦИЯ И ИДЕЙНОТО ЕДИНСТВО НА МЕЖДУНАРОДНОТО КОМУНИСТИЧЕСКО ДВИЖЕНИЕ

проф. **СТОЯН МИХАЙЛОВ**

Социалните революции винаги са били „локомотиви" (Маркс) на историята. Но най-великата от тях е безспорно Октомврийската социалистическа революция. Защото тя постави началото на **принципно нов тип** социално развитие. За първи път в историята Октомврийската революция посегна не просто на дадена частнособственическа форма, но на **самия принцип на частната собственост,** на самата частнособственическа организация на обществения живот.

Тъкмо затова тя успя да ликвидира експлоататорските класи и експлоатацията на човек от човека измени коренно цялостната структура на обществения живот, подчини общественото развитие на качествено нови цели, въведе в обществената практика съвършено нови социални механизми. Цялото човечество почувствува, че Октомврийската революция и със своята целенасоченост, и с практическите си резултати е без прецедент в историята. Тя най-всестранно, най-радикално и най-последователно промени живота на хората и постави началото на епохалния преход на обществото от капитализма към социализма. Затова, както се изтъква в решението на Политбюро на ЦК на БКП „За чествуване 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция", нейното дело е безкрайно скъпо на всички народи, то е вдъхновение и пример за всички хора по земята, които се борят за свобода и обществен напредък.

Характерна нейна черта е органическото единство на национално и интернационално. Особеностите на икономиката и културата, на съотношението на класовите сили в Русия при провеждането на революцията, действието на традиции, идващи от миналото, спецификата на международните условия — всичко това придаде своеобразен облик на формите и темповете на преустройството, на социалистическото строителство. Оттук преди всичко националният аспект на революцията. Нейният интернационален аспект дойде от обстоятелството, че Русия беше звено от общата империалистическа верига, че независимо от своеобразията при осъществяването на революцията и организирането на строителството тези процеси бяха подчинени на общи закономерности и служеха като форма за тяхната проява. Интернационалното значение на революцията се проявяваше и в това, че тя изразяваше коренните интереси на трудещите се в Русия, както и на работническата класа и експлоатираните маси от несоциалистическите страни. Нейното успешно развитие създаде най-здравата и най-мощната опора на класовата борба на трудещите се от несоциалистическите страни против капитала.

Digitized by Google

Ето защо Октомврийската революция оказа и оказва огромно влияние върху световното комунистическо движение като политически авангард на работническата класа в борбата ѝ срещу капитализма, за демокрация, за истински права и свободи на човека, за социализъм.

* * *

Решаваща предпоставка за успехите на международното комунистическо движение е неговото **идейно единство.** Всъщност всички останали аспекти на единството на комунистическото движение имат като свое необходимо условие общите идеи, общите принципи, общата теория и методология.

Обективно коренните интереси на работническата класа от всички страни са общи. Навсякъде тя е експлоатирана от капиталистическата класа, навсякъде буржоазната държава поддържа коренните условия за експлоатация. Следователно и класовият враг, и крайната цел на международния пролетариат се оказват общи. При това класовият враг на работническата класа действува единно и съгласувано по основните въпроси в международен мащаб. В икономическо отношение отдавна капиталистическите монополи са прострели пипалата си практически по всички континенти. Създадоха се наднационални икономически обединения. Империалистическите сили създадоха военни организации — най-яркият пример е НАТО, — за да бранят своите егоистични интереси и се противопоставят на прогреса. Цялото развитие на идеологическата борба след Втората световна война показа извънредно голяма съгласуваност в тезите, действията и пропагандните кампании на буржоазната идеологическа мисъл и пропаганда в международен мащаб.

Очевидно е, че икономическите, социално-класовите и политико-идеологическите условия на борбата на работническата класа не просто изискват, а необходимо налагат нейното интернационално единство. **Пролетарският интернационализъм не е въпрос на субективно предпочитане, а закономерност на борбата на работническата класа, задължително условие за нейния успех.**

За съжаление нито осъзнаването на антагонистическия конфликт на работническата класа с националната буржоазия, нито осъзнаването на необходимостта от интернационално единство и поддръжка се извършват автоматично. Стихийните условия на класовата борба при капитализма могат да родят — както това прекрасно доказа Ленин — само трейдюнионистко съзнание, а то по същество е реформистко съзнание.

За осъзнаване на дълбокия антагонизъм между работническата класа и капиталистическата класа и създаване на съответна готовност да се участвува в борбата срещу света на капитала не само за непосредствените цехови икономически интереси, а против политическата власт на капиталистите е необходима научна пролетарска теория. Същото по принцип важи за осъзнаването на обективната потребност и за формирането на готовност практически да се подкрепя борбата на работническата класа от другите страни.

В случая аз имам предвид **теория динамична, теория творческа,** която непрекъснато се доразвива, конкретизира, обогатява. Липсата на научно обяснение на всеки качествено нов етап в общественото развитие, на всеки качествено нов процес, на всяко качествено ново явление неизбежно води след себе си невъзможност на работническата класа правилно, т. е. от гледище на своите собствени исторически интереси да се ориентира, да оцени новия етап, процес или явления. И доколкото в идеологията няма вакуум, това означава, че в съзнанието

Digitized by Google

на работническата класа ще проникват повече или по-малко буржоазни или дребнобуржоазни, реформистки или ревизионистични възгледи и концепции. Тези непролетарски възгледи и концепции няма да позволяват практическото пролетарско движение да излезе извън рамките на капиталистическия строй, по същество то няма да заплашва устоите на капитализма.

От това гледище великата заслуга на Октомврийската революция е, че даде на работническата класа в целия свят ленинизма.

Първо, в Русия в началото на XX век се създаде най-силното социално напрежение в света, класовите конфликти тук се оказаха най-остри, общата зрелост на световната империалистическа система за социалистическа революция в Русия намери своя най-ярък израз. Но всичко това в условията на новия етап на развитие на капитализма трябваше да намери своето научно обяснение и обосновка. Решението на тази задача органически съдържаше два аспекта: научното обяснение на цялостното развитие на капитализма, особеностите и закономерностите на новия му етап изобщо и от друга страна, изясняването на специфичните условия, задачи и пътища на борба на руския пролетариат. Както се вижда, и тук интернационалното и националното са органически свързани.

Второ, не само подготовката, но и практическото провеждане на Октомврийската революция постави много нови, принципни въпроси за теоретическо изясняване. Тези въпроси могат да се групират най-общо в три кръга: а) въпроси на политическата власт — организация на държавното управление, съюзници на работническата класа и Комунистическата партия, въвличане на трудещите се в управлението, борба срещу саботажите и съпротивата на класовия враг, всестранно подкрепян от империалистическите държави и др.; б) организация на икономическото и културното строителство, изменение на начина на живот, формиране на новата личност и др.; в) взаимоотношения на победилия пролетариат с пролетариата от другите страни, на новата социалистическа държава с несоциалистическите държави, перспективи на международното развитие при наличието на страни с коренно различен обществено-политически строй и др.

Както е известно, всестранен, научнообоснован, обективен отговор на всички тия животрептящи въпроси даде геният на пролетарската революция — В. И. Ленин. **Ленинизмът — ето качествено новото в научно-идейно отношение, което даде на света Октомврийската революция.** Ленинизмът като доразвитие на марксизма при новите исторически условия на империализма, на пролетарските революции и началото на социалистическото строителство. Ленинизмът като израз на творческата същност на марксистката теория, без който марксизмът губи способността си да оплодотворява революционната борба и социалната практика в новите условия. Ленинизмът като велико интернационално учение, валидно за всички страни, където има класови конфликти и антагонизми, където се води борба за изграждане на новото социалистическо общество. Ленинизмът като теория на мирното съвместно съществуване на страните с различен обществено-политически строй.

Октомврийската революция не само даде на международната работническа класа ленинизма, но **доказа практически неговата правилност.** Не случайно тъкмо след нея възникнаха голяма част от комунистическите партии. От идейно гледище това беше решително скъсване с ревизионизма и реформизма на Вторня интернационал и поврат към ленинизма, към усвояването на неговите идеи и стратегия.

Очевидно това имаше огромно значение не само за възникването на нови, действително комунистически партии, но и за изковаване на ново единство на комунистическото движение в света. Това единство

Digitized by Google

след Великия октомври намери и свой организационен израз в лицето на Третия комунистически интернационал, създаден от Ленин. Може би най-голямата заслуга на Третия комунистически интернационал е, че той значително подпомогна националните отряди на комунистическото движение в усвояването на ленинизма, в превръщането им върху тази основа в партии от нов тип.

Всички ние знаем последователната революционност и интернационализъм на нашата Партия още от нейното създаване на Бузлуджа през 1891 г. Но самата история показа, че без ленинизация Партията не можеше да доведе до успешен завършек класовата борба на работническата класа и трудещите се у нас. Осъзнаването на тази истина, както и самата ленинизация на Партията, се оказа труден, продължителен процес. По този път Партията трябваше да претърпи и временни поражения, да даде много скъпи жертви. Но единствено този път я доведе до победоносна социалистическа революция и големи успехи в строителството на социализма.

Усвояването на ленинизма не е възможно без решителна борба срещу буржоазната идеология, ревизионизма и реформизма. Защото те непрекъснато се опитват да натрапват на масите погрешни и реакционни концепции за новите явления в обществения живот. Във връзка с това специално внимание и безкомпромисен отпор заслужават постоянните опити на буржоазната пропаганда да дискредитира ленинизма. За тази цел се използват различни прийоми. Ленинизмът се обявява често пъти за национално, руско явление, което не е валидно за останалите страни, особено за развитите капиталистически страни. Понякога Ленин се обявява само за практик, за голям политически организатор, но не и за теоретик и т. н. Зад тези опити се крие коварен замисъл да се лиши международното комунистическо движение от съвременна теория и идеология и по този начин да се подкопае най-важното условие за неговото единство.

Разбира се, и след Ленин марксистко-ленинската теория продължи да се развива и отиде твърде напред. В самото обществено развитие настъпиха съществени изменения. Най-значимото от тях е възникването на световната социалистическа общност, коренното изменение на съотношението на силите в света. Това направи възможно разпадането на световната колониална система. В СССР бе изградено развито социалистическо общество, а редица други социалистически страни успешно вървят по пътя към зрелия социализъм. Мирното съвместно съществуване все повече се утвърждава.

Няма друга човешка цивилизация, която за толкова невероятно кратък период може да преодолее толкова безпрецедентни трудности и заедно с това да направи толкова много както за своето развитие, така и за демократичното и революционно движение в света, за запазването на мира на планетата.

Всичко това наложи съответно развитие на марксистко-ленинската теория. Появиха се нови категории. Други категории се обогатиха с нови характеристики. Някои постановки, правилни за миналото, остаряха и трябваше да се уточнят. Значително развитие получи марксистко-ленинската теория във връзка с изграждането на развито социалистическо общество, с мирното съвместно съществуване, класовата борба и борбата за мир.

Съвременното състояние на марксизма-ленинизма е съвкупност от обобщаването на класовата борба, на социалния опит от всички комунистически партии, но не може да има съмнение, че в центъра на този процес стои Партията на Ленин. Това е резултат на делото на Октомврийската революция, която живее и продължава да преобразява света в значителна степен чрез теоретическите разработки, чрез обогатя-

Digitized by Google

ването на стратегията и тактиката на борбата за социализъм и комунизъм от КПСС.

Особено крупен принос КПСС даде при разработката на проблемите на развитото социалистическо общество. Програмата за мир, разработена от XXIV конгрес на КПСС и обогатена от XXV конгрес на КПСС, която нашата Партия на своя XI конгрес провъзгласи и като своя програма, е по-нататъшно развитие на ленинската теория за мирното съвместно съществуване. То даде огромно отражение върху процесите на общественото развитие в целия свят. Неоценими са приносите на КПСС и в разработката на проблемите на световната социалистическа общност, на международното комунистическо движение, на националноосвободителното движение. **Висотите на съвременното марксистко-ленинско мислене сега се очертават преди всичко от материалите на XXV конгрес на КПСС, от новата Съветска конституция, от докладите, речите и изказванията на най-видната политическа личност в света понастоящем — генералния секретар на ЦК на КПСС Л. И. Брежнев.**

Фактите безспорно потвърждават, че в наше време без дълбоко, творческо усвояване на това идейно богатство и умението да се използва съобразно с конкретните национални условия на класовата борба и социалистическо строителство не може да има съвременно научно-пролетарско мислене. В това е най-дълбокият залог за създаване на здраво, върху основата на пълно равноправие и доброволност, истинско братско комунистическо единство в света, а оттук гаранция за нови исторически победи в борбата за свобода, мир и социализъм.

* * *

Безспорно най-големият практически резултат на Октомврийската революция, чиято поява преобрази „социалния ландшафт" на планетата, е **реалният социализъм.** Получаването на такъв резултат — ето действителния смисъл, истинската цел, безкомпромисната проверка и критерий на идеологията, стратегията и тактиката на всяка комунистическа партия.

В много страни на капитала — Западна Германия, Англия, Австрия, Скандинавските страни и др., дълги години управляваха социалдемократически партии. И сега те управляват в редица страни. Но господството на капитала се запази. Печалбите на монополите продължиха да растат. Работническата класа остана да живее под дамоклевия меч на безработицата и социалната несигурност в една антихуманна обстановка на престъпност, на масови процеси на деморализация на личността, на провокации от фашистки и полуфашистки сили, на политически убийства и шантажи, на активна идеологическа дезинформация и манипулиране със съзнанието на масите. Нима има по-убедително доказателство, че „демократичният социализъм" на социалдемократите е една измамна илюзия, зад която се прикрива техният реформистки характер? Нима това не е неопровержимо доказателство, че една от най-съществените политико-идеологически функции на социалдемократическата политика е да служи като отдушник за недоволството на работническата класа, което закономерно се възпроизвежда от пороците и перманентните кризи на капитализма, като отклонява това недоволство от пътя на действителната революционна борба.

Естествено, истинската комунистическа партия не е против реформите и битово-икономическите придобивки на трудещите се. Тя се отнася най-сериозно към защитата на всекидневните интереси на работническата класа, но това ни най-малко не определя границите на нейния политико-идеологически кръгозор и цели, защото тя е партия на рево-

Digitized by Google

люцията. В условията на капитализма не е възможно коренно и трайно подобряване на жизненото положение на работническата класа. Като държи в свои ръце собствеността и политическата власт, капиталистическата класа има хиляди възможности да прехвърля основната част от бремето на кризите, на инфлацията, на поскъпването, на надпреварата във въоръжаването върху гърба на трудещите се. Често пъти чрез тези механизми тя свежда до нула предишни завоевания на работническата класа. Истинското и окончателното решение на въпроса е да се установи политическа власт на работническата класа в съюз с останалите трудещи се, да се ликвидира частната собственост и да започне ускорено развитие на производителните сили и културата в интерес на народните маси.

И така, **ако в научно-идейно отношение Октомврийската революция даде на човечеството ленинизма, в практическо отношение тя му даде реалния социализъм.** От нейните пламъци и строителни скели се роди една нова човешка цивилизация. Започнаха да действуват нови социални закономерности, формира се и се утвърди нов начин на живот на хората. Империализмът престана да бъде всевластен господар в света, неговите възможности се стесниха.

Реалният социализъм показа как действително се решават коренните проблеми на трудещите се, на човешкия прогрес. Той стана неотразим пример. Стана невъзможно да се решават съществени вътрешни въпроси в капиталистическите страни, без да се взема предвид примерът на реалния социализъм. Пред лицето на този пример капитализмът така се компрометира, че собствените му идеолози в най-големите буржоазни, антикомунистически теории през последните двайсетина години започнаха да се отказват от самия термин „капитализъм".

Международното комунистическо движение получи в лицето на реалния социализъм своя могъща практическа опора. Съществуването на реалния социализъм и преди всичко на СССР само по себе си респектира реакционните сили, засилва в огромна степен ролята на прогресивното обществено мнение. Това създава нови мощни стимули, които засилват, масовизират и задълбочават влечението на масите към социализма. Все по-често цели политически движения, в т. ч. управляващи кръгове, се ориентират към социализма.

Никога влиянието на марксистко-ленинските идеи не е било така масово и никога условията на тяхното разпространение по света не са били така благоприятни.

Марксизмът-ленинизмът престана да бъде само теория, той се превъплъти и в практика. Аргументите на теорията се съчетаха със силата на фактите. За усвояването на марксизма-ленинизма вече не е достатъчно да се запознае човек със съответните произведения и документи. Тук вече действува и практическият пример, т. е. резултатите от приложението на марксистко-ленинските идеи в лицето на реалния социализъм. В това е неговата историческа роля за революционизирането на масите в несоциалистическите страни, но в това е и неговата историческа отговорност.

Теорията вече действува не само сама по себе си, а и чрез примера и резултатите на реалния социализъм. Тази нова закономерност има огромно значение за по-нататъшното укрепване на идейното единство на международното комунистическо движение. Комунистическите партии виждат в реалния социализъм осъществяването на идеалите на работническата класа.

Разбира се, самата марксистко-ленинска теория предвиди, а и практиката показа, че изграждането на реалния социализъм, неговото развитие е един сложен, противоречив процес, който минава през много трудности. Изходните точки на социалистическата революция в от-

Digitized by Google

делните страни се оказаха твърде различни не само в икономическо и социално-класово отношение, но и по отношение на историческите традиции и степен на съзнателност. Теорията беше открила и описала общите закономерности на социалистическото строителство, те бяха проверени за първи път в опита на СССР, но във всяка нова страна, стъпила на пътя към социализма, трябваше да се решават задачи при качествено нови социални ситуации. Това изискваше творчество, социални експерименти, то предполагаше риск. Всичко това се извършваше в условията на класова борба, която често пъти приемаше най-остри форми, при непрекъснати пречки и противодействия от страна на реакционните империалистически сили.

Следователно основното в подхода към реалния социализъм е да се вижда сложността на неговото изграждане и развитие, да се разграничават вътре в социалистическата действителност недостатъкът и грешката от същественото, частното от закономерността, подробността от водещото. Всеки честно мислещ наблюдател не може да не констатира изумителните успехи на реалния социализъм, постигнати за невероятно кратки срокове и при извънредно трудни условия било поради ниското изходно начало, било поради съпротивата на класовия враг и спънките от страна на империалистическите сили. Не може да не се види как с всяка измината година реалният социализъм разгръща възможностите си в интерес на народните маси и личността, как се очиства от елементите на незрелост, как смело и открито с присъщата му самокритичност преодолява собствените си грешки и недостатъци.

Ще отбележим четири от основните заслуги на реалния социализъм.

Той не само провъзгласи всички основни права и свободи на личността, но и осигурява реални условия за тяхното осъществяване. С това той създаде коренно нова социална атмосфера на сигурност на личността — едно от висшите социално-етични блага. При това неговата цел не е ограниченият потребител главно на материални блага и мислене на еснаф, а многостранно и всестранно развиващата се личност. Задоволяването на нейните материални потребности според рационални норми е само условие и предпоставка за непрекъснато разширяване и развитие на духовните ѝ интереси, дейности и творчество. При това тук става дума не за някаква ограничена подбрана група, а за всички трудещи се. За тази цел се осигурява развитие на икономиката и културата с високи устойчиви темпове върху основата на плановостта.

На второ място **реалният социализъм премахва радикално националните вражди,** решава по най-хуманен начин националния въпрос. Расовата и националната дискриминация и потисничество, това многовековно престъпление на капитализма, от което той нито желае, нито може докрай да се откаже, за новата обществена система е един анахронизъм. Истинско чудо в това отношение е направеното в СССР. Октомврийската революция не просто установи отношения на равноправие между националностите и народностите, тя ги възсъздаде, тя им върна достойнството, тя откри възможности и тласна по широкия друм на съвременния прогрес ония от тях, които бяха изключително изостанали, превърна ги в развити народности. Но не само това — безкрайното многообразие от националности, народности, етнически групи беше сплотено така, че от тяхното всестранно, свободно и равноправно общуване постепенно се оформи нова историческа общност с общ социално-духовен облик — съветският народ.

На трето място **реалният социализъм установява нов тип отношения между социалистическите страни.** Отношенията на равноправие, на доброволност, на взаимопомощ, които съществуват между комунистичес-

Digitized by Google

ките партии, стават характерни за отношенията между социалистическите страни. По такъв начин пролетарският интернационализъм прераства в социалистически интернационализъм. Самостоятелността и суверенитетът на всяка социалистическа страна не просто са желателни, те са необходими, защото реалният социализъм по принцип изключва вмешателството и агресията и защото само така могат да се вземат предвид специфичните условия и традиции, които съществуват в отделните страни при решаването на задачите на социалистическото строителство в тях. Но от друга страна самостоятелността и суверенитетът ни най-малко не означават да се забрави или подцени интернационалният дълг, необходимостта от взаимопомощ и всестранно сътрудничество. Диалектическото съчетаване на общото и специфичното при пълно равноправие и взаимно зачитане на интересите — ето марксистко-ленинския подход и политика. **Строителството на социализма неизбежно се оцветява от колорита на дадената страна, но колорит, който не противоречи, а става форма на проява на общите закономерности на новия обществен строй.**

На четвърто място **реалният социализъм прави всичко възможно за установяване на нов тип отношения между социалистическите и несоциалистическите страни върху основата на ленинския принцип на мирното съвместно съществуване.** Да се изключи войната от живота на човечеството, да намалява и като крайна цел да се премахне въоръжаването, за което народите отделят огромни средства, обогатяващи военнопромишления комплекс, нима има по-човеколюбиви идеали?

Ето широката платформа, която носи със себе си и практически осъществява реалният социализъм и която има огромно значение за политиката и борбите на комунистическите партии. Възприемането на тази платформа, която всъщност съдържа основни задачи на комунистическите партии, използването примера на реалния социализъм и същевременно защитата му от клеветите и дезинформацията на буржоазната пропаганда, е задължително условие за успехите на всяка отделна комунистическа партия и заедно с това основа за укрепването на единството на международното комунистическо движение в съвременните условия.

* * *

Великата октомврийска социалистическа революция предопредели особена мисия на КПСС в комунистическото движение. Тук не става дума за ръководен център, за хегемония, които нито са мислими, нито нужни, нито пък някой иска да ги налага. **Става дума за реалното място и роля на КПСС в комунистическото движение, което самата история особено след Октомврийската революция и отреди.**

Тя е първата управляваща партия, при това на най-голямата социалистическа страна, която притежава огромен икономически, научно-технически, културен, териториален и човешки потенциал. Тя ръководи едно извънредно голямо и сложно многонационално образувание. Едва ли има друга партия, която всекидневно се занимава и решава такова многообразие от въпроси. Оттук произтича възможността да се натрупва изключително богат социален опит, който дава зрелост, увереност, далновидност, разкрива извънредно широки възможности за обогатяване на марксистко-ленинската теория.

Няма също така друга партия с толкова много и разнообразен опит от класовата борба и от качествени социални изменения, както КПСС. Самата революция преминала през два етапа — Февруарската буржоазно-демократическа и Октомврийската социалистическа, тригодишната Гражданска война, наложена от вътрешната контрареволюция под подстрекателството и с пряката поддръжка на империалисти-

Digitized by Google

ческите сили, изграждането на социализма, устройството на многонационална държава и премахването на всякакво национално неравноправие, Великата отечествена война, каквато по мащаби, жертви и разрушения, по световноисторическо значение не познава никой друг народ, изграждането на развито социалистическо общество и начало на изграждане на комунизма — само това схематично изброяване е достатъчно, за да покаже какъв неизчерпаем опит е акумулирала КПСС в своето развитие.

Пътищата на новата епоха историята предопредели да се прокарват от съветския народ под ръководството на КПСС.

От висотите на този безкраен практически опит естествено е социалните процеси, задачите на борбата и строителството, перспективите да се виждат най-дълбоко, в тяхната планетарна взаимовръзка и обусловеност, да се дава най-голям принос в по-нататъшното развитие на марксистко-ленинската теория.

Ръководената от нея съветска държава и страна по своята всестранна мощ и със своята политика са такъв фактор в световното развитие, който измени и изменя коренно съотношението на силите и тенденциите на развитие на човечеството, който оказва огромна, несравнима с нищо всекидневна помощ на революционните и прогресивните сили, на борбите на народите против колониализма и неоколониализма, за нанационална независимост, за демократично развитие, за мир.

Комунистите от всички страни се вслушват и високо ценят позициите, начинанията и борбите на КПСС не защото някой ги задължава, това е невъзможно и никой няма намерение да го прави, а защото знаят от собствен опит същността, целите и ползата за комунистическото движение, за народите, за социализма от всичко това. Тъкмо затова др. Тодор Живков заяви в приветствената си реч пред XXV конгрес на КПСС: „От тази трибуна ние искаме още веднъж да напомним думите на безсмъртния син на нашия народ Георги Димитров, думи, които и при съвременните условия запазват своята актуалност: отношението към Съветския съюз е пробният камък за революционност и интернационализъм, водоразделът между силите на прогреса и силите на реакцията".

В негативна форма същото се потвърждава от поведението на антикомунизма. Империалистическите сили много добре съзнават историческата роля на КПСС и на СССР и затова главните си усилия в борбата срещу социализма, срещу марксизма-ленинизма те насочват по линия на антисъветизма. Това е така още след Октомврийската революция, но особено в последните години. Нищо не жали антикомунизмът, за да хвърли сянка върху политиката на КПСС. На всичко е готов той, за да противопостави и ако може, да откъсне някои комунистически партии от КПСС.

Най-новото му откритие в това отношение е еврокомунизмът. В извънредно съдържателната си статия „Година на мир, година на борба" (сп. „Проблеми на мира и социализма", кн. 12, 1976 г.) др. Тодор Живков разкри убедително антикомунистическата същност на еврокомунизма. Най-общо казано, тя се състои в опита на еврокомунизма да противопостави западноевропейските комунистически партии на управляващите партии от страните на реалния социализъм и преди всичко на КПСС и да ги тласне по пътя на реформизма.

Тъкмо затова предизвиква голямо учудване фактът, че някои дейци на комунистически партии напоследък се идентифицират с еврокомунизма. Книгата на Сантяго Карильо, генерален секретар на Испанската комунистическа партия, „Държавата и еврокомунизмът", която се появи през април 1977 г., е пример за това. В нея той си позволява да прави произволни, често клеветнически оценки на реалния социа-

Digitized by Google

лизъм, на политиката на управляващите комунистически партии, при което главните му усилия са насочени към дискредитиране на СССР.

Колко е неясна неговата позиция се вижда от един доста характерен факт. Достатъчно беше да се появи рецензия на книгата му в съветското списание „Новое время", при това само по някои външнополитически въпроси, за да вдигне той голям шум, че се касае за вмешателство в работите на Испанската комунистическа партия. Получава се парадокс. Карильо може да разпространява клеветнически твърдения за СССР, за социализма, но партиите от социалистическите страни нямат право да му отговорят. Той може да излага свои възгледи по външнополитически въпроси, които в някои отношения са в унисон с политиката на империалистически сили, отклоняват се от общите решения на Берлинската конференция на комунистическите и работнически партии в Европа, от принципите на марксизма-ленинизма, но комунистическите партии нямат право да се разграничават от тези отклонения. Къде остава тогава прословутото равноправие на партиите, за което някои, в т. ч. Карильо, толкова много обичат да говорят.

Няма съмнение, че и новият опит на империализма да внесе разкол в комунистическото движение с помощта на еврокомунизма ще завърши безславно. За съжаление отделни поражения тук-таме еврокомунизмът може да даде.

Поуките на Октомврийската революция, великият исторически смисъл на нейното дело, решенията на XI конгрес на БКП, на последните конгреси на братските партии и особено на XXV конгрес на КПСС налагат решителна и безкомпромисна борба срещу буржоазната идеология, антикомунизма и антисъветизма, срещу ревизионизма и реформизма, непрекъснато засилване и усъвършенстване на идеологическото сътрудничество между братските партии. Празникът на Великия октомври е нов повод за засилване настъплението на марксистко-ленинските идеи по света, за неспирно по-нататъшно укрепване единството на международното комунистическо движение.

СССР В ЦИФРИ И ФАКТИ

Социализмът осигурява невиждано по темпове и мащаби, по размах и характер развитие на народите и страните, каквото не познава досегашна история на човечеството. Безспорно и убедително доказателство за това са поредицата цифри и факти за всестранното развитие на СССР през изминалите шест десетилетия от победата на Великата октомврийска социалистическа революция до наши дни.

В СССР живеят и се трудят повече от сто нации и народности. От 159,2 млн. през 1913 г. към средата на 1977 г. населението на страната се увеличи на 1 257,9 млн. души. От тях 160,8 млн. живеят в градовете, а броят на работниците от 11 млн. се увеличи на 74 млн. души.

За това време смъртността на населението от 29,1 намаля на 9,5 на хиляда, а само детската — около десет пъти. Средната продължителност на живота порасна от 32 на 70 години.

До неузнаваемост се промени народното стопанство на СССР. Основните производствени фондове например през 1977 г. ще се увеличат 37 пъти, съвкупният обществен продукт — 96 пъти и националният доход — 103 пъти в сравнение с 1917 г.

Само през последното десетилетие икономическият потенциал на страната почти се удвои в сравнение с постигнатото за половин век съветска власт дотогава. За това време обществената производителност на труда също се увеличи с 60 на сто.

Растат капиталните вложения във всички отрасли на съветското народно стопанство. От 8,8 млрд. рубли през първата петилетка те са 493,0 милиарда през деветата, за да достигнат 621,4 млрд. рубли през десетата.

От 1918 до 1977 г. са въведени в действие основни фондове за 1576 млрд. рубли. От тях 780 млрд. се падат само на осмата и деветата петилетка и 222 млрд. рубли на 1976 и 1977 г.

Digitized by Google

ВЕЛИКИЯТ ОКТОМВРИ. ОБЩИТЕ ЗАКОНОМЕРНОСТИ, НАЦИОНАЛНИЯТ ОПИТ

проф. **МАРКО МАРКОВ**

Само две и половина години бяха минали от победоносния Октомври. Гражданската война и империалистическата интервенция продължаваха. Неимоверно сложни и съдбоносни проблеми стояха пред младата съветска държава. В тези именно дни на чутовно напрежение вождът на революцията В. И. Ленин пишеше своя забележителен труд „Левичарството" — детската болест на комунизма". Първите думи на този труд са посветени на съотношението между руската революция, общите закономерности и националния опит. И не случайно. Тогава, както и днес, това бе възлов и злободневно актуален политически и идеологически проблем.

Какво е Октомврийската революция — уникално руско явление или част от интернационалния процес на освобождение на пролетариата? Как да се отнасят комунистите от другите страни към опита на болшевиките, по какъв път да тръгнат, за да победят „своята" буржоазия?

Гениалният стратег и теоретик даде отговор...

Шестдесет години минаха от победата на Октомври. Нейното велико освободително дело се разпростря по всички континенти. Много страни и народи тръгнаха по пътя на социализма. Натрупан е огромен опит в изграждането на новото общество. Този интернационален опит изисква по думите на Л. И. Брежнев „анализ, обобщение, особено като се има предвид, че в опита на всяка братска партия освен с неповторимата специфика, свързана с националните особености, непременно има и общи черти, които представляват интерес за цялото ни движение"[1].

I

Признаването на общи закономерности е крайъгълен камък на марксистко-ленинския подход към социалистическата революция и строителството на социализма, а анализът им — велико постижение на теоретическата мисъл.

Още Маркс и Енгелс — гениалните основоположници на научната революционна теория — показаха, че по силата на обективни, независещи от волята на хората закони се извършва преходът от низшите към по-висшите обществени формации. Следвайки своя закономерен път, обществото неизбежно ликвидира основания върху частната собственост капиталистически обществен строй и навлиза в нова ера на своето развитие — социализма и комунизма.

Първата (след Парижката комуна) социалистическа революция победи в страна, която се отличаваше с редица национални историчес-

[1] Л. И. Брежнев, За мир, сигурност, сътрудничество и социален прогрес в Европа. С., 1977, с. 56.

Digitized by Google

ки особености. Болшевиките не си затваряха очите пред тях — напротив, съобразяваха се с тяхното въздействие върху хода на революционния процес и това бе един от основните фактори за победата над буржоазията. Но най-дълбокият корен на победата и утвърждаването на пролетарското дело в Русия е това, че то се гради върху общите обективни закономерности на социалистическото преустройство на обществото. Тъкмо това даде основание на В. И. Ленин да заяви, че „Руският пример показва на **всички** страни нещо, и то твърде съществено, от тяхното неизбежно и недалечно бъдеще"[1].

Развитието на социализма след Втората световна война бе истинска практическа проверка за верността на тезиса за общите закономерности. Основният извод, записан в Декларацията на Московското съвещание на комунистическите и работническите партии от 1957 г., е, че опитът на СССР и другите социалистически страни потвърди напълно правилността на принципа на марксистко-ленинската теория, че **процесите на социалистическата революция и социалистическото строителство се основават на редица главни закономерности, присъщи на всички страни, които тръгват по пътя на социализма.** Тези закономерности се проявяват навсякъде при наличието на голямо разнообразие на исторически създали се национални особености и традиции, за които непременно трябва да се държи сметка.

Общите закономерности на социалистическото строителство са резултат не на стремежите и предпочитанията на субективния фактор, а „израстват" от условията и изискванията на борбата за победата на новия строй. Карл Маркс показва, че човечеството си поставя винаги само такива задачи, които може да разреши, тъй като при по-близко разглеждане винаги се оказва, че самата задача възниква само тогава, когато материалните условия за нейното решаване са налице или се намират в процес на утвърждаване.[2] Различните страни започват прехода към социализма при определени, изискващи именно социалистически преобразования условия. Пред всяка страна, тръгнала по пътя на социализма, стои задачата да унищожи експлоататорските класи, да обобществи средствата за производство, да извърши културна революция и да реши останалите проблеми на прехода към новото общество. Самото социалистическо общество, изграждането на което е цел на тези преобразования, има еднакви общи белези и черти във всички страна, в които е победило. Понятието „реален социализъм" е обобщение на тези общовалидни характеристики на обществото, изградено в Съветския съюз и другите братски страни.

Спецификата на социалните закони е в това, че изразяваната от тях необходимост не е еднозначна, не носи абсолютен характер, т. е. не се проявява задължително в еднаква форма във всяко конкретно явление. Общите принципи и закономерности на социалистическото строителство в отделните страни се осъществяват в повече или по-малко своеобразни форми, при еднаква последователност, с различен темп. Да се приложи творчески марксизмът-ленинизмът означава преди всичко да се намерят онези специфични за дадената страна форми и темпове за реализиране на общовалидните изисквания на социалистическото строителство.

Еднакво опасни са тук както догматичното абсолютизиране на иманентното съдържание на общовалидните закономерности, така и преувеличаването на ролята на националните особености и черти. **Особеното, национално-специфичното носи и трябва да носи белезите на общото, закономерното, водещото към победата и утвърждаването на реалния социализъм.** Неразбирането на тази динамична граница

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 31, с. 5—6.
[2] К. Маркс, Към критика на политическата икономия, с. 10

Digitized by Google

между общото и националното в изграждането на социализма се оказва „спъни камък“ за ревизионистите и източник на съществени теоретически и политически грешки, с опасни за делото на социализма последици.

Историческият опит показва, че колкото по-дълбоко се познават закономерностите на строителството на социализма и колкото повече се развиват научните основи на политиката на Партията, толкова по-големи и трайни успехи завоюва социализмът.

Комунистическата партия на Съветския съюз има най-голям, исторически по мащаб и значение опит в преустройството на обществото на основата на общите закономерности на социалистическото строителство. Съветският съюз е първата страна, изградила развит социализъм. Затова „за нас — изтъква другарят Тодор Живков — няма нищо по-естествено от това да се учим от опита, да се въоръжаваме с опита, да прилагаме опита на Комунистическата партия на Съветския съюз и на съветския народ — Партията и народа, които първи извършиха победоносна социалистическа революция, първи изградиха социалистическото общество, първи прокарват пътя на човечеството към комунизма“[1].

Наличието на еднакви крайни цели и на общи закономерности в изграждането на социализма и комунизма обуславя фундаменталното значение на пролетарския интернационализъм. Както в миналото, така особено днес, той е решаващо условие за успехите на всеки отред на единното движение и на общността като цяло. Историческият ход на освободителното движение през XX век неумолимо доказа, че **всяко отстъпление от принципите на пролетарския интернационализъм, всяко възвеличаване на националните или регионалните особености неизбежно води към опортюнизма и придобива определен антисоциалистически смисъл и значение.**

Диалектиката на революцията, се подчертава в Решението на Политбюро на ЦК на БКП за честването на 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция, изисква марксистко-ленинските партии умело да използват общовалидните закономерности съобразно конкретно-историческите условия и традиции на всяка страна, правилно да съчетават националното и интернационалното в своята революционна борба. Това има първостепенно значение за по-нататъшното развитие на световния революционен процес.[2]

Българската комунистическа партия в годините на социалистическото строителство блестящо изяви способността си да намира самобитни, но основани върху общите закономерности и принципи и съветския опит решения на възловите въпроси на социалистическото строителство. Това е най-важният, определящият фактор за постигнатите успехи в изграждането на новото общество и за стабилността на социализма в нашата страна. В това е патосът и силата на ленинския по своята идейна същност априлски курс на Партията.

Априлската линия, която включва като свой същностен белег сближаването със Съветския съюз, е реален, практически израз на прилагането на общовалидните закономерности и световноисторическия опит на КПСС. Курсът на сближаване е „отражение на една обективна необходимост и закономерност при изграждането на зрялото социалистическо общество в нашата страна и за прехода към комунизма“[3].

---

[1] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 22, с. 453.

[2] За честване на 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция. Решение на Политбюро на ЦК на БКП, в. „Работническо дело“, 25 февруари 1977 г.

[3] Отчет на др. Т. Живков за посещението на партийно-правителствената делегация на НРБ в Съветския съюз, в. „Работническо дело“, 10 юни 1977 г.

Digitized by Google

2

Октомври 1917 г. и целият исторически опит през последните десетилетия убедително доказаха, че задължително условие за победата на пролетарската революция и за изграждането на новото общество е наличието на марксистко-ленинска партия, авангард на работническата класа, тясно свързана с широките народни маси, способна да възглави и организира борбите им за социализъм. Тази закономерност произтича от факта, че работническата класа е най-прогресивната обществена сила в наше време и е определеният от историята носител на комунистическия идеал. По силата на своето място в общественото стопанство работническата класа проявява най-голяма организираност и устойчивост. Тя е призвана да ръководи всички трудещи се, да ги въвлича в социалистическото строителство, да издига тяхната съзнателност и организираност.

Своята ръководна роля в обществото работническата класа осъществява преди всичко чрез изграждането на здрав работническо-селски съюз. Ленин разглеждаше съюза на работническата класа със селяните под ръководството на работническата класа като висш принцип на диктатурата на пролетариата. Този съюз е исторически необходим, защото без него не може да се извършат социалистическите преобразования в обществото, да се преобразува дребното селско стопанство на социалистически начала и да се приобщят селяните — голямата маса от населението в много страни — към комунизма.

Марксистко-ленинската партия може да осъществява своята ръководна роля при различни условия, в нееднакви форми. В хода на историческото развитие на дадена страна могат да се създадат такива условия, при които марксистко-ленинската партия да се окаже единствената организирана политическа сила, която се бори за социалистическа революция, а буржоазните и дребнобуржоазните партии да изпъкнат като реакционна, задържаща сила. Такива условия се създадоха на времето в Съветския съюз. Болшевишката партия се утвърди като единствен политически ръководител на работниците и селяните.

В повечето страни, които тръгнаха по пътя на социализма след Втората световна война, се създаде друга конкретна политическа обстановка, друго съотношение на политическите сили. В борбата против фашизма и капитализма, за победата на народнодемократичната революция участвуваха наред с комунистическите партии и под тяхно ръководство различни буржоазни и дребнобуржоазни демократични партии и политически дейци. След победата на революцията тези партии, макар непоследователно и с колебания, продължиха да участвуват в революционнопреобразователния процес. Затова пред комунистическите партии в тези страни изпъкваше голямата и отговорна задача да установяват правилни взаимоотношения с демократическите партии, да укрепват съюза си с тях, да ги въвличат в социалистическото строителство. В условията на нашата страна много важно значение имаха и имат съюзът и дружбата между Българската комунистическа партия и Българския земеделски народен съюз.

Комунистическата партия не е и не може да бъде неизменна обществена организация. Нейната функция да ръководи обществото и трудещите се в процеса на строителството на социализма и комунизма непрестанно се усъвършенствува. Във формите на осъществяваната от нея ръководна роля стават промени, в които се отразяват изменения в класовата структура в обществото, в обществено-политическия живот.

В периода на изграждане на низшата фаза на комунизма Комунистическата партия действува като представител на цялото общество

Digitized by Google

в смисъл, че единствена тя последователно изразява обективните тенденции на общественото развитие, историческата необходимост от прехода от капитализма към комунизма. Непролетарските слоеве от населението през преходния период имат и някои непосредствени интереси, които се различават от интересите на работническата класа. Поради това Комунистическата партия тук действува като пролетарска партия. Тя попълва своите редове преди всичко от редиците на работническата класа, опира се главно на нейната подкрепа, като същевременно се стреми постоянно да укрепва съюза си с всички трудещи се.

След пълната и окончателната победа на социализма положението съществено се изменя. Непролетарските слоеве от населението се приобщават към социализма, изменя се тяхната социална природа, идеология и психология Изчезва по такъв начин социалната основа за съществуването на обществени групи със свои специфични, различаващи се от тези на работническата класа основни икономически и политически интереси. От построяването на комунизма е заинтересовано цялото общество, всички социални групи. Върху такава основа партията на работническата класа се превръща в партия на целия народ.

Затова прерастването на партията на работническата класа в партия на целия народ е обективен социален процес, който с необходимост ще се развива във всяка страна, извършваща историческия преход от класовото към безкласовото комунистическо общество. Откриването и обосноваването на този процес от КПСС има огромно значение за развитието на марксистко-ленинските партии, за бъдещето на комунистическото движение. Забележителните идеи на КПСС за прерастване на пролетарската партия в партия на целия народ помага да се очертаят по-добре и перспективите на развитие на всички братски партии.

Историческият опит потвърди напълно и една друга основна закономерност, изявила се за пръв път в Октомври и в социалистическото строителство в СССР: за да се организира успешно социалистическото преустройство на обществото и да се защищават завоеванията на победилата революция, е необходимо да се изгради истинска демократическа власт, изразяваща интересите на работническата класа и на всички трудещи се, която изпълнява функции на диктатурата на пролетариата и осигурява невиждана и невъзможна при капитализма свобода и демокрация.

Закономерност на прехода от класовото към безкласовото комунистическо общество е непрестанното разширяване и задълбочаване на демократизма на социалистическия строй. Опознаването и правилното използване на тази закономерност дава възможност на Комунистическата партия съзнателно и целенасочено да ръководи процеса на отмиране на държавата и нейното заменяне с комунистическо обществено самоуправление. Партията на Ленин, която първа завоюва политическата власт и установи държавата на диктатурата на пролетариата, дава класически образец на творчески научен подход към проблемите на държавното строителство и развитието на социалистически демократизъм. Проектът за нова конституция на СССР е изключителен теоретически и практически пример в развитието на обществените отношения.

Насилието на експлоататорите не изчерпва съдържанието на диктатурата на пролетариата. Нещо повече — насилието не е и не може да бъде главното в дейността на диктатурата на пролетариата. Нейното основно предназначение е да осигури социалистическото преустройство на обществото, да ликвидира капиталистическите производствени отношения и да изгради социалистически производствени отношения. Като изразител на интересите на трудещите се и на потреб-

Digitized by Google

ностите на общественото развитие, социалистическата държава, ръководена от Комунистическата партия, планомерно и целенасочено развива производителните сили, усъвършенствува икономическите отношения, възпитава трудещите се в комунистически дух. Но всичко това тя прави не произволно, а в пълно съответствие с обективните икономически закони на социалистическото общество, с материалните условия на страната.

Държавата на диктатурата на пролетариата е призована да реши великата историческа задача — да осигури изграждането на социализма, низшата фаза на комунистическото общество. След осъществяването на социалистическите преобразования, след изчезването на опасността от реставриране на капитализма диктатурата на пролетариата исторически престава да бъде необходима.

В Съветския съюз — първата социалистическа страна, която навлезе в периода на разгърнатото строителство на комунизма, проблемът за развитието на социалистическата държава след изграждането на социализма придоби изключително теоретическо и практическо значение. Обобщавайки творчески практическия опит в държавното строителство, КПСС направи извода, че държавата на диктатурата на пролетариата в СССР е изпълнила своята историческа мисия и се е превърнала в общонародна държава, в орган за изразяване интересите и волята на целия народ. Това беше велик научен подвиг на ленинската партия, доказателство за нейната авангардна роля в развитието на марсистко-ленинската теория.

3

Съществува закономерна връзка и взаимна зависимост между основните направления на борбата за социализъм и комунизъм — изграждането на материално-техническата база на новото общество, формирането на социалистическите обществени отношения и възпитанието на новия човек. Не могат успешно да се формират комунистическите обществени отношения и да се възпитава човекът на комунизма, ако се подценява задачата за изграждане на материално-техническата база на комунизма. От друга страна изграждането на материално-техническата база на комунизма е немислимо без формиране на комунистическите отношения и възпитаването на новия човек. Всяка едностранчивост, всяко подценяване на която и да е основна задача може само да навреди на делото на комунизма.

Марксизмът-ленинизмът научно доказа, а практиката потвърди, че при достигната през низшата фаза на комунизма икономическа зрелост на обществото разпределението на материалните и културните блага може да става само в съответствие с принципа: „От всекиго според способностите, на всекиго според труда". Приложението на този принцип изисква материално стимулиране на трудещите се. „... първата фаза на комунизма — казва Ленин — още не може да даде справедливост и равенство: различия в богатството, и то несправедливи различия, ще останат да съществуват, но ще бъде невъзможна експлоатацията на човек от човека, защото никой няма да може да присвои като частна собственост средствата за производство — фабриките, машините, земята и пр. Като разбива дребнобуржоазнопеясната фраза на Ласал за „равенството" и „справедливостта" изобщо, Маркс показва хода на развитието на комунистическото общество, което е принудено отначало да унищожи само тая „несправедливост", че средствата за производство са заграбени от отделни лица и което не е в състояние тутакси да унищожи и по-нататъшната несправедливост, състояща се в това, че разпределението на предметите за по-

Digitized by Google

требление става „според труда“ (а не според нуждите)“[1]. Тези думи на Ленин, написани в периода на подготовката на Октомврийската революция, научно определят възможностите на социалистическото общество и предпазват от всякаква дребнобуржоазна прибързаност и увлечение.

Преходът от социалистическия към комунистическия принцип на разпределение не може да се извърши и не се извършва произволно. Главна предпоставка за това е изграждането на материално-техническата база на комунизма и създаването на тази основа на изобилие от материални и културни блага. Преходът към комунистическия принцип на разпределение изисква и много висока степен на съзнателност у хората, които трябва да се научат доброволно, без външна принуда да спазват правилата на социалистическото общежитие и нормите на комунистическия морал.

Неотменна закономерност на социализма е изкореняването на буржоазната идеология и утвърждаването на господството на марсистко-ленинската идеология. Тази закономерност произтича преди всичко от факта, че в процеса на строителството на социализма и комунизма се изменят икономическите взаимоотношения на хората и следователно изчезват материалните предпоставки за съществуването на буржоазната и дребнобуржоазната идеология.

Разбира се, както изтъква още К. Маркс, превратът в областта на идеологията не следва автоматически измененията в производствените отношения. По силата на много причини дълго след икономическия преврат се запазват различни отживелици от буржоазното и дребнобуржоазното съзнание и морал. Оттук произтича необходимостта да се води организирана и последователна борба за комунистическото възпитание и превъзпитание на трудещите се. Всяко подценяване на тази задача може да доведе до усилване влиянието на буржоазната идеология и да задържи процеса на комунистическото възпитание на трудещите се. А това от своя страна не може да не се отрази отрицателно върху социалистическото развитие на страната.

В годините на социалистическото строителство в България се извърши коренен поврат в общественото съзнание на трудещите се. В резултат на борбата на Партията идеологията на буржоазията беше разгромена, а трудещите се освободени от нейното влияние. Широко разпространение получи марксистко-ленинската идеология. Идеологията на Комунистическата партия постепенно се превръща в идеология на целия народ. Това е дълбоко прогресивен процес, който с по-нататъшните успехи на социализма все повече ще се разгръща и развива, ще се подготвя почвата за утвърждаване на комунистическата съзнателност на трудещите се. Единадесетият конгрес на БКП постави задачата да продължи с неотслабваща сила политико-възпитателната работа, все повече да се приобщава всеки труженик към идеологията и линията на Партията.

Изграждането на социализма и комунизма е свързано с голямо нарастване на ролята на науката, културата и изкуството. При социализма науката все повече се превръща в непосредствена производителна сила, а самото производство — в технологическо приложение на науката. Изкуството и културата решително навлизат в производството и бита на хората. Все повече се разширява кръгът на потребителите на културни и естетически ценности. Всичко това обуславя необходимостта от създаването на многобройна социалистическа интелигенция.

В отделните страни създаването на социалистическа интелигенция

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 25, стр. 494—495.

Digitized by Google

се извършва при различни условия. В Съветския съюз след победата на Октомврийската революция значителна част от интелигенцията беше враждебно настроена спрямо съветската власт. Затова използването на старите специалисти се разглеждаше от Ленин като форма на класовата борба. В България по силата на редица причини преобладаващата част от интелигенцията още преди победата на социалистическта революция стоеше на прогресивни и демократични позиции, подкрепяше борбата на народа начело с Комунистическата партия против фашизма и капитализма.

Друга важна особеност на формирането на българската интелигенция е, че немалка част от нея получи своето образование в Съветския съюз. Непосредственият допир с прогресивната съветска наука, изкуство и култура оказва голямо положително влияние върху процеса на формиране на социалистическата интелигенция в България.

* * *

Строителството на социализма и комунизма е обективен естественоисторически процес, подчинен на определени закономерности. Тези закономерности управляват развитието на всички страни на социалистическото общество — материално-техническата база, обществените отношения, културата и идеологията.

„В борбата си комунистите — подчертава Л. И. Брежнев — се ръководят от общите закономерности на развитието на революцията и изграждането на социализма и комунизма. Тези закономерности, отразени в теорията на марксизма-ленинизма и потвърдени от практиката, бяха колективно формулирани в разширена форма от международните съвещания на братските партии. Дълбокото разбиране на тези общи закономерности и опирането на тях, съчетано с творчески подход и съобразяване с конкретните условия във всяка страна поотделно, бяха и продължават да бъдат неотменимо качество на марксистите ленинци. И можем уверено да кажем, че дори някаква отстъпка пред опортюнизма да даде известно временно предимство, в крайна сметка това ще се превърне във вреда за Партията.“[1]

Нашата Партия особено след Априлския пленум строи цялата своя линия за изграждане и развитие на социализма върху основата на общовалидните закономерности на социалистическото строителство. Тя решително осъжда субективизма, необоснованите решения и действия и изисква от ръководещите органи винаги да се съобразяват с повелите на обективните закони. Политиката на нашата Партия е научнообоснована, съобразена е с изискванията на закономерностите на социалистическото строителство. Най-убедителен пример за това са решенията на Единадесетия конгрес и Юлския пленум (1976 г.) на ЦК на БКП. Колкото повече и по-дълбоко кадрите и трудещите се опознават закономерностите на социалистическото строителство, толкова по-голяма е тяхната възможност да въздействуват върху историческия процес, да ускоряват развитието на социализма и комунизма.

[1] Л. И. Брежнев, Отчет на ЦК на КПСС пред XXV конгрес и предстоящите задачи на Партията във вътрешната и външната политика. С., 1976, с. 44.

Digitized by Google

ОБРАЗЕЦ НА ТВОРЧЕСТВО В ПАРТИЙНОТО СТРОИТЕЛСТВО

проф. **КИРИЛ ИВАНОВ**

В победата на Великата октомврийска социалистическа революция и историческите успехи в изграждането на социализма и комунизма в Съветския съюз особено релефно се откроява ръководната роля на Комунистическата партия. Тя е партия от нов тип за разлика от социалдемократическите партии на Втория интернационал. Тя се създаде и израсна като революционна партия, чиято дейност изцяло е подчинена на борбата за завоюване диктатурата на пролетариата и строителството на социализма, с което на дело най-добре се защищаваха интересите на работническата класа. Нейните идейни, политически и организационни основи са обективно обусловени от историческите цели и задачи на работническата класа и условията на борбата ѝ. В. И. Ленин ясно определи границата между Партията и другите организации на работническата класа. Комунистическата партия се изгражда като предек и организиран отряд на работническата класа, като единна, централизирана и заедно с това самодейна организация, неразривно свързана с трудещите се. Само такава организация може с успех да устои на трудностите на класовата борба и с успех да се противопостави на силите на класовия враг, да бъде учител и ръководител на работническата класа в борбата за завоюване на политическо господство и строителството на социализма и комунизма.

При разработване основните организационни принципи В. И. Ленин използва теоретическото и идейното наследство на Маркс и Енгелс, опита на руското и на международното работническо движение, поради което те имат интернационално и непреходно значение. В. И. Ленин и неговите съратници създадоха партия за борба не само против руския царизъм и капитализъм, но и за борба против империализма изобщо, за осъществяване на историческата мисия на работническата класа като гробокопач на капитализма и строител на новото, социалистическото общество.

Основните организационни принципи са главната теоретическа и методологическа основа за определяне конкретните проблеми на живота и дейността на Партията, на нормите на партийния живот, принципите на партийно ръководство, средствата, формите и методите на партийната работа. Те са ядрото на партийното строителство.

Основните организационни принципи са задължителни за всяка комунистическа партия, но при тяхното прилагане е необходим творчески, а не догматически подход. Той изисква всяка партия съобразно обстановката, в която се намира, и задачите, произтичащи от нея, правилно и конкретно да определя своето място и своята роля в обществото, да търси и намира форми и методи на работа за най-пълна изява на основните организационни принципи, за най-ефективна дейност. Образец на конкретно-исторически подход към прилагането на основните организационни принципи на творчество в партийното строителство е Комунистическата партия на Съветския съюз. И това е палил-

Digitized by Google

но закономерно, защото тя е работила в своеобразни условия, в каквито нито една друга партия не е работила, и първа в света прокарва пътя към социализма и комунизма. В настоящата статия ще посочим най-важните моменти от творчеството в прилагането на основните организационни принципи в условията на строителството на социализма и в прехода към комунизма.

I

С коренните изменения на обстановката след победата на социалистическата революция пред Комунистическата партия стояха за решаване съвършено нови задачи. **Необходимо беше преди всичко да се изясни ролята на Партията при наличието на диктатура на пролетариата.** В. И. Ленин е този, който непосредствено след революцията всестранно разработи дълбокото принципиално положение за ръководната роля на Партията в системата на диктатурата на пролетариата и строителството на социалистическото общество. Съществено значение имаше обосноваването на всестранния характер на партийното ръководство, въздействието на Партията върху всички сфери и участъци в живота на обществото. То произтича от научния анализ на обществото като единна система, от неразривната връзка между всички сфери на живота.

Ново положение в партийното строителство беше и изясняването на механизмите за реализиране ръководната роля на Партията. В.И. Ленин посочи изключително голямото значение на непосредственото въздействие на партийните органи и организации, на личния пример на комунистите. Взаимоотношенията между Партията и другите организации в обществото се изграждат на основата на взаимното доверие, което отразява демократичния характер на партийното ръководство. Затова и методът на убеждението и в условията на диктатурата на пролетариата си остава основен метод в дейността на Партията. Партията и в новите условия продължава да се развива като обществена организация и не придобива непосредствени административни функции. Нейната сила е в големия авторитет сред трудещите се, завоюван в борбата за защита интересите им.

В условията на пълната победа на социализма и прехода към комунизма ленинското учение за ръководната роля на Партията получи по-нататъшно развитие. Съществено значение имаше изводът за непрекъснатото нарастване ръководната роля на Партията в социалистическото строителство и формулирането в Програмата на КПСС конкретните фактори, определящи този закономерен процес. Това са обективни процеси и явления, които създават реална възможност, за да нараства ролята на Партията. Нейното осъществяване обаче зависи от самата Партия, от равнището на нейната теоретическа, политическа и организаторска работа, защото закономерностите в обществения живот се проявяват чрез дейността на хората, организациите. В Отчетния доклад на ЦК на КПСС пред XXV конгрес др. Л. И. Брежнев отново подчерта, че „Динамизмът в развитието на съветското общество, нарастващите мащаби на комунистическото строителство, нашата дейност на международната арена настойчиво изискват непрекъснато **да се повишава равнището на партийното ръководство в развитието на икономиката и културата, във възпитанието на хората, да се подобрява организаторската и политическата работа сред масите**“[1].

Решаващо значение за реализиране обективната възможност за нарастване ролята на Партията в строителството на социализма и ко-

[1] Л. И. Брежнев, Отчет на ЦК на КПСС пред XXV конгрес и предстоящите задачи на Партията във вътрешната и външната политика, Партиздат, С., 1976, с. 91.

Digitized by Google

мунизма има нейната политика. Неведнъж В. И. Ленин изтъква неделимостта на ръководната роля на Партията от нейната политика. Милионите пролетарии, пише той, вървят и ще вървят след Партията, след нея ще тръгнат и другите трудещи се само ако ние бъдем умни и провеждаме правилна политика.

Политиката на Комунистическата партия отразява прогресивните тенденции на общественото развитие и основните интереси на работническата класа и трудещите се. Тя е научнообоснована, изработена е на основата на марксизма-ленинизма. С помощта на неговите основни принципи Партията задълбочено и всестранно изучава обективните процеси на обществения живот, икономическите, социално-политическите и духовните фактори, интересите и взаимоотношенията на различните класи и слоеве, тенденциите и перспективите в общественото развитие. Оттук и изключителните и постоянните грижи на КПСС за теоретическото осмисляне на обществените явления в страната и в света.

В процеса на строителството на социализма и комунизма непрекъснато се разнообразяваха и усъвършенствуваха формите за партийно въздействие върху икономическото и културното строителство. Въз основа на формулирания от Ленин принцип за разграничаване на функциите се уточниха ролята и мястото на партийните и другите органи в обществото. Утвърди се необходимостта от отраслови отдели към партийните комитети, съвети и бюра за пълноценно използване на специалистите при решаване на проблемите, изграждане на партийни групи в изборните органи на Съветите, кооперативните и другите масови организации на трудещите се. Главна опора за осъществяване на ръководната роля на Партията в трудовите колективи са първичните партийни организации, които получиха право на контрол над административните и стопанските органи.

Процесът на нарастващата ръководна роля на Партията е неделим от процеса на постепенното ѝ превръщане в авангард и Партия не само на работническата класа, но и на целия народ. Този извод направи XXII конгрес на КПСС (1961 г.) и с него беше формулирана нова закономерност в развитието на Комунистическата партия, което е твърде съществен теоретически принос в партийното строителство.

Превръщането на КПСС в партия на народа е резултат на изменията в диалектиката на нейния класов и общонароден характер в условията на строителството на социализма и най-вече към прехода към комунизма. В тези условия в значителна степен е налице социално-класовата еднородност на съветското общество, което разширява социалната база на Партията, а нейната идеология е вече идеология на целия народ. Програмата и политиката на Партията са възприети от целия народ и още повече укрепва единството между него и Партията. Превръщането на Партията в авангард на народа е израз на засиленото ѝ влияние сред обществото, на по-голямата подкрепа, която трудещите се оказват за изпълнение политиката на Партията. Затова и процесът на нарастващата ръководна роля на Партията и превръщането ѝ в авангард е единен, неделим процес. „В резултат на победата на социализма в СССР — се казва в Програмата на КПСС, — на укрепването единството на съветското общество Комунистическата партия на работническата класа се превърна в авангард на съветския народ, стана партия на целия народ, разшири своето направляващо влияние върху всички страни на обществения живот.“[1]

В документите на КПСС твърдо се подчертава, че и като партия на народа Комунистическата партия запазва своя класов характер. Защото сближаването на класите ѝ става на основата на позициите на работническата класа. Партията запазва идеологията на работни-

[1] Програма на Комунистическата партия на СССР, Изд. на БКП, 1971, с. 141.

Digitized by Google

ческата класа, развива дейност за осъществяване целите и задачите не на друга, а на работническата класа. Това положение отново бе изтъкнато от др. Брежнев пред XXV конгрес на КПСС. „В условията на развития социализъм, когато Комунистическата партия стана партия на целия народ, тя съвсем не загубва класовия си характер. По същността си КПСС беше и остава партия на работническата класа."[1]

2

В първите години на съветската власт много остро стоеше въпросът за единството на Партията. Дребнобуржоазният характер на страната, изключително големите трудности, произтичащи от империалистическата и Гражданската война, от чуждестранната интервенция и съвършено новия път, по който трябваше да тръгне страната, пораждаха принципиални разногласия в Партията. Във връзка с борбата против антипартийните прояви В. И. Ленин широко обоснова проблема за единството на Партията в условията на диктатурата на пролетариата. Въз основа на опита на Октомврийската революция и първите години на съветската власт в книгата си „Левичарството" — детската болест на комунизма" той направи извода, че едно от основните условия за успеха на болшевиките е единството и дисциплината на Партията, и който ги нарушава, действува в полза на буржоазията, против пролетариата. Определи и главните условия за поддържане на дисциплината: съзнателността на предния авангард, умението на Партията да се свързва, даже да се слее с широките маси на работническата класа, трудещите се, правилността на политическото ръководство. Тези условия ясно показват, че идейното и организационното единство на Партията не може да се декретира. За единството на Партията е необходимо да се води борба. И това е задължение на цялата Партия, на всяко нейно структурно звено, на всеки член на Партията. След като е обсъден даден въпрос, изказани са и са изслушани различни мнения, изразено е мнението на мнозинството във взетите решения, всички те трябва добросъвестно да изпълняват това решение.

В борбата за единството на Партията съществено значение имаха и имат решенията на X конгрес на Партията (1921 г.) и най-вече приетата от конгреса резолюция за единството на Партията, написана от В. И. Ленин. Тя призовава цялата Партия да ликвидира с фракционността и да не допуска в бъдеще каквито и да са фракции и групи в Партията. Неизпълнението на резолюцията на конгреса се наказва с изключване от редовете на Партията. Даде се право на Централния комитет да изключи от Партията свои членове, ако те нарушават единството на Партията, организират групи. Това беше напълно ново положение в партийното строителство, което сега е записано в Устава на КПСС и на другите комунистически партии.

С изграждането на социализма в СССР бяха премахнати социално-класовите причини за нарушаване единството на Партията. Но вниманието към него не отпадна. Както учи опитът на КПСС, принципни разногласия в Партията могат да възникнат не само поради социално-класови, но и гносеологически причини. Освен това укрепването единството на Партията е непрекъснат процес. Той трябва да съответствува на потребностите на историческия етап, в който Партията се развива и функционира. Нарастващата ръководна роля на Партията изисква постоянно да се издига нейната съзнателност и организираност, единство и дисциплина. Укрепването на единството и дисциплината в съвременните условия на КПСС се осъществява по пътя на повишаване

[1] Л. И Брежнев. Отчет на ЦК на КПСС пред XXV конгрес и предстоящите задачи на Партията във вътрешната и външната политика, Партиздат, С., 1976, с. 88.

Digitized by Google

марксистко-ленинската подготовка на нейните членове и в процеса на практическата работа. Много важна роля в това отношение играе съдържателният и на високо равнище вътрешен живот на организацията, търсенето на лична отговорност за изпълнение на задачите. През последните години се утвърди и нова форма на работа — отчет на комунистите пред партийните организации. Тя дава възможност в борбата за единство и дисциплина да се опираме на активността и съзнателността на партийните членове.

В системата от мерки за укрепване дисциплината и сплотеността в своите редове КПСС най-пълно прилага контрола и проверката. Актуалността им е отразена в не един документ от последните години. XXV конгрес също не отмина този проблем. „Контролът и проверката на изпълнението на приетите решения е най-важната част на организаторската работа. Това е задължение на всеки партиен, държавен и стопански ръководител, на всеки партиен орган, на всяка първична партийна организация".[1] В практиката на КПСС това задължение сега се осъществява в разнообразни форми.

Укрепването и издигането единството на Партията се решава в последна сметка от нейния състав. Той е основен въпрос на партийното строителство и в неговото успешно решаване след Великата октомврийска социалистическа революция КПСС използва много нови форми и методи.

Създадените благоприятни условия за политическа изява на трудещите се и нарастващият авторитет на Партията засилиха желанието на трудещите се да станат нейни членове. Това обстоятелство и ролята на Партията като ръководна и направляваща сила налагаха непрекъснато да нараства численият състав на Партията. Но към нея се насочваха хора с карнеристични цели и подбуди, да използват положението ѝ на управляваща партия. Необходимо беше да се приложат нови форми и методи, за да се решават проблемите за състава на Партията. С тази цел се разшириха и се обогатиха условията за членуването в Партията, формулираха се точно определени права и задължения на членовете на Партията. Използуваха се и други форми за регулиране състава на Партията: частни и общи чистки, набори, кандидатски стаж, установяване на различни условия за приемане на новите членове в зависимост от тяхната социална категория, регистрация на членовете, обмяна на партийни документи и книжки и др. В условията на зрялото социалистическо общество се използват предимно кандидатският стаж и подмяната на членските книжки. Независимо от разнообразието на формите за регулиране на своя състав КПСС винаги е спазвала грижливия подбор и индивидуалното приемане на нови членове, а усилията ѝ са били насочвани за увеличаване на работническото ядро в нейните редове. Характерното сега при приемането на нови членове е, че все повече се държи за идейно-политическата и моралната зрелост на кандидата, неговата не само производствена, но и обществена активност.

В годините след Октомври 1917 г. КПСС се разви и израсна като многомилионна организация. От около 350 000 членове, колкото наброяваха преди 60 год., на своя XXV конгрес вече имаше 15 694 000 членове. От тях 41,6 процента са работници, 13,9 — колхозници, около 20 процента — представители на техническата интелигенция, повече от 24 процента — дейци на науката, литературата и изкуството, работници от просветата, здравеопазването, управленчески апарат, военни.[2] С най-бърз темп нарастват работниците в Партията — 58 на сто от новоприе-

[1] Л. И. Брежнев, Отчет на ЦК на КПСС пред XXV конгрес и предстоящите задачи на Партията във вътрешната и външната политика, Партиздат, С., 1976, с. 96.
[2] Пак там, с. 87.

Digitized by Google

тите между XXIV и XXV конгрес.[1] И това е закономерно, защото отговаря на ръководната роля на работническата класа в живота на обществото и на характера на Партията.

3

Голямо е **разнообразието на формите и методите в прилагането на демократическия централизъм** в живота и дейността на КПСС.

В годините на бушуващата жестока Гражданска война и империалистическа интервенция липсваха необходимите условия за пълното прилагане на демократическия централизъм и по-точно за разгръщането на вътрешнопартийната демокрация. Но веднага след победата на съветската власт над белогвардейците и интервентите на своя X конгрес Партията обсъди проблемите за развитието на вътрешнопартийната демокрация в новите условия. Конгресът постави задача в живота и дейността на Партията да се утвърдят методите на широко обсъждане на всички най-важни въпроси, на дискусии по тях, пълна свобода на вътрешнопартийната критика, методите на колективно изработване на общопартийни решения. Този курс на развитие на вътрешнопартийната демокрация се провежда в годините на строителството на социализма. Партията намери сили и се освободи от култа към личността, който временно бе намерил място в нея и пречеше сериозно за развитието на вътрешнопартийната демокрация.

Развитието на вътрешнопартийната демокрация е обективно обусловен процес в условията на строителството на социализма и комунизма. Той е свързан с необходимостта да се използва колективният ум не само на изборните партийни органи, но и на широкия партиен актив, на всички комунисти и трудещи се. За строителството на социализма в СССР това имаше особено голямо значение, защото за пръв път в историята на човечеството се изграждаше ново общество. Неведнъж В. И. Ленин подчертаваше, че в намирането на най-подходящи форми и методи за изграждането на новото общество Партията извънредно много разчита на опита на масите, на милионите.

Успоредно с успехите на социализма в материалната сфера се издигаше и образователното, културното и политическото равнище на работническата класа, трудещите се, което безспорно даваше своето отражение в Партията. Необходимо беше в нея да се създадат възможности за изява на порасналата съзнателност и активност на комунистите, което предполага развитие на вътрешнопартийната демокрация.

Развитието на демокрацията в Партията е предпоставка за развитието на демокрацията в обществото. Партията ръководи политически целия процес на развитието на демокрацията, а това изисква самата Партия да развие демокрацията в своите редове. Заедно с това Партията въздействува върху развитието на социалистическата демокрация и с целия свой вътрешен живот, със своя пример. „Колкото повече се развива социалистическата демокрация, се казва в Програмата на КПСС, толкова по-дълбока и разностранна трябва да бъде работата на Партията сред трудещите се, толкова повече ще бъде силно нейното влияние сред масите.“[2]

Курсът на по-нататъшното развитие на социалистическата демокрация е отразен и в проекта за нова конституция на СССР. Той съдържа положения за по-нататъшното развитие на демократическите прин-

---

[1] Л. И. Брежнев. Отчет на ЦК на КПСС пред XXV конгрес и предстоящите задачи на Партията във вътрешната и външната политика, Партиздат, 1976, с. 87.

[2] Програма на Комунистическата партия на СССР, Партиздат, 1971, с. 146.

Digitized by Google

ципи, за формиране и дейността на Съветите, разширява се избирателното право, широко е отразена важната роля на обществените организации, а също и на трудовите колективи. Значително по-пълно са формулирани политическите права и свободи на гражданите. „Най-общо — подчертава др. Брежнев пред Майския пленум на ЦК на Партията, 1977 г. — може да се каже, че главно направление в новото, което съдържа проектът, е разширяване и задълбочаване на социалистическата демокрация."[1]

По-нататъшното развитие на вътрешнопартийната демокрация се реализира по пътя на разширяване изборността и отчетността на партийните органи, обогатяване формите на колективността. В Устава се записаха редица демократични положения при избирането на ръководните органи. Норма стана и принципът за системното обновяване на състава на партийните органи, което се съчетава със задължително спазване на приемствеността. За отбелязване е, че през последните години значително се увеличи броят на комунистите, избрани в партийните ръководства. Само за периода между XXIV и XXV конгрес той се е увеличил със 700 хиляди души и сега наброява вече повече от 4 300 000 души. При това избират се и партийни комитети с разширен състав (пленум и бюро) във всички случаи, когато партийните организации имат повече от хиляда комунисти. Такъв състав на комитета осигурява по-компетентно ръководство на организацията и се създава по-голяма възможност за поддържане на връзките с комунистите и трудещите се. Развитието на вътрешнопартийната демокрация се осъществява и по пътя на конкретизиране на задачите на партийните органи и организация в Устава на Партията. Значително се разшириха правата на първичните партийни организации. Твърде важен показател за това са мрежата и състоянието на първичните партийни организации. В тях се създават всички условия за непосредствено участие на всеки партиен член, за изява на инициатива и творчество. Нито една друга партия и организация няма такава развита мрежа на низовите звена, каквато имат КПСС и другите комунистически партии. Броят на първичните партийни организации непрекъснато нараства. Увеличението е свързано с нарастване броя на членовете на Партията и съо стремежа непрекъснато да се усъвършенствува структурата на първичните партийни организации и на местните партийни органи.

Вътрешнопартийната демокрация е неделима от критиката и самокритиката. Тази тема, както се вижда от Отчета на ЦК на КПСС пред XXV конгрес, е била предмет на принципни разговори на пленуми на ЦК. През 1975 година Централният комитет на КПСС взе специално решение „за състоянието на критиката и самокритиката в Тамбовската областна партийна организация", а непосредствено след XXV конгрес — постановление на Политбюро за подобряване работата с писмата и жалбите на трудещите се. Като насърчава разгръщането на критиката и самокритиката, Партията подчертава, че критиката е ценна, когато е правдива, когато повдигнатите въпроси са от обществена значимост. На свой ред ефективността на самокритиката се определя от нейната искреност, от готовността на човека незабавно да се заеме и поправи грешките и недостатъците.

Основно направление в развитието на вътрешнопартийната демокрация е участието на комунистите в изработването и реализирането на партийната политика, на най-важните партийни и правителствени решения. Това се постига по пътя на предварително обсъждане на проектите за решения по основните въпроси на вътрешната и външната политика на страната. Сега комунистите и трудещите се в Съвет-

[1] Л. И. Брежнев, За проекта на новата конституция, сп. „Политическое самообразование", кн. 7, 1977, с. 71.

Digitized by Google

ския съюз на събрания и в печата активно обсъждат проекта за новата конституция на Съветския съюз. Те получават и широка информация за работата на партийните и държавните органи.

Процесът на разгръщането на вътрешнопартийната демокрация в КПСС се съпровожда и с мерки за издигане дисциплината и отговорността на партийните органи и на комунистите. Развитието на вътрешнопартийната демокрация не е самоцелно. То е средство да се засилва съзнателността и активността на комунистите в обсъждането на проблемите и приетите решения да бъдат тяхно собствено дело. На тази основа расте и активността им в изпълнението на решенията и поставените задачи, дадените поръчения.

Комунистическата партия се запази като единна и централизирана организация и в условията на съветската власт, когато се създадоха национални съветски републики и комунистически партии със свои централни комитети. Естествено изниква и принципният въпрос за взаимоотношенията между партийните организации в националните републики и райони и РКП (б). Този въпрос реши VIII конгрес на Партията през 1919 г. С неговите решения централните комитети на комунистическите партии в националните съветски републики получиха права на областни комитети, което означава, че въпросите за Програмата, Устава и политиката на Партията се решават не от тях, а от конгреса на цялата Партия.. За цялата Партия в сила остава една програма, един устав, докато всяка република изработва и приема своя конституция. Както виждаме, конгресът отхвърли федерализма в партийното строителство и намери подходяща форма да се запази интернационализмът и в самия организационен строеж на Партията. Решенията на VIII конгрес са запазили своята валидност и днес.

Запазването на принципа на интернационализма в строежа на Партията благоприятствуваше за намаляване на националните различия на народите в Съветския съюз и за развиване и за засилване духа на интернационализма в Партията и нейните членове.

4

Творчеството на Комунистическата партия на Съветския съюз е образец на научен подход към ленинските основни организационни принципи. То запазва, развива и обогатява тяхното съдържание. Това е особено необходимо да се подчертае в нашето съвремие, защото под формата на творческо отношение към теоретичното наследство на В. И. Ленин и практиката на КПСС се правят опити да се ревизират ленинските принципи на партийно строителство. Като аргументи се използват измененията, настъпили в развитието на съвременния капитализъм и различията в степента на развитието на отделните социалистически страни. Тези твърдения в много случаи се представят под формата на творчески подход към ленинското наследство и опита на КПСС. Но това е само димната завеса за по-силен удар срещу ленинските принципи.

Вярно е, че в съвременния капитализъм са настъпили някои изменения, но те не видоизменят неговата същност. И сега, както и преди десетки години, при капитализма имаме частно владение на средствата за производство, което поражда експлоатацията на трудещите се. Въз основа на нея във всяко капиталистическо общество бушува жестока класова борба, раздира се от антагонистични противоречия. В социалистическите страни главното, което характеризира обстановката, е наличието на обществена собственост на средствата за производство, липсата на експлоатация на човек от човека, на антагонистични противоречия, централизирано планиране на обществено икономическото развитие. От общото в условията на капитализма пре-

Digitized by Google

ди и сега и общото в социалистическите страни произтича необходимостта комунистическата партия да запазва своя тип организация, да бъде партия от ленински тип.

Различията, които са настъпили в съвременния капитализъм, и различията в отделните социалистически страни изискват творчески да се прилагат, а не да се ревизират марксистко-ленинските принципи на партийното строителство. Естествено изниква въпросът, какво означава творчески да се подхожда към принципите на партийното строителство и къде е границата между такъв подход и ревизията на основните организационни принципи. Отговорът на този въпрос не е толкова труден, както някои искат да го представят. Колективният ум на Партията винаги може да определи дали дадена нова форма на партийния живот е в противоречие с ленинските основни организационни принципи или тя наистина съдействува за тяхната по-пълна изява, за по-голямата им ефективност. Така например пределно ясно е, че новият устав на Китайската комунистическа партия е в грубо противоречие с ленинските принципи на партийното строителство. И изразеният в предговора на устава култ към личността на Мао Цзе-дун, и липсата на съдържанието на демократическия централизъм и на яснотата за избиране на ръководните органи на Партията, на норми за реализиране на колективността и други са явно отстъпление от демократическия характер на Партията.

Българската комунистическа партия, която посрещна с всеобщ възторг залповете на „Аврора", неотклонно прилага ленинските основни организационни принципи. Те са записани в Програмата и в Устава на Партията. Без да пренебрегва или подценява опита на другите комунистически партии, Българската комунистическа партия непрекъснато се учи от практиката на КПСС, като се съобразява с условията в нашата страна. Особено ценно тя използва опита на КПСС при решаване проблемите за регулиране състава на своите редове, организацията на марксистко-ленинското образование на комунистите и на трудещите се. Въз основа опита на КПСС XI конгрес на БКП реши да се проведе и у нас подмяна на партийните членски книжки с цел да се активизират комунистите и партийните организации. Също така редица форми на работа на КПСС за развитието на демократическия централизъм като системното обновяване на партийните органи със запазване на приемственост, разширяване правата на партийните организации, широкото използване на общественото начало и други намериха отражение и в Устава на нашата Партия. През последните години в практиката и на нашите партийни комитети и организации широко се утвърдиха такива форми на работа: перспективно планиране, планиране социалното развитие на трудовите колективи, някои форми на контрола и проверката самоотчета на комунистите, форми на политическата агитация и др. За своевременно и най-рационално използване на опита на КПСС в партийното строителство наред с другите форми особено резултатни са дружбата и връзките, установени между местни партийни органи на КПСС и БКП.

* * *

През шестдесетилетието след Великата октомврийска социалистическа революция Комунистическата партия на Съветския съюз използваше разнообразни форми и методи за прилагане на основните организационни принципи, но при всички случаи тя се запазваше и функционираше като партия от нов тип. Това беше решаващо условие, за да може тя да се развива по възходяща линия и успешно да изпълнява ролята на ръководна и направляваща сила в строителството на социализма и комунизма, да бъде пример за всички други комунистически партии.

Digitized by Google

КРИТЕРИЙ ЗА ВЕРНОСТТА КЪМ МАРКСИЗМА-ЛЕНИНИЗМА

ст. н. с. к. ф. н. **ДЕЯН ПАВЛОВ**

Нашата епоха, както никоя друга в историята, постави пред съвременниците кардиналния проблем за насоките на общественото развитие, за възможностите да се осигури хармоничен прогрес на човечеството в условията на научно-техническата революция, на нарастващото взаимодействие с природата. Днес магистралният път към решаването на коренните проблеми на цивилизацията е проверен и гарантиран от закономерното движение на обществото към най-високата форма на човешкото съществуване — комунизма. През последните шест десетилетия настъпиха всеобхватни промени на нашата планета, решителният тласък на които даде победата на Великата октомврийска социалистическа революция. Величието на делото на Октомврийската революция е най-големият триумф на марксистко-ленинското учение, окончателна проверка на теорията за пролетарската революция и диктатурата на пролетариата и за възможността да се построи общество без експлоататори и експлоатирани. Ето защо Октомврийската революция е не само най-важното събитие на двадесетия век; с нея в световната история започва главното, практически преобразяващото съвременния свят движение. Нейното въздействие се разпростря върху целия свят, върху всички области на човешкия живот — икономика и социално развитие, идеология, култура и наука, право и международни отношения. Процесът на преобразуване, започнал с Октомври, има класов характер. „Унищожаването на капитализма и на неговите следи, въвеждането на основите на комунистическия ред съставя съдържанието на започналата се сега нова епоха на световната история“[1]. Така В. И. Ленин определи историческото място на Октомври.

Преходът от капитализма към комунизма, започнал от Октомври 1917 г., изразява обективната тенденция, закономерността на съвременното развитие. Движеща сила на този процес е работническата класа, класата, която е решаващият фактор за изпращането на системата за експлоатация на човек от човека в историята. Опитът на Великия октомври, творчески обобщен от В. И. Ленин, разкри ролята, принципите на стратегията и тактиката на работническата класа като хегемон и ръководна сила на съвременния исторически процес. Ето защо днес и никога не може да се говори за марксизъм без ленинизъм, за вярност към марксизма при отричане на ленинизма. Единствено революционна идеология е неделимият, единен по своята същност марксизъм-ленинизъм.

В навечерието на 60-годишнината на главното събитие на XX век — победата на Великия октомври, прогресивното човечество отбелязва с изключително уважение и признателност безсмъртните подвизи на съветския народ, който, ръководен от гения на Ленин и създадената от него КПСС, въплъти в живо дело идеите на марксизма-ленинизма, изгради въпреки неимоверните трудности първообраза на новото общество — реалния социализъм, и застана решително в авангарда на цялото движение за мир и прогрес на земята. Теорията и

[1] В. И. Ленин, Съч., том 31, с. 399.

Digitized by Google

практиката на ленинизма днес се обогатяват с ново ценно съдържание от всички социалистически страни и от световното комунистическо и работническо движение.

Реалният социализъм се издига днес като строй на безкризисна и възходяща икономика, на истинска, а не формална свобода и права, на непоколебима увереност в бъдещето, на нови човешки взаимоотношения, на все по-нарастващ оптимизъм, защото се ръководи от единствено вярното учение — марксизма-ленинизма, и от опита на делото на Октомври. Затова създава необходимите обективни и субективни предпоставки за все по-пълното удовлетворяване на материалните и духовните потребности на личността, формира нови качествени характеристики на човешкото съществуване. Нов начин на живот, нови ценностни критерии. Както изтъкна в доклада си пред XI конгрес на БКП др. Тодор Живков, „Социалистическият обществен строй все по-пълно разкрива всестранното си превъзходство над капитализма. Той става все по-привлекателен за стотиците милиони труженици в капиталистическите и развиващите се страни."

Успехите на реалния социализъм днес са извънредно важен фактор, който оказва огромно идеологическо, обществено и политическо влияние на класовата борба в целия свят.

Съотношението на класовите сили на световната арена се промени окончателно в полза на социализма, на революционната работническа класа и трудещите се. В центъра на нашата епоха застана класата, призвана от самата история да обнови по примера на Великия октомври и на СССР обществения живот, да тури край на агресивните войни, на експлоатацията и потисничеството, на хищническото използване на природата. Великите завоевания на Октомври, на съветския народ, които представляват базата на всички действително прогресивни антиимпериалистически миролюбиви движения на нашата съвременност, намират своя ярък и концентриран израз в проекта за новата конституция на СССР. Съвпадането на юбилея на Великия октомври с обсъждането на този основен закон на СССР е допълнителен стимул за всички народи в тяхната борба за мир, демокрация, национална независимост и социализъм. Това увеличава по-нататък авторитета и влиянието на КПСС и СССР в света. „Ние и друг път сме заявявали и отново искаме да заявим — каза др. Тодор Живков в приветствието пред XXV конгрес на КПСС. — Високият международен авторитет на вашата Партия и страна, доверието и уважението на трудовите хора от планетата към тях — това е изключително голям моралнополитически капитал на световното комунистическо и работническо движение, на всички демократични и революционни сили в света. Съвременната история потвърждава мисълта на Ленин, че „примерът на социалистическата съветска република в Русия ще стои като жив образец пред народите от всички страни..." Именно затова — продължава др. Тодор Живков в същата реч, припомняйки думите на Георги Димитров „отношението към Съветския съюз е пробният камък за революционност и интернационализъм, водоразделът между силите на прогреса и силите на реакцията" — това отношение е критерий за вярност към творческия марксизъм-ленинизъм, към коренните класови интереси на трудещите се, към борбата на цялото прогресивно човечество за изграждане на един нов свят на мир и реален хуманизъм."

Тази основна истина на съвременния идеологически и политически живот добре се съзнава от всеки искрен привърженик на социализма, на марксизма-ленинизма. Особеното, неповторимото място на КПСС и СССР в историята на световното революционно движение на работническата класа и всички трудещи се и в съвременната борба за комунистическото бъдеще на човечеството е резултат от действието на цяла редица обективни и субективни фактори, на вътрешната логика на

Digitized by Google

класовата борба през XX век. Това авангардно място не е заето въз основа на някакви договори или по нечие желание, а е продукт от магистралното развитие на човешкото общество. Преди всичко поради исторически причини в началото на нашето столетие Русия стана възлов пункт на основните противоречия на световния империализъм. По силата на това в Русия се премести от Германия и центърът на революционното работническо движение. Възглавявана от Болшевишката партия начело с В. И. Ленин, Великата октомврийска социалистическа революция разкъса международната система на капитализма и откри нова историческа епоха — епохата на прехода от капитализма към социализма в световен мащаб. Създателят, теоретикът, организаторът и стратегът на Партията от нов тип — В. И. Ленин, естествено стана вожд и на световното революционно освободително движение на работническата класа. Той развиде по-нататък творчески марксизма във всичките му съставни части, нанесе съкрушителен удар на реформизма и опортюнизма и доказа, че без последователно научна революционна теория няма и действително революционно движение. Ленин и болшевиките приложиха на дело марксизма в първата победила пролетарска революция и го въплътиха в първата в историята работническо-селска държава, държава на диктатурата на пролетариата.

Цялата история на изграждането на социализма и на материално-техническата база на комунизма в СССР, на борбата против монополистическата буржоазия потвърждава, че на всеки етап страната на Ленин е била и е естественият авангард на всички последователно революционни антиимпериалистически сили. Вървейки по съвършено нови, непознати и неизследвани пътища на социалистическото преустройство на обществото, Ленин и болшевиките създаваха първообраза на онази социална система — неизбежността от победата на която теоретически доказаха Карл Маркс и Фридрих Енгелс.

Историческият опит също така потвърди, че социалистическата революция и изграждането на социализма се основават върху редица общи закономерности, присъщи на всички страни, тръгнали по пътя на свободата и прогреса, че тези закономерности се проявяват в разнообразни форми в съответствие с националните и други особености, но имат определящо значение.

Такива общи закономерности, както бе посочено в Декларацията на Съвещанието на представители на комунистическите и работническите партии на социалистическите страни (Москва 1957 г.) са: ръководната роля на работническата класа, чието ядро е марксистко-ленинската партия, в осъществяването на пролетарската революция в една или в друга форма и в установяването на диктатура на пролетариата; съюз на работническата класа с основната маса от селячеството и другите слоеве на трудещите се; ликвидиране на капиталистическата собственост и установяване на обществена собственост върху основните средства за производство; постепенно социалистическо преустройство на селското стопанство; планомерно развитие на народното стопанство за построяване на социализма и комунизма, за повишаване на жизненото равнище на трудещите се; осъществяване на социалистическа революция в областта на идеологията и културата и създаване на многобройна интелигенция, предана на работническата класа, на трудовия народ, на делото на социализма; ликвидиране на националното потисничество и установяване на равноправие и братска дружба между народите; защита на завоеванията на социализма от посегателствата на външните и вътрешните врагове; солидарност на работническата класа на дадена страна с работническата класа на другите страни — пролетарски интернационализъм. Тези общи закономерности Ленин и КПСС приложиха творчески към условията на Русия, в резултат на което бе построено новото общество — първообраз на бъдещето

Digitized by Google

на всички народи. При това те винаги са давали решителен отпор както на догматичното подценяване на националните особености, така и на ревизионистическите опити да се преувеличават особеностите и спецификата на отделните страни и да се изпада в национализъм. Днес отношението към КПСС и ленинизма е израз на верността към марксизма-ленинизма, към общите закономерности на социалистическата революция и на изграждането на новото общество. Не може да има такъв комунист или такава комунистическа партия, която да приема марксистко-ленинската истина за наличието и определящата роля на главните, общите закономерности на революционното развитие и същевременно да подценява и дори отхвърля световноисторическото значение на съветския опит, да поставя под съмнение първия и единствен досега зрял социализъм. Поради това, когато се приема на антисъветизма, фактически се касае само за външен израз на действителния отказ от общите закономерности на пролетарската революция и на социалистическото строителство, за отстъпление от основните принципи на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм. Както неведнъж е доказвала историята — за истината няма граници.

И в наши дни, когато СССР се намира начело на великата всечовешка борба за мир, сигурност и прогрес, когато страната на Ленин е главната икономическа, политическа и военна опора на целокупното антиимпериалистическо движение, безполезни са опитите да се оспорва делото на Октомври.

Днес като страна на развития социализъм Съветският съюз е цял един етап пред останалите социалистически държави, които получават от него неоценима материална, политическа и идеологическа подкрепа и помощ. През 1977 г. националният доход на СССР се увеличава в сравнение с дореволюционна Русия 68 пъти, а индустриалното производство нараства 145 пъти. Дори империалистическите идеолози са принудени все по-често открито да признават епохалното значение на Великия октомври и ролята на КПСС и СССР днес като авангард на целия революционен фронт. „Болшевишката революция е несъмнено най-големият поврат в човешката история — пишат С. Хендъл и Р. Бреем в издадената в Ню Йорк книга, посветена на развитието на СССР след Великия октомври. — Тази революция и осъществените след нея социални промени поразяват въображението както на нейните привърженици, така и на противниците на съветския режим". „Няма съмнение, че живеем в епохата на революцията. Също така е безспорно, че Октомврийската революция в Русия е открила тази епоха — добавя известният американски антикомунист Р. Такър. — Ако някой иска да разбере това епохално събитие и целия днешен свят, той трябва да бъде запознат с идеите на Ленин." И именно поради тази истина всички противници на мира и обществения прогрес — явни и прикрити — насочват както никога своите стрели, целия огън на пропагандата против КПСС и СССР, разпалват в невиждани мащаби антисъветски и антикомунистически диверсии. Но напразно. Днес комунистическия авангард на класовата борба в света представляват повече от 90 партии, които обединяват в своите редици над 60 милиона души. Животът напълно потвърди правилността на общата програма на комунистите в борбата за мир и прогрес в целия свят, изработена на Международното съвещание в Москва през 1969 г.

Всеки нов успех в сплотяването на антиимпериалистическото движение, на редиците на марксистко-ленинските партии стеснява сферата на влияние на агресивните кръгове, изолира антикомунизма от масите и неизбежно допринася за по-нататъшното задълбочаване на кризата на реакционната империалистическа идеология.

В момента, когато при условията на мирното настъпление на СССР и другите социалистически страни, на разведряването прести-

Digitized by Google

жът на социалистическото общество, на неговия начин на живот, култура и мироглед непрекъснато растат, духовните капитани на буржоазията с тревога отбелязват своето теоретическо безсилие, изразяват все по-открито страха си пред бъдещето. Един от най-известните представители на световния антикомунизъм — френския социолог Раймон Арон, в книгата под характерното заглавие „Разочарованието от прогреса" пише: „Ние се разочаровахме от прогреса. Колкото повече капиталистическите страни вървяха по пътя на разширяването на производството, увеличаването обема на валовия национален продукт, натрупването на богатства, толкова повече се засилваше икономическото и социалното неравенство, настъпваше нездрава политическа и морална атмосфера... настъпиха социални безредици и морална криза и сега вече никой не може да определи смисъла на историческата фаза, в която се намираме." Не е ли парадоксално, че именно тези хора, които така ярко рисуват несъвместимостта на капиталистическата система с обективните изисквания на социалния прогрес и които буквално са объркани и безсилни да се ориентират в тенденциите на бъдещето, същевременно се заемат с всички сили да оклеветяват реалния социализъм и неговото ядро — СССР, организират шумни и злобни антикомунистически кампании?

Безперспективността на тази дейност на идеолозите на антисъветизма и антикомунизма бе характеризирана точно от др. Тодор Живков пред XXV конгрес на КПСС: „Откакто съществува Съветският съюз, десетилетия наред, година след година и ден след ден, враговете на социализма правят опити да хвърлят кал върху слънцето, да помрачат сиянието от великата съветска страна. Сега клеветниците превръщат в последен шлагер на антисъветската пропаганда не друго, а плача за свободата на съветския човек, за демокрацията на съветското общество. Плачат монополистите и латифундистите, плачат недоубитите военнопрестъпници и техните наследници, плачат фашистките банди, плачат агресорите от Израел, плачат пресипналите гласове на „свободния" печат и „свободните" радиостанции. Но ние знаем, че това не е нито първият, нито последният смешен плач в историята на класовата борба. И всичко това с една цел — да очернят СССР, да отслабят притегателната сила на реалния социализъм, да отклонят вниманието на трудещите се в капиталистическия свят от острите социални проблеми, да подкопават политиката на мирно съвместно съществуване."

Антисъветизмът и разведряването, антикомунизмът и мирното равноправно сътрудничество взаимно се изключват, защото представляват два коренно противоположни подхода към взаимоотношенията между социалистическите и капиталистическите страни. Онези, които продължават да считат, че с помощта на „модернизирания", но не по-малко агресивен антисъветизъм ще могат да намерят изход от трудното положение, в което изпадна империализмът, демонстрират пълната си неспособност да се съобразяват с новата действителност в света.

Предприемат се цинични опити да се съживяват недоверието, страхът, слятата ненавист, предразсъдъците на „студената война", които именно империалистите водеха в продължение на близо три десетилетия срещу социалистическата общност. С всички средства враждебните централи натрапват лъжата, че уж социалистическите страни били направили съвсем малко за изпълнението на Заключителния акт от Хелзинки по проблемите на културата и човешките контакти, че Западът едва ли не разглеждал като най-важна своя задача грижата за хуманизма и правата на личността.

Тази кампания се води методично, ежедневно и ежечасно въпреки фактите и логиката, като се разчита, че непрекъснатото повтаряне на

Digitized by Google

едни и същи стереотипи, макар и абсурдни, ще остави следа в съзнанието на хората.

Непосредственият организатор на тази не само неблаговидна, но и опасна за делото на разведряването дейност в угода на военнопромишления комплекс са институтите и центровете на така наречената „съветология", „изследвания по комунизма" и подобни „мозъчни тръстове" на антисъветизма и антикомунизма. В наши дни те се опитват да се реваншират за своите поражения, за това, че разведряването помогна да се види техният истински реакционен лик и сега се стремят да използват „конюнктурата", създадена от „ястребите" в Пентагона, представители на военнопромишления комплекс. Съвсем неотдавна във Вашингтон „съветолозите" проведоха специална конференция на тема „САЩ и СССР след разведряването". Там сенаторът Хелмс, бивш директор на ЦРУ, развиваше своята подстрекателска „стратегия за динамични предизвикателства към комунизма". Този непоправим „рицар" на „студената война" призова Запада „винаги да се намира в психологическа офензива", да води „настъпателна политика за дезинтеграция на комунизма". В същия дух е и редакционната статия на антикомунистическото списание „Ист—Уест дайджест", която открито призовава западните правителства към „съпротива (срещу разведряването — Д. П.) с политически, икономически и психологически средства, с подривна дейност".

Кръговете, които буквално изпадат в отчаяние и бяс пред перспективата за задълбочаване на разведряването, за разоръжаване, рядко проявяват такава искреност, както направи Хелмс, но главното е, че организаторите на антисъветските кампании не са в състояние да спрат закономерното развитие на света към по-нататъшна демократизация на международните отношения и напредък в интерес на широките народни маси, които са единствените творци на историята.

Величието на социализма в края на краищата е в това, че той издигна на небивала висота свободата и достойнството на човека. Още в зората на своята титанична дейност, обявил безпощадна война на буржоазното лицемерие, Карл Маркс написа следните горди думи: „Достойнството е именно това, което повече от всичко друго възвисява човека, което придава най-високо благородство на неговата дейност и на стремежите му". Цялата марксистко-ленинска наука има свой най-дълбок смисъл тъкмо в това да разкрие правилно пътищата за тържеството на най-доброто в човека, на неговото творческо начало, на неговия безкраен стремеж към все повече красота и все по-голямо съвършенство. Величието на делото на КПСС, БКП и други братски партии се състои в осъществяването върху основата на марксизма-ленинизма, на научния анализ на епохалните изменения в нашия променен до неузнаваемост свят на програма за ново възвисяване на човека на труда. В това е коренът и на истинския хуманизъм на политиката на КПСС като първа и челна партия на научния комунизъм. С най-голямо основание др. Л. И. Брежнев заяви пред XXV конгрес на КПСС, че „най-важният резултат от изминалите 60 години е съветският човек. Човекът, който съумя, след като извоюва свободата, да я защити в най-тежки боеве. Човекът... който, след като мина през всички изпитания, сам се промени неузнаваемо, съчета у себе си идейната убеденост и огромната жизнена енергия, културата, знанията и умението да ги прилага."

Какво могат да противопоставят реакционните буржоазни идеолози на този блестящо издържан изпит пред историята и на такава програма за бъдещето? Имат ли те някакви нови идеи и конструктивни проекти за решаването на острите проблеми, пред които е изправено преобладаващото мнозинство от гражданите в капиталистическите страни? Не друг, а американският мултимилионер Хенри Форд II зая-

Digitized by Google

ви по повод 200-годишнината на САЩ: „Днес ние сме във властта на сили, които, както изглежда, не можем да контролираме. Ние посрещаме бъдещето с объркване, с краха на надеждите и растящия цинизъм... Настроението в нашата страна се промени силно в посока на песимизма и отчаянието."

В навечерието на 60-годишния юбилей на Великия октомври антисъветизмът като основна, същностна черта на антикомунизма проявява изключителна активност както с цел да прикрие непреодолимата идейна криза на империализма, така и за да подкопава единството на революционните сили, тяхната сплотеност и единодействие. Като се започне от „съветолози" от типа на Бжежински и се стигне до пекинските лидери и носителите на дяснoревизионистически възгледи, до представителите на антисъветски настроените кръгове сред социалдемократите — всички насочват своето острие против ленинската генерална линия на КПСС, на страните на реалния социализъм, на световното комунистическо движение. Особено характерно в това отношение е неотдавнашното изказване на един от лидерите на антикомунизма в ГФР — „съветолога" Клаус Менерт в сп. „Остойропа". „Под мъглявото понятие „социализъм" интелигенцията на Запад се стреми към хиляди неща, само към едно не се стреми — към съветския социализъм. Малцина западни интелектуалци могат точно да определят как трябва да изглежда социализмът, за който те мечтаят. Едно обаче те знаят със сигурност, че той не трябва да бъде такъв, какъвто е в СССР." Ако вместо думата „западни интелектуалци" се постави истинското име на тези кръгове — замаскирани противници на социализма, тогава ще се стигне до точния извод: империалистическата реакция не се страхува от никакви разговори за социализъм и марксизъм, не се опасява от никакви „проекти" за така наречена хуманна революция, стига те да са откъснати от ленинизма и СССР, противопоставени на КПСС и реалния социализъм.

Бжежински например заявява: „Моят изходен тезис се заключава в това, че в условията на съвременното развито общество ленинизмът е изживян". Неговият колега А. Майер пише в книгата „Ленинизмът": „Ленинизмът е несъвместим с културата на западните мислители". Такива изтъркани, отначало докрай невежествени и плоски измислици, повтаряни в продължение на десетилетия, непрекъснато се поднасят на западната общественост със строго определени класови цели, със задача да противопоставят различни отряди на революционното движение на КПСС, на братските партии от социалистическите страни. С такава задача на Запад през последните няколко години скалъпиха и тъй наречената концепция за еврокомунизма и я пуснаха в оборот като оръжие за разцепване на прогресивните сили, за подкопаване съюза на трите основни революционни потока на нашата съвременност — социалистическите страни, работническото движение в капиталистическия свят и националноосвободителната борба в Азия, Африка и Латинска Америка.

Явната спекула на империализма и неговите апологети с абстрактното, некласовото, ненаучното понятие „еврокомунизъм" е също толкова несъстоятелна, както и опитите за „азиатизация" на марксизма от страна на пекинските лидери, довела до превръщането на маоизма в разновидност на яростния антисъветизъм и антиленинизъм. Тези истини страстно защити ръководителят на нашата Партия и държава др. Тодор Живков в своята известна статия „Година на мир, година на борба", поместена през декември м. г. в сп. „Проблеми на мира и социализма". Не предизвика никакво учудване обстоятелството, че реакционните средства за масова информация на Запад предприеха бясна атака срещу статията и скалъпиха дори понятието „доктрина Живков", съдържанието на която била оценката за „еврокомунизма"

Digitized by Google

като „оръдие на буржоазията“ („Франкфуртер алгемайне цайтунг, 2. 8. 1977).

Всички тези неопровержими факти за сетен път показват правилността на изстраданата теза на братските партии, че всяко отстъпление от ленинизма, от пролетарския интернационализъм, всяко подценяване и още повече всяка клевета срещу СССР и КПСС, всеки опит за очерняне на реалния социализъм, независимо от какви позиции се допускат, в крайна сметка по желязната логика на класовата борба в съвременния свят завършват в едно и също блато на морално-политическото падение. Тъкмо затова, както заяви др. Тодор Живков в речта си пред XXV конгрес на КПСС, „... ние даваме решителен отпор на всякакви опити да се отхвърля, извращава или подценява ленинизмът — теорията и практиката на комунистическото движение в епохата на прехода от капитализма към социализма, учението, чиято правилност беше потвърдена както от успехите на националните комунистически отряди и другите прогресивни сили от времето на Октомврийската революция до наши дни, така и от неуспехите на ония, които отстъпваха от него“.

Във верността към вечно живото марксистко-ленинско учение и пролетарския интернационализъм е залогът за тържеството на нашето комунистическо дело. Непримиримата борба против съвременните метаморфози на десния и „левия“ ревизионизъм, срещу всякакви посегателства върху родината на Октомври, люлката на комунистическата цивилизация — СССР, е основна предпоставка за по-нататъшното разгръщане на световния освободителен процес, за окончателното тържество на най-светлия идеал в историята — идеала на мира, братството, равенството, на свободата и безкрайното човешко творчество и самоусъвършенствуване.

СССР В ЦИФРИ И ФАКТИ

Социализмът осигурява много бързо повишаване на материалното и културното равнище на трудещите се.

Така трите четвърти на възрастното население в царска Русия бяха неграмотни, а броят на хората с висше и средно образование беше едва 290 хил. души. През 1977 г. с висше и средно образование в СССР са 126,1 млн. души — почти половината от населението, включително и пеленачетата. От 1918 до 1976 г. в СССР са издадени 2,8 млн. книги с общ тираж 46,6 млрд. екземпляра.

Реалните доходи на човек от населението през 1976 г. се увеличиха 5,1 пъти в сравнение с 1940 г. и 1,7 пъти в сравнение с 1965 г. При това реалните доходи на човек от населението през посочената 1976 г. се увеличиха спрямо 1913 г. 9,7 пъти за работниците от промишлеността и строителството и 14,1 пъти за селяните, а спрямо 1940 г. 3,6 пъти за работниците и служителите и 6 пъти за колхозниците. Равнището на реалните доходи на колхозниците по отношение на работниците и служителите от 75 на сто през 1965 г. нарасна на 85 на сто през 1976 г.

През годините на съветската власт са построени 3,2 млрд. кв. м полезна жилищна площ. Само от 1966 до 1976 г. в подобрени жилищни условия в СССР заживяха 122 млн. души — повече от населението на Великобритания и ГФР, взети заедно. Средно на градски жител през 1913 г. са се падали 6,3 кв. м, през 1940 г. — 6,5 кв. м и през 1976 г. — 12,1 кв. м жилищна площ, и то при значителното увеличение на градското население през годините на съветската власт.

Средната седмична продължителност на труда през 1913 г. е била 58,5 часа, през 1955 г. — 47,8 часа, а през 1976 г. — 40,7 часа.

Десетата петилетка, очертана от XXV конгрес на КПСС, открива нови широки перспективи за по-нататъшното внушително и всестранно нарастване на материалното благосъстояние на съветските хора, за разцвета на духовния живот на всички нации и народности в родината на Великия октомври.

Digitized by Google

ОКТОМВРИ И БЪЛГАРСКОТО РЕВОЛЮЦИОННО ДВИЖЕНИЕ

БОЯН ГРИГОРОВ

Международният пролетариат правилно оцени световноисторическото значение на Октомврийската революция. Той считаше за свой първостепенен интернационален дълг да окаже помощ на Съветската република, защото пролетарската държава отговаряше напълно на интересите на международната работническа класа. В отношението към Съветската република се сливаха в едно нейното национално-патриотично дело с интернационалното задължение. Международният пролетариат чувствуваше делото на Октомврийската революция като свое собствено дело, разбираше, че в тежките боеве с контрареволюцията се решава съдбата на всички потиснати и експлоатирани от другите страни, поради което се нареждаше под нейното знаме и с различни средства го защищаваше. Той се изправяше като гранитен стълб срещу империалистическите попълзновения, насочени против съветския режим. За тази широко изявена международна солидарност с делото на Октомври вождът на пролетарската революция писа: „Ние имаме международен съюз, който никъде не е записан, не е оформен, нищо не представлява от себе си от гледна точка на „държавното право", а в действителност в разлагащия се капиталистически свят представлява всичко"[1].

Партията на революционните марксисти в България — Българската работническа социалдемократическа партия (тесни социалисти) — БРСДП (т. с.), и трудещите се маси в България също посрещнаха победата на Октомврийската социалистическа революция с голямо въодушевление и ентусиазъм. На събрания и митинги, организирани в цялата страна, те изразиха своята огромна радост и възторг от самоотвержената борба на болшевиките и от подвига на руската работническа класа, солидаризираха се с извършеното от тях гигантско дело и заявиха, че ще му окажат помощ. С дълбоко уважение и пълно доверие още на 10 ноември 1917 г. органът на БРСДП (т. с.) в „Работнически вестник" писа, че революцията се намира в здравите ръце на болшевиките, които според българските марксисти бяха най-последователните интернационалисти и изтъкнати борци против войната, за мир и свобода.

БРСДП (т. с.) беше единствената партия в страната, която посрещна безрезервно победата на Великата октомврийска революция. За това помогнаха нейните забележителни революционни добродетели и обстоятелството, че в неотстъпна борба против враждебните на научния социализъм течения Партията на тесните социалисти израсна като боеви марксистки отряд по състав, идеология и дисциплина, който в международното работническо движение стоеше много близко до болшевиките.

Като популяризираше лозунгите на Октомврийската революция, Партията писа, че „това, което днес се извършва в Русия, има всесветско велико историческо значение"[2]. Тя изтъкна авангардната роля на руския пролетариат, който прокарваше пътя на социализма в международното работническо движение. „Сбъдват се старите пророчески думи, че „светлината ще дойде от Изток"[3] — с дълбоко убеждение посочи БРСДП (т. с.).

От името на българския пролетариат Партията на тесните социалисти приветствува най-сърдечно победата на руската работническа класа. След пламенните речи на нейните първи ръководители Д. Благоев, Хр. Кабакчиев и Г. Димитров многохилядният митинг на трудещите се в София, свикан на 2 декември 1917 г., изпрати „най-горещи братски поздрави на руския пролетариат"[4]. На следващия ден Д. Благоев оповести от трибуната на Народното събрание резолюцията на митинга: „Българските работници и работнички — се сочи в нея — считат делото на руския пролетариат за свое собствено дело и са готови да положат всички усилия за пълното му възтържествуване"[5].

---

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 30, с. 451.

[2] Раб. вестник № 151, 12 ноември 1917.

[3] Раб. вестник, № 165, 29 ноември 1917.

[4] Сб. „Великата октомврийска социалистическа революция и революционната борба в България през 1917–1919 г.," С., 1957, с. 188.

[5] Д. Благоев, Съч., т. 17, с. 395.

Digitized by Google

Депутатите на Партията на тесните социалисти Д. Благоев, Г. Кирков, В. Коларов, Г. Димитров, Хр. Кабакчиев и др. защищаваха смело в Народното събрание Октомврийската революция и Болшевишката партия от буржоазните клевети. В своята реч на 10. XI. 1917 г. Д. Благоев нарече болшевиките „нашите другари"[1]. „Октомврийската революция няма равна на себе си — писа В. Коларов — ... Тя не само отбелязва завършека на една историческа епоха — капиталистическата, но тури началото на една нова ера в развитието на човечеството въобще — ерата на общественото владение на средствата за производство и на общочовешката солидарност."[2]

За смела антивоенна работа и активна дейност за разпространение освободителните идеи на Октомврийската революция Г. Димитров бе арестуван на 29 август 1918 г., за да изтърпи наложената му преди това присъда от строг тъмничен затвор. Нищо не бе в състояние обаче да сломи дълбоката му вяра в неизбежната победа на работническата класа. Излизайки на 16 ноември 1918 г. от затвора под натиска на енергичния протест на революционните маси против несправедливата присъда, той с нова сила сочеше на трудещите се примера на руските братя. „Ида от затвора — заяви той в реч пред пернишките миньори, — несломен духом. И както аз, така и всички останали другари скоро ще напуснат затворите и с нови сили ще се отдадат в служба на тържеството на пролетарското дело, за успеха на новото, което се твори пред очите ни. Зората на Русия залива със своя блясък цяла Европа. Тя ще дойде и при нас. Ние чувствуваме вече първите ѝ лъчи."[3]

Като разпространяваха идеите на Октомврийската революция, тесните социалисти се бореха активно за прекратяване на империалистическата война. Текстът на „Декрета на мира" на съветското правителство беше преведен на български език и разпространен на фронта и в тила. В своите речи в Народното събрание Д. Благоев, Г. Кирков и др. искаха от Министерския съвет да приеме предложението на съветското правителство за сключване на мир без анексии и контрибуции. Свиканите от БРСДП (т. с.) масови митинги в София, Стара Загора, Сливен и на други места приеха резолюции, които настояваха за прекратяване на военните действия и за сключване на мир. ЦК на Партията издаде „Възвание до работниците и дребните стопани", което бе разпространено в тила и на фронта. Българските работници и селяни бяха призовани да последват трудещите се в Русия, да се борят за мир, демокрация и социализъм. „В тоя съдбоносен момент — се сочеше във възванието — българските работници имат длъжността първи да издигнат гласа си и по примера на своите руски другари първи решително и смело да подемат борбата... Тази борба се налага... Зората на социализма и свободата изгрява."[4]

Партията на тесните социалисти и нейните ръководители следяха с голям интерес огромната преобразователна дейност на болшевиките след Октомврийската революция. Чрез различни форми и средства те запознаваха трудещите се маси в страната с крупните революционни дела, извършвани в интерес на освободилите се работници и селяни в първата социалистическа държава. С въодушевление бяха посрещнати законите за въвеждане на работнически контрол в предприятията, национализирането на едрата капиталистическа собственост, транспорта, външната търговия, банковото и минното дело. Радостно бяха приветствувани мероприятията на съветската власт за анулиране на външните дългове, за премахване на чуждите концесии, конфискацията на помещическата и национализацията на цялата земя, която бе предадена за безвъзмездно ползване от селяните, унищожаването на съществуващите ограничения и привилегии и даване пълна свобода на потиснатите национални, преобразуванията в областта на образованието, просветата и културата.

И Българският земеделски народен съюз характеризира Октомврийската революция като „най-великото събитие, което има международно значение с унищожаването на царизма и приближаването на общия мир.[5] Той одобри мирната политика на съветското правителство и се отнесе положително към някои негови демократични реформи.

Положителното отношение на БЗНС към някои мероприятия в Русия, както и антивоенната дейност на съюзни членове на фронта, стана причина да се засили цензурата върху в. „Земеделско знаме".

През годините на империалистическата война стопанският живот в България беше напълно разстроен. Скъпотията растеше ежедневно, гладът вземаше все по-широки размери. Населението живееше в огромни страдания и лишения, то боледуваше и измираше от епидемии. Продоволственото положение не беше по-добро и на фронта. Войната даде в същото време възможност на буржоазията да засили експлоатацията над трудещите се.

В тази вътрешна обстановка идеите на Октомврийската революция намериха силен отзвук. Под влияние на нейното силно революционно въздействие върху трудещите се в България се засилиха войнишките вълнения на фронта особено в 5, 8, 27, 28, 34, 36, 49, 61, 83 и други полкове и борби-

---

[1] Дневници на XVII ОНС. IV РС, с. 219.
[2] В. Коларов, Избр. произведения, т. I, с. 482.
[3] Г. Димитров, Съч., т. 5, с. 157.
[4] В. Коларов, Избр. произведения, т. 3, с. 45.
[5] В. „Земеделско знаме" № 46, 2 март 1918.

Digitized by Google

те на народните маси във вътрешността на страната. Недоволството и възмущението на трудещите се против военната и авантюристичната политика на буржоазията и монархизма нарасна.

Българската буржоазия, изплашена от засилената революционна дейност на фронта и в тила, се опита да задуши чрез терор народното негодуване и движение, да закрепи разклатеното си господство. Срещу масовата печатна и устна пропаганда на Партията на тесните социалисти правителството и командуването на армията взеха сурови мерки. Засилена бе цензурата над „Работнически вестник", преследваха се неговите читатели. Хвърлени бяха в затвора редица ръководители на Партията — Г. Димитров, Т. Луканов, К. Ципоранов и други.

Буржоазията не можа да подави натрупания в продължение на много години народен гняв. През септември 1918 г. избухна Войнишкото въстание. В гр. Радомир бе обявено свалянето на монархията и България бе провъзгласена за република. Въпреки че въстанието не успя и беше потушено с голяма жестокост, то изплаши сериозно както българската буржоазия, така и съглашенските империалисти. „Вземете България — заяви В. И. Ленин в речта си през ноември 1918 г. — Изглеждаше, че такава страна като България не би могла да бъде толкова опасна за англо-американския колос. Обаче революцията в тази малка, слаба, съвсем безпомощна страна накара англо-американците да си загубят главата и да поставят условия за примирие, които са равни на окупация."[1]

Войнишкото въстание беше особено силен, стихиен революционен отзвук на Октомврийската революция в България. То представляваше на практика спонтанна изява на облечените във войнишки шинели трудещи се маси да последват примера на творците на Октомврийската революция. Тази много близка връзка между Октомврийската революция и Войнишкото въстание в България, този дръзновен въоръжен опит да се подражава на руските работници и селяни, отбелязва още Ленин, който писа: „С цената на националните жертви ние запазихме такова интернационално, революционно влияние, че сега ето открито ни подражава България"[2]. Войнишкото въстание даде мощен тласък на смелата и решителна борба на трудещите се за завоюване на властта.

След победата на Октомврийската социалистическа революция започна нов етап в развитието на Партията на тесните социалисти. Тя постави началото на нейното идейно превъоръжаване с ленинизма, с болшевишката стратегия и тактика на революционна борба. С усвояването на Лениновите теоретически положения Партията се освобождаваше от някои свои стари социалдемократически възгледи, характерни за партиите на Втория интернационал. Под влиянието на Лениновия труд „Империализмът като най-висок стадий на капитализма" Д. Благоев написа през пролетта на 1918 г. серия от статии върху империализма, в които възприе възгледите на Ленин и окачествя като „неправилно, немарксистко" разбирането на К. Каутски. Усвояването на Лениновото учение за империализма, вникването в най-новите явления на капиталистическата система помогна на Партията на тесните социалисти да преразгледа и преоцени в светлината на ленинизма някои свои стари разбирания по основните въпроси на революцията.

Българската комунистическа партия бе една от съоснователките на Комунистическия интернационал. В него тя влезе единна начело със своето ръководство. Изключително важно значение в развитието на Партията по пътя на ленинизма има Първият конгрес на БКП през 1919 г.[3] В направения от Д. Благоев доклад бе изтъкната решимостта на Партията по примера на Октомври да се бори за победата на социалистическата революция и в България. Приетата от конгреса нова Програмна декларация бе пронизана от революционните идеи на В И Ленин. Българската комунистическа партия обогати своята тактика с нови форми и методи на борба. Тя възприе въоръженото въстание като главно средство за завземане на властта и диктатурата на пролетариата като основен въпрос на социалистическата революция.

Възприемането от БКП на редица принципни положения от ленинизма, изиграли решаваща роля за победата на Октомврийската революция, продължи и след 1919 г. В периода 1919—1923 г. Партията обогати своя идейно-теоретически мироглед с ленинското учение за работническо-селския съюз, за съчетаване на нелегалните с легалните форми на организация и борба, за тактиката на единния фронт, за работническо-селското правителство и др. Това определено говори за стремежа на българските комунисти да се равняват по болшевиките, да следват руските си братя и да вървят под идейното знаме на ленинизма.

Идеите на В. И. Ленин, великият теоретик и стратег на комунистическото и работническото движение, бяха вернинят ориентир на Българската комунистическа партия за сплотяване и ръководене на трудещите се в тежката класова борба срещу капитализма, за победата на социалистическата революция в България. Конгресите на Комунистическия интернационал, които под ръководството на В. И. Ленин разработиха стратегията и тактиката на комунистическите партии, изиграха огромна роля за марксистко-ленинското превъоръжаване на БКП.

---

[1] В И Ленин, Съч., т. 28, с. 154.

[2] В. И. Ленин, Съч., т. 28, с. 104.

[3] На този конгрес Българската работническа социалдемократическа партия (т. с.) се преименува в Българска комунистическа партия (БКП).

Digitized by Google

В условията на настъпилия революционен подем след Първата световна война широко място в издателската дейност на Партията заемаха произведенията на вожда на Октомврийската революция — В. И. Ленин. През 1919 г. в България бяха отпечатани пет негови книги: „Държавата и революцията", „Империализмът като най-висок стадий на капитализма", сборник от 4 статии и речи на Ленин под заглавие „Комунизмът и съветската власт", „Отговор на пет въпроса, зададени от един американски буржоа" и брошурата „Ленин към работниците в Европа и Америка". В предговора към последната брошура, написан от Г. Димитров, се подчертава: „Ние, българските комунисти (тесни социалисти), със задоволство можем да констатираме, че сме в пълно съгласие с Ленин, че принципите и тактиката на Комунистическия интернационал са наши принципи и наша тактика"[1].

От 1918 до 1923 г. в България бяха публикувани 16 книги и брошури на В. И. Ленин в общ тираж около 150 000 екземпляра и към 120 негови статии, речи и изказвания в периоличния печат. Преведени бяха трудовете на Ленин — „Най-близките задачи на съветската власт", „Пролетарската революция и ренегатът Каутски", „Левичарството" — детската болест на комунизма", „Положението в Съветска Русия и тактиката на Руската комунистическа партия", „За значението на златото днес и след пълната победа на социализма", „Съветската власт и жената" и др. Въпреки големите тиражи книгите бързо се изчерпваха, защото В. И. Ленин бе най-четеният съветски автор, неговите трудове бяха настолна книга не само за комунистите и комсомолците, но и за всички прогресивни хора в страната. Те бяха неизчерпаем извор за ленинизацията на Партията.

За превръщането на БКП в партия от нов болшевишки вид не беше достатъчно само възприемането на теоретическите положения от съкровищницата на ленинизма. Болшевизацията на Партията изискваше да се използва умело ленинското учение като ръководство за действие, творчески да се прилага то при решаване на конкретните задачи на революционния процес. У нас Партията направи първите успешни стъпки в усвояване на теорията на В. И. Ленин, но в своята практическа дейност, в приложението на ленинизма и опита на Октомврийската революция в специфичните български условия тя не винаги подхождаше безпогрешно и допускаше отделни недостатъци. Теоретическото осмисляне на собствения опит, творческото прилагане на ленинските принципи при решаването на революционните задачи в България беше много сложен и труден процес.

Работническата класа и трудещите се селяни, ръководени от Комунистическата партия, се вдигнаха отново през септември 1923 г. на въоръжена борба за сваляне на установената на 9 юни с. г. фашистка диктатура и установяване на работническо-селско правителство. Септемврийското въстание се разви под непосредственото въздействие на идеите на Октомврийската революция, които помогнаха на Партията да разбере, че пътят към победата, това е пътят на болшевизма, конкретното творческо приложение на болшевишката стратегия и тактика у нас. В близо двуседмична героична борба народните маси се биха смело и самоотвержено против фашизма за своите права и свободи. Славни страници на масов народен героизъм записаха трудещите се от градове и села през дните на Септемврийското въстание през 1923 г., първото организирано антифашистко въстание в света. Над много селища свободно и гордо се развяха червените знамена на революционната власт, родена в огъня на величествената въоръжена борба.

Септемврийското въстание претърпя поражение, но то допринесе много за бъдещата победа на работническата класа, показвайки й вярно пътя за борба против фашистката диктатура. Пролятата народна кръв и дадените скъпи жертви през 1923 г. не отидоха напразно. Те показаха на трудещите се действителното лице и класовата същност на фашистката диктатура. Партията обогати своя собствен революционен опит, който й беше крайно необходим в борбата за събарянето на фашисткия режим. Сериозен политически успех за БКП и БЗНС беше образуваният единен фронт през 1923 година.

Септемврийското въстание представлява преломен момент в процеса на превъоръжаването на Българската комунистическа партия с идеите на ленинизма. В огъня на борбата БКП преодоля редица свои социалдемократически преживелици, превърна се в Партия на революционното действие, издигна се като авангардна сила на работническата класа и трудещите се селяни в борбата против фашистката диктатура. Септемврийското въстание даде тласък на революционното движение в България, подготви бъдещата победа на българския народ над монархо-фашизма.

Успехите на Съветския съюз при изпълнение на неговите петгодишни планове оказваха благотворно въздействие върху трудещите се в България. От трибуната на Народното събрание работническият депутат Г. Костов заяви пред лицето на буржоазното болшинство, че и в България социализацията на промишлеността ще бъде проведена така, „както тя е организирана в Съветския съюз"[2].

За масово разоряващите се български селяни победата на колхозния строй в съветската страна бе събитие от световно историческо значение. В своите речи в парламента работническите депутати М. Станев и др. изтъкваха предимствата на колхозния строй, който привеждаше разпокъ-

[1] Г. Димитров, Съч., т. 5, с. 229.
[2] Стенографски дневници на XXIII ОНС, I р. с., с. 1327.

Digitized by Google

саните дребни селски стопанства на социалистическите ферми.

Широката дейност, която разгърнаха намиращите се под ръководството на нелегалната Комунистическа партия легални организации и печат за популяризиране на Лениновия кооперативен план всред трудещите се в България, даде своите плодове. По примера на Съветския съюз наред със съществуващите от преди това в редица български села потребителни кооперации бяха създадени в условията на капитализма и 28 производствени селскостопански кооперативи, които след народната победа разцъфтяха и се напълниха със социалистическо съдържание.

Социалистическите постижения на Съветския съюз бяха популяризирани в нашата страна и от българските учени, посетили по различни поводи в 30-те години първата социалистическа държава. През август 1935 г. проф. Асен Златаров участвува в XV международен конгрес на физиолозите и биохимиците в Ленинград. Оттам възторжено той писа на своята другарка: „Велика страна, нова цивилизация и нов хуманизъм", а в писмо до съветския посланик в София Ф. Ф. Разколников той изтъкна: „Това, което виждам, е наистина ново. Колко много лъжи и клевети се разнасят за Вашата страна! Но истината е на път и грандиозното и честно усилие да се даде на обезпътеното човечество един нов хуманизъм не може да не блесне със своето величие и устрем."[2]

През периода на въоръжената борба на българския народ великото и непобедимо дело на Октомврийската революция беше бойно знаме на бойците от народоосвободителната въстаническа армия в България. В годините 1941—1944 г. партизанските отряди чествуваха ежегодно годишнините на организатора и ръководителя на Октомврийската революция — В. И. Ленин. В изнасяните от командирите и политкомисарите доклади за живота, революционната дейност и теоретическото наследство на вожда на международния пролетариат бяха изтъквани успехите на Съветския съюз в изграждането на социалистическото общество и историческата роля на Съветската армия за освобождението на поробените народи от хитлеристкия завоевател. В момент, когато през януари 1944 г. политкомисарят на отряд „Хр. Ботев" — Томата (Ив. Чакъров), готвел своя доклад за Ленин, се наложило тежко сражение на партизаните с превъзхождащия ги в количествено отношение класов враг. В тази битка заедно с други партизани геройски загинал и политкомисарят. Озверените фашисти нахълтали в землянката и се стъписали. Бледото кандило още димяло, на полицата били наредени книги, а на леглото на комисаря лежала разтворена тетрадка. С кръвясалите си очи убийците прочели в недописаната тетрадка на политкомисаря незавършения доклад за Ленин: „Малко остава до нашето освобождение, когато ние свободно ще празнуваме годишнината на Ленин. Иде Червената армия. Тя носи свобода на всички народи. Скоро на фашистите ще им стане тясно, защото ще трябва да отговарят за своите престъпления към нашия трудов народ."[3]

През януари 1944 г. под връх Вежен партизаните от отряд „Чавдар" тържествено чествуваха 20-годишнината от смъртта на В. И. Ленин с доклад от политкомисаря Ст. Халачев (Велко). След подробно запознаване на партизаните с революционната дейност на В. И. Ленин той казва: „Всички честни хора днес с мъка си спомнят огромната загуба, която претърпя човечеството със смъртта на Ленин. Ленин умря, но ленинизмът остана. Днес знамето на Ленин се развява в победните боеве на Червената армия. Ние, българските партизани, водени от нашата славна партия начело с др. Димитров, ще вървим твърдо и безстрашно по пътя, посочен ни от великия Ленин."[4]

С голямо умение, находчивост и изобретателство в годините на най-острата класова борба в страната 1941—1944 г. бяха внасяни в затворите гениалните произведения на Ленин. Усилията на фашисткатa полиция да задуши комунистическите идеи, да издигне бариера и да не допусне да проникват Лениновите идеи през решетките на затворите останаха напразни. Ленинизмът не знаеше прегради, пробиваше фашисткте бариери и проникваше навсякъде.

В затворите произведенията на В. И. Ленин се изучаваха индивидуално и в марксистко-ленински кръжоци. Те вдъхваха увереност в борбата, подготвяха кадри за революционното движение. „Гледам — пише бившият политически затворник Ст. Стоименов, — един другар забил поглед в „Материализъм и емпириокритицизъм". „Михаиле — казвам му аз, — остави тая книга. Тя е тежка за тебе." Михаил, млад обущарски работник, с четвърто отделение образование (сега четвърти клас — б. а.) троснато се обръща към мене, като ми отговаря: „Защо да е тежка! Ленин е писал тая книга не „за философи", а за такива като мене — обущари, шивачи. Не е тежка, аз ще я чета."[5]

По време на Великата отечествена война голям брой от българските политически емигранти в СССР се сражаваха геройски рамо до рамо с братските съветски воини срещу хитлеристкия завоевател и с цената на живота си бранеха скъпата рожба на Октомврийската революция — първата социалистическа държава. Много от тях като Живко Кръчмарски, Янко Маслинков, Карло Шабански, Камен Цанев, Огнян Михай-

---

[1] Стенографски дневници на XIII ОНС, I р. с., 11 март 1932
[2] А. Златаров, Избр. съч., НИ, С., 1966, т. I, с. 20.
[3] С. Чакъров, В огъня, С., 1959, с. 461.
[4] Ж. Колев, По хайдушките пътеки, С., 1956, с. 182.
[5] Сб. „По пътя на победата", МРДБ, 1967, с. 231.

Digitized by Google

лов, Жорж Пашов, Лили Карастоянова и други загинаха в борбата против хитлеристките завоеватели за защита на Съветския съюз.

Българският народ свято тачи и никога няма да забрави героичния подвиг на червеноармейците, взели активно участие във въоръжената борба у нас против фашизма. В тежките сражения с фашистките сили в страната червеноармейците се проявиха като опитни и смели бойци, някои от тях загинаха героично със смъртта на най-смелите за извоюването на нашата свобода. Българският народ ще запази завинаги спомена за героизма на лейтенанта от Съветската армия Ванюша Валчук, загинал заедно с група български партизани на 29 януари 1944 г. в неравен бой с хвърлените срещу тях повече от 600 полицаи, жандармеристи, войска и една немска военна част. Съвместната дейност на българските и съветските партизани в годините на въоръжената борба на българския народ остава много светла страница в историята на българо-съветската дружба.

Ленинската зрелост на БКП в годините на Втората световна война й даде възможност да си изработи правилна стратегия и тактика, да създаде политическата армия на революцията и с решаващата помощ на Съветската армия — освободителка, да събори на 9 септември 1944 г. омразния монархо-фашистки режим и да вземе властта в собствените си ръце. Историческата победа на българския народ на 9 септември 1944 г. беше в същото време победа на Лениновите идеи в България.

Възторжено бяха посрещнати в България победоносните съветски войски като освободители с букети цветя, с хляб и сол по стар народен обичай, така както се посрещат скъпи гости. „Когато влязохме в България през септември 1944 г., това беше измъчена от войната страна — си спомня бившият участник във войната, летецът космонавт генерал майор Георгий Берегов ой. — Ние видяхме народ, в когото никакви стремления на фашистките управници не можаха да задушат симпатията и любовта към нас, към съветските хора, към „братушките". Да се забравят тези дни е невъзможно. Нас ни посрещаха с цветя като приятели, прегръщаха ни, бяха радостни да ни поканят във всеки дом."[1]

Голямо и неоценимо е значението на съветския опит в строителството на социализма и комунизма за всички страни от световната социалистическа общност и за международното работническо и комунистическо движение. Съветският опит в строителството на социализма е образец и за Българската комунистическа партия, която задълбочено го изучава и творчески прилага в конкретно-историческите условия на България.

Освободителните идеи на Октомври откриват непрекъснато нови страници в историите на все нови и нови народи, скъсващи с експлоататорското настояще и стария ред и установяващи нов, по-справедлив обществено-политически строй на своята земя.

СССР В ЦИФРИ И ФАКТИ

Социализмът създава неограничени възможности за развитие на науката и за технически прогрес, изцяло ги поставя в служба на народа и на всестранното развитие на страната.

През 1976 г. в СССР имаше 1253,5 хиляди научни работници — една четвърт от научните работници в целия свят.

Характерна особеност на съветската обществена и икономическа система са високите темпове на научно-техническата революция. Например през петата петилетка в СССР бяха създадени 4345 нови типове машини, оборудване, апарати и прибори, а само през 1976 г. — 3795 броя. През осмата петилетка беше усвоено производството на 8,4 хиляди нови видове промишлена продукция, а през деветата — 16,5 хиляди.

Увеличава се броят на механизираните поточни и автоматични линии, които към края на 1976 г. станаха 145 хиляди, а броят на комплексно-механизираните участъци, цехове и производства — 75 хиляди.

Расте броят на внедрените мероприятия по новата техника и нейното по-резултатно усвояване. През 1976 г. бяха осъществени 633 хиляди такива мероприятия. В резултат от тях бяха освободени 542 хил. работници, а допълнителната печалба възлезе на 2762 млн. рубли.

---

[1] Работническо дело, бр. 83, 24 март 1970.

Digitized by Google

ВАРНА И ОДЕСА

СИМВОЛ НА ОРГАНИЧНОТО ЕДИНСТВО НА ДВАТА БРАТСКИ НАРОДА

ТОДОР СТОЙЧЕВ
кандидат-член на Политбюро на ЦК на БКП и
първи секретар на ОК на БКП — Варна

Човешката история не може да ни даде по-съдържателен пример на братско единство, взаимопомощ и сътрудничество от примера на единството, взаимопомощта и сътрудничеството между съветския и българския народ. Те могат да се оценят едва тогава, когато дълбоко се вникне в съдържанието на факторите, които ги обуславят.

Тези фактори синтезират в себе си единството на марксистко-ленинската теория и практиката на изграждането на най-прогресивния обществен строй в човешката история — комунизма, и отразяват общите закономерности от развитието на световния социализъм, които водят към сближаване на народите, към нови отношения между тях, основани на социалистическия интернационализъм. Върху тази основа се развиват и обогатяват днес традициите на исторически сложилите се от векове насам трайни връзки и взаимно доверие между нашите две страни и народи. Тези закономерности, добре осъзнати, овладени и направлявани от нашите партии, служат на благото на съветския и българския народ, на делото на световния революционен процес. Те бяха разкрити и очертани от Георги Димитров, задълбочени от Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 година, развити в решенията на Юлския и Октомврийския пленум от 1973 година.

Научнообоснованата програма на Партията за всестранното ни сближаване със Съветския съюз се реализира в практиката на изграждане на развито социалистическо общество у нас. Утвърдените форми на общуване са ярък пример на социалистическия интернационализъм. При посещението си в нашата страна през 1973 година на 19 септември на митинг на софийските трудещи се др. Леонид Илич Брежнев подчерта: „Вярната дружба между Съветския съюз и България, тяхната все по-голяма близост, нашето всестранно сътрудничество са наше общо скъпоценно достояние. Същевременно това е достояние на цялата социалистическа общност. Това е принос в делото на мира и социалния прогрес на цялото човечество.“

Нова крачка по пътя на всестранното сближение между СССР и НРБ беше официалното посещение на нашата партийно-правителствена делегация, водена от др. Т. Живков в съветската страна. Високата оценка за мястото, ролята и авторитета на БКП, която др. Л. И. Брежнев даде при връчването на др. Т. Живков на най-високото съ-

Digitized by Google

ветско отличие „Герой на Съветския съюз“, беше още едно ярко доказателство за възхода на българо-съветската дружба.

* * *

Непосредствената близост по море с Русия и СССР, историческата дружба между нашите народи и тесните контакти с руското революционно движение съдействуваха за превръщането на Варна в един от най-важните канали за проникване на ленинските идеи в България, за всестранно развитие на връзките и дружбата между революционните сили на двете страни. Още през 1900 година беше организирано пренасянето на в. „Искра“ през Варна за Одеса. Във варненското издателство на Г. Бакалов се превеждаха и печатаха първите статии на В. И. Ленин. Близо година вождът на руския пролетариат живя в чужбина с паспорт на варненски жител.

След победата на Великата октомврийска социалистическа революция нашата Партия с неизброими примери изрази интернационалната си солидарност със страната на Съветите.

В новите условия значението на Варненската партийна организация нарасна, тя се превърна в жива връзка на нашата Партия с Партията на Ленин, със съветската страна. От варненския бряг към Одеса се отправиха Г. Димитров и В. Коларов. Оттук за Съветския съюз заминаваха стотици прокудени от своята страна революционни дейци, пренасяха се материали, осъществяваше се действен контакт между двете партии.

След победата на социалистическата революция у нас, извоювана в условията на победоносното настъпление и с решаващата помощ на Съветската армия, отново през Варна потече щедрата помощ на великата братска страна. Символ на тази безкористна помощ е неотдавна издигнатият на пиедестал съветски трактор във варненското село Водица, подарен на неговите жители от прославения маршал Толбухин още в първите дни на свободата.

В своето динамично развитие — от първите съветско-български предприятия, създадени във Варна непосредствено след 9. IX. 1944 година, до днешните гиганти на машиностроенето и химическата промишленост, съвременния транспорт, модерното селско стопанство, научните и културни институти — нашият окръг постигна забележителни успехи, немислими без непрестанната помощ на Съветския съюз. Днес по стария революционен морски път, по който сновяха малките лодки на партийните куриери, плават кервани от съвременни крупнотонажни съветски и български кораби — живата връзка между двата черноморски града.

Конкретните форми на взаимопомощ, сътрудничество и интеграционни връзки между Одеска област и Варненски окръг, които се родиха и се развиват в условията на социализма, станаха неразделна част от общия процес на взаимното ни сътрудничество, на неговото задълбочаване и развитие, продължение на историческите традиции, станаха символ на органическото единство между двата братски народа.

Тази дружба сближи ръководните партийни, държавни и стопански обществено-политически органи и организации. В последните години тя прерасна в непосредствено сътрудничество и взаимодействие на 57 наши колективи от промишлеността, селското стопанство, транспорта и строителните предприятия, на 70 основни и средни училища, 6 висши и полувисши учебни заведения, 14 научноизследователски и културни институти. Установени са дружески връзки между партийните и държавните органи и обществено-политическите организации на Варна и Одеса, Провадия и Белогород-Днестровский, Девня и Иличовск. Установената братска взаимопомощ и сътрудничество с Одеска област стават все по-конкретни, постепенно обхващат всички области на

Digitized by Google

нашия живот. Утвърдените форми на общуване са нагледно проявление на социалистическия интернационализъм. Те на дело потвърждават думите на др. Тодор Живков, че „курсът на сближаване между НРБ и Съветския съюз е конкретен израз и въплъщение на социалистическия интернационализъм“, че „отношенията между нашите страни, народи и партии са образец на социалистически интернационализъм, на интернационализъм в действие“. И когато най-различни клеветници с нечисти цели се опитват да хвърлят сянка върху чистотата на нашите взаимоотношения, ние с конкретните примери можем да дадем ярък и достоен отговор какво значи безкористната помощ, която получаваме от братската Одеска област и СССР.

Съществуващите традиции и постигнатите успехи в сътрудничеството ни с Одеска област разкриват все по-големи възможности за задълбочаване на интеграционните процеси в отраслите на икономиката, за решаване на конкретни задачи в сферата на материалното производство, за още по-широко приложение на челния съветски опит, от който двете страни, но особено ние извличаме голяма полза. В най-широки мащаби и чрез най-разнообразни форми се разгръща непосредственото делово сътрудничество между производствените колективи на сродните предприятия във Варненски окръг и Одеска област, което дава възможност на трудещите се от окръга да черпят от богатата съкровищница на съветския опит в организацията на труда, производството и управлението, научните и техническите постижения, да общуват и работят със съветските специалисти и челници в производството.

Съвсем естествено е, че първите успехи в съвместната ни работа са свързани с морето. Морският флот, пристанищата и кораборемонтът са основните сфери на нашето сътрудничество и взаимопомощ, чието начало беше сложено още през 1948 г., когато безсмъртният Г. Димитров подписа първия договор със СССР за търговия и корабоплаване и протокол по транспортните въпроси. Това бяха документи, които очертаха вярно и точно курса на сътрудничеството и фарватера на дружбата между България и Съветския съюз.

В резултат на подписваните от 15 години насам договори за съревнование — един от първите по рода си в социалистическата общност — колективите на пристанищата Варна, Одеса и Иличовск заработиха като единен организъм. Откриха се невиждани възможности за взаимна помощ и обмяна на челния опит. По примера на Одеското пристанище и с помощта на съветски специалисти във Варна беше разработен и внедрен оптимален режим на работа, който впоследствие намери място и в другите български морски и дунавски пристанища. Успешно се внедрява опитът на ръководителя на докерска бригада, героя на социалистическия труд Анатолий Барановски по изграждането на комплексни производствено-технологични бригади за обработка на корабите. Челният опит на нашите одески приятели съдействува за рязкото повишаване производителността на труда в българските пристанища, а прекият икономически ефект от него се изчислява на милиони лева.

С помощта на специалисти от Одеското черноморско параходство бяха организирани нови, по-прогресивни и високоефективни форми в морския транспорт. Преди по-малко от едно десетилетие бяха направени първите стъпки в контейнеризацията на товарите по линията Варна — Иличовск. Сега контейнерните превози доказаха своята висока ефективност и се утвърдиха в практиката. Само след една година тази морска линия ще се разшири, ще се превърне в истински мост на дружбата между побратимените градове, по който в двете посоки ще пътуват мощни фериботи с железопътни ешелони. Това ще бъде още една крупна артерия, която ще свързва нашите две страни, важна крачка в осъществяване на дело указанията на др. Тодор Живков „така

Digitized by Google

да развиваме нашето всестранно братско сътрудничество, че да действуваме като единен организъм, който има единни бели дробове и се оросява от единна кръвоносна система".

Сключеният неотдавна нов договор за съревнование, сътрудничество и взаимопомощ между транспортните предприятия от Одеса и Варна разкрива нови пътища за изучаване и внедряване на съветския опит

Изграждането на Девненския промишлен комплекс е един от най-ярките върхове на задълбочаващата се икономическа интеграция между България и Съветския съюз, символ на тясното сътрудничество на страните — членки на СИВ.

За пренасяне на съветския опит в областта на селското стопанство широко се използва размяната на групи от специалисти и производственици. Тесни връзки поддържат трудещите се от селата Аксаково, Градинарово, Суворово и др. с колхозите от Одеска област „XXI конгрес на КПСС", „Г. Димитров", „Прогрес" и други. Челници от селското стопанство в Одеска област оказаха помощ на аграрно-промишлените комплекси от окръга при внедряване постиженията по отглеждането на царевица и слънчоглед, по комплексното използване на почвообработващите машини, по прилагането опита за организиране труда и бита на механизаторите, в строителството на селскостопански сгради и т. н. Нашите специалисти споделиха своя опит със съветските си колеги от Одеска област по отглеждането на соята, в палметното овощарство и лозарството.

Със съветска материална и научнотехническа помощ сега осъществяваме прелом в жилищното строителство, в градоустройственото и териториалното планиране.

Дълъг е списъкът на постигнатото в съвместната работа на трудовите колективи от нашия окръг и Одеска област. И ако икономическите резултати на това сътрудничество се измерват с езика на цифрите, то в отношенията между хората братската обич и доверието са онези измерения, които се утвърждават с всеки изминат ден в живота на тружениците от побратимените предприятия, бригади, ферми. С много любов и с признателност трудещите се от окръга говорят за успехите и постиженията на „нашето предприятие", „нашия колхоз", нашите приятели от Одеска област. По време на официалните посещения на делегации и работни групи от специалисти и челници в труда се зараждат стотици лични познанства. Само от района на гр. Дългопол повече от 400 души поддържат тесни приятелски връзки със съветски хора, гостуват си взаимно, споделят своите грижи и радости. Дружбата между партиите и народите прерасна в тесни взаимоотношения между колективите, за да се задълбочава още повече в личното приятелство между хиляди съветски и български семейства.

С голямо уважение сред трудещите се от окръга се ползват съветските специалисти. В непосредственото общуване с тях се чувствува топлота и сърдечност. Навсякъде те работят като равностойни членове на трудовите колективи, участвуват в социалистическото съревнование, споделят безрезервно своя голям професионален и житейски опит. Неотдавна капитанът на съветския кораб контейнеровоз „Пионер Одесы" бе споделил: „За нас пътуването до България не е пътуване зад граница. На българския бряг се чувствуваме като при свои. Всъщност вече сме едно семейство на два бряга." Тази взаимност и непосредственост в отношенията между трудещите се от Варна и Одеса е ново завоевание на дружбата между нашите народи, ярко проявление на братските чувства, които те изпитват един към друг. Така партийната политика навлиза дълбоко в сърцата на хората, а българо-съветската дружба става, както се изрази др. Т. Живков на XXV конгрес на КПСС, свято въжделение и дълбоко убеждение на всеки българин.

Digitized by Google

• • •

Сътрудничеството и взаимопомощта между Варненски окръг и Одеска област, техните огромни мащаби и нови измерения виждаме не само в областта на икономиката. Те намират отражение в дейността на партийните комитети и организации, в повишената политическа съзнателност на трудещите се, в работата на творческите съюзи, на научните, професионалните и културните институти и техните подразделения, които осъществяват интензивно сътрудничество със сродните учреждения от Одеска област.

Ежегодно в проявите на „Варненско лято" и другите международни и национални културни прояви участвуват одески художествени колективи и изпълнители. Постоянна практика стана размяната на режисьори, диригенти, отделни изпълнители и колективи на художествената самодейност. С художествена продукция на Одеската киностудия във Варна се провежда седмица на одеския филм. Резултатно е сътрудничеството между издателствата на Варна и Одеса, които отпечатаха поетичния сборник „Две вълни" и подготвят нови съвместни издания. От няколко години работи клуб „Искра" — филиал на българо-съветския клуб на младата художествено-творческа интелигенция. Полезни са връзките и взаимните гостувания между Варненската народна опера и Одеския академичен театър за опера и балет, между филхармониите на двата града и други културни институти и творчески звена. Контактите с богатата културна съкровищница на съветския народ обогатяват духовния живот на окръга, съдействуват за издигане неговото равнище, за разнообразяване и усъвършенствуване формите на комунистическото възпитание на трудещите се, за усъвършенствуване на социалистическия начин на живот.

Взаимните връзки между педагогическите колективи от Варненски окръг и Одеска област допринасят за резултатното прилагане на съветския опит в учебното дело. Нова форма на сътрудничество между тях е съвместният семинар на секретари на първични партийни организации от училищата. В работата на варненските висши и полувисши учебни заведения по опита в Одеска област се разработиха единни комплексни планове за идейно-възпитателната работа, изградиха се факултети за обществени професии, организира се научноизследователската работа на студентите. Сътрудничеството между сродните научноизследователски институти се изразява преди всичко в размяна на резултати от изследванията по определени проблеми, информации и консултации по отделни въпроси. Сложено е началото на съвместни разработки на някои теми, обменя се опит по организацията на научноизследователската работа и използването на резултатите в производството.

Варненската окръжна партийна организация има богати традиции в изучаването и прилагането опита на КПСС в партийно-организационната и идейновъзпитателната работа. Партийните организации от нашия окръг и от Одеска област повече от 15 години са в най-тесни дружески контакти и взаимно обогатяват своя опит.

С увереност можем да кажем, че няма голяма окръжна инициатива, която в своя зародиш да не е обогатена от опита на съветските другари.

Творческото усвояване и прилагане на съветския опит е основа за утвърждаване на научния подход в работата на партийните комитети и критерий за оценка на дейността им за издигане ролята на първичните партийни организации като политически ръководства на колективите. Характерна черта в това наше сътрудничество и взаимопомощ е и стремежът ни към усъвършенствуване формите на партийно-организационната работа. Построена е мрежа от взаимни връзки и сътруд-

Digitized by Google

ничество между партийните органи и организации. В подписаните дългосрочни планове между областния комитет на КПУ — Одеса и ОК на БКП — Варна са разработени редица насоки за дейността на двата комитета, очертани са проблемите, по които взаимно ще обогатяваме нашата работа. Със задоволство трябва да отбележим, че създадените близки контакти със съветските другари допринесоха извънредно много за подобряване стила в партийното ръководство.

Системно и задълбочено ние изучихме опита на редица партийни комитети от областта. Много полезно се оказа изпращането на наши работни групи в Одеса. Те проучиха и пренесоха при нас опита по такива проблеми като: повишаване ролята на партийните организации и техните бюра, дейността на кабинетите по партийно-организационните въпроси, комплексните проверки за изпълнение на решенията, планирането на партийната работа, работата с кадрите. На основата на опита на Одеския областен комитет на КПУ е изграден Научен център към окръжния комитет и кабинети по партийно-организационни въпроси към градските, общинските и заводските партийни комитети. В окръжната партийна организация успешно се прилага високоефективната форма на работа — самоотчет на комуниста, по примера на партийните организации на КПСС. Сега всеки комунист се отчита пред партийното събрание за своята производствена и обществена дейност. Повече от две години варненският градски комитет на Партията работи по приета от него стройна система за приложението на съветския опит. И плодовете на сътрудничеството в тази област не закъсняха. Сега на по-високо равнище е издигната работата на първичните организации на партийните комитети и бюра.

В резултат на успешното прилагане опита на КПСС в окръжната партийна организация се разработи и утвърди единна тристепенна система за политическа просвета като основен фактор за формиране на марксистко-ленински мироглед у трудещите се. Структурата и организацията на работата на дома за политическа просвета при ОК на БКП и на партийните кабинети са подобни на домовете и кабинетите на КПСС. Плод на близкото сътрудничество на ОК на БКП с областния комитет на КПУ — Одеса е изграждането на партиен университет по марксизъм-ленинизъм, поставянето на лекционната пропаганда на добре организирана основа още преди създаването на дружество „Георги Кирков". Неоценима помощ ни оказаха другарите от Одеса при подготовката на пленума на ОК на БКП за комунистическата идейна убеденост на трудещите се.

Положителни резултати са постигнати в приложението на опита на Одеския областен партиен комитет по формирането и укрепването на трудовите колективи не само като производствени фактори, но и като благоприятна среда за целенасоченото възпитание на човешката личност.

Нов момент в организацията и провеждането на масово-политическата работа е тясното сътрудничество, координация и единодействие с другарите от побратимената Одеска област в идеологическото осмисляне на борбата за високо качество и ефективност.

В окръжната партийна организация се появиха и намериха добър прием редица инициативи в чест на X и XI конгрес на БКП. Ярка проява на политическия и трудовия подем, на братските чувства, на любовта и признателността към КПСС и Съветския съюз е подетата високопатриотична инициатива в чест на XXV конгрес на КПСС и XI конгрес на БКП под девиза: „Два конгреса — една цел". Много бързо тя завладя сърцата на трудещите се от окръга и побратимената Одеска област и даде отлични резултати. Сега тази инициатива се разширява и обогатява — в чест на 60-годишния юбилей на Великия октомври трудовите колективи от Варненски окръг и Одеска област работят

Digitized by Google

под девиза: „На съвместна трудова вахта за преизпълнение на решенията на XXV и XI конгрес, за високо качество и ефективност".

* * *

Практическите резултати от досегашната ни съвместна работа с другарите от Червенознаменна одеска област потвърждават по най-категоричен начин огромната полза от сътрудничеството ни във всички области на живота, доказват актуалността на богатия опит на КПСС в ръководството на социалистическото и комунистическото строителство, изискват с още по-голяма енергия да се развиват, задълбочават и обогатяват по форма и съдържание дружбата, взаимопомощта и сътрудничеството със съветските партийни, държавни и стопански и обществени органи и организации, със съветските хора.

Успехите в обществено-икономическото развитие на Народна република България и Съветския съюз, курсът на сближаване, който провеждат централните комитети на нашите партии, срещите и разговорите между първите ръководители на КПСС и БКП — Леонид Брежнев и Тодор Живков, са отлични предпоставки за по-нататъшното развитие на сътрудничеството и между Варненски окръг и Одеска област, което от ден на ден се разширява и задълбочава, става неразделна част от всестранното сближаване между НРБ и СССР, проявява се като образец на интернационалната дружба, която ярко демонстрира готовността и желанието на нашите народи да извървят заедно пътя към светлото комунистическо бъдеще.

ДРУЖКО КЪМ ОБЩАТА ЦЕЛ

НИКОЛАЙ КИРИЧЕНКО
кандидат-член на ЦК на КПСС и
първи секретар на Одеския областен комитет

Сегашната година е особена, юбилейна. През ноември съветските хора, цялото прогресивно човечество ще отбележат 60-годишнината от Великата октомврийска социалистическа революция. Към славната дата трудещите се в СССР вървят в редиците на братското семейство на страните от социалистическата общност.

„**През последните години** — се казва в Постановлението на ЦК на КПСС „За 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция" — **укрепна още повече световната общност на братските народи на социалистическите страни — международен съюз от нов тип.** Социалистическите държави, обединени от общия строй, верността към делото на мира, социализма, демокрацията и националната независимост, доброволно развиват всестранно сътрудничество помежду си въз основа на принципите на марксизма-ленинизма и интернационалната солидарност, зачитането на равноправието и суверенитета на всяка държава, ненамесата във вътрешните работи, другарската взаимопомощ."

Ярък и убедителен пример на такова интернационално единство са сърдечните отношения на последователна братска дружба, установени между КПСС и БКП, между съветския и българския народ.

Статията е написана специално за сп. „Партиен живот", чрез АПН.

Digitized by Google

Дружбата на нашите страни и народи разцъфтява и укрепва от година на година.

Все по-дълбоки и по-многостранни стават дружеските връзки и между трудещите се, между партийните, държавните, профсъюзните и комсомолските организации и ръководства от Одеска област и Варненски окръг. Трудовите колективи от нашата област и нашите побратими — варненци, с голямо въодушевление взеха участие в социалистическото съревнование под лозунга „Два конгреса — една цел!" Ние съвместно готвихме трудовите си подаръци за XXV конгрес на КПСС и за XI конгрес на БКП още по време на подготовката на двата конгреса, а сега настойчиво се борим успешно да се осъществяват в живота набелязаните от тях програми.

Все по-съвършени стават и методите ни на сътрудничество, още по-енергично се разгръща борбата за висока ефективност и качество в работата на всички звена от народното стопанство и целия обществен живот. Тази дейност сега протича под знака на подготовката за предстоящия юбилей на Великия октомври.

Нашите български другари безспорно добре знаят, че десетият петгодишен план за развитие на народното стопанство на СССР, който беше очертан от XXV конгрес на КПСС, се изпълнява успешно. През миналата 1976 г. — първата година на десетата петилетка, нашата страна направи нови внушителни крачки във всички сфери на стопанското и културното строителство, в повишаването на благосъстоянието на съветския народ. Важни успехи постигна и нашата Одеска област. Промишлеността в областта изпълни държавния си план предсрочно. Повече от 43 хиляди социалистически труженици от предприятията рапортуваха за предсрочно изпълнение на годишните си планове. Успехите на първенците в производството дадоха възможност за втората година на петилетката да си поставим още по-високи задачи

Колективите от промишлените предприятия в нашата област обещаха да изпълнят плановете си за текущата юбилейна година до 28 декември и да реализират надпланова промишлена продукция за 50 млн. рубли. Повече от 10 хиляди първенци в производството и над сто промишлени производствени колективи се задължиха плановете си за първите две години на десетата петилетка да изпълнят до 7 ноември.

Високи социалистически обещания дадоха и работниците, и служителите от железопътния и автомобилния транспорт. Комплексното съревнование между колективите на транспортните организации и предприятия разкри допълнителни възможности за увеличаване обема на превозите. Това намери отражение както в плановете за юбилейната година, така и в приетите по-високи обещания от трудещите се. Нашите черноморски моряци например обещаха да превозят над плана 300 хил. т товари, а работниците от железопътния транспорт — 600 хил. тона.

С добри успехи се увенчава трудът и на селскостопанските труженици от нашата област. В складовете на държавата постъпиха 1400 хил. т зърно. За тази голяма победа работниците от изкупвателните и транспортните организации, партийните, държавните, профсъюзните и комсомолските организации и органи, колхозниците и совхозниците бяха сърдечно поздравени от др. Л. И. Брежнев.

Много ни е приятно да отбележим, че заедно с нас на юбилейна вахта застават и нашите български другари — трудещите се от Варненски окръг.

Ние много внимателно следим успехите на нашите български другари, най-искрено им се радваме. Нашият печат, телевизия и радио системно публикуват и предават материали от Варненски окръг. С интерес одесчани прочетоха статията на секретаря на Варненския градски комитет на БКП Асен Маринов, в която той разказва за разгърналото

Digitized by Google

се предоктомврийско юбилейно социалистическо съревнование в града.

Ние дружим с варненци вече седемнадесета година. Нашите взаимни връзки са толкова разнообразни, че дори и най-краткото им изграждане заема твърде голямо място. Затова ще ее ограничи само на няколко примера.

Така почти 15 години функционира транспортната линия между Иличовск и българските пристанища. Екипажите на български плавателни съдове и иличовските пристанищни работници отдавна са в съревнование помежду си. През последните години това съревнование придоби нови, по-съдържателни форми. Вече и в българските пристанища добре е усвоен методът на окрупнените бригади. Както е известно, инициатор на този метод е бригадирът на Иличовското пристанище, героят на социалистическия труд Анатолий Барановски.

Сега моряците и докерите от Варна и Иличовск носят съвместна трудова вахта — вахтата на братството и мира в чест на 60-годишнината на Великия октомври. Линията между тях работи с голямо натоварване. Само през годините на деветата петилетка докерите от Иличовск натовариха за България повече от два милиона тона оборудване, машини, минерални торове и други товари.

Вече започна работата по построяването на пряката фериботна връзка между двете пристанища. Железопътните състави между двете страни ще се пренасят от пристанище в пристанище чрез фериботи. Построяването на линията стана съвместен ударен строеж на двете страни. Тя е проектирана от съветски и български специалисти, строят я работници от СССР и България.

Повече от 15 години дружески отношения помежду си поддържат Одеският стъкларски завод и заводът „Стойко Иванов Пеев" в Белослав. Одесчани организираха работата на автоматите за производство на стъклен амбалаж в българския завод. После пак бригада от наши специалисти помогна на българските работници и специалисти да преустроят предприятието на природен газ.

Широко разпространение получи в България инициативата и на одеските транспортни работници — моряци, железничари, автоработници в организирането на комплексното съревнование.

Дружат помежду си не само производствени колективи, а и институти, училища, научни учреждения, спортни организации и др. Не по-малко действени са творческите връзки и взаимопомощта между труженицте от селското стопанство. Колхозът „Георги Димитров" в нашия Татарбунарски район и ТКЗС „Великия октомври" в с. Градинарово, Варненски окръг, вече много години са в творчески и резултатни дружески отношения. През миналата година голяма група колхозници посетиха стопанството в България. Там те непосредствено се запознаха с опита на българските кооператори и сега успешно го прилагат в своя колхоз. Българските кооператори, които в отговор посетиха колхоз „Георги Димитров", непосредствено изучиха неговия опит в поливното земеделие.

Много плодотворно е сътрудничеството и между съветските и българските селекционери. Български учени често можеш да срещнеш в лабораториите и в опитните участъци на „Интерселекцентъра" в Одеса.

Около 200 образци от селскостопански култури, създадени от съветски учени, са предадени от Одеса на България. Вече четвърта година в нашето Черноморие се изпитват нови сортове зимна пшеница, създадени от българските селекционери.

От година на година се разширяват и укрепват връзките и взаимопомощта между партийните организации, ръководства и дейци. Размяната на делегации между двете страни стана нещо съвсем редовно. Ние много добре сме осведомени за работата си едни на други, тъй като непрестанно разменяме информация помежду си.

Digitized by Google

Когато колективите от нашите предприятия решиха да поемат инициативата за съвместна трудова вахта в чест на 60-годишнината от Великия октомври заедно със своите български другари, това много бързо стана известно и във Варненски окръг. Варненският окръжен комитет на БКП напълно одобри тази инициатива.

Сътрудничеството помежду ни, взаимното ни побратимяване дава най-широки възможности да се пропагандира и все по-резултатно да се внедрява социалистическият начин на живот в сферите на труда, обществената дейност и бита.

„Съветските хора — подчертава Л. И. Брежнев — високо ценят чистите, братски отношения, които ни съединяват с българския народ. И аз искам да подчертая, че съветските комунисти, Централният комитет на нашата партия и неговият боеви щаб — Политбюро на ЦК — правят и ще правят всичко, за да се развива от година на година съветско-българското сътрудничество, да крепне и се задълбочава нашата изпитана дружба."

Отношенията между Одеска област и Варненски окръг са само част от тази проверена историческа дружба между нашите страни и народи. Ние непрестанно ще развиваме и укрепваме тези отношения в интерес на по-нататъшното всестранно сътрудничество и взаимно сближаване между СССР и НРБ, между КПСС и БКП, в интерес на общото заздравяване на социалистическата общност.

СССР В ЦИФРИ И ФАКТИ

През изминалите 60 години промишленото производство в СССР нарасна 225 пъти. Сега страната произвежда повече промишлена продукция, отколкото през 1950 г. беше произведено в целия свят. Докато царска Русия даваше малко повече от 4 на сто от световното промишлено производство и беше на пето място в света, СССР сега произвежда една пета част от световното производство и е на първо място в Европа и на второ в света по промишленото си производство. Само за два дни и половина през 1977 г. съветската промишленост дава продукция, колкото дореволюционна Русия за цялата 1913 г.

През 1977 г. производството на средствата за производство — група А — в сравнение с 1917 г. ще се увеличи 497 пъти. През 1917 г. страната е произвела 2,2 млрд. киловатчаса електроенергия, а през 1977 г. 1160 млрд. киловатчаса — повече, отколкото сега произвеждат ГФР, Великобритания, Франция, Италия и Швеция, взети заедно.

През 1976 г. добивът на нефт в СССР беше със 120 млн. т (30 на сто) повече, отколкото в САЩ; производството на стомана — с 25 млн. т (21 на сто), на минерални торове — с 5 млн. т (26 на сто), на цимент — с 53 млн. т (75 на сто), на трактори — с 300 хиляди (два пъти) също повече, отколкото съответното производство на САЩ през същата година.

Значителен е напредъкът и на съветското социалистическо селско стопанство. В сравнение с 1917 г. през 1976 г. селскостопанската продукция в СССР се увеличи 4,4 пъти и нейният обем достигна 117,4 млрд. рубли срещу 32,5 млрд. рубли средногодишно за времето от 1909 до 1913 г.

Всичко това е пряк резултат от колективизацията и от по-нататъшното укрепване, специализацията и модернизацията на съветското селско стопанство. И най-вече от постоянното увеличаване на капиталовложенията в този основен отрасъл на икономиката, които от 48,2 млрд. рубли през седмата петилетка се увеличиха на 81,5 млрд. рубли през осмата и на 130,5 млрд. рубли през деветата. През десетата петилетка те ще надхвърлят 170 млрд. рубли.

В края на 1976 г. съветското селско стопанство разполагаше с 2402 хиляди трактора срещу 531 хиляди през 1940 г. Повишават се добивите от селскостопанските култури, увеличават се броят и продуктивността на селскостопанските животни.

Digitized by Google

В ГОДИНАТА НА ШЕСТДЕСЕТИЛЕТИЕТО

Всеки непредубеден посетител на Съветския съюз, разговарял и общувал със съветските хора, ще запази дълбоко в себе си обаянието на белокаменна, островърха и златокоса Москва, ще се преклони пред върховете на техническата мисъл и народния гений, пред произведенията на изкуството и строежите на комунизма. Но още по-силно ще бъде въздействието на съветските хора, тяхната простота и сърдечност, увереността в себе си и в бъдещето, хора творци и новатори, преобразили себе си и родината си, застанали за недълъг исторически период в авангарда на човечеството.

Десет дни са твърде малко, за да се почувствува величието на постигнатото в страната на строящия се комунизъм. Но успехите не са само в мащабните цифри на икономическия възход или в грандиозните размери на комунистическия градеж. Не е необходимо да подбираме обектите, за да открием измеренията на възхода. Те са във всеки колектив, във всеки град, във всеки комунист. Когато се стремя да градирам преживяното, пред мен изпъкват приветливият, потънал в зеленина преобразен Харков, съперник на красивия Киев, чистият Суми, новият град Тростянец, непретенциозният Конотоп, преименената Коровница. И заедно с тях своеобразието в подхода, в стила, в оценките, действията на партийните дейци, на комунистите.

Гордост и същевременно неудовлетвореност от постигнатото. Колкото и парадоксално да звучи, но това се чувствува най-вече в разказа на съветските хора и в Харков, и в Суми, и в Конотоп.

Най-ярка, най-внушителна е величината на постигнатото в големите размери на Харков. Разговаряме със секретаря по идеологическите въпроси на Харковския областен комитет на Комунистическата партия на Украйна, кандидата на икономическите науки Николай Антонович Сорощан. Темата на нашия разговор е комплексният подход в партийната работа. Но ние сме в юбилейната година и това ни кара да правим съпоставки между миналото и сегашното, да търсим равносметка на постигнатото:

— Харков е един от най-крупните машиностроителни центрове на Украинската ССР и целия Съветски съюз, град на науката и научните институти. Тук още през двайсетте години се развива дистанционното управление, през 30-те години харковски учени разцепват атомното ядро на лития, произвеждат танка „Харковчанка", пригоден за ниските температури на Северния полюс, където студът напуква и най-якия метал.

Погледът му неволно се спира на ширналия се пред сградата на областния комитет площад „Дзержински", един от най-големите в света. Точно на противоположната страна се издигат раздвижените корпуси на университета, вляво — зеленият масив на парка, в центъра — паметникът на Ленин, открит по случай 300-годишнината от основаването на града.

— Знаете ли — продължи той, — че тук, на този площад, през 1943 година кацаха немски изтребители.

Трудно е човек изведнъж да преобрази в съзнанието си този внушителен, красив площад, създаващ част от своеобразието на Харков, в полигон за изтребители. А самият град?

Спомних си това, което бях чела за Харков: един от най-разрушените градове през Втората световна война. Пострадали от фашистите по-голямата част от промишлените предприятия, учебните и научните учреждения. 1600 хиляди квадратни метра жилищна площ превърната в развалини, материални щети за 33,5 милиарда рубли.

— Фактически цялото промишлено производство бе разрушено. Земята бе посипана със снаряди — продължи мислите ми Николай Антонович. — Всичко бе пробито от шрапнели. И сега, повече от 30 години след победата, в основите на новостроящите се сгради понякога обезвреждаме бомби. Казвам ви всичко това, за да почувствувате темповете на развитието. Трудно е човек да си представи, но само за четири години стигнахме равнището на довоенното производство.

А сега? Това, което характеризира промишлеността, е високата автоматизация (68 на сто), интензивна, тясна връзка между науката и производството (5600 души работят в научно-технически обединения, непосредствено внедряващи в производството най-новите постижения на научната и техническата мисъл. От четири открития по машиностроене в страната две са на Харков). Само през деветата петилетка обемът на промишленото производство се е увеличил 44,4 на сто. Повече от 86 процента от прираста на продукцията е за сметка на ръста на производителността на труда.

Малко се отдалечихме от темата за ком-

Digitized by Google

плексния подход, но нашият събеседник съвсем не е забравил и за нея.

— За мен комплексният подход в партийната работа изисква да използваме умно всички механизми, форми и средства за постигане на една цел или задача, всички средства да действуват в единство. А именно в използването на най-подходящите средства и механизми ние понякога допускаме да се промъква формализмът. Полезно ни е да вървим по утъпканите пътища, да правим това, което знаем, което е утвърдено, а не винаги онова, което ще доведе до най-високия резултат.

Както виждаме, утвърждаващото върви ръка за ръка с критичното начало.

— В какво се състоят нашите недостатъци в това отношение? — продължи Н. Антонович. — Захващаме се с един въпрос, хвърляме сили и енергия, а друг изоставяме. Съвсем забравяме, че „изоставеният" ще дърпа веригата назад

Разговорът се прехвърля върху проблемите на селското стопанство.

— Там сега се извършва истинска социална революция. Комплексната механизация и автоматизация, създаването на специализирани колхози (за месо, мляко и т. н.) водят до концентрация и на населението, до разместване на пластове, до движение на хора. Какво изисква от нас комплексният подход? Да създадем всички социални условия: и битови, и културни, и психологически — хората да работят добре, да почиват добре, да развиват своите способности. Тогава и резултатите са високи. Знаете ли — добави той, — че в зеленчуковата фабрика край Харков с конкурс се приемат нови работници?

Наистина само този факт е достатъчно красноречив за условията, които съществуват в нея за работа, за отдих, за квалификация. С такива условия ние се запознахме в колхоз „Коминтерн" в село Коровница, Недригайловски район на Сумска област. Рекордни добиви на пшеница, цвекло. Достатъчно е да споменем, че за деветата петилетка колхозът е получил преходното червено знаме на Централния комитет на КПСС; за 1976 г. — също. Зад високите постижения се крие една разностранна дейност, която вилита в едно добрата организация на труда, грижата за възприемане на новото с усилията да се реализира богата социална програма, която е намалила до минимум разликата между условията на града и това село.

Влизаме в управлението на колхоза. Една спретната двуетажна, модерно обзаведена сграда, на която би завидяло ръководството на който и да е голям завод. Електронни машини, диспечерска уредба. И цветя, много цветя. Станът на една комплексна бригада представляваше нова двуетажна сграда със стаи за почивка, баня, библиотека, модерен корпус за ремонт на техниката. Отдалеч приличаше на малък спретнат цех на промишлено предприятие. А универсалният магазин в селото е от градски тип. Разнообразни стоки, които понякога не могат да се намерят в областния център Суми. Нови спретнати украински къщи. (Казаха ни, че 86 на сто от жилищния фонд е обновен.)

В класическото определение на комунистическата обществена формация Маркс включи като задължително изискване да изчезне съществената разлика между града и селото. От само себе си този процес е един от измерителите и за напредъка на една обществена система. Тук в Коровница видяхме модерно организирана търговия (понякога и разносна, чрез уреждане на временни изложби базари), родилен дом, болница със 75 легла, телефонна централа със стотици абонати, два духови оркестъра, самодеен хор и драматичен състав, спортна зала, музикална школа. Но вместо да изреждаме, ще посочим само една цифра: 500—600 хиляди рубли годишно този колхоз отделя за социални мероприятия. Специални са грижите за младежите. За тях се отпускат стипендии, а тези, които ще продължат образованието си, получават перспективна работа и заплата.

Това, което видяхме в Коровница, вероятно е типично за възходящото съветско село, натрупало достатъчно икономическа мощ, за да създаде висок жизнен стандарт и богат културен живот на своето население. Тук особено ярко пролича, че високият стопански резултат идва там, където комплексно се виждат и правилно се оценяват всички социални фактори в управлението — и икономически, и идеологически, и психологически.

* * *

Един въпрос, който ме вълнуваше през цялото пътуване, и на който и сега не мога да намеря подходящия отговор, е на какво се дължи обаянието на съветските хора. Струва ми се, не само на историческата дружба между нашите народи, не само на стремежа им да ни покажат и разкрият онова, което имат у себе си, което са достигнали. Сега, когато си представям хората, с които беседвах, в начина, по който споделяха своя опит, своите проблеми, прозираше една обща черта. Тези хора работят със сърце, всеотдайно, творчески, търсят недостигнатото, не жалят личното. За тях трудът в името на общото е станал жизнена потребност. И още — компетентност, отлично познаване на работата, деловитост, самокритичност.

Любов към хората, привързаност към работата струи от погледа на председателя на колхоза „Коминтерн", героя на социалистическия труд Иван Николович Яловой: „Всеки ден аз трябва да виждам хората и хората да виждат мене!" Представям си и внушителната фигура на Иван Яковлевич Макухин, секретар на Сумския областен комитет на Комунистическата партия на Украйна, с неизменната черна ръкавица на едната ръка, белег, че под нея стои протеза. Какъв дълъг път е изминал този еднорък комунист от Великата отечествена война досега. Учител, секретар на районен комитет, секретар на градския комитет, а сега на областния комитет на

Digitized by Google

Партията. И в тези тежки години на организаторска работа продължава образованието си, става кандидат на историческите науки. Той така лаконично изрази ролята на идеологическата работа: „Там, където е човекът, там трябва да бъде и комунистът".

Особено силно бе впечатлението, което остави у мене и Екатерина Ефимовна Левадна. Тя като че бе събрала в себе си всички онези черти, които 60-годишното свободно развитие формира у съветската жена. Когато я видях — висока, стройна, руски сини очи, очарователна усмивка, веднага я свързах с образа на съветската жена с книга в ръка от Паметника на Шевченко в центъра на Харков. Екатерина също започва с книгата и държи тази книга през целия си живот. Завършила селскостопанския институт, става агроном, а след няколко години и председател на колхоз. („Това бяха най-хубавите ми години — си спомня тя. — Виждах конкретните резултати от моите усилия".) Организаторските й способности не остават незабелязани и я довеждат до секретар на районния комитет на Партията в Тростянец, а сега вече негов първи секретар и кандидат-член на Комунистическата партия на Украйна.

Вероятно още я влекат ширналите се блокове, старата професия, защото почувствувах нотки на тъга в гласа й:

— Тогава отговарях за един колхоз, а сега за 14 и освен това за 13 промишлени предприятия, 54 населени места, за 17 селски и 18 градски изпълнителни комитета.

Да ръководи ръководители — не е ли това една от основните функции на секретаря на районния комитет?

— Но е една от основните трудности — добавя Екатерина Ефимовна, — особено когато виждаш, че човекът не е на мястото си, че пречи на работата.

Вероятно много жени имат ежедневието на Екатерина в огромната съветска страна. Но онова, което представлява тя, бих казала е надпреварата с времето и със себе си. А това означава с цялото си поведение да изпълняваш творчески и дръзновено задачите, които Партията е поставила, да търсиш най-ефективните пътища за реализирането им и същевременно да си неудовлетворен от постигнатото, всеки следващ ден да виждаш нов, по-висок връх, по-примамлива перспектива. Това е верую-то на Екатерина. То я държи на предните жизнени позиции, там където е най-трудното, но и откъдето идва най-голямото удовлетворение, удовлетворението, че си полезен, нужен на хората.

Интересни мисли има Екатерина Ефимовна и за партийната работа. Тя поставя като главно изискване пред нея творчеството.

„...Обсъждаме плана на Н-ския партиен комитет. Питам секретаря защо именно този дневен ред. А той не може да се аргументира, да защити позицията си. Взел е сигурно темата от миналогодишния план, без да прецени кой е най-актуалният, най-назрелият проблем."

„...За мен ролята на контрола в партийната работа става все по-голяма. Но не винаги достатъчно премисляме и избираме най-подходящата форма, чрез която да стигнем до същността на процесите, да оценим действителните изменения."

* * *

Нишките на българо-съветската дружба така дълбоко са се вплели, че могат да се почувствуват в битието на всеки комитет, на всеки колектив. Електромеханичният завод в Харков има много държавни отличия. Най-високото от тях е безспорно орденът „Ленин", който заводът е получил в чест на 50-годишнината от основаването му. (Богата е неговата история. Още през 1917 година е формиран отряд „Червена гвардия", който активно участвува при установяването на съветска власт в Харков, в боевете за освобождението на Донбас от белогвардейците, за разгромяване на националистическите банди.) Но когато стане дума за отличия, ръководителите на завода не забравят да споменат и ордена „Георги Димитров", получен от българското правителство за помощта, която колективът ни е оказал в строителството на крупни предприятия от тежката промишленост.

Ако се заинтересуваме от оборудването на металургичния комбинат „Кремиковци", на металургичния завод „Ленин" в Перник, на „Марица-изток" и много други, непременно ще открием емблемата на Електромеханичния завод в Харков. Ще я открием върху най-сложните електротехнически машини и апарати, на станците за управление.

— При нас българските специалисти идват като у дома си — ни каза заместник-директорът на завода Петър Сергеевич Агроменко.

Българските специалисти често идват, за да решат съвместно със съветските инженери най-сложните технологични проблеми, да се посъветват с другари, с приятели. Петър Алексеевич си спомня, че когато се извършва електрооборудването на металургичния комбинат „Кремиковци", възниква необходимостта станциите за управление да се поставят не в специални помещения, където съществуват най-добрите защитни условия, а направо в цеховете. Тази обща задача българските и съветските специалисти решават за кратки срокове.

Достатъчно е българин да посети само този завод в огромната съветска страна, за да почувствува какво означава работата на 13-хилядния му колектив за развитието на нашата металургична промишленост. Въпросът е в това, че не само нашите заводи получават най-сложното съвременно модерно оборудване. Върху основата на икономическите взаимоотношения тук на практика се виждат плодовете на братската дружба, която се изразява в навременна помощ, в най-доброто техническо решение, отношения, които могат да

Digitized by Google

съществуват между два братски народа, между две комунистически партии.

* * *

Десет дни не са малко, за да се почувствува какво означава 60-годишният юбилей за съветските комунисти. От срещите, от разговорите, които водихме, останах с впечатление, че всеки комунист, всеки колектив по своему ще посрещне юбилея. Градският комитет на Партията в Суми например е поставил в центъра на своята работа съревнованието. В месеците преди 60-годишнината производствените колективи участвуват в съревнование по двойки. Двойките се образуват по сродни условия и възможности. Победителят ще бъде този, който при еднакви условия получи най-висок резултат. Този начин на участие в съревнованието е активизирал всички производствени колективи. Показателите за класирането включват не само производствените резултати, но и изпълнението на социалната програма.

В Конотоп в Завода за автоматични и подземни сонди наред с основния възлов проблем, който стои пред колектива — понататъшна унификация на производството, комунистите търсят пътища към по-висока дисциплина. Един от тях е бригадният метод. Неговата същност е позната у нас — възпитание чрез колектива. Ако само един член на бригадата наруши дисциплината — трудова, производствена и технологична, — понижават се резултатите на целия колектив. Един метод сам по себе си колкото и положителен заряд да носи, е още нищо, важното е как той ще се прилага, как ще измени в една или друга насока хората, техните действия и поведение. А тук, в Конотоп, неговото приложение е такова, че всеки отговаря за колектива и колективът отговаря за всеки. Най-висока е взискателността към комунистите. Ако комунистът наруши дисциплината, поведението му се разглежда на открито партийно събрание. Въздействието върху целия колектив на тези събрания е огромно. Възпитават се високи критерии, още по-ярко се откроява социалната роля и отговорност на комунистите.

Лиляна КАНЕВА

ТАМ, КЪДЕТО СЕ КОВАТ ТВОРЧЕСКИ, СОЦИАЛНО АКТИВНИ ЛИЧНОСТИ

За съветския специалист сме чели във вестници и списания, в повести и романи. Слушали сме по радиото и телевизията. Срещали сме го в металургичните комбинати и електроцентралите. Познаваме го от космическите полети... Всяка среща обогатява нашите представи за него, разкрива ни го в нова светлина, научаваме за неговото развитие и израстване, за радостите и вълненията му, за болките и тревогите, за мечтите и устремения му взор в утрешния ден.

Сега, когато пиша тези редове, мислите ми неволно ме връщат в Конотоп и Каровница, в Тростянец и Суми, в Харков и Москва при съветските другари — специалисти и обикновени трудови хора, с които имах възможност да се срещна и запозная. Търся най-точните думи да изразя в пълна степен чувствата, които ме вълнуваха и вълнуват от срещите ми с тях. Откровеността задължава да кажа, че трудно мога да намеря тези думи.

И все пак кое прави най-силно впечатление?

Развитието и израстването на съветския специалист и въобще на съветския човек, готовността му да подчинява личните на колективните и колективните на обществените интереси. Такова развитие и израстване напълно отговаря на Марксовата теза за свободата на личността. Леонид Илич Брежнев в доклада пред пленума на Централния комитет на КПСС „За проектоконституцията на СССР“ отново я подчерта: „Знаменитите думи от „Комунистическият манифест“ — „Свободното развитие на всеки е условие за свободното развитие на всички“ — фактически станаха основен принцип на нашата държава“. Когато се срещне човек с тях, когато надникне в ежедневието им, не е трудно да разбере същността на тази конституционна постановка. Защото тя е отражение на реалните факти от живота на съветския човек, намира се в изкристализирал вид в заводи и предприятия, в научноизследователски институти и учебни заведения, в градове и села на необятната съветска страна.

Ще разкажа за част от онези незаменими фактори, които лежат в основата на формирането на специалистите, на бъдещите ръководители на производства, на кадрите от различните сектори на социално-икономическия и обществено-политическия живот.

* * *

В широко известния у нас и в другите страни на света **Харковски държавен университет „А. М. Горки“** имахме среща във

Digitized by Google

вузовския партиен комитет с ректора на университета професор Иван Евгениевич Тарапов, доктор на физико-математическите науки, със секретаря на партийния комитет Евгений Петрович Пугач и други. Запознаването с работата на партийната организация, ректората, катедрите, обществените организации дават представа за тези фактори.

Подготовката на творчески настроени, висококвалифицирани, социално активни специалисти, всестранно и хармонично развити личности, способни да изпълняват многообразните функции на социалистическата интелигенция, осъществяват чрез **усъвършенстване на системата на комунистическото възпитание**, чрез прилагането на **комплексния подход** във възпитателния процес, като осигуряват единство между идейно-политическото, трудовото и нравственото възпитание. Под ръководството на вузовския партиен комитет, който има право на контрол над дейността на университетското ръководство, е създадена цялостна система от конкретни форми и средства за решаване на определени задачи на комунистическото възпитание. Тя се осъществява планомерно. Съставен е **перспективен план** за идейно-възпитателната работа сред студентите за целия период на обучение (1976—1980 учебни години).

Кое е характерно за перспективния план? Няколко главни момента определят неговия облик. Той се състои от встъпителна част, в която се изяснява **същността** на комунистическото възпитание, сочат се и **факторите** за неговото осъществяване в пет раздела: **основни задачи** на комунистическото възпитание, **форми и средства** за тяхното решаване; **организация** на идейно-възпитателната работа (общи мероприятия за всички факултети и курсове); **организация на** идейно-възпитателната работа по курсове на обучение; **конкретни-социологически изследвания** на идейно-възпитателната работа; **контрол** за изпълнението на перспективния план за идейно-възпитателната работа. Или на основата на комплексния подход са набелязани диференцирани, строго последователни, взаимно обвързани и обусловени цели и действия на различните органи и организации, чието изпълнение в продължение на целия курс на обучение ще формират съвременния съветски специалист. Предвидени са наблюдения и изследвания за изменения, които ще настъпват. Осигурен е и контрол за изпълнението на набелязаната цел.

Централно звено в цялостната система за комунистическото възпитание е **учебният процес.** Стремежът е максимално да се използват възпитателните възможности на общонаучните и специалните дисциплини. Други фактори, които използват, са **обществените науки.** В процеса на тяхното изучаване формират комунистически мироглед, класово-партиен подход към социалните проблеми, развиват политическото мислене и естетическата култура на бъдещите специалисти. Важно място в системата на комунистическото възпитание на студентите заема и **обществено-политическата практика,** а така също и различните форми на **масовата работа** в извънучебно време.

Каква е тяхната същност?

Обществено-политическата практика е въведена от 1967 година, а през 1975 година са организирали първата всесъюзна конференция. Целта е да се види доколко студентите са усвоили теорията, как използват теоретичните знания за практически действия, каква е степента на убеденост, какви организаторски способности притежават. За реализирането на тази цел един път в седмицата се провеждат политически часове. Ръководят ги високо квалифицирани преподаватели, които запознават студентите с методиката на обществено-политическа дейност. В базови предприятия всички студенти изнасят доклади по тематика на катедрите от обществените или специалните науки. Освен това те изучават опита в областта на масово-политическата работа в трудовите колективи. Самите те организират и провеждат обществено-политически и културно-масови и други мероприятия. Сега в чест на 60-годишнината на Великия октомври всички комсомолски групи организират ленински зачот под девиза „Следвай революционната крачка". Всеки комсомолец освен преките учебни задължения е поел обещание да даде свой принос за достойна среща на славния юбилей — да участвува в научна конференция, посветена на 60-годишнината на Октомврийската революция, с научна разработка, в списването на вестник „Харковски университет" с материали, свързани с юбилея, в оформянето на нагледната агитация и т. н. През октомври тази година ленинският зачот ще завърши с оценка кой как е изпълнил обещанието си.

Широкият обхват и конкретността на задачите и мероприятията са насочени **да се развиват всички форми на обществена активност на студентите.** От взаимодействието и координацията на работата на партийните, комсомолските, профсъюзните организации, ректората, катедрите, студентските колективи да се постигне най-висока ефективност във възпитателния процес. Целта е да се осигури непрекъснато идеологическо въздействие, последователност и приемственост в решаването на задачите на комунистическото възпитание в продължение на целия период на обучението.

Сега, в навечерието на 60-годишнината на Великия октомври, основна задача на партийното и университетското ръководство е **да се подобрява качеството на подготовката на специалистите.** Тази задача е напълно в духа на изискванията на XXV конгрес на КПСС. В речта си пред Октомврийския пленум на Централния комитет на КПСС (1976 г.) Л. И. Брежнев подчертава, че всеки специалист е длъжен да овладява ленинския стил на работа, ленинското научно управление, да утвърждава съвременни методи на планиране и организация на производството, да бъде активен проводник на научно-техническия прогрес. В това отношение и **партийните органи и организации, и университетското ръковод-**

Digitized by Google

ство се стремят да увеличават, от една страна, самостоятелната подготовка, а от друга, да засилват контрола.

В какво се състоят те?

Самостоятелната работа се изразява във възлагането на домашни задания и методически разработки по определени проблеми. А **контролът** се упражнява, като ги задължават да разработват реферати, които изнасят пред научно-студентски семинари. Цялата тази дейност се извършва с активна консултантска намеса от преподавателите.

Какво дава този подход?

Преди всичко **пълна възможност за творчески търсения и изяви.** Студентите придобиват навици самостоятелно да се трудят и търсят пътища за решаване на една или друга задача. Задължението да пишат и изнасят реферати е подходяща форма да се види доколко успешно навлизат и овладяват научните терени. А консултантската намеса от страна на преподавателите е онзи необходим и незаменим ориентир, верен компас, който укрепва самочувствието на студентите, ускорява процесите на творческото им съзряване.

В университета са изградени и **научно-педагогически отделения.** От шест години вече те набират опит. Тяхното предназначение е да ориентират студентите къде да работят, след като завършат висшето си образование: дали да се отдадат на научноизследователска или педагогическа работа, дали да се захванат с производствена или обществено-политическа дейност. Търси се онова единство на лични качества и наклонности и обществена необходимост, което винаги и навсякъде ражда творчески подтици, разгръща фантазията, засилва стремежа да се намират пътища и средства за лична изява в служба на обществото.

* * *

Възпитаниците на Харковския държавен университет „А. М. Горки" получават пътеи лист за встъпване в широкия друм на комунистическото строителство. Навсякъде неизменно ги посрещат с „Добре дошли!" Защото университетът им дава широко общо образование и фундаментална специална подготовка. И не случайно випускниците на университета се срещат в научноизследователските институти, в селекционните станции и колхозите, в геоложките експедиции, в редакциите на вестници, списания, радиото и телевизията, в училищата и техникумите, на ръководни партийни и държавни постове. В различни години тук са учили известните в Украйна и зад пределите на Съветския съюз Олес Гончар, Александр Ильченко, Игор Муратов и много други. Тук те са получили висше образование, тук са формирали своите литературни вкусове, обществени и естетически възгледи. Още на студентската скамейка са написали и публикували своите първи литературни произведения.

Навсякъде, където и да се намират, съветските специалисти са хора с голяма култура и високи нравствени качества. Стремежът им е да създават и умножават материалните и духовните ценности на своята страна, да внасят свой принос в световната съкровищница за благото на човечеството.

В Тростянец — районен център в Сумска област, например в разговор с директора на Красно-Тростянецкия лесхоззаг, кандидата на селскостопанските науки П. Ф. Гончаренко, се запознах **как техните специалисти съединяват науката с производството.** Те се занимават с отглеждането на разнообразни растения, създават такива култури, които да се използват в селското и горското стопанство, за изграждане на паркове и градини, в борбата против ерозията на почвата и пр. Създават бързорастящи видове дървета, чиято дървесина използват в мебелната промишленост. Имат мебелен комбинат и го снабдяват със суровина. В това отношение са постигнали добри резултати. Докато преди 10—15 години прирастът е бил 3,6 на сто, сега са достигнали 4 на сто. Със знанията на специалистите, ентусиазма на трудещите се и с помощта на техниката са създали дендрариум — един огромен масив, който преди 17 години е бил най-обикновено селско поле. Сега в него има над 350 вида редки и ценни храсти и дървета. Изградили са солидна база, получават много семена. При тях идват учени от различни страни на света, интересуват се от изследванията и постиженията им.

В Красно-Тростянецката горска опитна станция работи кандидатът на селскостопанските науки Б. В. Ткаченко, който е посветил ум и воля, знания и сили за изследването и създаването на различни породи дървета. Когато показваше какво са направили, за всяко дърво говореше като за жив човек. Мисля си, не, сигурен съм, че другояче не можеше да бъде. Всичко, което се върши тук, всяко начинание, всяко действие — и безсънните нощи над книгите, и бащинските грижи над подрастващите фиданки, има един адрес, едно предназначение — за благото на страната, за бъдещето на народа и човечеството. Прелиствам библиографския указател за тростянецката гора в лесовъдската и историческата литература. Името на Б. В. Ткаченко стои над петнадесет заглавия.

Такива примери на всеотдайност в работата, на творческо отношение към поръчаното дело могат да се посочат безброй. Инж. В. П. Влъеско от сумското производствено обединение „Химпром", който е преминал всички етапи на химическото производство — от началник на смяна и началник на цех до главен инженер на обединението, и много-много други. Все **специалисти с голяма обща култура, висока професионална подготовка и богат практически опит.** И цялата им дейност, мисли и стремежи са подчинени на стратегическата задача, поставена от XXV конгрес на КПСС — превръщане в дела предначертанията на десетата петилетка, за достойна среща на 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция.

Йордан ХАДЖИЕВ

Digitized by Google

ПРИМЕРЪТ НА КОЛХОЗИТЕ

БОЧО ИЛИЕВ
герой на социалистическия труд и
заслужил деятел на селското стопанство

След общата икономическа криза през 1929—1934 г. българското селско стопанство изпадна в безизходно положение. По това време се заговори все повече за опита на колхозите в Съветския съюз. От литературата, от пресата, която минаваше през строга цензура, и от разкази на хора, ходили и живели там, ние научавахме за колхозите и за живота на съветските хора. Секретарят на Партията Петко Напетов след завръщането си от Съветския съюз написа хубава брошура и въпреки цензурата и пречки от полицията и двете й издания бяха разграбени от трудовите хора. Доктор Никола Сакаров също ходи в Съветския съюз, върна се и издаде няколко брошури за петилетките, освен това изнесе редица публични беседи при много голям интерес. Професор Дончо Костов, който бе учил и специализирал в Съветския съюз, написа книгата „Колхозите и машинотракторните станции в Съветския съюз", а народният трибун Лазар Станев кръстосваше страната и увлекателно разказваше за колхозите.

Като слушах и четях тези и други като тях сладкодумни агитатори и пропагандатори на социализма и като гледах съветските филми, в мечтите си вече виждах нашите села на бъдещето. Виждах полето на родното си село, разкроено на големи блокове, хората работят щастливи, орат, сеят и жънат с машини, а селата грейнали, обновени и благоустроени.

В мечтите всичко беше хубаво, но как да използваме опита на колхозите, когато в България по това време цареше немско-кобургската династия, капиталистическа стопанска система и свирепа фашистка диктатура и само при споменаване името на Съветския съюз или думата „колхоз", българската буржоазия изпадаше в бясна ярост.

През 1938 г. чрез областната земеделска камара в Плевен решихме да направим опит за кооперативно стопанисване на земята. Това решение беше публикувано в печата и като камък в блатото раздвижи умовете и предизвика оживени спорове. Буржоазните стопановеди, които пееха хвалебствени песни за дребното семейно трудово стопанство, отричаха кооперативните стопанства или пък заплашваха, че те са прикрита форма на съветските колхози. А сторонниците на кооперативното земеделие изказваха различни мнения и препоръки как да се организират тези кооперативни стопанства. Ние бяхме чели и слушали за организация на колхозите и мислехме, че знаем как ще се организира едро кооперативно стопанство, но при решаване на практическите въпроси се натъкнахме на редица трудности. Трябваше, както се казва, да пием вода от извора, на място да видим организиран колхоз, да говорим с ръководителите му и със самите колхозници. А по някои основни въпроси трябваше да се съветваме и със Задграничното бюро на ЦК на БКП.

* * *

През есента на 1939 г. четиричленна делегация от плевенската земеделска камара, в която бях включен и аз, под предлог да посети първата селскостопанска изложба, организирана в Москва, замина за Съветския съюз. Мечтата ми да видя страната на строящия се социализъм се сбъдваше.

Имах адресите на Иван Винаров и Георги Михайлов — политемигранти. Те ми устроиха среща с Васил Коларов, Станке Димитров и други членове на Задграничното бюро на ЦК на БКП. Георги Димитров беше на почивка далеч от Москва. На тази среща бе обсъден и решен въпросът — може ли в България да организираме опити за кооперативно-колективно стопанисване на земята.

Въпросът бе много важен и комплициран. Тук сега го подлагаха на внимателно разглеждане и проучване от всичките му страни, тъй както в научна лаборатория специалистите разглеждат и търсят да узнаят белезите, свойствата и приложното значение на непознат и непроучен минерал.

Коларов повече мълчеше и слушаше със съсредоточено внимание мненията на другите. Той се интересуваше какво е социалното положение на селяните, които проявяват желание да влязат в кооперативните стопанства, какво отношение проявява властта към опита за организиране на кооперативни стопанства, какво е отношението на БЗНС? Постави още няколко въпроса, леко поклащаше глава в знак на одобрение, когато му отговарях, а след това замълча и се замисли. Всички погледи бяха насочени към него, човека с големия ум и огромен авторитет. Коларов вдигна глава и каза приблизително следното: „На прав път сте, другари. Където можете, правете такива стопанства. Начело да бъдат честни хора, доказали верността си към народа, а не търгаши и агенти на властта. Ако успеете да ги организирате и фашистката власт не ги разтури, те зи кооперативи непременно ще натрупат известен опит за кооперативно-колективно стопанисване на земята, а този опит утре, след освобождението на страната от игото на фашизма и капитализма, ние ще

Digitized by Google

го ползваме. Ако пък фашистката власт не ги търпи и ги разтури, тя още повече ще опълчи селяните срещу себе си. Така че и в двата случая ще имаме само полза."

Като се увери, че всички присъствуващи споделят изказаните от него мисли, Коларов помоли Станке Димитров да се свърже с „Интурист" — организация за туризъм, и да ги помоли да ни заведат в няколко колхоза, но не като туристи, подчерта той, а да ни дадат възможност да се запознаем с опита, организацията и успехите на колхозите.

— Защото — каза Коларов — организирането на селското стопанство по начало е трудна и сложна работа, а за вас в България сега ще бъде още по-трудно. Каквото ви интересува, питайте.

Няма да говоря за вълненията, които преживявахме на сърдечните срещи в колхозите и совхоза, те трудно се поддават на описание. Там с очите си видяхме и в непринудени разговор чухме, научихме и вникнахме в същината на въпроси, над които много време си бяхме блъскали главите в България, без да намерим задоволителни решения. Приемането на добитъка и инвентара, организацията на труда — измерване, отчитане и разпределение на доходите, в колхозите бяха намерили умно и справедливо решение.

Освен това чрез организацията за културни връзки с чужбина ВОКС ние посетихме Тимирязевската селскостопанска академия. Там също така любезно ни запознаха с основните задачи на академията и най-важното как тя подпомага колхозите и совхозите за приложение на науката в практиката. В Ленинград посетихме Селскостопанския институт по растениевъдство, възглавяван от световноизвестния учен — академик Николай Иванович Вавилов. В среща с него и сътрудниците му научихме много интересни неща.

Нашето пътешествие из колхозите, академията и института бе една чудна приказка, която ни очарова. Накрая един от куфарите ни се оказа пълен със специална селскостопанска литература, упътвания, счетоводни отчети и други образци. Имах чувството, че в него носим плановете на бленуваното селско щастие, че вътре се е побрала цялата оная близка и величава епоха, която скоро щеше да донесе на българските измъчени и утрудени селяни радост и благоденствие.

Пристигнахме в България доволни и щастливи. Извадихме от куфара и подредихме книжното богатство, което донесохме. С помощта на един руско-български речник започнахме да изучаваме и използваме формулярите и другите документи. Още през есента на 1939 г. чрез Плевенската земеделска камара организирахме три кооперативни земеделски стопанства, а следващата година други пет. По това време към някои селски кооперации в Ямболския край бяха образувани отдели за кооперативно оризосеене. Бедните и средните селяни проявяваха голям интерес към въпроса за кооперативното земеделие и от 1938—1941 г. в България бяха организирани 46 кооперативни земеделски стопанства, но след юни 1941 г. бе абсолютно забранено понататъшното изграждане. Някои от тези стопанства не издържаха на трудностите и противодействието на властта и преустановиха своята дейност, а други насилствено бяха разтурени от полицията. Останаха 29 кооперативни земеделски стопанства, които работиха до 9 септември 1944 г. Макар и при много трудни условия, тези кооперативи, както бе предрекъл В. Коларов, набраха значителен опит в колективното земеделие и показаха предимствата на едрото кооперативно пред дребното частно стопанство.

По примера на колхозите при нашите условия беше намерена сполучлива форма за организиране на едро — кооперативно — колективно земеделско стопанство при запазване собствеността върху земята, за която собственост селяните много държаха. Такъв експеримент за пръв път в света се провеждаше в България. Но и в едно друго направление трябва да се видят големите успехи на тези първи искри на колективизацията; това е победата на общото — колективното, над частнособственическото начало в душата на селянина: скъсване с вековни традиции и разбирания, устойчивост пред неимоверно големи трудности и изпитания по пътя на новото — прогресивното.

* * *

На 9.IX.1944 г. започна нова страница от историята на България.

Но смяната на стария обществено-икономически строй и победата на новия не настъпва така лесно и бързо. Тя изисква упорита и всеотдайна работа и борба.

За работниците в градовете бе ясно и разбираемо, че като вземат фабриките от фабрикантите и банките от банкерите, ще ги направят общонародна — социалистическа собственост. Бедните и особено средните селяни по-трудно разбираха как ще устроят живота си на социалистическа основа. Българските селяни, както и селяните от другите страни с дребно земеделие, работили на своето парче земя от тъмно до тъмно, сраснали се с него, отхвърляха миналото, бяха готови да направят необходимата крачка напред, но раздвоени дали няма да загубят и малкото, което имат.

След революцията Партията не бързаше да постави въпроса за колективизацията на преден план! Имаше предвид указанията на Ленин, „че само постепенно, внимателно, само със сполучлив практически пример може да се въздействува на милионите дребни селски стопанства, защото селяните са твърде практични хора, твърде здраво свързани със старото земеделско стопанство, за да се съгласят на каквито и да било сериозни изменения само на основание на съвети и книжни указания. Това не може да стане, пък то би било и нелепост..."[1] По това време част от се-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 30, с. 188.

Digitized by Google

лините, въпреки че нямаха ясна представа какво е това социализъм, харесваха самите кооперативни земеделски стопанства. Като имаха пред очи опита и постиженията на кооперативните стопанства, работили до Девети септември, и окуражени от правителствената декларация от 17. IX. 1944г., че кооперативното движение и кооперативното стопанство на земята ще бъдат подпомагани от народната власт, те спонтанно се насочваха към този процес. Бедните и средни селяни вече долавяха, че само кооперативното земеделие ще им донесе избавление от непосилния труд и сиромашката участ. Затова още на другия ден след революцията те масово започнаха да навлизат в съществуващите вече кооперативни стопанства и с подкрепата на местните партийни организации и дейци в много села започваха да организират нови.

В онези светли незабравими дни утрудените хора от селата за пръв път в тридесетвековната българска история почувствуваха топлото крило на истински народната власт, открила им перспективите на един много отдавна жадуван хубав живот — посочила и пътя към този живот — обединяването им в трудово-кооперативни земеделски стопанства. Затова те поеха пътя към кооперирането и още до края на 1944 г. се образуваха повече от 110 трудово-кооперативни земеделски стопанства.

В тия ранни години, когато с голям ентусиазъм новите кооператори се трудеха навреме да изорат и засеят кооперативните блокове, макар и с примитивни оръдия и слаб добитък, прославеният маршал Толбухин подари 15 мощни трактора. От специална комисия машините бяха разпределени като подарък на 15 трудово-кооперативни земеделски стопанства в разни краища на страната. Радостта от подарените трактори бе неописуема. И то не само от благородния жест на прославения маршал и от вродената обич към братския руски народ. Радостта бе подсилена и от това, че всеки трактор носеше името на загинал боец, герой от Трети украински фронт. Тези трактори бяха посрещнати много тържествено не само от кооператорите, но и от селяните на околните села с много радост, с музика, песни и обсипвани с цветя.

Освен това по време на есенната и пролетна оран и сеитба съветски военачалници изпращаха от своите части трактори, конски двойки и войници да помагат за навременното изораване и засяване. Още в началото на 1946 г., когато войната току-що беше свършила, от Съветския съюз се получиха първата партида нови машини: 135 трактора, 14 комбайна, 125 тракторни плуга, 322 валяци, жетварки, сенокосачки и др.

* * *

С оглед да се отчетат резултатите от кооперирането, да се изяснят някои въпроси и да се набележат мерки за укрепване и по-нататъшно развитие на трудово-кооперативните земеделски стопанства през февруари 1947 г. бе свикана Първата национална конференция на ТКЗС. По всеобщо настойчиво искане на конференцията дойде великият син на България, министър-председателят Георги Димитров. Посрещнат много сърдечно, той произнесе голяма и прочувствена реч. Запознат основно с ленинското учение и с живота на съветските колхози, Димитров даде много ценни напътствия и подчерта главните условия, от които зависи укрепването и развитието на съществуващите и образуването на нови трудово-кооперативни земеделски стопанства.

В резултат съществуващите кооперативи бързо започнаха да укрепват. Към ТКЗС потекоха потоци от нови заявления за членство и до края на 1948 г. бяха образувани нови 800 стопанства.

Наскоро след първата национална конференция на ТКЗС от Съветския съюз се получиха нови партиди трактори и камиони, макар че и там те бяха още много необходими и не достигаха. Освен това в страната дойдоха група прославени съветски трактористи, комбайнери и други специалисти, които запознаха нашите механизатори със съветската техника. Така те оказаха братска помощ за укрепване и развитие на нашите кооперативни стопанства.

На Петия конгрес на Партията Георги Димитров заяви: „Ние никога не ще забравим, че още войната не беше завършена, когато съветското правителство почна да снабдява България с ценни материали, необходими за възстановяване на нашето стопанство, помогна за изхранване на нашия народ през сушавите години"[1]. Имах щастието да бъда делегат на този исторически конгрес. Окрили ме оценката в доклада, че трудово-кооперативните земеделски стопанства са вече стабилизирана нова форма, която единствена е в състояние с помощта на машинотракторните станции да машинизира и модернизира нашето селско стопанство, да изведе българските селяни на широкия и спасителен път към социализма. Че трябва да се решава бързо въпросът за социалистическото преустройство на селското стопанство, защото не може дълго време да се гради народна власт, да се строи социализъм върху две различни икономически основи — едра социалистическа промишленост и дребно примитивно селско стопанство.

Като сега си спомням и сякаш още звучи в ушите ми заключителното слово на Димитров. Каква мъдрост, каква прозорливост имаше в мисълта и в думите му, че при кооперирането ние не прибягваме и няма да прибягваме към национализация на земята, че сега частната собственост на земята не пречи за изграждане и укрепване на трудово-кооперативните земеделски стопанства, че след години въпросът за собствеността ще отпадне и тя постепенно ще се превърне в общонародна.

[1] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 308.

Digitized by Google

Това бе не само творческо приложение на Лениновия кооперативен план при нашите условия, но то се явява и наш принос, принос на Партията и нейния вожд Георги Димитров към марксистко-ленинската теория за производственото кооперииране на селското стопанство.

През 1950 г. се състоя втората конференция на ТКЗС. На нея бе приет примерният устав за трудово-кооперативните земеделски стопанства. Той изцяло бе заимстуван от примерния устав на колхозите и приспособен към нашите условия. Бяха изработени и приети примерни норми и оценки за работа, които също бяха заимствувани от тия в колхозите.

* * *

Пленумът на Централния комитет на Българската комунистическа партия през април 1956 г. ликвидира погрешните методи, намерили място след смъртта на Георги Димитров. Отприщи се бентът на огромните творчески сили на народа за пълно проявление на ума, таланта и възможностите му. Започна обновителен процес и в селското стопанство. Последваха няколко повишения на изкупните цени на селскостопанските произведения. Последователно влязоха в действие редица мероприятия, с които бяха отстранени допуснатите грешки и слабости. Това доведе до организационното и икономическото укрепване на кооперативните стопанства.

Започна нов етап от развитието на кооперативния строй на село. През 1958—1959г. по решение на Партията и Правителството бе извършено уедряване на ТКЗС и от 3209 се създадоха 972 ТКЗС със средно 40 000 дка стопанисвана земя. Нашите селски стопанства станаха едни от най-едрите в света. С това уедряване се създадоха благоприятни условия за правилно съчетаване на отраслите и за по-производително използване на земята, на работната сила и новата техника, за по-големи мелиоративни строежи и други големи предприятия. Стопанствата се оглавиха от висококвалифицирани ръководни кадри и специалисти. В този процес добрите и укрепнали стопанства помогнаха за укрепване и развитие на слабите.

Като краен резултат от всички тези мероприятия се увеличиха доходите на стопанствата и на кооператорите, повиши се благосъстоянието на българското село. Създаде се солидна основа за успешно провеждане на цяла редица социални мероприятия. Подобриха се условията на бита, на работата и почивката на селяните кооператори. Особено осезателно почувствуваха те грижата на Партията и народната власт с приемането на закона за пенсиониране на възрастните кооператорки и кооператори.

Следващите години се създаде здрава материално-производствена и техническа база, която ежегодно укрепва и се развива. Днес нашите селски стопанства се обслужват от 143 000 трактора (приведени към 15 к. с.), 27 225 комбайна, хиляди камиони, десетки хиляди други земеделски стопански машини. Вече изцяло са механизирани: орането, брануването, култивирането, сеитбата, жътвата и т. н. Дървеното рало, сърпът и паламарката останаха музейни реликви. Почти всички крави се доят, поят и хранят механизирано. Стрижбата на овцете е механизирана, напълно са механизирани трудоемките процеси в птичарниците, свинарниците и в редица други селскостопански обекти. Поливните площи надхвърлиха 11 млн. дка. Преди социалистическата революция минералните торове бяха непознати в село, а днес нашите торови заводи, построени с братската помощ на Съветския съюз, осигуряват 17 кг на декар минерални торове (в чисто вещество).

По-рано за наука в селското стопанство не можеше да се говори, а днес прогресивната селскостопанска наука вече играе водеща роля в развитието на селското стопанство и се превръща в непосредствена производителна сила. Докато по-рано селското стопанство се обслужваше само от няколкостотин агрономи и ветеринарни лекари, и то като служители в областите и околиите, днес в него работят 17 585 специалисти с висше образование — агрономи, зоотехници, ветеринарни лекари, инженери. Голяма част от тях са непосредствени ръководители на производството, а други 26 225 специалисти със средно специално образование непосредствени производственици.

Благодарение на създадената и укрепнала материално-производствена и техническа база и внедрената прогресивна селскостопанска наука нашето селско стопанство ежегодно бележи нарастване на добивите от селскостопанските култури и продуктивността от животните. Докато средните добиви през най-плодородната 1939 г. у нас бяха 124 кг пшеница средно от декар, 114 кг царевица, 83 кг слънчоглед и др., то през 1975 г. средните добиви за пшеницата са 397 кг, за царевицата — 431 кг, за слънчогледа — 180 кг, а редица стопанства достигнаха по 500—600 кг пшеница, по 900—1000 кг царевица, по 250 кг слънчоглед от всичките си посевни площи. От овцете се получава по 4,5 кг вълна вместо 1,5 в миналото, а носливостта на кокошките нарасна на 188 яйца. Увеличиха се доходите на кооператорите. На един зает в производството кооператор се падат 1655 лв. годишно. За сравнително кратък исторически период нашето селско стопанство се превърна в цветущ отрасъл, а селата ни — във витрина на победилия социализъм.

Революционните изменения и преобразования в живота на селото обхванаха всички области и най-вече материалната и производствената. Селскостопанският труд е въоръжен с огромна, разнообразна и високоефективна техника. Всяко кътче обработваема земя е подложено на благородното въздействие на агронауката и химията, полевъдството и животновъдството постепенно придобиват промишлен облик, селата заприличаха на градчета, а калта по улиците сторва място на асфалта. Българ-

Digitized by Google

ският селянин надви най-после пословичната си сиромашия и израсна като социалистически труженик.

Примерът и помощта на съветското колхозно земеделие придобива нови измерения, с нови форми и сила оказва благотворното си влияние на нашето селско стопанство в периода на аграрно-промишлените комплекси. На първо място това е помощта, която ни се оказва в методично отношение за по-нататъшното развитие на едрото селско стопанство. Няма проблем, няма научно постижение, което да не е обсъдено със съветските другари, за което да не сме почувствували увереност от критерия на съветската наука и практика. Нека да посочим само примера с програмирането на добивите. Това съвременно постижение на агрохимическата наука за обвързване на биологичните елементи с добивите стана под непосредственото влияние и конкретната помощ на съветската наука. През тази пролет група съветски академици и професори дойдоха в нашата страна, четоха лекции, запознаха се с постиженията ни, посетиха и дадоха препоръки на място в окръзите. За ентусиазираните научни работници и специалисти се откриха нови хоризонти да превръщат в практика това научно постижение.

Конкретизираха се връзките на отделните окръзи със съветските области, на АПК с колхози. Съветски колхозници и български кооператори се опознаха в работата, все по-често местата на съветските механизатори, дошли у нас да предават опита си, се заемат от наши механизатори. Помощта на редовите съветски колхозници почувствуваха производителите на ориз от Пловдивско и на памук от Хасковско, зърнопроизводителите от Плевенски и редица други окръзи. Животновъдите от цялата страна изучават опита на Лейда Пейпс и се готвят да направят прелом в млечното говедовъдство, така както преди години направиха механизаторите на базата на опита на Первицки и Светлични в производството на царевичното зърно и захарното цвекло.

Сега великата братска страна чествува 60-годишнината на Октомврийската социалистическа революция. Заедно със съветските си братя и българският народ чествува този ден като свой голям празник. Няма и не може да има българско сърце, което да не трепне възрадвано, защото всеки знае, че ако не беше Октомври 1917 година, България щеше да си остане изостанала земеделска страна — аграрен придатък на западните капиталистически страни.

И ако днес за сравнително кратък исторически период нашата родина от крайно изостанала земеделска страна се превърна в развита индустриална държава с цветущо земеделие, ако по износ на грозде, тютюн и домати България заема едно от първите места в света, а по промишлено производство и особено по машиностроене вече мери ръст с редица капиталистически страни, това стана благодарение на всестранната системна и безкористна братска помощ на великия и непобедим Съветски съюз.

Затова в деня на тази славна годишнина ние от все сърце ще възкликнем: **БОЛЬШОЕ ВАМ СПАСИБО, СОВЕТСКИЕ ДРУЗЬЯ И БРАТЬЯ!**

ВЪЛНУВАЩИ СТРАНИЦИ ПРЕД НАШИЯ ЧИТАТЕЛ

ЧОВЕКЪТ В НАЙ-ЧОВЕЧНОТО ОБЩЕСТВО

Празнични и делови срещи с великата съветска страна, с нейните трудови хора — така могат да се определят минутите, преживявани от читателите на Варненския окръжен вестник „Народно дело", когато четат неговата страница „В страната на Съветите".

Идеята за тази страница се роди преди повече от две години в творческия колектив на редакцията. Целта и очакваните резултати от тази страница са определени в нейния първи брой, публикуван на 13. VII. 1975 г.: „... За да отговори на нарасналия интерес на нашите читатели, в духа на решенията на Юлския и Октомврийския пленум на ЦК на БКП, редакцията на в. „Народно дело" със съдействието на съветската агенция по печата „Новости" започва периодично да от печатва специална страница... Убедени сме, страницата ще помогне за по-близко запознаване с живота на съветските хора, ще съдействува за по-нататъшното укрепване на великата дружба между нашите два народа."

Когато човек се запознае с излезлите над петдесет броя на страницата, той се докосва до богатство, което далеч надхвърля първоначално набелязаната цел.

В страницата се налагат като постоянни няколко основни теми: „Съветският начин на живот", „Съдбата на съветска-

Digitized by Google

та жена", „Наставниците", „Работнически династии", „Настояще и бъдеще на съветското село", „Знатни хора на труда, науката, изкуството", „В служба на хората", „Млади таланти". Свързващото звено, червената нишка в тези материали е новият съветски човек, носителят на най-високите човешки и комунистически добродетели, непрестанно стремящ се към светли хоризонти, към по-висши цели. Социалистическият труженик, който разорава целини, озеленява пустини, укротява огън и вода, покорява Космоса, щурмува полярните ледове, прониква в тайните на природата, за да господствува разумно над нея, като я подчинява на настоящите и бъдещите интереси на обществото. Съветският човек, който със златните си ръце, с таланта и мъдростта на ума си обновява, обогатява, разкрасява съветската земя, прокарва пътя към всичко ново и прогресивно.

Това е човекът на новото, най-човечното общество, всеотдайно градящ настоящето в името на бъдещето, скътал дълбоко в сърцето си спомена за героичното минало, който може да бъде назован с имената на милиони герои. Най-голямото достойнство на съветския човек е в това, че той не прекъсва нишката на този спомен в мирните години, а го предава от поколение на поколение с вечния ореол на безсмъртието и със заветния идеал— комунизма. Това ни дава право да отнесем силните, дълбокоистинни и емоционални слова на другаря Тодор Живков за новата конституция на СССР, „написана с труда, кръвта и волята на всички мъртви и живи поколения на шестдесетгодишната ленинска държава", към всичко съзидано от съветските хора на свещената съветска земя.

Голям интерес будят кореспонденциите за

СЪВЕТСКИЯ НАЧИН НА ЖИВОТ

Една рубрика, под която увлекателно, разнообразно се поднасят на читателя на пръв поглед известни неща. Тук умело е съчетано любопитното със задълбоченото разкриване на жизнената позиция на новия човек, необикновеното с ежедневните човешки мисли и вълнения, историческото с настоящето и бъдещето, личното с колективното. Материалите под тази рубрика обогатяват представите и знанията на читателя за съветския начин на живот, утвърждава се неговото цялостно възприемане с характерните си икономически основи — дело на човека, с новата социална среда — резултат от действията и отношенията на социалистическите личности, с нравствените фактори, които формират личността.

За съветския начин на живот разказват съветските трудови хора от различна възраст, с различни професии.

„СУРОВА, ЯСНА И ЗАВИДНА СЪДБА" — с тези думи на поета Исаковски завършва отговорите си Ана Тимофеевна Гагарина (майка на първия космонавт) на въпроси, свързани със съветския начин на живот. С вълнение се четат мислите на жената, преживяла революцията, Гражданската война, колективизацията, Отечествената война. На жената, която животът от нищо не я е лишил: „И мъки вкусих, и щастие видях!". На въпроса за най-главното в съветския начин на живот тя отговаря просто и ясно: „Ние живеем колективно, задружно. Това е нашата особеност и отличие. В това е и нашата сила."

С каква любов говори Ана Тимофеевна за родния, „бития" Смоленски край, където всички нови домове са построени върху пепелища: „А нашата земя толкова много свои синове е прибрала, че даже е страшно и да си помислиш. По нея не може да се върви как да е. По нея трябва да се пристъпва. Много внимателно да се пристъпва."

Думите ѝ, искрени и топли, са истински урок по патриотизъм, по признателност към изпълнения дълг на поколенията преди нас, по другарство и уважение към хората: „Ако нямахме тази сплотеност, тази близост, нима бихме издържали всичко, което се наложи да преживеем през живота си?" — обобщава тя.

За отношението на съветските хора помежду си тя е категорична: „Ние сме дружни и в мъката, и в радостта". За чувството за колективизъм тя говори като за неразделна, вплетена в характера, в душевността на съветския човек черта. В своите съвременници Ана Тимофеевна цени най-много трудолюбието, издръжливостта, верността, „характерни и за по-старите, и за по-младите". Едно открито признаване на приемствеността между поколенията, на силата и значението на изпълнения родителски дълг във възпитанието на синовете и дъщерите. За това тя съди по чистите, светли, добри, усмихнати лица на строителите на БАМ. В заключение А. Т. Гагарина казва: „Гордея се с нашия начин на живот, и с нашата съдба се гордея!"

Майката на прославения космонавт вълнува със своята сърдечност, с дълбоката си привързаност и признателност към родината и съветската власт, с любовта си към хората. Нейните проникновени слова будят чувство на уважение, радост и възторг пред душевната мощ и нравствено величие на съветския човек, извикват дълбок размисъл за пътя, който е изминал, за прекрасния пример, който дава на трудовите хора от цялата планета.

Сърцевината на мислите на корабния монтьор от Балтийския завод в Ленинград, героя на социалистическия труд Василий Александрович Смирнов, за съветския начин на живот е в думите „отговорност" и „нашата трудова чест": „За съветския човек — казва Василий Александрович — има светини: Родината, Партията, народът, колективът, в който се трудиш, неговата чест и твоята собствена трудова чест, нашата трудова чест. Оттук и отговорността пред тези светини е

Digitized by Google

най-ярката черта на нашия начин на живот. Отговорността е в кръвта на съветския трудов човек... Това е проверено от времето и доказано от практиката."

Ясни, прями, откровени думи, които извират от сърцето на един истински нов, съветски човек, поставил на преценка своя принос, своя дял за благото на народ, родина, своята отговорност пред светините, защищавани храбро, със себеотрицание в борбата. Силата на тези думи е в неоспоримия факт, че те важат не за отделни личности, а за мнозинството съветски хора. Доказателство за това са техните дела. „За съветския човек — заявява Василий Смирнов — няма такива изрази: „не е моя работа", „не се отнася за мен". А не е ли това основният мотив на нашия Юлски пленум? Не е ли това главното, за което се говори сега във всеки наш трудов колектив? Пътят е начертан от съветските хора. И ако др. Тодор Живков определи курса на сближаване между Народна република България и Съветския съюз като курс за създаване на предпоставките за изграждането на прозрения от Ленин единен световен социалистически кооператив, то това е именно едно от направленията, в което трябва устремно да достигнем съветските братя. Да се научим всяка минута, всеки час, всеки ден да мислим, да работим, да творим, да живеем като тях, за да сме верни винаги на нашите светини. Маякът, съветският маяк е пред нас!

Още много, много могат да научат читателите, проследявайки разговорите за съветския начин на живот върху страницата „В страната на Съветите". В нея ще се намерят и данни за благосъстоянието на трудещите се и за социалните придобивки, за стандарта на живота в Съветския съюз и прочие, и прочие.

В заключение едно е безпределно ясно: носител на съветския начин на живот е съветският човек, който движи, развива обществото. Затова с толкова топлота и обич, с такава взискателност и критичност, с такава отговорност се отнасят всички към негово Величество Човека. Всеки към себе си и към тези, които го заобикалят. От прочетените страници читателят обогатява знанията си за духовния облик на съветския човек, покоряващ със своята душевност и простота в общуването, с отзивчивостта си към хората, с чистотата на другарското чувство. У читателя се задълбочава и конкретизира представата за най-характерните черти на социалистическия колективизъм, който е развит във всички отрасли на обществения живот, превърнал се е в съзнание и поведение на целия съветски народ. А на въпроса за идеала в личния и обществения живот отговорът в повечето случаи е предeлно кратък и скромен и в същото време с много богато съдържание: „Да бъда полезен на хората".

Страницата „В страната на Съветите" на вестник „Народно дело" насочва вниманието на читателя и към друг много интересен и актуален проблем

НАСТАВНИЧЕСТВОТО

Под рубриката с това название се разкрива и анализира опитът на много трудови колективи, партийни и комсомолски организации, на самите наставници в работата им с младите хора. Сега в Съветския съюз има десетки хиляди работници наставници, които по свое желание, от душа и сърце, по призвание помагат на младите да навлязат, да се развиват и затвърдят в труда. И колкото и да си приличат тези хора един на друг по своята всеотдайност, безкористност, любов към професията и към младото поколение, всеки си има своя тайна, свой ключ към сърцето на младия човек.

Кое е основното в наставническото движение? В какво е неговата същност?

Синтезиран отговор на този въпрос дава Анатолий Лейкин в очерка „Наставници, другари", където се казва: „... Да помага на младите хора не само да узнаят секретите на работническото майсторство, но и да оформят своя правилна жизнена позиция, да пробудят у тях любов към труда, желание да продължат и умножат традициите на старшите поколения".

Едно определение, в което е подчертана връзката между настояще и минало, между новата инициатива и традицията, необходимостта от продължаване на всичко положително, прекрасно, което носят у себе си по-възрастните, което е завещано от поколенията. А как се постига това в конкретната работа? Интересно, увлекателно, скромно и в същото време с голямо удовлетворение разказват за това двамата наставници Галина Кувшинова от памукотекстилния комбинат в град Вишни Волочек и Сергей Нилин от московския металургичен завод „Сърп и чук". От техните думи, от авторския коментар читателят сам стига до извода, че най-сигурният залог за успеха, разковничето е в това, че преди всичко двамата тези наставници са прекрасни хора. Не всеки може да ги замести в сърцата на техните ученици. С каква любов и признателност говори Борис Троянов за своя възпитател-наставник: „Той ме научи на стоманолеене, той ме убеди да отида да уча във вечерен институт. С личния си пример ми показа как трябва да оползотворявам времето си в труд, в учение, обществена работа, спорт и почивка."

За наставника не е достатъчно да има само дългогодишна производствена дейност и висока квалификация. Нужни са му и педагогически похват, способност, умение и сърце за работа с младите, познаване на тяхната психология, възрастови особености, характер, убеждения. С една дума, нужно е призвание. „Майстор без ученици е все едно дърво без зелени клони — споделя Г. Кувшинов. — Те правят живота ни пълен и интересен".

В друг брой на страницата педагогът С. Черевик споделя мисли за наставническото движение, породени от една среща на учащи се трудови младежи и девойки с дългогодишен наставник шлосер. На

Digitized by Google

тази среща се говори не само за значението на професията, а и за вътрешната, нравствената страна в живота на човека, за добросъвестното отношение към работата, за взаимоотношенията в трудовия колектив, за честността и добросъвестността. Наставникът разказва с любов за своята професия, за това, че всеки човек оставя диря на земята, ако ръцете му са прилежни в труда, че мъдростта на човека е в честния труд: „През целия си живот съм се стремял да се вглеждам в себе си, за да се видя правилно. И за да се виждам вярно, аз бих искал да знам какъв изглеждам в очите на хората. Защото няма за човека по-голяма богатство от доброто име."

Колко преживявания и размисли предизвикват у младежите думите на този трудов човек! Те пораждат поредица разговори в класа. Младите хора търсят отговор на въпросите: „Помагаш ли на хората или чакаш само грижи за себе си?", „Какво ти искаш от хората и какво сам им даваш?", разсъждават за нравствеността, за съвестта и отговорността.

Обобщението на педагога Черевик е силно и правдиво: „Наставникът е възпитател в истинския смисъл на думата. Той трябва да бъде не само висококвалифициран специалист, но и човек с чиста съвест. Иначе ще има обучение, но няма да има наставничество".

Ето кое трябва да бъде ръководното начало при търсенето и определянето на наставниците. Не гонене на количество, не формално определяне на някаква бройка, а откриване на хора, които със сърце и с ум, с благородната сила на примера си във всичко — в труда и бита, с честността и добросъвестността си в отношенията с хората ще влияят върху младия човек. Защото да възпитаваш младежта, това значи не само да й предаваш професионални знания, но и да помогнеш да се формира човекът с най-ценните добродетели, характерни за нашето време. При съвременния научно-технически прогрес животът настоятелно изисква и овладяване на техниката, и висок нравствен идеал.

Тези няколко примера не изчерпват съдържанието на рубриката за наставничеството. Тя е изградена на основата на богат фактически материал, на ценни примери, взети от живота, от извора на движението. С умение и вещина авторите—журналисти, работници, партийни секретари, педагози и др., разказват, анализират, обобщават опита. Сочат се форми и методи от конкретната работа на наставниците, пътища за тяхното изучаване и разпространяване. Със свежо, интересно, аргументирано написаните материали страницата „В страната на Съветите" се превръща в истински пропагандатор на прекрасната наставническа традиция, родена в колектива на съветските трудови хора. Традиция, която по своеобразен начин разкрива богатството на съветския начин на живот, при който хората с всяка своя дейност, с поведението си укрепват и развиват социализма. Осмислили истината, че трудът и отношението към него са главна качествена характеристика на социалистическия начин на живот, съветските хора създават образци, по които младото поколение се равнява.

Един от най-интересните материали на страницата „В страната на Съветите" са посветени на

■ СЪВЕТСКАТА ЖЕНА

Тази жена, която първа в света извоюва правото си да бъде равноправен член на обществото. Съветското общество разби всички еснафски разбирания, пренебрежението и недооценката, експлоатацията на женския труд. Днес за жената в съветската страна в никое направление на живота не се спуска бариера. Жената е навсякъде — на научния фронт и в стопанския живот, ръководителка и общественичка, създателка на съвременното изкуство, известна спортистка, покорителка на Космоса, носителка на най-високи звания и отличия. Когато читателят проследи тази рубрика, за него вече не звучи абстрактно цифровият факт — над 500 хиляди съветски жени заемат ръководни постове в съветското общество.

С чувство на уважение пише Григорий Захаров за професор Наталия Матес, носителка на първата докторска степен в СССР по специалността корабостроене. Започнала като първи инженер корабостроител в Николаевския завод, днес тя е един от най-известните автори на трудове и учебници за техническите висши учебни заведения. И сега проф. Матес чете лекции, експериментира, активно участвува в обществения живот, всеотдайно ръководи аспиранти. Много от своите положителни качества, непресъхващия си стремеж към откривателство тя предава на своите ученици — пионери в различни области на корабостроенето. Например Ростислав Алексеев е създател на първия кораб на подводни криле, а Алберт Животовски ръководи колектив, който конструира кораби на въздушни възглавници.

„Шивачката, в чест на която бе именуван театърът" — така е озаглавен очеркът за директорката на шивашката фабрика в гр. Тираспол Валентина Соловьова. Тираполският драматичен театър е веществено доказателство за изпълнението на първото й поръчение преди години като депутат на Върховния съвет на Молдавия. В знак на признателност жителите на града наименуват театъра на името на Соловьова.

Но това е само заинтригуващото начало на разказа за нея. Останалите факти от живота й са не по-малко богати и интересни. Тя навярно е от малцината директори на производствени предприятия с диплом на педагог. Тежко заболяване принуждава младата учителка по литература да изостави любимата професия. И Соловьова започва работа като шивачка в експерименталния цех на завода. На помощ й идват вроденото й качество на сръчност и придобитото умение да шие. Хората бързо оценяват нейните възможности. За петма-

Digitized by Google

десет години работа като директорка тя има безброй дела и начинания, които осмислят живота ѝ, правят я ценна, нужна, полезна за хората. С много обич разказва за нея секретарката на партийния комитет: „На нашата директорка е присъщ стремежът към търсене, експериментиране както в обществената, така и в производствената работа. При това тя не търси сама, а като истински педагог се старае да създаде това чувство и в околните." Като депутат на Върховния съвет на републиката Соловьова спомага да се открие музикално училище, да се построят няколко училища.

В рубриката за съветската жена вниманието се привлича и от такива заглавия: „Скъпоценните „лещи" на Албина Колинко", „Дъщерята на мазача и нейната съдба", „Гордостта на Полесието", „Съдбата на девойката, която продаваха на пазара", „Подвигът на София Яновска", „Дните на Олга Лауристин" и много други. Читателят научава за постиженията на очната хирургия в Съветския съюз, за работата на хирурга при научноизследователската лаборатория към Министерството на здравеопазването на Руската федерация — Албина Колинко. Жената хирург, която разработва таблици, графики и прибори за бързо и безпогрешно подбиране на лещи. По нейн метод успешно се присаждат и у нас изкуствени очни лещи.

„Дъщерята на мазача" е известната ученичка на големия руски ориенталист проф. Якубовски — Сабохат Азимджанова. Тя оглавява ташкентския институт по ориенталистика, научен център, известен на специалистите в целия свят. Разнообразна и трудна е нейната дейност като ръководител, депутат, майка, съпруга.

Интересна и трудна е съдбата на проф. доктор Зарима Завиялова. Детството ѝ е свързано с двадесетте години в Туркестан. Тогава се води борбата с басмачите. Трета дъщеря на беден персийски селянин, тя е спасена от сергията на пазара от командира на разузнавателния ескадрон Николай Завиялов. След неговата смърт при една акция срещу антисъветските елементи в Северен Кавказ тя прави всичко, за да бъде негова достойна съпруга.

По-нататък читателят се осведомява за постиженията на знатните доячки, носителки на високи трудови отличия, Александра Кондратюк и Лейла Пейпс и техните последователки. Запознава се с интересни факти от живота на голямата естонска революционерка Олга Лауристин, с успехите на диригентката на Московския държавен симфоничен оркестър Вероника Дударова.

Впечатленията си от тази рубрика можем спокойно да обобщим с думите на Азимджанова: „Успехите на страната и движението напред са немислими без жените". Съветската жена действително е в челните редици на строителството на комунизма. Равенството за жената е практическият резултат от истинското приложение на социалистическия демократизъм, характерна черта на съветския начин на живот.

Значителен интерес представлява и рубриката, в която се разкрива силата и приносът на съветските хора за обществото чрез дългогодишната потомствена традиция на

РАБОТНИЧЕСКИТЕ ДИНАСТИИ

С голямо уважение се отнасят народът, Партията и Правителството към тези, които създават и възпитават по няколко поколения свои достойни наследници в професията, в труда, предават любовта и майсторството си на деца и внуци.

„Защо една от улиците на Калуга е преименувана на улица „Константинови"? Материалът под това заглавие е посветен на семейството на почетния гражданин на гр. Калуга — Александър Константинов. Той е постъпил в Машиностроителния завод през 1903 година. Съдбата на неговите синове, дъщери, внуци е така преплетена с историята на завода, че днес никой не може да ги разглежда откъснато една от друга. По предложение на колектива изпълнителният комитет на Калужкия градски съвет на депутатите на трудещите се взема решение една от улиците на града да носи името Константинови. В началото на улицата е барелефът на родоначалника на голямото работническо семейство.

Това е показателен пример за една топлота и благодарност, по човешки проста, красива и благородна, която изразява душевността на съветските хора. Те са способни истински да ценят и уважават човешкия труд, реално, безкористно, с чувство за лична гордост да отчитат делата на другаря. Те умеят така да изразят отношението си, че да засегнат най-нежните струни на човешкото сърце. И всичко това, изразено искрено, сърдечно, се превръща в най-висша, най-ценна награда, която стимулира и задължава.

Животът и традициите на всяка работническа династия, с която читателите се запознават, са ново докосване на трудовия героизъм на съветските хора, до тяхното силно патриотично чувство, вплело в едно любовта към родния дом и родното място със завода, с колектива.

Много от материалите разказват за редица още знатни хора на труда, науката, изкуството, родени и възпитани от съветския трудов героичен народ.

* * *

Разказвайки за някои рубрики от страницата „В страната на Съветите" на в-к „Народно дело", които с желание се следят от читателите, особено сега, в навечерието на юбилея на Октомврийската революция, ние сме далеч от мисълта, че сме изчерпали нейното многотонално, богато съдържание. Това хубаво начинание на окръжния печатен орган ще продължи и занапред, за да задоволява постоянния интерес на нашата общественост, на партийни, стопански и административни ръководители, на всички трудещи се към съветските хора, към техния съветски начин на живот.

Румяна КУРТЕВА

Digitized by Google

КАТО БРАТЯ ПРИ БРАТЯ

Едно от най-важните събития в последно време с огромно политическо значение за нашия народ и социалистическото ни отечество е безспорно посещението на българската партийно-правителствена делегация начело с другаря Тодор Живков в Съветския съюз. Във връзка с това паметно посещение Партиздат предложи на читателите новото си издание — луксозно оформения, богато илюстриран сборник „Като братя при братя".

Посещението на нашата партийно-правителствена делегация е нов внушителен израз на генералния курс на Българската комунистическа партия в по-нататъшното ни развитие по пътя на социализма и комунизма — неотклонно да провежда линията на все по-тясно сътрудничество и всестранно сближаване със Съветския съюз, осъществявани под непосредственото ръководство на първия секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НРБ Тодор Живков. Сборникът „Като братя при братя" ни запознава ден след ден, час след час с богатата програма на делегацията, с нейната плодотворна дейност, насочена за благото на народа, за нашето по-нататъшно развитие. Речите на другаря Тодор Живков по време на посещението отново разкриват комунистическата пламенност, целеустременост и всеотдайност, с които нашият пръв партиен и държавен ръководител работи за развитието на великата българо-съветска дружба, забележителният му принос за обогатяването и по-нататъшното развитие на всестранното сътрудничество между нашите две партии, народи и страни. Личните качества на др. Тодор Живков като изпитан марксист-ленинец, верен и искрен приятел на Съветския съюз, му отредиха достойно място в сърцата на българския и съветския народ. Това още веднъж бе проявено с пълна сила по време на посещението в СССР от 30 май до 4 юни 1977 година, когато съветските хора възторжено, по братски посрещнаха нашите пратеници. Любовта и признателността на българския народ, любовта и уважението на съветския народ получиха кулминационната си изява след удостояването на др. Тодор Живков с най-високата съветска награда — званието „Герой на Съветския съюз", с връчване орден „Ленин" и медал „Златна звезда" на 31 май 1977 г. В своята реч на тържествената церемония, връчвайки високото отличие, генералният секретар на ЦК на КПСС и председател на Президиума на Върховния съвет на СССР Леонид Брежнев отправи сърдечни, братски думи към Тодор Живков: „Вас, другарю Живков — каза той, — в нашата страна Ви познават добре и Ви обичат... Съветските хора високо ценят Вашата изключително дълбока вярност към традиционната дружба между народите на нашите страни и големия Ви принос за развитието на всестранното сътрудничество и за сближаването на Съветския съюз и България. Активното Ви участие в борбата за траен мир на земята, за свобода и независимост на народите получи широко международно признание. Ние отдаваме дължимото, скъпи другарю Живков, на Вашата неуморна дейност за укрепване на социалистическата общност и на единството на световното комунистическо и работническо движение върху принципна марксистко-ленинска основа, за сплотяването на всички революционни сили на съвременността в борбата срещу агресията и потисничеството, за мир, свобода и социален прогрес на народите..." „Званието „Герой на Съветския съюз", с което ме удостоявате — заяви в отговор др. Тодор Живков, — аз приемам като висока чест и доверие към нашия народ, народ—строител на социалистическото общество, към нашата работническа класа, към селскостопанските труженици, към нашата интелигенция, за които българо-съветската дружба, братство и сътрудничество са пример, образец, решаваща реална и съзидателна сила. Тези чувства са вече неотделими от нашата национална душевност, от

Като братя при братя , Партиздат, С., 1977, с. 353.

Digitized by Google

нашето световъзприемане, от нашите комунистически идеи и дела."

Нашите чувства на свята и чиста обич към КПСС, към СССР, към братския съветски народ другарят Тодор Живков изрази както в речта си при посрещането на делегацията, така и вечерта, в Грановитата зала на Големия Кремълски дворец, където каза: „Ние сме дълбоко благодарни на ЦК на КПСС, на съветското правителство, на великия съветски народ за искрената дружба и сътрудничество, за помощта, която ни оказват в строителството на новото общество и за преодоляване на срещаните по нашия път обективни трудности. Във Ваше лице, скъпи Леонид Ильич, българският народ вижда главния и вдъхновен радетел на братското сътрудничество и всестранното сближаване между нашите партии и страни, неговата обич и уважение към Вас са безпределни".

Личната сърдечна дружба и уважение между другарите Тодор Живков и Леонид Брежнев ярко синтезират дружбата, единомислието и единодействието между двете партии, между двата народа. Тези именно чувства бяха демонстрирани и при водените българо-съветски преговори, преминали в обстановка на братска сърдечност и пълно взаимно разбирателство и завършили с подписването на съвместно българо-съветско комюнике.

В комюнието се сочи политическата основа на нашата проверена в живота дружба — това са единството и солидарността между Българската комунистическа партия и Комунистическата партия на Съветския съюз, основани на принципите на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм. В този забележителен документ са набелязани практическите мерки за по-нататъшно задълбочаване на всестранното сътрудничество и сближаване между нашите две партии, страни и народи във всички области на живота. Те отговарят на коренните интереси на българския и съветския народ, на интересите на социалистическата общност, на интересите на мира и социалния прогрес.

В книгата „Като братя при братя" е разказано за посещенията на нашата делегация начело с др. Тодор Живков в Алма Ата и Уляновск. Шестте дни на посещението на българската партийно-правителствена делегация в СССР ще оставят ярка следа в летописа на братската българо-съветска дружба.

Подробно в сборника е отразено сърдечното посрещане в София на нашата делегация при завръщането ѝ от Съветския съюз. Тук са намерили място двете уводни статии на партийните органи на ЦК на БКП и на ЦК на КПСС — вестниците „Работническо дело" и „Правда", изразяващи резултатите от посещението на българската партийно-правителствена делегация в СССР: „Триумф на братската българо-съветска дружба" и „Под знака на единството и равенството". Централно място е отделено на пълната информация за тържественото заседание на ЦК на БКП, УС на БЗНС, Народното събрание, Държавния съвет, Министерския съвет, НС на ОФ, ЦС на БПС, ЦК на ДКМС и Общонародния комитет за българо-съветска дружба в столичната зала „Универсиада", където Тодор Живков направи ярък отчет за посещението на българската партийно-правителствена делегация в СССР. Тържественото заседание по своята същност стана всенароден форум, на който бе дадена най-висока оценка за шестте съветски дни на нашата делегация и бе изразено по най-недвусмислен начин горещото народно одобрение на всичко, записано в съвместно взетите решения, на линията „на все по-тясно сътрудничество и всестранно сближение на Народна република България със Съветския съюз".

Осъществено в дните, когато българският и съветският народ се готвят с достойни трудови дела да посрещнат 60-годишнината на Великия октомври, в дните на публикуването на проекта за нова конституция на Съветския съюз — забележителното посещение на българската партийно-правителствена делегация предизвика у нашия народ спонтанен отклик с дела, високосъзнателен труд да осъществи докрай в живота благотворните идеи на българо-съветското сътрудничество и сближение.

В заключителния раздел на книгата е поместен пълният текст на интервюто на др. Тодор Живков пред Централната съветска телевизия, в което, отговаряйки на въпроса, какви перспективи се разкриват в резултат на посещението за по-нататъшното сътрудничество между двете страни, нашият пръв партиен и държавен ръководител каза: „Ние сме си поставили голямата, бих казал, историческа задача, цел — да създадем еталон на взаимоотношения между две социалистически страни".

В интервюто другарят Живков оцени високо проекта за нова конституция на Съветския съюз — кодекс на световния социализъм, съвременна харта за човека, и посочи, че в чест на юбилея, на Великия октомври, на най-голямото събитие на двадесети век, в България също се разгръща всенародно съревнование.

Сборникът „Като братя при братя" показва отново изключително голямата дейност на нашата Партия за по-нататъшното развитие на животворната българо-съветска дружба, на най-тясното ни сътрудничество и всестранно сближение с КПСС, с великия Съветския съюз. Поместените в сборника материали представят още веднъж по най-ярък начин и личния принос на др. Живков за всеобхватното ни сътрудничество със Съветския съюз и неговата плодотворна дейност за укрепване на социалистическата общност, за утвърждаване на политиката на мирно съвместно съществуване, на мир и международно разведряване.

Любка ПИНАЛОВА

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 15
1977
ОКТОМВРИ
☆
година
XXI

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

60 ГОДИНИ ОТ ВЕЛИКИЯ ОКТОМВРИ

Т. Живков — Неугасимата светлина на Октомври 3
Б. Лейбзон — Партия на великата революция 14
Ф. Петренко — Изопачавания и признания 18
Я. Серкеджиев — Учението за диктатурата на пролетариата и неговото непреходно значение 21
* — Съветският човек 30
Г. Готев — Нашите съветски съвременници 32
З. Политов — Секретарят на нелегалния обком 34

...В ЕДИНЕН РИТЪМ

Т. Мартински — Братско сътрудничество във физкултурното движение 39
Л. Такев — Съпричастни на делото на Октомври 44
Б. Наков — Ек от залповете на „Аврора" 46

РЕШЕНИЯТА НА XI КОНГРЕС И ЮЛСКИЯ ПЛЕНУМ — МАТЕРИАЛНА СИЛА И ЖИВИ ДЕЛА

* — Нов подход в плановото ръководство и организацията на труда 48
* — На високата на изискванията 56

Разговаряме за ефективността

Р. Кулева — Изучаване, разпространяване и внедряване на положителния опит 61

100 ГОДИНИ ОТ ОСВОБОЖДЕНИЕТО НА БЪЛГАРИЯ

В. Иванов — Руско-турската освободителна война 1877—1878 година 68

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

Н. Иванов — От количествени натрупвания към качествени изменения 75
И. Шахънова — Реализацията на партийните решения 82

Digitized by Google

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

Д. Димчев — Към всеки — другарска топлота 86

ПРЕГЛЕД НА МЕСТНИЯ ПЕЧАТ

К. Радойков — Вестник „Звезда“ и въпросите на първичните партийни организации 89

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

* — „Комбинаторът“ 94

БЕЛЕЖНИК НА КОРЕСПОНДЕНТА

Д. Дичев — Политическа работа по местоживеене 96

ВЕСТИ 38, 88

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **А. Веселинов, К. Иванов, Н. Иванов** (отговорен секретар), **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **Л. Пирончев, П. Радев, М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП — Тел. номератор 84—01
Годишен абонамент 4.60 лева — Отделна книжка 0,30 лева
Пор. 2623 Тираж 50 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 26. X. 1977 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Digitized by Google

НЕУГАСИМАТА СВЕТЛИНА НА ОКТОМВРИ

ТОДОР ЖИВКОВ
първи секретар на ЦК на Българската комунистическа партия
и председател на Държавния съвет на НРБ

ПРИБЛИЖАВА 60-ГОДИШНИНАТА на Великата октомврийска социалистическа революция — първия победоносен щурм срещу стария свят, революцията, която откри нова ера в живота на човечеството, постави началото на най-дълбоките в историята икономически, социални и политически преобразования. Цялото прогресивно човечество се готви достойно да отбележи знаменателната дата. Нейното чествуване е най-крупното политическо и идеологическо събитие на годината.

Под знака на този голям и славен юбилей живее и Народна република България. За шест десетилетия идеите и делото на Октомври влязоха трайно в историческата съдба на българския народ, в плътта и кръвта на нашето общество. Под знамето на тези идеи и на това дело ние извършихме социалистическата революция на 9 септември 1944 г., под знамето на Октомври днес изграждаме развитото социалистическо общество.

Нашата партия вижда в юбилея на Великата октомврийска социалистическа революция не само тържествен празник, но и добра възможност още един път да се оценят в светлината на нейните идеали делата и опитът на изминатия от нас път, да се даде отчет за всичко, което сме направили, пред българския народ, пред народите на другите страни, пред международното комунистическо и работническо движение. Ние се отчитаме за това, как осъществяваме заветите на К. Маркс, Ф. Енгелс и В. И. Ленин в родината на Г. Димитров, как се учим от опита на революцията на руските работници и селяни от 1917 г., от опита на нейния вдъхновител, организатор и ръководител — Комунистическата партия на Съветския съюз, как се придържаме на практика към принципите на интернационализма в нашите отношения с първата в света социалистическа държава, с другите социалистически страни, с комунистическите и работническите партии и с всички революционни сили на съвременността.

Digitized by Google

В МАЩАБИТЕ НА СВЕТОВНАТА ИСТОРИЯ шестдесет години са неголям отрязък от време. Но по съдържание, темпове, размах и дълбочина на промените, настъпили в света в резултат и под влияние на Великата октомврийска социалистическа революция, тези години са равни на много и много столетия. Октомври — главното събитие на XX век — стана заря на новата, социалистическа епоха, водораздел между предисторията и истинската история на човечеството.

Октомврийската революция извърши първия пробив в цитаделата на световния капитализъм. Тя създаде социалистическа държава и възвести началото на прехода от капитализма към социализма не само в Съветска Русия, но и в световен мащаб. В това е нейното непреходно епохално, световноисторическо значение. Октомврийската революция не принадлежи само на миналото. Тя оказва изключително дълбоко въздействие и върху днешното световно развитие, върху всички сфери на съвременния обществен живот: идеология, политика, икономика, международни отношения, морал. Няма съмнение, че и всички бъдещи победи на великите идеи на комунизма ще бъдат удържани под победоносното знаме на Октомври.

Страната на съветите измина труден и славен път на самоотвержена борба, трудов героизъм, тежки изпитания и безпримерна доблест в годините на войната, път на велики победи, които имат решаващо значение за съдбините на човечеството. Под ръководството на създадената от Ленин партия съветските хора успешно решиха главната задача на социалистическата революция — създадоха ново, социалистическо общество.

Днес, шестдесет години след победния щурм на руските работници, селяни, войници и матроси, Октомври живее и се развива във величествените постижения на съветския народ, в колосалната материална и духовна култура на зрелия социализъм, изграден в необятната съветска страна. Той живее в пионерската дейност на Партията на Ленин и съветската държава, решаващи задачата за постепенния преход към комунизма, в историческите решения на XXV конгрес на КПСС. Както сме отбелязвали и по-рано, истинско щастие за съветския народ, за съветските комунисти, за международното комунистическо и работническо движение е, че начело на КПСС и съветската държава стои продължителят на великото дело на В. И. Ленин, най-крупният деец на съвременността, сърдечният и обаятелен човек Леонид Илич Брежнев.

Великият октомври ускори и изпълни с богато съдържание световния революционен процес, придаде му небивал размах във всички части на земното кълбо. Родена в огъня на революцията, първата социалистическа държава стана могъща опора, надежда и пример за освободителните движения, решаващ фактор за победата на социалистическите революции в редица страни на Европа, Азия, в Латинска Америка (Куба). Октомврийската революция спомогна за разпадането на колониалната система, за разгръщането на борбата на народите от освободилите се страни за мир, демокрация, социален прогрес и социализъм.

Великият октомври живее в главния, най-съществен, съвкупен резултат на световноисторическия процес и класовата борба през изминалите 60 години — реалния социализъм. Реалният социализъм днес — това е световната социалистическа общност, чието мощно въздействие все повече ускорява социалния прогрес и съдействува освободителната борба на народите и тяхното движение към социализма да се превръщат в необратим и победоносен исторически процес.

Световната социалистическа система оказва революционизиращо въздействие върху хода на историята преди всичко със силата на примера, с респектиращите постижения на социалистическите страни във

Digitized by Google

всички области на обществения живот, в решаването на коренните проблеми на човешкото съществуване и преди всичко в осигуряването на неотклонно повишаване на материалното и културното равнище на живота на трудещите се. Стратегията на общественото развитие, определена от XXIV и XXV конгрес на КПСС, от X и XI конгрес на БКП, от конгресите на другите управляващи братски партии, поставя в центъра на вниманието грижата за човека, мобилизирането на всички средства и ресурси на обществото за все по-пълно реализиране на висшата цел на социализма — всестранното развитие на личността. Днес реалният социализъм се представя пред света като общност от държави, обединени от нерушима братска дружба, от всестранно и равноправно сътрудничество; като страни, където на практика са осъществени идеалите, които векове наред са вдъхновявали прогресивното човечество — идеалите за социално равенство, справедливост, свобода, демокрация; като общество, в което все по-трайно се утвърждава качествено новият, социалистически начин на живот, който е практическо въплъщение на хуманизма и най-висшите нравствени норми. Сбъднаха се пророческите думи на В. И. Ленин, че „примерът на социалистическата съветска република в Русия ще стои като жив образец пред народите от всички страни и пропагандисткото революционизиращо въздействие на този образец ще бъде гигантско"[1], че самият факт на съществуване на социалистическите страни и техните стопански успехи е „гигантска сила и фактор на революцията..."[2]

Великият октомври днес живее в международното комунистическо и работническо движение, което през изминалите шестдесет години се превърна в авангардна сила на световния революционен процес, стана най-влиятелният политически фактор на епохата, в могъщия подем на работническото движение в капиталистическите страни.

Великият октомври живее в победите на националноосвободителното движение. Ярко свидетелство за неговия все по-голям принос в борбата срещу империализма и социалното потисничество са такива събития напоследък, като революционните промени в страните от Индокитай, събарянето на колониалните режими в бившите португалски колонии, подема на борбата на антирасистките движения в южната част на Африка, разширяването на възможностите за изолиране и разгром на неофашистките и фашистки режими в редица страни на Латинска Америка. За това свидетелствува и фактът, че в много държави, отхвърлили колониалното иго, идеите на социализма пуснаха дълбоки корени, че утвърдилите се тук революционно-демократични режими провеждат дълбоки социално-икономически, политически и идеологически преобразования със социалистическа ориентация. Крепне прогресивното, антиимпериалистическо съдържание на политиката, провеждана на международната арена от необвързаните държави, а така също борбата за преустройство на международните икономически отношения върху принципите на равноправието и справедливостта. Тези процеси потвърждават научността и дълбочината на ленинската прогноза, че под въздействието на Октомври борбата на народите за национално освобождение неизбежно „ще се обърне против капитализма и империализма..."[3], че тази борба ще бъде толкова по-ефективна, колкото по-траен е съюзът на световния социализъм с националноосвободителните движения.

Колкото повече времето ни отдалечава от дните, когато народите на бившата Руска империя под ръководството на работническата класа и нейния революционен политически авангард — Партията на Ле-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 26, с. 449.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 42, с. 199.
[3] В. И. Ленин, Съч., т. 32, с. 506.

Digitized by Google

нин, осъществиха социалистическата революция, толкова по-ярка е светлината на това епохално събитие. Значението на Октомврийската революция, на проверените от нея основни принципи и закономерности, на нейния пример и поуки е така непреходно, както е непреходно и значението на идеите, вдъхновили тази революция. За комунистите от целия свят Великата октомврийска социалистическа революция винаги е била, е и ще бъде неизсъхващ извор на исторически оптимизъм, мъдрост, опит и вдъхновение, на твърда решимост неотклонно да се върви напред.

ВЕЛИКИЯТ ОКТОМВРИ и обществено-историческата практика през следващия период убедително показаха, че решаващо условие за осъществяване на историческата мисия на комунистическите и работническите партии е преминаването на позициите на ленинизма, дълбокото, градивно, новаторско осмисляне и творческото прилагане на ленинското учение в конкретните условия на различните държави и континенти. От Ленин, от Октомври комунистите във всички страни са се учили и се учат на науката и изкуството да разработват действена стратегия и тактика, да подхождат творчески и мъдро към проблемите на революционното движение, да провеждат умело своята линия. Именно поради това овладяването на ленинизма е имало и има според нас решаващо значение за превръщането на комунистическите партии в ръководен политически авангард на борбата на трудещите се, за победата на новото общество.

Убедително свидетелство за това по-конкретно са историята и опитът на Българската комунистическа партия, за която преминаването под знамето на ленинизма беше необходимост, изстрадана в хода на борбата, в търсенията на най-правилни пътища за постигане на крайната победа.

Тесните социалисти[1], които В. И. Ленин отнасяше към „интернационалистите на дело", възторжено посрещнаха Октомврийската революция, възприеха я като велико завоевание на международния пролетариат, на световния прогрес. Докрай солидарни с революционните сили на Русия, те всеотдайно работеха за революционизиране на масите в България, за разпространяване на идеите на Октомври сред българските работници и селяни, работиха честно, вдъхновено, без да жалят сили. Но Партията още не беше възприела идеите на ленинизма, не беше застанала на ясни ленински позиции по редица основни въпроси на класовата борба, революцията, съюзниците на работническата класа, диктатурата на пролетариата и т. н. Затова Партията не винаги успяваше да вземе правилни решения в съответни конкретни ситуации и така да насочва революционната борба на трудещите се, че тя да получи естествен победоносен завършек.

Логиката на процесите, разгръщащи се в страната, в работническото движение, в самата партия, неизбежно водеше към ленинизма. И нашата Партия успешно осъществи този качествен поврат във всички области и по всички направления на дейността си, като се въоръжи с проверените от живота идеи, тактика и стратегия на ленинското учение.

Първо, под влиянието на Октомври нашата Партия осъзна докрай истината, че пролетарската революция и завземането на властта не е дело на далечно бъдеще, а актуална историческа задача. Малко по-късно тя организира и възглави първото в света антифашистко въстание на работниците и селяните — героичното Септемврийско въстание от 1923 г. Въстанието показа по-конкретно, че учейки се от болшеви-

[1] До 1919 г. революционната партия на българските работници се наричаше Българска работническа социалдемократическа партия (тесни социалисти), а от 1919 г. — Българска комунистическа партия (тесни социалисти).

Digitized by Google

ките, Партията постепенно е възприела идеята за селяните като съюзник на работническата класа.

Второ, като изхождаше от опита на Октомври, БКП творчески прилагаше в своята страна ленинската тактика за сливане на борбата за демокрация и социализъм в единен поток. Постепенно преодоляла сектантската тактика за „самостоятелност на действията", тя пристъпи към практическа работа за създаване на единен фронт на българската работническа класа като основа на общодемократичния антифашистки фронт на народа. След VII конгрес на Коминтерна БКП успя да обедини в народния фронт широки демократични и прогресивни сили, а в хода на въоръжената борба срещу капитализма и фашизма, развивайки тактиката на единния народен антифашистки фронт, създаде масов Отечествен фронт. По този начин нашият опит потвърди, че процесът на преминаване на позициите на ленинизма означава творческо усвояване, прилагане и по-нататъшно развитие на ленинската теория и тактика, разработване на актуалните проблеми на революционното движение.

Трето, стратегията и тактиката на БКП в борбата срещу капитализма и фашизма се опираха на ленинските принципи и методи за съчетаване на всички форми на класовата борба. Преодолявайки различните левичарски уклони и грешки, БКП провеждаше гъвкава, но последователна революционна линия на съчетаване на легални и нелегални форми на работа и борба, на парламентарната дейност и въоръжените действия. Умелата работа на комунистите в парламента по време на предизборните кампании, организирането на градски и селски комуни в общините, където комунистите спечелиха победа в изборите, включително и в столицата София — всичко това спомагаше за сплотяване на масите, за укрепване на вярата на трудещите се в работническата класа и нейната партия. Проявявайки висока принципност, Партията не се ръководеше от временни, конюнктурни съображения, не допускаше безпринципни компромиси във вреда на коренните крайни интереси на работническата класа, на целия народ. Така в резултат от преминаването на позициите на ленинизма Партията придоби способността да провежда работа на широк фронт и използвайки различни форми, уверено да ръководи борбата на народа, включително и в периода на въоръженото въстание.

Четвърто, усвояването на ленинизма имаше неоценимо значение от гледна точка на организационното укрепване на БКП. В наши условия още един път беше потвърдено положението, че Партията от нов тип не е нещо застинало, а жив организъм, който постоянно се развива върху политическите, организационните и идеологическите основи на ленинизма.

Разбира се, процесът на преминаване на БКП на позициите на ленинизма не беше бърз и лесен; той се съпровождаше и от противоречия, и от временни отстъпления. Преодолявайки ги, нашата Партия последователно вървеше по този път, което изигра решаваща роля за понататъшните ѝ успехи. Усвояването на ленинизма от БКП е дело с историческо значение, което имаше огромни последици за революционната борба на трудещите се у нас. Опитът на нашата Партия потвърди, че ленинизмът не е „специфично руско" явление, не „регионална концепция", неприложима в други страни, а учение с всеобща валидност, нов етап в развитието на марксизма, марксизъм на нашата епоха.

Нашият опит показа също, че преминаването на позициите на ленинизма изисква прилагане на ленинските идеи в хармонично съчетание с творческото разработване на новите проблеми, с използване опита на братските партии и преди всичко опита на КПСС. Българските

Digitized by Google

комунисти никога не са се разграничавали от опита на другите комунистически партии. От това БКП не само че нищо не загуби, но обратно, стана по-мъдра, по-уверена, нейният авторитет нарасна както в нашата страна, така и в международното комунистическо и работническо движение.

Както опитът на победоносните социалистически революции, така и съвременната обществено-историческа практика потвърждават, че революционното движение се развива в съответствие с откритите от марксизма-ленинизма закони. Разбира се, в наши дни пред комунистите от всички страни, както социалистически, така и капиталистически, стоят нови задачи, нови проблеми, които изискват творчески анализ и подход. Но който и проблем на съвременната действителност да вземем, неговото правилно решение е възможно само при условие, че се усвоява и творчески прилага, развива и обогатява ленинизмът.

Верността към ленинизма и творческото използване на опита на Великия октомври е задължително условие за успеха на нашето общо дело. Такъв е урокът, извлечен и от опита на българските комунисти. Според нас, той е актуален днес, ще бъде актуален и в бъдеще.

ЕДИН ОТ РЕШАВАЩИТЕ МОМЕНТИ в изпълнението на мисията на комунистическите партии е умението да се съчетава националното с интернационалното, общото и специфичното в социалистическата революция и в изграждането на новото общество. Този кардинален теоретически, политически и идеологически проблем е на предна линия в борбата между марксистко-ленинската идеология и опортюнизма — десен и „ляв".

При анализа и решаването на този проблем марксистите-ленинци се опират преди всичко на опита на Октомврийската революция, на опита на строителството на социализма и комунизма в Съветския съюз. И това е обяснимо. В резултат на Октомврийската революция за първи път беше реално създадено социалистическо общество. Колкото и своеобразна да беше тази революция, в хода ѝ се проявиха и не можеха да не се проявят общите закономерности, присъщи на всяка революция от социалистически тип. Оттук произтича международното значение на опита на Октомври, както казваше В. И. Ленин, историческата неизбежност да се повтарят някои основни черти на Октомврийската революция в международен мащаб.[1] Този опит е безценно достояние на цялото комунистическо движение и нищо не може да омаловажи неговото световноисторическо значение.

Да се отрича международното значение на опита на Октомври или да се поставя под съмнение изводът за общите закономерности на социалистическото преустройство на обществото според нас означава волно или неволно да се скъса с революционната теория на Маркс, Енгелс и Ленин.

Както всеки обществен строй, социализмът, в която и страна да се изгражда, обективно притежава и не може да не притежава определени общи черти и закономерности. Концепциите, които игнорират или отричат този момент, не издържат и не могат да издържат проверката на висшия критерий на истината — обществената практика, живота. Нашият опит свидетелствува: невъзможно е да се извърши преход от старото общество към новото без ръководната роля на работническата класа начело с нейния марксистко-ленински авангард; без завземане на политическата власт и създаване на социалистическа държава, която в началните етапи на социалистическото развитие се проявява като диктатура на пролетариата; без такова преустройство на

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 31, с. 5.

Digitized by Google

икономиката, в резултат на което се установява обществена собственост върху средствата за производство и се ликвидира експлоатацията на човек от човека; без осъществяване на културна революция и т. н.

Социалистическата революция от 9 септември 1944 г. в България е продължение на делото на Октомврийската революция, нейно повторение в главното, основното, проява и съставна част на великия световен революционен преход от капитализма към социализма. Подготовката и провеждането на въоръженото народно въстание, неговото съчетаване с навлизането в България на съветските воини — героите на Октомври и техните синове, решаващата им помощ — всичко това не само осигури победата на социалистическата революция в нашата страна, но и й придаде широк размах и огромна съзидателна сила.

Анализът на нашето обществено развитие през изминалите след освобождението тридесет и три години убедително показва, че въпреки различията във формите на борба на работническата класа, на всички трудещи се за власт, в темповете на революционния процес и т. н., основните принципи и закономерности на социалистическата революция и изграждането на новото общество, преминали историческата проверка в хода на Октомврийската революция и социалистическото строителство в Съветския съюз, имаха и имат решаващо значение и в условията на България. Такава е поуката от нашата история, поука, проверена и потвърдена от реалните завоевания на българския народ.

Същевременно невъзможно е правилно да се овладее и насочва революционният процес, ако в подхода към неговите проблеми се робува на шаблона, консерватизма и еднообразието, ако не се отчита национално-специфичното, конкретното, особеното в една или друга страна. Ходът на историята потвърди предвиждането на В. И. Ленин, че колкото повече страни обхваща революционният процес, колкото по-широко се разгръща той, толкова по-разнообразни стават условията, а следователно и формите на неговото осъществяване.

Именно така се стремяха и се стремят да подхождат към този въпрос и българските комунисти. В процеса на социалистическата революция и изграждането на новото общество БКП се ръководеше не от догми и изкуствени схеми, а прилагаше и прилага такава стратегия и тактика, които отговарят на конкретните условия, традициите и националните особености на нашата страна. Партията творчески се ръководи от общите закономерности, които по наше мнение имат фундаментално значение за социализма, където и да се строи той.

Когато се говори за творческо прилагане от БКП на тези общи закономерности в конкретните условия на нашата страна, на първо място трябва да се отбележи решението, което Партията даде на основния въпрос на социалистическата революция – въпроса за властта. Революционният процес в нашата страна се отличаваше с редица особености, породени от конкретноисторическата обстановка. По-конкретно борбата за социализъм се преплиташе тясно с борбата на трудещите се против монархията и фашизма, хитлеризма и войната, с решаването на широк кръг от общодемократични задачи. Във връзка с това Партията постави на преден план антифашистките, демократични задачи, привлече към тяхното осъществяване не само бедните, но и средните селяни, прогресивната интелигенция, патриотичната част от армията и някои демократично настроени представители на нефашистката буржоазия. Разгръщането на революционния процес се отличаваше с редица особености и след 9 септември 1944 година, когато например временно се използваха някои институти на стария държавен апарат.

Digitized by Google

Но цялото това своеобразие не отменяше необходимостта от преминаване на политическата власт в ръцете на трудещите се начело с работническата класа и нейния марксистко-ленински авангард, от установяване на диктатура на пролетариата, макар и в специфична форма на държавата на народната демокрация. Учейки се от Ленин, нашата Партия, както вече беше споменато, временно използва някои стари форми, но не за да се примирява със старото, а за да ги превърне в средство, което да подпомага победата на новото, на социалистическото съдържание.

БКП подходи творчески и към прилагането на основните закономерности на социалистическите преобразования в областта на икономиката. В България обобществяването на средствата за производство в промишлеността се извърши не чрез конфискация на капиталистическата собственост, а чрез постепенното й ограничаване на етапи, завършило с национализация. Като прилагаше ленинския кооперативен план в условията на България, където традиционно съществуваха дребни селски стопанства и привързаността на селяните към земята беше силна, Партията организира социалистическо преустройство на селото без национализация на земята. Нейното обобществяване се извърши чрез кооперираме на селяните, чрез доброволното им обединяване в трудово-кооперативни земеделски стопанства.

В хода на революционния процес и социалистическите преобразования беше намерено такова решение на въпроса за политическата система на нашето общество, което също така съответствуваше на конкретните условия, на необходимостта да се осигури разгръщане на демокрацията в интерес на целия народ. В първите години след победата на революцията в управлението на страната наред с БКП участвуваха още няколко партии. През 1948 г. някои от тях доброволно прекратиха дейността си и се вляха в Отечествения фронт, който от коалиция на много партии се превърна в най-масовата обществено-политическа организация. Социалдемократическата партия прие програмата на социалистическото строителство, предложена от БКП, и се вля в нея. Продължава своята дейност Българският земеделски народен съюз, избрал за своя цел строителството на новото социалистическо общество. Съвместната работа на БКП и БЗНС днес е важен фактор в по-нататъшното изграждане на социализма.

В условията, когато българското общество се състои от дружески класи и социални групи и върви към пълна социална еднородност, когато е постигнато морално-политическо единство на народа, отдавна са изчезнали предпоставките, налагащи необходимостта от съществуване на партии с различни или нещо повече — с противоположни политически платформи.

Ядро на нашата политическа система е Българската комунистическа партия, чиято ръководна и направляваща роля е обективна необходимост и естествена потребност на развитието на социалистическото общество. Всичко, което нашият народ е постигнал през годините на социализма, е свързано с многообразната творческа дейност на БКП.

Стремежът на нашата Партия да търси творчески решения на проблемите намери ярко въплъщение в решенията на Априлския пленум на ЦК на БКП (1956 г.), който възстанови напълно ленинските принципи и норми на ръководство, в разработването на програмата за изграждане на развитото социалистическо общество, приета от X конгрес на БКП (1971 г.). Опирайки се на ленинското положение за развития социализъм като определен етап в развитието на новия строй,[1] на опита на КПСС, програмата определя конкретните пътища и форми за

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 42, с. 43.

Digitized by Google

осъществяване на този висш етап в развитието на първата фаза на комунистическата формация — социализма. На този етап се постига висока степен на хармонично функциониране на целия социален организъм и още по-пълно се разкриват неизмеримите предимства на социалистическото общество. Наред с това, както беше посочено на XI конгрес на БКП (1976 г.), строителството на зрелия социализъм е същевременно процес на създаване на предпоставки за постепенното преминаване към комунизма.

По такъв начин опитът на България още веднъж свидетелствува, че умението да се вижда специфичното проявление на общите закономерности в хода на революционната борба и изграждането на новото общество има първостепенно значение от гледна точка на разработването от Партията на гъвкава стратегия и тактика, на действена програма за практическа дейност. Но наличието на особени черти, присъщи на една или друга страна или група страни, в никакъв случай не отменя общите закономерности на революционния процес и социалистическото строителство. Абсолютизирането на тези черти означава изкуствено конструиране на някакви автономни „регионални общности", чието развитие уж не било подвластно на законите на социализма като нов обществен строй.

АКО НИ ПОПИТАТ, какво непосредствено означава за нашата страна, за нашия народ Великият октомври, бихме отговорили: „Погледнете съвременна цъфтяща социалистическа България, нейния свободен и горд народ. Тази България е въплъщение на идеите и делото на Великата октомврийска социалистическа революция."

Следвайки примера на Октомври и опирайки се на моралната и материалната подкрепа на Съветския съюз, България коренно измени своя облик, своята историческа съдба. От изостанала, предимно селскостопанска страна, тя се превърна в индустриално-аграрна и зае трайно място сред държавите с най-високи темпове на икономическото развитие. През последните 20 години националният доход на страната нарастваше ежегодно средно с 8,5 на сто, обемът на промишлената продукция — с 11,5 на сто, а селскостопанската — с 4,3 на сто. На промишлеността, която преди социалистическата революция в страната се намираше в неразвито състояние, днес се падат над 55 на сто от националния доход. С високи темпове се развиват онези нейни отрасли, които са материална основа на научно-техническия прогрес: електроенергетиката, включително и атомната, химическата и нефтопреработващата промишленост, машиностроенето, електрониката. Селското стопанство, където широко се прилагат постиженията на съвременната наука и техника, дава 2,5 пъти повече продукция, отколкото в предвоенната 1939 г., въпреки че в сравнение с тази година сега там са заети три пъти по-малко хора.

В нашето общество отдавна са ликвидирани експлоатацията на човек от човека и всички форми на социалното подтисничество. Създадени са условия за формиране и по-нататъшно развитие на социалистическия начин на живот, чиито отличителни черти са социалният оптимизъм, увереността в утрешния ден. Културната революция доведе до духовното обновление на човека; повиши се образователното равнище на народа; формира се нова система на духовните потребности и интереси на тружениците на социализма.

Благодарение на историческите успехи на нашата страна в областта на икономиката, културата, образованието, на нейната инициативна миролюбива външна политика на Балканите, в Европа и целия свят България се превърна в държава, която активно участвува и има определена тежест в международния живот. Никога по-рано тя не е

Digitized by Google

имала толкова приятели, никога по-рано не се е ползвала с толкова висок авторитет и уважение в света.

Победоносният път, изминат от съветския народ под знамето на Октомври, неговите сегашни грандиозни дела и още по-грандиозни планове за преход към комунизма са неизчерпаема съкровищница на практически опит и теоретически обобщения, които имат неоценимо значение за страните, навлезли в етапа на изграждане на развито социалистическо общество.

Това се отнася и до НРБ. Важни жалони в строителството на зрялото социалистическо общество са XI конгрес на Партията и Юлският пленум на ЦК на БКП (1976 г.), които концентрираха силите и вниманието на цялата партия, на народа върху повишаване качеството и ефективността на дейността във всички области от живота, особено в материалното производство, на основата на органичното съединяване предимствата на социализма с постиженията на научно-техническата революция.

Успешно се претворява в живота седмият петгодишен план (1976—1980 г.), предвиждащ по-нататъшна ускорена интензификация на икономиката, рязко повишаване на обществената производителност на труда, модернизация и реконструкция на производствените мощности, издигане на техническото и технологическото равнище на производството до равнището на най-развитите в икономическо отношение страни. Нашата Партия решава тези сложни проблеми на основата на такъв подход към концентрацията и специализацията в мащабите на цялото народно стопанство, който изисква широко внедряване в производството на унификацията и стандартизацията, умело съчетаване на едросерийното производство с дребносерийното, повишаване качеството на продукцията и бързо обновление на изделията.

Осъществяват се сериозни изменения в организацията на производството и заплащането на труда в съответствие със социалистическия принцип на разпределение. Успешно се изпълнява програмата за повишаване жизненото равнище на хората, насочена към по-пълно задоволяване на потребностите на базата на научнообосновани норми, с ускорени темпове се развиват науката, образованието и духовната култура.

Строителството на развитото социалистическо общество в България се осъществява в единен строй и тясно взаимодействие с братските социалистически страни и преди всичко със страната на Великия октомври. Традиционната българо-съветска дружба се издига на нов етап, характеризиращ се с по-висока степен, с по-зрели форми и средства на всестранното сътрудничество и сближаване между нашите две партии и страни.

Тази линия, получила по-нататъшно развитие по време на посещението на българската партийно-правителствена делегация в СССР в края на май — началото на юни 1977 г., отговаря на коренните интереси на нашите две страни и на цялата социалистическа общност, потвърждава гениалното предвиждане на В. И. Ленин, че светът ще върви към „създаване на единно, по общ план регулирано от пролетариата на всички нации световно стопанство като цяло, каквато тенденция напълно ясно се прояви още при капитализма и безусловно подлежи на по-нататъшно развитие и на пълно завършване при социализма".[1]

Нашата Партия се стреми сегашните и бъдещите отношения между България и Съветския съюз да бъдат образец на отношенията между две социалистически държави, пример на социалистически интернационализъм в действие. Вярна на димитровските завети, на своите

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 31, с. 136.

Digitized by Google

традиции и идеали, БКП изхожда от предпоставката, че отношението към КПСС и Съветския съюз и днес си остава пробен камък на пролетарския, социалистическия интернационализъм, на истинската революционност и верността към принципите на марксистко-ленинското учение.

Днес ние наблюдаваме мощен подем в революционното движение на всички континенти. Напълно естествено е неговото развитие и задълбочаване да породят принципно нови проблеми, изискващи и нов подход, нови теоретически разработки и постановки. Ние обаче сме убедени, че новите процеси и явления не само не водят до омаловажаване ролята на реалния социализъм и на Съветския съюз, но напротив, още повече подчертават тази роля. Нима не е факт, че в продължение на 60 години Съветският съюз е опора на народите, на всички революционни сили в борбата за свобода и национална независимост, за мир, за по-добро бъдеще и социализъм? И нима има дори най-малки основания да се съмняваме, че и днес СССР и КПСС високо държат знамето на Октомври, знамето на пролетарския интернационализъм? В наши дни, както и преди 60 години, Съветският съюз върви в авангарда на съвременния социален прогрес и е бастион на световния социализъм, опора на всички антиимпериалистически, революционни и миролюбиви сили. Затова сега, както и преди шест десетилетия, практиката на революционната борба настойчиво изисква според нас сплотяване на всички революционни сили под знамето на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм, тяхната солидарност със Съветския съюз, с Партията на Ленин. Това изискват по наше мнение както националните и интернационалните интереси на всяка отделна партия, така и общите цели на международното комунистическо движение.

За нас е очевидно, че нападките срещу СССР и реалния социализъм не отговарят на интересите на борбата за онези коренни цели и идеали, които обединяват всички комунисти. На нашия класов враг много добре е известно в какво се състои мощта на комунистическото движение и затова всички негови усилия са насочени преди всичко към подкопаване на единството на комунистите. Ние сме дълбоко убедени, че провеждането на истински интернационалистическа линия изисква от нас, комунистите от всички страни, целенасочена борба срещу антисъветизма във всички негови форми и разновидности.

*

ИСТОРИЯТА, тази строга учителка и безпристрастна съдница, потвърди правилността и жизнеността на идеите на Октомври, на ленинизма. Един от главните нейни уроци е, че верността към идеите на Октомври е залог за успеха на Комунистическата партия при изпълнение на своите национални и интернационални задачи.

Този урок на историята стана за БКП свещен завет, на който тя е вярна и който следва в своята всестранна дейност. И за нас делото на Октомври е непресъхващ извор на мъдрост, опит, оптимизъм и твърда решимост да се върви напред, към нашето комунистическо бъдеще.

Digitized by Google

ПАРТИЯ НА ВЕЛИКАТА РЕВОЛЮЦИЯ

БОРИС ЛЕЙБЗОН
доктор на историческите науки

Великата октомврийска социалистическа революция — шестдесетгодишнината от която тържествено честваме тази година — има своята дълбока обективна основа. Нейните корени проникват не само в най-острите социални противоречия, които разлюляваха Русия по онова време. Революцията отрази потребностите на общественото развитие на целия свят, който в епохата на империализма влезе в задънената улица на непримиримите социални конфликти.

Но независимо от тази широка обективна основа, която подхранваше революционните сили, революцията можеше и да не стане, можеше и да не завърши с успех, както неведнъж се е случвало в други страни, преживели също такива остри ситуации, ако революционна Русия не разполагаше с такава невиждана по-рано в историята на човечеството организирана политическа сила, каквато беше Ленинската партия.

Именно благодарение на усилията на Комунистическата партия социалните сили, надигнали се за събаряне на прогнилия експлоататорски строй в Русия, получиха възможност да действуват не разединено, не стихийно, а да образуват могъща политическа армия, пред която да се окажат безсилни и вътрешната контрареволюция, и активно поддържащият я международен империализъм.

Кое даде възможност на КПСС не само да застане начело на пробива на най-слабото звено в империалистическата верига, но и да стане пионер в изграждането на новото общество, да организира построяването на социалистическото общество, преобразило из основи цялата планета?

1. ПАРТИЯ, КОЯТО СИ ПОСТАВЯ РЕВОЛЮЦИОННИ ЦЕЛИ

Първооснова на тази изключителна роля, която вече близо осем десетилетия изпълнява ленинската КПСС, се състои в това, че тя възникна и се развиде като **авангард на работническата класа**, като преден отряд на тази социална сила, на която историята предопредели ролята на най-революционна класа на нашето съвремие, ролята на гробокопач на стария експлоататорски свят и едновременно на създател на новото, на социалистическото общество. Партията възникна в недрата на работническата класа тъкмо в онзи период, когато руският пролетариат все повече съзряваше за ролята си на хегемон на всички угнетени и експлоатирани, на борец не само за своите класови интереси но и изразител на общонационалните, ръководител на силите, способни да водят след себе си многомилионните селски маси и средните градски слоеве.

Благодарение на Партията, въоръжена с революционна идеология — с марксизма, — която тя постоянно развива, работническата класа осъзна своята световноисторическа роля и стана онази реална социална основа за възникване и на дейността на самата марксистко-ленинска партия. Опирайки се на тази социална сила, КПСС можеше

Статията е написана за сп. „Партиен живот“ чрез АПН

Digitized by Google

да си поставя най-смели революционни задачи, уверена, че те са напълно изпълними.

Целите, които Партията си поставяше за осъществяване, винаги имаха здрава научна основа. Те бяха не безпочвени утопични мечти, не волунтаристични намерения и хрумвания; те не бяха породени единствено от революционния ентусиазъм, а бяха смели програми за борба и творчество, за действия, в които се съединяваха в едно острото и вярно възприятие на назрелите социални потребности с удивителното чувство за перспективност.

Първата Програма на КПСС, разработена в началото на нашия век, някои възприеха единствено като провъзгласяване на идеали, но това беше програма за борба, за смели действия. Не минаха и две десетилетия и тя се оказа изпълнена. А първият ленински план за стопанското строителство в СССР след победата в Гражданската война?! Нима и той, дори и от хора, които смятаха, че умеят да виждат бъдещето, не беше възприет само като фантазия на „мечтателя от Кремъл"?!

Великите цели на индустриализацията, колективизацията и на културната революция, всички забележителни начинания на съветския народ започнаха с разработваните от Партията програми.

И сега, когато създаването на развитото социалистическо общество, към което КПСС непрестанно призоваваше, стана реалност в СССР, последователите на великия Владимир Илич пак не спират на вече достигнатото. Като си остана партия на работническата класа, **КПСС стана авангард на целия съветски народ.**

Като сила, която постоянно и с всичките си корени е свързана с националната действителност и която се грижи за задоволяване на потребностите и интересите на целия съветски народ, Партията гледа на себе си като на **част от световния освободителен поток.** Идеите на пролетарския интернационализъм, нетърпимостта към националната ограниченост в решаваща степен определиха както облика на самата партия, така и цялата нейна всекидневна дейност. Борбата за мир на земята стана онази цел, която привлича и привързва към политиката на КПСС стотици милиони хора от всички краища на света, от цялата планета.

Като си поставя и непрестанно решава революционни, общонародни и общочовешки задачи, КПСС се утвърди като Партия на съвременния революционен процес, като **Партия на Великия октомври,** чиито идеи така тържествено и уверено шествуват по земята.

В новата Конституция на СССР ролята на КПСС в живота на съветското социалистическо общество е определено по следния начин: „Ръководна и направляваща сила на съветското общество, ядро на неговата политическа система, на държавните и обществените организации е Комунистическата партия на Съветския съюз. КПСС съществува за народа и служи на народа." (Член 6.)

2. ОРГАНИЗАТОРСКОТО ИЗКУСТВО НА ПАРТИЯТА

Великите цели са способни да пораждат огромна енергия. Но сами целите не могат да се превъплътяват в живота, а енергията, породена от тях, може да бъде разпиляна или да бъде изразходвана напразно.

Осъществяването на всяка цел изисква организация. Именно поради всичко това и най-важното обяснение за източника на победите на Комунистическата партия — това е нейното организаторско изкуство и майсторство.

Та нали, буквално още от първите крачки на нашата Партия, организационният въпрос беше решен като основен принципен въпрос, от

Digitized by Google

който зависи сплотяването на нейните редове и способността на партийните организации и ръководства, на комунистите да организират масите.

Принципът на **демократическия централизъм** придава на марксистко-ленинската партия изключителна целеустременост, деловитост и гъвкавост. Демократическият централизъм, както е добре известно, е сплав от две начала: от една страна — най-строга централизация, дисциплина и единство на волята и на действията; и от друга — такъв демократизъм в целия вътрешнопартиен живот, при който най-широко да се развива самодейността на комунистите, чувството им за висока отговорност за своето отношение и поведение, за своята организация и за Партията като цяло.

На КПСС се падна в течение на цялата си история да се бори при най-различни условия и да решава много и също най-различни задачи. Така тя се утвърди като **партия на най-търпеливото събиране на революционните сили за победата;** като партия на въоръженото въстание през октомври 1917 г.; като партия, самоотвержено воюваща в годините на Гражданската и на Великата отечествена война. Тя беше **партия на социалистическото строителство,** на индустриализацията и колективизацията, на истинската културна революция в СССР. КПСС стана **ръководна сила на развитото социалистическо общество,** когато неизмеримо се усложниха задачите и до небивали размери се разшириха мащабите на организаторската дейност.

Във всички тези твърде разнообразни условия Партията действуваше и действува като **опитен и изкусен организатор,** способен да сплотява хората за решаването на конкретните задачи, целесъобразно да подготвя и разпределя кадрите, да проверява реалността и ефективността на задачите и на достигнатите резултати.

Зад всички постижения на съветския народ, които удивляват света със своята безпрецедентност и мащабност, **стои партийният организатор** — скромен и неуморен труженик, действуващ с топло слово и с личен пример, с организаторските си умения, стоят **партийният комитет и партийната организация,** които умеят да държат ръката си на пулса на всички събития от местен мащаб и да предприемат необходимите мерки тези събития да се развиват в определените от Партията насоки и в пълно единство с общонационалните цели и интереси, **стои Централният комитет на КПСС** — този истински боеви ленински щаб, който разработва научната политика и осигурява нейното най-ефективно превъплътяване в живота.

Организаторските усилия на Партията обединяват мероприятията от огромни мащаби с най-грижливата работа с хората, с онази делнична грижа за всеки участник в комунистическото строителство, което осигурява най-здрав фундамент за всички победи.

3. ВИСОК МОРАЛЕН ОБЛИК

Лениновите слова, произнесени в навечерието на Октомври, а именно, че **Болшевишката партия — това е „умът, честта и съвестта на нашата епоха“,** — наистина станаха крилати. Но, както често се случва с крилатите изрази, техният пълен смисъл не винаги се възприема с цялата му дълбочина.

Когато казваме, че Партията е **умът** на епохата, имаме предвид мъдростта на марксистко-ленинската партия, правилността на нейната политика, онзи колективен разум, който позволява да се намират необходимите верни решения както в голямото, така и в малкото. **Честта и съвестта** пък — това са нравствени понятия и те свидетелствуват за нравствената чистота на Партията, за нейната честност и правдивост.

Digitized by Google

В капиталистическото общество думата „политика“ често се асоциира с подкупа и рушветчийството, с аморалността и лъжата, с мърсотията и измамата. Всички честни хора от съвременния свят са буквално потресени от безбройните афери, в които се оказват замесени най-високопоставени буржоазни политически дейци, от мерзките машинации, които се превръщат едва ли не в норма на политическия живот в света на капитала.

На този фон с присъщата им нравствена чистота още повече се извисяват братските марксистко-ленински партии, които никога не са били уличени в нещо нечестно. Комунистическата партия на Съветския съюз винаги се е грижила и се грижи за чистотата на своите редове. Тя винаги се е борила и се бори срещу всички, които с недостойни постъпки могат да хвърлят сянка върху нейното добро име. Крадците, рушветчиите, бюрократите, лъжците, еснафите и всякакви други от този род, промъкнали се в Партията, най-безкомпромисно биват изхвърляни от нейните редове, щом бъдат само разкрити. Партията не си затваря очите пред това, че и в развитото социалистическо общество все още има хора с аморални възгледи и поведение. И затова борбата срещу тях продължава да бъде една от най-важните задачи на КПСС, на цялото съветско общество.

Като защищава последователно и строго своя морален облик, като си остава постоянно чест и съвест на нашата епоха, КПСС осигурява успешното развитие на великото дело, на което се е посветила и за което се бори още от създаването си.

4. САМОКРИТИЧНОСТТА НА ПАРТИЯТА

Грандиозните успехи, които постигнаха нашата Партия, нашият народ, всякога крият в себе си опасността от благодушие и самоуспокоение.

Тази опасност още повече се задълбочава от това, че антикомунизмът и антисъветизмът се нахвърлят срещу успехите на реалния социализъм с потоци измислици и клевети, като чернят всичко, което с толкова усилия е постигнато в процеса на строителството на новото общество. И затова не е за учудване, ако в борбата срещу тези клевети и измислици възникне тенденция към преукрасяване на действителността, възникне стремеж да се премълчават слабостите и недостатъците.

Затова **в твърде рязка форма Владимир Илич Ленин предупреждаваше за опасността да се заспи на лаврите.** Той казваше: „Всички революционни партии, които са загивали досега — са загивали по причина на това, че са се самозабравяли и не са умеели да виждат в какво е тяхната сила и са се страхували да говорят за своите слабости. А ние няма да загинем, защото не се страхуваме да говорим за своите слабости, и ще се научим да преодоляваме слабостите.“[1] Постоянното критично отношение към това, което е вече постигнато, способността без боязън нещата да се назовават с истинските им имена, постоянната деловитост и реализмът в оценката на положението, развитието и насърчението на критиката и самокритиката — ето какво всякога е отличавало и отличава КПСС. Ето в какво е един от източниците на силата на нейния творчески подход.

* * *

Всичко това всякога е било и остава важна характерна особеност на ленинската Комунистическа партия на Съветския съюз, като Партия на Великия октомври, на развитото социалистическо общество, пионер в изграждането на комунизма.

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 33, с. 306.

Digitized by Google

ИЗОПАЧАВАНИЯ И ПРИЗНАНИЯ

Ролята на КПСС в съветското социалистическо общество през погледа на буржоазни идеолози

к. ф. н. **ФЬОДОР ПЕТРЕНКО**

I. ТЕНДЕНЦИОЗНИ ИЗОПАЧАВАНИЯ И НАПАДКИ

Буржоазните идеолози са недоволни, че ръководната роля в социалистическото общество принадлежи на Комунистическата партия. Въпреки добре известните на всички факти те се стремят да „докажат", че нито Карл Маркс, нито Фридрих Енгелс не са имали предвид каквото и да е ръководство на обществото от Партията, че това ръководство, осъществявано според концепцията на Владимир Илич Ленин, е неправомерно и не е нищо друго освен нарушение на демократизма, „тоталитаризъм", „диктатура на Партията".

Така например неотдавна в САЩ излезе осемтомната енциклопедия „Марксизмът, комунизмът и западното общество". В нея западногерманският политолог В. Леонгард пише така: „Във всичките си изказвания за диктатурата на пролетариата Маркс и Енгелс никъде не споменават за съществуването на политическа партия, още повече за нейната ръководна роля".

Но нека се обърнем към самите К. Маркс и Ф. Енгелс. В написания от тях световно известен „Манифест на Комунистическата партия" всестранно е обоснован следният основен извод: за да помогне на пролетариата да осъзнае своите класови интереси, да го въоръжи идейно и да го организира на борба за смъкване на капитализма и за гострояване на комунистическото общество, е необходима „организация на пролетарите в класа, а с това и в политическа партия..."[1]

Тази идея преминава през цялата теоретическа и организационна дейност на основоположниците на марксизма. Реално въплъщение на разработените от Маркс и Енгелс принципи на организацията и дейността на пролетарската партия, както е много добре известно, е Съюзът на комунистите. Той, според вярната оценка на В. И. Ленин, беше „макар и неголяма, но истински пролетарска партия"[2].

Тъй че идеята за Партията — авангард, за Партията — ръководител на работническата класа, принадлежи на основоположниците на марксизма.

II. БРЪТВЕЖИТЕ НА БУРЖОАЗНИТЕ ПОЛИТОЛОЗИ И ИСТОРИЧЕСКАТА ДЕЙСТВИТЕЛНОСТ

Както и преди петнадесет-двадесет години, буржоазните идеолози най-упорито експлоатират създадения от тях тезис, че през годините на съветската власт ленинската Комунистическа партия „основно изменила своя характер", че е станала „бюрократизирана" организация и в резултат от това „частично загубила своята енергичност и способността си да осъществява ръководни, контролни и мобилизиращи функции".

Тези и други подобни твърдения най-решително се опровергават

Статията е написана за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

[1] К. Маркс и Ф. Енгелс, Съч., т. 4, с. 432.

[2] В. И. Ленин, Съч., т. 19, с. 292.

Digitized by Google

от цялото динамично развитие на съветското общество: построяването на развито социалистическо общество и успехите в комунистическото строителство в СССР. А на всички е много добре известно, че неотменим вдъхновител и организатор на всички постижения на съветския народ е ленинската Комунистическа партия на Съветския съюз!...

За да „обоснове" по някакъв начин своето твърдение, че по своята същност и по характера си КПСС сега като че ли „в значителна степен се различава от първоначалната ленинска представа за Партията като авангард", в своята книга „Съветското и американското общество" П. Холландер приписва на Комунистическата партия собствената си измислица за Партията като „сила, която обединява елита на обществото". Но нима всеки непредубен човек не е в правото си да запита: А възможно ли е сериозно да се употребява понятието „елит" относно масова партия, която наброява в своите редове **шестнадесет милиона** комунисти? И възможно ли е въобще сериозно да се използва тезисът за „елита" относно партия, в чийто състав има повече от **девет милиона** работници и селяни, **шест милиона** представители на интелигенцията?!...

Като внасят „нови" елементи във фалшифицирането на дейността на КПСС, буржоазните критици възлагат голяма надежда за прераждането ѝ в някаква си „делова партия". В своята книга „Групи с особени интереси" С. Плос така именно и пише: „Попълването на апарата с голям брой млади и творчески грамотни работници само по себе си представлява възраждане на идеята за „делова партия".

Обаче фактите и в това отношение са съвсем категорични. Развитието на КПСС през последните десетилетия, когато тя особено активно разшири своя състав за сметка на научно-техническата интелигенция, свидетелствува, че за същото време тя не само не загуби и не понижи, но още повече задълбочи политическия си подход към обществените проблеми. Затова и XXV конгрес на КПСС съвсем основателно подчерта, че „в условията на развития социализъм, когато Комунистическата партия стана партия на целия народ, тя съвсем не загубва класовия си характер. По същността си КПСС беше и остана партия на работническата класа."[1]

Западните политолози се опитват да представят съветските комунисти и КПСС като сила, чужда на демокрацията. Те твърдят, че Комунистическата партия на Съветския съюз е „резервирала за себе си всички права на контрол над обществения, политическия и стопанския живот в страната". Известно е обаче, че правото на контрол в СССР, насочено към последователно и творческо претворяване в живота на социалистическите идеали и принципи, е поверено на КПСС от работническата класа, от целия съветски народ.

Моралното и юридическото право на КПСС да осъществява този контрол произтича от ролята и положението на Партията в съветското социалистическо общество като негова ръководна и направляваща сила. А и още нещо, което е също така от основно, от принципно значение. Комунистическата партия осъществява правото си на контрол не изолирано от масите, не по сектантски, а заедно с масите и начело на масите. Комунистическите и работническите партии в социалистическите страни оглавяват и насочват обществения контрол, контрола на самите трудещи се. За това, какъв характер има този контрол, твърде убедително говори фактът, че в осъществяването му вземат участие милиони социалистически трудещи се. Достатъчно е да споменем, че само в органите за народен контрол у нас, в Съветския съюз, участвуват повече от 10 милиона души.

---

[1] XXV конгрес на КПСС, доклади и решения, Партиздат, С., 1976, с. 82.

Digitized by Google

III. ТРЕЗВИ ПРИЗНАНИЯ

Опитите тенденциозно и грубо изопачено да се представят и „осветляват" дейността и опитът на КПСС срещат все по-малко и по-малко разбиране и подкрепа дори сред тези среди от световната общественост, които до неотдавна вярваха на антикомунистическата пропаганда. Ето защо, без оглед на каквито и да е клеветнически кампании, трезвомислещи дейци и някои историци в капиталистическите страни волю-неволю вече признават безспорните и велики завоевания на социализма.

Например английският историк Дж. Нетл, автор на книгата „Съветските постижения", за разлика от много други свои колеги дословно подчертава, че „Комунистическата партия на Съветския съюз действително е преобразила съветското общество" и че „единомислието в съветското общество се осигурява не от малоброен и автономен политически елит, натрапващ възгледите и решенията си на Партията, и чрез нея на цялата страна, а по-скоро се осъществява чрез двустранен процес, протичащ между народа и Партията, която действително влияе върху всички аспекти на живота и ги организира".

В същия дух са и някои от изводите на автора на двутомното издание „Ленинизмът по времето на Ленин" — белгийския социалист и доктор на политическите науки М. Либман. Той пише, че „със създаването на Партията на болшевиките — оръжие на революцията" Ленин внесе огромен принос в „съвременната политическа обстановка, цялото световно развитие в наше време изпитва върху себе си неговото влияние, както и огромното въздействие на ленинизма като цяло". „Няма в света освободително движение — отбелязва Либман, — от Латинска Америка до Ангола, което да не се ползва от неговото наследство. Ленинизмът престана да бъде обект на исторически изследвания. Той е един от най-ярките лъчи, осветляващи явленията на нашата съвременност."

И накрая да се спрем и на мнението на бившия дипломат и историк Джорж Кенан, когото съвсем не можем да отнесем към симпатизантите на социализма. Оценявайки трезво реалните факти, той пише в сп. „Форин афферс":

„В реализацията на своите насочени далече напред социални планове, в достигането на сегашното равнище на индустриализация на страната и развитие на новата техника, в осъществяването на твърдо, решително и в много отношения вдъхновяващо ръководство на борбата против армиите на германския фашизъм, в способността си да се проявява като въодушевляващ политически пример за много радикални, социалистически сили в целия свят, във всички тези постижения Комунистическата партия на Съветския съюз със своята енергия и воля се прояви не само като най-великата политическа организация в нашия век, но се оказа и достойна за характера на руската революция — най-великото политическо събитие на века".

* * *

И тъй развитието и укрепването на световното комунистическо и работническо движение, утвърждаването на ръководната роля на марксистко-ленинската партия е една реалност на напредъка на човечеството по пътя на мира, демокрацията и социалния прогрес, на социализма и комунизма. Реалност са и всестранните успехи на световния революционен процес.

Пред тях все повече ще губят почва нападките и изопачаванията и не ще съмнение, ще се засилват трезвите гласове...

Digitized by Google

УЧЕНИЕТО ЗА ДИКТАТУРАТА НА ПРОЛЕТАРИАТА И НЕГОВОТО НЕПРЕХОДНО ЗНАЧЕНИЕ

ЯНКО СЕРКЕДЖИЕВ

Свидетели сме на едно явление, подобно на онова, за което Фр. Енгелс пише в знаменития свой предговор към труда на К. Маркс „Гражданската война във Франция": „В последно време социалдемократическият филистер пак започва да изпитва спасителен страх при думите: диктатура на пролетариата. Искате ли да знаете, милостиви господа, как изглежда тази диктатура? Погледнете на Парижката комуна. Това беше диктатура на пролетариата."[1]

Днес ние имаме не по-малко основание да се обърнем към буржоазните идеолози и политици, към всякакъв род социалфилистери с думите: „Милостиви господа, искате ли да знаете какво би донесла една дълготрайна победа на Парижката комуна? Погледнете Съветска Русия, нейните достижения за шест десетилетия, вижте и страните на социализма, които претворяват в плът идеите на Комуната!"

Впрочем тези „господа" добре знаят ролята на диктатурата на пролетариата, донесла на своите мощни криле националната и социалната свобода на десетки народи, сега живеещи помежду си в условия на равноправие и дружба, на независимост от международния капитал. И тъкмо затова всички отровни идеологически стрели са насочени днес срещу тези прогресиращи свободни страни. Обекти на идеологически обстрелвания от страна на буржоазните идеолози са всички сфери на живота в страните на социализма, но фокусът на техните атаки винаги е бил политическата социалистическа система, която и сега остава за тях главна „дискусионна тема".

Фактът, че за капиталистите и техните идеолози няма нищо по-страшно в света от диктатурата на пролетариата, се разбира и приема от всекиго като нещо съвсем естествено. Нали диктатурата на пролетариата е именно онази политическа система, която ще им отнеме монополът на господство в политиката, икономиката и културата и всякакви техни привилегии в обществения живот, ще освободи трудът от експлоатация, ще превърне капиталистите и техните семейства в трудови хора! За това усилията на буржоазните идеолози, на техните съюзници (лидерите на социалдемокрацията и ревизионистите) са съсредоточени към това, да отхвърлят идеята за диктатурата на пролетариата, да „освободят" марксическата политическа теория от едно основно положение, което отразява главна закономерност при движението на обществото по пътя към комунизма. Според техните писания диктатурата на пролетариата е ни повече, ни по-малко случайно изпусната дума от К. Маркс. Нейната поява съвсем не е неизбежна, не е историческа необходимост, не е закономерност. Съществуващата днес в живота диктатура на пролетариата се представя като временно „отклонение" от нормалния ход на човешката история. По своята

[1] К. Маркс и Ф. Енгелс, Съч., т. 22, с. 194.

Digitized by Google

същност тя била политическа власт, монистична по идеология, антиплуралистична, „следователно“ и антидемократична.

Въпреки някои модерно звучащи термини и положения в буржоазните и ревизионистичните възгледи за диктатурата на пролетариата, може да се каже, че в тях няма нищо ново от онова, което казваха „социалдемократическите филистери“ от миналия и началото на сегашния век. Тук явно се проявява една склеротична скованост в мисленето и съзнанието изобщо на някои хора, идваща от „спасителния страх“ пред диктатурата на пролетариата, което води до нейното отразяване в това съзнание като в криво огледало. Оттам — липсата у тези идеолози на правилно виждане, на диалектическо мислене, отсъствието на логика, създаването на неверни, предвзети „теории“, извратяването същността на явленията и т. н.

За пръв път идеята за диктатурата на пролетариата, за нейната историческа необходимост бива издигната от К. Маркс и Фр. Енгелс в съвместния им труд „Немска идеология“ (1845–1846 г.) и след това се утвърждава в първия партиен документ „Манифест на Комунистическата партия“, където се казва, че „първа крачка“ на работническата революция е превръщането на пролетариата в господствуваща класа, в завоюване на демокрацията.

В това свое знаменито произведение основоположниците на марксизма непоколебимо се придържат в идеите за: а) органическото единство на революцията и завоуването на властта; б) единството на диктатурата (господството на класата) и демокрацията като две страни на едно и също явление; в) това, че тази власт (и диктатурата, и демокрацията) е само „средство за провеждане на широки мероприятия“ от икономически и културен характер за придвижване на обществото към комунизма.

В това време Маркс и Енгелс още не говорят за системата на диктатурата на пролетариата, за нейното съдържание и възможни своеобразни форми, за принципите на нейната организация и дейност и т. н. Борбата на пролетариата през този етап на епохата на промишления капитал е все още слаба и не е давала материал за научно обобщение. Както посочва В. И. Ленин, К. Маркс, невпускайки се в утопии, чакал от опита на масовото движение отговор на този въпрос.[1]

Историята не закъснява да поднесе нов опит. Революцията през 1848–1851 г. във Франция (когато пролетариатът издига лозунга „Събаряне на буржоазията! Диктатура на работническата класа!“) дава възможност на Маркс и Енгелс да обогатят революционната теория с мъдрата за необходимостта от разбиването на старата държавна машина. Но с какво да се замени тя? Едва след 20 години героичната борба на френския пролетариат през време на Парижката комуна (1871 г.) дадe отговор и на този въпрос.

На 28 май 1971 г. на склоновете на Белвил падат последните защитници на Комуната. На 30 май Маркс чете пред Генералния съвет на Интернационала своето произведение, в което се прави удивително тънък и точен анализ на Парижката комуна и се подчертава онова, което ще остане в историята и ще влезе в теорията на революционния пролетариат, а именно, че:

— Парижката комуна бе „... откритата най-сетне политическа форма, при която може да се извърши икономическото освобождение на труда“.

— Това е първата революция, в която работническата класа от-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 25, с. 441.

Digitized by Google

крито е призната от всички слоеве на населението за единствена класа, способна за обществена инициатива.

— Комуната, прави извод Маркс, бе „истинска представителка на всички здрави елементи на френското общество, а следователно и действително национално правителство".

— Комуната е най-разгърнатата демокрация. Нейните депутати са отговорни пред избирателите и сменяеми във всяко време; също и съдиите. Учебните заведения стават безплатни. Започвайки от членовете на комуната, всички длъжностни лица работят срещу заплата, равна на тази на работника. Всякакви привилегии и „представителни пари" се ликвидират. „Обществените длъжности престават да бъдат частна собственост на протежетата на централното правителство"[1]

Комуната като по някакво чудо преобразява Париж. Разпътният Париж на Втората империя безследно изчезва. Столицата на Франция престава да бъде сборен пункт на крупни богаташи от разни нации. Нямаше нощни грабежи. Улиците на Париж за пръв път стават безопасни. Парижките кокотки изчезват. Тяхното място се заема отново от истинските парижанки: героични, благородни и самоотвержени, като жените от класическата древност. Трудещият се, мислещ, борещ се, с изтичаща кръв, но сияещ от вдъхновение и съзнание за своята историческа инициатива Париж, отдал се с ентусиазъм в строителството на новото общество, почти бе забравил за людоедите, стоящи зад неговите стени — пише Маркс. А зад стените френската буржоазия се договаря и срещу 500 милиона си осигурява пруския завоевател („като наемен убиец") за съвместни действия при разстрела на парижките комунари.

Такъв бе прекрасният образ на първата, краткотрайна пролетарска демокрация и диктатура. Отбелязвайки интернационалното значение на Комуната, Маркс заявява: „Каквато и да е нейната съдба в Париж, тя ще обиколи целия свят".

Идеята за диктатурата на пролетариата стана оръжие на Ленинската партия. В първата Програма на Партията, приета на II й конгрес, се посочва, че диктатурата на пролетариата е необходимо условие за успеха на социалистическата революция. И сега вече няма никакво съмнение, че именно тъкмо затова Октомврийската революция бе успешна.

Още на първия „чисто политически" етап от нея (от 7. XI. 1917 г. до 18. I. 1918 г.) бяха разпуснати: Временното буржоазно правителство, органите на държавна власт в центъра и по места, в т. ч. и Учредителното събрание. Разпуснати бяха също главните оръдия от механизма за потисничество на старата държава: армия, полиция, съд, прокуратура и други наказателни органи, както и звена от бюрократичния чиновнически апарат за управление. Отменено бе и старото законодателство. Формите, методите и темповете на този многопланов процес се определяха от особеностите на икономическото и културното развитие на Русия по онова време и главно от остротата на класовата борба.

Опитът на Октомврийската революция показа, че социалистическият преврат не може да се осъществи докрай без разпускането на буржоазния „обществен" апарат (буржоазно-помешчическите обществени организации), който, естествено, споделя съдбата на държавния апарат, доколкото заедно образуват единния механизъм на властта на експлоататорските класи.

По такъв начин Октомврийската революция разруши до основи системата на буржоазно-помешчическата диктатура, а революционният

[1] К. Маркс и Ф. Енгелс, Съч., т. 17, с. 344.

Digitized by Google

народ, под ръководството на Партията, отричайки стария политически механизъм, направи всичко възможно да възприеме след коренно преустройство тези учреждения и организации, които могат да бъдат използвани в социалистическото строителство. В хода на революцията бяха национализирани банките и търговията, преустроени бяха други органи на отчетно-регистрационния апарат, дейността на които стана подотчетна и подконтролна на Съветите. Същевременно бяха запазени и използвани: апаратът на старата кооперация, съюзите на техническата и творческата интелигенция и някои дребнобуржоазни обществени организации, които след съществено преобразуване на принципите на строеж и методите им на дейност активно се включиха в строителството на новото общество.

По такъв начин опитът на Октомврийската революция потвърди и демонстрира пред целия свят истинността, научната обоснованост на извода, направен от Маркс и Енгелс, че замяната на механизма на диктатурата на експлоататорските класи с властта на работническата класа е обща закономерност на социалистическата революция, едно необходимо предварително условие за създаване на новата, най-висшата в историята политическа система.

Възникналите след Октомври комунистически партии, възприеха идеята за диктатурата на пролетариата. Фактът на победата на социалистическата революция в редица страни от трите континента съществуването и укрепването на Световната социалистическа система е достатъчно свидетелство за историческата правдивост, за жизнеността на идеята за диктатурата на пролетариата и нейната обективна необходимост. Идеята бе въплътена в живота и изигра своята революционно-творческа роля. Революционната практика — единственият безспорен критерий, потвърди през изтеклите шест октомврийски десетилетия истинността на тази марксическа идея.

* * *

Пролетарската диктатура и социалистическата демокрация се намират в диалектическо единство. Като власт тя е многостранно, качествено явление. В зависимост от обществените групи, класи, социални прослойки, с които влиза в отношение, тя проявява едни или други свои характерни черти, свойства и страни. Потискайки враждебните действия на едни слоеве, ръководейки множество други социални групи, решавайки своите исторически задачи, упражнявайки своите функции, насочвайки различните производствени колективи от всички сфери на живота, диктатурата на пролетариата използва различни методи, има различни подходи към тях. В дейността си тя използва предимно метода на убеждението. В зависимост от съпротивата тя използва в различна степен и различни форми насилие. Затова диктатурата на пролетариата, решавайки комплексно своите задачи при многообразните си качествени проявления, изцяло е власт народна, творческа, съзидателна и същевременно възпитаваща трудовите маси.

Ето защо всякакви писания и разговори на буржоазните идеолози, на едни или други реформисти, ревизионисти и пр. за това, че властта на работническата класа е „недемократична“, „нехуманна“, „диктаторска“, „тоталитарна“ и пр., не са нищо друго освен явен опит да заблудят трудовите слоеве, да всеят и влеят своя „спасителен страх“ в народните маси, да ги разколебаят и накарат да се откажат от битката за нов обществен строй. Разбира се, има и такива, които просто се заблуждават. Като подхождат едностранно, метафизически, дори софистически към властта на работническата класа, те виждат в нея само една страна — насилието, изтъкват това напред като главна черта

Digitized by Google

и не могат да разберат главното, онова, което урокът на шестдесетилетието на Октомври показва, че: а) в тази власт не насилието е главното, а съзиданието, което много пъти е изтъквано от Ленин и неговите съратници: достатъчно е да се хвърли само един поглед върху властта на някоя социалистическа страна, за да се види, че главната нейна дейност е в сферата на икономиката и културата, че голямото число министерства, комитети, институти са създадени, за да обслужват именно този вид нейни функции, а не политико-насилствената; б) не може да се осъществяват великите задачи, историческата мисия на пролетариата без определено насилие; това имаше предвид К. Маркс, когато писа, че революцията (като насилие) е акушерка на новото общество; в) насилието не е самоцел, не е насилие въобще, то носи класов характер, то е елемент на класовата борба; насилието се упражнява по отношение на противниците на социализма; често то се явява като революционен отговор срещу контрареволюционното насилие; използва се за преустройството на обществото на хуманни начала, за ликвидиране експлоатацията и пр. И още едно нещо: насилието е тясно свързано с демокрацията; то идва да осигури демокрацията, да я направи по-стабилна; разбира се, тук има и обратна връзка; стабилната, мощна, широка демокрация въздействува върху формите и степените на наложилите се прояви на насилие. Животът даде примери и в това отношение. Насилието като страна на пролетарската власт бе недостатъчно използвано някога от Парижката комуна. Подобни грешки бяха допуснати и другаде в наше време, които поставиха под въпрос съществуването на демокрацията; г) диктатурата на пролетариата трябва да се разглежда в динамика, в развитие. След ликвидирането на експлоататорските класи с течение на времето отслабва и изчезва тяхната съпротива, което води до постепенно снижаване степените на насилие, до изменение на неговите форми, за да отпадне един ден, когато диктатурата на пролетариата прерасне в общонародна политическа организация. В. И. Ленин преди 60 години в навечерието на Октомврийската революция в своя знаменит труд „Държавата и революцията“ пише следното: при прехода от капитализма към социализма потискането е още необходимо; особен апарат, особена машина за потискане, „държава“ е още необходима, но това е вече преходна държава, това вече не е държава в собствения смисъл на думата, тъй като потискането на малцинството експлоататори от болшинството вчерашни наемни роби е дело сравнително толкова леко, просто и естествено... че необходимостта от особена машина за потискане започва да изчезва. Експлоататорите, естествено, не са в състояние да потискат народа без сложна машина за тази цел, но народът може да потиска експлоататорите и при твърде проста „машина“, почти без „машина“, без особен апарат, с простата организация на въоръжените маси“.[1]

И все пак, и тъкмо за това изниква въпросът: защо буржоазната власт, бидейки диктатура за мнозинството от населението, я наричат „демокрация“, а пролетарската власт, която е демокрация за огромното болшинство от населението, ние наричаме „диктатура“? Отговорът на този въпрос се съдържа може би в самия въпрос. Докато буржоазията се стреми да скрие експлоататорско-диктаторската същност на своята власт, като ѝ лепва етикета „демокрация“, ние комунистите откровено заявяваме, че нашата власт на известен етап от своето развитие е диктатура, насочена срещу грабителите на чуждия труд, срещу паразитите, диктатура, следователно имаща прогресивна, революционна, хуманна, демократична цел. Това първо, и второ — работническата класа в началото още няма опита и манталитета на управляваща

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 25, с. 491—492.

Digitized by Google

класа, тя, излязла „вчера“ от потисничество, е прекалено внимателна към всяко (и най-малко) принуждение и може да се „разнежи“ пред фалшивите вопли на експлоататорите, да забрави, освен че има насреща си опитен, коварен, подъл и озлобен враг, така също и това, че в „ръцете“ си държи мощно оръжие — държавната власт, необходимо да запази демокрацията за себе си, за мнозинството от народа, за трудещите се.

* * *

Диктатурата на пролетариата представлява цяла сложна, разгърната, но вътрешно единна, стройна система от държавни и обществени организации, взаимодействуващи помежду си и всяка със свойствените си начини, методи и форми на работа участвува в решаването на общите задачи, стоящи пред властта на работническата класа. Държавата заема особено място в тази система като главно оръдие в строителството на новото общество. Но ядро на тази сложна система, нейният мотор, двигател е марксистко-ленинската партия — авангардът на работническата класа.

Враговете, които се стремят да превърнат въпроса за диктатурата на пролетариата в „дискусионен въпрос“ непременно търсят мястото на Комунистическата партия в цялостната тази система, като се опитват да ударят диктатурата на пролетариата в нейното ядро, отричайки необходимостта от ръководната роля на Комунистическата партия, с простото твърдение, че в такъв случай властта се израждала в диктатура на тази партия. Нечистоплътният замисъл на подобни твърдения е ясен — да се остави политическата система без ръководен щаб. Нали една от слабостите на Парижката комуна бе това, че нямаше единно партийно ръководство. Нали съветската страна шест десетилетия победно шествува по пътя на комунизма и затова че има здрав, въоръжен с революционна теория ръководител в лицето на КПСС. Всичко това, както и практиката от строителството на социализма в редица други страни, потвърждава правдивостта на идеята на Маркс и Енгелс, залегнала в първата партийна програма — „Манифест на Комунистическата партия“, че успехът на борбата на работническата класа и строителството на новото общество ще зависят от това, има ли народът за ръководител революционна партия, чието предимство пред останалата маса на пролетариата е това, че разбира условията, хода и общите резултати на пролетарското движение.

Диктатурата на пролетариата се създава с оглед на бъдещето, което се изгражда на планови начала. Необходимо е следователно научно ръководство и научно предвиждане. Затова само партия като Комунистическата, съединяваща в себе си идейно-политическата и теоретическата с организационно-практическата дейност, може задълбочено да изучи и анализира условията на работа, да обобщава и прогнозира, да чертае планове и дава директиви за строителството на новия живот. Само тогава работническата класа, респективно нейната диктатура, ще може да изпълни своята велика историческа мисия.

* * *

Каква е перспективата от гледна точка на бъдещето на диктатурата на пролетариата? Как да се разберат някои възгласи за „отказване“ от диктатурата на пролетариата?

Различията във възгледите по въпроса за характера на властта на работническата класа, за диктатурата на пролетариата, могат да се обяснят с голямото различие на условията на борба в определени

Digitized by Google

райони на света, на специфичните национални задачи, със стремежа да се намери най-пряк и по-безболезнен път към социализма, а може би също така и с откъсването от „контекста" на всеобщите условия на борба срещу обединилата се световна реакция, с недооценяване на закономерностите на световния революционен процес и тяхното конкретно „пречупване" в даден район или страна. Оттук и различията в проблемите, начините на тяхното разработване, обосноваване и обобщаване, в т. ч. и на изразяване на своето виждане, на формулиране на своите възгледи, което понякога води до погрешни постановки при изработването на стратегията и тактиката на борба на работническата класа в отделна страна.

Но въпреки всичко има нещо твърдо установено, правомерно, безспорно и закономерно.

Безспорно е, че шестдесетилетието след Октомври, практиката от развитието на социалистическите страни напълно потвърдиха Ленировата идея за единството и всеобщността на пролетарската същност на държавната власт във всички страни, наред с неизбежното многообразие на нейните конкретни форми и институти.

Съвършено правомерно е издигането от КПСС на идеята за прерастване на диктатурата на пролетариата в общонародна политическа организация с встъпването на страната на Съветите в етапа на зрелия социализъм. Изобщо всяка една форма на социалистическа държавна власт се изменя в зависимост от стадиите на развитие на социалистическото общество: преходен период — когато властта особено се проявява с принудителната функция по отношение на съборените от власт експлоататорски класи; етапа на изграждане развит социализъм — когато се извършва прерастване на диктатурата на пролетариата в общонародна политическа организация; и етапа на самия зрял социализъм — когато вече е завършено това прерастване.

Общонародната политическа организация, като запазва своя социалистически характер, става още по-мощно средство в ръцете на работническата класа и всички трудещи се при изграждането на новото общество. Оттук и усилената тревога у враговете на комунизма, които така упорито издигат своите идеи за „интегрална" и „плуралистическа", за някаква „чиста" и извънвременна, абстрактна надкласова „демокрация"[1].

Безспорно е и това, че при формирането и разглеждането на политическите форми на държавна власт в условията на социализма не бива да се забравя и подценява, нито да се преувеличава значението на спецификата във формата на политическата организация в дадена страна, нито да се пренебрегват общите признаци на социалистическата република изобщо. Едното и другото увлечение може да доведе до опасни отклонения в държавното строителство. Всяка форма, всяко своеобразие се обуславя от конкретните условия и отговаря на своето време. В процеса на строителството на социализма, с течение на времето условията ще се уеднаквяват, а формите ще се сближават. Сега повечето от европейските социалистически страни, встъпили в етапа на изграждане зрелия социализъм, отделят особено внимание на въпроса за съчетаването и изменението чертите на диктатурата на пролетариата при постепенното й съзряване в общонародна власт.

Днес, когато революцията чука на вратите на несоциалистическите страни, въпросът за подхода към нея, за същността, формите и ръководството на установената в резултат на революцията политическа

[1] Показателно е, че самата теза и фактът на съществуване на общонародната държавна власт в СССР превъплъти редица буржоазни критици на диктатурата на пролетариата едва ли не в нейни защитници.

Digitized by Google

власт вълнува всички прогресивни хора и особено комунистите.

Ето защо комунистическите партии от развитите капиталистически страни главно внимание отделят за разработване на въпросите за пътищата, начините, темповете и подхода към утрешните социалистически преобразования, на изграждането на социалистически политически организации в своите страни.

Вярно е, че революционната борба ще подскаже формите, но това не означава, че те ще се родят стихийно. Комунистическите партии чувстват задължението си да обобщават своя опит, опита от борбата на работническата класа и трудещите се от своята страна, да го съпоставят с този от другите страни, да търсят и разкриват, движат и планират процеса на формиране начините на борба, на държавно и социалистическо строителство, които ще бъдат едно или друго конкретно приложение на общите закономерности на социалистическата революция, на общите признаци на социалистическата република, на пролетарската демокрация и диктатура. Опитът на Октомври 1917 г. ни учи на нещо много важно. „Ако народното творчество на революционните класи не бе създало Съветите — пише Ленин, — то пролетарската революция в Русия би била безнадеждно дело, тъй като със стария апарат пролетариатът, несъмнено, не би могъл да удържи властта, а нов апарат да се създаде веднага не е възможно."[1]

Ето защо идеята за една обновена демокрация чрез дълбоки структурни реформи, за установяване по пътя на изборната борба на една общодемократическа, антимонополистическа власт и др. са някои от плодотворните изводи на теоретическата и идеологическата дейност на комунистическите партии от развитите капиталистически страни. Голямо значение имат разработките за създаване на широки демократически блокове и съюзи на всички леви сили, на многопартийни системи за политическо ръководство на държавата и обществото в условията на придвижване към подстъпите на социализма, за едно органическо съчетаване на традиционните демократически институти с възникващите нови форми на народовластие и т. н., като се има предвид марксисткото положение, че във всяка класова борба най-близката цел е политическата власт, борба, при която „господствуващата класа защищава своето политическо върховенство... потиснатата класа се бори отначало за част от тази власт, а след това и за цялата власт..."[2] (Фр. Енгелс). С други думи търси се решението на въпроса за прехода, за скока от капитализма към социализма, за това, кога и как да се използват законите на диалектиката, за да може в борбата за разрешаването на голямото противоречие между монополистическата буржоазия и нацията да се отрекат, като се „отсекат чисто потисническите органи на старата правителствена власт" (Маркс) и да се разшири демокрацията дотогава, когато нейното „количество" ще се превърне „в ново качество", в демокрация социалистическа (Ленин).

Това че в някои страни вместо термина „диктатура на пролетариата" се използват изрази като „господство", „хегемония", „политическа власт" на работническата класа не мени марксическия смисъл и същността на новата власт, което се вижда и от документите на Международното съвещание на комунистическите и работническите партии, където установяването на диктатурата на пролетариата в подходяща за дадената страна форма се разглежда като една от общите закономерности на социалистическата революция и строителството на социализма.[3]

---

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 26, стр. 87—88.

[2] К. Маркс, Ф. Енгелс, Съч., т. 19, с. 226.

[3] Програмные документы борбы за мир, демократию и социализм, М., Госполитиздат, 1961, с. 12.

Digitized by Google

Много по-своеобразно се интерпретира идеята за социалистическата демокрация и диктатурата на пролетариата в развиващите се страни, където условията за тяхното непосредствено установяване още не са съзрели. Но възникналите в резултат на националноосвободителните революции самостоятелни национални държави биха могли да конструират и възприемат такива преходни политически системи, които да подготвят условията и улеснят прехода към социалистическа демокрация, към пролетарска диктатура в твърде своеобразни национални форми. Марксическата концепция за некапиталистически път на развитие (на социалистическа ориентация) на тези страни се основава на признаване именно важността и възможността на такъв род преходни форми на държавно-политическо устройство.

Но ще има ли изобщо нови форми на диктатурата на пролетариата? — Да, това е неизбежно! При съвременните международни обстоятелства и значителните различия на вътрешните условия в различни страни „изливането" на съдържанието на политическата организация на управляващата работническа класа не може да не даде известни нюанси в тяхната форма. Доколкото по своята дълбока същност, а и по съдържание тези политически организации на работническата класа в качеството им на управляващи системи не могат да бъдат друго, освен социалистическа демокрация и пролетарска диктатура, то и техните форми неизбежно ще имат нещо много общо с онова, което даде Парижката комуна, особено съветската власт, също така и политическото строителство в народнодемократичните страни. Разновидностите на диктатурата на пролетариата, разнообразието във формите на демокрацията, в темповете на преустройство на обществените отношения се считат като нещо естествено, доколкото всяко народно движение приема безкрайно разнообразни форми, като постоянно изработва нови, отхвърля или видоизменя стари, създава нови комбинации на стари и нови форми[1] и т. н. Ето защо ние не спорим по въпроса за названието на политическата власт на работническата класа, не спорим по въпроса за нейната форма. Но ние ще воюваме с буржоазните идеолози, със „социалдемократическите филистери", с набедените марксисти, които за „една по-друга форма" се опитват да изтръгнат съществените страни от съдържанието на политическата власт на пролетариата и посягат върху самата нейна същност — като власт социалистическа.

Разбира се, най-добрата защита на нашето велико учение винаги е било и ще бъде неговото по-нататъшно развитие. При това през последните десетилетия комунистическото движение натрупа огромен опит както в изграждането на новия обществен строй, така и в революционната борба против старото общество, а и животът продължава да ни поднася все нови неща в развитието на икономическите, социалните и политическите процеси. Все по-динамични стават измененията и в обективните обстоятелства, и в субективните фактори на революционната борба както в отделните страни, така и в световното развитие като цяло. Всичко това изисква да се прави задълбочен анализ, обобщение и научни изводи. Развитието и обогатяването на революционната теория в т. ч. и на учението за властта на работническата класа и нейните форми може да става само на базата на „съвкупността на революционния опит и революционната мисъл от всички страни на света"[2], с колективните усилия на всички комунистически партии, като, естествено, главна роля в това отношение играе опитът на първата победоносна революционна власт на работническата класа, тъй като „анато-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 6, с. 188—189.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 21, с. 355.

Digitized by Google

мията“ по думите на Маркс, на „най-висшата социална форма“ (в случая съветската) подсказват бъдещето на по-нисшите форми.

И тъкмо затова диктатурата на пролетариата, възникнала в резултат на Великата октомврийска социалистическа революция, извършила с голяма дълбочина и с невиждан размах коренни преобразования във всички области на обществения живот, оказва своето забележително влияние върху съдбата на народите и държавите в света, влияние, нямащо равно на себе си в цялата политическа история на човечеството.

Днес в новата Конституция на великата съветска страна ние намираме: и прецизен научен анализ, и обобщени изводи в синтезиран вид от дейността на съветската власт, и характеристика на дълбоката същност на съветската политическа система, последователния динамизъм на нейното съдържание и форма на нейната преходност от диктатура на пролетариата към общонародна политическа организация и оттам към комунистическо обществено самоуправление, показан е най-вече нейният сегашен вид — адекватен израз на развития социализъм.

В дълбоко съдържателната Конституция на Съветския съюз — документ с огромно международно значение — всички народи виждат своя пътеводен фар. Защото освен устрем към комунистическото утре, тя е протокол за великите постижения на съветския народ за краткия исторически отрязък на времето от шест десетилетия.

Октомври е велик преди всичко със своя пример. Като начало на световната пролетарска революция той продължава с усилващ се интензитет да влияе върху революционните трудови маси с всичките свои многостранни значения, едно от които (с безспорна доказателствена сила) е това, че установяването на диктатурата на работническата класа, завоюването на пролетарската демокрация е основна закономерност на социалистическата революция.

СЪВЕТСКИЯТ ЧОВЕК

Същността, характерът, поведението на съветския човек се проявяват ярко в начина на неговия живот. Тези две понятия — господствуващ начин на живот и същност на господствуващия в обществото социален тип са неотделими едно от друго.

Като първо, най-важно качество на съветския човек следва да назовем неговата комунистическа идейност, партийност. Да, да, партийност, независимо от това, член ли е на КПСС той или не; неговата партийност се проявява в светогледа му, в ясното виждане на идеала и беззаветното му служене.

И тук ние си спомняме, не можем да не си спомним Владимир Илич Ленин.

...Ленин е бил не само мъдър, прозорлив, решителен и безстрашен. Той е бил човек с изключителна целеустременост, висока идейност. Целият му живот, дела, мисли, мечти, желания са били всецяло подчинени на едно — на борбата за щастието на трудещите се. Той не е знаел нищо по-високо и по-прекрасно от идеалите на тази борба и й е отдавал без остатък цялата мощ на своя ум, всичките си гигантски сили. Той е служил на революцията, без да се щади, без да чувствува ни умора, ни колебания.

Твърди в привързаността си към своя идеал, смели в боя, упорити в преодоляването на трудности, непримирими към всичко враждебно на нашата идеология и революция са и комунистите ленинци, синове на създадената от Илич партия. Именно такива ги възпитава нашата Партия, великата партия на новатори и преобразователи.

Именно такива се стремят да бъдат и всички съветски хора.

Такъв е и нашият приятел, другар, нашият съвременник, такива сме и ние с вас и сътворявания от нас, обкръжаващ ни, откърмен от нас, проникнал в душата ни съветски начин на живот.

Превод от книгата „Образ жизни — советский“, М., Политиздат“, с. 3—6.

Digitized by Google

Затова и характерът на съветския човек се проявява в чертите на съветския начин на живот. Затова и начинът на живот се проявява в характера на съветския човек.

Какъв е съветският човек и какъв е неговият начин на живот? Той е човек на труда. Такава е неговата главна черта. Не само трудещ се, а именно човек на труда. Това понятие е по-широко и по-дълбоко. Не бог и не цар владеят неговия свят — а трудът. Не божието е свято за него, а онова, което е свързано с труда. Той се отнася към труда като към главно в живота — главно както в материален, така и в нравствен смисъл. Той възпитава у себе си комунистическо отношение към труда заедно с другарите си по работа. В труда, в творческата създателна дейност се въплъщава всичко най-ценно, което съществува в съветския човек — неговите знания и майсторство, неговата политическа съзнателност и нравствена зрелост, неговата обществена активност и любов към родината. Именно в динамичното създидание, в трудовото съревнование, в творческото дръзновение на нашите хора с особена сила се проявява непресъхващата мощ на съветския начин на живот.

Той е човек на колектива. Един за всички и всички за един — ето нормата на неговото светоусещане не само в критически моменти, но и в обикновения всекидневен живот. Грижата на колектива за всеки труженик е неотнимаема черта на съветския начин на живот. Той, съветският човек, чувствува и съзнава своето духовно единство със съотечествениците си, били те другари по работа в бригадата или в големия комбинат, в района или в републиката, или в цялата страна.

Той е човек, безпределно предан на своето социалистическо, многонационално отечество. Патриотизмът и интернационализмът за първи път на земята са се слели в едно в убежденията на човека — сраснали са се, слели са се в едно цяло социалистическият патриотизъм и социалистическият интернационализъм. Така възпитават народа комунистите и ние обичаме родината не само за прелестните брезички, но и за това, че в нея действително царят свобода, равенство и братство.

Той е човек, който отговаря за всичко. За всичко, било то за явления от глобален мащаб или за живота на съседите. Той е горещо заинтересован от мира, разоръжаването, покоряването на Космоса, усвояването на Сибир, от външнотърговското сътрудничество, от подобряването на снабдяването на отделните райони, от съхраняването на паметниците на страната, от охраната на околната среда, от изкореняването на пренебрежителното отношение на отделни работници от сферата на обслужването към клиентите. Той се бори за бъдещето на децата от съседната квартира, за благоустрояването на двора, за чистотата на работното място, за справедливото разпределение на жилищата, за всичко, за всичко... Той е отговорен за всичко — за голямото и малкото, за общественото и личното. И доколкото ние, такива сме милиони, то и целият наш начин на живот носи в себе си чертите на активно вмесване в действителността, чертите на изменението на света от всички нас и от всекиго от нас.

Той е човек с високи идеали. За тези идеали, за тържеството на идеите на марксизма-ленинизма са отдали живота си милиони съветски хора. Комунистическите идеи са водили съветския човек не само през войната, не само в годините на сурови изпитания. И в мирни дни, на работа или на почивка, в семейството или сред непознати, той активно отстоява идеите на Великия октомври. Той е човек с висока идейна убеденост, която се проявява и в спокойното всекидневно течение на живота, и в часа на подвиг.

Той е човек, готов на подвиг. Всъщност самото движение на целия съветски народ към бъдещето, към комунизма може да се нарече подвиг. Защото това е движение, което се извършва за първи път. Героизмът на обществото се пренася и върху личността. Летописът на героичните постъпки и дела на съветския човек е безконечен, в него подвизите в революцията и подвизите в труда, бойните подвизи и подвизите при непредвидени обстоятелства са изключителни. Делата на масата са несметно множество подвизи, а зад всички тях стои един човек — съветският.

Той е човек хармонически развит. Или във всеки случай човек, който се стреми да стане такъв. Той знае, че в неговата страна всичко е за него — и библиотеките, и стадионите, и училищата, и институтите, и театрите, и киното, и пресата, и телевизията, и парковете, и спортните площадки, и домовете за отдих, и пътищата, и просторите на родината. Но той не е пасивен потребител на всички тези богатства. Той знае, че е длъжен да полага не малко усилия — и нравствени, и физически, — за да стане достоен за гордото име човек. Неговият идеал е — силен, смел, здрав, благороден човек, обогатил своята памет с духовните богатства, изработени от човечеството с векове и хилядолетия.

Той е човек, за когото се грижи държавата. Той вижда тази грижа навсякъде и я чувствува всекидневно. Децата му ходят в детска градина или в училище; родителите му се лекуват от най-добрите лекари; той сам неотдавна е получил нова квартира; през лятото с цялото си семейство е на почивка на море. Растат градове, зеленеят паркове, на пазара се пускат нови стоки, учените се грижат за чистотата на въздуха — всичко това е за него, за съветския човек, и всичко това или нищо не му струва, или струва съвсем малко; грижата на държавата е материална и очевидна. Негови другари, избрани от него в органите на властта, решават държавните дела — той знае, това се прави в негово име, за негово благо.

Digitized by Google

НАШИТЕ СЪВЕТСКИ СЪВРЕМЕННИЦИ

В Москва, в Ленинград, в Минск, в Рига — навсякъде по тази неизбродна, необгледна, необятна страна нас, българите, винаги ни срещат като братя. Историците ще обяснят това с кръвните ни връзки, с миналото ни през вековете, с онова, което сме си дали щедро едни на други, за да се чувствуваме винаги наследници на общ род, на един и същ славянски корен. И те, историците, ще бъдат, разбира се, прави.

Лингвистите ще напомнят за езика ни, за тази омайна и сладка славянска реч, която те кара и край Марица, и край Волга да се чувствуваш като у дома си. И те, лингвистите, също ще бъдат прави.

Поетите ще търсят близостта ни в нашата душевност, във вълненията и чувствата, които свързват и душите, и сърцата ни в кръвно братство, за което историята не е оставила друг по-удивителен пример. И те, поетите, не могат да не бъдат прави.

Философите и социолозите ще изтъкнат общия ни строй, единните ни цели по пътя към социализма и комунизма, идейното братство на нашите комунистически партии, общата политическа платформа на нашите социалистически държави. И те, философите и социолозите, ще бъдат безусловно прави.

Но и без да бъдем историци, лингвисти, философи или поети, ние, и те — съветските хора, знаем, че близостта ни не е подвластна на времето.

За момчетата и момичетата от моето поколение съветските хора — това бяха Павел Корчагин и Алексей Мересиев, младогвардейците от Краснодон, хората далеч от Москва, строителите на Комсомолск край Амур. После, когато възмъжахме, ние се срещнахме с техните живи въплъщения и по Невския проспект, и на строежите на гигантските сибирски електроцентрали, и в занемелите от възхищение зали на „Таганка" и „Болшой". Ние вече ги познавахме, ние бяхме навеки сродени с тях от страниците на книгите, с които израснахме и станахме мъже. В дните на тези наши първи срещи ние с обич си мислехме и за Николай Островски, и за Александър Фадеев, и за Вера Кетлинская, които още от дните на младостта ни бяха ни въвели и в ежедневието, и в поривите на нашите съветски побратими, за да ни сродят завинаги с тях.

Живите срещи ни разкриха само, че животът е несравнимо по-богат, че нашите съветски съвременници ни радват повече от героите ни от книгите, че те стоят по-близо до нас, че са и по-земни, но не по-малко пленителни.

...Корабът бе хвърлил котва до сирената с протегнат меч и разпилени от северния вятър коси. Капитанът ни чакаше горе, на мостика — млад, русокос, в дискретно елегантен костюм. „Аристарх Белополски" е на първия си задължителен ремонт и капитанът е дошъл от града само заради нас — група български журналисти. Настаняваме се удобно в капитанската каюта и разговорът ни продължава — задушевен, сърдечен, като между стари познайници. Представите ни за изпечен „морски вълк" бяха, разбира се, коригирани още с ръкостискането ни на мостика. Фин и изящен в обноските си, в кавалерството, което проявява към единствената дама от нашата група, Владимир Сергеевич Иловайски би могъл да бъде и артист, и поет, и дипломат. Нищо чудно — този син и внук на моряци и войници, — още прадядо му е бил матрос, а баща му — офицер, е вече завършил две висши образования — и морското училище в Рига, и право.

— В открито море и в чужди пристанища често се налага капитанът да бъде повече дипломат, отколкото морски командир. Затова се наложи да получа и втора специалност — морско право. Дисертацията ми бе за правовия режим на териториалните води — ни доверява той.

После се оказа, че отличният юрист може с часове да говори за литература, за живопис, за филми, за всичко. Вече ни бяха поднесли основното блюдо — шницели от аржентинско месо, подарено на екипажа в Буенос Айрес, когато при нас задъхано се втурна и съпругата му Лариса. Някога стюардеса, сега историк в столицата на Латвия, тази очарователна млада жена с тюркоазено сини очи е вече приучена да следи маршрутите на съпруга си по картата на Латвийското параходно обединение. И да чака. Вярно и с обич!

Владимир Сергеевич ни разказва за веселата среща на екипажа на „Аристарх Белополски" с български моряци някъде край Нова Зеландия, за изнурителните рейсове край тропиците и екватора, за тъгата по родните брегове. Лариса почти не се докосва до ястията. Тя го гледа, тя мълчаливо го приласкава в синината на две любящи очи, за които срещата с този рядък гостенин в собствения му дом е чакано, жадувано щастие. Неволно виждам как Владимир докосва с пръсти ръката й. Лариса трепва, усмихва се и пак притихва.

Digitized by Google

Може би в този миг и двамата преживяваха магията на своята първа среща?

Да си призная, не зная кое повече ме възхити в оня юнски ден край Балтика — дали енциклопедическата култура на този капитан, юрист и дипломат, или чистотата на едно чувство, което свързва мъжа и жената така, че дори и в принудителната самота да бъдат винаги заедно.

...Другата Лариса срещнахме край Нева. В един дом, в който всеки пристъпва с благоговение и почит, докато в душата му отекват трагичните слова „Погиб поет, неволник чести...“

Последният дом на Пушкин. В преддверието на къщата светиня се събираме руси, българи, немци, поляци, притихнали, шепнещи, както са шепнели и близките на поета в неговите последни тъжни часове.

Тя дойде неочаквано, покани ни да я последваме и ние тръгнахме след нея през тези последни тъжни часове, които зачерниха цяла Русия. В занемелите стаи ние отново преживяхме скръбта и горестта на всеки, който се разделя завинаги с безкрайно обичан човек. В този ден ние страдахме заедно с простреляния певец на великата Рус и в очите ни напираха сълзите, които задавяха и гласа на Лариса. Тя тихо ни водеше през стаите, в които някога е кънтяла вдъхновената реч на Александър Сергеевич, галеше с ръка като близки и живи същества предметите, с които е бил населен неговият мир. И разказваше! Но как разказваше. Как разказваше! Нейният глас изпълваше с живот студените стени, одухотворяваше всичко, до което се докоснеше. Тя не играеше на сцената, тя истински преживяваше всеки миг от трагедията в големия и печален дом на Пушкинови. През тези часове нещастието на Александър Сергеевич и Наталия Гончарова бе и нейно, и наше нещастие, защото и съдбата на невидимите обитатели на големия каменен дом бе станала и нейна, и наша съдба. И ние ги виждахме живи, по-живи и от живите, да изпълват отново опустелите стаи, да се радват и страдат като в онези дни.

Лариса разказваше, разказваше, а ние стояхме като омагьосани, като омаяни от гласа на тази вълшебница.

Работата ми на журналист ме е отвеждала и в залите на Лувъра, и в музеите на Венеция, Хага или Брюксел. Но никъде и никога не съм преживявал това, което преживях в петербургския дом на Пушкин, пленен от магията на Лариса Семьоновна Вакуленко.

Тя не бе актриса, тя не бе поетеса — длъжността ѝ в музея е на екскурзовод, но за мен, за всички нас тя бе и актриса, и поетеса. Човек. Съветски човек, способен да излъчи от глъбините на душата си трепетите и вълненията, с които е заредено и сърцето на един поетичен гений.

...Огънят, жертвеният огън пламти върху черния мраморен постамент, а в притихналия „сосновий лес“ ясно отекват метрономните удари на едно вечно живо сърце — сърцето на непобедените. На мъчениците, които във велико братство посрещнаха последния си час в концлагера „Саласпил“ край Рига. И които завещаха това велико братство на своите потомци, на живите, които дойдоха като победители, за да увековечат подвига им с гранита на този мемориал на мъжеството и на непреклонността. И на дръзката, на неукротимата, на нетленната вяра.

Сразен до смърт, един каменносив гигант се надига със сетни сили срещу похитителите, опрял гранитна ръка в земята на бащите и дедите. В земята — и люлка, и гроб. В залеза на юнския ден една мъченица среща палачите, прикрила зад себе си невръстна рожба. Изтерзани, но непобедени, те крачат срещу смъртта с вдигнати в закана юмруци. Те крачат — руси, латвийци, поляци, украинци, и на вкаменените им устни са застинали последните им думи: „Рот фронт!“ Треперете, палачи!

Върху гранита са разпилени карамфили, рози, маргарити. Върху гранита деца са оставили бонбони за непорасналите, за децата, които и след столетия ще останат деца.

Ние бяхме и на Пискарьовското гробище в Ленинград, където младоженци положиха букет с гладиоли, и, коленичили пред пламъците на жертвеника, всъщност извършиха венчалния си обряд. Ние бяхме и на толкова други гробници и братски могили, защото тази земя е осеяна с безброй паметници на родолюбие и синовна саможертва в защита на майката родина. И където и да отидехме, други вече бяха минали пред нас. И където и да положехме цветя, други вече бяха засипали с цветя гранитните и мраморни плочи. И където и да коленичехме, други бяха вече коленичили преди нас, за да мълвят с тъга и горест имената на недоживелите, на недочакалите, на нецелувалите, на непрегръщалите, но на щедрите, на безгранично, на безмерно щедрите, дарили на тях, на живите, живота си.

Някога един велик съветски писател — чародеец на руската реч, бе писал: „Човек — това звучи гордо!“

Съветски човек — това наистина звучи гордо!

Горан ГОТЕВ

Digitized by Google

СЕКРЕТАРЯТ НА НЕЛЕГАЛНИЯ ОБКОМ

Убит от немските окупатори на 27 януари 1943 година, Николай Иванович Сташков — секретар на нелегалния областен комитет на КПСС в Днепропетровск — преди разстрела се обръща към палачите:

— Стреляйте не в тила, а в гърдите! Живях като комунист и ще умра като комунист!

На 2 май 1945 година е издаден Указ на Президиума на Върховния съвет на СССР, с който на Н. И. Сташков посмъртно се дава званието „Герой на Съветския съюз".

Малцина са онези, които знаят, че този смел човек, талантлив организатор на масите и самоотвержен борец за щастието на хората, оглавявал безброй диверсионни акции срещу завоевателите, е син на българин. Баща му, бивш пристанищен работник в Одеса, българин по национал-ност, преди Октомврийската революция бил заточен в Сибир.

Железарски работник, комсомолски деятел, школник в Харковската школа за червени старшини и в школа за командири, студент в Металургическия институт в Одеса и политработник в Червената армия — такива са отправните жалони в живота на бъдещия секретар на нелегалния областен комитет в Днепропетровск.

Тук поместваме откъс от книгата на **З. ПОЛИТОВ** „Секретарят на нелегалния обком".

В ПОДЗЕМИЯТА НА ГЕСТАПО

Над проснатия върху нара в единичната килия Сташков се надвеси дебел фашист в черен есесовски мундир. Това беше щурмбанфюрер Мулде, който пристигна в Петроград, отзовавайки се на телефонното позвъняване на гебитскомисаря Цимерман.

Но арестуваният беше в безсъзнание. Раните на бедрото и ръката му кървяха. Мулде се намръщи, заповяда незабавно да се превържат всички рани, да се дадат обезболяващи лекарства, да се налее в устата на арестувания коняк. Този човек му беше нужен жив, каквото и да става.

Първият разговор не се състоя: дошъл в съзнание, Сташков така погледна Мулде, че той пристъпи нелозко от крак на крак и изскочи из вратата.

— Да се охранява строго! Веднага да се приготви за път, при мене в Днепропетровск ще проговори — извика той, минавайки край охраната...

Сташков беше прехвърлен в днепропетровския гестаповски затвор на ул. „Короленко" в единична килия № 20 с усилена охрана. Охраната се стараеше да скрие, че той е в затвора, но не успя: арестуваните започнаха борба за настаняването на Сташков в болница под лекарски надзор.

В отговор на това искане се появиха есесовци и започнаха побоища над арестуваните. Особено зле си изпатиха Демянченко, Дементиев, Калинкин, Кравченко. По време на изтезанията Дуся Кулакова се нахвърли върху помощника на Мулде, гестаповеца Горна, когото повали. Но той бързо скочи и удари момичето с пистолет по главата. Обляна в кръв, Дуся падна. Раздадоха се викове:

— Убийци! Изверги!...

Хитлеристите заставиха все пак арестуваните да млъкнат. При Сташков изпратиха лекар. Но той не се затрудни с много работа. Измери температурата, превърза отново раните и си тръгна, като мимоходом подхвърли: „Един месец ще изкараш, а повече не ти трябва".

През първите дни никой не закачаше Сташков. Почти през цялото време той се намираше в унес: стенеше, мяташе се насън. А когато идваше в съзнание, мислеше само за едно: „Нима има провал? Къде се скъса нишката!" Отново и отново проследяваше ден след ден, час след час живота си през последно време. Не можеше да се упрекне в нищо. И пак анализираше миналото...

При него се отби фашисткият генерал Клостерман. Високо, за да го чуе Сташков, той наруга охраната, че държи арестуваните в тъмна и влажна килия, че лошо проветрява помещението и не следи за чистотата. Нареди да измият пода на килията, да подобрят храната. Мулде почтително съобщи на генерала, че той вече е създал добри условия на някои арестувани, например за Давидовска, и че е дадено разпореждане да се създадат същите условия и за Сташков.

Digitized by Google

— Как се чувствувате, господин Сташков? — започна Клостерман.

Сташков поиска веднага да бъдат прекратени побоищата над арестуваните, да им се създадат сносни условия, да разрешат разходки и свиждане с роднини.

Генералът, охраняван от Мулде и от началника на полицията Корниенко, седна до възглавницата на пленника.

— Дойдох при вас, господин Сташков — започна да превежда Якубовски, — като при равен. По руски тук аз съм военен губернатор, а вие — партиен ръководител, нещо като местен водач. Но аз съм законният военен губернатор, назначен от самия фюрер, а вие сте незаконният, непризнат от властите, вие водите незаконна война против германските войски.

Сташков слушаше внимателно. После вдигна ръка в знак, че иска да отговори. Той говореше тихо, с труд произнасяше всяка дума. Но мисълта му беше ясна.

— От гледище на завоевателите, разбира се, аз съм незаконен ръководител. Но има и друго становище, и то е единствено вярното — това е становището на съветския народ, който временно попадна под вашия гнет, но който никога няма да признае вашата власт и ще се бори с вас като с фашистки поробители.

— Достатъчно, господин Сташков. Знаем, че вие сте сериозен човек, умен, разсъдлив. Но съдете сам: положението на съветските войски на фронта е безнадеждно, нашите войски се придвижиха толкова далеч, че боевете се водят по улиците на Сталинград, приближават Каспийско море. Сега вие имате само един изход и аз ви го предлагам. Хайде да сключим мирно и почтено споразумение: ние ще ви запазим живота, ще ви дадем работа, достойна за умен човек, а вие ще призовете своите съмишленици да прекратят безсмислената борба срещу германските въоръжени сили, ще ги призовете да ни сътрудничат в заводите, в учебните заведения, в учрежденията.

Предлагаха му предателство и Сташков отговори направо:

— Вие много лошо познавате комунистите и въобще съветските хора! В това е съдбоносната ви грешка, господин генерал. Аз съм дълбоко убеден: ще мине малко време и вашите войски ще бъдат разбити. Запомнете тези мои думи. Опитвате се да стопанисвате нашата земя, а досега не сте пуснали в експлоатация нито един завод, нито една свестна шахта. Не е ли така?

Сташков се закашля, безсилен да сдържи болката в гърдите, но все пак довърши мисълта си:

— Не от доброта сте дошли при мене. Земята гори под краката ви.

Генералът стана. Лицето му потрепваше от нервен тик. Гневно каза:

— Вие, комунистите, ще отговаряте за всичко. И лично вие, господин Сташков. Давам ви едно денонощие за размисъл, за този срок можете писмено да изложите своите условия. Ще се разпореди да ви донесат хартия и молив.

Гостите побързаха да си отидат. Страшно звекна с желязото си вратата.

Сташков остана сам с мислите си. Още преди да го арестуват, той знаеше от сводките на Совинформбюро, че хитлеристките войски са се придвижили далеч на изток, че водят боеве на Дон и Кубан, стремят се към Сталинград. Но къде и кога ще се задави врагът? Сега е важно да се удвоят и утроят ударите по хитлеристите. Ех, този нелеп арест! Колко трудности ще срещнат сега Савченко, Кравченко и другите другари!... Борбата няма да спре, не, тя ще продължи навсякъде, даже и в тази килия, в този затвор. Сташков се замисли. Как да организира връзката с външния свят, как да узнае какво става там, с какво да помогне на другарите?...

Цялата нощ мина в размисъл.

На сутринта въведоха Мария Саенко с парцал и кофа. Придружаваше я затворническият надзирател. Жената внимателно погледна арестувания и започна да мие пода. Когато се приближи до Сташков, той пошепна:

— Искам да зная какво става вън. Помогнете...

Тя мълчеше, но като си тръгна, му се усмихна обнадеждаващо.

Искаше да й подаде бележчица, но се въздържа. И да вземе, на изхода ще има строг обиск. Не, трябва да почака по-удобен случай...

На сутринта дойде Мулде за отговор на предложението на генерал Клостерман.

— Какво ново, господин Сташков?

— Нищо.

Мулде не се изненада и престана да задава други въпроси. Той плесна с ръце, в килията влязоха есесовци и започнаха побоя. Като през мъгла Сташков гледаше лицето на Мулде и дочуваше въпроса му: „Може би ще размислите, господин Сташков?“ Той мълчеше...

Хвърлиха го на пода, облян в кръв. Бяха се разтворили раните, животът едва тлееше в премазаното тяло.

След разпита Клостерман упрекна Мулде за неумели действия, за груба работа.

— Разузнавачите не постъпват така — каза назидателно генералът. — Вие сте длъжен да се доберете до признания, а не да му раздробявате вътрешностите. Вашата задача е да унищожавате не само ръководителя, а всички нелегални и партизани в този край. Ако не постигнете това, ще се погрижа да ви изпратят на фронта — закани се накрая Клостерман.

Самият щурмбанфюрер не чакаше успехи от разговорите със Сташков, но го заслепяваше ярост, зверска ненавист към комуниста, когото той, въоръженият до зъби, разполагащ с неограничени възможности,

Digitized by Google

все не можеше да победи. Трябваше нещо да се измисли, да се приложи специално оръжие към този човек...

Сташков беше секретар на нелегалния обком, водач на съпротивата... Хитлеристите бяха изяснили за него всичко докрай. Те знаеха, че има семейство, деца, които обича много, че има баща.

„Трябва да се намерят — изкомандува Мулде. — Чрез семейството на Сташков ще открием път към сърцето му..." Когато му доложиха, че семейството е евакуирано, а баща му живее в града, той лично отиде да арестува Сташков старши.

За следовател по делото беше назначен хауптщурмфюрер от SS Лунде.

Отново доведоха Мария Саенко в килията и я заставиха да почисти. Тя дълго ми кървавите петна. Когато охраняващият се бе залисал, бързо прошепна: „Има много арестувани. Държат се добре. Появил се е провокатор."

На вечеря в парчето хляб Сташков намери мъничко късче хартия. Едва дочака тъмничарят да изнесе чинията и да щракне резето. Той успя да прочете разлетите върху тънката хартия редове: „Баща ви е арестуван и се намира тук. Ю. действува. Нашите се държат чудесно. Прилагат се инжекции. Арестите продължават. Чакаме отговор. Б."

Първата вест от своите! Значи са арестували баща му. Непременно ще го измъчват. Но той е старец със здрава закалка, всичко разбира и няма да се даде. „Ю." — това, разбира се, е Савченко. Радостно съобщение. Действувай още по-добре, скъпи Юра. „Б." може би е Лука Берестов? Вероятно е той.

Тази вест от другарите го възвърна към живота. Бележката глътна и пи вода. За първи път през тези дни заспа дълбоко.

На следващото утро в килията на Сташков хвърлиха арестуван с изранено лице и синьо под окото. Той се представи като майор от Червената армия, хванат в плен край Харков. Николай Иванович започна да го разпитва за дивизията, в която е служил, за настроенията, за местата на боевете и скоро се убеди, че това е примамка на Мулде.

— Вън от килията — извика Сташков. За да избягнат нов скандал, охраняващите побързаха да изведат провокатора.

Привечер заведоха Сташков при следователя.

— Ние, господин Сташков, ви приготвихме малък сюрприз — ехидничеше следователят. — Вие може би се затъжихте за баща си. Ето той е пред вас.

Иван Василевич седеше в ъгъла на дивана. Като видя сина си, той се опита да стане, но не му стигнаха силите — над него, изглежда, се бяха „потрудили".

Не им разрешиха да разговарят. Разделиха ги от крепката преградка и ги отведоха по килиите.

„Дръж се, синко, за мене не се тревожи, бъди юнак" — ето какво прочете Николай Иванович по лицето на баща си.

Сутринта откараха Сташков на разпит в друго здание. Той отказа да отговаря. Вързаха го, направиха му инжекция, след това настъпи някаква забрава... Инжекцията беше болезнена, съзнанието се връщаше бавно. Започнаха да го провокират, задаваха му различни въпроси, назоваваха имена, адреси, за които той уж бил бълнувал.

Сташков отговаряше внимателно, понякога сам поставяше насрещни въпроси. Два дена продължи разпитът или по-скоро борбата между непримирими врагове. Тези два дена му дадоха твърде много — успя да узнае имената на новите арестувани, по-добре да разбере поведението на другарите си и на гестаповците...

— Слушайте, Сташков, оказва се, че вие сте син на българин? — в гласа на Клостерман имаше нотка на учудване.

— Да, този старец, над който вие се гаврихте, е мой баща, български работник.

— Тогава да се разберем с вас по друг начин. Можем да заселим в България вас, баща ви и другите ви роднини. Живейте си спокойно. Но този живот трябва да се заплати с нещо.

— Пак ми предлагате предателство?

— Вие пак ме нагрубявате. По-добре си помислете: България е наш съюзник и българите се отнасят добре с нас.

— Вие забравихте Димитров и Коларов, българските комунисти и въобще българската работническа класа.

Генералът се намръщи:

— Вие си знаете своето!

— Съветвам ви да си спомните комедията на съда по делото на Георги Димитров. Тогава Гьоринг направи всичко, но все пак победител излезе комунистът Димитров. Комунистите ще победят и в тази война независимо от това, какви са те — българи, руси или немци. Мене, разбира се, ще ме унищожите. Съжалявам само, че няма да доживея до деня, когато българският народ ще се избави от фашисткото иго. България ще бъде свободна. Ето в такава България бих поживял, бих поработил за благото на народа ѝ.

— Млъкни! Изведете го! — завика Клостерман.

В средата на септември 1942 година следователите опитаха поредния си трик. Докараха в затвора съпрузите Осипенко и техния съучастник С. Кулиш. Рекламираха ги като неотдавна хванати съветски парашутисти, оказали въоръжена съпротива на немските войници. Направиха им „сринини" и те тихично и незабелязано започнаха да разпитват за тайните на нелегалните. Николай Иванович изреди пред тях няколко измислени имена, в това число и на двама немски подлизурки, хванати при една всеобща блокада в Павлоград. Мулде нареди да ги разстрелят. Така секретарят на обко-

Digitized by Google

ма се убеди, че е прав в догадката си. По една жена, която разнасяше хляб по килиите, Сташков изпрати на другарите си бележка, в която ги предупреждаваше за опасността.

„Другари! Затворът е пълен с провокатори. Знайте, че инжекциите не са страшни. Това става така: агентът седи до вас и ви задава въпроси. Слабите хора започват разговор, по време на който невинно издават тайни. Агентът ви фиксира и предава на следователя. Когато дойдете при следователя, той ви задава въпрос. Ако не отговорите, тогава правят инжекция. Това е много болезнено. След като дойдете в нормално състояние, ви казват: под влияние на инжекцията вие ни казахте някои неща. Всъщност това са показанията на провокатор. С мене седяха провокаторите Кулиш и още един. Осипенко от Василковски район с жена си Зина. Тези трмата — „бивши парашутисти" — са провокатори. Доста хора се предали...

Прощавайте, другари!

Ако има възможност да се изнесе или предаде навън тази бележка, предайте я да се запази до връщането на съветската власт.

24. XI. 1942 г.

Ваш Н. Сташков"

Юрий Савченко прие вестта за арестуването на секретаря на нелегалния обком Н. И. Сташков на 28 юли 1942 година като сигнал за усилване на конспирацията, а не за отслабване дейността на нелегалните организации и групи. Нека знаят враговете: нищо не може да застави съветските хора да прекратят борбата.

Но Савченко чувствуваше, че вражеската примка се затяга все по-здраво и поздраво около него. Арестуваха леля му Алексеевна и чичо му Григорий Шепитко. На 1 септември 1942 година само голямата предпазливост спаси Савченко от арест — той излезе от дома си преди разсъмване, а сутринта там вече нахлуха есесовци. Но когато му предложиха да напусне града и да премине фронтовата линия, той отговори:

— Докато другарите ми са в ръцете на врага, аз съм длъжен да им помогна, да подготвя бягството им...

Хванаха го, когато с риск за живота си отиде да възстановява връзките, нарушени от арестите. Това стана в средата на октомври 1942 година посред бял ден на улица „Ленински".

В затвора им направиха очна ставка. Юрий даже не показа, че познава секретаря на обкома и Николай Иванович неволно се залюбува на този мъжествен малък герой. Гори го, режи го на парчета, няма да се издаде, нищо няма да каже. Не, не бе се излъгал в секретаря на градския комитет.

В присъствието на Сташков гестаповците започнаха да бият Савченко, но той си знаеше едно:

— Не зная... Не съм видял...

Тропотът на подкованите войнишки ботуши не даваше на измъчените хора да заспят. Понякога затворът потреперваше от вик: „Прощавайте, другари!" Следствието продължаваше. На няколко пъти Мулде докладва на генерал Басовиц, че е време арестуваните да бъдат разстреляни. Но той упорствуваше.

— А какво ще доложа на Берлин? — питаше той Мулде. — Че господин Сташков е приел мъченическата смърт, без да отрони дума? Че след неговото арестуване отново се вдигат влакове във въздуха? Не! Вие сте длъжен да изтръгнете от него всички сведения. Устройте му разпит в продължение на три денонощия. В края на краищата той не е от желязо. Зад следователската маса се сменяха Лунде, Мулде, Хорн, Шлиербах. Те разпитваха, отиваха си и отново се връщаха, а Сташков все стоеше, докато го държаха краката. Падаше — вдигаха го. Заспиваше прав — будеха го и през цялото време — въпроси... Някакви снимки, списъци, позиви...

Под ръката на Лунде лежеше пачка позиви. Поиска да ги види. Лунде му подаде целия пакет.

— Моля заповядайте. Това са веществени доказателства. Спомнете си къде са печатани? Кой написа позивите? Къде са тези хора?

Сташков внимателно разглеждаше възванията и позивите. Много от тях бе писал лично. А този вече е нов, не му е известен. Значи борбата продължава...

Уловил погледа му, Лунде извика:

— Не се радвайте! Скоро ще настъпи краят на всички ваши хора, господин секретар на обкома.

— Моите хора са двеста милиона, господин следовател, и сред тях комунистите са милиони, така че няма да се справите, ще се пресилите.

Следователите в последно време избягваха да влизат в спор със Сташков. Винаги логиката на разсъжденията му вземаше връх. Но този път Лунде не издържа.

— Всички, всички ще унищожим! — кресна той.

А после в затвора проникнаха известия за успехите на съветските войски на Волга.

Хитлеристите увесиха нос — още една зима в Русия вместо обещаната от фюрера победа.

На Клостерман му омръзна да чака. Мулде получи заповед да се разправи с основната група нелегални в Днепропетровск.

През нощта на 10 декември 1942 година в затвора нахлуха есесовци. Много от тях водеха кучета. Втурнаха се в килиите, викаха хората по списък и ги гонеха с приклади в коридора. Откараха ги в закрити камиони край града и ги разстреляха в един от противотанковите ровове. Сред тях

Digitized by Google

беше и бащата на Сташков Иван Василевич.

От затвора Савченко успя да изпрати навън една след друга две кратки бележки. Първата беше написана на късче бяло платно и адресирана до лелята К. А. Шепитко.

„Благодаря за хляба и бельото, скъпа лельо — пишеше Юрий. — Жал ми е, че ви причиних на тебе и на всички роднини толкова мъка. Изглежда, че оттук няма да изляза. Знай, че не съжалявам за нищо. Все едно, правдата ще бъде на наша страна. Предай на Клава да възпита Галя като честен човек. Ще й бъде тежко без мъж, а на дъщерята без баща. Нека се омъжи, ако хареса някого.

Аз отдавам живота си на родината. Прощавайте."

Ето и втората бележка, написана, съдейки по почерка, с прекъсвания, набързо:

„Здравейте, скъпи!

Благодаря за съчувствието ви към моята съдба. Тази бележчица по всяка вероятност ще бъде последно „прости". Делото е приключено и аз днес-утре отдавам живота си. Ако срещнете родителите ми, целунете ги силно от мене.

Ваш Юрий.

Още веднъж извинете за причинените грижи. Много ми се живее. Но умирам спокойно. Знам, че не съм сам и вместо мене ще дойдат хиляди.

21 декември 1942 година."

Николай Иванович Сташков и Юрий Петрович Савченко бяха разстреляни на 27 януари 1943 година. Преди разстрела Сташков извика на палачите:

— Стреляйте не в тила, а в гърдите! Живях като комунист и ще умра като комунист!

През декември 1942 година и януари 1943 година бяха убити и изтезавани около 80 души активни участници в днепропетровската нелегална организация. От тях е останала предсмъртна бележка, адресирана, изглежда, до другарите по килия:

„Другари! Ние завинаги ще останем с вас, ние навсякъде ще бъдем сред вас!"

ВЕСТИ

Врачанското съвещание на редакционния колектив на списание „Партиен живот" с неговите кореспонденти се отличаваше с висока култура, деловитост, богата размяна на мисли, идеи и приятни часове сред близки другари.

В доклада си Петко Русев — главен редактор на списанието, запозна присъствуващите с основните насоки, в които редакцията през 1978 година ще съсредоточи своите усилия. Каква ще бъде проблематиката на списанието?

Изходна позиция ще бъде курсът на Единадесетия конгрес на Партията за високо качество и ефективност — навред и във всичко.

Усилията ще бъдат насочени към разкриване и поднасяне на новото, което се ражда в живота на Партията. Голям ще бъде приносът на списанието за издигане авангардната роля на комунистите. През годината чрез страниците на „Партиен живот" ще се появят поредица от комплексни разработки. Специални грижи ще се отделят за първичните партийни организации и групи, за апарата на партийните комитети. През 1978 година почти всички окръзи ще гостуват на списанието с нового, положителното в своята дейност.

В „Партиен живот" ще продължат да се появяват материали от дейността на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП, ще се дава опит от КПСС и другите братски партии. Голямо внимание ще се отделя на критиката в борбата срещу отрицателните явления в нашия живот.

В изложението си Д. Димчев — завеждащ отдел в списанието, се спря на едногодишната дейност на нещатните сътрудници, изтъкна техния принос към постиженията на „Партиен живот".

В изказванията участвуваха Борис Наков — Хасково, Кирил Янушев — Толбухин, Димитър Динков — Пловдив, Крум Радойков — Кюстендил, Христо Георгиев — Враца и Стойко Желязков — Сливен и др. Те изтъкнаха ролята на списанието и помощта, която то оказва на партийните органи и организации, на кадрите в решаването на задачите, които стоят пред тях. Единодушно бе мнението за възходящата линия на неговото утвърждаване като близък помощник на партийните кадри.

В състоялата се среща със Светозар Петрушков — секретар на окръжния комитет на Партията, присъствуващите бяха запознати с историческото минало и богатото настояще на окръга и с онова, което се решава в окръжната партийна организация. След това бе прожектиран филм за успехите на окръга. С голям интерес бяха разгледани в. Сколчина и пещерата „Леденика".

В непринудена, другарска атмосфера се състоя среща между ръководствата на окръжния комитет на БКП и списание „Партиен живот". Прието бе редакционният колектив на списанието да окаже помощ в подготовката и решаването на някои задачи, които стоят пред Врачанската партийна организация.

Digitized by Google

БРАТСКО СЪТРУДНИЧЕСТВО ВЪВ ФИЗКУЛТУРКОТО ДВИЖЕНИЕ

ТРЕНДАФИЛ МАРТИНСКИ
председател на Централния съвет на Българския съюз
за физическа култура и спорт

Едно от най-големите завоевания на първата в света социалистическа държава — СССР, е формирането на новия човек с неговата висока трудова съзнателност и активност, с неговия чист патриотизъм и интернационализъм, с предаността му към делото на комунизма. За постигането на тази цел важна роля игра и съветската физическа култура и спорт, чиито насоки се определят от марксистко-ленинските идеи за всестранното развитие на личността. На различните етапи от историята на съветската държава КПСС поставя пред физкултурното движение конкретни задачи, свързани най-тясно със социалистическото строителство, с отбраната на страната и възпитанието на народа.

Постоянното повишаване на социалното значение на физическата култура и спорта в СССР е обективна закономерност, която се определя от потребностите на комунистическото строителство, от нарастващите грижи за духовното и физическото съвършенство на човека. Партийните, съветските, комсомолските, физкултурните и стопанските организации осъществяват широк комплекс от мерки за тяхното развитие във всяко предприятие и учреждение, в учебните заведения, в селата.

Най-характерният белег, отличителната черта на съвременното съветско физкултурно движение е неговият общонароден характер. В това се корени неговата жизненост, неговата сила. Заниманията с физическа култура и спорт в СССР са достояние на всички слоеве от населението, във физкултурното движение участват над 55 млн. души.

Едно от убедителните доказателства за постиженията на съветската физическа култура са успехите в развитието на спорта. Изключително високото майсторство на съветските спортисти се потвърждава на европейските и световните първенства и на най-внушителните спортни форуми в света — олимпийските игри. За първи път представители на СССР участвуваха в олимпиадата през 1952 година в Хелзинки. И веднага оглавиха неофициалното класиране със 71 медала и 494 точки. Оттогава започна техният триумфален победоносен път в Мелбърн, Рим, Токио, Мексико, Мюнхен и Монреал.

Съветските спортисти са носители на най-високи морални качества и добродетели, пример за подражание от всички млади хора в света, красноречиви и убедителни пропагандатори на социализма.

Всепризната е активната, последователна и настъпателна борба на съветските спортни органи и организации против буржоазната идеология в спорта, за демократизиране на международното спортно и олимпийско движение, против расизма и дискриминацията. Тази принципна позиция на СССР в областта на международния спорт донесе

Digitized by Google

на съветското физкултурно и спортно движение заслужен авторитет и признание.

Многостранният и богат опит на съветското физкултурно движение е вдъхновяващ пример за развитието на физическата култура и спорта в социалистическите страни за всички прогресивни сили в света. Социалистическите страни още при първите стъпки на своите физкултурни и спортни движения получиха щедрата и безкористна помощ на съветските спортни организации и специалисти, които им помогнаха както в организационното изграждане, така и в методическото осигуряване, в подготовката на кадри и строителството на база. И ако сега повечето социалистически страни излязоха в авангарда на световния спорт, то това е плод в голяма степен и на съветската помощ, на щедро споделения съветски опит.

Голямо значение има опитът на СССР и за развиващите се страни. Той не само има голям дял за техните спортни успехи, но и допринася за издигане авторитета на съветската страна, на съветския спорт сред народите, които сега поемат пътя на независимото си развитие.

СЪВЕТСКИЯТ ОПИТ — РЕШАВАЩ ФАКТОР ЗА ИЗГРАЖДАНЕТО И ВЪЗХОДА НА БЪЛГАРСКОТО ФИЗКУЛТУРНО ДВИЖЕНИЕ

Дружбата между българското и съветското физкултурно движение, между физкултурниците и спортистите на НРБ и СССР има свои дългогодишни традиции. Началото на нашето организационно физкултурно движение, чиято 100-годишнина ще чествуваме през 1978 година, е свързано с помощта на руските офицери, оказана след освобождението ни от османско иго при създаването на гимнастическите стрелкови дружества.

След победата на Великата октомврийска социалистическа революция, през тежките години на монархо-фашизма в България, нашите народни спортисти по легални и нелегални пътища търсеха опита на съветското физкултурно движение. Българските „червени" спортисти — членове на гимнастическите чети „Спартак", се стараеха да подражават на съветските спортисти. Непреодолим бе стремежът на нашата прогресивна младеж да устрои своите спортни организации и да спортува като младежта в съветската страна. Въпреки жестокия полицейски терор и разтурянето на прогресивните спортни клубове, верните на народа спортисти успяваха, като използваха опита на съветското физкултурно движение, да организират свои физкултурни и спортни прояви, спартакиади и културно-масови мероприятия. Незабравима ще остане в историята на българското физкултурно движение и първата среща между наши и съветски спортисти. През август 1940 година в София гостуваха футболистите на Московския „Спартак". Сърдечното посрещане, огромният интерес към срещите, изключително коректната игра, братските усмивки и прегръдки бяха повече от една спортна проява. Фашистката полиция се опита да осуети израза на братските чувства, като арестува повече от 200 души, но не можа да се справи със спонтанния народен възторг: „Гостуването на съветските спортисти — писа тогава органът на БКП в. „Работническо дело". — бе един случай българският пролетариат и българските трудещи се да манифестират своята голяма любов, преданост и ентусиазъм към великата страна на социализма".

След победата на Деветосептемврийската социалистическа революция у нас се създадоха най-благоприятни предпоставки и условия за широко изучаване и прилагане на богатия съветски опит и в областта на физическата култура и спорта. За това още в първата си среща

Digitized by Google

с българската спортна делегация в Москва през 1945 година вождът на българския народ Георги Димитров посочи: „Разумно, ясно и убедително разкажете в България, осведомете всички за съветската физическа култура. Приложете на практика направените изводи.“ Тези напътствени слова станаха ръководно начало за нашето физкултурно движение.

Използвайки опита на съветското физкултурно движение, у нас се приложиха такива действени форми за развитието на масовата физкултура и спорт като пролетните и есенните профсъюзни и младежки кросове, комплексът „Готов за труд и отбрана“ и др. Разработена бе и внедрена единната републиканска спортна класификация. Десетки български младежи получиха своето образование в съветските физкултурни учебни заведения. Повече от 200 съветски учени и специалисти през различните периоди и за различни срокове от време оказваха и оказват методична и организационна помощ на българското физкултурно и спортно движение.

Няма нито един спорт у нас, който да не се е развивал с най-близката помощ на съветските специалисти. Първият пратеник на съветския спорт, който дойде у нас от великата братска страна да сподели своя опит и знания, е А. Аникин. С неговото име са свързани подемът и първите успехи на родния волейбол. В основата на издигането на майсторството на баскетболистите и на техните победи на международното поле стои помощта на изтъкнатия треньор и педагог Ст. Спандарян и големия специалист и учен проф. Н. Семашко. Изявата на юнашката сила и мъжество на нашите борци, прославата им на европейските, световните първенства и олимпийските игри дойде в резултат на безкористно предадения опит на съветската школа от А. Катулин и В. Зенин. Овладяването на световните върхове от нашите щангисти е най-тясно свързано с името на големия съветски специалист Ив. Любавин. Гребците и кануистите влязоха в редицата на световния елит със споделения опит на В. Дорофеев и Г. Бухарин. Боксьорите поеха пътя на високите постижения с помощта на Б. Никаноров. Нашата спортна наука и методика се развиха и усъвършенствуваха при непосредственото участие на най-изтъкнатите учени на СССР. Професорите С. Летунов, Н. Озолин, Л. Матвеев, Вл. Зациорски, Вл. Фарфел, П. Рудик, А. Пуни, Д. Йонов са само част от тези, които дадоха своите знания и опит за възхода на българския спорт.

Братските взаимоотношения между българското и съветското физкултурно движение получиха особено широко развитие и задълбочаване през годините след Априлския пленум на ЦК на БКП (1956 г.). В основата на многостранната дейност в областта на физическата култура и спорта бяха указанията на др. Тодор Живков да укрепваме и прославяме с всички сили вековната българо-съветска дружба — непоклатима основа на нашите успехи, гаранцията за нашето социалистическо настояще и комунистическо бъдеще. Този период е характерен с търсене на нови форми за обогатяване съдържанието на взаимните връзки между българските и съветските спортисти. Особено през последните години се осъществи дългосрочно планиране на спортните връзки и сътрудничество в рамките на един олимпийски цикъл (4 години). Създадена бе постоянна смесена комисия по въпросите за сътрудничеството и взаимопомощта в областта на физическата култура и спорта. Подписваните всяка година протоколи обхващат и регулират връзките между България и Съветския съюз в областта на физкултурата и спорта за всички равнища и във всички направления.

След Юлския пленум на ЦК на БКП (1973 г.) се издигнаха и спортните връзки между нашата страна и Съветския съюз на качествено ново равнище. На 12. XII. 1974 г. в Москва бяха подписани дългосрочна програма и мероприятия за по-нататъшното всестранно

Digitized by Google

сътрудничество, сближаване и интеграция между СССР и НРБ в областта на физическата култура и спорта. По своя дух и съдържание програмата е ярко проявление на пълното единство на идеите и целите на нашите страни в областта на физическата култура и спорта. Това е първият по рода си документ в международните спортни отношения.

След подписването на програмата отношенията в областта на физическата култура и спорта между НРБ и СССР придобиха още по-голяма конкретност, всеобхватност и перспектива. В дейността на Българския съюз за физическа култура и спорт настъпиха качествено нови моменти по изучаването и прилагането на богатия съветски опит.

В изпълнение на програмата понастоящем се осъществява съвместен план за научноизследователска работа по основните проблеми на комунистическото възпитание на спортистите, на пропагандата и агитацията на физическата култура и спорта. През ноември т. г. у нас ще се състои научно-практическа конференция на тема „Физическата култура и спортът — важно средство за хармоничното развитие на младежта и народа", в която ще участвуват с доклади изтъкнати съветски педагози и спортисти. С голям успех се проведоха съответно у нас и в СССР викториите „Познаваш ли спорта в СССР?" и „Познаваш ли спорта в НРБ?".

Сега по-широко и задълбочено се изучава и прилага съветският опит в работата по комплекса „Готов за труд и отбрана", по организирането на физкултурни и спортни занимания по местоживеене, по развитието на спорта в малките градове, по внедряването на производствената гимнастика и масово-оздравителната физкултура и други.

По-целенасочено се изучава и внедрява съветският опит и в областта на високото спортно майсторство. В тази насока се осъществява съвместна научноизследователска работа по въпросите на подбора и подготовката на спортни резерви в детско-юношеския спорт, по изработването на апаратура за научна и научно-приложна дейност. Организират се съвместни учебно-тренировъчни лагери на състезателите от националните отбори по отделни спортове. Провеждат се конференции, симпозиуми, колоквиуми и семинари по отделни проблеми, свързани с усъвършенствуване на средствата и методите за подготовка на спортисти от международна класа.

Все по-широко приложение в нашата практика намира опитът в строителството и експлоатацията на спортните съоръжения и производството на спортен инвентар.

Изучаването и прилагането на съветския опит е основен фактор за успешното развитие на българското физкултурно и спортно движение. Ние с огромна благодарност и задоволство отбелязваме, че взаимоотношенията между СССР и НРБ в областта на физическата култура и спорта са образец, пример на братско и безкористно сътрудничество между две социалистически страни. Сега Съветският съюз заема първо място в спортния обмен на нашата страна. И този обмен непрекъснато се разширява. Докато през 1969 година се състояха 54 срещи между съветски и български спортисти на равнището на национални състави със 780 участника, то през 1976 година тези срещи бяха 135 с 1914 участника. Със същото темпо се увеличават и клубните срещи — от 35 с 649 спортисти през 1969 година те достигнаха през 1976 г. 185 със 3221 участника.

Подобряват се и се разширяват спортните връзки между побратимените области и градове на Съветския съюз и нашата страна. При това спортният обмен нараства не само в количествено отношение. Усъвършенствува се неговата структура, подобрява се качеството му. При планирането на мероприятията по обмена все по-значително място

Digitized by Google

заемат изискванията за ефективност. Това се отнася както до двустранните спортни срещи, така и до организирането на съвместни тренировъчни сборове, конференции и други. От друга страна изискването за висока ефективност определя и структурата, и обмена. В него изпъкват мероприятията както по основните спортове, така и по тези, в които имаме определени цели и надежди.

Възможността да изучаваме и прилагаме неизчерпаемия съветски опит даде богати резултати, стана основна предпоставка за възхода на нашето физкултурно движение, за големите успехи на родния спорт по всички континенти на планетата. Днес ние с гордост отбелязваме, че хиляди младежи, девойки и трудещи се са включени в системни физкултурни и спортни занимания. През годините на свободата нашите спортисти извоюваха 623 медала от европейски и световни първенства и олимпийски игри. Отличното представяне на българските състезатели на олимпийските игри в Мюнхен (1972 г.) и Монреал (1976 г.), където те заеха осмо място в неофициалното класиране по нации, е венец на безкористната помощ на съветските специалисти, на нашата дружба и сътрудничество, на предимствата на съветската спортна наука и практика.

Братската дружба и сътрудничество между българското и съветското физкултурно движение се характеризират с пълното единомислие и единодействие по всички проблеми и въпроси на съвременното международно спортно и олимпийско движение.

Двадесет и петият конгрес на КПСС и Единадесетият конгрес на БКП разкриха нови, още по-широки предпоставки за задълбочаване и разширяване братската дружба, сътрудничеството и интеграционните процеси между българското и съветското физкултурно движение. Те трасират нови пътища, разкриват още по-светла перспектива за постигане общата цел — по-нататъшно масовизиране на физическата култура и спорта, повишаване на майсторството и възпитанието на спортистите — пламенни патриоти и интернационалисти, всеотдайни радетели на нерушимата и свята българо-съветска дружба.

ПРЕД НАС Е МОСКОВСКАТА ОЛИМПИАДА

Съвременните олимпийски игри се утвърдиха като най-широк и представителен международен форум на световния спорт. Успоредно с това те надхвърлят рамките на чисто спортно движение, защото високата изява, достойното представяне на държавите на олимпиадите има и определено политическо значение, тъй като отразяват посредством спорта възможностите на двете световни системи — социалистическата и капиталистическата.

Една от най-характерните особености на олимпийските игри след Втората световна война е успешното представяне на страните от социалистическата общност. Още след излизането си на олимпийската арена през 1952 г. СССР и другите социалистически страни застанаха на челно място в световния спорт. Това получи най-ярък израз на Монреалската олимпиада, където в десятката на първенците на неофициалното класиране се наредиха шест социалистически страни.

Известно е, че XXII олимпийски игри през 1980 г. ще се състоят в Москва. Това е голямо събитие в историята на олимпийското движение. За първи път домакинството на игрите се възлага на социалистическа държава. Определянето на Москва за столица на следващите игри бе посрещнато със задоволство от световната прогресивна спортна общественост. То е израз на признанието за силата и мощта на съветското физкултурно и спортно движение, на неговите високохуман-

Digitized by Google

ни, интернационални идеи, на приноса му за развитието и укрепването на мира и дружбата между младежта и народите от целия свят.

Москва разполага с най-идеалните условия за провеждането на състезанията по всички видове спорт, включени в олимпийската програма. Досега тя е провела множество европейски и световни първенства. Атмосферата винаги се е характеризирала с отлична организация, спортсменски дух и изключителна топлота на московските зрители.

Още отсега е ясно, че борбата на олимпийските игри в Москва ще бъде изключително остра и оспорвана. Достойно място в този двубой ще заемат и представителите на българския спорт. Нашето патриотично и интернационално задължение е да планираме, да организираме и реализираме подготовката на българските спортисти, така че страната ни отново да се нареди сред най-силните в спорта държави и да даде своя принос за превъзходство на социалистическия спорт. Това означава да се разшири кръгът на спортовете и състезателите с възможности за класиране на призови места. Също така да се подготвят за участие отбори по всички олимпийски спортове, които се развиват у нас. Така поставената задача е голяма и напрегната. Нейното реализиране изисква пълна мобилизация на силите на спортистите, треньорите, научните работници и деятелите на физическата култура и спорта, широката подкрепа на редица министерства и ведомства и на цялата общественост. При това, както и досега, ще се опираме на опита и помощта на съветските специалисти.

* * *

Рожба на социалистическия строй, българското физкултурно движение се развива и възмъжава с непосредствената помощ и сътрудничество на съветското физкултурно движение. Българските спортисти, треньори и деятели ознаменуват 60-годишнината от Великата октомврийска социалистическа революция с множество състезания, турнири, спартакиади и други прояви, които спомагат за осъществяване на начертания от XI конгрес подем в областта на физическата култура и спорта. Светлият юбилей е прекрасен повод и възможност да задълбочим и разширим още повече нерушимата дружба и братско сътрудничество между българското и съветското физкултурно движение.

СЪПРИЧАСТНИ НА ДЕЛОТО НА ОКТОМВРИ

Главното събитие на нашия век — Великият октомври — е отправна точка и начало на исторически промени в живота на прогресивното човечество, събитие, на което е съпричастна и българската младеж. Столичните комсомолци с вдъхновение, спонтанно и безрезервно посрещнаха и подкрепиха решението на Централния комитет на БКП и Постановлението на Централния комитет на КПСС за чествуване 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция. За нас те са документи, равностойни на истинско идеологическо оръжие в годината на юбилея.

Софийската младеж се отнася с благодарност и възторг, с искрена обич и признателност към Съветския съюз, към съветския народ, към Ленинския комсомол. За нея е скъпа дружбата със съветската младеж, дружба, която има дълбоки корени в миналото, съхранява се и се развива днес в сътрудничеството с ленинските комсомолци от Московската градска организация.

Столичната младеж пряко обвързва чествуването на 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция с работата на комсомолските комитети, дружествата и организациите с всенародната борба за изпълнение историческите решения на XI партиен конгрес и Юлския пленум на ЦК на БКП. Славният юбилей на Великия октомври е конкретен повод за разгръщане на всеобхватна и разностранна организаторска и идеологическа дейност за възпитание на младежите и девойките в любов и уважение, благодарност и признателност към народите на СССР, към КПСС и Ленинския комсомол.

Основен критерий и доказателство за па-

Digitized by Google

триотизма на младите хора от столицата, за братските чувства към съветския народ и съветската младеж е изпълнението на нашите задължения, произтичащи от интеграцията и кооперирането със съветските предприятия. В много трудови колективи, произвеждащи продукция за СССР, младежкият дял за предсрочно и качествено изпълнение на задълженията е чувствителен. Сред комсомолските организации и дружества продължава прегледът на движението „Младежки труд, учение и творчество — за високо качество и ефективност". Извършва се широка пропагандна работа за популяризиране постиженията на наши най-добри младежки колективи и комсомолци. Победителите в първия етап в навечерието на XIII конгрес на ДКМС бяха вписани в книгата на трудовата слава и снимани на братската могила пред знамето реликва, завещано на градската комсомолска организация от активните борци против фашизма и капитализма в столицата.

Висока е трудовата и политическата активност в борбата за изпълнение и преизпълнение на плана за социално-икономическото развитие на столицата. Нашата равносметка е оптимистична. С откровение слагаме на везните на високите партийни критерии положителния ръст, завоюваните позиции, сполуките и нерешените все още докрай въпроси. Постигнатите положителни резултати са плод на разкритите вътрешнопроизводствени резерви, на конкретизираното участие на младите хора в управлението на производството. Младежкият дял сега е реална основа, върху която се организира, разгръща и отчита социалистическото съревнование в комсомолските организации, а резултатите от него са основен критерий за оценка на политическата и организаторската работа в младежките колективи.

Наши младежи участвуват в разработването и внедряването на комсомолската система за управление на качеството на базата на заводските стандарти. Над 800 млади хора са носители на „Собствен качествен щемпел" и званието „Млад качественик", „Най-добър в професията" и др.

При осъществяването на пропагандно-агитационната и организационно-политическата дейност, посветена на 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция се използват разнообразни форми. Под девиза „По огнената диря на безсмъртието" се организират множество разговори, излети, походи, беседи, вечери на героите, чествувания на дати и юбилейни годишнини.

Успешно преминаха посветените на юбилея градски рационализаторски конкурси, трети фестивал на политическата песен, защитите на рефератите на политическите конкурси за средношколци и трудова младеж.

В ежеседмичните инициативи тече поток от десетки младежки прояви, които определено носят белега на големия юбилеен празник. Към него софийската младеж съвместно с Дома на съветската наука и култура, с градския комитет за българо-съветска дружба отива организирано с конкретни инициативи — конференции, лектории, викторини, празници на художествената самодейност, конкурси, походи и пр. Някои по-крупни от тях са научно-практическата конференция на тема „Ленинският комсомол — извор на опит и вдъхновение". Конференцията, подготвяна от градския клуб на младите научни работници, „Великата октомврийска социалистическа революция и младежта"; семинарът „Социалистическият начин на живот и младежта на столицата"; градският фестивал на съветската песен; общоградската среща на първенците в младежкото съревнование и инициативата „60 ударни седмици".

Засилва се лекционната пропаганда, мобилизират се пропагандистките кадри, лекторските групи. Към градския съвет за разпространение на научни знания и градския младежки дом „Л. Димитрова" наскоро се учреди клуб на младия лектор.

За патриотичното и интернационалното възпитание на средношколците се използва и автопоходът „Петимата от РМС". А дейността на пионерските дружини и отряди, организирана в пионерския рапорт проверка „С комунистите и комсомолците в единен строй", се обезпечава под наслова „Здравствуйте братушки".

Десетките клубове „Млади приятели на СССР" и клубовете за интернационална дружба съвместно с Комитета за българо-съветска дружба намират свое място в пропагандната и разяснителната работа, посветена на 60-годишнината на Великия октомври, на постиженията на съветския народ и съветската младеж във всички области на живота. Начело в тая дейност е градският клуб за българо-съветска дружба, превърнат в център на оживени младежки прояви и празници на дружбата. На своето първо отчетно събрание, състояло се в края на май т. г., клубът утвърди програма за действие в дните до юбилея.

В чест на Великия октомври по-широко е застъпена съветската тема в репертоарната политика на художествените самодейни колективи, в списването на столичния в. „Средношколско знаме". Тя бе отразена и в преминалите с успех абитуриентски балове в зала „Универсиада". Градският комитет на ДКМС обяви за ударни бригадирските дни на 1977 година. В бригадирското лято започна строителството на младежки комплекс в Парка на свободата и изграждането на Паметник на студента антифашист. В комсомолските дружества и организации сред учащата се младеж ще се проведе преглед на движението „Днес — творци в ученето, утре — челници в труда и науката", а от завършилите средни училища ще се сформират групи, които ще постъпят в материалното производство като юбилейно попълнение на работническата класа.

Младежта на столицата върви към славния юбилей с напрегнато и съдържателно комсомолско ежедневие — достойно за големия празник — 60-годишнината на Великия октомври.

Лозан ТАКЕВ
секретар на ГК на ДКМС — София

Digitized by Google

ЕК ОТ ЗАЛПОВЕТЕ НА «АВРОРА»

Преди шестдесет години залповете на „Аврора" оповестиха нова ера — ерата на комунизма. Повеят на Октомври мина границата на царска Русия. Той отекна и в онеправдана България, в която се ширеха следвоенна разруха, неимоверна скъпотия, небивал глад, огромни страдания, лишения и безчовечна експлоатация.

Партията на българските комунисти издига лозунга: „Да последваме примера на руските братя!"

Идеите на Великата октомврийска социалистическа революция жадно се поглъщат от изтощените и изтерзани войници. На фронта пламенни пропагандатори и агитатори са комунистите — войници и запасни офицери; в тила — жените, сестрите и майките.

Влиянието на Октомври е осезаемо и в Хасковски окръг. Тук учителката Ана Маймункова, по-късно редакторка на вестника за жените в България „Равенство", пише и зове: „Нека сухият и блуждаещ поглед на пролетариата го обърнем към палещия Изток, где нов живот се ражда, где веригите, в които бе окована жената, са разтопени в жежките пурпури на новата социалистическа наредба."

Само няколко години по-късно, като делегатка на Третия конгрес на Комунистическия интернационал и на Втората международна конференция на жените комунистки в Москва, Ана Маймункова слага подписа си под Манифеста към трудещите се от цял свят, в който се казва: „Това не е приказка, нито измислица, че на земята се намира страната, гдето трудещите се маси от градове и села не познават вече господари, в която властта се намира в ръцете на работниците и работничките, селяните и селянките и в която страна няма вече капиталисти и чокои, които да живеят за сметка на изморителния труд на жени, мъже, деца, на пролетарската класа.

Има вече... Тази легендарна страна е Русия."

Екът от залповете на „Аврора" отеква и чрез печата, и чрез книгоиздаването. Още през 1918 година Българската комунистическа партия организира внасянето, превеждането и разпространението на съветската книга. Само до 1923 година в нашата страна излизат около 20 Ленинови произведения, в пет до десет хиляди и повече тираж. По това време младият хасковски комунист Тодор Киряков разпространява Лениновите съчинения „Държавата и революцията", „Ленин към работниците в Европа и Америка", „Отговор на пет въпроса, зададени от един американски буржоа", „Левичарството" — детската болест на комунизма" и много други. А като Киряков бяха стотици и хиляди в окръга.

Строги, жестоки, безмилостни са цензурата и фашистката полиция. За намерена съветска литература изключват ученика, уволняват учителя, арестуват работника, разстрелват войника. А тя се предава от ръка на ръка, чете се колективно по кръжоци, сбирки и излети, промъква се в затворническите килии — зове, организира, вдъхновява.

Мълчаливият народ изправя снага. Само две години след Октомврийската революция Българската работническа социалдемократическа партия (тесни социалисти) възприема лозунгите на Ленин, обявява своя Двадесет и втори конгрес за Първи и преименува Партията от социалдемократическа в Българска комунистическа партия. Тя влиза в Комунистическия интернационал. Тръгва уверено по ленински, болшевишки път. В приетата декларация се записват убедено лозунги за въоръжено въстание, за диктатура на пролетариата във форма на съветска власт.

Печелят се избори, вдигат се стачки и демонстрации, събира се оръжие.

Още тогава основоположникът на нашата Партия Димитър Благоев пише в „Работнически вестник": „... Победата на руската революция е победа на интернационалния социализъм. Затова и българският пролетариат, нашата социалдемократическа партия виждат в успехите на руската революция успехи на собственото си освободително дело."

През 1919 година в парламентарните избори две трети от гласовете бяха подадени за комунистите и левите партии. Една година по-късно, по време на общинските избори, Партията в Хасково завоюва седем от шестнадесетте мандата. В селата Изворово, Иваново, Белица и Оряхово изборите са спечелени от Комунистическата партия и се установяват комуни, чрез които БКП полага началото на нова общинска политика, съвсем различна от буржоазната, както е в Русия.

Нашироко се разрастват и икономическите борби на трудещите се под влияние на Октомврийската победа на руските работници.

Паметни в историята на окръга са стачките, протестните акции, митинги и демонстрации, организирани от комунистите.

Ноември, 1919 година. Избухнала е тютюноработническа стачка в Хасково. Стачкуват 4500 работника от всички тютюневи складове. Тютюнотърговците обявяват локаут. Стачкуващите продължават борбата и извоюват ценни придобивки: 8-часов работен ден, забрана на детския и нощния труд, приемане на работа чрез професионалната организация и други. Вдигната е протестна стачка в цялата страна.

Декември, същата година. По повод откриването на сесията на Народното събрание се организира протестна демонстрация против скъпотията, спекулацията, мизерията и глада. Акцията е забранена.

Digitized by Google

Обявено е военно положение. А народът е на улицата — около 10 000 души, половината от населението на тогавашно Хасково. Пеят се песни, развяват се червени знамена, вдигат се лозунги. Безсилна да спре демонстрацията, полицията стреля в народа. Пада първата жертва на реакцията — тютюноработникът Бойдьо Атанасов.

Но борбата продължава. Само за три-четири години в Хасковски окръг избухват четиринадесет стачки. Много от тях завършват с успех — заплатите на тютюноработниците са увеличени с тридесет процента.

От Съветска Русия идва тревожна вест: „Суша е. Населението в Поволжието гладува". И изтерзаният български народ се притичва на помощ. Селкор от някогашното село Любимец, сега вече град, пише до партийния печат през 1921 година: „На 21 август организацията устрои събрание, на което говори другарят Терпешев по събирането на помощи за подпомагане гладуващите в Съветска Русия. Избраха се пет комисии с 15 члена, раздели се селото на 5 квартала. Него ден се събраха 800 кг храни, 850 леза и други.

Подписката продължава."

От Хасковски окръг са събрани още в началото на акцията към 100 000 лева, 20 000 кг пшеница и други помощи. Малкият беден брат помага на гладуващия.

Юни 1923 година. Изплашената буржоазия извърши кървав преврат срещу правителството на БЗНС. В нашата страна е установена фашистка диктатура по разбойнически, превратаджийски начин.

Партийните организации в Харманлийски и Любимецки район на Хасковски окръг са за решителни действия против фашизма. Избират се политическо и военно ръководство, създават се местни революционни комитети. Грабва оръжие народът от градовете Харманли и Любимец, от селата Иваново, Белица, Оряхово и други.

Въстанието срещу превратаджиите беше потушено, но народът не се помири: избухна фашисткото въстание през септември 1923 година. На героична борба против фашистката диктатура се вдигат миньорите от рудниците „Вулкан" и „Марица" в района на днешния Димитровград и от селата Марийно, Черноконево, Меричлери, Дългнево, Здравец и други. Установена е работническо-селска власт. Радостта на въстаналия народ е кратковременна. Въстанието е удавено в кръв. Но ръководителите на въстанието Георги Димитров, Васил Коларов и други поддържат борчески дух. Народът не унива.

Пролетта на 1924 година. Окръжният комитет на Българската комунистическа партия в Хасково създава политическата чета „Христо Ботев" — една от първите въоръжени чети в страната. На нея ѝ е поставена задачата да нанася контраудари на фашистката власт, да приюти преминалите в нелегалност комунисти, да поддържа връзка със селските партийни организации, да ги подготвя за решителни действия, за ново въоръжено въстание, да поддържа висок боен дух у населението и вяра в правото дело на Партията. В четата, нараснала бързо до 50 души, са рамо до рамо комунисти, земеделци, безпартийни.

Като прилага партизанската бойна тактика, четата действува не само в Хасковски окръг, а понякога и на територията на Пловдивски, Старозагорски, Ямболски и Бургаски окръг. На групи четниците бродят от село на село. Организират бойни ядра, снабдяват ги с оръжие, обучават членовете им в стрелба, наказват озверени представители на фашизма.

Смелите и решителни действия предизвикват смут и объркаост сред буржоазната власт, повдигат борческия дух на населението, укрепват вярата му в нелегалната Българска комунистическа партия. Тази партия, която по примера на болшевиките, под мъдрото ръководство на другарите Димитър Благоев и Георги Димитров усвои ленинските идейни, организационни и тактически принципи и методи на борба — болшевизира се.

С помощта на непобедимата Съветска армия, с участието на славните партизани на Девети септември 1944 година бе сложено началото на нов етап в развитието на България. Българо-съветската дружба, която е като слънцето и въздуха за нашия народ, се превърна в решаващ фактор и в строителството на социализма. От петнадесет години нейн конкретен израз са и непосредствените контакти между трудещите се от Ташкентска област и Хасковски окръг. Рамо до рамо, сърце до сърце, с триумфалния марш на Октомври ние крачим устремно към комунизма.

Борис НАКОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

Digitized by Google

НОВ ПОДХОД В ПЛАНОВОТО РЪКОВОДСТВО И ОРГАНИЗАЦИЯТА НА ТРУДА

Осъществяването на решителен поврат в борбата на Партията и народа за изпълнение решенията на XI конгрес на БКП и Юлския (1976 г.) пленум на Централния комитет изисква непрекъснато и последователно да се усъвършенствува плановото ръководство на народното стопанство. Това сега е един от жизнено важните фактори за реализиране девиза на VII петилетка „Ефективност и качество, качество и ефективност!"

Както неведнъж Централният комитет на Партията и лично другарят Тодор Живков са сочели най-правилния път в решаването на назрелите проблеми, така и сега те чертаят стратегическото направление за по-нататъшното усъвършенствуване организацията на плановото ръководство на народното стопанство и социалистическата организация на труда.

I

Новите постановки, които др. Тодор Живков дава в докладната записка, утвърдена от Политбюро на ЦК на БКП, за решаването на проблемите, свързани с подобряване планирането в нашата страна, са творческо развитие на всички онези изключително ценни партийни решения, които бяха взети през последните години по развитието на социалното управление в етапа на изграждането на зрялото социалистическо общество. Те са в пълно съзвучие с марксистко-ленинската теория и практиката на строителството на реалния социализъм, явяват се новаторско обобщение на нашия опит, на опита на Съветския съюз и другите братски страни — членки на СИВ. С тези постановки се продължава и развива историческата априлска линия на нашата Партия.

Кои са основните направления за усъвършенствуване плановото ръководство на икономиката?

Digitized by Google

Първото основно направление е да се превърне петгодишният план в основен документ на плановото ръководство на икономиката.

Същността и смисълът, целта на тази принципна постановка е, че петгодишните планове, разпределени по години, трябва да се превърнат в основен политико-икономически документ за комплексното развитие на страната, в основна форма на планиране. Ръководният планов документ на предприятието и АПК, обединението и комбината, на министерството и комплекса, на цялото народно стопанство трябва да бъде петгодишният план с неговото разпределение по години. Именно на базата на задачите за петилетката, на всички равнища на социалното управление, във всички звена на народното стопанство, трябва така да се организира работата, че да се осигуряват необходимите условия за цялостното изпълнение на плана. При това от особено значение е своевременното уточняване на плановите задачи за следващата година да се приведе в съответствие с непрекъснатостта на възпроизводствения процес. Това е от изключителна важност от гледна точка на създаване възможност на трудовите колективи да извършат необходимата подготовка за ритмично и високорезултатно производство. Ето защо **всяко изменение и доуточняване на петилетката в годишен разрез трябва да се довежда до знанието на всеки трудов колектив най-малко три месеца преди 1 януари на съответната планова година.** При това дадената корекция и уточняване следва да бъдат извършвани на основата на предварително изясняване на влиянието върху цялостното изпълнение на петгодишния план. Само по този начин ще може да се реализира напълно и последователно един от основополагащите принципи на плановото ръководство — за непрекъснатостта в планирането.

Второто важно направление в нашата работа по усъвършенстване плановото ръководство на икономиката, както посочва др. Тодор Живков, е **да се ликвидира с порочната практика да се планира само от „достигнатата база“.**

Именно за това на всяко равнище на управление — от предприятието до министерството, темповете и пропорциите трябва да се определят, планът да се формира **на основата на предварително определяне на потребностите и възможностите за тяхното задоволяване и в пълно съответствие с постиженията на съвременната научно-техническа революция.** Това означава съставянето на плана на всяко звено да се предшествува от конкретен анализ на резервите, от разработката на прогнози и комплексни програми за техническия прогрес и перспективите на развитието.

На трето място — важно направление е **да се утвърди напълно в практиката балансовият принцип на планиране на основата на оптимална обвръзка между ресурси и потребности.**

Това означава в бъдеще при изграждането на плана да се изхожда от изискванията на мултипликационния подход, като по цялата верига на междуотрасловите връзки се прави планова обвръзка и се осигурява максимален народностопански ефект; да се усъвършенствува балансовият метод на планиране, като се утвърждават и активно използват материалните баланси, балансът на трудовите ресурси, балансът на основните фондове и на производствените мощности. И още — да се премахне практиката в плана да се залагат непроучени задачи и недоговорена продукция; планът за производството и строителната програма да се осигуряват с материали, суровини, машини и съоръжения и трудови ресурси в съответствие с прогресивните технико-икономически норми и нормативи и да се обвързват с наличните мощности; да се съставя реален план за материално-техническото снабдяване и за кооперираните изделия — по количество, специфи-

Digitized by Google

кация и време на доставка; да се повиши ролята на договорите като главно условие за балансово обвързване на плана.

Основно направление в нашата работа по усъвършенствуване на плановото ръководство на народното стопанство е **създаването и повсеместното прилагане — от низовото звено до министерството и народното стопанство като цяло — на принципно нова технология на изграждането на плана.** Тази технология ще трябва да ни позволи **на основата на творческа активност на милионите** труженици на социализма **в съответствие с изискванията и постиженията на научно-техническия прогрес в максимална степен да се разкриват и включват в плана всички съществуващи резерви и възможности за високоефективно развитие.** С нейна помощ ще може да се отговори на едно от основните изисквания на принципа на демократическия централизъм — осигуряване **оптимално съчетаване между ефективното централизирано планиране с ефективното планиране по стопански звена, в което повсеместно и активно да участвуват трудовите колективи.** Това ще бъде израз и ще съдействува още повече за по-нататъшното разгръщане и развитие на социалистическата демокрация в планирането.

Същевременно първият секретар на Централния комитет на нашата Партия подчертава, че усъвършенствуването на плановото ръководство на икономиката изисква и **нов подход в организацията на изпълнението на плана.** Ръководно начало в това отношение трябва да ни бъде Лениновата постановка, че съставянето на плана е само едно добро начало. Истинското планиране започва и се осъществява в процеса на изпълнението на плана чрез използване творческата мисъл и дело на милионите трудови хора.

Главните елементи на този нов подход в организацията на изпълнението на плана се свеждат преди всичко до: непрекъснато да се допълва и усъвършенствува първоначално съставеният план с разкриването на все нови и нови резерви и възможности за високоефективен растеж. По този начин той гъвкаво ще се използва като основен инструмент за постигане целите на нашето обществено-икономическо развитие; да се премахне щурмовщината в изпълнението на плана на основата на равномерно разпределение на плановите показатели по дни, седмици, месеци и тримесечия и осигуряване ритмично материално-техническо снабдяване и кооперирани доставки, на научна организация на производството и труда и т. н.; правилно и точно определяне на правата и задълженията на министерствата, стопанските организации и предприятията; повишаване отговорността на националния разработващ блок (Държавния комитет за планиране, Комитета за наука, технически прогрес и висше образование, Министерството на снабдяването и държавните резерви, Министерството на финансите, Българската народна банка и др.) за изпълнението на плана.

От изключителна важност на настоящия етап от нашето развитие е **по-нататъшното изграждане и постоянното планомерно усъвършенствуване на социалистическата организация на труда.** Решаването на този проблем, който е **същностна черта на социалистическия начин на живот,** стои с голяма сила не само в отраслите на материалното производство, но и пред всички сфери и дейности на обществото като цяло.

Отново сега с марксистко-ленинска вещина се разкриват основните насоки, в които трябва да се съсредоточи теоретическата и практическата дейност, за да се осъществи прелом в работата по социалистическата организация на труда като планово ръководен процес.

Преди всичко на основата на максималната интеграция на съвременната научно-техническа революция със социалистическата организация на труда е необходимо да се създаде комплексна система за управление на цялостната дейност в тази област.

Digitized by Google

На второ място се налага процесът на изграждане и усъвършенствуване на социалистическата организация на труда да се осъществява на основата на програмно-целевия и комплексен подход и при пълно съответствие с изискванията на мултипликационния принцип на управление.

На трето място осъществяването и развитието на социалистическата организация на труда трябва да довежда до формирането на нова, съзнателна социалистическа дисциплина, на ново отношение към труда и общонародната собственост във всички звена на народното стопанство.

Важна задача е да се създаде цялостна нормативна база по труда, да се изгради своеобразен кодекс по въпросите на организацията на труда и да се усъвършенствува системата на подготовката и преподготовката на кадрите в тази област.

На последно място от **изключително значение е** да се осигури организационното и кадровото укрепване и развитие на звената, които се занимават с въпросите на социалистическата организация на труда.

По-нататъшното развитие и усъвършенствуване на социалистическата организация на труда трябва да се постави напълно на планова основа. Това налага в плановите документи на всички равнища на управление централно място да заемат въпросите, свързани със създаването и нормалното функциониране на комплексната система за повсеместно внедряване на социалистическа организация на труда. Също така в единния държавен план за научноизследователската, развойната и нормативната работа по труда, който трябва да се съставя в бъдеще, централно място трябва да заемат въпросите на организацията.

II

Основно звено в комплекса от проблеми по усъвършенствуването на плановото ръководство на икономиката е прилагането на **принципно нова технология на формирането на плана.**

Кои са, така както ни разкрива др. Тодор Живков, същността, целите и характерните черти на тази нова технология?

Преди всичко трябва да се подчертае, че тя е обективно обусловена от развитието на социалистическите производствени отношения. Насочена е към **последователно прилагане на ленинския принцип за демократическия централизъм при съставяне на плана,** като максимално се използва творчеството и инициативата на милионите трудещи се в плановото ръководство на икономиката. На тази основа се осигурява диалектическо единство и еднопосочност в интересите на обществото, трудовия колектив и отделния труженик на социализма **за максимално разкриване на съществуващите резерви и възможности и тяхното обхващане в плана още в процеса на неговото съставяне.** А това е решаващият фактор за съставянето на реални високоефективни насрещни планове на всички равнища на управление, по цялата верига на възпроизводствения процес при пълна балансова обвръзка.

Същността на новата технология е оптималното съчетаване на централизираните планови задачи с действителните технико-икономически възможности на всяко стопанско звено от горе на долу по управленческата верига на народното стопанство. Следователно формирането на плана на всяко звено от тази верига трябва да се извършва **на основата на критичен анализ на резервите и възможностите и на разработени комплексни програми и инженерни проекти.** С тях се прави разчет и обосновка за технически прогрес; пълно използване на мощностите, ефективно оползотворяване на енергията, горивата, материалите и суровините, редовно снабдяване и точно изпъл-

Digitized by Google

нение на кооперираните доставки; модернизация и реконструкция; реализация на продукцията; приноса в увеличаване на валутните ресурси на страната — снижение на себестойността; повишаване обществената производителност на труда и подобряване рентабилността на производствено-стопанската дейност, кадрово осигуряване.

Прилагането на **новата технология на планирането ще позволи да се издигне на качествено нова основа изработването на насрещния план на трудовия колектив.** Това е такъв план на предприятието, комбината, обединението и министерството, **който се формира от долу на горе въз основа на контролни цифри, инженерни проекти, комплексни програми и система от мероприятия, разработени на отделните равнища на управление на народното стопанство.** Насрещният план е план за цялостната производствено-стопанска дейност на министерствата, държавните стопански обединения и предприятията, който включва както задачите, произтичащи от контролните цифри и резултатите от разработките по мултипликационния подход, така и разкритите с инженерните проекти вътрешнопроизводствени резерви. **Следователно при новата технология на съставяне на плана на предприятието, комбината, обединението, министерството и стопанските комплекси няма друг план. освен насрещния.** Това е единственият план, който трудовите колективи сами изработват и за изпълнението на който са длъжни да мобилизират всичките си сили, средства и възможности. По такъв **начин насрещният план се превръща в действително органическа част** на цялата система на планиране и стимулиране.

Непосредствената задача пред трудовите колективи на всяко предприятие, комбинат, аграрно-промишлен комплекс, обединение и стопанско министерство и ведомство сега е на основата на инженерни проекти да разработят своя насрещен план за 1978 г. При това в съответствие с новата технология на изграждане на плана следва **да се постигне единство между централизираното планиране от горе на долу и на насрещното планиране от долу на горе, като се осигури балансова обвръзка по цялата верига на възпроизводствения процес и на всички равнища на управление.**

Следователно изходната база за съставянето на насрещните планове на всички трудови колективи от предприятието до министерството е **инженерният проект.** Това е перспективна комплексна разработка за целокупния растеж и усъвършенствуване на производството, за организацията, управлението и социалното развитие на трудовия колектив, която най-пълно разкрива реалните резерви и възможностите за реализиране на поставените задачи.

Главната цел на инженерните проекти е да се осигури бързо внедряване на научно-техническите постижения и ефективно водене на стопанската дейност. В тях се включват разработки за модернизация и реконструкция; въвеждане на нови и усъвършенствувани технологии; внедряване на нова и усъвършенствувана продукция и повишаване на нейното качество; повишаване степента на механизация и автоматизация на производствените процеси и на управлението; най-пълно използване на производствените мощности; ефективно оползотворяване на суровините, материалите, горивата и енергията — оптимална специализация, концентрация и кооперираме на производството; намаляване разходите на труд и рационално използване на работното време; усъвършенствуване организацията на производството, труда и управлението; подобряване структурата на произвежданата продукция в съответствие с изискванията на вътрешния и международните пазари; увеличаване ефективността и обема на износа и реализиране икономии на валута при вноса; повишаване квалифика-

Digitized by Google

цията и подготовката на кадрите с оглед потребностите на производството; осигуряване социалното развитие на трудовия колектив.

С насрещните планове, разработвани на всички равнища на управление — от предприятието до министерството — трябва да се осигурява постигането на резултатите, предвидени в разработките по генералните схеми за специализация и концентрация на производството и дейностите с приложение на мултиликационния подход и в утвърдените от Министерския съвет национални целеви програми за подобряване качеството на продукцията, за ефективно използване на материалните ресурси и за увеличаване валутните ресурси на страната.

При разработването на инженерните проекти и насрещните планове трудовите колективи следва да осигурят разкриването на допълнителни резерви и възможности за повишаване ефективността на своето звено и на системата като цяло, както и условия за ритмично изпълнение на плана през годината.

При формирането на насрещните планове на всички управленчески равнища трябва да се **обърне специално внимание на задачата за максимално увеличаване производството на продукция, която се търси на вътрешните пазари или ще позволи да се намалява вносът, както и на продукцията, необходима за по-пълно задоволяване вътрешните потребности на страната.**

Особено важна цел на инженерните проекти и на насрещните планове е **да се осигури решително усъвършенстване на социалистическата организация на производството, труда и управлението.** Именно затова разработките в това направление са съществена, и то извънредно важна част на инженерния проект и насрещния план.

Насрещният план на всеки трудов колектив за следващата година следва да осигурява изпълнението на утвърдените контролни цифри за 1978 г., които са минимално планово задание по натуралните и качествените показатели и максимално задание за лимитираните ресурси. Трябва също така да се осигури и решаването на задачите, произтичащи от резервните планове и националните целеви програми.

Задължително условие за изграждането на оптимален и високоефективен насрещен план на всяко управленческо равнище е висшестоящата организация своевременно да разглежда и решава всички спорни въпроси на плана. **Особено внимание следва да се обръща на проблемите за материалната обвръзка и за реализацията на продукцията на основата на реално сключени договори.**

Характерна особеност на новата технология на планиране е, че се предвижда да се разработват във всички окръзи **комплексни териториални програми.** Те се формират на **базата на инженерните проекти и насрещните планове на предприятията, разположени на територията на окръга, както и на разработките по териториалната специализация и концентрация.** В окръжните комплексни програми се включват и задачите за осигуряване на необходимите трудови ресурси и за усъвършенстване на производствената, технологическата и социалната инфраструктура (складове, ремонтно и инструментално стопанство, транспорт, енергоснабдяване, водоснабдяване и канализация, жилищно строителство, детски заведения и др.).

Новата технология на планирането предвижда и **действена система за оценка на качеството на инженерните проекти и насрещните планове и за материалното стимулиране на колективите и организацията на социалистическото съревнование.** В съответствие с тази система **занапред качеството на разработените инженерни проекти и на насрещните планове ще се оценява, а материалното стимулиране на колективите и воденето на социалистическото съревнование за разкриването и включването на насрещните планове на резервите ще се**

Digitized by Google

извършва съобразно степента на доближаване до предварително утвърдените дългосрочни нормативи (критерии), характеризиращи равнището за 1980 г.

Дългосрочните нормативи (критерии) се утвърждават за всяко управленческо равнище — от министерството до предприятието. Задължителна изходна база при разработването на дългосрочните нормативи (критерии) са: разработките по генералните схеми за специализация и концентрация на производствата и дейностите с приложение на мултипликационния подход; утвърдените от Министерския съвет национални целеви програми — за подобряване качеството на продукцията, за ефективно използване на материалните ресурси и за увеличаване на валутните ресурси и др.; информация за качеството на продукцията; прогнозираните разработки за развитието на отделните изделия, производства и отрасли; други информационни материали за нови технологии, за организацията на производството и труда, за техническото равнище на челните производства, дейности и конкретни изделия у нас и в чужбина.

С пределна яснота се дава отговор и на въпроса за стимулирането на трудовите колективи в предприятията, стопанските организации, министерствата и ведомствата в съответствие с новата технология на планирането. То ще се извършва съобразно приноса им за разкриване и използване на резервите при изработване и реализиране на насрещните планове в съответствие с Постановление № 5 на Централния комитет на Българската комунистическа партия, Министерския съвет и Централния съвет на Българските професионални съюзи за усъвършенстване организацията на работната заплата и на другите нормативни актове за управление на икономиката, включително действуващите специфични правила в отделните отрасли и дейности.

Главен принцип при стимулирането занапред ще бъде не изпълнението и преизпълнението на плана, а степента на доближаване, достигане и надминаване на утвърдените дългосрочни нормативи (критерии) от всяко предприятие, комбинат, АПК, обединение, министерство и ведомство. В съответствие с това ще се определят и категориите на стопанските организации и предприятия и заплатите на ръководните кадри и специалистите.

Във връзка с новата технология на планиране се утвърждава и **нова постановка за социалистическото съревнование. То ще се води не на основата на обещания, приети след съставянето на насрещния план, а за максимално разкриване на резервите още в процеса на съставянето на насрещните планове** в предприятията, АПК, ПАК, комбинатите, обединенията и министерствата. При това първенец ще бъде този труженик или трудов колектив, който най-пълно разкрива и включва в насрещния план резервите и създава условия за реализиране на максимален народностопански ефект с оглед достигането и превишаването на дългосрочните нормативи (критерии).

III

Претворяването в живота на **новата технология на съставяне на плана** и усъвършенстването на плановото ръководство на народното стопанство и социалистическата организация на труда не са обикновен икономически проблем. Това е **жизнено важна политическа, икономическа, социална и идеологическа задача.**

Политическа задача, защото е свързана с ускоряването и изграждането на зрялото социалистическо общество.

Икономическа задача, защото е извънредно важна предпоставка

Digitized by Google

за бързото развитие на производителните сили на страната, за реализирането на стратегическия девиз на XI партиен конгрес — „Ефективност и качество, качество и ефективност“ — в основната сфера на обществото — икономиката.

Социална задача, защото усъвършенстването на плановото ръководство несъмнено ще допринесе за подобряване и на планирането на социалното развитие на трудовия колектив, до още по-пълна изява на неговите многостранни функции. На тази основа още по-добре ще се решават проблемите на повишаване жизненото равнище и на социалната политика в нейната цялост.

Идеологическа задача, защото ще спомогне за издигане идейната убеденост на трудещите се и по-нататъшно развитие на социалистическото отношение към труда, за формирането на многостранно развитата социалистическа личност, ще позволи милионите труженици на социализма да се изявят като дейни участници в управлението на обществото, стопани на страната, ще осигури усъвършенстването на социалистическия начин на живот.

Щом това е така, то **начело на общонародното дело — подобряването на плановото ръководство на икономиката и прилагането на новата технология на планирането, трябва да бъдат партийните органи и организации, комунистите, нашата работническа класа.** В реализирането на това дело трябва активно да се въвличат милионите труженици на социализма в Народна република България.

Това е още по-наложително поради факта, че новата технология не се отнася само за съставянето на плана за 1978 година. Тя ще се прилага и при формирането на плановете за 1979 и 1980 година.

Следователно **цялата наша партийно-политическа и организаторска работа трябва да се насочи към усвояването и практическото осмисляне от всички комунисти, от всички трудещи се на новия подход, новата технология на постановките, дадени от др. Тодор Живков за решаване проблемите по усъвършенстване плановото ръководство на народното стопанство и социалистическата организация на труда.** На тази основа те последователно, повсеместно и докрай ще се претворяват в практиката на изграждането на зрелия социализъм. Това е сега главната политическа задача на момента.

Най-важната повеля за партийните, стопанските, държавните и обществените органи и организации, за всички трудови колективи е на основата на задълбочен критичен анализ да набележат и проведат конкретни мероприятия във всяко предприятие, стопанска организация, министерство и ведомство за издигане на качествено по-високо равнище плановото ръководство на икономиката.

Неотменно е организаторската и политическата работа на първичните партийни организации и на партийните комитети и бюра, силите на комунистите, на работниците, специалистите и на трудовите колективи в предприятията, АПК, ПАК, комбинатите, обединенията, министерствата и ведомствата да се насочат към издигане петгодишния план като основен политико-икономически документ на планирането на всички равнища на управление; извършване на повсеместен критичен анализ на цялостната стопанска дейност с оглед да се разкрият и използват всички резерви и да се осигури най-голям принос в крайния народностопански ефект; разработване на насрещните планове на трудовите колективи на базата на комплексни програми, прогнози, критичен анализ и инженерни проекти при пълно балансиране на ресурсите с потребностите; осигуряване гъвкаво ръководство и по-нататъшно подобряване на организацията по изпълнението на плана; подобряване на управлението и организацията на социалистическото съревнование и на стимулирането в духа на новата технология на пла-

Digitized by Google

нирането. Особено внимание трябва да се обръща на създаване социалистическа организация на труда във всички звена на народното стопанство.

Центърът на политическата и организаторската работа сега трябва да се пренесе в трудовите колективи, където на дело ще се решават проблемите на подобряване плановото ръководство на икономиката и организацията на труда. Тя трябва да осигури всички необходими условия за разгръщане творческата инициатива и повишаване личната изява на комунистите и всички трудещи се в това жизнено важно дело. Особено отговорна е задачата за включване на всички специалисти, на научните работници в активна дейност по съставянето на насрещните планове, в духа на новите изисквания, по решаване проблемите на социалистическата организация на труда. **Извънредно отговорна в това отношение е и ролята на ръководните кадри и специалистите от министерствата и ведомствата, от обединенията и комбинатите.** От тях в изключителна степен ще зависи осъществяването в живота на новата технология на планиране.

Общонационална повеля сега е пълната мобилизация на силите на трудовите колективи за разработването на високоефективни насрещни планове за 1978 г. и останалите години на VII петилетка, от долу до горе, в съответствие с постановките, дадени от др. Тодор Живков, за усъвършенстване плановото ръководство на икономиката и социалистическата организация на труда.

В това сега е смисълът и съдържанието, критерият за резултатите на цялостната организаторска, политическа и идеологическа работа на цялата наша Партия.

НА ВИСОТАТА НА ИЗИСКВАНИЯТА

Започват занятията в системата на партийната учебна година. Задачите й са формулирани и произтичат от решенията на Единадесетия конгрес на Партията и Юлския пленум на ЦК на БКП, конкретизирани и доразвити в доклада на др. Тодор Живков пред Националното съвещание на партийния и стопанския актив на 17 юни 1977 г. Актуалните проблеми, които ще се изучават, са отразени в новите учебни програми и учебници, които отдел „Пропаганда и агитация“ на ЦК на БКП издаде.

Кои са тези проблеми?

Ще продължи изучаването решенията на Единадесетия конгрес на БКП и Двадесет и петия конгрес на КПСС, на Юлския пленум на ЦК на Партията.

Овладяването идейното богатство на XXV конгрес на КПСС и XI конгрес на БКП, изучаването съдържанието на документите на Юлския и другите пленуми на ЦК на БКП ще помогнат на участниците подълбоко да осмислят великата преобразуваща сила на марксизма-ленинизма, героичния път на нашия народ, огромните промени, настъпили у нас, в социалистическите страни и преди всичко в СССР, в целия свят. Пред тях ще се изправят в цялата пълнота последователността и нерушимостта на априлския курс на Партията, новаторският характер на нейната политика, мащабността и величието на задачите,

Digitized by Google

стоящи пред нашето общество в етапа на изграждане на зрелия социализъм.

В центъра на вниманието на пропагандистите и слушателите следва да се намират проблеми на теорията и практиката на изграждането на развития социализъм: неговите характерни черти и особености, неговата хуманна същност. Принципно значение за характеристиката на зрелия социализъм има изводът за прерастване на държавата на диктатурата на пролетариата в общонародна държава. Голям интерес предизвикват въпросите за развитието на политическата система на обществото на зрелия социализъм, нейните цели, направления на дейност и принципи на организация, по-нататъшното разгръщане на социалистическата демокрация във всички сфери на обществения живот, реалното участие на трудещите се в управлението на държавата и обществото. На занятията следва да се разкрива неразделната връзка между правата и задълженията на гражданите, умело да се показва, че широките права и свободи на гражданите се реализират толкова по-пълно и успешно, колкото по-висока е организираността, обществената и държавната отговорност на всеки човек, колкото по-добросъвестно се изпълняват задълженията пред обществото.

Изучаването съдържанието на социалистическата демокрация предполага разобличаване клеветническите измислици на империалистическата реакция за някакви „нарушения" на гражданските права и политическите свободи в социалистическите страни. В хода на занятията следва да се разкриват предимствата на социалистическата демокрация пред буржоазната демокрация, изразяваща властта на експлоататорите, диктатурата на буржоазията, политическото и социалното неравенство на гражданите, експлоатацията и потискането на трудещите се.

Голямо място в политическото обучение ще заема дълбокото изясняване смисъла и значението на нарастването ролята на Партията като ръководна и направляваща сила на социалистическото строителство. Занятията да способствуват всеки слушател ясно да разбере, че колкото по-напред се придвижва нашето общество, толкова по-отговорна и многостранна става дейността на Партията като политически ръководител на изграждането на развитото социалистическо общество. Опирайки се на марксистко-ленинската наука, на огромния политически опит, свой, на КПСС и на другите братски партии, БКП определя генералната перспектива за развитието на нашата страна, линията на нейната вътрешна и външна политика. Тя ръководи съзидателната дейност на народа, придава планомерен, научнообоснован характер на неговата борба за изграждане на развит социализъм, а по-нататък и комунизъм. Изучаването на формите и методите на партийно ръководство на всички страни на материалното и духовното развитие на обществото, ленинските норми на партиен живот, принципите на партийното строителство е необходима предпоставка за активността на комунистите, за повишаване на тяхната авангардна роля.

Практиката на реалния социализъм представлява за пропагандистите и слушателите изключително богат материал, разкриващ предимствата на социалистическия начин на живот, ръста на благосъстоянието и културата на народа, процесите на сближаване на работническата класа, трудовото селячество, народната интелигенция, постепенното преодоляване на съществените различия между града и селото, между физическия и умственния труд. Това е едно от главните направления към строителството на безкласовото комунистическо общество. Значителен интерес представлява разглеждането на основните направления на идеологическата работа на Партията, въпросите на културното строителство, формирането на всестранно развита личност, изучаване проблемите на комплексния подход към възпитанието. Обучението

Digitized by Google

трябва да служи за действен фактор за засилване идейно-политическото, трудовото и нравственото възпитание, за осъществяване комплексния подход в идеологическата работа на партийните организации.

Широко осветление трябва да получат на занятията актуалните проблеми на световното обществено развитие. Качествените изменения в съотношението на силите в света и последователното осъществяване на ленинската външна политика от СССР и другите братски социалистически страни обусловиха дълбокото преустройство на цялата система на международните отношения. В хода на занятията е необходимо на конкретен опит да се показва, че социализмът и мирът са неделими, всестранно да се разкрива взаимната връзка на борбата за мир и разведряване с борбата за демокрация и социален прогрес.

Отбелязвайки успехите за разведряване на международното напрежение, не бива да се излуска из предвид, че на пътя към траен мир има още сериозни прегради. Силите на империализма се стремят да задържат процеса на разведряване и по възможност да го върнат назад. Оттук и необходимостта да се активизира борбата за мир, да се мобилизират всички сили за задълбочаване процеса на разведряване.

Марксизмът-ленинизмът е мироглед на борещите се. Най- важната част от идейно-политическата работа е възпитаване у хората на класов подход при оценката на явленията в обществения живот, политическа бдителност, безкомпромисност в борбата против враждебните идеи, формиране чувство на социалистически патриотизъм и пролетарски интернационализъм, преданост към делото на Партията, към идеалите на комунизма.

Единадесетият конгрес на Партията отдели голямо внимание на идеологическата борба. Тази стара и винаги нова задача изисква да не се поддаваме на опитите на идеологическите противници да ни приспят и да прокарват своята идеология под каквато и да е благовидна форма. Още повече че в последно време са налице открити опити на империализма за идеологическа диверсия. За тази цел те тълкуват едностранчиво Хелзинското съглашение и се стремят да извлекат от него едностранна изгода. Специално използват темата за правата на човека, като прикриват реалните проблеми за човешките права в капиталистическите страни, а раздухват тезата за така наречените „дисиденти" в социалистическите страни. Така се стремят да отвлекат вниманието на световното обществено мнение и на трудещите се в своите страни от реалните човешки права, като правото на труд, отдих, свобода на словото, печата и т. н., от които е лишено огромното мнозинство от трудещите се. Нашите пропагандисти трябва да водят настъпателна борба срещу идеологическата диверсия на империализма, срещу антикомунизма, антисъветизма и маоизма и да дават решителен отпор на „левия" и десен опортюнизъм, на буржоазните отживелици и отклоненията от социалистическия морал и социалистическия начин на живот. Издигането ролята на пропагандиста като възпитател, както и отделянето на специално внимание от страна на партийните комитети и организации към този проблем е едно от важните условия и сигурен резерв за повишаване ефективността на пропагандата.

Важно място в комунистическото възпитание на трудещите се заема икономическото обучение.

Първостепенно внимание през учебната година предстои да се отдели на проблемите на марксистко-ленинската икономическа теория и политика на БКП, на науката за управление, практиката на социалистическото стопанисване. В центъра на изучаването трябва да се намират положенията за съчетаване постиженията на научно-техническата революция с предимствата на социалистическия строй, за найпълно удовлетворяване растящите материални и духовни потребности

Digitized by Google

на хората, като висша цел на икономическата стратегия на Партията. Необходимо е ярко и убедително да се показва, че главен източник за ръста на общественото богатство, за благосъстоянието на народа и на всеки човек е трудът на хората, че обществено-полезният труд и неговите резултати определят положението на човека в обществото.

Централната задача на нашата икономика е изпълнението на качествените икономически показатели. Тук партийната учебна година и особено икономическото образование на трудещите се могат да направят немалко. Повишаването на икономическите знания на ръководителите и изпълнителите заедно с добрата организация на труда и правилното ръководство на икономиката са решаващ фактор за изпълнението на тези задачи. Специални грижи следва да се положат за изучаването на новия икономически механизъм от всички ръководни кадри. Системата за икономическо образование ще съдействува за задълбочено усвояване на икономическите понятия и критерии, за издигане икономическата култура и съзнание на трудещите се.

В процеса на обучението голямо място ще заемат въпросите на борбата на Партията и народа за повишаване ефективността на производството и качеството на работата, достигането на най-добрите крайни резултати, за успешно изпълнение задачите на седмата петилетка. Важно е да се съсредоточи вниманието на слушателите върху решаващите участъци на производството, на възловите проблеми за развитието на икономиката. Изучаването на теорията, на политиката на Партията трябва да бъде тясно свързано с подобряване резултатите от трудовата дейност, с повишаване организираността и дисциплината, с личната отговорност на всеки за поръчаното дело, с борбата против недостатъците — проявление на ведомственост и местничество, технически консерватизъм, безстопанственост. Пропагандистите, независимо какво звено ръководят, трябва да анализират тези проблеми през призмата на участието и конкретния принос на всеки слушател за изпълнението на петилетния план. Заслужава подкрепа практиката да се оказва помощ на слушателите за икономическо обоснозаване на насрещните планове, социалистическите обещания, отчитане и реализация на техните предложения, насочени към усъвършенствуване организацията на труда, по-пълно използване резервите на производството.

Учебната година на политическото и икономическото образование ще премине във време, когато цял свят ще чествува 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция, а нашият народ ще празнува и 100-годишнината от освобождението на България от османско иго. Тези две големи събития са повод за специални мероприятия, които ще обогатят идейно-теоретическото съдържание на партийната просвета, ще съдействуват за възпитанието на трудещите се в дух на социалистически патриотизъм и интернационализъм, ще развиват и задълбочават българо-съветската дружба.

Шестдесетгодишнината на Великата октомврийска социалистическа революция — най-великото събитие на XX век, коренно изменило хода на развитието на цялото човечество, е прекрасен повод още и още веднъж да се отправи взор към онези исторически дни, които разтърсиха света, да изучим още по-добре идеите на резолюцията и тяхната животворна сила. На тези идеи са посветени първите 1—2 занятия на всички учебни звена. Но те трябва да намерят конкретно място във всички занятия през цялата учебна година.

Важно е убедително да се разяснява непреходното значение на Октомврийската революция като практическо приложение на марксизма-ленинизма, на принципите на пролетарския интернационализъм, които живеят и тържествуват в построеното в СССР общество на зрелия социализъм, в развитието и укрепването на съдружието от соци-

Digitized by Google

алистически държави, в могъщия подем на работническото, комунистическото движение, в успехите на национоосвободителните борби на народите. Обръщането към историческите резултати от революционните завоевания на Октомври ще способствува за по-дълбоко разбиране основното съдържание на съвременната епоха — епохата на прехода от капитализма към социализма.

Успешното решаване на тези задачи налага да се подобри партийното ръководство на политическата просвета и икономическото образование на трудещите се. Работата по подбора, обучението и възпитанието на пропагандистите следва да стане постоянна грижа на партийните бюра и организации. За тази цел могат да се използват свикваните от комитетите курсове за преподготовка, пропагандистките факултети при университетите на марксизъм-ленинизъм, междуокръжните школи, постоянно действуващите семинари в градските, районните и окръжните комитети на Партията, теоретически и методически конференции и т. н. Особено много за повишаване на ефективността на пропагандата могат да направят домовете за политическа просвета, които следва да организират постоянно обучение на пропагандистите, да изучават и разпространяват опита на най-добрите от тях. Партийните комитети и организации предстои да отделят голямо внимание на работата със слушателите, като се поощрява самостоятелното четене на класиците на марксизма-ленинизма и се организира снабдяването им с учебници, програми и друга научна и популярна литература. Трябва да се полагат постоянни грижи за подобряване на материално-техническите условия на политическо и икономическо образование.

И тази година следва да се разширяват и усъвършенствуват активните форми на занятия — теоретични конференции, подготовка и обсъждане на реферати, практически задачи. Миналата година много от тях бяха посветени на важни въпроси от практическата работа на партийните организации и трудовите колективи по осъществяване решенията на Единадесетия конгрес на Партията и Юлския пленум на ЦК на БКП. Много занятия се отличаваха с делово обсъждане на проблемите, свързани с усъвършенствуване организацията на социалистическото съревнование, овладяване методите на работа на челниците в производството, подобряване качеството на продукцията, повишаване активността на комунистите. В селски партийни организации се изучаваха процесите на специализацията и концентрацията на селскостопанското производство. Известно е движението сред пропагандистите през шестата петилетка, което прерасна и в седмата под девиза „Нашите знания и умения — за изпълнение на петилетката". Този призив е обхванал пропагандистите от Видински, Русенски, Плевенски, Пернишки окръг, Димитровски район на столицата и др. Пропагандистите разработват лични творчески планове, включващи конкретни мероприятия по подобряване идейно-политическото, трудовото и нравственото възпитание на хората. Всичко това допринася за по-дълбоко усвояване актуалните въпроси на икономическата и социалната политика на Партията, проблемите на световното развитие и на революционния процес, за повишаване ефективността на обучението.

Партийните комитети и организации предстои да насочат вниманието си и на още една страна: комунистите и преди всичко ръководните кадри да съчетават повишаването на своето идейно равнище с активно, пряко участие в комунистическото възпитание на трудещите се. Малко са все още партийните организации, които използват занятията в системата на политическата просвета, за да се подготвят комунистите да излизат пред колективите с беседа, лекция, политическа информация.

Партийните организации са призвани по-специално да повишат ра-

Digitized by Google

внието на ръководството на комсомолската политическа просвета, да засилят вниманието към марксистко-ленинската подготовка на младежта, към възпитаването ѝ в революционните, боеви и трудови традиции на народа. Така да организират политическото обучение, че то да съдействува за подобряване идейното, трудовото и нравственото възпитание на младежите, да формира у тях високи комунистически идеали, да повишава тяхната активност в обществено-политическия живот на страната, в борбата за изпълнение предначертанията на седмата петилетка. Да се грижат за подобряване подбора и подготовката на комсомолски пропагандисти.

Настъпващата учебна година предявява нови високи изисквания към организацията, съдържанието и формите на политическото и икономическото образование. Предстои много да се направи, за да се повиши теоретическото равнище на занятията в съответствие със съвременните изисквания, да се осигури изучаването на теорията и политиката на Партията в органично единство, в тясна връзка с практиката.

РАЗГОВАРЯМЕ ЗА ЕФЕКТИВНОСТТА

ИЗУЧАВАНЕ, РАЗПРОСТРАНЯВАНЕ И ВНЕДРЯВАНЕ НА ПОЛОЖИТЕЛНИЯ ОПИТ

Съвременните условия на развитие на нашето общество определят необходимостта от разработване на проблема за ефективността както на народното стопанство, така и на всички сфери на обществения живот.

Напълно подходящо, присъщо за Партията като революционна сила, която творчески преобразява действителността, е да потърси възможности, пътища, механизми за приложение на новия подход в своята работа. Затова не е трудно да се обоснове необходимостта от приложение на метода на умножаващия ефект в партийната дейност. Най-важното — това, което би донесло за получаването на практически резултати, е научната разработка на методите, формите и средствата за неговото приложение. Трудността идва оттам, че към партийната работа не може механически да се приложат оригиналните разработки за ешелониране на производството.

Следва ли все пак поради спецификата на партийната работа да отречем приложението на този нов, високоефективен подход в дейността на партийните органи и организации?

Следва ли да считаме, че няма други пътища, форми и средства за приложението на мултипликационния подход освен тези, които се прилагат в областта на производството?

В Тезисите за състоянието и развитието на Партията и на обще-

Digitized by Google

ствените организации и движения е посочено, че на съвременния етап се изисква тя в още по-голяма степен да осигурява комплексно ръководство на всички страни от развитието на обществото като единен социален организъм; да изработва и осъществява научнообоснована политика за максимално използване преимуществата на социалистическата система и постиженията на научно-техническата революция в интерес на непрекъснатия материален и духовен подем на страната и народа; да направлява и координира дейността на всички държавни, стопански и обществени органи и организации за реализиране на партийните директиви и решения; да внася съзнателност и организираност в масите; да придава на изграждането на зрелия социализъм планомерен, целенасочен и научнообоснован характер. Посочените задачи не са откъснати, изолирани една от друга, а се намират в органическа връзка, в отношение на взаимна обусловеност. В идеологическата работа формирането, укрепването и усъвършенстването на социалистическата съзнателност не е самоцел, а едновременно и важен фактор за повишаване на трудовата и обществено-политическата активност, за ускоряване на общественото развитие. Дейността на Партията за подобряване на вътрешнопартийния живот е взаимно обвързана с процеса на нарастване на ръководната ѝ роля, с процеса на повишаване съзнателността и активността на комунистите и т. н. Много такива връзки могат да се открият и при конкретните методи и форми на работа на партийните органи и организации. Комплексността на обектите на ръководната дейност на Партията и на нейния вътрешен живот, нейната същност и предназначение определят и стремежа ѝ — така да организира и осъществява своята дейност, такива форми, методи и средства да използва, че резултатите от определена дейност в дадена област да рефлектират, да резонират, да дадат ефект и в други области.

За да се прилага нещо ново — нов подход, нова форма, нов метод, — необходимо е да настъпи прелом в мисленето на хората по проблема, да се убедят те в необходимостта от новото, в по-високата му ефективност и целесъобразност. Това предопределя нуждата задълбочено да се разработи проблемът за мултипликационния подход в партийната работа; да се обоснове неговото приложение, основните принципи и особености на подхода в тази област, мястото му в системата на научния подход, връзката му с другите подходи, границите на приложение, проблемът за ефективността на партийната работа и конкретните механизми за приложението му. А публикациите на тази тема не са много.

Ще се спрем на един от повдигнатите проблеми. Без да отричаме или оспорваме ролята и значението на посочените механизми за приложение на метода на умножаващия се ефект в партийната работа — планиране, решение, проверка, — считаме, че наравно с тях важно място има и изучаването, **разпространяването и внедряването на положителния опит.**

Какво ни дава основание да разглеждаме дейността по изучаване, разпространяване и внедряване на положителния опит като път за получаване не на какъв да е ефект, а на многократно умножаващ се? Бихме могли да отговорим кратко — произтича от неговата същност и съдържание, от самия процес на изучаване, разпространяване и внедряване и от характера и методите на партийната работа, мястото, ролята и функциите на Партията в изграждането на зряло социалистическо общество.

Ще разгледаме накратко същността на положителния опит, неговата роля и значение за партийната работа.

Социалният опит се определя като динамично изменяща се, по-

Digitized by Google

стоянно усъвършенствуваща и обогатяваща се съвкупност от знания, умения, навици, които се придобиват и използват при осъществяването на целенасочена, съзнателна дейност в определена област на социалния живот.

Опитът е една от предпоставките за ръководство и управление, а натрупването и предаването му е съществена характерна черта на общественото развитие. Голямо е значението на теоретическото осмисляне на опита, чрез което се обогатява, развива теорията и обратно: връщането на теоретическите изводи към практиката, за да я изведат на ново, по-високо ниво.

Положителният опит се разглежда като част от социалния, изпълняващ ролята на пример за подражание, на стимулатор за ускоряване на развитието. В него е отразено в по-висока степен овладяването на обективните закономерности, чрез него по-дълбоко се вниква в същността на явленията и за това той по-активно въздействува за изменение на съществуващата практика. Той може да се повтори, да се приложи при определени условия.

За различните социално-икономически условия функциите и възможностите за разпространяване и внедряване на положителния опит не са еднакви. В капиталистическото общество той е средство в конкурентната борба за увеличаване на печалбата и частната собственост.

При социализма възниква обективната необходимост от масово разпространяване на положителния опит. Още в първите години на съветска власт В. И. Ленин обосновава нуждата от щателно изучаване и повсеместно приложение на всичко ново, което се ражда от творческия и трудов ентусиазъм на широките народни маси, от новаторската мисъл на работниците, на учените и специалистите.

Обществен по своята същност, положителният опит трябва да служи на обществото и колкото по-широко и интензивно се разпространява, толкова по-пълно той разкрива своята роля и значение за повишаване ефективността от всестранната дейност на хората.

Ролята и значението на положителния опит на съвременния етап са свързани с изпълнението на девиза на петилетката — „Ефективност и качество, качество и ефективност." Повишаването на ефективността във всички области на обществено-икономическия живот зависи в голяма степен от използването на съществуващия положителен опит. Това дава възможност на Партията да вникне в същността на минали и настоящи процеси и явления, да определи правилно, научно перспективите на развитие.

Дейността на партийните органи и организации по изучаването, разпространяването и внедряването на положителния опит е важна страна от борбата за обогатяване и творческо прилагане на ленинските принципи и норми на партиен живот.

При изучаването, разпространяването и внедряването на положителния опит се прилага съвкупност от разнообразни методи, средства и действия, присъщи, съответствуващи на характера, целите и предназначението на Партията.

Един от тези методи, който има особено значение днес, е методът на умножаващия се ефект.

Негова основа е марксистко-ленинската теория и методология, но като подход той се формира и обособява на определен етап от развитието на обществото, на практиката и на науката. Свързан е със съвременния етап на социалистическото общество, с научно-техническата революция, с потребността от принципно нова организация на общественото производство и на останалите сфери на обществения живот.

Проф. Н. Стефанов определя главното в този подход като сред-

Digitized by Google

ство за получаване на мултипликационен ефект. Характерно за този ефект е, че той е постоянно нарастващ, умножаващ се; той е синергетичен, интегрален. Тези черти определят и изискванията за реализиране на мултипликационен ефект. А изискванията от своя страна определят мултипликационния подход като ново явление, с големи възможности за повишаване ефективността на всички човешки дейности.

Приема се, макар и като работна хипотеза, че няма област в теоретическата и практическата дейност, в която мултипликационният подход би бил неприложим.

Нека сега да се опитаме да потърсим връзката, общото между изучаването и внедряването на положителния опит и мултипликационния подход. Общото между тях е целта да се постигне многократно повторение на най-добрите резултати, ефекти.

Притежава ли действително положителният опит големи и разнообразни възможности за мултиплициране на ефекта?

Ще вземем за пример положителния опит в планирането на партийната работа на първичната партийна организация в I монтажен цех при ДМЗ „Г. Димитров" в Русе. Същността на опита е в усъвършенстване на целевото планиране и функционалното координиране на политическите сили. Какви потенциални възможности за умножаване на ефекта съдържа този опит. Преди всичко ефектът от областта на партийната работа в отрасъл тежко машиностроене може да се пренесе, да дифузира в редица други отрасли, в различни нива от организационната структура на Партията, в различни звена от цикъла на партийно ръководство — планиране, изработване на партийно решение, организация на изпълнението, контрол и проверка на изпълнението и оценка. Другите възможности за умножаване на ефекта са свързани с повишаване отговорността на комунистите, с издигане на тяхната авангардна роля и личен пример, с усъвършенстване на политическия подход и др. Това са част от потенциалните възможности за получаване на мултипликационен ефект при внедряването на конкретен положителен опит. Същото може да се направи за който и да е друг положителен опит. При изучаването, разпространяването и внедряването на положителния опит, когато тези дейности се осъществяват задълбочено, творчески, много партийни комитети отчитат, че освен основния резултат се получават и други, непредвидени, допълнителни положителни ефекти. Въпросът тук е, какво да се предприеме, че съществуващите предпоставки за умножаващ се ефект да могат да се приведат в действие, да се създадат необходимите условия за реализиране на многократно умножаващ се ефект.

Ако мултипликационният ефект е потенциално заложен в същността, съдържанието на опита, то неговото реализиране ще зависи вече главно от начина на използване на възможностите.

Ще се опитаме да анализираме дейността на заводския партиен комитет в ЗИЕНО — Шумен по внедряването на положителния съветски опит за бездефектна продукция — Саратовската система. Няма да се спираме на ефекта от приложението на този опит в икономиката на завода — той е голям, а ще потърсим възможностите за проявление на различни форми на нарастващ ефект. Дейността по внедряването на Саратовската система става основа и възбудител на редица други явления: повишаване на квалификацията на работниците, подобряване на трудовата дисциплина, зараждане, утвърждаване и разпространяване почина на бригадата „Т. Петков" — „Трудовата дисциплина — дело на целия колектив" и др. В резултат на натрупания опит по приложението на Саратовската система, на нейното доразвиване и обогатяване този опит и ефектът от него стават на-

Digitized by Google

чало на последващо умножаване на резултатите. Изпъква въпросът за необходимостта от комплексно управление на качеството и във връзка с него задачата за проучване на съветския опит от предприятията от Лвовска област и на тази основа се разработва комплексна система за управление качеството на продукцията. Това е хронологичният ред на процесите и явленията. Много от тях могат да се разглеждат като разнообразни форми на проявление на умножаващия се ефект, но ние няма да се спираме на всички, а само на някои, свързани с дейността на комитета по внедряването на положителния опит — комплексната система за управление качеството на продукцията.

Основната цел при извършването на посочените дейности е разширяване сферата на приложение на съветския опит, получаване на високи икономически резултати (повишаване износоустойчивостта на изделията до два пъти, икономически ефект — 200 х. лева). Но по пътя към осъществяването на основната цел под ръководството на комунистите се получават и възможности за странични резултати, някои от които се реализират: повишава се активността на специалистите; използват се нови форми и методи на работа (мрежов график и др.); подобрява се контролът за изпълнение на решенията; целенасочено се организира и води идеологическата работа; в стила на ръководните кадри и на комунистите се утвърждават чертите на висока организираност, отговорност и деловитост, критичен анализ, самоконтрол и др.

От посочените примери може да се направи изводът, че дейността на партийните органи и организации по изучаване, разпространяване и внедряване на положителния опит има многообразни ефекти. Тази дейност създава условия и възможности за многократно умножение на ефекта от даден положителен опит в областта на икономиката и същевременно създава предпоставки за проявление на ефекта в партийната работа.

Преди да направим обобщението и изводите, ще разгледаме още един пример за положителен опит в партийно-организационната работа — дейността на заводския партиен комитет в „Зебра" — София по контрола и проверката на изпълнение на решенията. Работата му по внедряването на положителния опит само по контрола и проверката е създала предпоставки за получаване на верижен ефект в цялостната партийно-организационна работа; качеството на решенията и организацията на изпълнение, разнообразни форми за конкретна помощ на място, усъвършенствуване на планирането, повишаване ролята на партийното събрание, повишаване чувството за отговорност, утвърждаване на критичния подход и др. Известен резонанс може да се открие в останалите области от живота на трудовия колектив. Създадени са условия и като резултат са отправени много критични бележки и са взети мерки за подобряване организацията на работа, на трудовите и битовите условия; създадени са условия за издигане ролята на низовия ръководител, за по-успешно решаване на социалните въпроси, за укрепване взаимното доверие и взаимопомощта между партийните и стопанските органи.

Анализът на дейността на ЗПК и ППО по изучаването, разпространяването и внедряването на положителния опит показва, че се очертават редица предпоставки и благоприятни възможности за умножаващ се ефект и конкретни форми и средства за тяхната реализация. Някои партийни комитети не отчитат тези възможности, но част от тях се реализират стихийно и случайно като ефект на „съпътствуващите възможности" по пътя към главната цел. Други партийни комитети нито ги отчитат, нито ги реализират. А тези възможности и

Digitized by Google

предпоставки притежават голям потенциален заряд за многократно нарастване на ефекта и те трябва да се използват, да се приведат в действие. Какво е необходимо да се направи?

Според нашето мнение отговорът на този въпрос има два съществени момента: да се открият, определят и оценят потенциалните възможности за умножаване на ефекта от дейността на партийните органи и организации по изучаването, разпространяването и внедряването на положителния опит; творчески да се прилагат комплексният и програмно-целевият подход при планирането, отганизирането и отчитането на тази дейност.

За да се открият и правилно оценят и реализират обективните възможности за получаване на мултипликационен ефект, конкретните, практически форми и средства за тяхното реализиране, е необходимо към този проблем да се подхожда научно, да се разкриват обективните причинно-следствени връзки и зависимости между различните потенциално заложени форми за проявление на умножаващия се ефект, да се търси взаимодействието между тях. Необходимо е още при планирането на този вид дейност да се определят главните и попътните цели, да се търсят и определят такива резултати, които ще имат комплексно въздействие, да се планират и организират такива конкретни форми и средства за реализиране на съществуващите възможности, които ще осигурят единство и комплексност.

Специално се спряхме и взехме примери от дейността на заводски партийни комитети. Колкото отиваме на по-високо ниво в организационната структура на Партията, толкова повече на брой, по-многообразни и по-сложни връзки и взаимоотношения могат да се открият. Наред с това нарастват и предпоставките за умножаване на ефекта и същевременно по-релефно се очертава необходимостта от усъвършенствуване ръководството на дейността по изучаване, разпространяване и внедряване на положителния опит.

По проблемите на положителния опит работят всички градски и окръжни комитети — имат разработени програми за проучване, създаване и внедряване на положителен опит, функционират кабинети по партийно-организационната работа, в които се съсредоточава информация за положителния опит, създават и експериментират различни модели...

Ако се опитаме да съпоставим двата проблема — ефективност и изучаване, обобщаване и внедряване на положителния опит, — това, което изпъква над всички други слабости, е неефективното използване на силите. Какво конкретно имаме предвид?

В окръжните партийни организации се работи по създаването, изучаването и внедряването на положителен опит по едни и същи проблеми (издигане равнището на партийното събрание, усъвършенствуване подготовката на партийни решения, на контрола и проверката, работата на партийните групи и др.). Всички те се мъчат със собствени сили, ползвайки информация от кабинетите по партийно-организационни въпроси (която не винаги е достатъчна), помощта на инструктора, да изведат свой опит. Това се отнася и до ГК и ОК на БКП — няколко комитета почти в едно и също време разработват системи, методики по едни и същи „възлови" проблеми (ОК на БКП — Враца, Ловеч и др. — системи по подготовката и вземането на партийни решения; ОК на БКП — Ямбол, Търговище, Русе и др. — методики по изучването, разпространяването и внедряването на положителния опит и много други). Напълно естествено е много партийни комитети и организации да разработват почти едновременно възлови, ключови проблеми. Недостатък е това, че не винаги е ефективна организацията на този вид работа.

Digitized by Google

Мултипликационният подход в областта на икономиката изисква да се затвори цикълът на възпроизводство, да се концентрират силите, да се осигури максимален ефект при прогресивно засилваща се икономия на труд, материали, време и т. н. Отнесени към дейността на партийните органи и организации по изучаването, обобщаването, разпространяването и внедряването на положителния опит, тези изисквания според нас биха могли да залегнат като основни принципи на специализирани органи по обобщаването на положителния опит. Тези органи, включващи в състава си научни и партийно-организационни работници, биха имали за цел да разработват единни методики по най-важните, актуалните, „възловите" проблеми на партийно-организационната работа, на базата на обобщаване практическия опит и свързването му с науката. По този начин при изучаването, разпространяването и внедряването на положителния опит би се получил много по-голям ефект, защото първоначалният ефект, този, който понататък ще нараства, ще бъде много по-голям. Наред с това има и други предимства — пести се време, труд, усилия и се създават възможности за продължение и нарастване на ефекта от едно начално по-високо качество. Не трябва да се разбира, че тези органи биха ограничили творчеството. Напротив, те ще съдействуват за по-ефективното, по-целенасочено и по-качествено развитие на инициативата, на внедряването на положителния опит.

Във връзка с изискванията на мултипликационния подход идеята за специализирани органи по изучаването, обобщаването и внедряването на положителния опит може да се продължи — за да се затвори цикълът на тази дейност. Посочените органи не трябва да приключват своята дейност с разработването на съответен положителен опит, на методики, системи и други. Те могат да се занимават и с изучаване, анализиране на резултатите от приложението на разработените методики и на тази основа да правят нови обобщения и изводи.

За получаване на умножаващ се ефект от определен локален резултат, според нас, много ефективна е и тъй често използваната от ЦК на КПСС форма — всестранно и задълбочено да се изучава, анализира и обобщава конкретен опит на отделни партийни организации и комитети и във вид на постановление да се разработват научнообосновани препоръки, отнасящи се до всички партийни органи и организации. Такъв характер имат постановленията за провеждане на партийни събрания, за повишаване производствената и обществено-политическата активност на трудовите колективи, за критиката и самокритиката и много други.

Посочените постановки са само идеи, нуждаещи се от по-задълбочена теоретическа обосновка. Но безспорна е необходимостта от научно осветляване на проблема за приложението на мултипликационния подход в партийната работа.

Същността и характерът на дейността по изучаването, разпространяването и внедряването на положителния опит може да се разглежда като един от механизмите за приложението на мултипликационния подход в партийната работа. Този механизъм трябва да се разглежда в органическо единство с творческото приложение на комплексния и програмно-целевия подход. За повишаване ефективността и качеството на дейността на партийните органи и организации по изучаване, разпространяване и внедряване на положителния опит се очертава необходимостта от създаване на единни методики по най-важните, възловите проблеми на партийната работа, съобразени с изискванията на новия подход.

Райна КУЛЕВА

Digitized by Google

100 ГОДИНИ ОТ ОСВОБОЖДЕНИЕТО НА БЪЛГАРИЯ

РУСКО-ТУРСКАТА ОСВОБОДИТЕЛНА ВОЙНА 1877—1878 година

проф. **ВЪЛО ИВАНОВ**

Преди сто години в резултат на Руско-турската война българският народ бе освободен от османско робство. Тази война влезе в историята и в съзнанието на българите като освободителна.

* * *

Руско-турската война през 1877—1878 година е последната от поредицата войни, водени между Русия и Турция през XVII, XVIII и XIX век. Тези войни, независимо от конкретните политически и военни цели, които си поставяше руското царско правителство и управляващите среди, имаха обективно прогресивно значение. Те подпомагаха освободителната борба на европейските и особено на балканските народи за независимост и основателно създаваха сред тях надежда за освободителната роля на руския народ; допринасяха да се разрушава най-реакционната и най-свирепата военно-феодална система на турската държава, опора и проводник на империалистическата политика на Англия и Франция в района на Близкия изток и на Балканите; в исторически аспект подпомагаха и облекчаваха борбата на турския народ и на други нетурски нации в пределите на турската империя против военно-феодалната система. Така че Руско-турската война е освободителна и прогресивна не само от позициите на българския народ и на другите балкански народи, но и от позициите на общочовешкия и световноисторическия прогрес. Ето защо най-светлите и прогресивни умове на времето и най-вече К. Маркс и Ф. Енгелс даваха висока, положителна оценка на водените от Русия войни против Турция и особено на тези през XIX век, които бяха явно свързани с разрастващата се национална освободителна борба на Балканите. Заедно с това те осъждаха като крайно реакционна политиката на Франция и Англия. Те писаха: „Когато в 1804 година избухна сръбската революция, Русия веднага взе под своя защита въстаналите „раи" и като ги поддържа с две войни, закрепи в два договора вътрешната независимост на Сърбия. Кой реши изхода на борбата при въстанието на гърците? Не заговорите и бунтовете на Али паша при Янина, не битката при Наварин или французката армия в Морея или лондонските конференции и протоколите, а Дибич, който мина Балкана начело на

Digitized by Google

Руската армия и встъпи в долината на Марица; и в туй време, когато Русия съвършено спокойно и без да се бои от нищо, вършеше делото си по разпокъсване на Турция, западните дипломати продължаваха да гарантират и поддържат „статуквото" и неприкосновеността на Турция. Дотогава, докато тая традиция бъде ръководно правило за западната дипломация, девет десети от населението на Европейска Турция ще вижда в Русия своя единствена опора, своя освободителка, своя месия."[1]

Но Руско-турската война от 1877—1878 година има и свои особености. До голяма степен тя бе предизвикана от повика за помощ и солидарност към въстаналите балкански народи против османското робство и най-вече от Априлското въстание в България през 1876 година. Априлското въстание, тази най-връхна точка в националноосвободителната борба на българския народ, бе изпит, проверка, закалка, преломен момент, най-висока проява в борбата на народа за национална независимост и свободен живот, „за чиста и свята република".

Идеолозите, организаторите и ръководителите на националноосвободителната борба на българския народ и по-специално на Априлското въстание Георги С. Раковски, Любен Каравелов, Васил Левски, Христо Ботев, са считали, че народът може да победи, като се изгради революционна партия вътре в страната и се подготви масово въоръжено въстание. Те са гледали на помощта отвън, на солидарността на другите народи и най-вече на Русия като благоприятен външен фактор, който ще се противопостави на Турция и на западните правителства, фактор, който може да изиграе решаваща роля за освобождението на България.

Априлското въстание беше потушено с изключителни жестокости. И в тези тежки дни най-голямата надежда на българския народ е Русия, руският народ. Това с особена сила и вярно изразява народният поет Ив. Вазов:

„Русия, колко много ни плени
туй име свято, родно, мило!
То в мрака бива нам светило,
надежда в нашите злини."

Потушаването на Априлското въстание и последвалите изстъпления в българските земи намериха широк отзвук и предизвикаха мощна вълна на солидарност със справедливата борба на българския народ в редица европейски страни. Но най-силно се прояви тя в Русия, в прогресивните и честни кръгове на Франция, Италия, Англия. Първа реагира руската дипломация. По нейна инициатива е организирана международна анкета, която да докаже документирано престъпленията на башибозуците и редовната турска армия. „Бедствията на българите растат от ден на ден; насилията и свирепствата... не намаляват; безнаказаността им е пълна... трябва ли да говорим, че българите възлагат всички свои надежди на руския цар, на православна Русия?" — пише в доклада си руският представител в комисията вицеконсулът в Одрин княз Церетелев. Надига се и руската общественост в защита на българския народ — революционери демократи, видни писатели, учени, обществени дейци — Достоевски, Тургенев, Толстой, Гаршин, Менделеев, Сеченов, Крамской, Стасов и др. Печатът почти единодушно призовава за незабавни действия против Турция. Това, което ставаше в Русия през лятото и есента на 1876 година — свидетелствува Ив. С. Аксаков, — бе нечувано и невиждано не само

[1] К. Маркс, Ф. Енгелс, Съч., т. 9, с. 394.

Digitized by Google

в руската, но и в никоя друга страна. Нашето народно движение изуми не само Европа, но и самото руско общество, т. е. образованя мислещ слой на Русия, главно с това, че движението наистина бе народно в точния смисъл на тая дума". А М. Достоевски призовава: „Помощ на балканските славяни изобщо и частно на българите може да даде и е длъжна да даде само Русия".

На Запад в защита на българския народ енергичен глас издигнаха Виктор Юго, Д. Гарибалди, У. Гладстон, Мак-Гахан и др. Те заклеймиха политиката на правителствата в собствените си страни и другите западноевропейски правителства на пълно примирие и поддръжка на Турция, като си затваряха очите пред жестокостите при потушаването на въстанията на балканските народи и най-вече на Априлското въстание. Виктор Юго, заслужено наричан съвестта на деветнадесетия век, протестира срещу западните правителства: „Необходимо е да се обърне внимание на европейските правителства върху един факт толкова „дребен", че правителствата изглежда никак не го забелязват. Ето този факт: избива се един народ. Къде? В Европа. Този факт има ли свидетели? Само един свидетел: целият свят. Правителствата виждат ли го? Не." Той осъжда поведението и политиката на тези правителства, които гледат през очилата на късогледи държавни интереси, за разлика от човечеството, което прозира през очите на съвестта и призовава: „Дошел е моментът да се издигне глас... Има минути, когато човешката съвест взема думата и заповядва на правителствата да я слушат."

Общественото мнение и моралните фактори бяха поставени на везните на политиката. И те натежаха решително в полза на справедливата кауза на българския народ, на славянското население на Балканите. Западните правителства на Франция, Англия и др. до голяма степен бяха възпрени от реакционни действия от общественото мнение, което беше в полза на освободителната борба на балканските народи, на българския народ.

Всичко това създаваше благоприятна ситуация за обявяване война на Турция. Руското правителство се възползва от създалите се обстоятелства и след известна дипломатическа подготовка на 24 април 1877 година обяви война на Турция. Издаденият по този повод манифест изразява отношението на руския народ към войната, като подчертава нейния справедлив характер, обявявайки, че целта ѝ е да защити поробеното население, да подпомогне неговата борба.

Главният щаб на руската армия бързо определя своята основна военна и политическа цел, разбираема и близка както за тези, които ще изнесат на плещите си войната — войската и народът, така и за тези, за които тя се води — „освобождението на България и на балканските християни!"

Обявяването на войната, мобилизацията и съсредоточаването на войските става в условията на голям подем в цяла Русия, който се проявява сред прогресивните кръгове на интелигенцията и обикновения народ. Негов израз е събиране на парични помощи, записване на доброволци, провеждане на събрания и митинги, пламенни призиви в печата. Като доброволци се записали и постъпили в армията бележитите художници Верешчагин, Соколов, известните лекари Пирогов, Боткин.

Много бързо били мобилизирани и формирани две армии за действия срещу Турция — Дунавската, наброяваща 185 000 души (а после увеличена на 210 000 души) и Кавказката — 100 000 души. В процеса на подготовката генерал П. Н. Обручев разработва план на военните действия и правилно определя, че на Балканите главният удар трябва да бъде нанесен през Дунава. Изборът на Дунава се обуславя както

Digitized by Google

от подкрепата на българския народ, така и от обстоятелството, че това е най-късото разстояние към столицата на Турция — Цариград. В ръководството на действията и командуването на руската армия били ангажирани такива опитни и умни генерали като М. И. Драгомиров, Й. В. Гурко, Ф. Ф. Дондуков-Корсаков, Скобелев, Цимерман, Н. Г. Столетов и редица други.

Българският народ посреща вестта за войната с небивал ентусиазъм. Българският революционен комитет отправил призив към народа и особено към българската емиграция за най-широко участие и подпомагане действията на руската армия. „Българи, трябва да станем като един човек, за да посрещнем братски нашите освободители и да съдействуваме с всички сили на руската армия." В отговор на този призив в редовете на опълчението се записват около 7000 доброволци. За началник на българското опълчение бил назначен талантливият руски генерал Николай Г. Столетов. При голям ентусиазъм на опълчението било връчено на 18 май 1877 година специално приготвено и изпратено от жителите на гр. Самара (сега Куйбишев) знаме, известно по-късно като Самарското знаме.

Участието на българския народ в Руско-турската освободителна война се прояви не само в тази организирана сила — опълчението. То взе най-големи размери и се изяви в най-различни форми — улесняване придвижването, снабдяването и настаняването на частите на руската армия, подпомагане войските при преминаване на Балкана, през проходите, постъпване в армията като санитари, превързване и изнасяне на ранени от полесраженията; предоставяне на сведения, информация за разположението, числеността, състоянието на частите на турската армия. Значителна е помощта и на създадените многобройни чети от български патриоти, които подпомагаха действията на руската армия и разстройваха тила на турските войски. В освободените територии по градове и села се формираха органи на управление и народна милиция, които поддържаха реда и мобилизираха усилията на местното население за успешно завършване на военните действия. Всичко това беше убедително продължение и ново проявление на националноосвободителната борба на народа, водена до и през време на Априлското въстание. Така участието в Руско-турската война разгръщаше, умножаваше инициативата на българския народ, стана фактор за собственото му освобождение.

В непосредствената подготовка и във воденето на Руско-турската война важно значение придоби и положителното отношение на Румъния. Младата румънска държава не само разреши руската армия да премине и да се съсредоточи на румънска територия, тя взе непосредствено участие във войната за освобождението на съседна България, като формира и изпрати своя армия, която участвува най-вече в сраженията при Плевен. Това бе нов етап в приятелските добросъседски отношения между двата народа — българския и румънския.

На свой ред Черна гора поднови военните действия срещу Турция. Цялото население и прогресивната общественост на Балканите взеха активно положително отношение към освободителната роля на руската армия и обявената от Русия война.

* * *

Като обществено-историческо явление Руско-турската освободителна война има свои особености и измерения. Тя продължи девет месеца. Начало на военните действия слага преминаването на голямата река Дунав от руските части начело с генерал Драгомиров, които се увенчаха с първата победа — превземането на Свищов. Частите на

Digitized by Google

руската армия се разгръщат в три отряда: източен — по посока на Шумен; преден — начело с генерал Гурко — към Търново — Шипка — Стара Загора — Цариград и западен — Никопол — Плевен. Решаващи успехи постига предният отряд под командуването на генерал Гурко, който превзема Търново, преминава Стара планина и достига градовете Стара Загора и Нова Загора. Тук през юли 1877 година води неравни боеве с частите на турската армия под командуването на Сюлейман паша. Поради голямото числено превъзходство на войските на Сюлейман частите на генерал Гурко отстъпват по Стара планина, където проходите се отбраняват от осми корпус под командуването на генерал Радецки. Тук през август се водят епични боеве. Историческо значение придобиват боевете за Шипченския проход, водени от Орловския и Брянския полк и от пет опълчески дружини. Отбраната на Шипка имаше изключително значение. Паднеше ли проходът, превземането на Плевен изпадаше в опасност. Тук руските войски и българските опълченци, проявявайки невиждан масов и личен героизъм, извършиха подвиг — венец на цялата война, символ на братската руско-българска дружба — не допуснаха турските войски през прохода. Пресъздавайки волята и готовността за саможертва в този момент на българските опълченци, чувството им за дълг пред родината, народа и историята, Ив. Вазов писа в стихотворението „Шипка".

„... Млади опълченци,
венчайте България с лаврови венци!
— — —
България цяла сега нази гледа.
Този връх висок е. Тя ще ни съзре,
ако би бегали. Да мрем по добре!"

Западният отряд овладява Никопол и се насочва към Плевен. Тук се е укрепил с пристигналите от Видинския гарнизон войски с около 50 000 души и Осман паша. При Плевен се разгръщат едни от най-забележителните военни действия в историята на войната — бой за населено място при силна и добре организирана отбрана. В обсадата на Плевен участвуват и румънски части. След продължителни и кървави сражения под ръководството през последния етап от действията на генерал Тотлебен през декември Плевен е превзет. Пленени са около 43 000 турски войници начело с Осман паша.

След победата при Плевен започва нов етап във воденето на военните действия — всеобщо настъпление на руската армия. При изключително тежки условия воините на генерал Гурко преминават Балкана, подпомагани навсякъде от местното българско население. Предните западни части се насочват към София, преминават Врачанския, Етрополския и други проходи и на 4 януари 1878 година София е освободена. Генерал Карцов преминава Троянския проход и през януари 1878 г. са освободени Пловдив и Асеновград. Войските на Сюлейман паша навсякъде търпят поражение. На 28 януари 1878 година победоносните руски войски превземат Одрин. Открит е пътят им към Цариград. При тези условия султанското турско правителство е принудено да иска примирие. Започват преговори и в резултат е подписан мирен договор в Сан Стефано — селище недалеч от Цариград.

Но западните сили — Англия, Австроунгария при активната подкрепа на Бисмаркова Германия, видяха в новообразуваната държава опасност за своите империалистически интереси. Те свикаха така наречения Берлински конгрес, на който бе приет несправедливият и неравноправен Берлински договор. Съгласно неговите условия значителна част от територията на България се поставяше отново под деспотизма на султаните.

Digitized by Google

* * *

Въпреки решенията на несправедливия Берлински договор създадена бе българска държава, която с помощта на временната руска администрация и с високата политическа активност и инициатива на народните маси и прогресивните сили се изгради като сравнително демократична страна на Балканите. Това намери израз в приетата през април 1879 г. от Учредителното народно събрание конституция на току-що създадената българска държава в гр. Търново (оттук и Търновска конституция). Това бе една от най-демократичните конституции за онова време. В разисканията по приемането се обособиха и разшириха две основни политически партии — либерална и консервативна, изразяващи различни интереси, тенденции и теоретични положения. „Борбата между двете партии се водеше на живот и смърт. Средствата, с които тя се водеше, бяха съвсем неравни и различни. Либералната партия се опираше върху своята собствена сила като партия на „българския народ" и върху почвата на конституцията"[1]. Приетата конституция изразяваше демократичните традиции, настроения, схващания на П. Р. Славейков, Петко Каравелов и др., които макар и да не се издигнаха до идеята за република, до известна степен бяха продължение и реализация на демократичните принципи в идеологията на дейците и ръководителите на националноосвободителната революция начело с Ботев, Левски, Каравелов, Бенковски. Представителите на временното руско управление не само зачитаха волята на българския народ в изработването на конституцията, но и проявиха положително отношение. Така конституцията по същество узакони създаването на буржоазнодемократична държава и стана правна основа за ускореното ѝ развитие по пътя на капитализма.

„И така, освобождението извърши пълен социален преврат в освободените части на България — пише Димитър Благоев. — България след Освобождението стана страна на дребното буржоазно владение и производство, което се явява изходна точка и необходимо условие за пораждането на капиталистическата форма на производство. Дребната буржоазия и селската маса от дребни стопани съставляват основната обществена класа. Този преврат в обществено-икономическите отношения и определя политическите и обществени борби през първите години на политическия живот на България."[2]

Скоро в младата българска държава бе поставено началото и на марксическа партия на работническата класа от първия марксист на Балканите Димитър Благоев.

Така Руско-турската освободителна война от 1877—1878 година изигра обективно ролята на буржоазнодемократична революция.

* * *

Руско-турската освободителна война циментира с кръвта на двата братски народа българо-руската дружба. В нейната основа залегна безграничната любов, признателност и уважение на българския народ към великия руски народ—освободител. По оросените с руска кръв наши земи признателният български народ издигна около 500 паметници и мемориали. Тази дружба бе прославена в творбите на нашата литература и изкуство. Тя изпълва сърцето на всеки честен българин.

Българо-руската дружба получи продължение и развитие в близостта и дружбата между революционното руско работническо движе-

[1] Д. Благоев, Принос към историята на социализма в България, Изд. на БКП, 1952, с. 93.

[2] Пак там.

Digitized by Google

ние начело с В. И. Ленин и българското класово работническо движение начело с Димитър Благоев както в двустранните отношения, така и в международното работническо движение.

Качествено нов момент в развитието на тази дружба настъпи след победата на Великата октомврийска социалистическа революция и преминаването на Партията на тесните социалисти начело с Димитър Благоев под знамето на ленинизма и превръщането ѝ в Партия от нов, ленински тип — в Българска комунистическа партия.

Днес стогодишният юбилей от освобождението на България от османско робство нашият народ чествува под светлината на посрещането на 60-годишнината от Великата октомврийска социалистическа революция. Озарена от идеите на Октомври, на ленинизма, Българската комунистическа партия възмъжа, застана начело на работническата класа и на останалите трудещи се и ги поведе в битката срещу фашизма и капитализма, за социалистическа революция. В своята революционна борба тя черпеше знания и сила от опита на Ленинската партия, винаги имаше нейната братска подкрепа, пропагандираше и запознаваше народа с успехите на СССР в изграждането на социализма, безрезервно стоеше на страната на КПСС и Съветския съюз. В пълна мяра отразяват истината думите на другаря Тодор Живков, че „Историята на българското комунистическо движение от октомври 1917 година до септември 1944 г... доказва великата истина, че колкото повече се издигат авторитетът и влиянието на Съветския съюз в една страна, толкова повече в тази страна растат и крепнат нейното собствено революционно движение, силата и влиянието на нейната Комунистическа партия".[1]

Победилата под ръководството на Партията и при решаващата помощ на Съветския съюз Деветосептемврийска народнодемократическа революция, социалистическа по своя характер, „е продължение на делото на Великата октомврийска социалистическа революция, нейно повторение в главното, в основното"[2].

Пътят към социализма, открит от Октомври, стана магистралата, по която Партията поведе нашия народ.

Нов етап в развитието на нашата страна по пътя, начертан от Великия октомври, се започна от Априлския пленум на ЦК на БКП — 1956 г.

Постигнатите успехи днес в нашата страна в изграждането на зрелия социализъм са неразделно свързани с непоклатимата ни дружба с родината на Октомври — великия Съветски съюз. „С всяка измината година българо-съветската дружба — се казва в решението на Политбюро на ЦК на БКП за чествуване 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция — все повече укрепва и разцъфтява. Днес тя е безценно достояние на целия народ, главен залог за успехите ни в социалистическото строителство и запазването на националната ни независимост, постоянен извор на вдъхновение и национално самочувствие на българския народ."

Нашият народ, който днес изгражда прекрасното настояще и прокарва пътищата за щастливото бъдеще на поколенията, помни, че двата най-големи поврата в историческата му съдба през изминалите сто години — националното освобождение от османско иго през март 1878 година и социалното освобождение през септември 1944 година — са свързани с помощта на братските народи на Русия и Съветския съюз — връзки, неразкъсваеми от векове и за векове.

---

[1] Т. Живков, Избр. съч., т. 14, с. 203.
[2] Програма на БКП, С., 1971, с. 29.

Digitized by Google

ОТ КОЛИЧЕСТВЕНИ НАТРУПВАНИЯ КЪМ КАЧЕСТВЕНИ ИЗМЕНЕНИЯ

НИКОЛАЙ ИВАНОВ

Какви са положителните изменения и още по-важно — кои са невралгичните моменти в развитието и утвърждаването на първичните партийни организации като авторитетни политически ядра на колективите и като първообраз на бъдещото им състояние — ето въпросите, на които окръжният комитет в Сливен на поредното пленарно заседание даде обективен политически отговор. Колективният анализ и самоанализ на проблема са доказателство за политическа зрелост и способност на кадрите с научни методи да вникват в същността на сложните процеси и явления и в тях да разкриват нерешените задачи, ярко и релефно да очертават насоките на бъдещата дейност.

Тези съждения намират опорни точки в становището, изразено на пленума, на др. Петър Дюлгеров, член на Секретариата и завеждащ отдел „Организационен" на ЦК на БКП, което допълни и обогати вижданията, представите и намеренията на окръжния комитет, свързани с по-нататъшната работа за издигане ролята и авторитета на партийните организации.

Проблемът е голям. Изнесеният опит представлява интерес за всички, на които е възложено да се занимават с проблематиката на организационната дейност. Особено силно впечатление, което подчерта и другарят П. Дюлгеров, е критичният и самокритичният подход на бюрото и на целия окръжен комитет, подход, който от начало до края пронизва доклада, встъпителното слово и голяма част от изказванията. В тях е изразен стремежът да се преустрои работата на окръжния комитет на Партията и на първичните партийни организации в съответствие с юлския подход, с юлските критерии, с юлските изисквания.

„В етапа на изграждането на развито социалистическо общество — подчерта др. Дюлгеров — още повече нараства ролята и значението на Партията като ръководна и направляваща сила. И това е закономерен процес. Но и процесът, и закономерността не се проявяват стихийно. Едно е да се знае тази закономерност, а съвсем друго е тя да се използва в цялостната работа. Да се създават всички необходими обективни и субективни предпоставки за пълно проявление на тази закономерност. Една от основните предпоставки за това е да се укрепва непрекъснато боеспособността на основната клетка на Партията — първичната организация, чрез която всъщност Партията на де-

Digitized by Google

ло реализира себе си като политически ръководител на нашето общество...

Количествените натрупвания във всички сфери и сектори на нашата дейност, в материалното производство и в надстроечната област трябва да преминат в ново качество. Този преход, естествено, не е лек, той може в някои отношения да бъде болезнен, но е необходим. Главният плацдарм на борбата за действителен прелом към високо качество и ефективност е трудовият колектив, плацдарм на който действува първичната партийна организация..."

* * *

Кои отличителни признаци на подхода към проблема дават основание да кажем, че опитът на окръжния комитет съдържа момент на рационално решение от значение за първичните партийни организации?

Подходът се отличава с деловитост: пряко, без обходни движения врязване в същността на въпросите, анализ и политическа оценка на факторите, определяне на задачите, логически произтичащи от фактите, анализа и изводите. Такъв е ленинският път на познанието: от фактите към абстрактното мислене и отново към задачите на практиката. Без многословие и шум! Две години ни делят от Великотърновското съвещание и една година от Юлския пленум. Времето за пропаганда и агитация, за преустройство на мисленето, за вътрешна нагласа, за практическа ориентация към партийния курс, както бе подчертано от първия секретар на окръжния комитет Величко Петров, вече изтече. Настъпи време за равносметка в ход към поставените цели. Обстановката се изменя: нови количествени и качествени изменения характеризират икономическия, социалния и духовния живот на обществото и колектива; нови, сложни задачи излизат на дневен ред. Повратът към високо качество и ефективност поставя на проверка всеки комунист. С юлски критерии измерваме стила и резултатите от всеки обществен труд. На този фон успехите от вчера са малки днес, а слабостите имат големи последици. Юлският пленум призова на „всеоръжие", обяви политическа мобилизация. Сборен пункт — първичната партийна организация! Тя е изнесена напред, намира се в съприкосновение с нашите „собствени врагове", които др. Тодор Живков ярко очерта. С цялата си работа — както изтъкна Л. И. Брежнев на XXV конгрес на КПСС — **партийната организация активно помага за съединяването на политиката на Партията с живото творчество на масите.** За това XI конгрес определи като главна задача „По-нататъшното подобряване работата на всички партийни организации, включително и на добре работещите, повишаването на тяхната роля на ръководни политически ядра на трудовите колективи, утвърждаването им като първообраз на бъдещия трудов колектив".

Оценката как се изпълнява тази задача в окръжната организация започва с **анализ на работата за подобряване състава на първичните организации в качествено отношение.** Защото първичната организация е социалното поле, на което се разгръща действието на обективната закономерност в развитието на Партията. Анализът подчертава тенденциите и прогнозира основните насоки в усилията на комунистите и на организациите през следващите години. А те са: периодична обективна оценка на състава, съсредоточаване на силите за изграждане на всеки комунист като образец на хармонично развита личност — личност пример, ръководител и организатор на колектива; да се усилва партийното ядро, а чрез него и политическото влияние в решаващите и изоставащите участъци. Способите са два. Първият — преразпределение на наличните сили, а вторият — с нови попълнения от среда-

Digitized by Google

та на комсомолския актив в работническата класа; да се интензифицира системата за партийно възпитание на младите комунисти, като ударението пада върху качествата: идейност, активност и политическа отговорност; своевременно освобождаване от членове, загубили качествата на комунисти.

След оценката, изводите и насоките за работа с членския състав анализът се насочва към **следващия фактор — състава на партийните бюра.** Авторитетът на първичната организация, нейният стил и ефективността на ръководното ѝ въздействие върху колективите се предопределят в голяма степен от подхода към подбора, издигането, обучението и възпитанието на партийните бюра.

Анализът разкрива тенденциите в развитието на тези колективни ръководни органи на комунистите. А те очертават положителни процеси: нараства относителният дял на комунистите с по-високо образование, увеличават се членовете на бюрата до 30 години и жени. Съставът на бюрата отразява тенденциите в развитието на социалната структура на организациите. По редица качествени признаци изпреварва тяхната социална характеристика. Тези явления имат положително отражение върху вътрешнопартийните процеси, усилват темповете на развитие и утвърждаване на организациите като ръководни политически ядра на колективите, способни резултатно да осъществяват партийната политика.

След оценката, изводите и насоките за състава на бюрата анализът се пренася към следващия субективен фактор, осъществяващ изискванията на основната закономерност за постоянно нарастване на ръководната роля на бюрото и организацията. **Един от тези фактори е партийният секретар.** Качествата на секретаря допълнят и усилват положителните признаци в характеристиката на бюрото. Качествените изменения се изразяват главно в подобрената образователна и възрастова характеристика на челния отряд. Тук анализът, както и на други места, стига до известното противоречие. Подобрението на един признак от качествената характеристика на предния отряд комунисти, с ръководни функции, посредством които Партията съединява политиката с делата на комунистите и безпартийните, равностойно влошава друг признак от качествената характеристика. Повишава се образованието, подобрява се възрастта на секретарите, което се диктува от изискванията за научност на партийното ръководство, а същевременно се влошава социалната характеристика на този отряд — намалява броят на секретарите работници, непосредствено участвуващи в материалното производство. Увеличава се делът у тях на служащите.

Анализът констатира това противоречие и поставя задачата за неговото преодоляване. Но как ще се разреши то, отговор няма. Въпрос принципиален, с многовариантен отговор:

— като се регулират изборът на секретари от средата на работническата класа, което означава комитетът да предрешава въпроси от компетентност на партийната организация;

— като се разширява численият състав на бюрата и в тях се избират повече членове, непосредствено заети в материалното производство, което обективно ще компенсира минусите от нарастващия брой на секретари от нематериалното производство;

— като се работи едновременно и в двете насоки.

Въпросителните остават. В каква мяра са допустими отклонения? В какво съотношение са изискванията към състава в социално отношение и изискванията към него за научен подход и индивидуален метод на работа, които взаимно са противоречиви? Призивът за изменение не дава отговор и остава в празно пространство. Или трябва да признаем неизбежността от противоречивост на изискванията, които

Digitized by Google

не могат да се регулират без известни нарушения на вътрешната демокрация и на самоуправлението в партийната организация? Виждаме как неизбежните отклонения между качествените характеристики на членския състав, на състава на бюрата и на секретарите обективно се диктува от характера на задачите, от необходимостта компетентно те да се решават...

Анализът на качествения състав на организациите, на бюрата, секретарите и на комунистите прераства във **функционален анализ. Предмет на оценка е стилът и авангардната роля. Качествената характеристика на разгледаните фактори има статично и динамично проявление. Едната без другата не съществува.** Потенциалната способност и възможност на подобрения качествен състав чрез способите, начините и методите на действие, чрез стила на работа и ръководство намират динамичната форма за проявление и своя собствен критерий за оценка.

Оценка на въпроса дали количествените изменения в качествената характеристика на членския състав, на бюрата и секретарите пораждат ново качество на ръководната работа и въздействие, равнозначно отражение върху комунистите и безпартийните членове на колектива. Дали количествените натрупвания на отделни качества предизвикват качествен преход в ръководното въздействие. Ако няма такъв преход или той не е започнал, тогава процесите протичат в голяма степен стихийно и самоцелно.

Анализът на окръжния комитет търси тази причинно-следствена връзка. И оценките стават по-остри, мерникът на взискателността се вдига. Изследва се проблемността на работата на бюрата като основен показател за качеството и ефективността. Какви са изводите?

Анализът в доклада, изнесен от др. Стоян Савов, секретар на окръжния комитет, доказва:

— 14 на сто от заседанията на бюрата са посветени на незначителни въпроси или на въпроси от компетентността на партийните организации. Разгледани са набързо, без необходимата информация за състоянието на колективите и партийните постановки;

— 18 на сто от заседанията, според изказванията и решенията, взети на тях, не са отделили нужните грижи за всестранна подготовка на въпросите за партийни събрания;

— 10 на сто...

Анализът продължава. Той дава отговор каква част от членовете на бюрата участвуват в тяхната дейност. Вижда се, че задълженията са предоставени предимно на секретарите и заместник-секретарите. Очертава се проблемът — качествените изменения в състава на бюрата не предизвикват съответни качествени подобрения в тяхната работа. Къде са причините? Анализът навлиза в дълбочина...

По същия начин се подхожда към проявлението на следващия фактор — партийния секретар. Оценката потвърждава актуалността на задачите, очертани с решението на Секретариата на ЦК на БКП за по-нататъшното издигане ролята на партийните секретари.

Критичният анализ се насочва към ръководните функции на комунистите — живата връзка на Партията с трудовите колективи. Реалният авторитет на партийната организация в колектива се определя в решаваща степен от тяхната действителна авангардна роля. Динамиката на нейното проявление се разкрива чрез обобщения анализ на самоотчетите на комунистите и решенията на партийните организации, взети по тях. Един богат източник за информация, значението на който изключва приложението на други социологически методи за изследване.

Сумираните изводи от събранията по отчетите разкриват най-вяр-

Digitized by Google

ната истина за ролята на комунистите в организацията и в трудовия колектив. До какво се свеждат те и какви насоки на бъдещата работа очертават?

Към 45 на сто от комунистите, отчели своята дейност, са адресирали изисквания за по-висока обществено-политическа активност, за разширяване на връзките с хората, с които непосредствено общуват в колектива и извън него.

Към 35 на сто — да повишат икономическите знания и специалната си квалификация.

Към 20 на сто от комунистите препоръките се отнасят до възпитанието на децата и на подрастващото поколение.

Към административно-стопанските ръководни кадри доминира партийната препоръка за по-активно участие в живота на първичните организации, за повече внимание и зачитане на колективното мнение и решение.

Решенията и препоръките, синтез на колективната мисъл, могат да се разглеждат и като изводи от самоанализа на окръжната организация, която, произнасяйки се по самоотчетите на хиляди комунисти, същевременно изгражда и самооценката за себе си. От нея се вижда, че качественото подобряване на членския състав не осигурява автоматично необходимото качество и ефективност на ръководната роля. Виждат се причините, открояват се насоките. Те са пронизани от една идея: чрез грижи за партийната организация — грижа за всеки комунист; чрез грижи за комунистите — грижа за развитието и утвърждаването на партийната организация като авторитетно ръководно ядро на колектива. Първообразът добива плът и кръв. От идеята възниква непосредствена задача — партийната организация да формира и утвърждава социалистическия начин на живот в колектива и обществената среда. Партийният колектив с качествата на своя състав, с духовните потребности на членовете, с принципите и нормите на своя вътрешен живот, с комунистическите взаимоотношения, с идейните и нравствените добродетели на членовете се утвърждава и развива като първообраз на комунистически начин на живот. На този етап, изпреварвайки колектива, **организацията формира у себе си признаци на реалния комунизъм. Тя показва на колектива не само неговия бъдещ образ, но и пътищата, които ще измине той, за да стигне до него.** Формулировката на др. Тодор Живков за първичната партийна организация като първообраз има не само огромна познавателна, но и прогностична функция.

Веднага изниква въпросът — с каква политическа, организаторска и идеологическа работа тези процеси, приключили вече в организацията, ще бъдат разгърнати в колектива? Стигаме до основните функции на партийната организация, които конкретизират и реализират ръководната роля на Партията в обществото. Ръководната роля на партийната организация се основава и осъществява върху ленинските принципи на партийно ръководство. Първообразът се основа и осъществява предимно върху ленинските организационни принципи и норми на партиен живот. **Чрез механизма на партийните функции, като относително самостоятелни насоки от еднородни въздействия върху колектива, се осъществява социалният смисъл на всички принципи и норми на партиен живот и ръководство.** Чрез тях изискванията на принципите и нормите, практически осъществени в първообраза, се разпростират върху колектива, предизвикват сходни изменения и в неговия начин на живот. Двата процеса, единият в партийната организация, другият в колектива, са неотделими един от друг, взаимно се обуславят, проникват и усилват. Всеки опит да се разглеждат и решават поотделно води до задънена улица.

Digitized by Google

Елементи на такова виждане прозират в анализа на окръжния комитет за работата по осъществяване на политическата, организаторската и възпитателната функция на първичните партийни организации и тяхното отражение върху трудовите, социалните и възпитателните функции на колективите.

На тази основа се определят нерешените проблеми и върху тях се акцентира вниманието на партийните органи и организации. Изгражда се единно гледище, единомислие и единодействие по целия комплекс от въпроси. И всичко това се насочва и подчинява на стратегическата задача, утвърдена от XI конгрес и развита от Юлския пленум.

* * *

Като подчертаваме отличителните белези в подхода на окръжния комитет на Партията — Сливен, които доминират в анализа на проблема за първичната партийна организация, същевременно намираме основание и за **противоположни съждения.** Повод за такива ни дават и други пленуми по същия въпрос. Без да се впускаме в проблема — доколко всеки следващ пленум, използувайки положителния опит на предшествуващите, увеличава ефективността на анализа и обобщението и представлява нова степен в развитието на партийното строителство. Въпросът за метода на умножаващия ефект в партийната работа е отделен проблем, който заслужава много повече внимание. Налага го нашата практика. Един сравнителен анализ на опита след Великотърновското съвещание потвърждава неговата актуалност. Защото пред нас са материали от пленуми, които противоречат на изискванията на мултипликационния подход, вместо крачка напред, те са крачка на място или назад...

Въпросът е за шаблона, за унификацията в подхода, които с риск да умъртвят живеца на проблема не отстъпват от възприетата схема. Независимо на какво равнище се разглежда един въпрос, на национално или локално, схемата побеждава, губи ефективността на партийната работа. Защо две години след Националното съвещание във Велико Търново се обсъждат в пакет всички функции на партийните организации, всички вътрешни процеси, средства и методи едновременно. Партийната организация е част от колектива, отворена система, която съществува заради колектива. Функциите ѝ на ръководно политическо ядро и на първообраз се намират в единство. Ръководната функция се разкрива чрез нейните отражения и измерения в поведението на колектива. От поведението на колектива анализът логически извежда оценката за ръководния субект.

Действителността е източник на факти за едни или други изводи. Сега действителният поврат към високо качество и ефективност на работата във всеки колектив е критерий за оценка на бюрото, организацията и личния пример на комунистите. Започнал от тях, истинският размах на поврата се очертава не в частта, а в цялото, в колектива, в обществото. Ето защо поведението и отношението на колектива е източник и критерий за самопознание на ръководното ядро, а не обратно, както това допуска и окръжният комитет — да се извеждат от качествения състав на организацията, на бюрата и на секретарите логически изводи за стила на работа и ръководство, предварителни хипотези за действителната ръководна роля, които, както виждаме в последствие при анализа на функциите и тяхното отражение върху колектива, се коригират, а някои и опровергават. Ако колективът не осъществява производствената, социалната и възпитателната функция, тогава се изправяме пред ситуация, която съдържа в снет вид оценка за силата, авторитета и авангардната роля на партийната организация,

Digitized by Google

носеща отговорност за разгръщането на тази функция. Разгледани в по-едър план, съставът на всички структурни елементи на организацията, техният стил на работа и въздействие имат значение на фактор, на средство по отношение на ръководната ѝ роля върху колектива.

И друго, което буди възражение. Опростеният възглед за функциите — за системата от политически, организационни и идеологически въздействия от страна на партийната организация, насочени към колектива. Довод за това намираме и в анализа на окръжния комитет — Сливен. И ако политическата функция се разкрива по-сполучливо, доколкото нейното съдържание се формира в партийната организация, имаме предвид конкретизацията на партийната политика в цели, задачи и перспективи на борбата и развитието на колектива, конкретизация, която отчита общественото мнение и настроение, динамиката на потребностите и интересите и пр., то идейно-възпитателните функции се разглеждат, изследват и осъществяват все още крайно стеснено. Смесва се организационна работа с организаторска функция, която е насочена предимно извън организационното въздействие. Организаторската работа се свежда главно до подбор и разпределение на кадрите, до контрол и проверка на изпълнението, до правото на партиен контрол и отчет на комунистите пред бюрата и организациите, до онези необходими вътрешни процеси, които безспорно се отразяват, но не изчерпват цялото съдържание на организаторската работа в колектива. Идеологическата функция се свежда предимно до усъвършенствуване формите на идейно-възпитателната работа на първичната организация в колектива и индивидуалната работа с неговите членове. Засяга се и въпросът за новия подход в идеологическата работа, но не се дава пълен отговор от гледна точка на организацията за практическа реализация в колектива. Има стремеж да се преодолее тази схема, но липсва цялостно теоретическо виждане. Ръководното въздействие на партийната организация върху колектива и средата е преди всичко идеологическо ръководство с неговите специфични форми, средства и методи. Чрез тях замисълът в решенията, целите и задачите стават осъзнат дълг на тружениците. Колективът е обединен в свои масови организации — професионални, комсомолски и др. Чрез тях партийните организации и комунистите трансформират своите идеи и решения в цели и задачи на колектива. Колективът има органи за управление, ръководители, съвети, комитети и пр., чрез които партийната организация трансформира идеите и целите на политиката и собствените си решения в организационни отношения и задачи. Сменят се субектите и методите на организационното въздействие. Организаторската и идеологическата функции чрез помощта на тези органи и масови организации предизвиква и постига самоорганизация на колектива. Диалектиката на тези процеси трябва да се овладява и съединява с прякото въздействие на партийните групи, на бюрата и комунистите, които чрез откритите събрания и индивидуалната работа, с метода на убеждението пренасят идеите от решенията в съзнанието на колектива.

Организационната работа в партийната организация планира и регулира разгръщането на необходимите организаторски и идеологически въздействия, които подкрепят и осигуряват реализацията на политическия курс в колектива.

Правилната постановка на тези страни от практическата дейност на партийните организации ще усили процесите на тяхното развитие и утвърждаване като ръководни политически ядра на колективите и първообраз на бъдещото им състояние.

Digitized by Google

РЕАЛИЗАЦИЯТА НА ПАРТИЙНИТЕ РЕШЕНИЯ

Общинският партиен комитет в с. Пиргово, Русенско, ръководи производствените колективи към АПК „Ленин" — Иваново, на територията на селата Пиргово и Мечка. Те произвеждат 8 800 000 лева обща продукция или една трета от тази на АПК. Основният дял се пада на значителните успехи в лозарството, овощарството и животновъдството: по 900 кг от дка десертно грозде със себестойност 157 лв. за тон, 4000 кг среден добив на възрастните овощни насаждения със себестойност 65 лв. на тон, по 3650 литра мляко от крава със себестойност 277 лв. на тон и др. В общината има 136 носители на ордени и медали, а трима от тях са герои на социалистическия труд.

Резултатите са едно продължение на високите успехи, получавани в бившето ТКЗС — Пиргово, носител на орден „Георги Димитров". Те са плод на партийното ръководство на общинския партиен комитет, на конкретната работа в първичните партийни организации. Преминаването към отраслова организация на производството ни накара да потърсим нови форми на работа, да заработим още по-настойчиво, като се насочи вниманието към възлови и обхватни въпроси: например за решаване на фуражния проблем и работата на ППО или отговорността на първичните организации за състоянието на социално-психическия климат в трудовите колективи и др.

Материалите за заседанията на комитета и първичните организации се подготвят от комисии в състав: партиен секретар, специалист в съответната област (един или няколко в зависимост от въпроса), член на комитета или член на бюрото, ако материалът е за събрание на ППО. След задълбочено проучване на теорията и практиката по съответния въпрос у нас, а по някои въпроси и в чужбина проверка на фактическото положение комисиите правят критичен анализ на работата на ППО, на комунистите и съответния трудов колектив, посочват основните пропуски и недостатъци и пътищата за решаване на проблемите. Подготвеният проект за решение се съгласува с ръководството на АПК, за да се осъществи единство между задачите на колективите и тия на селскостопанските предприятия, обезпечаване на необходимите средства и др. В заседанията на ОПК вземат участие директорът на съответното предприятие, специалисти, а по най-важните и председателят на АПК.

* * *

Тази форма на работа независимо от някои нови елементи носи все пак известна доза традиционализъм. Колкото и актуални да са задачите, то разглеждането и решаването им, след като те са изникнали или след като са се очертали неблагоприятни тенденции, дава ефект със закъснение, преодоляването струва по-големи усилия. Същевременно се утвърждава подходът на декретиране работата на първичните партийни организации, като им се възлагат много спешни задължения. Задачите, които постави Великотърновското съвещание за издигане ролята на първичната организация, изискват по-голяма самостоятелност, по-голяма отговорност, а това значи по-голяма перспективност в работата на организациите и по-голям периметър на оперативност. За да се осъществи на практика идеята, след съвещанието решихме общинският комитет да приеме дългосрочни програми за развитието на икономиката.

Каква бе целта? От една страна, с тях искахме комитетът и организациите да видят в перспектива развитието на селското стопанство и оттам да се премине към трайни, а не палиативни мероприятия. От друга страна в разработката им използвахме комплексния подход, като отчетохме, че само съчетаването на икономическите лостове с масово-политическата и организационната работа могат да дадат трайни резултати. Освен известните мероприятия за необходимите средства и усъвършенстването на технологията във всяка програма се конкретизираха задачите на първичните организации, дружеството на ДКМС, организациите на Отечествения фронт, профсъюзните организации. Общинският партиен комитет им възложи съответно и те да разработят свои мероприятия в рамките на поставените задължения. Желонирането на основните насоки даде възможност всеки да види мястото си, да се залови с перспектива за работа.

Ще се спра на някои програми, особено характерни в това отношение.

Програмата за ефективното използване на техниката, работата с механизаторите и техническия прогрес доведе до пълно натоварване на наличната техника, осигуряване на механизатори за двусменна работа в напрегнатите кампании, повишаване квалификацията на механизаторите, обучаване на нови механизато-

Digitized by Google

ри в ПУЦ, повишаване образованието на някои ръководни кадри с основно образование, навременно ремонтиране, правилно съхранение и поддръжка, подвижно обслужване на машините през време на кампаниите. Едно от решенията в програмата задължаваше партийното бюро и първичните партийни организации при ремонтната работилница да работят за развитието на рационализаторското движение и техническия прогрес и конкретно за изработката и предоставянето за нуждите на лозарството и овощарството 5 броя цистерни ремаркета, заместващи „Спартак", кош-влечка за изнасяне лозини от теснoредови лозя, вила-влачка за изнасяне на лозини от широкоредови лозя, фронтална вила за изнасяне клони от овощната градина, приспособление за пръскане с хербециди лозята и овощните градини. Тези задачи бяха контролирани от първичните партийни организации и решаването им допринесе за облекчаване труда на кооператорите, за повишаване на неговата производителност и скъсяване сроковете на резитбите.

На профсъюзното ръководство беше възложено да организира културно-масовите мероприятия, нови ритуали при отчитане на съревнованието, постъпване на работа, рождени дни, портретни вечери и др., издигащи ролята и мястото на механизатора като централна фигура в селското стопанство. В изпълнение на това решение бяха организирани портретни вечери, чествуване кръгли годишнини и рождени дни на членове на колективите, четене и обсъждане на книги и среща с писатели. За механизаторите през напрегнатите кампании беше осигурена топла храна, подобрени са условията за труд и почивка.

След въвеждане системата за индивидуалната работа във всяка първична партийна организация е изграден апарат на политагитаторите, пряко подчинени на заместник-секретаря на първичната партийна организация и заместник-секретаря на ОПК, отговарящ за индивидуалната работа с хората. На всяко производствено звено от 10—20 човека се определя по един политагитатор от съответната първична организация. Индивидуалната работа по местоживеене е възложена на политорганизаторите към Отечествения фронт, които отговарят за 10—12 домакинства. Този апарат не дублира политагитаторите, работата на които е насочена изключително в трудовите колективи. Районът на община Пиргово е близо до гр. Русе, следствие на което стотици жители работят в града, а живеят на село. Именно с тях политорганизаторите трябва да работят, особено по някои въпроси и кампании, когато се налага мобилизацията на цялото население. Този апарат се инструктира по един път месечно от секретарите или заместник-секретарите на комитета и първичната организация, стопанския ръководител на района, председателя на Отечествения фронт за задачите, които стоят пред колективите на общината. На инструктажа се раздават листовки с въпросите, по които ще извършват разяснителна работа. На същите листовки е оставено място за въпроси от колективите, на които стопанското и партийното ръководство отговаря на ежемесечните събрания в бригадите и фермите.

Благодарение и на индивидуалната работа само през настоящата година сме решили следните проблеми: с допълнителна помощ бяха облагородени 600 000 броя лозов посадъчен материал от служители, работещи и живеещи на територията на района. С всеки от тях беше проведен личен разговор, а планът, който пое, бе съгласуван със съответния ръководител на предприятието или учреждението, към което работи. Раздадени са 35 дка маточник за обработка на индивидуален акорд на служители, учители, пенсионери; проведена е агитационна разяснителна работа за развитието на зеленчукопроизводството и животновъдството в личното стопанство на кооператорите, вследствие на което бяха сключени договори за 75 тона зеленчуци. Успешно се изпълнява и планът по 61 постановление за производство на свинско месо. По време на вкореняването на лозовия посадъчен материал бяха организирани бригади и ударни дни в няколко съботни и неделни дни от пенсионери, учители, служители и ученици, благодарение на което вкореняването приключи с 5 дни по-рано в сравнение с други години.

В края на 1976 година ОПК прие **програма за подобряване на битовите условия на работниците от селското стопанство,** с която задължи стопанското и профсъюзните ръководства на АПК— район Пиргово, да създадат условия за ефективно използване на наличната и допълнителната работна ръка в селското стопанство, уплътняване на работното време, осигуряване условия за работа при неблагоприятни климатични условия. Повечето решения са изпълнени — осигурени са сменни почивни дни за животновъдите, редовен превоз до работните места на всички смени; обзаведени са стаи за хигиена на жената в кравефермата, стратификалнята, овощната градина; нови клубове за овощари, за ремонтните работници. Закупени бяха съдове и се разнася ежедневно по блоковете вода за пиене и измиване, подновени се обзавеждането на стаите на животновъдите, построи се асфалтов път на два големи лозови масива. Организирано беше събаряне на стари сгради в Русе и с материалите се построиха три навеса на големите лозарски масиви, построиха се и планираните от АПК два с готови плоскости, които служат за подслон на лозарите при неблагоприятно време, за манипулации и съхранение на набраните плодове и грозде. Реши се и от дълги години очакваното отопляване на ремонтната работилница. По-добре е организирана почивката на трудещите се. Останалите предвидени мероприятия, изискващи по-значителни

Digitized by Google

средства, ще залегнат в плановете на АПК за 1978 година.

През април тази година разгледахме състоянието на животновъдството и приехме **програма за решаване фуражния проблем и получаване на 4000 литра мляко от фуражна крава** (сега е 3360 литра). В нея възложихме на първичната организация при комплексната бригада в животновъдството и стопанското ръководство да проведат необходимата партийно-организационна работа, контрол и взискателност за осигуряване на площите за сеитба на фуражни култури, да водят борба за по-високо качество, правилно съхранение, обработка и икономично изразходване на фуражите; въвеждане на фуражо-раздаващи ремаркета и реконструкция на два от оборите, промяна в организацията на труда и преминаване към целогодишно типизирано хранене на животните. От приемането на програмата досега завърши реконструкцията на един от оборите, въведе се механизирано зареждане на фуражите, проучи се опитът в с.Славовица, Плевенски окръг, и на тази база направихме промяна в организацията на труда.

Партийното ръководство отчете, че промяната на организацията на труда е най-трудното за изпълнение мероприятие, защото е свързано с преустройството на навиците и съзнанието на хората Най-напред първичната организация при механизаторите и животновъдите се запозна с програмата на общинския комитет и прие свои мероприятия за осъществяването ѝ: обмяна на опит, научна разработка на новата организация от специалистите, събрание на партийната група в кравефермата. Съобразно конкретните условия беше преценено, че не са създадени условия за пълно приложение на опита на Лейда Пейпс от гледна точка на необходимата материална база. Това обаче не стана причина за изоставянето му, а се прие като начален етап, вариант, внедряването на който осигурява веднага броя на зачислените крави на един дояч да нарасне от 43 на 65. Това даваше възможност да се подберат по-квалифицираните и млади, сръчни и енергични доячи и доячки; да се заздрави трудовата дисциплина и повиши отговорността у всички работници.

Разработената от нашите специалисти организация обсъдихме най-напред в партийната група при кравефермата, където работи и героят на социалистическия труд Денка Бърдарева. Разбира се, имаше спорове и допълнителни предложения от комунистите, вземахме предвид тяхното мнение при подготовката на дневния режим и правилника за вътрешния ред, кои да бъдат доячите, как да се прегрупират и пр. След това поканихме на среща и други добри производственици, които считаме, че имат голямо влияние в колектива, убедихме ги и същевременно взехме под внимание рационалните предложения. Разговаряхме и с тези, за които се съмнявахме, че ще се обидят от разместването и се опасявахме, че ако напуснат, ще останат във фермата по-слаби работници. В същия ден поставихме въпроса и пред събрание на колектива. Получи се творческа реакция с много въпроси и искания, които ни ориентираха към невралгичните пунктове в технологията и организацията.

От първия работен ден по новия начин въведохме дежурство, в което бяха включени секретарят на партийния комитет, стопанският ръководител на района, секретарят на първичната организация за отстраняване на евентуални пропуски в организацията, нарушения на социално-психическия климат и др. Отначало се чувствуваше неувереност у работниците, изказаха се опасения от провал в работата, от напускане на някои животновъди, но след около една седмица положението се нормализира и всеки си пое задълженията на работното място. Резултатите са насърчителни.

Това ни прави по-уверени и по-настойчиви в искането си пред ръководството на АПК да внедри новата промишлена технология за краве мляко като предпоставка и неделима част от цялостното приложение на опита на Лейда Пейпс. За целта са необходими още малко средства, а организационният опит е налице.

Приетите дългосрочни програми не са закостеняла форма, а широка платформа, която дава възможност за обогатяване, за нови форми, за даване отговор на актуални задачи. Изпълнението им довежда до намаляване и по-ефективно използване на живия труд при отглеждане на земеделските култури и животните, до възпитаване у хората чувство за отговорност и дисциплина, до по-пълно натоварване и правилно поддържане на техниката, до борба за икономия на семена, торове, препарати, фуражи. Повишават се добивите и продуктивността и намалява себестойността, с което се дава реален отговор на девиза на петилетката.

Изводите, които правят стопанското и партийното ръководство за състоянието на отделните производствени единици, се довеждат до знанието на трудовите колективи на ежемесечни събрания. На събранията се излиза със задълбочен икономически анализ за изпълнението на плана по натура и в качествени показатели. Преценката за качеството на извършените мероприятия се конкретизира чрез постиженията и пропуските и техните носители. Дават се указания за следващите мероприятия: какви разходи се предвиждат по технологичните карти, къде са възможни икономии или ефективно преразпределение на средствата. Там където производството позволява, се възлагат мероприятия на отделни по-компетентни и квалифицирани работници. Гласуваното пред колектива доверие ги задължава, а същевременно в останалите членове се запалва стремеж за повишаване на квалификацията, за постигане на по-високо качество на работата.

Това по същество се оказа изпълване с икономическо съдържание на дългосрочните програми, чрез които имахме готовност бързо да откликнем на решението на

Digitized by Google

ОК на БКП — Русе и за по-нататъшното подобряване на качествените показатели на плана.

* * *

Опитът в партийната работа показва, че за да се осъществи една програма, освен добрата разработка, освен контрола, необходимо е тя да стигне до тия, които ще я осъществяват, да се осъзнае като дълг от низовия ръководител, да се разбере от трудовия колектив и всеки труженик. Това наложи да се увеличи броят на първичните партийни организации от четири на шест, за да се осигури здраво партийно ядро в най-важните сектори на производството. Така се оформиха първичните организации, които обхванаха комунистите, работещи в трайните насаждения, бригадата за комплексна механизация в животновъдството, автотранспорта и ремонтната работилница, една смесена в село Мечка и две териториални. Въпреки че производството е твърде разнообразно, понататъшното раздробяване би намалило боеспособността им. Затова решихме конкретното и специфичното в ръководството на отделните дейности да се осъществява чрез повишаване авторитета, възможностите и отговорността на партийните групи.

Укрепването на партийните групи и издигането им на равнището на боеспособно партийно ядро в низовото производствено звено поставихме като важна задача. Започнахме с групите в лозарството и овощарството, които засилихме с новоприети комунисти, а в строителството и животновъдството преминаха на работа партийни членове от други отрасли. Започнахме да търсим проявата на всяка група било в подготовката на отделен въпрос за събрание или пък в реализиране на приетите решения. Например партийната група в бригадата за комплексна механизация провежда сбирки преди всяко събрание на първичната организация, като прави анализ на предстоящия за разглеждане въпрос, който пряко я засяга.

Известно е, че нашият окръг приеме обещание за производство на 700 кг царевица от дка. За изпълнение на обещанието на сбирка на партийната група се обсъдиха възможностите за получаване на 712 кг царевично зърно среден добив, а от програмираните площи — по 1050 кг. Направен беше и разчет на площите, разделени в три групи (царевица, соя, слънчоглед). Осигурихме участие на комунист или сдружен земеделец във всяка група. На откритото партийно събрание беше прочетено обещанието на трудещите се от Русенски окръг, писмото на др. Тодор Живков, задачите на АПК — Иваново по зърнопроизводството, задачите на бригадата, разпределението на площите по агрегатни групи. Тези материали бяха раздадени и на всеки механизатор. На агронома ръководител, бригадира, механика и комунистите механизатори възложихме партийни поръчения, препоръчахме на дружбеното ръководство да възложи поръчения на своите членове. На големите масиви от царевица, соя, слънчоглед за всяка група поставихме табла с лозунг „Изпълнението на обещанието — чест за всеки механизатор", снимката на агрегатната група, за колко декара се грижи, обещанията. Сега агрегатните групи са в оживено съревнование, подобри се качеството на извършваните мероприятия по отглеждането. Царевицата и другите пролетни култури обещават високи добиви. Това е само един пример за конкретната работа на партийната група и нейния принос за реализиране на голямата програма във фуражопроизводството.

Подобни примери биха могли да се дадат и за други групи, при реализирането и на други задачи. Важното е тук, че като насочват груповите отговорници към една или друга задача, партийните бюра не регламентират дейността им; съчетават взискателността с даване на възможност за творческа изява, за прилагане на форми, които са подходящи за отделния трудов колектив или производствена ситуация. Във всички случаи стратегическата цел е за голямата задача да се предизвика голямо вълнение, да се въвлекат всички комунисти, а чрез тях и всички труженици в изпълнението на партийните решения.

Иванка ШАХЪНОВА
секретар на общинския партиен комитет в с. Пиргово, Русенско

Digitized by Google

КЪМ ВСЕКИ — ДРУГАРСКА ТОПЛОТА!

Неотдавна бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП се занима с партийното положение на Васил Николов Василев, старши научен сътрудник в Института по овощарство в Пловдив.

Как се появява случаят Василев и как са подходили първичната партийна организация в института и съответните партийни органи, когато са обсъждали положението на този комунист?

В края на 1975 г. В. Василев изпраща анонимно изложение до председателя на Висшата атестационна комисия при Министерския съвет, в което съобщава, че научният съвет към Центъра за научноизследователска и развойна дейност при държавно стопанско обединение „Булгарплод" неправилно е присъдил научна степен „Кандидат на селскостопанските науки" на научен работник в института, като е нарушена процедурата при защитата — рецензентите не са специалисти по профила на дисертацията и те не са преизбрани от научния съвет на ЦНИРД, както гласи правилникът. Писмото е написано много аргументирано и в спокоен тон. От Висшата атестационна комисия (ВАК) изложението се връща в Института по овощарство в Пловдив. Оттук започват мъките и патилата на В. Василев. Редят се викания, разпитвания, разследвания. Безсънни нощи и тревоги. Още в началото Василев съобщава, че той е автор на писмото. Но работата не спира дотук. В продължение на дни разпитващите се мъчат да докажат не каква е истината в изложението, а да намерят факти за тезата, че Василев води борба против ръководството на института и трови атмосферата в колектива. Към това се домогват с методи, непристойни за тях.

Вярно е, че в характера на В. Василев има черти, които настройват част от колектива срещу него. Но затова има средства и начини, с които партийната организация може да му помогне да изживее слабостите. В конкретния случай обаче той излиза прав. Липсва злонамереност, заядливост. Да, защото от ВАК са категорични: изложението отговаря на истината!

Свикано е събрание на първичната партийна организация. Разглежда се поведението на В. Василев. Взето е решение: „изключване от редовете на БКП"?!?...

После случаят минава през три партийни инстанции.

Районният комитет на БКП потвърждава изключването с мотивировка: „За потъпкване на партийния морал, за злепоставяне ръководството на института, злословене, конфликтност, плагиатство, за неискреност и др."

Градската и окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП оставят същото наказание, но вече с друга формулировка: „За нарушение на Устава на БКП — за неискреност, интригантство и лошо държание в колектива".

В заседанието на бюрото на окръжната контролно-ревизионна комисия на Партията, когато са разглеждали случая с Василев, някои от неговите членове се изказват, че не е правилно той да бъде изключен, защото цялото обвинение е изградено само върху един факт — писане на анонимно писмо. Гласът им обаче не бил чут. В крайна сметка на мнозинството принадлежи решаващата дума.

Какво прави силно впечатление? Три органа — районен комитет на БКП, градска и окръжна контролно-ревизионна комисия на Партията, не са вникнали в същността на проблема. Не са потърсили задълбочено причините, не са разкрили истината. Пренебрегнали са обстоятелството, че пред себе си имат човек, имат комунист, който се е обърнал към тях с молба да възстановят партийната правда. Впоследствие става ясно, че те не са познавали състоянието на института. Защото ако са погледнали по-задълбочено, непременно щяха да видят, че някои хора са погазили отново, всичко начерта Априлският пленум на ЦК на БКП, че са потискали разгръщането на критиката и самокритиката. И още. Те непременно щяха да разкрият, че има отделни комунисти, които са забравили елементарни неща, тъй много валидни за партийния член, за човека на социалистическото общество. И то след Единадесетия

Digitized by Google

партиен конгрес и Юлския пленум на ЦК на Партията. Щяха да узнаят, че анонимното писмо на В. Василев отразява истината. Щяха да се позамислят, да вземат решение, което да действува възпитателно, да вникнат в допусканите слабости в Института по овощарство и да направят необходимото за заздравяване на атмосферата в колектива.

Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП обсъди случая с В. Василев внимателно, с вяра и грижа за комуниста. Наказанието бе видоизменено от изключване на „мъмрене" за това, че с поведението си той е създавал условия за дрязги между научните работници и е изпратил изложението анонимно, а не с подпис, както подобава на комунист.

Заедно с това Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП разкри и други съществени слабости около случая В. Василев. Отбелязваме ги, защото по тях заслужава да се замислят някои партийни комитети и организации, ония, които имат прояви от този род.

Някои научни сътрудници от Института по овощарство са забравили, че има морален кодекс на строителите на комунизма, че хората от социалистическото общество са обединени от другарски, чисти отношения. А в института, без да обобщаваме, някои факти навяват тъжни мисли.

„Липсата на внимателно, другарско отношение личи и в докладната записка на Кирил Стамболийски — бивш партиен секретар на института, която прочел, когато е наказван В. Василев. В нея той, след като изрежда провиненията му в миналото, многократно подчертава, че трябва строго да се накаже за клеветата и че „законът предвижда затвор за клеветниците".

Силно впечатление прави, че в този документ се сочат всичките слабости и грешки на В. Василев преди и след 9. IX. 1944 г., абсолютизират се отрицателните му качества, но не се изтъкват неговите заслуги в областта на овощарството. Намират се хора, които от злоба се стремят въобще да отрекат неговите способности. Много бързо те „забравят", че той е публикувал редица трудове, че има заслуги при внедряването на някои постижения в овощарството. За всичко това той е награждаван, изказвани са му благодарности от Министерството на горската промишленост, на земеделието и хранителната промишленост, от окръжни народни съвети, аграрно-промишлени комплекси. Разбира се, на всичко това те слагат кръст и умишлено го премълчават. В момента е по-важно да се отрече човекът. Научният сътрудник Дончо Дончев хвърля съмнение и върху верността на един официален документ на висш държавен орган — на справката, издадена от ВАК, в която се съобщава, че писмото на Василев е правдиво.

Когато е снемано решението на районния комитет на БКП в първичната партийна организация, Василев не е бил поканен да присъствува. Може би е пропуск или недогледане... Не, сценарият е точен. Явна боязън от присъствието му. За председател на събранието е бил избран Дончо Дончев, човекът, който е настроен зле към Василев. На събранието К. Стамболийски обижда Василев с най-различни епитети, като го нарича: „доносчик, клеветник". А Дончев отива още по-далеч. Той назовава Василев „клептоман". Тежки обвинения! Нима е допустимо така да се черни човек, да се отправят такива обвинения към него, и то зад гърба му? На събранието обаче никой не намира сили в себе си да се противопостави на недостойни за научни работници словоизлияния. Примиренчество е сграбчило присъствуващите и те не дават отпор на злословието. Какво от това, че техен другар е хулен, оскърбяван, злепоставян? Дончев явно клевети Василев. И пак мълчание! След това въпросът е разглеждан в бюрата на градската и окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП. При тях са били всички документи от това събрание. И те не са обърнали внимание на тези факти! Нима те са маловажни? Отминава се, не се взема никакво становище за това, че Дончев клевети, а се изключва Василев, че излага истината. Явно, с такъв подход не се помага за правилното възпитание на хората! На партийните организации, на комунистите точно и навреме трябва да се разкриват грешките, да им се помага те да ги отстраняват бързо.

Не случайно Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП обърна внимание, че е наложително съответните партийни органи да окажат действена помощ на първичната партийна организация в института, да се създаде спокойна, творческа атмосфера в колектива. Атмосфера за свободна изява на градивната критика.

Васил. Василев е сгрешил, че изпраща изложението анонимно. Партията на българските комунисти учи своите членове с открито чело, смело да сочат грешките и слабостите. Разбира се, в голяма степен това се постига, ако в съответната партийна организация има условия за разгръщане на демократизма, за пълна реализация на уставните норми. Тук е ролята на партийните бюра, на техните секретари, които насочват усилията на колектива към разширяване на творческата критика и самокритика.

Някои обвиняват В. Василев и в това, че адресирал изложението си до по-висша инстанция, а не поставил въпросите пред първичната партийна организация и ръководството на института. И веднага изпъква другият въпрос. А създадени ли са условия за открита критика на грешките и допуснатите нарушения и слабости? Фактите са други. Тогава? Да се премълчава би означавало да се примиряваш с нередностите и не се противопоставяш срещу тях, волю или неволю да ставаш съучастник в тях. Кому е нужно подобно нещо? Не, Българската комунистическа партия иска от партийните членове и от всички трудещи се да не се примиряват със слабостите

Digitized by Google

по места! А Уставът позволява на всеки комунист да сигнализира направо в ЦК на Партията.

Хубаво е да се проявява тактичност. Но бедата ще бъде несравнимо по-голяма, ако в даден колектив има неблагополучия и те заради „другарските" отношения се премълчават. Законите на социалистическото общество зоват тружениците със зорко око да бдят и воюват срещу недъзите.

Всяко решение на по-висш партиен орган е задължително за всички комунисти. Това знае и партийният секретар в института по овощарство Трачев. Пита се тогава, защо открито изразява личното си несъгласие с решението на Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП за възстановяването на В. Василев в партийните редове? В Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на Партията той бе критикуван остро за някои грешни свои становища. И сега — закъснялата реакция, е отражение на една атмосфера, която е била заседнала в партийната организация.

А партийният секретар е централна фигура в борбата за изпълнение на партийните решения. С такова отношение този апостолски дълг трудно може да се осъществява с успех.

* * *

Ако разгласяваме случая, то е да припомним, че комунистът има както задължения, така и непакърними права, че се нуждае от нарастващи грижи и уважение. В това е същността на партийната политика, на социалистическия морал. Всяка представа за човешкото съвършенство като цел на комунизма в крайна сметка опира до красотата и достойнството на човешките отношения — външен израз на вътрешното им нравствено богатство.

Ако комунистите сипят обиди към свой другар, те забравят, че ако не уважават другите, те не зачитат и себе си. Както свещено е правото на всеки от нас да бъде уважаван и зачитан, така свещени са задълженията ни да не застрашаваме тези права на всички останали край нас. Защото всеки от нас носи нещо неповторимо, което грижливо трябва да се отглежда и опазва, дори ако в него има плевели, които постоянно ще изтръгваме от корен. Голямата цел, преследвана разумно, достойно и възпитано, е несъвместима с недостойни методи на поведение, с постъпки, които унижават и потискат, а не стимулират и извисяват. Нещо, над което без изключение всички трябва да мислят.

Димитър ДИМЧЕВ

ВЕСТИ

● В Плевенската окръжна партийна организация започва разговор на тема: „Комунистът, първичната партийна организация, Юлският пленум". Какво се цели с това? Стремежът е да се мобилизират и насочват силите на комунистите и целите колективи за по-добро изпълнение на поставените задачи, да се разгръща творчеството и инициативата на хората. Наред с това се поставя задача да се издигне на по-високо равнище организаторската и политическата дейност на първичните партийни организации, да се разкриват навреме причините за слабостите и недостатъците и да се вземат бързо мерки за тяхното отстраняване.

До 31 март 1978 година, разговорът ще бъде на основата на атестата и отчета на комуниста, което ще става в партийните групи и първичните организации. До 30 юни 1978 година партийните комитети ще обобщят резултатите от разговора в партийните групи и първичните организации и ще приемат оценка за всяка от тях. Ще приключи с делегатско или общо събрание на градските, общинските, заводските и учрежденските партийни организации. Там комунистите ще изслушат оценка за измененията, които са настъпили в стила и методите на работа в съответните организации след XI конгрес и Юлския пленум на ЦК на БКП и ще приемат мерки за по-нататъшната работа.

● На свое заседание партийният комитет в комбинат „В. Коларов" в Габрово обсъди резултатите от състоялите се партийни събрания на първичните организации, където е разгледана работата на колективите за първото полугодие. Кое наложи тази мярка? Годиназ наред комбинатът е бил в челните редици на памукотекстилната промишленост. И изведнъж идва тревогата — неизпълнение на два от качествените показатели. За допуснато примиренческо отношение и недостатъчен контрол е потърсена отговорност и са наложени наказания на някои от виновниците за това положение. Набелязани са конкретни мерки, които ще помогнат да се отстраняват по-бързо слабостите, за да може в края на годината колективът да се поздрави с изпълнен план по всички показатели.

Digitized by Google

ВЕСТНИК «ЗВЕЗДА» И ВЪПРОСИТЕ НА ПЪРВИЧНИТЕ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ

Да се пише на тази тема е колкото примамливо, толкова и трудно и отговорно. Примамливо, защото в изпълнение на Програмата на Партията, приета от нейния Десети конгрес, партийните организации в нашия окръг израстват все повече като политически ръководители на трудещите се, защото комунистът, седнал да пише за първичните организации, изпитва удовлетворение и гордост да разкаже за тази скромна и същевременно велика сила, която превръща конгресните предначертания в реалност, която в обикновеното ежедневие изменя действителността в направления, начертани от конгресните решения, от пленумите на ЦК на БКП. Трудно и отговорно, защото след Националното съвещание във Велико Търново, след Единадесетия партиен конгрес и Юлския пленум на Централния комитет трябва да се прецени отговаря ли животът и дейността им на големите изисквания и окръжният вестник „Звезда" прозрял ли е техните усилия в тази висока отговорност, помагал ли е на първичните партийни организации да израстват все повече като ръководни политически ядра, като първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи.

Един по-внимателен поглед върху течението на вестника през 1976 година показва, че в излезлите сто петдесет и два броя са публикувани шестдесет и осем материала с партийна тематика. Под рубриката „Партиен живот" са поместени четиридесет материала. Останалите са разпределени в рубриките: „Комунистите пред своя конгрес", „ППО — политическо ядро на трудовия колектив", „Отчети и избори в Партията" и „Комунистите крачат в авангарда".

Разнообразяването на рубриките, търсенето чрез тях на форма (разбира се, със съответно съдържание) да се актуализира партийният живот в чест на конгреса, в разгръщането на национални инициативи, за изпълнение решенията на пленуми на ЦК на БКП и др. е хубава практика в редакцията на вестника. Внасянето на известно разнообразие в рубриките има още една положителна страна — създава предпоставки по-широко да се обхващат проблемите на партийния живот, да се изявяват повече сътрудници на вестника.

Извън тези рубрики на партийни теми са публикувани и други седемнадесет материала — отчет и информации за работата на партийните комитети и ППО, по отделни партийни задачи в промишлеността, селското стопанство и др. Тези материали дообогатяват страниците на вестника с проблемите на партийния живот.

С определени традиции на страниците на вестника се е наложила

РУБРИКАТА „ОТЧЕТИ И ИЗБОРИ В ПАРТИЯТА"

Ето няколко заглавия под тази рубрика: „Откровен разговор за успехите и пропуските в работата" от Димитър Киров, редактор на местния вестник в АПК „Рила" в гр. Станке Димитров, „Съсредоточаване на усилията" и „Порастнала политическа и трудова активност" от Денчо Митев, завеждащ отдел „Партиен живот" при редакцията на в-к „Звезда", „Отправен пункт за нови успехи" от Антон Карамфилов, сътрудник в партийния отдел на вестника, „Трезва и задълбочена преценка" от Владимир Ризов, заместник-главеч редактор на окръжния вестник.

Когато говорим за традиции, думата е за добрата страна — неотслабващото внимание на редакцията към отчетно-изборните събрания и конференции на Партията. Тези материали се посрещат с ин-

Digitized by Google

терес от партийния актив и останалите партийни членове. Оценките в тях се явяват като своего рода начин за сравнение между партийните организации. Ефектът от тях много бързо се проявява в следващите събрания.

В преобладаващата част на материалите от този характер са показани резултатите от дейността на разгледаните партийни организации — успехи и слабости. Това е положително. По този начин се популяризират постиженията не само в партийната работа, но и на съответния трудов колектив, от което логически се налага изводът доколко партийната организация е била политически ръководител.

В тези материали превес има разборът на партийното ръководство на икономиката. И това е правилно. Но как се прави този разбор? В същия ред, по който въпросите са изложени в отчетния доклад на годишните събрания. А какво е отношението на автора към изказванията по доклада и проекторезолюцията?

В повечето случаи изказванията се изреждат така, както са направени на събранията или конференцията. Може да се възрази, че за журналистическото отразяване на отчетни партийни събрания и конференции многогодишната практика е утвърдила главно два жанра — информация и отчет. Защото това са „сериозни материали" във вестника.

Именно защото са сериозни и точно за това те не бива да са еднообразни, да си приличат като близначета, да не бъдат монотонни, да не кажем сиви. Получава се нещо интересно. На отчетното събрание или конференция се сблъскват мнения, защищава се партийното достойнство и чест, търсят се пътища за излизане от трудно положение или за постигане на по-високи резултати, търси се най-вярното място на партийната организация във всенародния устрем за изпълнение решенията на XI конгрес, а понякога на страниците на вестника под рубриката „Отчети и избори в Партията" всичко е спокойно. Толкова спокойно, че когато комунистите четат за своето годишно събрание, познават, че се отнася до тях само по имената и цифрите. Няма го духа на събранието, вечно неспокойния дух на комуниста. Тука не става дума за оригиналничене. Тука думата е да се избере най-добрият журналистически подход, за да се помогне ефективно на партийните организации, за които се пише, и на тези, за които не се пише. Изказаните мисли по този въпрос бих желал да се приемат като разсъждения, дори и като спор с колегите, които пишат за отчетни събрания, но не и за съвети, а най-малко като наставничество.

А какво би се получило, ако ходът на годишното отчетно-изборно събрание не се разказва във вестника като хронология, а се коментира? Може би това ще е крачка напред към „разведряване" на рубриката? Да се коментира не като едно обикновено събитие, а като динамичен процес в един колектив от комунисти. Как разбирам този вид коментар? Преди всичко като компетентен разговор с комунистите от дадената организация и читателите на вестника. А за да бъде именно компетентен този разговор, са необходими две условия. Преди всичко нужна е грамотност по въпросите на партийното строителство. Струва ми се, че някои пишещи под тази рубрика недооценяват обстоятелството, че знанията по теорията и практиката на науката „Партийно строителство" са решаващи за качеството на написания материал. И второ, необходимо е да се познава животът на партийната организация поне за отчетната година. В противен случай от материала на журналиста ще излезе фотография, една застинала снимка на събранието. За да се познава животът на партийната организация не е достатъчно само да се чуят и прочетат отчетният доклад и изказванията. Може би авторът ще трябва да извади своята химикалка и бележник, далече преди да е започнала подготовката на отчетното събрание или конференцията, а не само на събранието или след него. А оттук идва и необходимостта от съответно планиране в партийния отдел на редакцията.

И още нещо за коментара. На съвещанието във Велико Търново бе посочена необходимостта да се засили самодейният характер на първичните партийни организации като много важно условие за издигане ролята им на политически ядра на трудовите колективи. Тя ни задължава да видим най-характерното, специфичното в партийната организация, проявило се не само на отчетното събрание, но и за по-дълъг период от нейната дейност и живот.

Съобразяването с това изискване в най-голяма степен ще съдействува за разпространяването на положителния опит в партийно-организационната и политическата работа. Така вече вестникът по-пълноценно ще помогне на първичните партийни организации.

Не смятам за несериозна и възможността да се напише материал за отчетно-изборно събрание с репортажен оттенък. Но и тогава според мен би трябвало да се имат предвид посочените по-горе изисквания, което ще осигури по-пълна информация на читателя. Разбира се, без „отчет" и „информация" поне засега не можем да минем. Но защо, след като първичните партийни организации непрестанно обогатяват своя живот, ние да не обогатим своя журналистически арсенал, за да разкажем по-обосновано за този живот.

В духа на постановките на съвещанието във Велико Търново вестникът излиза и с

РУБРИКАТА „ППО — ПОЛИТИЧЕСКО ЯДРО НА ТРУДОВИЯ КОЛЕКТИВ"

Достойно място под тази рубрика заема кореспонденцията „Авторитетен политически ръководител" от Ташко Танев,

Digitized by Google

заместник-секретар на общинския комитет в с. Панчарево. Авторът разказва за първичната партийна организация в с. Мали Върбовник, спира се на отделните елементи от нейната дейност, които съдействуват тя да расте като ръководно политическо ядро и да служи за пример на трудовия колектив. Другарят Танев се позовава на участието на комунистите като добри производственици и умели организатори в механизираното отглеждане на тютюна, разглежда как се подготвят партийните събрания, грижата на партийното бюро за заболели стари комунисти, работата по организиране изпълнението на решенията, личните качества на секретаря и др. Без да претендира, че изцяло е изчерпал темата, авторът с няколко характерни примери дава вярната насока на тази организация в приложението на постановките на съвещанието във Велико Търново.

По-друг подход е избрал Кр. Георгиев в проблемната си кореспонденция „Трудният път към успехите". В нея авторът се спира главно върху сблъсъците на партийното бюро и организация в Базата за кондензатори в Кюстендил с някои порядки, които са попречили тя да се изгради като политическо ядро. А те са ясно и недвусмислено показани в кореспонденцията: от една страна, пренебрежителното отношение на административното ръководство към ППО и нейните решения, борбата на бюрото за преодоляване на дребнотемието на партийните събрания, против безразличието, безотговорността и безпринципността на отделни членове на Партията. И от друга, недостатъчното внимание и грижи на заводския партиен комитет към проблемите на първичната партийна организация, самодоволството му от дребните постижения в стопанската дейност и др.

Авторът на кореспонденцията се е опитал да покаже, че правото на политическо ръководство не се придобива автоматически, само по силата на съществуващи партийни документи. Това право се придобива преди всичко в борбата — в системната, упорита, самоотвержена борба срещу всичко, което пречи в движението ни напред. А такава борба могат да водят само комунисти, които поставят интересите на Партията над личните интереси, когато с тази борба се решават проблемите на колектива — производствени и социални.

Макар и единичен по своя характер, направеният опит в материала показва големите възможности в този подход за разкриване вътрешната динамика, движещите сили, които помагат на първичната организация да израства като политическо ядро, ръководител на трудовия колектив и образец в неговото развитие. Показвайки партийната организация в сблъсъка със слабостите при съответни условия, това значи да се чувствува повеят, да се следва повелята на Юлския пленум.

РУБРИКАТА „ПАРТИЕН ЖИВОТ"

си остава тежката артилерия на вестника в усилията му за проправяне трасето пред първичните партийни организации. Не само четиридесетте на брой публикувани материали под тази рубрика, но и проблематиката, и постоянството, и обхватността в тях са достигнали най-доброто свое равнище, най-вярното съчетание на актуалността с проблемността, на оперативността с перспективността. Тук е показан и ефектът от приложения опит на КПСС. Като изключим случаите на известна безличност в заглавията като: „Целенасочена резултатна дейност", „Началото е добро", „Активна целенасочена възпитателна работа", „Целенасочена резултатна дейност" и др., в тези материали се разглеждат интересни проблеми от партийната тематика. Вниманието на читателя е насочено към въпросите на партийното ръководство на икономиката, борбата на партийните организации за изпълнение повелята на Единадесетия конгрес на Партията „Ефективност и качество, качество и ефективност", издигане ролята на партийното събрание, подобряване на социалния и качествения състав, борбата за изпълнение на решенията, личния пример на комуниста, укрепване на връзките с населението, индивидуалната работа с хората, грижите за патриотичното възпитание, самоотчета, идеологическата работа. Тук ще се намери и разработката на проблемите за ролята на първичната организация за развитието на колектива, за творческия план на партийния работник, за дисциплината, за ролята на субективния фактор в изпълнение на стопанските задачи, за повишаване на марксистко-ленинската подготовка на комунистите, за изучаване настроенията на колектива, за мястото и ролята на партийната група и др.

Това многообразие от теми показва усета на редколегията, на целия редакционен колектив към богатството на живота в първичните партийни организации. В тази рубрика са изразени усилията на редакционното ръководство да увеличи авторския състав главно из средата на партийните работници, да разнообрази жанровете, да посочи верния път за решаване на поставените проблеми. Рубриката „Партиен живот" събира под себе си едни от най-ярките материали за изявите на организациите в усилията им да претворяват в живота постановките на съвещанието във Велико Търново. В една от кореспонденциите си Денчо Митев разглежда аналитично стремежа на организацията в ТПК „Осогово" — Кюстендил, да усъвършенствува планирането на своята работа, спира вниманието си върху ролята на поръченията и самоотчета на комунистите, за развитието на тяхната инициатива, за укрепването на трудовата дисциплина сред колектива, за политическата работа за подобряване качеството на продукцията.

Димитър Славов от гр. Станке Димит-

Digitized by Google

ров развива в кореспонденцията си въпроса за пълното натоварване на мощностите във фабрика „Коста Петров" и ролята на личния пример на комуниста. Заеждащият отдел „Промишлен" при градския комитет на БКП в Кюстендил Венцислав Григоров разглежда в своята статия работата на стопански дейци от различни предприятия в интересен аспект — като командири в производството и възпитатели в колектива. Като се спира на положителните примери, той сочи и несполуките в това отношение и дава уместни препоръки за личната организация на труда. Препоръките си той прави под формата на разсъждения, които будят размисъл у стопанските дейци и им дават възможност да намерят верен отговор за своето място във възпитателната работа.

Именно с материалите под рубриката „Партиен живот" редакцията прави и първите си крачки за разглеждане въпросите на партийната работа в духа на Юлския пленум. Под заглавие „С нов подход в работата" Изографка Шеофска разказва за работата на първичните партийни организации в района на общинския комитет на БКП в с. Рашка Гращица по изпълнение на взетите решения. Наред със стремежа на партийните бюра и партийни организации да намалят броя на приеманите решения авторката разглежда приноса на партийните групи за тяхното изпълнение, сочи примери на организирания отчет по изпълнението.

В духа на Юлския пленум е написана и проблемната кореспонденция на Денчо Митев „Вечното неспокойствие на комунистите". В нея той изтъква известни постижения в стопанската дейност на ТПК „Осогово", но центърът е поставен върху неудовлетвореността на комунистите от постигнатото. Успех на автора е, че за това неспокойствие той не разказва повествователно, а вниква в самите действия на бюрото, на цялата организация, на отделните комунисти.

Под интересното заглавие „Територията на териториалната партийна организация" авторът на кореспонденцията К. Георгиев взема повод за своя коментар закритото партийно събрание в с. Ръждавица по Юлския пленум. За събранието само се споменава. Вниманието на автора е съсредоточено главно върху това, че тази партийна организация именно след Юлския пленум намира своето място в помощ на селското стопанство, благоустрояването на селото и опазването на селскостопанската продукция. Именно в търсенето на мястото си в обществения живот първичната организация овладява своята територия като политически ръководител. Разбира се, и преди Юлския пленум организацията не е бездействувала, но е била с понижено самочувствие, приносът й в решаването на селскостопанските въпроси е бил по-малък, защото в съществуването си успоредно с първичните организации при ТКЗС у нея, у нейното бюро се е породило чувството на известна непълноценност като политическо ядро.

За разлика от другите рубрики с партийна тематика в рубриката „Партиен живот" се намира

ПОВЕЧЕ МЯСТО И ЗА КРИТИКАТА

Така например Денчо Митев прави една равносметка за съществуващите слабости в ДП „Трансспед" — гр. Кюстендил и отстъплението на ППО от завоюваните позиции — намалената активност на комунистите, недостатъчната работа с поръченията и др.

Сравнявайки дейността на няколко първични организации в района на общинския комитет на Партията в района на Панчарево, Владо Спасов успешно стига до извода защо партийните организации в селата Горна Козница и Мали Върбовник са активни, силни, а в Шатрово, Пастух, Блато и Мърводол са слаби. Не само застаряващият членски състав на тези партийни организации, а главно малката инициативност на секретарите и бюрата и недостатъчната помощ от страна на общинския комитет в Панчарево са причина за слабата им дейност.

Разбира се, има какво още да се желае за разгръщането на критиката под рубриката „Партиен живот" (и по количество на материалите, и по широта на проблемите, и по тяхната разработка). В това отношение редакцията на вестник „Звезда" би могла да използва опита на в. „Правда", където критиката в много случаи върви успоредно с положителните примери и оценки. Именно критиката ще дообогати истината за живота на ППО, ще им покаже негативните страни в тяхната дейност, както и верния път към усъвършенстването.

Тези и още редица други достойнства има тази рубрика „Партиен живот". Когато сбаче правим оценка за нея и поточно, когато се анализират слабостите, трябва да се има предвид едно главно условие — отговаря ли тя във всички случаи на новите изисквания, води ли тя, така да се каже, дружината на първичната партийна организация напред, не изостава ли понякога от времето?

Ето някои слабости, които пречат на рубриката „Партиен живот" да води пълнокръвен живот и да оказва още по-ефективна помощ на първичните партийни организации.

На първо място въпросът за проблемността. На общия фон на партийния живот може да се каже, че проблемите, които се разработват под рубриката, отговарят по тематика на изискванията, които постави Единадесетият партиен конгрес. Но това, което е публикувано, е недостатъчно. Отсъствуват някои наистина належащи проблеми, които чакат своята разработка в страниците на вестника. Това е въпросът за борбата на ППО за изпълнение стратегическата задача на седмата петилетка „Ефективност и качест-

Digitized by Google

во — качество и ефективност", за създаване на благоприятен психически климат в трудовия колектив, за възпитателната роля на партийните комитети и организации срещу разхищенията и злоупотребите, за ликвидиране на еснафщината във всичките ѝ разновидности, за партийната грижа към отделния комунист, към труженика, за усъвършенстване на стила и методите на работа на партийните комитети в духа на Юлския пленум и др.

Може би по-ефективно би било, ако отразяването на това многообразие от проблеми по състав се намали, но тези, които вече заемат своята позиция под рубриката „Партиен живот", е необходимо да стрелят точно в определените от Централния комитет и окръжната партийна организация цели. Да не се чувствува, както понякога се случва, известна епизодичност, случайност на набързо проникнали проблеми, необоснованост при тяхната разработка.

Под рубриката „Партиен живот" не бива да се изстрелват халосни патрони. Не само заради първичните партийни организации, но и заради трудовите колективи. Иначе не може да се иска те все повече да се превръщат в първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи. А това значи да не се изпълнява една голяма повеля на времето, когато се строи развитото социалистическо общество, подготвящо не само материалната основа, но и начина на мислене, цялото съзнание за епохата на комунизма.

А МОЖЕ БИ И ЖАНРЪТ

на тези материали трябва да се усъвършенствува?

С изключение на известна част от тях, които са проблемни кореспонденции и няколко коментара, повечето са информации. Но и това не е най-голямата беда за рубриката. Информацията като жанр не е отживяла своята роля, тя има и своето бъдеще. Тука въпросът е: каква е информацията? В голямата си част тя е жизнена, носи нови познания (за дейност, отношения, резултати), но в друга, и то не малка, тя не поднася нищо ново, нищо интересно, нищо значително. Човек чете материала, разбира за коя първична партийна организация се отнася въпросът и за кое време става дума, вижда и резултатите, но колкото и да напряга фантазията си, не може да види първичната партийна организация като жив организъм, в действие, в развитие, да види централната фигура в нашата Партия — секретарят на партийната организация, макар че техните имена често се споменават.

Вместо това има случаи, когато авторът със собствената си персона нахълтва още от първия ред на информацията, някъде по средата припомня на читателя (или на ППО), че той още е там и накрая с нравоучението си „респектира". Такъв подход не позволява на автора да разкрие ония движещи сили, които дават облика на първичната партийна организация.

Защо след като природата е създала неповторимо от всеки човек един отделен микросвят, авторът се мъчи да сложи всички членове на една партийна организация или в тога, или в дочена престилка? Защо да не се покаже това богатство на Партията — това многообразие от различни характери в нея, обединени от един дълг — партийния, с високо съзнание, вървящи към една цел!

Това не значи, че авторът не бива да присъствува в своята информация или проблемна кореспонденция, статия, очерк и др. Той трябва да присъствува със своята класова позиция и дълбоката партийност. Наистина интересен е проблемът за класовия подход и страстната партийност в журналистическите материали, особено тези на партийна тематика. Той заслужава всичкото внимание на теоретичната журналистическа мисъл и уважението на партийната практика.

Някой от авторите, макар и подписал се с фамилното си име под своята творба, може все пак да изглежда „анонимчик". Наричам анонимчици онія автори, които пишат за успехи на първични партийни организации, а не умеят да се радват на успехите, които пишат за слабости, а не ги боли, не страдат, защото това е далече от чергата им. В дългогодишната ми практика като партиен работник и журналист досега не съм видял нито една първична партийна организация, която да се е отнесла с доверие към автор или партиен деец, който не се радва и не страда заедно с нея.

Крум РАДОЙКОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

Digitized by Google

«КОМБИНАТОРЪТ»

Под горното заглавие в кн. 6 от 1977 година списание „Партиен живот" публикува статия, в която остро се критикуваха някои слабости, допуснати от дадени комунисти, от държавни органи и служебни лица.

В редакцията се получиха много отзиви и редица писма. Ето тяхното съдържание:

Димитровски районен комитет на БКП — София:

„За всички членове на БКП, които членуват в нашата районна партийна организация и други от София и провинцията, сме изпратили съответни материали и указания за вземане на партийно отношение Това сме направили не само за онези, които са лъжесвидетелствували по делото на Тодор Захариев, но и за тези, които са дали неверни сведения до районния народен съвет за несъществуваща негова антифашистка дейност, на основание на което по-късно той е признат и за активен борец против фашизма и капитализма.

Секретар:
(не се чете)"

Върховен съд на НРБ:

„Във връзка с поместения в кн. 6/1977 г. на списание „Партиен живот" материал „Комбинаторът" Ви уведомяваме следното: Наказателното дело № 3154/1976 г. с подсъдим Тодор Василев Захариев е разгледано съответно като първа и втора инстанция от Софийския районен съд и Софийския градски съд. Във Върховния съд това дело не е разгледано, понеже не му е подсъдно.

След влизане на присъдата в сила Захариев е подал молба до Върховния съд за допускане преглед по реда на надзора, но молбата му е оставена без уважение.

По повод критичния материал, поместен в списанието, делото бе изискано и прегледано.

Престъпната дейност на Тодор Захариев, отразена в списанието, е приета за доказана пред съда. С присъдата Захариев е признат за виновен по чл. 212, ал. I. от НК, загдето чрез използване на документ с невярно съдържание е получил без правно основание от отдел „Пенсии" на СГНС 4844,70 лева и по чл. 316 НК, загдето ползувал съзнателно официален документ — свидетелство за съдимост с невярно съдържание и му е определено общо наказание седем години лишаване от свобода.

Критичните бележки, досежно допуснатите от районния съд пропуски, са правилни. Особено това се отнася до непрецизността на служителката при приемане молбата на Захариев за издаване свидетелство за съдимост, без да провери точно месторождението на същия, в резултат на което се е стигнало до издаване на същото свидетелство с невярно съдържание.

Ръководството на районния съд е разгледало тези критични бележки и са взети мерки за недопускането им в бъдеще.

Зам.-председател:
(не се чете)"

Софийски районен съд:

„По повод статията „Комбинаторът", поместена в списанието на ЦК на БКП „Партиен живот", кн. 6/1977 г., извършихме проверка, при която установихме, че изнесените факти по отношение на забавянето и отлагането на н. о. х. д. № 3154/76 г. отговарят на истината. Следва да се има предвид, че самото дело от фактическа и правна страна е трудно за разрешаване. Имало е свидетели, които са разпитвани по делегация във Варна, Бургас и Берковица, други са били болни или заминали за чужбина. Многократно съдът е налагал глоби и постановявал принудително довеждане на свидетели. Голямо забавяне е предизвикало и обстоятелството, че при изборите през 1976 г. двамата съдебни заседатели от състава, започнал делото, не са били избрани и се е наложило втори състав да започне разглеждането му. Основателно е описан случаят с отлагането на делото на 23. VIII. 1976 г., когато защитата е направила всичко възможно да се отложи делото, като си е послужила с документ, издаден от ръководството на юридическа консултация. Двамата съдии, които последователно са разглеждали делото, мно-

Digitized by Google

гократно са викани на обяснение пред ръководството на районния съд и в отдел „Съдебни органи" при Министерство на правосъдието поради отлагане и забавяне на делото. Случаят е изнасян и на сбирка на наказателните съдии, като отрицателен пример за недостатъчна настойчивост на съдиите за решаване на делото.

Изнесеният в статията случай за излаване на „чисто" свидетелство за съдимост на подсъдимия Тодор Захариев също отговаря на истината. Приела е молбата и телеграмата служителката Таня Попова. В своите обяснения тя твърди, че не може да си спомни случая, защото всеки ден приема голямо количество такива документи. При преглеждане и съпоставяне на документите се установява, че Тодор Захариев е посочил неточни данни за месторождението си. Служителката Попова е проявила небрежност при сверката на молбата му с документа за раждане или е била заблудена с някакъв документ с неверни данни. Случаят е проверяван и от Прокуратурата. Провинилата се служителка е наказана на основание чл. 129, б. „ж" от КТ със „строго мъмрене" за проявена груба немарливост при изпълнение на задълженията си.

Подсъдимият Тодор Василев Захариев е осъден с присъда от 29. XII. 1976 г. на основание чл. 212, ал. I от НК на 7 години лишаване от свобода при първоначален строг режим. Осъден е да заплати на отдел „Пенсии" при СГНС неоснователно получените 4844,70 лв. Присъдата е потвърдена от Софийски градски съд и е приведена в изпълнение.

Председател на Софийския районен съд:
(не се чете)"

Централен съвет на адвокатурата — София:

„Уведомяваме Ви, че с решение на Бюрото на Централния съвет на адвокатурата на заседанието на 12. VII. 1977 г. е възбудено дисциплинарно преследване срещу адвоката Кирил Порданов — секретар на адвокатски колектив № 5 — София.

Дисциплинарното обвинение е предадено на Дисциплинарната комисия при Централния съвет на адвокатурата за търсене дисциплинарна отговорност на адвоката Кирил Йорданов за неправилното изпълнение на задълженията си като секретар на адвокатски колектив № 5 — София.

Дисциплинарната преписка в частта й срещу адвоката Димитър Здравчев е прекратена поради липса на данни за нарушения на професионалните му задължения.

Председател:
(Райчин ПРЪМОВ)"

Ленински районен комитет на БКП — София:

„По повод публикуваня материал в кн. 6 от 1977 г. на сп. „Партиен живот" за поведението на Кирил Горанов Киров — главен консултант в Министерството на машиностроенето и металургията, предстои събрание на първичната партийна организация, на което ще му бъде потърсена партийна отговорност от партийната организация както по изнесеното в материала, така и за други негови действия.

Секретар:
(не се чете)"

Градски комитет на БКП — Варна:

„Поместеният материал в кн. 6 от т. г. на списание „Партиен живот" под заглавие „Комбинаторът" е разгледан от работниците на ГК на БКП — Варна.

Първичната партийна организация в IV езикова гимназия „Фредерик Жолио Кюри" на 17. V. 1977 г. проведе организационно събрание, на което се запозна със статията и обсъди деянието на комуниста Иван Ангелов Стоилов, живеещ на ул. „Иван Драсов" № 16, който е дал характеристика с непроверени факти. За проявено лековерие и нарушение на Устава на БКП Стоилов е наказан с „мъмрене".

Оказа се, че лицето Тодор Персианов Халачев не живее във Варна, не е членувал в БКП и не е активен борец против фашизма и капитализма. Същият преди три години е напуснал Варна. Последният му адрес, който ни е известен, е Бургас, комплекс „Славейков", бл. 20, вх. 5, ет. II.

Тодор Персианов Халачев е роден на 26. VII. 1921 г. (в някои от документите му фигурира месторождение — гр. Шумен, 26. III. 1921 г.). Жител на град София, ул. „Площад Галата" № 5.

След 1967 г. е на служба в БМФ.

Проверката на документите му показва, че същият е имал нелоша трудова дисциплина (често е наказван) и влошено здравословно състояние, в резултат на хронически алкохолизъм.

Предвид на факта, че лицето Тодор Халачев не работи, не живее в град Варна и не е член на БКП, мерки относно деянията му не са предприети.

Първи секретар: п.
(Ил. Георгиев)"

Digitized by Google

ПОЛИТИЧЕСКА РАБОТА ПО МЕСТОЖИВЕЕНЕ

Общинският партиен комитет в село Баховица — Ловешки окръг, има добри традиции в политическата работа сред трудещите се. Напоследък той отделя сериозно внимание на агитационно-разяснителната дейност сред пътуващите работници. (Сред тези, които живеят на територията на общината, а работят в промишлените предприятия на Ловеч — в Баховица те са 465 души, а общо в трите села на общината — 1400.)

От извършеното наблюдение се установи, че значителна част от прехождащите не са обхванати във формите на политическата агитация нито в заводите и фабриките, нито по местоживеене. Едни, защото смените им не позволяват това, други поради характера на работата им и т. н. След завършване на работното време тези хора се отправят за селата и преобладаваща част от тях се занимават с личното си стопанство.

Общинският партиен комитет разгледа всички страни на този проблем и с помощта на окръжния комитет на Партията и на окръжния съвет на професионалните съюзи разработи конкретна програма за пропагандистката и агитационната дейност по местоживеене. Най-напред бе съставена социално-демографска справка за всички пътуващи работници и служители: местоживеене, месторабота, професия, образование, политическа принадлежност, интереси и др. Уточнени бяха и отговорниците за всяко предприятие, като на специална среща с тях се изясни и същността на задачата.

В село Баховица беше организирано общо събрание с всички пътуващи, в което участвуваха представители на партийните, стопанските и профсъюзните ръководства на по-големите промишлени предприятия в Ловеч. Събранието обсъди проект за бъдещата работа, една добра основа за разгръщането на разнообразни инициативи. Почти всички пътуващи поеха задължението за няколко дни доброволен труд за благоустрояване на селата, в които живеят. Бяха сформирани лектории и кинолектории, включващи теми по актуалните проблеми от социално-икономическото развитие на страната, окръга и общината, в светлината на решенията на XI партиен конгрес, по международното положение и др. Практика стана да се прожектират и се обсъждат български и съветски филми.

Възпитателно въздействува проведената съвместно с профсъюзния дом на културата на обединените заводи „Балкан" вечер — портрет на трудовата слава, посветена на шестима работници, ветерани в заводите, живеещи в Баховица.

В центъра на Баховица в добре уредената я поддържана алея на първенците заедно с портретите на най-добрите механизатори и животновъди, се поставят и снимките на челниците в промишлеността.

По радиоуредбите в Баховица, Лисец и Славяни на отличилите се от предприятията и в селското стопанство се изнасят поздравителни концерти, излъчват се репортажи и други материали за добрите им дела.

Всичко това активизира пътуващите работници, ангажира ги във формите на политическия живот. Сега по-голямата част от тях вземат участие в организираните бригади в помощ на селското стопанство, за благоустрояване на селата. Значително се обогати и културно-масовата дейност в трите села на общината. По-младите се включиха в читалищната самодейност и в съставите на физкултурните колективи. С тяхно участие се подготвят художествени програми, спортни състезания, уреждат се екскурзии през почивните дни.

От друга страна заводските ръководства и трудовите колективи редовно се информират за инициативите, които се осъществяват в общината. По такъв начин се заякчава още повече онази връзка между предприятията и общината, която допринася все повече за мобилизиране усилията на хората, за разгаряне на съревнованието при изпълнение на задачите и в промишлеността, и в селското стопанство.

„Живецът, същността на тази наша инициатива или по-точно на този опит си остава индивидуалната работа с хората" — споделя секретарят на общинския партиен комитет Гено Петров. — Извършваме я чрез активистите на първичните партийни организации, чрез личните контакти на ръководителите с производствениците. Много задачи в селското стопанство се изпълняват именно по този начин, като разчитаме на помощта на пътуващите работници. От друга страна нашата политическа и разяснителна работа допринася за изпълнение на плановете в промишлените предприятия. Сега този опит ние все повече разширяваме и обогатяваме, защото той ни помага да реализираме по-добре решенията на XI партиен конгрес и Юлския пленум на Централния комитет.

Димитър ДИЧЕВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 16
1977
НОЕМВРИ
☆
година
XXI

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

Б. Спасов — Новата съветска Конституция 3

РЕШЕНИЯТА НА XI КОНГРЕС И ЮЛСКИЯ ПЛЕНУМ — МАТЕРИАЛНА СИЛА И ЖИВИ ДЕЛА

К. Малинов, И. Андреев — Партийната работа и ефективността в селското стопанство 12

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ

А. Карталов — Философско-методологически аспекти на анализа и самоанализа 19

Планиране и ефективност в ръководството

* — Мисли от едно зонално съвещание 27
С. Божилов — Планът на окръжния комитет 34
М. Марков — За системата от цели 39

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Ю. Гончарук — Интернационалистите от Железногорск 46

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

А. Стоянов — Внимание и грижи към новостите 50
Ц. Габровски — Проблемност и перспективност 54
С. Ганев — Богат извор на знания и за възпитание 58

Двама заводски секретари разказват

В. Кирилов — Ефективността и политическата агитация 60
Л. Керачев — Ефективността и индивидуалната работа . . . 63

КОНТРОЛЪТ — ОБЩОНАРОДНО ДЕЛО

В. Долдуров — Партийното ръководство 68
И. Филипов — Измерения на преустройството 73
Б. Ангелов — Контрол от всички за всичко 78

Digitized by Google

СЕКРЕТАРЯТ — ЦЕНТРАЛНА ФИГУРА

К. Радойков — От заседание до заседание 81

НАША БЕЛЕЖКА

А. Огнянов — Кой на кого пречи? 84

100 ГОДИНИ ОТ ОСВОБОЖДЕНИЕТО НА БЪЛГАРИЯ

И. Вълов — Войната и благородството на освободителите 85

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Д. Колева — На полска земя 91

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

Д. Димчев — Какво да се прави? 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **А. Веселинов, К. Иванов, Н. Иванов** (отговорен секретар), **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **Л. Пирончев, П. Радев, М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП — Тел. номератор 84—01
Годишен абонамент 4,60 лева — Отделна книжка 0,30 лева
Пор. 2647. Тираж 50 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 16. XI. 1977 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Google

НОВАТА СЪВЕТСКА КОНСТИТУЦИЯ

проф. **БОРИС СПАСОВ**

В навечерието на 60-та годишнина на Великата октомврийска социалистическа революция бе приета новата съветска Конституция. Не е случайност, че двете изключително големи събития в живота на съветската страна съвпаднаха по време. Това съвпадение изразява концентрираната равносметка на цялото развитие на съветската държава от Октомврийската революция досега. Всяка конституция по принцип е кондензиран юридически израз на идеологията на господствуващата класа, а в Съветския съюз при сегашните условия — на единния в морално-политическо отношение съветски народ. Тя представлява продукт на общественото развитие. Владимир Илич Ленин, когато говори за Конституцията, изтъква: „Писаните и неписаните конституции... са само записани *резултати* от борбата, получили се след редица трудно постигнати победи на новото над старото“[1]. Когато в своя доклад пред пленума на Централния комитет на КПСС на 24 май 1977 г. Л. И. Брежнев постави въпроса защо се е наложило създаването на нова конституция, той отговори, че това се дължи на обстоятелството, че в съветската страна в цялото общество са станали дълбоки изменения.[2] Главното е, че сега в Съветския съюз е построено развито, зряло социалистическо общество. По-конкретно тези изменения, които засягат всички страни на обществения живот, се отнасят до икономиката, която представлява единен мощен народностопански организъм и в чиято основа стои обществената собственост. Този организъм се развива при съчетаване на научно-техническата революция с преимуществата на социалистическия строй. Измени се социалният облик на обществото. Трудът на работниците все повече се приближава до труда на инженерно-техническите дейци, значително нараства обществената активност на работниците и тяхното участие в управлението на държавата. Съществено се измени и колхозното селячество, неговият начин на живот сега твърде малко се отличава от градския. Изцяло като действително народна се развиде съветската интелигенция. Нарасна ролята на науката в комунистическото строителство: относителното

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 18, с. 574.

[2] Л. И. Брежнев, О проекте конституции Союза советских социалистических республик, М., 1977, с. 5.

Digitized by Google

тегло на интелигенцията в съветското общество също значително нарасна.

Както се отбелязва в доклада на Л. И. Брежнев, установи се не само юридическо, но и фактическо равенство между нациите. Развива се социалната еднородност на съветското общество: постепенно се заличават различията между основните социални групи; създаде се нова историческа общност на хората — съветският народ. Нараснаха в още по-голяма степен ролята на Комунистическата партия и мащабите на нейното направляващо въздействие във вътрешния живот на страната и във външната политика.

След създаването на Конституцията от 1936 г., т. е. през последните 40 години, съществено се измени и международното положение на Съветския съюз. Ликвидирано беше капиталистическото обкръжение на страната, а социализмът се превърна в световна система. На мястото на бившите колонии възникнаха десетки млади държави, които имат антиимпериалистическа линия на своята външна политика.

Конституцията на Съветския съюз от 1977 г. бележи нов етап в развитието на страната. Тя е и ново стъпало в конституционния възход на СССР. В нейното съдържание са отразени съвременните постижения на марксистко-ленинската наука за управление на обществото и на социалистическата конституционна теория. Това беше постигнато не толкова и не само поради факта, че тя бе подготвяна продължително време, с участието на голям брой специалисти, че бе създадена на основата на постепенно изменящото се и усъвършенстващо се съветско законодателство. Много важно значение има обстоятелството, че Конституцията бе създадена след всенародно обсъждане, което се превърна в могъщ израз на социалистическия демократизъм. Повече от 140 милиона души, т. е. над 4/5 от възрастното население на страната взеха участие в обсъждането. Направени бяха около 400 хиляди предложения за поправки на отделни членове на конституционния текст, предназначени да уточнят, подобрят и допълнят формулировките на проекта. Конституционната комисия непосредствено след обсъждането препоръча да се внесат изменения в 110 члена на проекта и да се добави един нов член. Всичко това даде основание на Л. И. Брежнев да каже, че: „Именно целият съветски народ стана истинският творец на основния закон на своята държава". Това, от една страна, позволи в конституционния текст да намери място огромният многомилионен колективен опит на трудещите се в Съветския съюз, а от друга, подчерта с изключително голяма сила демократизма на съветския строй, истинското народовластие.

I

Приетата на 7 октомври 1977 г. нова Конституция на Съветския съюз е документ с голямо политическо и юридическо значение. Това се обяснява с обстоятелството, че става дума за основен закон на най-могъщата социалистическа държава и общество. Съществено за основните закони при социализма е, че те регламентират основите на държавната и обществената организация в съответната страна.

Едно от главните предназначения на всяка социалистическа конституция е да отрази и закрепи по законодателен ред това, което е постигнато, това, което съществува в момента на нейното създаване. Колкото съответната конституция е по-реална, толкова по-правилно тя отразява резултатите на общественото развитие и ги закрепва по юридически път. Конституцията на Съветския съюз от 1977 г. е реална,

Digitized by Google

т. е. между това, което е записано в нейния текст, и действителността съществува пълно покритие. Поради това анализът на нейните разпоредби дава точна и цялостна представа за съветската държава и обществото на сегашния етап на нейното развитие.

Съдържанието на новата Конституция на Съветския съюз преди всичко отразява мястото и ролята на Комунистическата партия като ръководеща и направляваща сила в цялата политическа система на страната. Издигането на ролята и значението на Партията от марксистко-ленински тип в социалистическите страни успоредно с усъвършенстването на обществените отношения е обективна закономерност. Тя бе проявена за първи път именно в Съветския съюз. Но сега, когато са поставени задачите за изграждане на материалните и духовните предпоставки за преминаването към комунистическо обществено самоуправление, тази роля нараства особено много, а заедно с това нараства и отговорността на Партията като ръководител. В чл. 6 на Конституцията изрично е записано, че Комунистическата партия на Съветския съюз съществува за народа и служи на народа.

В новата Конституция на Съветския съюз се отразяват и закрепват по законодателен ред и всички особености и характерни черти на съветската държава на сегашния етап от нейното развитие. Преди всичко се изтъква, че тя вече е общонародна държава, което се обуславя от факта, че в съветската страна е изградено развито социалистическо общество. Известно е, че съветската държава възниква като държава на пролетарската диктатура. Марксистко-ленинската теория установява, че диктатурата на пролетариата е необходима, но преходна институция. С пълното изграждане на социалистическото общество и когато се създадат предпоставките за преминаване към строителството на комунизма, държавата на пролетарската диктатура прераства в общонародна държава. За първи път този процес бе осъществен в съветската страна и сега СССР, както се казва в чл. 1 на Конституцията, е социалистическа общонародна държава, която изразява волята и интересите на работниците, селяните и интелигенцията, на трудещите се от всички нации и народности на страната.

Когато характеризира същността на новата съветска Конституция, още когато тя беше проект, Леонид Илич Брежнев изтъкна, че главното направление на новото, което се съдържа в нейния текст, е „разширяването и задълбочаването на социалистическата демокрация"[1]. Целият конституционен текст е проникнат от принципите и духа на действително и последователно народовластие, на истинския социалистически демократизъм. Още в чл. 2 се провъзглася и закрепва принципът на народния суверенитет. Цялата власт в СССР принадлежи на народа, който осъществява държавната власт чрез съветите на народните депутати, образуващи политическата основа на СССР. Социалистическият демократизъм се свързва най-непосредствено с представителните органи на народа — съветите, които, от една страна, са органи на държавната власт, а от друга, още от самото си създаване представляват и най-широка и всеобхващаща организация на трудовия народ. Съветите, в ръцете на които още на 7 ноември премина цялата власт в Съветската република, се укрепиха и развиха като органи на държавната власт, нейна политическа основа и най-широка и демократична организация на трудовия народ. Развитието на социалистическия демократизъм и на цялото съветско общество закономерно обусловиха развитието и усъвършенстването на съветите. Това развитие се извърши по пътя на все по-голямото задълбочаване и разширяване на социалистическия демократизъм при тяхната организация и дейност.

[1] Л. И. Брежнев, О проекте конституции Союза советских социалистических республик, с. 7.

Digitized by Google

Новата Конституция внесе преди всичко усъвършенствуване в реда за избирането на съветите. Разшири се избирателният корпус, като се намали избирателната възраст. Снижи се и възрастта, на която могат да бъдат избирани съветски граждани в представителните органи. Докато при действието на Конституцията от 1936 г. в състава на Върховния съвет на СССР можеха да бъдат избирани само лица, навършили 23-годишна възраст, а във върховните съвети на съюзните републики — навършилите 21-годишна възраст, сега Конституцията постановява, че всички граждани, навършили 18-годишна възраст, могат да избират и да бъдат избирани в съветите. Изключение се прави само за избиране в състава на Върховния съвет на СССР, за което се изисква 21-годишна възраст.

За да се осигури възможността органите на държавната власт от различните степени да изпълняват по-правилно своите многобройни и сложни задачи, се предвиди, че местните съвети се избират за срок от 2,5 години, а всички други — за 5 години. Развитието на социалистическия демократизъм, обстоятелството, че съветската държава вече е общонародна, предизвика и изменения в наименованието на съветите. Докато преди приемането на Конституцията от 1977 г. те се наричаха Съвети на депутатите на трудещите се, сега са наречени Съвети на народните депутати. Това наименование отговаря на новия етап от развитието на съветската държава и общество.

II

Концепцията за социалистическия демократизъм има предвид прякото и при това решаващо участие на народните маси в управлението на държавата и в решаването на обществените дела. Наред с това тя включва в съдържанието на демокрацията и широк кръг гарантирани права и свободи на гражданите. Тези права и свободи не съществуват сами за себе си, а оформят юридическия статут на гражданите, който им позволява да участвуват активно в политическия, икономическия и културния живот на страната, осигурява укрепването на достойнството и защитата на честта и доброто име на гражданите. Закрепените и гарантирани от конституционния текст права и свободи утвърждават гражданина в социалистическото общество като субект на властта и субект на производството. В същото време те подчертават връзката между държавата и народа, защото държавата е народна и служи на интересите на трудещите се. В новата Конституция на Съветския съюз са възпроизведени и закрепени всички основни права и свободи, които се предвиждаха и от предшествуващите съветски конституции. Тук има приемственост. Наред с това обаче новата Конституция предвижда редица нови права и свободи, част от които за първи път се включват в конституционния текст. Така например Конституцията постановява, че гражданите на Съветския съюз имат право на жилище; че те имат право да се ползват от постиженията на културата и притежават свободата на научно, техническо и художествено творчество. Извънредно важно право се формулира в чл. 48, според който гражданите на Съветския съюз имат право да участвуват в управлението на държавните и обществените дела, в обсъждането и приемането на законите от общодържавно и местно значение.

Социалистическите конституции не се задоволяват само с формулирането и провъзгласяването на правата и свободите. Те пренасят центъра на тежестта върху въпроса за гаранциите. Новата съветска Конституция е образец, недостигнат от никой друг юридически акт. Всеки текст, който провъзгласява съответно право и съответна свобо-

Digitized by Google

да, веднага посочва материалните, политическите и юридическите гаранции, чрез които се осигурява реализацията на тези права и свободи. Достатъчно е да се посочи например разпоредбата на чл. 40, в който се провъзгласява правото на труд, т. е. правото на гражданите да получават гарантирана работа със заплащане на труда в съответствие с неговото количество и качество и не по-ниско от установения от държавата минимален размер. Конституцията посочва, че правото на труд включва и правото на избор на професията, на занятие и работа в съответствие с призванието, способностите, професионалната подготовка и с оглед на обществените потребности. Но като провъзгласява това право, Конституцията постановява, че то се гарантира от социалистическата стопанска система, от неотклонния растеж на производителните сили, от безплатното професионално обучение, от повишаването на трудовата квалификация и обучението на новите специалисти, от развитието на системата на професионална ориентация и трудоустройство. При това положение очевидно правото на труд не е някакъв лозунг или пожелание, а реалност. И наистина в Съветския съюз, а и в другите социалистически страни няма и не може да има безработица като социално явление, защото самият обществено-икономически строй и политическата организация на обществото изключват кризисите, диспропорциите в развитието на икономиката и осигуряват гарантирана и възнаградена работа за всеки съобразно с неговата подготовка и обществените интереси.

Когато се провъзгласява правото на жилище, Конституцията в чл. 44 ал. 2 на своя текст постановява, че това право се осигурява чрез: развитието и опазването на държавния и обществения жилищен фонд, съдействие на кооперативното и индивидуалното жилищно строителство, справедливо разпределение под обществен контрол на жилищната площ, предоставена в съответствие с програмата на строителството на благоустроени жилища, а така също и чрез ниски наеми и такси за жилища и комунални услуги.

Конституцията предвижда и една друга категория гаранции от юридически характер, които имат за предназначение да осигурят реализацията на правата на гражданите и да ги защитят срещу противозаконно увреждане от органите на държавата и на обществените организации, гражданите на СССР имат право да обжалват в съда по определен от закона ред действия на длъжностните лица, държавните и обществените органи, извършени в нарушение на закона, с превишаване на правомощията и накърняващи правата на гражданите. Гражданите на СССР имат право на обезщетение за вредите, причинени от незаконни действия на държавни и обществени организации, както и на длъжностни лица при изпълнение на служебните им задължения (чл. 58).

Въпросът за юридическия статут на гражданите при социализма има и друга страна. Конституцията на Съветския съюз постановява, че осъществяването на правата и свободите е неотделимо от изпълнението на задълженията. Гражданинът на СССР е длъжен да спазва Конституцията и законите, да зачита правилата на социалистическото общество, да носи с достойнство високото звание гражданин на СССР. Дълг и въпрос на чест за всеки работоспособен гражданин е да се труди добросъвестно. Той трябва да пази и укрепва социалистическата собственост, да се бори с разхищенията и разпиляването на държавното и общественото имущество. Военната служба във въоръжените сили е почетно задължение за съветските граждани. Дълг на всеки гражданин на СССР е да уважава националното достойнство на другите граждани, да укрепва дружбата между нациите и народностите на съветската многонационална държава. Гражданите на СССР са длъж-

Digitized by Google

ни да се грижат за възпитанието на децата, да ги подготвят за общественополезен труд, да ги възпитават като достойни членове на социалистическото общество. Децата са длъжни да се грижат за родителите и да им оказват помощ. Конституцията предвижда и задължението да се опазва природата, да се охраняват нейните богатства, да се полагат грижи за опазване на историческите паметници и другите културни ценности. Интернационален дълг на гражданите на СССР е да съдействуват за развитието на дружбата и сътрудничеството с народите на другите страни, за поддържане и укрепване на общия мир.

Въпросите за правата и свободите на гражданите заемат важно място в идеологическата борба между силите на социализма и силите на империализма и реакцията. Често буржоазните теоретици и политици извращават действителността в Съветския съюз и другите социалистически страни, отричат съществуването на социалистическата демокрация и реалните права и свободи на гражданите. Такъв е случаят и с подетата след конференцията в Хелзинки кампания, насочена срещу социалистическите страни във връзка с правата на гражданите. Тази кампания бе подета отново и по повод обсъждането и приемането на новата Конституция на Съветския съюз. Наистина отговорни буржоазни политици и теоретици в периодичния и ежедневния печат признаха, че Конституцията на Съветския съюз от 1977 г. предоставя широк кръг гарантирани права на съветските граждани. Намериха се обаче някои да твърдят, че разпоредбата на Конституцията (чл. 39 ал. 2), според която използването на правата и свободите на гражданите не трябва да вреди на интересите на обществото и държавата, означавало, че съветските граждани нямат никакви права. Според други задължението на гражданите да спазват Конституцията на СССР, съветските закони и да уважават правилата на социалистическото общество (чл. 59 ал. 2) фактически отричало съществуването на граждански права.

Обоснован, логичен и ясен отговор на тези клевети даде Леонид Брежнев в своя доклад пред Седмата сесия на Върховния съвет на СССР през октомври 1977 г. Той се позова и на обстоятелството, че дори в приетата от ООН Всеобща декларация за правата на човека съвършено ясно се говори, че всеки човек има задължения пред обществото, благодарение на което само е възможно свободното и пълно развитие на неговата личност и че осъществяването на правата и свободите на гражданите изисква признаване и уважаване на правата и свободите на другите и удовлетворяване на справедливите изисквания на морала и обществения ред в демократическото общество.

Често в буржоазните страни се злоупотребява с измислиците за така наречените дисиденти в Съветския съюз и другите социалистически страни, т. е. хора, които изказват възгледи и мисли, противоречащи на комунистическата идеология. Може да има в някои страни такива хора. Те обаче никога не се преследват само заради техните мисли и възгледи. Друг е въпросът, ако те извършат деяния, които законът инкриминира. Тогава безспорно те ще носят наказателна отговорност. Но наказателна отговорност за подобни действия, насочени срещу интересите на държавата и обществото, се предвижда и в буржоазни страни. Така параграф 90 от Наказателния кодекс на ГФР предвижда лишаване от свобода до 3 години за публично разпространение на съчинения, звукозаписи, рисунки или изображения, изразяващи неуважение към ГФР или нейния конституционен строй. Наказателното законодателство на Англия предвижда лишаване от свобода за подривна дейност, която се изразява в публикуване на ръкописи или произнасяне на думи с цел да се дискредитира или предизвика възмущение против краля, правителството, конституцията, парламента, съдебната система или да се възбуди недоволство или възмущение сред гражданите (раз-

Digitized by Google

дел 3053 бл. II от Закона за престъпленията против правителството и обществото). Следователно кампанията във връзка с така наречените дисиденти в социалистическите страни е само идеологическа диверсия на империализма, на антикомунизма и антисъветизма и нейната безпочвеност е напълно очевидна. Тази кампания не може да прикрие от погледа на прогресивното човечество великите завоевания на социалистическата демокрация, които новата съветска Конституция разкрива.

III

Социалистическите конституции се характеризират и с огромен творчески потенциал. Те са могъщо средство и оръдие за постигане на целите на социалистическата революция. Още непосредствено след създаването на първата съветска конституция през 1918 година Ленин посочи тази функция на социалистическия основен закон. В своето заключително слово пред Върховния съвет на СССР на 7 октомври 1977 г. при приемането на новата Конституция на Съветския съюз Леонид Илич Брежнев отбеляза, че съветската Конституция не е създадена за декорация, че „тя трябва да бъде изпълнявана и ще се изпълнява във всичките й части. Тя трябва да стане и ще стане мощно средство за по-нататъшното развитие и задълбочаване на социалистическата демокрация.“ Тази постановка посочва принципиално различната концепция, която социалистическата държавно-правна теория и практика имат за социалната функция на конституцията в сравнение с концепцията, поддържана от буржоазните теоретици. Тъй като при съвременните условия буржоазните конституции не могат да осигурят стабилност на капиталистическия обществен и държавен строй, а дори някои от демократичните разпоредби в техния текст вече са в тежест за експлоататорските класи, все повече се наблюдава известно нихилистично отношение към ролята и значението на основния закон. Буржоазните теоретици поддържат, че самото понятие за конституцията е остаряло, е „отживелица“; че конституцията не е нищо повече от „символ“, „мит“ и поради това не трябва въобще да се говори за нейното нарушаване, тъй като не е възможно да се наруши това, което фактически не съществува. Социалистическите конституции обаче съществуват и новата съветска Конституция вече започна „да действува, да живее, да работи“.

Творческата функция на новата съветска Конституция намира израз на първо място в редица програмни положения, които залегнаха в нейния текст. Те се обуславят от новите цели и задачи на съветската държава на сегашния етап от нейното развитие. В преамбюла на Конституцията се казва: „Върховна цел на съветската държава е построяването на безкласово комунистическо общество, в което ще получи развитие общественото комунистическо самоуправление. Във връзка с това главните задачи на социалистическата общонародна държава са: създаването на материално-техническата база на комунизма, усъвършенстуването на социалистическите обществени отношения и тяхното преустройство в комунистически, възпитанието на човека на комунистическото общество, повишаване на материалното и културното жизнено равнище на трудещите се, гарантиране на сигурността на страната, съдействие за укрепване на мира и развитие на международното сътрудничество.“ Във връзка с това в чл. 6 на конституционния текст, когато се посочва ролята на Комунистическата партия на Съветския съюз като ядро на неговата политическа система, се изтъква, че Партията, въоръжена с марксистко-ленинското учение, определя генералната перспектива за развитието на обществото и че тя ръ-

Digitized by Google

ководи великата съзидателна дейност на съветския народ, дава планомерен, научнообоснован характер на борбата му за победа на комунизма.

Особено релефно се очертават програмните положения от текста на Конституцията на Съветския съюз в разпоредбите, отнасящи се до основната насока за развитието на политическата система на съветското общество (чл. 9), икономическата система на страната, социалното развитие и културата, външната политика и защитата на социалистическото общество. Както гласи чл. 9 развитието на съветското общество се свързва с разгръщането на социалистическата демокрация, все по-широкото участие на гражданите в ръководството и управлението на държавата и обществото, усъвършенствуване на държавния апарат, повишаване активността на обществените организации, засилване на народния контрол, укрепване правната основа на държавния и обществения живот, разширяване на гласността, постоянното съобразяване с общественото мнение. Въобще задълбочаването и разширяването на социалистическия демократизъм това е, което дава тон на цялото съдържание на конституционния текст.

Твърде съществени са програмните положения, свързани със социалното развитие и културата на Съветския съюз. В третата глава на Конституцията е очертана широка и действена програма за разширяване реалните възможности за прилагане на творческите сили, способности и дарования на гражданите за всестранно развитие на личността в съветската страна.

Във връзка с външната политика Конституцията утвърждава ленинската линия за мир, укрепване сигурността на народите и широко международно сътрудничество. В чл. 29 на конституционния текст се закрепват по конституционен ред онези принципи, които Съветският съюз винаги е поддържал в своята външна политика и които той предложи и на Европейското съвещание в Хелзинки.

Конституцията на Съветския съюз определя **защитата на социалистическото отечество** като една от най-важните функции на държавата и дело на целия народ. С цел да бъдат защитени социалистическите завоевания, мирния труд на съветския народ, суверенитета и териториалната цялост на държавата съществуват въоръжените сили на СССР и е въведена всеобща задължителна военна служба.

Творческата роля на новата Конституция на Съветския съюз получава специален израз в това, че тя има предназначение да служи като **юридическа основа** и на бъдещото правотворчество, на цялото законодателство на страната. Както отбелязва в своето заключително слово пред Върховния съвет на СССР др. Леонид Брежнев, влязлата в сила Конституция предвижда по-нататък изпълнение на широка законодателна програма. Наред с това приемането на новата Конституция ще даде отражение и върху завареното текущо законодателство, което ще бъде съобразено с новите конституционни разпоредби. Няма съмнение, че ще бъдат приети и нови конституции на съюзните и автономните социалистически републики, включени в състава на Съветския съюз. В заключителното си слово пред Върховния съвет на СССР др. Леонид Брежнев посочи, че заслужават внимание предложенията да се приемат съюзни основи на жилищното законодателство и републикански жилищен кодекс, за утвърждаване в нормативните актове правата на трудовите колективи, задължението за възпитание и обучение на децата и др.

Цялото законодателство, което ще бъде прието на основата на съветската Конституция, ще има за предназначение да постави в действие и реализира нейните разпоредби, да осигури практическото осъществяване на политиката на КПСС.

Digitized by Google

IV

Творческата функция на новата съветска Конституция не се изчерпва само с въздействието ѝ върху вътрешните отношения в страната. Тя безспорно ще има изключително голямо отражение в международен мащаб. Нейните разпоредби ще вдъхват нови сили на трудещите се в буржоазните страни в борбата им срещу капиталистическия гнет и за социален прогрес. Те ще вдъхновяват народите в освободилите се от колониализма държави за тяхното прогресивно развитие, а народите, които още се намират в оковите на колониализма — за активизирането на тяхната борба за свобода, защото, както казва др. Тодор Живков, „Такава Конституция може да бъде сътворена и реално въплътена само в условията на общество, свободно от всякаква експлоатация, от всякакво социално и национално потисничество, общество на истинско равноправие, увереност и оптимизъм, общество, за което човекът е неизменна цел."

Изключително голямо значение ще има новата съветска Конституция за другите социалистически страни, в това число и за нашата страна. В своето приветствие до съветските ръководители по повод приемането на Конституцията другарите Тодор Живков и Станко Тодоров изтъкнаха, че българският народ посреща с искрена радост и пълно одобрение приетата в навечерието на славната 60-годишнина на Великата октомврийска социалистическа революция нова съветска Конституция, която му вдъхва творчески сили и ентусиазъм в борбата за изграждане на развитото социалистическо общество, за осъществяването на курса на нашите партии за по-нататъшното развитие на дружбата, всестранното сътрудничество и сближаване между НР България и СССР в интерес на двата братски народа и на цялата социалистическа общност.

Новата Конституция на Съветския съюз, тази съвременна харта на свободата и демокрацията, на хуманизма и грижата за човека, на мира и щастливото бъдеще на човечеството, е нагледен израз на това, какво представлява реалният социализъм в действие.

Digitized by Google

РЕШЕНИЯТА НА XI КОНГРЕС И ЮЛСКИЯ ПЛЕНУМ — МАТЕРИАЛНА СИЛА И ЖИВИ ДЕЛА

ПАРТИЙНАТА РАБОТА И ЕФЕКТИВНОСТТА В СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО

КИРИЛ МАЛИНОВ
ИВАН АНДРЕЕВ

Девизът на седмата петилетка за високо качество и висока ефективност на работата се отнася с особена сила за селското стопанство, където има значителни неизползвани резерви за увеличаване на производството и за повишаване на неговото качество и икономическа ефективност.

Селското стопанство се отличава от другите отрасли на материалното производство с редица особености. Това са силно изразеният сезонен характер на производствените процеси в растениевъдството, обширният естествен базис (земята) на производството, ограничеността на оптималните срокове за провеждане на селскостопанските работи, тясното преплитане на икономическите и естествените процеси на производството, голямото влияние на природните условия и др.

Тези характерни и неотстраними по своята същност особености не само че не намаляват, а още повече увеличават значението и актуалността на проблема за високо качество и висока ефективност на ръководния, управленческия и изпълнителския труд — на субективния фактор, за свеждане до минимум отрицателното влияние на някои от тях. Така например докато във всички други отрасли производствените мощности като правило се използват целогодишно, голяма част от най-съвременната и скъпо струваща техника в селското стопанство се използва не повече от два месеца в годината. Това на свой ред прави много по-актуална задачата за повсеместно преминаване към двусменен и трисменен режим на работа на всички основни селскостопански машини. По същия начин стои и въпросът за голямата роля, която играят биологическите процеси в селското стопанство и съществуващата сложна взаимозависимост между основните фактори на производство. Знае се например, че в случай на недостиг, излишък или неправилно използване на един или няколко от тези фактори, намалява действието и възможният ефект от всички останали. Оттук и необходимостта от най-строго спазване на технологичната дисциплина в отглеждането на селскостопанските култури и животни, от съкращаване

Digitized by Google

на сроковете и повишаване на качеството на провежданите агротехнически и зооветеринарни мероприятия.

Тези особености на производство слагат своя отпечатък и върху условията и характера на труда. Независимо от настъпилите значителни изменения в техниката и технологията на производството, селскостопанският труд си остава сложен, напрегнат, отговорен. Затова високи са изискванията към работата на партийните комитети и организации в селското стопанство, които са призвани да провеждат широка всекидневна организаторска и политическа работа за мобилизиране силите на тружениците, за максимално използване на интензивните фактори на производството.

Основните задачи за развитие на селското стопанство, произтичащи от XI партиен конгрес, заемат все по-важно място в цялостната организаторска, политическа и идейно-възпитателна работа на окръжните и общинските партийни комитети и първичните организации. През последните години по-голямата част от партийните комитети и организации подхождат по новому към назрелите проблеми на селскостопанското производство. По-задълбочено, компетентно и комплексно се разработват въпросите на концентрацията, организацията и технологията на производството, на развитието и ускореното внедряване на научно-техническия прогрес, на социално-битовите и културни проблеми на селото. Те все по-добре и резултатно се опират на научните институти и селскостопанските специалисти, по-целенасочено и активно работят за изучаването и внедряването на челния съветски и наш опит в селското стопанство.

Окръжните комитети на БКП след XI партиен конгрес осъществяват редица ценни инициативи и мероприятия за издигане все повече равнището и всестранната дейност на общинските комитети и първичните организации в условията на АПК, за непрекъснато издигане авангардната роля и личния пример на комунистите в борбата за по-висока култура на земеделието и срочното изпълнение на селскостопанските задачи. Проблемите на селского стопанство са предмет на задълбочено проучване и обсъждане от пленумите и бюрата на партийните комитети, от общите събрания на общинските и първичните партийни организации. Характерното за работата на по-голямата част от окръжните партийни комитети е научният комплексен подход към назрелите проблеми на селского стопанство. Нов съществен момент в дейността им представлява разработването и разглеждането на най-важните проблеми и страни от работата в решаващите отрасли, които определят облика на селскостопанското производство.

Така например окръжните комитети на БКП в Разград, Толбухин и Шумен на свои пленуми са разгледали проблема за осигуряване нов подем в млечното говедовъдство; Русе и Варна — за задълбочаване концентрацията и усъвършенствуване на промишлените технологии; Хасково и Благоевград — за тютюнопроизводството и зеленчуковото производство; Сливен и Стара Загора — за производството на хлебно и фуражно зърно и др. Провежданите пленуми на окръжните комитети на Партията по въпросите на селското стопанство се предшествуват от задълбочена подготовка и утвърждаване на конкретни програми.

Заслужава внимание опитът на окръжния комитет на БКП — Варна по ръководството на селското стопанство. Вниманието на окръжния и общинските партийни комитети и организации е съсредоточено към задачите, от чието успешно решаване зависи качеството и ефективността на производството. В това отношение под ръководството на бюрото на окръжния комитет от години наред се провежда целенасочена и конкретна организаторска и политическа работа в АПК и специализираните предприятия и бригади за промишлено производ-

Digitized by Google

ство, за внедряване на съвременни промишлени методи и технологии в растениевъдството и животновъдството. За тази цел много активно се използват специализираните институти и звена, които оказват конкретна и компетентна помощ на ръководствата на комплексите и производствените единици при разработването, внедряването и непрекъснатото усъвършенствуване на организацията на производството и управлението и промишлените технологии.

Все повече центърът на работа се пренася върху организацията и контрола на място за изпълнение на приетите решения и комплексни програми; за повишаване ролята и отговорността на общинските комитети и първичните организации. Една от много ефективните форми на помощ и контрол към низовите партийни и стопански звена са комплексните проверки и прегледи за равнището и качеството на работа по изпълнение на най-важните решения и задачи в селското стопанство. Например всеки месец се прави проверка и преглед на работата в животновъдните ферми в един АПК, където участвуват отговорни работници от отделите на ОК на БКП и ОНС начело със секретар на ОК на БКП. Прегледът обхваща всички страни от работата като: спазването на установения технологичен режим; ефективното използване на фуражите; организацията и внедряването на вътрешностопанската сметка; разгарянето на съревнованието и внедряването на моралните и материалните стимули; социално-битовите условия за животновъдите; състоянието на политическата и възпитателната работа в колектива. Прегледите завършват с комплексна оценка за работата на кадрите.

Всекидневна конкретна организаторска и политическа работа се провежда в окръга за най-ефективно използване на селскостопанската техника и другите основни средства на АПК. Във връзка с това през 1976 и 1977 година са подготвени 1359 нови трактористи и 307 комбайнери — голяма част от които са служащи и работят извън селското стопанство, но живеят на село. Освен това са издирени и заведени на отчет всички правоспособни механизатори, работещи в другите отрасли на материалното производство. Проведена е индивидуална работа с всеки от тях и са назначени като временни сменни трактористи за върховите моменти в отглеждането на земеделските култури и прибиране на реколтата. Така основните селскостопански машини се използват на двусменен и трисменен режим на работа; сроковете за пръскането в лозарството и овощарството са съкратени на 4—5 дни, сеитбата на пролетните култури — на 5—6 дни, жетвата на пшеницата — на 10—12 дни.

Все по-важно място в организаторската и политическата работа на партийните комитети и организации заема борбата за икономично изразходване на суровините и материалите. Под ръководството на окръжния комитет на Партията са разработени целеви програми за снижение себестойността на продукцията във всеки АПК и производствена единица. Те са разяснени широко, положени са в основата на съревнованието и са взети на отчет от партийните комитети и организации. Въведен е ежемесечен икономически анализ, а мероприятията, които го следват, са съпроводени с конкретни организационно-политически и възпитателни мерки. На всички комунисти са поставени конкретни поръчения за техния личен принос за повишаване качеството и ефективността на производството, за които те периодически се отчитат в първичните организации и партийните групи. По-резултатно и ефективно се използва социалистическото съревнование като важен фактор за мобилизиране на тружениците и повишаване на тяхната лична отговорност за поетото обещание пред трудовия колектив.

В резултат на всички тези положителни изменения в стила и методите на партийната работа селското стопанство в окръга се развива

Digitized by Google

с високи и стабилни темпове. През шестата петилетка общата селскостопанска продукция е нараснала с 25,8 процента в сравнение с петата петилетка. През 1973 г. окръгът бе обявен за комплексен първенец в селското стопанство, а за 1976 г. е национален първенец по производство и изкупуване на хлебно и фуражно зърно. С траен характер са постиженията в развитието на овощарството, лозарството и млечното говедовъдство.

Едно от важните направления за издигане равнището на ръководната дейност на партийните комитети в селското стопанство е провежданата в по-голямата част от окръзите и АПК задълбочена и конкретна организаторска и политическа работа за усъвършенстване на организационната структура и внедряването на нови, по-ефективни форми на организация на труда и производството, които по-пълно съответствуват на изискванията на съвременната техника. В това отношение голям успех представлява изграждането на специализираните отраслови и обслужващи предприятия, бригадите за промишлено производство, крупните високомеханизирани животновъдни ферми, които показаха значителни предимства пред съществуващите по-рано форми на организация на труда и производството. В някои основни зърнопроизводителни окръзи и АПК над 90 процента от обработваемата земя е предоставена на бригадите за промишлено производство, голяма част от които са в състояние своевременно и качествено да решават всички задачи на производството. Значителни постижения има и в усъвършенстване на вътрешнобригадната организация. Широко приложение намират съветският опит за изграждане на агрегатни групи, механизирани отряди и технологични линии при прибиране на реколтата и други важни селскостопански кампании. На много места към тях се изграждат временни партийни и комсомолски групи и профсъюзни организации, които провеждат всекидневно политическата работа сред механизаторите, осъществяват непосредствен контрол и помощ и със своя личен пример увличат трудовите колективи.

От началото на тази година под ръководството на партийните комитети и организации в Плевенски, Толбухински, Михайловградски, Пловдивски, Русенски, Бургаски и др. окръзи се работи планомерно и целенасочено за внедряване опита на знатната съветска доячка Лейда Пейпс в млечното говедовъдство. Във връзка с това общинските комитети и партийните организации провеждат широка политическа и организаторска работа за изясняване същността и значението на тази по същество качествено нова форма на организация и осъществяват всекидневен контрол и помощ над дейността на съответните стопански органи за създаване на необходимите материално-технически, организационни, икономически и психологически условия за цялостно приложение на почина. Резултатите от досегашната работа са добри. Във фермите, където е приложен, изцяло производителността на труда е повишена от 50 до 80 процента, снижена е себестойността на продукцията и са настъпили чувствителни подобрения в условията на труда на хората.

В Толбухински окръг през юни тази година на този проблем е посветен специален пленум на окръжния комитет на Партията. Заслужава да се отбележи подходът към подготовката му. Извършена бе широка организаторска и масово-политическа работа от общинските партийни комитети и първичните партийни организации в аграрно-промишлените комплекси, ферми и сред специалистите и механизаторите. Задълбочено и всестранно бе изучен опитът на знатната съветска доячка и необходимите условия за неговото цялостно и комплексно внедряване. Направен бе критичен анализ на състоянието на животните, материално-техническата база, професионално-техническата подготовка

Digitized by Google

на кадрите и работата на партийните и комсомолските организации във всяка ферма. Проведено бе предварително експериментиране на различни варианти на новата организация в определените базови ферми. Върху основата на направения критичен анализ и добре обмислената предварителна подготовка и при активното участие на съответните научни институти бе разработена комплексна програма, която пленумът разгледа и утвърди.

Нови, по-високи изисквания към съдържанието и формите на партийно ръководство на селското стопанство предявяват задълбочаващата се концентрация на производството, преминаването от териториалния към отрасловия принцип на ръководство и наличието на няколко партийни комитета на територията на АПК.

Сега в селското стопанство работят над 124 000 комунисти, обединени в 5900 първични организации, в това число механизатори — 18 503 души, животновъди — 14 435 и селскостопански специалисти с висше образование над 12 000 души. Не е нужно да се доказва, че ефективността на работата в селското стопанство се определя в най-голяма степен от това, доколко правилно се организира, координира и насочва дейността им, доколко партийните комитети и организации са поели като политически ръководства отговорността за изпълнение на плановете и за укрепване морално-политическото състояние на трудовите колективи. Редица окръжни партийни комитети — В. Търново, Шумен и др. периодически свикват събрания на партийните активи в отделните АПК, на които се обсъждат и набелязват мерки по такива съществени страни от работата на АПК като: основните показатели и задачите за изпълнение на плановете за социално-икономическото развитие, набелязване мерки за ефективното използване на производствените фондове, работата за издигане културата на земеделието, състоянието и мерките за укрепване на държавната, плановата и финансовата дисциплина, организацията и ръководството на социалистическото съревнование, някои важни страни от стила и методите на работа и др. Практика стана плановете на низовите производствени единици в АПК да се обсъждат предварително на събрания на партийните организации и групи, на които се приемат организационно-политически мероприятия и се възлагат конкретни поръчения на комунистите. Преди настъпването на основни и решаващи селскостопански кампании все по-често се свикват общи събрания на комунистите в общините, на които се прави отчет и анализ на работата по подготовката на хората и техниката и се приемат решения за изпълнение на селскостопанските работи в срок и при високо качество. Такива събрания се провеждат и за разглеждане състоянието в отделни основни отрасли и подотрасли в АПК, каквито са въпросите на животновъдството, трайните насаждения, използването на техниката, решаването на социално-битовите проблеми и други.

В Русенски окръг е възприето секретарите на ОПК да участвуват редовно в заседанията на ръководствата на АПК, което също дава положително отражение върху ефективността на партийната работа. По този начин най-отговорните партийни кадри в района участвуват непосредствено при обсъждането на всички основни проблеми на АПК, постоянно са в курса на важните задачи, които се поставят пред колективите на предприятията и производствените единици. Със своето участие те съдействуват на стопанското ръководство да се вземат правилни решения, в които се отчитат не само общите интереси на АПК, но така също интересите на отделните райони и общини. Тази форма на работа дава възможност на общинските комитети бързо да реагират на решенията на управлението на АПК, своевременно да разработват някои организационни и политически мерки за тяхното изпълнение,

Digitized by Google

да конкретизират всички тези задачи и бързо да ги свеждат до първичните организации и трудовите колективи.

По-голяма част от окръжните комитети провеждат регулярна среща със секретарите на ОПК, на които ги запознават с най-важните партийни решения и със задачите, които произтичат от тях. На тези съвещания се обменя и положителният опит в организаторската и политическата работа на отделни комитети и организации и за повишаване ефективността на селскостопанското производство. Всичко това съдействува за разширяване кръгозора и по-пълна информираност на секретарите по изпълнението на основни партийни и стопански задачи, за издигане на авторитета и отговорността им, за подобряване на тяхната организаторска и политическа работа.

* * *

Независимо от настъпилите положителни изменения в партийното ръководство на селското стопанство работата на не малко партийни комитети и организации все още не отговаря на изискванията на главната стратегическа задача на Единадесетия партиен конгрес за високо качество и ефективност. Производствено-икономическите резултати в селското стопанство на редица окръзи и голям брой АПК не съответствуват на създадената мощна материално-техническа база, на осъществената концентрация и специализация на производството, на възможностите на кадрите, а също така и на богатия производствен опит.

За неизпълнението на някои от задачите в селското стопанство през последните години главната причина, както неднократно е обръщал внимание др. Тодор Живков, трябва да се търси в появилото се противоречие между създадената мощна материално-техническа база и равнището на субективния фактор. Става дума за това, че съществуващата вече крупна специализация и концентрация на селскостопанското производство и постигнатата висока степен на техническа въоръженост на труда предявяват нови, много по-големи изисквания към дейността на партийните, държавните и стопанските органи и организации. Новите задачи, които постави Единадесетият конгрес на Партията пред този жизнено важен отрасъл на нашата икономика, не могат да се решат успешно, ако не се осъществи коренно преустройство в мисленето, подхода и всекидневната практическа работа.

Внимателният анализ на постигнатите резултати показва, че действителен поврат в работата на субективния фактор, какъвто изискват решенията на Юлския (1976) пленум на Централния комитет на Партията, все още не е осъществен. За това говори фактът, че не се използват доказаните в практиката и научните институти продуктивни биологически възможности на отглежданите сортове култури и породи животни; че селското стопанство продължава да понася значителни загуби от допусканите слабости в организацията на работата по прибирането, съхранението и пълното оползотворяване на реколтата; че не се използва достатъчно ефективно както земята, така също и останалите средства за производство.

Без да омаловажаваме постигнатия значителен напредък през последните години, все още проблемът за осигуряване на здраво партийно ядро и влияние в някои отрасли и производствени единици не е решен докрай. Голям брой партийни комитети и организации не работят конкретно и целенасочено за изпращане и приемане на повече млади комунисти в тези сектори и звена, където е най-слабо партийното ядро и влиянието. Поради това в почти всички окръзи има значителен брой животновъдни ферми, където няма нито един комунист. Работата за изпращане на повече комсомолци и млади хора в животновъдството носи кампанен характер и не се съпровожда с грижи и конкретна индивидуална работа с тях.

Digitized by Google

На много места партийните комитети и организации не работят с перспектива за организационното и кадровото укрепване на редица основни производствени единици в АПК. Затова много от указанията и задачите, които се поставят пред тях, не се изпълняват и резултатите от работата са незначителни.

Незадоволителна е масово-политическата работа на някои партийни организации в бригадите и фермите. В много случаи тя не се свързва достатъчно със специфичните задачи на отделния трудов колектив за повишаване ефективността от производството и не съдействува в нужната степен за издигане на обществената значимост и престиж на редица основни професии в селското стопанство. Често политическата работа носи твърде общ характер.

Един от най-съществените недостатъци в работата на немалък брой партийни комитети и организации се състои в това, че не е направен завой в практическата работа за изпълнение на взетите решения и поставените задачи. Продължава да се фетишизират приеманите програми за развитието на отделните отрасли на селското стопанство, да се приемат по няколко решения по едни и същи въпроси, докато в същото време състоянието на работата в тези отрасли и подотрасли бавно се изменя. Такъв е например случаят с приеманите досега решения и мероприятия за развитие на животновъдството и фуражното производство в редица окръзи и АПК, които не допринасят за реално подобряване състоянието на работата в тези области.

Големите и сложни задачи, които Партията поставя пред селското стопанство на сегашния етап, естествено, изискват да се засилва все повече политическият подход в дейността на партийните комитети и първичните партийни организации, да се издигне на по-високо равнище тяхната организаторска, политическа и идейно-възпитателна работа. А практиката показва, че именно това не достига на много места. Някои партийни комитети и организации не всякога подхождат от позициите на политическото ръководство при решаването на сложните и разнообразни въпроси на развитието на селското стопанство. Вместо задълбочен анализ на действителното състояние и разкриване на коренните причини за съществуващите неблагополучия в отделни отрасли и звена на селското стопанство допуска се повърхностно и формално разглеждане на проблемите, като се изтъкват на преден план обективните причини и трудности. Вместо ясно разграничаване на функциите и повишаване партийната отговорност и взискателност към кадрите, често се получава отъждествяване на партийните органи и организации със съответните стопански ръководства, което води до принизяване на отговорността за изпълнението на поставените задачи. Не е нужно да се доказва, че такъв подход ограничава възможностите за най-пълно разкриване и използване на съществуващите резерви, създава условия за самодоволство и успокоение сред кадрите, задържа темповете на развитие на производството.

Всичко това показва още един път колко важно е в партийната работа да се внедрява, а кадрите да се възпитават в стил, съответствуващ на ленинските изисквания за партийно ръководство. Само когато се отговори на това основно начало, може да се смята, че към изискванията, които постави Юлският пленум, се подхожда с разбиране и деловитост. Качество и ефективност — това не са понятия, свързани единствено с материалното производство. Преди да се отчете неговият краен ефект, преди да е получен стойностен израз, необходимо е да се помисли за ефективността на ръководната дейност и на първо място на партийната работа като главно, непреходно условие за издигане на производителните сили и производствените отношения на ново качествено равнище.

Digitized by Google

ФИЛОСОФСКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИ АСПЕКТИ НА АНАЛИЗА И САМОАНАЛИЗА

доц. к. ф. н. **АСЕН КАРТАЛОВ**

В борбата си за социалистическо развитие на обществото Българската комунистическа партия е оценявала винаги голямото значение на научния, марксистко-ленински теоретичен анализ на състоянието и насоката на развитие на социалните процеси и явления. Всички доклади и решения, обсъждани и приемани на пленуми и конгреси, и особено Програмата за изграждането на развито социалистическо общество са ярък израз на мъдра и зряла анализаторска дейност. С помощта на обективния анализ Партията прави верни изводи и обобщения, прогнозира и определя насоките на бъдещото развитие на обществото. Непрекъснато тя анализира както своята собствена дейност, така и дейността на трудовите колективи, на всички други обществени и държавни органи и организации.

* * *

Анализът е един от методите за опазване, обяснение и изменение на света. Той е материално-практическо или мисловно-логическо разлагане, разчленяване на предмети, явления, свойства, връзки и отношения в процеса на познавателната и практическата дейност на човека.[1]

Обикновената представа за анализа е разглеждането му само като процес на разчленяване на общото (единното, структурното), за изучаването на отделните негови елементи, части като нещо отделно, независимо от общото. Това е анализ, който не излиза извън себе си, не прераства в синтез, проявява се вътре в себе си като аналитичен анализ. Опознаването на отделните елементи не се обогатява от синтеза, от познанието за общото, за същността.

Материалистическата диалектика разглежда и прилага анализа като синтетичен анализ. Съгласно това разглеждане анализът е не само анализ, но и синтез. Той е не само процес, който подготвя синтеза, но го и съдържа в себе си като процес и като резултат. Осъществява се не само като анализ, но и като синтез.

[1] Философская энциклопедия, т. 1. М., 1960, с. 55.

Digitized by Google

Анализът не може да се разбере вън и независимо от синтеза. Диалектическият анализ съдържа в себе си синтеза като изходна предпоставка и като вътрешен момент на аналитичното изследване на действителността. Характерно за този анализ е взаимното съдържание на синтеза в анализа и на анализа в синтеза — синтетичен анализ и аналитичен синтез. Това е движение на познавателния процес от изучаването на отделните елементи или части на общото към изучаването на самото общо. Познанието за общото обогатява и издига на по-висока степен познанието за отделните негови части. Този процес включва както опознаването на общото чрез частното, така и опознаването на частното чрез общото.

Прилагането на анализа в познавателната и материално-практическата дейност на човека е едновременно обективна и субективна необходимост.

Обективната необходимост на анализа се обуславя от самата същност на обективния свят, който е не само единен, но и многообразен. Многообразието е начин на съществуване на света. То е не само външно (между предметите), но и вътрешно (в предметите). Без анализа не може да се опознае и разбере както многообразието, така и единството на света, който съдържа в себе си многообразието и е негово взаимодействие. Светът е също така противоречив и развиващ се. Всеки елемент от неговото многообразие е сложен, вътрешноструктуриран, вътрешнопротиворечив и развиващ се. Вечната противоречивост и развитие на света обуславя и вечната обективна необходимост от анализа. Това налага неговото постоянно използване за опознаване, обяснение и изменение на едни или други процеси и явления в различните етапи на развитието им, при различните условия и в многобройните варианти на техните отношения и взаимодействия.

Анализът не е самоцелно явление. Той е винаги целенасочен не само в себе си като организиран и управляван процес, но и извън себе си, като нещо, което води до постигането на цел, излизаща извън рамките на самия анализ. В този смисъл той е средство, път за постигането на друга практическа или познавателна цел. Той е цел не сам по себе си, а само доколкото е средство за постигането на друга цел — систематизиране на известното знание и добиване на ново знание за природната и социалната действителност.

Особена форма на анализа е **самоанализът.** Неговото изясняване обаче е невъзможно без уточняването на обекта на анализа и разглеждането на самия анализ като взаимодействие на субекта и обекта. Обектът на анализа почти съвпада с обекта на познанието. Но от своя страна обектът на познанието бива потенциален и актуален.[1] Потенциално цялата обективна действителност е обект на познанието, но актуално действителен негов обект е предимно онази част от действителността, която е въвлечена в материално-практическата дейност на човека или която сама по себе си представлява такава дейност, с която човекът си взаимодействува пряко или косвено. Обектът на анализа съвпада с актуалния обект на познанието.

Относителността на разликата между субекта и обекта на анализа, а така също и между анализа и самоанализа е особено ярко изразено в анализирането на партийната работа.

Изясняването на особеностите на анализа и самоанализа в партийната работа е невъзможно без правилното и точно определение на специфичната ѝ същност. Тя съществува и се проявява като най-важна, най-съществена и значима обособено самостоятелна човешка дейност в една от сферите на социологическата структура на обществото — социалното управление.

---

[1] С. Петров, Понятия за обективно и субективно, С., 1963, с. 43.

Digitized by Google

Спецификата на партийната работа произтича от същността, мястото и ролята на самата Партия в живота и развитието на социалистическото общество. Характерът на работата на Партията се определя от това, че тя е висша форма на организация на най-съзнателните и най-революционните представители на работническата класа и другите трудещи се, авангард, политико-идеологически организатор и ръководител, възпитател и вдъхновител на трудещите се в борбата им за социализъм. От тази единствена гледна точка партийната работа има редица особености по своя характер, съдържание, форма, насоченост и т. н. По характер тя е организаторска, политическа и идеологическа; по съдържание е политико-идеологическо ръководство на всички сфери на обществения живот; по форма е въздействие за организирането, сплотяването и мобилизирането на комунистите и другите трудещи се чрез убеждението и възпитанието и по генералната си насоченост е социалистическо и комунистическо изграждане на обществото. Спецификата и съдържанието на партийната работа се очертават особено релефно на партийните събрания, пленуми, конференции и конгреси, на които Партията анализира, отчита, дава оценка на своята дейност и определя основните си задачи в бъдеще. Това е същевременно самоанализ, самоотчет, самооценка, тъй като се осъществява от самата Партия, а не от други органи и организации извън нея. Тези партийни форуми показват изключителното богатство и многостранност на партийната работа.

За да осъществява своята ръководна дейност в обществото, Партията извършва сериозна работа вътре в себе си. Чрез нея тя осигурява своето съществуване, развитие и възпроизвеждане. Това е вътрешнопартийната дейност за собственото ѝ укрепване, организиране и стабилизиране. Тя има за цел да осигури възможността, готовността и боеспособността на Партията да ръководи по-добре, по-качествено и по-ефективно работническата класа и целия народ.

Партията непрекъснато извършва анализ и самоанализ както на своята вътрешнопартийна работа, така и на дейността си в обществото. В рамките на вътрешнопартийния си живот тя анализира своя членски състав, състоянието и развитието на първичните партийни организации като политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив, на идеологическата си работа с комунистите, на системата на партийната просвета, на подбора и възпитанието на ръководните и резервните кадри, на авангардната роля и личния пример на комунистите и т. н.

Сериозен анализ и самоанализ на различните страни от вътрешнопартийната работа се извършва в Пловдивската окръжна партийна организация. Този анализ дава възможност на партийните органи и организации да решават правилно редица въпроси, свързани с още по-голямото укрепване и стабилизиране на организационното и идейното единство на Партията като управляваща система. Окръжният комитет на Партията направи сериозен анализ на състоянието и развитието на първичните партийни организации като политически ядра и първообраз на трудовите колективи и прие програма за тяхното развитие до 1980 година. Анализът на този първостепенен проблем на вътрешнопартийната работа се извърши на няколко етапа — разговори в партийните групи и организации, провеждане на социологическо изследване, научно-практически конференции в партийните комитети, пленум на районните и градските комитети, срещи на бюрото на ОК на БКП със секретарите на първичните партийни организации, окръжна научно-практическа конференция и пленум на ОК на БКП. Извършеният анализ на количествения и качествения състав на окръжната партийна организация от своя страна даде възможност да се предвидят мероприятия за неговото регулиране в социално, възрастово, образователно и демографско отношение. Интерес представлява и анализът на проблема за идеологическото обучение на ръководните кадри и участието им в идеологическата работа на окръжната партийна организация, който ОК на БКП в Пловдив извърши.

Ролята на партийните органи и организации като субект на анализа и самоанализа на социалната дейност произтича от мястото на Комунистическата партия в живота на социалистическото общество.

Digitized by Google

Тя е не само най-важният елемент в структурата на субекта на социалното управление, но осигурява политическо ръководство и на държавните органи, обществените организации и т. н. Това изисква тя да извършва непрекъснат анализ и самоанализ на своята собствена дейност, тъй като от правилното функциониране и развитие на тази дейност зависи социалистическото изграждане и развитие на обществото.

Като политически ръководител Партията има историческото и обективното право да извършва анализ и самоанализ не само на своята собствена, вътрешнопартийна дейност, но и на дейността на трудовите колективи, на всички други държавни, стопански и обществени органи и организации. По-горните органи и организации извършват анализ на работата на по-нисшите. В същото време те извършват и самоанализ на собствената си дейност в ръководството на тези органи и организации. Този анализ и самоанализ им дава възможност да отчетат както състоянието и самоинициативността в работата на по-нисшите органи и организации, така и ефективността и качеството на собственото ръководство. Важна цел на този анализ и самоанализ са определянето на степента на самоинициативност, самостоятелност и вътрешна активност на партийните органи и организации и относителният дял на стимулиращото, активизиращото въздействие отгоре. Същият анализ позволява да се установи в каква степен партийните органи и организации провеждат решенията на цялата Партия.

Ще се опитаме да илюстрираме всичко това с пример от богатата и съдържателната практика на Пловдивската окръжна партийна организация. Тя винаги е наблюдавала и анализирала работата на комсомолските органи и организации с младежта в окръга. Но не по-малко внимание е отделяла и на своята собствена работа с Комсомола. В началото на 1977 г. беше проведен пленум на ОК на БКП. Там се извърши обективен и всестранен анализ на състоянието и усъвършенстването на партийното ръководство на Комсомола. По същество това е самоанализ на дейността на самата Партия във връзка с изявата ѝ като политически ръководител и възпитател на младото поколение. На същия пленум комсомолските органи и организации от обект на постоянен партиен анализ се изявиха и като активен субект на анализа на дейността на партийните органи и организации по ръководството на Комсомола.

Още по-значима е ролята на партийните органи и организации като субекти не само на анализа, но и на непрекъснатия самоанализ в работата на трудовите колективи, държавните, стопанските и обществените органи и организации. Тук те се проявяват не като непосредствени субекти на самоанализа, а като активен фактор, който го предизвиква и стимулира. Непосредствено самоанализът се извършва от самите трудови колективи. В зависимост от своите подбуди самоанализът в трудовите колективи се реализира в две форми — самоинициативен и външно предизвикан самоанализ. И в двата случая ролята на партийните органи и организации като активен ръководител на самоанализа, на неговия характер, насоченост, последици, резултати и т. н. е значителна. Самоинициативният самоанализ е полезен не само за подобряване на работата, но има и сравнително по-голямо възпитателно въздействие върху членовете на трудовия колектив. Ролята на партийните органи и организации се изразява в осигуряването на социалистическа обществено-политическа и нравствено-психическа атмосфера, на класово-партиен подход, на принципност и т. н. Те противодействуват на формализма, едностранчивостта, субективизма, тенденциозността, направляват във всяко отношение правилното и ефективното извършване на самоанализа. Това става не върху основата на пренебрегването на относителната самостоятелност на трудовия колектив, а чрез запазване на голямото доверие на Партията в неговата зрелост, сериозност, съзнателност и компетентност.

В процеса на самоинициативния самоанализ партийното ръководство не е пряко, не се осъществява чрез изместване (подмяна) на ръководството на самия трудов колектив, а чрез работещите в колек-

Digitized by Google

тива комунисти. Те не само носят отговорност, но са и активни фактори в самоанализа. Грижат се за разгръщането на самоинициативността и активността на членовете на колектива, осигуряват атмосфера на свобода и демокрация.

Съществуват случаи, когато са назрели условията за извършване на сериозен и задълбочен анализ в работата на едни или други трудови колективи, но същите не го извършват по своя самоинициатива. При това положение партийните органи и организации предизвикват самоанализа и след това му създават условия да се осъществи като самоинициативен самоанализ.

* * *

Философско-методологическите аспекти на анализа и самоанализа са същевременно и изисквания по отношение на начина на извършването му. Тези изисквания имат оценъчно-нормативен характер. Чрез тях се прави не само оценка, но и се управлява качеството на анализа като процес и резултат.

По-важните методологически аспекти (изисквания) към анализа и самоанализа, които произтичат от марксистко-ленинската философска методология, са обективност, диалектичност (развитие, взаимна връзка, конкретност), всестранност, научност, партийност и т. н. Ще се спрем накратко само на някои от тези аспекти.

Класова-партийност на анализа и самоанализа. Анализът на успехите и неуспехите, на положителните и отрицателните процеси и явления да се осъществява винаги от позициите на интересите на работническата класа, на социализма. Да се дава оценка на всичко от гледна точка на това, в каква степен съдействува или пречи на изграждането и развитието на социализма, на осъществяването на стратегическите цели, поставени в Програмата за изграждане на развито социалистическо общество, приета на Десетия конгрес на Партията. Верният класово-партиен подход при анализа осигурява правилната генерална насоченост на партийната дейност, повишава нейната проблемност и перспективност, преодолява емпиризма и формализма.

Друг момент на класово-партийния анализ е неговото непрекъснато идеологизиране във всички области на партийната работа. Това се изразява в осигуряването на идеологически подход при анализа. Той да се извършва от позициите на марксистко-ленинската идеология. Идеологизирането на анализа означава да се изхожда от политико-идеологическия и възпитателен ефект на всички социални процеси и явления не само на идеологическите, но и на неидеологическите сфери. Това налага дълбоко осъзнаване от всички партийни органи и организации на постановките на Февруарския пленум на ЦК на БКП от 1974 г. и Единадесетия конгрес на БКП за идеологизирането на социалната действителност, за комплексното идеологическо въздействие на всички процеси и явления на реалния социализъм, на социалистическия начин на живот върху хората.

Обективността на анализа и самоанализа е едно от най-важните и съществени изисквания. Тя произтича от материалистическото интерпретиране на основния философски въпрос, от разглеждането на света като обективна реалност по отношение на съзнанието. Обективността е разглеждане на обекта на анализа такъв, какъвто е сам по себе си, независимо от нашето съзнание, от нашето отношение към него. Отношението ни към обекта не е предварително (априорно), а се формира под въздействието на самия обект. При непосредствения, емпиричен, сетивно-предметен анализ се анализират реално съществуващите елементи — качества, свойства, връзки, отношения, зависимости и взаимодействия, а не илюзорно измислените и привнесени от анализиращия субект. От своя страна мисловният, логико-теоретическият

Digitized by Google

анализ се осъществява върху основата на обективна и точна информация за собственото битие на нещата, процесите и явленията.

Обективността изключва едновременно и субективизма, и обективизма както в процеса на извършването на анализа, така и в тълкуването на неговите резултати, в извършването на заключенията, изводите, оценките, препоръките и т. н. Субективизмът е отрицание на обективността. Той е или пълно пренебрегване на самата необходимост от анализирането на социалната действителност, или пък формално извършване на такъв анализ, чиито резултати нямат доказателствена стойност, а служат само като средство за пълнеж на предварително измислените схеми, изводи и оценки. От своя страна обективизмът е привидна свръхобективност. На пръв поглед истинско преодоляване на субективизма. Но той всъщност е прикрита форма на субективизъм, тъй като също не е вярно, а изопачено отражение и анализиране на социалната действителност. Като претенция за надкласов (общочовешки) подход при анализирането на социалните процеси, явления и отношения в класовото общество, обективизмът е абстрактен, субективистичен подход към действителността.

Важно условие за проявлението на обективността на анализа и самоанализа е диалектическото съчетаване на самата обективност с оценъчно-нормативния момент при анализирането. Социалният анализ (анализът на социалната действителност) и особено партийният анализ и самоанализ винаги имат и оценъчно-нормативен аспект.[1] Върху основата на резултатите от анализа партийните органи и организации обикновено дават оценка и самооценка на работата както по качество и ефективност, така и по нейната сегашна и генерална насоченост. Изключително важно в това отношение е оценката на работата и обективността при осъществяването и тълкуването на резултатите от анализа да не се взаимно изключват, а да бъдат в диалектическо единство, да се съдържат една в друга. Оценката да произтича от обективността на анализа и самоанализа. Това предполага тя да не бъде предпоставка, изходен момент на анализа, а негов резултат.

Партийните органи и организации могат да имат и предварителна оценка (в смисъл на представа) за обекта на своя анализ, но само като хипотеза, която до известна степен насочва, ориентира. Тази предварителна оценка се уточнява, коригира, допълва и след извършването на обективния анализ става окончателна.

Трудностите, пред които се изпречва обективността на анализа и самоанализа, се обясняват и с особеностите на социалните процеси и явления, на човека (на хората) като обект на познанието. Хората не са безсъзнателен обект на познанието и на анализа. Те съзнават, че дейността им и качествата им са обект на анализ и оценка. Стремят се в доста случаи (и при доста хора) да се представят не само като нещо, което са, но и като нещо, което биха желали да бъдат, или това, което се изисква да бъдат. Това определя и съответния процент на неточност, неопределеност и неочакваност от резултатите на анализа. Тази неопределеност и неточност в опознаването и анализирането на хората, на техните качества и дейност се установява особено в проблемните, критичните ситуации. В тези ситуации изпъква на преден план съзнаното поведение на хората.

Като имат предвид тези трудности на обективността на анализа и самоанализа, партийните органи и организации наред с доверието, което имат към кадрите, осъществяват и контролни функции в процеса на тяхната работа. Наред с това те разчитат също така и на високото чувство на съзнателност и отговорност на комунистите.

---

[1] И. Кон, Социология на личността, С., 1968, с. 51—57.

Digitized by Google

Непосредствено свързана с обективността е и **диалектичността на анализа и самоанализа.** Възможно е да се помисли, че обективността е сама по себе си и диалектичност, тъй като диалектиката е иманентно състояние на обектите на анализа. Обективността на анализа е необходимо, но недостатъчно условие за неговата диалектичност. Истинската обективност е винаги диалектическа. Има обаче и случаи на обективен, но метафизичен (догматичен) анализ на работата. Анализира се и се оценява реално такава, каквато е, без субективизъм и своеволие в отношението и тълкуването на фактите, но не се разглежда в процеса на развитие, абсолютизира се сегашното състояние.

Обектите на анализа и самоанализа следва да се разглеждат както в процес на развитие, така и в тяхната всестранна взаимна връзка и вътрешна противоречивост. Така се осигурява многостранността и конкретността на анализа. Такъв анализ отчита всестранността на връзките и отношенията на обекта в един или друг интервал от неговото развитие, а също така и конкретността на обекта в зависимост от условията, мястото и времето.

Диалектичността включва в себе си **историчността,** изявява се като конкретно-исторически подход на Партията при анализиране на социалните процеси и явления, на законите и тенденциите на общественото развитие за нуждите на политическото ръководство на класовата борба и социалистическото изграждане на обществото. Конкретността на анализа дава възможност на Партията да осъществява обективна и вярна оценка на действителността, да прогнозира и управлява социалното развитие не само в отделни сфери, но и на обществената система като цяло.

Най-същественият момент на диалектическия анализ е проникването в същността на обективните противоречия на действителността, откриването и осъзнаването на съществуващите и постоянно възникващите противоречия както във вътрешнопартийната работа, така и в работата на Партията като политически ръководител и организатор на обществото. Това дава възможност на Партията да осигурява условия и извършва дейност за разрешаването и преодоляването на противоречията. Всяко съзнателно управление на вътрешнопартийната работа и на работата на Партията в рамките на цялото общество е процес на откриване, анализиране и решаване на противоречията.

Научност на анализа. До голяма степен тя се изразява в неговата обективност и диалектичност. Щом като даден анализ и самоанализ е обективен и диалектичен, т. е. диалектико-материалистически, той е и научен. Научността на анализа обаче има и други страни, особено свързани с методите на изучаването на социалната действителност.

Научността на анализа е свързана с утвърждаването на научния подход в партийната работа. Това от своя страна изисква социалната действителност, в частност партийната работа, да не се анализира, самоанализира, изучава и оценява само с помощта и на равнището на интуитивната представа, на емпиричния социален опит и социална зрелост на партийните органи и организации, а да се прилагат научни методи, постиженията на съвременните обществени науки не само за обясняване, но и за изследване и изменение на обществения живот. Анализирането на партийната работа да става и върху основата на сериозни и задълбочени социологически, социални и социално-психически изследвания и т. н., а също така и чрез активното използване на социалното експериментиране. Това анализиране да изхожда не само от методологическите изисквания на марксистко-ленинското учение, което е главното, но и от изискванията на редица съвременни методи за анализ като системно-структурния, структурно-функционалния и

Digitized by Google

др., които са доразработване и обогатяване на диалектиката като метод на познание и изменение на света.

Сполучлива характеристика на научността на анализа е дадена в Програмата на Партията, приета на Десетия конгрес. Във връзка с това се подчертава, че „в политическата, организаторската и идеологическата дейност партийните органи и организации ще използват съвременните методи на научния анализ, все по-пълно ще се опират на постиженията на марксистко-ленинската философия, социологията, политическата икономия и другите обществени науки"[1]. Важна особеност на научността на анализа е той да се извършва на основата на достатъчна и обективна информация за процесите и явленията. В този аспект партийните органи и организации отделят голямо внимание и полагат сериозни грижи за изграждането на ефективна система на партийна и вътрешнопартийна информация. В нея се предвиждат механизми за противодействие на дезинформацията и субективизма при събирането, филтрирането и обработването на информацията.

Компетентността на субекта на анализа е също едно от важните условия за постигането на научност в аналитичната дейност. Различните видове социални дейности, роли, функции, процеси, явления и т. н. са сложни и специфични. Тяхното обективно и научно анализиране налага участието както на обществеци, така и на специалисти, които познават и разбират спецификата на различните дейности, процеси и явления. Съвременното диференциране и специфициране на човешката материално-практическа и познавателна дейност все повече намалява значението на хората, които „всичко знаят и всичко разбират", все повече прави хората взаимно зависими в аналитичната дейност. Привличането на специалисти в извършването на анализа не е слабост, а достойнство на субекта на анализа и самоанализа на партийната работа.

Макар че няма философски аспект, много важно методологическо изискване към анализа е неговата **взискателност**. Не само изискванията, които имат философски характер, са методологически, но и редица основни положения и постановки в партийните решения и документи също имат методологическо значение. От такова естество е изискването за взискателност на анализа и самоанализа. Тя предполага анализирането на партийната работа да се осъществява от позициите на много по-високи изисквания, на по-високи критерии, което води до повишаване на качеството и ефективността на партийната работа. Високата взискателност при анализирането на партийната дейност е в духа на решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП от 1976 г. за оптимизиране на авангардната и ръководната роля на партийните органи и организации.

Съществена особеност на взискателността на анализа е неговата **критичност**. Истинският анализ е не само анализ на успехите и постиженията, но и на слабостите, недостатъците, нерешените проблеми в работата. Задълбоченото анализиране на причините за тези слабости и недостатъци е невъзможно без наличието на критичен и самокритичен подход към работата, не само към неуспехите, но и към постиженията. От гледна точка на развитието и постиженията са нещо несъвършено и незряло. Удовлетвореността от постиженията не изключва, а съдържа в себе си и вечната неудовлетвореност, вечното неспокойствие, творческия дух на партийните органи и организации, на комунистите. Истинското спокойствие на комунистите, в това число и на хората въобще е в тяхното вечно неспокойствие. Тази същност на Партията и партийната работа като мотор на социалистическия прогрес на обществото е подчертана с изключителна сила в Решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП от 1976 г.

---

[1] Програма на Българската комунистическа партия, С., 1971, с. 112.

Digitized by Google

ПЛАНИРАНЕ И ЕФЕКТИВНОСТ В РЪКОВОДСТВОТО

Планът е начало на всяка дейност на партийните органи и организации. Той успешно превежда партийния комитет, партийната организация, партийния работник през целия цикъл от вземането на решение до неговото изпълнение. Създава ред, организираност и последователност във всички действия, през всички етапи. Без план няма целенасочена и ефективна дейност. Той точно определя основната цел, формите на организация, най-целесъобразните методи за решаване на задачите, времето и последователността на тяхното извършване, лицата, отговорни за работата, формите за контрола и проверката, обемът информация за изясняване на целта и съдържанието на работата.

Партийните комитети и организации непрекъснато усъвършенстват своята планова дейност. Тя особено се обогати с перспективното планиране, което навлезе и в практиката на партийните организации.

Но все още в планирането съществуват редица нерешени въпроси. Това силно е аргументирано и точно показано в докладната записка на др. Тодор Живков пред Политбюро на ЦК на БКП по въпросите на планирането и социалистическата организация на труда. В нея са набелязани основните насоки за усъвършенстване на плановата дейност в народното стопанство, които с пълна сила се отнасят и за партийната работа.

Материалите, които публикуваме, отразяват достигнатата степен в усъвършенстване на планирането в партийните комитети, онази основа, върху която занапред ще разработваме принципиалните постановки в докладната записка.

МИСЛИ ОТ ЕДНО ЗОНАЛНО СЪВЕЩАНИЕ

През месец септември тази година в град Кърджали по инициатива на отдел „Организационен" на ЦК на БКП се проведе съвещание по планирането на партийната работа с окръжните комитети от Южна България. То беше ръководено от другаря **Петър Дюлгеров** — член на Секретариата и завеждащ отдел „Организационен" на Централния комитет. Опит споделиха представители от окръжните комитети в Бургас, Ямбол, Стара Загора, Сливен, Пловдив, Пазарджик, Хасково и АОНСУ при ЦК на БКП. В резюме предаваме някои основни моменти от докладите и изказванията.

* * *

Основен докладчик бе др. **Васил Узунов**, секретар на окръжния комитет на БКП — Кърджали. Следва изложение на неговите мисли.

Той сподели, че планирането до голяма степен предопределя резултата от политическата и организаторската работа на партийните комитети и организации. Окръжният комитет е насочил усилията си към по-дългосрочни планове, които очертават цялостното бъдещо развитие на окръга. Още през 1971 г. в окръжния комитет, в десет градски и общински партийни комитети и в двадесет партийни организации са експериментирани перспективни планове за периода между отчетно-изборните конференции и събрания. Бюрото решава за целесъобразно плановете на окръжния комитет, ГК и ОПК да се разработят за три

Digitized by Google

и две години, а за партийните организации — за една година. Успоредно с тези планове градските и общинските партийни комитети разработват перспективни планове по отделни проблеми и комплексни програми за по-дълги периоди.

Перспективният план на окръжния комитет се съчетава с решенията на партийните конгреси и пленумите на ЦК, с плана за социално-икономическото развитие на страната и окръга, с анализите за състоянието на партийната работа и резолюцията на окръжната партийна конференция. Вземат се предвид също специфичните проблеми на окръга в икономиката и културата и т. н. Отделя се място на критичните бележки, на направените препоръки и предложения от комунистите на отчетно-изборните събрания и конференции. От 201 предложения към окръжния комитет и другите окръжни ръководства в плана са включени 174.

За да повиши ефективността от своята дейност, окръжният комитет разработва паралелно и програми, системи, мероприятия и др. Едни от тях изпреварват плана, а други се разработват в хода на изпълнението му. По принцип първите имат характер на прогнози. Вторият вид разработки са по проблеми и дейности, които дават възможност да се интегрират и концентрират силите в определени направления. Такива разработки от последните години окръжният комитет има: за борба с отрицателните явления в окръга; за приложение на постиженията на научно-техническия прогрес в промишлеността; за реконструкция и модернизация на предприятията; за самозадоволяване на окръга с месо, мляко, зеленчуци и плодове; за социалния и качествения състав; за обучението и възпитанието на кадрите и др. Те осигуряват непрекъснатост при реализирането на поставените цели и избор на варианти за конкретно насочване на силите и средствата в процеса на изпълнението.

Перспективният план на окръжния комитет има 5 раздела: партийно ръководство на икономиката; идеологическа работа; образование; партийно-организационна работа и ръководство на държавните и обществените органи и организации. Във всеки раздел е даден основният кръг от проблеми, за решаването на които са определени конкретни задачи и мероприятия: провеждане на пленуми и заседания на бюрото, обсъждания в отделите, окръжни съвещания на актива, комплексни и тематични проверки, научно-практически конференции, съвещания и срещи за обмяна на положителен опит, семинари и др.

Перспективното планиране е свело до минимум дребнотемието в дейността на партийните комитети и организации. Повишило е тяхната компетентност в партийното ръководство на социално-икономическите и идеологическите процеси. Създават се условия за по-успешно разграничаване на функциите на партийните от тези на другите органи и организации. Създават се и по-добри условия и възможности за усъвършенствуване и на оперативното планиране. Чрез него проблемите намират конкретна реализация и най-пълно могат да се съобразят с настъпилите изменения. В окръжната партийна организация съставят 6-месечните оперативни планове за бюрото, а ГК, ОПК и първичните партийни организации-шестмесечни и тримесечни.

Стремежът е планът на окръжния комитет да представлява съвкупност на точно разчетени мерки, свързани логически една с друга в едно цяло за комплексно решаване на проблемите в окръга. Разбира се, едва ли ще бъде правилно да се твърди, че винаги всичко се успява да се предвиди и изпълни, но, общо взето, планът се утвърждава като един авторитетен партиен документ, изпълнението на който е задължително за всички. Докладчикът отбеляза, че това не означава, че планът е догма и че нищо извън него не се прави. Напротив, в него са предвидени допълнителни мерки за решаването на актуални зада-

Digitized by Google

чи и преодоляване на непредвидени трудности, каквито например тази година са били природните бедствия за селското стопанство. Те наложили да се разработят компенсационни програми от трудовите колективи, което е съпроводено с планиране на допълнителна политическа и организаторска дейност.

По-конкретна и разнообразна е дейността **за усъвършенствуване на планирането на градските партийни комитети.** В тази насока те са създали връзки със сродни партийни организации, проучват положителен съветски и местен опит и го прилагат съобразно конкретните условия и задачите, които решават.

Градските комитети на БКП в Джебел, Момчилград, Крумовград и Ивайловград работят по 2 и 3-годишни перспективни планове, които обхващат периодите между отчетно-изборните им конференции. Плановете съдържат от 2 до 4 раздела. Градският комитет в Ивайловград е планувал бъдещата си работа в два раздела: „Партийно ръководство на промишлеността, селското стопанство, строителството, транспорта и търговията" и „По-нататъшно усъвършенствуване на партийно-организационната и идеологическата работа за издигане ръководната роля на градската партийна организация". Градският комитет в Момчилград поставя в перспективния си план три раздела: „Партийно ръководство на икономиката", „Идеологическа работа" и „Партийно-организационна работа", а градският комитет в Крумовград има и четвърти раздел „Партийно ръководство на държавните и обществените органи и организации". Към разделите са определени и основните задачи, които ще се решават през плановия период. За тяхното изпълнение се предвижда комплекс от мероприятия: пленуми и заседания на бюрата на съответните комитети, информации, отчети от по-низовите и подведомствени партийни, държавни, стопански и други органи и ръководства на обществените организации.

В перспективния план на ГК на БКП — Ардино по-силно се откроява проблемно-функционалният подход. Заедно с поставянето на отделните проблеми непосредствено са записани и мероприятията, които ще се проведат както на различните равнища партийни органи и организации, така и от държавните и стопанските ръководства и обществените организации.

Значително подобрение има и в планирането на общинските партийни комитети. Те имат перспективни планове за периода 1976/1978 година, като 15 работят по тримесечни и 23 по полугодишни оперативни планове. Комплексният подход при планирането все повече се налага в техния стил и методи на работа.

Кое прави най-силно впечатление? Преди всичко съчетаването на по-задълбочената разработка на проблемите, организацията и контрола за тяхното решаване. Именно тук по-ярко се откроява и подобреният стил и методи на ръководство на общинските партийни комитети.

След Великотърновското съвещание и в духа на решенията на XI конгрес подобрения са настъпили и в **плановата работа на партийните организации.** На настоящия етап са утвърдени едногодишни перспективни планове, оперативни планове за три или шест месеца. В период на утвърждаване са единни планове за масово-политическата работа, провеждана на територията на партийните организации. Основно изискване към тези планове е те да бъдат резултат на задълбочен анализ и оценка, за да може да се стигне до съчетаване на единното, централизирано ръководство начело с развитието на местната инициатива и творчество. Оптимално съчетаване на задачите, поставени от висшестоящите органи с актуалните местни проблеми. Това се постига, като при подготовката на плановете се ангажират повече членове на партийните бюра и комунисти, без това да води до формална масовост и разводняване. Първичната партийна организация при язовир

Digitized by Google

„Ивайловград“ разработва своите планове обикновено на три етапа: най-напред се провежда инструктаж с работните групи, в който се дават основни насоки и въпроси, на които да се обърне внимание; разглежда се планът от партийното бюро; утвърждава се на партийно събрание. Такъв стил на работа се утвърждава във все повече партийни организации.

Основателно докладчикът даде положителен отговор на въпроса: трябва ли плановете на висшестоящия орган (ГК, ОПК, ЗПК) да предхождат изработването на плановете в партийната организация? По принцип всички цели, които си постави за реализиране партийната организация, произтичат от Програмата на Партията, представляват нейн принос в решаването на общите задачи. Това обаче не означава, че целите на всички равнища трябва да се сведат към повтаряне на общите формулировки, дадени в решенията на конгресите, на ЦК или Политбюро. Като се изхожда от тях, необходимо е да се определят цели, които отразяват конкретното състояние на дадената организация — окръжна, градска, общинска, заводска, първична партийна организация. А това може да стане най-правилно, когато се знаят основните цели и задачи на висшестоящата организация...

Накрая др. Васил Узунов постави и някои нерешени въпроси в партийната практика, които засягат планирането:

● Необходимо е още по-добре да се изяснят връзките на резолюцията с годишния перспективен план на партийната организация. Засега тези два документа или преповтарят основните задачи, или единият има общ, декларативен характер без практическа стойност. Може би правилно ще бъде отчетно-изборното събрание да приема решение, което в концентриран вид да оцени работата през отчетния период и да определи основните задачи за бъдещата работа.

● Партийната практика изисква да се уеднаквят както видовете планове, така и тяхната структура. Многото видове планове затрудняват работата на партийните комитети. Едва ли може да се оправдае практиката в рамките на една градска или общинска партийна организация, ГК, ЗПК и ОПК да работят по тримесечни планове, а първичните партийни организации по шестмесечни.

● Ще бъде правилно да се уточни единен порядък в подготовката на плановете на партийните комитети от различните равнища. Успоредно с това някои въпроси се нуждаят от теоретическо изясняване. Така например връзката на прогнозирането с перспективното планиране, какво трябва да съдържа един план — основни насоки, направления, цели или основни задачи и т. н.

* * *

Обобщение върху работата на партийните органи и организации по планирането в посочените окръзи направи др. Любен Пирончев, зам.-зав. отдел „Организационен“ на ЦК на БКП. Първите му мисли бяха че: „Планирането е важна и неделима част на стила и методите на партийна работа и ръководство. То е научен метод, който разкрива и определя най-важните проблеми и насочва усилията на партийните органи и организации за решаването им. Планът като съдържание е система от проблеми, мероприятия и срокове. Той представлява органическо съчетание и единство на общите проблеми, които се поставят от Партията със специфичните местни въпроси. Тази особеност обуславя и неговия творчески характер. Планирането е важно средство в ръцете на партийните органи и организации за провеждане на конкретна и целенасочена дейност за постигане на основните цели и задачи.“

Digitized by Google

По-нататък др. Пирончев се спря на досегашната практика в областта на планирането на партийната дейност, на успехите и слабостите. Стана видно, че местните партийни органи (ОК, ГК, ОПК и др.) съставят и работят по две-три годишни перспективни планове, които обхващат времето от конференция до конференция. Опитът показва, че те имат възможност да набележат главните проблеми и перспективи, да вземат необходимите мерки за тяхното решаване, да използват по-добре силите и знанията на кадрите, на специалистите, на колективите. Някои ОК на БКП, като тези в Стара Загора, Хасково и Смолян, разработват и планове, които обхващат по-дълъг период — от конгрес до конгрес, т. е. за пет години.

Какви планове и за какъв период от време да се разработват, решават самите партийни комитети. Не бива да се внася строг регламент, да се дава шаблон, защото както перспективните две и тригодишни планове, така и петгодишните имат място в партийната практика. На основата на практически опит всяка партийна организация преценява кой срок за перспективното планиране е по-целесъобразен и полезен.

Отбелязва се, че положително явление в областта на планирането през последните няколко години е разработването на програми по особено важни проблеми, които изискват интегриране на силите на всички органи на социалното управление. В програмите предварително се предвиждат резултатите, които трябва да се постигнат. Те не изместват плановете, а служат за основа на перспективното и оперативното планиране.

Първичните партийни организации работят по едногодишни перспективни планове — от отчетно събрание до отчетно събрание. Това дава възможност да се набелязват и обсъждат на партийни събрания най-важните въпроси от всички основни направления. Перспективните едногодишни планове на партийните организации се изграждат на основата на резолюциите на отчетно-изборните събрания и на решенията на по-горните партийни органи. В тях се отразяват и други въпроси, поставени от живота. Затова не бива да се отъждествяват с резолюциите на годишните събрания.

Другарят Пирончев изказа и редица мисли **относно структурата и съдържанието на плановете**. Те съдържат проблеми от всички основни направления на партийното ръководство — икономическата, идеологическата и организационната дейност. Например в плана на ОК на БКП в Сливен за периода 1976—1978 г. са включени за решаване 35 основни проблеми, свързани с партийното ръководство на икономиката, по проблемите на идеологическата работа — 21 въпроса и по организационната дейност — 24 въпроса. Приблизително такова е съотношението между проблемите от основните направления на партийната дейност и в плановете на другите окръжни комитети. Това им дава възможност да имат поглед върху всички области на обществения живот, да осигуряват цялостно политическо ръководство в окръзите.

Обект на неговите мисли бяха и редица **слабости в планирането.** „Прави впечатление — сподели той, — че някои актуални проблеми, които Партията поставя с голяма острота за решаване през даден период от време, не намират място в перспективните планове. Например сега XI конгрес и Юлският пленум на ЦК поставиха остро въпроса за качеството и ефективността. Тази стратегическа задача трябва да доминира и конкретно да се поставя в плановете не само в разделите по партийното ръководство на икономиката, но и в областта на идеологическата и организационната работа. Трябва да се отбележи, че проблемите на идеологическата и организаторската работа не са достатъчно добре обвързани с изискванията за реализиране на ефективност

Digitized by Google

и качество във всички сфери на социалния живот. В някои от плановете не се откроява главните проблеми в партийно-организационната област, които постави XI конгрес: партийните първични организации като политически ядра и първообраз на трудовите колективи; въпросите за стила и методите на работа; работата с кадрите и др.

Една значителна част от партийните комитети продължават да подценяват проблемите на идеологическата работа. Например в представените планове за пленумите на ОК на БКП през 1977 година ОК на БКП в Бургас, Пазарджик, Пловдив не предвиждаха да обсъдят на пленуми въпросите на пропагандата и агитацията. Трябва да се подчертае, че непълнотите в съдържанието на плановете често пъти се обясняват с това, че даден проблем е разглеждан през минали години или ще бъде разглеждан през следващите години. Това обяснение не е много състоятелно, защото във всяка област на партийната работа има много проблеми, които трябва да се обсъждат и решават.

Сериозен недостатък на плановете е, че по отделни проблеми се предвиждат мероприятия, някои от които са незначителни, губят се най-главните, чието практическо осъществяване ще осигури постигането на поставените цели. Следователно при планирането на мероприятията не трябва да се гони количество, а да се подбират онези, които ще дадат най-добри резултати. Това ще избави апарата и организациите от формализъм и губене на ценно време. В редица планове проблемите се формулират твърде общо, поради което имат характер на пожелание. Някои от тях особено по икономическите въпроси са записани така, сякаш ще бъдат разглеждани от административен или стопански орган. Тази слабост особено се отнася за плановете на редица градски и общински партийни комитети.

Посочените слабости в планирането се дължат преди всичко на недостатъчната подготовка и липса на опит. Перспективното планиране е сравнително нова страна в партийно-организационната дейност. Тя не е всестранно осмислена и практически усвоена от редица кадри. На тях не им достигат необходимите знания, умения да анализират събитията и явленията, да вникват в икономическия и политическия живот и на тази основа да определят главните задачи за дадения момент. За първичните партийни организации тази слабост се подсилва и от обстоятелството, че около 30 на сто от секретарите и членовете на партийните бюра ежегодно се подменят. Недостатъчна е помощта, която те получават от общинските, градските, заводските и окръжните комитети."

В изложението си др. Пирончев изрази и своето гледище за **насоките на по-нататъшното усъвършенствуване на планирането на партийната дейност.** Според него трябва да се усъвършенствува перспективното планиране на всички равнища. Партийните органи и организации да разработват перспективни планове от един отчетен период до друг, по-широко да се разработват комплексни програми по най-важните проблеми. Да се подобри оперативното планиране, като конкретизиране на перспективните планове и на комплексните програми. В тях да се включват най-главните непосредствени задачи за полугодието, а в някои случаи за тримесечие, които налагат да се осигури по-добра организация на силите на партийните и другите органи на социалното управление. Особено е наложително да се подобри работата по разработването на мероприятия и графици за практическото изпълнение на отделни решения или задачи. Същевременно не бива да се правят много мероприятия и особено повтарящи се, каквато слабост сега се допуска в работата на много окръжни, градски и общински партийни комитети. Преди всичко плановете следва да отразяват назрели потребности или главните проблеми за дадения колектив. Въпросът се свежда до съставянето на верни прогнози за развитието.

Digitized by Google

Нужно е, както това е посочено в Тезисите на ЦК, да се засили целевият характер на плановете. Това означава да се изгражда система от цели за реализиране на даден проблем или задача.

Накрая той изрази мнение за **възловите моменти, които обхваща планирането на партийната дейност**. „При разработката на плана се преминава през следните етапи: формулиране на целите на плана; определяне на основните направления (разделите, проблемите и задачите) за тяхното реализиране; подбор на мероприятията за реализиране на целите и задачите; уточняване на контрола и помощта за изпълнение на плана.

Важен момент в планирането е подборът на мероприятията, които ще осигуряват решаването на проблемите. Този момент е един от най-трудните и е свързан с голяма аналитична и обобщителна дейност. Ето защо важно изискване при планирането е да се предвидят по възможност най-резултатните форми и методи на партийната дейност. Съвсем правилно сега партийните комитети се стремят да обсъждат проблемите, които се решават на пленуми, на заседания на бюрата на комитетите, на партийните събрания, съвещания, семинари, теоретични и методични конференции и други.

Друг важен момент при съставянето на плана е определянето на реалните възможности на партийния комитет и на първичната партийна организация да изпълнява предвидените мероприятия. Планът не бива да се претрупва. Например плановете на някои ОК на БКП съдържат над 150 и повече мероприятия. Стремежът трябва да бъде реално да се отчитат възможностите на съответния партиен орган и първична партийна организация.

Последния етап от планирането е определяне на контролни мерки. В някои случаи е необходимо да се предвиждат контролни действия и по решения на предишни планове, изпълнението на които продължава и през времето на следващия план. С това се осигурява и приемствеността в партийното ръководство. Освен това необходимо е да се отчетат и изпълнените вече мероприятия в рамките на предстоящия планов период. Изобщо въпросът за контрола на изпълнението е един от най-важните моменти, който трябва да се съдържа в плановете. Те така да се изграждат, че в тях да преобладават мероприятията, които максимално ще съдействуват за разгръщане творческата инициатива и активност на комунистите и колективите за повишаване личната изява и отговорност на всеки комунист и труженик, за създаване на образцова организация на производството и труда...“

* * *

Опит в планирането споделиха и участниците от окръжните комитети. Секретарят на окръжния комитет в Бургас **Вичо Илиев** изрази мнение, че перспективните планове на партийните организации трябва да се приемат след годишните отчетни събрания. Така те ще бъдат продължение на резолюциите като основен политически документ на партийните организации.

Организацията при планирането е недостатъчна. Слабо е участието на другите органи и организации. Техните задачи често се вписват в партийните планове без тяхното знание. Много партийни организации не поставят въпросите за качеството и ефективността в своите планове, въпреки че проверките показват неизпълнение на редица качествени показатели. Тези тревожни мисли сподели **Георги Карашманьков**, завеждащ отдел „Организационен“ на ОК на БКП — Стара Загора.

Понякога желанието за комплексност в планирането води до изгубването от погледа на основното звено в работата. Планът да не се

Digitized by Google

разминава с основните процеси в трудовия колектив. Това бяха част от мислите, които сподели **Петко Петков,** секретар на ОК на БКП — Пазарджик.

Георги Раев, зав. отдел „Организационен" на ОК на БКП — Сливен сложи ударението на плановото регламентиране на дейността на партийната организация, което не се отразява добре на тяхната самодейност и активност. Необходимо е по-голяма свобода на действията, но свързана с по-голяма помощ и взискателност от страна на партийните комитети.

Все още е недостатъчен анализът и преценката на качеството на перспективните планове. В окръжните комитети бюрата ежегодно се занимават с усъвършенствуване на перспективното и оперативното планиране. Но това не означава за всичко да се изработват точни и задължителни методики за планирането, които биха довели до регламентиране над допустимите норми. Мисли, споделени от **Теню Бузуков,** секретар на ОК на БКП — Ямбол.

Младен Сиромахов, зав. отдел „Организационен" на ОК на БКП — Смолян сподели мисли за несъответствието, което понякога се получава между планирането и задачите за момента.

За графично представяне на перспективния и оперативните планове говори **Петър Сулев,** секретар на ОК на БКП — Хасково. То предотвратява да не се натрупват в едно и също време повече мероприятия.

На планирането като елемент на научната организация на труда на партийния комитет посвети голяма част от изказването си доц. **Атанас Димитров** от АОНСУ.

ПЛАНЪТ НА ОКРЪЖНИЯ КОМИТЕТ

Партийната дейност е творческо дело. Тя е призвана най-бързо да реагира на измененията в живота, да ги осмисля и обобщава, да усъвършенствува съдържанието, формите и средствата, методите на работа, да насочва градивния труд на народа съобразно новите изисквания на съвременността.

Много точно, много вярно в Тезисите на ЦК на БКП във връзка с подготовката на Единадесетия конгрес на Партията е казано: „В съвременните условия партийната дейност увеличава обема, динамизма и сложността си. Това изисква да се усъвършенствуват методите и формите на планирането на партийната работа, да се приведат те в съответствие с порасналата роля на субективния фактор, по-успешно да се ограничава сферата на стихийно протичащите нежелателни процеси."

Как чрез плана на окръжния комитет на Партията ние направляваме съзидателната дейност на комунистите и трудещите се от Пловдивски окръг, тяхното въздействие върху общественото развитие?

Планът е разработен за периода между двете отчетно-изборни конференции. След Единадесетия конгрес съществуваше и мнение, че перспективният план на окръжния комитет може да бъде за периода между двата конгреса. Ние застъпихме становището, че е по-целесъобразно планът да обхваща времето между двете окръжни отчетно-изборни конференции, защото именно конференцията е форумът, който прави оценка на изпълнението на конгресните решения и очертава

Digitized by Google

новите задачи за тяхното реализиране. Следователно и планирането трябва да отрази насоките, произтичащи от анализа на работата за отчетния период.

Три момента от плана на окръжния комитет на Партията заслужават по-голямо внимание.

В плана е приложен комплексен подход за изпълнението на главната социално-икономическа задача на седмата петилетка, определена от XI конгрес на Партията. Предвидихме конкретни задачи и мероприятия на партийно-организационната и идеологическата работа за висока ефективност и качество. Постарахме се още в перспективния план да създадем еднопосочност и пълна координация на работата на отрасловите и другите отдели на ОК за постигане на тази главна цел. Ние постигнахме още по-пълно единство на стопанската, идеологическата и организаторската работа, един от основните пътища за нашите успехи.

Планът има и друго достойнство. В него са предвидени контролът и проверката на изпълнението на основните проблеми с участието на бюрото, отделите и други държавни и обществени органи на контрол. Извършени бяха комплексни проверки, обществени прегледи, отчети в бюрото и пленума на ОК на Партията.

На второ място — перспективният план води до по-нататъшно **издигане ролята на субективния фактор** при реализиране на задачите, залегнали в плана за социално-икономическото развитие. В раздела за партийно-организационната работа са поставени следните основни задачи: да се повишава ролята и авторитетът на първичните партийни организации като ръководни политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив; да се усъвършенстват стилът и методите на работа на партийните комитети; да се подобрява работата по подбора, издигането, обучението и възпитанието на кадрите; да се усъвършенства партийното ръководство на Комсомола за изпълнение решенията на XI конгрес на Партията и по-нататъшното реализиране Тезисите на ЦК на БКП за работата с младежта и Комсомола; да се издига равнището на партийното ръководство на БПС и Отечествения фронт.

Реализираните партийно-политически и организационни мероприятия най-активно съдействуваха още по-пълно да се разгърнат творчеството и инициативата на ръководните кадри, на партийните и обществените организации, на трудовите колективи. Важно значение изиграха някои мероприятия, които се проведоха в окръга: двегодишният преглед на партийните групи, който е насочен главно към издигане ролята на субективния фактор, на комунистите , на ППО за повишаване ефективността и качеството; прегледът „Идеологическата работа за изпълнение девиза на VII петилетка — за висока ефективност и високо качество“, който ще завърши с пленум на ОК.

На трето място чрез перспективния план **се осъществява политическо ръководство** на обществените, държавните органи и организации, ясно се разграничават и координират функциите. Той засили отговорността и инициативата на кадрите да усъвършенстват стила и методите в дейността на държавните и обществените органи и организации за осъществяване на държавната, стопанската, социалната и културната политика на територията на окръга. Разработени са редица комплексни програми за развитие на цели отрасли от материалното производство и някои сектори от духовната сфера.

Какви **комплексни програми** са разработени в нашия окръг и каква е ролята им за усъвършенстване на планирането?

Сложната структура на селското стопанство в окръга, неговият интензивен характер и големият относителен дял в националното про-

Digitized by Google

изводство наложиха комплексно да се решават редица въпроси, за които се приеха и съответни програми: за ускореното внедряване на промишлените технологии и методи в селскостопанското производство; за развитието на поливното земеделие и хидромелиоративното строителство; за развитие на говедовъдството; за производство на хлебно и фуражно зърно през VII петилетка; за повишаване ефективността на основните отрасли — зеленчукопроизводството, овощарството и лозарството.

В резултат на това успешно се осъществява концентрацията и специализацията на производството, широко се внедряват науката и техническият прогрес в селското стопанство. Например в окръга отглеждаме 200 000 дка лозя. Докато през 1970 г. те бяха разположени на 400 участъка, през 1976 г. те са на 160 участъка с тенденция до 1990 г. да бъдат в 5 масива; зеленчуковите култури — 160 х. дка през 1970 г., бяха разположени на 220 участъка, през 1976 г. са на 95 участъка, през 1990 г. ще бъдат на 14 масива.

Значителна концентрация и специализация по предварителните прогнози и планове се извърши и извършва и в животновъдството. Задачите, залегнали в перспективния план и програмите за повишаване степента на концентрация и специализация, реконструкцията на производствените фондове, внедряването на промишлените технологии и усъвършенстването организацията на производството оказват решително въздействие за увеличаване производството и повишаване ефективността и качеството на селскостопанското производство.

Без да се спирам подробно, ще спомена, че са разработени още: петгодишна програма за повишаване на икономическото образование на трудещите се; система за естетическо възпитание на населението, като се разработиха програми за различните сфери в труда, в бита, по образованието и естетическото възпитание на младежта.

В приетите програми от бюрото на ОК на БКП се ангажираха всички партийни комитети, масово-политически организации и органи. Проблемите на борбата с отрицателните явления и за ръководството на културата се превърнаха в непосредствена задача на окръжната партийна организация. Това създаде реални предпоставки за повишаване качеството и ефективността на ръководството на културата върху принципа на обществено-държавното начало и на борбата с отрицателните явления в окръга.

Изградените координационни съвети за борба с отрицателните явления като помощни органи на бюрото на ОК на БКП, на градските, районните и общинските партийни комитети, оглавявани от секретарите на ЦК по идеологическите въпроси, периодически обсъждат, анализират и предлагат съответни решения за изменение на състоянието. Подобри се превантивната дейност сред населението в борбата срещу отрицателните явления. Изградиха се във всички градове и по-големи села в окръга центрове за възпитателна дейност.

На основата на приетата програма за естетическо възпитание се разработват отделни програми за естетическо възпитание в сферата на селскостопанския труд.

Особен интерес представлява комплексната програма за развитие на първичните партийни организации като първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи.

В началото имаше и противници на идеята да се приема комплексна програма за развитието на първичните партийни организации, но животът, практиката потвърдиха правилността на нашето решение.

При това направихме опит да приложим програмно-целевия и комплексен подход в сферата на вътрешноорганизационния живот. Формулирана бе като главна цел да изпълним поставената от др.

Digitized by Google

Тодор Живков задача: „Със своята идейност, със своя състав, активност и инициатива, с взаимоотношенията между комунистите и другите трудещи се, с комунистическите добродетели на своите членове, първичните партийни организации да се развиват като първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи, да бъдат пример за подражание, за поука". Опитахме се да определим и подцели, които водят към изпълнение на главната цел.

Без да се спирам подробно на положителните изменения в работата на първичните партийни организации след приемането на програмата, бих желал да посоча два момента. В комплексната програма бяха посочени партийните организации, които са с незадоволителна дейност и се нуждаят от допълнителна помощ, за да могат успешно да изпълнят ролята си на политически ръководства. От 1650 първични партийни организации с незадоволителна дейност бяха установени 90. Направи се анализ на слабите страни, разкриха се причините. Сега болшинството от тях са в редиците на добрите.

Разбира се, тук не бива да опростяваме нещата. Тази бройка от партийни организации с незадоволителна дейност трябва да се приема като променлива величина, т. е. грижите не бива да отслабват.

Сега се стремим да установим слабите страни в работата на всяка първична партийна организация. Едни работят незадоволително с младежта, други допускат нарушения на чл. 47 от Устава на Партията, трети подценяват ръководството на обществените организации и пр., а общо взето те успешно изпълняват своята ръководна роля.

Задачата е, на предстоящите отчетно-изборни събрания да се обърне внимание на тези слаби страни и се вземат допълнителни мерки за подобряване на работата.

* * *

Какви изводи можем да направим от досегашната практика по партийното планиране?

Програмно-целевият и комплексен подход като важно изискване на партийния стил ни дава възможност много по-добре, по-вярно и точно да осмислим нашето ежедневие и бъдеще, нашата практическа, организаторска и политическа работа, да я свързваме с новото.

Сега ние се ориентираме по-добре в сложния комплекс от задачи, свързани със социално-икономическото развитие на окръга и съобразявайки се с Директивите на Партията и нашите условия, **съсредоточаваме силите и средствата към главните направления**, по-сполучливо избираме конкретните пътища към изпълнението на набелязаните цели.

Перспективното планиране се отразява изключително благоприятно **за по-нататъшното укрепване на партийните органи като политически ръководства**, за подобряване на техния стил и метод на работа, за повишаване на ефективността от многостранната им дейност.

Постигнатото, разбира се, е още недостатъчно, то не ни задоволява. Стремим се да оценяваме по-реално успехите, да виждаме своевременно и по-критично нерешените въпроси.

От тези позиции, които са позиции на неудовлетвореност от постигнатото, възникват и някои проблеми. Какви са те? За **взаимовръзката между планирането на социално-икономическото развитие и партийното планиране.** Давам си сметка, че социално-икономическото планиране е също партийна дейност. Но случая ще разгледам отделно. Плановете на партийните комитети и организации трябва да представляват научнообоснована система от взаимно съгласувани и логически допълващи се мероприятия, насочени към реализиране на

Digitized by Google

поставените цели. Главното е те по-пълно да вземат под внимание поставените цели и задачи на социално-икономическото развитие на трудовите колективи и на административно-териториалните единици, за да осъществяват политическо ръководство на тяхното изпълнение. Много сериозни трудности възникват при нереалното планиране. Партийният комитет планира и провежда мероприятия, убеждава трудовия колектив, че планът трябва да се изпълни, че той е по силите на колектива и пр. Идва краят на месеца, планът се коригира по обективни причини и по този начин колективът се оневинява. Това оневиняване, обективно погледнато, е правилно, но кой ще оневини партийната работа. Какво става в случая с авторитета на партийния комитет, на партийната организация, на техните планове.

Не искам да бъда криво разбран. Не оправдавам собствените слабости и недостатъци в работата. Но фактът, че се забелязва нестабилност в планирането на някои предприятия, е достатъчно основание да поставя този въпрос. В този смисъл с удовлетворение посрещаме докладната записка на др. Тодор Живков до Политбюро за усъвършенстване на плановото ръководство на народното стопанство и социалистическата организация на труда. Проблемът има и друга страна. При реален план, осигурен с материали, производствени мощности, организационни условия за неговото изпълнение, понякога вместо вниманието да се насочи към използването на съществуващите възможности, започват да търсят оправдание на собствените слабости. Едно потвърждение на мислите в докладната записка на др. Т. Живков за противоречието между създадените възможности и ролята на субективния фактор.

Във връзка с това предлагам на страниците на сп. „Партиен живот" да се открие рубрика, посветена на този проблем, която да стане трибуна за партийни, държавни, стопански, обществени и други ръководители.

Друг въпрос, който има значение за по-нататъшното усъвършенстване на партийното планиране, е **връзката между перспективното и оперативното планиране.** Окръжният комитет на Партията работи по перспективен план за тригодишен период и оперативен за шест месеца.

Проблемът за взаимовръзката между перспективното и оперативното планиране става все по-голям, защото бурното развитие на икономиката и социалната сфера, на културата и пр. предизвикват бързи промени в бита, в живота на трудовите колективи. Това налага перспективният план да се привежда в съответствие с настъпилите изменения.

Някои партийни органи робуват на планирането. Обсъждат проблема, защото бил записан в плана. В същото време животът е наложил по-силно други въпроси. Коментарите в случая смятам за излишни.

Планирането трябва да стане и бариера на заседателщината и бюрократизма. То да поставя най-важните проблеми за определен период, да осигурява колкото е възможно повече време за контрол и проверка на решенията в живота.

Нашият опит показва, че на някои места не сме лишени от претрупаност в планирането, което води до заседателщина, дублиране на държавните, стопанските и обществените органи и организации.

Не малко въпроси поставя планирането на дейността на първичните партийни организации. В тях ще срещнем голямо разнообразие. В нашата окръжна организация първичните партийни организации работят по едногодишен перспективен план. Те се отличават съществено от резолюцията на годишното отчетно-изборно събрание. Резолюцията

Digitized by Google

е политически документ, определящ основните насоки на основата на анализа на отчетно-изборното събрание. Перспективният план конкретизира мерките за дейността на партийната организация за изпълнение на резолюцията.

По мое мнение оперативното планиране в ППО трябва да бъде за тримесечие. Казвам за тримесечие, защото динамиката в живота налага това. Ако отидем на едномесечно оперативно планиране, се губи перспективността в работата и много време ще ни е необходимо само за приемане на плана. Ако внедрим шестмесечното оперативно планиране, трудно ще отговорим на бързите изменения, настъпващи в живота и дейността на първичните организации.

Когато говорим за планирането, не бива да отминем и **възможностите на мултипликационния подход** (умножаващия се ефект). Ако този подход има голямо значение за икономиката, той има не по-малка роля за партийната работа. Сега в окръга се разработват програми, прогнози за икономическото развитие, за най-целесъобразната специализация и концентрация и пр. Това е наш общ успех. Но възниква въпросът не изоставаме ли в разработката на тези проблеми в партийната работа. Къде, как да търсим умножаващия се ефект в партийната работа. Науката партийно строителство, бих казал, закъснява. А какво приятно впечатление ни направи курсът за повишаване на квалификацията във Висшата партийна школа към ЦК на КПСС. Проблемите в лекциите са разработени в духа на поставените от XXV конгрес на КПСС задачи.

Мисля, че умножаващият се ефект в партийната работа трябва да търсим и в по-нататъшното усъвършенстване работата по създаване, обобщаване и разпространяване на положителния опит. При това опитът да се приложи специфично в конкретните условия.

Сава БОЖИЛОВ
секретар на окръжния комитет на БКП в Пловдив

ЗА СИСТЕМАТА ОТ ЦЕЛИ

Едно от най-важните и актуални изисквания към планирането на партийната дейност е в него да се прилага програмно-целевият и комплексен подход. Той именно съдържа в себе си методологията за набелязване на научнообосновани цели, които да се групират по характер, да се подреждат по степен на важност и актуалност. Едно от неговите предимства е, че позволява формираната основна цел да се разбие на подцели, и то така, че планът да стане стройна система от съгласувани задачи с определени мероприятия, срокове за изпълнение, отговорници и мероприятия за контрол. Този подход повишава заинтересоваността и инициативата на тези, които отговарят за изпълнението на плана, защото критерий за тяхната работа става как са изпълнени възложените мероприятия.

В статията авторът излага свои виждания за приложението на програмно-целевия и комплексен подход в планирането на партийната дейност.

Digitized by Google

Друго предимство на този подход е, че при изграждането на системата от цели се стига до откриване и формулиране на нови проблеми. Развива се чувството към новото у партийните кадри и се насочва тяхното внимание към по-добри крайни резултати.

Програмно-целевият и комплексен подход при планирането на партийната работа изисква да се създаде стройна система от цели. Критерият за ефективност от всеки план е степента на достигане на основната цел.

В плановете на редица партийни комитети след XI конгрес беше направен опит да се формулира основна цел. В перспективния план на ОК на БКП — Бургас е записано, че главната цел през периода 1976—1978 г. е да осигури изпълнението на задачите на социално-икономическото развитие на окръга, произтичащи от решенията на Единадесетия конгрес на Партията. Цялата политическа, организаторска и идеологическа работа на окръжната партийна организация следва да обезпечава реализирането на тази цел и да спомага за повишаване на трудовата и обществено-политическата активност на комунистите и всички трудещи се. Положителното на този план е, че основната цел обединява всички направления на партийно-политическата дейност.

Сериозен опит за формулиране на главна цел намираме и в плана на окръжния комитет на Партията в Сливен. В него се посочва, че „Цел и съдържание на разработения план са конкретните задачи, поставени в документите на XI конгрес". А окръжният комитет на Партията в Пазарджик обвързва главната цел с партийното ръководство на икономиката, а не с цялостната дейност. Така се постъпва и в плана на окръжния комитет в Пловдив, където е записано, че той... „приема като основно направление на партийното ръководство на икономиката изпълнението на главната социално-икономическа задача за седмата петилетка, определена от Единадесетия конгрес на Партията..." и т. н.

Основната цел на перспективния план на партийните комитети е необходимо да произтича от главната социално-икономическа задача на Партията за съответния етап на обществено-икономическото развитие на страната. Би могло да се даде следната формулировка на основната цел през седмата петилетка: политическо осигуряване на главната социално-икономическа задача на седмата петилетка за задоволяване на материалните и духовните потребности на трудещите се от окръга (града) и нарастване ръководната роля на окръжната (градската) партийна организация с оглед изпълнението на тази задача.

Важен момент при съставянето на плана е декомпозирането на основната цел на цели от по-ниски нива. Те се формулират на основата на решенията на Единадесетия конгрес, пленумите на Централния комитет и на отчетно-изборните събрания и конференции.

Практиката показва, че партийната дейност се осъществява в три основни сфери: партийно ръководство на икономиката, партийно ръководство на духовната култура, по-нататъшно нарастване на ръководната роля на Партията. Те дават възможност да се обхванат всички направления в работата на партийните комитети и партийните организации. Поради това декомпозирането на основната цел на плана на партийния орган на цели на следващо равнище или раздели на плана обхващат и съвпадат с тези основни сфери.

Като изходим от теоретическите положения на програмно-целевия и комплексен подход, че всяка социална организация може да формулира цели, които да съвпадат с основните ѝ функции, целите на първо равнище ще имат следната формулировка: осигуряване на партийно ръководство на икономиката с оглед изпълнението на главната социално-икономическа задача на окръга (града), партийно ръко-

Digitized by Google

водство на духовната култура в окръга (града); по-нататъшно нарастване ролята на окръжната (градската) партийна организация като ръководна и направляваща сила.

Тези цели или раздели и сега ги има в плановете на повечето партийни комитети. Но заедно с тях има и други. Така че със съвсем малко изключения в перспективните планове на окръжните и градските комитети има от 3 до 7 основни раздели. Това показва, че не се спазва изискването на програмно-целевия и комплексен подход да не се смесват цели от едно равнище с цели от следващо равнище.

Според нас не са на еднакво ниво разделите или целите в някои планове, формулирани по отрасли на народното стопанство и духовната култура, а именно: партийно ръководство на промишлеността, транспорта и търговията; партийно ръководство на строителството и архитектурата; партийно ръководство на селското стопанство; партийно ръководство на идеологическата работа; партийно ръководство на науката и образованието; повишаване жизненото равнище на трудещите се от окръга; партийно ръководство на държавните органи и обществените организации.

За ефективността на плана от голямо значение е какъв ще бъде подходът ни при следващото декомпозиране на основните раздели или цели — на първо ниво. Работата се свежда до избора на онези направления във всеки раздел, които имат най-голямо значение за успешната дейност на партийния орган. И тук трябва да се придържаме към изискването целите да бъдат от едно и също ниво. Декомпозирането на целите продължава, докато стигнем до най-голямото им конкретизиране. Това са вече задачи за решаване, т. е. такива цели, които можем да възложим за изпълнение на отдел в комитета, на партийните организации, ръководствата на масовите организации.

Формулираната цел на първо ниво относно партийното ръководство на икономиката обхваща основните мероприятия на партийните, държавните и стопанските органи и обществените организации за развитието на икономиката на съответната териториално-административна единица, за ускоряване на научно-техническия прогрес като основа за нарастване ефективността на общественото производство, за осигуряване с партийни средства на концентрацията, специализацията, модернизацията и реконструкцията на икономиката на окръга (града), повишаване ефективността на производството и строителството и подобряване неговото качество, усъвършенстване организацията и ръководството на социалистическото съревнование и други актуални проблеми.

При това положение можем да декомпозираме на следните цели от второ равнище първата цел — „Партийното ръководство на икономиката за изпълнението на главната социално-икономическа задача в окръга (града)“:

грижите на партийните органи и организации за концентрация, специализация, модернизация и реконструкция на икономиката на окръга (града); повишаване ефективността на производството и строителството и подобряване на неговото качество; по-нататъшно развитие на науката и своевременно внедряване на научно-техническите постижения в народното стопанство; мобилизиране силите на партийните органи и организации за икономия на материали, суровини, енергия и труд; оказване помощ на партийните органи и първичните партийни организации за своевременно и качествено проектиране, ускоряване сроковете на строителството и бързо и пълно усвояване на производствените мощности; усъвършенстване на насрещните планове на трудовите колективи; разгръщане на социалистическото съревнование, непрестанно внимание за подготовката на кадрите за народното стопанство; подпомагане административните и стопанските ръководства за укрепване на социалистическата дисциплина (планова, технологична, договорна, финансова, трудова) като условие за изпълнение на главната социално-икономическа задача; насочване държавните органи и профсъюзите за подобряване материалното и културното благосъстояние на трудещите се в окръга (града).

Digitized by Google

В някои планове първата цел „Партийно ръководство на икономиката“ е декомпозирана не по проблеми, а по отрасли на народното стопанство — промишленост, транспорт и съобщения, строителство, селско стопанство. Този подход дава възможност за по-детайлно декомпозиране на съответните цели и обвързването им с конкретни мероприятия. Когато се пристъпи към извеждането на цели по отрасли на народното стопанство, се получават някои повторения. Например в почти всички планове е формулирана подцел за повишаване ефективността, концентрацията, специализацията и модернизацията в промишлеността, транспорта и селското стопанство. А това довежда и до обременяване на перспективните планове с мероприятия за подобряване на работата в тези отрасли.

В резултат на този начин на декомпозиране на целите по отрасли на народното стопанство в перспективните планове на почти всички окръжни комитети на Партията са планирани за периода 1976—1978 г. от 30 до 50 задачи и съответно от 140 до 190 големи мероприятия. Предлаганата система от цели до голяма степен не съдействува за намаляване броя на планираните мероприятия. Ето защо е необходимо да се избегне декомпозирането на подцелите по отрасли на народното стопанство, а да се прави по проблеми. Това ще ни позволи да обхванем всички задачи, които решава съответният партиен комитет, и ще се избягнат нежеланите повторения.

На подцели от второ равнище можем да декомпозираме и втората цел — „Партийното ръководство на духовната култура в окръга (града):

разгръщане на системна пропаганда и масово-политическа дейност за разясняване и изучаване решенията на XI конгрес на БКП, XXV конгрес на КПСС и Юлския пленум (1976 г.); усъвършенстване комунистическото възпитание на трудещите се; партийно ръководство на образованието, партийно ръководство на художественото творчество и културната дейност; партийно ръководство на дейността на средствата за масова информация и подобряване на материално-техническата им база; противопоставяне на идеологическата диверсия на империализма и отклоненията от марксизма-ленинизма; грижи за развитието и усъвършенстването на социалистическия начин на живот; усъвършенстване управлението на духовната дейност на територията на окръга (града).

В някои перспективни планове срещаме като самостоятелни раздели (цели на първо равнище) партийното ръководство на науката и образованието и идеологическата работа на Партията. Ако спазим изискванията на програмно-целевия и комплексен подход за последователното декомпозиране на целите и подреждането им в система от цели от еднакво ниво в случая тези две цели са подцели на второ равнище.

Почти всички подцели на втората подцел „Партийно ръководство на духовната култура в окръга (града)“ можем да декомпозираме на подцели от трето равнище. Ето как може да декомпозираме на подцели от трето равнище целта „Усъвършенстване комунистическото възпитание на трудещите се“:

дейност на окръжната (градската) партийна организация за формиране комунистически мироглед на трудещите се; подобряване класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание; естетическото възпитание на населението на окръга (града); по-нататъшното развитие на физическото възпитание; трудовото възпитание на младежта и възрастните в съответствие с изискванията на Програмата на Партията и решенията на XI конгрес.

На декомпозиране подлежи и третата подцел: „По-нататъшно нарастване ролята на окръжната (градската) партийна организация като ръководна и направляваща сила“:

повишаване ролята на първичните партийни организации като ръководни политически ядра на трудовите колективи и първообраз на бъдещото им състояние; по-нататъшно издигане научното равнище на партийно-организационната работа; усъвършенстване стила на партийните комитети на ръководните кадри и на партийния апарат; по-нататъшно подобряване подбора, обучението и възпитанието на кадрите; усъвършенстване партийното ръководство на държавните и стопанските органи и обществените организации и движения.

Digitized by Google

При декомпозиране на тази подцел от първо равнище се допускат някои слабости и несъобразности. Партийно-организационната дейност и партийното ръководство на държавните органи са формулирани като цели от първо равнище или равностойни цели (раздели): партийно ръководство на административните органи и укрепване отбранително-мобилизационната готовност; партийно ръководство на държавните и обществените органи и организации. По наше мнение мероприятията за осъществяване партийното ръководство на държавните и стопанските органи и обществените организации трябва да се свържат и изведат от третата сфера на партийната дейност и се подчинят на нарастване ръководната роля на Партията. При това положение те ще бъдат една от подцелите на третата цел от първо равнище: „По-нататъшно нарастване ролята на окръжната (градската) партийна организация като ръководна и направляваща сила".

В някои перспективни планове при декомпозирането на тази цел не се спазва изискването за подреждането на подцелите по равнища. Характерен пример в това отношение е формулирането на следните подцели: за по-нататъшно подобряване и регулиране на социалния и качествения състав, за повишаване ролята и авторитета на първичната партийна организация като ръководни политически ядра и първообраз на бъдещия трудов колектив.

В случая от по-високо равнище е подцелта относно развитието на първичната партийна организация като политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив. Нещо повече. Тя съдържа другата подцел и трябва да ги поставим на различни нива.

Почти всички подцели на второ равнище на целта: „По-нататъшно нарастване ръководната роля на окръжната партийна организация като ръководна направляваща сила" можем да декомпозираме на подцели от трето равнище. Да посочим за пример подцелта: „Повишаване ролята на първичните организации като ръководни политически ядра на трудовите колективи и развитието им като първообраз на бъдещото им състояние":

подобряване качествения състав на първичните партийни организации: издигане авангардната роля на ППО и комунистите; усъвършенствуване на вътрешнопартийната демокрация; разширяване и укрепване връзките на Партията с трудещите; подобряване ръководството на трудовите колективи; изграждане на комунистически добродетели; осъществяване на разнообразна идеологическа дейност.

На подобна декомпозиция подлежи и целта от второ равнище „По-нататъшно издигане на научността в партийно-организационната работа" на подцели от трето равнище:

издигане ролята на партийните организации като органи за политическо ръководство; използване постиженията на науката и изследванията на социалните процеси и явления в партийното ръководство; използване на по-ефективни форми и средства за партийно ръководство и социално управление; усъвършенствуване на партийната информация; изучаване, обобщаване и внедряване на положителния опит в партийната дейност; по-съвършен контрол и проверка на решенията и дейността на партийните комитети и първичните партийни организации.

Някои от подцелите могат да се декомпозират и до подцели на четвърто равнище. Такава цел е „Издигане ролята на партийните комитети като органи за политическо ръководство". Тя може да се декомпозира по следния начин:

разграничаване функциите на партийните органи от държавните и стопанските органи и обществените организации и движения; подобряване дейността на партийните комитети и бюра; подобряване уменето на партийните органи да прогнозират и моделират обществените процеси и отношения; осигуряване своевременна информация за социалните процеси.

След като формираме системата от цели, необходимо е да се отстранят от нея подцелите, които се дублират. Например при декомпозиране на целта „Повишаване ролята на ППО като политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив" на второ

Digitized by Google

равнище извеждаме подцел „Осъществяване на разнообразна идеологическа дейност в ППО и трудовия колектив". Поради това, че във втората цел на първото равнище се предвиждат разнообразни мероприятия, тази подцел отпада.

Посочената система от цели при перспективното планиране на партийните органи е примерна. В зависимост от конкретните задачи и особеностите на всяка териториално-административна единица могат да се формулират и други цели, а някои от посочените да отпаднат. Задължение на всеки партиен комитет е сам да определи целите, декомпозирането и извеждането на подцелите, като се спазва изискването те да се подреждат по значение, взаимна връзка и обусловеност.

Необходимо е да се отбележи, че партийните органи и досега поставяха задачи, близки до целите, които изисква програмно-целевият и комплексен подход. Обаче липсваше ясна и стройна система от цели, която още по-добре да очертае направленията на дейност на партийните органи.

* * *

Системата от цели на пръв поглед създава впечатление за шаблонизиране на планирането. До това може да се стигне, ако партийните органи я възприемат безкритично. Всеки партиен комитет ползва онова от системата, което е най-подходящо за него. От нея е необходимо да се изпуснат онези цели и задачи, които са решени или не са в такава степен актуални. Различното от досегашния подход е, че декомпозирането става не по отрасли, а по цели и задачи (проблеми). Така се избягва съществената слабост да се възприема терминологията на програмно-целевия и комплексен подход, а да се запазва досегашният начин на съставянето на плановете. Основание за това дава обстоятелството, че към плановете на някои партийни комитети има формулирани задачи, които не са непосредствено обвързани с мероприятия. Получава се така, че в областта на партийното ръководство на икономиката има основен раздел, към него — раздели по отрасли. Към всеки от тях се предвиждат задачи, проблеми и други, съвсем свободно формулирани цели. С това като че ли се изразява желание да се прилага програмно-целевият и комплексен подход. В перспективния план на окръжния комитет на Партията в Пловдив има раздел „Издигане партийното ръководство на икономиката", а в него — подраздел за партийното ръководство на промишлеността. Към първия проблем „Повишаване ефективността на промишленото производство и изпълнение на насрещните планове" са записани целите: действено ръководство и контрол по ритмично изпълнение на насрещните планове; най-пълно използване на създадените производствени мощности. Тези две цели са само пожелания. За реализирането им не се предвиждат никакви мероприятия. Вярно е, че в следващата графа са предвидени някои мероприятия, но те не са точно обвързани с целите и не са насочени към изпълнението им.

Както вече посочихме, едно от изискванията на програмно-целевия подход е планът да бъде комплексен. Комплексността се постига от една страна, чрез по-пълното декомпозиране на целите, а от друга, с предвижданите мероприятия. За изпълнението на дадена задача обикновено предвиждаме няколко мероприятия като пленум на окръжния комитет на Партията, обсъждане на различни проблеми в бюрото, научно-теоретически и практически конференции, обмяна на опит и други. Не бива обаче да се прекалява с планирането на мероприятия. Те трябва да бъдат толкова, колкото са необходими, за да се реши дадена задача. Освен това в живота непрекъснато възникват пробле-

Digitized by Google

ми. Опитът на партийните органи на КПСС, а и нашият опит показват, че планът трябва да бъде изпълнен не повече от 70 процента с мероприятия. Само тогава ще се предпазим от неудобството да планираме повече мероприятия, отколкото можем да изпълним.

Ето как можем да обвържем задачата за повишаване качеството на промишлената продукция с необходимите мероприятия, които да проведем:

1. Пленум на партийния орган, на който да се разгледа работата на партийните комитети и първичните партийни организации за повишаване качеството на промишлената продукция.

2. Въпроси за обсъждане в бюрото:

а) информация за изпълнение решенията на пленума за повишаване техническото равнище и качеството на продукцията;

б) информация за дейността на научно-техническите съюзи по издигане качеството на промишлената продукция;

в) за работата на профсъюзите относно подобряване качеството на промишлената продукция.

3. Обществен преглед на работата на партийните и стопанските органи по подготовката на предприятията за повишаване качеството на продукцията.

4. Окръжно съвещание.

5. Семинар.

Партийните органи са политически ръководства. Основното в тяхната работа е използването на политически средства за решаване на задачите. Нужно е да се предпазим от мероприятия, които са задължение на административните и стопанските органи или на обществените организации. Сега все още в сферата на партийното ръководство на икономиката подцелите така се формулират, че някои от мероприятията имат административен характер.

За да се прилага резултатно програмно-целевият и комплексен подход, кадрите трябва добре да познават неговите изисквания. Същността на подхода не бива да се подменя с терминологията му.

Програмно-целевият и комплексен подход не търпи несъгласуваност в целите, разточителство на мероприятия. Обратно, той изисква стегната организация на работата, стройна система от цели и мероприятия и настойчивост при изпълнението. С формирането на системата от цели и мероприятия към тях по-добре се разграничават функциите между партийните и държавните органи. Нараства още повече ролята на партийните комитети и организации като органи за политическо ръководство.

доц. Марко МАРКОВ

Digitized by Google

ИНТЕРНАЦИОНАЛИСТИТЕ ОТ ЖЕЛЕЗНОГОРСК

ЮРИЙ ГОНЧАРУК

— Добре ли се чувствувате в една бригада?
— Та ние просто не правим разлика кой е руснак, кой — българин!... — усмихва се Атанас...

Из беседата ми с бригадира Атанас Христов

КАКВО Е ТОВА „КМА"?

Изписаното тук „КМА" се разчита така: „Курска магнитна аномалия". В центъра на европейската част на СССР, в района на гр. Курск, отдавна било забелязано, че стрелката на компаса показва накъде и да е, само не на север. Притеглят я огромните залежи желязна руда. По-късно учените определили, че КМА се разпростира далеч зад пределите на Курска област — като лента с ширина около двеста километра. Прочутите рудни запаси тук вече се изчисляват в астрономически цифри — до 60—70 млрд тона са само богатите руди с желязно съдържание до 60 процента. На трилиони тонове възлизат „бедните" залежи, в които съдържанието на желязо е около 40 процента. Ако другаде на земята въобще няма желязо, Курската магнитна аномалия може да осигури планетата с руда в течение на столетия.

Но с голи ръце не можеш да вземеш тези богатства. За да се стигне до рудата, трябва да се снеме земен слой, варовик и камък с дебелина до 100—150, понякога и повече метра, да се построи цяла система дренажни шахти и отводнителни галерии. След това милионите тонове руда да се препратят в дробилно-сортировъчните фабрики и миннообогатителните комбинати, суровината да се достави в металургичните заводи. За усвояването на този гигантски руден басейн са необходими усилията на много научни и инженерни кадри, на десетки хиляди работници — рудничари и строители.

Сега в КМА действуват четири мощни рудодобивни карниери и три миннообогатителни комбината. Работниците от КМА дават годишно над 50 млн. т руда, в перспектива ще достигнат 120—140 млн. т. Но за да стане това, са потребни още много машини и работнически ръце.

Известно е, че главен доставчик на желязна руда в братските социалистически страни е Съветският съюз. Страните от СИВ са заинтересовани тези доставки да се увеличават и участвуват в развитието на КМА, изпращайки свои работници и специалисти, оборудване и машини. Така през 1980 г. след въвеждането в експлоатация на новите мощности на КМА, доставяната суровина от СССР за България, Унгария ГДР, Полша и Чехословакия ще се увеличи в сравнение с 1975 г. с повече от 20 процента.

В ГОЛЯМОТО НАЧИНАНИЕ НЯМА ДРЕБОЛИИ!

На обектите в КМА вече редица години работят шест хиляди български строители. Много от тях живеят в младия град Железногорск. Тук действува мощен миннообогатителен комбинат с карниера за добив на руда, обогатителна фабрика, с огромно транспортно стопанство и още много други производствени служби.

Първият секретар на Железногорския ГК на КПСС Виктор Иванов ни разказа:

— При нас и по-рано за различни срокове идваха специалисти от страните—членки на СИВ. Да устроим, да осигурим с всичко необходимо тридесетина души не е проблем. Друго е да се приемат шест хиляди! Затова градският партиен комитет, изпълкомът на градския народен съвет, ръководството на „Курскрудстрой" дълго преди да пристигнат българските другари, осъществи комплекс мероприятия от организационен и масово-политически характер.

За българските другари предварително бяха построени общежития за 800 души и 120 апартамента за семейни. Първо-

Материалът е написан за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

начално смятахме, че семейните ще са около 15 на сто. В действителност този процент излезе почти двойно по-голям. Това ни наложи да се погрижим за изграждането на още апартаменти.

Трябваше да се помисли и по много други въпроси — и големи, и малки, в това число и за такъв проблем като езиковата подготовка на телефонистките.

А ето че през август 1970 г. в Железногорск пристигнаха и първите български строители — триста души. За жителите на града ни това беше цяло събитие, много наши железногорци дойдоха на гарата да посрещнат другарите си от братска България. Скоро след това дойдоха още няколко групи. С новопристигащите се срещаха отговорни другари от градския партиен комитет, от изпълкома на градския народен съвет, от дирекцията на „Курскрудстрой", от сферата на обслужването. Запознахме ги с гр. Железногорск, със строителния тръст, където им предстоеше да работят, отговорихме на многото им въпроси.

— И въпреки всичко това излезе, че не всичко сме успели предварително да предвидим — добави Виктор Иванов. — Не отчетохме добре например спецификата на българската кухня. Тогава помолихме в Железногорск да бъдат изпратени български готвачи. В столовете за обществено хранене се появиха и български национални ястия. Сега те постоянно са в менюто на столовете и ресторантите в нашия град. Наложи се да решаваме и такъв проблем като осигуряването на специфични кухненски съдове и принадлежности.

— Битовите проблеми съвсем не са второстепенна работа — отбелязва Виктор Иванов. — Потребностите на строителите растат и ние трябва да се занимаваме с тях.

ВИСОКА ОЦЕНКА

Българите пристигнаха в Железногорск в разгара на строителството на първия етап на минообогатителния комбинат. Основната част от тях се вляха в колектива на строителите на комбината, другите в жилищното строителство. Основен девиз на българските дърводелци, арматуристи и бетонджии става лозунгът: **„Дошли сме да помагаме за развитието на КМА — да помагаме от душа!"**

С помощта на българските си другари строителите на комбината успяха до декември 1973 г. да предадат в експлоатация комплекс за годишна преработка на около 7,5 млн. т кварцити. Само след година беше завършена и предвидената по плана първа част на комбината.

Правителството и другите съветски органи отбелязаха с награди и почетни грамоти трудовите заслуги на българите от Железногорск. Девет души бяха наградени с ордени, двадесет удостоени със званието „Ударник на деветата петилетка."

Строителството на комбината продължава в пълен ход. В началото на 1977 г в строя влезе и друг голям обект — първият етап на фабриката за уедряване. Това предприятие произвежда суровини, позволяващи на металургичните заводи да изключват от своя технологичен цикъл редица операции и по този начин значително да съкратят времето на производство на метал. Фабриката е обзаведена с най-голямата в света машина с годишна производителност над три милиона висококачествена железнорудна суровина.

Не случайно при пускането на това уникално индустриално съоръжение генералният секретар на ЦК на КПСС Л. И. Брежнев отправи приветствие специално до строителите му. Той подчерта, че комплексът на фабриката за уедряване е най-сериозен принос в осъществяването на решенията за бързо усвояване на Курската магнитна аномалия, за по-нататъшното развитие на металургията. Чувствителен принос в това строителство — отбелязва Л И. Брежнев — внасят и трудещите се от Народна република България.

ИНТЕРНАЦИОНАЛНИТЕ БРИГАДИ

— На мен ми се е случвало у нас, в България, да участвувам в строителството на не един промишлен обект — разказва бригадирът на монтажниците Никола Добрев. — Но фабриката за уедряване в Железногорск наистина се оказа знаменит етап и в моята биография, и в биографиите на много други работници от България. Такова грандиозно съоръжение не ни се беше случвало да строим.

Бригадата на Добрев работела на корпуса на вагонообръщателя, на преразтоварващия възел, на склада за варовик, в строителството на още много други участъци на фабриката.

— Спомням си един случай — добавя той. — Трябваше срочно да поставим стенните панели на преразтоварващия възел, тъй че бързо да започне подреждането на необходимото оборудване. Монтажниците Юрий Сосновски, Николай Орехов, Велико Герасимов, Рафаил Ставлев и Богдан Митев се трудиха пряко силите си. Според нормите тази работа трябваше да се свърши за 20 смени, а те се справиха за помалко от 4...

Назовавайки монтажниците от своята бригада, Никола Добрев изрежда и български, и руски имена. Работата е в това, че на строителството тук **наред с отделните български и съветски бригади са създадени и интернационални уедрени комплексни бригади.** Едната от тях, създадена преди около две години, се ръководи от другаря Добрев и неговия руски колега Виктор Енин.

— Още от първите дни на съвместната ни дейност — разказва Никола Добрев — ние намерихме общ език помежду си и в пряк смисъл, и в косвен — в организацията на труда, в човешките си отношения. Например Виктор Енин е завършил техникум. На строителството на минообогатителния комбинат е от 1969 г. Опит натрупаха вече и българските работници. Така Атанас Василев работи тук от 1973 г. Много допринесоха за общия успех и Стефан

Digitized by Google

Стефанов, Мария Гойдина, Михаил Родичев, целият наш сплотен интернационален колектив.

Разговарях и с Иван Митяев и Атанас Христов — бригадири на друг интернационален колектив.

Христо е от София. Работил е като звеневи на арматуристи на строителството на Кремиковския металургичен комбинат. На него и на жена му Желязка отдавна им се искало да дойдат в СССР и те помолили да бъдат изпратени на КМА. В Железногорск пристигнали през 1973 г. заедно с деветгодишния си син и петгодишната си дъщеря. Отчитайки квалификацията му, още с пристигането му Атанас бил назначен за бригадир на строителството на първия етап на фабриката.

През 1974 г., след като комплексът бе предаден в експлоатация, бригадата била преведена на строителството на фабриката за уедряване. Тук тя се озовала редом с руската бригада на Митяев. Една била работната им площадка, еднакви задачите им, общи крановете и другите механизми. Затова бригадирите се замислили дали не ще е добре двете бригади да се обединят? Свикали общо събрание на двата колектива, обсъдили подробностите, след това предложението си съгласували с административното ръководство. И така 30 руски и 35 български строители започнали да работят заедно — с едни инструменти и по единен план.

— Добре ли се чувствувате в една бригада? — питам бригадира Христов.

— Та ние просто не правим разлика кой е руснак, кой — българин!... — усмихва се Атанас.

— А от вас двамата кой е по-възрастен?

— Аз — отговаря Иван Митяев. — Атанас е на тридесет и седем, а аз съм на четиридесет и шест. Но по длъжност и двамата сме еднакви или още по-точно — ние като че ли сме един бригадир в две лица. На работа идваме в различни смени, но предварително се уточняваме, както се полага. От останалите членове на бригадата всеки работи в тази смяна, в която за даденото време е най-необходима неговата квалификация. Българските арматуристи са по-опитни, нашите са предимно млади. Затова пък сред съветските работници има по-напреднали кофражисти и бетонджии.

Впрочем това деление до голяма степен е условно, тъй като освен основната си професия повечето от работниците са овладели още две-три други строителни специалности. Бригадата неслучайно се нарича комплексна: тя е способна самостоятелно да изпълни всякакви работи. Корпуса за смилане на рудата, на който стана обединяването на двата колектива, интернационалната бригада започна от нула, т. е. от изкопите, и го предаде завършен, „под ключ" и предсрочно!

Заместник-секретарят на партийния комитет на тръста „Курскрудстрой" Генадий Пожидаев ми съобщи, че бригадата Митяев—Христов се е превърнала в школа за челен опит на КМА. Тук идват хора от други бригади, за да заимствуват челни методи на работа, мъдрост от това интернационално сътрудничество.

Когато и аз споделих с Атанас Христов похвални слова за „школата", той само така ми отговори:

— Ние с Митяев специално не сме мислили за това. Просто стараехме се да повишим своята квалификация и квалификацията на другарите си, да направим работата по-интересна, творческа, да сплотим бригадата, да възпитаваме в нея чувство на колективизъм, на братство. А ето че се получи такава школа.

СЕКРЕТЪТ НА УСПЕХИТЕ

Добросъвестният ударен труд на пратениците на НРБ може да наведе на мисълта, че за работата си в СССР българските организации специално подбират най-добрите си майстори, тъй да се каже „елита".

— Разбира се, че не е така — обяснява ми секретарят на общостроителния партиен комитет на БКП Велин Илиев. — У нас в България също се извършва голямо строителство и квалифицираната работна ръка не стига. Затова по договореност със съветските организации заедно с хората, които добре владеят строителните специалности, в Железногорск пристигат и немалко новаци. В бригадата на Митяев—Христов например работи Христо Колев, по професия счетоводител. Тук той стана добър бетонджия. Наистина предишната си професия не захвърли — едновременно задочно се учи в съветско висше икономическо училище и вече е в пети курс. От 1970 г. насам в курсовете в Железногорск 250 души получиха работнически професии, 1200 повишиха квалификацията си.

Всяка година около петнадесет души завършват средно вечерно училище. Седемдесет български работници се учат задочно във Воронежския инженерно-строителен и в Киевския икономически институт. Повече от десет души вече станаха дипломирани инженери.

Над 150 български работници тук са членове на БКП. Те са обединени в няколко първични партийни организации, избират си общостроителен партиен комитет. В съответствие с решенията на БКП главното в дейността на българските комунисти тук сега е индивидуалната работа с кадрите. Да намериш самия партиен секретар в работната му канцелария не е леко. Всеки ден Илиев прекарва много време на строителните обекти, в общежитията, в работническите столове, беседва с работниците, отговаря на въпроси, помага да се решават производствени и лични, обществени, че дори и семейни проблеми. Същият стил на работа имат и другите членове на партийния комитет.

При пълната си уставна самостоятелност и независимост от градския комитет на КПСС, първичната партийна организация на БКП едновременно най-тясно е свързана с колектива на железногорските кому-

Digitized by Google

нисти, а партийният комитет на БКП всекидневно поддържа връзки с градския комитет на КПСС. Както отбелязва и Велин Илиев, главните им задачи в Железногорск съвпадат — това са политическото и идеологическото ръководство, изпълнението на производствената програма, осигуряването на нормални условия за труд и бит на работниците, тяхното комунистическо възпитание.

Затова партийните си и общоработническите си събрания съветските и българските строители често провеждат съвместно. Социалистическото съревнование между управленията, участъците, бригадите и отделните работници също е единно. Заедно със съветските си другари българските строители активно участвуваха в движението под девиза **„За шестдесетата годишнина на Октомври — шестдесет ударни седмици!"** Резултатите от съревнованието се обобщават и отчитат от представители на градския партиен комитет на КПСС, на партийния комитет в „Курскрудстрой" и на партийния комитет на българските строители. Програмите за семинарите и кръжоците за политическа просвета на едните и другите съдържат много общи теми — изучаването на материалите на XXV конгрес на КПСС и на XI конгрес на БКП, проблемите на развитото социалистическо общество, за шестдесетата годишнина от ВОСР и др. Железногорският комитет на КПСС подпомага българските другари и им изпраща лектори и пропагандисти.

Различни въпроси, свързани с работата и живота на българските строители в Железногорск, системно се осветляват във в. „Ударный труд". Българите често излизат с материали в местния печат и по радиото. Портретите на най-добрите български работници са поставени на градската почетна дъска.

И ДРУЖБА, И ЛЮБОВ...

На какво посвещават своя отдих българските строители тук?

Повече от триста души се занимават с художествена самодейност — пеят в хора, играят в танцовия ансамбъл, участвуват в националния български и в естрадния оркестър, занимават се в двата драматични колектива — на български и на руски език. През 1976 г. железногорските българи заеха първо място измежду всички български самодейни колективи в КМА.

В Железногорск свято тачат паметта на героите на едно от големите сражения във Великата отечествена война — Курската битка. Всяка година по местата на боевете от 1943 г. се провежда традиционен пробег от Железногорск до Понирей — повече от сто километра. В пробега, който продължава няколко дни, постоянно участвуват и български строители.

Мнозина се увличат от спорт — играят футбол, волейбол, баскетбол, шах и т. н. Сред тях има много силни борци и тежкоатлети. А сборният отбор на българските футболисти през миналата година зае второ място в шампионата в Курска област. Във връзка с това ръководството на „Курскрудстой" награди спортистите с екскурзия до Киев.

Българските строители посещават и други съветски градове по линията на местното бюро за екскурзии. За всеки от предлаганите маршрути по 15—20 места се запазват за желаещите измежду тях.

Имат и много другари сред жителите на Железногорск. Семейните по правило дружат със семейни — ходят си на гости, в празничните дни заедно са извън града. Младежта, естествено, е още по-общителна и сред тях дружбата преминава в любов. Вече са сключени 190 **интернационални брачни съюза.** Например Георги Петров, дърводелец от бригадата на Митяев—Христов, се е оженил за учителка. На тази сватба Христов бива „ръкоположен" за свекър. Сега Светлана Петрова очаква вече второ дете.

Както навсякъде в социалистическите страни, така и в Железногорск децата са „единствената привилегирована класа". Грижата за тях се проявява, разбира се, без оглед на националността. Светлана Петрова преподава химия. И тя се гордее, че нейният ученик от десети клас българинът Иван Данчев зае второ място на областната ученическа олимпиада по химия.

ТОВА ГОЛЯМО ИМЕ „ЖЕЛЕЗНОГОРЦИ"

Неотдавна в Железногорск се проведе общоградско събрание на партийния, държавния, профсъюзния и комсомолския актив с участието и на строителите от НРБ. С доклад пред актива излезе първият секретар на Железногорския комитет на КПСС др. Виктор Иванов. Той между другото отбеляза и следното:

— Предстои ни през десетата петилетка да увеличим производството почти 1,6 пъти и да повишим производителността на труда с 20 процента. Ние трябва да изградим и втората част на фабриката за уедряване. Едновременно в града трябва да построим млекозавод, около 12 000 апартамента и редица други културно-битови учреждения.

Когато казваме „железногорци", ние винаги имаме предвид и нашите български другари — наши братя по труд, по убеждения и по кръв.

Впрочем само две думи за кръвното родство. Разказаха ми как в бригадата на Виктор Енин и Никола Добрев с жената на един съветски работник се случила беда. Бързо трябвало да се намери кръв за преливане. Притекли се и руси, и българи. Тъй че тази жена си има и няколко свои български побратими.

Благодарим ви, другари, за тази благородна постъпка. Благодарим за честния ви и вдъхновен труд за благото на съветския и на българския народ! — си казва всеки железногорец в тази наша, ваша и на всички ни юбилейна Октомврийска година.

Digitized by Google

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

ВНИМАНИЕ И ГРИЖИ КЪМ НОВОСТИТЕ

АНДРЕЙ СТОЯНОВ
секретар на ОК на БКП — Видин

В етапа на изграждането на развитото социалистическо общество партийните органи решават нови проблеми и задачи, усвояват нов подход на ръководство, утвърден от XI конгрес на БКП. Новите задачи, новият подход изискват и нови методи и образци на организационния опит. Ето защо окръжният комитет на Партията във Видин насърчава изучаването, обобщаването и разпространяването на положителния опит в партийната работа. Ръководство за действие в това отношение за нас е постановката на Ленин. .. да не се задоволяваме с това, което е изработил у нас предишният опит, а да отиваме непременно по-нататък, да се стремим да постигнем непременно повече. Нашето внимание към този важен въпрос засилиха и Тезисите на ЦК за състоянието и развитието на БКП, където се казва: „И занапред неотменна задача на местните партийни органи да бъде обобщаването и внедряването на положителния опит".

И преди в окръжната партийна организация е създаван и обобщаван опит по конкретни проблеми на партийната работа. Но през последните години окръжният комитет се насочи към формиране на нов опит в няколко района на окръга. Целта бе да се мобилизират комунистите и безпартийните за решаване на съществен проблем за техния район, да се активизира инициативата и творчеството на партийните дейци и въз основа на резултатите да се изгради опит, който да бъде приложен след това във всички райони. При определяне на темите се ръководехме най-вече от условията и конкретните местни особености. Така например в района на АПК—Видин се изучава и обобщава опит по атеистическото възпитание на трудещите се. В АПК в Кула — по проблема за общественото мнение и настроение на трудещите се. В Химическия комбинат, където е съсредоточена голяма част от работническата класа на окръга, експериментирахме опит за политическото информиране на работниците и специалистите.

Как постъпихме при създаването на опита?

На първо място бяха разработени системи, които трябва да се приложат в работата по посочените проблеми. Разработването им не беше лек процес. Използвани бяха всички предимства на нашия стар опит, проучено бе как работят по проблема други партийни комитети в страната, опитът на КПСС. С помощта на научни работници и сътрудници на окръжния комитет системите бяха изготвени и популяризирани сред партийните кадри на районите. Хората, които трябваше да работят за тяхното приложение, преминаха курс за предварителна подготовка. Проведоха се и редица съвещания, срещи, обмяна на опит и други.

Digitized by Google

Не бързахме с цялостното приложение на системите. В продължение на две години прилагахме от начало само отделни страни и моменти. В практическата дейност някои от набелязаните форми, средства, методи се оказаха не дотам подходящи, други — погрешни, а трети разработки — непълни. С една дума, животът внасяше корекции, налагаше нови разработки, нови експерименти.

След като бе натрупан значителен опит по изучаването на общественото мнение и настроение, политическото информиране на трудещите се, пристъпихме към анализ на резултатите и неговото обобщаване. На основата на този опит изградихме система за изучаване на общественото мнение и настроение на трудещите се от окръга или както я наричаме, окръжна система за двустранна информация. Тя е продукт на органическото свързване на науката с практиката, с опита на партийните комитети и организации. Приложена веднъж в два партийни комитета, тя внесе убеждение у всички останали, че е проверен и действен образец, който съкращава редица от етапите на проучване при други условия. Бюрото на окръжния комитет взе решение тази система да бъде внедрена в работата на всички органи и организации — партийни и обществени. Неговите отдели внимателно следят как се изпълнява тя, оценяват резултатите, отчитат новото, което се ражда при нейното приложение. В това отношение голяма е ролята на партийните дейци, на инструкторите. Те са живата връзка между комитетите и организациите. На съвещания, на отчетно-изборни събрания или на заседания на комитетите и бюрата те съобщават резултатите, обясняват формите и методите на други комитети и бюра в реализирането на една и съща система. Така те допринасят положителният опит да се разпространи и въведе като масова практика.

Нов опит в партийната работа може да се създава на всички равнища. Така градският комитет на Партията в Белоградчик се зае и изгради свой опит по един много актуален проблем — изявата на стопанския ръководител като политически деец. Окръжният комитет препоръча на другите партийни комитети да обърнат внимание на този въпрос като ключов за решаване на редица стопански задачи. Без да са си поставили специална задача, редица заводски и общински партийни комитети постигнаха положителни резултати в изграждането на стопанските ръководители като политически дейци. С помощта на научни работници организирахме анкети, проучвания, проверки. С други думи — по проблема набрахме достатъчно наблюдения, опит, който обсъдихме на специално окръжно съвещание с участието на работници от Академията за обществени науки и социално управление. Неговата цел беше двойна — от една страна, да допринесе за активизирането на стопанските и административните ръководители като организатори и възпитатели на колективите и от друга — широко да разпространим натрупания вече опит, който да препоръчаме на всички партийни комитети и организации. И трябва да споделим откровено, че целта беше постигната.

Дълбока следа оставиха добре подкрепените с богати примери положителни прояви на редица стопански ръководители, показали образец на хора, възпитатели на трудовите колективи. Добре подействуваха и критичните бележки, и споделеният опит от изказалите се на съвещанието. Окръжният комитет издаде специална брошура с материалите от съвещанието, която предостави за ползване на първичните партийни организации.

Общинският партиен комитет в с. Капитановци стана инициатор на нов почин сред работниците, механизаторите и специалистите от селското стопанство. Той е продиктуван от девиза на XI конгрес „Ефективност и качество — качество и ефективност". Търсейки пъти-

Digitized by Google

щата за повишаване на качеството и ефективността в селскостопанските предприятия, партийният комитет стигна до този почин, който по същество е сбор от всичко най-добро в работата до този момент на комитета и на някои други партийни комитети в страната. Но новото е отделено, описано е, систематизирано е и му е придаден целенасочен вид. Починът се нарича: „Личен влог през седмата петилетка за повишаване на ефективността и качеството". Главното в него е борбата за повишаване на взискателността и отговорността на всеки труженик в изпълнение на петилетните задачи, което сега успешно се прилага. Градският комитет на Партията в Димово насочи всяка първична партийна организация към извеждане на собствен опит по определен проблем. Така партийната организация в Машиностроителния завод работи по усъвършенстването на партийното ръководство на масовите организации, а партийната организация в управлението на АПК — по подобряване на контрола и проверката на изпълнението като важно условие за издигане на авангардната роля на първичната организация. Партийната организация в с. Костичовци съсредоточи своето внимание върху работата с партийните групи. Бюрата на тези партийни организации по-често разглеждат посочените въпроси на свои заседания и на събрания, търсят подходяща литература. Градският комитет насочва и контролира формирането на опита, помага на секретарите да се ориентират в неговото обобщаване и описване.

Тези примери недвусмислено говорят, че в повечето случаи партийните комитети и бюра са инициаторите и организаторите на поставянето, извеждането и обобщаването на положителния опит. Тяхната дейност в това отношение се разпростира и в другите сфери на дейност, а не само в областта на партийната практика. В подкрепа на казаното мога да посоча почина на видинските химици. Инициатор и двигател на почина за извършване на реконструкция и модернизация със собствени сили и без спиране на производството бе партийният комитет и партийната организация. Изучаването на положителния опит и пренасянето му в други предприятия също бе дело на партийните комитети и организации. Партийна подкрепа намират и редица почини и начинания на профсъюзните органи и организации. На вниманието на партийните комитети стоят такива почини като — на знатния съветски строител Николай Злобин, на наставника Степан Витченко, на динамовци от Москва, на Саратовската и Лвовската система за управление на качеството, редица национални начинания и инициативи, свързани с повишаването на производителността на труда. Те изискват внимателно да се проучат от партийните комитети и да се приспособяват към местните условия, към конкретните обстоятелства и нужди.

Натрупването на положителен опит, неговото изучаване, обобщаване и разпространение не е стихиен процес. Окръжният комитет на Партията се стреми да го ръководи, организира и направлява. При това не смятаме, че само организации с утвърдени традиции на творчество могат да създават образци на положителен опит. Градският комитет на Партията във Видин възложи на всяка първична организация да изведе собствен опит по определен проблем, който периодически се споделя на срещи в градската организация, съвещания, деня на партийния секретар.

В практиката си винаги се съобразяваме с това, къде какъв опит ще изучаваме и извеждаме. Така например в някои общини, където има влияние религията, прилагаме системата за атеистическото възпитание на трудещите се, която не се налага да бъде прилагана другаде. А починът на химиците, който дава възможност за многократно повторение, успешно се прилага почти във всяко предприятие на окръга, та дори и извън него.

Digitized by Google

За набиране информация, свързана с новостите в партийната работа и обмяната на положителния опит, организационният отдел на ОК на БКП използва най-различни форми. Неговите сътрудници са разпределени и работят, от една страна, по отделни проблеми, а от друга, следят редовно отделните списания. Например един от инструкторите отговаря за сп. „Партийная жизнь", друг за сп. „Партиен живот", трети за рубриката „Партиен живот" във в. „Работническо дело" и т. н. Това дава възможност да не се изпускат от вниманието ни споделените по страниците на печата новости, показали добри резултати. В това отношение не лошо работи и кабинетът по партийно-организационните въпроси.

Напоследък в окръжния комитет на Партията периодически — на два месеца, организираме ден на секретарите на градските и общинските партийни комитети. Тематично програмата в тези дни е така съставена, че да има пълна възможност да се обсъждат въпроси из нашата организационна партийна практика и особено да се обменя положителен опит.

През април т. г. денят на секретарите на градските и общинските партийни комитети беше проведен на територията на градския комитет в Брегово. Обмени се опит по два въпроса: грижата на градския комитет и партийните организации за използване и съхранение на селскостопанската техника и работата на партийните организации в животновъдството. Разговорът се води на място в стопанските дворове и животновъдните ферми. Образцовата дейност и резултатите, с които се запознаха секретарите на градските и общинските комитети, споделиха на заседания на своите бюра в присъствието на бригадири и животновъди. Там се приеха мерки и се поведе борба за въвеждане на порядък и в техните райони.

Съществена е ролята и приносът на общите инструктори на окръжния комитет по изучаване и обобщаване на положителния опит. Те са хората, които най-добре наблюдават какво става по места и имат възможност за непосредствено участие в работата по създаване на положителен опит. Утвърждаващата се практика в организационния отдел да се обсъждат новостите и положителният опит в отделните райони способствува да се използва и разпространява нашият собствен опит, който често не се забелязваше.

За създаването и прилагането на положителен опит по всеки от посочените тук проблеми огромно е значението на съветския опит в партийната работа. Съветските партийни издания „Коммунист", „Партийная жизнь", „Политическое самообразование", „Молодой коммунист" и други отдавна са станали настолни книги в дейността на всеки секретар, на бюро или комитет, на всяка партийна организация. Разработването на всеки проблем, на система, винаги е свързано с изучаването на ценния съветски опит в съответното направление. Особено ни помага в работата опитът на областния комитет на Партията в побратимената Ровненска област на Съветска Украйна. Наши работни групи изучават този опит и широко го споделят с партийните комитети и организации. По опита на Минската партийна организация сега в окръга организираме единния политден, през който работниците на комитета се срещат с труженици от всички селища на окръга, разясняват важни задачи и документи, запознават се на място с настроението и самочувствието на хората.

Не е без значение да се каже, че сега значителна част от нашите партийни комитети имат собствени програми за внедряване на положителен опит в своята работа. В редица решения на пленумите и на бюрото на окръжния комитет се срещат редовно и точки, които задължават или препоръчват изучаването и внедряването на определен опит.

Digitized by Google

Правят се оценки за изпълнението на тези решения, организират се проверки за оказване на помощ на място.

Трябва да кажем обаче, че работата ни по изучаване и внедряване на положителния опит се съпътствува и от не малко слабости. Едни другари трудно и бавно оценяват значението на новото, с недоверие се отнасят към внедряването му; други започват с една инициатива, но не я довеждат докрай. Въпросът опира до това, да се възпитава у кадрите усет към новото, прогресивното, полезното, да се разгръща тяхната самоинициатива, деловитост, размах. Тази оценка в дейността на партийните кадри винаги е била поставяна на оценка. Тя вече е критерий за тяхната работа. Нетърпимост към застоя, обогатяване на познанията за обществените явления, готовност да се сподели видяното, наученото, прочетеното, творчески да се прилага чуждият опит — това сега е задачата. Ние си даваме сметка, че тези въпроси не се решават с един замах, с кампании, а чрез системна, последователна и целенасочена работа. И главното — да полагаме усилия тя да бъде доведена докрай.

ПРОБЛЕМНОСТ И ПЕРСПЕКТИВНОСТ

ЦАНЬО ГАБРОВСКИ
първи секретар на градския комитет на БКП — Разград

Проблемността и перспективността като съществени елементи на научния подход, важна черта на ленинския стил на работа и партийно ръководство, означават своевременно откриване и систематизиране на онези задачи, които трябва да се решават в дадения момент и в бъдеще, защото определят както развитието на трудовия колектив и неговия национален принос, така и развитието на самата партийна организация като ръководно ядро и първообраз на бъдещото му състояние.

На основата на комплексния и програмно-целевия подход градският комитет на Партията се насочи по-задълбочено и цялостно да проучи перспективното развитие и изграждане на Разград до 1990 година и оттук да определи главните проблеми за работа на градската партийна организация и нейните звена.

Проведохме заседание на градския комитет, на което се направи преглед на постигнатото през последните 20 години и се утвърдиха основни насоки за разработване на програма за перспективното развитие на града до 1990 година. Програмата се разработва съвместно с научен колектив от Свищовския икономически институт въз основа на широка и задълбочена изследователска работа, съобразена с тенденциите на развитие на околния макро- и микрорайон. Други колективи усилено работят върху териториално-селищното устройство на града за изграждането на общ градоустройствен план. Първият етап се обсъди във върховния съвет на бившето Министерство на строежите и архитектурата. Цялата тази огромна работа се извършва от позицията на мултипликационния подход с тенденция през следващите години да се осигурят възможности за умножаване на резултатите във всички сфери на обществения живот и особено в икономиката.

Работата за изясняване перспективата на града въз основа на насоките на конгреса и последните партийни пленуми в общи линии ще бъде завършена до края на 1977 година.

Digitized by Google

Комплексната програма за социално-икономическото развитие на града има следната структура:

— Промишленото развитие на градското стопанство се определя в три направления — металообработване и машиностроене, химическа (особено фармацевтична) и силикатна промишленост. Чрез комплексна и комбинатна организация и затваряне на производствените цикли се търси мултипликационен ефект;

— Върху тази основа се гради комплексната система на обслужването — търговско, образователно, културно и т. н., като се разработва по-мащабна териториално-селищна система на града.

— Преглед на идейно-застроителния план, за да се постигне посъвременно архитектурно и комуникационно изграждане на града, съответстващо на неговото бъдещо развитие.

Съставянето на такава генерална перспективна програма наложи като неразделна част от нея да се изработи система от мероприятия за повишаване ръководната роля на градската партийна организация и градския комитет, за повишаване ролята на градския народен съвет и обществените организации. По този начин цялата организаторска и идейно-политическа дейност непосредствено се свързва и със социално-икономическото развитие на града. Нали точно такъв е духът на Търновското съвещание. Отдавна се говори за ефективност в партийната работа. Но този разговор става актуален особено сега. И то не във връзка с нещо друго, а с ефективността в стопанската дейност. И ако търсим верния път за постигане на умножаващ ефект в ръководната работа на партийния комитет и партийната организация, този път минава и през тясно обвързаната партийна работа със задачите на икономиката и по-точно, на успешното и ускорено осъществяване на концентрацията и специализацията на производството. Това означава да се усвои по-съвършен стил на партийно ръководство, като се залочне от проучването и разкриването на обществената необходимост, като се очертае перспектива и се изгради система от проблеми, като се приемат верни решения с мероприятия за тяхното изпълнение и се прикрепи с проверка на изпълнението, с оценка на резултатите и отговорността, без да се чака да изтекат определените срокове.

Градският комитет и неговото бюро се насочиха главно към онези проблеми, които в последните години намериха задълбочено отражение в партийните документи. И перспективността, и проблемността в работата на градската партийна организация и градския комитет се организират върху тази основа.

* * *

Още Националната партийна конференция (1974 г.) посочи, че сърцевината на партийната работа в областта на икономиката на съвременния етап е повишаване обществената производителност на труда. През седмата петилетка този проблем роди по-ясен и конкретен лозунг — „Ефективност и качество, качество и ефективност". Стана ясно, че най-остър в този момент е въпросът за изпълнението на качествените показатели на плана. А най-верният път за изпълнение на качествените показатели е усъвършенстването на технологията на производството на базата на най-съвременните научно-технически постижения и подобряването на организацията и съдържанието на социалистическия труд. Всичко това наложи градският комитет на Партията да се занимае по-цялостно и задълбочено с двата проблема.

Проведе се, първо, пленум за приемането на програма за реконструирането и модернизирането на промишлеността и другите производства в града. Тази програма с помощта на министерствата и обединенията се изпълнява последователно. Тя все повече и повече фокусира

Digitized by Google

вниманието на всички, които имат задължения за нейното изпълнение. С особена острота и внимание въпросите на модернизацията и реконструкцията стоят пред партийните комитети и организации в Завода за антибиотици, ЗСП „Д. Стефанов", МЗ „Дружба", месокомбинат „Родопа" и други. Заводските партийни комитети и стопанските ръководства активно работят за осигуряване на материалните предпоставки за тяхното осъществяване. Градската комсомолска организация насочи техническото и научното творчество на младежта и обяви в чест на 60-годишнината на Великия октомври 60 ударни седмици. Профсъюзните организации преориентираха съревнованието към тези проблеми. Инженерно-техническият състав внася личен принос за усъвършенствуване технологията на производството и т. н.

Бюрото на градския комитет на Партията състави програма за разгръщане инициативата на трудовите колективи за по-голям принос в националния доход. За тая цел ще се използват всички фактори за повишаване производителността на труда и особено усъвършенствуването на технологията на производството. Така ще се постигне по-ефективно оползотворяване на основните фондове, на живия труд и ще се реализира по-голяма икономия на суровини, материали и енергия. Тази инициатива има голямо политическо значение, понеже изцяло подчинява интересите на предприятията и колективите на националните интереси, на основната постановка на Централния комитет на Партията, формулирана от др. Тодор Живков на Юлския пленум — от всеки лев да се получава най-голям резултат за увеличаване на националния доход. Цялата градска партийна организация прегърна този лозунг с ясното съзнание, че така ще се решат двата крупни проблема на нашето ускорено развитие на съвременния етап — разширеното възпроизводство и повишаването на жизненото равнище на народа.

Другият проблем, който се открои, е усъвършенствуването на социалистическия труд. Социалистическият труд, както се подчерта на Единадесетия конгрес и на Юлския пленум на Централния комитет, е сърцевината на социалистическия начин на живот. Нас ни вълнува този проблем, защото независимо от социалистическата същност на съвременния труд съществуват и негативи, които имат главно субективна основа, и следва да се премахнат. Освен това при зрелия социализъм от само себе си се разбира, че и трудът трябва да се превърне в осъзната потребност.

Науката навлезе в социалистическото производство до такава степен, че самата тя се превърна в производителна сила. Все по-голямото освобождение на труда от природните зависимости чрез науката става дълбок обективен процес, обезпечаващ главното направление за пълната свобода на личността. Икономическото мотивиране на трудовата дейност на хората обаче и в процеса на изграждането на развито социалистическо общество не е изгубило своята роля. Особеното е в това, че то започва да отстъпва своето доминиращо значение на други мотиви, на други стимули към труда и най-вече на обществената полезност на труда. Заработката е важна, но основното е в смисъла, в характера на работата, нейната обществена значимост. Налага се обективната тенденция, която трябва да бъде овладяна от партийното ръководство: хората да започнат да ценят съдържанието на труда, а не какво лично ще спечелят от него, труд, в който те влагат нещо свое, ново, проявяват находчивост, майсторство, оперативност. Именно за това в нашия град се разгърна инициативата за приемане на насрещни планове и обещания за „Личен принос в изпълнение решенията на XI конгрес". Това са явления, които потвърждават, че социалната значимост на социалистическия труд се превръща в основен мотив, който много по-силно организира трудовата дейност на масите, отколкото икономическия мотив.

Digitized by Google

Всичко това ни даде основание да подходим по-задълбочено към проблемите на социалистическия труд, да активизираме трудещите се за изпълнението на производствените програми и за превръщането на труда в още по-силен фактор за комунистическо възпитание.

В Завода за антибиотици под ръководството на партийния комитет с активното участие на стопанското ръководство и ръководствата на масовите организации се състави, обсъди и прие комплексна програма за утвърждаване на образцов социалистически труд. В нея са посочени, изяснени и обосновани факторите, които влияят за неговото формиране. Въз основа на тази заводска програма се приеха програми по цехове. Бригадите и отделните работници също поемат задължения. Градският комитет на Партията обобщи натрупания опит и организира движението за образцов социалистически труд в целия град. Това хармонира с перспективната комплексна програма за социално-икономическото развитие на Разград до 1990 година, в която централната задача е превръщането му в съвременен социалистически град.

Градският комитет на Партията във връзка с подготовката на пленум за повишаване ефективността и качеството на социалистическия труд направи социологическо проучване. Получиха се данни, които дават характеристика на социалистическото разпределение, материалното и моралното стимулиране, на мотивите за участие в съревнованието, къде и как се уплътнява работното време и пр.

Ние смятаме, че един такъв подход непосредствено обвързваме, от една страна, организационно-партийната и идеологическата работа с проблемите на икономиката, и от друга, създаваме активна връзка между самата организационно-партийна и идеологическа работа.

* ■ *

Постановката, че Комунистическата партия и при зрелия социализъм, превърнала се в авангард на целия народ, си остава партия на работническата класа, наложи задълбочено и детайлно да проучим състава на всички първични партийни организации и определим какви открити проблеми има за състава на градската организация в близка и по-далечна перспектива. Работата се оказа доста сложна. Задълбоченият анализ на състава на първичните организации показа, че е необходима конкретна работа за формирането на авторитетни партийни ядра по производствени звена и работни площадки. Като цяло количественият и качественият състав на партийните организации в ЗСП „Д. Стефанов", МЗ „Дружба", Завода за антибиотици и други е добър, но се оказа, че в някои основни цехове и участъци има само по двама-трима комунисти. Очевидно в тези трудови колективи авангардната роля на Партията не може да се прояви в достатъчна степен. Стигна се до пленум на градския комитет на Партията. В резултат на изпълнението на решенията му сега се осъществява правилен процес на развитието на градската партийна организация и на самите първични партийни организации. Направи се пълна характеристика на всички работни места, което помага на първичните организации точно и целесъобразно да се насочат към подготовката и приемането на нови партийни членове из средата на работническата класа. Даваме си сметка обаче, че с приемането им в Партията създаваме само предпоставка за успеха на бъдещата ни работа сред трудовите колективи. Главното си остава неотклонно, системно и целенасочено да работим с тях, както с всички партийни кадри. По програма, изработена с междуокръжната партийна школа, новоприетите комунисти преминават двегодишен курс на обучение, където усвояват основните проблеми на партийното строителство. Обучението и на секретарите на първичните организации, и на комунистите съчетаваме с обмяната на положителния опит диференцирано по отрасли.

Digitized by Google

„Авторитетът и ръководната роля на партийната организация — отбеляза др. Тодор Живков в своето заключително слово на Националното съвещание във Велико Търново — зависят... от нейния качествен състав, от подготовката, равнището и работата на отделния комунист". Като се съобразяваме и с постановките, че колкото по-висока е партийната закалка и съзнателността на всеки комунист, толкова по-добре той служи за пример на останалите трудещи се, толкова повече партийната организация ще бъде по-уважавана и ще изпълнява ролята си на политически ръководител, в цялата градска партийна организация организирахме разговор за авторитета и личния пример на комуниста, за ефективността на неговата работа. С това целим да обогатим дейността на първичните организации, да усъвършенстваме техния вътрешен живот, да издигнем и повишим личния пример на всеки комунист в изпълнение решенията на Единадесетия партиен конгрес и Юлския пленум, да създадем обстановка на висока взискателност към дейността и поведението му в труда, обществения живот и семейството. Разговорът започна в партийните групи, където се обсъдиха отчети от комунистите и се направиха оценки от отговорниците на партийните групи. Поеха се нови задължения, поставиха се партийни поръчения. През втория етап от разговора на събрания на първичните партийни организации се приемат оценки, обобщаващи извършеното в партийните групи, и се набелязват мерки за подобряване на работата.

Градският комитет на пленарно заседание обсъди работата за повишаване ефективността и качеството на социалистическия труд, за прилагането на ленинските принципи на стопанисване и ръководство на градското стопанство. При подготовката на пленума насочихме партийните организации да повишат отговорността и личния принос на комунистите за изпълнение решенията на Единадесетия конгрес. Всеки комунист от градската партийна организация пое задължения, които по години на петилетката са отразени в специални книжки „XI конгрес и моят принос". Системно на партийни събрания се прави отчет и оценка на изпълнението им. Те представляват един момент от работата за повишаване авангардната роля на комунистите и ръководната роля на партийните организации, момент от разговора за издигане авторитета и личния пример на партийните членове, за повишаване ефективността и качеството на вътрешнопартийната работа. В края на тази година разговорът ще приключи с научно-практическа конференция.

Многообразнето от форми и средства, които използва градската партийна организация в партийно-политическата и организаторската работа сред трудовите колективи, усилията, които полага за по-пълното прилагане на научния подход, са насочени към практическото претворяване в живота решенията на Единадесетия конгрес и Юлския пленум на Централния комитет на Партията, за ускореното превръщане на Разград в съвременен социалистически град!

БОГАТ ИЗВОР НА ЗНАНИЯ И ЗА ВЪЗПИТАНИЕ

Съхраняването и опазването на документалните материали е необходима, важна и полезна партийна дейност. От тях науката и партийната пропаганда ще се ползват винаги при решаването на много проблеми, свързани със строителството на социализма и с възпитанието на трудещите се.

През април 1957 г. Секретариатът на ЦК на БКП прие решение за създаване на партийни архиви към окръжните комитети на Партията. Утвърден беше и правилник за тяхното устройство и задачи, съставен на основата на богатия съветски опит в областта на архивната теория и практика.

Годината 1957 беше рождена и за Плевенския окръжен партиен архив. Пред него бе поставена задачата да събере, научно-технически да обработи и съхрани документалните материали на всички партийни

Digitized by Google

и комсомолски комитети и организации, които са действували и действуват на територията не само на сегашния, но и на бившия окръг. Налагаше се да се издири партийната и комсомолската документация за първите години след 9. IX. 1944 г., която в много случаи бе разпиляна по прашните тавани и във влажните мазета, и да се организира обработката на архивните фондове. За първичната обработка на материалите беше привлечен голям актив от доброволни сътрудници, които в продължение на месеци се трудиха найстарателно върху документите. За помалко от две години това богатство на окръжната партийна организация, което обхваща първите 15 години след 9. IX. 1944 г., беше приведено в ред. През следващите години се установи практика новите постъпления на документи в архива от партийните комитети и организации да става на две години.

Равносметката на двадесетгодишната биография на окръжния партиен архив показва 967 приети фонда за периода 1944—1975 г. с над 60 000 архивни дела, 635 читатели и 2343 читателски посещения. Съхранените документи отразяват творческата инициатива на партийните комитети и организации в периода на строителството на социализма. Те показват борбата на Партията по места за укрепването на народната власт непосредствено след 9. IX. 1944 г., национализацията на индустрията, изграждането на промишлеността, социалистическото преустройство на селското стопанство, културната революция и редица още важни моменти от дейността на окръжната партийна организация във всички обществени сфери.

Наред с издирването, комплектуването и обработката на архивните фондове в партийния архив са постъпили и над 750 спомена. Те са написани от стари революционни кадри, взели активно участие в живота и борбите на Партията и РМС до 9. IX. 1944 г.

От няколко години окръжният партиен архив е настанен в новопостроената сграда на междуокръжната партийна школа, където разполага с просторно и добре обзаведено хранилище, уютна читалня за посетителите и канцеларии.

Фондовете на партийния архив привличат много изследователи от научните институти и висшите учебни заведения в страната. Използвани са документи при разработването на теоретически проблеми, при изследването на закономерностите на нашето развитие, при изучаването и обобщаването на практиката на строителството на социализма и др. В читалнята на архива 122 читатели са използвали 6582 архивни единици с научноизследователски цели. За отбелязване са изследванията на Б. Матеев за началото на социалистическото преустройство на българското село, на Иван Радков за дейността на БКП за създаване на местни органи на народната власт, на Б. Йорданов за ленинското учение за работническия контрол и дейността на БКП, на К. Кулов за класовата борба на село, на Д. Тишев за съвместната работа на БКП и БЗНС в строителството на социализма, на Ст. Танев за интернационалната мисия на Съветската армия в България, на В. Янчев за въоръжената борба в XI въстаническа оперативна зона и други.

Плевенският окръжен партиен архив е посещаван и от съветски изследователи, които подготвят кандидатски и докторски дисертации.

Местни историци, музейни работници, студенти и други редовно посещават архива и използват документални материали по най-различни теми, свързани с историята на Партията в Плевенския край. Всеки ден тук се подготвят справки по документите на партийни комитети, организации и отделни комунисти.

Видно е, че документалните материали са богат извор за изучаване историята на Българската комунистическа партия. Тяхното правилно и най-пълно използване обаче от партийно-историческата наука може да се постигне само при наличието на един добре съставен и организиран научно-справочен апарат. Той ще предостави на изследователите разкрито съдържанието на документите, в които е отразена дейността на Партията в различните сфери на нашия стопански, политически и културен живот.

Изграждането на справочния апарат е въпрос с голямо практическо значение. Затова една от постоянните наши задачи е да се разкрива тематично съдържанието на документите от най-ценните архивни фондове и да се създаде един пълен предметно-тематичен каталог. Само по този начин те няма да останат мъртъв капитал, а ще се въведат в научно обръщение.

Освен предметно-тематичния каталог партийният архив разполага и с други каталози, картотеки, указатели, които улесняват справочната работа за даване на бърза и най-пълна информация.

В навечерието на 20-годишнината от създаването на архива неговите сътрудници ясно виждат задачите, които стоят пред тях. Те влагат своето умение, за да може събраните документи да бъдат използвани за нуждите на Партията при решаването на важни идейно-политически въпроси, ще съдействуват за подема на партийно-историческата наука, за политико-възпитателната и пропагандната дейност на Партията.

Стойо ГАНЕВ
завеждащ партийния архив
при окръжния комитет на БКП — Плевен

Digitized by Google

ДВАМА ЗАВОДСКИ СЕКРЕТАРИ РАЗКАЗВАТ

ЕФЕКТИВНОСТТА И ПОЛИТИЧЕСКАТА АГИТАЦИЯ

За плана отговаря всеки. Това стана актуалната тема на беседите на агитаторите, на индивидуалната работа, на нагледната агитация на заводската партийна организация в текстилния завод „Петко Енев" в Нова Загора още в първите дни, да, именно дни, а не седмици и месеци на седмата петилетка. Защо? Едно тревожно признание — колективът ни навлезе в седмата петилетка с голям пасив, с чувствително неизпълнение на държавния план за прежди и тъкани, от които нашият пазар изпитва остра нужда.

Цялата организаторска, политическа, административно-стопанска работа насочихме към разкриване и привеждане в действие на всички резерви в техниката, технологията, работната сила; към преодоляване на смущенията и неувереността в собствените сили, мобилизиране на целия колектив за качествено и предсрочно извършване на реконструкция и модернизация на част от оборудването, за бързо достигане на качествените показатели на плана. Мястото на агитацията не е най-маловажно. Тя трябваше да съдействува всеки работник ясно да си представи своето място в трудовия процес, да знае какво върши и защо го върши, какво зависи от него, да чувствува, че неговият труд е необходима част от общата работа, че тя най-тясно се съединява с онези задачи, които Партията поставя за настоящата петилетка, а и за следващия, по-продължителен период. А когато знаеш, че от твоето лично участие в общото дело, от личния ти трудов принос зависи успешното изпълнение на голямата програма на социалистическото строителство, ти си възлагаш и по-високи задачи. Задачата, която си поставихме, беше планът.

Главната тежест в разясняването падна върху групата докладчици и политинформаторите. Това са предимно комунисти, комсомолци и безпартийни активисти общо 45 души. Придобили опит да използват резултатно и колективните, и индивидуалните форми на агитационно-разяснителната работа. Според особеностите на момента, характера на социално-икономическата програма на завода политическата агитация определи своите задачи така:

Първичната партийна организация при цех „Подготвителен" да разясни и убеди колектива и специализираната група, че е необходимо срочно и качествено да се извърши реконструкцията и модернизацията.

Колективът на цех „Предачен" да преодолее изоставането в изпълнението на плана, да се укрепи трудовата и технологичната дисциплина, да се подобри качеството на продукцията.

Активът на първичната партийна организация при цех „Тъкачен" да работи за създаване на психологическа нагласа у преобладаващата

Digitized by Google

част от колектива, възможността да се премине на многомашинно обслужване и по примера на бригадата на героя на социалистическия труд Лиляна Димитрова — на нова бригадна организация на труд и заплащане.

Първичната партийна организация на инженерно-техническите работници и администрацията се зае с повишаване ролята и приноса на всеки специалист и служител за усъвършенствуване на административно-управленческата дейност, за укрепване на колектива и икономическо стабилизиране на предприятието. Уточнихме и насоките на агитационно-разяснителната работа на първичните партийни организации, комсомолските и профсъюзните организации в техническите отдели и спомагателното стопанство. Конкретни поръчения получиха заводският партиен, профсъюзен и комсомолски актив, активите на първичните партийни организации.

Запознаването на всеки член на колектива с общите и конкретните задачи, всекидневната грижа на всеки труженик за повишаване ефективността и качеството на труда ние считаме за важен момент в целокупната ни дейност. На него отделяме най-голямо внимание. На партийните, профсъюзни и комсомолски събрания, срещи с актива, чрез индивидуалната разяснителна работа, нагледната агитация, предаванията на радиоуредбата се стремим все по-точно и по-пълно да информираме членовете на заводския колектив за състоянието и предстоящите задачи, за политическото значение на всеки проблем. Тази системна разяснителна дейност на партийните бюра, на първичните партийни организации предизвиква активността на комунистите, на всички трудещи се в колектива, която се изрази в търсене на нови резерви за повишаване производителността на труда, повишаване качеството на продукцията и преди всичко повишаване личната отговорност за изпълнението на показателите на плана, на всеки пункт от социалистическите обещания. Сериозни размисли в партийния комитет, в стопанското ръководство предизвикаха предложенията, направени на отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации за достигане на проектните мощности на отделни машини, от целия завод; на пътищата за повишаване качеството на труда на всяко работно място. Работниците поставиха въпроса така: с каквото качество изпредем и изтъчем, на каквато цена произведем, такова качество и на такава цена ще купим утре на пазара собствената си продукция.

При нас се утвърди правилото всички решени и нерешени въпроси, всички задачи да довеждаме до знанието на колектива, да се съветваме с колектива, така да се каже, ръката на партийната организация да бъде винаги на пулса на колектива. Убедихме се, че там където нашето въздействие стигне до ума и сърцето, то и морално-политическата и психологическата атмосфера е добра и производствените резултати са насърчителни. Нашето вътрешнозаводско съревнование свидетелствува за политическата и трудовата активност на хората. То създава напрегната, но ведра атмосфера. За това допринася както добрата организация, така и правилното прилагане на материалните и моралните стимули. Не е възможно наградата да е винаги кой знае колко голяма, но стремежът ни е всяка добра проява да бъде отбелязана и поощрена. Благодарствени телеграми, поздравителни адреси, мълнии ежедневно адресираме до колектива, до първенеца и неговото семейство. Предсрочното изпълнение от определен работник или колектив на тримесечен и годишен план непременно е съпроводено с митинг, малко тържество, цветя, книга, лична благодарност на вишестоящия ръководител, снимка в почетното табло, поздравление по заводската и градската радиоуредба. Успоредно с това обект на нашата масово-политическа работа и нагледна агитация са и нерешените въпроси,

Digitized by Google

изоставащите колективи, нарушителите на дисциплината и обществения ред. Критичните бележки и предложенията на работниците като елемент на обратна информация са винаги в центъра на нашето внимание. Традиция стана въпросите и сигналите от отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации, профсъюзните и комсомолските организации да се проучват внимателно и организирано да се дават компетентни отговори на събранията и на специални табла в цеховете. Така постъпваме и с мнения за отчитане резултатите от тримесечията. Този подход наред с ефекта, който носи в пряката производствена дейност, допринася и за укрепване връзките и доверието между ръководители и изпълнители, вяра и чувство за обществена значимост на участието на всеки в управлението на обществените дела.

Значителен дял от задачите на политическата агитация възлагаме на преките ръководители. Ето защо заводският партиен комитет и партийните бюра предприеха мерки за издигане ролята на майсторите като организатори и възпитатели на колективите, като агитатори. В завода е създаден съвет на майсторите и ние вече отчитаме неговата полезна дейност. Всеки месец в деня на майстора се обсъждат такива въпроси: за съчетаване на строгата взискателност с отзивчивост и внимателно отношение към хората; за зачитане мнението на работника; строго очертаване на неговите права и задължения. На срещи, събрания на активите и партийните групи, на съвещание в самите секции и бригади с участието на партийни, стопански, профсъюзни и комсомолски ръководители на цеховете и общо на завода се обсъждат и решават въпроси на взаимоотношенията, на трудовата дисциплина, на социално-битовото обслужване. Често пъти отговорни партийни и стопански работници в завода предизвикват разглеждането и решаването на даден проблем. Наскоро директорката на завода в разговор със секционни майстори от цех „Тъкачен" почувствувала, че духът, настроението за работа са спаднали поради намаленото заплащане в предхождащия месец. Партийният комитет приемейното предложение и организира среща с всички секционни майстори. Колективно уточнихме мерките за преодоляване на затрудненията. Използвахме различните форми на политическа агитация за изучаване мненията и настроенията в първичните партийни организации, в трудовите колективи и взехме организирани мерки за насочване на тези мнения и настроения в желаната насока.

Един пример. В началото на 1976 година героят на социалистическия труд Лиляна Димитрова пое обещание да експериментира нова бригадна организация на многомашинно обслужване и да работи на 56 при норма 11 стана. За инициаторката и за ръководството на завода това беше един добре обмислен и разчетен ход за ентусиазиране на колектива към нови претворения през седмата петилетка. Но за младия и неопитен колектив на цеха това беше изненада, риск, непосилна задача. Търпеливо заработихме за реализиране на експеримента. След първите резултати проведохме срещи в партийните групи, в смените и участъците, за да запознаем тъкачките и секционните майстори с новата организация на труд и заплащане. На други срещи разяснихме целите на новата инициатива; информирахме за всяка нова победа в изпълнението на плана. Скоро у редица комунисти и комсомолци се роди амбиция и самочувствие да последват примера на Лиляна Димитрова. Така за няколко месеца, без да сме администрирали без никого да сме принуждавали, можехме да изчислим: производителността на труда на едно лице в бригадата се увеличи с 33 на сто, ръстът на работната заплата с 11 на сто. Многомашинното обслужване се увеличи: за тъкачките със 170 на сто, за секционните майсто

Digitized by Google

ри със 158 на сто и значителни икономии на труд на всеки 1000 метра тъкани.

За тези успехи има дял и продължителната индивидуална работа с хората и умелото съчетаване на масово-политическата със строго планирана организационно-техническа, икономическа, административно-стопанска работа от партийното и стопанското ръководство, от ръководствата на профсъюзната и комсомолската организация.

Разбира се, успехите не ни главозамайват, не отслабваме политическата, организаторската и възпитателната работа. Работници, техници, специалисти, служители и ръководители, осъзнали и приели като свои поставените от Единадесетия партиен конгрес и конкретизирани от Юлския пленум задачи, все по-активно работят за тяхното претворяване в живота.

Вельо КИРИЛОВ
секретар на заводския партиен комитет
в текстилния завод „П. Енев" — Нова Загора

ЕФЕКТИВНОСТТА И ИНДИВИДУАЛНАТА РАБОТА

В навечерието на забележителното историческо събитие — 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция, завод „6-ти септември" в София произведе 200-хилядния електрокар. Заводската партийна организация, трудовият колектив поднесоха юбилейния електрокар в дар на строителите на Байкало-Амурската магистрала.

Пътят от първия до юбилейния електрокар за всички нас — комунисти, комсомолци, безпартийни, инженери и техници, ръководители и работници, беше път на вдъхновен труд. Свой принос имат и първичната партийна организация, и трудовият колектив на ковашко-пресовия цех. Между положителните изменения в цеха освен ритмичното изпълнение на производствените задачи с ярки черти се отличават подобрените междуличностни отношения в бригадите, участъците, в цеха. Един от факторите е индивидуалният, диференциран подход към всекиго. Първичната партийна организация, макар и малка — състои се от 13 комунисти, умело ръководи процеса на подобряване на индивидуалната работа с хората. Преди всичко тя се съобразява с реалните възможности на колектива да решава въпросите на производството, с моралната и професионалната подготовка на отделния работник, на прекия ръководител, на специалиста.

„Умело провежданата индивидуална работа с хората в цеха — казва Цветан Киров, секретар на първичната партийна организация — се оказа подходящ метод за активизиране на отделния човек и на целия колектив".

Цялата организаторска и изпълнителска дейност, лабораторията, в която се изготвя технологията на конкретния подход с хората от цеха, е партийното бюро. Оперативният план за дейността на партий-

Digitized by Google

ната организация при решаването на основните задачи се допълва с план за индивидуалната работа.

С успех партийното бюро решава въпросите за подобряване на социално-психическия климат в цеха и повишаване ефективността от експлоатацията на основното оборудване, подобряване качеството на продукцията, издигане на по-високо равнище организацията и дисциплината на производството — делничните, житейски истини на цеха. В това отношение значителен е приносът на индивидуалната работа с хората. В нейното планиране и организиране са включени: членовете на партийното бюро, началниците на смени, сменните майстори, бригадирите, активистите на цеха, най-добрите работници. В плана се посочва кой с кого и по какви въпроси ще работи, подходът към всеки работник. Така на бригадира на първа ковашка бригада орденоносеца Марин Христов партийното бюро възложи да работи с майсторите ковачи Димо Димов и Димитър Лулчев.

Марин Христов е един от най-добрите майстори ковачи в завода, ползва се с авторитет сред работниците. Находчив и упорит, дружелюбен и взискателен, той съумя да сплоти колектива на бригадата. Другарската взаимопомощ, искрената и топла дума, непринуденото доброжелателство, примерът на личното майсторство — това са естествените съюзници на Марин в работата му с хората, в неговите усилия да се произведе повече и по-евтина продукция.

Марин Христов си постави задачата — животът на щампите и шанците да се удължи близо два пъти. За постигане на тази цел той привлече Димо Димов и Димитър Лулчев. Тримата сложиха началото на строг режим на експлоатация на съоръженията: редовно продухване, почистване и смазване на щампите; пряк контрол на температурата на заготовките; машината се предава в отлично състояние за работа на следващата смяна. На пръв поглед това са елементарни задължения от чисто производствен характер. За тяхното изпълнение е необходимо малко повече внимание. И разбира се, време. Времето за поддържане раждаше противоречието между двете смени на бригадата. В какво се състои то? Всяка от смените, работеща на 2500-тонната ковашка преса, в стремежа си да изработи повече детайли не отделяше време за почистване на щампите, защото според тях то било „изгубено“ време за смяната. Това обаче води до бързото износване на щампата и се превръща в непроизводително време за следващата смяна. На практика се получава, че високата производителност на едната смяна е за сметка на другата и за сметка на бързото похабяване на щампите.

Партийното бюро и стопанското ръководство на цеха одобриха предложението на Марин Христов. В разговори с Димов и Лулчев той доказа, че те като най-опитни майстори трябва да направят всичко възможно за удължаване живота на щампите, да се увеличи производителността на труда, а оттам да се увеличат и личните трудови възнаграждения. Началото беше трудно — необходими са повече грижи, повече усилия и внимание. Появяват се и несъгласия. При строго спазване на режимите рекордните постижение за една смяна намаляват, изработват се с 50 до 100 бройки детайли по-малко. Това смущава работниците — мнозина се питат — няма ли да се намали заплатата? Но доводите на бригадира и двамата майстори, приели инициативата, са убедителни. Убеждават и резултатите от работата при новите условия. Двете смени произвеждат 200—250 бройки детайли повече, заедно с това увеличава се и трудовото възнаграждение.

И още един случай потвърждава мерките за поддържане на машините и необходимостта от индивидуална работа с хората.

Digitized by Google

Преди време аварира най-голямата и тежката машина в цеха. Беше излязъл от строя главният носещ лагер. Причини — нередовно смазване. Вина — неустановена. Бригадата, която работи на машината, твърди, че механиците по поддръжката не са привели в изправност смазочната система. Механиците от своя страна твърдят, че системата е изправна, но смазването на този лагер е самостоятелно от системата и недоброто познаване на машината е довело до аварията.

Истината е, че вина имат и двете страни. Необходимо е било само 800 грама грес, за да се спестят тридесет хиляди лева на държавата. Това силно разтревожи партийната организация, стопанското ръководството и целия цехов колектив. Партийното бюро възложи на комунистите Борис Христов, Доко Петков и Иван Скендеров да проведат индивидуална работа с работниците от бригадите на ковашките преси. Бригадирът Божил Николов пое инициативата — грижата за машината — основна задача. Личните разговори, срещите с най-добрите механици, примерът на първенците Боян Василев и Богдан Богданов дадоха много добри резултати. Грижовното отношение към машините рязко намали авариите, увеличи се производителността на труда. Ежемесечно бригадите от ковашките преси преизпълняват плана с 18—20 процента при много добро качество на ковашко-пресовите изделия.

Сега всички работници са убедени, че редовното поддържане на машините е неразделна част от производствената работа. Партийното бюро отделя особено внимание за заякчаване на другарските взаимоотношения между отделните работници и бригади, с разбирането, че от готовността за взаимопомощ и обмяна на положителния опит се изграждат предпоставките за целеустременост в труда и еднопосочност на интересите. Ковашкият цех е оборудван със сложна техника и е с висока степен на електроенергонаситеност. Това налага всеки висококвалифициран работник да предава своя опит и знания на новопостъпилите и на тези с по-ниска квалификация. Ето защо партийното бюро съвместно с ръководството на цеха изработиха конкретен план: кой майстор с кого ще работи и по какъв практически въпрос ще предава своя опит.

Партийното бюро не се задоволява с поставяне на поръчения за индивидуална работа, а използва всички средства и форми за контрол по изпълнение на тези поръчения. На събрание на първичната партийна организация или на заседания на бюрото се оценяват поръченията на комунистите майстори ковачи за извършената от тях работа за повишаване квалификацията на работниците. Майсторството на опитните широко се разпространи. Сега мнозина могат да работят на почти всички машини и да извършват всички технологични операции. Създадени са условия за взаимозаменяемост и за най-пълно използване на работното време.

Редът и културата на работното място са обективни изисквания на съвременното промишлено производство.

Задачата, която сега си поставя партийното бюро, е партийната организация и целият колектив да превърнат цеха в образцов. Всеки комунист е получил поръчение: мястото, където той работи, да бъде за пример на другите. Поуките от работата и слабостите, допуснати в цеха, категорично потвърждават това.

От голямо значение за индивидуалната работа, за този, който ще въздействува, са личните му качества: неговите познания и обаятелност, култура и партийна принципност, духовна и морално-волева устойчивост. Недооценяването на тези изисквания често пъти води до резултати, обратни на очакваните. Така например в един от цеховете на завода сменен майстор се пропива. Ръководството на цеха е при-

Digitized by Google

нудено да го приведе на работа в производството. Бившият сменен майстор е добър стругар и за кратко време заплатата му става двойно по-висока от тази, която е получавал като ръководител. Повече пари — още по-големи възможности да се застоява в кръчмите. Партийното бюро на цеха възлага на друг сменен майстор (с не малък производствен и организационен опит) да окаже влияние на бившия си колега. Но какви са резултатите. Двамата се „сближават", по-скоро чашката ги сближава. Получил се обратен резултат. Човекът, който трябвало да насочи по правия път, сам тръгнал по наклонената плоскост.

Защо е станало така? Какво не е догледало партийното бюро?

Явно, то е подходило повърхностно, осланяло се е само на външни, на видими белези, без да е взело предвид морално-волевата устойчивост на втория сменен майстор, натоварен да помогне на своя другар. Такава „индивидуална" работа никому не е нужна. Партийното бюро е допуснало грешка. То не е проявило контрол за изпълнението на възложеното поръчение. Поради занижен контрол и невзискателност индивидуалната работа в монтажния цех, макар и добре планирана, не даде очакваните резултати. Партийното бюро нито веднъж не разгледа изпълнението на възложените поръчения, не извърши проверки, не вписа в книжките оценките за изпълнението на поръченията. Контролът особено при индивидуалната работа е необходим, липсата му води до неизпълнение или до лошо изпълнение, както и до невъзможност да се видят и отчетат добрите резултати. Невниманието принуди някои комунисти сами да искат да се провери как изпълняват своите поръчения и каква оценка за това ще даде партийното бюро на цеха. Липсата на контрол постави бюрото в положението то да бъде подтиквано от комунистите да обърне внимание на тази основна страна от партийната дейност.

Комбинатският партиен комитет гледа на индивидуалната работа с хората като на съществена и високоефективна страна от целия комплекс на партийната дейност. Определяща, съществена черта е тя да бъде планирана. Партийният комитет е разработил перспективен план за идеологическата работа в комбината до 1980 година. Разработени са конкретни партийно-политически мероприятия за изпълнение на производствената програма за 1977 година, очертана е целогодишна програма за работата на групата докладчици. В тези програми определено място заемат въпросите за индивидуалната работа с хората, посочени са и нейните най-главни, проблемни въпроси: повишаване производителността и качеството на труда, борба за постигане на високи държавни оценки за всички фамилии електрокари, повишаване квалификацията на работниците и специалистите, най-пълно запознаване и използване на челния съветски опит.

Системно комбинатският партиен комитет изслушва информации от партийните бюра как те планират индивидуалната работа с хората, какво място ѝ отделят в оперативните планове, какви контролни мероприятия провеждат и главно какви са резултатите. Съществуват и проблеми, по които партийният комитет дава конкретни указания за разгръщане на широка разяснителна работа.

Така например организирано бяха обсъдени проблемите в постановлението за новата система на заплащане на труда. Във всички цехове и отдели бяха проведени събрания за запознаване и разясняване на постановлението. Тъй като то засяга жизнено важен въпрос, към тези събрания бе проявен голям интерес. За докладчици бяха подготвени отговорни и компетентни ръководители от завода. Събранията преминаха при голяма активност, зададоха се много въпроси. Партийният комитет прецени: само с едно събрание, макар и добре подготве-

Digitized by Google

но, въпросите не са достатъчно разяснени. Някои работници и служители не са разбрали добре постановлението, изразяват опасения, че заплатите ще се намалят, у други се пораждат съмнения за обективността при атестирането, трети мислят, че поради обективни причини отделни производствени звена могат да бъдат неправилно санкционирани и др. Това наложи да се разгърне широка разяснителна индивидуална работа. Постановлението можеха да разясняват тези комунисти, специалисти, които бяха много добре и детайлно запознати с него. Оттук възниква и необходимостта да се направи план-график за всяка първична партийна организация кои специалисти с кого ще провеждат лична разяснителна работа. Постепенно колективът се убеди, че главният критерий за размера на работната заплата ще бъде ефектът от количеството и качеството на вложения труд, че крайните икономически резултати ще са от решаващо значение за работната заплата. Усилията, положени в разяснителната работа, в десетки лични разговори, не бяха напразни. Сега колективът на комбината добре разбира, че новата система за заплащане на труда засилва личната отговорност за колективния резултат.

Задачите пред индивидуалната работа непрекъснато се менят, но основната ѝ насоченост е ориентирана към активизиране на всички от трудовия колектив на завода, за да се произведе повече и по-качествена продукция, това, към което ни призова Партията от своя Единадесети партиен конгрес и Юлския пленум на Централния комитет.

Любомир КЕРАЧЕВ
зам.-секретар на партийния комитет
при Комбината за електрокари — София

Digitized by Google

„Следва да се осигури по-тясно взаимодействие на партийните органи, включително и на контролно-ревизионните комисии на Партията, с органите на Комитета за държавен и народен контрол. Да се разшири обхватът и да се повиши взискателността в работата на държавния и народен контрол...“

Из Отчетния доклад на Централния комитет на БКП пред XI конгрес

ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО

ВАСИЛ ДОЛДУРОВ

Партийното ръководство на органите за държавен и народен контрол винаги е било конкретно, целенасочено и научнообосновано. Централният комитет на Партията и партийните органи по места отделят грижи за организационното им укрепване и издигане на тяхната роля при решаването на най-важните и актуални проблеми и задачи на социално-икономическото развитие, за повишаване на техния опит и умение да осъществяват широкообхватен, действен и ефективен контрол за изпълнение на партийните и правителствените решения.

В Отчетния доклад на Централния комитет на БКП пред Единадесетия конгрес др. Тодор Живков посочи: **„Главното условие за повишаване качеството и ефективността на партийно-организационната дейност сега е борбата за изпълнение на решенията.** Проверката на **изпълнението** е характерна черта на ленинския стил на ръководство. Ние непрекъснато трябва да издигаме не само уменето да се вземат правилни решения, но и уменето да се проверява и изисква, да се довежда докрай подетата работа“.

В резултат на непосредственото партийно ръководство и конкретната помощ единната система на органите за държавен и народен контрол все повече укрепва организационно и развива полезна контролна дейност. По-голямата част от партийните комитети и организации правят анализ и оценка за работата на органите за държавен и народен контрол, на комунистите, работещи в тях, и вземат мерки за подобряване на самото партийно ръководство. През последните две-три години всички окръжни комитети на Партията на заседания на бюрата са обсъдили цялостното състояние и дейността на органите за държавен и народен контрол и са взели важни решения за тяхното организационно укрепване; за усъвършенствуване стила на работа и формите на контролна дейност. С голяма целенасоченост, конкретност и обоснованост се отличават решенията на бюрата на окръжните комитети на БКП в Перник, Бургас, Пловдив, Сливен, Стара Загора, Ямбол, Силистра, Михайловград, Ловеч, Кърджали, Смолян, Търговище

Digitized by Google

и други и на градския комитет на БКП — София. Общ отличителен белег на решенията на партийните комитети е критичният анализ на работата на комитетите за държавен и народен контрол и на комисиите за народен контрол, широкият обхват и конкретност на мероприятията и формите за подобряване на тяхната работа.

Бюрото на окръжния комитет на БКП в Перник например препоръча на партийните комитети и бюрата на първичните партийни организации да осигурят още по-близко партийно ръководство и да считат дейността на органите за държавен и народен контрол като неразделна част от партийния контрол в стопанската и културната област, периодически да правят оценка на дейността им и на работата на кадрите, изпратени с партийни поръчения в тях. Предвидени са мерки за освобождаване на тези кадри от други обществени задължения. Работата им в органите за държавен и народен контрол се счита за тяхно основно партийно поръчение. С голяма вещина са формулирани задълженията и насоките за работа на партийните комитети и организации с органите за държавен и народен контрол в окръга.

В Бургас бюрото на окръжния комитет задължава градските и общинските комитети на БКП да направят оценки на работата на органите за държавен и народен контрол и в светлината на опита на народния контрол в СССР да набележат конкретни мерки за повишаване ефективността на тяхната дейност. Да се направи персонална оценка на работата на комунистите, изпратени в органите за държавен и народен контрол, като се извърши допълнителен подбор на ръководните длъжностни лица и се заведат на отчет. Изключително важно значение имат предвидените периодически срещи на секретарите на окръжния комитет и на останалите партийни комитети с председателите на комитетите за държавен и народен контрол и комисиите за народен контрол, които не развиват активна контролна дейност.

В решенията на тези два окръжни комитета на БКП доминира стремежът последователно да се прилага богатият съветски опит, партийното ръководство да получи нови конкретни изменения, да се приведе в съответствие с изискванията на Централния комитет на Партията.

Нов, важен момент представляват проведените пленуми на редица градски комитети на БКП, посветени на въпросите на партийното ръководство на органите за държавен и народен контрол.

Какво е характерно за тези пленуми?

В докладите и изказванията бе направен задълбочен, критичен анализ и оценка на работата на партийните комитети, бюра и организации по осъществяването на политическо ръководство на органите за държавен и народен контрол, обменен бе положителен опит, изказани бяха важни съображения по отношение насоките, обхвата и ефективността на контрола.

Пленумът на градския комитет на БКП във Велико Търново посочи, че в града е извършена активна и полезна контролна работа от органите за държавен и народен контрол, с която са съдействували за изпълнение на големите задачи в социалистическото строителство. Тези успехи се дължат преди всичко на целенасоченото партийно ръководство, на правилния подбор на кадрите, на повишения ефект от контролната работа. Пленумът обърна внимание на мерките за подобряване на бъдещата работа на органите за държавен и народен контрол. Значително място в доклада и изказванията е отделено на правилното планиране на контролната работа. В приетото решение партийните ръководства и организации се задължават да полагат постоянни грижи за подобряване кадровия състав на комисиите за народен контрол, за

Digitized by Google

правилното възпитание и обучение на народните контрольори, за повишаване ефективността на контролната работа, за засилване на борбата срещу нарушенията, злоупотребите и разхищенията. Пленумът възложи на градския комитет за държавен и народен контрол и на комисиите за народен контрол да засилят контрола и проверката на изпълнението на плана за социално-икономическото развитие, качеството на продукцията, ефективното използване на суровините, материалите, енергията, финансовите и трудовите ресурси. Предявени са по-високи изисквания към органите за държавен и народен контрол за осигуряване на по-тясно единство и координация в работата на контролните органи в града за подобряване сътрудничеството и взаимодействието с обществените организации.

Посочени са и някои слабости и недостатъци в работата на органите за държавен и народен контрол — недостатъчният брой на проверките по важни въпроси, непълно използване на предоставените права от страна на контролните органи за бързото поправяне на констатираните нарушения и слабости в градското стопанство.

Важни изводи и оценки за дейността на органите за държавен и народен контрол и за партийното ръководство над тях направи и пленумът на Благоевския районен комитет на Партията в София. Той предяви високи изисквания за решително подобряване на партийното ръководство и издигане равнището на контролната работа, за още по-близки и системни грижи за подбора, обучението и възпитанието на кадрите. От партийните органи и организации се изисква да вникват по-задълбочено в работата на органите за държавен и народен контрол, да насочат техните проверки към изпълнението на плана за обществено-икономическото развитие през 1977 г. и седмата петилетка. Препоръчва се да се вземат сериозни мерки за реализиране на програмите за модернизация и реконструкция на съществуващите производствени мощности, за ускоряване внедряването на научно-техническите постижения в производството, за ефективно използване на основните фондове и ресурсите, за повишаване качеството на продукцията и пр. Да засилят взискателността към стопанските и административните ръководства за цялостно осъществяване на предложенията и препоръките на органите за държавен и народен контрол.

* * *

Решенията на бюрата на окръжните комитети и на пленумите на градските комитети на Партията ще изиграят голяма положителна роля в живота и дейността на органите за държавен и народен контрол, за повишаване на тяхната боеспособност в борбата за изпълнение на партийните решения. На тези грижи органите на контрола се стремят да отговорят с дела, с постоянно действуващ масов и ефективен контрол и проверка на изпълнението. Данните показват, че настъпват добри резултати, очертават се положителни тенденции. Нарасна обемът на контролната работа, разшири се обхватът на проверките, повиши се взискателността и ефективността на контрола. Ето някои факти. През 1976 г. местните органи за държавен и народен контрол са извършили близо 215 хил. проверки по проблеми на стопанското и културното строителство, социалното управление, комплексното обществено обслужване и др. Общият икономически ефект от разкрити резерви, реализирани икономии, предотвратени загуби и други възлиза на десетки милиони лева. Не се поддава на измерение, но, без съмнение, още по-голям е морално-политическият и възпитателният ефект от дейността на органите за държавен и народен контрол. Възпитателната и превантивната роля на контрола непрекъснато нараства. Повише-

Digitized by Google

на е взискателността към нарушителите на социалистическата законност. По материали от проверки на комитетите за държавен и народен контрол и на комитетите за народен контрол партийните органи и организации са търсили строга отговорност от повече комунисти. Този подход е оказал въздействие и върху административно-стопанските ръководства. Те са потърсили дисциплинарна отговорност от голям брой длъжностни лица.

Тези обобщени резултати, макар да представляват само една малка част от целокупната и многообразна дейност на органите за държавен и народен контрол, се дължат в най-голяма степен на постоянното близко и компетентно партийно ръководство, на мерките, които партийните органи вземат за усъвършенствуване на стила на работа на органите за общ социалистически контрол.

Партийните комитети и бюра създават положителен опит по ръководството на органите за държавен и народен контрол. В Силистренски окръг този опит се изразява в умението на партийните ръководства да насочват органите за общ социалистически контрол към най-актуалните и основни задачи, които Партията решава на този етап. Те оказват конкретна помощ на комитетите за държавен и народен контрол и на комисиите за народен контрол при изработването и изпълнението на плановете за контролната дейност. Секретарите на партийните организации участвуват в подготовката на проверки по важни въпроси на производствено-стопанската дейност на предприятията, стопанските организации, учрежденията, заведенията и др. Част от проверките, особено тези, които са възложени по партийна линия, се реализират в партийните органи и организации.

Интересен е опитът на заводския партиен комитет при завод „Добруджа" по ръководството на комисиите за народен контрол. Това особено се отнася за помощта, която заводската комисия получава от партийния комитет при подготовката и извършването на някои проверки. При добра предварителна подготовка, с участието на широк актив и използване на кинокамера и магнетофон, е била извършена проверка на състоянието на трудовата дисциплина. Проверката е оказала възпитателно въздействие върху трудовия колектив и особено за навременното идване на работа и уплътняване на работния ден. Направените предложения от комисията за народен контрол и тяхното приемане и изпълнение от административно-стопанското ръководство са допринесли за укрепването на трудовата дисциплина. Резултатни проверки са извършени и за ефективното използване на суровините, материалите и енергията, на машинния парк и други проблеми на производствено-стопанската дейност на предприятието.

Заводската комисия за народен контрол в АРЗ „Капитан Петко войвода" — Кърджали си е завоювала безспорен авторитет и обществено признание сред колектива на завода. Комисията има реален принос за успешното изпълнение на производствената програма. Тя е взела на контрол такива важни проблеми като ефективното използване на производствените мощности и ресурсите, изпълнението на натуралните показатели, качеството на продукцията, трудовата и технологическата дисциплина и др. Специално внимание отделя на изпълнението на програмата за реконструкцията и модернизацията на завода, за изпълнението на заповедите на стопанското ръководство, издадени във връзка с проверки на комисията за народен контрол. На резултатите от проверките се дава широка гласност. Създадени са и редовно се поддържат табла „Под контрола на народа". Със снимки, мълнии, тревоги и карикатури се критикуват слабостите и недостатъците и персонално се сочат виновните длъжностни лица. Изградени са правилни

Digitized by Google

взаимоотношения между административно-стопанското ръководство и комисията за народен контрол. Народният контрол активно помага на стопанското ръководство в решаването на поставените задачи.

* * *

Контролът е действен, когато предотвратява закононарушенията, не допуска сериозни слабости и недостатъци, когато поправя положението в обектите на контрола, когато предпазва кадрите от грешки и провали. Затова партийните органи отделят все по-голямо внимание на това, как административно-стопанските ръководства изпълняват предложенията на контролните органи за отстраняване на нарушенията и слабостите и подобряване на работата. Партийната подкрепа и близката помощ дават възможност на органите за държавен и народен контрол по места да осъществяват действен контрол и да проявяват по-голяма взискателност към административно-стопанските ръководства. В същото време от своя страна те осигуряват на партийните органи навременна, аналитична и точна информация за фактическото изпълнение на поставените задачи, необходима за приемане на мотивирани и обективно необходими решения за подобряване на работата.

С помощта на партийните органи успешно се решава един изключително важен вътрешноорганизационен въпрос за комитетите за държавен и народен контрол и комисиите за народен контрол. На народните контрольори и нещатните инспектори са възложени конкретни задачи: постоянно да наблюдават и контролират отделни страни от производствено-стопанската и служебната дейност в предприятията, стопанските организации, институтите, учрежденията, заведенията и населените места. С възлагането на постоянни поръчения на народните контрольори се постига ежедневна заангажираност, а не само при участие в проверки. Така те на своите работни места осъществяват постоянно действуващ контрол, борят се срещу нарушенията, слабостите и недостатъците, предлагат мерки за подобряване на работата и т. н. Този постоянен контрол по същество е превантивен. Това сега е главно изискване и основен критерий за оценка на дейността на органите за общ социалистически контрол.

Положително се решава и проблемът за повишаване политическата и икономическата подготовка и специалната квалификация на дейците от системата за държавен и народен контрол. В това отношение се създава добра практика. Народните контрольори са включени в партийната просвета, в различни курсове и семинари, изучават методологията на контрола и положителния опит. Утвърждават се и се разширяват периодично провежданите срещи на партийните ръководители с актива на държавния и народен контрол. На тези срещи се изнасят доклади и беседи по проблемите на социално-икономическото развитие, културното изграждане и пр. и се поставят задачите, върху които следва да се съсредоточават усилията и вниманието на контролните органи.

Коренът на успехите в работата на комисиите за народен контрол е в партийното ръководство. То окриля и стимулира народните контрольори в тяхната работа, източник е на растящия авторитет на органите за общ социалистически контрол и на постигнатите положителни резултати в дейността им.

Но в партийното ръководство съществуват и нерешени въпроси, има все още непреодолени недостатъци. Те са посочени в Постановлението на Централния комитет на БКП и Министерския съвет от 10. I. 1977 г. за по-нататъшно развитие и усъвършенствуване на контролната система в НР България.

Digitized by Google

Постановлението изисква от партийните комитети и организации да подобрят политическото ръководство на държавния, народния и обществения контрол, да съдействуват за издигане на неговата роля и отговорност при изграждането на развитото социалистическо общество, да предприемат необходимите мерки за усъвършенствуване на цялостната дейност на органите за държавен и народен контрол като основа и ръководно ядро на Националната контролна система. При оценяване дейността на административно-стопанските ръководители да се обръща особено внимание как те осъществяват контрол и проверка на изпълнението, създават ли нормални условия за работа на контролните органи, търсят ли отговорност на нарушителите. Важно задължение на партийните органи и организации е постоянно да се грижат за повишаване ролята на народните контрольори, за разгръщане тяхната инициатива и творчество, да ги подкрепят в отговорната им работа, да търсят отговорност от онези, които ги преследват и подтискат справедливата им критика. Партийните комитети и организации могат да се опират на органите за държавен и народен контрол като на свои преки помощници при организирането на контрола и проверката на изпълнението на задачите в стопанското и културното строителство и др.

Постановлението вече дава своите положителни резултати. То се отрази благоприятно на отчетно-изборните събрания на комисиите и групите за народен контрол, които бяха проведени през първото тримесечие на тази година. Събранията бяха организирани и проведени на добро организационно и политическо равнище. Над 92 на сто от новоизбраните председатели на комисиите за народен контрол са заместник-секретари или членове на партийни комитети и бюра. Близо 105 хил. членове на БКП са избрани за народни контрольори. Повече от половината от общия брой народни контрольори са с висше, средно и средно специално образование. Това са все предпоставки, които безспорно ще множат положителните резултати в дейността на органите за държавен и народен контрол.

ИЗМЕРЕНИЯ НА ПРЕУСТРОЙСТВОТО

ИВАН ФИЛИПОВ
първи секретар на Благоевски РК на БКП — София

Единадесетият конгрес на Партията и Юлският пленум посочиха, че главното условие за решаване стратегическата задача — висока ефективност и високо качество на общественото производство, е последователно прилагане на ленинския стил и поставяне **контрола и проверката на качествено нова, по-съвършена основа.**

С постановлението на ЦК на БКП и Министерския съвет (от 10 I. 1977 г.) за по-нататъшно развитие и усъвършенствуване на контролната система в НРБ се издигна високо изискването контролната дейност да стане **общонародно дело,** да се придаде на контрола **превантивен и всеобхватен** характер, да бъде той **своевременен и системен.**

В изпълнение на тези основни указания Благоевската районна партийна организация отделя голямо внимание на правилното изграждане и ефективното функциониране на контролните органи в района. За нас е пределно ясно, че органите за **държавен и народен контрол могат пълноценно да изявят своите големи възможности — да осигурят действен и всеобхватен контрол на научна основа — само**

Digitized by Google

ако непрекъснато, с изпреварваща сила се усъвършенствува партийното ръководство над тях. Това е предварително условие и в същото време **първостепенна задача,** която е стояла и стои с острота пред районния комитет и партийните органи и организации. Този проблем е особено актуален сега предвид проявяващите се в редица случаи съществени слабости в работата на някои стопански звена по **изпълнението на качествените и натуралните показатели на седмия петгодишен план.** А в решението си от 19 май т. г. Секретариатът на ЦК на БКП обърна внимание върху необходимостта от тяхното бързо и решително преодоляване.

Главните наши усилия са насочени преди всичко към **укрепване на органите за държавен и народен контрол, към подобряване съдържанието и повишаване равнището на контролната дейност.** В тази насока важна роля изигра проведеният пленум на районния комитет на Партията. На него бяха приети основни мероприятия за усъвършенствуване партийното ръководство над контролната работа и за повишаване нейната ефективност.

Преустройството на контрола на нова основа го превръща в мощен фактор за качествено и срочно изпълнение на взетите решения, за преодоляване на грешките и недостатъците, за установяване и отстраняване неблагоприятните отклонения от управленческите решения и поставените цели и задачи. А всичко това е гаранция за претворяване стратегическия девиз на петилетката — ефективност и качество, качество и ефективност.

Като се ръководи от принципа, че успехът в работата на **контролните органи в най-голяма степен зависи от кадрите,** районният комитет на БКП и партийните организации изпращат в комисиите за народен контрол едни от най-квалифицираните работници, служители и специалисти, притежаващи необходимите делови и политически качества, икономически знания и техническа култура. За самия районен комитет за държавен и народен контрол се подбират принципни, подготвени за тази дейност кадри. Нашето бюро утвърждава неговите завеждащи отдели, непосредствено следи за тяхната изява, грижи се за развитието им и периодично приема съответни оценки. От своя страна то изисква РК за държавен и народен контрол редовно да изпраща преценки за дейността на своите инспектори в партийните организации, в които те членуват. Това засилва взискателността към тях и повишава чувството за отговорност за поръчаното дело.

Сега 54 на сто от народните контрольори са комунисти. Над 40 на сто от тях са с висше и полувисше образование. Близо 94 процента от председателите на комисиите за народен контрол са заместници на партийните секретари или членове на партийните комитети и бюра. Нашият опит потвърди правилността на изискването председателите на комитетите за народен контрол да се избират за заместници на партийните секретари. Това има голямо практическо значение за успешното прилагане на партийните принципи и изисквания към контрола и проверката на изпълнението, за осъществяване на партийното ръководство и поддържането на преки връзки на партийните органи с органите на контрола.

Районният комитет на Партията редовно запознава **партийните секретари** с конкретните и актуалните проблеми по партийното ръководство над контролните органи и обменя положителния опит на първичните партийни организации в тази насока. Председателите на комитетите за народен контрол сега по-системно биват информирани по основните проблеми и задачи, които решава районната партийна организация. Когато е необходимо, това се извършва съвместно с партийните секретари и ръководителите на стопанските организации и пред-

Digitized by Google

приятията. По този начин се осъществява по компетентно и близко партийно ръководство на органите за държавен и народен контрол.

Партийните органи и организации в района по-задълбочено разглеждат **конкретните въпроси** по състоянието и дейността на комисиите за народен контрол и вземат мерки за издигане равнището на тяхната работа. На специални открити партийни събрания бяха възложени поръчения на повече от 3000 народни контрольори. Под ръководството на партийните комитети и бюра непрекъснато се усъвършенствува разпределението и организацията на работата вътре в комисиите, както и системата на отчитане дейността на всеки от техния състав.

Районният комитет и партийните организации отделят специални грижи и внимание за **обучението и повишаването на квалификацията** на контролните органи. В района редовно се организират курсове и семинари, провеждат се съвещания за обмяна на положителния опит в контролната дейност. През 1976 година в тях са се обучавали 3055 контрольори, а от началото на тази година досега техният брой е по-голям. Партийните организации и комитетите за народен контрол в ДСО „Булгарплод", фабрика „Леда", ПУ „Модно облекло", по-голямата част от кварталните секции редовно провеждат свои мероприятия за обучение на народните контрольори.

В изпълнение решенията на пленума на районния комитет на БКП значително се разшири **обхватът и масовостта и се подобри съдържанието** на контролната работа. **Все повече се засилва превантивният и възпитателен характер** на контрола.

В областта на икономиката районният комитет на БКП непрекъснато насочва вниманието на ръководствата на контролните органи, на всички комисии към по-пълно използване на **факторите за повишаване ефективността** на стопанската дейност, техническото равнище и качеството на продукцията. В центъра на вниманието да бъде изпълнението на насрещните планове по качествените и натуралните показатели.

След нашия пленум предмет на контролната дейност станаха такива актуални проблеми на районното стопанство като: реализиране на програмата за модернизация и реконструкция на производствените мощности; усвояване проектните мощности и технико-икономическите показатели; изпълнение на 39-то постановление на Министерския съвет за повишаване ефективността от научноизследователската и внедрителската дейност; изпълнение програмите на пусковите обекти и т. н. Съществена помощ се оказва на стопанските ръководства в борбата за икономия на труд, суровини, материали и енергия, както и за реализиране на конкретните проблеми от Декемврийската програма. Показателни са резултатите от проверките. През миналата година са разкрити и реализирани резерви за повече от 5600 х. лева. Заедно с това са установени липси, разхищения и са предотвратени щети за десетки хиляди лева. Извършената проверка от районния комитет на ДНК в Завода за безалкохолни напитки показва, че по вина на ръководството на завода и по-горните ръководства производствените мощности не се използват пълноценно и не се изпълняват основните технико-икономически показатели. Новото ръководство на завода постепенно преодолява допусканите слабости. Проверката в туристическия комплекс „Алеко" по приложение на 127-то ПМС установи, че някои възлови места в комплекса са били заети от хора, съдени за надчети и злоупотреби. Това е създало условия отделни материално отговорни лица системно да ощетяват гражданите и държавата, да присвояват нетрудови доходи. За допуснатите нарушения са наложени съответни наказания, включително и уволнения.

Автокомбинатът „Товарни превози" преизпълни насрещния план по всички показатели. Голям дял за това имат комисиите за народен

Digitized by Google

контрол в предприятието, които насочиха силите и вниманието си към по-доброто използване на производствените фондове, повишаване обществената производителност на труда и разгръщане на рационализаторската дейност.

Активна и много полезна контролна работа провеждат комитетите за народен контрол в комбинат „Винпром", фабрика „Леда", НИППИЕС „Енергопроект", ДСО „Булгарплод", ГТП „Нармаг", клон „Обществено хранене".

Тези данни показват, че изградената контролна система в района се утвърждава като **активен помощник на районната партийна организация** за отстраняване на недостатъците и нарушенията, за провеждането в живота решенията на Юлския пленум на Централния комитет, за спазване на социалистическата законност и ред.

Районният комитет на БКП повиши своята **взискателност към партийните комитети, бюра и организации по ръководството на комисиите за народен контрол.** Той изисква от тях да насочват дейността им към основните и актуалните проблеми на трудовите колективи, към принципиална защита на държавните и народните интереси и извършване на качествени проверки, да разглеждат резултатите от контролната дейност. Вследствие на това повече от 40 на сто от проверките, направени от комисиите, са обсъдени на заседания на партийни комитети и бюра, а 12 на сто — на събрания на партийните организации, като са взети и съответни решения. Добре осъществяват партийно ръководство над контролните органи партийните комитети и организации в: автокомбинат „Товарни превози", НИППИЕС „Енергопроект", фабрика „Леда", БНБ в Благоевски район, ПУ „Модно облекло", 8, 9, 34 квартални секции и др.

Поставено е добро начало на взаимодействие между районната контролно-ревизионна комисия на БКП и районния комитет за държавен и народен контрол.

Партийният контрол върху органите на държавния и народен контрол е една от основните ни задачи. Но както е посочено в доклада на др. Т. Живков пред Единадесетия конгрес на БКП, това е едната страна. Нашата практика потвърди, **че ефективността от работата на органите за държавен и народен контрол в голяма степен зависи от засиления партиен контрол върху ръководствата на проверяваните предприятия и организации за отстраняване на констатираните слабости и нарушения и изпълнение на направените предложения.** Това е другата страна. Бюрото на районния комитет на БКП обсъжда резултатите от редица проверки по такива важни за районното стопанство проблеми като: изпълнението на 52-то ПМС за намаляване загубите на работно време, подготовката за работа при зимни условия, производственото обучение на учащите се от средните училища и др. То взе по тях решения и оказа пряко въздействие върху съответните ръководства за подобряване на състоянието. Засилването на непосредствения партиен контрол и взискателност върху стопанските и административните ръководства за поправяне на установените грешки и нарушения в работата се улеснява и от това, че районният комитет за държавен и народен контрол редовно ни изпраща материалите от направените основни проверки. От своя страна ние изискваме от партийните комитети и организации задълбочено да проникват в работата на ръководството, да оказват пълно съдействие на комисиите за народен контрол за своевременно изпълнение на направените предложения, взетите решения и за отстраняване на допуснатите слабости и нарушения.

И на пленума, и в процеса на цялостната ни работа ние поставяме с голяма острота въпроса за **отношението на стопанските и административните ръководители към дейността на контролните органи** и

Digitized by Google

особено към комисиите за народен контрол. Сега ръководствата на предприятията, учрежденията и организациите още по-дълбоко осъзнават, че тази дейност е в тяхна помощ. Затова те се отнасят внимателно към предложенията на комисиите и общо взето своевременно решават повдигнатите от тях въпроси.

Намират се обаче отделни ръководители, които се отнасят с пренебрежение към проверките и предложенията на комисиите за народен контрол. Такъв е случаят с бившия директор на ДИ „Медицина и физкултура". Той е отменял проверки на местната комисия, определял е какво да се проверява и какво да се пише в заключителните документи на комисията, с което е създал ненормална обстановка за работата в издателството. Разбира се, за груби нарушения в стила и методите му той беше освободен като директор. Подобен е случаят и с бившия директор на СМО „Ядрена техника". Тези прояви недвусмислено сочат необходимостта партийните комитети и бюра активно да се грижат за създаване условия за безпрепятствено разгръщане дейността на комисиите за народен контрол.

Както е известно, **органите за държавен и народен контрол развиват своята дейност на широка обществена основа и в тясно взаимодействие с другите държавни органи и обществените организации.**

В Благоевски район това начало доби още по-голямо развитие с излизането на нормативните документи след Единадесетия конгрес на БКП. Постоянно повишаваме изискванията към обществените и държавните органи и организации в района — Отечествения фронт, Комсомола, профсъюзите, Комитета на жените, МВР, прокуратурата, активно да участвуват в контролната работа, извършена от органите за държавен и народен контрол, и сами да проявяват инициатива в това отношение.

Засилената координация придаде нова сила на контролната работа в района. Увеличи се нейната масовост и ефективност. Само през последните месеци са направени редица съвместни комплексни проверки с обществените и държавните органи и организации в районен мащаб, а местните комисии — с низовите им звена. За отбелязване е особено активното и резултатно участие на жените в проверките. В извършените съвместни прегледи между районния комитет за ДНК и районния комитет на ОФ по изпълнение на 127-то ПМС за отстраняване на някои отрицателни явления в търговията и общественото хранене и по издирването и оползотворяването на вторичните суровини са участвували над 2500 активисти на Отечествения фронт. Особено резултатна съвместна дейност се извършва в това отношение от районния комитет на Комсомола и постоянната комисия при районния народен съвет.

Засиленото партийно ръководство над органите за държавен и народен контрол и обществените организации по участието им в контролната дейност оказва положително въздействие върху изпълнението на плана по качествените и натуралните показатели — неразривно свързано с това върху обслужването и бита на населението.

През първата година на седмата петилетка планът за обществено-икономическото развитие на района беше изпълнен с 10 дни предсрочно и бе произведена допълнителна продукция за 14 300 х. лева. Реализиран бе надпланов стокооборот за 5500 х. лева. Районът завоюва първо място в социалистическото съревнование между столичните райони, но от позицията на юлска взискателност тази година ние още повече завишихме изискванията и няма съмнение все повече се усъвършенствува дейността на органите за държавен и народен контрол, постигат се по-високи стопански резултати.

Сега когато първият ръководител на Партията и държавата др.

Digitized by Google

Тодор Живков в докладната си записка до Политбюро на ЦК на БКП с творческа прозорливост и дълбочина разкри новия подход в плановото управление на икономиката и социалистическата организация на труда, за нас е съвсем ясно, че направеното от нас досега по проблема, за който разказваме, е съвсем недостатъчно. То е само едно добро начало. Тепърва партийното ръководство над органите за народен и държавен контрол ще се обогатява, дейността им ще добива нови измерения. Защото извършваното от тях не е приведено изцяло в съответствие със стратегическата задача, поставена от Партията за висока ефективност и високо качество. Недостатъчно е в някои случаи превантивното и възпитателното въздействие на контролната дейност, за което главна вина носят партийните комитети и бюрата на първичните партийни организации. Все още е недостатъчно въздействието, което се оказва с контролната дейност за усъвършенствуване на стила и методите на стопанските ръководства — доближаването им към ленинските изисквания. В някои научноизследователски институти, стопански обединения, външнотърговски организации, административно-управленчески звена и предприятия има редица нерешени проблеми, които слъват дейността им, но партийните ръководства не използват пълноценно силата на контролните органи за тяхното решаване.

Ето защо бюрото на районния комитет в духа на постановлението на Централния комитет и Министерския съвет сега прие допълнителни мероприятия за по-нататъшно усъвършенствуване на партийното ръководство на органите за държавен и народен контрол. Набелязани са практически мерки, осигуряващи изпълнението на неизмеримо по-високите изисквания към кадрите от всички звена и равнища, към трудовите колективи.

КОНТРОЛ ОТ ВСИЧКИ ЗА ВСИЧКО

Динамичното развитие на Благоевград през последните години, утвърждаването му като важен административен, общественополитически, икономически и културен център на окръга изисква да се разкриват и оползотворяват всички възможности: и политически, и организационни, и материални. Изисква строг ред и дисциплина в дейността на всяко звено от всяко равнище. Повече от всякога е необходим всеобхватен, компетентен и действен контрол — контрол от всички, контрол за всички.

* * *

След Юлския пленум на Централния комитет на Партията (1976 г.) градският комитет задълбочено и критично анализира състоянието на първичните партийни организации, икономическите резултати и други основни проблеми. В началото на тази година съвместно с градския общински народен съвет утвърди социално-икономическата програма на града за 1977 година, точно очерта задачите за седмата петилетка. На всички предприятия и звена от градското стопанство е изяснено какво им предстои, какво се иска от тях. За реализиране на задачите особено внимание се отделя и на контрола — партиен, държавен, народен. Градският комитет и цялата партийна организация извършиха значителна работа за издигане ролята на контролните органи, за усъвършенствуване на тяхната дейност. Направиха преглед на състава на контролните звена. На събрания на първичните партийни организации се оцени работата на комунистите в комисиите за народен контрол.

В града е изградена широка контролна мрежа. Комисии за народен контрол има във всички предприятия и учреждения, по месторабота и местоживеене. В тях участвуват 1202 народни контрольори. Така на практика се осъществява Лениновото указание — трудещите се активно да участвуват в контролната дейност. Бюрото на градския комитет на Партията отблизо следи и ръководи дейността на градския комитет за държавен и народен контрол и на комисиите за народен контрол. Изслушва партийни комитети, заводски комисии, запознава се с резултатите от проверки и взема мерки за отстраняване на констатираните слабости. Миналата година два заводски партийни комитета докладваха за своята работа с комисиите за народен контрол. На основата на изводите за тяхната дейност бюрото на комитета задължи всички заводски партийни комитети да

Digitized by Google

анализират работата на комисиите за народен контрол и обърнат особено внимание на трудовата и технологичната дисциплина, намаляват ли се разходите на суровини и материали, какво е организационното състояние на комисиите

За кадровото укрепване на контролните органи също се отделя голямо внимание. В тях са изпратени с поръчения 586 комунисти, привлечени са авторитетни, политически зрели, опитни и честни обществени и стопански дейци и 102 членове на ДКМС. Комунистите са основният фактор не само за укрепването на партийното ръководство, но и за успешното изпълнение на конкретните задачи в областта на контролната дейност. Председатели на комисии за народен контрол като Виктор Богдански — в Обществено хранене, Борислав Трендафилов — в Завода за градивни елементи, Филип Гошев — в ДТК „Гоце Делчев" и много други извоюваха висок авторитет, превърнаха контролната дейност на комисиите в отговорно звено на управлението, съдействуват за изпълнението на социално-икономическите задачи.

За да могат всички дейци в органите за държавен и народен контрол компетентно да изпълняват своите задължения, полагат се грижи за тяхната квалификация. Всяка година под ръководството на градския комитет на Партията с тях се организират курсове и семинари, съвещания за обмяна на опит.

Друг важен момент в работата на градския комитет за повишаване ролята на контролните органи е стремежът да се създават условия за непрекъснато нарастване самочувствието на народните контрольори. Задължават се партийните и държавните органи да зачитат предложенията на контрольорите, да обвързват с партийни решения тяхната реализация. Председателите на комисиите за народен контрол участвуват в заседания на партийните комитети и бюра, на стопанските комитети. Така те получават пълна информация за предстоящите задачи и насочват дейността на контролните органи към актуалните проблеми. Това укрепва гражданското съзнание, самочувствието, че активно участвуват в решаването на партийните и държавните дела, засилва се чувството им за отговорност. Партийните комитети и първичните организации повишават взискателността към контролните органи. Приносът от тяхната дейност се оценява по крайните резултати.

Какво се постигна от непосредствените грижи и конкретното ръководство на контролните органи?

Голяма част от комисиите за народен контрол укрепнаха организационно, разшириха обхвата на своята дейност, на дело се превърнаха във важен лост за участие на трудещите се в управлението. Повиши се качеството и икономическата ефективност от работата им. През последните две години градският комитет за държавен и народен контрол е извършил 98 проверки на 370 обекта как се спазва законността, какво е състоянието на държавната и финансовата дисциплина, доколко и как се усъвършенствува работата на държавния и стопанския апарат. В промишлеността бяха разкрити редица случаи на непълноценно използване на суровините, материалите и електроенергията; неуплътняване капацитета на производствените мощности, принизена дисциплина и влошено качество на продукцията. Тези констатации станаха повод бюрото на градския комитет на Партията да се намеси и потърси партийна отговорност от виновните комунисти — стопански дейци.

Градският комитет за държавен и народен контрол проведе редица мероприятия за подобряване състоянието на търговското обслужване и общественото хранене. Засили се контролът върху движението на стоковите фондове, културата на обслужването, качеството на предлаганите стоки, спазването на 127 постановление на Министерския съвет. Обект на проверки беше и селското стопанство, където бяха предотвратени загуби за 37 000 лева. В резултат на активната намеса на контролните органи на много хора беше потърсена отговорност за допуснати нарушения. Проверки се извършиха и в строителството — за организацията на работата, как се изпълнява Указът за жалбите, сигналите и предложенията на трудещите се, какъв е начинът за разпределение на строителните материали и пр.

В своята дейност градският комитет за държавен и народен контрол се опира на широк кръг сътрудници, търси помощта на специалисти, обществени организации, органите на МВР, съда и прокуратурата. От координираните им действия са предотвратени редица злоупотреби. Съвместни проверки бяха извършени в редица обекти на „Обществено хранене", „Нармаг" и други предприятия. При комплексната проверка в АПК за състоянието на животновъдството например се установи, че се похабяват големи количества фураж вследствие на неправилно съхраняване. Съгласуваността в работата на контролните органи позволи да се повиши ефектът от тяхната дейност, на много от нарушенията пътищата бяха отрязани.

* * *

Независимо от постигнатите резултати бюрото на градския комитет на Партията преценява, че контролната дейност не отговаря напълно на партийните изисквания и на възможностите на контролните органи. Основание за такава оценка дават някои негативни явления в многостранния живот на града. Отделни кадри не вникват в смисъла и същността на проблемите на ефективността и качеството, бавно преустройват своята работа съобразно новите изисквания. Главно по субективни причини не се достигат някои основни икономически показатели в производството. Трудовата дисциплина в отделни колективи не е добра. Не се използва пълноценно оборудване-

Digitized by Google

то в промишлеността и строителството. Бавно се изживяват ведомствените интереси. Срещат се случаи на безстопанственост, нарушения в търговското и битовото обслужване и пр.

Една от причините за тези явления е липсата на ефективен котрол. Работата на контролните органи още не е приведена в съответствие с изискванията за висока ефективност и високо качество във всички дейности и на всички равнища. Не е преодолян формално-статистическият подход в стила им. В голяма степен те се превръщат в отчетни бюра, а контрольорите — в наблюдатели и регистратори на това, което става или не трябва да става. Не всякога съумяват да разкрият и точно да анализират причините и факторите, които пораждат отделните явления. Не умеят да осигуряват единство между проверката и отстраняването на съществуващите слабости и нарушения. Затова и в отчетите и информациите за дейността им преобладават цифри и данни за разкрити нарушения, а по-малко се сочи какви мерки са взети за тяхното отстраняване и предотвратяване. Например в търговията от години наред градският комитет за държавен и народен контрол извършва усилена дейност, а нещата не се изменят, проверките не носят очаквания резултат. Превантивността не е станала стил на работа. Правят се проверки на вече извършени и известни неща.

В работата на контролните органи все още съществува дублиране. Сега в Благоевград освен органите за държавен и народен контрол контролни функции изпълняват и други специализирани органи. И въпреки че се полагат усилия за координиране и насочване на тяхната дейност, не всякога това се постига. Често по едни и същи въпроси се правят проверки от много органи, дават се различни предписания, за едно и също нарушение се налагат по няколко санкции. В същото време остават без контрол важни страни от живота и дейността на трудовите колективи. Това намалява отговорността на кадрите и ефекта от контролната дейност.

За съществуването на такива слабости дял имат някои партийни органи, административни и стопански ръководители. Те подценяват ролята на контролните органи, не се опират на тях, не обръщат внимание на техните сигнали, не вземат мерки за отстраняване на констатираните нередности и слабости. Има стопански ръководители, които не само че не се вслушват в предложенията на контролните органи, но се опитват да им търсят сметка за това, „че им се бъркат в работата". И не на последно място контролът и проверката на изпълнението не са станали неразделна част от организаторската и политическата работа, същностна черта на стила на работа на партийните и стопанските ръководства.

Към какво насочва градският комитет на Партията усилията и действията на партийните комитети и организации и на контролните органи, за да се преодолеят недостатъците, да се обогатява съдържанието на контрола съобразно изискванията на Постановлението на Централния комитет на Партията и Министерския съвет?

Стремежът е системата за държавен и народен контрол да преустрои своята работа и се включи активно в борбата за реализиране на стратегическата задача на седмата петилетка — висока ефективност и високо качество. На контрола да се придаде превантивен, системен, всеобхватен и действен характер. За реализирането на тази цел се разширява и усъвършенствува структурата на контролните органи, увеличава се броят и се подобрява качественият състав на кадрите, заети с контролна дейност. И още — на проверките се дава широка гласност. С решенията на бюрото на градския комитет на Партията по отделни проверки се запознават партийните и стопанските ръководства, информират се трудещите се. В това отношение се използват и местният радиовъзел, и вестник „Пиринско дело".

Специални грижи се полагат за обучението на контрольорите. С решение на бюрото на градския комитет на Партията към двегодишния партиен университет се открива курс, в който, по специална тематика висококвалифицирани лектори ще повишават теоретическата подготовка и специалната квалификация на народните контрольори.

Създаването на единната национална контролна система на основата на органите за държавен и народен контрол, специализираните контролни органи и контролните блокове на комплексите, министерствата и другите централни ведомства и на стопанските организации са добра предпоставка за премахване на паралелизма в работата на контролните органи, засилва се ролята на комитетите за държавен и народен контрол и на комисиите за народен контрол. Градският комитет за държавен и народен контрол е органът, който ще координира и направлява работата на всички контролни звена на централно и местно подчинение, ще осъществява цялостен контрол на всички отрасли и дейности. Той обаче сам трудно ще се справи със сложните и разнообразни задачи. Само под ръководството на партийните комитети и организации може да разчита на трайни успехи. Към градския комитет на Партията е изграден съвет по контрола. На партийните органи и организации се възлага да работят за разширяване и задълбочаване взаимодействията на контролните органи с обществените организации и стопанските ръководства. Вземат се действени мерки за засилване на партийния контрол във всички области на живота. Подема се непримирима борба срещу проявите на безотговорност, безстопанственост, срещу бюрократичните прояви и безпринципността. Стремежът е един — контролната дейност да се превърне в неразделна част от организаторската и политическата работа на градската партийна организация. С всичко това се създават предпоставки и реални условия за издигане равнището на контролната дейност.

Борис АНГЕЛОВ

Digitized by Google

ОТ ЗАСЕДАНИЕ ДО ЗАСЕДАНИЕ

ДНЕВНИК НА ПАРТИЙНИЯ СЕКРЕТАР

•

Извикаха ме в бюрото на окръжния комитет и ми казаха, че ме освобождават от инструкторската длъжност и не възразяват да бъда избран за секретар на общостроителния партиен комитет. Както се полага в тия случаи, ми пожелаха успех и аз благодарих за голямото доверие.

Свикано бе делегатско събрание, на което беше предложено да се попълни партийният комитет. Малко хора от строителите ме познаваха, но ме избраха, защото вярваха на градския комитет, който ме предлагаше.

Така и казах, когато ми дадоха думата:

— Другари, благодаря ви за доверието, което проявихте към градския комитет и ме избрахте. Ако градският комитет е сбъркал, вие ще поправите грешката. Аз нямам никакви особени претенции. Искам само да имаме силни първични партийни организации.

И си седнах.

В клуба е студено. Както винаги и навсякъде, на строителите им е студено, защото тях ги топли само слънцето. А сега е зима. Всякакви там по обектите „кюмбета", дето се подпалват с фасонирани чамови парчета, строшени черчивета от дограмата, или задънени тръби, които като черешово топче се тъпчат с грес и нафта, са чирашка работа пред ватенката. Тая ватенка, дошла у нас от величествения север, която стопля не само сърцето на строителя, но и на поета. А да се стопли сърцето е много по-важно от това да се стопли гърбът. Та увиваха се строителите във ватенките и търпеливо разглеждаха „деловия президиум". Това, разбира се, не им пречеше да разговарят помежду си.

— Е, няма що — рече един мустакат майстор, — още журналисти не бяха оправяли строителството, та да видим сега.

— Мълчи, бе — смуши го с лакът другарят му, — само той ли работи това, що не му е работата.

И двамата се заусмихваха така мило, като че ако не беше така, понятието строителство ще се разпадне като „недоузряла" панела.

А зад тях вероятно някакъв началник реши да им изясни въпроса.

— Е па като не можело да излезе от него журналист, защо да не стане строител? От окръга го изпращат, може да е някакъв пълномощник.

И тримата се засмяха така доволно, като че качествена комисия им е приела обекта без „отбиви" и е дала оценка „отличен".

Откровено казано, на тия трима мъже и аз дадох в себе си оценка „отличен". Те честно казваха това, което мислеха. Може би на хората им беше омръзнало това „пълномощничество". Така бяха докарани нещата, че в лицето на някои „пълномощници" работните хора виждаха люде, които имат власт да се карат на тях и на началниците им и да поучават специалистите. Следователно аз имах първото сериозно предимство. Не бях изпратен с никакви пълномощия. А това ще рече, че зад мене не стоят никакви специални гаранции. Тези хора са ме избрали за секретар и аз съм отговорен пред тях и те пред мен. Не се ли одобрим взаимно, ще се разделим. Така ми и бяха казали: „Ще се сърдиш сам на себе си".

С една дума — ние, комунистите и секретарят, тръгвахме заедно от едно равнище. Нямаше „изпратени от горе" и „дошли от долу", а това значеше, че ще се оценяваме взаимно по това какво сме свършили. Но имаше много да се върши ...

На излизане от събранието секретарят на партийната организация в строително-монтажния комбинат Венцислав Хранов се приближи и тихо подхвърли:

— Хубави лекции ни изнасяше ти, другарю Радойков, запомнил съм те, ама тука не е като за лекции. Един милион загуби за миналата година . . .

На тротоара пред клуба някой ме стисна за лакътя. Обърнах се — Благой Серафимов. Знаех, че е бригадир на бригада, която работи по метода на Злобин и за миналата година е реализирала строителство за над един милион лева, получи-

Digitized by Google

ла е седем хиляди лева награда и сега се готви да замине на екскурзия в СССР. Бригадира познавах отпреди 5—6 години, когато строеше паметника на „Полетински камък", който прославя делото на антифашистите от Кюстендилския край. Тогава бях журналист в окръжния вестник и писах един репортаж за неговата бригада. Направих и снимка — така както бяха по скелите.

Когато материалът и снимката излязоха във вестника, една вечер ме срещна Благой:

— Слушай, добре си ни описал, така по човешки, но най-много ми хареса снимката. Издокарал си ни като пирати на мачтите на кораб. Ела да му „ударим" по едно.

При такава оценка как да му откажа на човека. „Ударихме" му по две. Разказа ми как хората му разглеждали снимката във вестника, не можели да се познаят на нея и се смели от сърце. А що се отнася до репортажа — вярно било — имената не съм им сбъркал и на всеки заслугата точно съм отбелязъл.

— Е, сега вече снимки няма да правим — поясни Благой. — Блокове братче, блокове ще правим...

И се разделихме.

Наистина тука репортажи няма да се пишат, лекции няма да се изнасят, инструкторският бележник ще се пълни с друг вид материали. А Благой? Хубаво, младо момче, чудесен майстор. А като бригадир? „Него хората го слушат повече, отколкото техническия ръководител" — бях чувал да се говори. А самият Благой изпълнява ли разпорежданията на техническия ръководител? Не винаги. „Той прави, каквото сам прецени, че трябва да прави" — отговаряха ми. Явно тука нещо не беше наред. Голям авторитет на бригадира — добре! А авторитетът на техническия ръководител? Както вървях по улицата, извадих бележника и записах: „А авторитетът на техническия ръководител!"

Първият работен ден започваше. Седях зад бюрото, обръщах информации и доклади от миналата година, търсех решения на ОК, ГК, на общостроителния комитет. А то много, страшно много решения. Не бях си представял, че един комитет може почти да бъде задушен с решения. Човек, като ги разглежда, остава с впечатление, че има някакъв конвейер, от който тече поток от решения — като се започне от трудностите преди обявяване на строителството за всенародно дело, и се завърши с девиза за високо качество и ефективност — за всички периоди, етапи, насоки имаше решения.

Разни кръстосани стрелки по листовете говореха, че моят предшественик се е мъчил някак си да групира по няколко решения в едно и като изпълнява най-важното, изпълнението на другите да дойде естествено. После кръстосаните черти изчезнаха и тук-там се мяркаше по някое колелце около номера на решението.

Откъде да се започне? Да се изучат всичките тези документи и тогава да се тръгне по партийните организации и обектите трябваше да мине много време. А пусковите срокове напираха с всичка сила.

Имах малък организаторски опит от строителството на ТЕЦ—Бобов дол. Няколко месеца преди пуска на трета турбогрупа бях извикан от ръководството на окръжния комитет и съвсем лаконично ми беше казано: „Подбери една работна група, в която да има представители от отделите „Организационен", „Пропаганда и агитация" на ОК на БКП, на ДКМС и професионалните съюзи и веднага заминавайте да вдигате колектива на битка за срочен пуск! И никакви съвещания!"

Отначало не разбрах. За ТЕЦ имаше също много решения, имаше и пълномощници. Какво щяхме да правим ние, оперативните работници? „Какво трябва да се прави, ще се разбере на работните площадки!" Такъв съвет ни беше даден, когато се качвахме в „Нисата" за пътуване.

А там, на ТЕЦ-а, тръгнахме пред строителите и монтажниците. Три месеца и половина. Изправяха се на краката си първичните партийни организации и те повеждаха хората. В определения ден се завъртяха турбините. И работната група се прибра на постоянните си работни места. Никой не ни извика и не направи оценка на нашата работа. Турбините се въртяха и това беше достатъчно. После между другото ни беше казано, че сме се справили със задачата, която ни беше поставена.

По строителството на национален обект и строителството в Кюстендил са различни неща. В първия случай всички се съобразяват с националния обект, а във втория — строителството трябва да се съобразява с всички. Националният обект си има отчисления за всички фондове, а кюстендилското строителство губи по всички направления и си няма никакви фондове.

Затова председателят на комбинатския профкомитет Асен Разсипийски е най-последователният защитник на моралното стимулиране.

И още нещо. Както при футбола, така и при строителството всички са „компетентни", всеки компетентен се стреми да управлява строителството според своята компетенция... Вярно, преди една година беше издигната сериозна бариера срещу тези мерани. Създадени бяха строително-монтажни комбинати, но инерцията все още продължаваше.

На пръв поглед излиза, че разглеждам тези въпроси откъм несериозната им страна. Но хич не ми беше до смях. Само не знаех откъде да се започне...

Събрах всичките папки, заключих ги в бюрото и тръгнах по обектите.

На обект „ППП—33" един рошав младеж се протягаше върху купчина счупени тухли. Февруарското слънце жестоко напичаше.

— Младеж, какво става тук?

— Ти що искаш да става? — на свой ред ме попита той. — Не виждаш ли? Чакаме за тухли, няма и електрожен.

Digitized by Google

— Това не зная, затова питам — помъчих се да намеря пътечка към него.

— Като не знаеш, защо си дошел? И други идват, питат и си заминават.

И се обърна на другата страна, давайки ми да разбера, че разговорът е приключен.

Зад изсипан на земята разтвор за мазане друг строител бързаше да напълни количката.

— Е, майсторе — обърнах се към него. Той само ме погледна набързо, не отговори нищо и продължи да пълни количката.

Единият скучае и не му се говори, другият бърза и не му се говори...

Не оставаше нищо друго, освен да си вървя. Извадих бележника и записах: „На обект „ППП—33" не им се говори".

Казах: „Довиждане", но никой не ми отговори. Майко мила, мисля си, ако и това е работническа класа... По дяволите! Аз я познавам работническата класа. Тази, която на 4—5 километра под земята, можеше да изтрие ръката си от прогизналия брезентов панталон, да се здрависа и да се усмихне. Не може и в строителството да няма ядро от истинската работническа класа. Ако го няма, то кой успя да постигне ръст в строителството за първото тримесечие на тази година — тридесет и четири процента. Но къде е това ядро?

Първият извод беше направен. Не въобще запознаване с всички и с всичко (защото това прилича на папките с многото решения), а преди всичко — опознаване на здравото партийно и работническо ядро. С него може да се върви напред.

Попаднах на съвещание с техническите ръководители. В същия салон, където преди два дни беше събранието. Четеше се заповед на СМК за движение на стоково-материални ценности. В залата шумяха, ръмжаха. Техническата мисъл, събрана на това съвещание, протестираше против голямата „бумащина". А тука ставаше дума за отчетност. Поради лоша отчетност се разхищаваха материали за хиляди левове. Именно лошата отчетност беше едно от каналчетата, през което с голям дебит (количество вода, изтичащо за единица време) изтичаха народни средства.

Може би с това трябва да се започне, но готови ли са първичните партийни организации за това настъпление? Не! На съвещанието с техническите ръководители не се почувствува нито нотка от влияние на първичните партийни организации по въпроса за ефективното съхраняване и използване на материалите. Това значеше, че предстои да се издига ролята на партийната организация като политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив. Но това понятие е голямо, широко, комплексно...

Така и не стигнах до извода „с какво да се започне". А тази вечер след съвещанието за първи път на едропанелното жилищно строителство щеше да започне работа на две смени. На други места в страната отдавна се работеше на две и на три смени, но при нас това беше събитие. Тръгнахме със секретаря на първичната партийна организация в общостроителното поделение Здравко Стоичков да видим как ще започне втората смяна. С техническо образование и дългогодишен стаж като партиен секретар Здравко познаваше много добре строителството. И кадрите. Вървяхме и той ми разказваше за трудностите, за недостатъците, превърнали се в печална традиция, за печалбарските настроения сред една част от строителите, за непрекъснатите упреци към строителството.

За много от тези трудности бях слушал от други хора и тяхното многообразие не ме безпокоеше. Наистина на всички длъжности по щатната таблица има назначени хора — строителни техници с голям опит, инженери с обстойни познания. Защо тогава да изглеждат така непреодолими трудностите? Когато стана дума за един ръководител, че не си върши работата, попитах:

— А защо не го смените?

— Кого ще сложим на неговото място? — беше отговорът.

Този отговор е достатъчен, за да си направи човек извода, че понякога в строителното поделение и да не си върши някой работата, пак ще го търпят, „защото няма кого да сложат".

А може би така стоеше и въпросът с бригадирите, с майсторите? Предположението ми се потвърди от няколкото случая, които ми разказа партийният секретар за отделните бригади и строители. Още от началото на нашия разговор ми направи впечатление скептицизмът, с който Здравко говореше за борбата срещу недостатъците. Той говореше тихо, монотонно. Покрай нас по пътя Кюстендил—Скопие профучаваха коли една след друга и аз напрягах слух, за да го чуя.

— Много пъти сме поставяли тези въпроси за снабдяването и за дисциплината, и за взаимоотношенията, но... — и той замълча.

Така стигнахме до обекта. Живачните прожектори бяха разкъсали мрака. Под тях и кулокранът, и пристигналите ръководители от строителното поделение изглеждаха по-бодри. Строителите монтажници пъргаво прихващаха понесената от кулокрана панела и волтовата дъга на електрожените я заковаваше точно на определеното й място. След първата панела кулокранистката зазвъня предупредителния сигнал, а на стрелата нямаше закачен елемент. Тя звънеше продължително, докато всички обърнаха глава към кабинката й. Тогава през малкото прозорче на кабинката се показа нежна, почти детска ръка, която махаше за поздрав: „Да ни е честита първата панела от втората смяна!" А след това с такава виртуозност завърти стрелата на крана и подгони тежката машина по релсите, като че се спусна във вихрен танц. Наистина младата девойка танцуваше с кулокрана и водещата бе тя...

Поговорихме с хората. Няколко души от тях изразиха съмнение по отношение вто-

Digitized by Google

рата смяна, макар че бяха я приели от чувство на дисциплина. А това значеше, че при първите несполуки двусменната организация ще се разпадне... Какво бяхме пропуснали? Явно — много неща. Необходимо беше някакво по-сериозно изпитание и за партийната организация, и за ръководителите. Но не заради самото изпитание, а в името на нещо жизнено, важно, решаващо. А защо да не се захванем с изпълнението на решенията на Секретариата на ЦК на БКП за въвеждане и на трета смяна в жилищното строителство?...

Следва

Крум РАДОЙКОВ

НАША БЕЛЕЖКА

КОЙ НА КОГО ПРЕЧИ?

Това става, когато партийният комитет в СЗ „Кл. Ворошилов" заседава.

... Разисквания са прекъснати от телефонен звън. След кратък диалог секретарката на комитета Величка Денкова пояснява: заместник-директорът по техническите въпроси инж. Александър Александров настоява да освободят от заседанието главния конструктор на завода и заместник-секретар инж. Гриша Гърдев.

Но Гърдев трябва да докладва следващата точка от дневния ред. А и той заявява, че в службата има кой да го замества. Следователно няма належащи причини да бъде освободен, а заседанието прекъснато. Мнението е окончателно. Но... малко след това вратата на партийния кабинет рязко се отваря и върху изненадалните комунисти извистява разгневеният глас на заместник-директора:

— Повече така не може да се работи с Вас! Вие непрекъснато ми пречите. Още днес ще поставя въпроса пред първия секретар на районния комитет!

Вратата се трясва. След няколко тягостни минути приглушеният глас на секретарката подканя:

— Другари, да продължим заседанието.

— — —

На другия ден случаят става известен на районния комитет. Оттам идва съветът да го разгледат в заводския комитет. Но неизвестно защо секретарите, които щяха да присъствуват на заседанието, възпрепятствувани от други задачи, препоръчаха то да се отложи.

Оттогава изминаха много дни. Случаят Александров отиде към дело. И ако ние сега го повдигаме, то е, защото накърненият авторитет на един ръководен орган изисква това. Авторитет на хора, пълномощници на заводската организация. Пред нея и Партията те за всичко отговарят. И не щадят сили и време; заседават, решават, изпълняват партийния си дълг. Този авторитет е част от неизмеримия авторитет на Партията.И никой няма право с постъпките си да го накърнява...

Случаят, като всяко уравнение, има две страни. На едната от него са известните. А те са: недопустимото отношение на комунист, заемащ ръководна длъжност в колектива. Съществува като факт. Друг е въпросът дали той е единичен или случаен епизод от неговото поведение. Факт до днес неосъзнат и самокритично признат; на следващо място е пасивното отношение на комитета към този факт. Комитет, който липсва смелост да отсече на място: другарю комунист, когато редовият боец разговаря с Партията, той по съвест застава „мирно"! Има партийна власт. От нея по висша няма. Номенклатурата тук няма значение. Тя е партийно доверие. Както се дава, така се и взима; и третото — неоправданото отношение на отговорни лица от районния комитет към целия случай.

При тези известни едно обаче остава неизвестно. Какво е отражението върху комуниста, забравил, че на Партията дължи службения си престиж; върху заводския комитет, че с мека длан не може да се брани голямото име; и върху отговорни дейци на районния комитет, че големите грижи не пречат да знаем кой, кога в нашия железен строй почва с „десния да крачи". Неизвестното е едно, а последствията са много.

А. ОГНЯНОВ

Digitized by Google

100 ГОДИНИ ОТ ОСВОБОЖДЕНИЕТО НА БЪЛГАРИЯ

ВОЙНАТА И БЛАГОРОДСТВОТО НА ОСВОБОДИТЕЛИТЕ

ИВАН ВЪЛОВ

Източният въпрос, който вече пет столетия очакваше единственото справедливо решение — освобождението на южните славяни от османско иго, — стига връхната си точка след кървавите издевателства над българското население през пролетта на 1876 година. Изведнъж като че ли избледняха всички останали конфликти от доскорошните войни и териториалните претенции между великите сили в Европа, изглеждаха или по-скоро привидно са изтласкани на по-заден план. След двете паметни статии на лондонския вестник „Дейли Нюз" за турските жестокости в България от цариградския му кореспондент Едуин Пиърс, кореспонденциите на Иван дьо Вестин в парижкия „Фигаро" от разорените след Априлското въстание български селища и особено след несравнимите по своята публицистична сила и точна адресираност писма на Дженнъринъс Макгахан през юли, август и септември, публикувани също в „Дейли Нюз" и достигнали до всички кътчета на земното кълбо — темата за Източния въпрос стана повече от злободневна. От друга страна и докладите на дипломатическите представители на САЩ, Великобритания и Русия — Юджин Скайлър, Уолтър Беринг и княз Алексей Церетелев, извършили анкетата по местата на развилата се жестокост — Пловдивско, Татарпазарджишко, Ямболско и Търновско, — се превърнаха в официално обвинение срещу Високата порта. Световната общественост бе възмутена и вдигна своя глас в защита на българите. В Англия различията по Източния въпрос между управляващата консервативна партия на Бенджъмин Дизраели и либералите, възглавявани от Гладстон, доведоха почти до гражданска война; във Франция проехтяха от трибуната в Сената гневните думи на великия хуманист Виктор Юго: „Правителства, слушайте човешката съвест..."; в Италия прозвуча мощният глас на прославения революционер Джузепе Гарибалди... Общественици, поети, художници, музиканти, работници и селяни искаха възмездие за ужасите в България. В подкрепа на братята славяни се надигна целият руски народ. Посрещайки българските делегати Марко Балабанов и Драган Цанков, руският император Александър II ги увери, че Русия вече е взела в своите ръце защитата на българите и няма да ги изостави.

Останалото е известно. Провалянето на Цариградската конференция (декември 1876 — януари 1877 г.), в която участвуваха Англия, Русия, Австроунгария, Германия, Италия и Франция и последвалите я след това безрезултатни конференции и съвещания в Лондон, Берлин, Виена и Париж — доведоха до рязко влошаване на политическата обстановка. Вестниците предричаха неизбежността на войната между Русия и Турция. След дълго и неоправдано изчакване от страна на руското правителство, което доведе до реорганизацията и превъоръжаването на турската войска с модерно английско оръжие, войната най-сетне бе обявена. В императорския манифест, издаден на 12/24 април 1877 г., се казва: „... Чувството за справедливост, чувството за нашето достойнство ни налагат повелително тази постъпка: чрез отказването си Портата ни принуди да прибегнем към силата на оръжието. Твърде дълбоко убедени в справедливостта на нашето дело и смирено уповаващи се на божията благодат и помощ, известяваме на нашите верноподаници, че часът, който ние предвидяхме, когато произнесохме ония думи, на които отговори пяла Русия, сега е вече настанал..." Два месеца по-късно, след преминаването на Дунава от руските войски императорът се обърна с прокламация към населението в България. Тя

Digitized by Google

представлява интерес, тъй като дава представа за характера на войната от гледна точка на Русия: свобода за българския народ и еднаква отговорност пред законите от всички граждани, независимо от вероизповеданието и народността им. Освен към християните в този призив бе отделено специално внимание и към мохамеданите, което изразява доброжелателност. „Станете мирни граждани — се казва в прокламацията по отношение на мохамеданите — на онова общество, което е готово да дарува и вам всичките добрини на правилно уреден граждански живот. Вашата вяра ще си остане незасегната; вашият живот и имот, живота и честта на вашите семейства свято запазени."

Нарушеният план за воденето на войната, изработен от видния руски стратег и генерал Николай Обручев, и поредицата от грешки на главното командуване стават причина за сериозни неуспехи и за много човешки жертви. Още повече че руската войска има срещу себе си не една низилизована армия, а противник, който не признава никакви международни правила при воденето на войната.

Близо месец преди да се извърши преминаването на руската войска през река Дунав, турската артилерия превръща в развалини редица румънски селища: Гюргево, Браила, Малораша... Обстрелват се всички сгради — жилища, училища, болници. Започвайки отстъпление след успешното превземане на Свищов от руските войски, турската армия оставя след себе си ограбени и опожарени селища. Чуждестранните кореспонденти, руските журналисти и военните представители на редица държави, които придружават руската армия, са изненадани от факта, че дори и във война могат да бъдат убивани беззащитни хора: старци, жени и деца. През целия път на настъплението от Свищов към Търновo се откриват гледки, които не могат да бъдат вместени в нормите на нормалното човешко поведение: нахвърляни край пътищата трупове на жени, мъже и деца, при това най-вулгарно обезобразени, димящи селища. Но повечето от кореспондентите реагират остро на османските жестокости и изпращат кореспонденции до своите вестници. Особено характерни са няколко случая, които не могат да бъдат отминати.

Неуспешният опит на предния отряд, командуван от генерал Гурко, да задържи Стара Загора поради мощното настъпление на четиридесет и пет хилядната турска армия на Сюлейман паша, създава възможност на османските войници да проявят в неограничена степен своята жестокост. Стара Загора и селищата около нея са превърнати в пепелища. В книгата си „Години на война" руският военен кореспондент и писател Василий Немирович-Данченко свидетелствува, че нещастните българи са подложени на ожесточено клане от турците за гостоприемството, което са оказвали на руснаците. Така в резултат на отстъплението на генерал Гурко били убити 50 хиляди българи, а 200 хиляди прогонени от родните им места и обречени на мизерия и несигурно съществуване. „Сюлейман — писа Немирович-Данченко — е една от най-ужасните злини, които някога е изхвърлял адът. Той не е само генерал, той е убиец и негодяй. У него измъчването на пленниците се е превърнало в система. Преди започването на шипченския бой той заявил решително, че няма да остави жив нито един руснак, че пленени няма да има..." Няколко чуждестранни и руски кореспонденти, между които испанският художник и журналист Дон Хосе Пелисер, представител на списанието „Ла илустрасион Еспоньола и Американа", французите дьо Лают, кореспондент на вестник „Темп", и Дик Лонле от „Мон илюстре" и двамата руснаци княз Лев Шаховски и Александър Иванов стават свидетели на отвратителна по безнравствеността си постъпка. Атакувани от генерал Гурко, войниците от гарнизона на Хулюси паша започнали бързо отстъпление от Шипка. Те дори изнесли бял флаг, но вместо да предадат оръжието си на приближилите се руски войници, открили срещу тях смъртоносен огън. Когато на следващия ден Хулюси паша и цялата му армия се предали в плен, генерал Гурко, офицерите от щаба му и журналистите останали потресени от разкрилата се пред очите им гледка. Оказало се, че върху убитите предния ден по подъл начин руски войници било извършено нечувано мародерство: на повечето от тях били избодени очите, отсечени главите и крайниците, а по разсъблечените тела се виждали изрязани кръстове и полумесеци. Оказало се, че между убитите е имало и медицински служители. За това ужасно престъпление разказали всички кореспонденти, а Пелисер и Дик Лонле направили рисунки. Другият испански военен кореспондент, също от „Ла илустрасион Еспоньола и Американа" — Енрике Дюпюи де Лом, разказва следното във връзка с този случай: „Досега нито една телеграма от Константинопол, нито от османските поклонници не може да бъде сравнена с онова, което разказва полковник Ерскенбъри (кореспондент на лондонския вестник „Таймс") за превземането на Шипка. За него говори и документът, обиколил цял свят и подписан от петима кореспонденти, между които се намира и един от най-преданите и способни военни кореспонденти, а именно сеньор Пелисер, винаги сред първите навсякъде."[1]

Следващата поред жестокост, която смайва световната общественост, е избиването на населението на Стара Загора, селищата около нея и Ловеч, освободени от руските войски и отново завладени от турците. Тези факти са най-образно пресъздадени в спомените на руските и чуждестранните кореспонденти, а също и в дневниците на много руски офицери. Така напри-

[1] Енрике Дюпюи де Лом, Път за оръжията и свободата (Откъс от XIII хроника за войната на Изток), в. „Литературен фронт", бр. 8, 20. II. 1975 г.

Digitized by Google

мер полковник Паренсов в книгата си „Из прошлого, воспоминания офицера генералного щаба" разказва за трагедията, която изживява населението на Ловеч при завладяването му от турците.

Полковник Фьодор Михайлович де Прерадович в книгата си „Спомени за Руско-турската война 1877—1878" описва ужасите, които преживявало населението на красивото подбалканско градче Котел при настъплението на Сюлейман паша към Елена.

Трудно е да се степенуват османските жестокости по време на войната, но ако се съди по отзвуците за размерите на възмущението, предизвикано в цял свят от специалните кореспонденти на вестниците, то техният връх достига при Горни Дъбник и Телиш. Кто каква всъщност е истината за сраженията при Горни Дъбник и за жестокостите, които цяло едно столетие не можа да оневини. След трите безуспешни опита да се превземе отбраняваният от Осман паша Плевен, руското командуване решава да смени тактиката си. Още повече че не само в Русия, но и в целия свят се говори вече открито за загубване на войната. Чрез военния представител на Великобритания при щаба на главното командуване полковник Уесли се правят опити, макар и неофициални, за сключване на договор с Турция. От Русия бе извикан прославения още при Севастопол — Кримската война — тогава още млад офицер, а сега генерал Едуард Иванович Тотлебен. Възприет бе предложеният от него план — Плевен да бъде подложен на пълна обсада, когато гладът ще принуди неговите защитници да се предадат. Новият план налагал да се превземат турските редути при Горни Дъбник и Телиш, които стоели на пътя Плевен—София. Под командването на генерал Гурко, чийто щаб в първите дни на октомври бил преместен от Тръстеник в Стари Бъркач (днешното село Бъркач), а по-късно в Чириково (с. Садовец) на 12/24 октомври били извършени първите атаки срещу турците при Горни Дъбник. Те довели до големи жертви. Но на следващия ден руските войски атакували отново и спечелили голяма победа. След Горни Дъбник почти без човешки жертви било завзето и село Телиш. Всички турски войници и офицери начело с командващия Исмаил-Хаки паша и причислените към щаба му няколко чуждени се предали в плен. Руските военни кореспонденти Всеволод Крестовски, княз Лев Шаховски, Александър Иванов, очевидци на тези битки, ги описват подробно. Не само турските войници и офицери, но и лично Исмаил-Хаки паша изглеждали доволни, че са попаднали в плен у руснаците и се отказали от свободата, която им била предложена.[1] Но радостта от тази изключително важна за следващите ходове победа не могла да бъде пълна. Защото тук се повторила, и то многократно умножена по отношение на руските жертви, турска жестокост в сравнение с описаната на Шипка. Бойното поле при Горни Дъбник било осеяно с труповете на руски войници, загинали по време на атаките. Оказало се, че няма нито един жив ранен, а разсъблечените до голо тела били страшно обезобразени. Преди да се извърши погребението, бил съставен протокол, в който се прави опит накратко да се опише тази неподдаваща се на описание гледка. Сочат се следните факти: „1. Срещаха се трупове с отсечени глави, ръце и уши. 2. На много беше изрязана кожата, на гърдите имаше надписи на турски език и бяха изрязани дори напълно бузите. 3. Изгорени лица, ръце и крака. 4. На главите на много са изрязани със саби кръстове. 5. Много бяха с прерязани гърла, а болшинството — съсечени с безчислени саблени и щикови удари." Протоколът е подписан от свидетелите очевидци: офицерите Мачихин, Перпелицин, Семьонов, генерал-майор Философов, корнет Шилбрах, подпоручик Тигерстед, флигел-адютант капитан Богаевский, поручик Демяненков, свещеник Евстафий Крюков, младши лекар Фаворски, художник В. В. Верешчагин и генерал-майор Струков. Дата 17/29 октомври 1877 година, с. Телиш.

За тези ужаси първите известия в главната квартира донесъл поручик Дерфелден, адютант на главнокомандващия. Той посочил също, че задържаните при Телиш двама англичани лекари Уешъл и Дъглас могат да свидетелстват за отношението на турските войници към руските пленници и ранените. В техния разказ били посочени изключително много факти за мародерството на османските войници върху руските пленници, които след жестоки мъчения били убивани. В турската армия съществувала негласна заповед да не се вземат пленници, което означавало, че трябвало да бъдат избивани всички противници. Редовните турски войници били подпомагани в жестокостта си от тълпи черкези и башибозуци, които придружавали армията. Лекарят от английската лондонска болница „Св. Тома" Мак—Келер бил толкова възмутен и поразен от тази гледка, че не пожелал да остане повече при турската армия и напуснал Телиш с намерението да се завърне в Англия. Двамата англичани Уешъл и Дъглас също искали да напуснат турския лагер, но им било заповядано от председателя на дружеството „Червен полумесец" да се грижат за ранените турски войници. Под този протокол се подписали не само англичаните, но също и Нелидов, отговорник по дипломатическите въпроси при главната квартира, генерал-майор Штейн, комендант на действувашата армия, и двама младши офицери.

Кореспондентите на английските вестници „Дейли Нюз" и „Таймс" своевременно откликнали с остри бележки на тези жестокости. Особено силно впечатление прави на световната общественост кореспон-

[1] Всеволод Крестовский, Двадцать месяцев в Действующий армий (1877—1878), Писма в редакцию газеты „Правительственный вестник", 6. III. 1975 г.

Digitized by Google

денцията на Макгахан. Той изобличава не само извършителите на безчинства, но и търпимостта, проявена към тях от великите сили. Макгахан подчертава, че в същото време, когато турците измъчват и убиват ранените и пленени руски войници — в Русия се отнасят към турските пленници почти както със собствените си войници. Не случайно журналистът прави многозначнтелно сравнение на тази война с Френско-пруската и задавайки въпрос — сам си отговаря: „Ако по време на Френско-германската война французите бяха убивали попадналите им в ръцете ранени и неранени немци, то каква участ би постигнала взетите в плен френски офицери и войници? Всички офицери биха били предадени на съд и разстреляни, или може би обесени за убийство; същата участ би постигнала всеки десети човек от войниците. Цяла Европа, не изключая и туркофилите, би ръкопляскала на подобен образ на действие от германските власти, а найглавното — французите биха престанали да убиват ранените и пленниците."[1]

До края на войната, а и дълго след нейното завършване мародерствата при Горни Дъбник и Телиш продължават да занимават журналисти, писатели, художници, автори на спомени. Своето потресение от ужасната гледка превръща в няколко картини и знаменитият руски художник Василий Василиевич Верешчагин. Най-силната от тях е прочутата „Панихида", за която художникът признава, че рисуването й му е причинявало голяма мъка и много сълзи. Заплакал също и великият руски писател Тургенев, когато видял за първи път тази картина. Много пъти се връща на жестокостите на османските офицери и войници в своите „Хроники за войната на Изток" и испанският журналист Енрике Дюпюи де Лом. В „XIII хроника" той изказва възхищението си от силното обвинение на Макгахан по отношение на масовите мародерства срещу руските войници и благославяните от правителството изстъпления на черкези и башибозуци. В „XX хроника" де Лом, като описва превземането на Плевен, капитулирането на Осман паша и радостта на победителите, не пропуска да припомни и за турските жестокости. Прави го, и то без да скрива личното си огорчение от благородството, което руските офицери и войници проявяват към Осман паша. „В съвременната война — отбелязва Дюпюи де Лом — трябва да се изпълняват известни задължения и именно тези задължения в никакъв случай не бяха изпълнени от Осман паша, храбрия. Русите, опиянени от победата, раздавайки хляб, пари и цигари на турските пленници, бяха забравили голите скелети на своите другари, от които бе побеляло бойното поле: някои почиваха спокойно, други — в ужасни пози — показваха какви страдания бяха понесли, преди да умрат. Русите, като благородни победители, забравили как техните пленници бяха винаги убивани, как ранените бяха доубивани през време на битката или изоставяни и обезобразявани след нея. Забравиха, че по време на 5-месечната обсада на Плевен те почти винаги трябваше да изоставят ранените от бойното поле и че в Плевен бяха намерени само двама руски пленници! Забравиха огньовете, запалени върху коремите на ранените от Долни Дъбник и толкова други варварски и жестоки постъпки, които, ако те не искат да си спомнят, за да проявят благородство на чувства, ние не считаме за правилно да бъдат забравяни от нито едно честно създание."

Дори толкова резервирани към Русия англичани като полковник Уелсли, военен представител към свитата на руския император, кореспондентите Брекенбъри, Стенли и Бойл, а да не говорим за д-р Карик, художниците Миллет и Вилерс, Форбс и Макгахан обвиняват турската армия във варварство и мародерство. А Уелсли лично докладва на британското правителство жестокостите, извършени на Шипка от войниците на Хулюси паша. Примерите за отделни случаи на безчинства както по време на военните действия, така и срещу българското население са толкова много, че не биха могли да се сведат към каквото и да било точно описание. Някои кореспонденти като Немирович-Данченко, Всеволод Крестовски, княз Лев Шаховски цитират цели списъци на убити без всякаква причина българи, когато турските войски са отстъпвали, а също и при повторно завземане на селищата.

Привлича вниманието един неоспорван от никого факт — храбростта и благородството на руските войници. Той не само че се признава, но дори се изтъква от всички военни специалисти и чуждестранни журналисти, които имат лични впечатления от Руско-турската война. Споменатият вече полковник Уелсли, независимо от многократно изразяваната си критичност към повечето от руските офицери, които той обвинява в некадърност, се изказва с възторг за руските войници. В книгата си „С русите в мир и на война" Уелсли има редица оценки от рода на следната: „Ако в турската война Русия победи, то това се дължеше очевидно повече на грешките на противниците й, отколкото от достойнството на нейната армия — с изключение личната храброст на войниците"[2].

Арчибалд Форбс, другият кореспондент на „Дейли Нюз" освен Макгахан, известен с прозвището „Царят на репортажа", отделил съществено място в своите кореспонденции на три неща — личността на генерал Михаил Дмитриевич Скобелев, атаките срещу укрепилия се в Плевен Осман паша и храбростта, особено благородството на руските войници. В неговата кореспонден-

[1] Е. Дюпюи де Лом, Испански хроники, в. „Лит. фронт", бр. 10, 6. III. 1975.
[2] Исторический вестник, ноябрь, 1905 г., Иностранцы о Россий. Воспоминания полковника Велеслея о Росии по время мира и войны (1871—1877 г. г.), с. 704.

Digitized by Google

ция за втората атака срещу Плевен има следните редове: „Кога обикновеният руски войник буди най-голямо възхищение у мен — дали когато върви уморен и без оплакване минава десетки версти под товар, двойно по-тежък от този, който носи британският войник, и облекчаващ пътя си с песни или пък с викове, които звучат искрено и с безстрашна смелост се впуска в битка, или когато стои твърдоглаво в отпор срещу превъзхождащия го неприятел, но не мисли да побегне назад, или когато лежи ранен без жалби или подпомага съседа си в същото положение с някакъв жест на милосърдие, с търпеливо спокойствие. Не е ли това истински героизъм?" На друго място Форбс пише за една характерна черта на руския войник — неговото благородство и доброта спрямо други, изпаднали в нещастно положение. Когато руските войници са били на поход, на път или пред някоя битка, те ще дадат пялата си храна и парите си на някое гладуващо българско или турско семейство, безразлично дали е приятел или неприятел...

Присъствието на една странна личност— англичанинът Хевелък, за когото се говори, че бил член на Английския парламент — смущавала руското командуване. Този твърде „особен" поради самочувствието си чужденец, който продължавал да седи, когато бил прав великият княз Николай Николаевич и дори принуждавал руски офицери да му помагат да облече дрехата си, правил няколко пъти изказването, че ако руските генерали имат качествата на войниците, руската армия би била първа в света.

В какво се изразява благородството на руския войник, за което говорят всички чуждестранни кореспонденти? Може би то се съдържа в богатата душевност, в силно емоционалната нагласа на славянския произход. В кореспонденцията си за победоносното придвижване на отреда на генерал Гурко от Пловдив към Одрин кореспондентът княз Лев Шаховски описва много случаи на благородство, проявено от руските войници. Те не само подпомагали с храна гладуващото българско и мюсюлманско население, но и спасявали от истинска смърт мирното население. „Нашите казаци — пише той — прибраха много малки деца, които бяха захвърлени на пътя. Принц Олденбургски натовари в санитарните коли и в обоза на своята бригада стотици прибрани по пътя старци, деца и жени. Но тези гладни и умиращи по пътя мюсюлмани сами нито със знак, нито с поглед не молят за помощ и не искат състрадание..."[1]

Стотици, хиляди дори са архивните материали — писма, документи и спомени, които свидетелстват за хуманност и благородство от страна на воюващата руска армия. Съвсем редки са случаите на ограбване и издевателство на население от мюсюлмански произход, което да са извършили руски войници в освободената от тях българска територия. Тъкмо обратното — армията и длъжностните лица при временното гражданско управление, ръководено от княз Черкаски и генерал-майор Дмитрий Анучин, са се стремили да спазват пълна законност и да проявяват справедливо отношение към всички националности. Нарушителите на военните и гражданските закони са получавали строги присъди и дори смъртно наказание. В книгата си „Из прошлого. Личныя и служебныя воспоминания" генерал П. П. Карцов разказва как по време на престоя му в Ловеч се сблъскал със железните закони на гражданското управление. Губернаторът на града забранил да се използва дървената ограда на изоставена мохамеданска къща за печене на хляб от военната фурна. На войниците било определено място в гората, където могат да секат дърва. Трябва да се отбележи изключително важното обстоятелство, че тази случка се развива след второто освобождаване на Ловеч, когато градът е бил силно опожарен и половината от населението му избито и прогонено от турските войници, башибозуците и войнствуващите цивилни мюсюлмани. Генерал Карцов не е могъл да отмине в спомените си и редица дребни на пръв поглед факти, които обаче извисяват поведението на обикновения руски войник до степента на изключително благородство. В глава „Двадесет и девета" на книгата има раздел, озаглавен „По пътя на смъртта", в който се разказва за едно наистина нечовешко страдание на населението между Пловдив и Одрин. На пространство от няколко десетки километра от двете страни на пътя към Одрин лежали в най-ужасни пози убити и замръзващи. „На много места между труповете се гърчеха в агония още живи същества, покрити с дрипи. Това бяха бягащи семейства, престарели бащи и майки, жени и деца, измъчени и вкоченяващи се. Никакво перо не е в сила да опише това впечатление, което ние изпитвахме, гледайки предсмъртните конвулсии на нещастниците. Нито бойното поле, нито превързочните пунктове при Плевен, нищо не можеше да се сравни с това, което изпитваха сега нашите нерви. Не можеше да погледнеш встрани и да не изтръпнеш от ужас..." Руските войници не могли да останат безразлични и спасили много деца от смърт, като ги взели със себе си. Ще приведем за пример един кратък пасаж от този раздел на книгата, който разкрива благородството на руския войник.

„После ни се удаде да видим петгодишно момиченце, загърнато в конски чул върху лафета на оръдие в една от гвардейските батареи. Войникът, който вървеше успоредно, грижливо го придържаше.

— Господ ли ти го изпрати? — питат го.

— Прибрах го неотдавна от шосето. Тур-

[1] Л. В. Шаховский. С театра войны 1877—78, два похода за Балканы, Москва, 1878, с. 305.

Digitized by Google

кинче е... беше съвсем замръзнало, а сега се оправи.

— Къде ще я дявате?

— Батарейна дъщеричка ще бъде, — отвърна артилеристът"[1].

Руският военен кореспондент Всеволод Крестовски, редактор на военно-полевия вестник „Летучий лист", имал възможност да пътува по целия фронт. Затова и неговите кореспонденции, печатани в „Правительственный вестник" и „Иллюстрированная хроника войны", приложение на списанието „Всемирная иллюстрация", а през 1879 година издадени в два тома, се отличават не само с богатата си информация, но и с дълбока наблюдателност. Трябва да кажем, че от всички кореспонденти, които са били очевидци на тежките боеве при Горни Дъбник, Телиш и Долни Дъбник, той е описал най-добре тези драматични моменти в живота на руската армия. На неговото перо принадлежи рядко сполучливият опит да се вникне в душевния мир на различни категории представители на турската армия: обикновения войник, тълкувателя на корана, офицерството и висшия команден състав. Войниците извършват истински мародерства, защото така повелява османската религия, а офицерите, които се оправдават, че са безсилни да ги възпрат от нравствена уродливост, се предават с охота в плен на ненавиждания от тях противник. Един истински кръговрат от противоречия, които имат своите тълкувания. Кореспондентът Крестовски измъква сред офицерите пленници един представител; може би не най-типичния, но сам по себе си твърде колоритен случай. Неговото име е Али ефенди, а по чин е „кол-агасъ", което ще рече, капитан и на възраст е около седемдесетгодишен. По време на капитулацията черкезите ограбили всичките му лични вещи и той бил трогнат до сълзи, когато руските офицери му подарили топли дрехи и тютюн.

„О, благодаря, благодаря ви! — възклицаваше той — стискайки нервно ръцете на всички ни: — Чудеса наистина... Моите врагове мои най-добри приятели! Нима това не е чудо?!... Поданици на моя падишах, мои бойни другари ме ограбиха, а неприятели изведнъж снабдяват мене, бедния старик, с всичко необходимо!... Приятели—врагове, врагове—приятели! Дивни неща ни показва волята на аллаха! Дивни неща!... И за какво, наистина, е тази война между нас!? За какво е тя..."

Оказва се, че старият турски офицер по природа е противник на войната: „...Грабежите и убийствата — това не е моя работа. Моят свят е друг. Моят свят — това е поезията и музиката... Ритми и звуци, звуци и ритми — ето моя свят, господа! Другото аз не познавам."

Въпреки това Али ефенди цели петдесет и една година бил на военна служба и достигнал до капитански чин. Може да се предполага, че в армия като турската не са били на особена почит изкуството и литературата. Затова, когато се разделял с руските офицери, които възстановили душевната му радост, турският офицер продължавал дълго да повтаря със сълзи на очите:

„Приятели — врагове, врагове — приятели!..."[2]

Руско-турската война през 1877—1878 година не случайно се превръща в исторически факт с многостранно значение. За военните историци тя представлява едва ли не коренен поврат в тактическо и стратегическо отношение. Необикновените обстоятелства, при които се развиват най-възловите сражения (двойното преминаване на Балкана при различни природни условия, боевете при Стара Загора, Нова Загора, Шипка, Плевен, Горни Дъбник и Телиш, освобождаването на всички селища от северната страна на Стара планина и София, а също и последвалото устремно спускане на югоизток в посоката Пловдив—Одрин—Цариград разрушиха много традиционни разбирания за воденето на съвременната война. В случая трябва да посочим огромното изумление на военни специалисти като Бисмарк и фон Молтке и на политици като Дизраели—Биконсфилд от бързото достигане на руските войски под стените на Цариград. Защото това го бе изправило пред свършен факт и пред невъзможност да осуетят безусловната капитулация на Турция с подписването на Санстефанския мирен договор на 19 февруари, 3 март нов стил, 1878 година, с който България получи свободата си. Но тази война, която противопоставя две коренно различни и в нравствено отношение армии, доведе представителите на редица хуманитарни науки до интересни изводи. Може би от гледна точка на човекознанието Руско-турската война е разглеждана най-оскъдно и въпросите за жестокостите и благородството са оценявани само под знака на международни правилници и конвенции, което е съвсем недостатъчно. Предлаганият материал е само опит да се надникне в тази колкото противоречива, толкова и ярка по двустранната си поляризация тема за благородството и жестокостта, за покварата и за нравственото величие, отразени в случая от две армии.

Струва ни се, че не би било излишно да припомним, че примерът на дедите по благородство в Руско-турската война 1877—1878 година намери великолепно продължение от внуците и правнуците в Съветската армия през Втората световна война. Нещо повече — това благородство бе превърнато в един наистина показен урок по човеколюбие и за някои толкова прехвалени с демократични традиции армии и държави.

---

[1] П. П. Карцов. Из прошлого. Личныя и служебныя воспоминания, част первая (1831—1876 г), С. — Петербург, 1888, с. 754—756.

[2] Вс. Кресновский, Двадцать месяцев в Действующий армий (1877—1878), с. 240—245.

Digitized by Google

НА ПОЛСКА ЗЕМЯ

Тя е майка кърмилница на полския народ. Недрата ѝ са богати на каменни въглища, на много полезни изкопаеми. Ражда вкусни картофи, качествен лен, захарно цвекло и пшеница. Тучните ѝ ливади дават фураж за високопродуктивно животновъдство. По нея пъфтят чудни люлякови гори. **За да е такава тази земя, най-много са допринесли хората, народът, който под ръководството на Полската обединена работническа партия строи новия живот, социалистическото общество.** Този трудолюбив народ крачи уверено в редиците на социалистическата общност, дава своя дял за развитието и укрепването на братския съюз на страните от Съвета за икономическа взаимопомощ.

Всеки българин, който е имал възможността да бъде в непосредствена близост с полските комунисти, с полските трудещи се, не може да остане равнодушен към топлотата, искрената дружба, която те проявяват към нас, към нашата партия, към страната ни. На тези искрени чувства станах свидетелка и аз при срещите си с партийните и стопанските кадри, с младежите, с трудещите се от редица предприятия и държавни земеделски стопанства, които посетих във Вроцлавско, Еленогурско, Валбжихско и Варшавско воеводство.

БОЕВИ АВАНГАРД

Това е над 2,5-милионната армия полски комунисти, които са в челните редици на трудещите се и ги водят в борбата за претворяване в живота програмата за икономическото, политическото и културното развитие на страната, начертана от VII конгрес на Полската обединена работническа партия. Нейното реализиране ще осигури през текущата петилетка (1976—1980 г.) националният доход на страната да нарасне с 40—42 процента, а реалната работна заплата с 16—18 на сто. Материалното благополучие на хората полските комунисти свързват и със създаването на богат политически и културен живот. Затова те отделят голямо внимание, полагат много грижи за подобряване на социалните и културните условия, провеждат мероприятия за хармоничното развитие на личността, създават обстановка хората да се трудят пълноценно.

— Комунистите от Вроцлавското воеводство сега решават много отговорни задачи във връзка с изпълнението на петилетния план — сподели с нас другарят Ежи Конопек, секретар на воеводския комитет на Партията във Вроцлав. — Те са авангардът на работническата класа в окръга, пред която стои задачата да реализира през текущата петилетка промишлена продукция за над 90 милиарда злоти. Това са промишлени изделия с важно значение за развитието на икономиката на страната и за износ — генератори, мощни електромотори, ж.п. вагони, автобуси, тежкотоварни коли, електронноизчислителни машини. В широки мащаби е развита и леката промишленост. Висококачествените продукти на обувната и текстилната промишленост намират голям прием не само на вътрешния пазар, но 90 процента от тях отиват за износ.

От беседата с другаря Конопек узнахме, че Вроцлавски окръг е един от районите с добре развито селско стопанство. Климатичните условия благоприятствуват за получаването на високи добиви от зърнените култури, захарното цвекло, репицата и фуражните култури.

Четиридесет процента от земята във воеводството е събрана предимно в държавни земеделски стопанства. Това определя и главната задача на партийните организации в селата. На основата на положителния опит на тези високомеханизирани, рентабилни селскостопански предприятия да се намаляват индивидуалните стопанства и да се засилва държавният и кооперативният сектор в селскостопанското производство. Главната насока на партийната работа в село сега е тези 60 процента от стопанствата, които са средно по 40—50 дка, да се намалят за сметка на

Digitized by Google

уедрените социалистически стопанства. В тази насока голяма роля се пада на комунистите от държавните земеделски стопанства, които са си поставили задачата да покажат на практика предимствата на едрото социалистическо селско стопанство. В селскостопанския комбинат „Шчелин" се трудят 340 комунисти. Те са 20 процента от трудовия колектив и 80 на сто от тях работят пряко в материалното производство — в полевъдството, животновъдството, в механизацията. Останалите 20 процента са инженерно-технически и административни кадри. Директорът на комбината Станислав Сервицки е ръководител с голям практически опит. Повече от 30 години е на отговорна работа в селското стопанство. От своя житейски опит 29 години е посветил като директор на селскостопанско предприятие. От 15 години ръководи Шчелинския селскостопански комбинат. Плод на творчески търсения на партийната организация на комбината е усъвършенстването на структурата на организацията на предприятието.

Високата концентрация и специализация на производството позволява да се използват най-пълноценно земята, животните и техниката, което осигурява и висока рентабилност на производството. Получават среден добив от пшеницата по 510 кг от декар. Среден млеконадой по 3500 литра от фуражна крава. Произвеждат средно на декар по 25 кг месо и по 80—90 литра мляко. Постоянна задача на комунистите е да научат хората да знаят какво искат от земята и как трябва да го получат. Към това са насочени и мероприятията на единадесетте първични партийни организации в комбината. Те се ръководят от общ партиен комитет и неговата постоянна грижа, по думите на секретаря Зджислав Маевски, е да направлява работата им така, че комунистите да бъдат винаги в авангарда, да са носители на новото в работата, да съдействуват на стопанското ръководство за внедряване на научността в ръководството на селскостопанското производство. Пример за търсене на най-рационалните решения при планирането и изпълнението на отделните мероприятия дава и ръководството.

Многобройните примери, които другарите от Шчелинския комбинат ни посочиха, потвърждават, че тук **партийните организации и стопанското ръководство отделят големи грижи за всестранното и хармоничното развитие на личността,** за по-пълно задоволяване на материалните и духовните нужди на работниците, които да са в пълна хармония със съвременните изисквания. Строят жилищен комплекс за 100 семейства, за всички деца до училищна възраст са осигурили места в детските ясли и градини, имат две почивни станции, 4 амбулатории, културен център с богата библиотека, киносалон, зала за събрания, помещение за младежки забави. Тука се стремят нагледно да покажат дълбокия замисъл и реалната полза от изпълнението на партийния лозунг „Чрез човека за човека".

Партийните комитети и първичните партийни организации в грижата си за **издигане авангардната роля на комунистите** умело са използвали подмяната на партийните документи да проведат откровен разговор с всеки комунист за неговата роля и място в живота на Партията, в живота на народа, в съдбата на партийните решения.

В районния комитет на Партията „Фабричен" във Вроцлав към изпълнението на тази задача пристъпили след тримесечна задълбочена подготовка.

— Подготовката за изпълнението на задачата за подмяна на партийните документи бюрото на нашия районен комитет започна с организационни мероприятия — каза първият секретар на РК Зджислав Минкина. — В партийните организации проведохме разговор за личния пример, за инициативността, за политическите и моралните качества на отделните комунисти. Хората си направиха трезва, задълбочена самооценка, чуха мнението и препоръките на своите другари. С тези, които имаха сериозни пропуски в работата, партийните ръководства водеха допълнителни разговори. Те създаваха спокойна обстановка, предпоставка за едно по-откровено разкриване причините за техните пропуски в трудовия, личния или обществения живот.

Много от тези слабости хората преодоляли с оказаната им помощ от техните другари и партийни ръководители. Резултат от такъв правилен подход на близка партийна грижа за отделния комунист е, че при подмяната на партийните документи в тази районна партийна организация са отпаднали, като изгубили качествата си на комунисти само 100 човека. Районът „Фабричен" е един от най-големите във Вроцлав. В него живеят над 115 000 жители. В районната партийна организация се числят 9500 членове и кандидат-членове на Партията. Работническото ядро сега е 45 процента и това дава положително отражение в дейността на първичните партийни организации. Стопанските ръководства в заводите с разбиране се опират на първичните партийни организации. Те не чакат нареждане „от горе", а сами излизат с инициативи за усъвършенстване на производството, за подобряване на взаимоотношенията между хората, за създаване на благоприятен климат на доверие, който способствува да се развива у работниците самочувствие, позволява им да се чувствуват истински стопани на предприятието. Задълбочената проверка на качествата на отделния комунист, свързана с подмяната на партийните документи, е помогнала за издигане авангардната роля на партийните организации, за укрепване на техния авторитет, за усъвършенстване на индивидуалната работа с комунистите.

МЛАДАТА СМЯНА

На важния проблем за партийното ръководство на младежта бе посветена голяма част от беседата на другарката Да-

Digitized by Google

кута Мика — секретар на воеводския комитет на Партията във Валбжих. От нея узнахме, че **партийните организации в окръга провеждат целенасочена възпитателна работа с младежите** за формирането у тях на правилен марксистко-ленински мироглед, любов към труда и ученето, високи нравствени добродетели, присъщи на строителя на социалистическото общество. Възпитателната работа с младежта провеждат комплексно.

На работните места използват умело **наставническата грижа** на опитните, по-стари работници, които предават на младежите своите знания и любов към професията. Отделят особено внимание за внедряването на новите ритуали в бита на младежта. При постъпване в казармата, сватби, раждане, даване име на детето оказват помощ на младежите да се освобождават от влиянието на старите порядки, от приумиците на близки и познати, които робуват на остарели, догматични схващания.

Ленинската постановка, че на младото поколение трябва да се оказва пълно доверие и да му се възлага отговорност е ръководно начало в работата на партийните комитети и първичните партийни организации. Триединната задача — комунистическо възпитание, доверие и отговорност, идейна закалка — стои в центъра на организационната и идеологическата работа на партийните организации с Комсомола.

За мерките, които заводският партиен комитет в металургичния завод „Хутмен" във Вроцлав провежда за трудовото и идейното възпитание на младежта, ни разказа секретарят на комитета другарят Юзеф Текела. В завода работят 230 комсомолци. Те са включени в активна работа в производствения сектор, за който имат съответната квалификация. Възлагат им се поръчения в обществения живот на колектива, привличат ги в активно участие при изучаване на социално-психическия климат в колектива, в органите на самоуправлението. Младежите дейно участвуват в подготовката и провеждането на една от интересните инициативи на завода „Неделя в Хутмен". Това е празник на завода в един от майските неделни дни, когато вратите на предприятието са открити за почитателите на хутменските работници. За този ден отрано се готви работническият колектив. Тържеството се провежда с богата програма.

Изтъкнати състави изнасят интересна литературна програма. Организират модно ревю, концерт, забавни детски игри, кинопрожекции за историята на завода, за постиженията на отделни бригади и работници първенци в производството. На тези празници стават срещи с родителите на младежи, които се учат в техникумите за подготовка на кадри за металургията. Те се запознават с постиженията на завода, узнават за високоблагородната професия, на която трябва да се посвети тяхното дете. Учениците също имат възможност да се запознаят със своята бъдеща професия, разговарят с ветерани от завода, знатни металурзи първенци, герои на социалистическия труд. В изложбената зала посетителите могат да видят произведения на изтъкнати майстори на живописта, графиката, художествените тъкани, образци от продукцията на завод „Хутмен". На този празник посетителите достигат до 30 000 души. Голяма част от тях са младежи. Идват младежите от техникума по металургия към завода, участвуват и студентите от Техническата академия във Вроцлав, чиито възпитаници са голяма част от инженерните кадри на завода. В непринудена обстановка работят за професионалното ориентиране на младежта, помагат на младите работници да добиват организационен опит в провеждането на такива масови мероприятия като празника, бригадите в помощ на селското стопанство, в „партийния ден" участвуват трудещите се и заработените средства отиват във фонда за мероприятия от обществено значение.

ГРИЖА ЗА ЧОВЕКА

От многобройните срещи със секретари на воеводски, градски и заводски партийни комитети, на първични партийни организации, от това, което те споделиха и сами видяхме, може да се каже, че в центъра на вниманието на партийните организации, на стопанските ръководства, на трудовите колективи е **широката партийна програма за подобряване на социално-битовите условия, за издигане културата на работното място, грижата за човека.** В завода за кристали „Каролинка" в гр. Явожина Шльонска ни запознаха с комплексната си програма за подобряване на социално-битовите условия на работническия колектив. В завода работят 350 души. От тях 70 процента са жени.

Секретарят на заводския партиен комитет Янислав Карнински сподели какви мерки вземат партийният комитет и стопанското ръководство за реализиране на програмата. За всяка работничка майка са създали условия на **спокоен и творчески труд**. За всички деца до училищна възраст са осигурили места в детските ясли и градини. Три лекарски кабинета осигуряват здравния надзор над работниците. В културния дом те могат да прекарват част от свободното си време. В столовата на завода могат да получат питателна храна за себе си и за семейството. Всяка година за желаещите осигуряват почивка на море. Въвели са ритуал при женитба и пенсиониране на работниците от завода в тържествена обстановка да връчват от името на партийното и стопанското ръководство и от целия трудов колектив сервиз за храна. Този подарък напомня за колектива, за другарите, с които се груди рамо до рамо. Това човешко внимание е дало отражение за сплотеността на колектива, за

Digitized by Google

повишаване трудовата активност на хората. Половината от продукцията на завода се изнася в 22 страни от различни краища на света.

Във фермите на конезавода в гр. Стшегом видяхме необичайна на пръв поглед картина. Трудно ни беше да различим отдалече старите конюшни. Те бяха потънали в разцъфтелите люлякови дървета. Цветни алеи от теменуги и рози ухаеха и обръкваха обичайните ни представи за това, което на редица места сме виждали.

— Нашите работници не са обикновени гледачи на коне — каза ни директорът на конезавода Станислав Витковяк. — Те са своего рода художници. От техните ръце излизат коне, които разнасят славата на завода и страната ни на международните конни състезания.

Този рядко симпатичен човек не се е уморил повече от 30 години да ръководи трудовия колектив на конезавода. Създал е много кадри, минали са през стопанството различни хора. На много от тях е придал любовта си към работата, уменето да изпитват наслада от труда си. Тази любов към красивото в работата те проявяват и в грижата за издигане културата на работното място. С това трябва да се обясни опазването на красивите цветни алеи, респектиращото отношение на хората към това богатство, което те сами са създали, на което те са стопани. Това социалистическо отношение към общественото богатство на работниците тук почувствувахме и в красиво подредения клуб със добре обзаведена столова. Там е отделено място и за уреждане на младежки увеселения, за посрещане на гости. И всичко това е направено с минимални разходи. С подръчни материали са създали уютно и полезно заведение.

* * *

При срещите си с толкова много партийни и стопански кадри, хора, които познават отлично своята работа, все повече и повече у мен се затвърждаваше убеждението, че комунистите, трудещите се от братска Полша имат основание да се чувствуват уверени, че разгърнатата програма, която начерта VII конгрес на ПОРП, е в сигурни ръце. Гаранция за нейното успешно изпълнение е в творческия ентусиазъм на комунистите, на целия трудов народ.

Деля КОЛЕВА

Digitized by Google

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

КАКВО ДА СЕ ПРАВИ?

Този въпрос не са си го задавали някои партийни членове от държавно стопанско обединение „Фармахим" в София, когато са научили, че незаконно се изплащат суми на отделни лица. Мълчали са и ръководителите на обединението. Тези комунисти не се разтревожили дори и тогава, когато Комитетът за държавен и народен контрол установява, че в обединението са допуснати груби нарушения на нормативните документи при изплащането на премии за внедрени научно-технически постижения в производството, което е довело до ощетяване на държавата с десетки хиляди лева.

За какво ли пък е трябвало да се „тревожат"?

А фактите? — Те са „нищожни". Получени са пари, без да са ги заслужили. И нищо повече...

Вярно е, че Комитетът за държавен и народен контрол е наказал инж. Велчо Велчев — генерален директор, Генко Ценов — заместник-генерален директор на ДСО „Фармахим", Иван Агаин — директор на научния институт към обединението, със „строго мъмрене" и Иван Андонов — директор на Химико-фармацевтичния завод в Станке Димитров, и Владимир Киселов — заместник-директор на Химико-фармацевтичния завод в София, с „мъмрене". Наред с това те са задължени да върнат взетите премии и са глобени с дадена сума.

И толкоз! Партийните организации, в които те членуват, остават глухи, не обръщат никакво внимание на този въпрос. Предпочитание се дава на мълчанието.

Нужно ли е да отделяме внимание на този случай? — Да, защото въпросът опира до друго. А то е именно, което буди безпокойство, вълнува ни и не ни дава мира.

Целият народ живее с решенията на Единадесетия конгрес на Партията и Юлския пленум на ЦК на БКП. Те вляха нова струя в живота на партийните органи и организации, в дейността на всички труженици в нашата родина. Повишиха се инициативността, творческото дръзновение, решимостта да се воюва срещу слабостите. Това е безспорна и всеприета истина. Явно е обаче, че борбата с нерадостите е трудна и тя изисква повече настойчивост и бойкост.

Говорим, че първичните партийни организации са политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив, че тяхно задължение е да бъдат челни бойци за решаване на задачите.

И веднага се питаме. А как някои партийни организации в ДСО „Фармахим" ще изпълнят тези задачи?

МЪЛЧАНИЕТО

В ДСО „Фармахим" някои са погазили социалистическите норми на живот. Държавен орган си казва тежката дума. Но с това работата не свършва. Очакваме инициативността на първичните организации.

Множина от комунистите обаче стоят настрана от този въпрос. На какво се дължи тяхното мълчание? Къде са сблъсъците, юлската позиция?

Те отсъствуват. И не за друго, а защото е трябвало да се преборят със себе си, да видят собствени слабости и недостатъци.

— Що за морал и етика — споделят едни. — Вземат се пари, без да е вложен нужният труд!

— Народна пара изтича — говорят други. — И то не каква да е, а по 3000—4000 лева!

— Раздават се премии на хора, които пряко не са свързани с дадената дейност — шушукат трети.

И пак затишие. Подобни гласове се чуват в обединението, в някои от неговите поделения. А там има първични партийни организации... Има, но те се спотайват.

И не си дават сметка, че с поведението си помагат за раздвояването на единната личност, че нанасят вреда във възпитанието на хората. Защо е тази безпринципност? Къде са корените на мълчанието?

Главните нарушители на законността са някои ръководители. Те трябва да бъдат поставени на подсъдимата скамейка. А как да стане това? Явно в партийните бюра, в първичните организации липсва комунистическа смелост. Не се чувствува още силно духът на Юлския пленум, който изисква от всички нас да водим борба против

Digitized by Google

отрицателните прояви независимо откъде идват те и кои са техните носители.

Стъписване пред трудностите!

— Като имам предвид, че допуснатите грешки са от формален характер — заявява Георги Тачев от НИХФИ, — считам, че наказанието е голямо.

За какво наказание става дума?

Комитетът за държавен и народен контрол налага на Ив. Агаин наказание „строго мъмрене". Бюрото на първичната партийна организация предлага „порицание", а Г. Тачев възразява, като се мотивира, че грешките са от формален характер. Да, но истината е една. Хора незаконно са взели от обществото пари. Това ли е формалният характер?

Нарушенията са станали със знанието на не малко комунисти.

— Решението за разпределение на сумите е колективно дело — заяви Ц. Стайков, секретар на партийния комитет в Химико-фармацевтичния завод в Станке Димитров. — Затова морални виновници са всички участвували в това решение.

— Ние знаем кои са допуснали грешки — подчерта Петър Стоянов, комунист от първичната партийна организация в ДСО „Фармахим". — Лошото е в това, че материалният стимул даде повод да се види нашият морал.

Да, това говори много. То заслужава да се огледа от всички страни.

Комунисти мълчат. Причините са две — да потърсят отговорност от ръководните дейци и да видят своето място в нарушенията. Да, защото не малко и от тях по неправилен път са се сдобили с народна пара. Да съдят себе си означава да върнат получената сума. Тогава?

Те се спотайват, очакват събитието да отмине и всичко да иде в забрава.

Какво още не са дооценили стопанските дейци, отделни бюра на първични организации и комунисти?

Забравено е, че има Единадесети конгрес на Партията, Национално съвещание във В. Търново и Юлски пленум на ЦК на БКП, които с голяма острота поставиха въпроса за авангардната роля на първичните партийни организации и комунистите.

А колко много поуки даде и Февруарският пленум на ЦК на БКП от 1977 г.!

Той обърна внимание за ролята на личния пример на комунистите като носители на социалистическата съзнателност и морал. В дейността на партийните членове хората да виждат реално въплъщение на нашите уставни принципи, задължения и норми, да се учат от техния пример, от тяхната непримиримост в борбата срещу нарушенията на социалистическата законност и дисциплина. У ръководителя, у комуниста трудещите се да виждат човека, който не е пасивен носител на най-високи нравствени добродетели, но и активно формира тези качества в съзнанието и поведението на хората, които ръководи.

Може да се възрази — защо от един случай се прави подобно заключение. Защо ли? — Защото той е значителен и сам по себе си говори много, дава ясна представа за нещата.

Станалото не отиде в забрава. Защо?

Ръководството на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП на основание чл. 31, буква „а" от Устава на Партията предложи на първичните организации към обединението да привлекат към партийна отговорност виновните ръководители комунисти. Целта е една — да се получи по-голям възпитателен ефект сред партийните членове, да се издигне ролята на първичните организации.

* * *

Велчо Велчев и Генко Ценов дълго ще помнят партийното събрание, където се обсъждаха провиненията им. В интерес на истината трябва да се каже, че пред другарите си те напълно осъзнаха грешките си, обещаха, че в бъдеще няма да ги повторят. Комунистите наказаха инж. Велчо Велчев с „порицание" за това, че като генерален директор не е осъществил необходимия контрол и е дал съгласие да бъдат премирани ръководни кадри и специалисти от обединението. На Г. Ценов бе наложено наказание „порицание", защото не е осъществил контрол по спазване на нормативните документи, в резултат на което неправилно са изплатени премии. В решението е възложено на партийното бюро да засили контрола върху работата на кадрите при материалното стимулиране.

На партийното събрание, където се разглеждат нарушенията, допуснати от Иван Агаин, се търси и вината на първичната организация. На Ив. Агаин налагат наказание „мъмрене".

Партийната организация в администрацията и ИТР в Химико-фармацевтичния завод в Станке Димитров наказва Иван Андонов с „бележка" и обръща внимание на всички комунисти за стриктно спазване на нормативните документи.

Това са наказанията. Може би някой ще кажат, че е проявено голямо снизхождение. Донякъде имат право. Правилно е степента на наказателната мярка да съответствува на деянието. Но в случая не това е най-важното. Защото целта е със самото обсъждане и със санкционирането да се влияе за правилното възпитание на хората. Въздействуващо е, че на партийните събрания бяха изправени да отговарят за провинения ръководните дейци на съответните колективи. Проявената висока самокритичност и критичност позволиха в спокойна атмосфера да се видят слабостите и допуснатите нарушения и оттам да се вземат конкретни мерки, за да се предотвратят подобни прояви.

Няма съмнение, че становището на комунистите ще повлияе възпитателно и на целите колективи. Защото всичко е станало пред техните очи. И те са очаквали с нетърпение да видят финала, тържеството на партийната правда.

Димитър ДИМЧЕВ

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 17
1977
ДЕКЕМВРИ
☆
година
XXI

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

РЕШЕНИЯТА НА XI КОНГРЕС И ЮЛСКИЯ ПЛЕНУМ — МАТЕРИАЛНА СИЛА И ЖИВИ ДЕЛА

Уводна — По-висока ефективност на съревнованието 3
А. Лефтеров — Качество и социалистическа организация на труда . . 9

Становища и мнения
П. Стамов — На всяка цена... 15

* * *

Д. Димитров — Вечна и силна като живота 18

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ

А. Карталов — Видове анализ и самоанализ на партийната работа . . 22
И. Мичев — Общото и специфичното в дейността на отделите . . . 29

* * *

П. Русев — Маоизъм, класова борба и партия 35

„ПАРТИЕН ЖИВОТ" В ЛОВЕШКИ ОКРЪГ

М. Йотов — Пътят към единодействието 44
Л. Дончев — Партийната организация и дейността на апарата . . . 48
К. Димов — Стройна, пулсираща система 50

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

Е. Манев, Й. Хаджиев — Компетентна и ефективна проверка 55

СЕКРЕТАРЯТ — ЦЕНТРАЛНА ФИГУРА

К. Радойков — От заседание до заседание 60

Digitized by Google

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Д. Кралев — Отдел „Пропаганда и агитация" 64
С. Ганев — Усъвършенстване управлението на художествената култура 71

100 ГОДИНИ ОТ ОСВОБОЖДЕНИЕТО НА БЪЛГАРИЯ

П. Тончев — Дълбоки корени 78

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Л. Крайнов — Съвременният съветски ръководител 86

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Д. Станоев — Сред румънските другари 91
М. Шандор — Снижението на себестойността е въпрос и на възглед . 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **А. Веселинов, К. Иванов, Н. Иванов** (отговорен секретар), **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **Л. Пировчев, П. Радев, М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП Тел. номератор 84—01
Годишен абонамент 4,60 лева. Отделна книжка 0,30 лева.
Пор. 2666. Тираж 50 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 1. XII. 1977 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

РЕШЕНИЯТА НА XI КОНГРЕС И ЮЛСКИЯ ПЛЕНУМ — МАТЕРИАЛНА СИЛА И ЖИВИ ДЕЛА

ПО-ВИСОКА ЕФЕКТИВНОСТ НА СЪРЕВНОВАНИЕТО

Социалистическото съревнование винаги е било в центъра на вниманието на партийните комитети и организации. Неговото повсеместно разгръщане, въвличането на най-широките народни маси в трудовата надпревара не е преставало да занимава комунистите в предприятията, аграрно-промишлените комплекси, стопанските организации и министерствата. Това произтича от дълбокото разбиране на голямото значение на социалистическото съревнование като активен фактор на нашето обществено-икономическо развитие.

То се разгоря с голяма сила след XI конгрес на Партията, който издигна стратегическия лозунг за повишаване ефективността и качеството на цялата стопанска дейност във всички области на живота. Едновременно с това към него се предявяват и нови, по-високи изисквания, присъщи на етапа на изграждане на развитото социалистическо общество.

Тези по-високи изисквания, продиктувани от решенията на XI конгрес на Партията, намериха израз в съвместното постановление на ЦК на БКП, Министерския съвет, ЦС на БПС и ЦК на Комсомола за разгръщане всенародно социалистическо съревнование през седмата петилетка. В него са посочени подстъпите към още по-голям размах на съревнованието и най-пълна изява на обществената и трудовата активност на работниците, трудещите се селяни, специалистите и служителите в борбата за висока ефективност и високо качество.

По-нататъшна конкретизация и доразвитие на основните положения в това постановление са последните „Мероприятия на Секретариата на Централния комитет на Партията и Бюрото на Централния съвет на профсъюзите за усъвършенствуване организацията и управлението на социалистическото съревнование в съответствие с новата технология на планиране на икономиката и социалистическата организация на труда“.

От какво бяха извикани на живот тези мероприятия?

От Докладната записка на др. Тодор Живков до Политбюро за усъ-

Digitized by Google

вършенствуване на плановото ръководство на икономиката и социалистическата организация на труда, в която той на основата на задълбочен анализ на основните слабости в организацията на плановото ръководство на народното стопанство набелязва пътищата за осигуряване на всички условия, необходими за претворяване в живота девиза на седмата петилетка „Ефективност и качество — качество и ефективност!". В нея първият ръководител на Партията и държавата обръща специално внимание и на необходимостта от решително подобряване организацията и ръководството на социалистическото съревнование.

Новата технология на планиране определя като основна движеща сила в обществено-икономическото развитие на страната и в разгръщането на социалистическото съревнование ускореното внедряване на научно-техническия прогрес и челния опит за достигане и надминаване дългосрочните нормативи (критерии), на най-добрите постижения у нас и в света. Тя създава необходимите условия за най-пълно прилагане на ленинския принцип на демократическия централизъм с оглед на все по-широко разгръщане творчеството и инициативата на трудещите се, за максимално разкриване на резервите още в процеса на съставянето на насрещните планове, на основата на единство и еднопосочност в интересите на обществото, трудовия колектив и отделния труженик.

Дълги години резултатите от съревнованието се оценяваха на базата на утвърдените с плана задачи, а това водеше до борба за приемане на по-нисък план. Получаваше се така, че на колективите с добри постижения се утвърждаваше по-напрегнат план, а на тези със слаби или посредствени резултати по-ниски планове, които могат по-леко да се изпълнят и преизпълнят. Това се явяваше сериозна пречка за осъществяването на научно-техническия прогрес и научнообоснованото планиране, за пълна и всестранна интензификация на народното стопанство. Социалистическото съревнование не допринасяше достатъчно за разкриване на всички резерви и включването им в насрещния план с оглед достигане на челните постижения у нас и в света. Равнището на неговата организация и ръководство не съответствуваше напълно на нарастналата трудова и обществена активност на масите.

Поради това сега в мероприятията на Секретариата на ЦК на БКП и Бюрото на ЦС на БПС се определя като основа за водене на съревнованието между трудовите колективи и предприятията, АПК, ПАК, комбинатите, обединенията и министерствата, между отделните трудещи се, **пълното разкриване на резервите още в процеса на съставянето на насрещните планове и тяхното реализиране с оглед достигане и надминаване на дългосрочните нормативи** (критерии). Това означава, че оценката за приноса на участниците в съревнованието се извършва върху основата на това, доколко те са се доближили до челните постижения в икономиката, в научно-техническия прогрес, а не по изпълнението на обещанията.

Този качествено нов момент в разгръщането на социалистическото съревнование трябва да бъде разбран и осмислен в партийните, профсъюзните и комсомолските органи и организации. Той осигурява пълно единство между планирането и системата на материалното и духовното стимулиране, от една страна, и основните принципи на организация и ръководство на социалистическото съревнование, от друга. На всички равнища на управление съревнованието ще се разгръща съобразно целите и нормативите (критериите), които са в основата на нашето планово развитие.

Комплексен показател, който синтезира в себе си целите на обществено-икономическото ни развитие за седмата петилетка, са предварително утвърдените дългосрочни нормативи (критерии) за обществена

Digitized by Google

производителност на труда (чиста продукция на едно лице от целия персонал или друг утвърден измерител), характеризиращ равнището на 1980 г., като се отчита и приносът на участниците в съревнованието за осигуряване на условия за изпълнение на задачите в следващите производствени поделения и звена и за постигане на максимален мултипликационен ефект. Тези трудови колективи и отделните труженици, които не разкриват и не използват всички резерви, бавно се доближават до челните постижения и не допринасят за увеличаване на крайния народностопански ефект, ще се считат за изоставащи в социалистическото съревнование.

Достигането на норматива за обществена производителност на труда ще има своята реална стойност само ако всеки изпълни задълженията си по цялата верига на възпроизводствения процес, за реализиране не само на локален, а преди всичко на максимален народностопански ефект.

Каква е цената на собствения успех, ако не се изпълнят задълженията за производство и износ по натури и за кооперираните доставки съгласно сключените договори, в условията на задълбочаващата се специализация на производството. Очевидно е, че такива колективи нанасят удар върху развитието на народното стопанство, обричат на бездействие стотици трудещи се, не допринасят за осъществяването на девиза на седмата петилетка „Висока ефективност и високо качество!". Така стои въпросът и с качеството на продукцията. Този, който произвежда лошокачествена продукция, не може да участвува във всенародния поход за висока ефективност. Той спъва производството, задръства складовете на търговията със стоки, които не отговарят на потребностите на населението.

Именно поради тези причини наред с дългосрочния норматив (критерий) за обществена производителност на труда първенците в съревнованието трябва да са изпълнили задължението за производство и износ по натури и за кооперираните доставки съгласно сключените стопански договори; да са постигнали предвидения относителен дял на продукцията с оценка „К" и „I", като се вземат предвид рекламациите на външния и вътрешния пазар; да са изпълнили предвиденото усвояване на нови изделия и нови технологии и конструкции; да нямат преразход на суровини, материали и енергия; да са изпълнили предвидения коефициент за сменност на производствените мощности на предприятията с прекъсване на производствения процес.

Наред с тези условия, характерни за промишлените производства, са определени конкретни изисквания и за другите отрасли и дейности.

В строителството трябва да бъдат спазени нормативните срокове за времетраене на изграждането и въвеждането в действие на пусковите обекти; да не се надвишават утвърдените сметни стойности; да са изпълнени утвърдените задачи по качеството на проектите и строително-монтажните работи; да е спазен утвърденият режим за сменност на работата (двусменен или трисменен).

В селското стопанство се изисква да бъдат изпълнени задачите за най-пълно използване на земята и водата (намалено или пълно ликвидиране на пустеещите земи, ефективно използване на поливните площи, зарибяване на водоемите); за осигуряване на по-високи добиви в растениевъдството и продуктивността в животновъдството на основата на внедряването на промишлени технологии; за снижаване себестойността на основните култури в растениевъдството и видове продукция от животновъдството; за предаване на селскостопанската продукция на държавата и за самозадоволяването на селищните системи с плодове, зеленчуци, месо, мляко, яйца и риба.

Digitized by Google

В транспорта трябва да са изпълнени договорите за превоз на продукцията на стопанските организации с различните видове транспорт и да са спазени утвърдените изисквания за културата на обслужването.

В съобщенията се изисква изпълнението на утвърдените изисквания за разширяване на съобщителните услуги и повишаване културата на обслужването.

Във вътрешната търговия и услугите следва да са спазени изискванията за култура в търговията и битовото обслужване; да е осигурен задължителният асортимент от стоки в търговските обекти (магазини, павилиони, складове) и ястия в заведенията за обществено хранене; да не се допускат основания за рекламации от населението за извършените битови услуги.

Във външната търговия да се държи за изпълнението на утвърдените задачи за ефективността от износа и вноса.

В материално-техническото снабдяване се изисква да не са причинени загуби на стопанските организации и предприятията от неизпълнение на договорите по уточнените спецификации със суровини, материали, горива, полуфабрикати, комплектовка, резервни части и др., както и да не са създадени свръхнормативни запаси от стоково-материални ценности в стопанските организации и предприятията по вина на материално-техническото снабдяване.

Съревнованието е неделима част от цялостната дейност на трудовите колективи в бригадата, цеха, предприятието, АПК, ПАК, министерството. Затова е дадена възможност на стопанските комплекси, министерства и ведомства съгласувано с ЦС на БПС да утвърждават и допълнителни условия, които най-пълно отразяват спецификата на отделните производства и дейности.

Единството в делите и организацията на икономиката и съревнованието поставя изискването неговото разгръщане да се превърне в първостепенно служебно задължение на стопанските ръководства. Те трябва да осигуряват всички необходими организационно-технически, икономически и социални условия за високопроизводителен труд, за активно участие на всеки трудещ се в съревнованието.

Поради това при атестирането на ръководните кадри и специалистите ще се взема предвид и тяхната активност за осигуряването на условия за най-широк размах на социалистическото съревнование, за изпълнението и преизпълнението на поетите колективни и лични планове.

Когато стопанските ръководства не изпълняват своите основни задължения, свързани с пълното внедряване на стопанската и вътрешностопанската сметка, на научната организация на производството и труда и основните нормативи и показатели за социалното развитие на трудовите колективи като охрана на труда, комунално-битово обслужване, повишаване на образованието и квалификацията и др., те ще бъдат лишавани от правото на индивидуални награди. При равни други условия изпълнението на тези изисквания ще дава предимство при класирането на трудовите колективи в съревнованието.

Организирането на съревнованието по работни места, бригади и цехове винаги е било от първостепенно значение. Сега задачата е тази организация да се приведе в пълно съответствие със системата от вътрешните нормативи (критерии) и показатели, по които се организира, внедрява и отчита вътрешностопанската сметка Тези нормативи, разработени върху основата на инженерните проекти, трябва да бъдат конкретни измерители на труда на всеки трудещ се. Те следва да станат цел на вътрешнозаводското съревнование и да съдействуват за

Digitized by Google

максималното разкриване и използване на съществуващите резерви за ускорено внедряване на научно-техническите постижения и челния опит; оптимално кооперираме между отделните ешелони на производството, между предприятията, свързани в единен технологически цикъл и с договорни задължения за реализиране максимален мултипликационен ефект; пълно натоварване на мощностите; ефективно използване на трудовите, материалните, финансовите и валутните ресурси; модернизация и реконструкция на производството; повишаване на качеството на продукцията. А също — срочно и предсрочно въвеждане в действие на пусковите обекти и усвояване на проектните мощности; намаляване на незавършеното строителство; осигуряване на редовно материално-техническо снабдяване; повишаване квалификацията и подготовката на кадрите и др. съобразно конкретните условия на даденото производство или дейност.

Високите и отговорни цели на съревнованието предявяват изисквания за нови, по-съвършени форми за включването на трудещите се в него. Доброволно поетите задължения чрез колективни и лични творчески планове позволяват точно да се измерва икономията на време, а работата на колектива да се организира с оглед индивидуалния труд на всеки работник и той да бъде поставен в зависимост от крайните резултати на работата в производствените цехове и участъци като цяло. Личните и колективните творчески планове, изпитани в практиката на СССР и другите социалистически страни, позволяват на основата на масово научно-техническо творчество и внедряване на научна организация на производството и труда да се използват най-пълно резервите на работното място.

Това поставя задачата пред партийните, профсъюзните и комсомолските организации да провеждат широка организаторска работа, така че всички работници, инженерно-технически кадри и служители да бъдат запознавани подробно с инженерните проекти и конкретните мероприятия, които ще се внедряват в дадена организация с оглед активно да участвуват при тяхното разработване и да се борят за реализирането им. По този начин ще се създават всички необходими условия за тяхното разработване за петгодишен период, с разпределение по години, тримесечия и месеци, като съставна част на вътрешнозаводското планиране.

Комплексният показател, по който ще се оценяват постиженията в съревнованието между окръзите и селищните системи, е рентабилност на 100 лева производствени фондове. Ще се вземат предвид и показатели на основата на утвърдената нормативна система на териториалното и селищното устройство, поотделно за подсистемата обитаване, за подсистемата труд, подсистемата отдих, за единната система за комплексно и обществено обслужване, за техническата инфраструктура, както и осигуряването на целогодишно самозадоволяване на нормативните потребности на населението с плодове, зеленчуци, месо, мляко, риба и яйца. Всичко това дава възможност за оценка усилията на колективите на нова основа.

Задачата сега е да се мобилизират и активизират трудовите колективи за постигането на норматива за рентабилност на окръга (селищната система) с оглед на постигането на най-голямо участие в създаването на националния доход и все по-пълното задоволяване потребностите на населението.

Несъмнено мероприятията на Секретариата на ЦК на БКП и Бюрото на ЦС на БПС ще дадат нов тласък на социалистическото съревнование за изпълнение и преизпълнение на седмата петилетка.

Задължение на партийните комитети и организации сега е да раз-

Digitized by Google

гърнат широка разяснителна работа, която ще даде възможности не само всеки трудов колектив, но и отделният работник да разбере и осмисли новите моменти и изисквания към организацията и оценката на резултатите от съревнованието. Това е първото условие за осигуряване на още по-активно участие от страна на работниците и специалистите в съревнованието.

Нужно е също така партийните комитети и организации да съдействуват с всички сили да се извърши докрай преустройството на стопанските ръководства в съответствие с новите изисквания към организацията на социалистическото съревнование. Отношението към социалистическото съревнование да се превърне в един от основните критерии за партийна оценка на работата на стопанските кадри.

Немислимо е днес да се организира едно действително ново съревнование без съдбата на това творческо дело на масите да се направлява системно от първичните партийни организации Под тяхно ръководство в духа на юлските критерии и изисквания да се създаде обстановка във всяка бригада, цех, участък за най-пълно проявление творчеството и инициативата на творците на блага, за безкомпромисна критика и самокритика против всичко ретроградо, закостеняло, шаблонно. Името на съзидателното ежедневие да бъде — висока съзнателност и дисциплина. Компетентност. И отговорност! За дейността на всеки един от субектите на управление да се съди не по това, как на думи приема новите изисквания за съревнованието, а какво на дело прави за тяхното действително провеждане в живота.

Големи и изключително отговорни са сега задачите на Българските професионални съюзи, които трябва да станат носители на новаторския подход към проблемите на съревнованието. Заедно с комсомолските организации те трябва да разгърнат огромна работа за въвличането на всички колективи, работници и специалисти в трудовата надпревара за изпълнение на седмата петилетка.

И отново водещ трябва да бъде примерът на комунистите. В името на високата цел — достигане челните постижения у нас и в света.

Digitized by Google

КАЧЕСТВО И СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ТРУДА

Качеството... Обикновено в това понятие сме свикнали да виждаме система от конструктивни и технологически решения, които водят до създаване на определена потребителска стойност. Но проблемът за качеството има и друга страна. За да бъде един продукт с високо равнище на параметрите, определящи неговата полезност, е нужна и висока степен на организация на производството, създаване чувство за отговорност в изпълнителя, обвързване на личните и обществените интереси. Синхронът в тази многостранност зависи от умението под ръководството на партийните комитети и личния пример на комунистите да се оплотява колективът, да се определи ролята и мястото на всеки участник в системата, да се изгражда стил и подход, които довеждат до изработване на изделия с добри естетически и функционални свойства. Затова в качеството фокусира и синтезирано се изразява ефективността от партийната и стопанската работа за социалистическа организация на труда. То означава плода на усилията, насочени към съзиждане на навици, традиции и опит за дисциплинирано изпълнение на задачите, стоящи пред всеки труженик на неговото работно място. От комплексното повишаване на равнището на труда на всички изпълнители и ръководители зависи в какви мащаби и темпове ще се изпълнява стратегическата задача на седмата петилетка. Качеството има свои конкретни измерения във всяко производствено звено. Но особено релефно то намира своя израз в стопанските звена, създаващи завършен продукт.

ПЛАНОМЕРНО И ЦЕЛЕНАСОЧЕНО

Едно от завоювалите вече авторитет предприятия за изработка на шивашка конфекция е столичният завод „Витоша". Наред с постигането на високи ръстове в обемните показатели заводът определено в последните години се нарежда сред първите по качество на произвеждачите изделия. Тези на пръв поглед декларативни думи са солидно защитени от сериозни резултати, говорещи за непрекъснат ръст в качеството. Продукцията с високата, задължаваща и отговорна оценка „К" надхвърля 30 на сто от общия обем на производството. Износът на готови дрехи непрекъснато нараства и те печелят територия в страни с традиции и изисканост към шивашката конфекция като Франция, Белгия и други. Фактът, че в завода няма залежала продукция, е също показател за нейното равнище. А вече няколко години не са отбелязани сериозни рекламации от потребителите у нас и в чужбина. Ритмично, по месеци и тримесечия се изпълнява и планът по натура, с което се задоволяват по-пълно потребностите на населението.

Digitized by Google

Постиженията по качеството на продукцията в завод „Витоша" не са плод на случайността. Те са краен резултат от многогодишна планомерна и целенасочена дейност. Тук изпъква стилът на работа, ориентиран към поставяне на едно организирано начало за високоефективна социалистическа организация на труда.

ПРЕДПОСТАВКИТЕ

Първопричините за осезателните постижения по качеството трябва да се търсят в няколко направления. На първо място един поглед в развитието на завода сочи, че под ръководството на заводския партиен комитет са полагани системни грижи да се постига непрекъснато подобряване на качеството чрез създаване на отговаряща на съвременните изисквания организация на труда. Още от 1969 година завод „Витоша" работи по Саратовската система за бездефектно изработване на продукцията. Утвърждават се завишени изисквания към входящия контрол Своевременно се отразяват отклоненията от стандартизационната и нормативно-техническата документация. Достигането на 98,8 на сто приемане на продукцията от първо представяне е вече солидно защитена позиция за бъдещи успехи. Редовно провежданият ден по качеството — диференцирано по цехове и в рамките на целия завод — създаде навици за **системен подход по проблемите на качеството.** Успешното прилагане на математико-статистическите методи на контрол в отделни звена и за отделни изделия даде своето положително отражение. Въведената контролна карта с граници на пропуските спомогна за бързо отстраняване на нарушенията.

Със собствени сили и без спиране на производството беше извършена цялостна реконструкция и модернизация на материалната база на завода. Модернизацията беше насочена главно към подмяна на активните основни производствени фондове със съвременна и високопроизводителна техника. Изгради се и нова организация на производството и труда, като се внесе по-голяма поточност и синхронизация в дейността на отделните производствени звена. Степента на механизация и автоматизация на трудовите процеси достигна 80 процента. Модернизацията беше осъществена с партиен подход, изразяващ се в мобилизация на силите на колектива и постепенно формиране на едно ново отношение към проблемите на развитието на предприятието. За нейното проектиране се сформира колектив от специалисти на самия завод, които добре познават характерните особености на производствения процес и именно затова предложените проектни решения бяха целесъобразни и на съвременно равнище. По този начин беше използвана творческата активност на голяма част от специалистите и насочена в русло, което дава добри резултати. В хода на модернизацията с хората, с отделните членове на колектива беше проведена конкретна политическа работа. Специалисти и работници оставаха и в извънработно време да се монтират новите машини. Многократно, в оперативен порядък и на свои заседания партийният комитет и стопанското ръководство вземаха успешни решения, водещи до изменение на нещата. Сред хората се създаваше бавно, но съвсем определено чувство за милеене към съдбата и бъдещето на завода.

Анализът на опита на трудовия колектив разкрива, че като основна предпоставка за добрите постижения по качеството може да се посочи съществуващата традиция за приложението на научния подход в изгражданата съвременна организация на труда и производството. В резултат на детайлни проучвания и анализ на същността на операциите са създадени предметно-затворени участъци, което отговаря на

Digitized by Google

характера на съзидателния цикъл. За всяко работно място е определена съответна организационна и техническа екипировка, като местата са подредени по реда на протичане на работния процес. Разбира се, това не е постигнато изведнъж, а е плод на дълъг опит, на безкомпромисен сблъсък с трудностите, постоянно обогатяване на знанията. Вижданията за това, каква да бъде организацията на труда, са изграждани в упорита борба с допусканите недостатъци, за даване пълен простор на творчеството и инициативата на специалистите, постоянна опора на работническите предложения. А също — изцяло зачитане с интересите на колектива, било то по отношение на заплащане на труда, било за построяване на дейността по правилата на физиологията на труда. Несъмнено в този дълъг и нелек процес има и пропуски, допуснати са грешки, но водещо начало винаги е било — потребностите на колектива да бъдат удовлетворени на база постигнатите по-високи резултати и по-голяма ефективност от дейността на всеки. И ако в крайна сметка заводът има значителни успехи, те са логично последствие от дългогодишните усилия за създаване на отговаряща на новите изисквания организация на труда — такава, каквато я изисква техническият прогрес и социалистическият начин на живот. А резултатите от това рефлектират в трудоемкостта на продукцията. По този показател заводът се нарежда на първо място сред сродните предприятия у нас, сериозно мери ръст и с най-добрите световни постижения.

Немислимо е днес да се изтъкват успехите на трудовия колектив, без да се подчертае, че специалисти от сродни предприятия в Съветския съюз пристигнаха тук, на място се запознаха с редица особености в технологията и организацията на шивашкото производство, помогнаха за решаване на голям кръг от проблеми.

Друга важна предпоставка за създаване на стройна организация на труда и постигане на по-високо качество бяха постоянните грижи и внимание за повишаване равнището на подготовката на изпълнителските и ръководните кадри. Функционалните звена са комплектовани от специалисти с подходящ ценз и дългогодишна практика в отрасъла. Ръководството на завода поддържа постоянна тясна връзка със специализираните професионални училища, оказва помощ чрез създаване условия за ефективно производствено обучение на учениците — за по-добра подготовка на бъдещите млади специалисти. И още — резултатите от обучението в създадения тук професионално-учебен център са за пример.

И така натрупаният опит, създаваните под ръководството на заводския партиен комитет с години солидни предпоставки позволиха тук да се пристъпи към мащабна дейност по управление на трудовите процеси, от които зависи повишаването на качеството на продукцията. В завода вече е изработена и успешно се внедрява комплексна система за управление на качеството.

СЪЩНОСТ НА СИСТЕМАТА

Тя се свежда до това да се свържат в единно цяло (на база нормативно единство) отделните етапи на пълния производствен цикъл — планиране, проектиране и изработка на основния продукт. Главните нейни характерни особености се изразяват в:

- единност при събирането, филтрирането, систематизирането, анализирането и използването на отчетността за качеството на продукцията;
- регламентиране и въвеждане на нормали и стандарти за раз-

Digitized by Google

личните задачи, функции и изисквания по управлението на качеството на всички равнища;

● даване на предимство на превантивните мероприятия, пред констативните и санкциониращите;

● системен и комплексен подход при решаване на всички проблеми, отнасящи се до повишаване на качеството.

Принципите, вложени в системата, изискват чрез динамично подобряване на качеството да се постигнат оптимални резултати от цялостната стопанска дейност. Организацията на подготвителния етап на комплексната система включва няколко момента: изясняване на звената, участвуващи във формирането на качествата; създаване на организация за разработване на заводските стандарти и нормали; разработване и внедряване на стандартите. А те са четири вида: общи; стандарти на етап проектиране; на етап производство; на етап експлоатация. В първата група са определени съвсем точно и недвусмислено задълженията, правата и функциите на звената, участвуващи във формирането на качеството на продукцията. Дадени са длъжностни характеристики на отделните техни членове, имащи отношение по проблемите на управление на качеството.

Особено важно място в системата заема въвеждането на стандартизационен документ, чрез който се дава количествен израз на качеството на труда на всеки участник в производството на продукцията. По регламентиран и методологически издържан път се извършва оценка на работата и начина на стимулиране на работниците, специалистите и служителите. Прилага се система от показатели, съдържащи своя скала от числени стойности. При такава издържана методологическа последователност може обективно и безпристрастно да се определи реалният принос и заслуги на всеки, взел участие в производството на качественото изделие, а оттам вече да се приложи съответната форма на заплащане на труда.

В стандартите, отразяващи проектирането, са намерили място проблемите, свързани със създаването на изделия в такива параметри, които отговарят на изискванията за ефективност на производството. Заложени са нормативи за минимални разходи на жив и овеществен труд. Търсени са най-рационалните разкройки, пътищата за максимално използване на производствените мощности по време. Заложен е най-късият технологичен път. Разбира се, съобразяването с най-ефективните методи не се отразява върху елегантния вид на дрехите, изисквана та им модна линия и високата им фундаментална пригодност.

В производствения етап стандартизационните документи обхващат маршрутно-операционната технология за изработка на облеклата. Фиксирани са отделните манипулации и движения, които трябва стриктно да се спазват, за да може изработката да отговаря на проектираните и желани свойства и параметри. Упоменати са видът на инструмента и машината, технологическите параметри. Специално място е отделено на изискванията по отношение на техниката на безопасността и хигиената на труда, с което е проявена още веднъж и в точно определени граници грижата за човека в процеса на протичане на производствения цикъл.

Обвързването на всички етапи на производството със заводски стандарти дава възможност да се постави на строга нормативна основа използването на материалните, трудовите и финансовите ресурси. Това позволява да се извършва превантивен контрол и да се търси строга персонална отговорност за неспазването на нормативните документи и технологическия порядък. За да може да се внесе нужната система на контрол и оперативно да се внедряват всички нови момен-

Digitized by Google

ти, залегнали в принципно новия подход към качеството, се извърши и преустройство на работата на звеното от управленческата структура, занимаващо се с проблемите на качеството. Неговата основна функция не се свежда, както беше досега, в регистратор на нарушения и пропуски, а се оформя като орган, който ръководи цялата управленческа дейност по качеството, отговаря за качеството. Придават му се такива функции като: атестация на продукцията; участие в експериментирането; събиране и обработване на информация за качеството в неговата цялост, развитие и динамика; усъвършенстване на съществуващите и въвеждане на прогресивни методи на контрол, количествена оценка на качеството на труда и други. Така преосмислени, неговите задачи са насочени към постигане на по-висок ефект и извеждане на по-високо равнище качеството на изделията. Това звено се превръща в действен орган, който може и трябва да внесе прелом и в мисленето, и в разбирането, и в всекидневното изпълнение на задачите за по-високо качество и по-висока ефективност.

И всяка най-добре изградена в проектната си част система не би могла да добие плът и реалност в практиката, ако не е съпроводена с

РАЗНОСТРАННА ОРГАНИЗАТОРСКА И ПОЛИТИЧЕСКА РАБОТА

Заводският партиен комитет и стопанското ръководство в своята работа по проблемите на качеството се ръководят от главното, решаващото — с бързи темпове да се внедрява челният производствен опит и с възпитателни мерки да се внася прелом в отношението към резултатите от труда.

Етапът на внедряване комплексната система за управление на качеството в завод „Витоша“ започна с детайлно и всеобхватно изясняване под ръководството на заводския партиен комитет на основния ѝ замисъл, нейните основни принципи, ефектът, който се очаква, значимостта на предлаганите проектни решения. Такъв подход осигурява практическата реализация на системата и постигането на очакваните резултати. За по-голямо единство при решаването на всички организационни проблеми се създаде комисия, комплектована с отговорни членове на заводското стопанско ръководство, партийния комитет, ръководството на комсомолската организация и заводския профкомитет. Тя прие цялостна програма от мероприятия, включваща няколко по-съществени момента: разяснителна работа, изграждане на ръководни звена за управление на процеса на внедряването в отделните цехове, запознаване с челния опит и неговото популяризиране, привеждане към новите изисквания и системата за социалистическото съревнование и други проблеми. Целта беше да се изясни пътят, по който може всичко онова, което е мислено и проектирано, да намери своето приложение в действителността на предприятието. В цеховете под ръководството на заводския партиен комитет бяха проведени организационни събрания, на които се изясниха същността и ефектът от прилагането на системата и се конкретизираха задачите за всяко производствено звено, свързани с нейното прилагане. На тези събрания се посочи мястото и ролята, които има да играе всеки отделен член на съответния производствен колектив. При такъв подход успешно се преодоляха психическите смущения, които обикновено се получават сред част от хората при внедряване на дадена новост. В създаването на новата нагласа свое място имаха и заводският вестник, и радиоуредбата. Нагледната агитация се яви като активен стимулатор. Към заводския комитет на ДКМС се сформира комсомолски щаб по качеството, който отчита, следи и направлява участието на комсомолците във внедрява-

Digitized by Google

нето. В нова светлина започна да се провежда и традиционният ден на качеството. Той протича на две равнища: в цеховете, отделите и службите и на второ равнище — в заводското ръководство. Целта? Да се отделят съществените проблеми, с които трябва да се занимават отговорните ръководители в предприятието. На обсъждане в деня на качеството се разглежда равнището на изработената продукция през изтеклата седмица, като се отбелязват нарушенията най-вече от субективен характер. В специални протоколи се отразяват допуснатите пропуски или отлични постижения и с натрупаните коефициенти на снижение или увеличение, фиксирани в личните картони, се прави комплексна оценка на вложения труд. В системата за водене на социалистическото съревнование се внесоха промени в посока на обвързване крайните резултати от дейността на участниците в съревнованието с равнището на качеството. Показателят за производство на продукция, отговаряща на всички изисквания, заложени в документацията, е изведен на първо място. Целта е да не бъде извършено класиране, ако е допуснат брак, рекламация или влошаване на качествените показатели. Още по-релефно организаторската работа пролича в провеждането на различни контролни проверки за хода на внедряване комплексната система в отделните производствени участъци. Положителна роля изиграха и проведените конференции по качеството, на които беше направена оценка на процеса на внедряването и получените резултати.

Ако трябва сега в етапа на усиленото внедряване на комплексната система да се синтезират първите постижения, то те се свеждат до: увеличаване дела на оценяваната продукция и най-вече на тази с оценка „К"; повишено чувство за отговорност у всеки специалист, работник и служител; чувствителни подобрения в качествените и функционалните параметри на изделията. Разбира се, направеното досега може да се оценява само като добро начало и съвсем не бива да се изпада на позицията, че всичко вече е извършено. Тепърва трябва да бъдат отразени в заводските изисквания онзи моменти, които практиката в значителна степен коригира. В тази посока от още по-голямо конкретизиране се нуждае и участието на всички обществени организации, особено що се касае до работата на заводския профкомитет, научно-техническото дружество, дружеството на икономистите и други. Освен това много важно място заема и друг един проблем. Заводската продукция се произвежда с материали, доставени от други предприятия, за качеството на които могат да се направят твърде много бележки. И за да може тук трудовият колектив като производител на завършения продукт с чест да защитава името на своята марка, се налага намесата, и то твърде осезателна на висшестоящата организация, за да се получават материали в нужните разцветки, десени, високи експлоатационни качества. Разработеният стандарт в завода за взаимоотношенията с производителите не може да реши всички проблеми.

Сега усилията за създаване на тъй необходимите условия за ефективна работа по качеството продължиха и при цялостната подготовка на насрещния план за 1978 год. Подобаващо място в инженерния проект намериха проблемите от организационен характер. Вниманието главно беше концентрирано към изграждането на по-съвременна организация на труда. На комплексен анализ беше подложена всяка трудова операция, като се потърси възможност за нейното механизиране и автоматизиране или за изпълнението ѝ по най-рационален начин. Трудоемкостта беше сравнена с най-добрите постижения в национален и световен мащаб. Ръководно начало беше избягването на излишни работни движения, намирането на най-къс технологичен път и постигане-

Digitized by Google

то на по-висока производителност на труда. Ангажирането на компетентни и умеещи кадри в работните групи допринесе за даването на рационални решения. Сравнението с водещите предприятия позволи да се направи оценка за постигнатото равнище и трезво да се видят неизползваните резерви. Значителни възможности в това отношение се крият в използването на ефективния фонд работно време, премахването на вътрешносменните престои и повишаването на коефициента на сменност на оборудването и на хората. Анализът на баланса на работното време показва, че в завода при още по-ефективна организация на труда може да се постигнат по-осезателни резултати, които ще дадат пряко отражение върху качеството на изделията. Решаващ момент, към който се насочи вниманието на ръководството, беше подобряването на трудовата дисциплина.

Създадените предпоставки, извършената подготвителна и организаторска работа и първите резултати от внедряването на комплексната система за управление на качеството в завод „Витоша" говорят за правилна посока на усилията. Те са плод на един системен подход на партийното и стопанското ръководство, на партийно виждане и осмисляне на задачите, свързани с повишаване качеството и техническото равнище на продукцията.

Ангел ЛЕФТЕРОВ

СТАНОВИЩА И МНЕНИЯ

НА ВСЯКА ЦЕНА...

Този израз обобщи в себе си решимостта, неотстъпчивостта, твърдата убеденост, че задачите ще се изпълнят, че нищо не е в състояние да попречи, да спъне решението. Щом е така, нека се утвърждава — както е известно, за добри намерения не упрекват... Какво повече? Има обаче нещо, което стъписва, когато решимостта започне демонстративно да се декларира във всяка точка на мероприятията, когато изразът се абсолютизира до степен на примитивното му тълкуване. Тогава все по-малко място остава за творчество, за комплексен подход и стопанска пресметливост, а тежестта се пренася на обема, на срока, на външния ефект. Отрицателните последици на това явление може да се почувствуват във всяко направление на обществено-политическия живот. Спираме се на икономиката.

Стопанската дейност се подчинява на икономическите закони. Те в условията на социализма не биха могли да се проявяват иначе освен като приложение на ленинските принципи на стопанисване: прин-

Digitized by Google

ципи, носещи в себе си началото на плановост, икономичност и пестеливост, доходност, заинтересованост, отговорност. Точно тук започва онова невидимо на пръв поглед разминаване. От една страна, никой не ги отрича, а от друга, припряността, кампанийността, недалновидността ги изместват от центъра на работа.

Разминаването между теоретичните добре известни постановки и практическите действия може да се срещне във всички отрасли на материалното производство, но като че ли най-често го виждаме в селското стопанство. Някои твърдят, че се дължи на особеностите на земеделското производство, други — на традицията, наследена от вековете. Вероятно и двата фактора имат своето влияние. На кого не е известно, че природата „дебне" труда на селянина, че избягнал мразовете, той трябва да изпреварва градушките, сушата... От друга страна дълбоки корени са пуснали поговорките за пилците, които се броят през есента, за главата, която от много не боли, и пр.

Нашето селско стопанство коренно се промени и с право днес казваме, че то е разновидност на промишлеността. Но тази разновидност не може и не бива да се осъществява само по пътя на повече техника, по-голяма обезпеченост с материални фактори. Явно е, че става дума още за подхода, за стила на работа, за съответни форми и категории и на мислене, характерни за промишленика—ръководител и производственик. Въпреки че тия фактори не могат да се отчетат математически, видно е, че не растат пропорционално на материалната база, на новите сортове и породи.

Изключения, разбира се, има. Положителните примери преобладават, но това не бива да успокоява. Тревожният факт идва оттам, че не винаги ни прави впечатление тази едностранчива категоричност, която не се съобразява или напълно игнорира програмно-целевия и комплексен подход. Този подход , както е известно, изисква комплексното въздействие на всички фактори, отчитането на тяхната връзка и взаимообусловеност и като цяло ги съобразява и подчинява на една цел. Работата съвсем не е елементарна и става неимоверно тежка, а оттам и неприятна, за ония ръководители, които не умеят да видят зад отделното мероприятие крайната голяма цел в многостранните й измерения.

Кой не е срещал мероприятия, които задължават ту да се засее, ту да се обират доматите на всяка цена до определена дата. Известни са случаите, когато през цялата година всички технологични операции се вършат все така на всяка цена. В името на този общ лозунг, който не детайлизира значението на факторите, слабостите от организационен и масово-политически характер се компенсират с парични премии, хвърлят се когато трябва и не трябва торове със скритата надежда, че все нещо ще излезе; мощни трактори „К—700" влачат по една сеялка, а сенажът се компенсира на преживните животни с концентриран фураж. През цялата година се отчитат изпълнени мероприятия, раздават се награди и чак в края на годината счетоводството регистрира преразходи и недостиг на средства за трудовото възнаграждение.

Преди години в едно стопанство бяха решили да обвържат ефекта от труда на управленческия персонал с ежемесечното възнаграждение. Намерението беше добро, беше новаторско дръзновение, но подходът беше стар: не можеха да излязат от водовъртежа на традиционните критерии. Поради това управителният съвет всеки месец отчиташе как се изпълняват задачите, тоест отделните планирани мероприятия и по тях коригираше основното възнаграждение на ръководители и специалисти. В резултат се засили показността, започна изпълнение с предимство на агротехнически мероприятия, които подчертаваха панорамния вид на земеделските култури; кравите се обезроговяваха навреме, а животните се хранеха на воля няколко дни преди да мине комисия-

Digitized by Google

та по оценката на общото им състояние. Доведена до своя абсурд, системата просъществува само няколко месеца — до оня момент, когато банката спря финансирането поради неоправдани преразходи.

От абсолютизирането на принципа за свършването на работата на всяка цена започва нехайството към качеството. Да се изпълни на всяка цена планът — казва висшестоящото ръководство. И понеже спира дотук, низовият ръководител трансформира така това указание, че в щайгите влизат плодове, които носят само загуба за народното стопанство. Колкото и странно да звучи, той е добре дошъл за безстопанствеността, та дори и за разхитителите. Стига с този бюрократизъм — вика хитрецът домакин срещу лимитните карти и раздава с широка ръка концентрирания фураж, докато поредната ревизия не установи изчезването му по незнайни пътища.

Вярно е, че сега няма ръководители, които да не са изучавали икономика и организация на селското стопанство. Но практиката показва, че не са достатъчни само знания, че те трябва да се превърнат в лост за действие, а едновременно с това да се обогатяват, да се долавя всичко ново и впряга в практиката. Тук ще отворим скоба за партийните ръководители, които трябва да дадат пример не само с компетентност, но и с необходимото политическо отношение към проблема. Може да е рядко, но се срещат секретари, които вдигат недоумяващо рамене, когато разберат, че им предстои усъвършенстване по въпросите на ръководство на икономиката. Един направо заяви: „Да не съм плановик! Аз съм длъжен да разбирам от политика.“ Той беше издържал дузина изпити и не един път беше цитирал, че политиката е концентриран израз на икономиката, че икономиката е сега най-интересната за нас политика, че историческият проблем „кой—кого“ ще се реши в областта на икономиката и т. н., и т. н., но не умееше да намира измеренията им в ежедневието си на партиен ръководител.

Строгата пресметливост не бива повече да бъде единствено атрибут на счетоводните и планиращи органи. Колкото и да се усъвършенствува отчетността, колкото и прецизни анализи да изготвят електронноизчислителните машини, всичко ще бъде добра регистрация. Още по-лошо е там, където тази регистрация се прави на големи периоди или единствено в края на годината. На строга отчетност трябва да се приучат всички: от дояча във фермата до най-отговорния ръководител на селскостопанската организация. Ежемесечното отчитане и приключване на сметките, а там където е възможно и ежемесечната материална отговорност, са най-сигурната гаранция срещу пилеенето на средства нахалост. Доказаха го с практиката си от няколко години не само ръководството на АПК — Генерал Тошево, но и други челни агрокомплекси в страната. В тях всеки знае мястото си при формиране себестойността на продукцията, а оттам и персоналната отговорност. Само по този начин може да се произвежда не на всяка цена, а единствено на онази цена, която е по-ниска от изкупната, за да се получи основа и гонят показателите на напредналите страни в света. И тогава в икономиката девизът „на всяка цена“ ще стане „с цената на строгата стопанска пресметливост“.

Петко СТАМОВ

Digitized by Google

ВЕЧНА И СИЛНА КАТО ЖИВОТА

Тритомното издание „Дружба от векове за векове“[1] е посветено на две бележити годишнини — 60-годишнината от Великата октомврийска социалистическа революция и 100-годишнината на Освобождението на България. Сборникът съдържа над 300 произведения на първия секретар на Централния комитет на БКП и председател на Държавния съвет на НРБ Тодор Живков, поместени изцяло или с отделни съкращения: доклади и речи пред партийни конгреси и пленуми на Централния комитет, пред Народното събрание, пред конгреси и пленуми на обществени организации, речи и изказвания пред конгреси на КПСС и на други братски партии, при посещения в чужбина, статии в български и чуждестранни списания и вестници, беседи, интервюта, писма, поздравления. Съставен е главно въз основа на многотомното издание „Избрани съчинения“ на Тодор Живков.

Произведенията, подредени в сборника хронологически и подбрани тематично, представляват богат извор за изучаване политиката на Българската комунистическа партия, източник за възпитание в дух на любов и вярност към КПСС и Съветския съюз, мощно оръжие в борбата срещу буржоазната идеология, срещу проявите на национализъм, против разновидностите на ревизионизма, срещу антисъветизма и антикомунизма. Затова сборникът е еднакво полезен за партийния работник, пропагандиста, учения общественик, за всеки, който се интересува от политиката на Българската комунистическа партия, от проблемите на българо-съветската дружба, от творчеството на Тодор Живков, от неговата личност и роля като ръководител на Партията и държавата.

Включените в тритомника произведения, в които се разработват проблемите на българо-съветската дружба, изтъкват редица черти, характерни за цялото творчество и за цялата дейност на Тодор Живков като партиен и държавен ръководител: верност към марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм, към Комунистическата партия на Съветския съюз и към Съветския съюз; постоянна грижа за опазване и обогатяване на теоретическото и идейното наследство на Българската комунистическа партия, на нейните интернационалистически традиции; критично осмисляне и творческо прилагане на опита на световното комунистическо движение в специфичните български условия; своевременно

[1] Тодор Живков. Дружба от векове за векове — речи, статии, изказвания за българо-съветската дружба, Великата октомврийска социалистическа революция, Съветския съюз, в три тома, Партиздат, С., 1977, с. 542—554—542.

Digitized by Google

разкриване, задълбочено изучаване и бързо реагиране на новите явления и на трайните тенденции в общественото развитие; непримиримост в борбата срещу антисъветизма и антикомунизма, срещу буржоазната идеология, срещу „левия" и десния ревизионизъм.

Тритомникът е ярко свидетелство, че безграничната безусловна вярност към Комунистическата партия на Съветския съюз и Съюза на съветските социалистически републики, в добри и лоши времена, отдаването на всички сили без остатък на делото за възпитанието на Българската комунистическа партия и на целия народ в любов, вярност и признателност към КПСС и СССР, за укрепването и постоянното задълбочаване на дружбата, братството и сътрудничеството на БКП с КПСС, на НР България със Съветския съюз са за първия ни партиен и държавен ръководител лично призвание и свещен дълг, смисъл, съдържание и цел на живота. В произведенията на другаря Тодор Живков с ярки изрази и образни сравнения се оценява значението на българо-съветската дружба като жизнено важна за българския народ, негово историческо завоевание и негова съдба, естествено продължение на вековни традиции в отношенията между народите на двете страни, закономерност и решаваща сила на развитието на България по пътя на социализма и комунизма, главно условие за нейното възраждане като независима държава и за всестранния й възход, крайъгълен камък на политиката на Партията и Правителството, еталон за отношения между социалистически държави. Почти всеки ред в тритомника звучи като клетва за вярност към КПСС, израз на безгранична благодарност и признателност за огромната помощ, за голямото доверие, за отзивчивостта. Удостояването на Тодор Живков с най-високото отличие на съветската държава — „Герой на Съветския съюз", медал „Златна звезда" и втори орден „Ленин", е израз на това доверие и на високата оценка на неговите заслуги за развитието на българо-съветската дружба.

В трите тома „Дружба от векове за векове" ясно се откроява големият принос решаващата роля на другаря Тодор Живков след историческия Априлски пленум в разработването и провеждането на политиката на Партията и Правителството, за разширяването и задълбочаването на българо-съветската дружба. Изключително голяма е неговата заслуга, че той задълбочено и неуморно разработва в условията на съвременността проблемите и перспективите на най-тясното сътрудничество и всестранното сближаване на БКП и КПСС, на НРБ и СССР за издигане на святата и нерушима българо-съветска дружба на нов, по-висок етап. Същността и смисълът на курса на всестранно сближаване на НР България със Съветския съюз, неговите цели, както първият ни партиен и държавен ръководител ги разкрива, се заключават именно в това „...развитието на социалистическа България да има единен със Съветския съюз ритъм, единни критерии, обединени усилия и съгласувани действия в политическата, икономическата, идеологическата, научната, културната и военната област. С една дума — така да развиваме нашето всестранно братско сътрудничество, че да действуваме като един организъм, който има едни бели дробове и се оросява от единна кръвоносна система" (т. 3, стр. 91).

В много свои трудове другарят Живков обосновава курса за всестранно сближаване на България със Съветския съюз, като се позовава на вековните традиции на дружба, братство и сътрудничество между народите на двете страни, споени със съвместно пролятата кръв в борбата за освобождение на България от османско иго и от монархофашистко господство, на етническата, езиковата и културната близост на българи и руси. Курсът на нашата партия за всестранно сближаване на България със Съветския съюз е естествено продължение и

Digitized by Google

развитие в съответствие със съвременните изисквания на завета на Георги Димитров за българо-съветската дружба, необходима за нас както „слънцето и въздухът за всяко живо същество". На много места в произведенията се подчертава огромното значение на връзките и сътрудничеството между българските възрожденци и руските революционери демократи, между работническото движение в България и Русия и главно между БКП и КПСС, отношенията между които винаги са се характеризирали с пълно единство по всички въпроси. Висока оценка другарят Тодор Живков дава на историческото значение на Великата октомврийска социалистическа революция и на Деветосептемврийската революция — нейно продължение и повторение в главното, за издигането на българо-съветската дружба на качествено нова висота. Общността на обществения строй, на марксистко-ленинската идеология и на целите в борбата за социализъм и комунизъм са гранитната основа и предпоставката за по-нататъшното развитие на дружбата, братството и сътрудничеството между БКП и КПСС, България и Съветския съюз.

Дружбата, братството и сътрудничеството между НР България и Съветския съюз, както се изтъква в много от докладите, речите и статиите на Тодор Живков, е в интерес и на двете страни. Най-много обаче е заинтересована България — малка по размера на територията и по броя на населението страна с ограничени запаси на суровини и източници на енергия. За нейното икономическо развитие и за всестранния ѝ напредък във всички области на живота решаваща е помощта на Съветския съюз, огромно е значението на координирането на плановете, специализацията и кооперирането на производството, преките връзки между министерствата и ведомствата, между научните, учебните, културните институти и учреждения, между окръзите, отделните предприятия и производствени колективи, както и строителството на съвместни българо-съветски и съветско-български предприятия и други. От съветската помощ до голяма степен зависи изпълнението на големите задачи, които Единадесетият партиен конгрес постави за развитието на икономиката, жизненото равнище, науката и техническия прогрес, идеологията, разработването на проблемите на зрелия социализъм, развитието на културата и военното дело. Като оценява огромното жизнено значение на българо-съветската дружба за българския народ, Тодор Живков поставя задачата нейното по-нататъшно укрепване и развитие да стане дело на всеки комунист, на всеки български гражданин, на всеки колектив, на всеки български дом, на целия народ.

Важна черта на поместените в сборника трудове е, че проблемите на българо-съветската дружба, на курса на всестранно сближаване на България със Съветския съюз се разглеждат в непосредствена връзка с протичащите в рамките на СИВ процеси на интеграция, като проява на общите закономерности на социализма. В тях ясно се подчертава, че сближаването на България със Съветския съюз отговаря на интересите и на другите държави от социалистическата общност, съдействува за развитието на дружбата и сътрудничеството между България и всяка една от тях. Курсът на сближаване на България със Съветския съюз и курсът на по-нататъшно укрепване на единството на социалистическата общност, на задълбочаването на интеграционните процеси в рамките на СИВ, на съгласуване действията на международната арена и в областта на отбраната в рамките на Варшавския договор, на по-тясно сътрудничество в областта на идеологията и във всички области на живота се разглеждат в единство. Подчертава се, че пролетарският интернационализъм, общността на интересите и целите, пълното и действително равноправие, суверенните права и независимостта, ненамесата във вътрешните работи, взаимоуважението, друж-

Digitized by Google

бата и взаимопомощта характеризират отношенията между държавите от социалистическата общност и ги определят като качествено нови, непознати в досегашната история на човечеството междудържавни отношения.

Съществено място в тритомника се отделя и на проблема за ролята на всестранното сближаване на България със Съветския съюз, за развитието на отношенията на България с несоциалистическите държави, за нейното място в системата на международните отношения. Преди всичко се подчертава, че сближаването със Съветския съюз има решаващо значение за независимостта на България, за издигане на нейния международен престиж, за повишаване на нейната роля в международните отношения, за развитието на отношенията и разширяване на сътрудничеството ѝ с напредналите капиталистически държави въз основа на принципите на мирното съвместно съществуване и взаимната изгода. Същевременно се изтъква, че поради сближаването си със Съветския съюз България има по-големи възможности да развива дружески отношения с онези държави, които неотдавна извоюваха своята независимост, да им оказва съдействие и определена помощ.

Значението на тритомното издание „Дружба от векове за векове" нараства и поради това, че наред с въпросите на българо-съветската дружба в него се разглеждат и редица други актуални проблеми, които са предмет на оживена дискусия в международното комунистическо движение или пък са предмет на спекулации и фалшификации от страна на буржоазната пропаганда, на десния и „левия" ревизионизъм. Това са въпросите за: световноисторическото значение на Великата октомврийска социалистическа революция и на ленинизма, за авангардната роля на КПСС и Съветския съюз в развитието на световния революционен процес, единството на световното комунистическо движение и пролетарския интернационализъм, отношението към КПСС и СССР като решаващ критерий за вярност към пролетарския интернационализъм и за революционност, реалния социализъм и други.

По всеки от тези проблеми другарят Тодор Живков отстоява марксистко-ленински позиции, предлага самобитни и богато аргументирани решения, съобразени с разнообразния опит на световното революционно движение и с новите реалности в света. Характерно за неговите произведения е творческият подход към новите проблеми, които той разглежда от марксистко-ленински позиции, постоянният стремеж към укрепване единството на световното комунистическо и работническо движение, към сплотяване на всички революционни и демократични сили, страстната защита на Великата октомврийска социалистическа революция, ленинизма, КПСС и Съветския съюз, реалния социализъм, пролетарския интернационализъм, непримиримостта в борбата срещу буржоазната идеология и разновидностите на ревизионизма.

Трите тома „Дружба от векове за векове" още веднъж представят другаря Тодор Живков не само като изтъкнат ръководител на БКП и българската държава, но и като бележит деец на международното комунистическо движение, чието творчество обогатява марксистко-ленинската теория със самобитни и непреходни ценности, извлечени от опита на революционната борба и социалистическото строителство в Народна република България.

Димитър ДИМИТРОВ

Digitized by Google

ВИДОВЕ АНАЛИЗ И САМОАНАЛИЗ НА ПАРТИЙНАТА РАБОТА

доц. к. ф. н. **АСЕН КАРТАЛОВ**

В системата на социалното управление се прилагат най-различни подходи — комплексен, отраслов, междуотраслов, системен, структурен, функционален, проблемно-функционален, проблемно-перспективен, програмно-целеви, мултипликационен и т. н.[1] Това са до голяма степен и методи за анализиране и изследване на обществото и в този смисъл и методи на неговото управление.

Най-задълбоченото изучаване на социалната действителност и в частност на партийната дейност се извършва чрез диалектико-материалистическия анализ. Неговите аспекти в последно време се развиха толкова много, че се обособиха като относително самостоятелни и заслужават отделно разглеждане. Чрез тези аспекти (някои от които се формираха в самостоятелни области на познанието, като общата теория на системите и др.) се изразява по-нататъшното развитие и обогатяване на диалектико-материалистическия анализ на света.

Това са едновременно и общи, и частно-научни методи на теоретико-логическия и практическия анализ. Те са общи както по приложимостта си в повечето сфери на обективния свят, така и по отношение на частните методи, които имат гносеологическа приложимост само в строго определена област и в някои други съседни, гранични и близки области. По отношение на материалистическата диалектика като най-общ метод на аналитико-синтетично изследване и обяснение на света всички тези методи имат часто-научен характер.

Особено ефективен е **системно-структурният анализ** на партийната работа и на обществената система като обект на партийното ръководство. Неговото значение се очерта в истинския си смисъл и нарасна особено много с развитието на кибернетиката и на теорията на социалното управление. Голямо познавателно значение при него имат понятията — система, структура, функция и т. н.

Системно-структурният анализ предполага разглеждането на обектите като системи с една или друга структура. Правилното му прилагане е немислимо без научното разбиране на понятията система и структура. В определението на понятието система съществува голямо многообразие. Тя е множество от елементи, но не всяко множество от елементи е система. Системата е такова множество от елементи, които се

[1] Г. Х. Попов, Ефективное управление, М., 1976, с. 10.

Digitized by Google

намират в определена, необходима, обективна връзка и организация и образуват една цялостност. Според едно от съществуващите определения тя е „подредено по определен начин множество от елементи, които си взаимодействуват и образуват известно цялостно единство"[1].

Системно-структурният анализ е единство от два аспекта — системност и структурност. Тези аспекти понякога функционират като самостоятелни видове анализ — системен и структурен. Но единството им е толкова естествено и обективно, че разглеждането им като единен анализ на обектите системи е напълно естествено. Това се потвърждава особено при съпоставянето на понятията система и структура. Макар че не съвпадат, тези понятия са от един порядък, т. е. едностепенни понятия. Въпреки различието между тях те се определят едно чрез друго. В този най-общ смисъл системата е структура и структурата е система, тъй като структурата не е механически сбор от елементи, а е структура на нещо цялостно. Не съществува структура извън обектите, а структура на обектите. Тя е строеж и вътрешна форма, начин на организация на елементите на системата.

Относителността на разликата между система и структура изпъква в йерархията на самата системно-структурна организация на обществото. Всяка система има структурна същност и е елемент по отношение на система от по-висш порядък. Това е характерно и за природата, и за обществото.

Системно-структурният анализ изисква да се изследва обществото като сложна, динамична система, като взаимодействие на различни сфери, фактори, процеси и явления. Този анализ обхваща цялостността на самата система, на хармоничността и съгласуваността на елементите в процеса на тяхното взаимодействие. Влиянието на отделните елементи върху системата е както пряко, така и косвено. Свойствата на системата имат функционален характер и не са механически сбор от свойствата на отделните елементи.

Системно-структурният анализ не е само количествен, но и качествен анализ на партийната работа и социалната действителност. Той разглежда обектите системи не само на нивото на техните елементи, но и на нивото на тяхното взаимодействие, което поражда общите им сумарни, функционални свойства, образуващи качествената им определеност.

Нашата Партия прилага успешно системно-структурния анализ и подход, особено на макросоциално равнище — национално, окръжно и т. н. Важни аспекти на този анализ са комплексният подход, програмно-целевият подход, мултипликационният подход и др. Върху основата на комплексния анализ и подход Партията разработва комплексни програми за развитието както на отделни сфери, процеси и явления, така и на цялата социална система. Самото социално управление се изгражда като система. Юлският пленум на ЦК на БКП от 1968 г. е красноречиво доказателство. На основата на същия анализ беше разработена и приета Декемврийската програма на Партията от 1972 г. за повишаване жизненото равнище на народа. Февруарският пленум на ЦК на БКП от 1974 г. също разработи и прие комплексна-програма за управление на идеологическия процес. Той се разглежда като диалектическо взаимодействие на идеологическата работа на Партията със социалната среда, като взаимодействие, съгласуваност на всички нейни фактори. Програмата за изграждането на развито социалистическо общество е също комплексен анализ на сегашното състояние на обществото и основните насоки на бъдещото му развитие.

---

[1] В. Н. Садовский, Методологические проблемы исследования обектов, представляющих собой системы, Социология в СССР, т. I, М., 1965, с. 173.

Digitized by Google

Самото определение на развитото социалистическо общество е комплексно от гледна точка на неговото развитие и функциониране като цялостна система. Един от най-съществените признаци на това общество е изграждането му като цялостна, хармонична система, почти едновременно развитие на всички сфери и явления, съгласуваност и хармоничност на различните елементи в процеса на развитието, което намалява, и степента на неопределеност, на случайност в неговите бъдещи състояния.

Изключително важно е прилагането на системно-структурния анализ и подход да стане още по-масова социална практика на микросоциално равнище и особено на равнището на първичните партийни организации. В това отношение много активно се работи в Пловдивската окръжна партийна организация. Под ръководството на ОК на БКП са разработени и функционират комплексни програми за развитието на икономиката на окръга. В Пловдив беше разработена и приета първата в страната регионална система за естетическо възпитание, която започна да функционира преди утвърждаването на програмата за всенародно естетическо възпитание. От подобно естество е и системата за борба с отрицателните явления и др.

Системно-структурният анализ става все повече подход и в работата на редица заводски и учрежденски партийни организации. Под тяхно ръководство в предприятията се приемат системи на управление на самото предприятие, системи на материално и духовно стимулиране на труда, комплексни програми за идейно-възпитателна работа и др. Вузовските партийни комитети и организации в Пловдив, използвайки съветския опит, разработиха комплексни програми за идейно-възпитателна работа чрез учебния процес и чрез извънучебните форми.

Структурно-функционалният анализ също се прилага за анализирането на партийната работа и социалната действителност. Той предполага отчитането на диалектическото единство на структура и функция. Този анализ описва природата и връзките на елементите, тяхното сложно взаимодействие в рамките на системата.[1]

В процеса на политическото ръководство на социалните системи партийните органи и организации се ръководят от анализа на диалектическото взаимодействие между структурата и функцията. Структурата е определен начин на организация на социалните системи и подсистеми (подреденост, съгласуваност, хармоничност, симетричност), а функцията се тълкува като работа (дейност), т. е. как работи дадена система.[2]

Този анализ дава възможност да се отчита не само зависимостта на функцията от структурата, но и зависимостта на самата структура от функцията. Партийните органи и организации имат определена функция, която определя и тяхното съществуване. Тази функция е политическото ръководство на обществото. Осъществяването ѝ предполага структурирането на Партията като система да съответствува на структурата на обществото. Така например в системата на предприятията и учрежденията партийните органи и организации имат структура, адекватна на структурата на самите предприятия и учреждения, което им дава възможност да изявяват по-активно функциите си на непосредствен политически ръководител и възпитател на трудовите колективи.

Важно изискване е да не се изменя самоцелно структурата, а винаги от гледна точка на функцията. Всяко изменение на структурата предизвиква изменение и на функцията. Това изменение може да вло-

---

[1] Ст. Цанков, Обществената система . . ., С., 1974, с. 56.
[2] Ю. Г. Антимонов, Системы, сложность, динамика, Киев, 1969, с. 6.

Digitized by Google

ни или подобри функцията на една или друга социална система. Необходимо е да се извършват такива изменения на структурата, които водят до подобряване и оптимизиране на функцията. А това е почти невъзможно без предварителното изясняване, определяне на очакваната нова функция или на очакваното оптимизиране на старата функция. Така се реализира обратното активно влияние на функцията върху структурата. От тази гледна точка, ако структурата е вече съществуващо, установено подреждане, съгласуване и взаимодействие на елементите на дадена система, която определя и нейната функция, то оптимизирането на същата функция или пък натоварването на системата с нова функция е свързано с извършване на изменения в структурата. Тези изменения могат да бъдат както изменения само на връзките, т. е. на начина на организация на съществуващите елементи, та ка и чрез включване на нови елементи, което изменя и състава на системата. Ако влиянието на структурата върху функцията е чрез организацията, то влиянието на функцията върху структурата е чрез реорганизацията (дезорганизацията), която се проявява като нова форма на организация на елементите.

Прилагането на структурно-функционалния анализ от партийните органи и организации става върху основата на диалектико-материалистическото учение за единството на движение и покой, разглеждането на движението като „динамическо равновесие", като изменение на неизменящото се и на равновесието (покоя) като „успокоено движение". Имайки предвид това, те винаги знаят, че осъществяването на една или друга функция е винаги следствие не на относително постоянна, устойчива, стабилна, а на непрекъснато реорганизираща се структура. Постоянната реорганизация е дезорганизация и води до влошаване на функцията. Както движението не е някакъв чист поток, а е движение на равновесието, така и реорганизацията на елементите на системата не премахва, а запазва нейното равновесие, без което тя не може да бъде обект на управление. Структурата се реорганизира само при оптимизирането на старата функция или при натоварването на системата с нова функция.

Партийните органи и организации могат да оптимизират функцията си на политически ръководители на трудовите колективи чрез постоянно усъвършенствуване, в това число и чрез опростяване на своята структура. Това става или чрез изменение на характера на връзките между елементите, без да се изменя техният количествен и качествен състав, или чрез изменения на самия състав. Именно във връзка с подобряването на авангардната си и ръководна роля Партията регулира непрекъснато своя количествен и качествен състав. Ще посочим положителната роля на структурно-функционалния анализ при анализирането на количествения и качествен състав на Партията във вътрешнопартийната практика на Пловдивската окръжна партийна организация. Интересът към анализа на състава на Партията се обуславя от желанието да се оптимизира непрекъснато нейната функция на авангард и политически ръководител, от проникването на нейното политическо ръководство във всички сфери на жизнената дейност на обществото, от осигуряването на доминиращата роля на работническата класа в Партията, от повишаването на образователното равнище на комунистите, от постоянното подмладяване и възпроизвеждане на Партията във възрастово отношение и т. н. В резултат на постоянното наблюдение, контрол и анализ на състава на Партията се увеличи партийното ядро в отраслите на материалното производство, увеличи че броят на комунистите до 30-годишна възраст, нарасна броят на комунистите с по-високо образование. Като се има предвид, че повече от 37 на сто от комунистите в окръжната партийна организация са над 50-

Digitized by Google

годишна възраст, задачата за системно подмладяване на нейния състав стои с голяма сила. Постоянното подобряване на структурата на Пловдивската окръжна партийна организация се отразява положително върху функцията ѝ на ръководител, организатор и вдъхновител на целокупния материален и духовен живот в окръга.[1]

Въздействието на структурно-функционалния анализ е плодотворно във всички области на партийната работа. Ще се опитаме да обосновем неговото значение при формирането, възпроизвеждането и управлението на социално-психическия климат в първичните партийни организации и трудовите колективи. Състоянието на климата се определя от цял комплекс материални и духовни макро- и микросоциални фактори, процеси и явления. Той е функция не само на взаимодействието на тези фактори, но и на официалното и неофициалното общуване между членовете на колектива. Не само количествения и качествения състав на колектива, но и начинът на организация на неговите членове (неговата структура) влияят върху характера на социално-психическия климат. Изменението на социално-психическия климат като функция на вътрешноколективните взаимодействия зависи както от изменението на връзките и зависимостите между неговите членове в рамките на постоянния му състав, така и от изменението на самия състав на колектива. Трансформацията на вътрешноколективните връзки и зависимости като едно от условията за подобряването на климата в колектива е осъществимо на няколко равнища. В рамките на самия колектив с постоянен състав трансформацията се изразява в разрушаването на неподходящи, нецелесъобразни и неефективни връзки и зависимости между едни членове на колектива и създаване на връзки между други членове. На междуколективно равнище (в рамките на общия колектив), чрез разместването на хора от един в друг колектив, което засяга и състава на колектива, но само в качествено отношение, и на равнището на административно-териториална единица — чрез разместване на хора от едно предприятие (учреждение) в друго. Всичко това налага в борбата си за подобряването на социално-психическия климат в трудовите колективи партийните органи и организации да възпитават не само качествата на отделните членове на колектива, но и да се грижат и за най-правилното комплектуване на трудовите колективи. А това изисква да се разглеждат както първичната партийна организация, така и трудовият колектив като диалектическо единство от структура и функция и да се прилага непрекъснато структурно-функционалният анализ и подход при управлението на всички вътрешноколективни процеси и явления. Именно такъв подход приложи ГК на БКП — Пловдив при подготовката и провеждането на своя пленум през 1973 г., посветен на въпроса за издигане ролята на партийните организации като ръководители на трудовите колективи. В доклада на пленума се подчертава правилно връзката между структурата на партийните организации и оптимизирането на тяхната функция, на авангардната им и ръководна роля в трудовия колектив. Чрез правилното структуриране на партийните организации като първични партийни колективи и чрез непрекъснатото регулиране на вътрешнопартийните процеси и явления се осъществява изявата им като първообраз на сегашното и бъдещото състояние на трудовия колектив. Особено внимание в доклада на пленума, а и в практическата работа на Пловдивската градска партийна организация се отделя на правилното изграждане на състава на партийните организации в количествено и качествено отношение, от което в най-голяма степен зависи организационното и идейното единство на партийните колективи, тяхната активност и боеспособност. Извършващите

[1] Отчетен доклад на ОК на БКП, 1976, с. 106—107.

Digitized by Google

се промени в структурата на първичните партийни организации се съгласува и съответствува на изменнията в социално-класовата структура на обществото на всеки етап от неговото развитие, а също така и на структурата на трудовите колективи в отделните сфери на човешката дейност.

Голямо значение има и **проблемно-функционалният анализ** в партийната работа. Така например в навечерието на отчетно-изборните събрания и конференции през 1976 г. в Пловдивската градска партийна организация беше проведен семинар с партийните секретари за изясняване особеностите и изискванията на проблемно-функционалния анализ при отчитането, обсъждането и оценката на партийната работа. Този анализ предполага отчитането и описанието на извършената работа да не бъде основното, а да се обърне главно внимание дали извършената работа е довела до решаването на основните проблеми и до подобряване на функцията на партийната организация като авангард и политически ръководител на трудовия колектив. Това предполага не самоцелно и емпирично отчитане на проведените мероприятия, а оценка на въздействието им върху решаването на проблемите, които стоят пред партийната организация и пред трудовия колектив. Така се осигурява още по-голяма проблемност и перспективност в партийната работа, преодолява се емпиризмът, формализмът, потъването предимно в текущи (всекидневни) задачи и т. н.

Проблемно-функционалният анализ се прилага от всички партийни органи и организации, но той е особено необходим в работата на първичните партийни организации. На това равнище е целесъобразно да се преодолява почти отчетническият (информационният) характер на годишните събрания, тъй като всички комунисти знаят какви мероприятия е провеждала тяхната организация, какви задачи се е опитвала да реши. Целесъобразно е да се насочва вниманието към това, в каква степен са решени основните задачи и какви други задачи предстоят за решаване. Този подход противодействува на формално-количествения анализ на работата и засилва значението на качествения анализ, обръща се внимание на качеството и ефективността на работата.

Анализът на партийната работа е също така **хоризонтален и вертикален.** Хоризонталният анализ е не само анализ в ширина, но и анализ в дълбочина в рамките на едно и също равнище в йерархията на партийната структура. Той е предимно количествен, докато хоризонталният анализ в дълбочина има качествен аспект. При хоризонталния анализ в ширина се обръща внимание на многообразието, на комплексния характер на изпълнените задачи, на извършените различни видове дейности и т. н., докато хоризонталният анализ в дълбочина е изследване на отражението на тези дейности и реализирани задачи върху функционирането на Партията като авангард и политически ръководител на трудещите се.

Хоризонталният анализ на партийната работа в дълбочина в рамките на едно равнище е хоризонтален само по отношение на другите равнища в системата на партийната структура, а по отношение на същото равнище е вертикален анализ. Следователно в рамките на едно и също равнище се извършва едновременно и хоризонтален, и вертикален анализ, само че в строго определено отношение вертикалният анализ се проявява като хоризонтално-вертикален.

Голямо значение има диалектиката на хоризонталния и вертикалния анализ на партийната работа. Богатият и съдържателен (не само в ширина, но и в дълбочина) хоризонтален анализ в работата на едно или друго равнище до голяма степен не само намалява, но и почти премахва необходимостта от вертикален анализ. Но това съвсем не на-

Digitized by Google

малява компенсиращата и стимулиращата функция на вертикалния анализ по отношение на хоризонталния анализ.

Хоризонталният анализ е не винаги най-пълен, най-компетентен и най-качествен във всяко отношение. Защото в рамките на едно равнище той се проявява и като самоанализ. А в самоанализа съществува по-голяма възможност за нарастване процента на неопределеност (на субективизъм) при оценката на работата. Освен това той не е и най-компетентен, тъй като отразява опита, зрелостта и степента на информираност на хората от строго определено равнище. Те не винаги са в състояние да анализират особено бъдещото развитие на партийната работа от гледна точка на най-високите критерии и изисквания, от гледна точка на нейната по-мащабна проблемност и перспективност. Вертикалният анализ отгоре допълва и обогатява хоризонталния анализ, внася корекции и компенсации, без да го измества. Той не само допълва и обогатява, коригира, компенсира, но и стимулира по-задълбоченото и съдържателно осъществяване на хоризонталния анализ. Само този вертикален анализ е добър, който не намалява, а стимулира, активизира хоризонталния анализ и самоанализ на партийната работа от тези, които я извършват. От тази гледна точка участието на представители от по-горните партийни органи на заседания, събрания и т. н. на партийните органи и организации от по-ниско равнище няма толкова информационно-осведомителен характер, колкото проблемно-функционален (качествен) характер. Те не само присъствуват, а оказват помощ за повишаване и подобряване на качествения анализ на работата. Това повишава изключително много отговорността и ролята на партийните органи от по-горните равнища, значението не само на компетентността им по принципните въпроси на партийната работа, но и информираността им за работата на по-нисшите партийни органи и организации. Това изключва, макар и в много редки случаи, механическото, формалното и представителното присъствие и повишава ролята на съдържателното, качественото участие на партийните органи от по-горните равнища. Само при това положение тези органи се изявяват като фактически техни ръководители: иначе ръководството им има предимно формален характер.

* * *

В прилагането на съвременните научни методи за анализирането на партийната работа съществуват редица трудности, особено на равнището на първичните партийни организации. При тях методите на научния анализ се използват и прилагат често пъти формално и механически, а не съдържателно. В документите (доклади, решения, планове и т. н.), както и в конкретната работа много от тези организации за съвременните методи на научния анализ или не се споменава въобще, или ако се споменава, това става не в смисъл на съдържателното им и ефективно използване във вътрешнопартийната практика, а често пъти само за създаването на впечатление, че анализирането на тази практика е на съвременно научно равнище. В редица партийни организации анализът на работата от гледна точка на прилагането на тези методи приема в повечето случаи само наукообразна форма, а всъщност се извършва на интуитивно, сетивно-предметно и емпирично равнище. Една от сериозните причини за това състояние е, че много от низовите ръководни партийни кадри не познават съдържанието и същността на съвременните методи на научния анализ. По тези проблеми в системата на междуокръжните партийни школи се обучават предимно секретарите на първичните партийни организации, а на останалите низови ръководни партийни кадри се отделя сравнително по-малко внимание.

Digitized by Google

ОБЩОТО И СПЕЦИФИЧНОТО В ДЕЙНОСТТА НА ОТДЕЛИТЕ

ИВАН МИЧЕВ

Ефективността на партийния апарат е свързана с точното съчетаване на функциите на неговите отдели. И то така, че всеки отдел да не дублира дейността на друг и същевременно всеки негов работник да бъде свързан, да съдействува и решава общите задачи на комитета.

Вярно и логично твърдение. Но как да се постигне то в сложното многообразие на партийната практика?

Отговорът е многостранен. Но преди да разкрием някои негови аспекти, да поставим няколко

АРГУМЕНТА И РАЗСЪЖДЕНИЯ

Ако проследим развитието на партийния апарат, идваме до извода, че отделите не са възникнали стихийно. Партийната практика, осветлявана от марксистко-ленинското учение, дава живот на един или на друг отдел. За изходно начало служат трите основни направления в партийната дейност: идеологическата работа, партийно-организационната дейност и партийното ръководство на народното стопанство. Те са логическата основа и за съответните отдели в партийните комитети. Наистина през последните години възникнаха някои нови отдели, но те до голяма степен могат да се считат като производни на основните.

Разбира се, винаги трябва да се има предвид, че отделите са помощни органи на партийните комитети. Те не решават главните проблеми на партийното ръководство. В повечето случаи спомагат за подготовката на партийните решения и организират тяхното изпълнение. Въобще посочените три направления са твърде условни. Взаимоотношението между тях е такова, че всяко по-грубо разделение е изкуствено и обеднява тяхното съдържание. Например организаторската работа еднакво съпътствува и политическото, и идеологическото ръководство. Не може също така да се начертае ясна политическа линия без теоретическа обосновка и т. н. Да се обърнем за съвет към В. И. Ленин. Идеята за единството между идеологическата и организаторската работа той ни подсказва още в 1894 година със забележителните думи към Вилхелм Либнех: „Да се изучава, пропагандира и организира“[1]. Ленин подлага на унищожителна критика опита за свеждане на ръководството само до съставяне на директиви и политически лозунги, като рязко осъжда пренебрегването на практиката. „Не трябва точно да се разграничават политическите и организационните въпроси. Всеки политически въпрос може да бъде организационен и обратно.“[2]

Нашата Партия неотклонно е следвала това Лениново указание. Своята дейност тя винаги е извършвала под знака на неразривното единство на теорията и практиката, на думите и делата. Не само осъз-

[1] В. И. Ленин, Полн. собр. соч., т. 1, с. 309.
[2] В. И. Ленин, Полн. собр. соч., т. 45, с. 122—230.

Digitized by Google

нава и пропагандира необходимостта от новото общество, но и ръководи неговото изграждане.

Отделите в партийния комитет наподобяват щабовете на различните „родове войски", които осъществяват общото настъпление по целия фронт. Отделно всеки от тях не може да проведе почти никаква успешна атака. Не е възможно да се осъществи комплексното решаване на която и да е задача. Тяхното всекидневие е едно постоянно проникване, взаимопомощ и взаимообогатяване на форми, методи и средства.

При разглеждане на взаимоотношенията на отделите от този аспект на пръв поглед се забелязва и едно привидно противоречие в работата на партийните комитети.

Разпределението на работниците по отдели е едната страна на противоречието. Всеки отдел е самостоятелно звено и изпълнява определени задачи. Остава се с впечатление, че отделите имат свое поле и донякъде своя територия на действие.

От друга страна е известно, че партийният комитет като цяло изпълнява точно определени задачи, които влизат в обсега на всички отдели. Основните и главните проблеми, били те идеологически, организационни или икономически, не се решават от отделите, а от колективните партийни органи, пленумите, конференциите, бюрата и комитетите. Тези общи въпроси не могат механически да се разчленяват и да се адресират към съответните отдели. Или, казано с други думи, крайният резултат от дейността на партийния комитет не е механичен сбор от работата на отделите. Не може всеки да си върши работата в „своето поле" и така да се решат общите задачи. Единодействието трябва да бъде непрекъснато и по всички въпроси.

Ако потърсим марксическото обяснение на това привидно противоречие, опираме до диалектическата връзка между единичното, особеното и общото. До мисълта на В. И. Ленин, че „. . . отделното не съществува иначе освен в тази връзка, която води към общото. Общото съществува само в отделното, чрез отделното"[1]. В тази диалектическа връзка между тях определящата роля принадлежи на общото, на закономерното. Защото то е същността на особеното и единичното.

Взаимоотношенията между отделите в партийния комитет трябва да се градят на диалектическата връзка между единичното, особеното и общото. На умелото откриване на тази връзка и оттам правилно да насочват своята дейност.

Нито общото, нито специфичното имат самостоятелно съществуване в партийната работа. Общото се изразява в крайните цели на партийния орган. Общото в смисъл на закономерно. Но това общо има специфично проявление и придобива реално съществуване чрез формите, методите и средствата на партийната практика. Тези форми, методи и средства съществуват и имат смисъл, доколкото са свързани с крайните цели на Партията. Чрез тях се реализират общите закономерности. Механизмите на идеологическата, организаторската и политическата работа на партийния комитет (респективно на неговите отдели) имат смисъл само ако довеждат до изпълнение на задачите, поставени в програмата на нашата Партия.

Всяко друго действие води към грешки и отклонения. Партиен работник, който вижда само общите задачи и полага усилия да ги изпълнява, без да вниква в конкретните условия и специфичното им проявление, изпада във фразьорство и общи лозунги. В изказванията си такъв работник говори разпалено и много, но по същество той казва съвсем малко. Това е една от първопричините за шаблона и примитивизма в партийната работа, за безжизнени схеми, т. е. нахвърляне на много идеи, които нямат реално покритие. Оттук тръгват поняко-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 38. с. 359.

Digitized by Google

га неблагополучията в кадровата работа. Когато за кадрите прибързано се съди само по техните хубави замисли и идеи, без да изчакваме крайния резултат. Не е трудно да се намерят примери на организатори, които „блестят" и напредват в служебната йерархия само с „оригинални", но после никъде не осъществени идеи и предложения. Хубавата идея е само една насока към целта. Но тя може да си остане неосъществена или да се окаже погрешна, неприемлива, неефективна. Практиката е истинската съдница. Тя ни учи да не викаме „ура", преди да сме покорили върха.

Има и друга крайност. Когато от погледа ни изчезва общата цел. Работата в отдела става самоцелна, безпредметна. Партийната просвета, организационното събрание, икономическите знания и т. н. стават откъснати едни от други. Работникът от комитета в такива случаи затъва в дребните, единичните неща, изгубва от погледа си общите задачи, крайната цел. За него всяка задача съществува сама за себе си. Да скача „от задача на задача" това е ежедневието му. Колевозът отклонява погледа му от другите явления и процеси.

Партийният апарат се използва рационално само тогава, когато непрекъснато се повишава точността и съгласуваността в работата на отделите. Смисълът на партийното ръководство — говори Л. И. Брежнев — се състои в това да осигури идейно-политическото единство на цялото общество, целенасочено координиране развитието на всички съставни части на обществения организъм."[1]

Това е най-точната и принципна постановка. Всяко друго отклонение ни отвежда твърде далече от целта, встрани от ефективността.

Този ред на мисли и разсъждения потвърждава извода, че отделите са помощни органи на комитетите и границата между тях е относителна. Това деление се прави с цел по-успешно да се изпълнят общите задачи, които стоят пред Партията и държавата. Фактът, че в ръцете на партийния секретар се съсредоточават задачите на всички отдели, подсилва този извод. Той трудно може да отчете с какви средства, идеологически или организационни, е повишил съзнанието и отговорността на партийните членове. Все още няма такъв измерител. Тук всеки въпрос влияе на различните страни от човешкото съзнание. Например с активното участие на комунистите в дървообработващия завод „Г. Димитров" във Велинград е направена успешна реконструкция. Този несъмнен успех има икономически, идеологически и организационен аспект. Трудно е да се определи кой от тези аспекти върху кои страни от съзнанието е въздействувал. Не бива да се забравя, че формирането на новия човек е двустранен процес. На него влияят както обективните условия, т. е. самият живот, така и субективният фактор — средствата за идеологическо въздействие. Именно тази особеност не разбират някои партийни работници и изпадат в неловко положение, когато са принудени да отговарят: „С тези въпроси се занимават другарите от друг отдел".

Накрая би следвало да направим следния извод.

Едно от условията, за да изпълни партийният апарат своето предназначение, е ясното диференциране на задълженията на отделите. Но същевременно с това не бива да се забравя, че партийният комитет е единен колектив. От това произлиза необходимостта всеки отдел, всеки работник да намира точно своето място в конкретните въпроси и същевременно да не се забравя, че те са част от общото дело.

СПЕЦИФИЧНОТО

Крайната цел е една и съща за всички. Но различни са пътищата, средствата и методите, които ще се използват в предстоящото настъпление.

Сигналът за атака е даден. Бюро-

[1] Л. И. Брежнев, Ленинским курсом, т. 2, М, Политиздат, 1973, с. 136.

Digitized by Google

то на окръжния комитет на БКП в Плевен констатира, че изпълнението на производствената програма в Завода за многослоен картон в гр. Никопол е сериозно застрашена. Група, съставена от всички отдели, пристига в завода. Представителят на отдел „Организационен" проучва и съставя обективна характеристика на партийно-организационната дейност. Оказва се, че структурата на партийните организации е неправилна. Съответното разместване на комунистите и обединяването на малочислените партийни организации ще увеличи авангардната им роля.

Проведената анкета дава повод за сериозни размишления за слабостите в идейно-възпитателната работа. Нагледната агитация, беседите с работниците, лекционната дейност и т. нар. пропагандни средства са занемарени. Това са основните изводи на представителя на идеологическия отдел.

Прецизно е проверена и работата на първичните партийни организации по икономическите въпроси. Оказва се, че те рядко, и то формално, фигурират в дневния ред на партийните събрания. Компетентно се вниква и в икономическата дейност на стопанското ръководство.

Общото обсъждане на състоянието на завода изяснява и класира причините за изоставането. Както се и предполага, те имат идеологически, организационен и икономически аспект. Начертава се новата стратегия и тактика и атаката продължава.

Примерът ни показва специфичния подход на партийния работник в зависимост от отдела, към който работи. Опираме до така наречените комплексни проверки като една от формите за съгласуване дейността на отделите. Стара и изпитана форма, която дава възможност да се съчетаят специфичните задачи на отделите в решаването на общите.

Важен въпрос е техният състав. Комплектуването им добре да осигури максимална ефективност от труда на партийните работници. Понякога техният труд не е интензивен. В много случаи същата работа може да се извърши с по-малко хора. Например в посочената група за комплексна проверка Иван Новаков можеше своевременно да провери и въпросите на отдел „Пропаганда и агитация". Съобразно личните качества, знания и опита на партийните кадри трябва да се сформират и групите.

И още нещо. Когато говорим за специфичното в работата на даден отдел, винаги се има предвид, че то е свързано с настоящите условия и с конкретните задачи на етапа, в който се намираме. Специфичното трябва неминуемо да ни изведе до крайната цел на партийния орган, до общата задача. Какви слабости се допускат в тази насока? Да се спрем на три най-често срещани ситуации в практиката на партийните комитети.

Първа ситуация. Отделът плува в собствени води. Съсредочил е силите си в „чисто свои задачи". Занимава се с незначителни въпроси и се опитва всичко да обхване и контролира. У работниците на отдела възниква илюзията, че те държат всичко в свои ръце. Именно илюзия. Защото от дребните, всекидневните въпроси те престават да виждат общите тенденции. Не чувствуват и не се съобразяват с ритъма и пулса на социалния живот. В такъв отдел се хабят много сили. Всички са на крак. Всеки „тича по задачите" и не може да си вдигне главата. Точно така. Не може да си вдигне главата и да види, че е отишъл някъде встрани от целта. Защото не всяко изкачване и не всяка истина довеждат до върха. Не отклонявай погледа от него, ако искаш да го достигнеш.

Кой не е изпитвал заразата на текущите задачи. И тя се предава от комитет на комитет... обхваща и партийните организации. Партийният работник става пленник на обстоятелствата. Резултатите — твърде малки.

Втора ситуация. С планирането са набелязани основните проблеми, които ще се решават от комитета през годината. Силите на всички се съсредоточават в тяхното последователно решаване. Например усилията през първото тримесечие се насоч-

Digitized by Google

ват към подготовката и провеждането на пленум по полевъдството. Работниците на комитета са разпределени по различни участъци, като изучават и проверяват съответните въпроси. И наистина усилията се оказват резултатни. Решени са редица проблеми. Но минава полугодието и се оказва, че са налице големи пропуски в животновъдството, промишлеността и т. н. Не може един въпрос да се решава за сметка на друг! Комитетът не бива да изпуска цялостното ръководство на всички процеси на своята територия. В повечето случаи това зависи от правилното разпределение на силите, от оперативността на отделите.

Трета ситуация. Планът в промишлеността е застрашен. Отдел „Промишлено-стопански" е в тревога. Инструкторите галопират от завод на завод. В една от стаите един от тях не сваля телефона от ухото си и постоянно нанася цифри в отчетите.

Да надникнем в другите отдели. Те също не бездействуват. Но тяхната дейност е в съвсем друга насока. Те не са там, където фронтът се е пропукал. Атаката не е обща, а е безразборна и стихийна. При такава организация на боя такъв комитет трудно ще се поздрави с победа.

Особено намалява боеспособността на отделите при така наречените кампании в партийната работа, когато за решаването на дадена задача са необходими повече сили и средства. Най-характерни са случаите по време на селскостопанските кампании. Всеки партиен работник е прикрепен към дадена селскостопанска единица и отговаря за прибирането на реколтата. Това понякога става за сметка на задачите в отделите. Основен извод. Специфичното има смисъл само тогава, когато е насочено и свързано с общото.

СТЕПЕНТА НА ОБЩНОСТ

можем да търсим в две главни направления. Най-напред изпълнението на крайните цели от политиката на Партията определя общите усилия на всички отдели в комитета. Всеки отдел със своите средства и методи спомага за достигане на крайната цел. Например задачите за повишаване на социалната активност на комунистите, подборът, разпределението и обучението на кадрите, повишаване на материалното и духовното равнище на трудещите се и т.н. са общи и се решават с помощта на целия апарат, с участието на всички отдели.

Но освен това има дейности, които са общи само за някои от отделите. Например въпроси, които са общи за партийно-организационната и идеологическата работа; за партийното ръководство на народното стопанство и партийно-организационната работа; за партийното ръководство на народното стопанство и идеологическата работа.

Или стигаме до извода, че в партийния апарат степента на общност има три нива: 1) специфични въпроси за отдела; 2) общи въпроси между две направления (два отдела) в партийната дейност; 3) въпроси, които стоят на вниманието на всички отдели, на целия апарат. Общността има твърде широки граници, които съответствуват на трите основни направления в партийната дейност: партийно организационната работа; партийното ръководство на народното стопанство; идеологическата работа.

Възниква въпросът, каква е зависимостта между специфичното, общото и ефективността? Връзката е пряка. Известно е, че под ефективност на партийната работа най-общо се разбира степента на придвижване към целта, степента на изпълнение на поставените задачи с помощта на най-малък разход на време, сили и средства. Обаче това не можем да постигнем без съвременна научна организация на партийния труд. А да се създаде такава организация, е необходимо точно да се разграничат и разпределят задачите между отделите и работниците на комитета. Стигаме до извода, че раз

Digitized by Google

деленето на специфичното и общото в партийния апарат освен че създава ред, последователност и оперативност в неговата дейност, но и служи за измерване на ефективността. Спомага както за организацията за изпълнение на партийни решения, така и за оценка на нивото на това изпълнение. Без това ясно разграничение е немислимо да се създадат точни критерии и показатели за измерване на ефективността от партийната работа. Когато оценяваме дейността на даден комитет, най-напред ние се интересуваме как са изпълнени най-общите задачи, които той разрешава. Например констатира се, че комитетът изостава в кадровата политика. Но подборът, разпределението и възпитанието на кадрите се решава от всички отдели. Всеки дава своя специфичен дял. Затова търсим мястото, дела и вината на всеки отдел и накрая на всеки партиен работник. Или на базата на общото търсим проявлението на специфичното. Отговорността на отделите, на работниците на комитета се преценява само след правилното изясняване на техните функции и задачи. В противен случай би означавало да затворим дейността на отделите в различни и недостъпни замъци. Да не съберем в един мощен поток хилядите ручейчета на партийната практика. А те бликат и се умножават ежедневно. И потокът става все по-мощен.

Извод: общото във взаимоотношенията съществува и е ефективно само на базата на специфичните действия на отделите, на партийните кадри.

* * *

За да повишим ефективността от дейността на апарата, подхождаме от две страни:

Първата — създаваме условия, за да може партийният работник най-добре да изпълнява своите специфични функции и задължения.

Втората — да се действува в такава насока, че партийният работник да не се затваря в рамките на своя отдел, а да гледа на нещата по-широко, от позицията на целия партиен комитет. А по проблемите на своята работа той да бъде най-осведоменият, най-действеният, най-непримиримият.

Digitized by Google

МАОИЗЪМ, КЛАСОВА БОРБА И ПАРТИЯ

ПЕТКО РУСЕВ

Основен момент в теоретическото наследство на Единадесетия конгрес на ККП е по-нататъшното развитие на **теорията за класовата борба,** която обяснява и цялата вътрешна и външна политика на Китай. Маоистите са се опитали сега да дадат „по-научен" вид на своите формулировки, като не се срамуват да тълкуват нещата, без да се интересуват от реалните факти, от световната революционна практика.

Каква е сърцевината на тяхната постановка?

В своя доклад пред конгреса Хуа Го-фън така изрежда мислите си: „В тази теория (за класовата борба — б. а.) Мао прилага закона на диалектическия материализъм за единството на противоположностите към изучаването и анализа на социалистическото общество и изтъква, че през този период класите, класовата борба, борбата между социалистическия и капиталистическия път на развитие и опасност от възстановяване на капитализма неминуемо продължава да съществува... „Оттук следва, че тази теория оборва такива ревизионистки заблуждения като „отмиране на класовата борба", „партия на целия народ", „държава на целия народ."

Според маоистите класовата борба е основна закономерност на социалистическото общество. „Въпреки че социалистическият преход на собствеността на средствата за производство — се казва в доклада на Хуа Го-фън пред конгреса — в общи линии е приключил и пролетариатът е спечелил гигантски победи на политическия и идеологическия фронт, старата буржоазия и все още наоколо, голяма част от дребната буржоазия постоянно възпитава капиталистически поддръжници и нови буржоазни елементи се появяват непрекъснато." И още по-точно: „В продължение на целия исторически период на социализма (забележете: през целия исторически период на социализма — б. а.) от началото до края, съществува борба между двете класи — пролетариатът и буржоазията". А преди това Мао обясняваше, че главната задача на социалистическото образователно движение и „великата пролетарска културна революция" е „да нанесе удар на онези ръководни партийни кадри, които са поели капиталистическия път".

Каква е съдбата на ония, които не са съгласни с теорията за класовата борба? Отговорът е даден пак в доклада пред конгреса: „Фалшифицирането на принципите на председателя Мао означава предателство спрямо марксизма и предателство спрямо социализма, и предателство спрямо великата теория за продължаването на революцията при диктатурата на пролетариата".

Според маоизма: а) в социалистическото общество класовата борба се изостря; б) социалистическото общество възпроизвежда буржо-

Digitized by Google

азна класа, „нова буржоазия"; в) класовата борба се засилва и вътре в Партията; г) отказ от тази теория е предателство и спрямо виновниците трябва да се постъпва като към предатели.

Тези четири основни положения са непресъхващите извори за развитието на Партията и на социалистическото общество. Те изясняват и оправдават характера, стратегията и тактиката на Партията както в нейния вътрешен, така и в обществения живот. Те са егидата, под която се направляват социалните процеси. Те са знамето, под което се смазва съпротивата на „несъгласните" с принципите на председателя Мао Цзе-дун. Те са основата, върху която се строи цялата антинародна, антисъветска и антисоциалистическа политика.

* * *

Независимо от наукообразните изводи, от позоваването на диалектическия материализъм маоистите направо фалшифицират теорията и практиката на социалистическото общество. Азбучна истина е, че то е общество, в което няма частна собственост и в него са победили социалистическите обществени отношения. Исторически факт е, че само социалистическата революция изпълни **съзидателната си роля — създаде общество без експлоататорски класи, без социално и национално подтисничество**. Реален факт е, че в страните на социализма има две форми на собственост — държавна и колективна, и две дружески класи — работническата и селяните кооператори.

Да вземем България. Къде са днес у нас капиталистическите фабрики и имения? Отдавна ги няма. Има държавни предприятия, аграрно-промишлени комплекси, държавни научни институти и т. н.

Социализмът е чужд на експлоататорските класи. Така учи марксизмът-ленинизмът. Противоречия в неговото развитие е имало и ще има. Но те не са между антагонистическите класи, а между дружески класи. За тяхното разрешаване Партията разгръща, подкрепя и защищава критиката и самокритиката, развива партийния и социалистическия демократизъм, установява ред на законност и лична отговорност. Пресен пример в това отношение у нас са решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП от 1976 г., които остро и открито обрисуваха **характера на сблъсъците** в изграждането на развитото социалистическо общество, набелязаха мерките и средствата за тяхното разрешаване. **Следователно проблемът не се състои в това дали има противоречия при социализма, а каква е тяхната природа и начините за преодоляването им.**

Ето къде е разковничето.

Марксистите ленинци, повтаряме, стоят на позициите, че при социализма противоречия има, но те нямат антагонистичен характер.

Маоистите и на Единадесетия конгрес възвестиха още веднъж разбирането си за социализъм с антагонистически противоречия. Те създадоха нова теория за социализма, в който ще има експлоатация, ще има експлоататорски класи и класовата борба не престава, а се засилва. От тая позиция вече още по-добре се вниква и в същината на „великите пролетарски културни революции", които също ще се повтарят и тежко му и горко, който попадне под техните удари. Може би Дън Сяо-пин по-правилно и по-пълно от нас може да разкаже истината, защото неговата зигзагообразна биография е видяла с очите си много неща.

Маоистите сами не се усещат как попадат в клопките на собствените си противоречия. От една страна, те провъзгласяват Партията

Digitized by Google

за „авангард“ и както поясни Е Цзян-ин в своя доклад за изменения на устава, тя приема в своите редове „челните елементи на пролетариата“, които ръководи в „боевете против класовите врагове“. От друга, в Партията се възпроизвежда „новата буржоазия“, в нея има хора, привърженици на „капиталистическия път“.

Но нали Партията е „авангарден отряд“ от челните представители на класата и трудещите се? Какво правят в нея буржоазната класа, привържениците на „капиталистическия път“, и то при условия, че Партията е на власт? Не, тук маоистите трудно могат да дадат научен, исторически верен отговор. Не могат, защото по всички направления той би противоречил на научния социализъм, който в социалистическата общност вече побеждава като **реален социализъм.**

И така маоистите вече са способни да се гордеят с нови, измислени от тях принципи и закономерности в развитието на Партията и на социалистическото общество, които коренно се различават от марксистко-ленинското учение за Партията, за социализма и комунизма, от пролетарския интернационализъм.

* * *

Но да не бъдем наивни и лековерни. Цялата тая теоретическа шумотевица не е измислена заради красивите очи на някого. Тя е типично доказателство за същината на китайския прагматизъм сега — нищо да не се прави, от което няма да има полза, което да не обслужва култовския порядък, великокитайския шовинизъм, антисъветизма и разкола в световното работническо и комунистическо движение. Всичко, което се върши, да носи изгода за победилото ръководство. С тази теория Мао начело на „четворката“ извърши „културните революции“ и разгроми враговете си. С тази теория Хуа Го-фън в името на Мао разгромява „четворката“, която беше приближена до „великия кормчия“. Ето как изострянето на класовата борба води до безпринципност в партийния живот, превръща се в злокобно оръдие в ръцете на победилата фракция против нейните противници.

Да направим едно отклонение от нашите разсъждения. Днес и децата знаят, че империалистите, тия, които потискат, провеждат расова дискриминация, водят грабителски войни, подкрепят неофашизма и се радват на 16 милиона безработица, са дигнали вой до небесата за „правата на човека“. Всичките си грехове се опитват да припишат на социализма. Нямаме намерение да им отговаряме къде има права на човека — при тях или при нас. Този въпрос е решен от историята — реалният социализъм е царството на свободата на човека.

Мисълта ни е друга — защо буржоазните централи зъб не обелват за „правата на човека“ в Китай? Там където перманентните „културни революции“ показаха и показват пълното безправие, фракционната борба унищожава кадри, а теорията за непрекъснатото изострянс на класовата борба е библейското оправдание на беззаконията. Интересен факт, нали? Може би родството е, че маоисткият социализъм ражда „нова буржоазия“? Тогава защо да се пита, да се напада такъв строй, още повече, че той провежда открита антисъветска, антисоциалистическа линия? Та нали маоизмът радушно посреща и устройва най-разкошни приеми на най-отявлените реакционери в света?

Ще повторим отново — както се вижда от доклада на Хуа Го-фън пред Единадесетия конгрес, от цитираните мисли на Мао Цзе-дун, и в социалистическото общество, и в Партията има експлоататорски класи, „нова буржоазия“. Това беше и е лайтмотивът на „културните революции“. Тежкият грях на „четворката“ е, че оправдаваше своите

Digitized by Google

действия с наличието на „буржоазна класа“. Но нали същото проповядва и Хуа Го-фън?

Да видим какво показва едно кратко сравнение:

Мао Цзе-дун и Хуа Го-фън	Бандата на четворката по време на Десетия конгрес
„...ръководни партийни кадри, които са поели капиталистически път...“ „...нови буржоазни елементи се появяват непрекъснато.“	„...в партията и армията съществува буржоазна класа.“

Къде е разликата? В какво и къде „бандата на четворката“ се различава от Мао и Хуа Го-фън? Тя също в името на Мао Цзе-дун и под неговото ръководство възпяваше класовата борба, въвлече хунвейбините в нея и съвременниците помнят какво ставаше по площадите на китайските градове. Мао лично ръководеше и богопомазваше изстъпленията на тълпите. Няма данни Хуа Го-фън да е бил против тази политика.

Но да дадем и други факти, които също показват каква безпринципност установяват фракционните стълкновения, господствуващият субективизъм и произволът на култа. Можеш да си правиш, каквото искаш, щом е изгодно за култа.

Да се спрем на статията на Юан Чен-ю „Как да развиваме културното наследство“, посветена изцяло на жестока критика против „четворката“. Авторът пригажда историческите събития, така както изисква преследваната цел. От една страна, „за известно време“ бандата на „четиримата“ беше привърженик на прословутата „теория за пълното изчистване“, т. е. изчистване на древното и чуждестранното изкуство, представляващо „цялостно отражение на политическите аспирации, чувства и идеологии на експлоататорските класи от древността и от чуждите страни, служи на интересите на тези класи, може да упражнява само вредно влияние върху пролетарската политика на социалистически Китай и следователно е необходимо изцяло да се освободим от това изкуство чрез масова революционна критика“. Такова е голямото престъпление на „четворката“. Но в същата статия Юан Чен-ю е забравил какво е писал и след няколко пасажа приписва друг грях на „четворката“ — те „за известно време“ издигнаха теорията за пълното и цялостното приемане на наследството. Тя твърдяла, че „трябва да се приеме всичко от чуждото и от китайското наследство“. Иди, та разбери „авторитетния“ автор? Та нали само преди няколко реда той обвиняваше „бандата“, че именно това не върши.

Култовщината, фракционните сблъсъци, като израз на „класовата борба“ в Партията, винаги са раждали нагло и грубо изопачаване на действителността, на историята.

По-нататък.

В доклада пред Единадесетия конгрес Хуа Го-фън направи важно съобщение: На 23.IX.1974 г. председателят Мао „също предложи другаря Дън Сяо-пин да бъде заместник-председател на държавния съвет, заместник-председател на Военната комисия на ЦК и началник на Генералния щаб, като по-късно го натовари с отговорността да ръководи всекидневната работа на ЦК по време на тежката болест на премиера Чжоу“. Хуа Го-фън оповести — Мао много е обичал Дън?! Вярно ли е това? Та нали се знаят думите на Мао за него. „Отнася се с мен като с мъртъв предтеча“. По време на „културната революция“ Мао го отстрани от високия пост — генерален секретар на ЦК на ККП.

През 1975 г. той беше възстановен, зае длъжностите, за които спо-

Digitized by Google

менава Хуа. Но точно една седмица след смъртта на Чжоу Ен-лай, когато всички очакваха, че той ще бъде изпълняващ длъжността председател на Държавния съвет, на този пост Мао издигна Хуа Го-фън, а Дън Сяо-пин отново изпадна в немилост и пред мълчаливите погледи на Хуа Го-фън, и под ръководството на Мао срещу него се сипеха хули след хули.

Посочвам и този момент, за да се разбере на каква злоупотреба са способни господствуващите групировки, когато трябва да укрепват властта си. Случаят с Дън Сяо-пин много добре разкрива прагматизма в кадровата политика на победилата фракция, показва механизмите на „класовата борба" в Партията и обществото.

За да постигнеш целта, не бива да се спираш пред нищо!

* * *

Разбира се, новото китайско ръководство си дава сметка, че не е възможно да се живее постоянно в напрежение на „културни революции," колкото те да са „пролетарски" и „велики". Най-новите елементи на тъй наречената умереност на новото ръководство са все по-често чуващите се думи за ред, за стабилност. В заключителната си реч на Единадесетия конгрес на 25 август 1977 г. Дън Сяо-пин така формулира този вид „умереност". Той потвърди, че след полемиките и политическите сблъсъци от близкото минало е време да бъде възстановена практиката „истината да се търси чрез фактите". Нямаме нищо против тази проповед, но кой и как ще я търси, какъв ще бъде критерият. По-горе описахме как Хуа търси „истината чрез фактите". Измисля се една истина и в нейно име се измислят и фактите.

Единадесетият конгрес обогати обясненията и по тоя въпрос. Конгресът се върна към известната сентенция на Мао Цзе-дун: „Пълният безпорядък под небето ще доведе до всеобщ порядък... Вече осем години се води великата пролетарска културна революция и сега би било добре, ако положението се стабилизира."

Тази мисъл на Мао сега се превръща във верую на китайското ръководство. На него то много разчита — ще му подобри името пред световната общественост, която никак не беше възхитена от „глупостите" на „великата пролетарска културна революция"; ще му позволи да въведе ред в производството, ще укрепи дисциплината, ще подобри икономическото положение на страната. На този нов лозунг маонските сега гледат като на спасителен лек против икономическата изостаналост.

Но не бързайте!

Защото независимо от тази „трезвост" веднага следват и задачите в бъдеще. А те са определени недвусмислено от Единадесетия конгрес. „С победоносното завършване на великата пролетарска културна революция социалистическата революция и строителството на социализма в нашата страна встъпиха в нов период на своето развитие." И този нов период ще бъде изпълнен с остра класова борба, „културните революции", макар и в по-благороден вид, ще продължават да се повтарят до пълния разгром на „четворката", на всички врагове вътре в Партията, защото победоносният край на първата велика пролетарска културна революция съвсем не означава края на класовата борба... Хуа Го-фън заключава: „Преди всичко е необходимо да се доведе докрай великата борба за разобличаване и критика на „четворката"... Да се захванеш за тая борба означава да се заловиш за решаващото звено." И тъй решаващото звено е разправата с противниците. Но как ще се проведе на практика тая постановка? Отгово-

Digitized by Google

рът също е даден — „прочистване на партийните редове". Критерии? Идеите на Мао Цзе-дун. Но на кой Мао? Който стоеше начело на „културните революции", подкрепяше „четворката", уволняваше Дън Сяо-пин и унищожи Лин Бяо? Или Мао, в името на който сега се разгромява „бандата", която вярно и свято повтаряше неговите мисли?

Кой Мао?

Този, който си хареса Хуа Го-фън и неговата групировка.

Кръгът е затворен. В началото — класова борба; в края — пак класова борба. През целия социализъм няма отдих, няма почивка — разгром на „четворката", средствата не се подбират, безпринципността и произволът украсяват „културните революции". Такава е концепцията на Единадесетия конгрес, която в основни линии повтаря казаното на Десетия конгрес. Само че тогава беше Лин Бяо и други, днес е „бандата", а утре ще дочакаме да видим. Начините на разправа по същество не се различават, само че са очистени от „глупостите". Явно лични стремежът да не се повтарят площадните изстъпления, стихийните действия на хунвейбините. Ето защо някои автори смятат, че в Китай в името на Мао Мао се коригирва. Колкото да има верни нотки в това твърдение, и то главно в начините, във формите, **същината на маоизма като немарксистко, не ленинско, не пролетарско учение, като открит великокитайски шовинизъм и антисъветизъм си остава непокътната.**

* * *

Теорията за непрекъснатата „класова борба", от началото до края на социализма оказва влияние и върху учението на маоистите за Партията. Съвършено ясно е: Партията в ръцете на култа е средство за провеждане на „класовата борба" против неговите противници. Съвършено ясно е, че култът е заинтересован тази организация **да бъде строго централизирана, където централистичното начало в нейното изграждане и живот играе първенствуваща роля.** И в тази насока в сравнение с Десетия конгрес напредъкът не е голям. Отново се повтарят стари разбирания за Партията.

Но да приложим отново сравнението.

Десети конгрес на ККП

Чжоу Ен-лай („добрият" Чжоу — б. а.): **„Трябва още повече да засилим централизираното ръководство** (подчертаното от нас) **на Партията". Ван Хун-вън** (един от ръководителите на „бандата на четворката" — б. а.): „Трябва да заздравим **централизираното ръководство** (подчертаното от нас) на Партията и да развием традиционния стил на партийната работа".

И „бандата" и „добрият" Чжоу стояха на едни и същи позиции във „великата пролетарска културна революция".

Единадесети конгрес на ККП

Хуа Го-фъи: „Укрепването на **централизираното** (подчертаното от нас) единно ръководство на Партията има голямо значение за успешното прочистване на партийните редове"...

И по този основен проблем между „добрия" Чжоу Ен-лай, „бандита" Ван Хун-вън и „мъдрия вожд" Хуа Го-фън отново няма никаква разлика.

Digitized by Google

Маоизмът още веднъж е верен на себе си, само „врагът“ е сменен.

Тази постановка е намерила отражение и в новия устав. В него Хуа Го-фън е поставен наравно с Централния комитет, а фактически е над него, защото той е заместникът на вожда, продължител на идеите му. Освен това Е Цзян-ин, за да реализира тоя „принцип“, написва и нормата, че „демокрацията е направлявана от централизма“. Изказвайки тия мисли, Е Цзян-ин веднага продължава нападките против „четворката“, която е нарушила тоя принцип. Как да го е нарушила — сравнението по-горе показва пълно сходство между Ван Хунвън, Чжоу Ен-лай и Хуа Го-фън. Тогава? Радваме се на поредната фалшификация, за да се прикрие природата на новото ръководство. Действително в устава има норми за демократизма, но те са от кумова срама и са подчинени, обслужват основната теза на конгреса — да се засилва укрепването на „централизираното единно ръководство“, начело на което стои култът и чиято ръка грубо властвува в цялата Партия. При такъв порядък за какъв демократизъм може да се говори? Да си спомним как бяха подготвени Десетият и Единадесетият конгрес на ККП — тайно, при най-открито нарушение на вътрешната партийна демокрация, в която **изборността** заема централно място. Провеждането на конгресите на ККП е нагледно доказателство какво маоистите разбират под демократически централизъм, под „демокрация, направлявана от централизма“.

В доклада на Е Цзян-ин е провъзгласена и нова норма: „... Цялата Партия е подчинена на Централния комитет“. За да обоснове тая норма, малко по-преди докладчикът обосновава: „Разбира се, ако демокрацията не се направлява от централизма, тя се лишава от правилно направление и тръгва по лъжлив път“. Това е основен принцип, върху който маоистите строят Партията, „новото“, което Мао придаде на партийното строителство, за да докаже неопровержимо, че ревизира основите на марксистко-ленинската партия от нов тип. Партия, далеч и чужда на ленинизма, изцяло пленница на култовската идеология.

Грехопадението на маоистите още по-силно се показва, когато се разгледа тяхното учение за Партията и от друга страна, от позициите на материалистическата диалектика. **Тя признава преодоляването на противоречията като източник на движението, но същевременно подчертава, че явленията се намират във взаимна връзка и зависимост, в движение, развитие и т. н.**

Какво прави Хуа Го-фън на Единадесетия конгрес на ККП? Той подхожда догматично към диалектиката. Взема само една нейна черта — антагонистическите противоречия, за да може да обясни вечната, от начало до край класова борба, създава схема, в чието корито слага Партията. През целия период на социализма, изпълнен с антагонистически противоречия между пролетариата и буржоазията, Партията не понася никакви изменения и развитие. Тя си остава такава, каквато я е моделирал култът — със силно „централизирано ръководство“. И така формулата на маоизма е следната: **през целия период на социализма в обществото не настъпват изменения в социално-класовата му структура. Тя е такава, каквато е била в „началото“ — пролетариат и буржоазия.** И двете класи са вътре в Партията. **На тая основа и Партията си остава неизменна — Партия на остра класова борба.**

Но тоя подход на маоистите няма нищо общо с диалектиката. Защото работите са ясни и могат да се видят с очи от всекиго, който посети социалистическите страни. След преходния период, където се решава въпросът „кой кого“, след изграждането на социалистическото

Digitized by Google

общество реалният социализъм навлиза в своя зрял стадий — развито социалистическо общество. Следователно реалният социализъм непрестанно се развива, усъвършенствува. Двете форми на собственост — държавната и кооперативната, непрестанно взаимно се проникват, за да се завърши с победата на общонародната собственост. Тоя процес сега реално протича у нас. При това положение и класовата структура се изменя. От експлоататорската класа няма вече и помен. Ако не са филмите, младото поколение у нас не би имало никаква фактическа представа за буржоата, за капиталиста. Реалният социализъм за разлика от маоистката действителност ликвидира завинаги капиталистическата класа, отнема всички възможности, не създава никакви условия тя да се ражда. **Ето това е главната разлика между маоизма и реалния социализъм.**

Ходът на социалистическото строителство се характеризира с възникването на нова историческа общност от хора — народът на социалистическото общество. Защото в съвместния труд, във всенародното творчество за изграждането на новия строй се раждат и утвърждават хармонични отношения между двете основни класи и социалните групи — отношения на дружба и сътрудничество. Водуща роля в тоя исторически реален вече процес играе работническата класа, която по своята същност е изразител не само на своите класови интереси, но и на интересите на всички трудещи се. Тя по думите на Ленин изразява „действителните интереси на грамадното болшинство от трудещите се". Идеите на Комунистическата партия, като политически авангард на работническата класа, пак по думите на Ленин, имат „общонароден характер". Тези постижения на реалния социализъм напълно потвърждават мислите на Енгелс, който още преди столетия писа, че ще дойде време, когато работническата класа няма да бъде повече класа, когато тя ще обхване в себе си цялото общество — общество, в което постепенно се създава социална еднородност.

Маоистите, които и на Десетия, и на Единадесетия конгрес доста обичат да цитират Енгелс и Ленин, как биха обяснили при това положение своите позиции за „перманентната класова борба" в социалистическото общество?

Ето това е другата главна разлика между маоизма и реалния социализъм — маоистите не могат да разберат процеса на установяването на социалната еднородност в социалистическото общество.

Тая социална еднородност и фактите показват, че тя няма да бъде дребнобуржоазна смесица. Тя няма да се постигне, като работниците тръгнат към селяните, последните към първите и някъде се срещнат, за да се прегърнат. Тоя постепенен процес има определено класово, революционно съдържание — селяните кооператори и останалите социални групи по съзнателност, организираност и революционност ще се издигнат до равнището на работническата класа, до нейните интереси. **Ето и третата главна разлика между реалния социализъм и маоистите**. Понеже техният модел на социализма е изграден изцяло върху антагонистическите противоречия между класите, маоистката „диалектика" не може да си представи или изясни тоя характер на взаимната зависимост между дружеските класи, неговото съдържание.

При това положение какво става с Партията? Собствеността се развива, за да стигне до степента на общонародна: социално-класовата структура уверено върви към социална еднородност. А Партията да остане там, където е била примерно през преходния период, когато се решаваше задачата „кой кого?" Но как ще запази тя класовата си природа, ръководната си роля, ако изостава от целокупното обществено възходящо развитие. Кой закон на материалистическата диалектика би оправдал тоя факт? Ето защо напълно в духа на марксизма-

Digitized by Google

ленинизма, на диалектиката комунистическите партии от ленински образец дадоха отговор на тоя основен въпрос на епохата. В Програмата на БКП новото теоретическо положение е написано съвсем разбираемо: „Комунистическата партия е жив политически организъм. Укрепването на социалното единство на обществото, доближаването на интересите на другите обществени класи и групи до интересите на работническата класа обективно пораждат предпоставки **Комунистическата партия на работническата класа постепенно да прераства в марксистко-ленински авангард на народа, да става партия на целия народ.** Партията ръководи, организира масите, тяхната съзнателност и активност. Обществото се изменя, усъвършенствува. Всичко тече, вечно движение краси живота. За да бъде на висотата на политически авангард, Партията е длъжна също сама да се изменя и развива, за да отговаря на новите потребности на историята. Друг изход за нея не съществува, ако иска да бъде ленинска партия. **Ето това е четвърта главна разлика между марксистите ленинци и маоизма.** Той отрича развитието на Партията, не се посвенява да се провъзгласява за единствен вестител на Марксовата диалектика?!

Наистина чудна маоистка скромност?!

На нас ни е известна буржозната теория за народната партия. Но маоистите никак не я критикуват, нито се обявяват против нея. Също така ние добре знаем, че понятието партия на народа и народна партия са две **качествено** различни категории. Едното е марксизъм-ленинизъм, другото буржоазна идеология. Едното е учение за авангарда на класата, на целия народ за пълна победа на безкласовото общество, другото — страж на капиталистическия експлоататорски строй. Както посочи др. Тодор Живков в своя доклад за Програмата на Партията, тя, макар да изразява и защищава интересите на целия народ, продължава да провежда ясно изразена **класова линия.** Нейните принципи, цели и задачи, нейният подход към процесите и явленията в социалния живот са последователно **класово-партийни.** И като партия на народа тя продължава да бъде **марксистко-ленински авангард.** В България сега тоя процес постепенно се извършва, но нито ръководната роля на Партията намалява (обратно, тя расте), нито се забелязват отстъпления от марксистко-ленинската идеология. Напротив, в съвременните исторически условия учението за Партията е обогатено на базата на теоретическото обобщаване и осмисляне на новите революционни реалности. **Това е пета главна разлика между марксистите ленинци и маоистите. Последните отричат развитието на марксистко-ленинското учение за Партията, затварят го в остарелите схеми и догми, нищо че вдигат страшен шум против ревизионизма и възхваляват диалектиката.**

Маоистките грехопадения имат гносеологически корени. Това е тяхната неспособност вярно да отразяват действителността, да я осмислят, за да расте решаващата роля на субективния фактор. На излитаните положения на теорията на отражението маоистите противопоставят идеалистическото обяснение на света, чистия субективизъм, като на фактите и живота нахлупват готови, измислени от тях схеми, предназначени да подпомагат постигането на маоистките цели. Целите също са плод на субективен, прагматичен произвол и са лишени от пролетарско, класово съдържание. И затова по всички въпроси на съвременността маоизмът отрича марксизма-ленинизма и го заменя с теоретически „коктейл", съставен от части на всички антимарксически, антиленински теории. Така е за Партията; така е за характера на социализма; така е за държавата; така е в международната политика.

Digitized by Google

От този брой започваме да публикуваме системно материали за положителния опит в работата на окръжните партийни комитети и организации.

От Ловешки окръг популяризираме опита за съвместната работа и единодействието на отделите в окръжния комитет.

ПЪТЯТ КЪМ ЕДИНОДЕЙСТВИЕТО

Беседа с др. **МАРИН ЙОТОВ**,
секретар на ОК на БКП в Ловеч

Окръжният комитет не би могъл да функционира като единен механизъм без единодействието на отделите. Достатъчно е само един от тях да изгуби общата перспектива и ще се намали ефективността от работата на целия апарат.

Всеизвестно е, че единодействието се залага в перспективното, оперативното и текущото планиране. Чрез плановете всеки отдел съобразно специфичността си участвува в решаването на основните цели. Отстранява се дублирането и несъгласуваността, засилва се личната отговорност, постига се комплексен подход към всички процеси и явления.

Перспективният план е необходимо условие за повишаване научността в партийното ръководство и е верен показател за културата на работата в партийния апарат. Той дава възможност на отделите да не изпускат перспективата в работата, да отделят главното от второстепенното, последователно да решават задачите, да концентрират всички ресурси на основните участъци в стопанското и културното строителство.

Важен момент е да се определят основните цели на окръжния комитет за съответния планов период. Още оттук започва единодействието на всички звена, на целия апарат. То има две страни. Първата — това е участието на всички отдели в съставянето на плана. Тя предполага втората — самият план да съдържа условията, които изискват взаимодействие в организаторската работа за неговото изпълнение.

Да се спрем на първата страна — участието на отделите в планирането. В окръжния комитет изготвянето на годишния план започва от сътрудниците. Те първи дават своите виждания за работата. След това се обсъждат в отделите и се оформят собствени предложения. Общият план е дело на всички отдели. При съставянето на проекта

Digitized by Google

редица въпроси се връщат за доизясняване. Проектопланът се съгласува между секретарите и се внася за обсъждане в бюрото. Тази дейност ние завършваме към края на ноември, за да могат партийните комитети и организации да изготвят своите планове през месец декември.

При съставяне на годишните планове някои градски комитети изграждат специални комисии, които да проучват въпросите и да представят готов проект. Ние не възприемаме тази практика и сме на мнение, че отделите достатъчно добре познават проблемите пред апарата и е тяхно задължение да планират неговата дейност. Проучвателната им работа при съставянето на плана ще ги улесни при организацията на изпълнението.

Годишният план е само едно добро условие за резултатно взаимодействие. Особено важно е то да продължи в оперативното планиране. За пример ще посочим месечните планове за дейността на апарата. В тях се определят задачите на отделите, които произтичат от перспективния план, от оперативните планове по различни проблеми, от указанията на горестоящите ръководства. Месечният оперативен план спомага точно да се определи мястото на всеки отдел, на всеки сътрудник, предпазва от струпването на мероприятия или сътрудници в един и същи комитет и партийна организация. Спомага за правилното разпределение на силите по целия фронт.

Практикуваме и седмични планове, в които се записват по-големите организационни прояви в окръга. Определя се в кой ден е мероприятието и кой ще присъствува на него. Тази, да я наречем седмична програма, се утвърждава на оперативката, която се провежда всеки понеделник при първия секретар и се раздава на сътрудниците.

В окръжния комитет се приемат и оперативни планове за изпълнение на някои по-важни решения на пленумите и бюрото. Не винаги е възможно всички подробности от организационен характер да се включат в дадено решение. Оперативният план допълва решението с методите, формите и средствата за действие и е негова неразделна част. Такъв план се състави за организиране на изпълнението на решенията на пленума на окръжния комитет за работата на окръжната партийна организация в борбата за укрепване на социалистическата дисциплина и законност. В него се очертават мястото и задачите на всеки отдел в зависимост от неговото предназначение и специфичност на действие. На отдел „Организационен" е възложена координиращата дейност по цялостното изпълнение на решението на пленума. Очертани са точно и неговите контролни функции. Редица задачи от плана се възлагат на няколко отдела. Например на отделите „Организационен" и „Пропаганда и агитация" се възлага да обобщят опита на бригадите, работещи със собствен кодекс за образцова социалистическа дисциплина и т. н.

Такъв е подходът и при оперативните планове за подготовката на заседанията на окръжния комитет. При тяхното съставяне се ръководим от разбирането, че не може да се постигне комплексност в работата, ако пленумите се подготвят само от един отдел. Бюрото определя темата и ведущия отдел при нейната разработка. Общите цели пред окръжния комитет изискват усилията на целия апарат. Различието е в методите, формите и средствата за тяхното изпълнение.

Важно условие за единодействие при изпълнението е конкретността на плановете и решенията на окръжния комитет. Не може да се получи добра съвместна работа, когато решенията са общо формулирани и не е определено практическото участие на отделите и сътрудниците. В бюрото е създадена обстановка на висока взискателност за качеството на всяко решение.

Digitized by Google

Ние смятаме за особено важно и се стремим да осигуряваме единодействието на отделите в процеса на изпълнение на задачите. Условие за това е да са добре известни на всеки отдел, на всеки сътрудник всички планове, мероприятия и решения на окръжния комитет. Утвърдена е практиката в началото на всеки месец първият секретар или друг от секретарите да запознават с основните задачи целия апарат. Вниманието се насочва преди всичко към формите и съдържанието на организаторската и политическата работа, към стила, към качественото изпълнение на задачите. На тези сбирки на апарата сътрудници се запознават и с решенията на бюрото през изтеклия месец. Те се публикуват в отделен бюлетин, който се изпраща във всички партийни комитети. Така всеки работник на комитета се запознава със задачите на всички отдели. Или както се изразява М. Н. Калинин, „Всеки организатор е длъжен правилно да разбере своята роля, навреме да отчете всички обстоятелства и само в случай на необходимост да хвърли в действие цялата материална сила, цялата своя организация"[1]. В началото на всеки месец се изготвят две справки: за решенията, чийто срок изтича през съответния месец, и за неизпълнените решения. Всеки сътрудник получава ясна представа за задачите на отделите и се съобразява с тях във всекидневната си работа. Засилва се контролната дейност, създава се ред, организираност и оперативност в работата.

За да можем да извършваме по-точен критичен анализ на цялостната дейност на партийните органи, широко използваме комплексните проверки. Групите, които извършват проверките, се ръководят от секретар на комитета. В тях обикновено участвуват всички отдели. Те предварително представят въпросите, на които трябва да се обърне особено внимание. От няколко години ние използваме тази форма за подготовка на съвместни заседания на бюрото с отделни партийни комитети. Така например наскоро проведохме съвместно заседание на бюрото с общинския партиен комитет в с. Добревци. Група от представители на всички отдели провери и анализира състоянието на работата в общината. На самото съвместно заседание информация изнесе секретарят на общинския партиен комитет. Присъствуваха и някои ръководители на окръжни звена, които имат отношение към разглежданите проблеми. След обсъждането се приеха конкретни решения за социално-икономическото развитие на района.

При този подход бюрото има възможност вещо и конкретно да ръководи дейността на партийните комитети, както и да ги приучва към по-голяма оперативност и деловитост. В период от три години съвместни заседания се проведоха в болшинството партийни комитети. Цялата тази организаторска дейност не би могла да се извърши без съдействието и единодействието на отделите на окръжния комитет.

Комплексните проверки са средство за обмяна на опит между сътрудниците от различните отдели, обогатяват ги със знания за различните страни на партийната дейност. Несъмнено дирята след една всеобща компетентна проверка ще бъде по-трайна от единичните епизодични посещения. Този стил на работа довежда до непрекъснато взаимодействие между сътрудниците на отделите, до по-компетентното решаване на задачите. Преимуществото на комплексните проверки е също, че чрез тях единодействието на отделите, на целия апарат се пренася там, където се решават проблемите.

При единодействието на отделите понякога трудно се различават методи и средства на действие. Така например отдел „Строителен" внесе информация в бюрото за работата в строителството, в която се прави анализ и за ролята на партийното събрание за повишаване на

[1] М. Н. Калинин, О воспитании советских воинов, М., 1975, с. 110.

Digitized by Google

качеството. По такъв начин този отдел изучава партийното ръководство на икономиката в най-тясна връзка с организационно-партийната работа. От своя страна отдел „Организационен", като разглежда дейността на партийните организации, отделя внимание и на идеологическата работа, и на проблемите на производството. Крайната цел е подобряване качеството на строително-монтажните работи. Отдел „Организационен" насочва усилията си към усъвършенствуване на партийното събрание. И то става все по-надеждно средство за подобряване на партийното ръководство на икономиката, на идеологическата работа и т. н. Основният извод е, че отделите нямат „своя територия", а участвуват в общото настъпление с методи и средства, които еднакво добре трябва да се владеят от всички.

Взаимодействието между отделите се откроява особено в случаите, когато на някои места се получи „пропукване", когато е застрашено изпълнението на определена задача. Обикновено това се случва в селскостопанските кампании или когато планът в някои предприятия изостава. Застрашените звена се зачисляват на лична отговорност на сътрудниците. Често срещаме и възражения, че това „зачисляване" към изоставащите звена забавя работата в отделите. Практиката опровергава тези твърдения. Важно в случая е добрата вътрешна организация на труда в апарата. Силите трябва гъвкаво да се прегрупират към изоставащите звена, като същевременно се наблюдава и изпълнението на другите задачи. В окръжния комитет това съчетаване се извършва при разпределението на командировките, които се съобразяват със задачите в отделите.

Основният извод е, че отделите най-активно участвуват в различни форми на икономическата, идеологическата и политическата работа на окръжния комитет на Партията в общото настъпление напред. В резултат на това под ръководството на бюрото целият апарат влага своя дял за успешното решаване на задачите на XI конгрес и особено на основния стратегически лозунг за висока ефективност и качество на продукцията. За деветмесечието на 1977 година чистата продукция от всички отрасли без селското стопанство нарасна на 109,4 процента, печалбата 114,7 на сто, обществената производителност на труда 109,8 на сто. Реализирана е свръхпланова икономия от суровини, материали, гориво и електроенергия за 3 603 000 лв. Успешно се изпълнява и планът за качеството на продукцията.

Друго направление на съвместните усилия е въвеждането на по-висок критерий на взискателност към кадрите и оценяване на тяхната работа. С много конкретни прояви е свързана и съвместната работа при други поводи — разглеждане на отделни проблеми, участие в проверки на социалистическото съревнование, партийната учебна година и др . Истина обаче е и това, че съвместната работа между отделите все още не е на такова равнище, че във всички фази при решаване на задачите да се чувствува пълно единодействие към общата цел.

Наистина единодействието на отделите пряко зависи и се направлява от пленума, бюрото и секретарите. Но в голяма степен то се определя от нивото и личните качества на сътрудниците. Единодействието не може да се регламентира в подробности. То се залага в планирането, в решенията, комплексните проверки и т. н., но след това всичко е в ръцете на партийния работник. Само добрата организация на партийния труд, свързана с необходимата взискателност, личната отговорност и съзнателност на партийния работник, е най-прекият път към ефективността.

Digitized by Google

ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ И ДЕЙНОСТТА НА АПАРАТА

Секретарят на първичната партийна организация при окръжния комитет на БКП в Ловеч ЛАЗАР ДОНЧЕВ споделя мисли и опит за нейното място при повишаване ефективността от партийния апарат.

Партийните организации в състава на партийния апарат работят при специфични обстоятелства. Но това съвсем не намалява тяхната роля и влияние върху вътрешните процеси при дейността на апарата. Постановката за партийната организация като първообраз на трудовия колектив за тези партийни организации се отнася с по-голяма сила. От тях трябва да се учат и по тях трябва да се равняват партийните организации в другите управленчески и ръководни звена. Те да бъдат техния образец за ленински стил и методи на работа.

Имаме период, когато партийните организации в партийните органи трудно намираха своето място. Културно-просветната дейност се смяташе за тяхно едва ли не единствено и основно задължение. Ако прегледаме протоколите отпреди няколко години, ще открием почти само просветни събрания, а организационните разглеждаха поведението на проявили се комунисти. Такива въпроси като ефективността от дейността на апарата, квалификацията на партийните работници, как да се решават основните задачи и т. н. бяха извън обсега на тяхната дейност.

Въпросът за единодействието на отделите предстои да се разгледа на партийно събрание. Но това не означава, че той досега е бил извън дейността на бюрото и партийната организация. Ще разгледаме някои страни от нашата работа, които в крайна сметка довеждат до подобряване на ефективността на апарата, която не може да се достигне и да е налице, ако всички отдели със своите сили и специфични средства не преследват главните цели, които стоят пред окръжния комитет. Необходимо е да правим съществена разлика между взаимодействието и единодействието на отделите. Взаимодействието според мен предполага такава връзка между отделите, която е от по-нисък порядък. Тя се осъществява при повтоpостепенните въпроси. Когато говорим за единодействие, ние разбираме тази политическа и организаторска спойка на отделите, която извежда партийния комитет до крайната цел, осигурява мобилизацията на всички морални и материални ресурси за извеждане на преден план на основното звено, което ще доведе до решаването на всички останали въпроси. Взаимодействието е свързано с тактиката в партийната работа, а единодействието — с нейната стратегическа линия.

Комплексният подход в работата на партийните органи постави по-големи изисквания пред единодействието на отделите. Този процес е многостранен. Той зависи преди всичко от подготовката на сътрудниците, завеждащите отдели и секретарите. Не по-малко значение имат и формите на организацията на труда, стила и методите на ръководство. Влияят и много други странични фактори.

Голямо значение партийната организация отделя за квалификацията на партийните работници и на тяхната организационна култура. Според нас това са възлови

Digitized by Google

въпроси. Сега много се разисква за възможностите на нашето общество и ролята на субективния фактор. От партийните кадри най-много зависи колко от тези огромни възможности ще станат действителност. Ние знаем, че субектът не може да спре обективното развитие на обществото, но той може да го забавя или ускорява. Една успешна намеса на партийната организация в тази насока ще повиши ролята на окръжния комитет като политически ръководител.

Партийната работа е преди всичко работа с хората и задачата на партийната организация е да помогне на сътрудниците да овладеят това сложно изкуство. Ненапразно някои говорят за партийната работа като за важна обществена професия. И тя има такава особеност, че ако комунистът е овладял изкуството за работа с хората, има добра общообразователна и политическа подготовка, независимо дали е на стопанска, организационна или друга работа — по съвест, а не по длъжност той е партиен работник. Споделям това мнение, понеже то е в основата на дейността на партийната организация при формите за квалификация на сътрудниците като лекции, беседи, разговорите в партийните групи и др. За всеки сътрудник работата в партийния апарат да бъде неговата най-голяма школа и закалка в живота. Закалка, която да осигурява ефективност от всяка негова бъдеща дейност.

Едно от условията за повишаване на деловата квалификация е всеки сътрудник да е подробно запознат с основните задачи сред апарата. За тази цел в началото на годината на партийно събрание първият секретар подробно разясни годишния план на окръжния комитет и плана за социално-икономическото развитие на окръга. Събранието се различаваше от общите инструктажи за целия апарат и с това, че всеки комунист получи партийно поръчение по кои въпроси от изпълнението на плана ще се отчита пред партийната организация. Контролът по изпълнение на поръченията се извършва в партийните групи, които при нас са изградени по отдели.

Партийната организация съдействува на апарата и в подготовката на някои решения на бюрото на окръжния комитет. Обикновено се подбират решения, които засягат работата на всички отдели. Преди известно време на партийно събрание се обсъдиха мероприятията на окръжния комитет за провеждане на отчетно-изборната кампания. Определената комисия изготви своя проект и преди да го внесе в бюрото, го представи за обсъждане от всички комунисти. На партийно събрание се поставиха поръчения за тяхното участие в годишно-отчетното събрание. Предложенията на комунистите обогатиха мероприятията и те бяха приети от бюрото на окръжния комитет със съвсем малки допълнения и изменения. Тази практика се оказа полезна, но според мнението на другарите от партийното бюро партийната организация трябва да обсъжда само някои основни оперативни документи като мероприятия, планове и други. Така например сега ни предстои да обсъдим на партийно събрание задачите на комунистите от окръжния комитет при изготвяне на плана за 1978 година

В плана на партийната организация се предвиждат и контролни събрания за отчитане на комунистите за изпълнение на поръченията и по някои други въпроси. Бих посочил такъв пример. Получи се сигнал, че някои от децата на работниците на комитета по най-различни причини са успели да се освободят от средношколските бригади. Със своя пример те повлияли отрицателно на другите ученици. След разговор в партийното събрание проверката в градския комитет на Комсомола показа, че всички без изключение са се включили в бригадирския труд.

Усъвършенстването на организацията на труда в окръжния комитет е също важно направление в нашата работа. Преди две години под ръководството на партийната организация се извърши социологи-

Digitized by Google

ческо изследване на бюджета на времето на партийните работници. Това стана основа да се обсъди на партийно събрание цялостната организация на труда на окръжния комитет. Направеният анализ доведе до много полезни изводи. Стана ясно, че инструкторите трябва да се освободят от несвойствени задачи, излишна техническа работа, за да могат основната част от работното време да изразходват за посещение на партийните комитети и организации. Оказа се, че съвместната работа между отделите често е по второстепенни въпроси и заема малък процент от общото работно време. Затова особено внимание се обръща на творческото начало в дейността на сътрудниците и отделите. Насоката е най-напред всеки точно да изпълнява непосредствените си задължения. Но това е едната страна на въпроса. Партийният работник и отделите като цяло трябва да гледат на своята работа и от позицията на целия партиен комитет.

По друг повод се обсъждаха и въпросите за техническото обслужване на комитета, организацията на командировката и други. Но оценката на партийното бюро е, че досегашната намеса на партийната организация за подобряване работата на апарата не е най-резултатна. Това особено се откроява, ако сравним нашата дейност с новите изисквания към социалистическата организация на труда, които постави другарят Тодор Живков в своята Докладна записка до Политбюро на ЦК на БКП. Задачата е да конкретизираме дадените в записката направления в областта на нашата партийно-организационна работа. Така партийната организация ще окаже най-пълно съдействие на отделите и бюрото на окръжния комитет за изпълнение на тази отговорна задача.

Единодействието на отделите е непрекъснат процес, който трябва постоянно да се регулира и направлява. Както казах и в началото, на нас ни предстои партийно събрание, на което основно ще обсъдим този въпрос и ще очертаем още по-тясно мястото на партийната организация.

СТРОЙНА, ПУЛСИРАЩА СИСТЕМА

Ето вече две-три години красноречивият език на статистиката прави достояние един отраден факт — трудовите колективи от предприятията в Ловешки окръг изпълняват и преизпълняват своите насрещни планове. И то не само по обем, но и което е още по-важно — по всички качествени и натурални показатели.

Естествено е всеки да попита — на какво се дължи този успех? Разбира се, в това няма никаква тайна. И все пак, условно назован, „секретът" е в ритмичността. В оная всеобхватност и взаимосъгласуваност на дейността на всички субекти на управление, на производствено-техническите, инженерните, икономическите фактори. И на юлската дързост, целеустременост, На успешното осъществяване в практиката на партийната повеля за научен и комплексен подход, за най-пълно ускоряване и системно прилагане метода на умножаващия се ефект.

Ритъмът е рожба на изградена стройна пулсираща система. Това е битка. Безкомпромисна борба против традиционализма, инертността и шаблона. Това е конструктивно мислене и своевременен фронтален сблъсък с „обективните причини". Даването ясна, мобилизираща, близка и по-далечна перспектива на кадрите, на творците на научно-техническата революция, на работническата класа — от бригадите, цеховете, участъците — непосредствено творяща благата.

Digitized by Google

Такава е атмосферата, която бюрото на окръжния комитет на БКП в Ловеч утвърждава в посока на усилията, разбили мита, че през месец януари провалянето на плана е фатално предопределено, защото сили не са останали от щурма през декември, от растящия напън до последния час с цената на всичко да се върже планът. Че отпускането за кратък отдих през първия месец на следващата година е като че ли закономерно. Невлизането в ритъм през февруари — неизбежно. А после? От март — старт на маратона, за да се навакса пропуснатото и т. н.

Окръжният комитет на Партията доказва, че траен успех може да има само ако се скъса с тази порочна практика. Примерът? Още през първия месец на тази година окръгът изпълни плана си по всички показатели. Изпълни го и през месец февруари и през март. За полугодието дори взе аванс, който през всеки следващ етап позволява да се внася строен порядък в производството. Да се осигури време за комплексен анализ на състоянието при всички по-важни стадии и страни от съзидателния цикъл, да се разкриват все нови и нови резерви! Да се пренесе как се изпълняват такива стратегически направления на XI конгрес като: осъществяване на комплекс от мероприятия за пълно използване на основните фондове по мощност и по време; преминаване към 6—7-дневно използване основните машини и съоръжения в условията на 5-дневна работна седмица и въвеждане на дву- и тримесечен режим на работа; непрестанно да се извършва реконструкция и модернизация; с критичен анализ да се разкрие формализмът в съревнованието...

Повишаването благосъстоянието на народа е висша цел на нашето общество. А при непрестанния растеж на производството с всеки изминат ден нейното осъществяване става все по-реално. Но завладени от динамиката за изпълнение на крупните стопански задачи, много от кадрите пропускат големите възможности не само с основната си продукция, а и с организиране изработката на допълнителна за широко потребление, да помогнат за най-пълно решаване на социално-битовите проблеми. Може да се каже, че под ръководството на окръжния комитет на БКП Ловешки окръг е един от първенците в страната за изпълнение на специалното постановление в това отношение на ЦК на БКП и Министерския съвет.

Успехът в дейността на стопанския отдел за усъвършенствуване ръководството на икономиката зависи изключително много от умението на сътрудниците в него да използват комплексния подход, задълбочено да изучават и умело прилагат метода на умножаващия се ефект. Сега критерий за ефективността от работата на това с огромна важност функционално звено на партийния комитет е не дали често в доклади и информации се споменават тези научни методи. Не. А дали ден из ден правилно разбрани от работниците в отдела се изпълват последователно в практиката с истинско съдържание, допринасят за тяхното претворяване в нови и нови резултати, за осъществяване в ежедневието на заводите, стопанските организации в окръга стратегическото направление на седмата петилетка. За създаване социалистическа организация на производството, за системно изучаване и бързо внедряване най-новите постижения на научно-техническия прогрес... Именно с творческото прилагане на партийните директиви, дадени от Единадесетия конгрес и Юлския пленум, отдел „Промишлено-стопански" да дава пример за най-действен, резултатен стил и на останалите субекти, участвуващи в управлението на икономиката на окръга.

Когато по принцип стане дума за отдел „Промишлено-стопански" на един окръжен комитет, могат да се чуят най-различни становища. Едни например разкриват преобладаващия, така да се каже, чисто икономически уклон в неговата работа. Застъпват мнението, че е полезно, дето неговите кадри прилагат подход на типични стопановеди. Със свойствен на тези кадри стил смятат, че най-добре ще дадат своя принос за правилно насочване на икономическите процеси в окръга. В стила на друг отдел „Промишлено-стопански" пък преобладава маниерът на администриране към съответните заводски или окръжни отдели, служби, звена. В тези случаи няма съмнение, че предимство се дава на преките изисквания към началниците, на прякото разпореждане. Но отговорност за конструктивен, отговарящ на съвременните изисквания подход, за поемане на реален риск, свързан с внедряването на новаторски предложения, за непримиримост с бездействието на субективния фактор не се поемат. И тази позиция на пасивно съзерцание в работата, на констативност се оправдава от факта, че в същото време заедно и паралелно с тях завеждащият отдел „Промишлено-стопански" към комитета, инструкторите със същия стил, подход са движили пряко тия задачи, дублирали са стопанския, административния орган. Лишили се фактически от политическия подход, те по същество са създали атмосферата на безотговорността. Трети пък дават предпочитание на становището отделът да си бъде чисто политически организатор за изпълнение на производствените програми от трудовите колективи. Именно на фона на посочените примери, както и на тези размишления разговорът ни за мястото и ролята на отдел „Промишлено-стопански" в Ловешкия окръжен комитет на БКП, за неговия стил и методи на работа беше твърде полезен и остави у нас дълбоко впечатление. Това дава възможност да призовем читателите на списанието да ни опишат и собствен опит.

Разбира се, отделът не е самостоятелно ръководно ядро. В правилната организация на неговата работа, в успехите и в недостатъците, които допуска, се отразяват и стилът, и методите на бюрото на окръжния комитет.

Принципът за издигане кадри на работа в отдел „Промишлено-стопански", от който бюрото на окръжния комитет се ръководи

Digitized by Google

неотклонно, е: те да бъдат компетентни, задълбочено да вникват в сложните проблеми на общественото развитие на сегашния ни етап, да познават формите и методите на управление на производствените и социалните процеси. И петимата комунисти, които сега работят в този отдел (четирима щатни и един на обществени начала), са високо квалифицирани специалисти. Разбира се, само това не е гаранция, за да се отговори на новите, все по-нарастващи изисквания. Колкото и компетентен да е, какъвто и специалист да бъде работникът на окръжния комитет в отдел „Промишлено-стопански", не овладява ли той непрекъснато теорията и практиката на партийното строителство, не се ли стреми да се формира като дееспособен организатор и политически ръководител на масите, все едно не ще отговори в необходимата степен на новите изисквания на сегашния етап, не ще се ползва с доверие и авторитет.

— За да бъдат опитни, умели в работата си със стопанските кадри, в насочването дейността на партийните комитети и организации, на целите трудови колективи към главните, решаващите проблеми на петилетката, много зависи от нас — бюрото и секретарите на окръжния комитет — започна разказа си Марин Йотов. — С цялата система на планиране, организация на работата и отчитането й ние именно се стремим да се издига равнището на подготовката на нашите кадри, да се утвърждават те като висококомпетентни специалисти и да внасят политически, партиен подход в стопанската дейност. Разбира се, някои от тях вече обогатяваха своята подготовка в партийни школи, АОНСУ. Сега в такава обстановка и при тези условия отделът „Промишлено-стопански" в изпълнение на задачите се стреми не да се утвърждава като своеобразно отраслово звено, а в най-пълна степен да помага на бюрото на окръжния комитет за упражняването на основните функции на Партията, ръководната, идеологическата, организаторската и контролната. И именно по този начин последователно и неотклонно да се създават условия, атмосфера на пълна мобилизираност, на отговорност в различните субекти на управление — всеки да поеме своя дял за достигане високите цели на петилетката.

Една от основните цели на отдела сега е — с научната си организация на работата и постоянния си стремеж към задълбоченото изучаване на процесите и явленията да опознава конкретната обстановка във всяко стопанско звено. Чрез партийните комитети и първичните партийни организации, като им оказва диференцирана помощ по ръководството на икономиката, да съдействува за утвърждаването на новия подход в планирането и социалистическата организация на труда — на принципите и изискванията, разработени от др. Тодор Живков в Докладната записка до Политбюро на ЦК на БКП. И още: от тази позиция отделът да осъществява контрол било за непрестанно изучаване и внедряване най-новите постижения на техническия прогрес, било за използването на основните фондове, превръщали реконструкцията и модернизацията в процес...

Характерно за организацията на работата на отдел „Промишлено-стопански" за неговата дейност е стремежът да се утвърждава принципът за проблемност и перспективност. Съзнателно да се регулира, умело направлява и подчинява привидно неизбежната кампанийност, стихийност. По никое време да не се изпуска главното за успеха на окръжната икономика — непосредствената, живата, мобилизиращата организаторска работа в трудовите колективи за сметка на често налагащото се изготвяне на справки, сведения, докладни записки. Тъй като, подценили се именно този момент в неговата работа, властно се вселяват книжнината, времеядството, формализмът и шаблонът. А всеизвестен принцип е, че след като е ясно поставена целта, разпределени са функциите, задачите за постигането й, изключително важно, решаващо за нейното срочно и качествено осъществяване е правилното й разясняване сред кадрите, трудовите колективи, да бъде създадена своевременна мобилизираща атмосфера, дух на висока отговорност, на другарство и взаимопомощ, на безкомпромисна критика и самокритика.

— В окръжните ведомства по всички направления на стопанската дейност има специализирани звена, които редовно събират и обработват, анализират информация било за изпълнението на обемите, било за качествените и натуралните показатели на плана — обясни завеждащият отдела Витанов. — Нима ще е оправдано, защото и ние в отдела на всяка цена трябва да знаем тези данни, да се задържаме по цял ден на бюрата, да звъним по телефоните, да пишем бързи писма и да получаваме отговор.

Разбира се — не. Това означава да се отрежда на отдела ролята на опашкарство в работата, на изоставане от бурно протичащите днес процеси в производството. А съдбата на стратегическото направление на петилетката може успешно да се решава само ако щабът на партийно-политическото ръководство — окръжният комитет на Партията и неговите отдели, непрекъснато държат ръка върху пулса на дейността на всички трудови колективи. Ако проникват в специфичните условия на работа на всяко звено, изискват стопанските, инженерно-техническите кадри да развиват верни, отговарящи на новите изисквания решения. Вещо да осигуряват тяхното осъществяване. В такава обстановка, при такъв подход в окръга се породи и властно утвърди починът „Всеки месец, всяка седмица, всеки ден с изпълнен план и график!" Практиката показва, че това не е кух лозунг, а критерий за оценяване ефективността от работата буквално на всяко ръководно, изпълнителско звено. Превръща се в норма за поведение на всеки участник в социалистическото съревнование.

После Витанов продължи: „Не е възможно да се говори за научен подход, за високо качество и ефективност в работата

Digitized by Google

на отдела ни без системния анализ на стопанската дейност в окръга. А затова е задължително правилното и обективното обобщаване и използване на информацията. Стана дума вече, че ние сме се отказали от старите форми и методи за получаване на оперативната информация. Сега тази дейност се осъществява от специализираните звена в окръга, разполагащи с модерни технически средства за нейното своевременно и пълно обработване. Но този проблем не може да се смесва с жизнената потребност по всяко време да се знае от нас как протичат в предприятията основните икономически, социално-психични и научно-технически проблеми. А тези неща по телефона, със справки не могат да се обхванат... Ясно е, кое е главното, определящото за успеха в нашата работа.

* * *

Утвърждаването на проблемността и перспективността в работата на отдела като съществена черта на научния подход намира конкретизация в планирането.

— На този момент от нашата дейност обръщаме изключително голямо внимание — обясни Витанов. — Стремежът ни е да не допускаме самоцелни мероприятия, на всяка цена да се избягва парадността, заседателщината. И което е особено важно — да се освобождаваме от незвойствените задачи и функции, да се предпазваме от увлечението за решаване на голям брой текущи въпроси, които трябва да се изпълняват оперативно със силите на други органи.

Отделът си съставя и перспективен, и текущ план за своята работа. Перспективният — отразяващ главно специфичните за него проблеми, включени в плана на бюрото или пленума на окръжния комитет. Текущият — оперативна месечна, седмична програма. В нея са конкретизирани проблемите, на които през този период ще се акцентува, какви заседания и съвещания ще има, на кои заводски партийни комитети каква помощ ще се окаже за усъвършенстване дейността им по повишаване ефективността и качеството на общественото производство, по техническия прогрес, научната организация на труда...

Голямо внимание се обръща на работата с изградените в помощ на отдела съвети, комисии, с нещатните сътрудници.

Въз основа на плана на отдела сътрудниците си изготвят свои лични планове. На предно място в тях са проблемите, по които те ще задълбочават своята подготовка, ще се стремят към висока компетентност. Какво участие ще вземат за осъществяване включените в плана на бюрото, на пленума проблеми, мероприятия. Опитът показва, че е неизмеримо значението на личните планове. Те са ясна перспектива, мобилизираща способностите, усилията на сътрудника. Помагат му за внасяне порядък, дисциплинираност. И още — предпазват го от затъване в дребни задачки. Напротив — той непрестанно да изучава новото, раждащото се в практиката: с творчески подход да го популяризира.

Именно с такава постройка на работата, като осмисля и обобщава опита, изучава съвременните тенденции и изменения, отделът е в състояние да помага на бюрото бързо да реагира на изменения в живота, да усъвършенствува съдържанието, формите и средствата, методите на работа съобразно ставащите изменения и в конкретните условия на окръга.

* * *

Чрез задълбочения анализ на стопанската дейност през последните няколко години отделът „Промишлено-стопански" на окръжния комитет в тясно взаимодействие с изградените към него комисии с помощта на сътрудници от научни институти и министерства изясни състоянието на основните фактори, които обуславят обществената производителност на труда в предприятията на окръга.

В близко сътрудничество с другите отдели са подготвени после обобщени и утвърдени от пленума или от бюрото на окръжния комитет научнообосновани, мобилизиращи трудовите колективи комплексно-целеви програми, мероприятия, решения. Една от тях е „За работата и задачите на окръжната партийна организация в борбата за решително повишаване обществената производителност на труда и ефективността на общественото производство". Друга — „Програма за производство на стоки за широко потребление от технологични отпадъци, залежали нестандартни и икономисани материали". Трета — „Програма за работата на промишлените предприятия през 1977 г. по внедряването на научно-техническите постижения в производството, за повишаване техническото равнище и качеството на продукцията"... И най-после да разлистим от тази поредица страниците на книжката с бежовите корици. На нея четем: „Мероприятия за разясняване, изучаване и изпълнение на задачите, поставени от др. Тодор Живков за усъвършенстване планово ръководство на икономиката и социалистическата организация на труда". Проникне ли се в съдържанието й, става ясно, че всичко е пределно ясно посочено. Не може да не се изтъкне, че в тези документи намира отражение умението на бюрото на окръжния комитет, подпомогнато най-вече от отдел „Промишлено-стопански", да пристъпва към решаването на най-сложните икономически задачи на окръга, като се използва силата на научните методи — на програмно-целевия и комплексен подход, на метода на умножаващия се ефект... На буквално всеки един от отделите на окръжния комитет, на всички субекти на управление в окръга е поставена ясна цел, точно определени срокове за нейното постигане. Изградена е и централна група и групи по отрасли и направления, които да окажат помощ на трудовите колективи, да осъществят действен контрол за съставяне на насрещните планове.

Или да вземем програмата за изработката на стоки за широко потребление. И тук доминираща, властна е ясната цел, кон-

Digitized by Google

кретните задачи за ръководствата на заводите, за окръжния народен съвет, научно-техническия съюз, обществено-политическите и масовите организации.

Ето само няколко реда от нея:

Отдел „Стопански" на окръжния народен съвет да обобщи мероприятията на предприятията и да ги заведе на строг контрол и отчет.

Отдел „Търговия и услуги" да проучи основно нуждите на пазара в окръга и страната от дребни стоки за народно потребление, които не се произвеждат, и изпрати подробен списък до всички предприятия с оглед усвояването им...

А също — какво да се направи от партийните и стопанските ръководства на предприятията, за да наберат необходимата работна ръка за специализираните цехове и т. н.

Окръжният съвет на профсъюзите да организира социалистическо съревнование между предприятията в окръга за производство на повече и по-разнообразни стоки за народно потребление. За целта да се определят конкретните условия, които да се разяснят сред трудовите колективи. Да се осигури обмяна на опит в заводите, създали най-добра организация и постигнали най-високи резултати в това производство. Един път в тримесечието изпълнителните комитети на градските народни съвети в Ловеч, Троян, Тетевен, Луковит да разгледат оценки за изпълнение на програмата и приетите мероприятия от ръководствата на предприятията, като при неизпълнение се приемат съответни решения и се търси отговорност от виновните. И понататък: Какво точно е необходимо да извършат управление „Земеделие", окръжно статистическо управление?

За оперативното ръководство и контрол по изпълнението на тази програма е утвърден щаб, оглавяван от заместник-председател на окръжния народен съвет и членове — всички началници и директори на съответни управления. Какво особено прави впечатление тук? От окръжния комитет на БКП в щаба участвува завеждащ сектор. А защо не завеждащ отдел „Промишлено-стопански"? На пръв поглед съвсем дребен, формален въпрос. Може би е пропуск? Не. Тъкмо в тия моменти се отразява правилният подход на бюрото и отдела на окръжния комитет на Партията. Включи ли се завеждащият отдела в щаба, значителна част от времето му ще бъде ангажирано в заседания, проверки, анализи, отчети. Но кой тогава при допускане на неефективност в работата на самия щаб, на формализъм своевременно ще разкрие слабостите му, ще му помогне. Кой ще внесе преценки и проект за допълнителни решения в бюрото на окръжния комитет?...

Наистина може да се даде висока оценка на този подход, и то не защото няма недостатъци, слабости. Не. А затуй защото в него се отразява стремежът за все по-пълно и цялостно прилагане на системния анализ и комплексния подход.

Тези документи от гледище на изискванията на съвременните методи имат голямо преимущество. Един от основните изводи, който трябва да се направи, това е умението да се изучават потребностите на времето, да се намира мястото на всеки трудов колектив, на всички социални фактори, които носят отговорност за тяхното провеждане в живота. Наред със субектите на управление, които ще решат утвърждаването на нова производствена технология и цели производства на съвременно равнище, наред с научната организация на труда се поставят и организационните, идейните, социално-психичните фактори.

В тях четем, че в точно определени срокове да се проведат открити партийни събрания с участието на активисти на профсъюзите, Комсомола, Отечествения фронт, БЗНС, на които да се прочете Докладната записка на другаря Тодор Живков и се приемат мероприятия; да се осигури в подходяща форма в системата на партийната учебна година изучаването на проблемите, свързани с усъвършенствуване на планирането и социалистическата организация на труда. И още: предвидената научно-практическа конференция по състоянието и използването на основните производствени фондове в промишлеността да се свърже най-непосредствено с мястото и ролята на новия подход в планирането и социалистическата организация на труда.

В този единен комплексен план на партийно ръководство на важния проблем ролята на всеки отдел е специфична, но взаимодопълваща работата на другите отдели. Съвсем естествено е при такава организация на работата да се осигуряват условия на всеки работник изцяло без остатък да се изявява като политически деец, на всеки отдел — да проявява задълбоченост, да усъвършенствува своя стил и методи на работа в своето, така да се каже, поле на действие.

Да, бюрото на окръжния комитет на Партията отделя изключително голямо внимание на взаимодействието между отделите. И този процес на спойка е организиран, ръководи се и се направлява в посока на главното изискване — ефективност и качество, качество и ефективност. Как? Разбира се, не чрез сливане, дублиране, изместване, обезличаване на отделите. Не! А по пътя на постоянни грижи за издигане на тяхната компетентност, организационно укрепване, усъвършенствуване на стила и методите им на работа. Да бъдат те лаборатории на конструктивно мислене, на комплексен подход и анализ. Като сърцевина на тяхната дейност бъде задълбоченото усвояване, спазване и творческо прилагане според конкретните условия на всяко звено — на ленинските принципи и норми на партиен живот, на ленинските принципи на стопанисване. Ето я най-вярната позиция, за да може всеки един от отделите да се изгражда и изявява като образец на социално управление за всички други звена от единната в окръга организационна, идеологическа, стопанска, социална, културна система.

Коста ДИМОВ

Digitized by Google

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

КОМПЕТЕНТНА И ЕФЕКТИВНА ПРОВЕРКА

Да се издига не само умението да се вземат правилни решения, но и умението да се проверява и изисква, да се довежда докрай работата — такова е едно от основните изисквания на Единадесетия конгрес към партийните органи и организации. Ще разкажем как градският комитет на Партията в Панагюрище използва проверката на изпълнението на решенията като средство в борбата за повишаване качеството и ефективността на партийно-организационната дейност.

* * *

Разговаряме с партийни работници, прелистваме протоколи от заседания, анализираме факти и явления, запознаваме се с решения и тяхната съдба. Като червена нишка се откроява стремежът на градския комитет да осъществява по-пълно единство и последователност при вземането на решенията и организацията за тяхното изпълнение. Решителна стъпка, дала отражение върху работата на цялата градска партийна организация, е пленумът, на който анализирали състоянието на контрола и проверката на изпълнението на решенията и набелязали основните насоки, по които да вървят партийните органи и организации, за да усъвършенстват своя стил, да подобряват ръководството. Главното, което постигнали, е да поставят контролната дейност на планова основа. Бюрото периодически, на базата на богата информация, набирана по различни канали, разглежда как се изпълняват решенията. Особено внимание отделят на оперативността и взискателността. Тези изисквания още повече се засилват след Единадесетия конгрес и Юлския пленум на Централния комитет (1976 г.). На проверката, както и на всяка друга партийна работа, гледат като на творческо дело. При подбирането на формите се съобразяват с конкретните условия и със задачите, които решават партийните комитети и първичните организации. Стремят се проверката да обхваща всички страни на стопанския и обществения живот, свързват я с формите на партийно-организационната и политическата дейност на партийните комитети и организации. Сега главен неин предмет е как комунистите изпълняват своята авангардна роля в борбата за висока ефективност и високо качество, какви изменения настъпват в трудовите колективи в резултат на политическото въздействие от страна на партийните органи и организации.

Ето един пример. Под ръководството на бюрото, с участието на работниците от отделите градският комитет извършва проверка в

Digitized by Google

предприятията как се изпълняват насрещните планове, качествените показатели и обещанията на трудещите се. Анализът показва, че повечето трудови колективи успешно реализират девиза на седмата петилетка: „Ефективност и качество — качество и ефективност!“ В същото време обаче в някои предприятия насрещните планове за общата промишлена продукция и за стоковата продукция не се изпълняват.

Какви са причините?

Нено ФИНДЖЕКОВ — първи секретар на градския комитет на Партията: — „Бюрото стигна до извода, че пълен прелом в мисленето, а оттам и в действията на някои кадри в ръководството на икономиката не е настъпил. Въпреки че много се говори за разграничаване на функциите, не винаги се осъществява. Отделни наши стопански ръководители поради недостатъчна компетентност не умеят комплексно да организират и ръководят производствения процес. Често директорите на предприятия се превръщат в снабдители. Принизена е ролята на икономическите служби, а новият подход изисква да се използва икономическият анализ като постоянна форма за повишаване ефективността на производството, изпълнението на качествените показатели да бъде в центъра на вниманието на партийните комитети и първичните организации. От икономическите кадри се иска да въздействуват върху развитието на процесите и явленията, да ги ръководят а не само да регистрират резултатите.“

Такава е кратката характеристика на причините и тя е вярна. Действията на субективния фактор в лицето на партийните органи и организации, на стопанските ръководители не отговарят напълно на новите изисквания. Съществуват организационни слабости, допуска се стихийност в работата, преразходи на материали; не навсякъде са създадени нормални битови условия за работниците и текучеството е голямо, не се използват рационално машините и пр. Партийните комитети във фабрика „Оборище“, завод „Тодор Каблешков“, комбинат „Георги Бенковски“ не са създали психическа нагласа сред комунистите и безпартийните за непримиримост към слабостите, за преодоляване на трудностите, търсят причините за неблагополучията в липсата на работници, мудно преустройват своя стил на работа, не използват икономическия анализ като средство за въздействие. Редица първични партийни организации не вникват задълбочено в действията на комунистите и трудовите колективи, не обхващат и не анализират основните качествени показатели, не ги използват достатъчно за политическа оценка на работата на кадрите. Има случаи проблемите, свързани с насрещния план, да се разискват единствено в тесния кръг на партийния комитет, без да се търси силата, инициативата и помощта на всички комунисти, на целите трудови колективи. При такъв подход често на преден план се изтъкват обективните трудности, избягват се или се изпускат основните въпроси, които опират до самите ръководители, до самите трудови колективи. А това се отразява неблагоприятно не само върху решаването на икономическите задачи, но и върху авторитета на първичните партийни организации, върху авангардната роля на комунистите.

Какво предприема градският комитет, за да измени нещата?

При проверките, които извършва, не се задоволява само с набирането на информация, какво е направено, какви проценти са постигнати, а извършва задълбочен икономически анализ и политическа оценка на извършената работа, търси мястото и ролята на всеки, определя главните насоки, по които да вървят, за да решават задачите. И още нещо, което е от изключително голямо значение и отговаря на

Digitized by Google

духа на решенията на Юлския пленум — търси лична отговорност от всеки. Това дава възможност на градския комитет на Партията да се освободи от отчетническия характер на много от провежданите проверки, срещи, заседания и съвещания. Той напипва парливите проблеми, от чието решаване зависи съдбата на стратегическата цел на петилетката — висока ефективност и високо качество.

През октомври 1976 година бюрото на градския комитет обсъжда работата на партийното, стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство във фабрика „Оборище". Резултатите не са добри, планът не се изпълнява. Изяснява причините: липса на гъвкаво ръководство, неефективно използване на трудовите и материалните ресурси, слаба дисциплина и т. н. Привлича към отговорност директора на предприятието, секретаря на партийния комитет, председателя на заводския профкомитет и секретаря на заводския комитет на Комсомола. Възлага им конкретни поръчения за подобряване организацията на работата, за укрепване на дисциплината и пр. и решава през първите месеци на 1977 година да се извърши нова проверка и се направи оценка какви са възможностите на ръководствата в предприятието да организират трудовия колектив за изпълнение на плана през годината. С участието на отдел „Стопански", сътрудници от апарата на градския комитет и заместник-председателя на изпълнителния комитет на градския общински народен съвет такава проверка е извършена. Бюрото отново анализира състоянието на ръководната дейност и изпълнението на плана. Равносметката показва, че са настъпили положителни изменения, резултатите са добри. Набелязват допълнителни мерки за по-нататъшното укрепване на колектива и за развитие на производството.

Кое в случая е характерно? Градският комитет на Партията не се ограничава само да надникне, да се запознае със състоянието на колектива, на производството, на ръководството. Проверките винаги са съпроводени с търсене на отговорност. Това обаче е едната страна на въпроса. От друга страна, взема мерки, оказва конкретна помощ за създаване на по-добра организация, за формиране на трайни навици и умения за творческо решаване на задачите. В проверките участват и секретарите на градския комитет, и завеждащите отдели, и целият апарат. А това е мощен стимулатор за ускоряване на практическата реализация на решенията. Съвсем естествено е, когато проверката се извършва от квалифицирани партийни работници, ефективността от нея да е висока. Тук, разбира се, е важен и другият момент — самите партийни работници имат възможност непосредствено да изучават и обобщават фактите и явленията в живота на партийните комитети, първичните организации и трудовите колективи, да опознават кадрите, техните способности и качества. И когато стане нужда да ги издигат или снемат, да ги разпределят, имат всички предпоставки правилно да постъпят.

За внасяне на прелом в работата за изпълнение на насрещните планове градският комитет на Партията засилва грижите и помощта за повишаване авангардната роля на първичните партийни организации, за утвърждаването им като политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи. В пленарно заседание анализира състоянието им и предприема решителни стъпки за организационното им укрепване, за подобряване на социалния и качествения състав, за повишаване идейно-политическата закалка на комунистите. В центъра на вниманието поставя въпросите на икономиката и по-специално борбата на комунистите за повишаване ефективността на производството и качеството на продукцията. Това е сега главната тема на организационните събрания. В тях се обсъжда не само как се

Digitized by Google

изпълняват насрещните планове и качествените показатели, но преди всичко какво е участието на комунистите, техното отношение по тяхното поведение, оценяват се действията им. На онези от тях, които се разминават със своите задължения, налагат наказания съобразно изискванията на Устава. Сега по-смело се разгръща критиката и самокритиката, търсят се недостатъците в работата, засилва се не само контролът, но и самоконтролът, издига се личният пример на комуниста. Тези положителни изменения в живота на първичните партийни организации, настъпили след Великотърновското съвещание, с нова сила се разгръщат след Единадесетия конгрес и Юлския пленум. И това е съвсем естествено. Когато се създават условия първичните партийни организации и комунистите непосредствено да участвуват, сами да определят задачите, формите и средствата за тяхното изпълнение, тогава с пълна сила се разгръщат техните творчески способности.

* * *

Градският комитет на Партията в Панагюрище използва богат арсенал от форми на проверки за изпълнение на решенията. На пленарни заседания и в бюрото ръководствата на държавните, обществените и стопанските организации докладват за изпълнението на възложените им задачи. По различни проблеми са се отчели стопанските ръководители на фабрика „Оборище"; ОЗ „Оптикоелектрон", завод „Тодор Каблешков", медно-обогатителния комбинат „Медет". През март т. г. градският комитет за държавен и народен контрол информира бюрото за своята работа с жалбите, сигналите и критичните бележки на трудещите се. Подготвя се контролен пленум, на който ще се оцени как се изпълняват решенията на градския комитет за издигане културата на търговското обслужване и пр.

Широко се използват проверките на място. По различни поводи се извършват комплексни или частични проверки, в които участвуват сътрудници не само на градския комитет, но и на градския общински народен съвет и на обществените организации.

Като форма на контрол и проверка на изпълнението на решенията използват и полудните на партийния секретар. Те се провеждат редовно всеки месец. Започват с лекция по актуален международен, идеологически, стопански или социален проблем; секретар на градския комитет на Партията извършва инструктаж какви неотложни задачи предстоят, обменя се и опит по различни страни от дейността на първичните партийни организации. За контролиране участието на секретарите на първичните партийни организации в полудните е изработена карта с талон, с дата и подпис, който талон се предава на отговорника на градския комитет. Чрез обмяната на опита създават предпоставки не само за изучаване и разпространяване на новото, положителното, което се ражда в живота, но и за набиране на богата информация как се възприемат и изпълняват решенията на висшестоящите партийни органи, какво е състоянието на първичните партийни организации, доколко самите секретари компетентно организират и водят работата в партийното бюро, какво е равнището на партийно-организационната дейност, как изпълняват собствените си решения.

Най-всеобхватната форма за контрол и проверка на изпълнението на решенията, която широко използват, са личните отчети на комунистите пред партийните бюра и първичните организации. На тях градският комитет отделя голямо внимание, тъй като те играят важна роля за възпитанието на партийните членове, за разгръщане на тяхната активност и инициатива. Събранията, на които комунистите сами раз-

Digitized by Google

глеждат и оценяват своята дейност, не са кампанийна задача, а задължения, намерили място в плановете на партийните бюра и организации. Каква е практиката, наложила се в градската партийна организация? Обикновено на едно събрание се отчитат до двама комунисти. Самоотчетът се извършва по въпросник, подготвен от партийното бюро. Досегашният опит показва, че тонът на повечето отчети е критичен, аналитичен; обстановката — делова, творческа. Изпитваното в началото известно неудобство и смущение от някои комунисти вече е преодоляно. Какво постигат? Чрез самоотчетите издигат личната отговорност на всеки комунист, повишават социалната активност и творческите търсения, самоконтрола и дисциплината. А това са все фактори, които засилват боеспособността на първичните партийни организации, издигат тяхната авангардна роля, утвърждават ги като политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи.

Градският комитет на Партията проверява не само дейността на другите органи и организации, как изпълняват решенията, но и собствената си работа, на сътрудниците. В комитета се водят на отчет всички решения от пленумите и заседанията на бюрото. Те се картотекират и съхраняват. Два пъти в годината организационният отдел внася в бюрото информация за изпълнението на решенията. Другите отдели на комитета също изготвят справки и оценки, дават предложения кои решения да се снемат от отчет, на кои да се продължи срокът за изпълнение и пр. Тази форма да се следи съдбата на решенията дава добри резултати. Създава се ред, прегледност, системност, последователност в организацията за тяхното изпълнение. Винаги може да се види какво е състоянието, докъде е стигнало изпълнението.

Такъв ред е въведен и в голяма част от заводските партийни комитети. В първичните партийни организации два-три пъти в годината се прави преглед и се информират комунистите как се изпълняват взетите от тях решения. По този начин градският комитет е успял да преодолее в голяма степен несъответствието, което понякога се е получавало между приетите решения и създадената организация за тяхното изпълнение.

В края на всеки месец в бюрото се отчита и участието на работниците от апарата на градския комитет в живота и дейността на първичните партийни организации. По-голяма част от работното си време те прекарват сред тях. В отдел „Организационен" на специално изработено табло се отчитат проведените събрания през месеца и участието на работниците на градския комитет в тях. Например през първото тримесечие на тази година средно всеки сътрудник, в това число и секретарите, е посетил по седем събрания. Тази форма се оказва ефективна. Засилва се участието на работниците от апарата на градския комитет в живота на първичните партийни организации. А тяхното присъствие способствува за активизиране дейността на комунистите, ускорява практическата реализация на решенията и в крайна сметка се увеличава ефективността и качеството на партийно-организационната дейност.

Емануил МАНЕВ
Йордан ХАДЖИЕВ

Digitized by Google

ОТ ЗАСЕДАНИЕ ДО ЗАСЕДАНИЕ

ДНЕВНИК НА ПАРТИЙНИЯ СЕКРЕТАР

Тази сутрин ми се обадиха по телефона от ГК на БКП в Кюстендил. Първият секретар Иван Златков поръчал да се приготвя и да замина заедно с него в Завода за строителни конструкции в с. Копиловци, защото складовото поле на касетната инсталация е задръстено с панели и производството спира. Икономиката на завода се пукаше по всички шевове и ръбове — преразходи, загуби, лихви. И хората бягаха от завода.

Директорът Стойне Петров, строителен инженер, дългогодишен партиен и профсъюзен работник, ни прие с угрижен вид. Всички разсъждения и номенклатури водеха до един извод: строителните поделения не извозват достатъчно готови панели. През януари и февруари монтажът бил забавен, защото закъснели с нулевите цикли. Първият секретар, успоредно с директора, пресмяташе колко панели трябваше да се извозват на ден, за да се освободят достатъчно площи на складовото поле и касетната инсталация да заработи нормално.

Партийна работа ли беше това, първият секретар да смята с химикалка колко кубически метри конструкции трябва да се извозват дневно? Нали има специалисти. Но как ръководството на завода можеше да застави ръководството на строителното поделение да извозва повече от необходимите му панели?

— Вземи на отчет в партийния комитет извозването на панелите — прекъсна теоретическите ми размишления гласът на първия секретар. Стана, взе си довиждане с директора и си тръгна.

Намерих заместника на директора по производствените въпроси и заедно отидохме в участък „Касетна инсталация". Поръчах на началника да събере членовете на партийната група. Дойдоха хората, потупаха праха от работните си дрехи и седнаха на прашните пейки.

— Другари — започнах аз така, като че ли продължавах по-рано започнал разговор. — Не зная дали в други случаи някой ви е събирал, но аз съм за принципа: „Щом закъсат работите, събирай комунистите!" Затова ви събирам. Не ви вървят работите, планът не се изпълнява. Защо?

— Не нашите, а вашите не вървят — обади се един възрастен работник. — Не се возят панелите, къде да ги редим новите?

Разговорът, започнал с извозването на панелите, стигна до порталния кран, който е бил пуснат да работи с дефекти и когато вече станало опасно, бил спрян, демонтиран, но цели три месеца не идвал никой да го оправя. Стана дума и за някои нерешени дребни лични въпроси, които тормозят работниците. Началникът на цеха слушаше, но нищо не записваше. А комунистите предлагаха какво да се направи, за да се излезе от трудното положение.

— Ти защо не записваш? — попитах го аз.

— Зная ги всички тези въпроси — беше отговорът.

— А като ги знаеш, защо не си ги решил?

— Хм — каза началникът и започна да пише.

Знаех, че преди няколко месеца е бил наказан от партийния комитет и още е сърдит. Човекът мислел, че сигнализира за някои безобразия, които се вършат в завода, но се получило така, че се държал грубо на заседанието и другарите го наказали, но не го убедили, че не е прав и той останал сърдит.

— Все пак да извозват, а? — обади се той, когато казах, че приключва събранието на партийната група.

— Вие на нас разчитайте — с увереност каза първият комунист. — Създайте условия. А то що да кажем на другарите си, които са безпартийни, стоят до пълните касети и гледат към нас — комунистите.

* * *

Следобед имаше заседание партийното бюро на общостроителното поделение. Заместник-директорът по производствените въпроси инженер Сотир Янев докладваше за състоянието на пусковите обекти. Там беше и директорът Пейчо Савов. Когато завърши обсъждането и се приеха решения кой от ръководството за кой обект да отговаря, помолих да ми се даде думата.

— Бях в Завода за строителни конструкции. Складовото поле на касетна инсталация е задръстено с панели, защо не возите?

Продължение от миналия брой

Digitized by Google

— Ние возим, колкото ни трябват — отговори директорът.

— А за това, че през последните два месеца не сте извозили това, което е произведено по ваша заявка?

— Няма да правим складове на панели по обектите — поясни заместник-директорът.

— Правилно! — съгласих се аз. — А вие създайте трисменна организация на работата. Монтирайте в три смени и няма да има склад на обектите.

— Е-е-е! — разнесе се възглас от няколко души.

Сега вече нещата се изясниха. Години наред беше създаван стереотип на строителя, на ръководителя. По различни пътища беше изграждан този стереотип — с нереално планиране, с работата „на парче", да се върже по някакъв начин планът поне по обем... И от всичко това се беше създал огорченият, неувереният в себе си и в другите строител. Затова така недоверчиво се погледна и на втората, и на предложението за третата смяна. Следователно стереотипът трябваше да се измени. Най-същественото в него е консерватизмът, а не традицията.

— Другари, я си запишете — казах аз в отговор на техния възглас. — На следващото заседание на общостроителния партиен комитет секретарят на вашата партийна организация др. Стоичков ще докладва за политическата и психическата готовност на ръководството и трудовия колектив за въвеждане на трета смяна в едропанелното жилищно строителство, а заместник-директорът др. Янев ще докладва за необходимостта, възможността и ефективността на третата смяна. Вие трябва да бъдете много убедителни...

Станах, благодарих им, че ми дадоха думата, и си излязох. Партийното бюро и стопанското ръководство имаха време да мислят и се готвят повече от двадесет дни.

Междувременно, докато секретарят на партийната организация и заместник-директорът мислеха, аз предприех цяла поредица от консултации със строители, специалисти, монтажници. Освен личните затруднения и нежеланието нищо друго не пречеше за въвеждането на третата смяна. Техническият ръководител на една от бригадите в едропанелното строителство Васил Яначков направи една проста сметка. В трета смяна кулокранът ще се използва само за монтаж. В сравнение с първата смяна, където кулокранът разтоварва панеловози, доставя по етажите бетон за замонолитване и други материали, което отнема около петдесет процента от времето му, в трета смяна той само ще монтира.

Разбрах, че разговорът за третата смяна вече се е разнесъл достатъчно широко и най-голямо несъгласие са изказали електрозаварчиците. Една вечер към девет часа отидох на обекта. Бяха стигнали до четвъртия етаж и поставяха последните фасадни панели. От време на време просветваше волтовата дъга на електрожените и строителната площадка на запад от Кюстендил придобиваше приказен вид.

Изкачих се при заварчиците. Поздравих ги с „добър вечер" и зачаках да отпуснат маските. Електрозаварчиците са твърд народ. Щом са захванали заварка, и аллах да им каже „добър вечер", няма да спрат, докато не си завършат работата. И добре, че са такива!

Като свърши, един от тях се изправи и без много заобиколки поясни:

— Виж какво — обърна се той към мене. — Ние тука не сме дошли да ослепяваме. На тъмно никъде не се заварява.

— Така е — допълниха другите двама.

Опитах се да поясня, че при строителството в Кремиковци и на нашия ТЕЦ в Бобов дол се е заварявало денонощно, но аргументите ми не хванаха място, защото „там са били национални обекти и много се е плащало".

Тогава един мъж на средна възраст, който дотогава не участвуваше в разговора и стоеше малко настрана, се приближи.

— Аз съм заварявал и през нощта, когато има хубаво осветление. Ние при монтажа само ще точковаме, а първа смяна ще прави цялостно заварките.

Другите се умълчаха. Явно този мъж имаше достатъчно авторитет пред колегите си. После разговорът тръгна по-дружелюбно. Електрозаварчиците разсъждаваха заедно с мен как е най-добре да се организира работата, „за да не се кепази отговорната професия на заварчика".

Когато си тръгнах, покрай мен мина заварчикът, който ме извади от затрудненото положение.

— Другарю Радойков, аз съм комунист, разбирам задачата.

И отмина, повел след себе си работния кабел.

Отнякъде познавах този човек. Може би само по физиономия. Но откъде? Може би бях го виждал в алеята на първенците в Завода за кухненско обзавеждане, където като инструктор в орготдела на ОК на БКП изучавах опита на директора Димитър Митев за работата му с партийната организация? Или в някой друг завод? Какъв секретар на партиен комитет съм, щом не познавам комунистите? Това е разрешено на секретарите от по-едър мащаб, но секретар на партиен комитет с осем първични партийни организации да не познава всички комунисти... Аз съм се захванал да решавам големите проблеми. За кого аз бях секретар? Само за разните оперативни съвещания, представителни заседания или за комунистите, които ме бяха избрали? И пред кого аз отговарях — нима не пред хората?

Слязох от четвъртия етаж и тръгнах. Изведнъж кулокранът зазвъня, а после прожекторът, монтиран на стрелата му, започна да ме води в тъмното. Може би онова младо момиче, което беше размахало ръка за поздрав по случай първата панела от втората смяна, ми осветяваше пътя да не се спъна никъде между безразборно нахвърляните панели и разточилите се кабели. А аз и досега не зная името му и не го познавам.

Digitized by Google

В крайна сметка от многото разговори, справки, изчисления се убедих в правотата и необходимостта от приемане на решение на партийния комитет за трисменна работа на едропанелното жилищно строителство. До заседанието имаше още много време, но през два-три дни намирах начин да попитам и партийния секретар, и заместник-директора по производствените въпроси на общостроителното поделение как върви подготовката на материалите за заседанието. А те все още бяха във фазата на размишленията, макар че знаеха постановките за по-пълно натоварване на тежката механизация посредством увеличаване на сменността. Може би очаквах, че у мене и в партийния комитет ще се появи колебание поради многото трудности. Но преценяваха и другата страна: ако партийният комитет приемеше решение за трисменна работа, вече разминаване няма. Като че ли от начало не можеха да си обяснят и нещо друго: защо не ги извикаме в партийния комитет и да ги задължим да създадат необходимата организация на работа, ами им възлагаме те да убедят комитета в необходимостта и ефективността от трисменния режим на работа на механизацията и хората?

Явно, такава постановка малко ги озадачаваше. Освен това беше им поръчано да напишат своите доводи, аргументи, своето „за" и „против".

Това не беше тактически ход на комитета, не беше и някакво откритие в научния подход на партийната работа. Тук също смисълът се свеждаше до партийната дисциплина за изпълнение на решенията на по-висшестоящите партийни органи. Но имаше една подробност. Начинът, по който беше поставена задачата, ангажираше тяхното чувство за отговорност, честолюбие (в положителния смисъл на думата), професионалното им достойнство. Ето затова ние искахме те да ни докажат убедително необходимостта и ефективността от третата смяна.

Някои колеги, които отдавна са решили този проблем, могат да се усмихват снизходително на всички тези наши усилия. Чудо голямо, човечеството отдавна още познава трисменната работа! Но тук въпросът бе не само до третата смяна. Тя можеше да се наложи и със заповед на директора. Тук работата беше в изменение начина на мислене на специалистите и строителите.

На нас третата смяна ни беше необходима преди всичко като едно от направленията за изменяне начина на мислене, на поведение. Защото именно тези неща предопределяха съдбата на други, много по-отговорни задачи в строителството.

* * *

На заседанието на партийния комитет бяха поканени и генералният директор на Строително-монтажния комбинат Симеон Цинцарски, и техническите ръководители, и бригадирите, чиито бригади трябваше да преминат на трисменен режим на работа, и други ръководители, от които зависеше снабдяването, механизацията и други неща за нормална работа. Стаята на партийния комитет е тясна, горещо е. Напрежението е повишено. Малко преди заседанието, така съвсем просто, докато се събираха хората, попитах партийния секретар и заместник-директора: „А вие ще успеете ли да ни докажете ефективността на третата смяна?"

— Ще видите — беше отговорът.

Поради тесния кабинет така се получи, че седнаха директор до бригадир, специалист до строител, комунист до безпартиен. Даже само това показваше, че тук сега всички еднакво са отговорни. А това обединяваше духовете, премахваше бюрократичните бариери между ръководители и изпълнители.

Точно в определеното време открих заседанието и предложих дневния ред. Допълнения нямаше.

— Има думата другарят Здравко Стоичков, а след него другарят Сотир Янев да изложат своите доводи за по-ефективно използване на тежката механизация и работното време.

И в доклада на партийния секретар, и в доклада на заместник-директора съвсем кратко, ясно и точно пресметнато се доказваше необходимостта и ефективността от третата смяна. Цифрите бяха достатъчни, за да се види главното — печелене на време!

Макар широко да бе разгласено, че партийният комитет ще обсъжда този въпрос, някои от присъствуващите се оказаха неподготвени да решават. Изражението им показваше, че са готови да коментират, да се изказват, но не и да решават.

Не! Категорично реших в себе си. Дори с риск някои по-високостоящи органи да ме обвинят в нарушаване на демокрацията, няма да позволя заседанието да стане говорилня. Нека най-после нарушим „демокрацията" на празнодумците и застраховчиците! Определението „обективни причини" ще разрешавам да се употребява само в случаи, когато се доказва как те ще се преодолеят. Тук са събрани хора, от които зависи всичко за създаване на необходимата организация на работата. Следователно причина може да бъде само нашата некадърност.

Затова след кратките изложения ломолих?

— Другари, полезно ще бъде в мнението ви да се отговори на два въпроса. Първо, убедени ли сте в това, което ви доказват двамата докладчици, и второ, какво ще направите вие лично, за да подпомогнете да се реализира тяхното предложение.

Пръв стана техническият ръководител инженер Петър Миланов, който ръководеше обекта с бригадир Цветан Николов. Той имаше една година в строителството, след като бе завършил института, а бригадирът също от една година водеше бригада в едропанелното жилищно строителство.

Digitized by Google

— Направените и докладваните разчети са верни. Ефектът е явен. Можем и трябва да приемем предложението — завърши лаконично инженер Миланов. След това постави някои въпроси, независещи от него.

— Вие — обърнах се към ръководителите, към които се отнасяха въпросите — защо не записвате?

— Ама... нали в протокола...

— Протоколът се пише за комитета, а въпросите се отнасят до вас. На тях вие следва да отговорите.

Дадох им думата и те отговориха какво ще направят.

Това окуражи бригадира Цветан Николов, безпартиен, изключително честен и работлив човек:

— Ние сме нова бригада, не сме още добре изучили този вид строителство, но в три смени по-бързо ще го изучим. Аз мисля, че човек, който се смята за истински работник, не може да не приеме задачата, която Партията поставя — каза Цветан и избърса потта от челото си. Докато вземе думата, той беше начумерен, притеснен. След като каза какво мисли, лицето му се проясни и той по човешки се усмихна.

Някои от присъствуващите ръководители не го разбраха добре и отправиха към него леко насмешливи погледи. Смятаха, че това са заучени думи или лозунги. Но сбъркаха. Практиката после показа, че това са били думи, продиктувани от работническата му съвест.

След него станаха и други другари. Всички бяха единодушни: да се приеме предложението!

Няколко нетърпеливи погледи се отправиха към Благой Серафимов, чиято бригада още миналата година беше овладяла едропанелното строителство и далеч преди срока беше предала жилищния блок. От него очаквахме компетентно мнение, дума на комунист, чийто труд и организаторски способности Партията беше популяризирала далече зад пределите на окръга. Той разбра, че всички чакат да чуят неговата дума.

— Другари — започна той ясно, а след това понижи глас и смутолеви: — На мен ми е трудно да започнем трета смяна, защото първите месеци на годината бригадата е получавала заплата за 120 процента. Парите карат хората да работят, а не друго...

И продължи да тъпче, да развърта, да дълбае все това, че малко били парите на хората. Присъствуващите на заседанието някак си спокойно го слушаха. Види се те го познаваха по-добре, но за мен беше изненада. Не можех да събера мислите си. Струваше ми се страшно изнудвачество в такъв момент, когато се решава генерален въпрос за ефективността в строителството, той, „строителната звезда", да притиска ръководството, за да получава пари независимо от това, какво е заработил или ще заработи.

Не го прекъсвах. Обадиха се техническият му ръководител Васил Яначков и други и му доказаха, че за толкова извършена работа толкова се заплаща, но той не признаваше нищо. И понеже бързаше заинякъде, беше станал, хванал се за дръжката на вратата и все едно и също повтаряше, от което се разбираше, че работила, не работила, неговата бригада трябва да получава винаги висока заплата. Другият бригадир, който говори преди него, беше навел глава от срам за другаря си. Техническият ръководител, отегчен за кой ли път вече, слушаше тези думи на своя бригадир, се мъчеше да погледне през прозорчето капандура някъде към Конявската планина. Първият заместник-генерален директор Дачо Василев все още се мъчеше нещо да обяснява на Благой, а представителката на ОК на БКП инженер Галина Манова неспокойно наблюдаваше какво ще излезе накрая.

— Другари — казах аз. — Да освободим другаря Серафимов от заседанието. Той не е разбрал за какво сме го извикали, пък и нали виждате, той бърза...

А в себе си мислех: „Нима така ще угасне една звезда на строителните скели, за която, за да свети, толкова усилия, толкова грижи бяха положили партийната организация и стопанските ръководители?

Бригадирът продължи да се пазари на вратата.

— Свободен си — прекъснах го найпосле.

И той си излезе.

— Все пак ще имаме ли трета смяна? — попитах, обхождайки с поглед всички.

Обадиха се докладчиците. Те още по-категорично настояваха за своето предложение. Членовете на комитета бяха единодушни.

Думата взе генералният директор Симеон Цинцарски:

— Аз приветствувам партийния комитет за това, че поставя на обсъждане такива важни проблеми...

След това той изясни какви са задълженията на другите поделения на строително-монтажния комбинат, за да се внедри успешно трисменната работа. На присъствуващите директорът направо разпореди какво и докога да направят, а когато завърши, обърна се към ръководството на общостроителното поделение и попита:

— Това, което казах, да се направи от другите поделения, устройва ли ви?

Отговорът беше положителен. Поради това че в разисканията датата на започване беше спорна, генералният директор предложи третата смяна да започне от деня на пролетта. Този ден, в който всички кюстендилци и гости масово потеглят към Хисарлъка и се веселят до късно.

И партийният комитет записа едно решение: „Приема предложението на партийното и стопанското ръководство на общостроителното поделение в Кюстендил за внедряване на трисменна работа в бригадата на Цветан Николов, работеща по метода на Злобин.

Третата смяна да започне от деня на пролета — 1977 г."

Крум РАДОЙКОВ

Digitized by Google

ОТДЕЛ «ПРОПАГАНДА И АГИТАЦИЯ»

ДИМИТЪР КРАЛЕВ

На настоящия етап Партията предявява към ръководството на идеологическата дейност, към нейната организация задачи, отговорни по своята важност и значение:

— Системна работа за по-нататъшно усвояване от комунистите, от всички трудещи се непреходните идеи на марксизма-ленинизма, изучаване на историческия опит на КПСС и БКП, решенията на Единадесетия партиен конгрес и Юлския пленум на Централния комитет на Партията.

— Непрекъсваща пропаганда на социалистическия начин на живот, успехите на развития социализъм във всички области на живота, градивната вътрешна и външна политика на нашата Партия. Решително противодействие на вражеската идеологическа диверсия, намерила най-ярко проявление в антикомунизма и антисъветизма.

— Изграждане на ново, социалистическо отношение към труда и обществената собственост.

— Да се възпитават трудещите се в дух на патриотизъм и пролетарски интернационализъм.

Отговорността на задачите формира до голяма степен и отговорността на изпълнението. Отделът „Пропаганда и агитация", неговите сътрудници носят най-голяма отговорност за осъществяване решенията на Партията в идеологическата област. От тях се изисква да разбират и оценяват правилно нейното съдържание, да изучават и обобщават опита от идеологическото въздействие, както и да разпространяват този опит и опита на трудовите колективи, активно да съдействуват за подбора, разпределението и обучението на идеологическите кадри.

Отделът се явява своеобразен диспечер на всички идеологически инициативи, начинания. От него идеологическите мероприятия правят първата крачка, при него се връща ехото от успехите или неуспехите. Като се съобразява със съдържанието на работата, определяно от партийните директиви и документи, отделът подбира най-пригодните форми и средства за достигане на набелязаните цели, непрекъснато подобрява планирането на своята работа и на идеологическата работа на градските и общинските партийни комитети, на първичните партийни организации, държи сметка дали идеологическите мероприятия обхващат цялото население, дали те са съобразени със социалните групи, степента на образование, демографските и етническите особености, следи за висока ефективност на идеологическото въздействие, координира усилията на идеологическите учреждения. Този комплексен поглед дава възможност на отдела да види своите задачи обемно и по направление, да разбере тяхната взаимна връзка и динамика, да избере най-преките пътища до успешния край.

Успехът на отдела наред с такива фактори като висока квалифи-

Digitized by Google

кация, инициативност, организаторски усет на сътрудниците в значителна степен зависи от планирането на работата. Планирането можем да наречем начален, отправен пункт, първият ориентир на движението. Разбира се, то обхваща всички етапи — от първия до последния, — затваря цикъла на идеологическата кампания, но последната крачка зависи от това, как ще се направи първата — планирането. Прибързано съставен план обрича ръководството почти на безплановост. Дългото мъдруване над плана е често пъти безплодно, както и прибързаното. Практиката познава случаи, когато планове за сериозни задачи, планове, които въвличат в действие стотици хора, се съставят в броени часове. Да се сложи планът в папката или да се появи той на бюрото на контролиращия орган, останалото е маловажно. Никак не е случайно, че в Докладната записка на др. Тодор Живков планът и принципите на неговото съставяне се издигат по значение до едно от най-важните и отговорни партийни дела.

Търпелива и мъчителна е работата над плана. В неговото съставяне, особено в лабораторния стадий, се проявяват: културата на ръководство, способността да се отсее важното от маловажното, главното от незначителното, изпъкват релефно способностите на сътрудниците, умението им да виждат главните идеологически цели на комитета, задачите на отдела, задачите на своя сектор. Ръководството на идеологическата дейност в значителна част се проявява в правилното планиране. Планът е поглед в близкото бъдеще. Умее ли отделът да надникне в идващите месеци и години, или работи ден за ден.

Точният поглед на отдел „Пропаганда и агитация" се проявява в перспективния план и в плана за текущите задачи.

По своята същност перспективният план е съставна част на общия план на комитета. В редица комитети наричат този план от конференция до конференция и обхваща един период от две, две и половина години. За разлика от краткосрочния (текущия) план перспективният позволява да се очертаят съществените идейно-възпитателни процеси и в продължение на един по-голям период да се оказва въздействие върху тях.

Съставянето на перспективния план е истинско творчество. Практиката познава много случаи, когато в разработките на плана се привличат и външни сътрудници; работници от идеологическите учреждения, от обществените организации, от културно-просветните учреждения, агитпропи към комитети и бюра на първични партийни организации. По отделни въпроси на някои места изграждат групи от подготвени сътрудници. Обикновено това са временни групи, които разучават документи, запознават се с резултатите и анализите от проведените социологически проучвания, с бележки и предложения от партийни събрания, публикации в печата, запознават се с опита на други комитети, със съветския опит.

Перспективните планове на различните идеологически отдели се отличават по детайлите и си приличат по структура. Обикновено планът съдържа проблеми по основните направления на идеологическата дейност — партийна пропаганда, политическа агитация, културно-масова работа, средства за масова информация, квалификационни мероприятия за сътрудниците от отдела и на останалите идеологически кадри. В композиционно отношение планът се изгражда от следните съставни части:

— Общи цели и задачи. В обобщен вид се очертават главните цели на партийната организация (окръжна, районна, градска). Тези цели, които стоят начело на композицията от мероприятия на идеологическото въздействие. Посочват се и основните задачи на идеологическия масив.

Digitized by Google

— Определят се теми за проучване (чрез социологически изследвания и други форми на изучаване на общественото мнение и настроение) и които да бъдат обсъждани в пленарни заседания на комитета и на заседания на неговото бюро.

— Конкретни мероприятия на отдела по направление. Посочва се и кои от тях ще бъдат завършени със силите на целия отдел, кои със силите на отделните сектори.

В перспективния план отделът очертава в най-общи черти границите на бъдещото сътрудничество с отделите. Определят се целите, задачите, времето за тяхното изпълнение. В перспективния план на отдел „Пропаганда и агитация" в окръжния комитет на Партията в Ловеч са посочени две теми за обсъждане в пленарни заседания на комитета. Първото се отнася до проблеми на свободното време, обслужващата сфера и идеологическата работа; втората — проблеми на индивидуалната политическа работа с хората. За подготовката на системата от организационни и идеологически мероприятия на двете пленарни заседания бюрото е поръчало да отговорят първият секретар Петър Балевски и секретарят по идеологическите въпроси Иванка Кюрдова. С ангажирането на първия секретар се ангажират и всички звена в окръжния комитет и по този начин се обезпечава сътрудничество в пълен обем.

В перспективния план на отдел „Пропаганда и агитация" в Ямбол е предвидено да бъдат осъществени съвместно такива важни по своето значение дейности:

— Отделите „Пропаганда и агитация" и „Организационен" да подготвят и внесат за утвърждаване в бюрото програма за обучение на действуващите и резервните кадри.

— Отделът, окръжният съвет на българските профсъюзи и окръжният комитет на ДКМС да извършат комплексна проверка за опазване на природната среда, природните забележителности и паметниците на културата.

Основните положения в перспективния план се конкретизират в оперативните планове на отделите „Пропаганда и агитация". Някъде предпочитат едногодишни планове, други работят по шестмесечни или тримесечни. Преобладават случаите да се съставят шестмесечни оперативни планове. Практиката е подсказала следните предимства на плана за полугодието: значителна част от оперативните идеологически мероприятия започват и завършват в един отчетен период, което улеснява контрола и прави резултатна помощта на отдела; дава възможност да се набележат в оперативно отношение по-дълготрайните цели; позволява по-пълно да се проявяват възможностите и на отдела като цяло и на неговите сътрудници; дава възможност за успешно актуализиране на плана; съдействува за вглъбено проучване, изследване и оценка на съществени страни от идеологическата работа; отчетът се превръща не само в преценка за свършеното, но и подсказва проблеми за новото планиране.

Оперативният (текущият) план на отдела по структура съдържа следните раздели:

— Въпроси за бюрото на комитета. Обикновено — от два до четири. Границата е условна. Предоставя се възможност всеки сектор да предложи за разглеждане поне един проблем.

— Контрол за изпълнение на решения и мероприятия на Централния комитет на Партията; на окръжния комитет.

— Окръжни мероприятия, организирани със силите на отдела.

— Общи инициативи на отдела и на отделните сектори.

— Обучение на сътрудниците от отдела.

— Въпроси за заседанията на отдела. Предвиждат се две-три за-

Digitized by Google

седания за полугодието с участие на идеологическите работници от окръжните ръководства на обществените организации, ръководители на партийни университети, на други идеологически институти. Разглеждат се от един до три въпроса. Заседанието на отдела обобщава положителния опит в идеологическата дейност, дава препоръки, с които насърчава успешните инициативи, набелязва мерки за преодоляване на отрицателните тенденции в организацията на идеологическата работа, обсъжда въпроси от идейно-методически характер.

Обект на оперативния план на отдела са и съвместните инициативи, сътрудничеството с останалите звена на комитета. В този план задачите се отличават с по-разгърнато изложение. Освен основната цел определят се още конкретните факти и явления за изследване, с какви сили и средства ще се осъществи сътрудничеството, неговите етапи.

Отделът „Пропаганда и агитация" в окръжния комитет на Партията в Пловдив предвижда в своя оперативен план за първото шестмесечие на 1977 г. следните съвместни инициативи:

— С отдел „Организационен" — обществен преглед за изпълнение на партийно-политическата и организаторската работа за изпълнение на насрещните планове.

— С отделите „Организационен" и „Селскостопански" проверка на партийно-политическата работа сред механизаторите, след което се подготвя информация за бюрото на комитета.

— Със стопанските отдели на комитета и с окръжния съвет на българските профсъюзи да се проучи починът на московските работници: „За качеството на продукцията — работническа гаранция", и на действуващите наши почини, свързани с него.

В дейността на отдела „Пропаганда и агитация" особено място заема подготовката на въпроси за обсъждане в пленума на комитета или от неговото бюро. По своята същност това е отговорно дело за работниците в отдела. В подготовката на тези материали се включват няколко момента: наблюдение и анализ на фактите и явленията по дадена тема; мотивация за бъдещата промяна; проект за решения. В първия работен момент изучаване на фактите и явленията по проблема, който ще бъде обсъждан в ръководния партиен орган, се включват почти всички щатни работници на отдела, привличат се и извънщатни сътрудници. Понякога, когато е необходима компетентна помощ, към сътрудничество се привличат и работниците от другите отдели.

В продължение на определен срок, обикновено 15—20 дни, групата проучва документи, запознава се с дейността на партийните комитети, на първичните партийни организации. През последните години настъпиха качествени подобрения в методиката на проверките. Групите за проучване не само събират сведения, направят бележки, но изпълняват и организаторски функции — оказват практическа помощ на проверяваните за отстраняване на разкритите недостатъци, изучават положителния опит в идеологическата работа и съдействуват за неговото разпространение.

В следващите етапи от разработката на проблема участвуват по-малко сътрудници, затова пък от тях се изисква по-голямо умение, знания и опит, за да изкристализират основните изводи, мотиви и се подготви ясен и точен проект за решения. Съвсем правилно постъпват онези отдели „Пропаганда и агитация", които се стремят в бюрото и пленума да се разглеждат проблеми, които действително имат принципиално значение за подобряване на идеологическата работа, по които е възможно да се каже нова дума. Практиката познава и случаи, когато години наред на ръководния партиен орган се предоставят за разглеждане едни и същи проблеми, поднесени почти по един и същи начин. Например традиционните информации за откриване на учебната

Digitized by Google

година в Партията или за нейното приключване. Те биха оправдали своето появяване, ако наистина разкриват нови страни на явленията, налагат други изводи, различни от миналогодишните, подсказват интересни решения. Не съществува стар и нов проблем (проблемите или са решени, или не са), а стар и нов подход към тях.

Приетите идеологически решения, както и всички решения на бюрото и комитета, се завеждат на отчет и се контролира изпълнението им. Въпросите на контрола са разработени в партийната наука, очертани са принципите, на които той се изгражда и функционира. И все пак контролът на идеологическите мероприятия притежава специфична отлика. Често пъти очакваните резултати (учебната година в Партията, разясняване конкретни решения на Партията) настъпват по-късно от календарното приключване на мероприятието. На преден план в преобладаващата част от идеологическите инициативи се налагат качествените измерители над количествените. Едно мероприятие с хиляда души, въпреки гирляндите и другия блясък, едва ли ще е по-ефективно от сбирката на двайсетина души, заслушани в словото на опитен партиен педагог. Мъчително зарастват такива струпеи по тялото на идеологическата работа като фразьорство, вдигане на празен шум, наугообразни мероприятия, организиране на социологически изследвания на въпроси, за които отговорът е очевиден — изработване на множество системи, подсистеми и др., подир които се потрошава трудът на десетки идеологически работници, прояви на примитивизъм в нагледната агитация и др. Ако в другите звена от веригата — планиране, решаване, организиране на идеологическата дейност, е постигнат значителен ръст, и в това отношение идеологическите кадри натрупаха опит, то последното звено — оценка на резултатите — изостава значително. Оценката на свършеното е важен елемент на ръководството. Тя позволява на отдела да анализира положителните тенденции в явленията, които било като традиция, било като опит ще се проявят в бъдещата дейност. Позволява също така да се открият недостатъците и на колектива, и на ръководителя. Умението на ръководителя се състои предимно в оценка на слабите страни в организацията, критичен подход към нерешените проблеми, реализъм в определяне на вредите, подобно на командира в боя, който си дава реална сметка за успехите и за пораженията.

Отделът „Пропаганда и агитация" ръководи в обсега на партийната организация марксистко-ленинското обучение на комунистите, на всички трудещи се, помага на партийните комитети и първичните партийни организации да комплектуват всички звена от системата на учебната година в Партията, полага грижи за подобряване състава и квалификацията на пропагандистите, направлява към резултатен край индивидуалните и масови форми на политическа агитация, оказва идейно и методическо ръководство на партийните органи и организации за подобряване на нагледната агитация, организира работата в домовете за политическа просвета с цел издигане идейно-теоретическото ниво на партийната пропаганда и агитация, координира усилията на идеологическите институти, на обществените организации и културно-просветни учреждения.

За постигане на главните цели в идеологическата дейност за определен период (обикновено 2—5—10 години) отделът разработва и предлага на ръководния партиен орган специални програми, ориентиращи партийните комитети и организации, идеологическите кадри към тези цели. Най-често целевите програми обхващат комплексно усилията на отделите в комитета, на обществените организации, на идеологическите институти. Петгодишната програма за марксистко-ленинско обучение и икономическата подготовка на ръководните кадри, комуни-

Digitized by Google

стите и трудещите се от Ямболски окръг съдържа няколко основни момента:

— главните, целенасочващи задачи на идейно-политическия възпитателен процес (по-нататъшно формиране и укрепване на марксистко-ленинския мироглед; повишаване на трудовата и обществено-политическата активност на ръководните кадри, на всички трудещи се; още по-разгърнато патриотично и интернационално възпитание; противодействие на буржоазната идеология и най-реакционното ѝ проявление — антикомунизма, антисъветизма);

— етапи и цикли на обучение, задачи на организацията на процеса на обучение;

— специални мероприятия с идеологическите кадри, включително с резервните кадри;

— обучение на безпартийния актив.

Всички тези важни дейности, планирани и извършвани в отделите „Пропаганда и агитация", се осъществяват от инструктори, завеждащи сектори, методисти. В един по-широк план всички оперативни сътрудници в комитета са и идеологически работници. Тук разграничението е до работещите в отдел „Пропаганда и агитация". Щатният сътрудник в отдела провежда политиката на Партията и работи за осъществяване на нейните идеологически мероприятия. Като всеки комунист на отговорна партийна работа той трябва да съчетава у себе си сравнително високи политически, делови и нравствени качества. В идеологическите отдели за сътрудници все повече се привличат подготвени специалисти — философи, икономисти, социолози, журналисти, писатели. Мнозина от тях притежават научни звания, автори са на книги. Мисълта ни е за личното творчество на сътрудника в идеологическия отдел. Прелива ли неговият умствен и творчески потенциал в инициативи, разумни предложения, разработки на идеологически мероприятия, прояви, изяви пред отговорни форуми и други обществени трибуни, мнения и съображения в печата, авторство на монографии. Или неговият труд продължава пътя си, но вече с името на завеждащия отдела или на секретаря. Често пъти бюрото не добива точна представа кой е авторът на интересната инициатива, на впечатляващата програма. Всичко се отнася в сметката на един-двама души, а творчеството на инструктора остава анонимно. Макар и рядко, срещат се случаи, когато сътрудниците се отклоняват от преките си задължения и се ангажират за написване на статии, интервюта, подписвани и четени от други. Отстраняването на тези случаи крие голям резерв за подобряване ръководството на идеологическия отдел, на идеологическата работа на комитета изобщо. Създава се добра предпоставка ръководният орган (бюрото, комитетът) да наблюдава квалификацията или обратно — деквалификацията на идеологическите работници, да ориентира правилно кадровата си политика в идеологическия сектор, позволява личното творчество както на секретаря, така и на инструктора да се прояви в пълен обем, без някой да обсебва труда на някого.

В масовите случаи сътрудничеството между отделите на комитета най-често взима израз на съвместна дейност между секторите, инструкторите, звената за информация и методика на партийната работа. Различни са степените и посоките на сътрудничеството. Задачите преливат една в друга, а с тях и сътрудничеството. Щатните работници на отделите могат да бъдат привлечени в планиране на бъдещите инициативи, в съвместни организаторски действия, в комплексни проверки, в подготовка на анализи, оценки, предложения за решения. Сътрудниците в отдел „Пропаганда и агитация" при окръжния комитет на Партията в Ловеч познават много успехи на това плодотворно сътрудничество. Най-често отделът заедно с другите отдели участвува в ком-

Digitized by Google

плексните проверки, извършвани в градските и общинските партийни комитети, в първичните партийни организации. В тези случаи отделът се намира в две положения: начело на проверяващия блок (обикновено, когато се проявяват идеологически въпроси) или в състава на проверяващите (когато въпросите са от селскостопански, от промишлен характер). В първия случай отделът осигурява общото ръководство, подготвя методиката на проверката, грижи се за правилно протичане на организацията, както и проверката да осъществи набелязаните цели. Във втория случай на отдела се възлага предимно изпълнителска функция. Дачо Тотев, завеждащ отдел „Пропаганда и агитация", разказва за сътрудничеството между отделите при разработването на проблема: „Свободното време, обслужващата сфера и задачите на идеологическата и организаторската работа", предвиден за обсъждане на пленарно заседание.

„В подготовката на пленума за свободното време се очертаха четири етапа. Първият етап включваше запознаване със същността на проблема, провеждане на теоретически курс за запознаване с литературата и изучаване на основните въпроси. В този етап участвуваха секретарите и всички сътрудници на комитета. Вторият етап — провеждане на събрания, семинари, курсове, дискусии по тематиката на пленума в низовите звена. Организатори бяха отделите „Пропаганда и агитация" и „Организационен", а работниците от другите отдели отговаряха за определена община или предприятие. Третият етап — провеждане на районни научно-практически конференции с центрове седалищата на аграрно-промишлените комплекси, и в този етап главни организатори бяха двата отдела — „Идеологически" и „Организационен" и съответният градски комитет на Партията. Съвместно се уточняваха тематиката, лекторите, организацията. В четвъртия етап се проведоха окръжни научно-практически конференции по секции. Съобразно характера на секцията се ангажираше съответният секретар и завеждащият отдел на окръжния комитет на Партията или зам.-председател на окръжния народен съвет. Секция „Търговия и услуги" се оглави от Дончо Николов — секретар по промишлеността, секция „Транспорт, обслужване и съобщения" от Васил Витанов, завеждащ отдел „Промишлено-стопански", секция „Административно обслужване" от Иван Станков — зам.-председател на окръжния народен съвет, и Съю Краев — завеждащ отдел „Военно-административен" на окръжния комитет на Партията, секция „Архитектура, благоустрояване и строителство" от Петко Великов — секретар на окръжния комитет на Партията, секция „Обществени организации" от Марин Йотов — секретар на окръжния комитет на Партията и т. н. Въпросите от секциите бяха обобщени и предоставени за разработка на материалите за пленума."

Взаимодействието между отдел „Пропаганда и агитация" и другите отдели на комитета като метод на работа, като своеобразен колективизъм на колективите не би се обогатявал без критичен анализ на отвоюваното, без оценка на колективните усилия. Подобна оценка би разкрила плюсовете и минусите, относителния принос на всеки. Освен това оценката на сътрудничеството, разглеждано като стил и като непосредствена дейност в отделно мероприятие, кампания и пр., би постигнала и редица възпитателни цели. Най-напред ще се убедят кадрите в необходимостта от сътрудничество, в полезността на другарската взаимопомощ. Тя би ги подтикнала към нови инициативи и творчество, би обогатила тяхната активна жизнена позиция. Като оценява непрекъснато дейността си в ръководството на идеологическия процес (в това число и сътрудничеството си с другите отдели), отделът „Пропаганда и агитация" се самоусъвършенствува.

Digitized by Google

УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ УПРАВЛЕНИЕТО НА ХУДОЖЕСТВЕНАТА КУЛТУРА

доц. **СТЕФАН ГАНЕВ**

Проведеният през м. май т. г. Трети конгрес на българската култура беше едно ярко събитие в цялостния ни социален живот. В материалите на конгреса се съдържа огромно богатство от идеи и задачи, свързани с културното ни строителство, към които ние тепърва ще се връщаме.

Изхождайки от позициите на марксистко-ленинското учение за културата, имайки за широка основа ленинската теория за културата и културната революция, Третият конгрес с теоретическа дълбочина и практическа насоченост направи анализ и обобщение на съвременните основни процеси и проблеми на културното ни строителство, разработи главните въпроси за по-нататъшното разширяване и издигане ролята на културата в изграждането на раззитото социалистическо общество. Голямо достойнство на конгреса бе и обстоятелството, че той с един реалистичен подход и вещина огледа десетгодишния натрупан опит в преустройството на управлението на художествената култура върху основата на обществено-държавния принцип и взе решение за по-нататъшното му усъвършенствуване.

В приветствието на ЦК на БКП до Третия конгрес на българската култура се казва: „Животът изцяло потвърди правилността на взетия от Партията курс за преустройство на управлението на българската култура. Приложението на обществено-държавния принцип издържа проверката на практиката. Можем вече с увереност да заявим, че е достигнат нов, по-висок етап в управлението и организацията на цялостния художествено-културен живот на страната, по-висока степен в демократизацията на културните процеси, в компетентността и ефективността на тяхното ръководство. Творците и дейците на културния фронт, техните самодейни творчески организации и ръководства напълно оправдаха огромното доверие на Партията и обществото“.

Едновременно с тази висока оценка Партията постави и отговорната задача пред Третия конгрес да направи обстоен анализ и обобщение на натрупания опит, да открои ясно и задълбочено постиженията, нерешените проблеми и съществуващите недостатъци, да начертае прозорливо и реалистично пътищата за по-нататъшното усъвършенствуване управлението на културния фронт у нас.

Правейки анализ и обобщение на натрупания опит, Третият конгрес показа, че нашата система за управление се гради на широка демократична основа, която отговаря на съвременните тенденции и изисквания на нашето социално развитие. От социален експеримент тази система се превърна в реален факт, стана жизнена необходимост за раззитието на културния фронт у нас. Конгресът отбеляза, че тази нова система влезе окончателно и трайно в цялостния социално-управленически механизъм на страната и стана негова жизнено необходима съставка. Сега тази система има основата и подкрепата на всички държавно-обществени и творчески сили, които се занимават

Digitized by Google

с художествено-творческа и културна дейност. Конгресът отбеляза, че с изграждането на националния комплекс „Художествено творчество, културна дейност и средства за масова информация“ нашата обществено-държавна система получи своето по-нататъшно правно, структурно, организационно и функционално утвърждаване и ориентиране. Създадени са вече онези необходими условия за по-пълна изява както на държавното, така и на общественото начало за повишаване ролята на държавата в управлението на художествената култура, а така също за прилагането и използването опита, творчеството и самоинициативата на всички обществени сили у нас.

Главен извод, който конгресът на културата направи по проблемите на управлението на художествената култура, е този, че извършеното преустройство на управлението на културния фронт в България на обществено-държавно начало издържа изпитанието на практиката и създаде още по-благоприятни условия за решаването на новите отговорни задачи, които стоят в културната сфера през етапа на зрялото социалистическо общество.

В какво се състои същността на преустройството на управлението на художествената култура у нас и каква е неговата съдържателна характеристика?

Ако можем с две думи да отговорим на този въпрос, трябва да кажем, че същината на това преустройство се състои във въвеждането на обществено-държавното начало в системата на управление на художествената култура и цялостното изграждане на тази система на обществено-държавния принцип.

Обществено-държавното начало в социалното управление е плод на съвременното социално развитие. То най-непосредствено е свързано с високия динамизъм и сложност на икономическите, социално-политическите и културните процеси на общественото развитие, с понататъшното усъвършенстване на обществените отношения, с повишаването на трудовата и обществената активност на хората, с понататъшното развитие на ролята на държавата, на политическите и обществените организации в социалното управление, с непрестанното усъвършенстване на управлението. Същността на обществено-държавното начало като израз на взаимоотношенията между държавата и обществените организации се определя от тяхната роля и място в социалното управление, от тяхното функционално съчетаване при реализирането на управленческите им функции.

Съчетаването на общественото и държавното управление е една от характерните закономерности в развитието на социалистическото общество.

Цялостното развитие на социалистическото общество, усъвършенстването на неговата икономика, политика, култура, социални отношения и структура са тази социална база, върху която възниква, развива се и практически се прилага обществено-държавното начало в социалното управление. „Върху основата на революционните изменения — подчертава др. Тодор Живков — в цялото общество и в отделните му сфери и върху основата на политическото развитие на обществото непрекъснато се разширява и усъвършенствува социалистическата демокрация, като трудещите се все по-широко участвуват в дейността на държавните органи и все повече се съчетават държавните и обществените форми на управление.“[1]

Предпоставките за това съчетаване произтичат от самата логика на развитие на политическата организация на обществото. Само по себе си общественото начало като специфична форма на обществен труд, насочена към управление на социалните процеси в периода на

[1] Т. Живков, За новата Конституция на НРБ, Партиздат, 1971, с. 8.

Digitized by Google

изграждане на развито социалистическо общество, може успешно да се развива само при наличието на силно държавно начало. От друга страна държавата и държавното начало в социалното управление при социализма могат успешно да изпълняват своите функции само по пътя на демократизирането, по пътя на засилване на общественото начало в държавните форми на управление. А това означава, че съчетаването на държавното и общественото начало в социалното управление не е и не може да бъде механично съединяване на два различни елемента. Тяхното съчетаване представлява диалектическо свързване и взаимно проникване на две начала, които образуват един нов комплексен принцип на социално управление. Този принцип носи чертите и белезите както на държавното и общественото управление, така и нови качества, които не могат да намерят проявление при самостоятелното им действие. Качествената характеристика на обществено-държавния принцип се определя от елементите, функционалната същност и степен на проявление на този принцип. В социалното управление общественото и държавното начало се проявяват самостоятелно. В дейността на държавните органи преобладава и се проявява самостоятелно преди всичко държавното начало, а в дейността на политическите, обществените и самодейните организации — общественото начало. Свързани обаче тези две начала диалектически в единен принцип, придават на органите и системите за управление нови качества и черти.

Обществено-държавната форма на управление намира приложение във всички сфери на социалния живот. На обществено-държавния принцип са изградени редица централни и местни ведомства и институти.

Новата система за управление на художествената култура, създадена на принципа на съчетаването на общественото с държавното начало, е закономерен резултат от икономическата, социално-политическата и културната зрелост на нашето общество. Тя е плод на общественото съзнание и творческите възможности на българската нация, плод на богатите традиции в работата по културното строителство, наследени от миналото и развити в новите условия. Тя е закономерен резултат от един сложен и продължителен процес на развитие и формиране на цялостната система на управление на художествено-творческата и културната дейност в периода на социалистическото строителство. Тя е преди всичко плод на априлската линия на БКП в управлението на културния фронт — линия, която се основава на марксистко-ленинската теория за ръководство на културата и е пропита с най-дълбоко уважение към националните традиции, специфичните особености на българската култура и с борбите и историческата съдба на българската интелигенция.

* * *

Кои са главните положителни резултати от извършеното преустройство на системата на управление на художествената култура върху обществено-държавния принцип?

Преди всичко със създаването на националния комплекс „Художествено творчество, културна дейност и средства за масова информация“ и утвърждаването на неговия структурно-функционален модел, у нас вече се изгради една стройна система от обществено-държавни органи за управление на художествената култура и културната дейност. С това новата обществено-държавна система за управление на художествената култура в Народна република България получи своето окончателно утвърждаване. Сега тази система обединява в себе си силите и възможностите на държавата със силата и възможностите на обществеността.

През изминалите десет години тази система за управление на художествената култура се утвърди като система, която на съвременния етап създава най-добри условия за развитие на художествено-

Digitized by Google

творческия процес и културната дейност, система, която продължи и обогати българските самобитни революционно-демократични традиции в управлението и ръководството на културата, система, която творчески обогати и разви марксистко-ленинските принципи за ръководство и управление на художествената култура.

За осъществяването на своите цели и функции тази система има определена вътрешна организационно-управленческа структура, която се изгражда в съответствие с новия структурно-функционален модел на Комитета за култура. Тя обхваща три основни блока: разработващ (програмно-координационен), изпълнителски с два подблока (творческо-производствен и ресурсно-осигуряващ) и контролно-обслужващ. Всеки един от тези блокове има определена структура от звена и връзки.

Разработващият блок има за задача да осигурява цялата система на управление с информация и сравнителни анализи за развитието на художественото творчество, културната дейност и средствата за масова информация. Разработва прогнози, комплексни програми, нормативи и методики за цялостната културна дейност на националния комплекс и осигурява координация при изпълнението на приетите решения. Тези свои функции разработващият блок осъществява чрез Научноизследователския институт по културата, главната дирекция „Комплексни програми и планиране“ и Националния научно-информационен център.

Своеобразието и спецификата на националния комплекс „Художествено творчество, културна дейност и средства за масова информация“ даде възможност в Комитета за култура да се формира изпълнителски блок с два подблока: творческо-производствен и ресурсно-осигуряващ.

Творческо-производственият блок обхваща крупни творческо-производствени организации, които обединяват всички процеси и дейности от създаването на културните ценности до тяхната реализация. Това са производствено-творческата организация „Комитет за печата“, който организира и ръководи цялата дейност по книгоиздаването, книгоразпространението и търговията с книжарски стоки, полиграфията, фотографията, а също така осигурява материално-техническата база на масовия печат; самостоятелни информационно-творчески организации „Българско радио“ и „Българска телевизия“, които осъществяват съответните дейности по създаването и излъчването на радио и телевизионни програми от централен и регионален характер; художествено-производствената организация „Българска кинематография“, към която се включва и Националната филмотека, художествено-производствената организация „Българска музика, театри и циркове“, която има за задача да ръководи и направлява дейността в областта на музикалното, театралното и цирковото изкуство в страната; творческо-производствената организация „Културно наследство, изобразителни изкуства и народни художествени занаяти“, към която се включват Националният институт за паметниците на културата и Задругата на майсторите на народни художествени занаяти. Тази организация ръководи и всички музеи, картинни галерии, музейни сбирки, библиотеки, дружества на любителите на паметниците на културата и др. Център за художествена самодейност — организация за методическо ръководство и подпомагане на самодейното творчество и изява в областта на всички видове изкуства.

Към ресурсно-осигуряващия подблок се отнасят звената: дирекция „Образование и следдипломна квалификация на кадрите“; дирекция „Кадри, труд и социално развитие на колективите“; главна дирекция „Капитални вложения“; дирекция „Финансиране и стопанска дейност“; главна дирекция „Международна културна дейност“. Тези звена имат за задача да обезпечават дейностите в комплекса, свързани

Digitized by Google

с кадрите, материално-техническата база, финансите и международното културно сътрудничество.

Всички помощни дейности, необходими за нормалната работа на целия управленчески апарат в Комитета за култура, са групирани в „Контролно-обслужващ блок".

* * *

Обогати се и структурата на местните органи за управление на художествената култура и културната дейност. На територията на всеки окръг се създава територитален комплекс „Култура" — с това окръжните съвети за култура като ръководители на комплекса обединяват дейностите на всички институти и поделения в сферата на художественото творчество, културната дейност и средствата за масова информация. Те са на двойно подчинение — на Комитета за култура и на народните съвети.

Понастоящем в страната има изградени 28 окръжни съвета за култура, 215 градски и районни съвета за култура и 1150 селски съвета за култура. Важна съставна част на тази местна система за управление на културата са и 4265 народни читалища, 32 клуба на дейците на културата, които обединяват дейността на поделенията на творческите съюзи.

С изграждането на територитален комплекс ролята на окръжните съвети за култура се повишава както по отношение на звената от местно значение, така също и на тези, които са на подчинение на централните творческо-производствени организации на Комитета за култура или на други централни ведомства и организации. В този смисъл окръжните съвети за култура се прегръщат в компетентни обществено-държавни органи за ръководство на цялостната културна дейност в окръзите и упражняват диференцирани ръководно-управленчески, координационни и контролни функции в областта на изкуството и културата, осъществявани от държавата, обществените и стопански организации и творческите съюзи.

Сега главна задача на територитален комплекс е да развива и усъвършенствува мрежата на културните институти в съответствие със системата за комплексно обществено обслужване на населението и да внедрява прогресивни форми и ефективна организация в сферата на художественото творчество, културната дейност и средствата за масова информация.

Целта на изграждането на територитален комплекс е да се постигне единство в управлението, координацията и контрола на културните процеси; да се издигне на по-висока степен научният подход; да се създаде в изпълнение на решенията на Мартенския пленум на ЦК на БКП (1977 г.) по-добра система за разпространение на художествените ценности на основата на селищните системи.

* * *

Друг много съществен момент от прилагането на обществено-държавното начало в управлението на художествената култура е по-нататъшното задълбочаване на процеса на демократизацията както на цялостната художесвено-творческа и културна дейност, така и системата на нейното управление.

Както отбеляза Третият конгрес на българската култура, сега у нас все повече и повече се разширява социалната база на културата, все повече проблемите на културата стават проблеми не само на творците и дейците на културата, а на цялото общество. Културата в Народна република България заема все по-широки социални позиции. Демократизмът в сферата на културата става все по-действен и всеобхватен и се изпълва с по богато съдържание. Значително се ускорява тенденцията за постепенното прегръщане на трудещите се маси в пълноценен обект и субект на социалистическата ни култура. Задълбочаването и обогатяването процеса на демократизация създава по-широки условия, при които народът ни от потребител на културата все повече се превръща в неин създател и ръководител.

Digitized by Google

Управленческата дейност в областта на културата се осъществява от много и най-разнообразни творчески, обществени, професионални, държавни, обществено-държавни съюзи, организации, институти и учреждения, които под ръководството на Партията осъществяват научно целенасочено въздействие върху художествено-творческия процес и културната дейност. Този субект на управление в годините между двата конгреса намери своето развитие по пътя на демократизирането и повишаването на ефективността. Сега много по-широк кръг от хора реално участвуват в обсъждането и решаването на проблемите на изкуството и културата у нас. Създадоха се условия много повече творци, работници, кооператори, специалисти да се изявят като субективен фактор в управлението на културата. Особено положителен е фактът, че все по-голям брой творци се включват в системата на управление.

Сега в съставите на териториалните комплекси „Култура" са избрани на събрания и конференции над 560 000 трудещи се, които участвуват в ръководството на културната и творческата дейност в окръга.

Засилването на общественото начало, демократизирането на целия ни културен фронт значително повиши интереса и вниманието на трудещите се маси, на различните социални групи, обществени организации и творчески съюзи към културата.

Вече в комплексните планове на много трудови колективи на културните проблеми се отделя сериозно внимание. Голяма роля също така играят за разширяването на социалната база на управлението на културата и приемането на единни планове за художествено-творческа и културна дейност в окръзите и колективното участие в тяхното изпълнение. Налице вече във всички окръзи е едно ново отношение и грижа към проблемите на художествената култура и нейното управление; търсят се по-ефективни пътища и средства за развитието на художествената култура. По-високи изисквания се поставят към обществено-държавните органи в управлението на културата и творческата дейност; все повече на преден план се извеждат проблемите на художественото творчество, развитието на професионалното изкуство. Кадровото и материалното обезпечаване на културата станаха актуални проблеми на окръжните ръководства. Всичко това доведе до задълбочаване процеса на демократизация и разширяване на социалната база на обществено-държавната система за управление на културата.

Развитието на демократизма в системата на художествената култура е един от активните фактори за издигане равнището на управление на самата култура. Силата на този фактор многократно се увеличава, когато той се обвързва с използването на научни методи и средства в управлението.

Може съвсем определено да отбележим, че през последните години се получи по-висока ефективност в системата на управление на художествената култура на основата на единството на демократизма и научността.

Проведените през последните години пленум на Комитета за култура и съветите за култура показват търсенето на един научен подход към решаването на ключовите проблеми на художествената култура. Разработената концепция за развитие на художествената култура до 1980-та година, приемането на програма за развитието на обществено-държавната система, разработването на програма за естетическото възпитание, приемането в окръзите на комплексни програми за задоволяване духовните потребности на трудещите се, в съзвучие с регионалните програми за социално-икономическо развитие на окръзите и плановете за развитието на културата през седмата петилетка се отличават с един научен и творчески заряд, който сочи верния път на развитие и усъвършенствуване на системата за управление на културата.

Digitized by Google

За издигане научното равнище на системата за управление на художествената култура голяма роля играят и научните звена към БАН и тези към художествения комплекс — Института за култура, Научноизследователския институт по материално-техническата база на културата, Научно-информационния център, Института за паметниците и др.

* * *

Утвърждавайки новия устав на Комитета за култура, Третият конгрес постави нови, по-високи изисквания към ръководството и управлението на художествената култура. Разширяването и обогатяването на обществено-държавното начало, усъвършенстването на ръководството на културата сега означава в духа на изискванията на конгреса да се вниква по-дълбоко и да се разбира по-точно смисълът на процесите на културното развитие, като се търсят по-ефективни и качествени пътища за тяхното насочване в интерес на общонародното дело, съобразно с изискванията на XI конгрес на Партията и Юлския пленум на ЦК на БКП.

Това от своя страна означава да се полагат непрестанни грижи за усъвършенстване на механизма на управление на художествения комплекс, като непрестанно се развива и обогатява обществено-държавното начало в управлението на културните процеси. Това обогатяване трябва да се осъществява в посока на засилване ролята и мястото както на държавата, така и на творческите съюзи и обществените организации в управлението на културната и творческата дейност. От друга страна да се разширяват надведомствените функции на комплекса, като се осъществява една ефикасна координация на всички дейности в областта на художествената култура. В тази насока трябва все повече и повече да се създават условия за по-ефективно приложение на програмно-целевия и мултиплификационния подход в управлението на културата.

Съвместното изграждане и изпълнението от страна на държавните органи, обществените организации и творческите съюзи на комплексно-целеви програми, свързани с главните направления на културното ни развитие, се очертава като една много перспективна форма на развитие на обществено-държавното начало. Понастоящем този проблем придобива изключително значение за работа на териториалните комплекси „Култура". Може да се каже, че бъдещето на тези комплекси зависи от това, по какъв път и начин ще намерят най-ефективния механизъм за цялостно координиране усилията на всички държавни, обществени и творчески сили за изпълнение на политиката на Партията за културното изграждане и развитие на окръзите.

Решаването на тези проблеми е свързано с внедряването на съвременни и научнообосновани управленчески технологии, системи за информация и усъвършенстването на механизма за съчетаване на отрасловия с териториалния принцип на управление на културата, системното разработване на прогнози и комплексни програми за перспективно развитие на комплекса. Усъвършенствува се икономическият механизъм, усилва се ролята на материалните и духовните стимули.

Решаването на всички тези проблеми най-непосредствено е свързано и с научното обслужване на комплекса и оттам със системата на неговото управление.

Натрупаният опит в управлението на художествената култура показва, че ние вървим по един верен път. Обогатяването на този опит и непрестанното усъвършенстване на нашата обществено-държавна система е главно условие за нови успехи и върхове в борбата за естетическото и комунистическото възпитание на народа и младежта, за по-нататъшен подем на нашата социалистическа култура.

Digitized by Google

100 ГОДИНИ ОТ ОСВОБОЖДЕНИЕТО НА БЪЛГАРИЯ

ДЪЛБОКИ КОРЕНИ

ПЕТЪР ТОНЧЕВ

Българската национална революция, чиято първа искра бе хвърлена в „народната свяст" още през 1762 г. от Паисий Хилендарски, се издига през шестдесетте и седемдесетте години на деветнадесетия век до едни от най-високите идеологически и нравствени върхове, покорявани до този момент от „освободителната бран" на поробените страни. Нещо повече — възприемайки най-прогресивното, най-хуманното от обществено-политическите програми на националноосвободителните движения от онова време, тя сама ги доразвива и обогатява в много отношения. Достатъчно е да си припомним до какви схващания достига Васил Левски за бъдещите форми на управление, до какви социални прозрения се домогва Христо Ботев в своето „Символ верую", наречено основателно от др. Тодор Живков „българският комунистически манифест", за да се убедим в това...

По силата на редица обективни фактори — достигане на османския феодален ред до нетърпими от народа форми на стопански, политически и национален гнет, създаване на голяма прослойка от „предпролетариат", за която не съществува риск за имот по време на въстанието, проникване на идеите на Херцен, Добролюбов, Чернишевски, Мацини и парижките комунари сред най-будните и радикално настроени младежи — първостепенна роля в българското освободително движение играе революционно-демократическото, а не либерално-буржоазното течение. Оттук произтичат съкровените въжделения както на водачите, така и на широките народни маси за прерастване на националноосвободителната борба в една революция, което в някои отношения надраства антифеодалната насоченост. Не случайно в политическата платформа на революцията е залегнала ясна тенденция за опазване на властта след победата от посегателствата на богатите, за демократически наредби в новото общество.

Тъкмо с тази идейно-политическа извисеност на българското националноосвободително движение, достигаща до отрицание не само на феодалната, а и на капиталистическата експлоатация, трябва да се обясни неговото непресекващо въздействие върху умовете и сърцата на потомците. Тъкмо в безспорния му принос към теорията и практиката на националноосвободителните движения трябва да се търсят

Digitized by Google

корените на големия интерес в чужбина към наследството на неговите идеолози и организатори — Георги С. Раковски, Любен Каравелов, Васил Левски, Христо Ботев и други...

Българското националноосвободително движение записва (по думите на Захари Стоянов) една от най-блестящите страници в нашата история, която може „да ни характеризира като народ". Да се изброят всички драгоценности, изявени от българите по време на борбата срещу османското робство — е трудно. Защото при всяко съприкосновение с тази барутна епоха ние откриваме все нови и нови нейни черти — една от друга по-обаятелни, една от друга по-достойни за подражание. Но две от тези драгоценности на дейците на българското националноосвободително движение — **кристално чистият им патриотизъм и горещият им интернационализъм** — заслужават особено внимание. Защото светлите начала, положени от нашите възрожденци, се превръщат в неотменимо съдържание на нравствеността на българина за вечни времена. Развивани и обогатявани от Българската комунистическа партия и в годините на борбата против фашизма и капитализма, и в годините на социалистическото съзидание, днес те са доведени до такава „степен на блясък", до такива мащаби на проявление, че за нашия народ се заговори с чувство на уважение по петте континента на света.

* * *

Още от самото си зараждане българското националноосвободително движение изработва твърде висок и в политическо, и в нравствено отношение критерий за **патриотизма** — пълен отказ от такъв живот, който минава встрани от възделенията на народа, безкористна работа за духовното му пробуждане и за политическото му освобождение, преодоляване на препятствия от всякакъв характер по пътя на осъществяването на „благородните подбуждения"... Опитаме ли се да си представим онази епоха на „тъмни страсти" и на несигурност за човешкия живот, на гонения срещу всичко свободолюбиво и на липса на каквито и да било удобства за пътуване, ние ще разберем, че на Паисий Хилендарски никак не му е било лесно да ходи чак до „немската земя", за да събира сведения за миналото на българите. Опитаме ли се да си представим оня „смут сред монашеското братство", предизвикан от отклонението на българския Прометей от преките му задължения в манастира, оная невъзможност да се учи от другиго как се систематизират и интерпретират натрупаните факти, ние ще оценим по достойнство гражданския подвиг на Паисий Хилендарски, извършен с написването на „История славянобългарска". А да не говорим за това — каква вътрешна сила му е била необходима, за да преодолява физическите си страдания. „Презрях главоболието, от което много време страдах — доверява той на бъдещите си читатели, — и стомахът ме боля много, но от голямото желание, което имах, презрях го"...

Кое е това свято чувство, насърчило така властно Паисий Хилендарски да се заеме с едно изключително тежко за него, но полезно за поробения му народ дело? Бледият монах сам отговаря на този въпрос: „Твърде много обикнах — пише в своята „историйца" той — българския род и отечество"...

Патриотизмът на Паисий Хилендарски не е съзерцателен, а призивен, войнствуващ — с перото си авторът на „История славянобългарска" заклеймява остро враговете на справедливата българска кауза и призовава страстно поробените си братя да се борят за свободата си. Тъкмо този борчески дух го окриля да извърши и втория си граж-

Digitized by Google

дански подвиг — да занесе труда си сред народа, за когото е предназначен. И при пропагандистката си мисия той се излага на същите рискове да бъде хулен и преследван, на същите опасности да бъде изтерзаван от болките. Но униженията и болките ще бъдат само негови. А ползата от труда му — за всичките му поробени братя!

Десетки книжовници и радетели за национална свобода, запленени от горещите призиви на Паисий Хилендарски — да обичат своя род и своето отечество, да знаят своя език и да не се срамуват от него — ще подемат неговото дело и ще дадат своя принос да се разгори в буен пламък оная искра, която бе запалена от първоучителя в „народната свяст". Наистина „История славянобългарска" не посочва пътищата и средствата за осъществяването за целите на националната ни революция, но със своя войнствуващ патриотичен дух тя спомага за формирането на борческо-демократическото течение в нашето освободително движение. „Щафетата" на това течение се предава от Софроний Врачански на Неофит Бозвели, а по-късно — на първия стратег и тактик на революцията Георги С. Раковски.

Със съзряването на революционно-демократическата идеология и с изграждането на Вътрешната революционна организация патриотизмът, тази „най-велика — по думите на Христо Ботев — добродетел!" се издига до степен на безпрекословна готовност за саможертва пред олтара на свободата. „Често народният мъж дава всичко — пише Васил Левски във връзка с патриотичния дълг на българина, — па и себе си жертва"... Що се отнася до самия него, той бе изрекъл вече клетвената си декларация: „Аз съм посветил себе си на отечеството си още в шестдесет и първо лято да му служа до смърт"... Това кристално родолюбие го довежда до „черното бесило", издигнато край София, на което той увисва „със страшна сила", за да докаже и с героичната си гибел, както бе доказвал неведнъж през живота си, че думите и делата му напълно се покриват.

В края на 1875 г. и в началото на 1876 г. — в условията на все по-задълбочаващата се криза сред османската феодално-деспотична система — патриотичният подем на българите придобива невиждан дотогава размах. „Няколко месеца как е ралото паднало от ръцете им — пише Константин Величков за това революционно опиянение — предаността към огнището, връзките на челядта, прелестите на тихия селски живот, сладките думи на любовниците, любовта към отечеството замести всичко. Те живеят само за него. Българийо, хвърли своето презрение на хулителите, които разгласяват, че ти можеш да отхранваш само роби. Сърцата на тия роби бият със силата на петвековните ти теглила!"

И ако някоя заспала съвест още не е чула, че народът се стяга да мине „през триумфалната врата" към своята свобода, тя е разбуждана от „барабанчиците" на националноосвободителното движение. В хода на подготовката на революцията Христо Ботев се обръща към съвременниците си с думи, които разтърсват умовете и сърцата им така, както гръмотевиците разтърсват небето и земята: „Знаете ли сега какво иска и какво очаква от нас нашият нещастен и поробен народ? Ако знаете, то ние трябва да бъдем готови всеки ден, всеки час и всяка минута да поднесем своята лепта пред олтара на неговата свобода, защото страшният съд е вече близо и робът не ще да търпи!..." А щом пламва революцията, той побърза да сформира четата си и да премине „тиха бяла Дунава", за да поднесе своята лепта.

С тази ботевска любов към поробения народ, с това ботевско нетърпение да се освободи час по-скоро отечеството — се вдигат хиляди хора през април 1876 година. И хиляди загиват — като се започне от вожда на въстанието Георги Бенковски и се стигне до чизмаря

Digitized by Google

Кочо Чистеменски! Те не съумяват да съборят „Босфорския идол“, но показват на света — с пламъците и жертвите на Панагюрище и Клисура, на Батак и Брацигово, на Перущица и Дряновския манастир, — че нашият народ е достоен за свободата си, че е народ патриот, народ герой...

И ако на такова висше проявление на патриотизма са способни широки слоеве от населението, това идва още веднъж да покаже колко прогресивни, колко близки до въжделенията на бедните селски и градски маси са идеите, в името на които се вдига революцията. Патриотичните мисли и дела — това не са прищевки на „няколко луди глави“, а насъщни черти на цял един народ, който израства в тези дни „на няколко века“. В основата на патриотизма на българина лежи не само надеждата за национални и политически права, а и надеждата за дълбоки социално-икономически преобразования.

Вярата в победата, в собствените сили — това е една от най-характерните черти на патриотизма от епохата на националноосвободителните борби. „Всичко се състои, според нас, в нашите задружни сили — пише Васил Левски. — Против тях не може противостоя и най-силната стихия“... Оптимизмът безспорно е необходим в дните, които предхождат революцията, защото без него не би „се наченало такова опасно дело“. По-важно е обаче това, че българският народ запазва оптимизма си и тогава, когато настъпва погромът, когато поробителите, несмущавани от никого, се отдават на палежи и безчинства. Когато пламналото Панагюрище му се разкрива пред очите „във всичката своя грозотия“, Георги Бенковски възкликва: „В сърцето на тиранина аз отворих такава люта рана, която никога няма да заздравей!...“ Това оптимистично изявление не бива да се схваща нито като външен театрален жест на войводата, нито като проявление на неговата „изключителна“ нравственост, защото подобни мисли таят много доблестни синове на народа. С вярата, че отново ще дойде благоприятен ден за „въоръжен диалог“ с поробителите, редица дейци на националноосвободителното движение потърсиха временен пристан в съседните страни. А когато след три-четири месеца пламва Сръбско-турската война, те се стичат като доброволци под бойните знамена на братския нам народ, за да се борят и за неговата, и за нашата свобода.

Обстоятелството, че светлото дело на нашата национална революция се довършва от освободителния поход на „дядо Иван“, в никакъв случай не дава право на някои реакционни политици и журналисти да приписват на българския народ отрицателни качества като „покорност“, „безхарактерност“ и „индиферентност“. Защото и по време на Руско-турската война от 1877—1878 година той мобилизира (а би могъл да гледа с безразличие на събитията, ако наистина му липсваше патриотичен дух!) най-революционните си слоеве на решителна борба срещу петвековния тиранин. Десетки въоръжени чети и отряди, ръководени от такива известни дейци на освободителното ни движение като Панайот Хитов, Петко Р. Славейков, Христо Иванов Големия и други, охраняват градове, села и пътища, извършват смели набези срещу башибозушките орди, навлизат дълбоко в тила на противника, за да събират необходимите на руската армия сведения. Хиляди хора помагат безкористно, без да са задължени от някого, на освободителите — било като водачи през Балкана, било като разчистват затрупаните със сняг пътища, било с храна и инвентар...

А действията на опълченците, на тези изключителни патриоти, тръгнали с руската армия с ясното съзнание, че трябва „да се принесат в жертва за освобождението на България“. Не са ли най-категорично потвърждение, че патриотичният дух на славните априлци е

Digitized by Google

жив? Към опълченците, покрили с лаврови венци родината, генерал Скобелев се обръща с най-хубавите похвали, които е изричал като пълководец: „Вий юнаци, се бихте не по-лошо от вашите другари по оръжие — войниците от руската армия, която армия съществува повече от двеста години!“

Със своите подвизи опълченците сътворяват още два неръкотворни паметника на патриотизма, които и днес стоят редом с Панагюрище и Батак, с Клисура и Брацигово, с Перущица и Дряновския манастир, още две легенди за свободолюбието на нашия народ — легендите за Стара Загора и Шипка...

* * *

Съвсем естествено е в едно национално движение като българското, което се бори за извоюване на „пълна и абсолютна човеческа свобода“, да не се дочуват нотки ни на шовинизъм, ни на ненавист към другите народи — били те съседни или по-далечни. Но това е едната страна на **интернационализма** — пасивната, ако може така да се каже. Като привърженици на действената солидарност ръководителите на нашата националноосвободителна борба ратуват горещо за съвместни действия на народите против „кървавите и грешни царства и империи“, за утвърждаване на принципите на равноправие и безкористно сътрудничество между тях, когато станат един ден свободни. Просто е трудно да се повярва, че тези идеи — толкова злободневни и днес! — са избуяли преди повече от едно столетие, при безкрайно назадничави икономически, политически и социални условия!

Поразително е и това, че още през епохата на хайдушкото движение — в отсъствието на избистрена революционно-демократическа идеология, на оформени стратегически и тактически предначертания — българите не допускат своеволия, не дават воля на националистически страсти. Легендарните хайдути, за които народът е наредил най-хубавите си песни, наказват не само тираничните представители на османската феодално-деспотична власт, а и българските чорбаджии, наричани сполучливо „изедници“. В същото време те закрилят не само българското, а и онеправданото турско население от беззаконията, грабежите, убийствата и безчинствата.

С прерастването на хайдутина в бунтовник, в деец, който си поставя вече задачата „да помогне на родината си да се избави от ярема“, извършено под магическото въздействие на Георги С. Раковски, чувството на уважение към бедното турско население, към всеки угнетен народ, се превръща в осъзната линия на политическо поведение. „На всякого, бил от каква и да е народност, па и на самия турчин, седящ мирно, ще бъде почетена както честта му, имота му, тъй също и неговата вяра — се казва в прокламацията, която носи със себе си четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа. — Намерението ни е да изгоним несносното злоупотребление и да си добием народните права и свободата“... През целия си поход от Дунава до връх Бузлуджа, където се разгаря последният й бой, четата остава вярна на своите принципи, на своите обещания. Това се признава дори и от Мехмед Сабри паша — валия на Дунавския вилает. „Тия четници са добре организирани — пише той в рапорта си до Високата порта. — Към хората се отнасят „религиозно“ (диндаране) и със себеотрицание. Например от проходящите селяни и мохамедани до с. Караисен никого не са убили“...

Интернационализмът на Васил Левски, без който неговата идеология не би била така привлекателна, е нов, качествено по-висок етап в развитието на политическата мисъл, на политическата практика, на

Digitized by Google

нравствения кодекс на доосвобожденската епоха. Въпросът за солидарността според Апостола на свободата далече не се изчерпва с това — народите, които са свързани с една обща съдба, да си подават братска ръка само дотогава, докато трае борбата с тираните. Като мислител и революционер от голям мащаб, той гледа далече напред, търсейки онази форма на управление, при която ще възтържествуват принципите на равноправието и дружбата между народите като залог за техния социален прогрес, при която ще бъде изключена възможността една нация да господствува над друга. И намира тази форма на управление в лицето на „демократската република"... „свята и чиста"... „С една обща революция — пише той във връзка със задачите на борбата — да се направи коренно преобразуване на сегашната държавна деспотско-тиранска система и да се замени с демократическа република (народно управление). На същото това място, което нашите прадеди със силата на оръжието и със своята кръв са откупили, в което днес безчовечно беснеят турските кеседжии и еничери и в което владее правото на силата, да се издигне храм на истината и правата свобода. И турският чорбаджилък да даде място на съгласието, братството и съвършеното равенство между всички народности. Българи, турци, евреи и пр. ще бъдат равноправни във всяко отношение: било във вяра, било в народност, било в гражданско отношение, било в каквото и да било. Всички ще спадат под един общ закон, който по вишегласие на всички народности ще се изработи"...

И да не остане никаква сянка на съмнение в искреността на тези идеи, и да не се отварят никакви вратички за тяхното изкористяване от когото и да било, Васил Левски бърза да ги обезпечи с юридически норми. „Ако някой презре — се казва в подготвената от него „Наредба" — и отхвърли предначертаната държавна система „демократска република" и състави партии за деспотско-тиранска система... то и таквизи ще се считат за неприятели на отечеството ни и ще се наказват със смърт"...

Въпросът за отношението между патриотичното и интернационалното, между националното и общочовешкото намира своя блестящ отговор и в идеологията на Христо Ботев. Какво трябва да противопоставят народите на девиза „разделяй и владей", издигнат от феодално-деспотичните и капиталистическите империи и царства? — пита големият мислител и революционер. И отговаря — своя „разумен и братски съюз"... Защото само този съюз „е в състояние да унищожи теглилата, спромашията и паразитите на човешкия род", само той „е в състояние да въдвори истинна свобода, братство, равенство и щастие на земното кълбо"...

А със своето знаменито „Символ верую" Христо Ботев съумя да се докосне до такива проблеми (и не само да се докосне, а и така да ги реши!), че да стане гениален предтеча на онова историческо дело, основите на което щяха да бъдат положени двадесет години по-късно от Димитър Благоев на връх Бузлуджа. И то да ги реши не толкова от позициите на патриот, на идеолог на българското националноосвободително движение, колкото от позициите на горещ интернационалист, на пламенен борец за общочовешко щастие, за „комунистически ред" в целия свят. И днес, повече от 100 години след написването му неговият манифест може да звучи съвременно, мобилизиращо в устата на всеки потиснат човек на земята:

„Вярвам в единната обща сила на человеческий род на земното кълбо, за да твори добро.

И в единний комунистически ред на обществото, спасител на всички народи от вековни тегла и мъки чрез братски труд, свободи и равенство.

Digitized by Google

И в светлия животворящ дух на разума, укрепляващ сърцата и душите на всички хора за сполуката и тържеството на комунизма чрез революция.

И в единното и неделимо отечество на всички хора и обща собственост върху всички имоти.

Изповядвам единний светъл комунизъм, поправител недъзите на обществото.

Чакам събуждането на народите и бъдащий комунистически строй на целия свят."

Що се касае до практиката на българското националноосвободително движение (вече приведохме един пример за поведението на четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа), тя ни дава много доказателства за това, че нашите революционери са интернационалисти не само със своите призиви, а и със своите постъпки. Ще приведа още един характерен пример. В разгара на Априлското въстание Георги Бенковски освобождава двама миролюбиви турци с думите: „Върнете се в селото си и разкажете на своите съселяни за нашите добри намерения и за братската ни любов, която храним към мирните мюсюлмани. Кажете им, че нашата цел не е да нападаме сиромасите и угнетените селяни, били тия българи или турци. Ние сме въстанали не против мюсюлманството въобще, а против кръвопийците паши и кадии, които са общи врагове и на двата народа..."

А там, където се кове единството на великите идеи и на високонравствените дела, там се ражда и големият пример за „грядущите" поколения. Оня пример, който „дърпа народите" към по-сияйни политически и социални върхове...

* * *

Времето отдавна отговори с авторитета на безпристрастен съдник на въпроса, кой е истинският приемник и продължител на делото на нашето националноосвободително движение — българската буржоазия или българската работническа класа?...

Егоистичните интереси на българската буржоазия, проявени толкова очебийно още в ранната епоха на първоначалното натрупване на капитали, не съвпадаха по нито един пункт с идеите и мечтите на водачите на националноосвободителното движение. Опитите на управляващите върхушки да кокетират с патриотичните настроения на Васил Левски и Христо Ботев, на Георги С. Раковски и Любен Каравелов и да изкарат тези светли умове едва ли не предвестници на шовинизма и фашизма, срещнаха твърдия отпор не само на Българската комунистическа партия, а и на всички прогресивни сили. Не сполучи и другата им тактика — да премълчават онези страни от възгледите на великите революционери демократи, които се отнасят до социално-политическото устройство на обществото, до отношенията ни към другите народи, били те поробени или свободни. Честномислещите хора намираха начини да се запознаят с истинската същност на теоретическото и практическото наследство, оставено от доосвобожденската епоха, и да го популяризират сред народа. Що се касае до последното им средство, към което започнаха да прибягват по време на откритата фашистка диктатура — да забраняват Второюнските тържества, да преследват всякакво позоваване на идеите за „свята и чиста република", за „бъдащий комунистически строй" в целия свят — то също не им донесе очакваните политически резултати. Напротив, с него управляващите кръгове у нас стесняха още повече социалната си база сред народа.

За истински приемник и продължител на идеите на българското

Digitized by Google

национaлноосвободително движение можеше да се обяви само онази политическа сила, която бе излязла на обществената сцена, за да изпълни най-хуманната в нашата многовековна история мисия — да се освободят трудещите се от капиталистическия гнет, да се построи в страната социалистическото общество. Тази политическа сила беше Българската комунистическа партия. Дълбоката ѝ политическа и нравствена връзка с национaлноосвободителното движение, особено с неговото най-ляво крило — „крилото на комунарите", възглавявано от Христо Ботев, бе подчертана още на времето от Димитър Благоев.

И не е никак случайно, че именно партията на Димитър Благоев и Георги Димитров, изпълнявайки своя патриотичен и интернационален дълг, поведе народа на борба срещу монархо-фашистката диктатура — за нейното смъкване от власт, за победата на „комунистическия ред" в България. И не е никак случайно, че именно тя — спечелила любовта и доверието на цял народ, днес на практика осъществява мечтите на възрожденците с изграждането на социалистическото общество в нашата страна.

Днес българският народ решава други, качествено по-високи, патриотични и интернационални задачи. Затова и нашата съвременност си има свои измерения за тези понятия. Наш върховен патриотичен дълг е да строим развито социалистическо общество, да работим така, че да се множат с още по-ускорени темпове материалните и духовните блага на скъпата ни родина, да се достигнат в най-скоро време световните върхове в областта на качествените показатели... Наш върховен интернационален дълг е да пазим и да задълбочаваме дружбата и сътрудничеството си със Съветския съюз и с останалите социалистически страни, да съдействуваме за укрепването на единството на международното комунистическо и работническо движение върху принципите на марксизма-ленинизма, за развитието на световния революционен процес.

Но, тъй като нашето упование се крепи и на революционните традиции на народа, трябва да се вглеждаме назад — към славните страници на борбата против османското и фашисткото робство, където ще открием чудесни, кристално чисти извори за възпитание на днешните и утрешните поколения в дух на безкористен патриотизъм и горещ интернационализъм. В този смисъл изучаването на богатото наследство на нашето национaлноосвободително движение трябва да се превърне в насъщна потребност на всеки българин.

Digitized by Google

СЪВРЕМЕННИЯТ СЪВЕТСКИ РЪКОВОДИТЕЛ

Приемът започна всъщност не в 15 часа следобед, а много по-рано. Още сутринта директорът посети тръбозаварявания цех № 4. Забелязвайки отдалече Павел Ефимович Осипенко, заварчиците тутакси го наобиколиха. Това беше в навечерието на 80-годишнината от полагане основите на Таганрогския металургичен завод и естествено, директорът ги приветстваше топло с настъпващия юбилей. Но интересното бе, че техните въпроси се отнасяха не до богатото минало на завода, а засягаха актуалните проблеми на утрешния ден:

— Истина ли е, Павел Ефимович, че скоростта на валцуването на метала щяла да стигне до 1000 м в минута? А как ще изглежда такъв един цех?...

Този непринуден разговор за новия цех незабелязано прерасна в жива беседа за условията на труда: колкото те са по-добри, толкова по-малко ще стане текучеството на кадрите — ръководни и изпълнителски, тогава младежите с по-голямо желание ще идват в завода... А директорът знае най-добре, че колкото и високо да е заплащането, това не може да гарантира постоянен приток на новото попълнение в онези участъци, където и обстановката си остава непривлекателна, и делът на физическия труд е още твърде голям. Времето вече е друго.

„Сега новопостъпващите направо питат с каква материална база за почивка разполага заводът" — отново си помисли Осипенко. И това бе правилна мисъл; нали добрата работа е тясно свързана с пълноценния отдих! За това недвусмислено беше намекнал наскоро един от младите стоманолеяри в разговор с директора. Местата в почивните станции, казва, не стигат за всички желаещи. Ето защо обещавайки с работниците, често Павел Ефимович с удоволствие им разказваше и за изграждащия се втори почивен дом на брега на Азовско море, и за довършителните работи на пансионата по Черноморското крайбрежие.

Като директор на такова голямо предприятия, Павел Осипенко години поред беше избиран за член на заводския партиен комитет. И срещайки се непрестанно с хората, той нито за миг не забравяше за това високо звание. Нещо повече, за много от въпросите, които се поставяха на обсъждане в партийния комитет, той натрупваше впечатления и се подготвяше през време на срещите си в цеховете на завода. Даже и по такива проблеми, като стабилизирането на кадрите, подобряването на трудовите и социалчо-битовите условия на металурзите и г. н.

Реконструкцията на тръбното производство, увеличаването на продукцията и разширяването на асортимента от тръби за нефтопроизводството, непрекъснато повишаване качеството на продукцията — всичко това изисква и дружно координирани усилия, и колективен съвет. Ето защо Павел Осипенко неуморно се стреми почесто да се среща и общува непринудено с работниците. Такива „неофициални приеми" подхранват размисъла, помагат да се изработи ясна програма за действие.

Наскоро в заводския партиен комитет се подготвяше обсъждането на въпроса за подшефното средно училище № 2 и Осипенко сметна за необходимо да се срещне с питомците и техния класен ръководител. Поведе се откровен и съдържателен разговор за труда на металурзите и неговата социална значимост. Десетокласниците зададоха няколко въпроса на директора, между които и такъв: „А какво означава количкар?" И това наложи той да им разкаже накратко за изчезналите вече професии в рудниците, като карач на коне (коневод), работник с количка (количкар), шейнаджия. На Павел Ефимович допадна любознателността на младежката аудитория и заговори подробно за необходимостта от правилен избор на професията... Приключвайки диалога си със старшекласниците, той наблегна върху твърдението на статистиците, че сега се наброяват близо 30 хиляди професии.

— А как тогава ще съумеем да се ориентираме коя е най-добрата? — прекъсна го кърпокосият ученик от първия чин и надигайки се от мястото си, се изчерви от смущение.

Директорът се усмихна:

Digitized by Google

— Ела в завода, ще ти помогнем!

Разговорът с учениците беше се състоял вчерашния ден, а на следващата сутрин Осипенко имаше среща с работниците от тръбозаваряващия цех. След това се зареди ха: оперативка, разговори по телефона, среща с научни дейци. И ето, че стрелката на стенния часовник отбеляза 15 часа. Настъпи времето за приема, на който присъствува и авторът на тази очеркова скица...

Първи влезе майсторът Александър Павлович Жабровец. Директорът от собствен опит знае: наистина, ако Жабровец е бързал за приема, то работата е важна. Той е майстор в електросиловия цех и е широко известен като „професор" сред бобиньорите. Неговите ученици надхвърлят вече стотици и може да се твърди, че съществува школата на Жабровец.

— Какво се е случило, Александър Павлович?

— И ето подготвих момците, добри навивачи ще станат, но... ще напуснат завода.

— А защо?

— Та нали няма щатни единици!?

Директорът веднага се свърза с отдел „Кадри", със своите заместници, с началниците на цеховете: изяснява, доказва. А след това кимва с глава на Жабровец: въпросът се реши! Но Осипенко не бърза да се раздели със стария майстор. Подпитва го: как се учат момчетата; как заимствуват и овладяват „професорските" тайни, справят ли се те с нормите? И като си спомни за вчерашната беседа с учениците от 10-ти клас, запита:

— А какво мислиш, допада ли им професията?

Жабровец не отговори веднага. Той знае: у единого едва тлее огънят, у друг — пламъкът е по-ярък, а как ще се разгори той, зависи от това, какви ветрове ще задухат...

В кабинета на директора влезе нов посетител:

— От мартеновия цех съм, Павел Ефимович.

— Но ние нали сме познати! Неотдавна бях при вашата пещ — дружелюбно подхвана разговора Осипенко. — Помните ли, беседвахме с вас за устаповяване на непрекъснато разливане на течната стоманя?

— Да, Павел Ефимович, разговаряхме. Но кога в печа ще приложим този прогресивен способ?

— Още през текущата петилетка! Без такава инсталация не можем. Та нали тя не само ще подобри качеството на тръбите, но и ще допринесе за икономията на 30—50 хиляди тона метал!...

Директорът прояви интерес какъв е размерът на неговото възнаграждение за седмица, след които разговорът се пренесе за труда на стоманодобивчиите...

Току-що привърши тази полезна беседа и в кабинета се появи жена. Погледът й беше тъжен, а по лицето й се четеше умора. На покаяната на Осипенко да седне, тя въздъхна:

— Дошла съм да моля за друга работа.

— А какво се е случило, Анна Гавриловна?

— Не ми е вече по силите да бъда майстор. Мъчно е да се разделим, нали тук премина целият ми живот. Но дойде времето, ето защо искам да поговоря с вас.

Преди да каже нещо определено за новата й работа, директорът запита Ана Гавриловна дали посещава групата за възстановяването на здравето; посъветва я да не пренебрегва открития при завода плавателен басейн, който вече си спечели популярност сред хората от различна възраст.

— Кога сте били напоследък в санаториума, Ана Гавриловна?

— Вече пета година не съм стъпвала там, пък не ми е до него, Павел Ефимович! Нали гледам внуци.

— Вие изпратете внуците си в детската градина или в яслите, а през лятото не ка идват в нашата вила и така ще можете да си отпочинете! — Сега възможностите ни да отпускаме карти за почивка са много по-богати...

Влизаха при директора още много трудови хора: едни за съвет, други с молби, трети се оплакваха, че не са получили разрешение на вълнуващите ги въпроси. А когато вратата се затвори подир последния посетител, Осипенко продължи да прелиства бележника си, обобщавайки своите впечатления от срещите си в цеховете и тук, в кабинета. Той внимателно проследява какви положителни изменения настъпват във взаимносвързания процес: работникът приема все по-близо до сърцето си работите в завода; предприятието все по-интензивно го стимулира — морално и материално, повишава възнаграждението за неговия труд.

●

По-късно се състоя заседание на партийния комитет. В обсъждането на въпросите от дневния ред активно участие взе и Осипенко. Той се изказа компетентно и вълнуващо. Директорът осветли задълбочено такива актуални проблеми: как научно-техническата революция конкретно изменя облика на завода; какви промени настъпват в характера на труда; закономерности за появата на новите професии.

— Отивам веднъж в мартеновия цех към края на смяната — отбеляза Осипенко, — стоманолеярите сдадоха дежурството на своите другари. Но се очертаваше една трудна смяна. И тогава, снемайки плъстените си шапки, мартеновците поседнаха встрани, не бързаха да си идат в къщи. Приближих и аз до тях. През този ден се изплащаха заплатите и естествено, запитах ги колко получават?

— Добри пари изкарваме — отговори възрастен и уважаван от всички стоманолеяр. — Но вижте: малко са сред нас младите! А беше време, когато високата заплата и романтиката на огнената профе-

Digitized by Google

сия привличаше младежите в металургията. Сега това е недостатъчно... Някои от момците пък не им се иска да ходят с цървули от върви, както бяхме ние; като че ли това е дреболия? А нали си струва да се помисли и за дребното. Времето е такова...

— Сега времето е такова, че и условията на труда, и работното облекло, и цялата обстановка, в която се трудят металургът, престават да бъдат второстепенни неща. Та нали има заводи, където хората работят с бели престилки. И даже в нашето предприятие не е рядкост вече да срещнете труженик с бяла престилка. Така че представите за романтиката на огнената професия несъмнено също така следва да претърпят изменения.

За Павел Ефимович отдавна съм чувал: Осипенко е мислещ и търсещ ръководител. Човек, който не притежава такива качества, не може да бъде истински съвременен директор.

Веднъж, когато разговаряхме с него за стила на работа и ръководство, Павел Ефимович отбеляза: „Съвременният директор е непременно обществен деец с много и най-разнообразни социални задължения. Някои се оплакват от тези задължения, но те не само „отнемат" от бюджета на времето, а и обогатяват." Ето даже и моята работа в заводския или в градския партиен комитет (Осипенко е още и член на бюрото на Таганрогския градски комитет на КПСС), това е истинско човекознание!

В разговорите си с началниците на цехове, със секретарите на първичните партийни организации Осипенко настойчиво подчертава мисълта: вие сте педагози!...

Неведнъжкратно съм се убеждавал, че умните, с държавнически поглед директори, началници на цехове и др., са не само добри специалисти — инженери, икономисти и т. н., но и добри педагози. Веднъж разказах на Павел Ефимович такъв случай.

●

В световноизвестния Челябински тръбовалцовъчен завод, с който се съревнават таганрогските металурзи, директор е Яков Павлович Осадчий, Герой на социалистическия труд, лауреат на Ленинска и Държавна премия. Яков Павлович особено се гордее с чистотата, реда и естетиката на своя завод, който беше удостоен със званието „Предприятие с висока култура на производството". Като ме развеждаше веднъж из цеховете, той подхвърли с нескрито задоволство:

— Територията ни е огромна, но никъде не ще забележите строителни отпадъци, хартийки, та даже и цигарени фасове.

Заедно обикаляхме цеховете продължително време. Видях водноохлаждаши екрани и аспиратори в мартеновия цех, инхалатори в заводските здравни пунктове. Съоръженията, машинният парк и останалата материална част бяха боядисани в светли тонове, а електрическите и механическите детайли на двигателите с ярки контрастни цветове. Навсякъде имаше много цветя...

И неочаквано един млад работник, допушвайки цигарата, хвърли димящата угарка встрани от себе си. Мигновено погледнах към Яков Павлович, помислих: „Ето, че ще го мъмрят сега". Но Осадчий се въздържа и нищо не каза. Той само се попрегърби, въздъхна дълбоко, приближи се до фаса и го взе с два пръста, след което бавно го понесе до стоящото недалече кошче. Момъкът забеляза това и се стъписа.

Ние тръгнахме по-нататък. Обърнах се назад за миг и видях, че работникът така и си остана слисан, видимо разстроен и вцепенен.

— А какво мислите Вие — прекъсна ме Осипенко, изслушвайки внимателно моя разказ, — на младия работник е бил преподаден нагледен урок, и то за цял живот!..

Челябинският тръбовалцовъчен завод е широко известен като предприятие с висока култура на производството. Красотата, чистотата и здравият ред несъмнено въздействуват на всеки от тружениците, допринасят да се повишава непрекъснато обществената производителност на труда. Ето защо таганрогските металурзи, влизайки в съревнование с челябинските си колеги, възприеха изцяло добрия опит на своите съперници.

Тази благородна трудова надпревара между двата завода се започна, когато в единия, и в другия се изграждаха цехове за непрекъснато пещно заваряване на тръбите (осми цех в Челябинск и трети в Таганрог). В процеса на пробите и редовната експлоатация таганрогските валцовици достигнаха проектната мощност на своя цех за много по-кратък срок, отколкото челябинци. Нещо повече. Таганрогци постигнаха непозната в световната практика скорост на валцоване — 550 метра в минута, т. е. 150 м повече от предвиденото в проекта.

Преди да завоюват този изключителен успех, таганрогци добросъвестно се учиха от челябинци. Още през 1960 г. те посетиха гиганта на металургията в Урал и разработиха там — на базата на строящия се тогава осми цех, подробен план за техническото обучение на своите работници, техници и инженери. През следващата година заминаха вече 250 души в Челябинския тръбовалцовъчен завод, където се обучаваха непосредствено по работните места.

Пренасяйки опита на уралци, украинските тръбовалцовици търсеха пътища за усъвършенствуване на технологията и оборудването в цеха. Реконструираха например поточните линии и освободиха част от работниците. Най-важният агрегат за валцоване — летящата резачка, също така се реконструира, в резултат на което се увеличиха оборотите и производителността на труда нарасна с 10 на сто.

И ето че дойде ред на челябинци да се поучат от приятелите си. Завръщайки се

Digitized by Google

след едно такова полезно гостуване в Таганрог, челябинци се заеха да реконструират своята поцинковаща машина — преработиха дозаторите, внедриха лагери без олово.

Като посещаваха Челябинския тръбовалцовъчен завод, таганрогци оцениха достойно високата култура на производството, която бяха постигнали приятелите им. И затова изпратиха там група инженери, работници и представители на обществените организации. След завръщането си групата подготви комплексен план за последователно повишаване на производствената култура в Таганрогския металургичен завод. По предложение на Осипенко ръководителят на групата докладва за резултатите от това посещение пред заводския партиен комитет.

●

Грижите за красотата в трудовия процес, за доброто настроение, а също така дълбокото разбиране на важната роля, която се отрежда тук на тези фактори, намират сега отражение в облика на съвременния работник металург.

Веднъж в Таганрогския металургичен завод се състоя научно-практическа конференция, посветена на темата: „Обликът на съвременния работник". В нейната подготовка и протичането на работата активно участвуваха всички членове на заводския партиен комитет. В изказването си П. Е. Осипенко спомена за двама млади металурзи, които са герои на социалистическия труд.

— Отдавна и добре познавам двамата — заяви той. Единият живее и работи в Южен Урал, а другият — на брега на Азовско море: Николай Падалка е бригадир на заварчиците в Челябинския тръбовалцовъчен завод; Анатолий Бирюков е старши валцовчик в ламаринения цех на Таганрогския металургически завод. — Беседвайки с тях, аз слушах интересни разсъждения на високо интелигентни хора.

Анатолий Бирюков каза: — Ние се съревноваваме с челябинци не само по производствени показатели, но и да подготвим колкото може повече момчета в училищата за работническа младеж, в техникумите и институтите. От това зависи бъдещето на завода. Вече функционира при нас учебен пункт на Всесъюзния политехнически институт, който дава добро попълнение!

— Бъдещето на родния завод — именно това вълнува Николай Падалка. — Спомням си, веднъж го видях край брега на езеро Смолино, обкръжен от тълпа челябински момчета. И не случайно към него, председателя на родителския комитет на едно от училищата, изпращат особено трудните малолетни, които почти винаги стават добри приятели на Николай. А сред тях има не малцина, които вече решиха или пък се канят да овладеят огнената професия.

По-високата производителност на труда е неизбежно свързана с такива понятия, като промишлената естетика, вежливото отношение на един към друг, грижата за културния отдих, увлечението към любимото дело. Валцовъчният цех на завода е украсен с голямо табло, на което е изобразен героят на Съветския съюз — работникът Иван Карпович Голубец, загинал в борбата с фашистите, той навеки е зачислен в списъка на цеха. Автор на рисунката върху таблото е валцовчикът Иван Погарелов, а стиховете са от Николай Фалко — ковач, от първи мартенов цех, чийто стихотворения често може да се прочетат в заводския и градския вестник. Така популярен като поета Фалко е и пигулярят Федор Лагода от валцовъчния цех, който с виртуозното си изпълнение смайва другарите си металурзи. Действително големи са духовните интереси на съвременния работник, широк е неговият кръгозор. Естествено е, че такъв работник дава на завода и на обществото много повече, отколкото онзи, който се ограничава в тясно професионалните си интереси.

Павел Ефимович Осипенко беше делегат на XXIV конгрес на КПСС. През тези забележителни дни той беше вдъхновен и изпълнен с вълнуващи впечатления, с дълбоки преживявания особено в онези щастливи минути когато гърдите му бяха окичени със златната звезда на Герой на социалистическия труд. Ярко и вълнуващо събитие за него беше също така и награждаването на Таганрогския металургичен завод с орден „Октомврийска революция". В разказите си пред работниците за дейността и решенията на партийния конгрес директорът с особено въодушевление говореше за бъдещето, за грандиозните перспективи, които набелязва КПСС през новата петилетка пред страната, в т. ч. и завода.

Таганрогският металургичен завод отбеляза през юли 1976 г. своята 80 годишнина. Но като че ли през цялата му история не са постигнати такива темпове на растеж, каквито отбеляза той в изминалата петилетка. В старите цехове се осъществи реконструкция на тръбното производство, количеството на тръбите за нуждите на нефтената промишленост нарасна два пъти, повиши се тяхното качество. Беше реконструиран и комплексът за стоманотопилното производство. Възможностите на енергетичното стопанство на завода се умножиха. Обновен се железопътното стопанство: нов подвижен състав, мощни топловози, кранове и др. Показателно е, че повече от една трета от всички разходи по реконструкцията са дадени за спомагателните служби, но с това бе подготвен здрав „тил" за настъпление през деветата петилетка.

Преходът от заварчната пещ към електрозаварчното производство, както и някои други мероприятия, привежда все по-голям брой цехове от тежкия труд в нови, виждани дотогава в завода, условия на производството. Производителността на труда в тръбозаварчните цехове нарасна многократно.

Директорът тясно свързва разрастването

Digitized by Google

на производството с повишаване на качеството, грижата за което се постави от XXV конгрес на КПСС като стратегическа задача. До новия тръбовалцовъчен стан се появиха машини, които осигуряват висока точност и дават възможност за още по-ефективно икономисване на метала.

И накрая, едно от най-интересните постижения, за което заварчиците по-рано разпитваха директора. Новият цех за заварени тръби вече влезе в строя и сега скоростта на валцуването надхвърля 1000 метра в минута.

Чувството за новото и непрестанното научно дирене — ето какво характеризира стила на ръководство на директора на завода и члена на партийния комитет. Неотдавна на Павел Ефимович бе присъдена научна степен кандидат на техническите науки.

●

Отдаде ми се случай да посетя заедно с директора заводския почивен дом по Азовското крайбрежие. Далеко зад просторите на залива белееха яхти. Красивите им съвременни форми, сякаш нарисувани богатски вили, изпъкваха в околния пейзаж. Над морето върху кълбовидната повърхност на лятната столова — оригинално съоръжение, приличащо на цъфнал цвят — тандуваха. Някъде в морето се носеха звуците на волс.

Аз стоях и като че ли наново се вглеждах в директора Павел Ефимович — спокоен и издържан, беше винаги поизпонат и облечен с вкус. Казват, като правило, сякаш размишлява. Така той говори и на кратките служебни съвещания, и на партийното събрание, и в цеха с работниците. В гласа му няма тази категоричност, която понякога звучи в устата на други ръководители. Но уважителното отношение и вниманието към събеседника, другоспиранността на съжденията действуват на хората много по-силно от повелителния и респектиращ началнически тембър на гласа.

— Сега все по-често казват, че настроението е производителен фактор — казва директорът, като че ли продължава започнатата мисъл. — Това е вярно! Настроението обаче може да се помрачи от всичко и да е измежду хилядите неочаквани и досадни дреболии. Да се изключат или да ги сведем до минимум — ето задачата не е ли така?

И сам си отговори:

— Нужно е време, повече време за намиране на точни, рационални решения. Едно интересно философско изследване твърди приблизително такава мисъл: научният работник да има време за размишления, иначе той издребнява, превръща се в обикновен изпълнител, занаятчия в своята тясна област на знания. За директора, за стопанските, държавните и партийните ръководни кадри съществува друга опасност да затънат в потока от всекидневна оперативна работа и текучеството, което ги залива и не им остава време за размисъл, за научно синтезиране, а без него е невъзможна пълноценната дейност на ръководния деец в наши дни. И именно срещите с хората, всекидневното общуване с тях са извор на много богат материал за размисъл.

Леонард КРАПКОВ

ВЕСТИ

Предприятие „Рекорд" в Пловдив приключи първото полугодие на 1977 година с неизпълнен производствен план. За следващото шестмесечие направиха много по-отговорни задачи. Голяма бе потребността от мотокари за износ и за нуждите на страната ни.

На състоялите се партийни събрания, които обсъдиха как се изпълняват решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП от 1976 година, бяха разкрити съществени слабости и бяха направени предложения за подобряване на работата. Приета бе компенсационна програма, в която се очертаваха задачите на комбинатското ръководство, на заводските и цеховите ръководители и на обществените организации. Тя гарантираше месечното производство на необходимия брой мотокари. За изпълнението й бяха връчени 42 партийни поръчения на всички номенклатурни и резервни кадри на партийния комитет. В определени дни на седмицата стопанското и партийното ръководство изслушваха отчети как се осъществяват дадените задачи по партийна и стопанска линия.

Нов тласък бе даден и на социалистическото съревнование като резултатите се отчитаха на специални табла. На победителите се връчваха флагчета, а за слабостите се пускаха мълнии и тревоги.

Плодовете на добре воденото социалистическо съревнование най-силно се почувствуваха в бояджийското и шасийното отделение. При постижение 35-40 боядисани машини, в ударните дни се достигна до 63. Шасийното отделение 24 пъти бе носител на преходното знаме и извоюва правото да го притежава постоянно.

Партийният комитет на комбината „Рекорд" на дело показа, че когато се прилага политически подход, с успех се преодоляват и трудностите.

Digitized by Google

СРЕД РУМЪНСКИТЕ ДРУГАРИ

Срещите в социалистическа Румъния както с главния редактор на сп. „Муика де партид" Паул Радован и членове на редакционния колектив, така и с редицата партийни и стопански дейци в Букурещ, в окръг Дъмбовица бяха много радушни, пропити с чувство на дълбока любов и приятелство към нашата страна и партия. Всички говореха с много обич за България, за нашата вековна дружба, за успехите на двете социалистически страни.

Румънските комунисти, всички трудещи хора сега влагат всички сили за изпълнение решенията на XI конгрес на Партията, който приде програмата за изграждане на всестранно развито социалистическо общество и за прехода на Румъния към комунизма. Начело на този кипеж са Румънската комунистическа партия, румънските комунисти.

РАБОТАТА С ПАРТИЙНИЯ АКТИВ

Важен въпрос, на който румънските другари отделят голямо внимание, е работата с партийния актив. Според думите на др. Радован това е една огромна армия, която достига цифрата 500 000 комунисти. Главна грижа на Партията е тази сила да бъде правилно разпределена, да се повишава нейната боеспособност и компетентност. Стремежът е така да се работи с кадрите, че да не се създават условия и възможности те да изпадат в консерватизъм и делячество, до една много тясна специализация, което може да нанесе вреда на делото. Активът трябва да се намира в постоянно движение — такъв е изводът и в това се състои и едно от основните направления в работата с него. Практика става работниците и сътрудниците на отдел „Организационен" след това да работят в отдел „Пропаганда и агитация" или в стопанските отдели, което им дава възможност да добиват не само организационни навици, но и по-широка култура, да опознават голям кръг от проблеми. Същото важи и за работниците на другите отдели. Не може да бъде добър организатор онзи партиен, пък и всеки обществен деец, който не е и добър пропагандист и агитатор, който не познава основните проблеми, по които работи в Партията.

Трудно би обхванал и решил сложните задачи, които стоят пред него, VI районен комитет на Партията в Букурещ със своя апарат от 28 души, ако не се опира на голямата си армия от активисти, като се започне с членовете и кандидат-членовете на комитета, та се стигне до различните комисии, изградени към неговите отдели. Към стопанския отдел например са създадени няколко комисии от активисти, които помагат и упражняват контрол по основни проблеми: по машиностроенето; по леката промишленост; по модернизацията и автоматизацията на производството; по изучаването и внедряването на техническия прогрес и достиженията на научно-техническата революция; по капиталовложенията; по снабдяването; по вноса и износа. Към отдел „Организационен" са изградени комисия по работата с кадрите и комисия по регулиране състава на Партията. Към отдел „Пропаганда и агитация" е създаден съвет по проблемите на пропагандата, възпитанието и културата, който работи по тези въпроси не само с партийните организации, но и координира дейността и усилията и на другите обществени и политически организации в района, за да не се допуска разнообразие, извращения и претрупаност.

Комисиите не само разработват отделни проблеми, оказват помощ и контрол върху дейността на партийните органи и организации, но твърде голяма е тяхната роля и конкретна помощ на пленумите и бюрата при подготовката на важни задания. Те участвуват активно в проверките, които се извършват по места, в подготовката на материалите за доклади и проекторешенията, дават своя принос не само като партийни дейци, но и като специалисти в отделните области. След като решенията са взети, активно работят за тяхното изпълнение.

Тая взаимовръзка и участие не само в разработката на проекторешенията, но и в борбата за тяхната реализация има извънредно важно значение. Това помага най-непосредствено да се свързват теорията с практиката, теоретическите кадри с живота, правилно да се решават проблемите, предпазва от увлечения и изсилване, от вземането на нереални решения, които понякога може да нямат реално покритие. Повишава отговорността на кадрите както

Digitized by Google

за подготовката на решенията, така и за тяхното изпълнение.

Практика е комисиите да се оглавяват от секретари или от членове на бюрото на районния комитет на Партията. С това се цели не само да се упражнява по-компетентно ръководство, но и бюрото, неговите членове да бъдат постоянно в течение на проблемите, по които се работи, и да оказват конкретна и навременна помощ, да правят правилни и задълбочени обобщения и изводи за положението в районната партийна организация.

Една от неотдавнашните проверки на комисиите по производствените въпроси дала голям икономически ефект. С какво се занимали те? Направили задълбочен анализ заедно с партийните организации и стопанските ръководства на разпределението и разположението на машините във всички предприятия на района, проверили какви площи биха могли да се използват за производствени цели. Оказало се, че много складове, както и други площи, нерационално се използват, на други места — особено във високите помещения и халета, направили нови междинни надстройки под формата на балкони. Благодарение на всички тези мероприятия освободили за производствени нужди, главно за поставяне на машини, над 14 хиляди квадратни метра площ.

Особено голяма помощ оказват комисиите на младите кадри, които се нуждаят както от изковаването на организационни навици и овладяването на управленческото изкуство, така и от по-нататъшното повишаване на професионалната квалификация. Сериозни грижи полагат и за ония ръководители, които смятат, че са стигнали тавана, че не може в предприятието нищо повече да се направи, че са изчерпани всички възможности. Целта е да им се покаже, че не бива да хленчат, да се стъписват пред трудностите и т. н.

Какво друго е характерно за членовете на тия комисии, за партийния актив на VI район на РКП? Това, че те работят не само и главно като специалисти в определената област, но задължително изискване към тях е също така да бъдат и добри агитатори и пропагандисти. За тая цел те активно участвуват в работата на партийния комитет, с тях редовно се правят инструктажи, участвуват често и в инструктажите, отчетите и срещите, които се правят в РК с партийните секретари, с директорите на предприятия и пр. Периодично участвуват в заседанията на бюрото, когато се обсъждат въпроси и вземат решения по работата на първичните партийни организации. Много активисти преминават през различните партийни школи и курсове.

— Главното, което искаме да подчертаем — изтъкна Марин Неделну, първи секретар на VI районен комитет на Партията, — е, че този актив е наш резерв, от нашата работа с него зависи ще имаме ли добре подготвени кадри. Затова следим всички тия другари да имат партийни поръчения и как те ги изпълняват. Активът взе дейно участие и във възстановителните работи в района, пострадал силно от земетресението. Във всяка къща, на всеки етаж имаше активисти — представители на РК, които по цяла седмица не се прибираха у дома.

ГЛАВНА ЗАДАЧА — КАЧЕСТВОТО

Един от основните въпроси, който стои в центъра на полезрението на партийните комитети и организации в Румъния, е борбата за качеството на продукцията.

Във всички предприятия, които посетихме, другарите с разбиране и грижи говориха за мерките, които вземат в това направление. Могат да се посочат най-различни инициативи и почини, най-различни мероприятия, много от които имат постоянен характер. Станали са, както казваме в такива случаи, шаблон в работата, като се почне от партийни събрания и заседания, обсъждания в стопанските и обществените органи, и се свърши с набелязване организационно-технически мероприятия и пр. Но не за тях е думата. Думата е за кипежа, за неспокойството на румънските другари да търсят и нещо ново, специфично за конкретните условия, което по-силно да въздействува и да увлича.

Огромно предприятие с над 4000 работници е текстилният комбинат в град Пучеаса. Един от главните проблеми, който решава предприятието, е, както изтъкна секретарката на партийния комитет Кьоран Марчела, проблемът за качеството. Десетките беседи, информации, богатата нагледна агитация, витрините по качеството, всичко това съвсем очевидно потвърждава думите на партийната секретарка. С любов обаче тя говори за една нова форма — рожба на тяхното предприятие, — артистичните бригади. Тези бригади се състоят от 7—8 души начело с отговорник и са избрани из средата на най-добрите производственици — рационализатори, ударници и пр. На основата на получени материали, разговори с партийни секретари, със стопански дейци, на проучвания на място се съставят програми, които се изнасят под формата на декламации или песни и се бичуват допуснати слабости или се изтъкват големи постижения. Тия програми траят 10—15 минути. Изнасят се преди или след завършване на работата и се подготвят с определен, уточнен сюжет — рамо до рамо с качеството; искаме да критикуваме; добри постижения. Трябва да се каже, че тия програми имат голям ефект, защото се отнасят до конкретни факти, свързани с отделни лица, въздействуват пряко и силно, и то в повечето случаи със сатиричен заряд.

По инициатива на заводския партиен комитет във всеки цех е поставена витрина на качеството. Какво е характерно за нея? Във витрината се поставя не само бракуваната продукция с името на работника, който я е допуснал, но предварително се извикват работникът, майсторът и сменният ръководител, които отговарят за тая

Digitized by Google

продукция, изяснява се докрай въпросът, търси се делът на вината на всеки и чак тогава се поставя във витрината. Същото се прави и когато трябва да се популяризират постиженията, опитът на отделни работници, майстори, ръководители. В тематиката за обучение на кадрите, на работниците много въпроси пряко са свързани с проблемите на качеството.

Интересен опит в борбата за качеството има и завод „Трикодава" в Букурещ. Трикодава — на румънски означава крепост на трикотажа, е най-големият завод за трикотаж в Румъния с над 4500 работници. Неговата история е кратка. Построен е само преди 10—11 години на празно място, започнал работа без опитни, подготвени кадри, като изключим ръководството и някои майстори. Инженерите били всички млади хора, току-що излезли от университета. Тук и те заедно с работниците се учили и създавали собствен опит, повишавали своята квалификация, защото това производство било уникално, нямало други такива предприятия. А досега тук са обучени над 8000 работници, голяма част от които са преминали в други предприятия.

И сега заводът след малко повече от 10 години е съвсем млад — средна възраст 22—23 години, а само преди няколко години тя е била под двадесет. Тук работят над 3000 младежи. Заводът произвежда предимно за износ, което още повече повишава отговорността за производството на повече и по-доброкачествена продукция. Затова голямо внимание се обръща на квалификацията както на работниците, така и на майсторите, и ръководителите. В това отношение се организират редица курсове, школи, беседи, дори училища, където младежите повишават своите знания. Често пъти да се обучат дадени кадри не е толкова трудно, по-трудното е след като си ги обучил, да ги задържиш, за да могат още повече да повишават квалификацията си, да се превърнат в истински творчески личности, които милеят за предприятието и мислят за неговото по-нататъшно издигане и развитие. Добро качество могат да дават много добре квалифицирани ръководители и работници, които в тънкости познават изискванията на всеки продукт, на всеки детайл и следователно могат да допринасят и за неговото по-нататъшно усъвършенстване, за подобряване на качеството.

Партийният комитет, административното ръководство правят всичко възможно да създават най-добри условия за труд и живот на работниците в завода. Наистина в завода има като че ли всичко — и стол, и медицинско обслужване, постоянно се осигуряват апартаменти за трудещите се и условия за спортуване и ръководителите са постоянно сред хората. Особено грижи се отделят за младите работници. За тях се организират често екскурзии, забави, имат изградени театрален и певчески състав, който взема участие в организирания фестивал „Песни за Румъния", активно участвуват в съревнованието. Неотдавна било организирано едно интересно мероприятие на тема: „Младите питат, възрастните отговарят". Един от въпросите, който предизвикал много оживени изказвания и размисли, бил: „Дали съществува ключ на щастието в семейството и дали вие успявате да го отключите?"

Особено големи тържества се организират при навършване на пълнолетие (18-годишна възраст) на младежите. На тях се канят представители на други предприятия, присъствуват задължително представители и на партийното и административно-стопанското ръководство. Един от тях обикновено произнася слово, в което обрисува живота на младежа пълнолетник, запознава останалите с изминатия от него път, с трудовите му постижения и слабости, отбелязва на основата на всичко това какъв според ръководството би трябвало да бъде по-нататъшният път на този младеж — учебно заведение, преквалификация или да продължи в същия сектор, в който работи и какво трябва да направи за по-нататъшното си издигане. Изобщо стремежът е да се очертае перспективата пред младежите, да им се посочи най-верният и правилен път към живота.

В предприятието е изграден и съвет на първенците, който често пъти организира срещи за обмяна на опит, а също така и редица ценни инициативи, като: „Какво правиш ти, какво прави този до тебе" С момичетата в общежитията се организират немалко курсове и други мероприятия по проблеми като: как да посрещнем гости, как да подредим апартамента, по възпитанието на децата, запознаване със законите и пр.

Както се вижда, всичко е насочено към една цел — да се създаде любов към предприятието, да го чувствуват всички като свой роден дом, да работят най-активно в него.

ОБУЧЕНИЕТО НА ПАРТИЙНИТЕ СЕКРЕТАРИ

Голямо внимание партийните комитети и организации обръщат и на подбора и обучението на секретарите на първичните партийни организации. Стремежът е за партийни секретари да се избират най-добрите комунисти, хора с опит и с култура, с добра политическа закалка и организационни навици. Партийните комитети полагат не малко грижи за активна и непосредствена работа с партийните секретари, практика е отделни техни членове да отговарят и активно да работят и да помагат на една или повече първични организации, да поддържат най-тесен и непосредствен контакт с техните секретари. Много полезно е и това, че голяма част от секретарите на първични организации са членове на партийните комитети, което им дава възможност не само да бъдат в течение на решенията, които взема комитетът, и да вземат мерки за бързото им реализиране, но и да имат поглед върху цялостното поло-

Digitized by Google

жение в предприятието, цеха и пр., да разширяват своя политически кръгозор и организационен опит, да повишават своята отговорност, защото решават не само проблеми на участъка, в който работят, но и на цялото предприятие, цеха, строителния обект.

Хубав е стремежът на почти всяко важно събрание на първичните организации партийните комитети да осигуряват свои представители. Не е нужно те винаги да се изказват, но това допринася да са в течение на проблемите, ако е необходимо да окажат помощ, по-добре да информират партийния комитет, да бъдат в курса на задачите, които стоят пред отделните първични организации.

Големи грижи партийните комитети полагат и за обучението на партийните секретари. Това е напълно естествено и необходимо, защото партийният секретар е душата на партийната организация, от неговата дейност, умение и опит зависи главно цялостната дейност на партийната организация. Затова секретарите трябва да имат сериозна подготовка, да бъдат постоянно в курса на задачите, които се решават в национален мащаб в рамките на окръга и предприятието. Естествено, когато се говори за обучение на партийните секретари, не се разбират само формите на партийна просвета, но и цялостната организационна и идеологическа работа, която се извършва с тях.

В комбината за специална стомана в гр. Търговище — окръг Дъмбовица, всеки понеделник секретарят на заводския партиен комитет провежда срещи с партийните секретари в завода, които имат предимно оперативен характер. Там те накратко се отчитат и им се поставят предстоящите задачи. Тая форма се е наложила, тя е известна под названието час на секретаря и редовно се осъществява. Поради своя оперативен характер тя бързо мобилизира, но същевременно допринася да се обменя опит, да се повишава отговорността на партийните секретари за срочно и делово изпълнение на задачите.

Независимо от голямата заетост на партийните секретари, разбира се, като се подхожда съвсем конкретно, на тях им се възлага още едно много важно поръчение — да бъдат и пропагандисти, което способствува да повишават идеологическата си подготовка, да знаят повече от останалите комунисти, да развиват у себе си ораторското изкуство, изкуството да беседват и общуват с хората. Онзи, които не могат да бъдат пропагандисти, се включват в системата за партийна просвета, изпращат се в различни школи, курсове и пр., упражнява се по-голям контрол върху тяхното обучение с оглед също така да се подготвят и за пропагандисти.

Наред с грижите за повишаване на политическата подготовка на партийните секретари не малко внимание се отделя и за издигане на професионалната им квалификация. Защото не може партийният секретар да учи другите, да изисква от тях, ако той самият не познава проблемите на производството, ако не е добър производственик.

И тук е въведена практиката и широко се прилага редовно да се събират административно-стопанският ръководител, партийният секретар, профсъдействието и комсомолският секретар и да обсъждат и решават в оперативен характер неотложни проблеми на производствената работа.

Всяка година окръжният комитет на Партията в Дъмбовица организира 5—6 дневни курсове с партийните секретари, на които подготвени лектори от ЦК на РКП, от Висшата партийна школа от окръжния комитет на Партията ги запознават с най-актуалните проблеми на партийната, държавната и производствената работа. Тази постоянна дейност с партийните секретари се допълва с в екимесечните полудни на партийния секретар, където не само се изнасят лекции, но се правят и инструктажи, секретарите се отчитат за своята работа, обменят ценен опит помежду си, срещат се с ръководителите от окръга и града. Изобщо полагат се грижи партийните секретари да добиват колкото се може по-обширна и по-компетентна информация, която им помага да повишават своя кръгозор, по-умело и умно да организират своята работа, да ръководят партийните организации, които са им гласували това високо доверие — да ги избират за секретари на първичните партийни организации.

Димитър СТАНОЕВ

Digitized by Google

СНИЖЕНИЕТО НА СЕБЕСТОЙНОСТТА Е ВЪПРОС И НА ВЪЗГЛЕД

Използването на грубите фуражи ще даде рязко отражение върху ефективността на животновъдството. За съжаление обаче все още се срещат остарели предубеждения, че с тях не може да се получи висока продуктивност. Практиката на някои наши АПК опровергава това схващане, опровергава го и отношението, което се създава в страни с развито животновъдство. Тук поместваме (преведена с малки съкращения от списание „Партелет") статия за опита и отношението, които се създават към този проблем в Унгарската народна република.

Един от източниците за снижение на себестойността на продукцията в селското стопанство е оползотворяването на страничните продукти. Това се признава вече от мнозина и на тази база можем сигурно да разчитаме на напредък. Изискването е правилно, тъй като в наши дни в селското стопанство се пропиляват милиони тонове странична продукция (отпадъци), макар че голяма част от нея би могла да се оползотвори от животновъдството.

Милиони тонове царевичак, цвеклови листа, слама и други се унищожават всяка година. Неволно възниква въпросът: щом става дума за такива количества, дали действително царевичакът, цвекловите листа и сламата са странични продукти. Ако са годни за фураж (а това е доказано), тогава може би грешката е в наименованието им или още по-скоро в схващането на някои ръководители и специалисти на селскостопанските предприятия.

Нека да се спрем на този въпрос. Научно е доказано, че при добив от царевицата 400 кг зърно от декар енергийното съдържание на същото е 950 000 килокалории, докато енергийното съдържание на считания за неценен и предвиден да се изгори царевичак е 210 000 килокалории. При захарното цвекло при предполагаем добив 3,5 тона от декар енергийното съдържание на главния продукт е 1 310 000 килокалории, а на „страничния продукт" около 600 000.

В кооператива в Полгард от окръг Фенер започнаха от 1970 година да се занимават на научна основа с използването на страничните продукти. Висшият институт по селско стопанство в гр. Капошвар подпомогна стопанството и връзките помежду им сега са редовни. Началникът на отдел „Консултации" към института др. Марта Шандор често посещава Полгард. Тя оказва помощ със съвети и проследява опита. Свързването на науката с практиката е от голяма полза за стопанството.

Неотдавна председателят на стопанството Шандор Ференц докладва пред партийната организация как се изпълнява Решение № 5 на ЦК от декември 1974 година. В плана за работа на ръководството се предвижда във всеки отрасъл да се направят икономии, като най-много ще се постигнат именно чрез оползотворяването на страничната растениевъдна продукция от животновъдството — главно в говедовъдството. В отчета се каза, че и през миналата година прибраха страничната продукция от зеления грах. През периода на прибирането част от стъблата бяха изхранени на зелено, но всяка година от тях приготовляват около 5000 тона силаж със себестойност за един тон 70 форинта. Другият главен фураж е приготвеният силаж от царевични стъбла и цвеклови листа, от който поради трудните за прибиране условия през 1975 година се осигуриха 600 тона. Неговата себестойност беше 90 форинта на тон.

В Полгард храненето на кравите и юниците се базира изцяло на страничните продукти. С тях се хранят и говедата за угояване. От изчисленията на ръководството на стопанството се вижда, че това има голямо значение за добрите резултати в производството. Ако силажът, който се приготовлява от странични продукти, би се заменил със зелената маса на силажна царевица първа култура, за това ще е необходима площ от 2000 дка, което от своя страна би довело до намаление на общата (валовата) продукция с 2,5 млн. форинта. Но това е само едната страна при използването на страничните продукти. Според твърдението на Козари Карой — главен зоотехник на стопанството, горе-долу такава сума се получава и от намаление себестойността на литър мляко, когато се изхранва отпадъчният продукт. Той счита също за предимство, че като се базира на стабилна и евтина фуражна база, могат да увеличават значително бройките животни. Сега в стопанството на 1000 дка се падат 21 крави. Миналата година угоиха 280 говеда, което беше възможно благодарение на голямото основно стадо.

Цифрите недвусмислено сочат необходимостта за използване на страничните продукти. Специалистите на стопанството, които с всяка измината година се убеждават в предимството на това, непрекъснато под-

Digitized by Google

чертават многото трудности, които съпътствуват прибирането на страничните продукти. Причината по тяхното мнение е, че в по-голямата част от кооперативите специалистите базират говедовъдството на изхранване от основни фуражни култури. Вярно, че това производство е по-скъпо, но е значително по-леко. Според партийния секретар Наг Янош през периода на върховото грудово напрежение — месеците септември и октомври, както ръководителите, така и работниците извършват свръхчовешки труд. Компетентното организаране на прибирането изисква съзнателна и упорита работа. Всички монтьори са подготвени и за трактористи, за да могат машините да работят без прекъсване.

Преди започването на есенното прибиране на фуражите на партийно събрание се обсъждат задачите, тъй като в трудния период е безусловно необходимо личният пример на комунистите. Партийното ръководство полага големи грижи при напрегнатото положение да се създаде необходимото сътрудничество между отделните отрасли — механизация, растениевъдство, животновъдство.

Напрегнатото положение през периода на прибирането се дължи и на липсата на достатъчно специализирана техника за тази дейност. Това налага по използването на страничните продукти да се търси отговорност не само от ръководителите и специалистите в стопанствата, но и да се изискват такива машини от промишлеността, с които по-лесно ще се извърши тази важна за народното стопанство работа.

По-голямата част от стопанствата, след като приберат царевичните кочани и извозят в завода захарното цвекло, поради недостиг на машини или работна ръка оставят на полето царевичака и цвекловите листа. В кооператива „Червена звезда" — Полгард предпочитат да се заемат с преодоляването на трудностите, дори и при дъждовен период, като прибират необходимите за изхранването на говедата странични продукти. Според Марта Шандор, за да могат стопанствата гарантирано и при добро качество да прибират страничните продукти, са необходими 80 процента повече машини от наличните сега. Тя счита за целесъобразно стопанствата да не продават на вторични суровини бракуваните трактори и прибиращи машини, а да ги ремонтират и да ги използват само за прибирането на страничната продукция по един два месеца в годината. Вярно, че това е временно решение, но то ще бъде добро дотогава, докато не се създадат условия за промишлено прибиране на страничната продукция.

Проблемът за снижение на себестойността досега беше проучван главно от гледна точка на създаването на условия за прибиране на страничните продукти и бяха споменати въпросите, свързани с осигуряване на условия. Докато не се преборим с неправилния възглед на ръководителите и специалистите от промишлеността, която произвежда селскостопански машини и на стопанствата, използването на страничните продукти ще остане само пожелание или пък ще бъде съвсем бавен напредък. Голямата задача на партийните организации е да се измени този възглед. Не трябва да се води привидна борба, а така да работим, както партийната организация в стопанството — Полгард. Трябва да се мобилизират партийните членове, бригадите за социалистически труд да се посещават стопанските ръководители за подобряване условията на прибиране. Партийните организации в стопанствата трябва да бъдат подпомагани от партийните и държавните органи за осъществяване на задачата.

Когато става дума за оползотворяване на страничните продукти и снижение на себестойността, кооперативът в Полгард се сочи като добър пример. През последните 6 години там имаше над 100 срещи за обмяна на опит или посещения на делегации. Участниците се изказаха с признание за успехите на стопанството по използването на страничните продукти.

Често обаче на едно или друго съвещание критикуват стопанството, когато се разглежда равнището на млекопроизводството. В Полгард през миналата година е получен среден млеконадой 2780 л. Това фактически не е високо постижение. Но трябва да се има предвид, че беше постигнат от 510 крави, без да се хранят с концентрирани фураж при себестойност на 1 л мляко 4,68 форинта. Същевременно сочат за пример много други стопанства за постигане на 3000 л среден млеконадой от крава при много по-висока себестойност на млякото. В селското стопанство засега все още на базата на средния добив оценяват работата на едно или друго стопанство, като на заден план отива анализът на показателите за ефективността и себестойността. Спокойно може да твърдим, че с оползотворяването на страничната продукция производството на кравефермата в Полгард е икономически по-ефективно, въпреки по-ниския млеконадой от крава в сравнение със стопанствата, които са постигнали 3000 л при хранене с основните фуражни култури, със значително по-висока себестойност. От гледна точка за икономическата ефективност основното е не едностранчиво взетата продуктивност, а оформянето на съотношението разходи — добив.

Ръководството и кооператорите от Полгард и в бъдеще ще вървят по по-трудния но икономически по-ефективен път.

Мхок ШАНДОР

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 18
1977
ДЕКЕМВРИ
☆
година
XXI

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

РЕШЕНИЯТА НА XI КОНГРЕС И ЮЛСКИЯ ПЛЕНУМ — МАТЕРИАЛНА СИЛА И ЖИВИ ДЕЛА

Уводна — Ускорител на нашето развитие 3
С. Симеонов — Основа за устойчива продуктивност 7

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ

Г. Бърдаров — Единство на идеологическата и организационната дейност 11

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

Заводският комитет

С. Съботинов — Главното в новия подход 20
Н. Винчев — Основен критерий за оценка 29
К. Димов — Силата на контрола 34
П. Христов — С грижи и внимание към кадрите 38
Р. Кулева — В центъра на дейността 42

ПАРТИЯТА И ОБЩЕСТВЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

***** — Плодотворно десетилетие 46

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ В ПАРТИЯТА

Д. Станоев — Барометърът на вътрешнопартийния живот . . . 52

ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

М. Марков — По-голяма целенасоченост при планирането . . . 58
К. Шишкова — Важна страна на ръководството 65

СЕКРЕТАРЯТ — ЦЕНТРАЛНА ФИГУРА

Й. Хаджиев — Професионална компетентност и деловитост . . 69
К. Радойков — От заседание до заседание 74

Digitized by Google

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Л. Герчиков — С устрем към утрешния ден 77

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Д. Минчев — Индивидуалната политическа работа 81

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА

А. Йовков — С критерия и взискателността на юли 87

ОТГОВОРИ НА ВЪПРОСИ

* * *

Съдържание на година двадесет и първа — 1977 година . . . 90

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **А. Веселинов, К. Иванов, Н. Иванов** (отговорен секретар), **Л. Петков** (зам.-главен редактор), **Л. Пирончев, П. Радев, М. Ралчева, И. Рачев. Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП Т ел. номератор 84—01
Годишен абонамент 4,60 лева. Отделна книжка 0,30 лева.
Пор. 2682. Тираж 50 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 20. XII. 1977 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

РЕШЕНИЯТА НА XI КОНГРЕС И ЮЛСКИЯ ПЛЕНУМ — МАТЕРИАЛНА СИЛА И ЖИВИ ДЕЛА

УСКОРИТЕЛ НА НАШЕТО РАЗВИТИЕ

Всичко, което е завоювано през изтеклите пет години от изпълнението на Декемврийската програма за по-нататъшно повишаване жизненото ни равнище, е дело на нашата Партия, на партийните организации, на целия народ. То е резултат от усилията на милионите труженици, почерпили вдъхновение от изключително плодоносния ленински априлски курс на Партията.

Грижата за човека като основно съдържание на политиката на Партията намери в реализирането на Декемврийската програма най-ярък израз. Партийният девиз „Всичко в името на човека, всичко за благото на човека!" се изпълни с нова сила. Голяма заслуга за това има първият секретар на Централния комитет др. Тодор Живков, под чието непосредствено ръководство беше разработена тази забележителна програма за по-нататъшно повишаване жизненото равнище у нас.

Постигнатото в борбата за нейното изпълнение е с много измерения. Преди всичко изминалите пет години са най-плодоносните в областта на социалната политика на Партията през целия период на социалистическото строителство у нас.

Високите и устойчиви темпове на нарастване националния доход в нашата страна позволиха през годините след Декемврийския пленум непрекъснато да се повишават доходите на населението. За периода 1972—1976 г. те са се увеличили средногодишно с пет и половина на сто. Повишиха се минималните заплати, както и възнагражденията на заетите в просветата, в здравеопазването и на някои категории трудещи се, които работят при изключително тежки условия.

Успешно се осъществява набелязаната от Декемврийския пленум линия на по-нататъшно сближаване жизненото равнище на селяните кооператори, работниците и служителите. Още през 1975 г. бяха изравнени доходите на тези две категории от населението.

По-нататъшно развитие получи и пенсионното дело. През 1976 г. бяха изплатени с 41 на сто повече пенсии, отколкото през 1972 година. Средният годишен размер на една пенсия се е увеличил за този период със 140 лева. Извърши се осъвременяване на всички пенсии, отпуснати до 1970 г. Уеднаквиха се условията за пенсиониране на земеделските стопани кооператори с тези на работниците и служителите. Повишиха се с 10 лева пенсиите за старост на навършилите 70 години земеделски стопани. Въведе се отпускането на социални пенсии на нетрудоспособни граждани.

Digitized by Google

Значително се увеличиха и обществените фондове на потребление. Делът им в общия обем на номиналните доходи нарасна от 17,9 на сто на 19,4 на сто. На едно лице от населението те достигнаха през 1976 г. 396 лева, което означава, че са се увеличили със 107 лева в сравнение с 1973 г. Нараснаха чувствително обществените фондове за потребление, насочени към заведенията за отглеждане, възпитание и обучение на подрастващото поколение. Това е израз на стремежа за поемането постепенно на цялата му издръжка от обществото.

През 1976 г. в детските градини бяха обхванати 75,7 на сто от децата на възраст от 3 до 7 години и делът на целодневните детски градини нарасна чувствително.

Огромни придобивки получиха майките преди всичко със значителния допълнителен отпуск след отпуска по бременност и раждане за първо, второ и трето дете. Уеднаквиха се условията за изплащане на добавки за децата при селяните кооператори и при работниците и служителите.

С тези последователни грижи може да се обясни и повишаването на раждаемостта, която от 15,3 на 1000 достигна през 1976 г. 16,5 на 1000.

Вече 42,8 на сто от учащите се от 1 до 8 клас са обхванати в полуинтернати при предвидени по програма 35 на сто за 1975 г. Въведе се система за безплатно предоставяне от училищата учебници за всички учащи се в системата на основното образование. Вече 41 на сто от студентите получават стипендии, а изплатените за тях суми са 79 на сто по-големи от тези през 1972 г.

Повиши се също така равнището и се подобри структурата на потреблението. То се доближи до научнообоснованите норми, а в някои случаи дори ги надхвърли. Увеличено е потреблението както на хранителните и нехранителните стоки, така и на предметите за дълготрайна употреба. Още през 1975 г. на 100 домакинства се падаха вече 57 телевизора, 59 електрически перални, 59 хладилника, 15 леки коли — резултати, които надхвърлят предвиденото по Декемврийската програма.

Търговското и битовото обслужване, общественото хранене и здравеопазването също отбелязаха напредък. Разшири се, и то на по-високо съвременно равнище, материално-техническата база на търговията. През изтеклия период магазините се увеличиха с 2200, а само супермаркетите се утроиха (от 91 на 261). Значително нарасна обемът на битовите услуги — пране, химическо чистене и др. Броят на заведенията за обществено хранене се увеличи с 11,2 на сто. По-голям стана болничният и санаториален леглови фонд в системата на здравеопазването.

Значителна крачка напред беше направена и в жилищното строителство.

Премина се на 5-дневна работна седмица.

И въпреки че наред с огромните успехи има и нерешени докрай проблеми, като по-пълното задоволяване нуждите от жилища, преодоляването на дефицитността на някои стоки и издигането на равнището на общественото обслужване, това не попречи да се изяви основната отличителна черта на Декемврийската програма — нейната комплексност. Нещо повече, обхватът ѝ непрекъснато се разширява, в него се включва задоволяването на все нови и нови потребности.

При това не бива да се забравя перспективният характер на тази програма — тя е разчетена за 15—20 години. От тази гледна точка стойността на постигнатото се повишава значително. А всеобщата убеденост в нейната жизненост стана още по-голяма.

Повишаването на жизненото равнище трябва да бъде задължение и грижа не само на държавата, на обществото, но и на всеки тру-

Digitized by Google

дещ се. Тази постановка, формулирана от др. Тодор Живков, бе потвърдена по недвусмислен начин от живота.

Това основно изискване, дълбоко присъщо на социализма, при който народът е стопанин на страната, беше предявено с нова сила от Юлския пленум на Централния комитет на Партията през миналата година. В неговите решения се даде отпор на потребителския подход към проблемите на народното благосъстояние. Не може тези, които работят по-лошо, да искат да живеят по-добре.

На тази цел служи и Постановление № 5 на Централния комитет на БКП, Министерския съвет и Централния съвет на БПС за усъвършенстване организацията на работната заплата. Занапред все по-пълно ще се прилага социалистическият принцип за разпределяне според количеството и качеството на труда, за заработване всеки лев от работната заплата, за премахване уравниловката в трудовите възнаграждения. Очевидно труженикът, постигнал високи резултати в производството, трябва да се ползва също така с предимство пред този, който не изпълнява добросъвестно своите трудови задължения.

Юлската повеля е всеки от нас, където и да се намира — на конвейера, над чертожната маса, зад магазинния шанд, в кабинета, на трактора или в директорския кабинет, да влага цялото си умение и трудово усърдие, за да бъдат по-големи и по-качествени резултатите от неговата работа. За да се реализира докрай постановката на Десетия партиен конгрес: грижата за човека да се осъществява чрез грижата за цялото общество и грижата за обществото да се изявява чрез грижата за отделния човек. Колкото по-ефективно и качествено работим, колкото по-последователно осъществяваме социалистическите принципи на стопанисване, толкова по-бързо ще нараства националният доход, а с това ще растат и възможностите за все по-пълното задоволяване на материалните и духовните потребности.

По-нататъшното усъвършенстване на плановото ръководство на икономиката и социалистическата организация на труда създава нови предпоставки и стимули за нарастване на народното благосъстояние. Оценяването на стопанската дейност занапред в съответствие със степента на достигане и надминаване дългосрочните нормативи (критерии) осигурява неограничени възможности за нарастване общественото производство, за все по-пълното задоволяване потребностите на трудещите се. При тези нови условия нараства ролята на социалното планиране. Изпълнението и преизпълнението на социалните планове на трудовите колективи ще бъде още един стимул за повишаване ефективността и качеството на производството.

Израз на непрекъснатия стремеж към обогатяване с ново съдържание на Декемврийската програма са и последните решения на Централния комитет на Партията, Министерския съвет на НРБ, Постоянното присъствие на БЗНС и Президиума на Националния съвет на ОФ за самозадоволяване на окръзите и селищните системи с месо, мляко, яйца, риба, плодове и зеленчуци. Те призовават към използване докрай резервите, което става грижа не само на държавата, но и на всеки трудов колектив, на всеки труженик.

Едновременно с това жизненото равнище на народа трябва да се повишава в най-тясна връзка с по-нататъшното утвърждаване и развитие на социалистическия начин на живот. Всеки проблем, засягащ по-нататъшното издигане благосъстоянието на трудещите се, може да се решава успешно, само ако се държи сметка в каква степен допринася за укрепване устоите на социалистическия начин на живот.

В този смисъл по-нататъшното изграждане на развитото социалистическо общество ще се отличава и с дълбоки качествени изменения по целия фронт на жизненото равнище. От една страна, ще се появяват и развиват нови, по-висши потребности, и от друга — ще на-

Digitized by Google

стъпват съществени промени в структурните елементи на жизненото равнище. И това е напълно закономерно, тъй като вече сме решили в основни линии въпросите, свързани със задоволяването на насъщните потребности на хората от храна, облекло, обувки. В бъдеще все повече ще излизат на преден план онези потребности, от които зависи многостранното развитие на човека.

В областта на материалното потребление най-бързо ще нараства делът на благата от дълготраен характер, които служат за задоволяване на интелектуалните и естетическите потребности. С увеличаването на реалното свободно време ще се засилва стремежът към духовни ценности.

Всичко това придава сега изключително голямо значение на решителното подобряване качеството на стоките и услугите, на усъвършенстуването на жизнената среда, на предлагането на духовни ценности от най-висока класа. При това изискванията към качеството трябва да се разглеждат комплексно, в широк аспект и като издържани решения, и като разнообразие на асортимента от стоки и услуги, и като естетика, и като простота, и като удобство за живот на хората.

Израз на тази по-висока потребност са и все по-настойчиво предявяваните изисквания от страна на трудещите се за стоки с по-високи потребителски стойности. Несвоевременното им удовлетворяване може да подкопае стимулиращата роля на работната заплата.

Нужно е добре да се разбере и осмисли и другата страна на повишаването на жизненото равнище на народа — занапред на него да се гледа не само като на стремеж към все по-пълно задоволяване материалните и духовните потребности на трудещите се, но и като на фактор, стимулиращ развитието на производството. Това е особено важно измерение на ефекта от Декемврийската програма.

То е свързано със социалната и икономическата ефективност при решаване проблемите на повишаването на жизненото равнище. Социалната политика трябва да бъде още по-целенасочена с оглед да съдействува за по-бързото развитие на икономиката, за засилване на стимулиращата роля на отделните социални мероприятия, в това число и на тези, които се финансират от обществените фондове за колективно потребление. Ние не можем и не бива повече да се примиряваме с уравниловката при разпределение и използване на ресурсите. В бъдеще от всеки изразходван лев, предвиден за повишаване на жизненото равнище, трябва да търсим по-голяма социална и икономическа ефективност от тази, която беше реализирана досега. Това означава да се прилага строга стопанска пресметливост при осъществяването на всяко социално мероприятие.

Сега, когато страната има зад гърба си петгодишния опит от изпълнението на Декемврийската програма, увереността в бъдещите възможности е още по-голяма. Особено важна е позицията, която ще заемат занапред партийните комитети и организации, за да могат да оглавят успешно всенародната борба за повишаване жизненото равнище на трудещите се. Защото осъществяването на новия подход в повишаване жизненото равнище докрай е сложен политически, икономически, социален и идеологически проблем. То изисква усилията на цялата Партия, на целия народ.

Особено значение има сега широката политическа и разяснителна работа, която ще осигури пълен размах на по-нататъшното последователно изпълнение на Декемврийската програма в духа на юлските решения. От това до голяма степен зависи какво ще бъде непосредственото участие на трудовите колективи в нейното реализиране.

Особено важно е да се преодолява потребителският подход. Да се разбере от всички, че по-нататъшното повишаване жизненото равнище на народа зависи от приноса на всеки трудов колектив, на всеки тру-

Digitized by Google

женик. В това е ключът към успеха. От това най-много зависи сега Декемврийската програма за издигане народното благосъстояние да се превърне в още по-мощен ускорител на нашето движение напред. То изисква и занапред по-пълното задоволяване материалните и духовните потребности на народа да се свързва в най-голяма степен с политиката на Партията за бързо повишаване обществената производителност на труда, с широкото развитие на интеграцията с другите страни и преди всичко на всестранното сближение със Съветския съюз.

Партийните комитети и организации трябва да бъдат моторът на всенародното движение, те имат решаваща роля за изпълнение на социалната програма на Партията. Колкото повече се опират в това отношение на БЗНС, на Българските професионални съюзи, на Отечествения фронт и Комсомола, толкова по-значителни резултати ще бъдат постигнати.

Изпълнението на седмата петилетка — петилетка на висока ефективност и качество — трябва да осигури нови възможности за повишаване народното благосъстояние. Колкото по-добре изпълним годишния план, колкото по-напрегнат бъде насрещният план за следващата година, толкова по-голям ще бъде националният доход. Както работим днес, така ще живеем утре.

ОСНОВА ЗА УСТОЙЧИВА ПРОДУКТИВНОСТ

д-р СИМЕОН СИМЕОНОВ
сътрудник в отдел „Селскостопански" на ЦК на БКП

От посевните площи със зърнено-хлебните, зърнено-фуражните и маслодайните култури при средни биологични добиви ежегодно у нас се произвеждат не по-малко от 6—7 млн. тона груби фуражи, в които се съдържат над 2 милиарда кръмни единици. Опитът на СССР, ГДР и други напреднали страни показва, че при съответна преработка на грубите фуражи (нарязване на дребно, смесване с меласа и карбамид, впръскване на натриева основа за по-пълно разпадане на целулозата, превръщането им в гранули и брикети или запарване при висока температура) хранителната им стойност се повишава с повече от 50 на сто. В такова състояние те могат да изхранват целогодишно преживните животни в съчетание със силажа, сенажа, сочните и зелените фуражи, т. е. да се осигури типизирано хранене на животните, при което се получава висок хранителен и икономически ефект. Ако грубите фуражи се обработват, те могат да се използват по-пълноценно при храненето на говедата и овцете, а разходът на концентриран фураж да се намали с 50 на сто.

Решението на Политбюро на ЦК на БКП от 8. III. 1977 година за поврат в развитието на селскостопанското производство постави задачата храненето на говедата и овцете да става главно със сенаж, силаж и преработени груби фуражи, като участието на концентриран фураж се доведе до допустимия минимум. Целогодишното типизирано

Digitized by Google

хранене на отделните видове и категории селскостопански животни да стане основен начин на хранене през седмата петилетка.

Ръководството на Министерството на земеделието и хранителната промишленост прие програма за преработка на обемистите фуражи и използването им при храненето на преживните животни. По опита на Германската демократична република разработи модел за изграждане на специализирани предприятия за преработка на фуражите и снабдяване на фермите на АПК и ПАК на базата на съществуващите фуражни цехове и кухни, топлосушилни, силажовместилища, сенажни кули, сеновали и навеси, меласовместилища и други. Утвърден бе правилник за организацията на контрола по качеството на фуражите в системата на Националния аграрно-промишлен комплекс. Издадена е временна наредба за определяне на качеството и хранителната стойност.

Предвижда се разширяването, реконструирането и модернизирането на фуражни цехове и доизграждането на фуражни кухни. Цеховете и кухните ще се дооборудват с гранул-преси, парови инсталации, складово стопанство и транспортни машини с оглед всяка година да се увеличава количеството и качеството на преработените груби фуражи. Разработени бяха нови системи за целогодишно типизирано хранене на кравите с постоянна по състав дажба. Министерският съвет с постановление от 21. XI. 1977 г. задължи ръководствата на ОНС, АПК и другите селскостопански организации да организират съхраняването на грубите фуражи и цялостната им преработка, като се използва нашият опит и опитът на СССР и ГДР.

* * *

За изпълнение на тези партийни и правителствени решения има създадени условия и предпоставки. В АПК и другите селскостопански организации има над 1000 фуражни кухни и 100 цеха за обработка на грубите фуражи. При осигуряване на денонощна многосменна работа в тях могат да се преработват десетки хиляди тонове груби и сочни фуражи. През 1977 година в стопанствата на АПК, ПАК и другите селскостопански организации са прибрани и съхранени милиони тонове слама от житните и бобовите култури, царевични стъбла и какалашки, слънчогледови пити, цвеклови чела, листа и резанки. Необходимо е сега да се поднесат на животните в преработен вид, за да бъдат най-рационално и ефективно оползотворени. Това ще зависи от активността на партийните, държавните и стопанските органи и организации. Както каза др. Тодор Живков на Националното съвещание на 22.VII. т. г. в Ловеч, и тук проблемът опира до субективния фактор, до кадрите, които бързо и на дело трябва да изменят мисленето и подхода си.

В някои окръзи партийните, държавните и стопанските ръководства се заеха много сериозно за реализиране на дело тази задача и резултатите не закъсняха. Например в Толбухински окръг под непосредственото ръководство на ОК на БКП и окръжния народен съвет през последните три години в АПК усилено се изграждаха фуражни кухни за преработка на грубите фуражи. С малки изключения преработката на грубите фуражи за говедата се извършва целогодишно, а за овцете през есенно-зимния и пролетен период. Само през 1976 година в окръга са преработени във фуражните кухни и са изхранени на животните 150 810 тона фуражи, което представлява над 44 млн. кръмни единици. В резултат на правилната политика на окръжните и местните партийни, държавни и стопански ръководители и на специалистите по отношение рационалното използване на грубите фуражи въпреки неблагоприятната 1975/1976 стопанска година средният млеко-

Digitized by Google

надой от фуражна крава в обществените стопанства на окръга се увеличи със 183 л, докато средно за страната бе намален с 45 л.

Работата по преработката и използването на грубите фуражи в Толбухински окръг продължава с неотслабваща сила и сега. В АПК има 113 фуражни кухни, които са разпределени съобразно потребностите на преживните животни към отделните ферми — за говеда, за овце или едновременно за говеда и овце. Дневно се преработват само за нуждите на кравите по 300—350 тона груби фуражи. Продължава да се повишава и продуктивността на животните. За десетмесечието на т. г. в сравнение със същия период на миналата средната продуктивност от крава е увеличена с 21 л мляко. Въпреки че в окръга има най-голям брой крави в обществените стопанства — 33 308 броя, то за същия период средният млеконадой достигна 2736 л при 2311 средно за страната.

Посочените резултати са плод на системна партийно-политическа работа и контрол. Всеки общински партиен комитет, всяко бюро на първична партийна организация извършва постоянна и активна разяснителна работа, провежда ежедневен контрол по изпълнението на поставените задачи. Интересното тук е, че партийно-политическата работа обхваща не само животновъдите, а всички, от които зависи това производство: механизатори, работници във фуражните цехове и др. Много общински комитети извършват ежедневен контрол, като организират дежурства на членове на бюрата там, където има опасност от проваляне на мероприятието. За всеки АПК има определен ден от седмицата, в който се отчита дейността в говедовъдството и овцевъдството главно в работата на фуражните кухни, преработените и оползотворени груби фуражи, работата с изпълнителските кадри и получените резултати. Тази задача постоянно се контролира от окръжния комитет на Партията. Периодично се правят проверки в АПК, редовно всеки месец се отчита работата на фуражните кухни, преработените и дадените на животните груби фуражи.

Подобно е положението и в Шуменски окръг. През август 1976 г. ОК на БКП проведе пленум за увеличаване производството на животинска продукция и най-ефективно използване на фуража на основата на типизираното хранене на кравите. Взетите от пленума решения и утвърдената програма изиграха значителна роля. Организира се целогодишна преработка и изхранване на грубите фуражи. Започна изхранването на силаж и сенаж и през лятото, разшири се използването на карбамида и карбизола при балансирането на дажбите, въведе се диференцирано и типизирано хранене на кравите. Към това мероприятие не се подходи единствено с административни разпореждания. Внимателно, с научна обоснованост бе проведена разяснителна работа с всички категории ръководители и изпълнители. Така от всички се разбра, че смяната в състава на дажбата и в режима на хранене предизвиква смущения в храносмилането, откъдето се намалява усвояването на хранителните вещества, а в много случаи у животните се появяват болести на обмяната на веществата и се повишава смъртността.

В резултат на целенасочената партийно-политическа и организаторска работа на бюрото на ОК на БКП, на градските и общинските партийни комитети, на първичните партийни организации в животновъдните комплекси и ферми, на повишената взискателност, на индивидуалната работа със специалистите и изпълнителските кадри и повишената съзнателност, поставената от пленума задача за преработката и изхранването на грубите фуражи и ефективното внедряване на типизираното хранене на кравите се изпълнява с успех. Това позволи млеконадоят от фуражна крава да се повиши през 1976 г. с 15 л, а за десетмесечието на 1977 г. със 78 л. През последните три години ок-

Digitized by Google

ръчт е на първо място в страната по средна продуктивност на крава в обществените стопанства.

Целогодишното преработване и използване на грубите фуражи и типизираното хранене на кравите в Толбухински и Шуменски окръг спомага освен за повишаване на продуктивността, също така и за намаляване на заболеваемостта и смъртността на животните. През 1976 и 1977 година смъртността по говедата и овцете за двата окръга е най-ниска в страната.

* * *

Има достатъчно ясни и категорични решения, има богат и разнообразен опит. Сега е необходимо навсякъде, а най-вече там, където са пропуснали ценно време, да започне и продължи упорита работа за:

— бързо завършване и пускане в действие на фуражните кухни и цехове, навеси и складове, намиращи се в строеж или преустройство;

— осигуряване на двусменна и трисменна работа във фуражните кухни и цехове за възможно най-пълно и качествено преработване на грубите и сочните фуражи, използването на карбамида при храненето на преживните животни;

— създаване условия за непрекъснато и целогодишно прилагане на типизираното хранене при по-голям брой крави.

За целта е необходимо под непосредственото ръководство и контрол на ОК на БКП, с активната помощ на общинските партийни комитети и първичните партийни организации в АПК и стопанствата да се укрепят създадените предприятия за прибиране, съхраняване, преработване и снабдяване на животновъдните ферми с обработени фуражи. В говедовъдните и овцевъдните ферми да се изградят изпълнителски групи (при възможност оглавени от комунисти), които да осигуряват редовно и целогодишно оползотворяване на грубите фуражи, силаж, сенаж, за прилагане типизирано хранене на кравите. Да се създаде система на отчитане и контрол, с която да се осигури целогодишната преработка на грубите фуражи в кухните и редовното хранене на говедата и овцете с обработени фуражи.

Общинските партийни комитети и бюрата на първичните партийни организации да провеждат системно политическа и организаторска работа със специалистите и изпълнителските кадри. Да се организират индивидуални срещи и разговори с отделните специалисти, механизатори и животновъди, защото психическите бариери са все още големи. Денят в седмицата, определен за работа в животновъдството, да се превърне в истинска школа за комунистическо възпитание, за повишаване технологическата култура и знанията на изпълнителските кадри — животновъди и механизатори. Социалистическото съревнование между отделните изпълнители, групи и колективи в животновъдните ферми, стопанствата и фуражните предприятия да включи новото отношение към фуражния проблем и се превърне в мощен стимул за постигане на по-големи успехи. Да се поощряват личните обещания за преработката и изхранването на повече груби фуражи, за прилагането на типизирано хранене на кравите и повишаване на млечната им продуктивност.

Трудности във фуражната база ще има и следващата година. Ключът обаче за преодоляването им е намерен. Затова и на традиционните оправдания ще се обръща все по-малко внимание, все по-трудно ще е за някои ръководители да се крият зад обективни трудности. Ето с това разбиране трябва да подходят сега на отчетните конференции общинските партийни комитети, когато стане дума за търсене на качество и ефективност в животновъдството. И това ще бъде един от най-сигурните залози за изпълнение на партийната новеля.

Digitized by Google

ЕДИНСТВО НА ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА И ОРГАНИЗАЦИОННАТА ДЕЙНОСТ

к. ф. н. **ГЕОРГИ БЪРДАРОВ**

Единството на идеологическата и на организационната дейност е един от най-важните принципи на партийното ръководство. Той се отнася до всички партийни органи, организации, до всички комунисти. Неговото строго спазване осигурява възможно най-висока ефективност при осъществяването на всяко партийно начинание. Основните положения на принципа са изяснени в теоретичната и практическата дейност на основоположниците на научния социализъм К. Маркс, Ф. Енгелс, В. И. Ленин. Те намират по-нататъшна разработка и конкретизация в документите и делата на международното комунистическо и работническо движение, на отделните марксистко-ленински партии, в творчеството на партийни и научни дейци. На този въпрос отделя все по-голямо внимание и нашата партия.

Вярно е, че много страни на принципа са всестранно и задълбочено изяснени. Но в публикуваната литература се срещат и някои различия, има дискусионни моменти, неточности. Всичко това е присъщо на познавателно-изследователския процес. То помага за по-цялостното и задълбоченото изследване на принципа.

В някои публикации се отъждествяват категориите: „принцип" със „закономерност", „организационна дейност" с „организаторска дейност" и други.

Едва ли се налага подробно да се доказва, че категориите „закономерност" и „принцип" на партийната дейност имат различно съдържание. Категорията „закономерност" съдържа преди всичко обективната, относително стабилна, съществена и повтаряща се връзка в отношенията между различни явления в партийния живот, която определя основната насока в тяхното развитие. Категорията „принцип" съдържа най-общи и трайни положения, характеризиращи изискванията, чието спазване е необходимо условие за успеха в партийната работа. Принципите като правило произтичат от закономерностите на развитието на Партията и отразяват техните изисквания. Както едните, така и другите възникват и се проявяват само във и чрез партийната работа. Те се реализират в диалектиката между обекта и субекта, между обективните и субективните фактори.

Digitized by Google

Съществуват редица дискусионни моменти и при разглеждането на категорията „организационна дейност". Мнозина автори я отъждествяват напълно с „организаторска дейност". Независимо че между тези категории има и много общи елементи, те не са тъждествени. В съдържанието на категорията „организационна дейност" обикновено се включват: организационният строеж на Партията, въпросът за членството; контролът за изпълнение на уставните задължения и на партийните решения; работата с кадрите; състоянието и дейността на партийните органи и на първичните партийни организации.

Организаторската работа е част от партийната. Нейното предназначение е да съдействува да се създаде правилна организация за изпълнение на взетите решения посредством осъществяването на необходимите мероприятия, чийто характер зависи от мащабността и сложността на задачите, които предстои да се решават. Организаторската работа е необходима за изпълнението както на идеологическите, така и на партийно-организационните задачи. Нейната същност е да помага за идейното и организационното обединяване на хората; правилното осмисляне и изпълнение на поставените цели и задачи; планирането на необходимите организационни и идейно-политически мероприятия; подбирането, подготовката и разпределението на ръководните и изпълнителските кадри, които ще участвуват в реализирането на задачите; укрепването на социалните им връзки; осигуряването на нужната координация, отчет, контрол и анализ на получените резултати; повишаването на трудовата и обществено-политическата им активност; заемането на достойно място в изграждането на развито социалистическо общество. Организаторската работа се извършва от всеки партиен орган и организация, от всеки партиен работник и активист, от голяма част комунисти. Тя не е статична, а твърде динамична, намира се в непрекъснато изменение и развитие в зависимост от предстоящите цели и задачи. Нейната ефективност зависи в значителна степен и от единството на идеологическата и на организационната дейност.

Независимо че в научната литература е разкрито правилно съдържанието на категорията „идеологическа дейност", при нейното разглеждане в отделни публикации, лекции и в ежедневната практика се допускат някои неточности. Най-често тя се отъждествява с пропагандната и агитационната дейност. Това е неправилно. Категорията „идеологическа дейност", анализирана в широкия смисъл на думата, съдържа: теоретическата дейност; партийната пропаганда; политическата агитация; многобройните идеологически аспекти на образованието, изкуството, културата. Разглеждана по-ограничено, тя включва предимно онази теоретическа, пропагандна и агитационна дейност, която се извършва от и сред партийните членове.

Споделените съображения потвърждават необходимостта от самостоятелно, цялостно и задълбочено изследване на тези и други категории и понятия на партийното строителство.

* * *

Обективните предпоставки за единството на идеологическата и организационната дейност са заложени в характера, същността и природата на нашата Партия като политически ръководител и организатор на трудещите се в борбата против капитализма, за социализъм и комунизъм. Те произтичат от сложното единство на обективната действителност, от същността на марксистко-ленинското учение, което не само дава правилно обяснение на света, но и си поставя задача да съдействува за неговото революционно изменение. Тези предпоставки се съдържат и в програмата, стратегията и тактиката на Партията.

Digitized by Google

Едновременното решаване и практическото осъществяване на основните задачи в социалистическото общество предполага органическо единство на идеологическата и организационната дейност. Процесът на засилването на това единство се определя от нарастването на мащабността, сложността и трудността на задачите, които се реализират в областта на икономиката, политиката, културата, идеологията и международните отношения в етапа на изграждането на развитото социалистическо общество.

Практиката отдавна е доказала, че едно от главните условия за успехите в социалистическото строителство като цяло и за отделни конкретни дела е навременното и умелото разясняване на всеки трудещ се същността и значението на партийните решения и предначертания. Това се постига изключително с помощта на идеологическата и организационната дейност, осъществявани в единство.

Единството на организационната и на идеологическата работа на Партията е важно условие за по-нататъшното издигане на нейната ръководна роля в изграждането на развитото социалистическо общество. Затова в Партията, която е стройна саморазвиваща се система, трябва правилно да функционират идеологическите, политическите и организационните отношения и връзки. Това повишава нейната боеспособност, а оттам и ролята ѝ като ръководна и направляваща сила в обществото. Следователно колкото по-богат и разнообразен е вътрешнопартийният живот, толкова по-пълно и добре Партията ще изпълнява своята ръководна роля.

* * *

Нашата Партия строго спазва Лениновото указание за неразделното единство на политическото и организационното ръководство. „... Не може точно да се разграничи — посочваше В. И. Ленин — кой въпрос е политически и кой е организационен. Всеки политически въпрос може да бъде организационен и обратно ... Не може механично да се отдели политическото от организационното ... Не бива да се отделят организационните въпроси от политиката. Политиката е концентрирана икономика.“[1]

Принципът за единството на идеологическата и организационната дейност може правилно да се разбере само когато се даде отговор на въпроса: що е партийна дейност; каква е нейната същност? Партийната дейност не е обикновен механически сбор от мероприятия, които осъществява Партията, а целенасочен и добре организиран единен процес на теоретическа, политическа, ръководна и организаторска дейност на партийните органи и организации и на комунистите. Във всяко партийно мероприятие тези елементи са налице. Техният дял обаче не е еднакъв. В едни случаи преобладава теоретическата, в други — пропагандно-агитационната, в трети — политическата, в четвърти — ръководно-организационната дейност. Оттук следва, че партийната работа е органическо цяло на тези видове дейности и в същото време, че те имат определена относителна самостоятелност. Затова, подчертавайки единството на идеологическата и организационната дейност на Партията, което е определящо, не бива да се подценява и забравя тяхната специфика и относителна самостоятелност. Освен общите цели и задачи, които те решават, пред тях стоят и специфични цели и задачи. Използването на диалектическия и системен подход предоставя най-добри възможности за правилен отговор на възникващите многобройни въпроси и за осъществяването на изискванията на принципа.

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 33, с. 311.

Digitized by Google

Създателите на марксизма-ленинизма отдавна доказаха, че диалектическият процес на връзката на теорията с практиката започва от теоретическите разработки, преминава през пропагандата и агитацията и се реализира посредством организацията. В. И. Ленин в своята научна и ръководна партийна дейност не само задълбочено разработи този процес, но и практически го ръководеше и осъществяваше. „Не можеш да бъдеш идеен ръководител — писа Ленин, — без... теоретическа работа, както не можеш да бъдеш такъв, ако не насочваш тази работа според интересите на делото, ако не пропагандираш резултатите от тази теория сред работниците и не помагаш за тяхното организиране."[1] От тази мисъл на Ленин се вижда тясната, органическата връзка между основните съставни части на партийната дейност. Теоретическата дейност разкрива закономерностите и тенденциите в развитието на социалните процеси и явления. Тя е в основата при определянето на партийната политика, стратегия и тактика, при формулиране на целите и задачите, които следва да бъдат реализирани в отделните области на обществения живот. Всичко това става главно съдържание на пропагандата и на агитацията, които помагат теоретическите разработки и конкретните задачи да се усвоят, осмислят и намерят трайно място в съзнанието на хората и по този начин да се насочат техните сили, ум и опит в правилна насока. Тук се явява необходимостта от създаването на правилна организация, от система от организационни мероприятия, които да осигурят на практика партийната повеля.

Органическото единство на идеологическата и на организационната дейност намира най-пълно проявление в практическата дейност на партийните комитети и организации. Те не могат да осъществят нито едно политическо или идеологическо мероприятие (митинг, манифестация, научно-практическа конференция, просветно събрание, занятие на учебно звено и т. н.) без организаторска дейност. Също не може да бъде успешно нито едно организационно мероприятие без необходимото идеологическо влияние. Оттук следва, че във всяка идеологическа дейност има повече или по-малко организационни, включително и организаторски елементи, както и във всяка организационна и организаторска дейност има повече или по-малко идеологически елементи. Подценяването на този факт се отразява отрицателно върху партийната работа.

Единството на идеологическата и на организационната работа се проявява чрез дейността на хората. Тяхната висока организираност се основава на социалистическата им съзнателност и убеденост. „Съзнателността и организираността са тясно свързани помежду си: без ясно съзнание и разбиране на политиката на Партията организацията не представлява нищо; и обратно, колкото е по висока съзнателността, идейната закалка на масите, толкова е по-крепка организираността."[2]

Както вече споменахме, идеологическата и организационната дейност имат и относителна самостоятелност, която се проявява в тяхната структура, закономерности и цели, задачи, средства, форми, методи. Като правило централните ръководни органи, които разработват и определят стратегическите и тактическите задачи на Партията, отчитат както общите, така и специфичните страни на този принцип. Ето защо е необходимо и помощните партийни органи, и кадрите, които работят в едната или в другата област (отдели, сектори, домове за политическа просвета, партийни кабинети, секретари на първични партийни организации, агитпропи, партийни групови отговорници, пропаганди-

[1] В. И. Ленин. Съч., т. 1, с. 309.

[2] В. Я. Бондарь Единство организаторской и идеологической работы КПСС, М., 1974, с. 7.

Digitized by Google

сти, лектори, агитатори) по-пълно да отчитат не само специфичните, но и общите задачи на отделните видове партийна дейност, техните връзки и зависимости. Не бива да се забравя, че еднакво е вредно както подценяването, така и надценяването на единството на идеологическата и на организационната дейност. Това води до недооценяване на общите цели и задачи, до самоцелност, просветителство, администриране или до шаблон и формализъм. Само правилното осъществяване в живота както на общото, така и на специфичното, осигурява високо качество и ефективност на партийната дейност.

Единството и взаимодействието между идеологическата и организационната работа има редица особености за различните равнища на партийно ръководство. Централните партийни органи не само разработват проблемите на изграждането на развитото социалистическо общество и с това доразвиват марксистко-ленинското учение, те дават и насоките за пропагандно-агитационната, организационната и организаторската дейност, която следва да се извърши. По този начин се осъществява целенасоченост и синхронност на цялата партийна дейност. Местните партийни органи и организации не се задоволяват само с усвояването на новите научни разработки и задачите, намерили място в партийните документи, а вземат конкретни мерки и за тяхното осъществяване съобразно местните условия и възможности, като обръщат внимание и на трудностите, и на нерешените или частично решени въпроси.

Между теоретическата, пропагандно-агитационната и организационната дейност е необходимо да има не само органическа връзка, но и определена системност, последователност и приемственост. Оттук следва, че комплексният подход е обективна необходимост и трябва да се спазва от всички партийни органи и организации.

* * *

Единството на идеологическата и на организационната дейност е основен принцип за всяка марксистко-ленинска партия. Той предявява определени изисквания към партийните органи, организации и членове на различните етапи от обществено-икономическото развитие на страната и на Партията. За да се разберат и осъществят неговите изисквания, следва да се разбере основното марксистко-ленинско положение за единството и неразделната връзка между теорията и практиката. В съвременните условия това положение намира най-ярко проявление в партийната политика, в осъществяването на тази политика с помощта на идеологическата и организационната дейност. Това е теоретическата основа на принципа. Единството обаче е заложено и в диалектиката, в неразделната връзка между идеологическите, организационните и организаторските елементи във всеки от тези видове дейности. Те самостоятелно не могат да се развиват успешно. За да е сполучливо едно идеологическо мероприятие, е необходимо да се решат редица организационни въпроси, както и за да има успех дадено организационно мероприятие, следва да се прибегне до помощта на идеологическата работа. И най-малкото противопоставяне на тези две страни е погрешно, вредно и ненужно. То противоречи на същността и природата на Комунистическата партия, на изискванията на партийните документи. Ето защо към такъв род прояви не може да се отнасяме с мълчание или снизхождение. Такива случаи навреме и аргументирано трябва да се критикуват и разобличават. Нямат научно основание и онези автори, които, разглеждайки този принцип, се стараят да установят някаква строга последователност между идеологическата и организационната дейност. Такава последователност не съществува.

Digitized by Google

Принципът за разглежданото единство се отнася не само за Българската комунистическа партия, за партийните комитети и организации, но и за държавните, стопанските и обществените организации и органи. Съблюдаването на неговите изисквания е една от важните предпоставки за повишаване на качеството и ефективността на тяхната дейност.

Посоченото единство не е произволно и не се реализира автоматически. То не трябва да се разглежда като нещо постоянно, веднъж завинаги дадено, а като нещо динамично, изменящо се, което се осъществява съзнателно и целенасочено от съответните органи и организации. Тук елементите „съзнателност" и „целенасоченост" играят решаваща роля. Най-добре то се проявява в партийните органи, които направляват и координират целия обществено-политически живот на своята територия. Ярък пример са решенията на Единадесетия конгрес, на Юлския пленум на Централния комитет, решенията на окръжните, градските, общинските и заводските комитети на Партията. Изискванията на този принцип се отчитат и при определяне на структурата, формите и методите, с които си служат партийните органи, за да вземат не само правилни решения, но и да ги реализират. Затова осъществяването на този процес предполага постоянно и компетентно ръководство.

Изискванията на принципа за единството намират конкретна изява при изпълнението на всяка по-значима цел или задача. Например стратегическата задача на седмата петилетка „Ефективност и качество — качество и ефективност", поставена от Единадесетия партиен конгрес, може да бъде осъществена само ако се осигурят задълбочени общи и конкретни разработки по качеството и ефективността, ако те се усвоят от ръководните и изпълнителските кадри и се създаде необходимата организация за тяхното използване. Разбира се, тук средствата, формите и методите на различните партийни органи могат и следва да бъдат най-различни съобразно сложността на конкретните задачи в отделните организации и трудови колективи и опита и подготовката на кадрите.

Практиката потвърди, че един от важните фактори за осъществяване на принципа за единство на идеологическата и организационната дейност е редовното информиране на комунистите и безпартийните по най-актуалните страни на вътрешната и външната политика на Партията и държавата. На тази задача нашата Партия винаги е отделяла и сега отделя голямо внимание. Това помага за мобилизиране силите на трудещите се при решаването на съответните задачи.

* * *

Една от основните предпоставки за реализиране на изискванията на принципа за единство на идеологическата и организационната дейност е научният подход. Сърцевината на този подход са марксистко-ленинската теория и постиженията на останалите науки. Те са оня мощен прожектор и ориентир, който съпътствува партийната дейност от изработването на партийната политика до нейното осъществяване. Затова научният подход изисква партийните дейци не само да познават постиженията на науката, но и да притежават умение да ги прилагат при решаването на многобройните и разнообразни задачи. Научният подход, приложен към партийната дейност, най-общо предполага единство на науката с политиката, на теорията с практиката, на идеологическата с организационната работа.

Големи са изискванията и отговорностите на партийните комитети и организации за все по-пълното реализиране на този принцип. При

Digitized by Google

изпълнението на сложните задачи от политически, икономически, социален, културен и международен характер винаги се изявяват неговите изисквания. Затова уместен е въпросът: прави ли се всичко, за да бъдат те спазени. Отговор намираме в документите на Единадесетия партиен конгрес, на Юлския пленум на ЦК на БКП, в редица от изказванията на другаря Тодор Живков: не всичко е направено и се прави, за да се повиши качеството и ефективността на партийната дейност, а оттам и във всички области на живота.

Реализирането на изискванията на този принцип започва още с прогнозирането, моделирането и програмирането на партийната работа. Особено значение има правилното организиране на перспективното и текущото планиране, на стила и методите на партийните комитети и организации.

Положително е, че в решенията на партийните комитети и в мероприятията за тяхното изпълнение обикновено се съдържат необходимите идеологически и организационни мерки. Това е едно от важните условия за тяхното осъществяване. Но истинското реализиране на изискванията на принципа става в самия процес на изпълнението на решенията, задачите и мероприятията. Тогава се проверява тяхната целесъобразност и правилност.

Много са фактите, които показват, че все по-системно и съзнателно се спазват изискванията на принципа от партийните комитети и организации. Например, ако разгледаме перспективните програми на заводските, общинските, градските и окръжните партийни комитети за марксистко-ленинското образование на комунистите за периода от Единадесетия до Дванадесетия конгрес на Партията, ще видим, че в тях има самостоятелен раздел за идеологическото и организационното осигуряване на определените в тях цели и задачи.

Осъществяването на изискванията на принципа поражда редица особености в дейността на партийните комитети, в зависимост от равнището на ръководството. Става дума за централния, окръжните, градските, общинските, заводските и учрежденските партийни комитети, за партийните бюра. Един конкретен и задълбочен анализ от тази гледна точка ще ни разкрие богатството и разнообразието от форми, средства и методи общо и на всяко ниво на партийно ръководство.

Реализирането на този основен принцип изисква всестранно и добре подготвени партийни кадри, които задълбочено да владеят марксистко-ленинското учение, партийното строителство и да притежават богат практически опит. Направените на места анализи показват, че този принцип се осъществява най-пълно и сполучливо от онези партийни кадри, които познават много добре както идеологическите, така и организационните проблеми. Успешното реализиране на принципа в твърде голяма степен зависи и от издигането на по-високо равнище на съвместната дейност между отделите, секторите и работниците на партийните комитети. Тук има големи неизползвани резерви, които чакат инициативата, творчеството и упоритостта на партийния работник, а и постоянното, конкретно и компетентно ръководство на партийните комитети.

При осъществяването на принципа за единство на идеологическата и организационната дейност в трудовия колектив особено голяма е ролята не само на партийния комитет или на партийното бюро, но и на стопанския (административния) ръководител, на майстора, сменния и участъков ръководител. От тяхното отношение, подкрепа и лично участие зависи как ще се реализира този принцип. Не е тайна, че някои от тези кадри продължават да подхождат технократически при решаването на въпросите. Затова партийните комитети и първичните организации следва да предявяват към тях по-високи изисквания: да бъдат не

Digitized by Google

само стопански ръководители, но и организатори и възпитатели на трудовия колектив.

Партийната практика е създала многобройни и най-разнообразни форми и методи, в които ярко се съчетават елементи на идеологическата, на организационната и на организаторската дейност. Ето само някои от тях: наставничеството, научно-практическите конференции, практическите занятия в учебните звена, различните разговори и прегледи по важни страни от партийната практика и т. н., и т. н. Все още обаче липсва пълно разбиране и особено умение да се спазват изискванията на този принцип в някои средни партийни звена. Това довежда до сериозни отрицателни последици: свежда идеологическата дейност до абстрактно просветителство ,формализъм и самоцелност, а организаторската — до груб практицизъм и администриране. Подценяването на единството и особено противопоставянето на двете е не само теоретически погрешно и несъстоятелно, но и практически вредно. То понижава качеството и ефективността на партийната дейност и дава сериозни отрицателни последици във всички области на живота. Например, ако една партийна организация се увлече в решаването предимно на организационни задачи, тя ще се откъсне от трудовия колектив, няма да му влияе политически и идеологически в нужната степен. Обратно, ако тя даде приоритет на идейно-възпитателната работа, а подцени организаторската, също няма да постигне добри резултати. Подобни слабости се допускат и в местни партийни органи. С това може да си обясним, че някои пленуми на окръжни, градски и районни партийни комитети имат или твърде производствен, или твърде организационен, или твърде идеологически характер, което не позволява да се разкрият сложните и важни връзки, зависимости между тези страни на партийната работа.

* * *

Важно теоретическо и практическо значение има проблемът за единството на идеологическата, организационната и организаторската дейност при изпълнението на стопанските задачи. Без това единство е невъзможно да се изпълняват качествените и натуралните показатели на плана за седмата петилетка. Като правило в онези производствени звена и трудови колективи, където има ясно разбиране по този въпрос, задачите се реализират успешно. Това в много голяма степен зависи от правилното отношение на стопанските ръководители към дейността на партийната и на останалите обществено-политически организации. Когато има пълно единство във вижданията и съгласуваност в дейностите между тях, тогава и резултатите са добри. Само когато изпълнението на производствените планове се осигурява не само материално-технически и финансово, но и идеологически и организационно, полученият ефект ще бъде възможно най-добрият.

Влиянието на партийната дейност върху ефективността на икономиката се проявява предимно чрез субективния фактор, чрез повишаване на неговата съзнателност и организираност. И ако сега ЦК на БКП преценява, че субективният фактор изостава от обективните възможности на икономиката, за това определен дял има и идеологическата, и организационната дейност. Ето защо един от основните критерии за ефективността на партийната дейност би следвало да бъде доколко тя съдействува за най-пълно използване на възможностите на икономиката и на останалите области на обществения живот.

Ето защо сега нашата партия насочва цялата своя идеологическа и организаторска дейност към преодоляване на основното противоречие на социалистическото общество, посочено от др. Тодор Живков —

Digitized by Google

нарасналите възможности на социалистическата икономика и изоставането на субективния фактор. Сред многобройните проблеми, свързани с успешното решаване на това противоречие, важно значение придобиват усъвършенстването на планирането и на социалистическата организация на труда. Тук предстои много да се направи. В същото време не бива да се подценява ролята на единството на идеологическата и организационната дейност за осъществяване на поврат в девиза на седмата петилетка. Без това единство е невъзможно да се реализира икономическата стратегия на Партията за рязко повишаване на ефективността и качеството на производството и на целокупната дейност на социалистическото общество.

В наши дни центърът на партийната работа все повече се премества в трудовия колектив на предприятието, цеха, бригадата, фермата. Това е естествено. В тези звена се решават въпросите на материалното производство и на комунистическото възпитание на личността. Тук идеологическата, организационната и организаторската работа на първичната партийна организация, на стопанското ръководство, на профсъюзната и комсомолската организация има първостепенно значение за мобилизиране на трудещите се за изпълнение на задачите в срок и по всички показатели.

* * *

Сега, когато нашата Партия, държава и всеки трудов колектив решават мащабни и сложни задачи за изграждането на развитото социалистическо общество, повече от всякога се налага да има пълно единство между теория и политика, между идеологическа и организационна дейност. Това ще позволи да се осъществи по-голяма целенасоченост, организираност и ефективност на партийната дейност за по-бързо преодоляване на противоречието между големите възможности на материално-техническата база на социализма и изоставането на субективния фактор. Със своите средства, форми и методи партийната дейност може да помогне за пълното използване на техническите мощности и на материалните ресурси, за по-пълно приложение на новия икономически механизъм, за разгаряне на всенародното социалистическо съревнование за изпълнение на стратегическата задача на седмата петилетка „Ефективност и качество — качество и ефективност".

Digitized by Google

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

ЗАВОДСКИЯТ КОМИТЕТ

Той има голяма роля в политическото ръководство на трудовите колективи, на борбата им за изпълнение на стратегическото направление на петилетката — ефективност и качество, качество и ефективност. Под негово ръководство всички субекти на управление в завода, предприятието, комбината, творците на блага намират своето място и голяма отговорност за изпълнение решенията на XI конгрес на Партията, на Юлския пленум на Централния комитет, високите изисквания, които др. Тодор Живков издигна в своята Докладна записка до Политбюро за нов подход в плановото ръководство на народното стопанство и социалистическата организация на труда.

Тук разказваме за някои страни от опита на заводските комитети в град Русе.

ГЛАВНОТО В НОВИЯ ПОДХОД

инж. **СТОЯН СЪБОТИНОВ**
първи секретар на ГК на БКП — Русе

Характерна черта на русенската икономика и през седмата петилетка са високите и устойчиви темпове на икономическия растеж, високата ефективност на стопанската дейност и високото качество на продукцията.

Динамично продължава да се изгражда материално-техническата база на промишлеността. През петилетката ще бъдат въведени в действие основни фондове за около 390 млн. лв. Това ще позволи през 1980 година общата промишлена продукция да нарасне на 72,9 на сто в сравнение с шестата петилетка при още по-високо техническо ниво на производството и качеството на продукцията.

Всичко това предявява още по-високи изисквания към работата на партийните комитети и организации, към комунистите от градската партийна организация. Или както подчерта др. Т. Живков в Докладната си записка до Политбюро, необходимо е **да се приведе субективният фактор в съответствие със задачите, които произтичат от стратегическия девиз за високо качество и висока ефективност във всичко и навсякъде...**

Digitized by Google

Като се съобразява с постановката на XI конгрес на БКП, че **главното в новия подход сега е да се осигури ускорено, рентабилно и високоефективно развитие на икономиката като основа за по-нататъшното издигане на жизненото равнище на народа,** градският комитет на Партията в Русе се зае да усъвършенствува своя и на партийните комитети по места стил и методи на работа, да насочи мисленето и действията на кадрите към творчество и по-голяма инициативност.

Начело на борбата за изпълнение на стратегическата задача на петилетката застанаха партийните организации. Порасна отговорността на всеки комунист и труженик за поръчаното от Партията дело.

* * *

Заводските партийни комитети като местни органи играят огромна роля в партийния живот. Намирайки се сред масите, те активно участвуват в изработването на политическата линия на Партията, добре познават потребностите на трудещите се и възможностите за решаване на място на едни или други въпроси. Градският комитет на БКП в Русе винаги е отделял първостепенно внимание на тяхната работа. Тази дейност той върши не кампанийно, а постоянно. Това е процес, органически необходим за тези ръководни щабове на трудовите колективи, защото под ръководството на 40-те партийни комитети работят 2/3 от първичните партийни организации с над 90 на сто от комунистите в материалното производство.

Работата на градския комитет със заводските партийни комитети се подчинява на основните икономически и социални задачи на петилетката.

Големите задачи за повишаване ефективността и качеството изискват **решително повишаване боеспособността на първичните партийни организации и активността на всеки комунист.** Това налага да се усъвършенствуват още повече формите, средствата и методите на работа на заводските партийни комитети. За това градският комитет подготви и проведе последователно планирани заседания на тема: „Работата на ЗПК по ръководството на ППО за издигане авторитета и ролята им като политически ръководители на трудовите колективи", „За по-нататъшно издигане ръководната роля на първичните партийни организации от промишлеността в борбата за високо качество и ефективност", „Работата на градския комитет, на ЗПК и първичните партийни организации за повишаване авангардната роля на комунистите в борбата за изпълнение девиза на петилетката „Ефективност и качество — качество и ефективност".

Особено внимание отделяме на разработките по проблемите и задачите на градската икономика и тяхното адресиране към съответните изпълнителски звена.

Политическата и организаторската работа на градския комитет и заводските партийни комитети цели **дълбоко да се осмислят партийните решения, да се превърнат във вътрешна убеденост и основен мотив на поведение не само на кадрите и комунистите, но и на целите трудови колективи.** Особено резултатни са традиционните срещи на партийния и стопанския актив от окръга с членове на Политбюро и Секретариата на Централния комитет на БКП, с членове на Министерския съвет на НРБ за разясняване на най-важни решения на Партията. Отговорните ръководители от окръга и града непосредствено участвуват на закрити и открити партийни събрания в заводите и при приемането на конкретни мероприятия от ЗПК за изпълнение на стоящите пред колективите задачи. Комплексната програма на окръжния комитет на БКП за териториална концентрация и специализация на производството, с приложение на мултипликационния подход, редицата съвместни

Digitized by Google

програми на ОК на БКП и съответните централни органи по развитие и внедряване постиженията на техническия прогрес, по внедряване системата за повишаване качеството на продукцията и др. имат важно значение и за цялостната партийна дейност в окръга. Значителен принос за откройване на задачите на заводските партийни комитети внесе и приетата програма за социално-икономическото развитие на град Русе през VII петилетка, утвърдена на съвместно заседание на ГК на БКП, ГНС и ръководствата на обществено-политическите организации.

Отчитайки, че **плановостта като характерен белег на партийния стил е важно мерило за новия подход** в работата на всеки комунист, градският комитет на БКП отдели особено внимание на търсенето на основното, на главното, към което трябва да се насочи вниманието на партийните комитети още с планирането, с приемането на решенията по изпълнение на поставените от Централния и окръжния комитет на БКП задачи.

Специално внимание и конкретна помощ ГК на БКП оказва при подготовката на плановете за работа на заводските партийни комитети. Тяхната дейност бе насочена към проблемите, които влизат в плана на градския комитет на БКП за пленарните заседания и заседанията на бюрото. Тази година беше проявена **висока взискателност в плановете на заводските партийни комитети да влязат за решаване основните проблеми, свързани с изпълнението на качествените показатели.** Предвиди се тези проблеми да се разработват от работни групи и специалисти. За осъществяването на политическо ръководство при изпълнението на програмите по качествените показатели, всички партийни комитети разработиха и утвърдиха партийно-политически мероприятия.

Характерна черта на подхода на градския комитет в работата му със ЗПК е **по-голямата конкретност.** Подготовката на заседанията на комитета например беше съпроводена **с обстоен преглед и анализ на дейността на отделни заводски партийни комитети,** като на съвместно заседание на работната група на ГК на БКП и ЗПК се уточняваше и какви изменения в работата трябва да настъпят още в периода до пленума на градския комитет. Приетите решения от пленумите на ГК позволиха заводските партийни комитети с много по-голяма конкретност, целенасоченост и вещина да разработят проблемите, стоящи пред тях, и да се усъвършенствува ежедневната им оперативна работа. В резултат на това сега всеки заводски комитет ясно осъзнава, че без изучаване и анализ на действителността, без дълбоко познаване на партийните документи не могат да се намерят правилни и действени решения на въпросите. Разчупва се все повече традиционализмът и повърхностният подход. Разработките на ЗПК сега се характеризират с по-задълбочено изучаване, анализ и оценяване на положението и нещата в колективите.

Важна страна в дейността на градския комитет със заводските партийни комитети е грижата системно на тяхното внимание да стоят проблемите **за изпълнение на качествените показатели на плана.** Това намира израз не само в контрола и критичния анализ на решенията им, а и в помощта за тяхната подготовка, да не се допуска инертност, шаблон и самоцелност в работата. Така например съвместно с окръжния комитет на БКП изградихме специални комисии по отрасли и групи предприятия за разработване по указание на Централния комитет 7—10 програми за решаване проблемите, свързани с обществената производителност на труда. Те оказаха конкретна помощ на ЗПК за всички разработки. Приеха ги на съвместни заседания и след това ги докладваха в окръжния и градския комитет на БКП. И сега тези комисии помагат и упражняват контрол за реализацията на програми-

Digitized by Google

те. А бюрото на градския комитет на БКП на всяко свое заседание приема преценка за работата на един или два заводски партийни комитета в това отношение. По някои въпроси от особена важност за града бюрото на комитета има съвместни разработки със съответните партийни комитети и други органи. Такава е например системата за повишаване културата на търговското обслужване в Русе, разработена с партийния комитет при СД „Търговия", а с партийните комитети при Автокомбината, Ж. П. възел и Параходство БРП — системата за повишаване културата на транспортното обслужване.

Положително отражение в работата на заводските партийни комитети дава и конкретната помощ, която им оказват членовете на бюрото и апаратът на градския комитет при решаването на особено важни и трудни задачи.

В духа на юлските изисквания за висока компетентност на ръководните органи градският комитет на Партията внася **все по-голяма целенасоченост и конкретност и в работата с кадрите от ЗПК.** Наред с традиционните инструктажи, семинари, съвещания използваме и такива форми като: характеристика на заводската партийна организация, изготвяна ежегодно от компетентна комисия на градския комитет след комплексна проверка на цялостната работа. С критичен подход и задълбочен анализ на проблемите, с утвърждаването на положителното и насочването на вниманието към нерешените проблеми, с разговорите по време на проверката и на заседанията на ЗПК се оказва конкретна помощ за израстване на членовете им, на секретарите на първичните партийни организации. Научно-практическите конференции с участието на секретарите на ЗПК, които организираме по отрасли по определени проблеми на партийното строителство, повишават теоретическата им подготовка и ги обогатяват с челния наш и съветски опит.

Стана практика по някои въпроси, които ще решава градският комитет, да се провежда предварително и „разговор около кръглата маса". Това ангажира секретарите на ЗПК с по-голяма задълбоченост да изучават проблемите, както и по-добре да обобщават и анализират собствения си опит.

За по-доброто изясняване на някои въпроси, когато се налага, провеждаме и разговори на ниво заводски партийни комитети, а по възникналите проблеми след това бюрото на градския комитет взема съответни решения. Такива бяха разговорите след XI конгрес за разграничаване на функциите, за това, какво пречи на партийните комитети и ППО да се изявят още по-пълно като политически ръководства. Сега разговорите са по изменения в стила на работа за изпълнение решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП и новите принципи и изисквания от Докладната записка на другаря Тодор Живков. Това позволява задълбочено да се изучават проблемите и да расте непрестанно компетентността на кадрите и заводските комитети като цяло.

Ценна помощ за повишаване на теоретическата и практическата подготовка на кадрите по въпросите на партийното строителство оказват градският партиен кабинет и кабинетите към ЗПК.

За издигане критериите на кадрите и гарантиране високо ниво на реализацията по такива въпроси като нагледната агитация и политическата украса, по-тясното свързване на партийната пропаганда с актуалните задачи особено помагат съветът по нагледната агитация към градския комитет и практическите занятия с пропагандистите по дисциплини.

За да расте помощта на градския комитет към заводските партийни организации, специално внимание обръщаме и за повишаване на компетентността и отговорността на работниците от апарата и на сътрудни-

Digitized by Google

ците. Постоянно изискваме всеки от тях добре да познава партийните документи и решения. Предварително да се запознава с паспорта на партийната организация, която ще посети. От него всеки може да получи пълна информация за работата на предприятието, за резултатите от изпълнението на качествените показатели, за формите на политическото и организационното обезпечаване на проблемите, а това много улеснява работата ни на място.

Отговорността за поръчаното дело, взискателността към кадрите е важна страна на новия подход.

В изпълнение на това изискване градският комитет на БКП засили контролните си функции над заводските комитети. Основна форма за помощ и контрол е отчетът пред бюрото на градския комитет. Докладването на ЗПК винаги се съпровожда със справки и предложения за решения от отделите на комитета, изготвени въз основа на обстойна проверка на място. При отчет за изпълнение на стопанските задачи винаги се прави и анализ на политическата и организаторската работа на докладващата организация.

Изпитана форма на работа в градската партийна организация са и комплексните проверки, в които вземат участие и други органи — окръжният съвет на БПС, органите на ДНК и др. Въз основа на тях нашето бюро взема по-цялостни мерки за подобряване на работата. Така например комплексната проверка в системата на СП „Балкантурист" доведе до сериозни изменения в културата на обслужването и на микроклимата в трудовия колектив, а в ТПК „Електрометал" се стигна до освобождаване на стопанския ръководител на предприятието. За да се заостри вниманието на ЗПК към някои важни страни от конкретната работа с хората, заедно с окръжния комитет на БКП организираме системни проверки и на работата на нощните смени. Констатирано бе, че рядко ръководителите биват нощем сред производствениците, че има редица проблеми, които с малки усилия могат да се решат и пр. Този наш подход позволи да се измени и подходът на партийните комитети, да се реагира бързо на животрептящите въпроси.

Системна и целенасочена работа градският комитет провежда чрез заводските партийни комитети за издигане ролята и отговорността на стопанските ръководители като политически дейци.

Наред с конкретните поръчения за срещи с колективите, за разясняване на важни страни от политиката на Партията проведохме и научно-практическа конференция на тема: „Стопанският ръководител — политически деец". В двата партийни комитета при БРП и „Родопа" заложихме опит за ежемесечно отчитане на стопанските ръководители. Сега в тези предприятия на съвещание при директора и секретаря на ЗПК, на което присъствуват началниците на цеховете и секретарите на първичните партийни организации, се отчита не само изпълнението на стопанските задачи, а и състоянието на работата с хората. Като докладчик по втория въпрос освен секретаря на ППО често докладва и началникът на цеха. Това повишава компетентността и отговорността на двамата, а най-важно води до издигане нивото на работата. Резултатите ни от този опит ще обобщим в края на годината и ще го разпространим в цялата градска организация.

Отчета на партийните комитети пред организациите разглеждаме като важен елемент на подхода.

За това градският комитет реши най-малко два пъти в годината ЗПК да се отчитат на общозаводски партийни събрания. Тези събрания са важна трибуна за анализ и критика на стила и подхода към изпълнението на стопанските задачи, превръщат се в мощен стимулатор на нови инициативи за достойно изпълнение на поставените от Централния комитет задачи.

А за повишаване нивото на работата в другите органи за социал-

Digitized by Google

но управление ГК на Партията периодично провежда разговори с комунистите, изпратени на работа в тях. Твърда линия възприехме за борба срещу заседателщината и времеядството. Сега до 16 часа не се провеждат никакви общоградски съвещания и мероприятия. Този подход помогна и на заводските партийни ръководства да поведат решителна борба срещу пилеенето на работно време.

* * *

Значително се повиши взискателността на градския комитет на БКП и заводските партийни комитети в работата за изпълнение на партийните решения.

Сега заедно с утвърждаването на решенията се набелязват организационни мерки за тяхното осъществяване. Засили се комплексният им характер. Все по-ясно се определят задачите на отделните органи, от които зависи срочното им и качествено изпълнение. По-важните решения на пленума на градските комитети и неговото бюро са паспортизирани и картотекирани, създадена е организация да се получава обратна информация за тяхното изпълнение. Такъв начин на работа се прилага и в заводските комитети. Всички решения, които пленумът и бюрото вземат, се издават в бюлетин и се изпращат до партийните комитети и организации. Това дава възможност те своевременно да стигат до изпълнителите и помага на партийните комитети и кадрите да се ориентират по-бързо по проблемите, които стоят за решаване в градската партийна организация.

Ежемесечно в партийните комитети се прави отчет за изпълнението на решенията, чийто срок е изтекъл. Практика в работата на нашето бюро и в партийните комитети е органите за социално управление да се отчитат за изпълнението на партийните решения.

Най-характерно в това направление е, че в резултат на по-добрата научна обоснованост на решенията на партийните комитети, по-доброто определяне на мястото на всеки в изпълнението им настъпват чувствителни изменения в дейността на трудовите колективи.

Повиши се умението на партийните комитети бързо да реагират на решенията на висшестоящите партийни органи. След излизането на решението на Секретариата на ЦК на БКП за осигуряване на поврат в осъществяването на девиза на седмата петилетка „Ефективност и качество — качество и ефективност“ веднага бюрото на градския комитет на БКП и партийните комитети разработиха конкретни мероприятия за преодоляване на изоставането в изпълнението на качествените показатели. Взеха се мерки проблемите на трудовата дисциплина, икономията на суровини и материали, качеството на продукцията, използването на оборудването да станат главните проблеми за обсъждане и решаване от партийните комитети.

Утвърждава се практиката в дейността на бюрото на градския комитет по основни въпроси още с уточняване на плана за шестмесечието да се изгражда комисия начело със секретар, която да подготвя варианти за решения. Това сега ще приложим и в заводските партийни комитети. Снемането от отчет на всяко решение ние правим на заседание на бюрото след преценка на постигнатите резултати.

Под ръководството на градския комитет на БКП партийните комитети в Русе все по-успешно преустройват своята дейност в духа на новите изисквания.

Сега определено може да се каже, че са създадени необходимите обективни условия за изявата и творческата активност на партийните комитети. Чувствително се подобри техният качествен състав. В тях са избрани най-предани на Партията, изявени и авторитетни комунисти: 38 на сто от състава на заводските партийни комитети са ра-

Digitized by Google

ботници, 40 на сто са с висше образование, като 50 на сто от тях са инженери и 38 на сто икономисти.

Това помогна да се засили научността в партийната работа и се засилят политическите и организаторските функции на комитетите.

Политическият подход сега е основен подход в стила на партийните комитети при решаването на възловите проблеми на икономиката.

Партийните комитети полагат по-големи усилия за непосредственото свързване на организаторската и политическата работа с изпълнението на стопанските задачи. Основните проблеми, които са обект на обсъждане и решаване на заседанията на партийните комитети, са тясно свързани с изпълнението на качествените показатели на плана. Утвърждава се практиката да се извършва всестранна и задълбочена подготовка по въпросите, по които предстои да се взема решение. Изграждат се работни групи от ръководни кадри и други специалисти за проучването и подготовката на материалите за заседанието. Все по-характерно за дейността на партийните комитети е стремежът им да се захващат за главното, от което зависи решаването на веригата от задачи. Така например, оценявайки голямото значение на многомашинното обслужване като фактор за подобряване използването на оборудването, партийните комитети в завод „В. Пискова", комбинат „Дунавска коприна" и други извършиха конкретна и целенасочена дейност за неговото утвърждаване като метод на работа и сега резултатите са значителни.

Много по-голямо внимание партийните комитети сега отделят ясно да се определи мястото на различните органи и кадрите за достигането на определената цел — по-висока ефективност и качество. По инициатива на заводския партиен комитет при Месокомбината беше сключен договор с филиала на научния институт за реконструкция на цех „Месопреработка". Партийният комитет осъществяваше системен контрол, съумя успешно да интегрира усилията на различните органи и специалисти и в резултат на това, без да се прекъсва производството, се завърши реконструкцията на цеха. Висока взискателност проявиха и партийните комитети при ф-ка „Фазан", завод „Жити", ХК „Г. Генов", комбинат „Дунавска коприна" и други за срочното пускане в действие на производствените мощности в условията на реконструкция и модернизация.

Засили се взискателността на партийните комитети към ръководните кадри за тяхната работа като стопански и политически дейци. Системно те се отчитат, търси им се отговорност за допуснатите слабости.

Повиши се действеността в работата на партийните комитети. Сега много по-бързо те съумяват да организират комунистите и целите колективи за решаването на задачите. Особено това силно проличава, когато има трудности за осигуряване ритмичност в работата на трудовите колективи.

Комплексното планиране сега е основа на дейността на партийните комитети за решаване на основните възлови проблеми на производството. Така например заводският партиен комитет при ХК „Г. Генов" разработи и прие комплексна програма за повишаване качеството на продукцията, в която ясно са определени задачите на всеки орган и организация на територията на завода. Утвърдени бяха и конкретни мероприятия, целещи повишаване активността на комунистите и всички органи. В резултат на извършената организаторска и политическа работа сред колектива сега се произвеждат два артикула с оценка „К" извън предвиденото, а при план за оценяваната продукция с „1" 59.53 на сто се достигна изпълнение 75.52 на сто. Такъв подход прилагат и другите партийни комитети за решаване проблеми-

Digitized by Google

те на трудовата дисциплина, използването на основните производствени фондове, повишаването на производителността на труда, икономията на суровини и материали. Това даде възможност правилно да се определят функциите на отделните органи при решаване на задачите, засили се тяхната отговорност, самоинициатива и творчество.

Особено след Юлския пленум неизмеримо са повишени изискванията към членовете на партийните комитети. Положителен в това отношение е опитът на партийния комитет при завод „Жити". Тук всеки негов член получава конкретни задачи за работа в отделните трудови колективи. За изпълнението им той докладва на заседание на комитета и всеки месец получава оценка от него. Този опит се прилага и в други комитети в града.

За повишаване отговорността на партийните комитети важна роля изигра равносметката, която бе направена на техни заседания една година след Юлския пленум на ЦК на БКП. Критичният и самокритичен дух на преценките, обсъдени в партийните комитети, даде нов тласък за превръщането им в истински организатори на творчеството и инициативата на трудещите се. Най-характерното в тяхната дейност през този период е повишаването на взискателността им както към своята работа, така и към другите органи в заводите.

Сега партийните комитети правят равносметка за измененията, които са настъпили в техния стил на работа и бележат мерки за понататъшно усъвършенстване на своята ръководна дейност, за внедряване докрай на новия подход в борбата за ефективност и качество на всяка дейност.

Партийните комитети и всички кадри в Русе възприеха Докладната записка на др. Т. Живков до Политбюро като документ с програмно значение и като повеля за преоценка на ефективността на нашата работа за изпълнение решенията на Юлския пленум. Обективната обусловеност на изискването за приложение на нов подход при изготвяне на плана за 1978—1980 година и неразривно свързаното с това усъвършенстване на социалистическата организация на труда, разкриха пред нас необятно поле за действие — от една страна, за оценка на положителните страни в нашата дейност, а от друга — за самокритичен анализ на допуснатите слабости и решаване на проблемите от високопринципиални партийни позиции.

Главното в политическата работа на партийните комитети беше запознаването на комунистите и партийния актив със същността, смисъла и съдържанието, с целите и задачите, поставени в Докладната записка, за да се пречупят те през конкретните изисквания за всеки партиен комитет, първична партийна организация и трудов колектив.

На високо ниво преминаха проведените в цялата градска организация открити партийни събрания, на които комунистите и трудещите се изразиха своята безпределна подкрепа на постановките на др. Т. Живков по усъвършенстване на планирането и организацията на труда. В процеса на подработване на инженерните проекти и съставяне на плановете на предприятията се създаде обстановка за практическо осмисляне на проблемите, за пълна изява на мненията и идеите, за творчески предложения. В резултат на свободното обсъждане, на критичния и самокритичен анализ бяха направени почти десет хиляди работнически предложения, които способствуваха за навременното изграждане на инженерните проекти и плана за 1978 година.

Сега партийните комитети издигнаха като **критерий за оценка на политическата и организаторската работа разработването на високоефективни балансовообвързани насрещни планове за 1978—1980 година,** включващи в себе си всички съществуващи резерви при възможност за непрекъснато обогатяване в процеса на изпълнението, за гарантиране достигането на плановите петилетни показатели.

Digitized by Google

Новото оръжие, дадено от др. Тодор Живков в ръцете на партийните и стопанските ръководства, ни разкри редица слабости, допускани в процеса на планирането. Разкри ни лабиринта от „обективни" причини, мудността в преустройството на редица хора. Разкриването и максималното включване в насрещните планове на резервите в някои предприятия не отговаря на мащабите и темповете, предвидени с петгодишните планове.

В една част от предприятията все още се работи по инерция, проявява се тесногръдие, не липсват и опити за занижаване на показателите на плана.

Допуснаха се по наша преценка и някои слабости в подхода към новата технология на планиране и във вертикален разрез. Някои министерства и ведомства мудно реагираха на поставените от предприятията проблеми, проявиха формализъм, не дадоха ясен и категоричен отговор на въпроса с какви ресурси ще разполагат и оперират за следващия планов период.

Същевременно има предприятия, включително и крупни, за които не са решени още много въпроси. А това е нужно, за да се създава по-добра организация и мобилизация на силите, за изпълнение на плана още от първия ден на годината.

Приложението на новата технология развиване настойчивостта и уменето на партийните комитети за изработка и защита на напрегнати, но реални насрещни планове, превърна този подход в убеждение и поведение на кадрите, повиши тяхната компетентност и чувство за отговорност. Сега стилът на ръководство на партийните комитети се характеризира с повишена взискателност и действен контрол, конкретност и настъпателност в работата.

В неразривна връзка с новата технология на планиране партийните комитети и първичните партийни организации към проблемите на ефективното развитие са и сега провежданите отчетно-изборни събрания на партийните организации.

Сега оценката за тяхната дейност се определя от това, доколко успешно се формира планът за 1978 година и се набелязват организационно-технически мероприятия, гарантиращи неговото изпълнение, как се подготвят инженерните проекти за достигане дългосрочните нормативи, за реализиране в живота девиза на петилетката „Ефективност и качество — качество и ефективност".

* * *

В резултат на извършената работа за мобилизиране усилията и активизиране на комунистите и всички трудещи се през деветмесечието градската промишленост изпълни всички показатели в отраслите на материалното производство.

Планът за чистата продукция е преизпълнен с 1,2 на сто, на печалбата — с 2,3 на сто, а на обществената производителност на труда — с 1,2 на сто. Дадена е надпланова продукция за повече от 21 млн. лева и печалба за 3,5 млн. лева. При това са реализирани високи ръстове спрямо съответния период на миналата година, съответно за чистата продукция с 16,1 на сто, за печалбата с 27,7 на сто и за обществената производителност на труда със 17 на сто.

Същевременно отчитаме, че съществуват още значителни резерви за една по-целенасочена организаторска и възпитателна работа.

На сегашния етап **все още не достигат знания, опит и умение у всички заводски партийни комитети да анализират пълно процесите и отделните страни от дейността си и съответно да намират и прилагат най-резултатните форми за въздействие.**

Digitized by Google

В някои колективи и първични партийни организации индивидуалната работа не е достатъчно диференцирана, конкретна, целенасочена и настъпателна. Скромни са и резултатите по оперативната нагледна агитация. По редица обективни и субективни причини съревнованието все още не е решаваща сила в борбата за изпълнение на качествените показатели. Недостатъчна е работата на партийните и комсомолските организации по реализиране на девиза „Младежки труд, учение и творчество за висока ефективност и качество".

Ето главните въпроси, към които сега се насочват все повече и нашите усилия, защото борбата за високо качество и ефективност изисква съответното и в партийната работа.

ОСНОВЕН КРИТЕРИЙ ЗА ОЦЕНКА

Единадесетият конгрес на Партията посочи: „Основен критерий за оценка на работата на партийните комитети трябва да бъде: състоянието и равнището на дейността на първичните партийни организации; тяхното умение да сплотяват и мобилизират трудовите колективи; степента, до която се изявяват като ръководни политически ядра и първообраз на трудовите колективи; техният авторитет в предприятията, учрежденията, институтите и други."

Водейки се от тези и подобни изисквания, градският комитет на БКП отделя значително внимание за усъвършенстване на стила и методите на партийните комитети в ръководството на първичните партийни организации. Това при нас е продиктувано и от обстоятелството, че две трети от първичните организации се ръководят непосредствено от заводските и учрежденските комитети. Към тази група спадат партийните организации от водещите отрасли на икономиката — машиностроенето, електротехниката, химията, енергетиката и др., от политическото ръководство на които в голяма степен се определя необходимият поврат към високо качество и ефективност на труда.

За подобряване стила на партийните комитети, за неговото привеждане в съответствие с изискванията на политическия подход и ръководството на икономиката градският комитет проведе специален пленум. В процеса на подготовката му и след него осъществихме система от мерки с положително отражение върху формите и средствата на работа на партийните комитети и тяхното ръководство на първичните организации.

Усилията бяха съсредоточени към редица цели. Първата от тях — да окажем близко ръководство и помощ на партийните комитети за системен подход при оценката и регулирането състава на първичните партийни организации. С помощта на научния анализ те вече периодично разглеждат своята и на организациите дейност за осигуряване на необходимото партийно ядро в онези звена на производството, от които зависи успехът на битката за висока обществена производителност на труда. Изпратиха комунисти в секторите, където това ядро бе недостатъчно. На голяма част от партийните членове бяха възложени поръчения за индивидуална работа с отделни работници и специалисти с цел да им помогнат да формират и изграждат у себе си необходимите качества и добродетели на комунисти.

Digitized by Google

Подобреното партийно ядро в решаващите професии и производствени звена засили още повече влиянието на първичните организации и личния пример на комунистите в производството. Трудовите колективи бяха мобилизирани в борбата за ефективна и качествена продукция.

През това време се обогати съдържанието и се обновиха формите за обучение и възпитание на кадрите. Като използваме опита на градската партийна организация от град Рига, разработихме и внедрихме стройна система за квалификацията им по проблемите на партийното строителство. В нея е приложен диференцираният подход. Със секретарите на заводските комитети по отрасли провеждаме теоретико-практически конференции с участието на научни работници. Обсъждаме проблеми, свързани с резултатността от прилаганите в първичните организации форми и средства на работа за достигане на по-висока ефективност и качество в трудовите колективи.

С по-резултатни форми, средства и методи партийните комитети въздействуват върху стила на работа и ръководство на първичните организации. Хубав е примерът на партийния комитет от завод „Фазан" в прилагането на научен подход при обсъждането и решаването на проблема за модернизацията, реконструкцията и ефективното използване на съществуващите основни производствени фондове. В изпълнението на резолюцията на отчетно-изборното събрание на заводската партийна организация той подготви и прие своя комплексна програма за осигуряване ритмичност в това основно направление. После възложи на група от специалисти и висококвалифицирани работници да отговарят за разработката на отделните цели. На събрания на първичните организации бяха приети мерки, конкретизиращи задачите от програмата, възложиха се поръчения на ръководните кадри и на всички комунисти за нейното реализиране. Осъществени бяха мероприятия за усъвършенствуване формите на социалистическото съревнование, за активното участие в него на целия производствен колектив. Предприеха се инициативи за качествено подобряване на съвместната работа на специалистите от предприятието с тези от научните институти. На сбирки на партийните групи периодично се прави оценка за изпълнението на възложените поръчения.

Свикано бе и общозаводско партийно събрание за контрол и отчет на всеки, за оценка на резултатите от комплексната програма. Тази единна, координирана организаторска и политическа работа на комитета и първичните организации бе решаваща за предсрочното изпълнение на задачите по реконструкцията и модернизацията на завода. Анализът на данните за ефективното използване на основните производствени фондове сочи, че трудовият колектив сега заема едно от челните места пред сродните предприятия в града.

Положително отражение в ръководството на първичните организации дават контролът и проверката на заводските партийни комитети за изпълнението на взетите решения.

На всяко заседание преди обсъждането на дневния ред се отчита изпълнението на приетите решения. Този подход е пренесен и в голяма част от първичните организации.

От тази година заводските партийни комитети пристъпиха към изготвянето на комплексни оценки за дейността на всяка първична организация по изпълнение решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП (1976 г.). Те се предшествуват от предварителни цялостни проверки на първичните организации. В тях участвуват членовете на партийния комитет. Оценките се обсъждат и приемат на негови заседания в присъствието на членовете на партийните бюра. После те се обявяват на събрания като в своя доклад всяко бюро прави самоанализ и самооценка на дейността си за изпълнение решенията на Централния

Digitized by Google

комитет и изискванията на заводския комитет. Въз основа на изводите и препоръките на партийното събрание се приемат решения с конкретни мерки за преодоляване на посочените слабости.

Бюрото на градския комитет, обобщавайки създадения опит, препоръча такива оценки за дейността на първичните организации да се утвърждават всяка година. За тази цел сега разработваме и методика, която да помогне дейността на първичните партийни организации за изпълнение девиза на седмата петилетка: „Ефективност и качество — качество и ефективност" да стане още по-целенасочена, резултатна. Подготвя се специална книжка за всяка организация, в която въз основа на предварителните проверки ще се отрази оценката за нивото на работата по отделните проблеми, свързани с ефективността и качеството. Регулярното оценяване на партийния колектив ще помогне, за да става животът и дейността му все по-богат и съдържателен, за неговото непрестанно саморазвитие, за умножаване на успехите в осъществяване стратегическото направление на петилетката.

Положителна роля за засилване отговорността и взискателността на ръководните кадри, на всички комунисти при осъществяване на партийния контрол изигра опитът на заводската партийна организация при МК „Г. Димитров" — Русе. Сега на събрания на първичните партийни организации за резултатите от изпълнението на партийните решения докладват работници комунисти. Този опит бе широко популяризиран и внедрен.

Такъв метод на работа се прилага преди всичко, като се отчита резултатът от изпълнението на партийните решения, отнасящи се до социално-битовите въпроси, взаимоотношенията в трудовия колектив. Прави се преценка взетите мерки до какво усъвършенстване на организацията на труда са довели и др. Партийният комитет възлага на група активисти специалисти да подпомагат работниците комунисти при изпълнението на този вид поръчения.

На тези събрания се постига по-висока критичност към слабостите и техните носители, засилва се личната отговорност на комунистите. Разгръща се активността им както при обсъждането на проблемите, така и в борбата за изпълнение на приетите решения.

Обогатяват се и формите за по-резултатно партийно ръководство над дейността на административно-стопанските кадри. Партийните комитети внедряват следната практика — при отчитането на административните и стопанските дейци за изпълнението на производствените и служебните задачи да се правят и преценки на партийните бюра, отразяващи политическата и организаторската работа на първичната организация. А също — за работата на съответните кадри, които се отчитат. Особено внимание се отделя на развитието им като политически дейци. В тях се оценява и дейността на ръководствата на обществените органи и организации. С този комплексен анализ и оценка по-успешно се реализира изискването за разграничаване на функциите на партийната организация от тези на другите органи и организации. Като оценява дейността на отделните фактори, от които зависи достигането на високата ефективност и качество, партийната организация най-пълно осъществява своята функция като политически ръководител.

За подобряване изпълнението на партийните решения помага и практиката в редица партийни комитети и организации да се изграждат временни групи от комунисти, които имат необходимата компетентност и пълномощия за реализиране на възникналата задача. Тяхно задължение е да вземат необходимите мерки, да осигурят изпълнението на решението, като при затруднения сигнализират пред съответните органи. Щом изпълнят поставената задача, тези комунисти се отчитат пред събрание на партийната организация за постигнатите резултати.

Digitized by Google

На събрание за обсъждане на партийното ръководство на Комсомола при първи цех на завод „Арда" комунистите с голяма тревога изтъкнаха съществуващите слабости в дейността на комсомолското дружество. В решенията си първичната организация посочи пътищата за тяхното постепенно преодоляване. Адресирани бяха високи изисквания към комунистите за по-близка работа с младежта, за издигане на организаторската и политическата работа в дружеството. Изпълнението на решенията по този проблем беше възложено на работна група начело със партийния секретар, включваща и началника на цеха и двама комунисти от ръководството на комсомолското дружество. След определения срок групата докладва на събрание за резултата от нейната работа. Тази практика доказва, че конкретното възлагане на поръчения и съответно на пълномощия на създадените работни групи води до по-голяма ефективност и творчество в партийната организация.

Разширява се практиката заедно с изучаването, обобщаването и внедряването на положителния опит по отделни проблеми на партийната дейност да се експериментират нови форми на работа. Партийните комитети в съответствие с нивото на дейността, възможностите на кадрите и конкретните условия възлагат тази задача на отделни първични организации. Те, след като извършат необходимите разработки, пристъпват към прилагането им в практиката. Тези разработки се извършват с активната помощ на кабинетите по партийно-организационната и идеологическата дейност, изградени към съответните партийни комитети. Така например от една първична партийна организация на завод „П. Караминчев" — Русе, бе разработен и експериментиран комплексен план за достигане на висока ефективност и качество на продукцията. При създаването на този план умело бе използван опитът на актива и на специалистите от цеха. Заводският комитет помогна на бюрото, като възложи поръчения на специалисти от функционалните отдели на завода.

В разработения комплексен план се определят конкретните задължения на всички органи, от които зависи постигането на поставената цел. Те са диференцирани: задачи на първичната организация, на стопанското ръководство, на ръководството на ДКМС и на профорганизацията. Новото се изразява в това, че се поставя основна цел и се определят пътищата за нейното реализиране. Комплексният план бе утвърден на партийно събрание, на което бе изнесен и предварително подготвен доклад по проблема.

Тези два документа бяха раздадени предварително на комунистите, което предопредели високата активност, творчество и колективност при обсъждането им. И тук за реализацията на комплексния план бе определена временна целева група от комунисти с необходимата подготовка и възможности. В този план са предвидени и контролни мерки, които ще осъществи партийното бюро, осигуряващи изпълнението на мероприятията. Отчитането на плана се извърши на събрание. След успешния експеримент заводският партиен комитет подложи на анализ и оценка резултатите и взе решение за внедряването му в останалите организации на завода. Въз основа на този опит сега по-голяма част от партийните комитети и първичните организации разработват такива комплексни планове за решаване на важните проблеми, отнасящи се до партийното ръководство на стопанската дейност. Чрез този подход по-тясно се свързва организаторската и политическата работа за осигуряване на висока ефективност и качество на производството. Планът е сполучлива форма за проявление на комплексния подход в работата на партийната организация при решаване на основните въпроси. Такива планове се разработват по един или по два от най-значимите проблеми на даден колектив.

Създаденият положителен опит се популяризира посредством по-

Digitized by Google

лудните за обучение на партийните секретари по отрасли. Тези срещи се провеждат на територията на партийната организация, където е заложен, експериментиран и внедрен съответният опит.

Известно е, че едно от условията за разгръщане на колективността в партийните органи е участието на техните членове както в подготовката и вземането на партийните решения, така и в организацията на тяхното изпълнение. За тази цел партийните комитети системно възлагат поръчения на отделни свои членове за определен период от време да участвуват непосредствено в живота на партийни организации, в които се изостава с решаването на един или друг проблем. Всеки член на партийния комитет оказва конкретна помощ при разработката и решаването на проблема, по който партийната организация изостава. Заводският партиен комитет при ХК „Г. Генов" — Русе всеки месец анализира и оценява участието на своите членове в живота и дейността на първичните организации. Наред с изпълнението на задълженията си като отговорници за даден раздел на партийната дейност всеки от тях отговаря и за работата на една първична партийна организация, за определен период от време. Този начин на работа създава предпоставки за издигане отговорността на членовете на партийните комитети за състоянието на първичните организации.

Нашият стремеж е този подход да се приложи във всички комитети.

В градската партийна организация се осъществяват нови форми, средства и методи на работа за подготовка на резервни кадри из средата на работническата класа, за самоотчет и атестат, оценки на всеки комунист, за индивидуални беседи. Те допринасят за повишаване ефективността от партийната дейност и за издигане боеспособността и авторитета на партийните комитети, за израстването им като политически ръководители на трудовите колективи.

Недостатъчно резултатни се оказват мерките за подобряване въздействието на първичните организации в областта на дисциплината. Има партийни членове, които не са в авангарда на борбата за висока ефективност и качество. Към тях често се отправят критични бележки, но не се търси партийна отговорност, съчетана с конкретна помощ. Извършеното от партийните комитети за разгръщането на творчеството и самоинициативата на комунистите не дава необходимия ефект. Отделни членове на партийни ръководства формално изпълняват възложените им задачи.

Бавно се преустройва работата на партийните комитети и партийните организации към стопанските комбинати, изградени в процеса на концентрацията и специализацията на производството. В тези партийни организации са необходими изменения в структурата и функциите.

Отделни партийни комитети не осъществяват контрол върху ръководните стопански кадри на предприятията, носещи отговорност за социално-битовите въпроси на трудовия колектив. В резултат на това се затруднява организаторската и политическата работа на първичните организации, не се укрепва техният авторитет.

Последният пленум на градския комитет направи равносметка на измененията в работата на партийните комитети и първичните организации след Юлския пленум на ЦК на БКП (1976 г.). Обобщи положителния опит, анализира причините за допуснатите слабости, набеляза допълнителни мерки за по-нататъшното издигане ролята на партийните комитети като политически ръководители на трудовите колективи, за засилване на тяхната отговорност за първичните партийни организации.

Николай ВИНЧЕВ
секретар на градския комитет на БКП — Русе

Digitized by Google

СИЛАТА НА КОНТРОЛА

Производствената програма на трудовия колектив от Автокомбината в Русе е динамична, напрегната. И това тукашните творци на блага приемат като нещо естествено. Та нима е възможно те да търсят тихо пристанище в битката за построяването на развитото социалистическо общество у нас.

Тук всичко според условията на работа е като че ли по-своеобразно. Но критериите за ефективност и качество на извършеното от стопанското ръководство, от обществените организации са същите — пълноценното използване на максимално разкритите резерви, високата култура на работата, социалистическата съзнателност и дисциплина...

Всъщност това са координатите на една от най-важните страни в дейността на заводския партиен комитет и първичните партийни организации — партийният контрол над стопанската дейност.

И разговорът ми със секретаря на заводския партиен комитет Кръстьо Великов, със заместник-партийния секретар Манол Стефанов изцяло протече под знака на този проблем.

Какво е необходимо, за да може партийният контрол непрестанно да се обогатява и изпълва с ново съдържание?

Какви са формите на партийния контрол?

Има ли сблъсъци, неизбежни ли са те при упражняването на партийния контрол на стопанската дейност?...

Въпроси, проблеми... Случаи, отразени в сблъсъци. Това е една богата тема, неподвластна на дефиниции. Макар че принципиалните изисквания и постановки са от ясни по-ясни, в конкретните условия на всяко предприятие партийният контрол не е просто осъществяване на рецептурни изисквания. Не. Това е процес на творчество, на неуморна борба с консерватизма, традиционализма, технократичния подход...

* * *

Заводският партиен комитет при Автокомбината гледа на контрола не като на кратковременна кампания, да не се измерва той само с броя на проведените заседания, с контролните сбирки, съвещанията, информациите. Да не се превръщат в просто календарно записване на мероприятия, в схема „констатация — регистрация — предписания". На тази отговорна дейност се гледа проблемно, перспективно, всеобхватно. Изготвя се план, в който като обект на партиен контрол се определят най-важните, решаващите проблеми за комплексното изпълнение на производствената програма.

— Ние се стремим да използваме всички форми на партиен контрол, които ще осигурят ясна, мобилизираща перспектива на всяко звено, стройна, стегната социалистическа организация на труда — заразказваха ми в партийния комитет.

Кои са формите на контрол, които заводският партиен комитет използва?

Практикува се изслушването на стопанските ръководители пред събрания на първичните партийни организации, заседания на партийните бюра и на заводския партиен комитет по важни решаващи проблеми.

Когато трябва да бъде комплексно анализиран един проблем, заводският партиен комитет съставя и утвърждава комисия от свои най-изтъкнати активисти, включва в нея компетентни специалисти, представители на профсъюзната и комсомолската организация. И пред всеки

Digitized by Google

свой член поставя задача отблизо да изучи този проблем, разпределя ги към един от трудовите колективи. Така че всеки на заседанието да има собствена позиция, да не очаква от доклада на комисията да определи своето отношение към проблема. Още при първоначалното изготвяне на плана на комисията се осигурява нейната дейност да протича целево — да не се завърти изцяло в един кръг от заседания и съвещания, тъй като едно от най-важните изисквания към нейните членове е не само да фиксират фактите, но още в процеса на проверката да окажат практическа помощ за подобряване на нещата. А това те най-добре ще сторят, като по време на проверката установят личен контакт със широк кръг специалисти, новатори, производственици, с групите и постовете за народен контрол. Като чуят тяхното мнение, предложения, преценки и всяка своя стъпка превърнат във високоефективна дейност. От изключителна важност е проверяващите да се съобразяват с характера на конкретните условия, при които действува стопанското звено. Да анализират тези условия и търсят начин в процеса на проверката да допринасят за повишаване на бъдещите успехи и недопускане на съществуващите слабости.

Именно с такъв подход е намерено вече решение в Автокомбината на един изключително важен проблем — повишаването относителния дял на ремаркетата при превозването на товари.

Пред мен сега са задълбоченият анализ на комисията на заводския партиен комитет, протоколът от обсъждането на този проблем на негово заседание, взетите решения с цяла система от мероприятия за тяхното изпълнение. В преценката четем: „В основните насоки на XI конгрес на БКП за обществено-икономическото развитие на НРБ през седмата петилетка е записано: „Броят на товарните ремаркета да достигне през 1980 година около 100 на 100 от общия брой на автомобилите, приспособени за возене на ремаркета". Това е продиктувано от линията на повсеместна интензификация на народното стопанство, за повишаване ефективността и качеството във всички отрасли на материалното производство. Но защо при нас досега не се използват всички предпоставки, фактори и резерви за повишаване обществената производителност на труда, за икономия на суровини, материали и енергия?"

След като конкретно, аргументирано са изложени многобройни факти, се правят редица изводи. Ето някои от тях: „Резултатите, постигнати от нас в решаването на този важен проблем, не са добри. Окомплектованите автовлакове не излизат ежедневно на работа поради недостатъчно конкретно ръководство и слаба взискателност. С нищо не могат да се оправдаят ръководителите на автомобилните стопанства 2 и 7, които се разминават с принципа — автомобил да престоява, но ремаркетата да са в експлоатация...

И решението било: „Партийният комитет дава незадоволителна оценка за работата на ръководствата на дирекция „Товарни превози" и дирекция „Техническа" по контрола и взискателността за използване на ремаркетата и окомплектоването на автовлаковете в предприятието", „Дава незадоволителна оценка на ръководствата на автомобилните стопанства 2 и 7", „Препоръчва на автостопанствата на основата на предложената програма от комисията на заводския партиен комитет за ремаркетата и оборудване на автовлаковете да си разработят свои конкретни програми", „Задължава партийните бюра да направят задълбочен критичен анализ на своята дейност по този проблем и набележат мерки"...

Посочени са сроковете и отговорниците за изпълнение на решенията. През следващата година този проблем отново ще бъде обсъден от партийния комитет.

Digitized by Google

Друга форма за партиен контрол над стопанската дейност в автокомбината са отчетите на административните и стопанските дейци на заседания на заводския партиен комитет. И то не по дребни, текущи въпроси, а по основни проблеми и най-важни страни от работата, в които се отразява цялостната дейност на стопанското ръководство.

Ето един пример от богатата практика на заводския партиен комитет. Задълбочено обсъждане е станало и конкретни решения са взети при отчитането на стопанското ръководство по важния проблем за работата на Автокомбината по снижаване на материалните разходи, икономия на труд, гориво, гуми.

При обсъждането е направен анализ на състоянието на различните показатели от производствено-стопанската дейност. Но главното е било — отчет как ръководителите на Автокомбината са организирали дейността си, с какви методи си служат, опират ли се на колектива, печелят ли доверието и уважението на политически пратеници на своя пост, създават ли обстановка на непримиримост към слабостите и нередностите.

— Преди допускахме нерядко да се правят повърхностни отчети — обясни ми Велинов. — Без да се предлагат обосновани мерки, без самокритичен анализ на дейността. Дори да има случаи вместо самокритичен отчет за работата си някои от стопанските дейци да се опитват да правят инструктаж, да дават указания. Или пък да отделят повече внимание да разказват колко са големи слабостите на висшестоящите ръководства, какви „непреодолими“ трудности ни се създават... Наистина получаваше се информация за резултатите от изпълнението на плана, за „обективните“ причини, а не личен отчет.

Причините за това? Те не могат да се търсят само в докладващите. Така се получава, когато заводският партиен комитет не вниква дълбоко в същността на въпросите, не анализира причините за слабостите и недостатъците, не търси необходимата отговорност. При такъв подход и отчитане и предприетите мерки са пропити от формализъм, не са ефективни.

В продължилия по-нататък разговор в партийния комитет ми разказаха: „Сега нашето изискване е в своите отчети стопанските ръководители ясно да посочат какви усилия полагат за овладяване и прилагане на съвременните научни методи за ръководство и управление, как повишават своята квалификация, осигуряват ли необходимите условия за по-голяма колективност, за творчество и инициатива в работата и в същото време за непрестанно растяща лична отговорност на техните сътрудници — началници на отдели, технически ръководители...

Сега вече е трудно пред партийния комитет нещо да се премълчи. Той така построява своята работа, че до момента на обсъждането на даден проблем неговите членове да са посетили събрания на първични партийни организации, заседания на профсъюзния или комсомолския комитет, да имат ясна представа за нещата. И от ясна партийна позиция да правят крайната преценка. „Стремим се да конкретизираме отчета — обясни Стефанов. — И началниците на отдели в определен период да докладват в заводския партиен комитет как организират работата си, какви трудности срещат, каква помощ желаят. На заседанията правим задълбочен анализ на деловите качества на отчитащите се.“

По-нататък записах в бележника си: „Особено полезна форма на контрол се явяват и срещите, и отчетите на нашите стопански кадри с трудовите колективи, които стават по график на партийния комитет“.

Голяма е ползата, защото на тези срещи се изясняват задачите на колектива. После в нито един миг от последващия производствен

Digitized by Google

процес няма неясна перспектива. Стопанският ръководител отговаря на зададените въпроси, а при невъзможност за момента това става на следващата среща след един месец. Заводският комитет обобщава поставените въпроси, дадените отговори, поетите обещания от ръководителите и ги разгласява чрез бюлетин.

Всичко това се отнася и за работническите събрания като най-ефикасна форма на контрол отдолу. И тук се поставят и разглеждат важни въпроси от производствената дейност, по условията за укрепването на трудовата дисциплина. След това под ръководството на партийния комитет се следи за изпълнението от кадрите на взетите решения в цялата система на Автокомбината. Докладва се на събрания, правят се предавания по радиоуредбите, издават се мълнии, табла, жила, стършели. На видно място се изтъкват направените работнически предложения, оповестяват се мерките, които стопанското ръководство предприема за осъществяването им. По този начин се засилва активността у работниците, формира се у тях чувството на стопани на комбината, повишава се отговорността им.

Следваща форма са комплексните проверки под ръководството на заводския партиен комитет с представители на профкомитета и Комсомола, на специалисти от стопанското ръководство в клоновете и базите на Автокомбината. Целта? В един случай да се види как на място се решават редица от социално-битовите въпроси, проблемите за квалификацията, каква социално-психическа атмосфера създават преките ръководители. Какво е участието на стопанските дейци за организирането на съревнованието, за изучаване, анализиране и разпространяване на челния опит. Разбира се, от изключителна важност при комплексните проверки е да се избегне елементът на самоцелност. Затова завършек на тази дейност е приемането на конкретни оценки и решения от партийния комитет, насочени към по-нататъшното укрепване дисциплината на ръководните кадри, за стриктно изпълнение на нормативните документи. Определя се ясно ролята и отговорността на всеки един от решаващите фактори за бързо преодоляване на допуснатите слабости, за усъвършенствуване на дейността им.

Силно въздействуваща форма на партиен контрол над стопанската дейност е приемането преценки за дейността на номенклатурните кадри, водещи се на отчет към заводския партиен комитет, клоновите партийни комитети и партийните бюра.

Несъмнено голяма е ползата и от участието на партийните секретари в оперативки, съвещания, заседания на стопанските органи.

Заводският партиен комитет има изградена система за събиране, обобщаване, анализиране на критичните бележки. За правилното им адресиране към дирекциите, отделите, службите, за оказване на контрол по тяхното изпълнение.

* * *

Опитът на Автокомбината доказва, че сега, когато партийният контрол непрекъснато се обогатява, става все по-действен, целенасочен, не бива да стига и свършва с директора. Заедно с високите изисквания към директора — той здраво да се опира на силата на партийната организация, на комунистите, на трудовия колектив, да бъде висококомпетентен, да проявява широк размах и инициатива, разпоредителност в работата... — е необходимо да се утвърждава и неговият авторитет и отговорност. И това изискване да пронизва подхода на всички субекти на управление в предприятието. Не е нужно ръководителят на предприятието да съгласува всяко свое решение, за всяка заповед да прави информация. Несъмнено в такава обстановка ще се принизя-

Digitized by Google

ва отговорността на стопанския деец, ще се сковава неговата инициатива.

Днес партийният контрол над стопанското ръководство ще бъде най-действен, мобилизиращ, ако той смело се насочи и към средното ниво на ръководния заводски механизъм. Юлските изисквания, новият подход да завладеят ума, мисълта и сърцето на началниците на отдели, на инженерите, на счетоводителите, на плановиците. От щатни бройки те да се превръщат в творци на научно-техническия прогрес, в кадри, които, без да чакат да бъдат подтиквани, сами с висока социалистическа съзнателност да застават на предната позиция за изпълнение девиза на петилетката. И особено сега, когато в ръцете си имат забележителния документ — Докладната записка на другаря Тодор Живков до Политбюро. Това означава днес „да се хвърли камък в блатото", да се раздвижат, развълнуват и тихите спокойни води.

* * *

Пътят към успехите, повелени от Единадесетия конгрес на БКП и Юлския пленум на Централния комитет, не е лек. Неотменно е изискването за непрестанно творчество и инициатива в работата, за овладяването и повсеместното прилагане на ленинските принципи на стопанисване, научните методи на ръководство. А това е процес труден, съзидателен, изискващ пълна мобилизация на силите. Това е битка! За нейното спечелване партийният контрол над стопанската дейност е една от силните атакуващи позиции.

Коста ДИМОВ

С ГРИЖИ И ВНИМАНИЕ КЪМ КАДРИТЕ

През последните две години пред нашия заводски колектив, пред всички ръководни и изпълнителски кадри бяха поставени изключително отговорни задачи — за много кратък срок да усвоим и да преминем от производство на несамоходни към самоходни селскостопански машини, отличаващи се с по-голяма сложност и по-висок клас на точност, спешно необходими за нашето селско стопанство.

Изпълнението на тази задача в нечувани досега кратки срокове постави на голямо изпитание всички кадри на завода. От заводския партиен комитет и първичните партийни организации се изискваше да осъществят такова политическо ръководство на колектива, че на всяка цена да се осигури изпълнението на поставената задача. Всичко това наложи отново да преразгледаме и преоценим работата си с кадрите от всички равнища и степени. Най-напред се заехме с ръководните административни и стопански кадри — началници на цехове и на отдели. Някои от тях криво разбрали единоначалието, често допускаха груби нарушения в отношенията си с работниците, дисциплинарно отстраняваха, произволно разместваха кадри на тяхно подчинение, без да споделят каквото и да било със секретаря на първичната партийна организация или с профкомитета. Без да зачитат мнението на комсомолското ръководство, когато вземат отношения към младите работници... С това свое поведение те често ставаха причина за влошаване на психическия климат в колектива.

Ето защо с участието на членовете на заводския партиен комитет и някои кадри от стопанското ръководство на завода ние извършихме една задълбочена проверка във всички цехове и отдели. Особено внимание обърнахме на личния принос на съ-

Digitized by Google

ответния началник за сплотяване на колектива, на неговия стил и методи на работа, на отношението, което имат производствениците към него. Направените изводи след това ние поставихме на обсъждане на общозаводско партийно събрание, на което поканихме и всички безпартийни стопански ръководители.

Няма съмнение, че с провеждането на това събрание се постави началото на преломъ в работата с тази категория кадри. За отговарящо на новите изисквания отношение от тях към хората, с които работят. А също по-добре да вникват и да държат сметка за значението както на икономическите, така и на социалните фактори за изпълнението на стопанските задачи и развитието на трудовия колектив.

Събранието утвърди разгърната програма за работа с всички кадри в завода. Беше поставена задачата нито един ръководител, малък или голям — от директора до прекия ръководител — майстора, от секретаря на първичната партийна организация до груповия отговорник, — да не остава извън полезрението на заводския партиен комитет.

В завода има 37 началници на цехове и отдели, 21 началници на смени, около 162 преки ръководители — майстори, 21 секретари на първични партийни организации, 78 партийни отговорници и 119 членове на партийни бюра. Без кадрите от профсъюзната и комсомолската организация броят на ръководните кадри и низовия актив възлиза на 385 човека.

С оглед по-целенасочено да се води дейността по подбора, разпределението, обучението и възпитанието на кадрите, една част от тях — началници на цехове и отдели, секретари на първични партийни организации и други — определихме да бъдат включени в основната номенклатура на заводския партиен комитет. Тяхното разместване, издигане и назначаване става само с негово решение. Периодично той приема и оценки за тяхната работа.

Друга част от кадрите са включени в отчетно-контролната номенклатура на заводския партиен комитет — членове на партийни бюра, на ръководствата на обществените организации като профкомитета, заводския комитет на Комсомола, Комитета за държавен и народен контрол и др. За тях ние следим да не се допуска произволно — без знанието на съответните организации, разместване.

На територията на завода само заводският партиен комитет има право на своя кадрова номенклатура. Партийните бюра разполагат с утвърден списък на кадрите, които водят на отчет — началници на смени, майстори, бригадири, партийни групови отговорници... Тук целта е те и първичните партийни организации отблизо да следят тяхната дейност, да помагат за усъвършенстването, развитието и израстването им.

Съвсем естествено е най-голямо внимание заводският партиен комитет да отделя на кадрите от основната номенклатура, броят на които е 70. По своето място и призвание те са начело на колектива и съобразно делегираните им права много от тях се ползват с относителна самостоятелност в своите действия. И ако не са на висота, ако с известен аванс им е гласувано доверие за тази длъжност или при издигането им в недостатъчна степен е спазен ленинският принцип за единство на политическите и деловите качества, това може да доведе до значителни отрицателни резултати: да доминира технократният подход, да се принизи ролята на колектива, неговото участие и въздействие за решаването на задачите... Или пък да се допусне за сметка на политическите да се подценяват деловите качества, с което колективът ще се лиши от компетентно ръководство. Именно това определя голямото ни внимание към тези кадри.

В работата си с кадрите заводският партиен комитет се стреми съвсем конкретно да преценява до каква степен у всеки поотделно се развиват, от една страна, политическите, а от друга, деловите качества. На тази основа и съобразно спецификата на работата ние сме избрали формите и средствата за придобиването от тях на висока организационна култура и необходимата квалификация.

С такъв подход в нашата работа сега 82 на сто от кадрите, включени в основната номенклатура, са членове на БКП, общо 99 на сто са с висше и средно образование. Тази тенденция да засилваме партийното ядро сред ръководните кадри, на отговорна работа да издигаме хора с по-високо образование има голямо значение за осъществяване и на ленинските принципи на стопанисване в условията на завода, за изпълнение повелята на деня — за висока ефективност и качество.

Разнообразни са формите за работа с тези наши най-отговорни кадри. Тук подходът ни е диференциран. Със стопанските ръководители — началници на цехове и отдели — в рамките на целогодишното обучение на актива, наред с грижите ни за повишаване на тяхната специална подготовка, по проблемите на теорията и организацията на управлението, по изискванията на новия икономически механизъм и др., ги запознаваме и с някои проблеми на партийното строителство. Това има голямо значение за тяхното израстване и като политически дейци. Изучаването от стопанските ръководители с по-голяма дълбочина на някои от вътрешнопартийните процеси допринася те по-правилно да оценяват ролята и мястото на първичните партийни организации като политически ръководители на колектива, да се съобразяват с техните решения и активно да участвуват в изпълнението им. Това много допринася и за издигане авторитета на партийните организации сред колектива.

При нас се утвърди практиката стопанските ръководители да се отчитат редовно пред заводския партиен комитет и първичните партийни организации по решаването

Digitized by Google

и изпълнението на отделни проблеми. Тук те получават и политическа оценка за личния им принос.

Положително влияние оказват и периодичните оценки, които заводският партиен комитет приема на номенклатурните кадри. В началото на всяка година се съставя график на кой кога ще се приема оценка, утвърждават се и комисиите, които подготвят съответния проект. За всички номенклатурни кадри в заводския партиен комитет е създадена картотека, съдържаща информация за всеки един ръководител — откога работи в завода, кога е издигнат на отговорна работа, образование, партийна принадлежност, социален произход и др. На същия картон на обратната страна се нанася оценката на комитета по определените въпроси — познания по специалността, отношението и отговорността му към изпълнението на качествените и натуралните показатели (ако е ръководител на производствено поделение), как работи с хората, с поведението си допринася ли в колектива да се утвърждава здрав психически климат, участвува ли в обществено-политическия живот. Всичко това по всяко време ни дава ясна представа за неговите делови и политически качества. Воденето на тази картотека ни позволява да следим какви изменения настъпват в развитието на кадрите в завода като цяло и на отделния ръководител.

За успешното провеждане на кадровата политика все по-голямо значение придобива и работата ни с резервните кадри.

Този въпрос за нашата заводска партийна организация не е нов, но през последните 3—4 години работата с резервните кадри придоби по-организиран, целенасочен характер. Сега за всички от основната номенклатура има определени резерви, а за някои длъжности са и по двама-трима. За тях също се води картотека с периодично нанасяне на изменения в развитието им. Отразява се дали израстват като способни кадри за заемане в бъдеще на съответните длъжности.

Съставът на резервните кадри е разнообразен. Една част от тях подготвяме за по-високи длъжности като например от началник на цех или отдел за зам.-директори и ръководители на обособени производства. Други са из средата на специалистите с висше икономическо и техническо образование, трети — работници, пряко заети в производството. Всички 18 работници, водени на отчет от заводския партиен комитет, са със средно образование, като трима от тях следват задочно във ВУЗ. Това са изявени челници в производството. От тях 70 на сто са членове на Партията и по възраст не надвишават 32 години.

Разбира се, не са само това източниците за подбор на резервните кадри. Главен източник си остава самостоятелната и целенасочената работа с партийния и безпартиен актив в завода, комсомолската организация.

Работата с резервните кадри е отговорна. Към нея ние подхождаме много грижливо. Особено внимание обръщаме на два момента. Първият — това е подборът и регистрациите. За целта използваме разработените в завода длъжностни характеристики, където са посочени изискванията за всяка длъжност. В центъра на вниманието си държим политическите и деловите качества, строгото спазване на класово-партийния подход. И основния метод, който използваме, това е проверката в работата, обществено-политическата им активност, моралната устойчивост и личният авторитет сред колектива. Вторият — това са мерките за повишаване на тяхната квалификация, образование и възпитание. Единадесетият конгрес и Юлският пленум изискват строителите от предните редици на развитото социалистическо общество да бъдат със солидни марксистко-ленински знания, умело да работят с колектива, да са на височината на задачите. Ето защо работата ни с резервните кадри по тези въпроси протича в няколко направления: една част са включени в системата за обучение на партийния и стопанския актив — според насоката им като резервни кадри, участвуват в занятия или със стопанските кадри, или с партийния актив; други са в звената на политическата учебна година на заводската партийна организация.

Освен тези форми на обучение се организират и краткотрайни курсове и семинари.

От голяма полза за нас е атестирането, което правим през последните 3—4 години на специалистите с висше образование. Тази сравнително нова форма, от една страна, ни помага за подбора на резервните кадри и от друга, за повишаване чувството за отговорност у тях, за по-активното им участие в решаването на задачите.

В нашия завод сега работят 112 специалисти с висше образование, от които 74 инженери и 38 икономисти. Около 1/3 от тях са включени към кадрите от основната номенклатура на заводския партиен комитет, а останалите работят като специалисти в цеховете, техническите и икономическите отдели.

За извършване на атестирането е изградена атестационна комисия. Тя разработва въпросник и график за приемане оценките на съответните специалисти, които се утвърждават от заводския партиен комитет. Комисията има за задача да се срещне със специалиста, да го запознае с въпросника и му определи време за провеждане на разговора. След задълбочено проучване — беседа с прекия му стопански ръководител, с партийния секретар и членове от колектива, в който работи, след разговора по въпросника, комисията разработва оценката и я внася в заводския партиен комитет. В нея се открояват два момента:

Първият — съответствуват ли знанията на специалиста за работата на която е назначен и ако не съответствуват, да му се отправят препоръки за повишаване на неговата специална подготовка. Специалистът се предупреждава, че след определено

Digitized by Google

време отново ще му се направи оценка. Ако и при втората оценка покаже незадоволителни резултати, комисията прави предложение пред ЗПК и директора на завода за неговото освобождаване от заеманата длъжност.

Вторият момент — ако специалистът дава добри данни за развитие, проявява творчество в своята работа, се предлага да бъде включен в списъка на резервните кадри.

Много важно е оценките да отразяват обективно всички положителни и слаби страни от работата на специалистите. Това дава възможност съвсем конкретно, целенасочено да им се оказва помощ в тяхната подготовка и усъвършенстуване. Според нас тази форма на работа е твърде положителна. Тя заостря вниманието на специалистите, че днес не може да се работи как да е, че за тяхната работа се държи сметка. Значителна част от специалистите възприемат атестирането като проява на грижа към тях, това ги стимулира за още по-добра работа.

* * *

На всички е известна марксистко-ленинската постановка за ръководната роля на работническата класа в социалистическото общество. На X конгрес и в Тезисите на ЦК за състоянието и развитието на Партията, обществените организации и движения още един път бе обоснована необходимостта от нарастването на ръководната роля на работническата класа при изграждането на развитото социалистическо общество.

Този въпрос и досега не е пренебрегван от нашия заводски партиен комитет и първичните партийни организации. За това говори и фактът, че от основните ни номенклатурни кадри — началници на обособени производства, началници на цехове и отдели, секретари на ППО 52 на сто са били работници, а 13 на сто и сега са производственици (това са предимно секретари на ППО). Още по-благоприятно в това отношение е положението сред низовите стопански кадри — началници на смени, преките ръководители — майсторите, където 72 на сто от тях са издигнати на ръководна работа от работници, пряко заети в производството.

През последните две години нашата работа в това направление придобива още по-системен и целенасочен характер.

Три момента са характерни в подхода ни за издигане на резервни кадри работници:

На първо място уточняват се онези от тях, които имат данни да се развиват и израстват като ръководни кадри. При подбора се имат предвид производственици, които са завършили средно образование или в момента се учат, да са работили най-малко три години в завода и да не са по-възрастни от 35 години. А също да са изявили в труда и социалистическото съревнование, активни в обществено-политическия живот на колектива. И най-важното, да има стремеж у тях за по-нататъшно развитие и усъвършенстуване. Сега при спазване на тези изисквания е направен подбор на 132-ма работника, които се водят на отчет към партийните бюра и една част пряко към заводския партиен комитет. От тях 56 са определени да се развиват като стопански кадри — бригадири, майстори, началници на смени и участъци, 24 като кадри за първичните партийни организации и заводската партийна организация, 19 за комсомолската организация и 33 за профорганизацията.

На второ място, важен момент са грижите за повишаване на тяхната политическа, специална и общообразователна подготовка. Всички без изключение са включени във формите на политическата учебна година на партийната, профсъюзната и комсомолската организация.

Освен това в програмата на заводския партиен комитет за обучение на стопанския и партийния актив с резервните кадри работници се провежда диференцирано изучаване на икономически проблеми по партийно строителство, някои въпроси от теорията за организацията и управлението... Единадесет души се учат във вечерния партиен университет към градския и окръжния комитет на БКП, пет в междуокръжната партийна школа в Разград, двама във ВИММЕС — Русе, и един в АОНСУ при ЦК на БКП.

За оказване помощ на резервните кадри — работници, по тяхното развитие и израстване, на отделни комунисти — ръководни дейци, са поставени конкретни партийни поръчения за индивидуална работа с тях. Сега партийният комитет и партийните бюра строго съблюдават на овакантените места да се издигнат именно някои от тези производственици. Само през тази година на такива длъжности са удостоени един началник на смяна, двама майстори и 11 ръководители на бригади.

На трето място, от голямо значение е освен грижите за обучението и възпитанието на тези резервни кадри периодично да им се прави и преценка за настъпилите изменения в тяхното развитие. При нас е прието един път в годината партийните бюра да правят такава оценка. Заводският партиен комитет пък отблизо следи да не се допуска формализъм в тази дейност.

Да се проявява взискателност към кадрите, да се търси отговорност от тях, това означава преди всичко да им се помага правилно да организират дейността си, да подобрят своя стил и методи на работа. Такава е насоката на грижите на нашия заводски партиен комитет към хората, които подготвяме да заемат отговорни длъжности в стопанската и обществената дейност. Затова работим целенасочено по възпитанието и подготовката на резервните кадри за издигане тяхната отговорност и дисциплина по изпълнение на поставените им задачи.

От две години успешно практикуваме целогодишно обучение на „партийните и

Digitized by Google

стопанските кадри от всички равнища, включващи секретари на първични партийни организации, членове на партийни бюра, партийни отговорници, началници на цехове и отдели, майстори и бригадири, председатели и членове на комисиите за народен контрол.

И тук подходът ни също е диференциран. В зависимост от харктера на лекцията предварително се определя каква ще бъде аудиторията. В някои случаи тя е от началници на цехове, на отдели и секретари на партийни бюра, в други от майстори и партийни отговорници. Понякога пък заниманията за всички са заедно. Средно на месец с всяка категория от кадри се провежда по едно занятие.

Тематиката на лекциите е съставена по няколко направления, като използваме актуални проблеми на марксистко-ленинската теория, проблеми на теорията и организацията на управлението, на икономическата политика на Партията.

През тази година в изпълнение решенията на Политбюро на ЦК на БКП особено внимание отделихме на проблемите на партийното строителство. Една трета от лекциите пред стопанските кадри са само на тази тема.

В реализирането на програмата за обучение на кадрите ние не срещаме никакви трудности, защото тя още в началото на годината предварително е обвързана с лектори по отделните въпроси. А такива ние успешно ползваме от центъра за усъвършенстване на ръководни кадри към АОНСУ — филиал Русе, ВИММЕС, дружество „Г. Кирков", от градския и окръжния комитет на Партията и наши сили.

Освен лекционни форми в програмата за обучение на кадрите има и семинари — по предварително посочена литература се провежда обсъждане на отделен проблем. Провеждат се и специални занимания за обмяна на челния опит.

Кадрите са най-ценното богатство. Затова нашият стремеж е непрестанно да изграждаме нивото на работата с тях, да провеждаме подготовката им, тяхната дейност в съответствие с критериите, които Централният комитет на Партията предяви на Великотърновското съвещание и Единадесетия конгрес.

Петър ХРИСТОВ
секретар на ЗПК при
ДМЗ „Г. Димитров" — Русе

В ЦЕНТЪРА НА ДЕЙНОСТТА

Едно от важните изисквания на Юлския пленум е да се развива творчеството и инициативата на трудещите се като важен фактор за изграждането на развито социалистическо общество. За успешното реализиране на тази задача заводските партийни комитети играят голяма и отговорна роля, произтичаща от тяхното място и функции. Те обединяват и насочват дейността на първичните партийни организации, осъществяват непосредствено политическо ръководство над тях, изградени са като политически органи в най-големите колективи на работническата класа.

Заводските партийни комитети, изградени в комбинатите и заводите на територията на град Русе, се стремят да усъвършенстват дейността си, под тяхно ръководство да се осигуряват условия за социалистическо стопанисване, да се постига по-висока ефективност в процеса на създаването и утвърждаването на нови инициативи, положителен опит. В резултат на това трудовите колективи станаха инициатори на редица почини, от които особено известен е този на найденкировци за най-ефективно използване на основните фондове. Той получи висока оценка от Централния комитет на БКП и стана национален. Но с творчески подход съобразно конкретните условия се води неотстъпна борба и за прилагане на другите национални почини и инициативи: „За най-ефективно и икономично използване на суровините, материалите, горивата, енергията и труда", „За реконструкция и модернизация със собствени сили", „Всеки млад да овладее майсторството и да достигне резултатите на челниците в труда и учението", „Да създаваме условия за висока обществена производителност в кооперираните предприятия" ...

Анализът на резултатите от приложението на тези почини на първо място потвърждава неизмеримо по-високите успехи в осъществяването на стратегическото направление на петилетката — качество и ефективност, ефективност и качество. Но от изключителна важност за по-нататъшното обогатяване дейността на заводските партийни комитети е и другата страна на обобщението. Че колкото повече нарастват и се усложняват задачите, толкова по-широко е полето за проявление на творчеството и инициативата на трудовите колективи за зараждане, внедряване и разпространяване на положителния опит. А обективните фактори за нарастване на новаторската дейност на трудещите се са свързани с обективното полиниране на изискванията за по-висока ефективност и качество в работата на заводските партийни ко-

Digitized by Google

митети и първичните партийни организации. Защото от техния политически подход, от техния усет към новото, от тяхната организаторска и идейно-възпитателна работа зависи в каква степен обективните възможности ще се превърнат в действителност. Дали своевременно ще се открива, внедрява и разпространява положителният опит.

За осъществяването на политическия подход при подкрепата и внедряването на новото е необходимо научно определяне на основните направления на работата на колективите по националните, съветските и местните почини, инициативи и положителния опит.

През седмата пегилетка както в цялата страна, така и за русенските колективи основната задача е „Ефективност и качество". Ръководени от това, заводските партийни комитети например в текстилните предприятия видяха, че едно от важните направления за повишаване ефективността на производството е многомашинното обслужване. Ето защо пренесеният в това отношение съветски опит в текстилната промишленост на града придоби характер на масово движение — 95 на сто от работничките на предачни и тъкачни машини работят по тази инициатива. Резултатът? Значително по-висока обществена производителност на труда, преизпълнение на плановете по всички качествени и натурални показатели.

Пред партийния комитет в завод „В. Пискова" проблемът за многомашинното обслужване застава с най-голяма сила след оборудването на новия цех със съветските машини „АТТ—120" и „АТТ—160". Най-напред е преценено, че изключителната важност на тази инициатива не може да бъде обект само на пропагандиране, на кампанийност. Затова след задълбочен критичен анализ на съществуващите условия на всички трудности се изготвя и приема специална целева програма. Един момент от нейното осъществяване е насочването на най-добрите работнички към запознаване с постиженията и майсторството на утвърдени многомашиннички. Следващият — да се подкрепи тяхното желание. Но подкрепата не е само признание на думи, а да придобие и реален израз. Затуй следващата крачка на заводския партиен комитет е към специалистите и стопанското ръководство. Без тях, без тяхното активно участие не може да се внедрява новото, да се разширява обхватът му. Защото то, новото и прогресивното, изисква осъществяването на редица взаимно свързани промени в организацията на производството, квалификацията, организацията на работната заплата, организацията на социалистическото съревнование и т. н.

Ето защо един от важните проблеми на партийния комитет по подкрепата на почините и инициативите е убеждението и ентусиазирането, изискването към стопанското ръководство за създаване на условия, необходими новото да покълне, да се развие и израсте. Пред него са поставени за решаване комплекс от проблеми във връзка с многомашинното обслужване; подобряване качеството на суровините, технически мероприятия за намаляване на къ́лливостта, качествен ремонт на машините, осигуряване на резервни части, усъвършенстване системата на заплащане и други. Разработени са и обсъдени организационно-технически мероприятия, съдействуващи за развитие на неизмеримо полезното равнище.

През следващия етап партийният комитет и първичните партийни организации се насочват към внимателен подбор на тези, които ще започнат първи. Използват се различни форми на идеологическата работа с тях — срещи, беседи, обсъждания на събрания и други. Организира се изучаването на майсторството на утвърдени многомашиннички и повишаване квалификацията им.

Именно след тази голяма подготвителна работа постепенно започва внедряването на многомашинното обслужване. Но погрешно е да се приеме, че всичко е направено. Не. грижите на заводския партиен комитет не пресекват. Поставят се нови задачи. Търси се отчет от стопанското ръководство. На общо партийно събрание се отчита изпълнението на организационно-техническите мероприятия по този опит. Същевременно партийният комитет насочва профорганизацията и комсомолската организация към използване на специфични за тях разнообразни, действени форми за поощряване на изявените многомашиннички. Чудно ли е тогава, че резултатите от цялостната дейност на партийното и стопанското, на профсъюзното и комсомолското ръководство по този опит са значителни — всички работнички са многомашиннички, а 18 от тях — особено изявени. За деветмесечието на 1977 година обществената производителност на труда е 107,8 на сто, коефициентът за използването на машините — стопроцентов, себестойността е снижена с 1,32 лева на сто лева стокова продукция.

И пак заводското партийно ръководство, отчитайки тези добри резултати, не се самоуспокоява. Като истински политически ръководител предвидливо се грижи за бъдещето. То насочва профорганизацията и стопанското ръководство към организиране предаването на опита на многомашиннички на младите новопостъпили работнички, към усъвършенстване специализацията, организацията на производството, заплащането. Преоценява досегашния начин на провеждане на съревнованието, изисква то да бъде преустроено в духа на изискванията на Докладната записка на другаря Тодор Живков до Политбюро и на последните мероприятия на Секретариата на ЦК на БКП и на БНС.

Съществен момент на партийното ръководство по разширяване обхвата на новото, по повишаване инициативността на трудовия колектив е обективната оценка на настроението, мислите и чувствата на хората, вземането на съответни мерки за неутрализиране на негативните проявления и засилване на положителните. В това направление партийните комитети в завод

Digitized by Google

„Вела Пискова" и комбинат „Дунавска коприна" работят за създаване на нови емоционални моменти по утвърдения вече опит в многомашинното обслужване. Те подкрепиха и насърчиха инициативата на 18-те и 46 изявени многомашиннички и техните майстори работят за предсрочно изпълнение на годишния и петилетния план в чест на 60-годишнината на Октомврийската революция.

В работата по разширяване участието на производствениците в прилагането на опита заводският партиен комитет привежда в съответствие формите на дадена инициатива с актуалните съвременни задачи, съобразно конкретните условия и през призмата на основните партийни и държавни задачи. В тази насока е сложната и трудна задача, с която се е заел партийният комитет в комбинат „Дунавска коприна" — повишаване качеството на продукцията и съчетаването му с многомашинното обслужване. Успехи има — бонифицираното количество тъкани е намалено от 1 на сто на 0,87 — 0,85 на сто. Но това не е постигнато леко, само с един замах, с едно решение. Наложило се е, сега също се налага и занапред ще се водят много разговори в партийните ръководства, в партийните групи, с бригадите, с отделните производственици, да се организират срещи с лошокачественици. Процесът на убеждаване продължава. В него не малка роля има и добре разработената система за организиране и ръководство на масово-политическата работа.

Това са някои основни моменти от многостранната дейност на заводските партийни комитети по многомашинното обслужване. В прегледа на един по-дългът период от време проличава, че процесът на раждането, утвърждаването, разширяването и обогатяването на новото, битката за неговото последователно развитие и в същото време процес на усъвършенствуване подхода, стила и методите на работа на партийните комитети. От очевидно по-очевидно става, че пътят към постигането на трайния, на големия успех зависи от творчеството и инициативата в дейността на заводския политически щаб. Че той трябва да работи постоянно, упорито и настойчиво. Да не допуска никаква самоцелност, стихийност и кампанийност. Необходимо е да познават тенденциите на развитието. Критерий за ефективността на собствените му решения да бъде отражението, което те дават в трудовия колектив. Насочени ли са към създаване на условия за най-пълна изява на всеки творец на блага.

Анализът на опита на заводските партийни комитети в града сочи, че колкото и да е компетентен партийният комитет като политически орган, колкото и да е настойчив и последователен, той не би постигнал много в утвърждаването на новото без активната работа на първичните партийни организации, без съдействието и участието на стопанското ръководство, на профсъюзната организация, Комсомола — на целия колектив.

За подемане на инициативите от голямо значение са разговорите, водени в партийните групи, в партийни бюра, с отделни комунисти и производственици. А още по-голямо е тяхното значение, когато става въпрос за трудности, за временни успехи, които трябва да се преодолеят, за да може новото да се развие и утвърди.

Така при подемането на почина на Степан Витченко „За настойничество над младите и новопостъпили работници" се наложи воденето не на един и два разговора с наставниците, създаването на убеденост, че е необходим педагогически такт при всеки отделен случай — специфичен подход и особено към младите работници.

И ето как, за да се стигне до положителните резултати от новия почин, изникват много и сложни други задачи. Например проблемът за наставничеството поставя пред заводския партиен комитет и първичните партийни организации задачите да се работи постоянно и настойчиво със самите наставници, да се организира обучението им по специална програма. В процеса на усвояването и утвърждаването както на този, така и на други почини неизмеримо порастват изискванията за усъвършенствуване стила на работа на партийните, стопанските и профсъюзните ръководства. Тези изисквания се отнасят преди всичко към издигане отговорността на комунистите, повишаване ефективността на контролната дейност, за последователност и постоянство в работата. Това се отнася и до използваните форми и средства за гласност на резултатите, за обществено признание на труда на наставниците. Така се стигна до организирането на вечери на наставника в ККК „И. Димитров", комбинат „Дунавска коприна" и др., проведени по специален сценарий, много тържествено, с голям емоционален заряд...

Заразяващата роля на личния пример на комунистите се е изтъквала неведнъж, но за подкрепата и разрастването на новото тя има особено голямо значение. Именно чрез личния си пример в подкрепа на новото, на инициативите на практика се реализира авангардната роля на комуниста работник, на комуниста специалист, на комуниста ръководител. Трудно е да се ентусиазира колективът, когато стопанският ръководител стои настрана от инициативата. И съвсем друго е, когато той първи дава пример.

На участието и на личния пример на стопанските ръководители за увличане на целия колектив разчита, и то не без основание, ЗПК в комбинат „Дунавска коприна" при организирането на помощни бригади по строителните работи и реконструкцията на цеховете.

Дейността на заводските партийни комитети за свързване основното направление — ефективност и качество — с търсенето на походящи, нови и прогресивни форми и средства на работа, зависи от политическия кръгозор на тези органи, от организаторските им възможности и способности. От това в своята работа се ръководят партийните комитети в заводите

Digitized by Google

„П. Караминчев“ и ЛВЗ „В. Коларов“. Те насочват различните субекти на управление при провеждането на нови и действени форми за повишаване качеството на продукцията. Между Завода за хлорполивинил хлорид в Девня и завод „П. Караминчев“ в Русе по инициатива на партийните и профсъюзните заводски ръководства бяха създадени и се развиват дружески връзки: провеждат се срещи, посещения, изготвят се табла и витрини на първенците от другия завод, прави се изложение както на доброкачествена, така и на лошокачествена продукция. По същата инициатива се установява тясно сътрудничество и между отделни цехове на предприятията от града — цеха за подови настилки в завод „П. Караминчев“ и цеха за филц в комбинат „Юта“.

Именно търсенето на нови форми, творческото отношение към проблема за качеството събуди у заводските ръководства идеята за създаването на тези връзки. Посредством тях проблемът за качеството сега придобива и своеобразна емоционална окраска. Той вече се разглежда не само като важен политически, държавен и стопански въпрос, но и като въпрос на чест, на защищаване достойнството пред близки хора, другари и приятели.

Заводският партиен комитет в ЛВЗ „В. Коларов“ подкрепи и високо оцени инициативата на клуба на културата към предприятието за провеждане на интересна и както се отчете, резултатна форма „Диалози“. Обсъждането качеството на продукцията на дизеловия цех и цеха за резервни части на дизелови локомотиви създаде голям интерес, оказа силно мобилизиращо въздействие в двата колектива.

Особено силно чувство към новото проявиха заводските партийни комитети в дейността си по внедряване на научно-техническите постижения в производството. Те ориентират профсъюзните и комсомолските организации към нови форми за подобряване научното обслужване на производството. В МК „Г. Димитров“, завод „Н. Киров“, „П. Караминчев“, ККК „Ив. Димитров“ и други се прилага опитът на Гомелска област за обогатяване личните планове на специалистите. Сега освен конкретните творчески задачи в техните обещания има и задължения за оказване помощ на работниците по повишаване научно-техническите им знания и разкриване на резервите.

Пристъпвайки към решаването на задачата за скъсяване на пътя от научните изследвания до производството, в ККК „Ив. Димитров“ се роди идеята и за установяване на дружески връзки с Ленинградския научноизследователски институт по корабостроене. Рожба на тази инициатива бе внедряването на имитационния метод за изпитания на корабите, чрез който се реализира икономия на горива, време и труд.

Интересна инициатива е приложението на опита на Литовска ССР „Юта“ за открито приемане на рационализаторските предложения в Завода за печатни платки и комбинат „Юта“.

С тези и много други форми на новаторския подход към проблемите на научно-техническия прогрес заводските партийни ръководства се стремят към повишаване активността на специалистите и работниците за издигане техническото творчество на по-високо равнище. За тази цел се използва и силното въздействие на богатата, съдържателна идейно-възпитателна работа. За преодоляването на психическите бариери при внедряването на новото се използва силата на индивидуалното въздействие, на масово-политическата дейност.

Процесът на творчеството може да се ръководи само по творчески начин, с нови методи, форми и средства. Затова заводските партийни комитети сега поставят решаването на този проблем неизменно в центъра на своето внимание.

Райна КУЛЕВА

Digitized by Google

ПАРТИЯТА И ОБЩЕСТВЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

ПЛОДОТВОРНО ДЕСЕТИЛЕТИЕ

Навършиха се десет години от публикуването на един забележителен документ на Българската комунистическа партия — тезисите „Някои основни проблеми на работата с младежта и Комсомола". Развити от др. Тодор Живков на заседание на Политбюро на ЦК на БКП във връзка с подготовката на пленума на Централния комитет по проблемите на работата с младежта и Комсомола, те бяха публикувани за всенародно обсъждане. Получили пълната подкрепа и одобрение от партийните организации, комсомолските дружества и цялата общественост, Тезисите на др. Тодор Живков бяха утвърдени от пленума на ЦК на БКП като основа „за преустройство и решително подобряване на партийното ръководство на Комсомола, на работата на Партията и Комсомола сред младежта".

Изминалото десетилетие показа, че **те са научнообоснована перспективна комплексна програма и практическо ръководство за работата** на партийните, комсомолските, държавните, стопанските и обществените органи и организации с младото поколение за целия етап на изграждане на развито социалистическо общество у нас. Преди десет години Тезисите се появиха, за да отговорят на една **обективна необходимост в развитието на ДКМС и работата сред младежта.**

Българската комунистическа партия още от своето създаване е имала марксистко отношение към въпроса за младежта, правилно е разбирала нейното място и роля в общественото развитие, важното й значение за настоящето и бъдещето на България. Затова тя винаги е държала близко до себе си младежкия съюз, своевременно е определяла главните насоки и задачи в дейността му на всеки етап от революционната борба и социалистическото строителство. И когато нашата страна навлезе в етапа на изграждането на развито социалистическо общество, Българската комунистическа партия, вярна на своите традиции и на марксистко-ленинските принципи за ръководство и възпитание на младежта, отново постави на обсъждане своята политика и работа сред младото поколение.

Разработените от др. Тодор Живков и утвърдени от Централния комитет Тезиси за работата с младежта и Комсомола отбелязаха един завършен етап от дейността на Партията сред младежта, завършен етап от развитието на Димитровския комсомол и са отражение на обективната необходимост за по-нататъшното му развитие в новите условия.

В хода на строителството на социализма у нас бяха създадени широки възможности за изява, развитие и задоволяване разнообразните интереси на младежта, за нейното активно участие в цялостния общественo-политически, икономически и културен живот на страната. Но тези възможности не се използваха напълно, защото вече бяха навлезли в противоречие с остарелите форми на организация, структура и съдържание на работата с младежта. Едновременно с това в новите условия проблемите на подготовката на младото поколение за живота все повече се превръщат в крупни народностопански, обществено-

Digitized by Google

политически проблеми и поставят отговорни задачи пред всички държавни, стопански и обществени органи и организации за изграждане на всестранно и хармонично развити личности. По-нататъшното развитие на социалистическото общество, усъвършенстването на социалистическите обществени отношения, разширяването на социалистическата демокрация и засилването на инициативата и самодейността на масите в икономическия и обществения живот на страната изискваха и преустройство на работата с младежта. По такъв начин достигнатият етап в историческото развитие у нас беше първата и основна предпоставка, която породи Тезисите като нова програма и нов етап в работата с младежта.

Втора важна предпоставка, която налагаше необходимостта от преустройство на работата сред младежта, беше тази, че борбата за младежта все повече се превръщаше в преден фронт на идеологическата и политическата борба между социализма и капитализма. Опитът показа, че подценяването на работата на Партията сред младежта и отслабването на партийното ръководство на младежкия съюз е твърде опасно не само за младежкото движение, но и за работническото движение като цяло за настоящето и бъдещето на идеалите на Партията.

В процеса на строителството на социализма значителни количествени и качествени изменения бяха настъпили и в самата младеж, в нейната организация — Димитровския комунистически младежки съюз. Младежта, израснала и възпитана в условията на новия строй, с по-висока подготовка и култура, с по-високо съзнание за своя дълг и своята отговорност, активно участвува във всички области на обществено-политическия и икономическия живот на страната, беше готова да поеме нови, по-високи отговорности за развитието на обществото. Димитровският комсомол, натрупал под ръководството на Партията богат опит в работата за идейното възпитание на младежта, в подготовката на младото поколение за живота и въвличането му в социалистическото строителство, беше вече подготвен и способен да поведе младежта в борбата за изграждане на развито социалистическо общество. По такъв начин освен обективната необходимост налице бяха и реални условия и възможности за поставяне началото на един дълбок и сложен процес на преустройство в работата сред младежта.

Трябва да се подчертае, че появата на Тезисите не означаваше отричане или омаловажаване на резултатите в работата с младежта преди тях. Декемврийският пленум на ЦК на БКП (1967 г.), който утвърди Тезисите, даде положителна оценка на дейността на Комсомола и младежта, високо оцени огромните им дела в овладяването на знанията, науката, в създаването на материални и културни ценности и издигането на икономическата мощ на страната, в защитата на социалистическите завоевания.

Сега, десет години след тяхното публикуване, не може да не оценим огромното **теоретическо и програмно значение на Тезисите**, които са резултат на творческото приложение на марксизма-ленинизма от Българската комунистическа партия в областта на работата с Комсомола и младежта.

Най-обобщено и синтезирано теоретичното и програмното значение на Тезисите се състои в това, че:

— дадоха определение на мястото, ролята и характера на ДКМС в условията на изграждането на развито социалистическо общество — Комсомолът да се превърне в организация за изява, развитие, защита и задоволяване на всестранните интереси на младежта, да стане още по-действен фактор във всички области на живота, да мобилизира и вдъхновява младежта в името на комунизма;

— поставиха грижата за отглеждането и възпитанието на младеж-

Digitized by Google

та като общонародна задача, задача на всички държавни, стопански и обществени органи, на цялото общество, поставиха проблемите на младежта като неразделна част от проблемите на развитието на обществото;

— дадоха нова постановка на партийното ръководство на Комсомола и работата на Партията с младото поколение — „политическата и обществената работа на Партията, работата за възпитанието, сплотяването и мобилизирането на нашия народ да протича главно сред младежта", в Комсомола „да работят комунисти от всички партийни поколения".

Отчитайки резултатите от изпълнението на Тезисите и оценявайки непреходното значение на тези постановки в документите на XI конгрес, нашата Партия записа, че „Тезисите са могъщо оръжие и ще останат като ръководство за действие и богат източник на идеи и насоки за работа с младежта и Комсомола през целия етап на изграждането на развито социалистическо общество".

Ще бъде обаче едностранчиво и неправилно Тезисите на ЦК на БКП за работата с младежта и Комсомола да се оценяват само като документ с програмно-теоретическо значение, защото през изминалото десетилетие те имаха, а и в бъдеще ще имат огромно значение като **документ за практическо ръководство и действие** в ежедневната работа на партийните и комсомолските комитети и организации, държавните, стопанските и обществените органи с младежта. На основата на Тезисите у нас вече 10 години се разгръща широка организаторска и политическа работа за подготовката и възпитанието на младото поколение за неговото активно включване в изграждането на зрялото социалистическо общество. Единадесетият конгрес отчете, че се „създадоха несравнимо по-добри условия за работа и възпитание на младото поколение", че „настъпиха съществени промени в стила, формите и методите на работа на Партията с младежта и Комсомола" и че „сега партийните комитети и организации имат по-дълбоко и компетентно виждане по младежките проблеми и много по-системно и непосредствено ръководят и подпомагат комсомолските организации и дружества".

През това десетилетие проблемите на младежта и работата на комсомолските органи и организации многократно са обсъждани в пленумите и бюрата на окръжните и градските комитети на БКП, на сесии и заседания на изпълкомите на народните съвети, на заседания и събрания в партийните организации. Например само за периода между X и XI конгрес на БКП са проведени 22 пленума на ОК на БКП по проблемите на работата с младежта и Комсомола, броят на младите комунисти, избрани в ръководните органи на ДКМС, нарасна от 18 000 през 1967 г. на повече от 54 000 през 1977 година. По такъв начин партийните органи и организации близко и непосредствено направляваха и подпомагаха работата на всички органи и организации сред младото поколение, конкретно ръководеха и насочваха дейността на комсомолските комитети и организации за възпитанието на младежта.

Творческият характер на Тезисите даде възможност да се приемат партийни и правителствени документи, които конкретизираха, доразвиха и обогатиха постановките на Тезисите, решиха редица конкретни въпроси на работата сред младежта. Тон в това отношение даваха Централният комитет, Политбюро и лично първият секретар на ЦК на БКП др. Тодор Живков. През този период Централният комитет на Партията разработи редица изключително важни теоретически и практически проблеми на нашето обществено развитие. В разработката на всеки от тях Партията ясно и конкретно открояваше задачите на младежта, мястото и ролята на ДКМС за тяхното решаване. А значителна част от тези проблеми са най-тясно свързани с жизнени-

Digitized by Google

те интереси на младото поколение, реформата на образователното дело, преустройството на научния фронт и висшето образование, преустройството на идеологическия фронт, Декемврийската програма за повишаване жизненото равнище на народа (1972 г.), задълбочаването на интеграцията със Съветския съюз и т. н. Спокойно може да се каже, че няма проблем, който Партията през този период е решила, без да отчете интересите на младежта, без да определи задачите на младежкия съюз.

Редица изключително важни въпроси на работата с младото поколение разработи лично др. Тодор Живков. В своите речи пред Осмия пленум на ЦК на ДКМС (1969 г.) , пред XVI отчетно-изборна конференция на столичната комсомолска организация (1969 г.), пред средношколците—първенци в ученето и труда (1974 г.), пред участниците в младежкия събор в Жерково (1974 г.), в обръщението си до участниците и деятелите на движението за ТНТМ (1977 г.) и др. той доразви и обогати с нови проблеми и аспекти задачите на Партията, Комсомола, държавата и обществото, развити в Тезисите за работата с младежта и Комсомола. Разработките на др. Т. Живков имат голямо теоретическо и практическо значение за работата сред младото поколение, за издигане ролята на младежкия съюз в условията на изграждането на развито социалистическо общество, разкриват актуалните проблеми и задачи, насочват усилията към възловите проблеми на работата с младежта. По този начин се продължава традицията на БКП своевременно да вижда и решава назрелите проблеми в работата с младото поколение. Затова и в документите на Единадесетия конгрес беше подчертано, че основните идеи, заложени в Тезисите, „ще се развиват и обогатяват в съответствие с новите проблеми и задачи на нашето развитие и на тази основа ще се усъвършенствува работата им, за да се възпитава и расте младо поколение с високи комунистически добродетели".

Творческото отношение на партийните комитети и организации към Тезисите ги превърна през изминалото десетилетие в настолна книга, документ за ежедневно ръководство и действие в работата за възпитанието и подготовката на младежта за живота, те станаха могъщо оръжие за издигане нивото на комсомолската дейност, оказаха и продължават да оказват огромно влияние върху цялостния многолик живот на младото поколение. В изпълнение на Тезисите, благодарение на многократно нарасналите грижи и внимание на партийните органи и организации към проблемите на младежта и Комсомола „успешно се осъществява политиката на БКП по отношение на младото поколение".

— През изминалия период Димитровският комсомол непрекъснато се утвърждаваше като организация за всестранно развитие на младежта. Неговите организации и дружества укрепваха организационно и политически, все повече се превръщаха в дееспособни младежки колективи, които изразяват и защищават, организират развитието и задоволяването на многостранните интереси на младежта Комсомолът успешно осъществяваше възложените му нови дейности, с които разнообрази и значително обогати съдържанието на работата в дружествата и организациите. Засили се участието на младежта и се повиши **ролята на Комсомола в органите на социалното управление,** особено в работата на народните съвети, на държавните и стопанските ръководства и някои обществени организации. Например броят на съветниците до 30-годишна възраст само в градските народни съвети е увеличен от 465 през 1967 г. на 1433 през 1976 година.

— Нарасна **приносът на Комсомола и младежта в решаване проблемите на икономическото развитие на страната.** Комсомолските ко-

Digitized by Google

митети и организации извършват широка организаторска и политическа работа за разкриване на резервите и формирането на насрещните планове, за мобилизиране на младежта в борбата за повишаване качеството и ефективността на социалистическото производство. През изминалото десетилетие Комсомолът разгърна редица инициативи и почини, чрез които увличаше младежта във всенародното социалистическо съревнование за повишаване обществената производителност на труда, за преизпълнение на социално-икономическите задачи на трудовите колективи, за реализиране на повече икономии на материали, суровини и енергия. Само през 1977 г. 2834 младежки бригади в чест на 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция предсрочно изпълниха своите годишни планове. Името на Димитровския комсомол неизменно е свързано с най-крупните обекти на нашето социалистическо строителство, които се изграждат и въвеждат в действие под негово шефство: „Марица—изток", Кремиковци, НХК—Бургас, АЕЦ—Козлодуй, ТЕЦ—Бобов дол, Девня — това е далеч непълният списък на обектите, където нашата младеж изявяваше своя талант, дръзновение и желание да бъде в първите редици на строителите на новото общество. Една от най-ярките изяви на българската младеж в социалистическото строителство — резултат на Тезисите, е разгъналото се на широк фронт **движение за техническо и научно творчество на младежта,** чиито главен организатор стана Димитровският комсомол. Подет от Комсомола, партийният лозунг „Българската нация — нация техническа, нация комунистическа!" все по-реално се претворява в живота. През последните години непрекъснато нараства обхватът и възпитателното въздействие на движението за ТНТМ, то все по-тясно се свързва с актуалните задачи на икономическата политика на Партията, дава все по-голям реален принос в модернизацията и реконструкцията, в разработването и внедряването на техническия прогрес. Именно затова в своето обръщение до участниците и деятелите на движението за ТНТМ др. Т. Живков заяви: „Ние можем да бъдем доволни, че на нашата Партия, на Димитровския комсомол се удаде да разгърнат такова движение, което вече доказа своята жизненост, извоюва неоспорим авторитет, получи размах и популярност, обхвана всички слоеве и възрасти на младежта".

— По-нататъшно развитие получи **дейността на Комсомола за възпитанието на младежта** в комунистически дух, в дух на пролетарски интернационализъм и социалистически патриотизъм, за формирането на жизнерадостно, трудолюбиво, трезво, физически и нравствено здраво младо поколение. Всички дейности, които Партията и Комсомолът организират и провеждат сред младежта, са насочени към нейното комунистическо възпитание, към формирането у нея на чертите и добродетелите на идейно убеденния труженик на новото общество.

В работата за идейното възпитание на младежта в последното десетилетие все повече се утвърждава диференцираният подход, въвеждат се нови, по-ефективни и емоционално въздействуващи форми, по-добре се използват символите и ритуалите. Особено показателно за отношението на младежта към овладяването на марксистко-ленинската теория е творческото участие на стотици хиляди младежи и девойки в провежданите политически конкурси, разработването на реферати, проучването на историята на родния край и т. н.

В резултат на големите грижи и внимание, на ежедневната политическа и организаторска работа, разгърната за изпълнение на Тезисите, нашата младеж е здраво сплотена около априлската линия на Партията, активно, съзнателно и творчески участвува в обществено-политическия, икономическия и културния живот на страната.

Целият период от публикуването на Тезисите досега убедително показва, че младото поколение е способно на големи дела, когато до-

Digitized by Google

вярето и грижите към него се съчетават с висока взискателност, когато му се възлагат конкретни и обществено-значими поръчения, когато се създават благоприятни условия за изява на неговите способности и дарования, за приложение на неговия творчески и новаторски дух, на неговата младежка дързост.

Заедно с това натрупаният опит показа, че високи резултати във възпитателната работа с младежта могат да се постигнат само ако се обединяват и насочват усилията на цялото общество, на всички държавни, стопански и обществени органи и организации.

Решаващо значение за постигнатите резултати има **партийното ръководство, неговото непрекъснато усъвършенствуване и подобряване, ежедневната практическа работа на партийните органи и организации сред младежта,** помощта и подкрепата, която те оказваха на комсомолските организации и дружества, личният пример, високото съзнание и чувство за дълг и отговорност на хилядите комунисти от всички поколения, които работят с младежта.

По своите резултати десетилетието след Тезисите е един от най-плодотворните периоди в работата на БКП с младежта, в развитието на Димитровския комсомол. Но това не значи, че всички проблеми в нашата работа с младежта са решени. Животът непрекъснато се развива и поставя все нови и нови задачи, изисква непрекъснато да се усъвършенствува и подобрява и работата сред младежта, а това означава, че и в бъдеще е необходимо всестранно и задълбочено да се изучават и своевременно да се решават най-важните проблеми на младежта, да се укрепват комсомолските организации и дружества, да се повишава нивото и ефективността от тяхната дейност. Неотложна задача на партийните органи и организации е близко и компетентно да ръководят и контролират дейността на всяко комсомолско дружество, на всяка организация, да им оказват ежедневна помощ, за да се усъвършенствува техният стил, работата с младежта да става все по-конкретна и целенасочена. Под ръководството на партийните организации инициативите и мероприятията, организирани и провеждани от Комсомола, да оказват по-силно въздействие и влияние върху всички комсомолци, върху повече младежи и девойки.

Задача на партийните комитети, бюра и организации е да се осигурява в комсомолските органи и непосредствено сред младежта да работят най-подготвените, най-авторитетните комунисти от всички поколения, най-отговорните и изтъкнати стопански и обществени ръководители. Под тяхно ръководство е необходимо все повече да се повишава ролята и отговорността на различните органи на социалното управление за възпитанието на младежта. В това отношение особено важно е да се засили партийният контрол и взискателността към тяхната дейност, да се направляват и координират техните усилия. Отговорността за възпитанието и подготовката на младото поколение за живота носи Партията и това не трябва да забравя нито една партийна организация, нито един партиен орган, особено добре трябва да се помни от онези партийни органи и организации, на чиято територия съществуват слаби и анемични комсомолски организации и дружества.

Десетгодишнината от публикуването на Тезисите е подходящ повод сега на провеждащите се отчетно-изборни събрания и конференции в партийните и комсомолските организации да се направи по-пълна и обобщаваща равносметка на постигнатите резултати, да се анализират проблемите в работата с младежта, да се отговори на новите задачи в нашето обществено-икономическо развитие.

Digitized by Google

БАРОМЕТЪРЪТ НА ВЪТРЕШНОПАРТИЙНИЯ ЖИВОТ

През тази отчетно-изборна кампания първичните партийни организации имат богата основа за плодотворна дискусия върху онова, което са извършили, ясно очертани перспективи, за да набележат творчески и компетентно своите предстоящи задачи.

Отчетната година беше година на борба за изпълнение решенията на XI партиен конгрес и Юлския пленум, на задачите, поставени пред партийния, държавния и стопанския актив на 17 юни т. г. и решенията на Секретариата на ЦК на БКП от 22 юни т. г., на Докладната записка на др. Тодор Живков до Политбюро на ЦК за усъвършенстване на плановото ръководство на народното стопанство и социалистическата организация на труда.

Това бяха главните проблеми, отговор на които дават сега първичните партийни организации.

* * *

През последните години първичните партийни организации укрепнаха още повече идейно и организационно. Тяхната работа стана по-богата, по-съдържателна, по-действена, по-резултатна. Творчески подход към решаването на политическите и стопанските задачи, непрестанно търсене на приемливи за съвременните условия форми за развитие активността и самодейността на комунистите — всичко това характеризира до голяма степен сега партийната работа.

За съществените изменения във вътрешнопартийния живот свидетелстват и проведените през тази година отчетно-изборни събрания на първичните партийни организации. Няма да бъде преувеличено, ако се каже, че партийното събрание е истински барометър за вътрешнопартийния живот на първичната партийна организация.

С какво се характеризират голяма част от тазгодишните отчетни събрания?

Те се характеризират преди всичко с последователния стремеж да се подхожда политически както при разработката на докладите и проекторешенията, така и при изказванията на комунистите на събранията. Да се подхожда от партийни позиции, да се дава характеристика преди всичко на стила на отчитащия се орган, на ръководителите, на отделните комунисти. А партийност в работата означава способност, знания и умение на ръководните органи и кадри да подхождат към всички конкретни задачи от гледна точка на изискванията на политиката на Партията, на осигуряване предимство на общонародните интереси. Марксизмът-ленинизмът неведнъж е подчертавал политическата насоченост на ръководството на обществото, а следователно и

Digitized by Google

политическата същност на създаваните органи за управление. Приоритета на политическия подход Ленин нарече азбука на марксизма.

Правилният политически подход, изтъкваше В. И. Ленин, към всеки държавен проблем изисква преди всичко ясен отговор на въпроса отговаря ли дадено мероприятие за засилване на държавната власт, за укрепване на съюза между работниците и селяните, на народното единство, за строителството на социализма.

Може да се каже, че в голяма степен отчетно-изборното събрание на първичната партийна организация в отдела на главния механик в Завода за металорежещи машини — София отговори на тези изисквания.

В какво главно се състоят те?

Главният проблем, който бе поставен в доклада, изнесен от партийния секретар Емил Пенков, бе как партийното бюро, партийната организация са осъществявали партийното ръководство за решаване на проблемите на отдела.

Характерно е, че бюрото е нарушило стария шаблон да прави стопански отчет, да отразява предимно дейността на административно-стопанското ръководство, на главния механик и пр., а е положило немалко грижи да покаже как по този проблем са работили партийното бюро, първичната организация, отделните комунисти, какъв е техният стил на работа, какви са техните постижения и недостатъци, какво не достига.

Докладът беше ярък пример на политически подход както по отношение на субективния фактор, така и по отношение на проблемите, които се поставят, на формите и средствата, посредством които се решават. Няма ги чисто стопанските отчети.

Един от въпросите, който бе поставен и който бе един от възловите в доклада, бе въпросът за дисциплината. Как бе разгледан той?

Проблемът е разискван не на едно събрание на партийната организация, в отделните звена, където е правен задълбочен критичен анализ. Във връзка с дисциплината са се занимавали не главно със закъсненията на отделни работници, както често пъти става, а какво се прави въобще за нейното повишаване. В това отношение е показано мястото както на главния механик Владимир Хранов, така и на редица комунисти, отговорни за изпълнението на стоящите пред отдела задачи.

Докладът намери добър прием сред комунистите. Те видяха в него не само своето и на бюрото място, но и нещо ново в постановката и отразяването на проблемите на едногодишната дейност на партийната организация. Това намери отражение и в техните изказвания.

— Ако направим съпоставка с досегашните доклади на партийната организация — отбелязва Кирил Манолов, — този ще стои на първо място.

— Рядко, може би за първи път слушам такъв доклад — изтъкна Петко Проданов. — Главното е, че тук почти всеки от нас намери своето място, посочиха се и добрите му страни, и недостатъците, които е допуснал при решаването на задачите.

Не е безинтересно да се отбележи и изказването на стария комунист и дългогодишен партиен секретар Видин Александров:

— Докладът действително е направен както трябва — критичен, аналитичен, проблемен, показано е мястото на всеки комунист в партийната организация на отдела на главния механик.

Сериозни успехи по отношение прилагането на политическия подход при разработката на проблемите на едногодишната дейност бележи и партийната организация в СГП „Обществено хранене", Димитровски район, със секретар Добри Динев. Още в началото на доклада е отбелязано:

Digitized by Google

— Опитът от миналата година показа, че там където първичните партийни организации направиха оценка как са реализирали своите основни функции — политическа, организаторска и идейно-възпитателна, там е налице и подобряване на партийното ръководство. Този подход дава възможност на партийната организация в още по-голяма степен да разграничи своите функции от функциите на стопанското ръководство, да даде отговор преди всичко на въпросите: как се развиват като ръководни политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи, как мобилизират усилията на комунистите за изпълнение на търговско-финансовия план, какво вършат за ускоряването на процеса за формиране на новия човек — гражданин на развитото социалистическо общество.

Партийното бюро в своя доклад подчертава, че се е стремило да разкрие и анализира две групи проблеми:

— взаимоотношенията на партийната организация с трудовия колектив — целта тук е да се разкрие как първичната партийна организация е реализирала основните си функции, как е взаимодействувала с трудовия колектив и доколко е активен участник в определянето на неговите възлови задачи и какво е предприемано за тяхното осъществяване;

— как партийната организация е работила за своето вътрешно развитие на основата на ленинските принципи на ръководство и норми на партиен контрол.

Един от основните въпроси, които постави XI партиен конгрес и който стана девиз на седмата петилетка, е „Ефективност и качество, качество и ефективност!". Първичните партийни организации добре разбират къде е тяхното място в изпълнението на тази кардинална задача. Характерен и тук е стремежът на партийните организации на своите отчетни събрания да анализират политическия подход при решаването на тези проблеми, максимално да използват инициативата на масите, да спазват принципа за единство на стопанската и политическата работа.

В борбата за подобряване на качеството, за изпълнение на стопанските планове комунистите от първичната партийна организация при Автокомбинат — София, Автостопанство № 5, отчитат, че партийната организация, нейното бюро са осъществявали контрол и проверка на взетите решения по проблемите на стопанската дейност, на своите събрания и заседания са изслушвали ръководители и отделни комунисти, които са се отчитали за своята дейност. Особено силно се е утвърдил в практиката на партийната организация самоотчетът на комунистите, които са докладвали пред своите другари как изпълняват своите партийни и производствени задължения, каква е дисциплината им, как работят и помагат на другарите си и пр.

Наистина може с пълно право да се отбележи голямата крачка, която правят партийните организации в овладяването на всестранния анализ на извършената дейност, служейки си с партийни средства, прилагайки все по-успешно изискванията за единство на стопанската и партийно-политическата работа.

По такъв начин се избягва двойственият отчет — стопанската работа да се отчита сама за себе си, а партийната — също.

В прилагането на това единство често се допускат и забежки, непълно изясняване на проблема, смесване на функциите на стопанските и партийните органи и организации. Затова говори и проекторезолюцията на партийната организация в Автостопанство № 5, предложена за гласуване на партийната организация.

Резолюцията е партиен документ, в който се набелязват основните задачи на партийната организация за следващия едногодишен

Digitized by Google

период, тя чертае задълженията изключително на партийната организация, които, естествено, се отнасят и до политическото ръководство на стопанските и обществените органи и организации. Но ето какво е записано в проекторезолюцията на ППО при Автостопанство № 5.

1. Партийното събрание задължава партийното бюро и стопанското ръководство да разработят съвместни комплексни мероприятия за предсрочно изпълнение на плана за IV тримесечие на 1977 г. на седмата петилетка с един и половина месеца по-рано, като се обърне особено внимание върху работата на експлоатацията и техническата готовност на автопарка.

Отговорници: партийният секретар и началникът на стопанството.

2. Партийното бюро и стопанското ръководство да разработят ефективни мерки за издигане на по-високо равнище социалистическата, трудовата, технологическата и финансовата дисциплина.

Отговорници: партийният секретар и началникът на автостопанството.

В този дух са набелязани още няколко от точките на проекторезолюцията. Явно е, че такива формулировки говорят за смесване на функциите, за обезличаване на партийното събрание, което по същество може да се превърне, като се има предвид предложеният документ, в своего рода общо мероприятие на партийното и административното ръководство. Правилното разглеждане в единство на тези дейности е голямо задължение, то говори за по-голяма зрелост на партийните бюра и секретари, за порасналото им умение на практика да прилагат научния подход в партийната работа в условията на първичната партийна организация.

Истинският научен стил в партийната работа предполага строго съблюдаване на ленинските основни изисквания за най-делова организация на работата в името на конкретните практически резултати.

Заедно с останалите средства на партийната дейност първичните партийни организации, обобщавайки постиженията и слабостите в своята дейност, отделят голямо внимание на положителния опит, обмяната на опита, който се ражда в техните организации.

Творческият подход в партийната работа се изразява преди всичко в разнообразието на прилаганите средства и начини, форми и методи. Затова е нужно да се подобри внимателно онова, което дава практиката, всячески да се поддържа инициативата на комунистите. Понякога всичко се свежда до тесен кръг от лица, малко се обръща внимание на творчеството на комунистите. А главната същност е в това — сливането на усилията на всички да образува онзи колективен опит, който не може да бъде заменен дори от най-способния отделен деец, от целия партиен орган.

И наистина. Едно от забележителните постижения на тазгодишните събрания е, че се отделя много място на дейността на почти всички или на всички комунисти по един или друг повод, те чуха своето име, видяха своето място в живота и дейността на партийната организация.

В прилагането на политическия подход в разработката на проблемите на едногодишната дейност, на единството на стопанската с организационно-политическата работа първичните партийни организации допускат и някои съществени недостатъци.

В какво главно се коренят те? Ако до голяма степен те съумяват да обвържат стоящите пред тях през годината задачи със своята дейност, постиженията и недостатъците, със своите форми и средства, и то главно организационни, то все още сериозен недостатък е неумението тези проблеми най-ясно да се обвържат и с идейно-политическата и възпитателната работа. Нали въпросът е да се покаже действието на основните функции на партийната работа. Проблемите на качеството, на дисциплината, на авангардната роля на кому-

Digitized by Google

нистите се свързват преди всичко с въздействието на организационните средства — проведени събрания, упражнен контрол, заседания на бюрото, самоотчета на комунистите и пр., но слабо или почти никак не се изяснява каква в това отношение роля е играла идейно-политическата работа — системата на учебната година, изнесените лекции, квалификационните курсове, възпитателните мероприятия и пр. Това е един широк кръг от проблеми, без които нашата партийна работа се осакатява, губи истинския си смисъл и значение. Не може организаторската работа да се откъсва от идейно-възпитателната, както те двете не могат да се откъсват от решаването на стопанските проблеми, които стоят в основата на цялостната ни идейно-политическа и организаторска дейност.

И още един сериозен недостатък — отразяване работата на обществените организации.

Партийните организации провеждат своята линия, влияят върху работата на масовите организации главно чрез комунистите, които работят в тях. Първичните партийни организации, без да ги подменят и опекуствуват върху тяхната дейност, полагат всички усилия да повишават тяхната роля в обществения живот, в изпълнението на плановете, за повишаване на тяхната самодейност, да поддържат всички техни ценни начинания. Влиянието на партийните организации върху обществените организации е толкова по-силно, колкото повече те проявяват грижи за техните кадри, работят с актива, помагат им и търсят отговорност за възложената работа.

Вместо задълбочен анализ обаче на това, какво е направила партийната организация, нейното бюро, комунистите, изпратени на работа в обществените организации, прави се кратък отчет на извършеното от ръководствата на обществените организации и се дават някои препоръки. Естествено, такъв отчет ще изнесат отделните организации на своите събрания. На отчетните събрания на първичните организации е необходима партийна оценка как те със своите средства на организационна и идейно-политическа работа са упражнявали политическо ръководство и помагали за усъвършенствуване на техния стил, за повишаване на тяхната боеспособност.

Тези недостатъци прозират в докладите и на първичната организация на „Обществено хранене", Димитровски район, и на Автостопанство № 5, и на отдела на главния механик при Завода за металорежещи машини.

Правилно постъпват, и това бе отбелязано, партийните организации, що се отнася до анализа на стопанската работа. Но още по-добре щеше да бъде, ако съумееха да покажат и как обществените организации и особено профсъюзните и комсомолските организации, са способствували за изпълнението на стопанските задачи, каква организаторска и политическа работа са извършвали. Тогава действително би се получил единен ансамбъл на общата дейност, би се приложил комплексният подход при решаване на големите задачи.

Всички организации решават едни и същи главни проблеми. Различни са техните средства, форми и методи. Партийната организация е тая, която ги ръководи, насочва, координира тяхната дейност. Така че вместо кратка, често пъти формална оценка на дейността на обществените организации правилно, целесъобразно е тя да пронизва целите доклади и изказвания, да се сочи конкретно техният принос, успехи и недостатъци, да се очертават предстоящите им задачи. Така ще се приложи и последователно изискването за единство на организаторската, политическата и идейно-възпитателната работа, по-отчетливо ще се открои мястото на първичните партийни организации в целия ансамбъл от организации.

Digitized by Google

* * *

Важен момент в работата на отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации са изказванията на комунистите, които по същество са продължение на докладите, на цялостната подготовка на събранията.

По-критичният и аналитичен дух на докладите на партийните бюра, стремежът да се подходи политически, да се даде партийна оценка на изминатия едногодишен период са дали отражение и върху изказванията. Естествено, още не може да се каже, че всичко е постигнато, че всичко върви по мед и масло и че повече няма какво да се желае. Напротив. Има още много да се работи в това направление, още много да се желае. Какво обаче прави впечатление, като се прави сравнение с изминалите години?

По-малко се поставят проблеми на битовото състояние, за жилищата и пр., които неведнъж са поставяни и на други събрания и съвещания и които, естествено, очакват своето разрешение. И сега се говори, че липсват материали или други стоки, че на места хигиената е лоша, трябва да се подобрят условията на работа. Без този въпрос едва ли ще минем още години наред. Но не те бяха типичните, характерните.

Първичната партийна организация в Автостопанство № 5 — товарни таксита се състои главно от шофьори, механици и пр. Работата им е трудна, свързана с аварии, с лошо време, с контакти с всякакви хора, с възможности да нарушават социалистическия морал и пр. Но тук комунистите ставаха и говореха по проблемите на партийната организация, хвалеха и критикуваха бюрото, партийния секретар Емил Димитров, сочеха и своите слабости. Партийният секретар е млад човек, довчера комсомолски деец, а от една година секретар на първичната организация. Голяма част от изказалите се комунисти, отчитайки неговите успехи, не само апелираха, но и сами обещаваха да се включат активно в работата, да му оказват необходимата помощ. Характерно е и друго. На събранието станаха почти всички отговорници на партийни групи и направиха действително ценни критични и самокритични изказвания, говориха с познаване на работата, защото те са хората, които са най-близко до бюрото и първичната организация и могат да вземат най-компетентно отношение, да разкажат как групата, която оглавяват, работи за сплотяване и мобилизиране на малкия колектив, сред който работи.

Не само в Автостопанство № 5 беше така. В отдела на главния механик в ЗММ имаше критични бележки и към секретари, и към бюрото, към отделни комунисти. Критикуваха за недостатъчната дейност на първичната партийна организация, за нередовните, а понякога и еднообразни събрания, поставиха и някои нерешени проблеми особено по структурата на партийната организация и изграждането на партийните групи. Наред с критиката имаше и немалко самокритика. Може би това направи силно впечатление и на др. Костадин Джатев, герой на социалистическия труд и представител на заводския партиен комитет, който сметна, че в това отношение комунистите са попрекалили.

— Вие се самокритикувахте повече, отколкото трябваше за ремонта на леярната. Аз обаче ще ви кажа, че техниката там се използва нерядко неграмотно и варварски.

И все пак може да се каже, че тая самокритичност говори за пораснало съзнание, за строга преценка на собствената си дейност и поведение.

Това са радващи факти, плод на упоритата дейност на първичните партийни организации.

Димитър СТАНОЕВ

Digitized by Google

ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

ПО-ГОЛЯМА ЦЕЛЕНАСОЧЕНОСТ ПРИ ПЛАНИРАНЕТО

доц. МАРКО Н. МАРКОВ

Партийните организации натрупаха значителен опит в планирането на своята дейност. Успешно се изясняват принципите и методиката на планирането, видовете планове.

През последните години се усъвършенствува значително социално-икономическото планиране. Този процес поставя нови изисквания и пред партийните организации. Те в много отношения трябва да бъдат образец за органите на социално управление. Един от пътищата за усъвършенствуване на планирането, посочен в Тезисите на ЦК на БКП за състоянието и развитието на Българската комунистическа партия и обществените организации, е приложението на програмно-целевия и комплексен подход.

В този изключително важен партиен документ са формулирани специфичните изисквания към плановете на първичните партийни организации: да обхващат основните проблеми, които стоят пред тях; да се отличават с максимална конкретност и простота; да способствуват за повишаване ръководната им роля и влияние върху трудовите колективи; да направляват взаимоотношенията между партийните организации, трудовите колективи и обществените организации.[1]

* * *

Прилагането на програмно-целевия подход при планирането на дейността на първичните партийни организации изисква да се овладее умението да се набелязват научнообосновани цели, които да се групират по характер, да се подреждат по степен на важност и актуалност, като се разграничават главните, крайните цели от междинните и по-пътните, т. е. да се изгражда „система от цели". Наред с това да се вземат под внимание поставените цели и задачи пред социално-икономическото развитие на трудовите колективи и на административно-териториалните единици, за да се предвидят политическите средства за тяхното изпълнение. По-нататък системата от цели и задачи да се обвърже с необходимите мероприятия за осъществяването им.

Изграждането на системата от цели и задачи включва формирането на основната цел на плана за дадения период—година, шест или три месеца, и разчленяването (декомпозирането) на тази цел на цели и задачи от по-ниско равнище, за да се обхванат по-пълно проблемите, които стоят пред организацията.

---

[1] Тезиси на ЦК на БКП! във връзка с подготовката за Единадесетия конгрес на Партията, Партиздат, С., 1976, стр. 180.

Digitized by Google

При съставянето на плановете на първичните партийни организации досега се изискваше да се формулират основни задачи, което до голяма степен показва, че има стремеж да се внесе по-голяма целенасоченост в планирането. Но това сега вече не е достатъчно. Разнообразните и сложни задачи, които имат първичните партийни организации, от една страна, и решенията на Единадесетия конгрес на Партията за по-голяма ефективност и качество в партийната работа, от друга, поставят нови изисквания пред структурата и съдържанието на плана. Системата от цели и задачи внася по-голяма целенасоченост и е важна предпоставка за по-висока ефективност в дейността на първичните партийни организации. Цел при планирането е онова изменение, което искаме да постигнем в резултат на дейността, която ще осъществява партийната организация.

За правилното формиране структурата на плана се използват и задачите. Това са онези цели, които са последната степен в разчленяването. Задачите се характеризират с голяма конкретност. В тях се посочват изпълнителите, сроковете, очакваните резултати и др.

При планирането твърде често се употребява терминът мероприятие. То е действие, с помощта на което се осъществява определена цел или задача. Неправилно е за резултатите от една или друга дейност да се съди по проведените мероприятия.

Безспорно базата за определяне основната цел на плана на първичните партийни организации са решенията на Единадесетия конгрес на Партията, Юлския пленум (1976 г.) на Централния комитет, решенията на по-висшите органи, годишно-отчетното събрание и други решения и документи, както и задачите на трудовия колектив, в който са изградени. В зависимост от това основната цел на всяка първична партийна организация ще бъде различна. В отраслите на промишлеността тя ще бъде свързана с необходимостта да се разгръща широка партийно-политическа дейност на основата на решенията на Единадесетия конгрес и на резолюцията на годишното отчетно събрание за изпълнение на производствените задачи, за социалното развитие на колектива. В учебните заведения основната цел ще бъде насочена към изпълнение решенията на конгреса за подобряване обучението и възпитанието на младежта. В здравните заведения тя ще изразява решенията на конгреса и съответното отчетно-изборно събрание за изпълнение програмата за опазване здравето на народа и т. н.

Как точно се формулира основната цел, решава партийното бюро и събранието на първичната организация. Обща формулировка на основната цел, която да важи за всички организации, не може да съществува.

Анализът на някои планове показва, че в тях се правят първите стъпки за по-голяма целенасоченост. Макар и не пълно, се прилагат някои от елементите на програмно-целевия подход. Такъв елемент е опитът да се формулира основната цел на плана.

Основната цел в оперативния план на първичната организация при цех „Механичен“ на завод „Динамо“ в Сливен за второто полугодие на 1977 г. е формулирана така: „ПБ и ППО да мобилизират силите на колективите за създаване необходимите условия за изпълнение и преизпълнение на обещанията в отговор на обръщението на ЦК на БКП и в чест на 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция за изпълнение решенията на Единадесетия конгрес“.

В оперативния план за работата на партийната организация в „Комунални услуги“ в Сливен за второто полугодие на 1977 г. не е посочено, че се определя основна цел (задача). Но това, което е записано в началото на плана, може да се приеме за основна цел,

Digitized by Google

а именно: „За изпълнение решенията на Единадесетия конгрес на БКП, Юлския пленум на ЦК на БКП и решенията на Секретариата на ЦК на БКП за подобряване партийната работа по изпълнение на качествените и натуралните показатели на плана партийното бюро и партийната организация през второто шестмесечие на 1977 г. да насочат вниманието си за решаване на следните основни задачи, записани в плана..."

Посочените примери показват, че се правят опити да се формулират цели, но са нужни още много усилия те да се усъвършенстват.

По-голямата част от първичните партийни организации формулират основни задачи. Може да възникне въпрос: необходимо ли е в плана да се формулира основна цел за съответния период? — Да. Формулирането на основната цел съдействува за по-голямо целенасочване на дейността й.

* * *

Програмно-целевият подход изисква основната цел да се разчлени на цели и задачи от следващо ниво. По наше мнение най-добре е те да съвпаднат с основните сфери на дейност. Този подход ни довежда до основните раздели, които са необходими за плана на първичната партийна организация. Според програмно-целевия и комплексен подход всяка социална организация може да формулира цели, които съвпадат с основните сфери на нейната дейност. По този път се получава до голяма степен съвпадение на основните раздели от плана с формулираните цели на първо ниво. Цели на първо ниво (раздели) могат да бъдат:

Дейност на първичната партийна организация за изпълнение на производствения план на предприятието (или... за изпълнение решенията на Единадесетия конгрес на Партията за подобряване възпитанието и обучението... или... за изпълнение плана по стокооборота и културното обслужване на гражданите — за ППО в търговията; или... за подобряване медицинското обслужване на трудещите се и т. н.

Втората подцел (раздел) може да се формулира така: усъвършенствуване на идеологическата работа на първичната партийна организация. Третата — нарастване ролята на ППО като политическо ядро и развитието й като първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив. Тази формулировка позволява да се включи в този раздел както вътрешнопартийната дейност, така и ръководството на масовите организации.

В по-големите партийни организации третият раздел може да се формулира: партийно-организационна дейност. В този случай е необходимо да се оформи в плана четвърти раздел, в който да се включи ръководството на масовите организации.

Следващото разчленяване на подцелите (разделите) води до задачите и мероприятията за тяхното изпълнение.

Към първия раздел на плана, който съвпада с първата подцел „Дейност на първичната партийна организация за изпълнение на производствения план..." могат да се предвидят следните задачи:

— дейност на първичните партийни организации за партийно ръководство на концентрацията, модернизацията, специализацията и реконструкцията в цеха или в предприятието, осъществявани от по-високото стопанско ръководство;

— да се насочи работата на партийните групи и комунистите към повишаване ефективността и подобряване на качеството;

— да се мобилизират силите на комунистите и всички трудещи се за икономия на суровини, материали, енергия и труд;

Digitized by Google

— ръководство на социалистическото съревнование за изпълнение на насрещния план, разгръщане на почините и новите инициативи и т. н.

За първичните партийни организации в образованието, медицинското обслужване, търговията и други те ще имат по-друга формулировка. В учебните и научните звена задачите ще бъдат свързани с подобряване обучението и възпитанието, изпълнение на плановете за научноизследователска работа, повишаване квалификацията на учителите (преподавателите, научните сътрудници) и др.

Вторият раздел от плана, който съвпада с втората подцел от първо равнище „Усъвършенствуване на идеологическата работа", може да се разчлени (декомпозира) на следните задачи:

— разясняване и изучаване решенията на партиен конгрес или на национална партийна конференция;

— усъвършенствуване на партийната просвета;

— отбелязване 100-годишнината от освобождението на България;

— чествуване на национални международни празници и забележителни годишнини;

— насочване профкомитета и дружествения комитет на ДКМС за подобряване културния отдих на комунистите и трудещите се и други.

В третия раздел на плана могат да се предвидят следните задачи:

— грижи за подобряване качествения състав на първичните партийни организации;

— подобряване стила на работа на комунистите;

— преценка на работата на комунистите, избрани в профкомитета;

— подпомагане дружествения комитет на ДКМС за подобряване възпитателната работа сред младежите и други.

Посочените задачи и в трите раздела (цели на първо равнище) са примерни. Към тези задачи всяко партийно бюро може да прибави и други, които според него ще издигнат политическото ръководство на първичната партийна организация.

Разглежданият подход при планиране дейността на първичната партийна организация може да предизвика опасения за шаблонизиране. Такава опасност няма. Всичко, което се предлага, е примерно и подходът на всяко бюро е конкретен.

В досегашната практика в плановете на първичните партийни организации се формулират различен брой основни задачи (от 2 до 8), които до голяма степен съвпадат с основните им сфери на дейност: партийно ръководство на производствената (служебната) дейност, идеологическата работа и вътрешнопартийна дейност, в това число и ръководство на масовите организации.

В плана на ППО при завод „Явор" в Асеновград е записано, че през 1977 г. ще се обсъждат проблеми от партийното ръководство на икономиката; идеологическата работа и партийно-организационната дейност.

В перспективния план на ППО при Завода за отоплителна техника в Хасково за 1977 г. са формулирани два основни проблема, по които ще работи първичната организация: засилване въздействието на първичната организация върху трудовия колектив за изпълнение на производствения план за 1977 г. и развитието на трудовите, социалните и възпитателните функции на колектива на завода; усъвършенствуване на вътрешнопартийния живот.

Анализът на основните задачи, записани в плановете, показва, че някои от тях не са добре обмислени, прецизно формулирани и винаги свързани с основните сфери на партийната дейност. Чувствува се, че не е напълно ясно за голяма част от секретарите и бюрата на пър-

Digitized by Google

вичните партийни организации колко и какви задачи да се формулират, какво да отразяват, как да се обвържат с мероприятия.

В много планове основните задачи или раздели не се предвиждат и в трите сфери. Има и случаи, в които не се формулира основна задача в дадена сфера, например идеологическата, а се предвиждат към другите задачи едно или две мероприятия по нея.

В перспективния план на първичната организация при цех „Механичен"на завод „Динамо" в Сливен за 1977 г. са записани две основни задачи, които всъщност са цели на първо равнище. Първата е формулирана: „По партийното ръководство на икономиката", а втората — „За издигане равнището на ППО до първообраз на трудовия колектив".

Безспорно е, че партийното бюро и първичната партийна организация са тези, които са най-компетентни да преценят през даден период кои основни задачи (цели) са най-актуални за тях. Но не можем да се съгласим или да приемем за нормално положението, че в оперативния план, който най-често обхваща шест месеца, или годишния план, съставен за 12 месеца, не трябва да се работи в областта на идеологическата или организационната сфера.

В някои случаи основните задачи се формулират произволно. Срещат се такива формулировки: „Работата по партийния контрол и укрепването на масовите организации" (312, 313 и 319 ППО при ЗММ—София); „В организационно отношение — да работим за подобряване качествения състав и по-конкретно да се осигурява партийно ръководство и контрол върху дейността на административното ръководство".

В плановете за някои първични партийни организации от основните задачи са извадени цели на първо ниво (или раздели на планат), подцели на следващо ниво. Това са всъщност задачите за решаване. В някои планове тези задачи са записани като проблеми.

В плана на партийната организация при завод „Явор" в Асеновград в първи раздел са предвидени за обсъждане и решаване два проблема: повишаване ефективността от използването на основните производствени фондове; повишаване техническото равнище и качеството на продукцията.

В раздела по партийно-организационната работа също са предвидени два проблема (задачи): подобряване социалния и качествения състав на първичната партийна организация и повишаване активността на партийните групи за изпълнение на стопанските и партийно-политическите задачи и превръщането им в движещи ядра на колективите.

Тук проличава неумението на партийните секретари и бюрата да съставят системата от цели, така че те да произтичат от основните сфери на дейност на първичните партийни организации. Вярно е, че партийните бюра и събранията обсъждат онези назрели въпроси, които са породени от конкретната обстановка. Но този процес трябва да се регулира успешно и от планирането.

* * *

Важен момент от работата по съставянето на плана е подборът на мероприятията, които ще доведат до осъществяването на предвидените задачи, т. е. ще обвържат задачите с мероприятията. Този момент е един от най-трудните и е свързан с голяма аналитична и обобщаваща дейност. Предвидените мероприятия да бъдат най-подходящите, при това не много на брой, а разпределени равномерно.

От голямо значение е да се използват разнообразни мероприятия, като обсъждане на проблеми на заседания на партийното бюро, на партийни събрания или в партийните групи, обмяна на опит по рабо-

Digitized by Google

тата на партийните отговорници, изслушване на информации от комунистите на работа в масовите организации и други. В зависимост от значимостта на задачата в плана се предвижда и съответният брой мероприятия. Например за изпълнение на задачата „Мобилизиране комунистите и всички трудещи се за икономия на суровини, материали, енергия и труд" могат да се предвидят такива мероприятия:

— заседание на партийното бюро, на което да се разгледа работата на комунистите за реализиране на икономии на суровини, материали и енергия;

— партийно събрание, на което стопанското ръководство да излезе с отчет за изпълнението на плана за икономиите;

— обмяна на опит в партийните групи за борбата за икономии;

— да се насочи комисията за народен контрол да провери спазването на изискванията за икономии и други.

В плановете на макар и малко първични партийни организации се прави опит за обвързване на целите и задачите с мероприятията. В техните планове към всяка задача са предвидени и съответни мероприятия. Сполучлив е този момент в плана на партийната организация при завод „Явор" в Асеновград за 1977 година. В раздела „Партийно ръководство на икономиката" е записан проблем (задача) „Повишаване техническото равнище и качеството на продукцията". За неговото изпълнение са предвидени няколко мероприятия като: партийното бюро да изслуша информация за извършената работа от отделите — „Производствено-технологичен" и „Технически и качествен контрол" за повишаване техническото равнище и качеството на произвежданата в завода продукция; да се проведат събрания по участъци и работилници, на които да се разгледа качеството на продукцията и да се изясни начинът на атестирането ѝ; да се изгради група от специалисти, която да разгледа състоянието на стандартизационната документация и да излезе с предложение за подобряване на работата; комисията за народен контрол да осъществи няколко проверки на основните и спомагателните материали и състоянието на оборудването, като фактори за повишаване техническото равнище и качеството на продукцията; на партийно събрание да се обсъди техническото равнище и качеството на продукцията. За всички мероприятия са определени срокове и отговорници. Тук проличава и комплексността на мероприятията.

Други първични организации, без да декомпонират основните задачи (цели), предвиждат към всяка задача мероприятия. Това е все пак крачка напред. В повечето от плановете не се предвиждат към основните задачи мероприятия. Те са изложени в друг ред — заседания на бюрото, партийни събрания и други мероприятия. Получава се така, че партийните бюра проявяват стремеж да възприемат програмно-целевия и комплексен подход при изграждане на плановете си. Обаче не отиват докрай. Спират до основните задачи. Не умеят да декомпонират целите от първо ниво на цели от следващото ниво, да стигнат до задачите и след това тези задачи да обвържат с мероприятия.

Според нас не бива заседанията на бюрото и партийните събрания да се откъсват от решаването на конкретните задачи. Обратно, при решаването на която и да е задача може да се предвидят и заседания, и партийни събрания. Обаче не винаги е необходимо непременно да решаваме задачите със заседания на бюрото или партийни събрания. Ако партийното бюро съумее да съчетае задачите и мероприятията, ще отпадне срещащият се раздел в почти всички планове „Други мероприятия". При внимателен анализ на тези „други мероприятия" се вижда, че тяхното място е към една или друга задача от плана.

Digitized by Google

Съставянето на плана на първичната партийна организация по раздели (цели), свързани с основните сфери на партийната дейност и извеждането от тях на задачи, позволява да се предвидят съответни мероприятия. С това се разнообразява арсеналът от форми, използвани в партийната дейност. Сега в повечето планове са записани едни и същи мероприятия — заседания на партийните бюра и партийни събрания. Почти липсват пътища за политическо осигуряване на изпълнението на задачите, като обмяна на опит между партийните отговорници, обсъждания в партийните групи, срещи с актива, изслушване отчети от административните и стопанските ръководители и др.

Партийните организации в трудовите колективи осъществяват политическо ръководство, а това означава, че основното в тяхната работа е използването на политически средства при решаване на задачите за мобилизиране на трудещите се. Още в плана както целите, така и задачите и мероприятията да дават политическа насоченост на дейността на партийните организации.

Все още има планове на първични организации, в които задачите и мероприятията така са формулирани, че не се чувствува политическият подход. Задачите и мероприятията по партийното ръководство на производствените или служебните задачи носят в голяма степен административен характер. Най-често срещаните формулировки са: „Сваляне задачите пред отдела за второто полугодие", „Проектоплан и график за ремонта на леярната", „Изслушване информация за работата по качеството", „Състояние на трудовата дисциплина" и др.

Тези формулировки могат да се дадат и за служебните и производствените съвещания на административните и стопанските ръководители. Задачите и мероприятията е необходимо така да се записват в плана, че бюрата и организациите в самото начало да се насочват към политическо разглеждане на въпросите, да се насочват към анализ на фактите и явленията, да мобилизират комунистите.

* * *

Прилагането на програмно-целевия и комплексен подход при планиране дейността на първичните организации изисква да се подобри и формата на плана.

Сега обикновено в първия раздел се записват основните задачи, във втория по месеци — заседанията на бюрото, в третия — партийните събрания, а в четвъртия се отбелязват другите мероприятия. Това оформление позволява да се види в кой месец какво събрание и заседание ще се проведе и какъв въпрос ще се обсъжда. Обаче той не внася целенасоченост в дейността и не съдействува да се обвържат задачите с конкретни мероприятия. При този начин на оформяне на плана е възможно да се запише правилно основна задача, а след това да не се предвидят мероприятия за осъществяването ѝ. Основните задачи са записани самоцелно.

Срещат се и други планове. В тях има също основни задачи. Появява се нов момент — мероприятия за изпълнение на основните задачи. Обаче тези мероприятия имат най-общ вид, като че ли са отделни положения, взети от резолюцията на годишното отчетно-изборно събрание. Буди недоумение обстоятелството, че в плана има раздел мероприятия за изпълнение на плана, а след това отделно са групирани в отделни раздели заседанията на бюрото и партийните събрания. Съществува и раздел други мероприятия. Този начин на групиране на мероприятията не е по-добър от първия.

Има и планове, в които можем да открием повече елементи от изискванията на програмно-целевия и комплексен подход. В тях се говори за система от цели, формулирана е основна цел, подцели на след-

Digitized by Google

ващо ниво, мероприятия и други. Начинът, по който са декомпозирани целите, показва, че съставителите не са усвоили същността на подхода и поради това не могат правилно да декомпозират целите, да ги изведат от основните сфери на дейност на организациите и да ги сведат до степен на задачи.

Някои планове на ППО имат малко по-друга структура, която до голяма степен им позволява да приложат програмно-целевия и комплексен подход. В тях е направен опит да се формулира основната цел, тази цел е декомпозирана на цели от следващо ниво, които съвпадат с основните сфери на дейност на първичните партийни организации. По-нататък от тези цели са изведени задачи, които обхващат най-важните страни от дейността на организацията. Накрая за решаването на задачите са предвидени мероприятия. В тези планове няма раздели като заседания на бюрото, партийни събрания или други мероприятия. Разделите на плана съвпадат с основните сфери на партийната дейност (или с целите на първо ниво). Заседанията на бюрото и партийните събрания са отнесени към този раздел на плана в зависимост от това, какъв въпрос се обсъжда.

Първите крачки към прилагането на програмно-целевия и комплексен подход в планирането са направени. Необходимо е да се подпомагат секретарите и членовете на бюрата да усвоят същността на подхода и да го прилагат правилно.

* * *

Съставеният план на основата на програмно-целевия и комплексен подход е само начало на работата. В него са заложени необходимите възможности за повишаване ролята на първичните организации като политически ядра на трудовите колективи. Действителното подобряване ще дойде в резултат на работата на партийното бюро, на всички комунисти. И най-добре съставеният план на ППО с пълно приложение изискванията на програмно-целевия и комплексен подход няма да доведе до съществени резултати без организаторска работа и взискателност за приложение на набелязаните цели, задачи и мероприятия.

ВАЖНА СТРАНА НА РЪКОВОДСТВОТО

В условията на изграждане на развитото социалистическо общество партийната дейност увеличава обема си, динамизма и сложността си. Затова в Отчетния доклад пред XI конгрес на БКП се изтъква, че „вече не е възможно да се ръководи компетентно, ако не се издига постоянно научното равнище на работата на партийния апарат, ако не се усъвършенствува планирането, ако не се подобрява колективността при анализа, изводите и вземането на решения".

Планирането като целесъобразна, целенасочена организационна дейност на партийната организация и една от важните страни на научното ръководство на целокупния партиен живот и дейност, стои в центъра на вниманието на Коларовската районна партийна организация. Усилията са насочени към усъвършенствуване планирането на първичните партийни организации, към превръщането на плана в основа, в специфичен вид партийно решение, в ръководство за действие не само за първичната организация, но и за ръководения от нея колектив.

За нас изключително отговорен, същевременно труден етап в планирането на партийната работа е определянето на целите. Те са в основата на програмно-целевия подход. Едно от най-главните изисквания се състои в това, от множеството проблеми да се отделят най-важните, ключовите и да се съсредоточат усилията за тяхното решаване. В. И. Ленин придаваше голямо значение на уменето да се намери във всеки особен момент онова основно звено от веригата, за което трябва да се хванем с всички сили, за да задвижим цялата верига и да подготвим здрав преход към следващото звено...

Анализирайки постигнатото в това на-

Digitized by Google

правление, следва да отбележим, че е налице стремеж положителният опит в планиране работата на първичните организации да се пренася и внедрява все по-широко.

Перспективната двегодишна програма за работата на РК на БКП в изпълнение решенията на XI партиен конгрес и Юлския пленум на ЦК на БКП, раздадена на първичните организации, им помага по-точно и по-вярно да насочат своите планове към реализиране на поставените цели и подцели. Тяхна задача е да определят главните направления не само на своята, но и на дейността на другите органи и организации. В тази насока са и изискванията на РК на БКП всяка първична организация да определя, да осмисля своето поле на действие, да анализира своите връзки и взаимодействия със системите извън нея и с подсистемите, чийто политически ръководител е тя. Оттук произтичат и двата вида цели в планиране тяхната дейност, свързана от една страна с развитието на нейния вътрешнопартиен живот, а от друга — с отношенията й с трудовия колектив.

Целите, свързани с развитието на вътрешнопартийния живот, произтичат от решенията на XI конгрес, от решенията на градската и районната партийна конференция, от пленумите на ЦК, ГК и РК. Нашият стремеж е да ги конкретизираме, тъй като те имат специфика на проявление за всяка първична организация в зависимост от това, в кой сектор работи, на какво място се намира.

Развитието и усъвършенстването на съответния трудов колектив пораждат другата група цели, които трябва да имат предвид първичните организации при изработване на своите планове. Чрез постигането на тези цели се стремим да реализираме ръководната роля на Партията в целокупния обществено-политически живот.

Считаме, че двете страни за изясняване на целите са много важни в предварителната подготовка на плановете за работа на първичните организации. Те изискват основно изучаване и запознаване със задачите и целите, тяхното асимилиране и конкретизиране съобразно специфичните условия, в които действува всяка организация.

Съобразявайки се с тези изисквания, РК на БКП заедно с партийните комитети и бюра се старае да окаже конкретна помощ на първичните организации, за да могат те максимално правилно да определят своите главни насоки, проблеми и задачи.

В първичните партийни организации в основни линии сега се изготвят два вида планове:

1. Резолюция — приета от отчетно-изборното събрание.

2. Текущи планове.

Резолюцията, приета от годишното отчетно-изборно събрание като документ с важно значение, определящ едногодишната дейност на първичната организация и ръководения от нея колектив, отразява всички задачи, които трябва да реализира тя по ръководството на икономиката, по изпълнение на социалната програма на колектива, по разгръщане идейно-възпитателната и партийно-организационната дейност, по осъществяване ръководството на обществените организации. Следователно тя е документ, който служи като основа за разработване на оперативни планове на първичната организация и тя не следва да се смесва или дублира с тях.

В практиката на районната партийна организация резолюцията се определя като основен план за работата на първичните организации за срок от една година. В този план се определят най-важните задачи на партийната организация и тяхната последователност. Владимир Илич Ленин казваше, че не бива да се работи, без да има план, разчетен за продължителен период. Такива планове позволяват да се надникне напред, да се обмисли по-задълбочено и по-обстойно всеки етап от работата.

На основата на резолюциите се разработват и приемат текущите планове. При нас те са различни — 3 или 6-месечни. По-голямата част от първичните организации работят по 6-месечни планове, които съдържат няколко основни елемента:

1. Основни задачи за текущия период:

2. Дневен ред на заседанията на партийното бюро;

3. Дневен ред на събранията на първичните организации;

4. Открити събрания и общи мероприятия на партийната организация с целия колектив.

Особено изискване предявяваме към конкретността на основните задачи, които трябва да произтичат от трите функции на първичните организации — политическа, организаторска и идейно-възпитателна.

В редица наши партийни организации това се извършва с успех, което им позволява да изработват добри планове, да осигуряват ефективно партийно ръководство. Реалният план помага да се съсредоточат усилията на комунистите в главните насоки, да се разпределят правилно силите.

Освен определянето на основните, главните задачи в плана на първичните организации се съдържат и мероприятия, които да гарантират тяхното изпълнение. Точното определяне на тези мероприятия е от решаващо значение за реализиране на основните задачи.

Поради това РК на БКП се стрема да внедрява в практиката онази технология на планирането, при която да се ангажира по-голямата част от актива на първичната организация. Правилно според нас постъпват организациите в Завода за автоматика и телемеханика, научно-производствено обединение „Народна република", ДСО „ЗММ", „Електроимпекс" и др., където при разработката на плановете се съветват със стопанските ръководители, със специалисти, с отделни работници. В подготвителния цех на завод „Е. Телман", апретурата на завод „8-ми март", магистрални дизели на Локомотивно депо проектопланът се раздава за обсъждане в партийните групи, след което се разглежда на заседания на партийните бюра и се внася за утвърждаване от партийното събрание. Този подход на по-

Digitized by Google

широко допитване и участие е правилен, той е в унисон с изискванията, залегнали в Докладната записка на др. Тодор Живков „За усъвършенстване плановото ръководство на икономиката и социалистическата организация на труда". Нашата практика потвърждава извода, че планирането и изпълнението на мероприятията, съобразено с основните задачи на комунистите и колективите, среща тяхното активно участие, съдействува за по-пълна мобилизация на силите, за повишаване, в крайна сметка, ефективността от партийната дейност.

Характерна особеност на оперативното планиране в районната партийна организация е по-голямата конкретизация на задачите и мероприятията, обвързването им със срокове и отговорници за тяхното разработване, решаване и изпълнение, както и мерките за контрол и проверка на изпълнението и обмяна на положителния опит.

На следващо място в плана се записват календарно заседанията на партийното бюро. Опитът, натрупан в районната организация, показва, че правилното съставяне на тази част от плана на първичните организации води до усъвършенстване стила на работа на партийните бюра. Стремежът е по-точно да се определя броят на заседанията, да се изясняват задачите и проблемите, които ще бъдат включени за разглеждане. Този раздел на плана е подчинен на основните задачи. Предварителната подготовка на материалите за обсъждане в партийното събрание води до ритмичност и по-спокоен вътрешнопартиен живот, до правилно разпределение на силите. По разработените предварително материали членовете на бюрата по-компетентно изразяват своето становище, допълват докладчиците и формулират по-правилни и точни предложения за решения. Тази практика здраво се е утвърдила в живота на първичните организации в ЖПЗ „Г. Димитров", цех „Антипиретици" на Химикофармацевтичния завод, I трамваен парк — движение на градския електротранспорт и други.

При съставянето на този раздел от плана работата на партийните бюра и секретари е свързана с правилен анализ на явленията и факторите, които определят и влияят върху цялостното развитие на първичните организации и трудовите колективи.

Правилното планиране на събранията на първичните организации също има важно значение, тъй като тук са фиксирани задачите, с които трябва да се занимава най-висшият им орган. По-голямата част организации в района съумяват да подбират онези проблеми, с които трябва да се занимават партийните събрания, свързани предимно с живота и дейността на колективите, в обсъждането на които вземат участие повече комунисти.

Анализът на плановете на първичните организации за 1976 година показва, че от записаните в тях за разглеждане въпроси средно 39 на сто са свързани с партийното ръководство на народното стопанство, 40 на сто с организационната и 21 на сто с идеологическата дейност. Данните от системата за информация на вътрешнопартийния живот на първичните организации за същия период обаче показват, че превес в обсъжданите проблеми на партийните събрания имат организационните въпроси — 66,8 на сто, идеологическите — 12,9 на сто и административно-стопанските — 20,3 на сто.

Предварителната подготовка на материалите, разгласата и провеждането на партийните събрания допринасят да се повишава активността на комунистите, да се приемат правилни решения, да се издига ръководната роля на организациите.

Следва да се подчертае отговорността и ролята на партийното събрание като висш орган на партийната организация за непрестанното усъвършенстване и допълване на приетия план. Известна е максимата, че планът не е догма, а ръководство за действие. В този смисъл е и нашето разбиране, че решенията, взети от партийното събрание, обогатяват, доразвиват и допълват постоянно и непрестанно плана на организацията.

Все по-често и в по-голяма част от плановете на първичните организации намират място и откритите партийни събрания. Те са форма, чрез която организациите се свързват непосредствено с трудовия колектив, с безпартийния актив, заедно обсъждат и решават проблеми, засягащи всички трудещи се. Когато откритите партийни събрания предварително са планувани, партийното бюро може отдалече да започне тяхната подготовка. С голяма ефективност се отличават тези събрания, свързани с разясняване линията и политиката на Партията, с набелязване мерки за тяхното изпълнение, въпреки че не винаги тяхното провеждане може да се предвиди в плановете на първичните организации.

Практиката в района утвърждава мястото и ролята на съвещания, срещи, инструктажи и др. в плана на първичната организация, въпреки че все още има организации, които не плануват тази партийна работа. Тук до голяма степен се извършва и координирането на многообразната дейност, която се върши в колективите.

Вниманието на РК на БКП е насочено не само към правилно разработване на плановете на първичните организации, но и към контрол за тяхното изпълнение.

Стил в работата на РК на БКП е да се организират комплексни проверки за изпълнение на планираните мероприятия, за състоянието на партийно-политическата и организаторската работа в отделни партийни организации и колективи. Такъв подход използвахме при проверка на работата на партийната организация при ЦКС „Комбинат", ЗАГ „Г. Димитров", БРВ „Местна промишленост" и др., където сериозно се подценяваха отделни планове и партийни решения, не се съблюдаваха ленинските принципи и норми на партиен живот. Взетите мерки въз основа на резултатите от проверките помогнаха да се засили и отговорността на комунистите за изпълнение на планираните мероприятия и взетите решения, да се повиши боеспособността и ръководната роля на тези организации.

Digitized by Google

Особено полезни за нас се оказват проверките, извършвани от районната контролно-ревизионна комисия и ревизионните комисии по места на деловодната и финансовата дейност на първичните организации. Те разкриват редица пропуски в изпълнение на плановете на организациите и заложените в тях мероприятия, помагат да се утвърждават реални планове. Само през 1976 година са извършени такива проверки на около 230 първични организации.

В своята дейност по усъвършенстване контрола и проверката отдел „Организационен" при РК на БКП практикува тематични проверки по отрасли за работата на първичните организации в изпълнение отделни решения на ЦК, ГК и РК на БКП. Така например през април 1977 година бе проверена работата на първичните организации в отрасли „химия" и „текстил", за изпълнение приетите от тях мероприятия в светлината на решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП. През май т. г. проверихме първичните организации от строителството и транспорта как работят по внедряване системи за водене на отчет предложенията и критичните бележки на трудещите се; през юни — отрасъл „машиностроене" за усъвършенстване контрола и проверката на изпълнение взетите решения.

Проверките целят главно да се окаже помощ на първичните организации, за което приключват с обсъждане анализа на резултатите и набелязване мерки за отстраняване на слабостите. В тях освен апарата са включени членове на РК на БКП и РКРК. Въз основа на проверките проведохме по сектори съвещания за обмяна на опит.

Общите констатации от тематичните проверки в отделни отрасли ни послужиха като основа отделът да вземе конкретни мерки за подобряване планирането и работата по отделните направления във всички първични партийни организации.

Много полезна за нас се оказа срещата, организирана от секция „Планиране, прогнозиране и експериментиране" при Кабинета по партийно-организационната работа на ГК на БКП с партийни секретари и членове на ПК на Завода за металорежещи машини, където въз основа на анализ за състоянието на плановете на 15 първични организации стана задълбочено обсъждане, направиха се ценни предложения и препоръки. Тази конкретна помощ на място съдействува да се разработят по-конкретни, по-богати по съдържание и форма планове за следващите периоди.

Нашият опит ни показва, че някои от задачите не могат да бъдат решени през периода, за който се съставят плановете, което означава, че тяхното изпълнение ще продължи през следващите планови периоди. Приемствеността и непрекъснатостта осигуряват връзка между миналата, настоящата и бъдещата дейност на първичните организации.

Правилна е практиката в навечерието на всеки период за планиране на партийната работа на първичните организации, всеки секретар, всички членове на партийното бюро да търсят съдействието, съвета и помощта на членовете на партийните комитети, на сътрудниците на РК на БКП, на кабинетите по партийно-организационните въпроси, да се запознаят с по-важните партийни и правителствени решения и документи, с основните решения и мероприятия на съответните партийни комитети, на стопанското или административното ръководство, да провеждат срещи и разговори с партийния, обществения и стопанския актив за уточняване главните насоки, проблемите и формите за предстоящата дейност.

Анализът на досегашната ни дейност показва необходимостта от координация, от съгласуваност на плановете на първичните организации с тези на административно-стопанските ръководства. И това е правилно, тъй като проблемите и задачите, които следва да решава, да изпълнява даден колектив, са общи. Нужно е само диференциране във формите и средствата за постигане на планираните мероприятия. Умението на партийната организация се заключава в това да разграничава своите функции и действия от функциите и действията на административно-стопанските ръководства.

Този подход, осъществяван още с изработването на плана, способствува да се изживяват случаите на нецелесъобразно вмешателство и опекунство, да се разгръща по-широко инициативата и самодейността на отделните органи, да расте персоналната взискателност и отговорност към ръководителите комунисти.

По този начин планът на първичната организация се явява онази движеща сила, която в значителна степен съдействува правилно да се осъществява партийната политика.

В практиката на районната партийна организация се използват и другите форми на планиране, каквито са разработване на план-програми за изпълнение на отделни решения; мероприятия, свързани с реализирането на отделни страни от партийно-организационната и идейно-възпитателната работа. Основният документ обаче, който помага за определяне главната насока, комплексния подход и комплексното виждане, е планът на първичната организация. Той формулира целите и задачите, разпределя силите, свързва в логическа последователност отделните мероприятия и задачи, които трябва да изпълнява както първичната организация, така и другите органи и организации в участъка или територията, където тя е изградена.

Затова непрестанното усъвършенстуване планирането на работата на първичните партийни организации е ключов момент, основна грижа и задължение на РК на БКП, партийните комитети и бюра, на всички първични организации. Това несъмнено ще води до повишаване качеството и ефективността на партийната дейност, ще съдействува по-резултатно Коларовската районна партийна организация да изпълнява решенията на XI партиен конгрес и Юлския пленум на ЦК на БКП.

Костадинка ШИШКОВА

Digitized by Google

ПРОФЕСИОНАЛНА КОМПЕТЕНТНОСТ И ДЕЛОВИТОСТ

Много са качествата, които искаме да притежава секретарят на първичната партийна организация. Но такива, без които на сегашния етап от социално-икономическото развитие на страната не може да мине нито един ръководител, са професионалната компетентност и деловитост. И това е съвсем естествено, защото компетентността и деловитостта са незаменими черти на ленинския стил. Стойността им се увеличава от обстоятелството, че в етапа на изграждането на развитото социалистическо общество ръководната роля на Партията непрестанно нараства, нейните градивни клетки — първичните партийни организации — са своеобразен фокус, в който се пречупва и отразява цялото многообразие на нейната ръководна дейност, а секратарят „е непосредственият реализатор на партийната политика и същевременно нейн творец". „От неговата култура, от неговия опит, от неговото умение да работи с хората — посочи др. Тодор Живков в своето заключително слово пред Националното съвещание във Велико Търново — много зависи как ще се организира дейността на партийното бюро, как ще се насочва партийната организация към най-важните назрели проблеми, как ще се укрепват и разширяват връзките на Партията с масите".

Тук ще стане дума за конкретни неща. Затова ще продължа с разказа на двама партийни секретари.

Дешка Панчева — секретар на първичната партийна организация при раойн „ДЗС" на клоновото стопанство в АПК — Пазарджик: — През тази година няколко природни бедствия сполетяха нашето селско стопанство. Това ни застави да търсим начини и средства за компенсиране на загубите. В такива моменти се опираме на комунистите, на партийните групи, от тях започваме разяснителната работа. Когато комунистът е убеден, той е способен да увлича след себе си и останалите членове на трудовия колектив. И този път така постъпихме. Определихме какви допълнителни селскостопански култури да се засеят, пред механизаторите поставихме задачата да преминат на двусменна работа, за да могат в срок и качествено, без загуби да приберат реколтата. Когато ни извикаха в партийния комитет и ни възложиха да разработим компенсационни програми, механизаторите вече бяха започнали да работят на две смени.

Аз отивам при комунистите и трудещите се не да им кажа, че „така нареждат от горе и трябва да изпълняваме", а им разяснявам

Digitized by Google

задачите, обяснявам им защо се налага да се постъпи по един, а не по друг начин, разкривам им същността на новото, убеждавам ги в неговите предимства. Примери много! Така беше преди години, когато започнахме да използваме карбамида в животновъдството, така стана и с употребата на слънчогледовите стебла за фураж на кравите и пр.

Воспир Нейчев — секретар на първичната партийна организация при Селскостопански мелиорации и борба с ерозията в Септември: — От 13 години съм партиен секретар. Бях тракторист, механик, бригадир, главен механик. Сега съм началник на работилницата. Преди няколко години образованието ми беше ниско, но се записах и завърших средно техническо образование. Към набрания от дългогодишната практика опит прибавих и солиден запас от научни знания, обогатих си и общата култура. Повишената грамотност ме улеснява не само в производствената, но и в партийната работа. По-лесно си пиша материалите — доклади, проекторешения, по-добре виждам проблемите и на първичната организация, и на трудовия колектив . . .

Думите на двамата секретари не са гола декларация, те отразяват същността на тяхната работа като партийни функционери и стопански ръководители на производствени звена, показват какви качества е необходимо да притежават.

Дешка Панчева е с висше образование и с богат професионален опит. Като зоотехничка в клоновото стопанство на АПК тя всеки ден се среща с десетки хора, сблъсква се с различни проблеми, възникващи в трудовите делници на колектива. Мястото, което заема, я заставя да се разпорежда, да решава и в същото време да убеждава, да дава точни, ясни отговори на въпросите, които напират от живота. Но отговори може да дава само онзи, който е компетентен, който има солидна професионална подготовка и богата обща култура. Разбира се, само това не е достатъчно, необходимо е добре да се познават обстановката, проблемите, хората, да се владее изкуството да се работи с тях, да се знае теорията и практиката на партийното строителство. Тогава партийният секретар е в състояние от принципни позиции със своята богата ерудиция да откликва на животрептящите въпроси и изисквания, да убеждава, да организира комунистите и трудещите се за решаване на неотменните задачи на деня.

Говорейки за компетентността на партийния секретар, мисля, че трябва да имаме предвид два основни момента: първо, неговата професионална компетентност като специалист от производствената, служебната и пр. дейност и второ, компетентността му като партиен функционер, натоварен да оглави партийното бюро, първичната организация. В. И. Ленин ни учи, че членовете на всеки ръководен орган, работниците от партийния апарат, особено самите ръководители, са длъжни да притежават солидни научно-технически знания, да имат някакво научно образование за успешно организиране на работата и за компетентен контрол над дейността на подчинените. Подчертавайки компетентността на кадрите, техните знания за конкретните икономически проблеми, необходимо е заедно с тях да се отчита и спецификата на партийната работа, тъй като само компетентност, само знания не са достатъчни. Защото политиката, по думите на Ленин, е наука и изкуство. Партийната работа не е второстепенна, странична, допълнителна специалност, както посочи Л. И. Брежнев на XXIII конгрес на КПСС, а професия, навици, изкуство, секрети, които трябва да се овладяват така настойчиво, както всяка друга професия. Следователно тези два момента се намират в неразривно единство. Защото секретарят на първичната партийна организация е работник, специалист, майстор, бригадир, зоотехник и т. н. и в същото време той е политически ръководител, длъжен да притежава определени качества, специ-

Digitized by Google

фични за партийната дейност. С други думи компетентността на секретаря на първичната партийна организация е сложно, широкообемно понятие. То означава не само професионални навици и умения за конкретни действия в областта, в която работи, но и познаване на марксистко-ленинската теория, умение да се виждат проблемите и се решават в светлината на партийните предначертания, дълбоко познаване на хората, способност да се вниква в техните мисли, да се разбират чувствата, настроенията им.

Първичните партийни организации съгласно уставните изисквания се изграждат преди всичко в производственото звено, в цеха, смяната, службата и т.н. Комунистите в нея са част от трудовия колектив, негово политическо ядро, формирано от високосъзнателни, идейно закалени, морално устойчиви, професионално подготвени хора. От тях първичната партийна организация издига за секретар най-достойния, най-подготвения. Или изискването той да бъде висококвалифициран, професионално компетентен намира реална основа.

* * *

Професионалната компетентност на партийния секретар върви ръка за ръка с деловитостта. Едното без другото не е пълно. Двете взаимно се обуславят, преплитат и допълват. В деловитостта са синтезирани професионалното майсторство и политическия подход към проблемите. Без знания и опит, без умения и навици няма деловитост. Творчески, опиративно действува само висококвалифициран, компетентен човек. Деловитостта е вътрешна самоорганизация, специална подготовка, дисциплина, самодисциплина, политическо съзнание и отношение, постоянен контрол и взискателност към себе си и към другите. Делови секретар на първична организация е онзи, който е творчески инициативна личност, има усет към новото, умее да вижда главните проблеми, не затъва в дребнавости, каквито изобилствуват в трудовия колектив и на всяко работно място, но същевременно не ги отминава безразлично. Партиен секретар, който за всяко нещо чака директива от горе и след това се втурва да организира изпълнението, а сам той не мисли, не търси, не проникна в дълбочината на един или друг процес, на едно или друго явление от живота на трудовия колектив, на първичната партийна организация, не е делови. Ако той е убеден, че неговото начинание ще допринесе полза за обществото и колектива, с всички сили, с цялата си партийна страст се захваща с неговото претворяване в живота. В това именно се изразява неговата деловитост, неговото творчество в партийната работа. Дешка Панчева, когато насочва партийната организация и трудовия колектив да търсят начини и средства за компенсиране на загубите от пролетните слани, от градушките и пр., дълбоко е убедена, че така трябва да се действува, вярва в правотата на своето начинание. Тя не чака за всичко да ѝ се каже, какво и как да го направи, а търси най-прекия, най-верния път към успеха, към ефекта.

Къде го намира?

Намира го в помощта на партийното бюро, на първичната организация, на партийните групи, на комунистите, на които се опира. Този момент е много важен. Защото деловитостта не е еднолично решаване на въпросите. За онези от тях, за които е задължително да се търси мнението, становището на партийното бюро и цялата организация, колкото оперативно и компетентно да се стреми сам да ги решава, не може да се говори за деловитост. Деловитостта почива на строгото спазване на ленинските принципи и норми на партиен живот и преди всичко на колективността. Това в никакъв случай не означава

Digitized by Google

за всяко нещо да се иска намесата на колективния ум. Действителната колективност няма нищо общо с такъв подход. Когато партийният секретар не проявява инициатива, не поема отговорност за съдбата на въпроси, по които партийното бюро и първичната организация са казали своето становище, а се застрахова с тях, тогава няма деловитост, има мудност, суета, безпринципност.

Деловитостта е и оперативност. Това означава да се премахват излишните звена и етапи при подготовката и вземането на решенията, а така също и в организацията за тяхното изпълнение. След вземането на решението как се пристъпва към неговото изпълнение? Комунистите са казали своята дума, протоколите са легнали в папките. Сега майсторлъкът е дали ще потънат в летаргичен сън до някое от следващите събрания, дали ще обогатят арсенала на книжнината и бюрократизма, или ще ги обгърне динамиката на деня. Това е големият проблем и той е в ръцете на партийния секретар. От неговите топли длани зависи дали от решението ще избуят свежи, сочни кълнове, или от костеливите му пръсти ще увехнат още в зародиш. Нека си припомним думите на Дешка Панчева: „Когато ни извикаха в партийния комитет и ни възложиха да разработим компенсационни програми, механизаторите вече бяха започнали да работят на две смени". Ето я деловитостта. Без излишно суетене се пристъпва към изпълнението на задачите, възложени от първичната партийна организация. Тя е умение рационално, с най-голям ефект да се използват наличните ресурси в полза на обществото, колектива и всеки човек, да се осигури нормално функциониране на предприятието, цеха, смяната, звеното, учреждението, службата и т. н. Така постъпва Дешка Панчева, опира се на първичната партийна организация и партийните групи и насочва колектива към факторите, от които зависи успехът, в случая за саждането на допълнителни култури, преминаване на машините на двусменна работа, борба за срочно и качествено прибиране на реколтата.

Друга важна черта на деловитостта е качеството на извършената работа. Да има налице високо качество, да има ефект от нашите действия. Това сега е основен критерий. Бързо, оперативно, навреме, компетентно да се действува. И от всяко начинание да се ражда висококачествена продукция, да се умножава ефектът.

* * *

Професионалната компетентност и деловитост не са нещо неизменно, завинаги дадено, строго определено. Напротив, те се допълват, развиват, обогатяват; усъвършенстват се с упорит, системен труд. В това отношение главният, основният начин си остава повишаването на образованието, на идейната и политическата подготовка. Воспир Нейчев е категоричен; повишената грамотност го улеснява и в производствената, и в партийната работа. Хоризонтът пред погледа му е станал по-широк, по-ведър.

Не по-малка е и ролята на ръководните партийни органи и на самите първични партийни организации. В Пернишката окръжна партийна организация например планомерно и целенасочено се води обучението на секретарите на първичните партийни организации. Организират курсове, семинари, школи. За целта рационално използват междуокръжната партийна школа. Бюрото на окръжния комитет на Партията системно провежда с тях срещи, на които обобщава натрупания опит, прави равносметка и анализ на настъпилите изменения в дейността им, информира ги какви актуални въпроси стоят пред окръжната

Digitized by Google

партийна организация. Оказва помощ на партийните комитети и организации за правилния подбор и издигане на секретарите.

Резултатът?

Повечето от тях са завършили краткотрайни курсове и школи. Чувствително е повишено образователното им равнище. Сега 81 на сто от тях са с висше, полувисше и средно образование и само 19 на сто са с основно. През 1971 година това съотношение е било 68 на сто към 32 на сто. Безспорно всичко това влияе положително за повишаване професионалната компетентност и деловитост на секретаря на първичната партийна организация.

Дали е достатъчно? Разбира се, че не! Стремежът на окръжния комитет на Партията и на другите партийни комитети е този положителен процес да се развива и обогатява. Не случайно в програмата на окръжния комитет за издигане ролята на първичните партийни организации се предвижда партийните комитети да организират целогодишно обучение на партийните секретари.

Това е едната страна на въпроса и тя е много важна. Другата страна опира до стила на работа, как и доколко компетентността и деловитостта се допълват с колективността. Защото партийният секретар не е и не може да бъде вездесъщ всезнайко, не е и не може да бъде енциклопедист от ренесансово време. Той е човек с духовни и физически възможности и потребности, които могат или не могат да се изявят в зависимост от редица конкретни условия и фактори. Освен това динамичното развитие на живота разширява кръга от проблеми и той не е в състояние да обхване всичко. И още нещо. Секретарят на първичната партийна организация понякога прекомерно се натоварва. Натовареността му изключва възможността редовно да следи новостите, да набира богата информация, на основата на която да осъществява компетентно, делово, ефективно ръководство. За подготовка и самообразование му е необходимо време. Но когато е зает повече, отколкото трябва, когато изцяло е погълнат от задължения, измежду които се срещат и такива, които не са от негова компетенция, получава се неприятна картина. Далеч съм от мисълта, че трябва да се отварят нови канцеларии. Те, канцеларите, могат да увеличат бюрокрацията, но не и живата политическа работа с хората. Това обаче не изключва задължението ръководните органи да се съобразяват с неговите възможности и да не го натоварват с каквото трябва и с каквото не трябва. При всички случаи обаче задължително е да формират у него колективистично чувство, умение, стремеж да търси компетентната подкрепа, мъдростта, опита и знанията на партийното бюро, първичната партийна организация и трудовия колектив. Да го научат да се опира на знанията на специалистите, но в никакъв случай да не почива само на тях, а да повишава равнището на своята компетентност.

По какъв начин, с какви средства? Неизменно, бих казал, задължително остава изучаването на партийното строителство, дълбокото усвояване и прилагане на ленинските принципи. Изпитано средство са семинарите, курсовете, полудните, които партийните комитети организират, широката обмяна на положителния опит. Най-добрият начин обаче е самообразованието, вътрешният подтик и стремеж към повече знания, упоритото залягане над книгата, изучаването на богатия опит.

Йордан ХАДЖИЕВ

Digitized by Google

ОТ ЗАСЕДАНИЕ ДО ЗАСЕДАНИЕ

ДНЕВНИК НА ПАРТИЙНИЯ СЕКРЕТАР

Наистина пролетта в Кюстендил винаги идва много хубава и много радости носи на хората. Тя донесе и третата смяна в жилищното строителство, но заедно с това почти изведнъж в първите дни на април стана известно, че Строително-монтажният комбинат е приключил първото тримесечие с триста хиляди лева загуба. Заместник-директорът по икономическите въпроси Панайот Иванов беше в тревога.

Какво бяхме направили и какво не бяхме направили, за да се получат тези резултати? Какъв смисъл имаше редовното провеждане на събранията на първичните партийни организации, „горещите заседания" на партийния комитет при такива загуби! И всичко това след Юлския пленум на ЦК на БКП, чиито постановки бяха разяснени подробно.

Анализите показваха, че тези резултати са логична последица от нашата работа. Основните производствени фондове надвишаваха значително необходимите за строителството и амортизационните отчисления течаха като порой, редица бригади работеха недоброкачествено и така наречените „окончателни" и „условни" отбиви, направени от приемателните комисии, отнасяха стотици хиляди лева, материали се разпиляваха по всички обекти.

Прелиствах анализа и в ушите ми шумеше. Нали на събрания и съвещания отчитахме, че еди-колко си бригади работят по почина на Злобин. Къде е тогава сметката? „Техническите ръководители са прекалено претрупани с работа, с грижи по снабдяването и не могат да си водят точна сметка. Па и не им се ще много, защото това е „бумашина" — мина ми през ума изказването на един директор.

Спомних си 1959 година. Бях секретар на първична партийна организация на един рудник, който не беше губещ. На едно събрание на организацията при обсъждане на икономическите показатели бе предложено да се експериментира вътрешностопанската сметка на един от участъците, за да дадем повече печалба на народното стопанство. Изказаха се различни мнения, но всички бяха единодушни, че като колектив първенец трябва първи да приложим съветския опит по внедряване на стопанската сметка. Уточнихме и участъка, където ще експериментираме и когато предложих да се гласува, изведнъж скочи началникът на друг участък: „Ние да не сме второ качество комунисти, та да чакаме колегите да ни покажат как да работим" — сърдито почти извика той и си седна.

Над главите на насядалите в клуба щръкнаха, размахаха се няколко ръце, но хората не чакаха да им дам думата. Ставаха комунисти от „обидения" участък и спореха. Според тях излизало така, че партийното бюро само ги лъгало, че им вярва, а на практика сега какво се получава?

Изказаха се представители и на други участъци. Не можах да не вярвам на тези хора. Нали само няколко месеца преди това събрание бях посетил всеки от тях по забоите с един-единствен въпрос: „Ако преминем на 6-часов работен ден, без да се намалява нито един показател, ще изпълним ли плана?" И всеки от тях напрягаше мисъл, предлагаше, поемаше отговорност. В крайна сметка колективът начело с комунистите показа, че в рудниците може за 6 часа да се достигне това, което е достигано за 8 часа. Резервите бяха разчетени правилно. Защо сега, след като в партийната организация имаше пълно единство и готовност, аз трябваше да издигам бариера — да експериментирам? И тогава така се реши: „Всички участъци — на стопанска сметка!"

Тъжно ми стана от този спомен. Къде е 1959 и къде е 1977 година! Какво правят нашите ръководители, щом така безцеремонно пилеят народни средства? А къде е отговорността на партийните организации?

Направихме събрания във всички първични партийни организации. Център в докладите беше въпросът за загубите. Комунистите разказваха много примери на безстопанственост. На пръв поглед действително правилно се поставяха въпросите, но мен особено много ме смути един друг незначителен факт. Наблюдавах и докладчиците, и изказващите се. Някои по-нервно, но в повечето случаи спокойно разсъждаваха. И никой не се чувствуваше неудобно, не се срамуваше от грозния факт на загубите. Това човешко чувство не мъчеше никого. Какво да се каже тогава за голямото чувство „отговорност"? Особено ме обезпокои липсата на чувство на неудобство у някои ръководители. Когато им даваха думата, съобщавайки и фирмата им, те ставаха важно, изправяха се на трибуната и започваха ... или да обвиняват, или да се оправдават. А другите ги слушаха търпеливо ...

Като че ли до тези хора дори ехото от Юлския пленум не беше достигнало, камо

Продължение от миналия брой.

Digitized by Google

ли цялата сложност от проблеми, които постави той.

Тук трябваше да се изправят първичните партийни организации. Никой друг не беше в състояние да направи така, че на всеки, който с работата или бездействието си нанасяше загуби, да припари под краката му или под бюрото му.

Без сложно съчинени мероприятия, комисии, варианти реших да проверя единединствен въпрос: Защо тези, които нанасят загуби, не чувстват неудобство пред колектива?

Възложих на няколко комунисти да изяснят внимателно отношението на около петдесет човека по този въпрос. И какво се установи? Една част от ръководителите смятат, че е виновна бюрокрацията на Министерството на строежите и строителните материали, която не отговаря на писмата и телексите за раздвижване на излишните основни фондове и свръхнормативни запаси. Ако се разсъждава от тази позиция, тогава министерството би трябвало да се чувствува неудобно и да се срамува. Други ръководители си имат самочувствие, въпреки загубите, защото много техни предшественици също са нанасяли загуби, но това не им е пречело да вървят нагоре по служебната стълбица. Трети по-просто изясняваха въпроса: „Така е било и така ще си остане в строителството. И да се стараеш, и да пилееш, няма кой да ти признае или да ти потърси отговорност."

Колкото и да е неприятно, налагаше се един въпрос: „Ръководители и работници чувстват ли строителството като свой дом."

Години наред нереалното планиране, неуредиците в организацията на работата, уравниловката в заплащането, често забравяният жив човек с неговите радости и скърби бяха изковавали едно безразличие, една апатия. Учудваше ме фактът, че много хора не обичат от сърце това, което строят, и не умеят или не искат да го пазят. А същите хора много по-различно изглеждаха, когато трябваше да се настаняват в собствен апартамент в жилищна кооперация.

С няколко членове на партийния комитет и секретари на първични организации се договорихме борбата срещу разхищенията на материали и загубите да се поведе едновременно от първичните партийни организации и партийния комитет. Организациите трябваше да поставят такива задачи и поръчения, че всеки да отговаря пред събрание какво е направил, за да няма загуби. Думата беше не за личния принос в строителството на социализма въобще, а конкретно за личния принос за ликвидиране на загубите. Партийният комитет трябваше да обсъди положението на свое заседание и да изясни въпросите преди всичко с ръководителите.

Възложих на заместник-директора по икономическите въпроси Панайот Иванов да се подготви и да докладва. Той беше дисциплиниран член на Партията и много болезнено преживяваше финансовия крах на първото тримесечие.

Една сутрин пристигна при мен малко смутен.

— Аз съм готов да докладвам — започна той, — но някои другари са на мнение, че трябва само за информация да ви дам данните. Партийният комитет нали няма право на контрол над генералната дирекция и не може да ни призовава?

— А ти, другарю Иванов, на какво мнение си? — попитах.

— Аз мисля, че имате право не само мене, но и другите директори да викате пред комитета.

— Поясни на тези „някои другари", че ти и те членувате в първична партийна организация, която я ръководи нашият комитет. Следователно, разглеждайки ви като комунисти, не само ние, но и първичната партийна организация имаме правото и задължението да ви викаме, да ви питаме защо допускате загуби и да ви търсим отговорност.

— Разбирам, разбирам, но нали . . . да се има предвид — каза, като че отдъхвайки си, другарят Иванов.

— Непременно ще се има предвид — отговорих убедително, стиснахме си десниците и се разделихме.

Наистина интересна работа. Вместо тези „някои другари" да се разтревожат и сами да потърсят комитета и първичните партийни организации за помощ, те тръгнали да мъдруват има ли право комитетът да им търси отговорност или няма.

На заседанието се изясни — всеобща безотговорност, некоординираност на действията, подценяване политическата работа с отделния човек, робуване на бюрократичния принцип: „Аз съм подписал заповед!" Без да се организира изпълнението на тази заповед. Всъщност нещата не опираха ли в крайна сметка до кадрите?

Партийният комитет реши да поведе борба за високо качество на строително-монтажните работи, да се организира движение сред бригадите срещу безстопанствеността. Подробно беше казано какво да правят профорганизациите, дружествата на ДКМС, стопанските ръководители. Но наред с това възникна и друг въпрос. Когато минава приемателна комисия за пускане на обектите, се налагат отбиви, многократно по-високи (по стойност) за нарушения в качеството, отколкото фактически струват. Нещо повече — понякога се поставяха грамадни отбиви, без да имат вина строителите. Решаването на този въпрос не беше във възможностите на партийния комитет. Затова поискахме среща при първия секретар на окръжния комитет на БКП Станко Димитров с участието на представители на Инвеститорска дирекция, Държавен и технически контрол.

Нашето предложение беше прието.

Докато се подготвяхме за срещата, първичните партийни организации започваха битката за високо качество. С помощта на отдела по строителството на ОК на БКП уточнихме да започнем разговор за качеството в бригадите. Партийните бюра събираха и обобщаваха направените предложения. Цялата тази дейност в продължение

Digitized by Google

на няколко дни завърши по различен начин в отделните партийни организации. Някои направиха открити партийни събрания, където обсъдиха резултатите от разговора и приеха съответни мероприятия. В първичната партийна организация със секретар Здравко Стоичков бе направено закрито партийно събрание, на което присъствуваха точно определени ръководители и работници, които имат пряко отношение към въпросите на качеството. Пред събранието бяха прочетени само направените предложения, изслушани бяха допълнителни мнения и се възложиха поръчения. В партийната организация със секретар Виолета Стоянова в резултат на разговора ръководството разработи много подробни мероприятия. Но когато стана дума да се търси и партийна отговорност, някои членове на партийното бюро ми казаха, че те не могат да накажат никого, защото на събранието комунистите няма да гласуват. Така било при тях — критикуват, но стане ли дума за наказание, не гласуват...

Отново с цялата си сериозност се изправи въпросът за жизнената необходимост да се укрепва организационното състояние на първичните партийни организации. И това щеше да става не кампанийно, а в процеса на решаване на проблемите за ликвидиране на загубите, за пълно натоварване на механизацията и работната сила, за подобряване на качеството на строително-монтажните работи. С една дума, въпросът за ефективността беше излязъл вече от страниците на мероприятията в папките и навлизаше с всичката си категоричност в живата практика...

Разбира се, не сега започваше историята на строителството в Кюстендил.

Ние само навлизахме в сблъсъка между стария и новия подход, в сблъсъка за изменение начина на мислене. И правото беше на наша страна.

Крум РАДОЙКОВ

ОТГОВОРИ НА ВЪПРОСИ

Стоян П. Гевезовски от гр. Койнаре, Врачански окръг, пита: **Първо, може ли на отчетно-изборно партийно събрание да присъствува безпартиен;**

Второ, в състава на партийното бюро да бъдат избрани 8 души;

Трето, комунист, който е на работа в дадено предприятие, но още не се е зачислил в съответната партийна организация, да бъде избран за член на нейното ръководство?

Първо, партийните отчетно-изборни събрания се провеждат закрито. Следователно на тях не могат да присъствуват безпартийни хора. По преценка и решение на някои от поредните партийни събрания може безпартиен ръководител да участвува в неговата работа. Има се предвид това да стане главно при обсъждането на въпрос, който засяга дейността на такъв ръководител.

Второ, събранието определя броя на членовете на партийното бюро, съобразявайки се с големината на организацията, с характера на дейността ѝ, с изискването да се осигури колективно, компетентно и оперативно ръководство, с необходимостта в органа да бъдат избрани другари от различни поколения и т. н. Следователно няма основание за безпокойство, че ще бъде нарушена някаква норма, записана в партиен документ, ако численият състав на партийното бюро се окаже по-голям или по-малък от традиционно възприетия. Но очевидно не е правилно в малка организация да се избира партийно бюро с голям състав, примерно организация от 16 комунисти да избира бюро с 8 члена.

Трето, съответната инструкция на ЦК на БКП допуска избирането в състава на новия партиен орган комунист, който не е член на партийната организация. Има се предвид главно такъв другар, който впоследствие ще уреди зачисляването си в дадената организация.

Digitized by Google

С УСТРЕМ КЪМ УТРЕШНИЯ ДЕН

Страници от героичната епопея на строителството на Байкало-амурската магистрала

Л. ГЕРЧИКОВ

На 29 април 1918 г. страната на бъдещето — първата в света социалистическа държава — навърши 174 дни от своето раждане. Председателят на Съвета на народните комисари Владимир Илич Ленин излезе с доклад пред Всесъюзния централен изпълнителен комитет (ВЦИК). В него между другото той отбеляза:

„Железниците — това е най-главното, това е една от проявите на най-ярката връзка между града и селото, между промишлеността и земеделието, върху която се основава изцяло социализмът. За да се съединени това за планомерна дейност, за интересите на цялото население, нужни са железници".[1]

Широка мрежа от нови железопътни линии предвиждаше още Лениновият план за електрификация на младата съветска страна — ГОЕЛРО. В него се говореше конкретно за изграждане на свръхмагистрала в сърцето на Сибир.

Оттогава изминаха шест десетилетия, шестдесет победни октомврийски години...

БАМ. ХРОНИКА

„Да се пристъпи към създаване на Южноякутския териториално-производствен комплекс. Да се построи железопътна линия Тинда—Беркакит. Да се разгърне строежът на Нерюнгринските открити каменовъглени рудници, на обогатителната фабрика в Нерюнгринската районна ВЕЦ.[2]

Из „Основни насоки за развитие на народното стопанство на СССР през 1976—1980 г."

...В Тинда, някога малко селище в тайгата, получило сега официалния статут на град и неофициално наречен „столица на БАМ", видях лъскав никелиран ключ на БАМ — една от най-скъпите реликви на строящата се магистрала на века. Или съвсем точно казано, там видях само едната половина на този ключ. Неговата втора половина се намира в Звездний. Историята му е такава... Когато през май 1974 г. в Тайшет пристигнал първият отряд доброволци, строителите се разделили на две групи. Половината от тях замъкнали да изграждат Западния участък на БАМ, а другите продължили на изток, в Тинда, Шимановск, Ургал...

Тогава именно връчили на двата отряда по половинка от този ключ, на който е написано следното: „Скъпи другари! Когато завършите строителството на магистралата и съедините западния с източния уча-

Материалът е написан за сп „Партиен живот" чрез АПН.

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 27, с. 301.

[2] „XXV конгрес на КПСС, доклади и решения", Партиздат, С., 1976, с. 304.

Digitized by Google

стък на строителството, молим ви да съедините двете половинки на този символичен ключ чрез сребърната скобка. Ключът да бъде предаден на председателя на Държавната комисия за строителство на БАМ."

И така сега тази скъпоценност има двама „стопани". Това са командирът на първия Всесъюзен отряд от доброволци за строителството на БАМ, героят на социалистическия труд и депутат във Върховния съвет на РСФСР, бригадирът на монтьорите на железопътната линия Виктор Лакомов. И другият — комисарят на отряда, носителят на орден „Червено знаме на труда", лауреат на Ленинския комсомол и делегат на XVI конгрес на съветските профсъюзи, бригадирът на строителите Владимир Мучицин.

Нека двамата ни поведат километър по километър по трасето на БАМ, по пътищата на романтиката и мъжеството.

И така, думата има командирът на отряда Виктор Лакомов:

„Салуд, камарадо Виктор!..."

Виждате ли бялото стълбче. То не е забележително с нищо освен с този надпис на него: „БАМ. Ось ж. д. 1974 г. О"? А знаете ли какво означава тази нула накрая? — Всъщност в нея именно е и цялата работа. Това именно е „нулевият жалон" на строежа, самото начало, първата копка на изграждането на БАМ.

Именно тук в Уст-Кут, при нулевия пилон, тогава свършваше железопътната линия на изток. И именно оттук на 10 януари 1974 г. започна работа първата колона булдозери изкоренители с трактор „Кировец" и няколкото вагончета. Скорост на придвижването на колоната — два километра на ден. Студ и мраз — дори металът ставаше чуплив като стъкло. Вихрушка след вихрушка се виеха около нас. Гъсениците на булдозера се подхлъзваха, застрашавайки ни всеки момент да заседнем в незамръзващия ручей.

След два месеца булдозеристите стигнаха до река Таюр и още първата вечер — беше 15 март — момчетата се прибраха в топлото вагонче. Включиха транзистора — предаваха речта на генералния секретар на ЦК на КПСС другаря Леонид Илич Брежнев в Алма Ата. Думите му сякаш бяха обърнати направо към тях: „Целините не завършват с Казахстанските или Алтайските степи. Целините — това са Сибирската тайга, тундрата на Север, пустините на Средна Азия... За да бъда по-конкретен, ще посоча само един от подготвените проекти. Това е Байкало—амурската магистрала — железопътна линия, която ще пресече целия Източен Сибир и Далечения изток. Построяването на тази линия, която ще пресече Сибирския масив с неизчерпаемите му природни богатства, открива пътя за създаване на нов голям промишлен район..."[1]

Коментар към разказа:

Време е да поспрем по пътя. Първо, влакът пристигна на първата станция на БАМ — Таюр. И второ, мисля, че трябва по-обстойно да се спрем на съдбата на самия Виктор Лакомов. Дори само затова, че през онези дни за забележителни постижения при изграждането на пътя Уст-Илимск—Хребтовая Лакомов беше удостоен с високото звание герой на социалистическия труд.

... Лакомов завършва Липецкото железопътно училище, специалност железопътен строител. След училището като отличник той е разпределен в Москва на спирка Люблино. Някои му завидели. А Лакомов отишъл в районния комитет на Комсомола и помолил да бъде изпратен на строителството на линията Абакан—Тайшет.

Оттогава Лакомов тръгва из тайгата с маршрутите на ударните строежи — Братската ВЕЦ, Лесопромишления комплекс, линията Уст—Илимск—Хребтовая. През лятото на 1973 г. Виктор Лакомов поел ръководството на бригада железопътни строители, които СССР изпрати в Чили да строят железопътна линия по молба на правителството на Блока за народно единство.

Според нашите сибирски мащаби този строеж не беше голям, но за чилийските другари той имаше изключително значение — Лакомов и неговите другари трябваше да построят железопътна линия до Медодобивния комбинат. Американците бяха предложили да извършат този строеж за една година. А съветските строители я построиха само за 38 дена. Беше тържествено празнично ликуване, „Интернационалът" се пееше едновременно и на испански, и на руски. Беше август 1973 година.

А по-късно, вече в Звездний, Лакомов получи изпратеното му тайно от Сантяго писмо на чилийски другар, работника Оскар. В него имаше само няколко думи, а именно: „Ние вярваме — наново слънцето ще изгрее и над Чили? Вярваме, защото имаме много другари. Нашите красиви другари от още по-красивия Съветски съюз. Салуд, камарадо Виктор!"

В края на 1973 г. Лакомов наново се върна в тайгата, за да започне от „нулевия жалон"...

[1] В. „Работническо дело", бр. 75 от 16 март 1974 г.

Digitized by Google

3 май 1973 г. Първият десант на отряда „XVII конгрес на ВЛКМС пристигна в Звездний. Антонина Голянова от Мордовия написа на първата палатка: „Ето ни у дома".

24 май. Вертолетите се приземиха на брега на река Киренга — започна усвояването на нов плацдарм. Ще бъде създадено селището Магистралний.

15 септември. В Звездний се роди първият местен жител — Саша Конопкин.

24 декември 1975 г. Първият влак от станция Лена пристигна в станция Таюр. 64 километра от БАМ са вече в строя!...

Продължава своя разказ **Виктор Лакомов:**

— Удивителна книга ми се падна да прочета. Може да се каже, уникално издание: „Байкало-амурската магистрала, технически проект. Юни, 1945 г." И в нея — схеми, карти, разчети, фотографии...

Обърнахте ли внимание на датата — юни 1945 година. Страната ни едва-едва е отпразнувала победата над фашизма. Още не са заличени страшните рани от войната, а родината се устремява към бъдещето, приема планове, разработва проекти, мечтае и пристъпва към велика съзидателна работа. Само за тридесет години оттогава насам Сибир се разкри за хората много повече, отколкото за векове дотогава. Ние се научихме да усвояваме нови краища. И сега, създавайки БАМ, по същество една от най-крупните програми в социалистическото строителство, нашата страна гради не просто една изключителна железопътна линия, но слага началото и на гигантско придвижване на съветското народно стопанство на североизток.

... Бъдещият първи влак, който ще премине по цялата магистрала и за който мечтае всеки строител на БАМ, вече има датата на своето тръгване: 1983 година.

Това ще бъде удивителен път. Представете си... Цял ден пътниците ще могат от прозорците на вагона да гледат езерото Байкал, което е на възраст милиони години, езерото, което учените нарекоха „жива енциклопедия на планетата".

От южните до северните брегове на Байкал са почти 700 километра — повече, отколкото е разстоянието от Москва до Ленинград. Но за да се стигне до езерото, трябва да се премине Северобайкалския хребет.

За решаването на тази задача бяха предложени няколко варианта. Спряхме се на следния: седемкилометров тунел.

Изпреварвайки разказа си, ще добавя това, че като излезе от този подземен тунел, влакът ще мине само няколко гари и наново ще се изправи пред друг хребет — Северомуйския. Тук ще бъде построен друг тунел — петнадесеткилометров.

В света вече има и по-дълги тунели — в Швейцария, в Япония. Но трудността идва от това, че в Сибир е царството на вечния мраз, на резките температурни колебания от минус 60 до плюс 40 градуса, район на висока сеизмичност, на срутвания, на скални пластове. Тъй че строителството на БАМ няма равно на себе си...

Коментар към разказа:

Тунели през зоната на вечния мраз — това само по себе си е уникално явление.

Но затова пък и хората, които в тези трудни условия работят ударно и изграждат БАМ, в известен смисъл са също уникални. Техните биографии са също особени, неповторими.

Да вземем например Юрий Крупников. Преди да навърши шестнадесет години, той се изхитрил да иде доброволец на фронта. Воювал, бил врага при Курската дъга, участвувал в освобождението на Варшава, в превземането на Берлин. Четири пъти горял в танка си, четири пъти бил зачисляван в списъците на загиналите.

След войната постъпил в университета и решил да стане учител. Но на четвърти курс напуснал — мечтата му го повела към непознати краища. Работил като миньор взривител на Север, участвувал в строителството на Дашкесан в Азербайджан и на Темиртау в Казахстан, на Курската магнитка и на метрото в Харков. И когато вече станал началник на смяна, строител с име, започнал всичко отначало: помолил и заедно с първия отряд от харковски взривители пристигнал на БАМ. Привлякла го вестта за изключителните тунели...

БАМ стана велика школа за възпитанието на младежта, каквито бяха на своето време за цели поколения прославените Магнитка и именитият прародител на БАМ — Комсомолск на Амур. И е много хубаво, че в тази школа има такива учители като Юрий Крупников — боецът от Великата отечествена война, станал боец на градивния мирен труд.

... В старите сибирски летописи е отбелязано: „От река Лена към великата река Амур проход и път няма". Сега тези думи са безнадеждно остарели.

Думата има комисарят на отряда **Владимир Мучицин:**

Ние сме родени, за да дадем на приказката живот...

— С приказката именно нека и да започнем.

Живели някога в Забайкалието двама богатири — Кодар и Удокан. По едно време те намерили някакво съкровище. Помежду им се породил спор — кой от двамата да владее съкровището? Спора решили да разрешат с двубой помежду си. Едновременно опънали лъкове един срещу друг и пуснали стрели... Едновременно и двамата паднали мъртви на земята. А на мястото на двубоя им се издигнал непристъпен черен хребет, който заслонил всички пътища към чудото съкровище...

През лятото на 1949 г. иркутската гео-

Digitized by Google

лъжка Елисавета Бурова намерила близо до Удокан позеленял със медна руда. Оказва се, че се е натъкнала на огромен меден залеж. След това тук открили още и малахит и лазурит. Но я се опитайте да ги добиете, щом най-близкият населен пункт, бъдещата станция на БАМ Наминга, е на хиляда километра от гр. Чита, от трансибирската железопътна линия...

Затова и досега чака своя час чудото съкровище. И то не ще ни убегне. Нито то, нито това, което крие в своите подземия и долината на река Нерюнгри — черният бисер — с нейните приказни богатства...

Как да не разкажем и за стопанката на каменната планина Саиме Каримова, която намери тук най-богатото находище на каменни въглища. Старият евенк Пудов, работил 15 години в този край, с възхищение разказва: „Няма място по нашите краища, където да не е оставила следи геоложката Каримова, сега герой на социалистическия труд".

Според научните прогнози запасите на откритото от Каримова и нейните другари каменовъглено находище се изчисляват на четиридесет милиарда тона. При това думата е не за въглища въобще, а за запаси от най-висококачествени, коксуващи се марки. Южноякутската природа е подготвила за геолозите и друга изненада — няколко богати находища на желязна руда. Учените говорят, че на цялата планета няма и десетина такива места, където да са събрани така необходимите един за друг (и двете заедно — за черната металургия) — въглища и руда...

Тук именно ще бъде изграден новият икономически район на нашата страна — Южноякутския територриално-промишлен комплекс с градовете Беркакит, Нерюнгри, Чулман, Таежний, Алдан. Домовете ще се строят върху скели — та нали на три метра дълбочина е вечна замръзналост!...

Коментар към разказа:

На 27 април 1974 г. бригадирът на каменоделците от гр. Дзержинск Владимир Мучицин в Кремъл от името на отряда на първите доброволци — строители на БАМ, се обърна с рапорт към генералния секретар на ЦК на КПСС Леонид Илич Брежнев: „Ние уверяваме Партията, съветския народ — комсомолците и младежта ще построят магистралата на века!"

Бригадирът Мучицин умее да работи красиво и изящно и на това учи и своите момчета. Именно той е инициатор на движението „Аз съм стопанин на строежа!" — движението за икономия, за стопанственост, за деловитост. Диапазонът на инициативата, вече подхванатата от всички строители на БАМ, е много широк. Това е истински стопански подход: в него ще видите и обвързаните с червени ленти дървета („Защо да се секат дърветата, когато могат да бъдат запазени?!") и обучаването на завършващите училищата в БАМ на необходимите работнически професии („Сами да си подготвим достойна смяна!")...

БАМ, ХРОНИКА

Строежът на магистралата посетиха група чуждестранни журналисти. Ето само един от отзивите.

Макс Леон от Франция: „Само социализмът може да замисли и да осъществи докрай такъв грандиозен икономически и политически проект".

Изворите на подвига

Послесловието на почетния бамовец, на героя на Съветския съюз Алексей Маресев: „Когато прочетох в печата, че се започва строителството на БАМ и отрядът доброволци е пристигнал в Комсомолск на Амур, аз позавидих на младите, на дръзновените първооткриватели. И си спомних как през 1932 г., също през пролетта, ние стояхме на брега на Амур и с прегракнали от щастие гласове пеехме „На крак, о парии, презрени..." Моето небе започна там, на амурска земя, в града на нашата младост. Ние строихме първата петилетка, сегашните младежи и девойки —. десетата, юбилейната."

Послесловие на автора:

Какво е БАМ сега, през юбилейната 1977 г.?

В тайгата вече са построени над 600 километра железопътна линия. В чест на юбилейния празник строителите решиха с година по-рано да достигнат Беркакит, с две години по-рано да бъде пуснат участъкът Ургал—Березовий, да включат Далекоизточния пръстен, да осигурят излаз към океана.

БАМ — това е реалност на днешния ден. БАМ — това е път към утрешния ден, чието начало е Октомври 1917 година.

Digitized by Google

ИНДИВИДУАЛНАТА ПОЛИТИЧЕСКА РАБОТА

К. и. н. ДИМИТЪР МИНЧЕВ

Неотдавна се състоя пленарно заседание на градския комитет на Партията в Габрово, което обсъди дейността на градската организация за подобряване партийното ръководство на индивидуалната политическа работа с хората.

ПОДХОДЪТ

Подготовката започна преди близо две години: в партийните организации и комитети, в обществените организации, в административните ръководства и целите трудови колективи се организираха разнообразни инициативи, свързани с индивидуалната политическа работа с хората. В този смисъл пленарното заседание бе обобщение на извършеното и отправен момент в дейността на градската партийна организация за по-продължително време.

Неразделна част от пленарното заседание бе състоялата се същия ден в комбинат „В. Коларов" среща за обмяна на положителен опит по този проблем с членовете на комитета, партиен, профсъюзен и комсомолски актив, административно-стопански ръководители, наставници и др. На всички участници бе показан съветският документален филм „Секретарят на градския комитет". В края на заседанието бяха отчетени резултатите от едногодишния преглед по индивидуалната политическа работа, организиран от градския комитет на Партията и бяха наградени изявилите се в тази област организации, ръководства и отделни активисти.

Пленумът утвърди решения и мероприятия за тяхното изпълнение за няколко години напред.

МОТИВИТЕ

В габровската промишленост се предвиждат сравнително високи и устойчиви темпове на развитие през седмата петилетка. Във връзка с това във всички предприятия сега стои задачата за пълно използване на производствените мощности, за увеличаване сменността на работа, подобряване на трудовата и технологичната дисциплина, повишаване отговорността у всеки труженик. Реализирането на тези задачи поставя с нова сила изискването да се повишава социалистическото съзнание, идейната убеденост и социалната активност на трудещите се. И оттук стремежът: цялата организаторска и политическа дейност, в това число и индивидуалната, на градската партийна организация да се подчини на борбата за висока ефективност и високо качество.

Юлският пленум на Централния комитет на Партията призова да се възпитава у комунистите и всички трудещи се критичност и творчески подход в работата, непримиримост и висока принципност към слабостите, равнодушието и злоупотребите, към всички отрицателни явления в нашия живот. Дълбока преоценка и преустройство в подхода, в поведението и в делата на всички може да се постигне заедно с цялостното идеологическо въздействие чрез ярката и неленасочена индивидуална политическа работа с всеки. Безстопанствеността, лошата дисциплина, времеядството, бездушието и бюрократизма, избягването на обществено-полезен труд от никои хора — тези вътрешни врагове на социализма, — ето кое сега е предмет на личната беседа, среща, разговор.

На настоящия етап нараства необходимостта първичните партийни организации да се утвърждават като политическо ядро на трудовия колектив, да се повишава авангардната роля на комунистите. Това означава: всеки комунист от градската партийна организация да води системна индивидуална политическа работа с хората, да воюва за победата на партийната правда и съобразно своите възможности с грижа и внимание да се отнася към изискванията и предложенията на трудещите се, умело да ги насочва и мобилизира за решаване на за-

Digitized by Google

дачите. А все още в редица партийни организации в нашия град дисциплината и отговорността на комунистите не служат за пример. Пленумът посочи, че следва да се създават такива взаимоотношения в партийните организации, които да са образец на принципност, взаимопомощ, критичност и самокритичност.

След Февруарския пленум на ЦК на БКП (1974 г.) и особено след Единадесетия конгрес градският комитет на Партията с по-голямо внимание се отнася към организацията и ръководството на политическата агитация като едно от основните направления на идеологическата дейност на Партията. Партийните организации и ръководства в нашия град разработиха свои програми и мероприятия за усъвършенстване ръководството на индивидуалната работа, преработват и допълват демографските характеристики съобразно настъпилите изменения в трудовите колективи. Главната задача, която се поставя в програмите, е да се мобилизират трудовите колективи за реализиране на стратегическата задача на петилетката за повишаване ефективността и качеството на производството. Програмите определят целите и задачите на индивидуалната работа, партийното ръководство и планирането й, механизмите и пътищата за осъществяването й. При подготовката им в редица партийни комитети и организации бе изведен и обобщен положителен опит по отделни проблеми и направления на индивидуалната работа с хората — например подобряване управлението на качеството в първичните партийни организации в обувния завод „Сърп и чук", с поднормениците в завод „Д. Карталов"; инженерно-техническите работници като възпитатели на трудовия колектив в инструменталния завод „Болшевик" и др.

Предварителната подготовка и направените разработки от партийните ръководства създадоха възможност да се премине към организиране, планиране и пренасяне на индивидуалната политическа работа с хората в първичните партийни организации и в низовите производствени звена. Партийните бюра разработиха и на събрания на първичните организации се приеха конкретни мероприятия. На редица места се направи социално-психологическа характеристика на колектива, определиха се хората, с които следва да се извършва възпитателна работа ,и се поставиха конкретни партийни поръчения на комунистите. Утвърждава се отчетът и самоотчетът на комунистите пред партийното събрание за извършената от тях индивидуална работа. Засили се чувствително контролът на партийните организации и ръководства. На заседания на партийните комитети в заводите „Сърп и чук", „Болшевик", „Подем" и др. периодично се прави оценка за ръководството на проблема.

Заслужава внимание подходът на партийния комитет в комбинат „В. Коларов". Няколко години партийният комитет работи по специална програма за благоприятна обстановка в трудовия колектив. Извърши се широка проучвателна и изследователска дейност за факторите и причините, които влияят на обстановката, пътищата и методите за подобряването й. Изследванията показаха, че един от главните фактори за подобряване на социално-психическия климат е индивидуалната политическа работа, която следва да извършват преките стопански ръководители. Това наложи партийното и стопанското ръководство на комбината да се заемат с тяхната подготовка и обучение. Открит бе факултет за ръководни партийни и стопански кадри — филиал на университета по марксизъм-ленинизъм при градския комитет на Партията, в който се изучават главно социално-психологически и педагогически проблеми. Организира се съревнование за стопански деец — най-добър организатор и възпитател на трудовия колектив. В профорганизациите и профгрупите се водят разговори на тема: „Какъв ръководител съм". Там работниците открито посочват пропуските и слабостите на стопанския си ръководител както в неговата пряка производствена и административна дейност, така и в работата му с хората. Редица проблеми, свързани с подобряването на социално-психическия климат, намират място и в дневния ред на събранията на първичните партийни организации.

След Великотърновското съвещание и речта на др. Тодор Живков пред пленума на ОК на БКП в Бургас заводският партиен комитет разшири своя опит и насочи вниманието си към усъвършенстване на индивидуалната политическа работа с всички членове на трудовия колектив в комбината. Разработи двегодишна програма, в която набеляза пътищата, формите и средствата за нейното усъвършенстване и цялостното й пренасяне в първичните партийни организации и низовите трудови колективи. В партийните групи се поведоха разговори, комунистите изказаха редица интересни мнения и направиха ценни предложения. Последваха събрания на първичните партийни организации, на които се направи оценка за състоянието на индивидуалната работа и се приеха мероприятия за по-нататъшното й усъвършенстване. Главната задача, която предстоеше да се решава в първичните партийни организации, беше да се повиши трудовата и обществено-политическата активност на колектива и на всеки негов член за изпълнение и преизпълнение на качествените и на натуралните показатели. Всеки комунист получи конкретно партийно поръчение. Специални грижи и внимание се отделиха на младите и новопостъпилите работници за повишаване на тяхната квалификация и професионално майсторство, за активното им участие в обществено-политическия живот на колектива. Какво значение има индивидуалната политическа работа с хората за преодоляване на някои сериозни затруднения, ни убеждават конкретни факти. Повечето от майсторите и производствениците се въздържаха да работят на новите безсовалкови станове. Наложи се да се води разговор с всяка тъкачка, с всеки майстор — най-напред с комунистите. Укрепи се партийното ядро. Организираха се курсове за квалификация и запознаване на хо-

Digitized by Google

рата с новата техника. Чак когато я овладяха, тогава сами се убедиха в нейните предимства и започнаха успешно да изпълняват задълженията си. В резултат на всичко това се създадоха необходимите предпоставки текстилците от комбината, едни от първите в града и страната, да разширят фронта на многомашинното обслужване, да преминат на двусменен и трисменен режим на машините и оборудването.

Показателен е и опитът на партийния комитет при обувния завод „Сърп и чук". Под ръководството на комитета в завода се въведе комплексна система за управление на качеството — ефективен съветски опит. Партийният комитет, съобразявайки се с конкретните условия, реши комплексната система да се експериментира най-напред от първичната партийна организация в първи цех. Мобилизира се целият агитаторски актив на партийната организация. Започна широка разяснителна работа с комунистите за ефекта от внедряването на системата. Те поведоха разговори с всеки работник от цеха — убеждаваха, разясняваха и едва тогава се състоя събрание на колектива. Всичко това помогна качеството на произвежданата продукция значително да се повиши и след няколко месеца тя стана само първокачествена. Този подход на заводския партиен комитет помогна комплексната система за управление на качеството след тримесечно експериментиране в първи цех да се приложи в целия завод.

Опитът на градската партийна организация показва, че конкретен, диференциран подход в разяснителната и организаторската работа е необходим и при утвърждаването и разпространението на нови инициативи. Положителен е подходът на партийния комитет при инструменталния завод „Болшевик" с внедряването на инициативата „Максимални икономии от суровини и материали във всички фази на проектирането и производството", с който се потвърди, че към внедряването на новите прогресивни форми и методи в борбата за икономии може да се пристъпи едва когато те се осъзнаят и станат убеждение за всеки член на колектива... Няколко месеца партийното и стопанското ръководство на завода и първичните партийни организации разясняваха на всеки човек въпроса за икономии на работното място, за правилното отношение към материалите и технологичния отпадък. В анкета за разкриване на резервите за икономии участвуваха почти всички членове на колектива. Постъпиха над 400 предложения за нови конструкции и видове инструменти, за нови технологии и материали, за увеличаване износоустойчивостта на инструментите и т. н. Редица цехове, бригади и отделни работници поеха допълнителни обещания за икономии на суровини, материали, електрическа енергия и през първото шестмесечие на тази година само от икономия на основни материали са изработени допълнително над 250 хиляди броя инструменти.

Сега и в останалите предприятия от нашия град резервите за икономии се търсят в зависимост от специфичните особености на тяхното производство, а подходът на заводския партиен комитет в „Болшевик" се ползва и обогатява от всички партийни организации.

Да вземем и друг пример. В цех „Янтра" на комбинат „Г. Генев" работят предимно млади хора. От изпълнението на плана на цеха зависи в значителна степен изпълнението на плана за комбината. Партийното и стопанското ръководство на предприятието поде разговори с всеки млад работник и специалист в цеха за преминаване към многомашинно обслужване и утвърждаване на колективна норма за заплащане. В тези разговори ръководството на комбината отблизо видя и реши редица проблеми, свързани с подобряване условията и организацията на труда. Сега цехът е един от първите в изпълнението на количествените и качествените показатели.

Конкретна и резултатна форма за въздействие на младите работници за тяхното трудово и нравствено възпитание, за повишаване на професионалното им майсторство е движението на наставниците. В градската партийна организация над 400 наставника обучават и възпитават повече от 600 млади работници. На свои заседания партийните комитети на комбинатите „Г. Генев", „В. Коларов", завод „Буря" и др. правят оценка на постигнатото, непрекъснато усъвършенствуват дейността на наставниците. Но градският комитет на Партията все още е недоволен. Редица партийни комитети само са определили наставниците и са ги завели на отчет, без да извършват някаква работа, без за това да знаят дори първичните партийни организации. В повечето от предприятията движението на наставниците е предоставено изцяло на профкомитета, а партийното ръководство се състои само в изслушване на информации и констатации за незадоволителна работа.

За по-голяма оперативност и конкретност при организиране на наставничеството сега се изграждат съвети на наставниците. Специални грижи и внимание се полагат за обучението и подготовката им, за обмяна на опит, търсят се подходящи форми за стимулиране. Градският комитет препоръча на партийните комитети и организации съвместно със стопанските, профсъюзни и комсомолски ръководства да организират срещи с наставниците и възпитаниците им за отчитане и стимулиране на тяхната работа. Най-отговорни партийни и стопански ръководители приемат задължението да бъдат наставници на отделни бригади и участъци, работещи на възлови места в производството. Вниманието ни е насочено и към по-конкретно и диференцирано възпитание на хората през свободното им време.

Важно звено за политико-разяснителна работа са групите докладчици. Когато предстои да се разясняват бързо актуални задачи, заводският комитет при обувния завод „Сърп и чук" събира и инструктира членовете на групата докладчици и ги раз-

Digitized by Google

пределя. Те ги разясняват пред активите на първичните партийни организации и съвместно осъществяват тяхното реализиране. Отговорникът на групата се отчита пред заводския комитет, съобщава какви въпроси вълнуват хората, на кои е отговорено и на кои трябва да отговори партийният комитет. Такава организация дава възможност партийното и стопанското ръководство своевременно и точно да се информира по проблемите, които занимават хората, и да вземе бързи мерки за тяхното решаване.

За всекидневна политическа работа с хората е активът на първичната партийна организация. В постоянните си контакти с членовете на колектива, в който работят, агитаторите разясняват партийната политика и задачите, които стоят пред тях, информират своевременно партийното ръководство за проблемите, които вълнуват всекиго поотделно, и въпросите, които трябва да се решават. Те поддържат живата връзка на първичната партийна организация с трудовия колектив.

В центъра на цялостната организация на индивидуалната работа с хората е секретарят на първичната партийна организация — неговият опит и личен пример. Павлина Маринова е секретар на първичната партийна организация при цех „Тъкачен" на комбинат „В. Коларов". Всяка сутрин тя е в цеха рано преди започването на работния ден. Преглежда задачите, минава сред работниците, придобива първи впечатления за организацията на работата, за настроенията и готовността на хората за труд. Участвува в ежедневните оперативки в цеха, на които още веднъж получава информация за стопанските задачи и трудностите в работата; запознава стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство със задачите за деня. Тя отделя много време за срещи и разговори с членовете на партийното бюро, с груповите отговорници и ежедневно ги информира какво има да се върши в цеха, след което отново минава по работните места и се среща и разговаря с работници. В разговорите наред с въпросите за изпълнението на плана, качеството на продукцията се интересува какво друго ги занимава, стреми се да откликва на исканията им. Този подход и личният пример на партийния секретар на цех „Тъкачен" се пренесе и сред останалите кадри на партийната организация, в резултат на което в цеха има благоприятна обстановка за ефективен труд.

Поръчения за лично въздействие получават стопанските, профсъюзните и комсомолските кадри на всички нива, орденоносци и първенци в производството, наставници и активни борци против фашизма и капитализма, които умеят да общуват с хората, проявяват уважение към тях, ползват се с авторитет и имат богат житейски опит. През последните години цех „Успех" на комбинат „Г. Генев" винаги е един от първите в социалистическото съревнование в комбината. В цеха работят около 200 души. Характерна черта на ръководството и особено на началника на цеха Петър Братанов е грижата и вниманието му към хората. Познава всички работници, а на повечето от тях и семействата, условията, при които живеят, слабостите и трудностите, които имат. Закон е станало при него, идвайки на работа, най-напред да обходи работните места, да види кой отсъствува, интересува се за причините, запознава се със състоянието на машините, наличието на суровини и с всичко свързано с нормалния ритъм на труда. На ежедневните десетминутни съвещания прави оценка на предния ден и информира ръководството на цеха какво предстои през следващия ден. В останалото време Братанов е на работните места, вижда затрудненията в производството, запознава се с исканията на хората и при тяхното решаване подхожда конкретно. По поръчение на партийното бюро Братанов е наставник на трима работници. В цеха са утвърдени взаимоотношения на другарство и колективизъм. Планът се изпълнява ритмично.

Изграденият съвет на първенците в завод „Буря" е неоценим помощник на партийното, стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство, за мобилизиране на трудовия колектив в изпълнение на стопанските задачи, за повишаване квалификацията и професионалното майсторство на работниците, за разпространяването и изучаването на нашия и съветския опит, за обучението и възпитанието на младите работници.

Анализът, който направи градският комитет, сочи, че слабостите в индивидуалната работа на сегашния етап се дължат до голяма степен на незадоволителната работа с част от кадрите, които я осъществяват. Това се изразява в недостатъчното образователно равнище, компетентност и делова квалификация на някои от тях. Все още не сме осигурили усвояването на необходимите им педагогически и психологически знания, уменето да се общува с хората, да се вниква в същността на онова, което би довело до повишаване на тяхната трудова и социална активност.

За осъществяването на постоянен, всекидневен контакт с хората важна роля имат и партийните групи. Тук комунистите най-добре познават проблемите, потребностите и настроенията на всекиго и най-правилно могат да определят онези, които се нуждаят от диференциран подход. Положителен е опитът на партийната група в бригада „В. Левски" — цех „Стефка Цонева" на завод „Буря" с партиен отговорник Иванка Димитрова. В бригадата работят 110 души, а партийната група наброява 18 комунисти. Всеки комунист има партийно поръчение да влияе на работниците около него. Особено внимание партийната група отделя за утвърждаване чувството на колективизъм, другарство и взаимопомощ в бригадата, за ритмично изпълнение на плановите задачи. Партийният отговорник ежедневно информира комунистите на работните места за задачите през деня, а когато се налага, разяснява някои проблеми в бригадата.

Digitized by Google

Всекидневна грижа на партийното бюро е да инструктира и запознава агитаторския актив и груповите отговорници с актуалните задачи, които стоят за решаване в колективите. Те от своя страна ги разясняват и информират партийното бюро за настроенията и въпросите, които вълнуват трудещите се.

През последните две години в градската партийна организация настъпиха положителни изменения в планирането, организацията и ръководството на индивидуалната работа с хората. Но пленумът се спря главно на някои недостатъци, които се допускат от партийните комитети и организации. В какво главно се изразяват те?

Все още значителна част от първичните партийни организации в града не се занимават системно с подобряване ръководството на индивидуалната работа, особено ония, които са на самостоятелен отчет на градския комитет на Партията. Единични са случаите, когато на партийни събрания или на заседания на партийното бюро се обсъжда състоянието на индивидуалната работа.

Острието на индивидуалната работа с хората не винаги е насочено към най-актуалните въпроси. Известно е, че проблем на проблемите сега са качествените показатели на плана. Темповете на растеж по тези показатели за промишлените предприятия в града са големи, но те са определени на основата на непрекъснато модернизиращата се материално-техническа база. Съдействуваме ли ние със средствата на индивидуалната работа да се произведат планираните по натура изделия, да се използва по-добре оборудването, да се увеличава приносът на всяко предприятие в националния доход, да нараства печалбата, да се снижава себестойността, да се увеличава производителността на живия труд? Можем да кажем, че тъкмо тази най-важна съдържателна страна в индивидуалната работа в част от първичните партийни организации засега изостава от изискванията, което ясно и категорично подсказва къде следва да бъдат насочени усилията.

Все още извън обсега на нашата индивидуална политическа работа са много хора, особено младежи и девойки. Това са хора, заети непосредствено в материалното производство, на които са възложени определени стопански задачи и от това, как те ги изпълняват, зависят и икономическите показатели на предприятието и града като цяло. Това са хора, заети в научните и развойните звена, педагогически кадри в учебните заведения и др. Например в техникума „Д-р Василиади" първичната партийна организация в известна степен е пренебрегнала едно свое основно задължение — да организира индивидуалната работа сред педагогическите кадри, да повишава своята взискателност към тях, да бъде непримирима към недостатъците в учебно-възпитателния процес. Поради това в подготовката на младите специалисти в техникума са налице редица пропуски.

С пълна сила това важи и за първичните партийни организации в някои от звената на обслужващата сфера: „Хранителни стоки", „Нармаг". Специфичните условия, при които работят колективите на тези предприятия, и особеностите на организацията — разпръснатостта по територията на целия град, изискват да се акцентира на индивидуалната работа, да стане тя водуща форма на контактуване между ръководствата и трудовия колектив, между партийната организация и трудещите се, между членовете на колектива. Това не се отчита в достатъчна степен от партийните и стопанските ръководства в тези предприятия, за което говорят редица отрицателни явления и слабости в техните трудови колективи. А работниците от обслужващата сфера са в непрекъснат контакт с населението, призвани са да осигуряват висококачествени търговски, транспортни и битови услуги, и от това, как те изпълняват задълженията си, трудещите се съдят за политиката на Партията, за нейната конкретна реализация.

Не навсякъде партийният контрол и взискателността при осъществяване на индивидуалната работа са на необходимата висота. Все още редица наши ръководства съдят за нейния ефект по броя на личните беседи, по това, дали е приета програма или решения, а недостатъчно по резултатите, по практическото изменение на нещата в цеха, бригадата, участъка, квартала.

* * *

Организацията и подходът в подготовката и провеждането на пленарното заседание, обсъждането на проблема и утвърдените мероприятия, творческото прилагане на богатия съветски и наш опит — всичко това е показател, че индивидуалната политическа работа с хората все повече се утвърждава като критерий за високо качество и ефективност, за комунистическо възпитание на населението от Габровския край.

Digitized by Google

С КРИТЕРИЯ И ВЗИСКАТЕЛНОСТТА НА ЮЛИ

Чета и препрочитам страниците на вестник „Народен другар" и у мен законно възникват въпроси: как печатният орган на окръжния комитет на БКП в Ямбол откликва на юлските решения на ЦК на БКП; как техният непреходен характер е отразен в тези страници; доколко вестникът е ефикасно оръжие в борбата за последователно прилагане на ленинските принципи в областта на социалната политика, за осигуряване на висока ефективност на икономиката, за строг режим на икономии; доколко той съдействува със специфичните способи на журналистиката за превъплъщаването на тези решения в дела?

Широкото поле за работа, разкрито от пленума, настрои редакцията на юлска вълна. Много дейности в областта на икономическото и социалното развитие на окръга, свързани с юлските постановки, стават обект за утвърждаване и популяризиране. Други прояви, несъвместими със сегашните изисквания на Партията, са взети на прицел и срещу тях се води борба със средствата на печатното слово.

Непосредствено след Юлския пленум във вестник „Народен другар" се появиха нови рубрики и се усъвремени съдържанието на някои дотогавашни, които могат да служат и на новите задачи. Това спомогна да се разшири обсегът на рубриките, да се засили тяхното въздействие.

Част от материалите под рубриката „Партиен живот" все повече отразяват работата на партийните органи и организации, свързана с изискванията на Юлския пленум. Рубриките „По-добро качество — по-висока ефективност", „Петилетката — съревнование и резерви", появили се след Единадесетия партиен конгрес, сега се съобразяват и със задачите на пленума, които не са нищо друго, освен живо продължение на генералната линия на конгреса. Сполучливо се използват в това отношение рубриките „Пътуваща редакция", „Контролен пост", „Народен контрол", „Нашата проверка".

Заедно с това все по-често по страниците на вестника се срещат и такива обобщаващи заглавия като: „Юлският пленум — принципност, непримиримост, взискателност", „Винаги с чувство за отговорност", „Вторичен проблем ли са вторичните суровини?" и др., под които се поместват редица материали, отразяващи работата на колективите и първичните партийни организации по изпълнение решенията на Юлския пленум. Под рубриките „Практика, опит, инициатива", „Читателите питат, критикуват, предлагат", „С критичен поглед" намират място статии, кореспонденции и др., които изнасят интересни инициативи, сочат идеи, разкриват допълнителни резерви за икономия на материали, труд и енергия, за осъществяване на нови постижения в областта на икономиката, социалното развитие, културата.

Ето такива положителни изменения в общи линии настъпиха в съдържанието на вестника, които допринасят да се повишава неговата роля в съвременния етап като пръв помощник на окръжния комитет на БКП в борбата му за изпълнение решенията на XI партиен конгрес и Юлския пленум на ЦК на БКП.

Да разгледаме някои от материалите, излезли под рубриката „Партиен живот". Под заглавие „Необходим е нов подход" Н. Ангелова излиза във вестника с кореспонденция, в която прави аналитична оценка на отчетно-изборното събрание на първичната партийна организация при управлението на Строително-монтажния комбинат в Ямбол.

Аналитична и критична е също и кореспонденцията на Г. Йорданов „В творческа обстановка — с юлска непримиримост" за отчетно-изборното събрание на първичната партийна организация при цех „Дообработ-

Digitized by Google

ка" при стопанския химически комбинат „Д. Димов".

Докато в болшинството от материалите, отразяващи отчетните събрания на първичните партийни организации, юлските решения и тяхното изпълнение намират сравнително по-задълбочено отражение, то в останалите материали под рубриката „Партиен живот" недостатъчно се разработват такива въпроси, чрез които да се поставят на оценка инициативите, опитът, недостатъците в работата на партийните органи и първичните партийни организации, на трудовите колективи и на техните стопански и профсъюзни ръководства по осъществяване повелите на Юлския пленум. Наистина в това отношение има и някои проблясъци. Такива проблясъци могат да се видят например в материалите „Комунистите — в авангарда" от К. Вълков, секретар на общинския партиен комитет в Бояджик; „Ефективно да използваме материалните ресурси" от Г. Ангелов, инструктор в градския комитет на БКП — Елхово; „С вяра и оптимизъм" от Г. Панев и др. В последния материал авторът поставя на оценка стила на работа и ръководство на партийните органи и организации в Тополовград по изпълнение на стопанските задачи, като правилно търси ефекта от тях в материалните резултати.

Един от тези проблясъци представлява и страницата, посветена на срещата разговор в редакцията с партийни секретари, организирана съвместно с отдел „Организационен" на ОК на БКП. На тази среща секретарката на първичната партийна организация при филиала в с. Генерал Тошево Митра Стоева разказва за редица ценни инициативи на организацията, като провеждането на разговор на тема „Юлският пленум, моят дълг и моята отговорност", преглед по натоварването на производствените мощности и др. Интересен опит в партийната работа споделят на срещата и останалите секретари на партийни комитети и организации от окръга, които са присъствували на срещата. Някои от тези инициативи, изнесени във вестника, се подеха и осъществиха от редица партийни организации.

След публикуването на материалите от тази среща обаче по-нататъшната организаторска работа на вестника бе до известна степен принизена. Редакцията можеше например да проследи по страниците на вестника разговора в първичните партийни организации в с. Генерал Тошево, а след това и в други организации от окръга, да даде по-голяма гласност на този опит, да открие специална рубрика или кът и системно да помества материали. Журналистите от окръжния печатен орган можеха да помогнат да се организират проверки по прегледа за натоварването на машините и резултатите от тях да се публикуват във вестника. По този начин по-добре щяха да се изявят организаторските функции на „Народен другар", които като за всеки десетник следва да бъдат една от съществените страни на неговата дейност и призвание.

Полезно щеше да бъде също да се популяризира във вестника и изнесеният на срещата опит на партийния комитет при Опитната станция по поливно земеделие в Ямбол за прилагане нова организация на работата при прибирането на реколтата — групова жътва след изтичането на работното време, която инициатива допринесе твърде много за срочното приключване на жътвата в това селскостопанско предприятие. Но вестникът остана почти безмълвен и по този опит, тъй необходим през време на трудната миналогодишна кампания за прибирането на реколтата.

Може би ще е нужно да се повишат и изискванията към планирането на материалите под рубриката „Партиен живот", като в плановете се даде превес на проблемите по основните функции на партийните комитети и организации като политически ръководства. В изпълнението на тези планове може да се привлече по-широк авторски актив от партийни работници в окръжния и градските комитети, секретари на заводски и общински комитети, на първични партийни организации и др.

След Юлския пленум вестникът все по-успешно отразява онези положителни изменения, които говорят за правилно разбиране на новия подход в организацията на производството, в управлението на икономиката. Ето някои материали от такъв характер.

Директорката на текстилния комбинат „Тунджа" М. Коцева под заглавие „Квалифицирани работници при новите високопроизводителни машини" пише за усилията на партийното и стопанското ръководство на комбината за по-нататъшното издигане квалификацията на работниците и подготовката на нови работници в производствено-учебния център при предприятието. Всичко това тя свързва с необходимостта от повишаване ефективността на производството и качеството на продукцията, въпрос, станал девиз на седмата петилетка.

В своя материал „Загрижено, с чувство за отговорност" Ст. Дерменджийски, заместник-председател на АПК в Стралджа, разказва за пътищата, по които ръководството на комплекса е тръгнало да подобрява животноводството. Един от тези пътища е увеличаването на фуражните култури, като се усвояват нови земи. Само през 1976 г. в комплекса са усвоени 3000 дка и са засети с фуражни култури. Вследствие на това планът за силажа е изпълнен и е осигурено количество, достатъчно да задоволи нуждите от сочен фураж.

Добре е поставен от А. Чаушев въпросът за усвояване на втора професия, като един от резервите за работната сила. Той разяснява във вестника програмата на изпълнителния комитет на ОНС — Ямбол за придобиване на работническа професия в строителството от заетите хора в извънматериалната сфера. „Реализацията на програмата — заключава авторът — ще осигури най-пълно използване на машините и съоръженията и ще увеличи коефициен-

Digitized by Google

та им на сменност, а от друга страна ще осигури ритмичност при задоволяване на потребностите на строителството от квалифицирана работна ръка."

Повеят на юли се чувствува и в критичните материали на в. „Народен другар". Окръжният печатен орган отделя сега значително повече място за такива материали и с по-голяма тревога разкрива недостатъците, които съществуват и които се отразяват неблагоприятно върху правилния ход на производството И което е още по-важно, повишава се качествената характеристика на критиката във вестника относно обекта, принципността, задълбочеността, обществената значимост, анализа на фактите, конкретността на носителите на слабости, изводите и препоръките, насочването мерника и върху по-високостоящи институти и ведомства извън окръга (министерства, държавни стопански обединения и др.). Критиката в печатното слово все по-сполучливо търси и намира истинските причини от обективно естество, но същевременно поставя на оценка действието и на субективния фактор, неговото място и роля в изпълнението на задачите.

Главните проблеми на пленума — повишаването на ефективността и качеството на продукцията, установяването на строг режим на икономии и разкриването на нови, допълнителни резерви — намират място в страниците на вестника най-вече чрез критичните материали. Следва положително да се оцени работата на редакцията във връзка с прилагане изискванията в решението на Политбюро „За по-нататъшно подобряване на критиката в средствата за масова информация". Вестникът разтвори още по-широко страниците си за обществената критика на недостатъците.

Да прегледаме материала „Има ли обективни причини?" от Т. Русева, поместен под рубриката „Нашата проверка". След като изнася положителните изменения, настъпили в работата на ОСП „Булгарплод", като безамбалажното превозване на доматите, реконструкцията на ваните с цел да се увеличи капацитетът им от 10—15 на 500 тона, влизането в експлоатация на линията за доматено пюре и др., авторката сполучливо търси и намира и онова, което пречи. В този важен момент действително имаше нужда да се подложат на критика редица недостатъци по преработката на плодове и зеленчуци в ОСП „Булгарплод".

На основата на тези обективно съществуващи причини Т. Русева прави задълбочен анализ на организацията на работата и в „Булгарплод", и в промишлено-аграрния и аграрно-промишлените комплекси в окръга. Подлага на критика партийните и стопанските ръководства за допускането на такива недостатъци като липсата на организация за пълното натоварване на транспортните средства през цялото денонощие от страна на ОСП „Булгарплод" и свеждането му само до безамбалажното превозване на продукцията от полето. В кореспонденцията се дават и конкретни предложения за отстраняване на някои от недостатъците.

Могат да се изброят още статии, кореспонденции и др., свързани с решенията на Юлския пленум. От такъв характер са и материалите от проверките, които се организират съвместно от редакцията и окръжния комитет за държавен и народен контрол, материалите под рубриката „Пътуваща редакция" за събирането и използването на вторичните суровини и др.

Сериозни успехи вестникът има и по работата с читателските писма, с критичните бележки и предложения, които се получават в редакцията. Подложените на критика ръководители започнаха по-редовно да отговарят на редакцията, техните отговори се поместват в страниците на вестника. Това говори, че много от ръководителите принципиално оценяват критическите материали във вестника, все по-добре ги използват за мобилизиране на колективите за отстраняване на разкритите недостатъци.

Особено нашироко се пише за събирането и оползотворяването на вторичните суровини. Това е хубаво, но не е достатъчно. Биха могли да се изброят десетки заглавия за вторичните суровини при съвсем незначителен брой материали по такива проблеми като икономите на жив и овеществен труд (едни от най-съществените въпроси от юлските решения), въпросите на трудовата, технологичната и финансовата дисциплина.

Към редакцията би могло да се отправи критична бележка и за това, че не отделя необходимото място на такова постижение за окръга като прилагането опита на знатния механизатор Георги Куцаров, герой на социалистическия труд, чийто почин, обхванал почти всички механизатори от окръга и голяма част от страната, е пряко свързан с юлските изисквания. Починът, както е известно, се отнася до въпроса за икономите на горивни и смазочни материали и има какво да се пише за неговото прилагане — и хубаво, и лошо.

Може да се предяви към вестника и едно такова изискване: още по-енергично да води борба за икономии във всички сектори на стопанската дейност, за запушване на каналите и каналчета, по които изтичат народни средства, като системно и задълбочено осветлява работата на първичните партийни организации, изнася положителния им опит в това отношение.

В страниците на „Народен другар" не се отразява достатъчно и проблемът за производството на стоки за народно потребление от предприятията с друго основно производство. А неизползваните възможности в това отношение има в химическата промишленост и в Ямболски окръг на базата на СХК „Д. Димов". Но как се изпълняват тези възможности, вестникът не следи с нужното внимание и настойчивост.

Малко се пише за социалистическия начин на живот, за правилното формиране на новата социалистическа личност, против негативните страни в нашата действителност като безпринципността, бюрократизма

Digitized by Google

формализма в работата, времеядството, вещоманията, личното облагодетелствуване за сметка на обществото.

Заедно с всичко това не бива да се забравя, че сега основното в стопанската дейност си остава изпълнението на плановете не само по обем, а главно по показателите, характеризиращи ефективността: производителност на труда, качество на продукцията, чист доход и др. Към реализирането на това изискване журналистите от окръжния вестник могат и следва да навлязат с още по-голяма компетентност и остро перо.

Редакцията разполага с талантливи кадри, както и с известен авторски актив от външни сътрудници. Това е добра предпоставка за бъдещи, още по-големи успехи на вестника. Ще бъде полезно, ако за сътрудници се привлекат повече комунисти — специалисти, които по-задълбочено, с по-голяма вещина и партийно виждане да отразяват различни страни от богатата гама проблеми на Юлския пленум.

Окръжният комитет на Партията прави всичко възможно, за да засили своята помощ за още по-близко и действено партийно ръководство на окръжния печатен орган. С негова помощ редколегията на вестника, неговият главен редактор Трифон Георгиев, който е на тази длъжност от месец март т. г., предприемат редица мерки за по-съдържателен и интересен вестник — действен помощник на комитета за довеждане докрай на юлските решения в окръга. Раждат се нови интересни рубрики, свързани с решенията на Единадесетия конгрес, Юлския пленум и Великотърновското съвещание като „Първичната партийна организация и трудовият колектив", „Комунисти" (очерци, литературни скици и др. за ръководни и редови партийни членове), „Седмата петилетка — без изоставащи".

В новия план на редакцията влизат серия от анализи, проверки, интервюта, проблемни статии и кореспонденции за отразяване въпросите на отговорността, личния пример и авангардната роля на комунистите. Подобрява се грижата за проследяване ефекта от критичните материали, публикувани във вестника, и др. Ще бъде разширен кореспондентският състав. Съвместно с дружеството на журналистите се организира целегодишно марксистко-ленинско и професионално-творческо обучение на журналистите от редакцията и сътрудниците от целия окръг, като в това обучение важно място заемат и проблемите на Юлския пленум.

Новата обстановка в редакцията, идеите, вълнуващи ръководството и целия редакционен колектив, за още по-доброто списване на вестника, устремът и желанието, с които се предприемат сегашните решителни стъпки, създават още по-големи възможности за по-нататъшното разгръщане на творчеството, за по-пълна изява на наличните заложби у журналистите, за разкриване на нови таланти сред тях, за осъществяване задачите на вестника при по-висок критерий и взискателност.

Атанас ЙОВКОВ

кореспондент на списание „Партиен живот"

Digitized by Google

СЪДЪРЖАНИЕ

на година двадесет и първа — 1977 година

В ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ

	кн.	стр.
Обръщение на Централния комитет на Българската комунистическа партия към комунистите, към трудещите се, към българския народ	1	3
Решение на Политбюро на ЦК на БКП за честуване на 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция	4	3
За по-нататъшно издигане на ролята на секретаря на първичната партийна организация	8	3
Отчет на другаря Тодор Живков за посещението на партийно-правителствената делегация на НРБ в Съветския съюз	9	3
Декларация	9	12
* — Среща с журналисти	3	46

УВОДНИ

Уводна — Партийното ръководство на профсъюзите	1	23
Уводна — Съревнованието — важно партийно дело	2	3
Уводна — Шестдесетгодишнина	3	3
Уводна — Пролетта настъпи...	5	3
Уводна — Постоянни грижи за марксистко-ленинското образование	6	3
Уводна — Въпроси на партийното ръководство на профсъюзите	8	9
Уводна — Секретарят — централна фигура в Партията	9	15
Уводна — Повеля на деня	10	3
Уводна — Проблеми и задачи на Отечествения фронт	11	3
Уводна — Авторитетът на партийния деец	12	3
Уводна — Отговорност от всеки комунист!	13	39
Уводна — Октомври...	14	3
Уводна — По-висока ефективност на съревнованието	17	3
Уводна — Ускорител на нашето развитие	18	3

РЕШЕНИЯТА НА XI КОНГРЕС И ЮЛСКИЯ ПЛЕНУМ — МАТЕРИАЛНА СИЛА И ЖИВИ ДЕЛА

Ч. Александров — Ленинските принципи на стопанисване	12	9
Д. Ананиев — Обогатяване функциите на първичната партийна организация	10	22
Й. Байов — Равносметка на изминатия път	10	31
А. Бобоков — Мултипликация в териториален разрез	5	22
Г. Бошнаков — Доверие и отговорност	10	42
П. Бъркалов — Насрещните планове и социалното развитие на колективите	4	13
К. Димов — Вълнения и тревоги от строежа „Банишора"	3	21
Н. Жишев — Непосредствена политическа задача	10	11
Н. Иванов — Логиката на новия подход	5	15
Х. Каламов, Д. Кралев — Юлска разискреност	11	26
Г. Костадинов — Стопанската сметка в АПК	4	20
Д. Кралев, П. Вълков — Нравствените върхове на съревнованието	12	26
А. Лефтеров — Качество и социалистическа организация на труда	17	9
К. Малинов, И. Андреев — Партийната работа и ефективността в селското стопанство	16	12
И. Мичев — Конфликти край скелите	3	28
Д. Петков, Д. Колева, К. Димов — Успехи и трудности по магистралния път	11	10
П. Русев — Ефективността в партийната работа	5	7
П. Русев — Юлска температура	10	17
В. Семков — Ефективен и всеобхватен	4	9

Digitized by Google

С. Симеонов — Основа за устойчива продуктивност	18	7
П. Стамов — Отговорност пред всички за всичко	12	21
С. Стефанов, Г. Балабанов — През призмата на стопанската сметка	13	56
Б. Стоименов — С пулса на производството	12	16
Х. Танев — Най-прекият път към необходимия поврат	9	26
И. Филипов — Социалното развитие на колектива	2	9
Й. Хаджиев — Грижи за сегашното и бъдещото развитие	10	36
Щ. Чанкова, К. Димов — Неотменно ръководно начало	6	9
* — Работна програма	5	26
* — Коментар	5	30
* — Партийната организация в училището	13	44
* — Нов подход в плановото ръководство и организацията на труда	15	48
* — На висотата на изискванията	15	56

Работата с кадрите

Н. Ганчев — Резервните кадри	1	40
К. Дилчев — Ленински принцип с първостепенно значение	1	34
Л. Иванов — Комплексно оценяване и стимулиране	1	48
Л. Канева — От чистите извори на класата	1	56
П. Русев — Проблеми и тревоги след юли	1	29
М. Табаков — Наша грижа и отговорност	1	53

Разговаряме за ефективността

Х. Ангелова — Методът на умножаващия ефект и партийната работа	11	33
Л. Василева — Усъвършенствуване на социалистическото съревнование	1	68
С. Воденичаров — Докъде водят честите смени	9	43
С. Вълков — Резултатна пропаганда	7	25
А. Димов — В противоречие с новия подход	8	39
Л. Канева — Дисциплина — съзнателна, творческа	8	34
Р. Кулева — Изучаване, разпространяване и внедряване на положителния опит	15	61
С. Симеонов — Дълг на субективния фактор	1	61
П. Сулев — Три важни направления	6	17
П. Трендафилова — Резултатност на агитацията	10	45
И. Хаджиев — Дисциплината	9	38
З. Цветанов — Критериите	9	31

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ

Д. Ананиев — Принципите на колективността и на личната отговорност	3	54
Х. Ангелова — Активна жизнена позиция на комуниста	4	26
Г. Бърдаров — Единството на идеологическата и организационната дейност	18	11
Н. Винчев — Система на работа за повишаване активността на комунистите	8	42
Ж. Георгиев — Ръководство, власт и авторитет	7	30
К. Дилчев — Произведение с неугасваща сила	5	32
К. Дилчев — Първата революционна организация на пролетариата	9	45
А. Карталов — Философско-методологически аспекти на анализа и самоанализа	16	19
А. Карталов — Видове анализ и самоанализ на партийната работа	17	22
И. Мичев — Общото и специфичното в дейността на отделите	17	29
П. Русев — Критиката и опитът	2	44
* — Политическо ядро и първообраз	4	32

Курс за партийните бюра

* — Откритите събрания	3	41
* — Някои страни от научния подход	4	36
* — Със свое отношение и място в разгръщане на съревнованието	5	38
* — Формиране на социално-психически климат	7	36

Актуални проблеми на критиката и самокритиката

Н. Иванов — Самокритиката — самопознание и саморазвитие на личността	6	37
Ц. Канева, Г. Сираков — Опит с положителен знак	6	42
Р. Куртева — Критичният подход	6	31
П. Русев — Хора, навици и стил	6	44
Г. Цонков — Обективна закономерност на развитието	6	24

Партийното събрание

И. Грозданов — Ефективен колективен орган	9	49
Л. Канева — Критичните бележки	9	60
К. Кралев — Просветното събрание	9	66

Digitized by Google

Х. Николов — Мисли по конкретен повод	9	72
Ц. Рачева, И. Мичев — Протоколът продължава	9	75
* — По следите на изменеиията	9	54

Планиране и ефективност в ръководството

С. Божилов — Планът на окръжния комитет	16	34
М. Марков — За системата от цели	16	39
* — Мисли от едно зонално съвещание	16	27

История на партийното строителство

В. Субашки — Талантлив строител на Партията	6	49

100 години от рождението на Васил Коларов

Т. Присадашка — Виден строител на БКП	10	74
* — Ехото на пета година	10	76

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

Б. Ангелов — Контрол от всички за всичко	16	78
П. Беломорски — Взискателност към всеки член на градския комитет	3	50
М. Витков — Актуална партийна задача	11	71
С. Ганев — Богат извор на знания и за възпитание	16	58
Ц. Габровски — Проблемност и перспективност	16	54
Г. Георгиев — Критерият — юлските изисквания	7	46
В. Долдуров — Партийното ръководство	16	68
Р. Желев — Политически ръководител	7	58
З. Зехирев — Командировката на инструктора	10	86
И. Златков — Партийната информация	3	47
Н. Иванов — От количествени натрупвания към качествени изменения	15	75
Г. Илиев — Оперативките	4	44
Л. Канева, К. Димов — Главната цел — ефективността	10	80
Л. Керачев — Ефективността и индивидуалната работа	16	63
Д. Колева — Учреждеиският комитет	7	52
В. Кирилов — Ефективността и политическата агитация	16	60
Д. Кръстев — Активността на комунистите	7	60
Д. Кръстев — Контролът и проверката на изпълнението	11	60
Е. Манев, Й. Хаджиев — Компетентна и ефективна проверка	17	55
М. Минков — Комунистът — борец за изпълнение на насрещния план	11	64
Х. Райчев — С повишена отговорност за критиката в средствата за масова информация	17	61
Б. Рибаров — Активизиране на трудовия колектив	11	68
Д. Станоев — Прелиствайки документите	4	50
Н. Стоименов — В селищата край големия град	1	76
А. Стоянов — Внимание и грижи към новостите	16	50
Х. Топалов — В условията на отраслова организация	4	56
И. Шахъова — Реализацията на партийните решения	15	82
И. Филипов — Измерения на преустройството	16	73

Заводският комитет

Н. Винчев — Основен критерий за оценка	18	29
К. Димов — Силата на контрола	18	34
Р. Кулева — В центъра на дейността	18	42
С. Съботинов — ...и новият подход	18	20
П. Христов — С грижи и внимание към кадрите	18	38

Общинският комитет на Партията

Ж. Атанасов — Близо до хората и производството	2	21
И. Изворски — Организатор за изпълнение на икономическите задачи	2	32
М. Йонова — Обмяната на челния опит	2	36
Г. Маринов — Планирането	2	24
П. Начев — Работата с обществените организации	2	40
И. Пенев — Главното внимание — укрепването на политическото ядро	2	29
Х. Станев — Конкретно и действено ръководство	2	16

„ПАРТИЕН ЖИВОТ" В ЛОВЕШКИ ОКРЪГ

К. Димов — Стройна, пулсираща система	17	50
Л. Дончев — Партийната организация и дейността на апарата	17	48
М. Йотов — Пътят към единодействието	17	44

ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

Н. Андонова — Политически ръководител	5	54
Б. Георгиев — Политическо ядро на корабния колектив	3	62
Л. Дикова — Обществено-политическата активност на учащите се	13	79

Digitized by Google

Б. Димитров — Главното 5 51
Н. Дяволова — 80 години Дъскотска организация 1 82
П. Костов — Учредителната организация 6 72
Г. Котов — Основните задачи — на партиен отчет 6 67
М. Марков — По-голяма целенасоченост при планирането 18 53
Ц. Накова — Примерът 7 62
П. Петкова — Планирането 5 56
Л. Петкова — Индивидуалната работа с хората 5 59
М. Ралчева — Непримиримо, отговорни 3 59
М. Ралчева — Присъствие 8 68
М. Садулов — Ръководството на Комсомола 5 62
Д. Станоев — Срещи с партийни секретари 8 62
К. Шишкова — Важна страна на ръководството 18 65
* — Година и половина след Великотърновското съвещание 2 59

Партийната група

Д. Колева — Всеки на своя пост 12 46
Д. Станоев — Боен отряд на Партията 12 38
П. Трендафилова — Партийната група и идейно-политическото възпитание 12 56
К. Шишкова — Съгласуваност и еднопосочност 12 51

СЕКРЕТАРЯТ — ЦЕНТРАЛНА ФИГУРА

А. Грозева — Авторитетна личност 12 59
М. Ралчева — Завоювани позиции 12 64
К. Радойков — От заседание до заседание 16, 17, 18, 81, 60, 74
Й. Хаджиев — Професионална компетентност и деловитост 18 69

ПАРТИЯТА И ОБЩЕСТВЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

К. Андреев — Школа за управление 8 17
К. Апостолов — Съвместна работа 3 82
Н. Демирева — Добри традиции 3 81
К. Димов — Съревнованието — успехи и нерешени проблеми 8 25
С. Иванов — Резултатни инициативи 3 83
С. Нейкова — Идейно-възпитателната дейност по местоживеене 3 72
К. Панайотов — Преддверия на утрешния ден 6 74
Д. Попов — Непрекъснати грижи 3 80
В. Сълчева — С непосредственото участие на трудещите се 8 32
И. Тасев — Професъюзите и икономическият механизъм 13 50
* — За Комсомола — непосредствени грижи 9 20
* — Плодотворно десетилетие 18 46

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ В ПАРТИЯТА

К. Димов — Важни, решаващи проблеми 2 74
Д. Кралев — Идеологическото въздействие 2 77
И. Мичев — Новите изисквания 2 71
П. Русев, Н. Иванов, Г. Бабурски, Х. Ангелова, Д. Ананиев, К. Дилчев — Годишното събрание в стратегическия курс 13 3
Д. Станоев — Барометърът на вътрешнопартийния живот 18 52
* — Бумерангът на критиката; Пропадняла тактика; Неочакван поврат 13 37 38

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Я. Бойчев — На преден пост 7 22
А. Веселинов — Новата организация на работната заплата 5 85
Т. Върбанов — В центъра на вниманието — съвременността 7 16
С. Ганев — Усъвършенстване управлението на художествената култура 17 71
Х. Гиневски — С талант и вдъхновение 5 82
В. Гроздeнин — В селските трудови колективи 7 75
Д. Димов — Индивидуалната работа 8 77
Д. Димчев — Комбинаторът 6 87
Р. Донев — Идейно-възпитателната дейност в колектива 8 72
И. Захариев — Политико-възпитателната работа с механизаторите 4 78
Д. Иванова — Важна функция на Отечествения фронт 5 75
Д. Катранов, Р. Николова — Творчески подход 2 90
Д. Кралев — Ройнствуваща демагогия 7 42
Д. Кралев — Отдел „Пропаганда и агитация“ 17 64
Д. Минчев — Индивидуалната политическа работа 18 81
Д. Павлов — Класово-партийният подход към обществените явления 5 67
П. Петков — Възходящо културно развитие 7 11
Б. Спасов — Социалистическият демократизъм 12 81
Б. Тепешанов — Просветните събрания и лекториите на Отечествения фронт 6 84
М. Хартарски — Към единна социално-педагогическа система 2 81

Digitized by Google

Г. Цонков — Всенароден характер на естетическото възпитание 7 3
* — Нагледната агитация — до равнището на съвременните изисквания 13 84

100 ГОДИНИ ОТ ОСВОБОЖДЕНИЕТО НА БЪЛГАРИЯ

И. Вълов — Войната и благородството на освободителите 15 85
В. Иванов — Руско-турската освободителна война 1877—1878 година 15 68
П. Тончев — Дълбоки корени 17 78

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ

С. Андонов — Изучаване и внедряване на съветския опит 7 87
Г. Желязков — Система № 5 7 84
Я. Димитров — Ревизионните комисии 7 86
Д. Димчев — Към всеки — другарска топлота 15 86
Д. Димчев — Какво да се прави? 16 95
Л. Папратилова — Работата с наказаните комунисти 7 85
С. Тодоров — Превантивният контрол 7 82
И. Христов — Работата с актива 11 74
* — Широко и резултатно сътрудничество 3 68

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА
60 ГОДИНИ ОТ ВЕЛИКИЯ ОКТОМВРИ

Т. Живков — Неугасимата светлина на Октомври 15 3
* — Актуални проблеми на партийното строителство в трудовете на другаря Л. И. Брежнев 1 8
К. Байчински — Октомври и социалният прогрес 10 61
Л. Герчиков — С устрем към утрешния ден 18 77
Ю. Гончарук — Интернационалистите от Железногорск 16 46
Г. Готев — Нашите съветски съвременници 15 32
Б. Григоров — Октомври и българското революционно движение 14 64
С. Димитрова — Участие на българи в Октомврийската революция и утвърждаването на съветската власт 13 67
Ц. Драгойчева — Интернационализъм в действие 14 16
К. Иванов — Образец на творчество в партийното строителство 14 47
Л. Канева — В годината на шестдесетилетието 14 80
Г. Колев — Неспирен възход 12 70
В. Конотоп — Деловитостта, компетентността на партийния работник 8 49
Л. Крайнов — Съвременният съветски ръководител 17 86
В. Красилников — С уверена трудова крачка 12 67
Ф. Кулаков — Аграрната политика на КПСС в периода на развития социализъм 6 59
Д. Кунаев — В единното семейство на съветските народи 14 7
Б. Лейбзон — Партия на великата революция 15 14
М. Минашвили — Делото, на което той служи 7 70
М. Марков — Великият октомври, общите закономерности, националният опит 14 39
С. Михайлов — Октомврийската социалистическа революция и идейното единство на международното комунистическо движение 14 29
Ц. Николов — КПСС — вдъхновител и организатор на Октомврийската социалистическа революция 13 60
Д. Павлов — Критерий за верността към марксизма-ленинизма 14 56
Ф. Петренко — Изопачавания и признания 15 18
Р. Платонов — Важен проблем за повишаване ефективността на идейно-политическото възпитание на трудещите се 5 44
З. Политов — Секретарят на нелегалния обком 15 34
И. Пономарьов — СССР в борбата за разоръжаване 9 88
П. Радев — Безбрежна, ведра 3 9
Р. Рашков — Челният съветски опит 11 39
Я. Серкеджиев — Учението за диктатурата на пролетариата и неговото непреходно значение 15 21
Л. Слепов — Научните понятия и категориите на партийното строителство 2 51
Б. Спасов — Новата съветска Конституция 16 3
Г. Таразевич — Качеството — проблем номер едно 10 66
Н. Толстих — Социалистическият начин на живот и културното развитие на личността 4 61
Н. Трендафилова, Х. Радев — През юбилейната година — още по-активна съвместна идеологическа работа 13 71
Й. Хаджиев — Там, където се коват творчески, социално активни личности 14 83
Щ. Чанкова — Съветският опит 3 15
Й. Цонев — Образът на комуниста в съветската литература 12 76
* — Бюрото на градския и районния комитет 3 53

Digitized by Google

* — За повишаване ролята на устната политическа агитация в изпълнение решенията на XXV конгрес на КПСС 6 55
* — Инструкторът 7 67
* — Другарско рамо 5 46
* — Научен социализъм, реален социализъм 9 77
* — Социалистически начин на живот 10 48
* — Реален социализъм, свобода и права на личността 11 46
* — Съветският човек 15 30

...В ЕДИНЕН РИТЪМ

П. Владимиров — Непресъхващ извор 8 56
П. Захариев — Неоценимо богатство 13 74
Б. Илиев — Примерът на колхозите 14 86
Н. Кириленко — Дружно към общата цел 14 76
Р. Куртева — Човекът в най-човечното общество 14 90
Т. Мартински — Братско сътрудничество във физкултурното движение 15 39
Б. Наков — Ек от залповете на „Аврора" 15 46
Х. Станев — Братска дружба 10 69
Т. Стойчев — Символ на органичното единство на двата братски народа 14 70
Л. Такев — Съпричастни на делото на Октомври 15 44

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Д. Колева — На полска земя 16 91
В. Мечков — „Ел милитанте комуниста" — действен партиен орган 11 81
И. Мичев — Качественият състав — основно звено в работата на унгарските комунисти 5 89
С. Мортев — Крепне ръководната роля на ЧКП 3 88
Д. Петков — На прицел: техническият прогрес 12 87
И. Ракош — Изискванията към комунистите растат 10 92
П. Русев — В Унгария 11 78
Д. Станоев — Сред румънските другари 17 91
И. Стоянов — По-оперативно и по-делово ръководство 7 90
П. Трендафилова — Древна и нова страна 1 90
М. Шандор — Спирането на себестойността е въпрос и на възгледи 17 95

СТРАНИ И СЪБИТИЯ, ЗА КОИТО СЕ ГОВОРИ

П. Русев — Маоизъм, класова борба и партия 17 35
П. Русев — За цвета на „котките" и съдбата на „мишките" 12 32

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

С. Атанасов — Баба Вата 1 87
Ст. Ц. Даскалов — Декретът 8 85
М. Ралчева — „Знам разни часове"..." 6 79
М. Ралчева — Четирима от осем хиляди 4 67
А. Стамболиев — Героят от Расово 5 64
Г. Стойков — Документални разкази 2 92
К. Цачев — Синовете на ятака 4 74

ГЕРОИЧНА ЛЕТОПИС

С. Гацева — И нямат свършек... 3 86
И. Господинов — Нелегалната печатница на вестник „Младежка искра" 4 88
А. Стамболиев — Отведете го! 13 87

КРИТИКА И КНИГОПИС

Д. Димитров — Вечна и силна като живота 17 18
И. Величков — Партийно ръководство на икономиката 9 94
Р. Златков — Силата на партийно-политическата работа в армията 3 92
Г. Николов — Творби с неизмеримо значение 13 91
Л. Пиналова — Като братя при братя 14 95
П. Трендафилова — Ефективността на партийната пропаганда 8 90
П. Цанев — Произведения на бележития строител на НРБ 11 88

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА

А. Йовков — С критерия и изискателността на юли 18 87
Б. Наков — „Хасковска трибуна" и вътрешнопартийният живот 11 84
К. Радойков — Вестник „Звезда" и въпросите на първичните партийни организации 15 89
К. Янушев — Близки помощници на комитетите 6 91

Digitized by Google

НАША БЕЛЕЖКА

А. Огнянов — Излъгано доверие	7	74
А. Огнянов — Характеристиката	11	77
А. Огнянов — Паноптикум на безвкусицата	13	83
А. Огнянов — Кой на кого пречи?	16	84

СТАНОВИЩА И МНЕНИЯ

П. Кунин — Да се защищава и развива починът	10	95
Д. Петков — Комитети или организации	3	67
П. Стамов — На всяка цена ...	17	15

ПРЕПИСКА С ЧИТАТЕЛИТЕ

Д. Димчев — Редно ли е?	3	85
Д. Димчев — Къде е бедата?	4	85

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

* — Мисли от един пленум	1	81
* — Мълчание	3	93
* — „Дълг на субективния фактор“	10	96
* — „Комбинаторът“	15	94

БЕЛЕЖНИК НА КОРЕСПОНДЕНТА

Б. Ангелов — Творческа активност	4	92
Б. Ангелов — Програма за обучение до 1981 година	6	95
Б. Ангелов — Плодоносно сътрудничество	11	92
Б. Ангелов — Ударението — върху нерешените задачи	12	93
П. Бодурков — За повече и по-евтино царевично зърно	12	92
С. Бонев — Редови комунисти „участвуват“ в деня на секретаря	6	96
С. Бонев — „Път към сърцата на хората“	7	94
М. Витков — Внимание към техническия прогрес	7	94
Б. Георгиев — Комплексна програма	5	94
Б. Георгиев — Ядро на трудовия колектив	12	96
Х. Георгиев — Усъвършенствуване системата на политическата просвета	5	84
Д. Динков — Активността изисква	3	94
Д. Динков — С повишена отговорност	11	96
Д. Дичев — Политическа работа по местоживеене	15	96
И. Илиева — Обществената среда и идеологическият процес	5	93
А. Йовков — Действената роля на критичните бележки	3	95
Д. Кръстев — Конкретно ръководство и помощ	1	94
Д. Кръстев — Още от първия ден; Ефективност на проверката на изпълнението	5, 95, 96	
А. Марков — Ръководни политически ядра; Грижи за младите комунисти	5	92
М. Младенов — Към механизаторите — повече внимание	4	93
М. Младенов — Тласък напред	12	95
И. Новаков — Идеологическата работа в общинския партиен комитет	11	93
Х. Райчев — Широко поле за творческа изява	12	96
Т. Трифонов — Наставничеството — масово движение	4	94
И. Христов — Научно-практическа конференция	6	96
Н. Чонгаров — С повишено чувство за отговорност	1	93
К. Янушев — Партийната организация и Комсомолът	5	93

* * *

* — Партиздат през 1977 година	1	96
* — С вярата и оптимизма на Партията	2	95
* — Петдесет години „Работническо дело“	4	95
* — Примерен тематичен план	8	95
* — Трибуна на партийната правда	13	95

ОТГОВОРИ НА ПРОТОКОЛ

Кн. 7, 13, 18
стр. 96, 35, 76

ВЕСТИ

Кн. 4, 5, 6, 7, 15, 17
стр. 91, 91, 86, 95, 38, 88, 90

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА БОРБА И МИРНОТО СЪВМЕСТНО СЪЩЕСТВУВАНЕ

Сборник

В написването на този труд участвуват български философи, социолози, икономисти, естети и др., както и научни работници от Съветския съюз, ГДР и САЩ. В книгата се прави задълбочен анализ на главните черти и особености на борбата, която се води между представителите на марксизма-ленинизма и защитниците на буржоазната идеология, антикомунизма и ревизионизма в условията на отслабване на международното напрежение. Авторите разкриват ненаучния характер на комплексните „теории", които империализмът използва в опитите си да организира настъпление срещу марксизма-ленинизма и социалистическия строй. Като са взети предвид партийните документи и решенията на X и XI конгрес на БКП и на XXIV и XXV конгрес на КПСС, на конкретен анализ е подложена борбата, която води и трябва да води марксизмът-ленинизмът срещу буржоазната идеология и ревизионизма във връзка с развитието на научно-техническата революция и нейните социални последици.

ИКОНОМИЧЕСКАТА ПОЛИТИКА НА КПСС ПРЕЗ X ПЕТИЛЕТКА

В. Беляков, В. Болдин

В. Болдирев

Въз основа на постановките и в светлината на решенията на XXV конгрес на КПСС авторите разглеждат основните задачи на икономическата политика на Партията на съвременния етап и характерните черти на десетата петилетка като петилетка на всенародна борба за постигане висока ефективност и качество в производството, във всички сфери и във всички звена на народното стопанство. В книгата са разработени възлови проблеми на икономиката — за укоряването на научно-техническия прогрес, за по-нататъшното развитие на селското стопанство, за увеличаване производството на стоки за народно потребление, подобряване търговията, битовото обслужване, развитието на външноикономическите връзки, усъвършенстване механизма на управление и други.

ПОВИШАВАНЕТО НА ЕФЕКТИВНОСТТА И КАЧЕСТВОТО — СТРАТЕГИЧЕСКА ЗАДАЧА

Иван Илиев

В брошурата се разглеждат същността на повишаването на ефективността и качеството, обективните условия, които предопределят стратегическия характер на задачите за повишаване ефективността и качеството в народното стопанство на НР България. Самостоятелен раздел е посветен на факторите, от които зависи повишаването на ефективността и качеството.

МУЛТИПЛИКАЦИОННИЯТ ПОДХОД В ТЕРИТОРИАЛНИТЕ СИСТЕМИ

Тодор Божинов

Авторът се спира на същността и съдържанието на мултипликационния подход в икономиката, в териториалните системи, разглежда някои териториални проблеми при приложение на този подход в отраслов аспект, дава характеристика на териториалните системи. В брошурата се прави анализ на приложението на мултипликационния подход в Силистренски и Русенски окръг и в гр. София, разработва се въпросът за концентрацията и специализацията в териториалното и селищното устройство и развитието на селищните системи.

ТРУДОВИ ПОЧИНИ И ИНИЦИАТИВИ В СОФИЯ

Сборник

Брошурата е подготвена с участието на градския комитет на Българската комунистическа партия в София. В нея се споделя опит в разгръщането на трудови почини и инициативи от столични трудови колективи. В отделни статии е показано комплексното социално-икономическо планиране на столичния териториално-производствен комплекс, разказва се за социалистическото съревнование в столицата, като фактор в борбата за ефективност и качество и други.

Digitized by Google

ЛЕОНИД БРЕЖНЕВ

ВЕЛИКИЯТ ОКТОМВРИ И ПРОГРЕСЪТ НА ЧОВЕЧЕСТВОТО

Под това заглавие Партиздат пусна в отделна брошура доклада на генералния секретар на ЦК на КПСС и председател на Президиума на Върховния съвет на СССР Леонид Брежнев, изнесен на 2 ноември 1977 г. в Кремълския дворец на конгресите пред съвместното тържествено заседание на Централния комитет на КПСС, Върховния съвет на СССР и Върховния съвет на РСФСР. Тържественото заседание бе посветено на 60-годишнината от победата на Великата октомврийска социалистическа революция.

БЕСЕДИ ПО УСТАВА НА БКП

ЗА СИСТЕМАТА НА ПАРТИЙНАТА ПРОСВЕТА

Сборникът, дело на авторски колектив, под редакторството на Кръстю Дончев, започва с разглеждането на основните ръководни документи на Партията — Програмата и Устава на БКП. По-нататък е разработен въпросът за БКП като челен отряд на работническата класа и всепризнат ръководител на народа, за членството в Партията и задълженията и правата на комуниста, организационния строеж на БКП и вътрешнопартийната демокрация. Също в отделни глави се разглеждат висшите и местни органи на Партията, първичната партийна организация като ръководно политическо ядро и първообраз на трудовия колектив, отношението на Партията към обществените организации, както и ролята и задълженията на комуниста като активен борец за осъществяване политиката и идеалите на Партията.

ИКОНОМИЧЕСКИ ПРОБЛЕМИ НА ИЗГРАЖДАНЕТО НА РАЗВИТО СОЦИАЛИСТИЧЕСКО ОБЩЕСТВО

ЗА СИСТЕМАТА НА ПАРТИЙНАТА ПРОСВЕТА

Настоящият сборник е второ, основно преработено и допълнено издание. Той е предназначен за изучаващите икономическите проблеми на изграждането на развито социалистическо общество в партийните университети, партийните школи, теоретическите семинари, чрез теоретически конференции, групи за самообразование, различни видове курсове и форми на икономическо образование на трудещите се и др. В поместените в него студии са разгледани в светлината на решенията на XXV конгрес на КПСС, на XI конгрес на БКП и на последните конгреси на братските партии от другите социалистически страни актуални проблеми във връзка с развитието и усъвършенстването на производителните сили и производствените отношения на настоящия етап от борбата за изграждане на зряло социалистическо общество. В сборника са разработени някои от най-важните проблеми на икономическата теория и на стопанската практика. Обосновава се обективната необходимост от изграждането на развито социалистическо общество в нашата страна. Проследява се развитието на производителните сили в условията на научно-техническия прогрес и се разкриват основните им характерни белези в етапа на развития социализъм. На развитието и усъвършенстването на социалистическата собственост е отделено голямо внимание. Широко и задълбочено се осветляват новите моменти в управлението и планирането на народното стопанство, проблемите на всестранната интензификация на икономиката, на социално-икономическата ефективност на общественото производство и повишаване качеството на продукцията.

Последната група разработки се отнася до усъвършенстванията на стоково-паричните и разпределителните отношения, до икономическите аспекти на социалистическия начин на живот, до социалистическата икономическа интеграция като особено важен фактор за изграждането на развито социалистическо общество в НР България.

20700

Цена 0,39 лева

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

PERIODICALS

Digitized by Google

Digitized by Google

PERIODICALS

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google